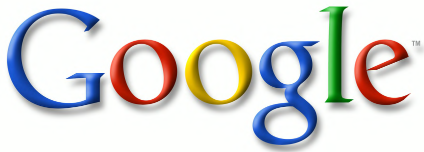
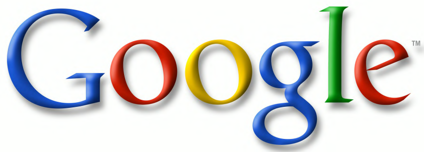
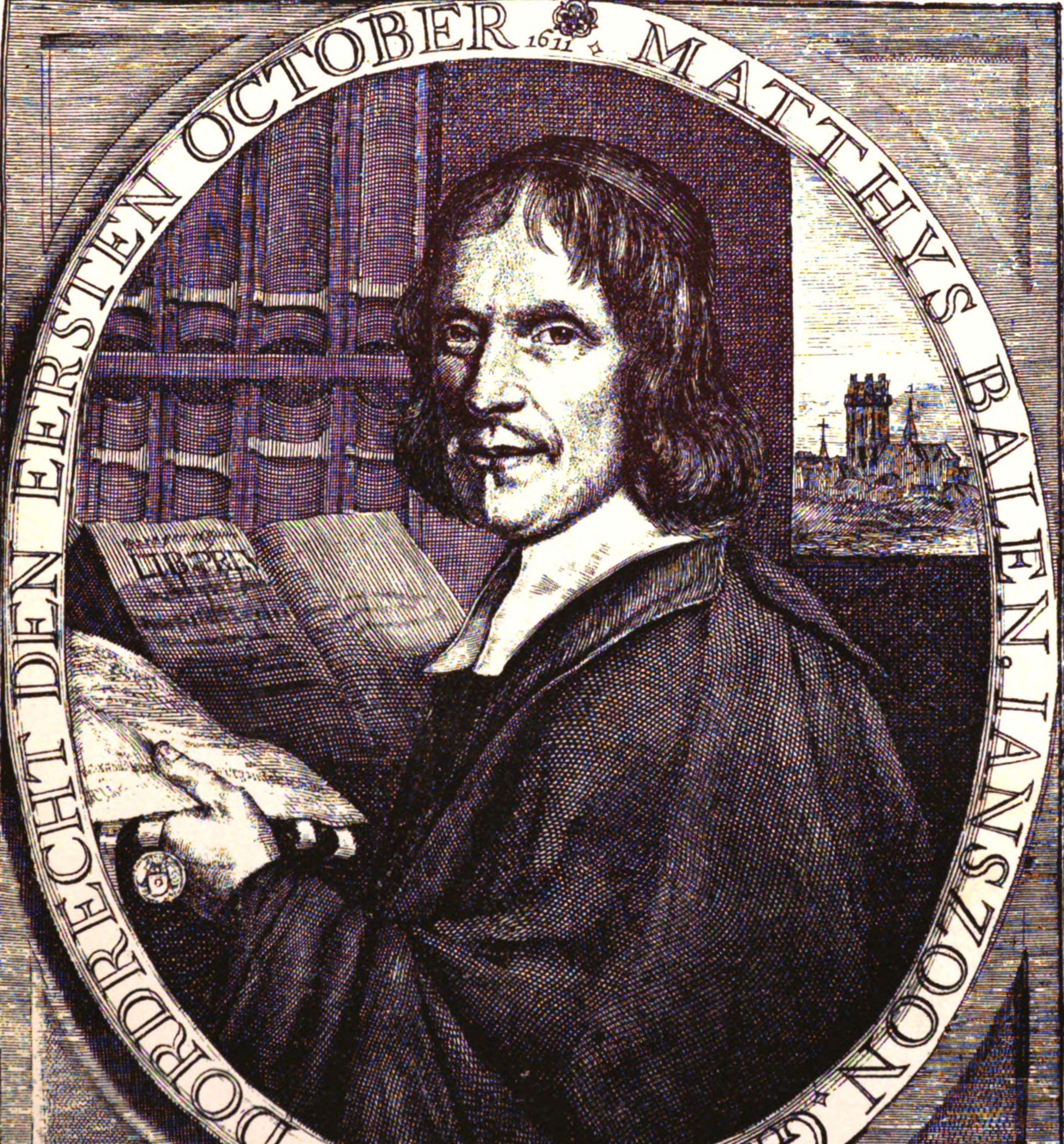

Google

Algemeen Nederlandsch familieblad

Vereeniging het Nederlandsch Familie Archief

S. v. Hoogstraten.

ALGEMEEN NEDERLANDSCH

FAMILIEBLAD.

ALGEMEEN NEDERLANDSCH

FAMILIEBLAD.

TIJDSCHRIFT VOOR

Geschiedenis, Geslacht-, Wapen-, Zegelkunde, enz.

ONDER LEIDING VAN

A. A. VORSTERMAN VAN OYEN

EN

G. J. HONIG,

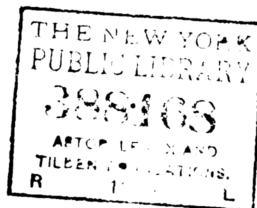
met medewerking van anderen.

Vde Jaargang.

Genealogisch en Heraldisch Archief.

'S-GRAVENHAGE,

1888.

INHOUD.

Genealogiën, Kwartierstaten en Genealogische aanteekeningen.

Wapen- en Zegelkunde.

Geschiedenis, enz.

Archiefwezen.

Levensberichten.

Boekbeoordeelingen en aankondigingen.

Inhoud Tijdschriften.

Vragen en Antwoorden.

ERRATA.

Blz.	37	kolom	2	regel	22	van onder,		staat:	1647,	lees:	1747.
»	94	»	1	»	14	van boven,		» :	Heere,	»	Heeren.
»	94	»	1	»	15	»	»	» :	alwaar,	»	waarin.
»	94	»	1	»	15	»	»	» :	staat,	»	staan.
»	94	»	1	»	25	»	»	» :	van af,	»	van.
»	94	»	1	»	8	»	onder	» :	van af,	»	sedert.
»	185	»	2	»	18	»	»	» :	Jacob en ook,	»	Jacob, ook.
»	187	»	1	»	9	»	»	» :	in 1465,	»	omstreeks 1465.
»	187	»	2	»	8	»	»	» :	Echtbertssen,	»	Evertssen.
»	192	»	1	»	13	»	boven	» :	ik in,	»	in.
»	192	»	2	»	4	»	onder	» :	1549,	»	1542.
»	206	»	2	»	15	»	boven	» :	16,	»	32.
»	206	»	2	»	10	»	onder	» :	wararachtighe,	»	warachtighe.
»	207	»	2	»	20	»	»	» :	bij,	»	bij mij.
»	237	»	1	»	19	»	boven	» :	nuperam,	»	nu peram.
»	238	»	2	»	1 en 2	»	»	» :	Boecxkxken,	»	Boeckxken.
»	261	»	2	»	2	»	»	» :	sijnen,	»	fijnen.
»	265	»	2	»	5	»	onder	» :	Meissel,	»	Missel.

ALGEMEEN NEDERLANDSCH FAMILIEBLAD

TIJDSCHRIFT VOOR

Geschiedenis, Geslacht-Wapen-Zegelkunde, enz

ONDER LEIDING VAN

H. H. Vorsterman van Oyen,

MET MEDEWERKING VAN ANDEREN.

BAL

VOORBERICHT.

Bij de verschijning van het eerste nommer van den vijfden jaargang van dit Maandschrift is niet alleen een inleiding, zoo wij vermeenen gepast, maar ook bepaald noodig.

Wij behoeven niet te herhalen dat de samenstelling van een boekdeel van omstreeks 340 bladzijden in kwarto, veel zorg, moeite en tijd kost, doch dit alles willen wij ons gaarne getroosten, echter onder het beding, dat de onderneming ook op steun moge blijven rekenen.

De uitgaaf van dit Maandschrift, als opvolger van het verdienstelijk werk *«de Heraldicke Bibliotheek»* schijnt gewettigd te zijn, in aanmerking nemende de gunstige beoordeelingen die er aan ten deel vielen en de overname van eenige bijdragen in andere tijdschriften of het citeeren daarvan in geschiedkundige werken van blijvenden aard.

Maar, geachte lezers en zoo wij hopen lezeressen, meer materieële steun is noodig, zal een zesde jaargang het licht kunnen zien. Een aansporing tot medewerkers en abonnenten is hier niet overbodig, indien prijs wordt gesteld op voortzetting van den arbeid; een opwekking tot aanschaffing van dit tijdschrift is bepaald noodig en zal veel bijdragen om de veelvuldige kosten, die aan de uitgaaf verbonden zijn, te bestrijden. De prijs van dit werk dat zooveel merkwaardigs openbaart, behoeft toch waarlijk niemand af te schrikken. Wij herhalen, dit jaar zullen wij den arbeid op de gewone wijze blijven voortzetten, ook tevens rekenende op de welwillende medewerking, die wij het vorige jaar zoo ruimschoots ondervonden. Met dankbaarheid laten wij hier dan ook de breede lijst der medewerkers volgen: prof. J. A. Alberdingk Thijm, J. van der Baan, J. J. Bastert, J. W. Brouwers, Fred. Caland, C. W. Bruinvis, W. H. Croockewit, J. A. Dorrenboom, D. G. van Epen, J. D. G. van Epen, Mr. D. Everwijn, J. G. Frederiks, P. J. Frederiks, K. A. Gonlag, Mr. H. D. Guyot, Mr. R. E. Hattink, J. Hogeman, H. de Jager, J. A. Koopmans, Dr. R. Krul, A. van Lommel, Pierre J. E. van Loon, J. C. van der Muelen, Maurin Nahuys, Mr. J. Nanninga Uitterdijk, W. G. van Oyen, A. J. van der Poest Clement, Ch. J. Polvliet, Mr. F. A. L. ridder van Rappard, L. J. C. J. van Ravesteyn, Mr. A. de Roever Nzn., A. J. Servaas van Rooyen, Dr. R. A. Soetbrood Piccardt, Mr. J. E. van Someren Brand, A. Verschoor, T. G. Versfelt, Ch. C. V. Verreyt, C. J. Wasch en vele anderen.

Gelukkig is nog veel stof aanwezig en wij hopen, dat de trouwe medewerkers ook dit jaar niet achterwege zullen blijven, alsmede dat zij, die daartoe ongetwijfeld in staat zijn, ook dit jaar eens iets van zich zullen laten hooren.

Belangrijke geschiedkundige bijdragen zullen vooral welkom zijn, zoowel van geringe als meer uitgebreiden aard.

Bij deze gelegenheid aan inzenders van bijdragen een beleefd verzoek, om met geen verkortingen te schrijven, maar alles voluit. Meer en meer neemt deze wansmaak toe en er zijn geschriften, die juist door deze verkortingen zoo onduidelijk worden, dat men wel twee, driemaal moet nalezen, voordat men de zin goed begrijpt. Dat inkorten is onzes erachtens tot niets dienstig.

Aan het gesteld programma vermeenen wij in den afgeloopen jaargang ook weder zooveel mogelijk voldaan te hebben. Het blijft in ons plan niemands staatkundige of godsdienstige gevoelens te kwetsen, want de geschiedvorscher dient wars te zijn van partijschap.

Bij deze inleiding bieden wij onzen lezers de afbeelding aan van den verdienstelijken stedebeschrijver en genealoog Matthijs Balen, wiens levensbericht, om niet in herhaling te treden, na te slaan is in het *Biografisch woordenboek* van A. J. VAN DER AA. Meer bijzonderheden dan daar voorkomen, kunnen wij op dit oogenblik niet bijvoegen.

Trouwe lezers, heil zij u toegewenscht in 1888; wij hopen dat ons de kracht en lust zal bijblijven om de moeitevolle taak nog jaren te volbrengen.

Steun en help ons daartoe zooveel mogelijk, geen zorgen zullen tot de goede volvoering onbeproefd blijven.

A. A. VORSTERMAN VAN OYEN
en
GERRIT JAN HONIG.

De oude kerkregisters in ons land.

Bronnen voor Familiegeschiedenis.

In den eersten jaargang van dit Tijdschrift werd door den toenmaligen redacteur, den heer J. H. Scheffer, een arbeid ondernomen, dien hij onvoltooid heeft gelaten. Het is thans ons plan om daarmede niet alleen voort te gaan, maar ook voor de niet bezitters van dien eersten jaargang achten wij het goed, om de opsomming van de oude kerkregisters van de gemeenten daar genoemd, te herhalen, om zoodoende zooveel mogelijk een volledig geheel te verkrijgen. Wij dienen eenigszins ons voornemen toe te lichten. De lijst der in de verschillende plaatsen berustende kerkregisters zullen wij doen afdrukken, zooals die ons verstrekt worden, zonder eenige verandering. De gemeenten, die niettegenstaande herhaalde aanvraag, in gebreke bleven opgaaf te doen, zullen wij, wanneer de geheele arbeid voltooid is, later doen volgen, wederom in alphabetische volgorde. Het nut, dat deze lijsten zullen geven, behoeven wij hier waarlijk niet te omschrijven, het zal een ware hulp opleveren aan elken geschiedvorscher, en dienstbaar zijn voor de gemeenten onderling.

Red.

AAGTEKERKE.

De doopregisters der Gereformeerde gemeente aldaar loopen van 16 November 1614 tot 23 April 1806 en van 1806 tot 1811 (1).

De ondertrouw- en trouwboeken loopen van 1615 ot 1805 en van 1806 tot 1811.

De registers der overledenen loopen van 1806 tot 1810.

AALSMEER.

Het Gereformeerde doopregister aldaar loopt van 1701 tot 1811. 1 Dl.

Het ondertrouw- en trouwboek der Gereformeerde kerk aldaar loopt van 1710 tot 1811. 1 Dl.

Het register der overledenen van de Gereformeerde kerk aldaar loopt van 1755—1811. 1 Dl.

Nog berusten aldaar van de gemeente **Kudelstaart**:

De doopregisters der Roomsch Katholieke gemeente van 1724 tot 1811. 1 Dl.

De huwelijken der Roomsch Katholieke gemeente van 1724 tot 1811. 1 Dl.

De overledenen der Roomsch Katholieke gemeente van 1718 tot 1811. 1 Dl.

De geboorten der Gereformeerde gemeente van 1691 tot 1811. 1 Dl.

De huwelijken der Gereformeerde gemeente van 1777 tot 1821. 1 Dl.

Doopboeken der Doopsgezinde gemeente 1726—1811. 1 Dl.

Doopboek der Oud-Roomsche gemeente 1730—1811. 1 Dl.

AALST (**N. Br.**).

Doop- en trouwregister, bijgehouden door de pastoors der R. C. parochie alhier, over de jaren 1724—1777, in één band.

Doopregisters over de jaren 1778—1811, in twee banden.

Doodboeken, bijgehouden door de schoolmeesters, over de jaren 1672 tot 1807 in 2 banden.

Het trouwboek der gemeente begint den 5e December 1724 en loopt tot 19 Juni 1808, in twee banden.

De kerkregisters der vroeger alhier bestaande zeer kleine Hervormde gemeente, berusten vermoedelijk in de gemeente **Waalre**, waar de predikant woonachtig was.

AALTEN.

De doopregisters der Gereformeerde gemeente aldaar loopen van het jaar 1665 tot 1732, en
van het jaar 1733 tot 1811. 2 Dln.

Het doopregister der Roomsch Katholieke gemeente loopt van het jaar 1804 tot 1811. 1 Dl.

De huwelijksregisters aldaar loopen van het jaar 1665 tot 1732, en
van het jaar 1733 tot 1811.

Een overlijdensregister aldaar loopt van 1762 tot 1811.

Een ander van 1806 tot 1811.

Nog berusten aldaar van de gemeente **Breedevoort:**

De doopregisters van de Gereformeerde gemeente aldaar, loopende:
Van het jaar 1641 tot 1691.
Van het jaar 1692 tot 1767.
Van het jaar 1767 tot 1811. 3 Dln.

Het doopregister van de Roomsch Katholieke gemeente loopt van het jaar 1798 tot 1813. 1 Dl.

Het huwelijksregister aldaar loopt van het jaar 1767 tot 1833. 1 Dl.

De registers der huwelijksafkondigingen loopen van het jaar 1798—1803 en van het jaar 1803 tot 1811. 2 Dln.

De registers der overledenen aldaar loopen van het jaar 1660 tot 1675.

Vervolgens is daarin een zeer groote lacune en dan loopen zij weder van het jaar 1805 tot 1808. 2 Dln.

(1) Voor a° 1624 was Aagtekerke met **Domburg** kerkelijk vereenigd.

TER AAR.

De doopregisters der Gereformeerde gemeente aldaar loopen:
van het jaar 1739 tot 1811 en
van het jaar 1811 tot 1812. 2 Dln.
De doopregisters der Roomsch Katholieke gemeente aldaar loopen:
Van het jaar 1755 tot 1791.
Van het jaar 1792 — 1801.
Van het jaar 1801 — 1811. 3 Dln.
De trouwboeken aldaar loopen:
Van het jaar 1676 tot 1715.
Van het jaar 1714 — 1739.
Van het jaar 1739 — 1808.
Van het jaar 1792 — 1808.
Van het jaar 1794 — 1811.
Van het jaar 1811 — 1812. 6 Dln.
De grafboeken aldaar loopen:
Van het jaar 1767 tot 1793.
Van het jaar 1793 — 1806.
Van het jaar 1806 — 1819.
Van het jaar 1811 — 1812.
Van het jaar 1819 — 1821. 5 Dln.

AARDENBURG.

De doopregisters der Gereformeerde gemeente aldaar loopen:
Van het jaar 1604 tot 1657, en
Van het jaar 1658 — 1697. 2 Dln.
De Doopsgezinden aldaar worden ook in laatstgemeld register gevonden; van de Doopsgezinden bestaat aldaar nog een afzonderlijk register, loopende van 13 October 1745 tot 24 Augustus 1794. 1 Dl.
Van de Waalsche gemeente aldaar loopt het doopregister van 23 Maart 1687 tot 17 September 1795. 1 Dl.
De huwelijksregisters der Gereformeerde gemeente aldaar loopen:
Van het jaar 1604 tot 1623.
Van het jaar 1625 — 1635.
Van het jaar 1660 — 1695.
Van het jaar 1695 — 1795. 4 Dln.
Het huwelijksregister van de Waalsche gemeente aldaar loopt:
Van 1 Februari 1687 tot 21 Februari 1794. 1 Dl.
De huwelijksafkondigingen zijn ook aldaar nog van An V — tot An X.
De grafboeken der Gereformeerde en Doopsgezinde gemeenten aldaar loopen:
Van het jaar 1670 tot 1759 (waarin echter het jaar 1672 en een deel van 1673 ontbreken).
Van het jaar 1760 tot 1796. 2 Dln.
In laatstgemeld register zijn ook de Roomsch Katholieken opgeteekend.

AARLANDERVEEN.

De doopboeken der Gereformeerde gemeente aldaar loopen:
Van Mei 1692 tot 4 November 1736.
Van 5 Mei 1737 tot 15 Januari 1812.
Van 24 Juni 1792 tot 23 December 1807. 3 Dln.
De doopboeken der Roomsch Katholieke gemeente aldaar loopen:
Van 24 Februari 1731 tot 29 April 1765.
Van 16 Mei 1765 tot 13 Januari 1812.
Van 18 Januari 1792 tot 26 December 1810. 3 Dln.
De trouwboeken van de Gereformeerde gemeente aldaar loopen:
Van 20 April 1738 tot 11 Augustus 1811.
Van 22 Juli 1792 tot 12 April 1807. 2 Dln.
De trouwboeken der Roomsch Katholieken aldaar loopen:
Van 24 Februari 1751 tot 17 April 1764.
Van 20 Mei 1765 tot 14 Mei 1811. 2 Dln.
Verder zijn aldaar nog aanwezig:
Registers van trouwen voor Schepenen:
Van 18 October 1673 tot 19 Juli 1734.
Van 8 Februari 1735 tot 18 April 1768.
Van 17 Januari 1769 tot 18 Februari 1811.
Dubbel trouwboek voor Schepenen:
Van 15 Juni 1792 tot 18 Februari 1811. 1 Dl.
Schepenregisters op het aangeven tot trouwen:
Van 4 Januari 1737 tot 22 Mei 1800.
Van 1 Januari 1752 tot 18 November 1767.
Van 1 Januari 1768 tot 19 December 1800. 3 Dln.
Wat de overledenen daar ter plaatse betreft, bevinden zich aldaar:
Kosterboeken wegens het begraven:
Van 1 Mei 1727 tot 15 September 1749.
Van 24 Maart 1750 tot 20 December 1797.
Van 31 Januari 1798 tot 9 Juni 1812.
Schepenboeken wegens het aangeven ter begraving:
Van 5 Januari 1737 tot 23 April 1750.
Van 1 Januari 1752 tot 28 December 1767.
Van 1 Jannari 1768 tot 26 December 1800. 3 Dln.
Doodboeken of aanteekenboeken van hen die aldaar op het kerkhof begraven zijn:
Van 23 Mei 1750 tot 27 Februari 1795.
Van 24 April 1795 tot 30 October 1805.
Van 4 November 1805 tot 25 Mei 1808.
Van 5 Juli 1808 tot 22 April 1812. 4 Dln.

ABBENBROEK.

De doopregisters aldaar loopen:
Een van 1708 tot 1770.
Een van 1770 tot 1811.
Een alphabetisch register loopt van 1708 tot 1887.
De trouwregisters aldaar loopen:
Een van 1664 tot 1695.

Een van 1695 tot 1781.
Een van 1782 tot 1805.
Een van 1809 tot 1811.
Een alphabetisch register loopt van 1664 tot 1887.
De registers der overledenen aldaar loopen:
Een van 1695 tot 1781.
Een van 1782 tot 1805.
Een van 1806 tot 1811.
Een alphabetisch register loopt van 1695 tot 1887.

ABCOUDE.

ABCOUDE PROOSTDIJ en AASDOM.

Een doop-ledematen- en trouwboek loopt van 1658 tot 1811.

Een doop- en trouwboek loopt van 16 November 1689 tot 27 Februari 1812.

Een R.-K. doopboek van **Waverveen** loopt van 30 Juli 1769 tot 18 October 1811.

Een bundel doopbewijzen is er van 1760 tot 1805.

Een bundel bewijzen van doop en opname in ondertrouw van 1806 tot 1811.

Huwelijksprotocollen loopen van 1679 tot 1697.

Huwelijksregisters van **Abcoude** loopen van 18 Januari 1714 tot 24 April 1729.

Huwelijken te **Abcoude** c. a. loopen van 1741 tot 1748.

Huwelijksregister van **Abcoude Proostdij en Aasdom** loopt van 1745 tot 1811.

Een bundel bewijzen van gedane huwelijksafkondigingen is er van 1689 tot 1797.

Een pakket met diverse huwelijksacten (waaronder een van 1628) van 1730 tot 1756 en van 1796 tot 1798.

Een overlijdensregister van **Abcoude Proostdij** en **Aasdom** loopt van 1733 tot 1817 en van **Abcoude Proostdij** van 1791 tot 1817.

Een bundel met diversen betreffende den burgerlijken stand is er van 1676, 1701, 1706, 1725—1730, 1749—1753, 1777—1811, 1790, 1794, 1797—1810.

ABCOUDE BAAMBRUGGE.

Een register van geboorten en huwelijken der Hervormden loopt van 10 Februari 1640 tot 15 Maart 1812.

Een trouwboek loopende van 1771 tot 1811.

Een begrafenisboek loopende van 1720 tot 1818.

Alsmede de Burgerlijke Stand van 1811 tot 1822, berust aldaar.

ACHTKARSPELEN.

In deze gemeente zijn ook de registers der dorpen Augustinusga, Buitenpost en Lutjepost, Drogeham en Harkema Opeinde, Gerkesklooster, Surhuisterveen, Surhuizum, Twijzel en Kooten aanwezig.

Augustinusga. Trouwboek van 1772—1810. 1 boek.

Doopboek van 1772—1812. 1 boek.

Buitenpost en Lutjepost. Doop- en trouwregisters van 1699—1772. 1 band.

Doopboek van 1772—1811. 1 band.

Trouwregister van 1772—1810. 1 band.

Drogeham en Harkema Opeinde. Doop- en trouwregister van 1702—1772. 1 band.

Doopboek van 1772—1806. 1 band.

Doopboek van 1806—1812. 1 band.

Trouwboek van 1772—1810. 1 band.

Gerkesklooster. Doop- en trouwboek van 1703—1772. 1 boek.

Trouwboek van 1772—1810. 1 boek.

Doopboek van 1772—1812. 1 boek.

Surhuisterveen. Doop- en trouwregisters van 1668—1772. 1 boek.

Doopboek van 1772—1812. 1 boek.

Trouwboek van 1772—1810. 1 boek.

Surhuizum. Trouwboek van 1772—1810. 1 boek.

Doopregister van 1772—1812. 1 boek.

Twijzel en Kooten. Doopboek van 1678—1761. 1 boek.

Doop- en trouwboek van 1758—1772. 1 boek.

Doopboek van 1772—1812. 1 boek.

Trouwregister van 1772—1810. 1 boek.

Van **Rottevalle** is niets aanwezig, zeer zeker als het aanwezig is, zal het berusten bij de gemeente van **Smallingerland** of **Tietjerksteradeel.**

ACHTTIENHOVEN EN WESTBROEK.

Een register van gedoopten en getrouwden loopende van 1737 tot 1782.

Een register van gedoopten en getrouwden, loopende van 1782 tot 1811.

Een register van huwelijksaangifte loopende van 1796—1811.

Een register van begraven lijken, loopende van 1764 tot 1795.

Een dito dito loopende van 1806 tot 1812.

Alles voor beide gemeenten gezamenlijk.

ADORP.

Adorp en Harsseins. Een register der gedoopten, loopende van 1673 tot 1811, Gereformeerd.

Een register van gehuwden, loopende van 1653 tot 1656.

Een register van gehuwden, loopende van 1692 tot 1811.

Een register van overledenen, loopende van 1770 tot 1800.

Een register van overledenen, loopende van 1801 tot 1813.

Sauwert. Een doopregister, loopende van 1721 tot 1811. Gereformeerd.

Een register der huwelijken, loopende van 1721 tot 1739.

Een register der overledenen, loopende van 1793 tot 1811.

Wetsinghe. Een doopregister, loopende van 1661 tot 1811. Gereformeerd.

Een register der huwelijken, loopende van 1661 tot 1811.

Een register van overledenen, loopende van 1806 tot 1811.

ADUARD.

De doop-, huwelijk- en overlijdensregisters der Gereformeerden te **Aduard**, loopen van de jaren 1732 tot 1811; gezamenlijk een band.

De doop-, huwelijk- en overlijdensregisters der Gereformeerden te **den Ham** en **Fransum** loopen van 1684 tot 1881, gezamenlijk een band.

De doop-, huwelijk- en overlijdensregisters der Gereformeerden te **Wierum** en **Dorkwerd** loopen van de jaren 1701 tot 1811; gezamenlijk een band.

De doop-, huwelijk- en overlijdensregisters der Gereformeerden te **Hooge-** en **Lagemeeden**. loopen van de jaren 1804 tot 1822; gezamenlijk een band.

De doop-, huwelijk- en overlijdensregisters der Roomsch Katholieken te **Aduard** loopen van de jaren 1763 tot 1811; gezamenlijk een band.

De doop-, huwelijk- en overlijdensregisters der Doopsgezinden te **den Horn**, loopen van de jaren 1754 tot 1811; gezamenlijk een band.

AENGWIERDEN.

Tjalleberd c. a. Doopboeken van 1671 tot 1811.

Trouwboeken van 1628 tot 1671 en van 1671 tot 1811 (1).

AKERSLOOT.

Een trouwboek van af 17 Augustus 1710 tot 27 April 1788 in een band.

Een overlijdensregister van af 3 Mei 1747 tot 28 December 1798, en een trouwboek van af 9 Juli 1747 tot 21 December 1798, te zamen in een band.

Een trouwboek van af 29 Januari 1799 tot 27 December 1805 in een band.

Een trouwboek van af 15 Februari 1789 tot 19 Mei 1811, in een band.

Een overlijdensregister van af 17 Februari 1799 tot 24 December 1811, in een band.

Een Gereformeerd doopboek van af 24 Mei 1750 tot 10 Juni 1792, en een dito doopboek van af 30 September 1792 tot 9 December 1811, te zamen in een band.

(1) Bij het verbranden van de pastorie te Tjalleberd den 11 November 1671 is een groot deel van het archief verloren gegaan.

Een Roomsch Katholiek doopboek van af 24 Juni 1747 tot 2 Maart 1812.

Een Gereformeerd doopboek van **Zuid-Schermer**, van af 19 Mei 1726 tot 21 Juli 1791.

Een dito doopboek van **Zuid-Schermer**, van af 2 September 1792 tot 27 Juli 1812, ieder in een band.

ALKMAAR.

De doopregisters der Gereformeerden aldaar loopen van de jaren 1614 tot 1811, in 27 banden.

De doopregisters der Roomsch Katholieken, der vier kerken, loopen van de jaren 1658 tot 1811, in 11 banden.

De doopregisters der Lutherschen loopen van de jaren 1641 tot 1811, in vier banden.

Het doopregister der Remonstranten loopt van 1700 tot 1817.

Het doopregister der Doopsgezinden loopt van 1700 tot 1811.

Aangaande aldaar voltrokken huwelijken vindt men in het archief:

Trouwboek van de Groote-kerk, loopende van 1590—1610, een band.

Trouwboek van de Groote-kerk, loopende van 1618—1622, een band.

Trouwboeken van de Groote-kerk, loopende van 1622 tot 1795, 15 banden.

Trouwboeken van de Kapel, loopende van 1649 tot 1660 en van 1691 tot 1775, 10 banden.

Het stadstrouwboek loopt van 1646 tot 1811.

De grafboeken van de Groote-kerk loopen van 1660 tot 1830, in 11 banden.

De grafboeken van het Kerkhof loopen van 1744 tot 1830, in 2 banden.

STAD ALMELO.

In die gemeente zijn aanwezig:

Een register van voogdijverklaring van 20 November 1758 tot en met 14 December 1810.

Een register van hen die het burgerschap verkregen hebben van 13 Februari 1770 tot en met 22 Februari 1811.

Een register met geboorten en doopdatums der Gereformeerden, loopende van 1 Januari 1734 tot en met 21 Augustus 1812.

Een band met gedoopten en gehuwden van de Roomsch Katholieke gemeente van 10 Juni 1784 tot en met 25 Augustus 1812.

Een band met huwelijken van Roomsch Katholieken van 19 November 1784 tot 8 April 1812.

Een band met opgaaf hoeveel en welke leden op 1 Januari 1797 tot de gemeente der Doopsgezinden behoorden.

Wordt vervolgd.

Catalogus van het Kunstboek van Philippus II, Hertog van Pommeren, toebehoorende aan Mr. S. H. de la Sablonière te Kampen, opgemaakt door
MR. J. NANNINGA UITTERDIJK.

Onder de hertogen van Pommeren, die van beteekenis zijn geweest, bekleedt eene voorname plaats hertog Philippus de IIe, de zoon van Bogislaus den XIIIe, die in 1606, na den dood zijns vaders, de regeering aanvaardde.

Behalve dat hij zich als een warm aanhanger van den Lutherschen godsdienst kenmerkte, was hij een ijverig bevorderaar van kunsten en wetenschappen. Zoo liet hij in 1614 Eilhardus Lubinus van Rostock zijn geheele land doorreizen en in kaart brengen.

Vooral echter was hij een kenner en verzamelaar van kunstschatten en zeldzaamheden.

Hij had onder anderen een tamelijk groot boek aangelegd, waarvan menig blad hem meer dan honderd rijksdaalders gekost had, waarin hij handschriften, afbeeldingen, zinnebeelden en wapens van regeerende vorsten van zijn tijd verzamelde, geschilderd door de beroemdste schilders, zelfs op perkament en zijde.

In het bezit van den heer Mr. S. H. de la Sablonière, oud-burgemeester van Kampen en lid van de Gedeputeerde Staten van Overijssel, bevindt zich een ander, onbekend kunstboek, in 1617 door dienzelfden Pommerschen hertog aangelegd.

Het is een folio boekdeel in perkamenten band gebonden, en op het eerste blad leest men in een cartouche met figuren en bijwerk, kunstig met de pen geteekend en met roet gewasschen, het volgende, met eigen hand door hertog Philippus den IIe van Pommeren geschreven:

«Allerhand Viesierungen von Conter // feyten und Gesichten von guten // Meistern gecolligiret A^o^ 1617 jn // Alten Stettin jm Monat Julio.

Philippus II Dux Pomera // norum manu propria».

In de maand Juli 1617 verzamelde de hertog alzoo in zijn residentiestad Stettin de kunstschat die in dit boek wordt gevonden.

Het jaar, waarin hij deze verzameling aanlegde, is des te merkwaardiger, omdat hij reeds in het volgend jaar 1618 overleed.

De kunstschat in dit boek verzameld is uniek en kostbaar. De verzameling toch bestaat uit verre over de honderd oorspronkelijk geschilderde en geteekende portretten van vorsten uit het Pommersche en aanverwante huizen en van beroemde personen, en een menigte teekeningen van beroemde meesters uit zijn tijd en vroeger.

Behalve de reeks van portretten van Pommersche en Saxische hertogen en hertoginnen, van paltsgraven bij den Rijn en hertogen van Mecklenburg treft men oorspronkelijke portretten van Luther, Karel V, Veith von Staremberg, hofmeester van hertog Johan Wilhelm van Saxen in 1550, aan.

Hoogst interessant is ook een portret van Hans Holbein van hem zelven op 13-jarigen leeftijd.

Men treft er echter niet alleen uitstekende kunstwerken van Duitsche meesters als Cranach en Holbein aan, ook van Polidorus van Caravaggio, Jacobo Palma, Bernardino Pocetti, Ottavio Benamati Fiorentino komen hier fraaie teekeningen voor.

Op verschillende der kunstwerken plaatste de Pommersche hertog eigenhandige aanteekeningen.

Kampen MR. J. NANNINGA UITTERDIJK.

1 Portret van Luther op linnen geschilderd en opgeplakt. Luther naar rechts ziende met baret op 't hoofd, hoog 26, breed 22 cM.
Opschrift: «Doctor Martinus Lutherus.»

2 Portret van Bogislaus de Groote of de X^e^, zoon van Erik II van Wolgast, gehuwd met Sophia, de eenige dochter van Bogislaus IX, hij stierf in 1528 en was gehuwd, 1^0^ met Margaretha, dochter van keurvorst Frederik van Brandenburg, 2^0^. met Anna dochter van Casimir, Koning van Polen.
Prachtig geschilderd portret op linnen naar links ziende, blootshoofds, beneden op het kleed beschadigd, hoog 34, breed 25 cM.
Opschrift Bogislaus Magnus Dux Pomeranorum.
Achterop gemerkt Boxssorg Conterfett.

3 Portret van Bogislaus de Groote of X^e^ teekening met potlood ten voeten uit, met aangave der kleuren van verschillende deelen der kleeding; hij draagt een hoed op 't hoofd en heeft zijn linkerhand aan den degen. De figuur is 28 cM. hoog.
Opschrift: Bugislaus Magnus dux Pomeranorum.

4 Barnim de XI, zoon van Bogislaus X, bijgenaamd de Vrome, die met zijn broeder Georg I regeerde en in 1573 stierf.
Teekening met de pen, ten voeten uit naar rechts gekeerd, blootshoofds, gewikkeld in een mantel, rustend op zijn zwaard.
De figuur is 20 cM. hoog.
Opschrift: Barnimus Senior Dux Pomeranorum.

5 Keerzijde van 't blad. Portret van denzelfde. Teekening met de pen, het hoofd met een muts gedekt, naar links gekeerd, steunende op zijn zwaard. Hoogte der figuur 28 cM.
Opschrift: «Habitus quotidianus in aedibus Viadsapolis βυαδσοπωλις».

6 Georg de I^e^ broeder van Barnim II, die met dezen regeerde en in 1531 stierf; hij was gehuwd 1° met Emilia, dochter van Philippus, keurvorst

van de Palts en 2° met Margaretha, eene dochter van Joachim I, keurvorst van Brandenburg.

Kop met waterverf op linnen aangelegd, het hoofd gedekt met een zwarte muts met veer. Opschrift Georg H. z. S. P.

7 Barnim XI. Prachtig in kleuren op papier geteekend portret, met naar rechts gekeerd bloot hoofd met kort haar en langen puntbaard.

De teekening hoog 28 cM., breed 20 cM., het portret hoog 27 cM., breed 13 cM.

Opschrift «Barnimus Senior tunc temporis Junior.»

8 Georg de I^e hertog van Pommeren. Prachtig in kleuren op papier geteekende kop met een muts op het hoofd, die slechts geschetst is. Zijn linker oog schijnt blind.

Opschrift: Georgius I Dux Pomeranus.

9 Amalia, eerste vrouw van Georg I, die waarschijnlijk in 1512 bij 't afbranden van de stad Wolgast stierf door 't springen uit een raam.

Uitvoerig met zwart krijt geteekende buste, ze draagt een eigenaardigen hoed op het hoofd, het gelaat naar links gekeerd, een gouden keten om den hals en een bloem in de linkerhand. Hoog 39, breed 32 cM.

Opschrift: «Amalia, geborne Pfaltz grafin froulin nachmalen Hertzog Jorgen zu Stettin Pomern vermehlt, Hertzog Philips, frau mette die tafel ist zu Wolgast wo sie im brand nicht wegkommen ist.»

10 Philips de I^e hertog van Pommeren, zoon van Georg I in Heidelberg opgevoed; hij stierf in 1569 en was gehuwd met Maria, dochter van Johannes keurvorst van Saksen.

Portret in waterverf op linnen naar links gekeerd, bijna en face hoog 23½, breed 20½ cM.

Opschrift: «Philippus I, dux Pomeranniae.»

11 Anna, dochter van hertog Hendrik van Lunenburg, vrouw van Barnim XI, hiervoor.

Geschilderd portret in honingverf op papier, zeer fraai, naar links gekeerd met een soort roode muts op, een witte kraag om den hals, een zwart kleed waaruit een wit hemd komt waarop een rood kruis. Hoog 28 cM., breed 19 (Holbein).

Opschrift: «Barnimi Senioris Coniux.»

12 Margaretha, dochter van Joachim, keurvorst van Brandenburg, 2e vrouw van Georg I.

Ter halver lijve met de pen geteekend op papier, met détailteekening harer sieradiën. Naar links gekeerd met een hoed op het hoofd. Hoog 29 cM., breed 22 cM.

Opschrift: «Hertzog Georgij zu Pommeren gemahlin.

13 Margaretha, dochter van Georg I van Pommeren en Margaretha van Brandenburg, huwde Ernst hertog van Brunswijk Grubenhagen.

Schetsen voor een portret, met de pen op papier, alle sieradiën gedétailleerd opgegeven met aangave der kleuren.

Op de teekening zelve is met een andere hand dan van de teekenaar opgegeven:

«Item den rotten karmosin atlas machstu also mit solchen glensen gleich wie die swartze an Harwin freiher von Dangeck gemacht ist».

Opschrift: „Margaretha, geborne zu Pommeren, herzogin zu Braunschweig und Lunenburg.»

Met de pen geteekend, hoog 27, breed 21 cM.

Nog opschrift: Hertzog Philip Swester.

Op de achterzijde nog eene kleine détailteekening van de kleeding.

14 Maria, dochter van Johan, keurvorst van Saksen, de vrouw van Philips I, hertog van Pommeren.

Teekening op papier in honingverf, fraai portret naar links, met een hoed op 't hoofd, hoog 27, breed 20 cM.

Opschrift: «Philippi I, coninx.»

15 Portret van dezelfde, geschilderd na 1569, toen haar man overleed, fraai op linnen geschilderd, naar rechts ziende. Zij heeft een groote witte (weduwen) kap op het hoofd, en een groote witte kraag om, en een collier met edelgesteenten om den hals.

Hoog 37 cM., breed 23 cM.

Opschrift: «Philips nachgelassene wittwe.»

16 Portret van dezelfde, in olie of honingverf op papier, naar links ziende met een witte kap op.

Opschrift: «Maria geborne zu Sassen herzoginn zu Stettin, Pommeren, nachgelassene wittwe Hertzog Philips.»

17 Portret van Georgia, zuster van hertog Philips I, gehuwd met een Poolschen graaf. Fraai kinderkopje in olieverf op papier naar links, hoog 24, breed 19 cM.

Opschrift: «Georgia geborne freulin zu Stettin. Pomeren 1550.»

18 Margaretha, dochter van Hertog Barnim XI van Pommeren.

Fraaie kop en face, hoofddeksel en kleed niet afgewerkt, hoog 23 breed 18 cM. Opschrift: Margarethe geborne he. S. Pommeren Hertzogh Barnims tochter».

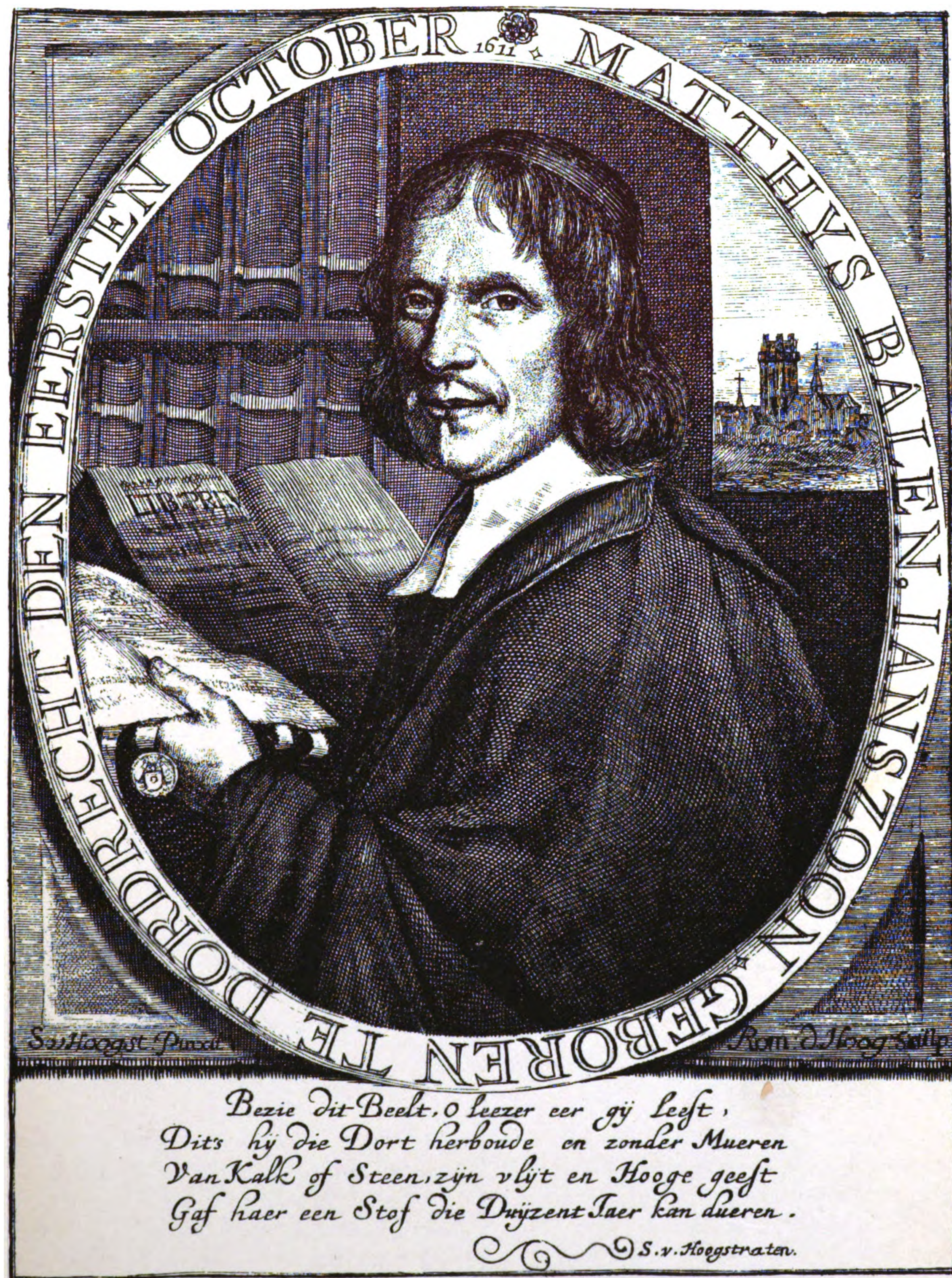
19 Johan Frederik hertog van Pommeren zoon van hertog Philippus I en Maria van Saxen, hij werd bijgenaamd de sterke werd geboren 1542, en stierf 1600, later gehuwd met Erdmutha dochter van Johan Georg keurvorst van Brandenburg.

Kop naar rechts gekeerd, hoed met vederbos op het hoofd en eenvoudige witte kraag om den hals, hoog 32, breed 21 cM.

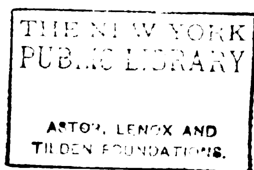
Opschrift: «Johannes Fridericus dux Pomeranie.»

20 Dezelfde elf jaar oud, kinderkop naar rechts ge-

Behoort bij No. 1 van het Algemeen Nederlandsch Familieblad, 5e jaargang.

Photolithographie van J. J. Thieme te Arnhem

keerd op papier met olieverf zeer fraai, 't kleed niet afgewerkt, hoog 24, breed 18½ cM.

Opschrift «H. Johan Friderich zu S. Pommeren 1553».

21 Hertog Bogislaus XIII van Pommeren, broeder van den voorgaanden, zoon van Philippus I v. P. en Maria van Saksen, geboren 1544, dus 9 jaar oud, vader van den verzamelaar.

Kinderkopje in olieverf op papier naar links, zeer fraai.

Opschrift: «H. Bugslaff zu S. Pommeren 1553.»

22 Ernst Ludwig, de schoone, broeder van den vorige, uit dezelfde ouders geboren in 1545, dus 8 jaar oud, diende later in Frankrijk in den krijg onder Karel IX en stierf in 1592.

Fraaie kinderkop naar rechts, in olieverf op papier geschilderd, hoog 24, breed 18½ cM.

Opschrift: «H. Ernst Ludwich zu S. Pommeren 1553.»

23 Casimir de IXe of Godzalige, hertog van Pommeren, broeder van den voorgaande, bisschop van Camen, stierf in 1605.

Kinderportret in olieverf op papier en face, een weinig naar rechts gekeerd, hoog 81, breed 20 cM.

Het kind heeft een zwarten hoed met veeren op het hoofd en een witten kraag om den hals.

Opschrift: «H. Casimirus zu Rowalt»

24 Ernst Ludwig van Pommeren (hiervoor sub 22).

Krachtige kop in olieverf op papier naar rechts, een hoed op 't hoofd. Hoog 34, breed 22 cM.

Opschrift: «H. E. Ludwich».

25 Barnim de XIIe de Geschikte, van Pommeren, zoon van Philippus I en Maria van Saksen, huwde Anna Maria, dochter van Johan Georg, keurvorst van Brandenburg en stierf in 1603, zonder kinderen.

Kop een weinig naar rechts, bijna en face, een witte kraag om den hals met dicht sluitend zwart kleed. Geschilderd op linnen. Hoog 33, breed 23 cM.

Opschrift: H. Barnim.

26 A. Maria, hertogin van Stettin Pommeren. Vrouwenportret naar links met een hoed op het hoofd, fraai, de kleur van het kleed aangelegd. In olieverf op papier. Hoog 35, breed 24 cM.

Opschrift: «F. A. Maria zu Stettin Pommeren».

27 Anna, dochter van Philips I van Pommeren en Maria van Saksen, huwde Ulrich, hertog van Mecklenburg.

Kop met rood kapje op het hoofd naar links gekeerd, het kleed alleen geschetst, schets voor een groot portret, waarbij de lengtematen zijn aangegeven. Hoog 36, breed 21 cM.

Opschrift: «Freulin Anna zu Stettin Pommeren H.»

28 Johannes Casimir, paltsgraaf bij den Rijn, zoon van Frederik II en Maria van Anspach, geboren in 1543, overleden in 1592, huwde Elisabeth, dochter van keurvorst August van Saksen.

Groote fraaie kop bijna en face, olieverf op papier, hoog 36, breed 23 cM.

Opschrift: «Pfaltzgraff Johann Casimir bey Rhein».

29 Groote vrouwenkop met diadeem, hoog 36, breed 23 cM. (vrouw van den vorige?).

30 Portret van dezelfde in rood krijt op papier, hoog 34, breed 23 cM.

31 Frederik IV, bijgenaamd de Oprechte, paltsgraaf bij den Rijn, gehuwd met Louise Juliana, dochter van Prins Willem I van Oranje.

Fraai portret, bijna en face, een weinig naar links, in olieverf op papier, op jeugdigen, ongeveer 18-jarigen leeftijd. Hoog 31, breed 21 cM.

Opschrift: «Friderich Pfaltzgraff A. R.»

32 Christina paltsgravin bij den Rijn.

Jong portret, ongeveer 18 jaar, in olieverf op papier, het hoofd gedekt met een muts, naar links ziende, met een kraag om den hals. Hoog 32, breed 20 cM.

Opschrift: Freu: Christina Pfaltzgreuin». Waarschijnlijk dochter van den vorige.

33 Dorothea, paltsgravin bij den Rijn. Fraai kinderkopje in olieverf op papier, met een mutsje op en een grooten witten kraag om. Hoog 36, breed 32 cM.

Opschrift: «Freulin Dorothea Pfaltzgreuin filia Casimiri».

34 Fraai mansportret naar rechts gekeerd, met zwarte bakkebaard en een zwarten hoed op het hoofd. Olieverf op papier.

35 Vrouwenportret naar links, fraai op papier met honingverf. Hoog 28, breed 9 cM.

36 Johan Wilhelm, hertog van Saksen-Weimar, geb. in 1530, huwde Dorothea Susanna, dochter van keurvorst Frederik III van de Paltz.

Fraai portret naar links, met een zwarten hoed op en een pelsmantel aan. Hoog 25, breed 19 cM.

Opschrift: «Johan Wilhelm, Herzog zu Saxen 1551. Wallgott».

37 Johan Frederik, de jonge, hertog van Saksen. Teekening in kleuren, de kop naar links, de hand aangelegd, de kleeren geschetst. Hoog 20, breed 20 cM.

Opschrift: «Johan Friedrich der Junger Hertzog zu Saxen». Zeker de zoon van den voorgaande.

38 Keizer Karel V.

Portret des keizers, teekening op papier in kleuren. De kop naar links, gedekt met zwarte baret, zwart kleed met een wit onderkleed dat aan den hals uitkomt. Hoog 29, breed 21 cM.

Opschrift: «Carolus V, Romanorum imperator».

39 Catharina, dochter van Magnus, hertog van Mecklenburg, vrouw van Hendrik, hertog van Saxen, bijgenaamd de Vrome, overleden in 1541.

Zeer fraaie teekening in kleuren op papier. De

kop zeer fraai afgewerkt, hoed en kleeren geschetst. Hoog 32, breed 21 cM.

Opschrift: «Geborne zu Mecklenburg, Herzog Heinrichs zu Sachsen gemahl».

40 Een portret in kleuren op papier geteekend, een borstbeeld bijna en face, het hoofd ongedekt, met witten kraag, Hoog 17, breed 14.5 cM.

Opschrift: «I. F. V. Ew. Thr.».

41 Balthazar Zolle (?). Teekening in kleuren, een oud man met baret op, grijze baard, in rood gewaad naar rechts, zeer fraai. Hoog 20, breed 16 cM., geteekend met het opschrift: D. Balthasar Zolle (?).

42 Veith von Starenberg, hofmeester van hertog Johan Wilhelm van Saksen. In kleuren geteekend portret, naar links ziende, met ongedekt hoofd en donkere baard, het kleed alleen aangelegd. Hoog 31, breed 20 cM.

Opschrift: «Veit v. Starmberg. Hertzog Johans Wilhelms zu Saxen, hofmeyster A° 1551».

43 Margareta van Meckelenburg Strelitz, weduwe van?

Teekening in kleuren op papier, hoofd naar links gewend, het hoofd gedekt met eene zwarte kap en daaronder een witte kap, een oude vrouw van 60 à 70 jaren. Hoog 20, breed 17 cM.

44 Een mansportret in kleuren op papier geteekend naar links gekeerd, met een zwarte baret op het hoofd en een pelsmantel aan, met witten kraag en wit hemd, hoog 36, breed 22 cM.

45 Prachtig geteekend jongenskopje en face naar rechts ziende, hoog 21 breed 17 cM.

46 Prachtig geteekend meisjeskopje naar links ziende, hoog 21, breed 17 cM., van denzelfden maker als het vorige n°.

47 Penteekening, een oude dame zittende, ten halven lijve, met muts en kap op en met sieraden behangen, de kleuren zijn aangegeven. Meesterlijk uitgevoerd, hoog 18, breed 13 cM.

48 Studie van twee handen voor dit portret met de pen en roodkrijt, hoog 20, breed 12 cM.

49 Een geschilderd portret, bijna en face, een roode muts of doek op het hoofd, een groene mantel om, die half is opengeslagen, in een ovaal, hoog 26 cM.

Opschrift boven links «14» rechts «89» onder: «im 13 iar was ich.»

Zeer belangrijk; misschien jeugdig portret van Erasmus, door Dürer.

50 Portret eener oude vrouw met eene grijze haren muts op het hoofd, en zwart eenigszins uitgesneden kleed, waaronder een wit hemd uitkomt.

Alleruitstekendst geschilderd op papier, hoog 26, breed 19 cM.

Onder staat met potlood geschreven: Lucas Craen.

51 Fraai kopje met rood krijt en de pen geteekend.

Geteekend: Ottavio ben amati fiorentino, hoog 16 breed 14 cM.

52 Prachtig kinderkopje in rood krijt op donkeren grond geteekend, hoog 32 breed 23 cM., geteekend: «Ottauio ben amati fiorentio.»

53 Groote kinderkop in roodkrijt, prachtig geteekend; het kind heeft een doek over 't hoofd, hoog 30, breed 22 cM.

Geteekend: Ottauio ben amati fiorentino.

54 Kinderkop in roodkrijt, hoog 36, breed 22 cM., geteekend Ottauio ben amati fiorentino.

55 Furiënkop, in roodkrijt, hoog 35, breed 22 cM. Geteekend: Ottauio ben amati fiorentino.»

56 Een lachende kop, in roodkrijt, hoog 30, breed 22½ cM.

Geteekend: «Ottauio benamati fiorentino.»

57 Een studiekop met zwart- en roodkrijt geteekend, met een muts op het hoofd, een blooten hals en een ruw kleed aan. Hoog 30, breed 20 cM., gemerkt boven met het jaartal 1517.

Geteekend met potlood: Lucas Craen.

58 Vrouwenkop, met zwartkrijt en de pen geteekend, waarschijnlijk eene Magdalena voorstellende. Zeer fraai. Hoog 27, breed 20 cM.

59 Een democriet, met zwartkrijt geteekend. Hoog 19, breed 10 cM.

60 Een portret ter halver lijve, naar rechts ziende, in purpertint, de kleuren alleen aangegeven. Bloots-hoofds met een zwaren baard. Hoog 20, breed 16 cM.

61 Eene schets met de pen. Hoog 21, breed 16 cM.

62 Portret met roodkrijt geteekend, naar links ziende. Fraai geteekend. Hoog 18, breed 12 cM.

63 Kop in face in roodkrijt op papier, zeer fraai. Hoog 20, breed 19 cM.

Met potlood bijgeschreven: Schorel.

64 Een kop met de pen geteekend en met O.I. inkt opgewerkt. Hoog 20, breed 15 cM.

65 Een fraai gebaarde kop met helm en allerlei bijwerk, in paarsche en groene tint geteekend op papier. Hoog 29, breed 21 cM.

Met potlood bijgeschreven: Polidoor.

66 Penteekening, een krijgsman naar links met een hoed met veer op zijn hoofd, hij heeft een kleed aan met doffen en insnijdingen. Hoog 20, breed 14 cM.

Gemerkt: G. S. 1553.

Met potlood bijgeschreven: Hans Schufflijn.

67 Portret met de pen geteekend, naar links ziende. Hoog 20, breed 17 cM.

68 Keizerskop met potlood geteekend, naar links ziende, zijnde aan den anderen kant een narrenkop geteekend, naar rechts gekeerd. Hoog 28, breed 19 cM.

69 Een negerkop, fraai met de pen geteekend, naar rechts gekeerd.

Geteekend: Z. S. Hoog 20, breed 16 cM.

70 Heracliet, een statuet met roodkrijt geteekend. Hoog 22, breed 15 cM.

71 Karikatuur, een kop, het hoofd gedekt met een hoed, waarop een pauwenveer en face, geteekend met zwartkrijt. Hoog 24, breed 19 cM.

72 Een furiënkop, naar links gekeerd, in roodkrijt opgewerkt met wit- en roodkrijt. Hoog 20, breed 17 cM. met het jaartal 1546.

73 Veertien caricaturen in rood- en zwartkrijt, van denzelfden meester.

74 Een meisjesportret naar rechts gekeerd, een kapje op 't hoofd, in roodkrijt (Hans Heldingsen).

75 Twee caricaturen, in roodkrijt. Geteekend S. H. F. 1600.

76 Een oudevrouwenkop naar links gekeerd, meesterlijk met de pen geteekend.

Geteekend met potlood: Adam Altorf.

Een studiekop, met zwartkrijt naar rechts.

77 Een oud man met een houten been houdt een kind vast. Hoog 18½, breed 16½ cM.

Boven rechts gemerkt H

78 Een kop en face, met rood- en zwartkrijt op blauw papier. Hoog 16, breed 18 cM.

Boven geteekend: Jacobo Palma.

79 Kop met nimbus met wit- en zwartkrijt op blauw papier, hoog 18, breed 11 cM.

80 Twee studiekoppen in roodkrijt, hoog 20, breed 11 cM. geteekend: Bernardino Pocetti fiorentino.

81 Twee studiekopjes, een kinderkop en een vrouwenkop, met rood- en zwartkrijt zeer fiksch geteekend, hoog 9 bij 8 en 11 bij 10 cM.

82 Eene Charitas, de moederlijke liefde met de kindertjes, geteekend schetsmatig met roodkrijt, hoog 32, breed 20 cM.

83 Een ets in medaillon, voorstellende Esopus.

84 Twee penteekeningen, een turksche man en vrouw, hoog 12, breed 9 cM.

Beneden met potlood staat geschreven: Israel van Ments.

85 Kop in roodkrijt, naar rechts gewend met loshangend haar, hoog 26, breed 18 cM.

Geteekend: Ottauio ben amati fiorentino.

86 Een voorover gebukte kop in zwart- met roodkrijt, fiksch behandeld, hoog 22, breed 17 cM.

87 Naakt figuur, in de eene hand een schaal, in de andere een schenkvat houdende waaruit vocht loopt, geteekend op paarsch papier in paarsch en wit, hoog 21, breed 15 cM.

Geteekend: «Andrea Seianon».

88 Een veldheer te paard, een banier en een lansknecht.

Met potlood fiks op perkament geteekend, hoog 21, breed 17 cM (Later).

89 Penteekening, twee houthakkers en een vechtpartij tusschen een man en twee vrouwen, hoog 31, breed 16 cM.

90 De opwekking van het dochtertje van Jaïrus, met de pen en roet, hoog 25, breed 21 cM.

Op de achterzijde: Matthias Netser Fe. A°. 1598».

91 De geboorte van Christus, met de pen in blauwe tint, hoog 16, breed 10 cM.

92 St. Joris met den draak, fraaie schetsteekening met de pen, hoog 16, breed 16 cM.

93 Schelpen en visschen.

94 Studiën van een hand in rood- en zwartkrijt.

95 Potloodschets, vogels, gemerkt A. B. E.

96 Een Romeinsch krijgsman te paard, fiksch, maar schetsmatig geteekend met de pen en O.I. inkt.

Hoog 44, breed 56 cM.

97 Interieur van een krypt met de pen en sepia.

Charter, betreffende het geslacht Hodenpijl.

Gesien dat proces vuystaende ende hangende voir mijnen heeren den grave van Egmonde, heere tot bar. etc. Stadthouder generael van Hollant, Zeelant ende Vrieslant ende van den leenen, die luyden van den Raede van den zelven landen ende mannen van leene by den voorseyde Stadthouder ende raiden in deser saicke genomen navolgende den mandemente ende commissie by onsen alder ghenadichsten heeren den Roomschen Coninck ende hertoghe philips zijnen zoon Ertshertogen van Ostenryck hertogen van bourgoingne etc. geëxpedieert tusschen Jan van Hoedenpijl eyscher an d'een zijde ende Adriaen van Poelgheest die burgermeesteren ende weesmeesteren der stede van Leyden over ende in den name derzelver stede als voichden van den kinderen van wijlen heere Adriaen van Zwieten, ridder als angenomen hebbende die arnementen van desen processen verweerers an d'andere seggende ende proponerende de voirs. eysscher hoe dat in voirleden tijden bij den graven ende gravinnen van hollant, wijlen heere Jan van Hoedenpijl, oude vader van de voirsz. eysscher nae dat zekere ende diverschen parcheelen van leengoederen zijne voirvaderen voir haer ende haer luyden nacommelingen verlijt hadden geweest, denzelven heeren Jan voir him ende zijnen nacommelingen verlyt hadden gewest den parcheelen van leengoeden, hierna verclairt Diewelcke Dirck van Hoedenpijl nae doode van heeren Jan zijnen vader opgedragen hadde Jan van Hoedenpijl, zijnen broeder oudste broeder. In den eersten de heerlicheyt van Hodenpijl mit vischeryen, vogelryen ende anderen zijnen toebehoeren. Ende dat wylen vrouwe Elisabeth van Haemsteden, gesellinne des voirsz. heeren Jan oick verlyt ende

verleent hadden gewest, voir haer ende huere nacommelingen een jairlijcxe rente van hondert pondt siaers tot viertich groit 't pont diemen betaelde vuyt ons voirsz. alder ghenadichsten heeren thienden tot 's-Gravesande ende de helft van den ambachts heerlicheyt van St. Jorys inden liere ende van Zoutenveen mit den thienden aldaer. Ende de voirsz. heeren Jan ende vrouwe Elisabeth oflivich ende voirsz. opdrachte, gedaen zynde de voirsz. haere leengoeden verlyt en de verleent hadden geweest den ouden Jan van Hoedenpijl hoerluyder beyden zoon, vader van den voirsz. eysscher dewelcke als nacommeling van zijnen voorvaderen na den overlijden van den voors. Jan, zijnen vader dezelve leengoeden verlyt ende verleent hadden gewest bij wijlen hertoge Karel van Bourgoigne, saliger gedachten in den jaere zesse en de tzeventich seggende voort dat vuyt crachte van den eerster voirs. verlydinge alle nacommelingen geboren ende ongeboren recht vercregen hadden tot denzelven leengoeden ende die eysschen ende vendiceren mochten ende die schuldich waeren te hebben, ende dat de voirs. nacommelingen en vercreghen nae rechte van hoere voorvaderen gheen nijen recht tot denzelven leengoeden maer namen hoerluyder vercregen recht ende mochten dairvan de voirs. verlydinge ende vorme van dien eysschen zonder hun te maken erfgenamen van huerluyder voorvaderen ende dat tselve dagelijcs onderhouden was van den vassalen van hollant die welcken te buyten gingen huerluyder vaderlicke erfnisse, mits nemende alleenlick huerluyder leengoeden ende dat hoewel de voirs. verweerers, mits tguent dat voors. es wel schuldich hadden gewest ende noch waeren den voirs. eysscher als nacommeling van den voirs. heeren Jan ende zijnen voorvaderen toe te laeten tot den voirs. leengoeden dairinne hij bestorven was in de maniere voirs. Desen niet jegenstaende, zoe waeren nochtans de voirs. verweerers dairvan in gebreke. Ende dairomme zoe was die voirseyde eysscher clachtich gegaen an onsen voors. alderghenadichsten heeren, ende hadden vercregen zekere openen brieve van mandemente vuyt crachte van den welcken die voirs. verweerers verdachuaert hadden gewest te compareren voor den voors. stedehouder ende mannen van leene omme de voors. eysscher ontfangen te zijn te mogen beleeden alsulck recht als hij pretendeerde te hebben in den voirs. leengoeden. Ende naedat partien gedachuaert hadden gewest navolgende die coustume van den leenhove ende dat bij vonnisse gewesen was dat partien gedachuaert waeren als recht was, de voirs. eysscher hadde zijnen eysch gedaen. Ende de voirs. verweerders ten dage van der antwoirde hadden geproponeert diverschen excepcien, ten fijne van niet ontfanclick, de voirs. eysscher sustinerende de contrarie, zoe dat na diuersche dinctalen dair up gehouden geappontiert was dat partien an beyden zijden procederen zouden ten beyden sijnen. Ende concludeerde dairomme de voirs. eysscher ende zeyde dat mits revecterende ende wederleggende die excepcie van den voirs. verweerers bij sententie diffinitieve van den voirs. leenhove verclairt zoude zijn ten principale de voirs. leengoeden him eysscher als nacommeling voirs. toe te behoeren condempnerende den voirs. verweerers alsoe zij procedeerden haer handen dair af te trecken ende te houden ende den zelven eysscher die rustelicken ende vredelicken te laeten gebruycken mitsgaders in den costen van deser instancie. Tegens welcken eysch de voirs. verweerers in den name alsoe zij procederende waeren proponeerden ende zeyden, hoe dat ontrent den jaere duysent vier hondert zes ende tsestich de voirs. oude Jan van Hodenpijl vader van den voirs. eysscher overmits cranck regiment him bevoelende zeer bezwairt van sculden tot den ontvange ende regimente van alle zijnen renten ende goeden in Hollant, Zeelant ende Vrieslant liggende gestelt hadde wijlen Jan van Zwieten vader van wijlen heere Adriaen van Zwieten voirs. Belovende de voirs. Jan van Hoedenpijl bij zijnen brieven onder zijnen zegel wel ende deuchdelijck te betalen den voirs. Jan van Zwieten van alle tguent dat bevonden zoude worden dat hij den zelven sculdich wesen zoude tot een onderpande stellende alle zijnen goeden roerende ende onroerende, leen ende eygen, hoedanich die wesen ende wair die gelegen mochten zijn, omme die schulden voirs. up alle die voirs. goeden mit heerlicke execucie up zijnen cost te mogen verhalen zonder him eenichsins te behelpen mit eenigen previlegien oft excepcien. Ende hadde de voirs. oude Jan van Hodenpijl alsoe hij wel wiste dat hij luttel andere goeden hadde dan leengoeden dewelcken up den voirs. eysscher zijnen zoon gecommen zouden hebben denzelven zijnen zoone versocht als leenvolger mede de voirs. leengoeden te verbijnden dewelcke belooft hadde bij zijnre trouwe ende eere van goeden wairden te houden tguent dat bij den voirs. Jan zijnen vader in deser saicke gedaen hadde gewest ende him mede verbonden mit zijnen vader in tguent dat voirs. is, mitsgaders de voirs. goeden leen of eygen dien hij hadde ofte doe zoude hebben mogen vercrijgen. Ende hadde de voirs. Jan van Zwieten, ter begheerte van den voirs. Jan van Hoedenpijl de oude, angenomen de administracie van den goeden voirs. ende renten dair of commende ende dairmede gepoocht te betalen de schulden van den voirs. Jan van Hoedenpijl tot groite somme van penningen ende alle dat hij hadde mogen . . . . . en de verloesten van den zelven verleyt. Ende him zelve grotelicken bezwairt vindende mitten voirs. regimente, zoe hadde hij tot diverschen stonden begheert rekeninge te doen ende betalinge te hebben dair toe hij niet en hadde konnen commen, zoedat te dier cause

proces geresen was tusschen den voirs. Jan van Zwieten ende den ouden Jan van Hoedenpijl voirs. eerst voir desen hove van Hollant ende nae bij appellacie voor wijlen hertoge Karel, saliger gedachten zijnen cancellier ende groiten raide. Dair dat bij sententie diffinitive de voirs. Jan van Hoedenpijl, de oude, gecondempneert hadde geweest te betalen de voirs. Jan van Zwieten de somme van negenthien duysent zeven hondert ende drie en vijftich ponden hollants ende in den costen ter cause van dien processe gedaen. Ende hadde voort geprocedeert gewest ter execucie van dien zoe verre dat nae alle solempniteyten dairtoe in gelijcken saicken behoerende ende gecoustumeert alsoe die erflicken ende havelicken goeden niet verstrecken en mochten tot dien voirs. sculden bij den executeur te coope gestelt gewest hadde onder andere de voirs. parcheelen van leenen dair of nu questie was, de welcken parcheelen ende trecht van dien de voors. wijlen Jan van Zwieten vader van den voirs. heere Adriaen gecoft hadde gehadt tegens den zelven executeur. Ende binnen middelen tijden van desen was de voors. oude Jan van Hoedenpijl gecompareert voir mijnen voirs. heere de cancellier, zeggende geappelleert te hebben van den voirs. execucie ende executeur, ende hadde vercregen zekere brieve van relienemente in cas van appelle vuyt crachte van den welcken de voirs. deurwairder ende Jan van Zwieten verdachvaert hadden gewest sustinerende de voirs. Jan van Hoedenpijl dat men nae den coustume van den lande vuyt crachte van eenige sententie anders dan van mannen van leen, noch om eenige sculden, gheen leengoeden en zoude mogen vercopen noch eenige vassael onterven ten waere bij zijnen consente ende mit hant, helm ende mont, ende dat de voirs. vercoipinge van onwairden zijn zoude, waervan de voirs. Jan van Zwieten ende deurwairder de contrarie sustinerende waeren. Ende nae dat partien al int lange gehoirt waeren ende gesien sekere informacien ende andere productie in den saicke gedaen ende al dat van noode was bij sentencie van wijlen hertoge Karel voirs. zijnen cancellier ende heeren van zijnen groiten raid gewijst hadde gewest, de voirs. Jan van Hoedenpijl qualijck geappelleert, ende de voirs. deurwairder wel geexecuteert te hebben, ende gecondempneert den voirs. heeren Jan int fol appel ende in den costen ende mits dien geconfirmeert de voirs. vercoipinge ende al datter anclevende was, ende geinterpontert bij den zelver sentencie ten voirseyde vercoipinge auctoriteyt ende decret van den voirs. hove mitsgaders geordonneert dat Jan van Hoedenpijl compareren zoude voor den stedehouder ende leenmannen van Hollant ende him zelven aldair mit handt, helm ende mont onterven of dat een andere dairtoe geauctoriseert bij zijnen gebreke ende continuacie in den name van him dat doen zoude en de achtervolgende dien hadde de voirs. oude Jan van Hoedenpijl gedaghvaert gewest te compareren voir den voirs. stedehouder ende leenmannen omme him te commen zien onterven ende de coopers erven in den voirs. goeden ende overmits dat dezelve Jan niet gecompareert en was, zoe hadde bij zekere executeur dairtoe geauctoriseert zijnde bij den zelver sentencie in gespannen vierschaere de voirs. goeden in den name ende bij den continuacie van den voirs. Jan van Hoedenpijl opgedragen quyt gesconden ende overgegeven gewest hertoge Karel saliger gedachten als leenheere mit hant, helm ende monde ende was verclairt gewest bij vonnisse van denzelven leenmannen dat bij den voirs. overdrachte alsoe gedaen de zelve Jan van Hoedenpijl noch zijn leenvolgers erven oft nacommelingen daer inne gheen recht en behielden. Ende hadden voort verclaert ende gewijst voir recht dat de voirs. sentencie diffinitive ende decreten mit alle datter naegevolcht was van alsulcken cracht wesen ende blijven zoude, gelijck oft de voirs. Jan van Hoedenpijl zelver in persoone de voirs. updrachte ende overghyfte gedaen hadde. Ende waeren mitsdien de coopers van den voors. leengoeden onder andere de voirs. Jan van Zwieten in tguent dat hij gecoft hadde gevesticht ende geerft ende voirs. Jan van Hoedenpijl ende zijnen erven dair van verstoken ende onterft. Ende dit aldus geschiet zijnde, hadde de voirs. wijlen hertoge Karel als grave van Hollant de voors. parcheelen van leengoeden den zelven Jan van Zwieten vader van den voirs. heeren Adriaen van Zwieten in wyens name de voors. verweerers procederende waeren als voichden van zijnen voirs. kinderen ende erfgenamen als cooper van nyens voir him ende zijnen nacommelingen te leene gegeven him ende zijnen nacommelingen, ende hadde dairvan in rustige possessie gewest den tijd van dertien of viertien jaeren lanck geduerende, ten ansien van eenen ygelicken, ende bijsonder van Jan van Hoedenpijl de oude, ende oic den voirs. eysscher, Seggende voort de voirs. verweerers dat indien de voirs. eysscher int vercrijgen van zijn committunt ofte mandement tguent dat voirs. is te kennen gegeven hadde, hij en zoude 'tselve niet vercregen hebben ende dat hij dair omme niet ontfanckelijck en was tegens hunluyden te agieren vuyt crachte van den voirs. committimus ende twelck hij oick niet geachtervolcht en hadde noch de disposicie van 't selve, want hij gheen conclusie en was nemende omme ontfangelijck te wesen maar slechtelick ten principale ende up tguent dair de voors. eyscher mainteneerde ende te kennen gevende was dat die leenen schuldich waeren te kommen vrij ende ongelast upten leenvolger naeden overlijden van den vassael ende dat hij noch zijn vader niet geconsenteert en hadden in den voirs. vercopinge van den leenen noch oick die verbonden. Zeyden de voirs. verweerers dat een vassael met consente van den leenheere in

preiudicie van den leenvolger zijn beliefte doen mochte van den leenen ende was dat voorstel van den eysscher onwarachtich gemerct de voirs. obligacien ende verbanden dair of den hove gebleken was, ende was de condempnacie dair up gegeven. Ende hadde de voirs. eysscher geapprobeert de voirs. execucie gemerct dat hij zelver eenige van den goeden medecofte, hoewel hij die niet betalen en konde. Ontkennende dat die voirs. eysscher investituere hadde van desen leengoeden want hij gheen investituere en hadde anders dan van den goeden die zijn vader toebehoorden in zijnen overlyden daer inne desen goeden niet begrepen en waeren, maer was dairvan bij vonnisse van den leenmannen voirs. onterft ende verclaert dat hij noch zijnen nacommelingen dairvan gheen recht en behielden zoodat evident ende claer was dat de voirs. eysscher desen leenen niet vendiceren en mochte noch en was in deser saicke niet ontfanclick gemerct oic dat de voirs. sentencien proceduren ende execucien geschiet waeren tegens den vader dair de voirs. eysscher actie of hebben mochte, ende dat hij gheen actie en hadde dan ter cause van zijnen vader ende dewelcke dat . . . . . . afgewesen was mit rechte Ende indien hij eenichsins ontfanclick wesen mochte twelck . . . . ende dairvan de voirs. verweerers begheerende waeren recht bij ordene zoe zeyden voirs. verweerers ende . . . . ten principale nemende vuer verhaelt tguent dat voirs. is tot huere intencie angaende de voirs. procedueren sentencien vonnissen execucien decrete ende andere dat indien de zelve leengoeden den voirs. eysscher verlijt waeren twelc niet kenlick en was dat en was anders niet geschiet dan behouden een ygelijck zijns rechts ende dat die zelve goeden up hun niet connen en mochten gemerct . . . . en behouden den gheene dair hij nacommeling of was, maer was mit alle solempniteyten dair vuyt gewonnen. Ende want nader costume van den lande een leenvolger gheen recht en hadde in 't leen van desselfs wegen maer alleen vuyten name van zijnen voorsaten, ende dat oick een vassal sijn leenvolger preiudicieren mochte buyten zijn consent mitten leenheeren welck . . . . was van zoelange tijden dat gheen memorie ter contrarie en was, ende zonderlinge in desen stucke zoedat van gheene noode gewest en was den voirs. eysscher die hun zeyde leenvolger te wesen te ontwijsen . . . . . zoe veel meer dat alsoe wel den eysscher als zijn vader voirs. vuyt den voirs. goeden mit alle sollempniteyten gewonnen hadde gewest als dat blijcken zoude bij den voirs. sentencien decreten . . . .
. . . .
van gewijsder dinck zonder eenige appellacie ter contrarije ymmers die gedaen mochten zijn in behoirlicken tijde Ende dat al en hadde de voirs. eysscher vuyt desen . . . .
gewest hun dair vuytgewonnen te hebben twelc de verweerds zeyden neen ende dat in die cas hun schulden zoude wesen dezelve goeden on . . . . . te zijn . . . . . de voirs. eysschers obligacien ende verbanden ende dat alle die reedenen geallegiert alsoe wel in desen processe principale als anderssins tegens Jan van Hoedenpijl . . . . tegens den zelven eysscher ende dat . . . . . dat bij den prince leenheeren ende leenmannen gewesen was voor recht jegens den vader zoude oick schulden wesen recht te zijn tegens den eysscher ge . . . . alle dese . . . . ende rechtelijck geschiet waeren bij den gheenen die rechters Justiciers ende overste waeren ende Jurisdictie hadden in desen voirs. saicke Ende waeren voort out . . . . van den voirs. eysscher concludeerende mitsdien de voirs. verweerers in den name als boven ten fyne dat bij sententie oft appointemente van den voirs. stadthouder, raide ende leenmannen de voirs. . . . . van . . . . bij den voirs. eysscher . . . . als subrepticelicken ende obrepticelicken vercreghen verclairt zouden zijn negheen ende van gheenre waerden ende dat daeromme dezelve gheene . . . . ende dat de voirs. eysscher vuyt crachte van dien niet toegelaeten en zoude zijn te agieren in deser saicke. Ende of de voirs. brieven eenichsins van wairden wesen mochten, des . . . . . dat nochtans de voors. eysscher niet ontfangelijck zijn en zoude omme vuyt crachte van den zelver commissie alsulcke conclusie te nemen als hij gedaen hadde. Ende of hij ontfangelijck waer vuyt crachte van den zelve brieve of anders de voirs. conclusie te nemen des neen dair of de voors. verweerders begheerden recht bij ordene. Dat alsdan bij sentencie verclairt zijn zoude dat de voirs. eysscher omme ende ter cause van den voors. leenen te agieren als gheen actie hebbende niet ontfangelijck en was ende dat de verweerders schuldich zouden zijn te hebben . . . .
indien de voirs. eysscher enichsins actie hebben ende ontfangelijck zijn mochte. Dair of zij oick begheerden recht bij oirdene zoe concludeerden de voirs. verweerers dat bij sentencie diffinitive van den voirs. stadthouder raiden ende mannen van leen geseyt ende gewijst zoude wesen dat mit onrecht ende quader cause de voirs. eysscher den voirs. wijlen heeren Adriaen . . . . . betoghen hadde absolverende dairomme denzelven verweerers alsoe zij procedeerden van den eysch ende conclusie van den voirs. eysscher. Verclaerende dat de voirs. leengoeden bij hemluyden vuyt deuchdelicke tytel ende mit gewairderhandt beseten worden ende dat zij dairinne als in huer vrij eygen goet berusten ende dairomme ongemoeyt blijven zouden van den voirs. eysscher zijnen nacommelingen ende erven inponerende den zelven eysscher zijnen erven ende nacommelingen

ter cause van dien een eeuwich zwijgen ende silentium ende denzelven condempnerende in den costen ter cause van desen gedaen. Tegens welcke exceptie ende antwoirde de voirs. eysscher repliceerde ende zeyde eerst angaende de voors. excepcie dat hij 't voirs. . . . . . wel en de deuchdelyck vercregen hadde. Ontkennende eenige subrepcie ende obrepcie dair inne te wesen die mijnen alder ghenadigen heeren voirs. hadde mogen moveren omme tselve te refuseren ende . . . . . rechte ende usancie deser landen een ygelijck willende rechtspreken up leengoet contenderende ten fyne van ijgendomme van leenen schuldich was te hebben openinge van den vierschaere van den leenhove van den leenheeren zonder te hebben eenige mandement van boven. Ende waeren bij denzelve mandemente den voirs. stedehouder ende leenmannen gecommitteert den eysscher te beleeden voir hunluyden sulck recht als hij zoude willen pretenderen totten voirs. leengoeden, zoe dat 't qualijck vercrijgen van den voirs. committimus indient qualijck vercregen waere twelck . . . . . buyten ganck van dien hun niet preiudicieren en mochte om niet ontfangelick te zijn. Ende dat tgewijsde ende voirs. sentencie daer af de verweerers mentioneren in haere excepcie gegaen waeren jegens den vader van den voirs. eysscher ende niet jegens hun, ende dat hij eysscher van zijnen vader voirs. gheen saicke en hadde tot den voirs. leengoeden maer hadde saicke tot deselfde goeden van den leenheeren vuyt crachte van den eerste verlijdinge want hij procederende was als nacommeling van heeren Jan voirs. ende andere zijnen voorvaderen ende en was in den voirs. processe van trecht van den nacommelingen tot den voirs. leengoeden niet gediscepteert noch gedingt. Ende alsoe alle der nacommelingen recht van wijlen heeren Jan van Hoedenpijl ende zijnen voorvaderen, spruytende ende voortgaende was van den eerste verlijdinge ende gelijck recht hadden zonder den een zijn recht te hangen an den andere ende en mochte sentencie gegeven tegens eenen van den nacommelingen dairomme niet preiudicieren den anderen.

Ende was mogelijck dat sulke sentencie gegeven was, meer bij versuimenisse dan bij quaden rechte twelck van rechtswegen den andere niet schuldich en was te preiudicieren. Want de voirs. eysschers vader bij negligencie versteken hadde gewest van probacien. De welke hij hun vermetende was te beleeden dat men gheen leengoeden alhier bij heerlicke execucie en zoude mogen vercoipen. Ende angaende de voirs. obligacien zeyde en repliceerde de voirs. eysscher dat de voirs. brieven bij hun noch bij sijnen wete noch consente noyt besegelt en hadde gewest, ende dat indien hij dat gedaen hadde dat en zoude hun niet meer schuldich wesen te preiudicieren dan of tselve niet geschiet en waere. Want naden coustume van den lande van Hollant deuchdelicken ende wel gefondeert in rechte men gheen leengoeden belasten noch bezwaeren en mochte dan bij consente en de wille van den leenheere ende leenmannen ende zoe wanneer die gemeenen rechten of costumen locale eenige forme ofte manieren introduceren in eenigen saken indien die forme ofte maniere in dier saicke niet onderhouden en worden tguent datter geschiede was negheen, ende de rechten hielden tselve inder manieren alsoft niet geschiet en waere. Welcke . . . . van den leenrechte ende costume geintroduceert, in deser saicke niet onderhouden en was gewest, zoe en hadde mijnen ghenadigen heere dezelve obligacie ende verbanden niet mogen confirmeren mer dair up discernerende execucie. Ende en mochte oick een rechter vant crachte van eenige condempnacie personnel als die eygen goeden die sculden niet volstrecken en mochten gheen . . . . descerneren voorder dan up de bladinge van den leengoeden commende ende met uptie proprieteyt ende eygendomme van den zelven leengoeden noch en mochte de propryeteyt of eygendomme niet gegeven noch bij executorie vercoft worden bij reconpensacie van den sculden. Ende indien de contrarie gedaen worde dairmede en zoude nochtans de vassael niet vervreemt zijn van zijn leengoeden. Ende op tguent daer de voirs. verweerers zeyden dat de voors. execucie bij den interposicie van den decrete van wijlen hertoghe Karel gevalideert ende geconfirmeert zoude wesen repliceerde de voirs eysscher dat nae coustumen deser landen onderhouden nyemende van zijn leengoeden versteken noch vervreemt en mochte worden, ten waerre dat de vassal die gewillich met hande en de monde . . . . updrouch ende dat alsoe de voirs. oude Jan van Hoedenpijl noch de voirs. eysscher noyt verticht ouer gifte noch transport noch hant noch mont dairtoe gedaen en hadde . . . execucie noch in den interposicye van den decret noyt consent noch wille gedragen en hadden, de selve eysscher bij sulke interposicye niet ontvreemden noch versteken en was . . . . zijn en mochte van zijnen rechte ende dat de condempnacye niet genouch en was consent dair af te maken. Ende ontkende dat bij den decrete geordonneert was dat de mannen yement dair toe auctoriseren mochten omme den voirs. Jan van Hoedenpijl te onterven mair hadden de voirs mannen in dat doende haer macht geexcedeert, want hun luyden last gegeven was dat zij procederen zouden uter ouderninge van Jans van Hoedenpijls goeden mits dair inne onderhoudende ende observerende alle alsulken costumen rechten ende solempniteyten als men in sulcken saken schuldich was te onderhouden, en de waeren die coustumen sulck dat zoe wanneer men eenen leenman onterven woude, zoe moste hij commen voor leenheeren ende leenmannen ende geven dair . . . . dat leen up mit hande ende monde anders zoude die ontervinge

negheen wesen ende en was niet genouch dat de vassal dair inne bij bedwange van den rechter of van den leenheeren . . . . of oick in zijn presencie sentencie tegens hun te geven maer was van noode dat de vassael goetwillichlick dair inne consenteerde. Welcke rechten ende costumen de voirs. schuldich hadden gewest onderhouden te hebben indien zij rechtelicken geprocedeert hadden tot der zelver onterfuenisse of ten minsten hadden schuldich gewest de voirs. Jan van Hoedenpijl gedachvaert te hebben in persone bij huisgesin van den heren in precencie van mannen indien hij te vinden en hadde gewest zoe zouden zij verdachuaert en de die wete gedaen hebben tot zijnre beste wonstede bijeen van des graven huysgesin in precencie van mannen voor die deure ende in drie die . . . . . daeromtrent gelegen gelijck die coustume dairvan is twelck niet gedaen en hadde gewest. Ende en hadden die voirs. mannen die geseten hadden totter voirs. onteruinghe niet gehouden haer behoirlicken rechtdaghen mair hadden geseten tot onbehoirlicken rechtdagen corter dan van viertich dagen te viertich daghen zoedat de voirs. onteruinghe als dairtoe niet geobserveert zijnde de costume ende solempniteyten daertoe dienende ende behoerende negheen was replicerende voort, dat alhier principalycken questie was op deygedomme van den voors. leengoeden ende niet op de reformacie van den voirs. onteruinge en de anderen procedueren ende want de voirs. verweerers hunluiden dair mede behelpen wouden bij maniere van exceptie ende den eysscher replicerende was ter nulliteyt van dien twelck hij wel doen mochte ende men niet beuinden en zoude dat eenige vonnissen sentencien of decreten bij den prince gegeven waren tot achterdeele van den eysscher dat dairomme de voirs. stadthouder heeren van den raide ende leenmannen wel mochten kennisse hebben van dien ende alsoe wijsen ten principale upten eysch ende conclusie van den voirs. eysscher Ende ten principale ontkende de voirs. eysscher die fauten bij den voirs. verweerers voort gestelt, houdende alhier vuer gerepeteert 't guent dat bouen geseyt was hoe verre tselve alhier ter materie dienen mochte Ende was voort dairomme blijvende ende persevererende bij zijnen voirs. eysch ende die conclusie aldaer genomen tegens welcke replycke de voirs. verweerers in den name als boven duppliceerden ontkennende die fayten van den voirs. eysscher zeggende dat die voirs. sentencien execucien decreten ende onteruinghe wel ende deuchdelick geschiet waeren ende dat die alsoe wel den eysscher preiudicieren zouden als den voirs. oude Jan van Hoedenpijl zijn vader gemerct dat dezelve eysscher anders gheen recht noch actie en hadde dan van zijns vaders wegen. Ende indien men altijt zoude mogen commen tegens de sentencie gegaen zijnde in crachte van gewijsder dinck, ende dat die niet en zoude sorteren huere effect nymmermeer en zouden de luyden mit ouden berusten in hueren goeden Ende waeren voort blijvende ende perseuererende bij huere voirs. antwoirde ende excepcie ende die conclusie aldaer genomen mit meer fayten, middelen ende reedenen bij beyden den voirs. partien voortgestelt ende geproponeert begrepen in die acten van huerluyder plaidoye ende dinctale dair op zij geappontiert hadden gewest te scryuen bij memorien ende daermede te vougen alle alsulcken brieven ende munimenten als zij elcs zouden willen overgeven ende die te samen den hove over te brengen, ende algesien tselve hof zoude op al wijsen dat recht wesen zoude ten aysemente van dien. Gesien voort bijden voirs. stedehouder raede ende leenmannen alle alsulcken acten scryftueren memorien addicien obligacien sentencien decreten ende andere brieven ende munimenten als elcs van den voirs. partien omme die verifficatie van huere vermeten hadden willen doen beleeden produceren overgeven ende exhiberen ende dairup dat zij in rechte geconcludeert hadden ende versocht hunluyden recht toegewijst te zijn dairvan hunluyden op huyden dach beteykent was omme recht te hoeren. Die voirseyde stedehouder, luyden van den raede ende leenmannen mit rype deliberacye van raede deurgesien ende overgewegen hebbende al dat tot deser materie dienende was ende gemerct die sentencien decreten ende andere vonnissen in desen saicke gegeven ende gepronunciert ten proffyte van den voirs. verweerers, hebben geseyt ende verclaert zeggen ende verclaeren dat Jan van Hoedenpijl eysscher niet ontfanckelick en is in desen saicke te mogen agieren. Compenserende die costen bij elcs van den partien tot deser instancie gehadt ende geleden omme zonderlinge consideracye. Condempnerende den voirs. partien elcs half ende half te betalen die onledicheyt ende vacacien van den voirs. stedehouder raeden ende mannen ter behoirlicker tauxacie. Aldus gedaen gegeven ende vuytgesproken in den Haghe, onder tsignet van Holland hier an gehangen up ten zevensten dach in Decembri int jaer duysent vierhondert zeven ende tachtig. Dair bij an ende over waeren mijnen voirnoemde heere den grave van Egmonde, stedehouder generael Den heere van Zevenberghen meester Jacob Ruysch heeren Geryt van Abbenbrouck ridder, meesters Jacob van Almonde Cornelis die Jonghe Jan van Wissenkercke, Philips Ruichrock van den Werve, heeren Cornelis van Dorp, ridder meesters Jan van Schoenhoven, Jan van Harlem ende Symon Pieterszoon raidtsluyden die heeren van Wassenaer, heeren Arent de Bastert van IJsselstein, heeren Jan van Nortich heeren Philips van den Spaengen heeren Geryt van Nijevelt ridderen Aelbrecht van Egmonde, Jan van Rietvelt, Adriaen van Matenesse,

Clais Jan Claiszoon, Willem van Adrichem, Philips Nachtegael ende Clais Geryts zoon van Poelenburch, alle leenmannen der graeflicheyt van Hollant, dairmede bij was ick.

Bovenstaand op perkament geschreven stuk is, helaas! op sommige plaatsen door vocht en vouwen zoodanig beschadigd, dat niet alle woorden meer nauwkeurig te lezen zijn. Van de zegels, die vroeger aan het perkament gehangen hebben, is er nog slechts één gedeeltelijk over.

Utrecht, J. C. GIJSBERTI HODENPIJL,
Kapitein der Genie.

Aanteekeningen uit de trouwboeken der Hervormde gemeente van Venlo.

De oudste inschrijving is van 29 Maart 1716 en volgens het opschrift gedaan door Gerhardus Hobbes, «geweest predikant te Bethune».

Boven eene inschrijving van 13 April 1716 staat te lezen, dat deze en de volgende zijn gedaan door Joh. Wilh. Teilingius, «geweest predikant eerst tot Bergambacht, laatst te Yperen».

3 Mei 1716 hebben hunne eerste geboden gehad Fopco Brousius, vaandrig van 't regiment van Z. prinselijke hoogheid van Oranje, jonkm., geb. te Oldampt en Allegonda Belso, weduwe. Getrouwd.

6 Juni 1716 hebben hunne 1ste geb. gehad Frans van der Meer, jonkman van Zwolle, vaandr. in 't reg. van den prins van Nassau, stadhouder in de compagnie van den kapitein Gselhoff en met Maria Thielen, jonge dochter van Venlo. Getrouwd.

6 Sept. 1716 hebben hunne 1ste geb. gehad Egbert van Vliet, luitenant in 't reg. van den pr. van Oranje, j. m. geb. te Leeuwarden en Catharina Telen, j. d. van Venlo. Getrouwd.

8 Nov. 1716 hebben hunne 1ste geb. gehad Johannes Wilsenosky, kapitein des armes van de lijfcompagnie in 't reg. van den brigadier baron van Rechteren en Aaltje van Omme, wed. Tielemans, gewesen sergeant in 't zelfde reg. Getrouwd.

29 Nov. 1716 hebben hunne 1ste geboden gehad Jan Augustijn, kapitein des armes in 't reg. van den brigadier van Rechteren in de comp. van kapitein Hoff en Sibilla Vielen, wed. Guttings te Venlo. Getrouwd.

7 Maart 1716 hebben hunne 1ste geb. gehad Willem Turck, cadet in 't reg. van den brig. baron van Rechteren in de comp. van kap. Ridder en Maria Theresia Ruweldus, j. d. van Delft. Getrouwd.

2 Mei 1717 hebben hunne 1ste geb. gehad Jan Coenraad Darius, serg. in 't reg. van den brigadier Berckhoffer in de comp. van kapitein van Grotenray en Jenne Arras, wed. Jan van Engel. Getrouwd.

11 Juli 1717 hebben hunne 1ste geb. gehad Godefridus Wilhelmus de Bretone, geb. te Nijmegen, vaandr. in 't reg. van den overste Slangenberg en Maria Rosa Gerckraedth van Venlo.

14 Nov. 1717 hebben hunne 1ste geb. gehad Godfried Rennius, j. m. van Mansfeld en Antoinetta Soetermans, j. d. van Venlo.

12 Dec. 1717 hebben hunne 1ste geb. gehad François de Bruyn, vaandr. in 't reg. van den brig. Berckhoffer, geb. te 's-Gravenhage, liggende in garnizoen alhier en freule Johanna Therese de Brun, geb. te Gelderen, won. op Langeveld. Getrouwd.

12 Dec. 1717 hebben hunne 1ste geb. gehad Jacobus Mees (of Meis?) ondermeester in de Nederduitsche school der geref. gem. te Venlo, wed. en Anna Maria Meesters, wed. Getrouwd.

2 Jan. 1718 hebben hunne 1ste geb. gehad Henricus Boomhouwer, luit. in 't reg. van den brig. Berckhoffer in de comp. van den luitenant-colonel Peyll, j. m. geb. te Hellevoetsluis en Elisabeth van Heynsbergen, j. d. geb. te Brielle.

20 Maart 1718 hebben hunne 1ste geb. gehad Dirck Hulsebosch, j. m. geb. te Zwolle, vaandr. in 't reg. van den brig. baron van Rechteren en Johanna Adams j. d. van Venlo. Getrouwd.

27 Maart 1718 Ægidius van der Wetering, wed. adjudant in 't reg. van den baron van Rechteren en Catharina van Boven, j. d. te Venlo.

10 April 1718 hebben hunne 1ste geb. gehad Gerardus van Grootenraey, vaandr. in 't reg. van den brig. Berckhoffer en Adriana van Arnhem, geb. en won. te Nijmegen.

20 Nov. 1718 hebben hunne 1ste geb. gehad Heinrich Bronner, serg. in de comp. van den brig. Sturler, geb. te Rurich en Maria Geertruida Schlosser, geb. te Gontighoven bij Zitter.

11 Dec. 1718 hebben hunne 1ste geb. gehad Pieter Glody, serg. in 't reg. van den brig. Berckhoffer in de comp. van kap. des Rocques en Catharina Meyroos, wed. Gerrit Ichtes (?).

15 Dec. 1718 hebben hunne 1ste geb. gehad Reinier Bugger, cadet in 't reg. van den brig. Berckhoffer in de comp. van kap. Wolterus en Barbara Bouts van Venlo.

1 Oct. 1719 hebben hunne 1ste geb. gehad Jan de Kock, j. m. van Maastricht, won. alhier en Beatrix van Fijck, wed. Josua Manswijck, geb. en won. te Kuilenburg.

17 Dec. 1719 hebben hunne 1ste geb. gehad Arend Jacob van Wijnbergen in garnizoen alhier en Adriana van Lith de Jeude, wed. Vinceler, won. te Tiel.

5 Maart 1720 hebben hunne 1ste geb. gehad Johannes

van Becke, j. m. geb. te Bodegrave en Susanna Lemt, j. d. ged. te Londen, onlangs gewoond hebbende te Venlo.

26 Maart 1720 hebben hunne 1ste geb. gehad Jan Derriksen j. m. serg. in 't reg. van den brig. Idsinga onder de comp. van de overste luitenant N. Fegelijn van Claarbergen en Jacoba Rutten, wed. Steven Scholtz. Zij waren ondertrouwd te Meurs 20 dito.

14 Juli 1720 hebben hunne 1ste geb. gehad Johan van Beresteyn, vaandr. in 't reg. van Z. Kon. Hoogh. markgraaf Albert van Pruissen, j. m. geb. te Maastricht en Catharina Louisa de Shoort (?) j. d. geb. te Gulpen.

21 Juli hebben hunne 1ste geb. gehad Frederik de Sternbach, vaandr. in 't reg. van Z. Kon. Hoogh. markgraaf Alberig van Brandenburg en Johanna Theresa de Ribaucourt, wed. Johannes Alberti Aurdaux, geb. te Arquinen.

Ingeschreven door Dirk van Rheenen, koster en schoolmeester.

15 Dec. 1720 hebben hunne 1ste geb. gehad Gerardus Roeffa, j. m. geb. te Dordrecht en Maria Jammingh, j. d. geb. te Maastricht.

5 Jan. 1721 hebben hunne 1ste geb. gehad Sictus Alma, luit. in de comp. van den kap. Zitzama in 't reg. van den brig. Idzinga, j. m. geb. te Groningen en Sibilla Borwater j. d. geb. te Venlo.

25 Jan. 1722 hebben hunne 1ste geb. gehad Johannes Ramack, wed. serg. in 't reg. van den brig. Idzama in de Comp. van den kap. Schellingh, geb. te Leeuwarden en Agnes Balle j. d. geb. te Meurs.

2 Mei 1722 ondertrouwd Louis Larcher, kap. in 't reg. van den overste Hemert en majoor dezer stad en Catharina Louisa Sibilla Baghman beiden won. alhier.

20 Oct. 1722 getrouwd Willem Vos, kapitein des armes onder de comp. van den majoor van Hasselt in 't reg. van zijne excell. baron van Paland, gouverneur dezer stad en Margaretha Danoys, j. d. geb. te Stokkum.

15 Aug. 1723 hebben hunne 1ste proclamatie gehad David Jatzquet Wood, commies van 's lands vrachten alhier en Anna van Atteveld, wed. Cornelis van Aalst, won. alhier.

24 Oct. 1723 hebben hunne 1ste proclamatie gehad Johannes Gerardus de Roket, vaandr. in 't reg. van den luit.-generaal baron van Pallandt en Maria Elisabeth van Arentzma, j. d. alhier in garnizoen. Getrouwd te Sambeek 8 Nov.

18 Nov. 1723 getrouwd Thomas Hendriks van der Mijll, kap. in 't reg. van den luit.-gen. baron van Pallandt in de comp. van kap. Israel en Cornelia Tielen, won. alhier.

28 Nov. 1723 hebben hunne 1ste geb. gehad Hendrik Ruysch, j. m. geb. te Utrecht, vaandr. in 't reg. van den luit.-gen. baron van Pallandt en Josepha Sara Henriette Heuft, j. d. geb. te Utrecht, won. te Reene.

2 Juli 1724 getrouwd Johan Hendrik Joncker, «veltscheer» in 't reg. van den kroonprins van Pruissen en Christina Delmot van Venlo.

2 Juli 1724 hebben hunne 1ste geb. gehad Laurens Hendrik van Steenbergh, j. m. van Amersfoort. luit. in het reg. van den luit.-gen. baron van Pallandt, alhier in garnizoen en Maria Elisabeth Bachman, j. d. te Venlo. Getrouwd te Gulpen 30 dito.

17 Sept. 1724 Isaac Lemonon, wed., luit. en ingenieur in Statendienst alhier en Anna Catharina Goor wed. van Crahe (?) te Gulick.

24 Dec. 1724 hebben hunne 1ste geb. gehad Nicolaas Elders, advocaat won. te Grave en Geertruida Maria Spee, j. d. won. te Roermond. Getrouwd 18 Jan. 1725.

12 Aug. 1725 getrouwd Everhard Greffe, j. m. geb. te Hattem, vaandr. in 't reg. van baron Harsolte tot Yrst en Elsabe Castrienz, j. d. te Zwolle.

25 Nov. 1725 hebben hunne 1ste geb. gehad Matthijs Pauw, kap. in 't reg. van den luit.-gen. baron van Palland en Anna Constantia Lotten, j. d. geb. te Ypre.

13 Oct. 1725 getrouwd Johan Bonnet, vaandr. in 't reg. van den kolonel Smissaert en Anna Maria de Rooy, j. d. geb. te 's-Hertogenbosch.

25 Mei 1727 getrouwd Willem Hendrik Bulh, chirurgijn in 't reg. van den kolonel Smissaert in de comp. van kap. Vestrinck, geb. te Düsseldorf en Leonora van der Hoop, geb. te Nijkerk.

4 Aug. 1727 getrouwd Hendrik Christiaan Senapius, j. m. geb. van Scleef (sic) en Johanna Lucius, j. d. alhier.

31 Aug. 1727 hebben hunne 1ste proc. gehad Jochem Jurgen van Nonnick, j. m. en freule Anna Josina van Hackfoert van Veenhuis, j. d.

25 Aug. 1728 hebben hunne 1ste proc. gehad Gerard van Lingen, kwartiermeester in 't reg. van den generaal-majoor van Ginkel onder de comp. van den overste Fargarson, in garnizoen te Rhenen en Christina van Vrekenhorst, j. d. van Rhenen.

13 April 1729 getrouwd Peter Jacobus Crouset, j. m. geb. te Maastricht en Louise Buddings, j. d. alhier, geb. te 's-Gravenhage.

26 Juni 1729 getrouwd Egbertus Antonius Ienbussche, vaandr. in 't reg. van den graaf van der Lippe en Catharina Geertruida Bontenakel van Venlo.

26 Sept. 1729 geb. met attest van Groenlo, Johan Peter Albach, kadet in 't reg. van den graaf Schouwburg-Lippe en Christina Geertruida Wijdenbroek, j. d. van Groenlo.

13 Febr. 1730 getrouwd Gerrit Holland van Velsen, vaandr. in 't reg. van den baron van Leyten en Maria Isabella de Graaf, j. d. alhier.

26 Febr. 1730 hebben hunne 1ste geb. gehad Wybrandus Elgersma, j. m. luit. in 't reg. van den graaf van der Lippe en Alida Ribbius, j. d. won. te Grave.

1 Mei 1730 getrouwd Federik Hector de Chastillion,

vaandr. in 't reg. van den kolonel baron van Leithen en Anna Geertrui de Thibauld.

18 Juni 1730 hebben hunne 1ste proc. gehad na te zijn ondertrouwd te 's-Hertogenbosch, Johan Vereys, wed. Gesia Smits, luit. in 't reg. van den kolonel baron van Leithen en Isabella Cloosters, wed. Pieter Mourik, won. te 's-Hertogenbosch.

25 Juni 1730 hebben hunne 1ste proc. gehad Hendrik Christiaan Senapius, wed. Johanna Lucius Coopman en Wilhelmina Bordes, j. d. van Hoorn.

3 Sept. 1730 getrouwd Johannes Wolterus de Giraud, vaandr. in 't reg. van den kolonel de Gaddelliere en Ida de Haan, j. d. alhier.

21 Jan. 1731 getrouwd Cornelis Koun, vaandr. in 't reg. van den overste Gaddellier j. m. en Cornelia Marcelis, j. d.

7 Jan. 1731 hebben hunne 1ste proc. gehad Gaspar Anthonie Hardy, j. m. geb. te 's-Gravenhage, kapitein in 't reg. Schouwbourg-Lippe en Johanna Catharina Chion du Vergé, j. d. geb. te Breda.

1 Juli 1731, hebben hunne 1ste geb. gehad Hendrik Philip Diederiks, kap. in 't reg. van den kolonel baron van Leyten en commandant van het fort Crevecoeur en Maria Francoise van den Steen, won. te Tiel.

Medegedeeld door AUG. SASSEN,
te Helmond.

Geslacht Kelderman (1).

I. Reynier Engelbertzn. Kelderman, geboren 16 Sept. 1637, verdronk in Aug. 1678 bij Pannerden en werd begraven te Emmerik, huwde 20 Februari 1661 met Jenetta Haijers, geboren 9 December 1628, overleden 6 Nov. 1668, dochter van Anthonis Haijers, keurvorstelijk muntmeester, schepen te Emmerik. Zij hadden vijf kinderen:

1. Engelbert, geboren 14 Nov. 1661, overleden 16 Nov. 1661.
2. Anthony Engelbert, geboren 28 Aug. 1663, overleden 1 Juli 1712 in den slag van Quienoy als kapitein van het regiment te voet van den Prins van Oranje. Hij was gehuwd met . . . . Schimmelpenningh (of Schimmelpenninck), doch was kinderloos.
3. Anna Barbara, geboren 6 Januari 1666.
4. Engelbert, geboren 18 April 1667, die volgt II.
5. Een zoon dood geboren 5 November 1668.
   Hij hertrouwde 10 Juni 1670 met Agneta Anna Neuspitzer, wed. Decker, geb. 14 Febr. 1633. Zij hadden drie kinderen:
6. Hesbera Susanna, geboren 1 Maart en overleden 5 Juni 1671.
7. Johannes Reinerus, geboren te Dordrecht 6 Aug. 1672, overleden 4 Mei 1743.
   Hij was predikant en gehuwd te Oud-Beyerland 21 Aug. 1704 met Anthonia Buys, overleden 1713 en had een zoon:
   A. Reinier, geboren 4 Januari 1708, ongehuwd overleden 5 Jan. 1741.
   Hij hertrouwde te Utrecht 10 Aug. 1716 met Anna van Beyma, overleden 13 Aug. 1744 en had vijf kinderen:
   B. Charlotta Amalia, geboren 12 Juli 1717, gehuwd 1° met Cornelis Ascanius van Sypestein en 2° met Mr. Christiaan Christoffel Brender à Brandis.
   C. Antonie Ulrig.
   D. Anna Jacoba.
   E. Gerarda Alexandrina.
   F. Johanna, geboren 6 Oct. 1729, overleden 1731.
8. Hermanus, geboren te Emmerik 20 Maart 1675, overleden 4 Januari 1745. Hij huwde eerst te Amsterdam 1703, Maria van Doorselaar, geboren 6 Aug. 1678, overleden 24 Aug. 1711 en had zes kinderen:

A. Eene dochter, dood geboren 19 Febr. 1704.
B. Abraham, geb. 30 April 1705.
C. Johannes Reinerus, geboren 31 Maart, overleden 16 Juli 1706.
D. Joan Reinier, geboren 15 Aug. 1707, overleden 3 Mei 1708.
E. Anna Maria, geboren 9 Maart 1709, gehuwd 1° met Albertus van Westerhoff en 2° met Albertus Hansen.
F. Antonia, geboren 24 Aug. 1711, overleden 7 Oct. 1712.
Hij trouwde 2° Aug. 1716 met Cornelia van Noordgouw, wed. van Hendrik Schurman. Zij overleed kinderloos 31 Dec. 1733.

II. Engelbert, geboren 18 April 1667, overleden 27 Juni 1728. Hij huwde 3 Juli 1795 Clara Elisabeth Berk, geboren Aug. 1666, dochter van Peter Berk, heemraad van Zevenaar, kinderloos overleden 2 Mei 1696.
Hij hertrouwde 4 Febr. 1697 met Geertruy van Litz, geboren te Bommel 17 Sept. 1675, dochter van Willem van Litz, rentmeester te Bommel en Petronella Schay. Zij overleed 5 Mei 1714. Uit hun huwelijk tien kinderen:

1. Reinier, geboren 3 Jan. 1698, gehuwd te Amsterdam 4 Oct. 1722 met Hendrica Wierman, overleden 30 Juli 1756. Hij had vijf kinderen, allen jong gestorven.
2. Willem, die volgt III.
3. Petronella, geboren 31 December 1700. Zij huwde met Johannes van Hauselt.

---

(1) Van den geachten inzender ontvingen wij eenige genealogische fragmenten ontleend aan de archieven te Vianen, welke achtereenvolgens zullen worden opgenomen. RED.

4. Jenetta Maria, geboren 26 Aug. 1703.
5. Anthony, geboren 25 December 1704, ongehuwd overleden.
6. Johannes Hermanus, geboren 6 Maart 1707. Hij huwde te Dordrecht 1 Sept. 1735 met Françina Maria de Coningh, geboren 30 Oct. 1702. Zij hadden een kind, jong gestorven.
7. Maria, geboren 10 Mei 1709.
8. Anthony, geboren 7 Juni 1711.
9. Anthonia, geb. 5 Dec. 1712.
10. Agneta Helena, geboren 19 Febr. 1717.

III. Willem, geboren te Emmerik 19 April 1699, huwde te Vianen 2 Juni 1728 Cornelia Maria Royer, geb. te Amsterdam 14 Nov. 1700, dochter van Coenraad Royer en Maria Magdalena van Nes. Zij hadden acht kinderen, allen geboren te Vianen.

1. Geertruida, geboren 15 Aug. 1730. Zij huwde te Vianen 19 April 1750 Jan Hendrik van Dam.
2. Engelbert Coenraad, geboren 2 Nov. 1731 en overleed aldaar 26 Nov. 1731.
3. Cornelia Willemina Constantia, geboren 8 Mei en overleden 2 Juli 1734.
4. Engelbert, geb. 6 Juli 1735. Hij overleed te 's-Gravenhage 29 Febr. 1804 en was gehuwd met Antonia Johanna Callenburg Baartmans. Zij hadden vier kinderen, allen gedoopt te Vianen:
   A. Cornelie Marie, gedoopt 9 Oct. 1763.
   B. Willem, gedoopt 13 Aug. 1769.
   C. Johan Willem, gedoopt 26 Jan. 1772.
   D. Johanna Wilhelmina, gedoopt 2 Nov. 1773.
5. Cornelia Willemina Constantia, geboren 29 Jan. en overleden 12 Febr. 1737.
6. Coenraad Willem, geboren 7 Juni 1738. Hij huwde met Johanna Gerardina de Mauregnault en had twee kinderen:
   A. Willemina Johanna Agnita, geboren te Vianen 29 Nov. 1778.
   B. Willem Johan Peter, geboren te Vianen 31 Maart 1780.
7. Petronella Constantia, geboren 25 Dec. 1740, gehuwd met Johan Cornelis de Cazenabe.
8. Reinier, geboren 28 Juni 1739 overleden 24 of 28 Dec. 1744.

Rietstap beschrijft hun wapen als volgt:

D'or à un bras, paré de gueules, mouvant d'une nuée au canton senestre du chef, tenant une conpe d'argent, audessous d'une grappe de raisins au naturel, mouvant du chef.

Deze beschrijving stemt met het mij gezonden wapen overeen, alleen is daar de beker niet zilver maar blauw, hetgeen mij veel waarschijnlijker voorkomt.

Willem Kelderman, geboren te Emmerik, hiervoren genoemd was te Vianen, in 1731 gezworen klerk, in 1732 provisioneel secretaris en in 1738 secretaris bij den geregte der stede Vianen en bij de magistraat; deze betrekking bekleedde hij tot en met 1774.

Vianen, J. H. J. ALERS.

De Goesche familie Isebree, in betrekking tot het geslacht van Sautijn.

In KOK, *Vaderl. Woordenboek*, D. XXVI, blz. 154—164, vindt men eenige gegevens over het geslacht van Sautijn, hetwelk zijnen naam ontleent aan een dorp onder het rechtsgebied van Valenciennes, welk gebied, eerst behoord hebbende aan de baronnen van Trith, later, bij erfenis, aan de Sautijn's is ten deel gevallen. In de laatste helft der 16de eeuw kwamen enkele leden van dit geslacht uit de zuidelijke deelen der Nederlanden naar de noordelijke over. Uit Gilles Sautijn, die zich te Amsterdam vestigde, en aldaar in den echt trad met Jonkvrouw Petronella Wagtmans, bij wie hij negen kinderen verwekte, stamden verscheidene leden af, die voorname betrekkingen bekleed, en zich door huwelijken aan de aanzienlijkste geslachten verbonden hebben. Behalve deze tak, welke hoofdzakelijk in Holland zich uitbreidde, was er van die familie ook een Zeeuwsche tak ontstaan uit Elias Sautijn, die in October 1620 te Middelburg huwde met vrouwe Cornelia Ritzaart, die o.a. de ouders waren van:

I. Jacob Sautijn, geboren 24 April 1625 te Middelburg, trad 4 Augustus 1647 aldaar in den echt met vrouwe Ursula Hazel, uit welk huwelijk te Middelburg vier kinderen geboren werden, n.l.:

1°. Jacob Sautijn, geboren 1 Oct. 1648, die volgt II.
2°. Johan Sautijn, geboren 13 Oct. 1650, die volgt II*bis*,
3°. Elias Sautijn, geboren 21 December 1652, trouwde 14 Maart 1676 met Catharina de Mey, en had behalve andere vroeg gestorven kinderen, eene dochter:
   A. Catharina Ursula Sautijn, geboren 17 October 1682, trouwde 26 September 1706 te Middelburg met David van Visvliet, medic. doctr. alsmede schepen en raad der stad Middelburg.
4°. Maria Sautijn, geboren 28 Februari 1655, trouwt met Johan Lispencier.

II. Jacob Sautijn, geboren 1 October 1648, heeft zich met zijn broeder Johan, beiden van aardsche goederen ruim bedeeld en met een blakenden ijver voor het welzijn des vaderlands bezield, door hunne uitstekende diensten aan land en volk bewezen, bijzonder vermaard gemaakt. Hunne schatten wagende om de vijanden van onzen Staat alle mogelijke afbreuk toe te brengen,

hebben zij in den oorlog met Frankrijk, van 1689—1697, en in den Spaanschen successie-oorlog, van 1702—1713, daarvan de treffendste blijken gegeven. Trouwens, voor eigen rekening brachten zij niet minder dan 36 commissievaarders of kaperschepen, van 1206 stukken geschut en 8520 manschappen voorzien, in zee, welke opoffering hun 31,111.000 gulden kostte. Deze vaartuigen, welke de gewone vlag van den Staat voerden en tot een bijzonder kenmerk met het familiewapen (1) der eigenaars versierd waren, hebben, gedurende de gemelde oorlogen, in meer dan 500 kruistochten ten dienste des lands, aan Frankrijk een verlies van ruim 80 schepen toegebracht. Manmoedig werd in 1691 eene rijk beladene Nederlandsche vloot, van Smyrna huiswaarts keerende, door deze commissievaarders uit 's vijands roofzieke handen verlost. Ook hadden zij een werkelijk aandeel in de luisterrijke overwinning, ten jare 1692 door de vereenigde Nederlandsche en Engelsche vloten op die der Franschen behaald. Behalve nog zoo vele andere diensten in het redden van onze koopvaardijschepen en het beschermen der Groenlandsvaarders bewezen, had men ook de verovering van de Spaansche Zilvervloot in 1702 grootendeels aan hunne onderneming te danken. Zoo zagen deze recht vaderlandslievende gebroeders hunne pogingen met eenen gewenschten uitslag bekroond, en plukten zij welverdiende vruchten van hunne veelgewaagde en kostbare uitrustingen, zoodat beide aanzienlijke Zeeuwen den eerenaam van verdienstelijke Nederlanders overwaardig zijn. Jacob Sautijn huwde 19 December 1674 Aplonia Cortgenet en had bij haar o.a. een zoon, Abraham, die volgt III.

III. Abraham Sautijn, trouwt 17 Aug. 1706 met Vrouwtje Elias, dochter van Mr. Jacob Elias, raad der stad Amsterdam en bewindhebber der O. I. Comp, ter kamer van Amsterdam, uit welken echt o.a. twee dochters geboren werden, n. l.

1°. Aplonia Elisabeth Sautijn, geboren te Amsterdam 20 Augustus 1709, trouwt 20 April 1734 met Louis Schovel, sinds 1733 eerste klerk ter griffie van de admiraliteit in Zeeland; alsmede schepen-commissaris van stad en ambacht van Axel, en sedert 1739 griffier van het gemeene landsrecht, uit welk huwelijk te Middelburg geboren zijn:

A. Catharina Vrouwtje Schovel, geboren 27 September 1738, trouwt met Johan de Smidt, commies van 's lands magazijnen, licentmeester, enz. te Axel, in 1792 aldaar overleden.

Te dier stede werden uit hen geboren:

a. Hendrik Louis Schovel, geb. 20 Nov. 1757.
b. Catharina Apollonia Schovel, geb. 7 Nov. 1759.
c. Johan Jacob Schovel, geb. 27 Mei 1761.
d. Catharina Apollonia Schovel, ged. 6 Juli 1763.
e. Maria Catharina Apollonia Schovel, gedoopt 5 Januari 1768. Getuige: Maria Schaak, weduwe Arnoud Schovel. Zij huwde met Abraham Hubert van Wijn, kapitein, grootmajoor der stad Axel, uit welken echt te Axel geboren werden:
aa. Abraham Hendrik Sautijn van Wijn, gedoopt 10 Juni 1788. Getuige: H. van Wijn, oud-pensionaris van Gouda.
bb. Catharina Vrouwtje van Wijn, gedoopt 11 Juli 1789.
f. Susanna Jacoba Vrouwtje Schovel, gedoopt 13 Juli 1766.
g. Hendrik Louis Schovel, gedoopt 11 Nov. 1767.
h. Elisabeth Vrouwtje Schovel, gedoopt 16 Nov. 1768.
i. Jacob Cornelis Sautijn Schovel, gedoopt 27 Sept. 1772.
k. Johan Sautijn Schovel, gedoopt 2 Aug. 1777.

B. Jacob Elias Schovel, geboren 6 April 1745, griffier der stad en het ambacht van Axel, was gehuwd met Maria Jacoba van Brussel, uit welken echt te Axel geboren werden:
a. Rutteria Pieternella Schovel, geb. 12 Mei 1779.
b. Anna Maria Jacoba Schovel, geb. 28 Febr. 1781.
c. Cornelis Baas Schovel, geb. 7 Juli 1784. Get. Cornelis Baas te Middelburg.
d. David Schovel, geb. 4 Juli 1786. Get. d[r]. David van Visvliet, burgemeester van Middelburg.
e. Susanna Huberdina Vrouwtje Schovel, geb. 25 Dec. 1787.

2°. Hildegonda Sautijn, geboren te Middelburg 5 Maart 1720, zonder nakomelingen overleden.

II*bis*. Johan Sautijn, geboren 13 October 1650, huwde te Middelburg 30 Maart 1677 met Catharina Snouck, uit welk huwelijk zes kinderen, allen te Middelburg geboren:

1°. Daniël Sautijn, geboren 2 October 1679, trouwt te Kapelle in Zuid-Beveland 27 Juli 1700 (ondertr. 21 Juni te Goes) met Catharina Isebree, dochter van Johan Isebree, schepen en raad van Goes, en van Susanna Smallegange, die 22 Nov. 1673 te Goes gehuwd waren. Laatstgenoemde werd te Goes geboren (ged. 30 Sept. 1640), uit Adriaan Cornelisse Smallegange en Sara Huybrechts, die als j. d. 12 Dec. 1621 te Goes in den echt traden.

Hij was stadhouder van Hulster-Ambacht, van 30 Aug. 1721—20 Juni 1723, en had o. a. een zoon: Mr. Jan Sautijn, geboren te Middelburg

(1) Het wapen der familie Sautijn is in rood drie zilveren ruiten, geplaatst 2 en 1, in het midden een gouden wassenaar. Helmteeken: een vlucht volgens het schild.

5 Oct. 1702, trouwt 1 Dec. 1739, als j. m. van Middelburg en wonende te Goes, met Anthonia Marinusse, geboren en wonende te Veere, sinds 28 Febr. 1738 weduwe van ds. Cornelis Petz. Deze was predikant geweest te Krabbendijke sedert 26 Aug. 1714, doch 8 Sept. 1734 verroepen naar Kattendijke, zonder dit beroep te hebben kunnen opvolgen, wegens weigering van ontslag door ambachtsheeren. Zij bracht uit haar huwelijk met voorn. ds. Petz. eene voordochter mede, die later trouwde met den heer le Jeune, doch zij had bij Mr. Jan Sautijn geene kinderen.

2°. Maria Sautijn, geboren 1 Juni 1682, trouwt als j. d. van Middelburg, aldaar 23 Dec. 1700 (ondertr. te Goes, 8 Nov.) met Gerard Isebree, j. m. van Goes (zoon van Johan Isebree en van Susanna Smallegange, zoo even vermeld). Hij werd 8 Juni 1720 raad der stad Goes, en 19 Oct. 1722 secretaris der Provinciale rekenkamer van Zeeland, en is in 1725 reeds overleden (begraven te Goes 18 Juni). Uit hun huwelijk werden te Goes geboren:

A. Een kind, vroeg overleden, en 28 Sept. 1702 begraven.

B. Susanna Catharina Isebree, ged. 25 Oct. 1702, get. Johan Sautijn en Sus^{a}. Smallegange.

C. Jan Isebree, ged. 29 Janunri 1704, get. Catharina Snouck en Mr. Adriaan Isebree.

D. Catharina Isebree, ged. 11 Maart 1705, get. Daniël Sautijn en Cath^{a}. Ursula Sautijn.

E. Susanna Isebree, ged. 10 Maart 1706, get. Dina Smallegange.

F. Johan Isebree, ged. 1 Juli 1708, get. Johan Sautijn en Cath^{a}. Isebree, vr. van Daniël Sautijn.

G. Catharina Jacoba Isebree, ged. 28 Juli 1709, get. Daniël Sautijn, heer van Nieuwland, en vr. Cath^{a}. Isebree.

H. Mr. Johan Isebree, geboren 10 Juni 1715, werd 20 Febr. 1741 raad der stad Goes en 24 Juni 1767 Burgemeester aldaar, overlijdende te dier plaats 25/26 Juli 1778 en werd in de Nederkerk aldaar begraven. Hij trouwt te Goes 21 Mei 1743 met Catharina Elisabeth van Roseveldt, dochter van Mr. Johan Willem van Roseveldt, die als raad en pensionaris van Goes, 10 Januari 1746 gecommitteerde raad van Zeeland werd, en den 9 April 1791 overleden is.

I. Maria Catharina Isebree, ged. 9 Juni 1717.

K. Susanna Catharina Isebree, ged. 29 Dec. 1718.

L. Adriaan Isebree, ged. 27 Maart 1720. Deze werd, als medic. doct. 24 Juni 1759 raad der stad Goes en overl. 20 Oct. 1766 te dier plaatse.

3°. Catharina Ursula Sautijn, geboren 9 September 1683, trouwt als j. d. van Middelburg aldaar 23 Dec. 1700 (ondertr. te Goes 8 Nov.) met Mr. Adriaan Isebree, j.m. van Goes, zoon van Johan Isebree en van Susanna Smallegange, zooeven vermeld. Hij werd 8 Juni 1720 raad der stad Goes, was pensionaris honorair aldaar 1731—1747, werd burgemeester van Goes 20 Mei 1730, en is 30 Nov. 1750 te dier plaatse overleden.

Uit hun echt werden te Goes geboren:

A. Een kind, vroeg overl. en 28 Sept. 1702 begr.

B. Johan Isebree, ged. 2 April 1704, get. Johan Sautijn en Susanna Smallegange.

C. Catharina Susanna Isebree, ged. 22 Juli 1705, get. Johan Sautijn en Catharina Snouck.

D. Catharina Maria Isebree, ged. 15 Oct. 1706, get. Maria Sautijn en Daniël Sautijn.

E. Daniël Isebree, ged. 21 Juli 1709, get. Daniël Sautijn en vr. Cath^{a}. Isebree.

F. Johanna Susanna Isebree, ged. 21 Juli 1709, get. Gerard Isebree en Johanna Jacoba Sautijn.

G. Johan Isebree, ged. 10 Mei 1715.

H. Catharina Maria Isebree, ged. 24 Mei 1724, get. Johan Sautijn, trouwt 7 October 1764 als j. d. van Goes, met Jan Cornelis van Hoorn, j. m. van Vlissingen, raad der stad Vlissingen. Hij werd 7 Juli 1763 tot raad aldaar benoemd, en 23 Juni 1763 tot secretaris van 's lands vierschaar.

4°. Johanna Jacoba Sautijn, ongehuwd overleden.

5°. Johan Sautijn, geboren 27 November 1694, begaf zich naar O. I. en bekleedde aldaar zeer aanzienlijke posten, als zijnde geweest fiscaal van Samarang; opperhoofd van Soerabaja en Bantam; raad van Justitie te Batavia; naderhand gouverneur van Madagascar en eindelijk raad-fiscaal van Indië. Bij vrouwe Adriana Johanna Dubbeldecop, met wie hij te Batavia in den echt trad, verwekte hij twee dochters:

A. Maria Jacoba Sautijn, trouwt 1° met Machiel Westpalen, bij wien zij geene kinders had, en 2° met Jan Hendrik Covitsen, die bij haar een zoon en een dochter had.

B. Elisabeth Catharina Sautijn, geb. te Batavia 14 Oct. 1726 en overl. te Delft 23 Maart 1783, trouwt 27 Nov. 1740 te Batavia met Mr. Frans van Beeftingh, geb. te Rotterdam 27 Mei 1713 uit Schalckius van Beeftingh en diens 2de echtgen. Maria van der Dussen. Zij keerden met hunne twee toen in leven zijnde dochters in 1750 naar het vaderland terug en vestigden zich te Delft, waar hij, na in de vroedschap en tot weesmeester te zijn benoemd, vervolgens schepen dier stad werd, en 23 Januari 1796 aldaar overleden is. Uit hunnen echt werden te Batavia geboren:

a. Schalckius Willem van Beeftingh, geb. 23 Juli 1742, stierf jong.

b. Maria Adriana van Beeftingh, geb. 4 Nov. 1744, tr. te Delft 27 Nov. 1770 met Mr. Pieter Beelaerts van Blokland, schepen en raad, alsmede commies-stapelier te Dordrecht.

c. Elisabeth van Beeftingh, geboren 10 November 1749, trouwt te Delft 17 Januari 1769 met Walraven Robbert baron van Heeckeren van Brandsenburgh, ritmeester van de cavallerie.

6°. Susanna Sautijn, geboren 16 Augustus 1698, die trouwt met Carel Hendrik Spiering, zij vestigden zich in W. Indië.

Wolfaartsdijk, J. VAN DER BAAN.

Ordonnantie op het plaatzen van Wapens in de Groote of St. Jacobs Kerk in 's-Gravenhage.

In den tweeden jaargang van het tijdschrift *de Nederlandsche Heraut* leverde Mr. W. J. BARON D'ABLAING VAN GIESSENBURG een bijdrage over *Wapenborden in de St. Jacobs- of Groote kerk te 's-Gravenhage, tusschen de jaren 1759 en 1788 opgehangen*, daarvoor als bron gebruikende een handschrift van den koster Mr. Godefridus Mol, bevattende een register der opgehangen wapens tusschen die jaren met vele wetenswaardige bijzonderheden. Het verwondert ons echter, dat de verdienstelijke en geleerde schrijver met geen enkel woord melding maakt van de ordonnantie, die omtrent het plaatsen der wapenborden in 1739 bij Cornelis van Zanten, Ordinaris Stads en Kleinzegel-Drukker op 't Spui, in druk verscheen. Dit werkje, 4° in negen pagina's druk verspreidt toch veel licht over de kosten, die bij het plaatsen der wapens gemaakt moesten worden. Daar de ordonnantie zeer zeldzaam voorkomt, meenen wij goed te doen haar in zijn geheel volgens het exemplaar in het Genealogisch Heraldisch archief aanwezig alhier over te nemen (1).

De Magistraat van 's-Gravenhage op het te kennen geeven van Kerckmeesteren van de Groote ofte St. Jacobs Kerck alhier in 's Gravenhage geconsidereert hebbende dat van tyt tot tyt grooter Waapens in deselve Kerk worden geplaast, als voor heenen, ende dat na proportie van deselve groote niet word betaalt gelyk als in andere steeden is gestatueert, waar door de Kerck groot naadeel komt te lyden, heeft goedgevonden ende geordonneert, gelijk goedgevonden ende geordonneert werd mits deesen dat van nu voortaan voor het Recht van de Kerk op de Waapens sal betaalt worden, soo als hier onder op de hooghte en breete van yder Waapen staat gespecificeert.

I.

Dat betaalt sal werden voor het Kerk regt van ieder Wapen met een kas groot of klein, met of zonder Colommen frontespiets of snywerk onder of boven, ieder voet in 't vierkant te rekenen tot agt en veertig stuivers, de duimen na even gelykheid, te meeten van de uytterste hoogten tot de uytterste laagte met de uytterste breeten in 't vierkant gerekent en dat met de Delflantse voetmaat, zulks voor een Wapen met de kas breet vier voet en hoog vyf voet, gelyk ook voor de mindere Wapens de somma van . . 48-0-0

en so na vervolgens als ieder Wapen met de kas en Cieraden vierkante voeten meerder komt te bedragen.

II.

Dat meede voor ieder Standaar. die geplaast zal werden in of op deze bovengenoemde Wapens, daar onder begrepen de Wapenrock, Helmet, Handschoenen en spooren zal moeten betaalt werden de somma van 18-0-0

III.

Dat nogtans behalven het bovengemelde afzonderlyk voor ieder quartier het geen op Ruyten of in Wapenkassen zal geplaast werden, zal moeten betaalt werden boven het voorgemelde Kerk regt op de Wapens zelfs de somma van 2-0-0

VOLGT HET ARBEYDSLOON TOT HET OPHANGEN VAN DE WAPENS.

I.

Voor een Ruyt zonder kas de gantsche Kerk en Choor door zal moeten betaalt worden de somma van 3-0-0

II.

Voor een Rouwkas, dewelke zonder de back de gantsche Kerck en Choor door kan opgehangen worden, bedragende minder dan vyftig voeten . . 8-0-0

III.

Vijftig voeten tot hondert voeten 12-0-0

IV.

Hondert tot twee hondert voeten 15-0-0

(1) Het zeldzaam boekje was op de Genealogisch-Heraldische tentoonstelling in 1880 gehouden, aanwezig. Een bewijs te meer dat men niet genoegzaam op de hoogte is, of liever niet alles bestudeerd wat op zaken betrekking heeft, waarvan men schrijft.

V.

Boven de twee hondert voeten 18-0-0

VI.

Voor een Standaar en Helmet nog daarenboven 11-0-0

VII.

Voor een Rouwkas, dewelke met de back moet opgehangen werden in de Kerk tot tegen de spannagie van het dack of boven in het Choor beneden de vyftig voeten bedragende de somma van . 12-0-0

VIII.

Vijftig tot hondert voeten. 15-0-0

IX.

Hondert tot twee hondert voeten 18-0-0

X.

Boven de twee hondert voeten 21-0-0

XI.

Voor een Standaar en Helmet nog daar en boven 2-0-0

VOLGT HET VERHANGEN VAN DE WAPENS.

I.

Dat voor het verhangen van een Rouwkas de gantsche Kerk en Choor door, dewelke zonder de Back kan opgehangen werden, met Lyfrock, Helmet, en Standaar zal moeten betaalt werden . . . 5-0-0

II.

Voor een Rouwkas zonder lyfrock, Standaar of helmet 4-0-0

III.

Voor een Ruyt zonder kas 1-10-0

IV.

Voor een groote Rouwkas met lyfrock, helmet en Standaar, dewelke met de back moet opgehangen werden 6-0-0

V.

Zonder lyfrock Helmet en Standaar . . . 5-0-0

VI.

Voor een Ruyt 2-0-0

VII.

Den timmerman zy verdagt geen kasse of Wapens op te hangen, ten zy dezelven door hem exactelyk wegens de hoogten en breeten, de ornamenten daar onder begrepen te meten, en te examineeren of accorderen met de Keuren en Ordonnantien van St. Josephs Gilde, en aan de Coster daar af Memorie te geven, ten eynde de Regten daar van te kunnen ontfangen.

VIII.

Deeken en Hooftluyden van het gemelde Gilde zullen zorg dragen, ten eynde volgens de Gilde-brief preciselijk het hout tot de kasse van de Wapens zal werden genomen van Wagenschot, zonder eenig ander hout aan de voorsz. kasse te mogen gebruiken op poene, als in de voorsz. Gilde-brief, en zal hier van aan het Gilde van Schrynwerkers Copie gegeven worden, ten eynde zig daar na te reguleren.

Aldus gedaan en gearresteert ter vergaaderinge van de Eed: Aghtb. Heeren Schout Burgemeesteren en Schepenen van 's Gravenhage op huyden den 27 April 1739.

My Present: *Secretaris*

MICH. TEN HOVE.

Boekbeoordeelingen en aankondigingen.

Sveriges Ridderskaps och Adels-Vapenbok, utgifven af CARL ARVID KLINGSPOR, Riks-heraldiker. Stockholm, 1887.

In Zweden schijnt veel liefhebberij voor de wapenkunde te bestaan, want het aan het hoofd dezer regelen vermelde werk, een wapenboek van Zwedens ridderschap en adel, is niet het eerste, maar heeft sedert twee eeuwen voorgangers gehad. Reeds in 1616 verscheen er een te Stockholm en in 1637 volgde er een ander op, beide met houtsneden en, volgens het gebruik van dien tijd, met Latijnschen tekst. In 1650 kwam er een uit met den tekst in de landstaal en de wapens in kopergravure. Men zegt echter, dat die verzamelingen zeer onvolledig waren, en in ieder geval werden zij zeldzaam, zoodat C. L. von Schantz in 1734 wederom een wapenboek van den Zweedschen adel in het licht zond. Maar er heerschte een ongelukkig gesternte over al die verzamelingen, want in de meeste waren de wapens fautief en bij Schantz onder anderen in dier mate, dat D. G. Cedercrona zich in 1745 geroepen gevoelde om van diens werk een nieuwen en verbeterden druk uit te geven, die 1900 wapens bevatte.

Ook voor de rijks-, provinciale en stedelijke wapens, die elders zoo verwaarloosd werden, bestond in Zweden belangstelling. Het rijkswapen (de drie kroonen) gaf aanleiding tot een aantal verhandelingen, waarvan eene uit het jaar 1612, door zekeren Joh. Messenius, de eerste schijnt geweest te zijn, terwijl er van de latere eene, in 1678 te Stockholm gedrukt, op koninklijk bevel geschreven was door Joh. Scheffer, waarschijnlijk wel een professor.

In verschillende werken werden de wapens van provinciën en steden in meerdere of mindere hoeveelheid afgebeeld en thans komt er een werk uit (of misschien is het reeds voltooid), dat in fraaien kleurendruk die wapens volledig mededeelt. Ook op den omslag van het thans aangekondigde *Vapenbok* ziet men de wapens der Zweedsche provinciën, doch ongelukkigerwijze heeft de heer Klingspor er de namen niet bijgezet.

Het straks genoemde wapenboek van Cedercrona (dat natuurlijk met elk jaar onvollediger werd) bleef zijne heerschappij handhaven totdat er ruim 25 jaren geleden een nieuw Zweedsch wapenboek begon te verschijnen, samengesteld door baron A. W. Stjernstedt, die zich op den titel «Riks-Heraldicus» noemt. Het is in niet zeer fraaie kleurendruk uitgevoerd, maar wat nog erger is, het schijnt niet voltooid te zijn, althans ons exemplaar (hoewel ingeteekend, zoodat men geregeld de vervolgen moest verwachten) is sedert lang blijven steken bij de familie *Aminoff*, die in 1618 in den adel opgenomen en in 1650 in het Ridderhuis binnengeleid werd. Al de na dien tijd bijgekomene geslachten ontbreken dus.

Voor degenen, die studie maken van de wapens der Noordsche rijken, is het dus een genoegen, dat de heer Klingspor, die thans het ambt van rijks-heraldicus bekleedt, het afgebroken werk opvat. Hij heeft dit echter niet gedaan door de verzameling te vervolgen waar de heer Stjernstedt die gelaten had, maar hij is weder van meet af begonnen. In plaats van den kleurendruk, die bij het vorige werk onbevredigende uitkomsten had gegeven, heeft hij de lithographie of de zincographie gekozen; wij kunnen het niet wèl onderscheiden, maar voor houtsnede gaat het zeer groot folio-formaat te ver buiten de grenzen.

Door dat formaat heeft hij van de grafelijke en vrijheerlijke familiën 20 wapens op elk blad kunnen brengen, en van de gewone adellijke (die minder omslachtig zijn en zelden schildhouders hebben) een getal van 30. Waren de wapens grooter genomen, dan zou het werk waarschijnlijk te lijvig zijn geworden, doch aan den anderen kant is het jammer, dat dit het geval niet heeft kunnen zijn, want de Zweedsche wapens, vooral die der graven en baronnen, zijn zoo ingewikkeld en met figuren overladen, dat men soms moeite heeft te onderscheiden wat er voorgesteld is.

Over het geheel kan de Zweedsche heraldiek niet als een model ter navolging aangeprezen worden. Die schoone oude wapens, die uit slechts weinige figuren of schildverdeelingen bestaan, vindt men er bijna niet onder, overlading met kwartieren en helmteekens is zeer gewoon, zonderlinge figuren of combinatiën van figuren zijn niet zeldzaam. De soort van figuren in vele wapens is zeer weinig heraldiek, bommen, granaten, snaphanen, pistolen, schansen, losbrandende geweren en kanonnen ontmoet men elk oogenblik. Een wapen heeft zelfs tot éénige figuur den «haan» van een geweer (natuurlijk van vóór den tijd der Zündnadels, Chassepots en Beaumonts). Die wapens hebben iets irriteerends, want men gevoelt, dat men ze niet beschrijven kan dan op de omslachtigste wijze en dat het dan nog verre van helder zal zijn. De helmteekens wemelen voor de oogen van al de vierkante banieren met en zonder franje, driehoekige pennons, gespleten wimpels, pieken, geweren, zwaarden.

In overtalrijke gevallen is bij de adelsverheffing de oude familienaam verwisseld met een nieuwen, die met de woorden Ehr-, Hjeln-, Gyllen-, Palm-, Ankar-, Crona-, Ceder-, Stjern- enz. samengesteld is. Het zou wenschelijk zijn geweest, dat de heer Klingspor tusschen haakjes die vroegere namen er bij vermeld had, zooals geschied is in het «Lexicon over adelige Familier i Danmark.»

Daarentegen heeft hij zeer nauwkeurig bij de verheffingen enz., buiten het jaartal ook de maand en den datum genoemd, terwijl Stjernstedt alleen het jaar had opgegeven.

Het werk is thans gevorderd tot plaat 84. Het bevat 147 wapens van graven, 408 van baronnen en 810 van gewone edellieden. Het laatste wapen is dat van *von Sallern*, geadeld 16 Juli 1719, zoodat men nog de verheffingen, erkenningen en inlijvingen gedurende 169 jaren te wachten heeft. Indien zij in dat tijdperk even talrijk zijn geweest als in het voorafgegane, zal dit wapenboek tot minstens het dubbele van hetgeen nu reeds geleverd is, uitdijen.

J. B. RIETSTAP.

Geldersche Volksalmanak voor het jaar 1888, hoofdredacteur J. C. W. QUACK. Arnhem, Gouda Quint.

In dit jaar ziet reeds de 54ste jaargang van de Geldersche Volksalmanak het licht, wel een bewijs dat dit jaarboekje steeds met ingenomenheid wordt begroet.

De inhoud is behalve het voorwerk verdeeld in drie afdeelingen: Geldersche geslacht- en oudheidkunde, Geldersche geschiedenis en letterkunde, Geldersche spreekwijzen, zeden, gewoonten en gebruiken.

In de eerste afdeeling vinden wij eenige bladzijden uit het register op de leenen van het Furstendom Gelre en van de Graafschap Zutphen medegedeeld door A. baron Schimmelpenninck van der Oye, terwijl de heer H. M. Werner de geschiedenis van het kasteel de Mussenberg behandelt, waarin de beoefenaar van genealogie belangrijke aanteekeningen omtrent de geslachten, die dit slot in bezit gehad hebben, vindt, zooals van Lynden, van Brienen, Neukirchen genaamd Nijvenheim en van Lennep. In het tweede gedeelte komen een tweetal historische bijdragen voor, nl. een uitgebreide geschiedenis van de heerlijkheid Op Heusden van de oudste tijden tot op heden, door Jac. Anspach, en een drama te Tiel op 9 Mei 1761, behelzende het verhaal van den moord van Diederik Louis baron van Brakell tot den Brakell,• door diens schoonzoon Isaäck Steven van Delen door Mr. J. W. Staats Evers. Belangrijk voor het duivelengeloof in de 17e eeuw is de bijdrage van Mr. W. van de Poll, Satan als rechter bij trouwbeloften, opgenomen in de derde afdeeling. Overigens vinden wij in dezen jaargang eenige gedichtjes en belletrie van H. M. Werner, Melati van Java, M. L. Quack, F. F. C. Steinmetz, Jacob Vis Pz., J. C. W. Quack en H. J. Krebbers. Twee plaatjes versieren de uitgave als het ambtmanshuis te Tiel, de plaats waar het drama van 1761 is voorgevallen, en een afbeeling van het kasteel de Mussenberg, zooals het zich in het jaar 1626 voordeed.

Friesche Volksalmanak voor het schrikkeljaar 1888. Leeuwarden, A. Meyer, firma Kuypers en J. C. Wester.

De jaargang 1888 van de Friesche Volksalmanak bevat evenals vorige jaren weder veel belangrijks op het gebied van de Friesche geschiedenis en oudheidkunde.

Dr. W. Pleyte schreef een artikel van een plaatje vergezeld, over schedelvereering in Friesland, naar aanleiding van de vondst van een tot drinknap bereiden menschenschedel in een terp te Zwaard. Mr. A. J. Andreae zet zijn studie over het geslacht van Buma in dezen jaargang voort en geeft daarin o. m. een uitvoerige levensbeschrijving van den Frieschen watergeus Johan van Bonga.

G. H. van Borsum Waalkes geeft de geschiedenis van het gezelschap «Constanter» te Leeuwarden in de vorige eeuw; D. Cannegieter behandelt de Cammingha state te Ferwerd, van welk adellijk slot een afbeelding de uitgave siert. Ook vinden wij in dezen jaargang het vervolg en slot van des heeren S. Koopmans studie over de Leeuwarder Courant. Verder een verhandeling over Frieslands Volkstellingen der 18e eeuw, door P. J. D. van Slooten. Een beschrijving der laatste levensjaren van Sicco van Goslinga, door Dr. G. Slothouwer. De heer J. van Loon Jr. behandelt nog eens het vraagpunt van de bakermat van Groote Pier; Heerke Wenning levert een artikel over het Popta-wapen op Heringa-State te Marssum en op den Poptaschotel.

Voorts vinden wij nog bijdragen der HH. T. G. van der Meulen, F. Buitenrust Hettema, J. F. v. W. Rengers, W. Dijkstra. Dr. W. K. J. Schoor, enz.

Nieuwe Drentsche Volksalmanak, 1888, onder redactie van Dr. H. HARTOGH HEYS VAN ZOUTEVEEN. Assen van Gorcum en Comp. 1887.

Met genoegen maakten wij kennis met den zesden jaargang van den Nieuwen Drentschen Volksalmanak, welke vele belangrijke bijdragen bevat op het gebied van de geschiedenis en oudheidkunde der provincie Drenthe, ingezonden door de HH. Dr H. Hartogh Heys van Zouteveen, Mr. J. Wilmsonn Kymmell, Mr. Menno O. Gratama, Mr. W. L. van den Biesheuvel Schiffer, G. R. W. Kymmell, J. Jeuring, Dr. P. H. Roessingh, Jhr. Mr. R. O. van Holthe tot Echten, C. Ph. Ebbinge Wubben, M. A. D. Jolles, enz. Zij bevatten zoowel onderwerpen uit den tijd der oudste bewoners, der Germanen en Romeinen (Hunebedden, de Valtherbrug enz.) uit de Middeleeuwen (opvolging der dienstmannen, burggraven en heeren van Coevorden tot 1395, ordelen van den etstoel in de 16e eeuw) als uit lateren tijd. Wij vinden er een beschrijving van de kerk te Vries met fraaie afbeelding en een van de kerk te Emmen, iets over de Drentsche huwelijkscontracten in vroeger eeuwen, over landschapsprivilegiën en gerechtigheden, een proveniersbrief van Dickninge uit het jaar 1569, eenige losse aanteekeningen uit de geschiedenis van Assen, enz. Ook is het artikel van den Hoog Eerw. heer J. Hogeman over het zegel en wapen van Drenthe, dat in het verschenen deel, 1887, van ons Algemeen Nederlandsch Familieblad voorkomt, in dezen jaargang over-

genomen. De bekwame redacteur brengt in zeer waardeerende bewoordingen hulde aan de drie hoogst verdienstelijke Drentsche mannen, welke het vorig jaar aan de maatschappij zijn ontrukt. Het zijn de heeren G. R. W. Kymmell, secretaris-penningmeester en Mr. L. Oldenhuis Gratama, voorzitter van het provinciaal museum van oudheden, benevens W. J. van Kuyk, commissaris des Konings in Drenthe, oud-lid der tweede kamer der Staten-Generaal; van beide eerstgenoemden zijn de portretten in dezen jaargang opgenomen. Voorts treffen wij nog eenige novellen, gedichten, bladvulling, enz. aan, die de waarde van den Volksalmanak verhoogen en een reden te meer zullen zijn, dat de uitgave in meerdere handen zal komen, dan wanneer de inhoud niets dan historie ten beste gaf. Dat nog vele jaargangen dezen zesden moge opvolgen!

Amsterdamsch Jaarboekje voor Geschiedenis en letteren onder redactie van Mr. N. DE ROEVER, archivaris van Amsterdam, 1e jaargang. Amsterdam, S. L. van Looy, 1888.

Het aantal jaarboekjes is dit jaar met één vermeerderd. De stad Amsterdam ziet de reeds zoo uitgebreide litteratuur, die over haar verleden bestaat, wederom met eenige belangrijke bijdragen vermeerderd, welke tesamen den eersten jaargang van dezen Amsterdamschen almanak vormen. Met belangstelling hebben wij van den inhoud kennis genomen en wij drukken den wensch uit, dat het den ijverigen en kundigen redacteur gegeven moge zijn dezen eersten jaargang nog door vele te doen volgen, want waar is het woord, waarmede het prospectus aanving: «Over Amsterdams verleden kan nooit genoeg gezegd worden».

Ofschoon de inhoud bijna geheel geschiedkundig is, bieden de bijdragen veel afwisseling aan.

Dr. H. C. Rogge geeft een biografie van Daniel Willink, den dichter van den Amstelstroom, den schrijver van de Amstellandsche Arkadia, met bijzonderheden over diens familie en de kring, waarin hij verkeerde (1). Ds. A. Loosjes deelt het een en ander mede omtrent een van de eerste patriotische blaadjes. Mr. N. de Roever verhaalt de schaking van een Amsterdamsch meisje, juffr. Victor, door den kolonel Todtleben in het jaar 1750. «In den Swarten Hondt» is de titel van de belangrijke bijdrage, die J. G. Frederiks geeft over Jochem Hendricksz„ een onzer zeehelden en diens echtgenoote Lysbet Jacobs Bas, met hunne afstammelingen, wier portretten nog de kabinetten van het rijksmuseum versieren. Bestje van Meurs, de bekende figuur uit het Amsterdamsche doolhof, wordt door den heer de Bont behandeld; E. W. Moes roept ons de blijde inkomst voor den geest door Elisabeth, gravin van de Palts, in 1613 te Amsterdam gehouden; A. W. Weismann geeft een beschrijving, met een paar prenten verduidelijkt, van de talrijke oude buitenplaatsen langs den Amstel. Eenige belangrijke bijzonderheden omtrent Dirk Duivel, den watergeus en diens geslacht, worden door P. J. Frederiks medegedeeld; D. C. Meyer Jr. behandelt de uitbreiding van Amsterdam in de zeventiende eeuw. In het opstel «Vondels sterfhuis» waagt Mr. de Roever een gissing omtrent de woning, waar de groote dichter zijn leven zou hebben geëindigd. P. H. Witkamp deelt het een en ander mede over het rechtsgebied en de mijlpalen om Amsterdam, terwijl ten slotte A. de Roever Nz., de familiegeschiedenis, met een stamtafel, geeft van het Amsterdamsch regeeringsgeslacht Buyck. Van W. J. Hofdijk en Albert Verwey worden bijdragen in poëzie gevonden. Eigenaardig is de kroniek van Amsterdamsche gebeurtenissen, loopende van October 1886—September 1887, waarmede het jaarboek begint. Een meer uitgebreide vermelding of verwijzing naar bronnen, waar men het een en ander uitvoeriger kan vinden, ware hier en daar wenschelijk.

Ook de uitgever heeft allen lof verdiend voor de nette wijze, waarop dit jaarboekje den lezers wordt aangeboden. Wij hopen, dat het aantal groot moge zijn en dat het boekje in veler bibliotheek een plaats zal vinden. Het verdient dit ten volle.

Mr. J. VAN BUTTINGHA WICHERS, *Schaatsenrijden.* 's-Gravenhage, W. Cremer 1888, in linnen stempelband. f. 5.90.

Er is reeds veel over het schaatsenrijden, over schaatsenrijders en over het ijsvermaak in het algemeen in het licht gegeven en in plaat gebracht, doch alles zeer verspreid in tijdschriften, almanakken, couranten, enz. Een zeer verdienstelijke arbeid is door den 1[n] secretaris van den Nederlandschen Schaatsenrijdersbond verricht door al deze verspreide berichten, in zooverre hem deze zijn bekend geworden, bijeen te verzamelen en in een behagelijken vorm gegoten in één band den belangstellenden aan te bieden. Voorzeker zal dit standaardwerk niet alleen een welkome bijdrage voor de liefhebbers van dit nationale vermaak en voor de besturen van ijsvereenigingen zijn, maar ook voor de beoefenaars van de geschiedenis. Het werk is nl. in twee afdeelingen te verdeelen: 1, een verhandeling over de tegenwoordig bestaande schaatsensoorten, over het rijden, met de regels daarbij in acht te nemen, over het figuurrijden, over banen en reglementen voor hardrijderijen, de training van hardrijders, kunstmatige ijsbanen en ijsongelukken: 2, een geschiedkundig overzicht, hetwelk het onder 1° genoemde voorafgaat. Dit behandelt de verschillende schaatsensoorten van de oudste tijden af, als de sneeuwschoenen, de beenen schaatsen, de

(1) Gaarne hadden wij gezien dat Dr. Rogge de bron vermeld had, waaruit hij de gegevens voor de familie Willink gepot had. Ieder die werkt komt wat toe!!

ijzeren schaatsen en de rolschaatsen. Tot dit geschiedkundig overzicht behoort ook een hoofdstuk over koude winters en de inleiding, die de onderwerpen behandelt, het schaatsenrijden, beschouwd als vermaak, Amor op het ijs, oude rijders, napret in Friesland, schaatsenrijders in het buitenland, ijsvermaak in de lettterkunde en in de schilderkunst, spreekwoorden, de winter in de heraldick.

Niet het minst belangrijk voor dit gedeelte zijn de vele illustraties, die in het werk voorkomen. Het zijn alle reproducties van oude platen uit verschillende eeuwen. Zooals reeds opgemerkt werd, is dit boek eigenlijk een verzameling van al hetgene over de wintervermaken verspreid is in Nederlandsche boeken en geschriften. De samensteller is voortreffelijk geslaagd om deze tallooze gegevens in een aangenamen vorm bijeen te brengen, zoodat het boek zich prettig laat lezen en men een duidelijk denkbeeld krijgt welk een voorname rol door alle tijden heen het ijs vooral in ons vaderland gespeeld heeft. Veelal zijn de bronnen, die onder aan den tekst worden vermeld, woordelijk weergegeven, terwijl menig aardig ijsliedje of gedeelte daarvan de voorstelling verlevendigt. Toch gelooven wij dat wanneer de schrijver de medewerking van meerdere personen ingeroepen had, hetzij die van stedelijke archivarissen of van besturen der ijsvereenigingen, de stof nog met vele bijzonderheden, die slechts aan onderzoekers van plaatselijke geschiedenis bekend zijn, vermeerderd had kunnen worden. Men zal echter den auteur geen verwijt kunnen maken de taak te licht te hebben opgevat, daar de talrijke aangehaalde bronnen bewijzen, wat doorzocht en gelezen is moeten worden om tot een dergelijk resultaat te geraken. Wat mij echter verwondert, is, dat met geen enkel woord melding gemaakt is van de eerste en zoover ik meen eenige tentoonstelling van schaatsen hier te lande, welke door de IJsclub Thialf te Zaandijk aldaar in den winter van 1879 is gehouden en welke, hoe bescheiden ook, veel bijval heeft mogen vinden. De tentoonstelling bestond uit een historische afdeeling en uit een inzending van fabrikanten. Van alle schaatsensoorten, door de keurmeesters beproefd, werd het Hollandsche model van de firma G. J. Leeuwenberg te Delft met goud bekroond, welke uitmuntte in practische bruikbaarheid, als een schaats, die goed en gemakkelijk liep, het buitenoverzwaaien zonder lichaamsgevaar mogelijk maakte en goed vastgebonden kon worden zonder den bloedsomloop in den voet te benadeelen. Onder de merkwaardigheden bevonden zich verschillende antieke schaatsen, een paar sneeuwschoenen, groote schaatsen van 8 dM. lang waarop twee personen konden rijden, een paar gouden schaatsjes van 1 cM. lang, enz. enz. Naar de wijze waarop het bestuur deze tentoonstelling heeft doen plaats hebben is haar alle mogelijke lof toegezwaaid geworden en het jaar 1879 is voor de Zaandijker IJsclub Thialf een merkwaardig hoofdstuk in haar geschiedboek, terwijl dit jaarcijfer met recht in het blazoen dezer vereeniging is opgenomen (1). Over deze schaatsententoonstelling komt een uitvoerig verslag voor in het *Nieuws van den Dag* van 16 Januari 1876. Jammer is het, dat dit feit aan den schrijver van dit belangrijke werk over schaatsenrijden is ontsnapt.

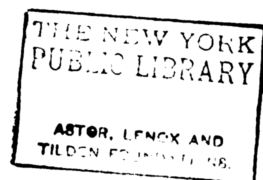
G. J. H.

F. A. Buys, *de Heiden en Weiden van Gooiland. Geschiedkundige bijdrage tot het vraagstuk, betreffende de verdeeling der Gooische Markgronden.* Hilversum Joh. Geradts & Comp. 1887. *f* 0,45.

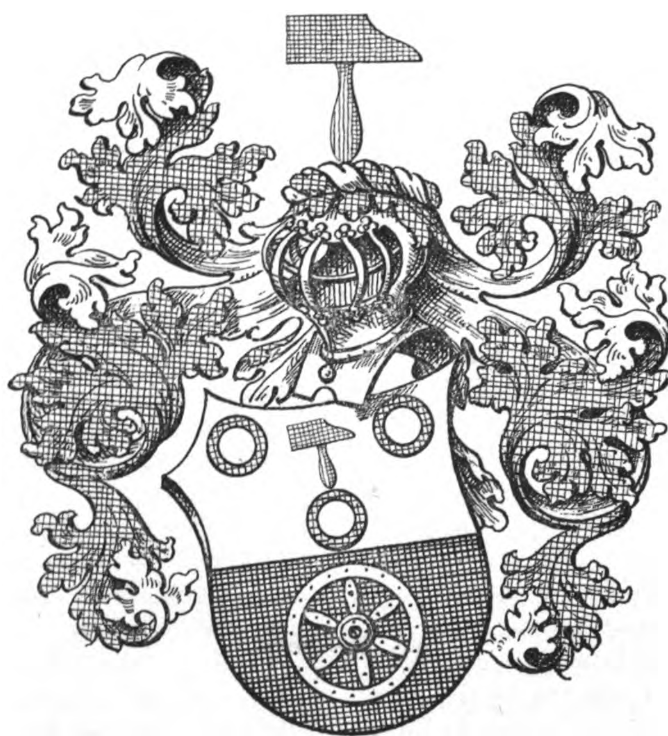
Dit geschrift, zijnde een overdruk van een artikel in het weekblad «*De Gooi- en Eemlander*» is geschreven naar aanleiding van de wet van 10 Mei 1886 op de markgronden. Indien ergens in ons land, zijn het vooral de heiden en weiden in het Gooi, die aanleiding zijn geweest tot veel getwist over de vraag, wie de eigenaars zijn, de zoogenaamde erfgooiers of de gemeenten. De schrijver heeft dit punt ernstig onderzocht en oordeelt na raadpleging van vele bronnen, dat de gemeenten hun goed recht in alle opzichten zullen kunnen verdedigen. Hij behandelt ook de kwestie of de algemeene welvaart zal winnen door een verdeeling dezer soort gronden of niet. Niet alleen uit een maatschappelijk, maar ook uit een geschiedkundig oogpunt is deze brochure zeer belangrijk, daar zij over vele oude toestanden licht verspreidt. Deze studie is flink geschreven en laat zich aangenaam lezen.

(1) Het blazoen van de IJsclub Thialf is gevierendeeld: 1. in blauw een zilveren ijsberg, drijvende op een natuurlijke zee, in het schildhoofd drie gouden zespuntige sterren nevens elkander, 2 in zilver een dorre boom in natuurlijke kleur, op de takken een paar kraaien, 3. in hermelijn een arreslede, met een schildhoofd van vair, 4 in rood drie gouden schaatsen met zilveren ijzers (Hollandsch model) onder elkander geplaatst, met een blauw schildhoofd, waarop in gouden letters Zaandijk, MDCCCLXXIX. Hartschild: het wapen van Zaandijk, nl. gevierendeeld van zilver en rood, elk kwartier beladen met een leeuw van het een in het ander, de leeuwen gewend naar de verticale deelingslijn. Het komt o. a. voor op de diploma's der leden. Wie deelt meer dergelijke wapens van Corporatiën mede?

Behoort bij N° 2 van het Algemeen Nederlandsch Familieblad, Ve Jaargang, 1888.

Wapen van het geslacht Ouwens.

Genealogie van het geslacht Ouwens.
(Met een plaat).

Voor eenige jaren trof ik in het Wapenboek van Jan van Kuijl, bevattende genealogische aanteekeningen betreffende Gorinchemsche regeeringsfamiliën, en in eigendom toebehoorende aan de familie Phijffer Nissen te Gorinchem, een fragment genealogie aan van eene familie Ouwens, tot wapen voerende: in groen een rood gepooten en gebekten zilveren vogel.

Door vergelijking van dit fragment met de registers van den burgerlijken stand te Gorinchem, en aanvulling daaruit, verkreeg ik eene vrij volledige genealogie van deze familie.

Terwijl ik voortging met gegevens dienaangaande te verzamelen, bleek het mij, dat die hoofdzakelijk tot twee verschillende takken der familie Ouwens behoorden, elk een verschillend wapen voerende.

Hoewel ik het verband tusschen de beide takken niet heb kunnen vinden, acht ik het bestaan daarvan, de gemeenschappelijke herkomst uit Nijmegen in aanmerking genomen, waarschijnlijk, en het verschillend wapen geen bewijs van het tegendeel.

Van een aantal opgaven kon de aansluiting aan een der beide takken niet gevonden worden; zij worden daarom aan het slot afzonderlijk opgegeven.

Zooals reeds boven is vermeld, voerde de Gorcumsche familie volgens van Kuyl's Wapenboek: in groen een rood gepooten en gebekten zilveren vogel.

In strijd hiermede is het wapen van den later te vermelden, tot dezen tak behoorenden Mr. Nicolaas Ouwens, die in goud een zwarten valk op grasgrond voerde (1).

De tweede familie Ouwens voert: Doorsneden: 1 in zilver een zwarten rood gesteelden hamer, vergezeld aan beide zijden en van onderen van een zwarten ring; 2 in zwart een gouden zesspakig rad. Schildhouders: twee leeuwen: aanziende helm; helmteeken: de hamer (2).

Een der leden van dezen tak voegde den naam zijner stiefmoeder bij den zijnen en noemde zich Daey Ouwens, zijn wapen met dat van Daey kwartierende. Hij voert thans gevierendeeld: 1 en 4 het laatst beschreven Ouwens-wapen, 2 en 3 Daey: in groen een zilveren keper, vergezeld van boven van twee zespuntige gouden sterren, onder van een zilveren roos. Gekroonde helm; helmteeken: de hamer.

In Rietstap's *Armorial* wordt nog een ander wapen eener familie Ouwens opgegeven, namelijk gevierendeeld, 1 en 4 in zwart een zilveren zwaan op grasgrond; 2 en 3 in goud drie roode spitsruiten aan de punten van bolletjes voorzien (1).

Verder vond de heer G. A. Ouwens nog een vijfde Ouwens-wapen, waarvan de kleuren niet waren aangegeven, en vertoonende een valkentasch, vergezeld aan beide zijden van een valk, rustende op een plankje, en van onder van een reigerskop.

Personen, die een dezer beide laatst beschreven wapens gevoerd hebben, zijn mij niet bekend.

Voor de samenstelling van de genealogie van den tweeden tak der familie Ouwens, verkreeg ik vele gegevens van den heer G. A. Ouwens, die eene bijzondere studie van zijne familie had gemaakt en, ondanks zijn tachtig-jarigen leeftijd, bereid was de gevraagde inlichtingen welwillend te verstrekken.

Het is mij een genoegen hem, zoowel als den heer A. A. Vorsterman van Oyen, voor de opgaven uit het Genealogisch-Heraldisch archief, daarvoor dank te zeggen.

Eerste tak.

De thans uitgestorven Gorcumsche familie Ouwens was van Nijmeegschen oorsprong:

Als stamvader daarvan vond ik:

I. Nicolaas Ouwens, die in het laatst der zestiende eeuw te Nijmegen geboren werd. Hij was vader van drie kinderen:

1°. Hommes of Thomas Ouwens, ongehuwd overleden.

2°. Jilis Ouwens, volgt onder II.

3°. Richard Ouwens, volgt onder II*bis*.

II. Jilis Ouwens, in het huwelijksregister van Gorinchem vermeld als Gillis Claesz., werd geboren te Nijmegen, vestigde zich te Gorinchem en huwde aldaar twee malen.

Eerst huwde hij 28 Februari 1634 Anna van Herwijne, Aertsdr., die spoedig daarna kinderloos overleed.

Hij hertrouwde daarop 29 Juli 1636 met Maria van der Kaa, geboren te Gorinchem 29 Juli 1605, dochter van Paulus Willemsz. van der Kaa en van Elizabeth Fransdr. Oste.

Uit dit tweede huwelijk sproten vijf kinderen, allen te Gorinchem geboren:

1°. Nicolaas Ouwens, gedoopt 18 Augustus 1637 en jong overleden.

2°. Paulus Ouwens, gedoopt 13 April 1640, verder onbekend.

3°. Anna Ouwens, gedoopt 7 September 1642.

4°. Judick Ouwens, gedoopt 17 November 1644, overleden te Gorinchem en aldaar begraven 21 Februari

---

(1) Zie *Navorscher* XXX blz. 588.

(2) Komt ook zonder schildhouders voor en aldus hierbij afgebeeld.

(1) Dit tweede en derde kwartier werd o. a. gevoerd door de familiën de Lange (*Armorial*) en van Gooten (Rijckhuysen).

1709. Zij was aldaar op 27 Augustus 1673 gehuwd met Pieter Polvliet (1), geneesheer aldaar, zoon van Sybert Simonse Polvliet en van Neeltje Huygen van Wasbeeck.

5⁰. Nicolaas Ouwens, volgt onder III.

III. Nicolaas Ouwens, gedoopt te Gorinchem 24 October 1646, was aldaar commies ter recherche, overleed aldaar en werd er op 15 Juni 1694 begraven (2).

Hij was tweemalen gehuwd.

Zijne eerste echtgenoote was Judick van de Graaf Mathijs dr., de tweede, waarmede hij op 14 Mei 1680 te Gorinchem huwde Elizabeth van Nippel (3).

Uit het eerste huwelijk sproot ééne, uit het tweede twee dochters.

1⁰. Judick Ouwens.

2⁰. Elida Ouwens, gedoopt te Gorinchem 23 Juli 1683.

3⁰. Françoise Ouwens, gedoopt te Gorinchem 30 Januari 1686.

Vermoedelijk was hij ook vader van:

IV. Jilis Ouwens, in September 1702 te Gorinchem gehuwd met Maria van den Oever, en daarbij vader van:

1⁰. Nicolaas Ouwens, gedoopt te Gorinchem 15 November 1703, en

2⁰. Adriana Maria Ouwens, gedoopt te Gorinchem 2 Mei 1706.

II*bis*. Richard Ouwens, Nicolaasz., huwde Agatha Bastiaans, en was daarbij vader van:

1⁰. Cornelia Ouwens, geboren te Gorinchem 16 November 1621.

2⁰. Catharina Ouwens, geboren te Gorinchem omtrent 1622, aldaar op 10 April 1640 gehuwd met Johan Brouwer (4).

3⁰. Bastiaan Ouwens, geboren te Gorinchem 19 April 1624.

4⁰. Elizabeth Ouwens, geboren te Gorinchem 9 Maart 1627, aldaar op 28 November 1649 gehuwd met Jan Hendrik Steenis (5).

5⁰. Nicolaas Ouwens, volgt onder III.

III. Nicolaas Ouwens, geboren te Gorinchem 24 September 1631, op 19 April 1649 ingeschreven als student te Leiden, promoveerde aldaar en werd predikant eerst te Maassluis, daarna in 1665 te Gorinchem, alwaar hij den 16 April 1690 overleed.

Hij was tweemalen gehuwd.

(1) Zijn kleinzoon was mijn overgrootvader.

(2) In het begrafenisregister wordt hij genoemd «de Commissaris Ouwens.»

(3) Bloedverwante van Gijsbert van Nippel, op 9 Januari 1677 aangesteld tot schepen van Gorinchem. De origineele aanstelling geteekend door prins Willem III en gecontrasigneerd door Constantijn Huygens, is in mijn bezit.

(4) Vermoedelijk Johan Brouwer Hubertz., schepen van Gorinchem.

(5) Vermoedelijk ouders van Richardus Steenis, burgemeester van Gorinchem.

Eerst huwde hij te Gorinchem 30 October 1657 met Maria van Clevesteyn, dochter van Aert Dirkz. van Clevesteyn en van Engelina van Hoey (1).

Daarna trouwde hij te Gorinchem 4 April 1684 met Anna van Borcharen, dochter van Cornelis van Borcharen en van Maria Rocatus, die op 2 Maart 1699 te Gorinchem overleed.

Uit het tweede huwelijk sproten vijf kinderen:

1⁰. Richard Ouwens, volgt onder IV.

2⁰. Cornelia Maria Ouwens, gedoopt te Gorinchem 23 December 1685, jong overleden.

3⁰. Cornelis Ouwens, gedoopt te Gorinchem 2 Juli 1687.

4⁰. Cornelia Maria Ouwens, gedoopt te Gorinchem 7 November 1688.

5⁰. Agatha Maria Ouwens, gedoopt te Gorinchem 8 Maart 1690.

IV. Mr. Richard Ouwens, gedoopt te Gorinchem 18 Maart 1685, werd ingeschreven als student te Leiden 18 Maart 1698, en in de rechten nogmaals op 28 Mei 1703.

Gepromoveerd zijnde, werd hij raad in de vroedschap en schepen van Gorinchem in de jaren 1707, 8, 9, 11, 13 en 18 en overleed aldaar op 3 Januari 1719.

Hij was tevens lid van de «Broederschap der Romeinen» aldaar, en schonk als zoodanig in 1708 met nog eenige andere leden een zilveren beker aan dat collegie, met zijn wapen versierd (2).

Hij is tweemalen gehuwd geweest.

Eerst huwde hij te Gorinchem op 5 Augustus 1708 met Catharina van der Meyden, overleden te Gorinchem 28 September 1716, bloedverwante van Mr. Diederik van der Meyden, lid van den raad van State.

Hij hertrouwde daarop te Gorinchem 14 Augustus 1718 met Rachel van der Does, dochter van Hendrik van der Does en Catharina van Alderwerelt (3) en later in Januari 1727 hertrouwd met Gerardus van Leeuwen van Westhuyzen, burgemeester van Gorinchem, overleden 7 Februari 1748, zoon van Mr. Hendrik en Angelina van Mewen (4).

Richard Ouwens had bij zijne eerste vrouw vijf, bij de tweede één kind.

1⁰. Catharina Ouwens, gedoopt te Gorinchem 15 November 1709, te Utrecht overleden.

2⁰. Nicolaas Ouwens, volgt onder V.

3⁰. Diederik Ouwens, volgt onder V*bis*.

4⁰. Richard Ouwens, gedoopt te Gorinchem 10 Februari 1715.

(1) Zie Nederl. Familieblad 1887 blz. 65.

(2) Deze beker, thans deel uitmakende van de rijke verzameling van Jhr. van den Bogaerde, werd in 1880 ingezonden op de Heraldieke tentoonstelling te 's-Gravenhage onder No. 4613.

Het is mij niet mogen gelukken het wapen te leeren kennen.

(3) Van Kuyl noemt haar dochter van Jan en Maria Schuyl de Walhorn.

(4) Hij voerde het wapen der Groningsche Lewe's.

5°. Richarda Rachel Ouwens, gedoopt te Gorinchem 12 Maart 1719, aldaar overleden 23 Juli 1741, huwde te Gorinchem 5 Juni 1736 met Hendrik de Kempenaer, geboren 14 November 1709, schepen te 's-Hertogenbosch, rentmeester van de geestelijke goederen in Peelland, vertrok later naar Friesland en stierf te Leeuwarden 13 December 1788, zoon van Dancker de Kempenaer en van Romelia van Andringa (1).

V. Mr. Nicolaas Ouwens, geboren 29 en gedoopt te Gorinchem 30 Januari 1711, was in de jaren 1732, 37 en 39 raad in de vroedschap en schepen te Gorinchem, in 1749 burgemeester en ontvanger van de gemeene landsmiddelen aldaar en in 1762 en 1771 lid van het Edelmogend collegie der admiraliteit op de Maas.

Hij was lid van het aldaar in 1727 door negen leden van de vroedschap opgericht genootschap «den Negenden», ten doel hebbende de bevordering van de belangen van Gorinchem en het land van Arkel (2).

Een beker, door hem en de overige leden aan het genootschap vereerd, droeg het boven reeds vermelde wapen (3).

Hij overleed te Gorinchem 21, en werd aldaar den 28 Februari 1782 begraven. Uit zijn huwelijk, aldaar gesloten 6 November 1731 met Cornelia Brand (4), geboren te Gorinchem 20 October 1712, aldaar overleden en begraven 19 November 1751, dochter van den drossaart Johan Brand en van Anna van Someren (5), sproten acht kinderen, wier kwartieren waren;

Ouwens	Brand
van der Meyden	van Someren
van Borcharen	Deym
N. N.	van Sprang.

Die kinderen waren:

1°. Catharina Ouwens, geboren te Gorinchem 9 Augustus 1732, overleden te Leiden 9 Januari 1800, op 25 Augustus 1761 te Gorinchem gehuwd met Cornelis van Gennep, geboren 26 Augustus 1725, predikant te Hardinxvelt, zoon van Arnoldus van Gennep en van Theodora van Brandwijk (6).

2°. Anna Ouwens, geboren te Gorinchem 5 Januari 1735, aldaar overleden 13 Augustus 1806, op 9 Mei 1754 te Gorinchem gehuwd met haren neef Mathijs van Borcharen, zoon van Dr. Cornelis van Borcharen en Johanna Maria Snoeck.

3°. Richarda Ouwens, geboren te Gorinchem 20 Juni 1736, overleden aldaar 20 Juli d. a. v.

4°. Cornelia Ouwens, geboren te Gorinchem 22 Augustus 1737. aldaar overleden 26 Juni 1803.

5°. Geertruy Anna Ouwens, geboren te Gorinchem 16 December 1739, aldaar overleden 17 December 1823.

6°. Mr. Jan Ouwens, geboren te Gorinchem 3 Juni 1742, ongehuwd overleden te Gorinchem 27 April 1817 als rechter in de arrondissements-rechtbank aldaar.

7°. Richard Ouwens, geboren 17 en gedoopt te Gorinchem 18 September 1744, overleden op zee 20 December 1777 en begraven te Toulon.

8°. Simonnetta Catharina Ouwens, gedoopt te Gorinchem 8 November 1748, overleden aldaar 12 en begraven 13 November 1794, huwde 14 Maart 1782 Hermanus Nicolaas Boellaard, geboren 19 December 1757, overleden 25 November 1841, zoon van Mr. Johan heer van Zuilichem en van van Anna Geertruida Kuiper (1).

V*bis*. Mr. Diederik Ouwens, zoon van Mr. Richard en van Catharina van der Meyden, werd gedoopt te Gorinchem 26 October 1712, was raad en schepen aldaar en overleed er 27 December 1738.

In November 1734 gehuwd met Anna Elisabeth Snoeck (2), geboren 22 April 1712, overleden 25 December 1765, dochter van Mathijs Snoeck en van Anna van der Meulen, had hij twee kinderen, wier kwartieren waren:

Ouwens	Snoeck
van der Meyden	van der Meulen
van Borcharen	van Herwaerden
N. N.	van Herwaerden
Bastiaans	Houwen
N. N.	van der Ameyden.
Rocatus	Snoeck
N. N.	Snoeck.

Die beide kinderen waren:

1°. Richard Ouwens, gedoopt te Gorinchem 8 Juni 1735, aldaar overleden 3 Augustus 1736.

2°. Mathijs Ouwens, gedoopt te Gorinchem 11 Augustus 1737.

Tweede tak.

De tweede tak der familie Ouwens, eveneens uit Nijmegen herkomstig, had tot stamvader (3):

(1) Zie Ferwerda, *Adellijk en aanzienlijk Wapenboek*. Genealogie de Kempenaer.

(2) Zie over dit genootschap prof. Th. Jorissen, *Memoriën van Mr. D. van Bleyswijk*. Uitgegeven door het Historisch Genootschap te Utrecht.

(3) Zie *Navorscher* XXX, blz. 585—88.

(4) Hij wordt met zijne vrouw vermeld als getuigen bij de geboorte van eene dochter van burgemeester van Barnevelt. Zie J. H. Scheffer, *Genealogie van Barnevelt*, blz. 20.

(5) Zie A. A. Vorsterman van Oyen, *Stam- en Wapenboek*. Genealogie van Someren Brand.

(6) Zie *Algemeen Nederlandsch Familieblad*, 1e jaargang. Genealogie van Gennep.

(1) Zie A. A. Vorsterman van Oyen, *Stam- en Wapenboek*. Genealogie Boellaard.

(2) Zie *Jaarboek van den Nederlandschen Adel*, 1888, blz. 239.

(3) Zie De Herckenrode. *Nobiliaire des Pays Bas et du Comté de Bourgogne* — Gand, 1868.

I. Michiel Gijsbert Uwens, gehuwd met Catharina de Huyter, eenige dochter van Pieter de Huyter en Mechteld van Leeuwen, en daarbij vader van een zoon Hendrik.

II. Hendrik Uwens, gehuwd met Regina van Wieschove, had daarbij twee kinderen:

1°. Laurentius Uwens of Ouwens, volgt onder III; en

2°. ? Catharina Ouwens, te 's-Gravenhage gehuwd met kapitein Pieter Day (1), zoon van een Engelsch officier, behoorende tot het gevolg van den graaf van Leicester.

III. Laurentius Ouwens of Uwens, huwde Isabella Canis, dochter van den Nijmeegschen burgemeester Jacob Canis (2), en van Wendelina van den Bergh. Haar oudoom was Petrus Canis of Canisius, geboren te Nijmegen 8 Mei 1521, hoogleeraar te Ingolstadt en eerste provinciaal der Jezuiten in Duitschland, overleden te Freiburg 21 December 1597 en op 17 April 1564 door paus Pius IX heilig verklaard.

Laurentius Ouwens had bij haar zeven kinderen.

1°. Hendrik Ouwens of Uwens, volgt onder IV.

2°. Jacob Ouwens of Uwens, volgt onder IV bis.

3°. Joris Ouwens of Uwens.

4°. Jan Baptist Ouwens of Uwens, lid van de orde der Jezuiten.

5°. Michiel Jacob Ouwens of Uwens.

6°. Anna Isabella Ouwens of Uwens.

7°. Maria Ouwens of Uwens.

IV. Hendrik Ouwens of Uwens, ridder (1619), kanselier van Gelderland en Zutphen, legt in die kwaliteit als gemachtigde van aartshertog Albertus van Oostenrijk op 20 April 1617 den eersten steen van het Minderbroeder klooster te Venlo. Hij huwde met Clementia d'Asseliers, overleden in 1622, dochter van Jan d'Asseliers en Margaretha Duisburg, en had daarbij acht kinderen.

1°. Joris Ouwens of Uwens, ridder, heer van Berchem, St. Laurent en Linckerbeke, secretaris van Antwerpen, raadsheer in den raad van Brabant (1640), liet bij zijn dood in 1642 geene kinderen na bij zijne echtgenoote Anna le Bourgeois, Karels dr., die in 1643 overleed. Zij was weduwe van Michiel Boot, schepen en thesaurier van Antwerpen.

2°. Anna Ouwens of Uwens, huwde 27 November 1614 met Karel Laurin, ridder, heer van la Haye.

3°. Michel Ouwens of Uwens, geboren in 1597, Karthuizermonnik, sterft te Roermond in 1674.

4°. Isabella Ouwens of Uwens, geboren in 1592, overleden 25 April 1670, zij huwde in 1620 met Urbain de Mayer, ontvanger der domeinen te Mechelen.

5°. Jacob Ouwens of Uwens, ridder, raadsheer in het hof van Brabant, na den dood van zijn broeder heer van Berchem, overleden in 1664, gehuwd met Barbara d'Asseliers Egbertsdr. Nakomelingen onbekend.

6°. Johan Baptist Ouwens of Uwens, geboren in 1587, overleden in 1657, lid van de orde der Jezuiten.

7°. Laurentius Ouwens of Uwens, overleden in 1641, eveneens Jezuit.

8°. Maria Ouwens of Uwens, geboren in 1602, non te Mechelen (1).

IV*bis*. Jacob Ouwens of Uwens, zoon van Laurentius en Isabella Canis, werd burgemeester van Nijmegen en trouwde omtrent 1599 met N. N. van Niel (2), of (volgens FERWERDA) de Nijs, wier moeder Dutry heette en had daarbij twee kinderen:

1°. Christiaan Ouwens, volgt onder V.

2°. Christina Ouwens, echtgenoote van Johan van Meel.

V. Christiaan Ouwens, geboren te Tiel in 1604, werd 1 Juni 1633 ingeschreven als student te Leiden, vervolgens Remonstrantsch predikant te Arnhem en overleed in 1673, bij zijne echtgenoote Florentina van Engelen, wier moeder van Gogh heette, vier kinderen nalatende:

1°. Engelbert Ouwens, volgt onder VI.

2°. Hendrik Ouwens, jong overleden.

3°. Hendrik Ouwens, overleden 11 October 1702, huwde Bernardina Spoltman, en had daarbij één zoon Christiaan Hendrik Ouwens, geboren te Arnhem in 1680, op 16 Augustus 1701 te Leiden ingeschreven als student in de medicijnen en 19 Februari 1711 ongehuwd overleden.

4°. Willem Ouwens, volgt onder VI*bis*.

VI. Engelbert Ouwens, overleed 26 April 1720, uit zijn huwelijk met Geertruid Noot, drie kinderen nalatende:

1°. Christiaan Ouwens, jong overleden.

2°. Johanna Florentina Ouwens, en

3°. Engelbert Ouwens, kinderloos overleden.

VI*bis*. Willem Ouwens, zoon van Christiaan en Florentina van Engelen, geboren te Arnhem 3 of 30 October 1655, was aldaar apotheker en overleed er 9 Maart 1699. Hij was den 16 Juli 1690 te Zalk gehuwd met Elizabeth Wijnen (3), geboren te Hattem 15 Januari 1666, overleden te Alkmaar 3 Januari 1730, dochter van den Hattemschen burgemeester Rutger Wijnen en van Maria van Heerde, later hertrouwd met den

(1) Uit dit huwelijk sproot voort het Nederlandsche geslacht Day, later Daey, dat te Alkmaar en Gorinchem in de regering heeft gezeten, en waarvan de laatste afstammeling huwde met den later te vermelden G. A. Ouwens.

(2) Zie de genealogie van dit geslacht, gesproten uit dat van Chatillon in FERWERDA's *Nederlandsch Geslacht en Wapenboek* uitgegeven door Jacobus Kok, Amsterdam 1785, waar de eerste generatiën van de familie Ouwens worden opgegeven.

(1) Deze tak voerde in rood een zilveren knol met groene bladeren. Helmteeken: een zwarte arend.

(2) Niet vermeld in de bijdrage omtrent het geslacht van Niel in het *Algemeen Nederlandsch Familieblad*, 1887, blz. 38.

(3) Zie *Heraldieke Bibliotheek*, nieuwe reeks III, blz. 201—203.

luitenant Hendrik Lucas Utrecht, geboren in 1632, overleden 11 November 1718.

Uit het eerste huwelijk sproten twee zoons, wier kwartieren waren:

Ouwens	Wijnen
van Engelen	van Heerde
van Niel	Tulleken
van Wardendel	Tydeman
Canis	Hetterscheid
van Gogh	van Domselaer
Dutry	Poitouw
de Jong	van Domselaer (1).

Die zoons waren:

1⁰. Christiaan Ouwens, geboren te Arnhem 6 Mei 1691, aldaar 19 December 1721 ongehuwd als vaandrig overleden.

2⁰. Rutger Ouwens, volgt onder VII.

VII. Rutger Ouwens, geboren te Arnhem 26 Mei 1692, werd rector van het gymnasium achtereenvolgens te Delft (1716), Brielle (7 Januari 1720), Middelburg (8 November 1723), Alkmaar (29 Maart 1725) en 's-Gravenhage, alwaar hij 18 Januari 1780 overleed.

Talrijk zijn de geschriften door hem uitgegeven, de titels daarvan zijn:

a. De Nemesi Phidiaco. Alcm: 1730, 4⁰.

b. De antiquo Pöeta Musaeo. Ibid. 1734, 4⁰.

c. De difficultatibus quibusdam disciplinae Scholasticae, eorumque remediis. Hagae Com. 1735, 4⁰.

d. Oratio demonstrans Hypothesin Ptolemaicam de currente sole Sacris Literis esse contrariam, sive cursum solis secundum hypothesin Ptolemaicam male defendi ex libri Josuae cap x vs. 12 et 13, habita Hagae Comit a D 6 September 1768, quum solemnis Discipulorum in Schola Latina celebraretur promotio in Bibl. Hag. Cl. V p. 149 seq.

e. Disquisitio unde, mutata in sanguinem iussu Dei omni Aegyptiorum aqua nanoisci aquam Magi potuerint, quam cipsi in sanguinem mutarint ad Exodi VII 17. Pars prior in Symb Lat. Hag. Hag. Com 1778, Cl. 1 fasc.
Pars posterior Ibid fasc III p. 469.

f. Redevoering betogende dat de stelling van Ptolemeus aangaande het loopen der zonne strijdig is tegen de schrift, of dat men de stelling verkeerdelijk tracht te bewijzen uit Josua X 12, 13. 's-Gravenhage, 1779. 8⁰.

g. Onderzoek van waar de toovenaars van Pharao water hebben kunnen bekomen om hetzelve in bloed te veranderen. 's-Gravenhage, 1778. 8⁰.

h. Noctes Haganae, sive observationes in quibus multi veteres scriptores illustrantur. Franeq 1780, 4⁰. (1).

Laatstgenoemd werk, geschreven gedurende den laatsten tijd zijns levens, werd op raad van Mʳ Janus Grotius uitgegeven.

Er bestaat van hem een portret, kniestuk in olieverf, gekleed in een rood fluweelen mantel, in 1735 door A. Carré geschilderd. (2).

Huibert Cornelisz. Poot, maakte in 1727 een gedicht op hem, dat onder diens uitgegeven dichtwerken is opgenomen.

Rutger Ouwens was den 27 Februari 1716 te Elburg gehuwd met Maria Feith, geboren aldaar 2 September 1696, overleden te 's-Gravenhage 24 Februari 1773, dochter van Pieter Feith, burgemeester van Elburg en van diens eerste vrouw Margaretha Uitslagers (3). Hij had bij haar tien kinderen:

1⁰. Willem Ouwens, volgt onder VIII.

2⁰. Pieter Ouwens, volgt onder VIII*bis*.

3⁰. Margaretha Christina Ouwens, geboren te Brielle 17 Juli 1722, overleden te 's-Gravenhage 28 April 1783, aldaar op 13 April 1751 gehuwd met Mr. Thomas Hendrik Salomon Trellont, geboren 12 Januari 1717, overleden te 's-Gravenhage 27 September 1767.

4⁰. Elisabeth Ouwens, geboren te Middelburg 12 Februari 1724, den volgenden dag overleden.

5⁰. Christiaan Hendrik Ouwens, geboren te Alkmaar 7 Juii 1726, aldaar 23 d. a. v. overleden.

6⁰. Christiaan Hendrik Ouwens, geboren te Alkmaar 9 October 1728, aldaar overleden 16 d. a. v.

7⁰. Elizabeth Maria Ouwens, geboren te Alkmaar 9 October 1728, aldaar overleden 16 d. a. v.

8⁰. Christiaan Hendrik Ouwens, geboren te Alkmaar 13 Januari 1730, aldaar overleden 12 April d. a. v.

9⁰. Elizabeth Maria Ouwens, geboren te Alkmaar 9 Februari 1731, aldaar overleden 30 Maart d. a. v.

10⁰. Maria Isabella Ouwens, geboren te Alkmaar 15 October 1738, overleden 13 Januari d. a. v.

VIII. Willem Ouwens, geboren te Delft 18 December 1717, werd 1 Augustus 1735 ingeschreven als student te Leiden, promoveerde aldaar als doctor in de geneeskunde en in de rechten, werd in 1749 hoogleeraar in de geneeskunde te Franeker, vervolgens lijfarts van prinses Maria Louise van Oranje (4), lid van de staten van Friesland (1764), en overleed te 's-Gravenhage 15 Maart 1779, alwaar hij op 20 Maart d. a. v. in de Kloosterkerk werd begraven.

(1) Een kwartierstaat, aangevende de wapens der bovenstaande zestien familiën, geteekend door Rutger Ouwens, is thans in het bezit van diens achterkleinzoon G. A. Ouwens.

(1) Zie Van der Aa, *Biographisch Woordenboek*.

(2) Dit portret is thans in het bezit van H. A. Ouwens, oud-achterkleinzoon van Rutger Ouwens.

(3) Zie Mr. H. O. Feith, *Geslachtslijst van de familie Feith*. Groningen, 1881.

(4) Zie *Navorscher* XXXIII, blz. 261 en *Boekzaal der geleerde Wereld* 1779, blz. 535.

Van zijne hand verscheen: «De opera medici ad longaevitatem hominum plurimum conferente».

Den 6[en] Februari 1742 te 's-Gravenhage gehuwd met Johanna Petronella Stelt, dochter van Gijsbert en Jacomina Arnoldina van Hanenberg, aldaar geboren 13 November 1721, overleden te Franeker, begraven in de Kloosterkerk te 's-Gravenhage 4 December 1776, liet hij eene dochter na:

1°. Maria Ouwens, geboren te 's-Gravenhage 4 Maart 1760, in Januari 1780 gehuwd met Duncan Macalester (1), zoon van Robert en van Levina van der Burch van Naaldwijk.

VIII*bis*. Mr. Pieter Ouwens, zoon van Rutger Ouwens en Maria Feith, werd geboren te Brielle 7 Maart 1720, op 29 April 1737 ingeschreven als student in de rechten te Leiden en promoveerde aldaar 19 Mei 1741. Hij werd raad (1760) en burgemeester van Alkmaar, lid van de Staten Generaal en van den raad van State (1763—65).

Bovendien bekleedde hij de ambten van Admiraliteitsheer, Maximiliaansheer, ontvanger van de convoyen en licenten en curator van de Latijnsche school te Alkmaar, lid van het collegie van gecommitteerde raden van het Noorderkwartier, dijkgraaf van de Hondsbossche en den Bedijkten Schermer en Hoofd-Ingeland van de Beemster.

Hij was een groot aanhanger van prins Willem V, bij wien hij zoodanig in aanzien stond, dat diens echtgenoote prinses Wilhelmina eene maand bij hem logeerde.

Als aandenken ontving hij van den prins een mahoniehouten schrijftafel, thans nog bij de familie aanwezig (2).

Mr. Pieter Ouwens overleed plotseling te Alkmaar 10 December 1786, na tweemalen gehuwd te zijn geweest.

Eerst huwde hij te 's-Gravenhage 21 September 1743 met Catharina Jacoba Hoevenaar, geboren te Amsterdam 2 Februari 1706, overleden te Alkmaar 11 December 1761.

Vervolgens huwde hij te Maastricht 15 Mei 1764, tijdens hij aldaar als gecommitteerde van de Staten-Generaal verblijf hield, met Jacoba Agatha Ravens, geboren 31 Juli 1739, overleden te 's-Gravenhage 28 April 1806, dochter van den auditeur militair M[r]. Willem Hendrik Ravens en van Catharina de Vries.

Uit het eerste huwelijk sproot één, uit het tweede acht kinderen.

1°. Maria Frederica Ouwens, geboren te Alkmaar 13 Juli 1751, overleden te Utrecht 25 Mei 1828, te 's-Gravenhage op 25 October 1778 gehuwd met Thomas Treytelaer, eerst controleur van het klein zegel te 's-Gravenhage, later secretaris van de Munt te Utrecht, en aldaar overleden in December 1829.

2°. Wilhelmina Catharina Ouwens, geboren te Alkmaar in April 1765, in Januari 1828 ongehuwd te 's-Gravenhage overleden.

3°. Rutger Ouwens, volgt onder IX.

4°. Johanna Petronella Ouwens, geboren te Alkmaar 15 Juni 1767, overleden te Zierikzee 9 November 1827.

Zij huwde eerst met den generaal Arend Pieter Jan Drabbe, geboren 30 Mei 1749, overleden te 's-Gravenhage 27 October 1824 (1), daarna te 's-Gravenhage 13 September 1826 met Nicolaas Stelt, geboren in 1762, predikant te Zierikzee, overleden te Zalt-Bommel 2 Maart 1829 weduwnaar van Johanna Perina Wijnmalen.

5°. Caspar Jacob Ouwens, volgt onder IX bis.

6°. Pieter Jacob Ouwens, geboren te Alkmaar 18 December 1769, werd in 1786 adelborst bij de Nederlandsche Marine, en overleed ongehuwd te 's-Gravenhage 12 October 1816, als kapitein ter zee (2).

7°. Catharina Agatha Ouwens, geboren te Alkmaar 15 Maart 1773, overleden te 's-Gravenhage 10 December 1847, op 12 Juni 1804 gehuwd met Jacob Carel Roering, geboren te 's-Gravenhage 1 Februari 1766 aldaar overleden 5 Augustus 1843, zoon van Johannes en Clara van de Kasteele (3).

Zijne kwartieren waren:

Roering	van de Kasteele.
Heeneman	Sobbe.
Olthof	van der Cool.
Wolfswinkel (?)	Rotgans.

8°. Willem Hendrik Ouwens, volgt onder IX ter.

9°. Antonie Ouwens, volgt onder IX quater.

IX. Rutger Ouwens, geboren te Alkmaar 23 April 1766, werd eerst ontvanger der Waag en Rondsmaat te Alkmaar, later in 1786 secretaris aldaar, vervolgens burgemeester van Boskoop en overleed te Amsterdam 5 October 1843.

Hij was den 11[en] November 1800 gehuwd met Geertruy de Bellon, geboren in 1776, overleden te Amsterdam 17 Augustus 1839, die hem drie kinderen schonk.

1°. Pieter Ouwens, geboren te Amsterdam (?) 3 Maart 1801, was ambtenaar bij de belastingen en overleed te Amsterdam 6 Januari 1871, zonder kinderen na te laten bij Agatha de Groot, met wie hij in 1845 was gehuwd.

(1) Uit dit huwelijk sproot de familie Macalester Loup.

(2) Thans eigendom van zijn achterkleinzoon H. A. Daey Ouwens.

(1) Zie VORSTERMAN VAN OYEN: *Stam- en Wapenboek*. Genealogie Drabbe.

(2) » DE JONGE. *Geschiedenis van het Nederl. Zeewezen*. V 661, 662.

(3) Van deze echtgenooten bestaan lithographische portretten, geteekend door J. C. Elink Sterk.

2°. Sara Louise Ouwens, geboren te Amsterdam 22 Maart 1803, aldaar overleden en er op 11 April 1846 gehuwd met Jan Bernardus Vroom.

3°. Hendrina Maria Ouwens, geboren te Amsterdam 24 Januari 1805, aldaar overleden 21 Januari 1877 en is op 1 November 1843 gehuwd met Dirk Hendrik Becker.

IX*bis*. Caspar Jacob Ouwens, tweede zoon van Mr. Pieter Ouwens en van Jacoba Agatha Ravens, werd geboren te 's-Gravenhage 9 September 1768.

Bij het overlijden zijns vaders, volgde hij zijnen ouderen broeder op als ontvanger der Waag en Rondemaat te Alkmaar (1786—1806) en werd vervolgens ontvanger van Schagen (1806—11), debitant der keizerlijke regie (1811), ontvanger van Heilo (1812), controleur der belastingen te Alkmaar (1813) en inspecteur der belastingen aldaar (1826).

In 1836 na 49-jarigen dienst eervol ontslag verzocht hebbende, werd hem pensioen verleend onder dankbetuiging voor de aan den lande bewezen diensten en overleed hij vervolgens te Alkmaar 21 November 1837.

Hij was drie malen gehuwd geweest:

Eerst huwde hij te Medemblik 3 December 1794 met Maria Elizabeth de Lange, aldaar geboren 27 Januari 1774, overleden te Alkmaar 28 Mei 1796, dochter van Dr. Huibertus Geldolph de Lange en van Geertruy Holland (1).

Daarna trouwde hij op Texel 26 Maart 1797 met Margaretha Kikkert, aldaar geboren, en overleden te Alkmaar in 1798, dochter van Arie Kikkert en van Elizabeth Dekker (2).

Vervolgens huwde hij te Alkmaar 19 October 1800 met Hendrina Maria de Lange, geboren te Alkmaar 13 October 1776, aldaar overleden 15 September 1843, dochter van den notaris Pieter de Lange en van Margaretha Ouburg (1).

Uit het eerste huwelijk sproten drie, uit het tweede één, uit het derde vier kinderen.

1°. Petronella Jacoba Ouwens, geboren te Alkmaar in 1795, aldaar in 1802 overleden.

2°. en 3°. tweelingen, eveneens jong overleden.

4°. Pieter Adriaan Ouwens, geboren te Alkmaar in 1798, aldaar in 1810 overleden.

5°.—7°. drie kinderen, allen ongedoopt overleden.

8°. Geldolf Adriaan Ouwens, volgt onder X.

X. Geldolf Adriaan Ouwens, geboren te Alkmaar 20 Mei 1806, werd 16 Mei 1823 benoemd tot surnumerair bij de belastingen, 21 April 1828 tot controleur te Muiden, 9 Juni 1836 te Alkmaar en 10 April 1858 tot rijks-entreposeur 1e klasse, directeur van het rijks-entrepôtdok en commissaris voor de Rijnvaart te Amsterdam.

Op 4 Mei 1870 benoemd tot officier in de orde van de Eikekroon, werd hij den 24 April 1872 op zijn verzoek eervol ontslagen, onder dankzegging voor de gedurende 49 jaren aan den lande bewezen diensten, en gepensioneerd, waarna hij zich met der woon te Almelo vestigde.

Hij is tweemalen gehuwd geweest.

Eerst huwde hij op den huize Schuilenburg te Wimmenum onder Egmond 23 Augustus 1829 met Adolfia Henderica Holland, geboren te Alkmaar 5 April 1807, aldaar overleden 10 December 1841, dochter van den schout bij nacht Adolf Holland en van Henrica Elizabeth van Vladeracken.

Hij hertrouwde te Amsterdam 31 Juli 1845 met Johanna Adriana Daey, geboren te Alkmaar 4 April 1805, overleden te Amsterdam 3 Februari 1870, dochter van Maarten Adriaan Daey en van Machtelina Henrica van Meerten, en nakomelinge van Pieter Daey en Catharina Ouwens boven genoemd.

Geldolf Adriaan Ouwens, wiens kwartieren zijn:

Ouwens	de Lange.
Ravens	Ouburg.
Feith	Corssendonck.
NN.	Feith.
Wijnen	Stuyling
NN.	de Vos.
Uitslagers	N. N.
N. N.	Uitslagers.

had bij zijne eerste vrouw zeven kinderen.

1°. Hendrina Maria Ouwens, geboren te Weesp 14 Juni 1830, aldaar overleden 6 Maart 1832.

2°. Hendrina Maria Ouwens, geboren te Weesp 12 April 1832, gehuwd te Amsterdam 7 Juni 1862 met Hermanus Rietveld.

3°. Caspar Jacob Ouwens, geboren te Weesp 16 April 1834, aldaar overleden 13 April d. a. v.

4°. Caspar Jacob Ouwens, geboren te Weesp 29 Februari 1836, overleden te Alkmaar 20 Februari 1837.

5°. Hendrik Adolf Ouwens, volgt onder XI.

6°. Anne Elise Hendrik Ouwens, geboren te Alkmaar 11 Februari 1839, aldaar overleden 12 Maart 1840.

7° Jacob Adolf Simons Gerard Ouwens, geboren te Alkmaar 10 October 1841, aldaar overleden 10 Maart 1842.

X. Hendrik Adolf Ouwens, geboren te Alkmaar 21 November 1837, werd benoemd tot directeur van de Almelosche stoomspinnerij, weverij en ververij en verkreeg bij het uitsterven van de familie Daey bij Koninklijk besluit van 11 October 1871 N°. 29 vergunning voor zich en zijne wettige nakomelingen om zich te noemen Daey Ouwens.

(1) Zie A. A. Vorsterman van Oyen, *Stam- en Wapenboek*. Genealogie de Lange.

(2) Zie als boven. Geslacht Kikkert.

Zijne kwartieren zijn:

Ouwens	Holland
de Lange	van Vladeraken
Ravens	de Zee
Ouburg	Kloeck
Feith	Groot
Corssendonck	Daey
N. N.	N. N.
Feith	Witte.

Hij huwde te Leidschendam 16 November 1866 met Maria Margaretha Roering, geboren aldaar 8 September 1839, dochter van Thomas Christiaan Roering, notaris en burgemeester aldaar en van Maria Jacoba Carolina Peronneau van Leyden.

Uit dit huwelijk sproten vier kinderen:

1°. Geldolf Adriaan Daey Ouwens, geboren te Almelo 13 Augustus 1867, thans adjunct administrateur bij de Nederlandsche Marine.

2°. Thomas Christiaan Daey Ouwens, geboren te Almelo 7 Augustus 1869.

3°. Pieter Daey Ouwens, geboren te Almelo 20 September 1871.

4°. Maria Jacoba Carolina Daey Ouwens, geboren te Almelo 5 Maart 1873.

De kwartieren dezer kinderen zijn:

Ouwens	Roering
Holland	Peronneau van Leyden.
de Lange	Ouwens
van Vladeracken	van Esen
Ravens	van de Kasteele
de Zee	Gallé
Ouburg	Ravens
Kloeck	Andriessen.

IX*ter*. Willem Hendrik Ouwens, vierde zoon van Mr. Pieter Ouwens en van Jacoba Agatha Ravens, geboren te Alkmaar 29 September 1775, werd eerst solliciteur, later ambtenaar aan het departement van Binnenlandsche Zaken te 's-Gravenhage en overleed aldaar 3 Mei 1832.

Hij huwde aldaar 31 Maart 1801 Wilhelmina Anna Rijgerbos, aldaar geboren 11 November 1777, en aldaar overleden 11 Juli 1849, dochter van Antoni Jan Rijgerbos en Antoinette Carolina Pauw.

Uit dit huwelijk sproten veertien kinderen:

1°. Agatha Cornelia Wilhelmina Ouwens, geboren te 's-Gravenhage 20 April 1802, aldaar op 29 December 1881 ongehuwd overleden.

2°. Antonia Johanna Ouwens, geboren te 's-Gravenhage 6 Augustus 1803, overleden te Meerenberg (Bloemendaal) 21 Juli 1862, ongehuwd.

3°. Francina Maria Wilhelmina Ouwens, geboren te 's-Gravenhage 9 April 1805, aldaar overleden 3 November d. a. v.

4°. Petronella Jacoba Ouwens, geboren te 's-Gravenhage 31 Juli 1806, aldaar op 17 December 1874 ongehuwd overleden.

5°. François Marinus Ouwens, geboren te 's-Gravenhage 19 December 1807, aldaar overleden 17 April 1810.

6°. Willem Anne Ouwens, geboren te 's-Gravenhage 9 Maart 1810, aldaar overleden 2 November 1812.

7°. Antonie Jan Ouwens, geboren te 's-Gravenhage 14 November 1812, aldaar overleden 17 d. a. v.

8°. Jan Anthonie Rijgerbos Ouwens, geboren te Gouda 12 Januari 1814, werd 20 Juni 1834 benoemd tot adspirant-intendant (2^en^ luitenant), op 15 Mei 1839 tot adjunct-intendant (1^en^ luitenant), en op 14 Januari 1853 tot onder-intendant 2^e^ klasse (kapitein) bevorderd. Hij overleed als zoodanig ongehuwd te 's-Hertogenbosch 13 November 1865.

9°. Doode dochter, geboren te 's-Gravenhage 29 April 1816.

10°. Doode zoon, geboren te 's-Gravenhage 15 Augustus 1817.

11°. Willem Anne Hendrik Ouwens, geboren te 's-Gravenhage 11 November 1818, werd procureur aldaar 5 Maart 1845 en overleed er ongehuwd den 11 Februari 1874.

12°. François Rutger Ouwens, geboren te 's-Gravenhage 2 Juli 1820, aldaar overleden 29 April d. a. v.

13°. Maria Johanna Ouwens, geboren te 's-Gravenhage 8 November 1821, aldaar op 10 Juli 1864 ongehuwd overleden.

14°. Esther Anna Ouwens, geboren te 's-Gravenhage 30 September 1823, aldaar overleden 29 December 1881, was aldaar den 21 Maart 1866 gehuwd met Abraham Constant van Rhijn, geboren te Dalfsen 21 Juli 1830.

IX*quater*. Antonis Ouwens, jongste zoon van Mr. Pieter Ouwens en van Jacoba Agatha Ravens, geboren te Alkmaar 3 April 1779, was makelaar in roerende en onroerende goederen te Amsterdam en overleed aldaar 3 Maart 1841.

Hij huwde eerst in 1804 met Elizabeth Doll, daarna te Amsterdam 8 April 1812 met Gerradina Petronella Anna Raesinck geboren 8 Juli 1785 overleden te Amsterdam 7 Juli 1849, en had bij de eerste drie, bij de tweede tien kinderen.

1°. Jacoba Agatha Ouwens, geboren te Amsterdam 8 Maart 1805 overleden te Amsterdam 8 Maart 1847, echtgenoote van den koopvaardij kapitein Lankhoff.

2°. Pieter Antonis Ouwens, volgt onder X.

(Wordt vervolgd).

CHR^s^. J. POLVLIET,
Kapt. Ingenieur.

De oude kerkregisters in ons land.
(*Vervolg*).

STAD ALMELO.

Een band met geboorten, gedurende het jaar 1811.

Een tabellarische opgave der geboorten van kinderen van Israëlitische ouders, aldaar woonende op 31 Augustus 1813.

Een trouwboek van 27 December 1691 tot en met 29 November 1711.

Een dito van 10 Januari 1712 tot en met 28 December 1749.

Een dito van 3 Januari 1750 tot en met 18 December 1789.

Een dito van 5 Februari 1790 tot en met 12 Juni 1795.

Een band met ondertrouwden van 31 Juli 1795 tot en met 30 December 1796.

Een dito met ondertrouwden van 13 Januari 1797 tot en met 2 Februari 1811. Op den kant der inschrijving staat de dagteekening van het huwelijk.

Een band getiteld huwelijksregister van het jaar 1811.

Een register van echtscheidingen gedurende het jaar 1814.

Een overlijdensregister van 8 Januari 1806 tot en met 2 Juni 1810.

Een dito van 2 Juni 1810 tot en met 31 December 1811.

Een alphabetische lijst van alle gezindten (Hervormden, Doopsgezinden, Roomsch Katholieken en Ned. Israëliten) van 1764 tot en met 1 Januari 1797.

Een register met alphabet van vaste familie- en voornaams-aanneming, van 19 Augustus tot en met 24 Augustus 1812.

ALMKERK EN UITWIJK.

Doopboek van 1700—1811. **Almkerk en Emmikhoven.** (Ned. Herv. gemeente).

Trouwboeken van 1734--1811. Idem.

» » 1799—1810. **Waardhuizen.**

Doopboek der Ned. Hervormde gemeente te **Uitwijk** van 1781—1810.

Doopboek der Ned. Hervormde gemeente te **Waardhuizen** van 1793—1810.

Begrafenisboeken der Ned. Hervormde gemeente te **Almkerk** en **Emmikhoven** van 1733—1810.

Begrafenisboeken der Ned. Hervormde gemeente te **Waardhuizen** van 1699—1805.

ALPHEN EN RIEL (**N. Br.**).

Een register der Roomsch Katholieke gemeente **Alphen,** van gedoopten van 1604—1636.

Overledenen van 1615—1636.

Huwelijken van 1604—1636.

Een register van de gedoopten van 1637—1653.

Overledenen van 1637--1648.

Huwelijken van 1637—1653.

Een register van gedoopten van 1653—1696.

Overledenen van 1653--1672.

Huwelijken van 1653—1696.

Een register van gedoopten van 1696—1746.

Overledenen van 1724—1746.

Huwelijken van 1696—1746.

Een register van gedoopten van 1747—1796.

Overledenen van 1747—1785.

Huwelijken van 1747—1796.

Een register van gedoopten van 1797—1810.

Huwelijken van 1797—1810.

Een doopboekje van de Gereformeerde gemeente van **Alphen,** begonnen in 1660 en eindigende 19 Februari 1809.

Een trouwregister van de Burgerlijke gemeente **Alphen,** beginnende met 1657.

Een idem beginnende 1664.

Een idem idem 1668—1696.

Een idem idem 1697—1747.

Een idem idem 1747—1793.

Een idem idem 1796—1803.

Een idem idem 1803—1810.

Een idem van overledenen van 1783.

Een idem idem » 1785—1805.

Een idem idem » 1807—1810.

Een begrafenisregister van 1806—1810.

Roomsch Katholieken van **Riel.**

Een register van gedoopten van 1617—1637.

Een idem van gedoopten, huwelijken en overlijden van 1673—1647.

Een idem van gedoopten van 1747—1797.

Een idem van huwelijken van 1747—1793.

Een idem van overlijden van 1747—1793.

Een idem van gedoopten van 1798—1810.

Een trouwregister der Burgerlijke gemeente **Riel** van 1797—1801.

Een pakje met huwelijks-proclamatiën en relazen.

Een register van de Burgerlijke gemeente van 1752—1799.

Een idem van 1800—1806.

Een idem van 1806—1810.

Een register met de declaratiën van aangeving van lijken van 1806—1810.

Eene alphabetische lijst der akten van den Burgelijken Stand over de jaren 1811 en 1812.

AMBY.

In die gemeente is geen enkel oud register betreffende geboorten, huwelijken of overledenen vóór 1811.

AMEIDE.

In het archief dier gemeente vindt men:

Een doopboek van Protestanten te **Ameyde** en **Tien-**

hoven van 19 Juli 1663 tot 26 December 1696.

Een doopboek van **Ameyde** en **Tienhoven** van 14 Januari 1697 tot 5 December 1728.

Een doopboek van **Ameyde** en **Tienhoven** van 26 Januari 1729 tot 14 Januari 1742.

Een doopboek van **Ameyde** en **Tienhoven** van 14 Februari 1742 tot 24 December 1797, alsmede een dito van 14 Januari 1798 tot 8 Mei 1812.

Een memoriael van alle zoodanige persoonen welke bij LENULDUS JONCKHOLT predikant der stede van **Ameyde** in ondertrouw zijn opgenomen van 10 November 1660 tot 12 November 1701, ook de getrouwden in de kerk te **Tienhoven.**

Trouwboek van 3 Februari 1704 tot 21 Maart 1728. Hierin is tevens eene notitie van ondertrouwde of getrouwde vreemdelingen van 1700 tot 1711.

Register van ondertrouw en getrouwden van 15 Januari 1729 tot 22 December 1741.

Trouwboek van **Ameyde** en **Tienhoven** van 23 Februari 1742 tot 31 Mei 1795.

Trouwboek van **Ameyde**, gehouden ingevolge de wet van de provisionele representanten van het volk van Holland van 7 Mei 1795 door of van wege de plaatselijke regeering, loopende van 12 Juli 1795 tot 1 Juni 1811.

Trouwboek van **Tienhoven** als voren van 8 December 1796 tot 29 December 1811.

Alphabetisch register van overleden personen te **Ameyde** en **Tienhoven** van 1730 tot 1811.

Register van begraven te **Ameyde** van 1789 tot 1806.

Register van aangegeven lijken onder **Ameyde** van 7 Januari 1806 tot 10 October 1811.

Als voren onder **Tienhoven** van 3 Januari 1806 tot 10 October 1811.

Register van overledenen gehouden door WARNARDUS VERHYE gequalificeerd tot invordering van het recht van successie te **Ameyde** 3 Januari 1806 tot 13 November 1811.

Als voren onder **Tienhoven** 3 Januari 1806 tot 9 October 1811.

AMELAND.

Aldaar zijn aanwezig:

Een Gereformeerd doop- en trouwboek van **Hollum** in één band van 1723 tot 1792.

Een Gereformeerd doop- en trouwboek van **Hollum** in één band van 1792 tot 1812.

Een Gereformeerd doop- en trouwboek van **Ballum** in één band. Doop. 1716 tot 1812. Trouw. 1723 tot 1812.

Een Gereformeerd doop- en trouwboek van **Nes** en **Buren** van 1725 tot 1812.

Liber baptizatorum der Roomsch Katholieken van 1696 tot 1812.

Liber Conjugatorum der Roomsch Katholieken van 1696 tot 1810.

AMERONGEN.

De doopregisters der Hervormden vangen aan met het jaar 1654 tot en loopen 1811.

De huwelijksregisters evenzoo.

De begraafregisters beginnen met het jaar 1772 en loopen tot 1811.

AMERSFOORT.

De doopregisters der Hervormde gemeente loopen van 1 Mei 1579 tot 6 Mei 1610.

De doopregisters van 20 Juni 1613 tot 26 Juni 1811.

De doopregisters van de Remonstrantsche gemeente van 1730—1810.

De doopregisters van de Luthersche gemeente van 29 Mei 1687 tot 10 Juli 1811.

De doopregisters der Oud-Roomsche (parochie 't Zand) van 1659—1811.

De doopregisters der Oud-Roomsche (parochie Muurhuizen) van 1669 –1811.

De doopregisters der Roomsch Katholieke gemeente (parochie de Elleboog) van 1680—1811.

De doopregisters der Roomsch Katholieke gemeente (Parochie 't Zand) van 1710—1812.

Kopy translaat van het besnijdenis-register van de Israëlitische gemeente van Juni 1750—1811.

Het trouwboek der Hervormde gemeente van 1583—1796.

Het trouwboek der Oud-Roomschen van 1659—1806.

Het trouwboek der Roomsch Katholieken (Elleboog) van 1684—1811.

Het trouwboek der Roomsch Katholieken (Zand) van 1710—1812.

Begrafenis-boek van de St. Joriskerk van 1589—1693.
» » » » » » 1716—1735.
» » » » » » 1736—1792.
» » » » » » 1796—1811.
» » L. V. kerkhof » 1776—1811.

Doodboek van de Oud-Roomsche (Zand) van 1728—1799.

AMMERZODEN.

Een doopregister van de Hervormde gemeente van **Ammerzoden** van 1742 tot 1809.

Een register van 1688 tot 1741 inhoudende het doopregister, aanteekening der gesloten huwelijken, ledematen der Hervormde kerk te **Ammerzoden**, benevens een aanteekening van het verhandelde in den kerkenraad dier Hervormde gemeente.

Een register van gesloten huwelijken van 1742 tot 1810.

Een trouwboek der Hervormde kerk van **Ammerzoden** en **Well** van 1742 tot 1810.

Een trouwboek in dubbel van de huwelijken in **Ammerzoden, Well** en **Wordragen** voor den secretaris en schepenen voltrokken van 1 Maart 1796 tot ultimo December 1798.

1 dito loopende van 1 April 1796 tot 1800.

Een trouwboek van gesloten huwelijken voor den secretaris en schepenen van 1 Maart 1796 tot 1798.

Een register van aangifte van geboorte, overlijden en gesloten huwelijken in het fransch gehouden door den maire van **Ammerzoden**, département des bouches du Rhin van af 4 Januari 1811 tot 25 December 1812.

Een doopregister en register van gesloten huwelijken der Roomsch Katholieke gemeente van **Ammerzoden** van 1732 tot 1810.

Een register van aangegeven lijken ter secretarie van **Ammerzoden, Well** en **Wordragen** van 1806 tot 1810.

Een register van personen in ondertrouw opgenomen en in het huwelijk vereenigd ten overstaan van den secretaris en twee schepenen van **Ammerzoden** van 1 April 1796 tot 28 December 1810.

Een doopregister benevens een register van huwelijken der Roomsch Katholieke gemeente van **Ammerzoden** van 1674 tot 1732.

AMSTENRADE.

Het doopregister, trouwboek en grafboek der Roomsch Katholieke kerk, loopende van het jaar 1659 tot 1796, in 5 banden. Ieder band bevat gezamenlijk de drie genoemde registers regelmatig voor elk jaar.

AMSTERDAM (1).

DOOPBOEKEN.

Nederduitsche Hervormden.

De Oude-kerk, op het Oudekerksplein, tusschen de Warmoestraat en den Oudezijds-Voorburgwal, van 1564 tot 1811. 37 banden.

De Nieuwe-kerk, tusschen den Dam en de Nieuwezijds-Voorburgwal, van 1587 tot 1811. 25 banden.

De Oudezijds-kapel, aan het begin van den Zeedijk bij de Oude Teertuinen, van 1656 tot 1811. 2 banden.

De Nieuwezijds-kapel, in de Kalverstraat over het burgerweeshuis, van 1644 tot 1811. 10 banden.

De Zuider-kerk tusschen de Nieuwe Hoogstraat en de Zandstraat, van 1641 tot 1811. 12 banden.

De Westerkerk op de Westermarkt tusschen de Keizers- en Prinsengracht, van 1654 tot 1811. 10 banden.

De Noorderkerk op de Noordermarkt aan de Prinsengracht, van 1641 tot 1811. 12 banden.

De Ooster-kerk op Wittenburg van 1659 tot 1811. 5 banden.

De Eiland-kerk op het Bickers-eiland van 1660 tot 1811. 3 banden.

De Amstel-kerk op het Amstelveld aan de Prinsengracht van 1670 tot 1811. 12 banden.

Waalsch-Hervormden.

De Oude-kerk op het Walen-kerksplein aan den Oudezijds-Achterburgwal bij de Hoogstraat en de Nieuwe-kerk, op den hoek van het Molenpad aan de Prinsengracht, van 1615 tot 1811. 7 banden.

Engelsch-Hervormden.

De Presbyteriaansche kerk, op het Bagijnhof, van 1607 tot 1811.

Engelsch-Episcopalen.

De Episcopale kerk, op den Groenenburgwal bij de Staalstraat van 1742 tot 1807.

Evangelisch-Lutherschen.

De Oude kerk, op den Singel en den hoek van het Spui, en de Nieuwe kerk op den Singel, niet verre van de Nieuwe Haarlemmersluis, van 1590 tot 1811, 116 banden. De band van 1725 ontbreekt.

Hersteld-Lutherschen.

De Hersteld-Luthersche kerk, op den Kloveniersburgwal en den hoek van de Spinhuissteeg, van 1791 tot 1811, 2 banden.

Remonstrantsch-Gereformeerden.

De Remonstrantsch-Gereformeerde kerk, op de Keizersgracht bij de Prinsenstraat, van 1633 tot 1811. 2 b.

Geboorte-registers van ongedoopte kinderen, van 1711 tot 1811.

Doopsgezinden.

De Doopsgezinde kerken. Geboorte-registers, van 1696 tot 1811, met een alphabetisch naam-register daarop. (In deze eeuw samengesteld). 1 band gansch niet volledig.

Roomsch-Katholieken.

De Mozes- en Aärons-kerk, tusschen de Houtgracht en de St. Antonie-breestraat, van 1649 tot 1811. 12 b.

Het Boompje, aan het einde van het Rokin achter de Kalverstraat, van 1628 tot 1811. 9 banden.

Het stadhuis van Hoorn, op den Nieuwezijds Achterburgwal bij de Korsjespoortsteeg, van 1668 tot 1811. 6 banden.

De Toren, op den Singel bij de Bergstraat, van 1644 tot 1811. 3 banden.

De Fransche kerk, op de Boommarkt bij de Rosmarijnsteeg, van 1662 tot 1811.

---

(1) In het 3e deel van Dr. P. SCHELTEMA's Inventaris van het Amsterdamsch archief, in het 10e gedeelte blz. 66, komt eene uitvoerige beschrijving van de oude doop-, trouw- en begrafenisboeken van Amsterdam voor, welke hier wordt overgenomen, doch verwijzen wij voor meerdere bijzonderheden naar de belangrijke noten door Dr. SCHELTEMA bij zijne opgaven in genoemden Inventaris gevoegd. Eenige verbeteringen hierop ontvingen wij met den meesten dank van den tegenwoordigen archivaris Mr. N. de Roever.

De Star, tusschen de Spinhuissteeg en het Rusland, van 1657 tot 1811. 6 banden.

De kerk op het Bagijnhof, van 1700 tot 1811. 2 banden.

Geloof, Hoop en Liefde, op den Nieuwezijds Voorburgwal, tusschen het Spui en de Roskamsteeg, van 1648 tot 1811. 3 banden.

De Posthoorn, op de Prinsengracht bij de Brouwersgracht, van 1649 tot 1811, 3 banden.

Het Hart of de kerk in Heintjehoeksteeg, op den Oudezijds Voorburgwal en den hoek van de genoemde steeg, van 1675 tot 1811. 4 banden.

De Papegaai in de Kalverstraat tusschen de Jonge Roelensteeg en de Sint-Luciensteeg, van 1752 tot 1811. 2 banden.

De Pool op de IJgracht naast de kweekschool voor de zeevaart, van 1695 tot 1811. 2 banden.

Het Duifje of Vrede-duifje in de Kerkstraat tusschen de Vijzel- en de Spiegelstraat van 1682 tot 1811. 5 banden.

De Krijtberg op den Singel tegenover de oude Luthersche-kerk van 1663 tot 1811. 4 banden.

De Zaaijer op de Keizersgracht bij de Brouwersgracht van 1685 tot 1811. 4 banden.

De kerk in het Jongensweeshuis op de Lauriergracht tusschen de twee laatste bruggen, van 1697 tot 1778.

De kerk in het Maagdenhuis aan het Spui tusschen de Voet- en Handboogstraat, van 1684 tot 1811. 4 b.

De Liefde, buiten de Raampoort op het Lange Bleekerspad van 1784 tot 1811.

De kerk op het Kuiperspad van 1661 tot 1811. 3 banden.

De koninklijke Kapel van Koning Lodewijk, op het paleis, in de voormalige vierschaar. Doop en trouwregisters van 1807 tot 1810.

Jansenisten of Roomsch-Katholieken der Oud-bisschoppelijke Klezerij.

De kerk op de Brouwersgracht, tusschen de Korte Prinsengracht en de Brouwerstraat van 1664 tot 1811.

De drie Bonte Kraaijen, in de Oude Teertuinen bij den Zeedijk, van 1706 tot 1779. 2 banden.

De kerk in de Vinkenstraat op den hoek van de Baambrugsteeg van 1657 tot 1770.

De Paauw in de Keizerstraat, van 1666 tot 1798.

De Ooyevaar in de Barndesteeg bij den Oudezijds-Achterburgwal, van 1768 tot 1811.

De kerk op den Nieuwezijds-Achterburgwal tusschen de Lijnbaan- en Pottenbakkersteeg van 1655 tot 1801.

Hoogduitsche Joden.

Geboorte-registers van 1660 tot 1811. 3 banden.

Besnijdenis-registers van 1657 tot 1811. 91 banden.

Portugeesche Joden.

Geboorte-registers van 1736 tot 1811.

Grieksche of Russische Christenen.

De Grieksche of Russische kerk op den Oudezijds Voorburgwal tusschen de Minderbroeders- en Kreupelsteeg. Doop-, trouw- en sterfregisters, van 1798 tot 1801.

Trouwboeken.
Inteekeningregisters.

Kerk-inteekeningregisters van 1578 tot 1811. 260 banden.

Pui-inteekeningregisters van 1583 tot 1795. 101 banden.

Het *pui*boek van 1581 tot 1583 (Maart) staat achter het *kerk*boek N°. 2.

Extraordinaris-inteekeningregisters van 1591 tot 1636. 4 banden.

Inteekeningregisters der Walenkerk van 1633 tot 1795. 5 banden.

Huwelijks-afkondigingregisters.

De Oude-kerk van 1624 tot 1795. 17 banden.
De Nieuwe-kerk van 1725 tot 1795. 37 banden.
De Zuider-kerk van 1725 tot 1795. 25 banden.
De Wester-kerk van 1725 tot 1795. 40 banden.

Huwelijks-registers.

Het stadhuis van 1604 tot 1811. 27 banden.
De Oude-kerk van 1565 tot 1795. 19 banden.
De Nieuwe-kerk van 1578 tot 1795. 43 banden.
De Walen-kerk van 1584 tot 1795. 5 banden.
De Presbyteriaansche-kerk van 1742 tot 1807.
De Episcopale-kerk van 1742 tot 1807.

Begrafenisboeken.
Kerken.

De Oude-kerk van 1553 tot 1811. 14 banden.

In het begraafboek Oude-kerk ontbreekt Augustus 1601—Januari 1606.

De Nieuwe-kerk van 1585 tot 1811. 10 banden.
De Oudezijds-kapel van 1617 tot 1811. 6 banden.
De Nieuwezijds-kapel van 1657 tot 1811. 6 banden.
De Zuider-kerk van 1625 tot 1811. 11 banden.

In de Zuider-kerk berust een boek, ten onrechte genoemd grafboek N°. 1, dat eigenlijk een begrafenisboek is van 1611—1643.

De Wester-kerk van 1663 tot 1811. 11 bannen.
De Noorder-kerk van 1663 tot 1811. 10 banden.
De Ooster-kerk van 1672 tot 1811. 4 banden.
De Eilands-kerk van 1737 tot 1811. 10 banden.
De oude Walen-kerk van 1622 tot 1811. 3 banden.
De Presbyteriaansche kerk van 1607 tot 1811.
De Luthersche Oude-kerk van 1674 tot 1811. 4 banden.
De Luthersche Nieuwe-kerk van 1674 tot 1811. 3 band.

(Wordt vervolgd).

Inventaris van het Rechterlijk Archief der stad Leeuwarden,

door
F. Fontein Tuinhout.
Archivaris van Leeuwarden.
Februari 1886.

INLEIDING.

Hierbij een woord tot inleiding van dezen mijnen Inventaris van het Archief van het Gerecht der stad Leeuwarden.

Wat de *hoofdverdeeling* betreft in registers van eigenlijke- en oneigenlijke rechtspraak, allereerst dienaangaande eene kleine toelichting.

Wat eigenlijke rechtspraak is behoeft m. i. geen verklaring.

Ik laat hier volgen waarin volgens professor van Boneval Faure de oneigenlijke, vrijwillige rechtspraak bestaat en wat haar omvang is (Zie het *Ned. Burg. Procesrecht,* blz. 59 e. v., Leiden, Hazenberg 1871).

«Vrijwillige rechtspraak wordt door den rechter uit-«geoefend in al die gevallen, waarin de wet zijne «tusschenkomst bij eenige rechtshandeling, buiten eigenlijk rechtsgeding vordert».

«Haar omvang is geheel van de wet afhankelijk «en zal verminderen naarmate verrichtingen, welke «(elders of ook vroeger hier) aan den rechter plegen «opgedragen te worden, tot den werkkring van bizondere «buiten de rechterlijke macht staande ambtenaren worden «gebracht».

«Zoo zoude wat bij ons thans aan de ambtenaren «van den burgerlijken stand is opgedragen, aan de «*gerechten* opgedragen kunnen zijn» (Men denke aan den inhoud van soort *V* (Zie den Inventaris)).

«De vrijwillige rechtspraak of rechtsmacht heeft deze «benaming alzoo veeleer van den *persoon,* die haar «*uitoefent,* het gezag, waarmede dit geschiedt, *dan* van «den aard der werkzaamheden».

En ibidem op blz. 60.

«Bij vrijwillige rechtspraak valt òf alle onderzoek «van den rechter weg: deze constateert eene voor hem «verrichte handeling (jur. vol. *mera*); òf hij doet onder-«zoek naar alles wat hij tot zijne voorlichting noodig «heeft, zonder aan opgaven van belanghebbenden «gebonden te zijn: hij verleent machtiging tot eene «of andere rechtshandeling» (jur. vol. *mixta*).

Over *V* sprak ik reeds hierboven. De inhoud der registers *W—AA,* doch ook de beëedigingen der inventarissen in *cc,* waarbij natuurlijk de registers der soort *bb* behooren geplaatst te zijn, doen denken aan soortgelijke rechtshandelingen buiten eigenlijk rechtsgeding, welke ook bij ons door — of ten overstaan van den kantonrechter plaats hebben, welke derhalve ook bij ons een volontair-juridiek karakter dragen.

Bij de meeste dezer registers is m. i. het karakter der rechtspraak dat der jur. vol. *mixta;* de beëedigingen der inventarissen in de soort *cc* zoude men bijv. tot de jur. vol. *mera* moeten brengen. In de soort *dd—ff* dragen de handelingen van het gerecht evenzeer het karakter der jur. vol. *mixta.* Immers (men zie den inventaris), is er geen «verspieringhe» *dan* eerst verleent het gerecht het consent; is er wel eene zoo werd natuurlijk naarmate *na onderzoek* deze al dan niet gegrond geoordeeld was te zijn, het consent op zijn koop aan den kooper niet of wel verleend.

Wat de soort *gg,* die der hypotheekboeken betreft, aan welke ik de laatste plaats inruimde, deze moeten bij deze verzameling blijven, quia *lex* ita *scripta* est» (Zie *Ord. Boek* I. Titel X).

Wat de volgorde in elk der beide hoofdafdeelingen betreft, zal naar ik veronderstel uit den inventaris zelf. aan welken ik een Index deed voorafgaan, voldoende kunnen blijken, dat de registers der eigenlijke rechtspraak zooveel mogelijk gerangschikt zijn naar de plaats welke derzelver inhoud in het proces inneemt.

Vooraan werd geplaatst het eenig exemplaar van het Notulenboek der schepenen, omdat dit boek, ofschoon van jongen datum, het eenige is dat zaken zoowel van crimineel- als van civielrechterlijken aard inhoudt. Daarop liet ik onmiddellijk de registers der crimineele rechtspraak volgen zoodat, op deze wijze geplaatst, de registers van af *e* tot aan het eind der verzameling derhalve *allen* zaken van civielrechterlijken aard bevatten.

Bij de registers der *oneigenlijke* rechtspraak werd de eerste plaats ingeruimd aan het familie- en het familie-goederenrecht voornamelijk handelende over het huwelijk — en de belangen der weezen betreffende zaken, de tweede aan het zuiver goederenrecht handelende over zaken van koop en verkoop en eindigende met die registers waarin door hypothecair verband versterkte obligatiën tot zekerheid voor de op tijd betaling van bestaande schulden, werden geregistreerd.

Tusschen deze beide groepen achtte ik de registers betreffende de collaterale successiën het best geplaatst aan welker inhoud, ofschoon niet bepaaldelijk het familierecht betreffende, toch eenige verwantschap met den inhoud der Inventarisatie- en Aestimatie-boeken niet kan worden ontzegd.

De *uitdrukking Schepen-Archieven* zoude alhier voor Rechterlijke Archieven van vóór 1500, zoo die bestonden, passend kunnen zijn want «Olderman» (welke betrekking steeds door een aanzienlijk Leeuwarder Edelman uit de geslachten van Cammingha, Burmania, Minnema, Martena, Camstra, enz. werd waargenomen) «Riucht eñ Reed» of «Olderman, Scepenen eñ Reed»

vormden toen met de Gemeensluiden doorgaans het stadsbestuur dus «Riucht» en «Scepenen» zijn vermoedelijk woorden van dezelfde beteekenis. De uitdrukking is mede passend voor de Archiefstukken na Maart 1806. (Zie de definitie van het Notulenboek van schepenen in den Inventaris) op welken tijd hier ook de zoogenaamde schepenboeken ingevoerd werden. Om evenwel de Leeuwarder rechterlijke Archieven, welker Inventaris ik hierbij inleid, zoo te noemen acht ik bepaald onjuist. De Magistraat alhier heette als rechtscollegie «*het Gerecht*» *niet* de schepenbank. Hij bestond gedurende langen tijd uit vier burgemeesters, zes schepenen en twee bouwmeesters; eene vroedschap van 13 personen «Gemeensluiden» genaamd, vormden met hen het *stadsbestuur*.

Om lid van den Magistraat d. i. van het stadsgerecht te kunnen zijn behoefde men hier vroeger, evenmin als nu, den titel van Doctor of Licentiaat in de Rechten te bezitten, en ook voor Grietslieden en hunne mederechters stond zulks nergens voorgeschreven. Ten aanzien der laatsten nu voorzag de *Ordonnantie* op het voetspoor van die van George van Saxen (zie hieronder) in de laatste woorden van art. 3, titel 2, boek III in het bezwaar dat bij moeielijke zaken hieruit zoude hebben kunnen ontstaan in deze woorden: «Indien zij (n.l. de Grietslieden en Mederechters) «'t Recht in *zonderlinge zaaken* niet verstonden zoo zullen zij raad van verstandige en geleerde luiden verzoeken opdat niemand in zijn recht verkort worde.»

De praktijk breidde deze verstandige bepaling (zie Mr. BINCKES, *Verkl. der Ord. van Vriesland* blz. 127) weldra uit tot alle, dus ook tot de stedelijke gerechten.

Gelijk in Holland zoo kreeg men ook hier in de steden weldra vaste raadsmannen in moeielijke rechtszaken, pensionnarissen geheeten. In art. 64, Tit. 2, Boek III der ord. worden zij «visitateurs» genoemd, dus de mannen die de gerechtszaken onderzoeken. (lat. visitare).

Volgens HUBER is deze praktijk om rechtskundig advies te vragen in ingewikkelde zaken, bij de definitieve sententiën tot deze *allen* uitgebreid. We lezen althans in zijn H. R. blz. 827 «Bij de Neederrechters «worden de processen gesonden aan eenige rechtsgeleerden, op welker advijs de sententie (sc. de definitieve) «wordt gepronuncieert, hoewel somtijds wel twee of «meer advijsen genomen worden.»

Wat eindelijk de *Bijlagen* betreft, men gelieve ze te beschouwen, gelijk ik ze heb genoemd, als *Bijlagen*. De inventaris is dus zonder hen, wil men ook zonder deze inleiding *compleet*. Reeds geruimen tijd geleden maakte ik ze, bracht in de eerste en tweede bijna geen wijzigingen, doch werkte de derde Bijlage om.

Het mogelijk achtende dat zij tot verduidelijking van eenige hierin behandelde zaken zullen kunnen strekken, liet ik ze achter den inventaris geplaatst blijven.

Van mijn aanvankelijk plan om in deze inleiding in nadere *bijzonderheden* mede te deelen de vroegere inrichting van den Magistraat, alhier enz., waarover men bijzonderheden vinden kan in deel XIV, 1e stuk, blz. 169 e. v. van het boek getiteld «*Tegenwoordige staat der vereenigde Nederlanden*» zag ik af. Immers deed ik dit, waarom dan ook niet in hoofdzaak medegedeeld den inhoud der *Ordonnantie van 3 Juli 1504* van George van Saxen, waarbij het Romeinsch Recht hier heerschappij verkreeg, rechtseenheid en rechtszekerheid tot stand kwam, en Leeuwarden tot zetel van het Provinciale Hof, het Hof van Appèl mede tegen de vonnissen van de Nederrechters in dit gewest, verheven werd?

Deed ik volgens dat vroegere plan, zoo behoorde ik ook al de wijzigingen, althans de meest belangrijke, in den loop der tijden in deze Ordonnantie gebracht, niet onvermeld te laten, om het verwijt te ontgaan aan slechts sommige *deelen* van het geheel mijne bizondere zorgen te hebben gewijd.

En verder bij eene zoodanige uitvoerige inleiding, mocht ik niet verzwijgen het hier vóór 1500 gegolden hebbende recht.

Immers uit origineele charters, in dit stads-Archief aanwezig, blijkt dat «Oldermannen Riucht fen Liowert» reeds van oude tijden her het recht hadden misdaden te straffen, zelfs over halsmisdaden te rechten, welke *laatste* bevoegdheid evenwel, hen door de Saxische Ordonnantie werd ontnomen en tot de competentie van het «Hof Provinciaal» gebracht. Bovendien vond ik in andere oude stukken dikwijls van Leeuwarden «wilkeran» d. i. keuren gewag gemaakt.

Wel is het Leeuwarder «Stadtboek» zelf, zoo het bestaan heeft, niet bewaard gebleven, doch het boek der «Stadts Leeuwaerden polliciën int kort wt Stadts boeck getoegen» enz. door Wilko (niet Willem zooals Telting hem noemt) Folkertsz. secretaris van Leeuwarden, in 1537 samengesteld, bevat vermoedelijk de overblijfselen van het oude recht dezer stad. Zie hierover het in dien geest uitgesproken oordeel van wijlen Mr. W. W. BUMA in het 24e verslag van het Friesch Genootschap, jaargang 1852, blz. 372 en vooral de *Friesche stadrechten*, uitgegeven door mijn voorganger Mr. A. TELTING, 's-Gravenhage, 1883, die in zijne inleiding op dat werk in de bladzijden 11 en 12 onder meer ook deze meening oppert. De hier bovengenoemde «Stads Polliciën komen in het laatst van dat werk van af blz. 217 *in extenso* voor.

De inleiding op mijn inventaris meen ik hier te kunnen eindigen.

Moge mijn arbeid bij den beoordeelaar en lezer een gunstig en welwillend onthaal vinden!

INDEX.

LETTER.	OMSCHRIJVING.	AANTAL.
	Eigenlijke rechtspraak.	
a.	Notulenboek van Schepenen	1
b.	Hofsmissive-boeken	14
c.	Informatie-boeken	57
d.	Sententieboeken	2
e.	Hofsmissives cum annexis	2
f.	Reces-boeken.	155
g.	Algemeen Gerechtsboek	1
h.	Pleidooi-boeken	226
i.	Consignatie-boeken	5
j.	Exhibitie-boeken	22
k.	Wekelijksch rolboek	1
l.	Condemnatie-boeken	11
m.	Intendit-boeken	6
n.	Interlocutoir-sententieboeken	24
o.	Definitief-sententieboeken	94
p.	Dispositief-boeken	16
q.	Taxatieboeken	26
r.	Executie-boeken	4
s.	Recepis-boeken	2
t.	Annotatie-boeken	2
u.	Appointement-rolboekjes	5
	Oneigenlijke rechtspraak.	
v.	Huwelijks-boeken	15
w.	Autorisatie-boeken	20
x.	Weesboeken	15
ij.	Inventarisatie-boeken	94
z.	Aestimatie-boeken	33
aa.	Decreetboeken	15
bb.	Annotatie-boeken der collaterale erfenissen	3
cc.	Inventaris-boeken der collaterale nalatenschappen . . .	16
dd.	Proclamatie-boeken	52
ee.	Groot-consent-boeken.	65
ff.	Klein-consent-boeken.	46
gg.	Hypotheek-boeken	1
	Samen	1058

Archieven van het Gerecht der stad Leeuwarden.

EIGENLIJKE RECHTSPRAAK.
(Jurisdictio contentiosa).

a. *Notulenboek van Schepenen*, van 1807—1811.

Hierin werden opgeteekend de notulen van de vergaderingen der schepenen, zaken zoowel van straf- als van burgerrechtelijken aard betreffende.

Reeds 10 April 1806 beginnen deze notulen van de schepenbank. Ze konden bezwaarlijk hierbij gevoegd worden daar zij in denzelfden band als de notulen van «Drost en Gerechte» van 1805—1806, zaken van administratieven en gerechtelijken aard inhoudende, gebonden zijn.

Van af circa 1600 komen de notulen van het Gerecht vermengd met die der Administratie voor.

IN CRIMINEELE ZAKEN.

b. *Hofsmissive-boeken*, van 1737—1811.

Deze houden in verzamelingen van brieven (in originali) verzonden door het Hof van Friesland aan 't gerecht van Leeuwarden betreffende verschillende strafrechterlijke zaken, een enkele maal begeleidende Extracten van sententiën van den Hove ter kennisneming, onderteekend door den griffier van het Hof.

c. *Informatie-boeken*, van 1648—1808.

Hierin werden opgeteekend de door den presideerenden burgemeester in tegenwoordigheid van den secretaris genomen informatiën in strafzaken, eigenhandig door de getuigenis afleggende personen onderteekend als zijnde overeenkomstig de door hen afgelegde verklaringen.

d. *Sententieboeken*, van 1776—1810.

Hierin werden opgeteekend:
1°. de veroordeelingen wegens kleine overtredingen.
2°. de vermeldingen der strafzaken, welke na voorlezing van — en deliberatie over de ingewonnen informatiën, naar het Hof ter behandeling werden opgezonden.

IN CIVIELE ZAKEN.

e. *Hofsmissives cum annexis*, van 1716—1810.

Deze Hofsmissives zijn eene verzameling van brieven van het Hof van Friesland aan het Gerecht dezer stad, die het Hof deed vergezellen van afschriften van *dispositiën* van den Hove in burgerlijke zaken in welke missives het Hof 't gerecht aanschrijft om den inhoud dier acten op een rechtsdag «over den gerechte» te laten publiceeren. De brieven zijn origineelen en door den griffier van den hove onderteekend.

De acten zijn in hoofdzaak: acten van *separatio bonorum:* boedelscheiding tusschen echtgenooten; van *prodigaliteit:* onder curateele stelling wegens verkwisting; van *innocentie:* onder curateele stelling wegens zwakheid van vermogens; van *interdictie:* ontzetting uit het beheer der goederen, en opheffingen daarvan, enz.

Zelfs komen er huwelijkscontracten in voor, waarvan partijen voor het hof en het gerecht openbaarmaking verzochten, hetgeen dan in de begeleidende missives door het hof aan het gerecht werd bevolen.

f. *Reces-boeken*, van 1537—1810.

Deze zijn in hoofdzaak de *Rolboeken*.

In deze registers werden op de rechtsdagen door den secretaris of diens beëedigden klerk kortelijks opgeteekend alle zaken welke «voor recht» n.l. voor een commissaris uit het gerecht werden aangebracht: de rolle.

De procureurs die voor hunne cliënten verklaringen aflegden, processtukken aan 't gerecht overgaven, de procureurs der tegenpartij wegens 't niet op tijd leveren van schrifturen, het op 't gerecht niet aanwezig zijn enz. «de contumatia accuseerden» enz. lieten zulks in 't Recesboek aanteekenen, waarvoor door hen betaald moest worden. Van af 't begin der 17e eeuw vindt men dan ook geregeld in margine aangeteekend de namen der procureurs, die verzochten aanteekening der door hen aangebrachte zaken met vermelding «solvit» en de som. In de 18e eeuw hadden hierna doorgaans de commissaris uitspraken (condemnatiën, enz). plaats, 't geen aangeduid werd met de woorden: «Na recht».

Doch ook op andere dan rechtsdagen lieten de procureurs door den beëdigden klerk ter griffie er verschillende zaken in aanteekenen hetgeen dan doorgaans wat uitvoeriger geschiedde.

Het hier genoemde is de eigenlijke inhoud der *Recesboeken*. Evenwel werd er in de eerste tijden nog veel meer in aangeteekend als:

1°. Van 1537—1640 de zoogenaamde «pleidooien» n.l. de ter secretarie in het net geschreven «gegrosseerde schrifturen» m. a. w. afschriften in een geheel van de in de Pleidooiboeken voorkomende verschillende processtukken en van de daarop gewezen dispositiën. 2° De condemnatiën van 1537—1733 (Zie hieronder). 3° In vele der boeken achteraan eene lijst van de practizijns die in dat jaar acten in het Recesboek hadden laten inschrijven. 4° In eenige der eerste boeken vooraan de namen der leden van den magistraat, van de vroedschap enz. over dat jaar.

(Wordt vervolgd).

Geslacht Sautijn.

Aanvulling en verbetering.

Het wapen van dit geslacht is in het vorig nommer verkeerd geblazoeneerd. Het moet zijn: een rood schild getralied van zilver, met een gouden wassenaar in het midden. RIETSTAP, *Armorial général*, geeft als helmteeken den wassenaar tusschen een roode vlucht en als kreet: «Trith!». Vele familiën stammen van de baronnen van Trith af, die allen een halve maan voeren en dezen zelfden kreet hebben.

In de genealogie zelve is bij de correctie mede een abuis ingeslopen. Aan de tien kinderen van Catharina Vrouwtje Schovel, gehuwd met Johan de Smidt, is overal de naam Schovel gegeven in plaats van de Smidt.

Den opmerkzamen lezer zal deze fout opgevallen zijn. Bij dezen verzoeken wij nogmaals beleefd de geachte inzenders van genealogiën, enz. geen verkortingen tegebruiken, maar de familienamen als anderzins voluit te schrijven. Hoe licht ontstaat er geen verwarring, wanneer, zooals hier, de geslachtslijst loopt over verschillende familiën, Sautijn, Schovel, Smidt, enz. De heeren von Brucken Fock te Middelburg en Dr. du Rieu te Leiden hadden de vriendelijkheid ons op de genoemde fouten opmerkzaam te maken.

Van den heer Verreyt te Rotterdam ontvingen wij de volgende aanvulling:

De nalatenschap van Abraham Sautijn.

Menigeen die hiervoor op blz. 20 en 21 van de groote rijkdommen der gebroeders Jacob en Johan Sautijn (1) heeft gelezen, zal met eenige verwondering van dit artikel kennis nemen. Het doet ons zien dat Abraham Sautijn, de zoon van den eerstgenoemden millionair en van Apolonia Cortgenet, getrouwd met Vrouwtje Elias, in hoogst bekrompen omstandigheden is overleden, zoo zelfs dat zijne «concureerende» crediteuren slechts een zeer klein bedrag in mindering hunner vorderingen ontvingen, en men zelfs zijn horloge liet herstellen «om het ten beste van den boedel te verkoopen».

Daar het stuk te lang is om het geheel af te schrijven, zoo heb ik alléén die posten medegedeeld, die eenigszins van belang zijn om den toestand zijner huishouding te leeren kennen.

Rotterdam. CH. C. V. VERREYT.

«Wij ondergeschrevene bij zeeckere accoord aangegaan tusschen de heer Louis Schovel als in huwelijk hebbende juffr. Apolonia Elisabeth Sautijn, soo voor sig selven als voor desselfs suster juffr. Hillegonda Sautijn, kinderen en erfgenamen van wijlen hunnen vader Abraham Sautijn, als besittende desselfs boedel onder benefitie van Inventaris ten eenre en de respective crediteuren van den boedel van gen. heer Abraham Sautijn ten andere sijde, in dato 6 Maart 1748, en bij de Kamer van Desolate boedels binnen dese Stadt geapprobeert op den 7 Mey daaraan volgende; versogt ende gequalificeert zijnde tot het reguleeren der praeferentie en concurrentie over de gelden geprovenieert van de meubilaire goederen in den desolaten boedel van meergen. Abraham Sautijn bevonden, en door de bovengen. heer Louis Schovel als daartoe speciaal door de Crediteuren van den boedel van meergen. heer Abraham Sautijn, bij het voors. accoord geautoriseert, verkogt en tot liquiditeyt gebragt, en bij de rekeninge door den selven daarvan aan de heeren Hendrik Sanguie en Pieter Morlion Jacobszoon, als daartoe bij der respective crediteuren in genoemd accoorde speciaal geautoriseert gedaan, en bij haar lieden opgenomen en gesloten op den (geen datum ingevuld) 1750.

Aan ons onderget. zijnde gebleken, dat het geheele montant en batelijk slot der gemelde Rekening was renderende eene somme van £ 173.8.3 Vlaamsch, waar over wij Ondergeschreven de praeferentie reguleerende, verklaren daar op te praefereeren als volgt, sonder regard genomen te hebben dan op behoorlijk gezegelde stukken.

Eerstelijk het honorair bij de Ondergeschreven voor het maaken en reguleeren der praeferentie deses, resumeeren der stukken, het minuteeren, stellen en arresteeren deser uytspraak met verschot van zegel als anders, en doubleeren, t' samen . . . . . £ 4.6.—

Verder den Heer Jacob Elias voor de noodige kosten tot het begraven van den Overledene met £ 51.1.2.

Wijders de Lijkdienaars voor het doen der weten binnen dese Stadt met . . . . £ 1.9.—.

Item het repareeren van het horologie om ten beste van den boedel te verkoopen . . . . . £ —.16.4

Item den timmerman Gijse, voor het stellen van de tafel tot de verkooping noodig . . . . £ —.17.—.

Item de onkosten van de verkooping £ —.10.—.

Item de maaltijd op deselve als costume £ 3.6.—.

Item de meyd Adriana Assenbrink voor haar huur en verschot binnen 's jaars . . . . £ 12.18.

Item den heer Douw, advokaat, voor sijn Ed. honorair tot het imputeren van de brieven van benefitie van Inventaris en daartoe gedaan verschot . . £ 8.17.8.

Item den deurwaarder Daniel Zutterman voor het exploicteeren van het voors. benefitie . . . £ 5.9.4.

Item de stadsbode Pieter Poles, wegens verschot als andersins op het presenteeren der genoemde benefitie van Inventaris . . . . £ 2.9.6.

Item Daniel de Smidt voor familiegeldt £ 8.10.10.

(1) Zie over deze beide verdienstelijke mannen breeder in KOK, *Vaderl. Woordenboek*, 26e deel, blz. 164—168.

Item Pieter de Timmerman voor een jaar huishuur ₤ 25.—.—.

Aan Hendrik Brouwer den boedel als notaris en procureur bediend hebbende . . . . . . ₤ 17.3.4.

Welke gepraefereerde posten, afgetrokken sijnde van de bovenz. somme van ₤ 173.8.3 V., zoo blijft nog overig de somme van . . . . . . ₤ 16.18.9,

Waarinne de Ondergeschreve verklaren met den anderen te moeten concureeren ten advenante saldo justo met de volgende crediteuren. en dat over sulx aan deselve na evengen. proportie saldo justo sal moeten werden betaalt.

Aan de Erfgenamen van Jacob de Boer, wegens leverantie van vlees, in mindering van . . ₤ 109.3.1 . . . . . . ₤ 1.19.4.

Aan Alexander Sigte over het leveren van een grijsen pruyk en opmaaken van deselve, in mindering van . . . . . . ₤ 4.5.— . . . . . . ₤ —.1.4.

Aan Joris Keissen voor geleverde hoenders en duyven im mindering van . . ₤ —.11.— . . ₤ —.—.4.

Aan de Erfgenamen van Jacob Cliever, wegens kruydenierswaren, in mindering van ₤ 7.6.10 ₤ —.2.4.

Aan de Erven van Zacharias Striep, wegens wisselbrief en intressen, deselve in mindering van ₤ 61.17.3 . . . . ₤ 1.—.11.

Aan de Assurantie Compagnie deser Stadt, in mindering van . . . ₤ 32.10.— . . . . . ₤ —.17.6.

Aan Jacob Six Stevensz. voor geleverde lakenen, bayen, in mindering van . . ₤ 8.7.10 . . ₤ —.2.8.

Aan Hendrik Sanguie, wegens vervallen wisselbrief met deselve intressen, in mindering van . ₤ 790.8.8 . . . . ₤ 13.8.4.

Aan Jacob Menze, wegens geleverde wijnen, in mindering van . . . . ₤ 19.18.4 . . . . ₤ —.6.8.

Bedragende alle de voors. gepraefereerde en concureerende partijen de voors. somme van ₤ 173.8.3 Vlaams, zijnde het juste montant van het batelijke slot der Rekening deses boedel, hier vooren breeder beschreven, waar mede alle de voors. concureerende en alle andere Crediteuren, bij desen niet verder, of anders gepraefereert hun actien werden gelaten gereserveert als naar Rade.

Aldus geadviseert en uytgesproken binnen Middelburg in Zeeland desen *(datum niet ingevuld)* 1750.

(Get.) JACOBUS DOUW.
JOHAN DANCKAERTS.

Uit het leven van een garde d'honneur.

31 Juli 1813—9 Mei 1814 (1).

Het is van algemeene bekendheid, dat Napoleon I een corps van gijzelaars vormde uit de zonen der in de overheerschte landen meest geachte familiën en dit corps, onder den schoonklinkenden naam van «Garde d'honneur», in Frankrijk eenigen tijd onder de wapenen hield.

Schrijver dezer regelen meent evenwel te mogen veronderstellen, dat eenige nadere bijzonderheden uit het leven van zulk een «garde» sommigen lezers van dit blad welkom zullen zijn en deelt daarom mede, wat hij uit familiepapieren heeft bijeengegaard. Daartoe voert hij den garde d'honneur Nicolaas Bastert sprekende in, die een en ander uit zijn kortstondig bestaan als zoodanig zal vertellen.

Door bemiddeling van den maire der gemeente Tienhoven, den heer W. Huydecoper, gewerd mij het volgende stuk, dat mij het eerst en op minder aangename wijze uit mijn rustige rust opschrikte:

N°. *Utrecht,* le 13 mai 1813.

Division. Le Sous-Préfet de l'Arrondissement d'Utrecht

Objet. à

Monsieur BASTERT / NICOLAS, Garde d'honneur à Tienhoven.

Monsieur!

«Je vous prie de vouloir bien vous rendre après «demain, à neuf heures du matin, accompagné de Mr. «votre père, ou de celui de vos parents, qui vous en «tient bien, à l'hôtel de la Sous-Préfecture, ou j'aurai «l'honneur de vous attendre. Agréez mes sincères «salutations».

P.S. «Si vous avez versé les 1500—Fr^cs demandés «par Mr. le Préfet vous pouvez vous dispenser de venir «à la Sous-Préfecture».

Niet lang daarna — den 2^en Juli — ontving ik deze aanschrijving:

«Il est ordonné à monsieur Bastert (Nicolas) à Tien-«hoven Garde d'honneur désigné, de se rendre à la «Préfecture le 2 juillet courant, pour affaires de service, «qui le concernent. Il voudra bien se présenter depuis «8 heures jusqu' à 10 heures. Sous aucun prétexte il ne pourra s'en dispenser».

Amsterdam, le 30 juin 1813.

Le Préfet du departement du Zuiderzee
Comte de Celles.

De reeds genoemde maire van Tienhoven teekende hierbij aan:

(1) In verband met dit artikel vooral ook te beschouwen *Algemeen Nederl. Familieblad,* 1886, blz. 289 en 1887, blz. 41, benevens D. H. TEN KATE VAN LOO, *De gardes d'Honneur, in vier zangen.* 's-Gravenhage, bij Joh. Allart, 1815. 8o.

«Nous, maire de la commune de Tienhoven, certifions «avoir reçu la présente la premier juillet à dix heures «et demi du soir par la voie de la barque de nuit «d'Utrecht, certifions en outre avoir envoyé la présente «le second juillet de bonne heure à son adresse».

Daar ik de eer om bij dit corps ingelijfd te worden minstens een zeer twijfelachtige eer achtte te zijn, deed ik al wat in mijn vermogen was om te worden afgekeurd. Ik leverde daartoe twee attesten op zegel in: één van doctor G. Nierop te Amsterdam en één, door den maire van Tienhoven gelegaliseerd, van den officier van gezondheid G. S. Turk te Maarssen, waaraan de maire voornoemd nog de verklaring toevoegde, dat ik zeer zwak en lijdende was. Doch niets mocht baten; misschien was mijn uiterlijk wel in tegenspraak met de attesten, ik moest mede. Toch bewezen die attesten mij later nog goede diensten, zooals blijken zal.

Over het afscheid nemen van allen, die mij na aan 't harte lagen, weid ik hier natuurlijk niet uit.

Wij vertrokken dan Zaterdag 31 Juli 1813 van Nieuwersluis — wij d. w. z. de navolgenden, allen ingedeeld bij het 2e regiment Gardes d'honneur en wel met bestemming naar Metz.

Alberdingk, Allan, Bastert, van Breemen, van Breugel, Bruyn, van Cranenburg, Decker, Drieling, Ebeling, Eyma, Grotenray, Happé, Hartsen, Hovius, Klinkhamer, Kops, Kuyper, Lubberts, Lutteken, Maes, Methorst, ter Meulen, Poelman, Prince, Rabinel, Rouffaer, Scharff, Scherpingh, van der Sleyden, Smit, Veldhuysen, Voombergh, van Voorthuysen, Vos, J. Wakker en Wiegerman.

Onze marsch-route was als volgt:

Zaterdag	31	Juli	Nieuwersluis.
Zondag	1	Augustus	Utrecht.
Maandag	2	»	Beusekom.
Dinsdag	3	»	Bommel.
Woensdag	4	»	den Bosch.
Donderdag	5	»	*rustdag.*
Vrijdag	6	»	Eindhoven.
Zaterdag	7	»	Hegtel.
Zondag	8	»	Hasselt.
Maandag	9	»	Tongeren.
Dinsdag	10	»	Luik.
Woensdag	11	»	*rustdag.*
Donderdag	12	»	Gerragne.
Vrijdag	13	»	Marche en Famine.
Zaterdag	14	»	St. Hubert.
Zondag	15	»	Neufchâteau.
Maandag	16	»	Arlon.
Dinsdag	17	»	*rustdag.*
Woensdag	18	»	Luxemburg.
Donderdag	19	»	Thionville.
Vrijdag	20	»	Metz.

Te Beusekom hadden wij het goed, maar moesten er onze vertering uit eigen beurs betalen. Tusschen Beusekom en Bommel was ik bijna, door de omstandigheid van een Fransch vrijwilliger, met paard en al te water geraakt. Daar ik het langdurige zitten in den zadel niet gewend was, vertrouwde ik mijn ros toe aan de zorgen van mijnen oppasser P. Pöths, en nam even vóór Bommel plaats op de bagage-wagen. Te Bommel huurden mijn lotgenoot Wakker en ik een rijtuig, dat ons tot vlak bij den Bosch bracht. In den Bosch, waar wij voor het eerst de wacht betrekken moesten, had ik een goed onderkomen bij eene oude juffrouw. Te Eindhoven werden Kuyper, Ebeling en ik bij den heer Walkart ingekwartierd, die ons zeer gastvrij opnam en ons op reis nog een gebraden kip, brood en wijn medegaf.

Te Luik wachtte mij een alleraangenaamste verrassing, daar mijn vader en mijn oom mij daar nog een laatst vaarwel kwamen brengen. Die vreugde was echter van zeer korten duur, daar wij den volgenden dag onzen marsch alweêr vervolgden. In de Ardennes hadden wij voortdurend slecht weder; de consumptie was daar evenwel vrij goed.

Te Moulin, een uur boven Metz, bleven wij twee dagen ingekwartierd; het was daar zeer levendig door de steeds voorbijtrekkende troepen van Parijs naar Duitschland en omgekeerd.

Aan de goede verstandhouding met onzen chirurgijn-majoor, den heer Fleuri, had ik het te danken, dat ik bij het Dépôt geplaatst werd en daardoor bijna geheel van excerceeren vrijgesteld was; op de verschillende appèls moest ik natuurlijk toch verschijnen.

Te Metz had ik kamers betrokken met Voombergh en ter Meulen. Gerbert van Voorthuysen, Scharff, Jan Bruyn en eenige anderen zijn van Metz naar Thionville vertrokken.

Den 13en September was er inspectie op het fort St. Martin en bleven Asschenberg, Voombergh, Hazebroek, Meynts, Iddekinge en ik ingedeeld bij het 2e esquadron van de 19e compagnie. Verscheidene mijner kennissen werden in de omliggende dorpen ingekwartierd, maar ik moest in Metz blijven en kreeg nu Six van Hillegom tot kamergenoot.

Het scheen, dat hier in de kazerne stoelen noch banken waren, althans ik moest van 's ochtends 8 tot 's namiddags 5 uur staande en zonder eten of drinken in de kazerne wachten, om daarna tot den volgenden middag 12 uur de stalwacht te betrekken. Ware mijn oppasser 's ochtends om 7 uur niet clandestine met een kip, wat brood en een flesch wijn komen aandragen, ik zoude waarschijnlijk niets van mijne wederwaardigheden hebben kunnen navertellen.

Ik heb nog verzuimd te vermelden, dat mijn vriend Voombergh en ik 5 September j. l. een zeer geanimeerd diner bijwoonden bij Mr. en Madame Chedeaux op hun buitenverblijf in de nabijheid van Metz, alsmede

dat mijn lotgenoot Wakker reeds sedert eenigen tijd in de infirmerie verpleegd werd.

Het deed mij leed, dat ik met einde October mijn reeds genoemden oppasser, wegens volbrachten diensttijd, met pensioen naar Holland moest zien vertrekken. Ik gaf hem een schrijven aan mijne ouders mede, maar hij kweet zich niet te best van deze mijn opdracht, daar hij eenige dagen in Breukelen verbleef alvorens mijnen vader te bezoeken en toen nog zeer weinig van onze wederwaardigheden vertelde, ofschoon hij voor zijn oppassersdiensten steeds zeer ruim betaald werd. Hoewel ik voor 6 Francs per week een goede Fransche oppasser in zijn plaats kon krijgen, gaf ik er de voorkeur aan 10 Francs in de week uit te leggen om een Hollander, den gewezen knecht van Methorst, in mijn dienst te hebben, die mijn paard altijd uitmuntend verzorgd heeft.

Onze kapitein was een ware oude brombeer, die gelukkig, uit een kamer-arrest van 24 uur, vrij wel getemd terugkwam.

Zaterdag 2 October werd er een groote revue de trimèstre gehouden ten overstaan van den generaal en den inspecteur. De inspecteur had in last de eventueele reclames te vernemen en in 't algemeen de belangen van de Gardes d'honneur voor te staan; hij verdween evenwel onmiddellijk na afloop der revue en informeerde naar niets!

Ik zat intusschen niet stil, maar nam elke gelegenheid te baat om, wegens redenen van gezondheid, afgekeurd te worden.

Den generaal, verschillende doctoren en chirurgen sprak ik over mijne slechte gezondheid en verkreeg eindelijk, dank zij vooral den grooten invloed van Mr. Chedeaux, bij monde van den kapitein — den bovengenoemden ouden brombeer — en in tegenwoorwoordigheid van den heer Perrijn eene altijd durende vrijstelling van dienst.

Te Metz was het leven zeer duur; ik nam dan ook af en toe van den heer Chedeaux, als correspondent van den heer F. J. van Dooren te Parijs, geld op, tot een gezamenlijk bedrag van 2000 Frcs.

Vriend Wakker herstelde vrij spoedig, maar toen werd Römer ziek en in de infirmerie verpleegd.

Den 1en November gaven Wakker en mijn persoon een klein diner aan de kameraden de Geer, Boymans en van Geesel; laatstgenoemde, Ram en Woudenberg waren bij de 16e compagnie ingedeeld en vertrokken over Thionville naar de groote armée. Six van Hillegom was reeds eerder van Metz weggegaan.

Het 2e esquadron van onze compagnie bestond bijna uitsluitend uit Hollanders; het 5e, waar ik ook een tijdlang toe behoorde, meest uit Franschen en Italianen, Van der Straaten werd tot brigadier bevorderd en de Geer kwam vervolgens onder zijne bevelen.

Terwijl Gerrit Gilhuis en Wakker op onze gemeenschappelijke kamer zaten te domineeren, schreef ik naar huis o. a. het volgende:

Metz, 23 November 1813.

Hartelijk geliefde ouders!

«Ebelings toestand is te benijden; hij vertrok ruim «een maand geleden van hier en zal nu waarschijnlijk «wel bijna thuis zijn. Boymans houdt zich maar schuil «en van Geesel is verleden Zondag naar Spiers ver«trokken om zich bij de groote armée te voegen. «Verbeeldt U, kachels staan hier nog niet en wij loopen «in zomertenue», enz. enz.

Den 3en December, met nog eenige anderen, voor het «Conseil» afgekeurd, werden wij eene week later door een detachement gendarmes naar de.... stadsgevangenis geëscorteerd, moesten daar drie etmalen verblijven, kwamen vervolgens in de departementale kazerne om eerst den 27en per as en geheel voor eigen rekening (1) de reis naar Grenoble aan te nemen, maar die niet te volbrengen. Immers te Dijon kwam een contra-order, luidende dat wij naar Bourges moesten marscheeren. waar wij 19 Januari 1814 's namiddags ten 3 ure aankwamen, na vele ontberingen ondergaan en zeer groote kosten gemaakt te hebben. Te Bourges huurde ik, gezamenlijk met Gilhuis, van Lank en Peelen, kamers, want het liet zich aanzien, dat wij aldaar geruimen tijd zouden moeten blijven.

Inmiddels hadden onze respectieve familiebetrekkingen in het vaderland niet stil gezeten, maar zich met een door de meeste ouders der Gardes d'honneur onderteekend verzoekschrift tot den Prins van Oranje gewend, om zoo mogelijk onze in vrijheidstelling te bewerken.

Het antwoord op dit request was van den volgenden inhoud:

's Hage, 16 December 1813.

De Secretaris van Staat voor de Buitenlandsche Zaken

Mijnheeren!

«Het is mij bijzonder aangenaam UEd. te mogen «mededeelen dat zijne Koninklijke Hoogheid de jonge«lieden, die als Garde d'honneur in de Fransche legers «dienen, onder hoogst deszelfs bizondere bescherming «genomen heeft en dat dientengevolge aan den heer «Van Spaen van Voorstonde, die als envoyé in het «hoofdkwartier der verbondene mogendheden zich be«vindt, de vereischte instructiën zijn afgezonden, om «de zaak der jongelieden aan de geällieerde Hoven «ten sterkste aan te bevelen, opdat dezelve zoodra «mogelijk aan hun Vaderland en betrekkingen terug«gegeven en inmiddels gezorgd worde dat, aan hen

(1) Onze soldij was $1\frac{1}{4}$ Franc per dag, dus niet toereikend; in 't hospitaal kregen wij slechts 41 centimes daags en «en semestre» 62 centimes.

«geene onaangename behandeling van wege het Fransche Gouvernement worde aangedaan.

«Ik twijfel niet, Mijn Heeren, of gij zult in het empressement waarmede zijne K. Hoogheid zich deze zaak «heeft aangetrokken een blijk vinden, dat zijn vaderlijk «hart allesints deelt in het smartelijk gevoel, hetwelk «het gemis van zoovele jongelieden aan hunne ouders «moet veroorzaken. Wat mij betreft, ik zal mij zeer «gelukkig achten, indien ik mij weldra in de gelegenheid «gesteld mag zien om UEd. van den gunstigen uitslag «der te doene pogingen te mogen informeeren.

«Ontvang mijn Heeren de verzekering mijner achting

«De minister voornoemd,

(w. g.) VAN DER DUIN VAN MAASDAM».

De bemoeiingen van Z. K. Hoogheid sorteerden, noewel niet zoo spoedig als wij gehoopt hadden, toch effect; immers 12 April 1814 kwam de volgende order uit:

«Het provisioneel-gouvernement beveelt, dat de Hol«landsche Gardes d'honneur, die in de steden Bourges, «Metz en Grenoble opgesloten zijn, in vrijheid gesteld worden.

«De Commissaris bij het departement van oorlog is «met de uitvoering van dit bevel belast.

«Gegeven te Parijs den 12en April 1814».

(w. g.) Le Prince de Benevent, le Duc d'Alberg,
François de Jancourt Beurnonville
Montesquieu.

Het behoeft geen betoog dat wij, bij het vernemen van dit heugelijk nieuws, als buiten ons zelf van blijdschap waren.

Onmiddelijk liet ik mij het volgende paspoort halen:

Département
du Cher.

Sous-Préfecture
de Bourges.

Commune
de Bourges.
Loi du 28 Vendémiaire
an VI
valable pour un an.

Passe-port
Registre 16022
N°. 1506.

Signalement:
Agé de 25 ans.
Taille: d'un mètre quatre-vingt centimètres.
Cheveux: bruns.
Front: ordinaire.
Sourcils: brun.
Yeux: bleu foncé.
Nez: grand.
Bouche: moyenne.
Barbe: naissante.
Menton: petit.
Visage: ovale.
Teint: frais.
Signes particuliers:
Signature du Porteur.

Au nom du Gouvernement Provisoire.

Nous, Maire de la ville de Bourges,

Invitons les Autorités Civiles et Militaires à laisser passer et librement circuler de Bourges, département du Cher, à Paris, département de la Seine.

Le sieur Bastert (Nicolas), profession de Garde d'honneur Hollandais, natif d'Amsterdam, département du Zuiderzee, demeurant à Maarssen, et à lui donner aide et protection en cas de besoin.

Délivré suiv: limitation de Mr. le Sénateur Comte de Semonville.

Fait à Bourges le 15 avril 1814
le Maire de Bourges
(f. s.) Villeneuve
adjoint.

Avis essentiel: Dans les villes, où il existe un Commissaire général de police, le Porteur est tenu de se présenter devant lui pour faire viser son Passeport.

Met dit document gewapend, bevond ik mij reeds den 27en April d. a. v. te Parijs bij den heer F. J. van Dooren voornoemd, waar ik weder geld opnam en zoo spoedig mogelijk, te meer daar ik sedert November niets van huis hoorde wegens den zeer slechten toestand van het brieven-vervoer, met Decker en van Coeverden de terugreis naar het vaderland aanvaardde.

Den 9en Mei 1814 kwam ik behouden en wel op den huize Cromwijck te Maarssen in den familie-kring terug.

Tot zoover mijn grootvader. Van de terugreis niets, om de eenvoudige reden dat een en ander geput werd uit brieven, die natuurlijk op de terugreis niet geschreven werden, daar zij dan tegelijk met den schrijver de plaats hunner bestemming bereikt zouden hebben.

Als bijlage voegt schrijver dezes hier nog het volgende aan toe:

Behalve de reeds genoemde 37 jongelieden, vertrokken als Garde d'honneur van Amsterdam naar Frankrijk:

Uit Amsterdam: Alewijn, Ameshoff, Asschenberg, van Baggen, Bel, Blaauw, Charbon, Dommer, von Hemert, van Iddekinge, Luden, Meynts, Meulman, Rendorp, Verhamme en van Ysendoorn;

Uit Utrecht: Van Basel, Blijdestein, van Eelde, H. D. de Geer, Alex. Grothe, van Rappard, A. Römer,

Saweyer, Strick van Linschoten, Barchman Wuytiers;

Uit Haarlem: De Bruyn Kops, Lentfrinck en Rookmaker;

Uit Hoorn: Van de Blocquery en van Wijkersloot:

Uit Amersfoort: G. Methorst; Uit Zijpe: Pilander.

Voorts blijkt, dat van de Hollandsche Gardes d'honneur op 24 Augustus 1813 te Moulin waren: Berckhoff, Blaauw, Bruyn, Hodshon, Mojana, Nepveu, Scharff, Warin en de Wit, terwijl Amsterdam nog eenige vrijwilligers afzond, nl. Baumhauer. van Harreveld, Lehmkuhl, Polman en Valter.

Ten slotte nog een opgaaf, zoo volledig mogelijk, van de officieren bij het 2e regiment Gardes d'honneur (onder de tweede luitenants komen Hollandsche namen voor), alsmede eenige artikelen in oorspronkelijken tekst uit het décreet op deze Gardes betrekking hebbende.

DEUXIÈME RÉGIMENT DES GARDES D'HONNEUR.

ÉTAT-MAJOR.

Le Cte de la Grange, général de division, colonel Vallin, général de brigade, colonel en second.

Vte d'Ambrugeac Cte de Panges	majors.	Nicod Raoul	capitaines instructeurs
De Choiseuil (Auguste) Le Bon Desaix. Cte de Gentil D'Hulst De La Boullaye N	chefs d'escadron.	Guillaume N	capt. quart.-maitres.
		N . . . . . . N . . . . . . N . . . . . . N	lieuten. sous-adjudants-majors.

CAPITAINES.	LIEUTS EN 1ER.	LIEUTENANTS EN 2e.	
Balluet d'Estournelles	Christiani	Bourcier Demontureaux	Dudvignon
Bodson de Noirfontaine	Clifford	Beffroy	Filmont
Bon d'Alberg	de Cadignan	Danoville	Konens
de Bartillat	de Champlotte	Cavagnari	Hanotin
de Breuil	de Renneville	de Beaucorps	Herman-Hermens
de Chatenoy	Gaidios	de Charlaincourt	Hugo
de Gondrecourt	Hernaud	de Courcelles	Lorin
de Lanferna	Legoux-Duplessis	de Flavigny	Nervart
de la Salle	Mottey	de Fourolles	Nipels
de Puységur		de Lanoy	Hodshon
Deveaux		de Pardieux	Rendorp
Guichard		de Pestre	Thomassin
Maltête		de Pontois	Turkin
Michel		Deshayes	Van den Heuvel.
		de Wreede	

Den 5en April 1813 décréteerde Napoleon van uit het palais de l'Elysée, onder meer ook:

Art. 20. Les gardes d'honneur 's habilleront, s'équiperont et se monteront à leurs frais.

Art. 2. Les quatre régiments seront habillés, équipés et armés à la hussarde.

Art. 3. Les chevaux seront de la taille des chevaux de hussards.

Art. 4. L'uniforme des quatre régiments sera le même: la pelisse sera vert foncé, doublée de flanelle blanche bordure des bords et du collet, boudin et tour de manche en peau noir; gants, olives et tresses blanches. Le fond du dolman sera vert foncé, doublé de toile à la partie supérieure et de peau rouge à la partie inférieure, avec collet et parements écarlate; tresses du collet, des fausses poches et des parements de la même couleur que celle de la pelisse.

Le pantalon hongrois sera en drap rouge, avec tresses blanches, les boutons seront blancs.

La ceinture sera fond cramoisi avec garnitures blanches.

Le schako rouge.

Breukelen, November 1887. J. J. BASTERT.

Geslacht d'Ittre de Castre (1).

Verklaring van de regeering der stad Mechelen, omtrent de afkomst van Jhr. George Joseph d'Ittre de Castre, den 27 Maart 1714.

«Nous Communemaistres, Echevins et Conseils de la ville de Malines, attestons et certifions par cette; que Messire George Joseph d'Ittre de Caestre, Veuf de Dame Sussanne Angeline de Halmale, de laquelle il a retenu trois enfants; est fils légitime de Messire Jean Jacques d'Ittre de Caestre, Chevalier, Baron de Bautersem et de Dame Anne Adolphine, Baronne de t'Serclaes, tous réputez pour dessendants légitimes de très nobles et illustres familles, sans qu'il nous soit cognu d'aucune roture dans les personnes susnommées; y ayant dans cette ville (quant à la famille de Caestre et d'Ittre) differents blasons et pierres sépulchrales aux armes, timbres et quartiers, et entre autres une grande et belle pierre à seize nobles quartiers dans la chapelle du Vénérable à l'église Metropolitaine de St. Rombaut en cette ville, où sont inhumes Messire Jean de Caestre, Chevalier, Seigneur de Bonheyde, Conseiller et Maistre aux Requêtes de Sa Majesté au grand Conseil et Dame Isabelle d'Ittre, qui furent les ancêtres paternels dudit Messire George Joseph d'Ittre de Caestre.

En tesmoin de quoy nous avons donnés cette attestation signée par un de nos Secretaires, et y fait apposer le scel de cette ville.

Fait à Malines, le vingt septiesme de Mars, mil septcent et quartorze».

Etoit signé B. A. VAN DEN ZIJPE».

Codicil op het testament van Vrouwe de Douairière J. J. Baronnesse d'Ittre de Castre, geb. A. A. Baronnesse de 't Serclaes.

«Op heden den sesthienden February XVI^c dryentachtigh, comparerende voor mij als openbaer notaris bij den Raede van Brabant gheatmiteert tot Brussel residerende, ter presentie van de ghetuygen naer ghenoemdt,. de Edele WelGheboren Vrouwe, Vrouwe Anna Adolphina t' Serclaes, Baronnesse Douagière van Bautersem, weduwe wijlen den Edelen ende WelGheboren Heer M'Heer Jan Jacques d'Ittre de Caestre, in sijn leven Ridder, Baron van Bautersem, Heer van Bonheyde, Buerstede etc.; dewelcke approberende haeren testament op heden voor mij notaris ghepasseert met de dispositie daerinne begrepen; heeft alnoch geordonneert bij forme van codicille het naervolghende:

In den eersten (herroepende ende annullerende soo haeren testament als codicille ghepasseert voor den notaris Francs ende ghetuygen op den vierentwintichsten Septembris van den jaere sesthienhondert ende seven-entseventich), heeft ghewilt ende begheert dat men haer doodt ligchaam sal begraven sonder eenighe pompe, ende dat haer begraeffenisse ende uytvaert sullen gheschieden in Sinte Rombautkerke (te Mechelen), op den voet ende maniere soo men ghewoonlijck is doende voor een kercklijk ende niet voorder.

Item ordonneert sij testatrice, dat in het Heylig Sacramentschoor tot Mechelen, een geheel jaer gheduerende daeghelijckx sal ghelesen worden eene misse tot laeffenisse haerder siele, ende dat voor ieder misse sal ghegheven worden acht stuyvers.

Item soo ordonneert sij testatrice, dat in de kercke van Bautersem, corts naer haeren doodt sal worden ghecelebreert eenen vuytvaert, ende aldaer ghestelt eene baere, ende ghelesen dertich missen, midtsgaeders dat aldaer sullen worden ghedistribueert aen den armen van Bautersem ende Butsel, vijfthien halsteren terwe ende vijfthien halsteren coren, in twee reysen, d'een maendt d'een naer d'ander, iedere reyse de helflicht, gelijck haere kinderen ende executeurs dat sullen goedtvinden, ende dat aen dryendertich aerme menschen der voornoemde prochie sal worden ghegeven in geldt boven 't voorschreven broodt, seven stuyvers.

Item wilt inde voornoemde kercke van Bautersem een jaerlanck ghelesen te worden eene daegelijksche misse, daerinne begrepen die dertich missen hierboven vermeldt.

Item soo ordonneert sij Vrouwe comparante, dat inne de kercke van Bautersem ten eeuwighen daeghe op den dertichsten September sal worden ghedaen een jaerghetijde met de vigilien ghesonghen misse met twee assistenten, waertoe sij is laetende hondert pattacons, om deselve bij haer executeurs te worden aengheleyt op rente naer advenant de penninck twintich maeckende, alsoo twelf guldens jaers, waeraf dien Heere Pastoor sal hebben dry guldens, die heeren die de vigiliën ende misse sullen helpen singhen ieder dertich stuyvers, de kercke voor licht ende ornamenten eenen gulden, ende resteerende ghelden sullen ghedistribueert worden in gheld aen den aermen van Bautersem ende Butsel, die het jaerghetijde ende misse sullen comen hooren, van welcke renten de kinderen ende kintskinderen der testatrice de distributie sullen doen, te weten; die de Baronnie van Bautersem sal bezitten, ende sulcx manqueerde sal dairvan den ont-

(1) Het eerste stuk is een eenvondige copie, het ander een notarieel afschrift, beiden in mijn bezit.

De twee burgemeesters van Mechelen werden gewoonlijk Commune (gemeente)meesters genoemd.

Zie over de geslachten d'Ittre de Castre en de 't Serclaes (CHRISTIJN), *Jurisprudentia heroica;* (DE VEGIANO), *Nobiliaire des Pays-Bas et du comté de Bourgogne;* BUTKENS, *Trophées du Brabant* en GOETHALS, *Généalogie de la famille de 't Serclaes.*

fanck ende distributie hebben den Pastoor van Bautersem.

Item wilt corts naer haer aflijvigheyt tot Mechelen ghecelebreert te worden seven hondert missen van requiem, ende dat bij de Paters Lieve Vrouwe Broeders aldaer, tot seven stuyvers elcke misse.

Item alsnoch tot Mechelen neghen hondert missen; de vijfhondert daervan bij de Paters Minderbroeders, dry hondert bij de Carmelieten Discalsen ende de andere hondert bij andere gheestelijcke heeren, inghelijkx tot seven stuyvers.

Item noch vier hondert missen; dry hondert daeraf bij de Lieve Vrouwe Broeders tot Loven, ende de andere hondert soo in de capelle van Onse Lieve Vrouwe van Bijstant binnen Brussel bij den Heer Pastoor aldaer, als bij andere gheestelijcke personen die ik sal ordonneeren, iedere misse oock tot seven stuyvers.

Item laet aen de Carmilitessen tot Mechelen eene rente van derthien guldens 'sjaers thegens den penninck twintich, het capittael daervan te setten bij haere executeurs testamentairs; uyt haere affectie aen die religieusen, waervorens sij jaerlijckx op den dertichsten Septembris sullen hebben eene recreatie, op conditie dat sij sullen besorgen dat als dan ghedaen worde eene misse, dewelcke de religieusen sullen hebben te hooren; willende oock aldaer ghecelebreert te worden een jaer lanck eene daeghelijckse misse ter dispositie van de Eerwerdighe Moeder aldaer, iedere misse oock tot seven stuyvers.

Item laetende maeckt aen Mevrouw de la Vieville (1), Abdisse van groot Beygaerden, de somme van dry hondert guldens eens, dewelcke sy tot haeren behoeve ende naer haer goetdunken sal vermogen t'employeren.

Laetende daerenboven noch sestich guldens eens, om t' employeren tot eene recreatie voor de gheheele ghemeynte van de religieusen derselver Abdy van groote Beygaerden.

Item laet ende maekt aen Juffrouw Quesnoy (1) haer testatrice nichte, religieuse in de voornoemde Abdye, voor eene memorie, een swert ebbenhoute scribaen met silvere slotens ende daerenboven een silver commeke.

Item laet aen Joncker François de Caestre haeren oudsten soon; een bagghe van diamanten, met het ledikant, behangsel ende stoelen gekocht inden uytroep van Mevrouw Brimeu, met twee sargien ende twee matrassen daertoe dienende, ende dat voor eene memorie.

Item aen Joncker George Joseph de Caestre, oock voor eene memorie, eenen gouden rinck met eenen grooten steen ende alnoch een paer groote zilvere candelaers.

Item verclaert aen Juffrouwe Eleonore Adolphine de Caestre haere dochter, ghegheven te hebben een cleyn silvere lampet met een paer groote silvere ghedreve doosen; laetende noch daerenboven aen deselve haer testatrices schiltpadde scribaen, als oock eene bagghe van diamanten ende het cruys van robijnen, dewelcke sij testatrice aen haer al mette levende lijve ghegheven heeft.

Item aen Joncker Carlo de Caestre haere testatrices jonghsten sone, haer groodt silvere lampet met den poth.

Item een paer groote silvere candelaers ende eenen gouden rinck met eene roose van diamanten daerop staende.

Item laet ende maekt aen M'Heer Rouckoicx d'Heetvelde voor eene memorie, een groodt silvere lampet, waerdigh sijnde vier hondert guldens; ghelijcke lampet oock maeckende voor eene memorie aen M'Heer den Baron t' Serclaes, Heere van Norderwijck, haeren vriend, ende aen Mevrouwe de Baronnesse sijne huysvrouwe een paer groote porseleyne flessen, dewelcke sij sal vermogen te kiesen, als oock thien porseleyne schotelen van de grootste oft middelbaerste soorte ghelijck het haer sal ghelieven, ende tot dyen maeckt haer alnoch eene groote porseleyne comme.

Item laet ende gheeft aen Isabelle Cuypers haere cameniere, in consideratie van haeren langhen dienst, de somme van twee hondert guldens eens, ofte eene lijfrente van dertich guldens 's jaers, waervan sij sal keus hebben; ende dat is bij aldien sij ten sterfdaeghe van de testatrice bij deselve is woonende, boven dewelck aen deselve noch sal ghegheven worden een ledikant met behangsel, bedde, hoo(fd)pelinck, twee sargien ende twee paer laekens, ende dat als sy ten sterfdaghe voorss. alnoch in den dienst der testatrice is, anders niet; maar op conditie dat sij de meubelen van het sterfhuys nerstelijck sal hebben gaede te slaen.

Item laet ende maeckt sij testatrice aen de andere meyssens ende knechten, ieder eenen rouw ende daerenboven in gheldt, elck seven guldens.

Ende alsoo sij Vrouwe testatrice haer beswaert vindt met de neghen hondert guldens die sij moet gheven voor eene sondaegsche misse tot Bonheide, volgens testament van wijlen haeren sone Joncker Guilliam Libertus de Caestre, soo ordonneert sij testatrice midts desen; dat deselve soo haest als het doenlijck sal wesen, sullen betaelt worden uyt de ghereedste penningen die aen haer sterfhuys betaelt sullen worden, oft op

---

(1) **Scholastica Placida de la Vieville, werd Abdis in 1664 en overleed in 1689, en Isabella du of de Quesnoy bekleedde dezelfde waardigheid van 1695 tot aan haar dood in 1702.**

Zie VAN GESTEL, *Hist. archiepiscopatus Mechliniensis*, Tome 2, pag. 117.

d'achterstellen van de pachters renten, pretensien ende andersins, waervan eene notitie oft memorie ghevonden sal worden bij de Vrouwe testatrice gheschreven oft voor eenighen notaris ghepasseert.

Allen dewelcke sij Vrouwe comparante wilt ende begheert, alsoo achter volght ende volbracht sal worden, reserverende niettemin haer veranderen, aen ende afdoen soo dickmaels het hâar believen sal; consenterende aen mij notaris hiervan ghemaeckt ende gheexpedieert te worden een of meer acten in forma.

Aldus ghedaen ende ghepasseert binnen de voorss. stadt van Brusselen, ten daeghe, maende ende jaer voorschreven, ter presentie van Srs. Jan Deschamps ende Petrus Bommel, borgers der voorschreven stadt Brusselen, als ghetuyghen hiertoe geroepen ende ghebeden, dewelcke beneffens de Vrouwe comparante ende codicillatrice bij mij notaris ondervraeght sijnde oft sij conden schrijven, hebben gheantwoordt dat jae; hebben diesvolghens de voorghemelde Vrouwe codicillatrice ende voorschreven twee ghetuyghen de minute deser beneffens mij onderschreven notaris onderteekent met hunne namen ende toenamen. Onderstont: Quod attestor ende was onderteekent H. Payer, Notaris 1683.

Collation faitte a son originel, cette copye y est toute conforme. Quod attestor.

(get). S. LE BAILLY, *Nots pubs.* 1684.

Rotterdam. CH. C. V. VERREYT,

Aanteekeningen betreffende het geslacht Homoet.

I. Albert Homoet, geboren 20 Februari 1600, overleden in 1669, huwt met Aaltje Menso, geboren 2 Augustus 1605, overleden 6 Augustus 1671.

Uit dit huwelijk een zoon, die volgt II.

II. Bernardus Homoet, geboren 18 Maart 1633, overleden 27 April 1717, huwt met Margaretha van der Ven, geboren 14 December 1642, overleden 18 December 1693. Hij hertrouwt met Catharina Sluys.

Uit het eerste huwelijk zijn drie, uit het tweede geen kinderen geboren:

1°. Albert Homoet, die volgt III.

2°. Aletta Homoet. geboren 5 December 1683 (1), overleden 12 December 1721, huwt 14 December 1694 met Abraham Mylius, geboren in 1670, overleden 6 December 1720.

Uit dit huwelijk tien kinderen:

A. Tobias Mylius, geboren 2 October 1695, overleden 27 October 1695.

B. Bernardus Mylius, geboren 22 September 1696, huwde 6 Januari 1726 met Christina Jacobus (sic, Jacobusdochter of Jacoba?) Lupardus, geboren 1 November 1709, overleden 22 Augustus 1759.

C. Albertus Mylius, geboren 11 Juni 1698, overleden 14 Juni 1698.

D. Susanna Mylius, geboren 27 Mei 1699, overleden 13 Juni 1699.

E. Susanna Mylius, geboren 24 April 1701, overleden 8 December 1735, huwde 26 October 1721 met Hermanus van Pleuren, geboren 21 Februari 1687, overleden 11 December 1742.

F. Sara Wilhelmina Mylius, geboren 15 Juli 1703, overleden 27 Juli 1744, huwde 5 Februari 1721 met Laurens Jolles, geboren 31 Januari 1700.

G. Aletta Catharina Mylius, geboren 24 December 1704, huwde met Jacob Jan de Nijs en hertrouwde met Albertus Steensma.

H. Jacob Mylius, geboren 10 Januari 1707, overleden 22 September 1707.

I. Maria Elisabeth Mylius, geboren 2 April 1708, overleden 24 December 1747, huwde 2 December 1736 met Johannes Jolles, geboren 8 Augustus 1701, overleden 9 Juli 1761.

J. Abraham Mylius, geboren 28 October 1709, huwde 20 April 1734 met Elisabeth Ida Signette, geboren 24 October 1709.

3°. Catharina Maria Homoet, overleden 9 Juni 1702, huwde Johannes Leydac.

III. Albert Homoet, geboren te Culemborg 30 November 1665, commissaris van den 100en penning, overleden te Amsterdam 30 December 1756, huwde 5 Mei 1693 met Susanna van Leeuwen, overleden 11 September 1713, dochter van prof. Gerbrandus en van Catharina van Collen.

Uit dit huwelijk vier kinderen:

1°. Barend Gerbrand Homoet, geboren 10 November 1695, commissaris van Amsterdam en bewindhebber der Oost-Indische Compagnie, overleden te Amsterdam 1 Mei 1768, huwde 26 Mei 1720 met Anna Horneman, geboren 23 Februari 1700, overleden te Amsterdam 3 November 1769.

Dit huwelijk was kinderloos.

2°. Jacoba Elisabeth Homoet, geboren 6 Juli 1697, overleden 10 December 1719.

3°. Susanna Catharina Homoet, geboren 21 Januari 1700, overleden te Amsterdam 2 Januari 1770, huwde 15 November 1719 met Mr. Arnoldus Commelin, geboren 16 October 1692, overleden 1 October 1746.

Uit dit huwelijk vier kinderen:

A. Albert Jacob Commelin, ongehuwd overleden.

B. Jan Bernard Commelin, geboren 30 Augustus 1723, overleden in 1754.

C. Geertruyd Elisabeth Commelin, geboren 28 September 1724.

---

(1) N.B. Dit zal moeten zijn 1673.

D. Susanna Maria Commelin, geboren 5 Februari 1730.

4°. Albertus Homoet, die volgt IV.

IV. Mr. Albertus Homoet, geboren 19 April 1709, overleden te Amsterdam 11 Juni 1753, huwde 5 October 1729 met Maria Elisabeth Lucretia van Beuningen, geboren 1 September 1708, overleden 11 Mei 1748.

Hij hertrouwt 16 December 1749 met Constantia Hendrina Mortier, geboren 27 Mei 1724.

Uit het eerste huwelijk zes, uit het tweede twee kinderen:

1°. Susanna Catharina Homoet, geboren 19 April 1732, overleden 17 December 1795, huwde te Amsterdam 5 Juni 1768 met Hendrik Reesse, geboren te Schutmar in het graafschap Lippe in Mei 1728, suikerraffinadeur, overleden 5 Augustus 1812. Uit dit huwelijk één kind:

A. Albertus Gerbrand Reesse, geboren te Amsterdam 13 Augustus 1770, overleden aldaar 16 April 1775.

2°. Albertus Homoet, geboren 17 October 1733, vertrok 23 December 1754 met het schip Rozenburg als onderkoopman naar Oost-Indië en kwam 12 Augustus d. a. v. te Columbo aan, huwde 16 November 1755 met Catharina Hendrina Bloklant, geboren 14 September 1737 (1).

3°. Jacoba Maria Elizabeth Homoet, geboren 4 Mei 1737, overleden te Muiden 6 December 1748.

4°. Maria Susanna Homoet, geboren 1 Jannari 1739, overleden in Februari 1793, huwde 8 December 1766 met Jacob van Helsdingen.

5°. Jan Homoet, geboren 3 October 1640, vertrok 19 Mei 1759 uit Texel als commandant van een compagnie soldaten met het schip Zuiderburg naar Batavia, alwaar hij 23 November 1763 met baden is verongelukt.

6°. Diederik Homoet, geboren 23 November 1743, huwde 1 Juli 1774 met Johanna Cornelia Baars.

7°. Margaretha Jacoba Homoet, geboren 21 October 1750, huwde in 1771 met Jacob Copes van Hasselt, eerst landschrijver te Tiel, daarna raadsheer te Arnhem.

8°. Barend Gerbrand Homoet, geboren 2 November 1752, overleden te Amsterdam 20 October 1754.

---

(1) De samensteller van een der handschriften, welke hier zijn gebruikt, Isaac Arnold van Helsdingen Senior, teekent er bij aan, dat hij dezen nooit gekend heeft, doch meent dat hij geweest is gouverneur van Trinconomale en als gevangene, daar hij het fort tot den laatsten man verdedigd had tegen de Engelschen, naar Madras gevoerd en aldaar aan zijn bekomen wonden overleden is.

Deli, R. VAN BEUNINGEN VAN HELSDINGEN.

Een dol artikel in de Grondwet, de herziene.

In de donkere dagen vóór Kerstmis verbaas ik er mij telken jare op nieuw over, dat de Nederlandsche Staten-Generaal al niet sinds lang een wet gemaakt hebben, waarin wordt voorgeschreven, dat de hemel steeds blauw zal zijn en de zon iederen dag zichtbaar in volle pracht.

De Staten-Generaal hebben bewezen tot zoo iets best in staat te zijn.

Indien gij, lezer! het mij maar wilt toestemmen, dat zulk een wet, zoo zij ooit gemaakt en deftig afgekondigd wordt, wat wij misschien nog eens beleven zullen, niets aan de eigenschappen der jaargetijden veranderen zal, dan kan het niet missen, of wij zullen het ook verder wel eens worden.

Over het algemeen zijn wetboeken een bijzonder saaie lectuur. Maar zelden wekken zij vrolijke gedachten, grappige invallen of zotte beelden op.

De titel over het huwelijk mag een aanstaand bruidegom zoete droomen bezorgen, de wet op de schutterij den vijand van den staat doen grinneken van genoegen. de Grondwet is, voor zoover mij bekend, de eenige wet, waarin zóó leuk een loopje met het gezond verstand genomen en zóó deftig een dolle ongerijmdheid verkondigd wordt, als zij dat in artikel 29 doet.

Als zoodanig is zij bepaald eenig en verdient het zotte artikel van die overigens deftige wet wel, dat men er een oogenblik aandacht aan schenke.

Toen Z. M. Willem I het koningschap aanvaard had, gaf hij den 16^en^ Maart 1815 een proclamatie van den volgenden inhoud:

«Wij zijn verplicht om zorg te dragen, dat niet de «naam, dien wij steeds in alle wisselingen van de «fortuin met eere gedragen en onder welke onze voor-«vaderen aan de zaak der vrijheid zoo menigvuldige «diensten bewezen hebben, verdwijne. Wij bepalen uit «dien hoofde, dat de vermoedelijke erfgenaam van het «Koningrijk der Nederlanden zal aannemen, voeren «en behouden den naam en titel van Prins van Oranje, «denzelven reeds onmiddelijk bij dezen aan onzen «beminden oudsten zoon, met des te inniger genoegen «verleenende, omdat wij ons verzekerd houden, dat hij «den alouden luister daarvan zal handhaven door de «stipte vervulling zijner plichten, enz.»

Al is ook het Nederlandsch van deze proclamatie niet bijzonder fraai, op den inhoud zijn geen aanmerkingen te maken.

De Graaf van Nassau, als Koning der Nederlanden optredende, gaf het eenige, dat hem van zijn Vorstendom Oranje overgebleven was, den titel, aan den vermoedelijken erfgenaam van zijn Koningrijk, zijn oudsten zoon.

Tot deze daad was de Koning volkomen gerechtigd. De vorstentitel kwam hem even wettig toe als het Vorstendom zelf eenmaal aan Philips Willem. Die titel was zijn eigendom, waarover hij beschikken kon. Een eigendom, afkomstig uit de middeleeuwen, onder het leenrecht en alleen door dat recht geregeld.

De Koning van Nederland is een «Prince van Orangiën» even als de Koning van Pruisen het is, dat wil zeggen, zonder dat Nederland en Pruisen of Nederlanders en Pruisen er iets mede te maken hebben.

Oranje is een buitenlandsch Vorstendom en geen enkele Nederlander heeft er dus over te zeggen. Wil de Prins zijn recht er op, dat tot den titel ingeslonken is, verkoopen, verhuren, in leen of ten geschenke geven, of het iemand bij testament vermaken, het staat hem vrij dat te doen, voor zoover het recht, krachtens hetwelk hij Prins van Oranje is, dat toelaat.

Dat recht is geen Nederlandsch recht.

Toen de Prins van Oranje, Koning der Nederlanden geworden, bepaalde, dat de vermoedelijke erfgenaam van zijn Koninkrijk, zijn oudste zoon, den titel van Prins van Oranje zou voeren, was hij dus in zijn recht, en deed iets, wat overigens niemand aanging. Hij had evengoed kunnen bepalen, dat in den vervolge zijn jongste zoon dien titel zou dragen. Buitendien kon hij en kunnen zijn erfgenamen nog, ieder oogenblik dat besluit wijzigen of intrekken *si tel est leur bon plaisir*.

Tot hiertoe was de zaak dus behoorlijk in orde.

Maar lang zou het niet duren, of het zou misloopen.

Eenige maanden na die proclamatie, den 24en Augustus 1815, werd de Grondwet afgekondigd en daarin kon men lezen, nog wel onder het passend opschrift «Van het inkomen der Kroon», het onzinnige artikel 36, dat gelijkluidend is met het tegenwoordige artikel 29:

«De oudste van des Konings zoonen of verdere «mannelijke nakomelingen, die de vermoedelijke erfge- «naam is van de kroon, voert den titel van Prins van «Oranje».

Hoe men dat fraaie artikel ook beschouwe, het blijft altijd even dwaas èn naar vorm èn naar inhoud.

«De troonopvolger voert den titel».

Ei! Ei! en dat nog wel in een vrij land! Waarom moet die troonopvolger nu juist doen wat ieder ander laten mag? Als ik mijn doctorstitel of een ander zijn adellijk praedicaat niet verkiest te voeren, staat ons dat vrij. Maar de troonopvolger *voert* den titel van Prins van Oranje. De heeren in de Kamers hebben het bepaald en het staat in de Grondwet.

Maar als de troonopvolger nu anders verkiest?

Ja dan . . . . . dan laat hij de grondwet voor wat zij is (niet veel zaaks zou Nurks zeggen) en voert hem niet.

Prins Alexander der Nederlanden, heeft den titel van Prins van Oranje nooit gevoerd.

Maar, zal men mogelijk zeggen, dat is maar vitten. Er moet gelezen worden: de troonopvolger ontvangt den titel van Prins van Oranje. Al wil hij zelf dien titel niet voeren, de wet schrijft voor, dat men hem dien geven moet.

Mij wel, laten wij aannemen, dat dit de bedoeling is.

Maar dan is het artikel òf overbodig òf bevat een ongerijmdheid.

Wanneer de troonopvolger werkelijk een Prins van Oranje is, is dat een feit, geheel onafhankelijk van den Nederlandschen wetgever. Wanneer die het malle artikel niet geschreven had, zou het aan de zaak niets veranderen.

Maar nu neme men eens aan, dat zich het geval van artikel 21 der Grondwet voordoet. Bij het overlijden des Konings bestaat er geen bevoegde troonopvolger en de Staten-Generaal in vereenigde zitting benoemen er een, die dan natuurlijk Koning wordt.

Stel dat in dit geval alleen bij een kleine minderheid nog Neêrlandsch bloed door de aderen vloeit, wat lang niet onmogelijk is, en de meerderheid een rijk bankier van haar maagschap tot koning kiest.

Nu komt het grootsche artikel in werking. De zoon des Konings, het kleine Mortje, wordt Prins van Oranje!

Eilieve, volgens welk recht?

Omdat het in de Grondwet staat?

Dat is niet voldoende, anders zouden wij met een grondwetsartikel mooi weêr kunnen maken of regen, naar believen.

Zijn de Staten-Generaal bevoegd een edelman te maken?

Dat licht even ver buiten de bevoegdheid van den wetgever als de regeling der weêrsgesteldheid.

En dan nog wel een Prins van Oranje!

Wanneer er geschreven stond, dat de troonopvolger Graaf van Holland of Hertog van Gelderland zou heeten, het kon er misschien nog mede door.

Mogelijk zou men kunnen beweren, dat de Staten-Generaal Souverein zijn in geval er geen Koning is en dan over die titels, die aan den Souverein vervallen zijn, beschikken kunnen. Dat zij zoo.

Maar wanneer heeft de Souverein *dezer* landen ooit iets over het Prinsdom Oranje te zeggen gehad?

Die wat wil geven, moet toch allereerst beginnen zelf te hebben, en die een titel wil geven, moet er over kunnen beschikken.

Wanneer er nu een troonopvolger is, niet krachtens het leenrecht Prins van Oranje (en krachtens welk ander recht zou hij het kunnen wezen?) dan zal er wel een andere Prins van Oranje zijn, die recht op den titel heeft.

En zelfs, als dat niet het geval is, waaraan ontleent dan de Nederlandsche wetgever het recht te beschikken over den vorstentitel van een land, dat ver buiten zijn grenzen ligt?

Even goed, of liever evenmin, kon onze Grondwet voorschrijven, dat de troonopvolger Koning van Navarre, Graaf van Toulouse of Daïmo van een of andere landstreek in Japan zal heeten.

Nu zoude men mogelijk wel willen beweren, dat deze geheele redeneering onjuist is, daar de Grondwet is gemaakt, in gemeen overleg, door Koning en Staten-Generaal en de Koning door zijn onderteekening stilzwijgend zijn goedkeuring heeft gehecht aan de harleveensche wijze waarop in deze Nederlandsche wet met zijn buitenlandschen Vorstentitel wordt rondgesprongen.

Zonder nu het bezwaar te rekenen, dat voor dat gemeen overleg enz. veel hersengymnastiek noodig is en het meer dan hoogstwaarschijnlijk is, dat men over het artikel en zijn toepassing eigenlijk niet heeft nagedacht, moet men toch tot de slotsom komen, dat deze bewering niet op zou gaan.

In zijn hoedanigheid van Prins van Oranje beschikte Willem I den 16^{en} Maart 1815 over zijn Prinsentitel en zijn oudste zoon werd Prins van Oranje krachtens *die* beschikking, die nooit is ingetrokken of gewijzigd.

Nu kan de Nederlandsche wetgever nimmer over den Vorstentitel van Oranje beschikken, of hij moet zijn bevoegdheid daartoe aan eenig recht ontleenen.

Zulk een recht is hem niet geschonken door Willem I, want dan had deze eerst zijn besluit van 16 Maart 1815 weder moeten intrekken of wijzigen en zijn recht op den titel aan den Nederlandschen wetgever opdragen.

In hunne hoedanigheid van Nederlandsch Wetgever hadden Willem I en zijn opvolgers evenmin iets te zeggen over Oranje, als in hunne hoedanigheid van Koning der Nederlanden over de ridderorde der Eikenkroon.

Wanneer zij er dus in die hoedanigheid over beschikken wilden, zijn zij hun natuurlijke bevoegdheid evenzeer te buiten gegaan als hun collega's wetgevers, de Staten-Generaal, en met hetzelfde gevolg, dat is . . . . geen.

De troonopvolger komt met dat al in een lastig geval.

De grondwet toch bepaalt uitdrukkelijk in artikel 65, dat het de Koning is, die adeldom verleent en dat vreemde adeldom door geen Nederlander kan worden aangenomen.

Volgens artikel 29 zouden het nu evenwel de Staten-Generaal zijn, die adeldom verleenen en daar het dan nog wel vreemde adeldom is, kan de troonopvolger die in geen geval aannemen.

Den verkozen vertegenwoordigers des volks, die voor het grootste gedeelte meer verstand hebben van kiestabellen, dan van zulke middeleeuwsche zaken als adellijke titels zijn, kan niemand het kwalijk nemen, dat zij in hun onschuld deftig en wel een dwaasheid begingen, zonder zelf te weten hoe grappig zij waren.

Wij dienen hun dankbaar te zijn, voor de vroolijke oogenblikken, die zij ons bezorgen, wanneer zij ons Hunne Burgerlijkheden voor den geest roepen, bezig feudale titels uit te deelen en een Prins te maken.

Ik voor mij tenminste houd wel van een grapje.

Maar met dat al hebben de ontwerpers en herzieners van de Grondwet een toekomstigen troonopvolger, die niet *bij his own right* Prins van Oranje en wat beter op de hoogte is dan zij waren, in een moeielijken toestand gebracht.

Voor de overige stervelingen heeft het minder te beteekenen.

Voor zoover wij trouw aan de Grondwet hebben gezworen, zullen wij dien troonopvolger Prins van Oranje *noemen.*

Maar even als met een *ci-devant*, die na de Terreur toch juist bleef wat hij vóór dien tijd was, zal het gaan met dien troonopvolger, nadat hij krachtens de uitspraak van een wetgever, die zijn bevoegdheid is te buiten gegaan, een nagemaakte Oranje is geworden.

Amsterdam, 13 Januari 1887.

Mr. J. E. VAN SOMEREN BRAND.

Boekbeoordeelingen en aankondigingen.

J. L. . . . ., de Beemster, 1612—4 Juli—1887. Schets ter herinnering aan het 275 jarig bestaan van dezen polder. Utrecht, F. B. van Ditmar f 0.25.

De schrijver van dit boekje, geeft met terugwijzing op het uitgebreide, belangrijke werk van J. BOUMAN, *Bedijking, opkomst en bloei van de Beemster*, een beknopt overzicht van den vroegeren toestand van het water de Bamestra, later door hooge watervloeden tot een groote waterplas verbreed, het bedijken en droogmaken, en de voortdurenden bloei van dezen polder. Na de geschiedkundige beschrijving is hij den lezer een gids bij een bezoek aan de landstreek en de kerken en scholen aldaar en brengt hij ons in kennis met de vele zegeningen, die dorp en polder hebben mogen ondervinden en den welvarenden toestand waarin de bewoners tegenwoordig verkeeren. Ofschoon meer geschreven met het oog op de feestelijke herdenking van het 275-jarig bestaan van de Beemster, mogen wij toch het geschrift een blijvende waarde niet ontzeggen, daar het door velen zal gelezen worden, die niet in het bezit van het groote werk des heeren Bouman zijn, terwijl dit boek reeds eenige jaren oud is en dit boekje tot onzen tijd is bijgewerkt. De titel is voorzien van een afbeelding van het wapen van de Beemster waarvoor een oude houtsnede schijnt gediend te hebben, welke niet door fraaiheid uitmunt, zoodat de uitgave, welke overigens zeer net is en met een flinke letter is gedrukt, niet in sierlijkheid heeft gewonnen.

Rechterlijk archief der stad Leeuwarden.
(Vervolg).

g. *Algemeen Gerechtsboek,* van 1533.

Hierin werd ingeschreven *en ingevoegd alles* wat in dat jaar voor het gerecht voorgevallen was, dus: èn afschriften der overgeleverde libellen, èn allerlei soort van vonnissen, waaronder zeer vele van interlocutoiren aard, èn verhooren van getuigen op vraagpunten èn reprobatiën van getuigen, enz.

Zelfs zijn er *bij ingenaaid* een paar brieven (origineelen en van het stadszegel voorzien) van «Schout, burghermeestern̄ en̄ gerechte» en van Schout, «burgemeestern̄ en̄ Raede» der stede van «hoern» (Hoorn) aan den magistraat van Leeuwarden, betreffende eene zaak waarin wegens verkocht- en geleverd ijzer een burger van Hoorn hier geld te vorderen had.

h. *Pleidooi-boeken,* van 1636—1803.

Meestal werden in deze boeken, oudtijds ook wel de «Cladde» genoemd, door de procureurs der gedingvoerende partijen de eisch, het antwoord re- en dupliek enz. ingeschreven, tusschen het inschrijven van welke schrifturen volgens de ordonnantie 8 dagen konden verloopen. Dikwijls* volgde hierop de vermelding der rechterlijke dispositiën (van praeparatoiren aard) naar aanleiding dezer geschriften uitgesproken.

Meestal want *somtijds* vindt men in de Recesboeken alleen vermeld: A. dient van libel (inhoudende den eisch) contra B. zonder meer; meestal echter: A. dient v. libel, enz. contra. B. in 't pleidooiboek.

i. *Consignatie-boeken,* van 1633—1809.

Deze houden in, aanteekeningen betreffende het door den presideerenden burgemeester in consignatie ontvangen van penningen, door dezen eigenhandig onderteekend; aanteekeningen betreffende het door al of niet bij vonnis bevoegd verklaarde crediteuren lichten der ten hunnen bate geconsigneerde penningen ook eigenhandig door hen onderteekend.

j. *Exhibitie-boeken,* van 1603—1647.

Hierin werden tweeërlei zaken aangeteekend:

a. acten van aanneming van een debiteur om het verschuldigde te zullen betalen;

b. *accusationes de contumacia,* doch slechts dan wanneer in eene zelfde zaak drie of meer zoodanige accusationes hadden plaats gehad.

Had dus de debiteur beloofd binnen een zekeren termijn te zullen betalen en kwam hij zulks niet na, of was de gedaagde bijv. driemaal of meer in gebreke geweest door zijn procureur schriftuur naar behooren te leveren enz., van welke zaken op verschillende tijden aanteekening in de reces-boeken was gedaan, dan nam des eischers procureur deze acten uit de reces-boeken over, toonde (exhibeerde) ze in rechte, liet ze in deze exhibitie-boeken inschrijven en tevens ter afdoening op den wekelijkschen rol brengen.

k. *Wekelijksch rolboek,* van 1743—1648.

De inhoud van dit register, waarvan slechts één exemplaar in het archief aanwezig is, sluit zich geheel bij dien der vorige soort aan. Het houdt namelijk slechts de rol *dier* zaken in, waarbij de impetrant vertoonende acten van aanneming des debiteurs of overleggende 3 of meer acten van accusatie «de contumacia» of andere schrifturen *op dien grond* de veroordeeling van den schuldenaar, verstek van beantwoording, rejectie eener door tegenpartij opgeworpen exceptie, enz., verzocht m. a. w. consenteerde om zelf van verdere levering van schrifturen vrijgesteld te worden of tot condemnatie der tegenpartij wegens diens herhaalde contumacie.

l. *Condemnatie-boeken,* van 1733--1810.

De condemnatiën, eerst na 1733 in deze afzonderlijke boeken voorkomende, zijn veroordeelingen naar aanleiding der in de categorieën j. en k. omschreven stukken, nadat bovendien te voren eenmaal bij *schriftelijke citatie* (de gewone dagvaardingen geschiedden voor het Nedergerecht bij *monde* der deurwaarders, enz.) de gedaagde was gedagvaard geworden. Voor zoover deze condemnatiën rechterlijke dispositiën zijn naar aanleiding van door den debiteur geleverde acten van aanneming kan men ze «Vrijwillige condemnatiën» noemen, want de debiteur had bij die acte beloofd binnen een zekeren tijd het debitum te zullen betalen, bij poene van condemnatie. Deze condemnatiën waren veroordeelingen namens «het Gerechte» door een *commissaris* van het gerecht uitgesproken (Zie Mr. BINCKES, *Verkl. op de Ord. v. Friesland* ad boek III, titel 2, art. 30). Dit moet ook aangenomen worden naar aanleiding van het door HUBER (*Heedensdaegse Rechtsgeleertheyt*» blz. 815) medegedeelde, waar ook in soortgelijke door het hof uitgesproken condemnatiën een *commissaris* namens het hof recht spreekt. Evenwel noch bij het gerecht, noch bij het hof werd dit «namens» *expressis verbis* uitgedrukt.

m. *Intendit-boeken,* van 1594—1639.

Hierin werden ingeschreven de rechterlijke uitspraken naar aanleiding van een door den requirant overgelegd *intendit,* hetzij het karakter van eindvonnis, hetzij dat van interlocutoir vonnis dragende. Dit *intendit* kon door den eischer worden ingediend als de gedaagde driemaal in gebreke geweest was om te verschijnen (na 3 accusationes de contumacia) 't woord beteekent, dat de eischer *alleen* intendeert, dat alleen *zijn* intentie, niet des gedaagden verwering meer, wordt behandeld. (HUBER, blz. 709).

n. *Interlocutoir sententie-boeken,* van 1562—1806.

Deze houden in de Interlocutoire sententiën, n.l. de vonnissen «geweesen op bewijs». Zij komen voor als

het gerecht de zaak niet in dien toestand bevindt, dat er een definitief vonnis kan worden gewezen, maar partijen «in faicten contrarie» en hen derhalve veroordeelt «haer vermeten te verificeeren«, m. a. w. nadere bewijsgronden voor hunne beweringen aan te voeren.

Naar analogie wat HUBER op blz. 709 en 770 in zijn *H. R.* leert moet men m. i. aannemen, dat de in *m* en *n* voorkomende dispositiën ook door een *commissaris* van het gerecht werden uitgesproken.

o. *Definitief-Sententie-boeken*, van 1554—1808.

Hierin werden tweederlei zaken opgeteekend:

a. de *eindvonnissen van het Nedergerecht* in de tusschen partijen aanhangige gedingen met voorafgaande korte vermelding van de beweringen der partijen, dus van de motieven waarop de vonnissen rustten;

b. de door den presideerenden burgemeester opgemaakte rangregelingen van crediteuren in insolvente boedels.

Deze definitieve sententiën hadden plaats op de zes Pronuntiatiedagen, welke er in het jaar waren. Er waren n.l. 6 vacantiën in het jaar en de eerste dag van iedere vacantie was pronuntiatiedag (Zie HUBER, *Heedensdaegse rechtsgeleertheyt*, blz. 697 en de laatste woorden van art. 8, titel VII, boek III der Ordonnantie waar men lezen kan «en word daarna gepronuntieert den 15 Julij (beginnende alsdan de groote vacantie»).

Wel bepaalde de 7e titel van het 3e boek der Ordonnantie deze vacantiën alleen voor het hof, maar de gewoonte (mos) bracht mede dat ook de einduitspraken van het Nedergerecht slechts op die begindagen van 's hofs vacantiën plaats vonden, en wat de vacantiën zelf bij het Nedergerecht betreft, ofschoon de Ordonnantie dienaangaande niets bepaalde, moet men toch zooals Mr. BINCKES ad art. 1, titel 2, boek 3, leert derzelver geldigheid «ex *tacito consensu* summae Potestatis» aannemen.

p. *Dispositief-boeken*, van 1595—1810.

Hierin werden *alleen* de eindvonnissen van het Nedergerecht, n.l. geheel zonder vermelding der motieven, ingeschreven.

Dat de rechter doorgaans de definitieve sententien op tweederlei wijs deed registreeren, eens het *dictum* of de bloote uitspraak en nog eens in een ander boek geëxtendeerd met eisch-antwoord, enz., der partijen vermeldt ook HUBER op blz. 829 zijner *H. R.*

q. *Taxatie-boeken*, van 1610—1811.

Hierin werden de door 't gerecht getaxeerde gerechtskosten der gedingen aangeteekend. Steeds was het eind der formule «'t Gerecht heeft de kosten die tot eene meerdere somme geëxtendeert waren getaxeert ende gemodereert tot, enz.»

r. *Executie-boeken*, van 1580—1651.

Hierin werden ingeschreven de door een beëedigden klerk ter secretarie in presentie van een Executeur of van een' der schepenen opgemaakte inventarisatiën van de roerende goederen van de in het ongelijk gestelden bij tusschen partijen gewezen vonnissen.

s. *Recepis-boeken*, van 1603—1717.

Deze houden in, aanteekeningen op de eene helft der bladzijden door notarissen eigenhandig geschreven en onderteekend betreffende door hen «gelichte processtukken» en dikwijls op de andere helft der blz. soortgelijke aanteekeningen van andere notarissen, dat deze stukken door de eerstgenoemden aan hen zijn «gerestitueerd» geworden.

t. *Annotatie-boeken*, van 1764—1810.

Deze registers houden in: aanteekeningen betreffende wegens overleggen en beantwoorden van stukken, wegens citatiën en getuigenverhooren, enz., betaalde gerechtskosten met vermelding aan het hoofd der bladzijde van den commissaris uit het gerecht voor wien deze zaken waren behandeld.

u. *Appointement-rolboekjes*, van 1740—1810.

Deze houden in, de verantwoordingen der boden van de door hun wegens ingediende en overgegeven gerechtelijke stukken ontvangen gelden.

ONEIGENLIJKE RECHTSPRAAK.
(Jurisdictio voluntaria).

v. *Huwelijks-boeken*, van 1594—1755.

Deze houden in:

Aanteekeningen betreffende 1° door het gerecht der stad aan partijen gegeven verlof om de huwelijksgeboden te laten plaats hebben; 2° voor den presideerenden burgemeester bevestigde echtvereenigingen, opgemaakt door den secretaris of diens beëedigden klerk en door dezen en den burgemeester onderteekend.

w. *Autorisatie-boeken*, van 1611—1810.

Deze houden in:

Aanteekeningen betreffende door 't gerecht der stad op verzoek der belanghebbenden tot het waarnemen van curateelen gemachtigde personen en vermeldingen van door die curators in handen van den presideerenden burgemeester afgelegde eeden.

x. *Weesboeken*, van 1574—1807.

Deze houden in:

a. Acten van *boedelscheiding* (in 't begin van het eerste boek de collectie afschriften van zoodanige acten) waarbij minderjarige weezen mede belanghebbenden

zijn, voor wie hunne voogden optreden, dikwijls hierbij door notarissen of procureurs geässisteerd, verleden op het raadhuis van Leeuwarden ten overstaan van den presideerenden burgemeester en den secretaris als commissarissen en door deze en de partijen onderteekend.

In de twee laatste boeken komen ook voor acten van «uitwijzing» d. i. uitkeering en «uitvinding», bepaling der hoegrootheid van een krachtens vererving competeerend aandeel, enz. even als hierboven door partijen en commissarissen onderteekend. Ook werden in deze twee laatste boeken in originali voor een notaris verleden en door hem en partijen onderteekende acten van *donatie* geregistreerd.

b. Afschriften van op het raadhuis in tegenwoordigheid van den presideerenden burgemeester en den secretaris door de voogden doorgaans aan hiertoe benoemde voogden (curatores ad actum recipiendarum rationum) overgelegde *slotrekening* en verantwoording en gedane uitkeering van het batig saldo casu quo («Rekeninge, bewijs en reliqua»). Verder de aanteekening dat op den genoemden dag de rekening alzoo gesloten is, en deze door de partijen, den burgemeester, den secretaris en door den notaris als deze, 't geen meestal geschiedde, den rendant in 't afleggen zijner rekening bijstond, is onderteekend geworden.

De aanteekeningen eindigen in de *laatste* boeken der collectie met de door den secretaris afgelegde verklaring, dat zij met het (oorspronkelijke) slot der rekening overeenstemmen.

ij. *Inventarisatie-boeken*, van 1550—1790.

Hierin werden geregistreerd inventarissen van de boedels van overleden personen, opgemaakt ten overstaan (en op last) van een der burgemeesters of van een der schepenen door het Gerecht hiertoe gecommitteerd door den secretaris of diens beëedigden klerk, later soms ook wel door een der boden van het Gerecht.

De boedels zijn meestal die, waarbij minderjarige weezen erfgenamen of mede-erfgenamen zijn, zoodat dan de inventarisatiën op last der overheid en op verzoek van de curators der weezen plaats hebben; somtijds geschieden zij op verzoek van de crediteuren van den erflater, of van de erfgenamen, zoo er in het laatste geval moeielijkheden zich hebben voorgedaan.

In de eerste helft nagenoeg zijn de inventarissen niet onderteekend: in de latere boeken vindt men gewoonlijk wel de onderteekeningen van den secretaris of diens klerk, soms ook die van den burgemeester, den schepen en der partijen.

z. *Aestimatie-boeken*, van 1561—1707.

Hierin werden geregistreerd de inventarisatiën *en aestimatiën*, geschied door een der schepenen en den secretaris of diens beëedigden klerk of door den laatsten alleen na plaats gehad hebbende waardeeringen door bevoegde taxateurs op verzoek van voogden over minderjarigen, van eene hertrouwende of een hertrouwenden echtgenoot, enz. van de door overleden personen nagelaten on- of roerende goederen, van eene bizondere soort van goederen in die boedels aanwezig, van boedels welke verdeeld moeten worden tusschen een der hertrouwende ouders en kinderen uit een vorig huwelijk, enz.

Meestal niet, doch somtijds wel, is op 't eind de onderteekening der origineelen er bij aangeteekend.

aa. *Decreet-boeken*, van 1561—1807.

Hierin werden geregistreerd:

De door het gerecht uitgevaardigde decreten in originali in de eerste tijden van het zegel der stad voorzien, waarbij de *op verzoek* toegestane en plaats gehad hebbende verkoopen van onroerende goederen toebehoorende:

1°. aan minderjarige weezen alleen of met anderen;

2°. aan niet betalende debiteuren, werden bekrachtigd. Uitvoeriglijk worden hierin ook de gronden, waarop het verzoek of de eisch rustte, de diverse bemoeilingen, als bijv. de benoeming van een commissaris uit het gerecht om prae-advies uit te brengen, de wijze van verkoop, enz. opgeteekend.

bb. *Annotatieboeken der collaterale erfenissen*, van 1716—1806.

Hierin werden opgeteekend de ter secretarie gedane aangiften door of namens de erfgenamen der opengevallen collaterale erfenissen.

Een zeer korten tijd in 't begin vindt men aangeteekend dat personen vóór den presideerenden burgemeester compareerende deze aangiften deden. Weldra ontbreekt die vermelding geheel.

Deze geregistreerde aangiften zijn door den secretaris onderteekend.

cc. *Inventaris-boeken der collaterale nalatenschappen*, van 1733—1811.

Deze registers houden in hoofdzaak in:

1°. De afschriften der inventarissen en extract-inventarissen van boedels en goederen aangeërfd van bloedverwanten in de zijd-linie (erven van een echtgenoot werd hier ook onder gebracht) in originali onderteekend door den erfgenaam, soms mede namens andere erfgenamen, aangever dezer successie en bovenaan in margine van al de door den secretaris of diens beëedigden klerk onderteekende verklaringen voorzien, dat deze aan het gerecht overgeleverde inventarissen voor den presideerenden burgemeester waren beëedigd geworden.

2°. Afschriften van aan het gerecht van andere steden of aan elders wonende notarissen gedane aangiften door aldaar wonende doch Friesche Obligatiën, aan de belasting van het collateraal subject, ervende personen in originali door de burgemeesters of de notarissen, aan wie de aangifte gedaan was, onderteekend.

(Deze belasting op het collateraal was ingevoerd bij resolutie der Staten van Friesland van 5 Juni 1716).

dd. *Proclamatie-boeken*, van 1571—1811.

Hierin werden opgeteekend de aan het gerecht gedane verzoeken door de koopers van onroerende goederen, enz. om *booden* van en *consent* op die koopen. In margine werd aangeteekend, dat de *booden* n.l. de proclamatiën over de kerk en het gerecht (alwaar die bekendmakingen geschiedden door een beëedigden klerk van de secretarie of door een stadsbode, zie HAMERSTER, 1e deel zijner *Verklaring van de Ord. van Vriesland*, blz. 147), hadden plaats gehad, waarop dan zoo die zonder «verspieringhe» n.l. zonder dat iemand zich tegen den koop verzette, hadden plaats gehad de aanteekening volgde «fiat consent». Tevens werden in deze registers de aanvragen om verbreking van den koop wegens het «niaer» opgeteekend en boven aan den rand onder de vermelding der geschiedde proclamatiën aangeteekend «fiat consent aan de retrahenten» indien n.l. het gerecht en de primitieve koopers overname van den koop wegens het niaer billijkten en er genoegen mede namen.

ee. *Groot-consent-boeken*, van 1580—1811.

Hierin werden ingeschreven aanteekeningen betreffende plaats gehad hebbende koopen van onroerende goederen, van renten uit onroerende goederen, enz. en hierin verwezen naar de van die koopen gemaakte koopbrieven ter kennisneming van de nadere bizonderderheden.

Daarop volgen de aanteekeningen dat na behoorlijke proclamatiën consent in judicio is gepasseerd geworden en de data hiervan.

ff. *Klein-consent-boeken*, van 1546—1811.

Inhoud soortgelijk aan dien van soort *ee.*

Het verschil betreft slechts de grootte der koopsom. Op de verkoopen boven de *400* goudguldens moesten groote-. op die daar beneden kleine consenten worden verleend. Vóór 11 December 1619 was de grens *200* goudguldens (Zie Mr. BINCKES, *Verklaring der Ord. van Vriesland*, deel 1, blz. 241).

gg. *Hypotheek-boeken*, van 1705—1719.

De hypotheek-boeken (in zeer onvolledigen getale aanwezig) houden de verklaringen in, dat zekere personen ter secretarie voor den presideerenden burgemeester en den secretaris stukken in originali hebben vertoond om geregistreerd te worden van dezen inhoud:

1°. Schuldbrieven waarin debiteuren bekennen aan genoemde crediteuren geldsommen schuldig te zijn en tot zekerheid van de betaling *alle hunne* (»geen exempte") goederen tot onderpand te stellen;

2°. Inventarisatiën van dikwijls uit geldsgebrek verkochte roerende, doorgaans ook getaxeerde, goederen gevolgd door acten «praecario» n. l. verklaringen der verkoopers, dat de koopsom hun is betaald geworden ter kwitantie van welke betalingen deze brieven dienen kunnen, doch dat zij die goederen nog praecario (ter beede) van de koopers bezitten, terwijl zij zich verbinden die goederen op de eerste aanmaning te zullen teruggeven, hiervoor al hunne goederen tot onderpand stellende.

De aanteekeningen eindigen met de door den burgemeester en den secretaris onderteekende verklaringen, dat de stukken overeenkomstig de origineelen zijn.

BIJLAGE N°. I.

Beschouwingen naar aanleiding van:
de Huwelijksboeken.

Welke zijn bij ons de vereischten voor een huwelijk?

1°. Gebleken wilsovereenstemming van hiertoe bevoegde personen om met elkaar een huwelijk aan te gaan.

2°. Voltrekking met inachtneming der door de wet gestelde vormen en formaliteiten.

Hoe was zulks in de tijden der republiek in de provincie Friesland?

Ik meen te moeten aannemen dat het vereischte sub n°. 1 genoemd daar toen slechts alléén bestond.

De ordonnantie van Friesland behandelt in titel 1 van 't eerste boek «de Houwelijken». De artikelen een tot en met vier handelen over de personen, die wegens bloed- en aanverwantschap niet met elkaar mogen huwen, en artikel 5 leert dat zoo «hier tegens geschiede alzulken trouwe ende belofte *geheel van onwaarden* wezen zal.» Artikel 6 en 7 bedreigen *dezelfde straf* van nulliteit tegen het huwen met jeugdige personen zonder de vereischte toestemmingen. De artikelen 8 en 9 bedreigen straf tegen andere personen, die het sluiten van zoodanige huwelijken zouden vergemakkelijken. Art. 10 verbiedt hen, die onder voogdij staan te huwen zonder consent der voogden tenzij . . . in enkele speciale gevallen, ook op straffe van nulliteit.

Eindelijk komt art. 11, 't welk ik om zijn belang hier in extenso laat volgen:

«Alle persoonen / zoowel met weduwen / als jonge «jufferen en dochteren trouwende, elkanderen niet be«staande in de verboden graaden van bloede / ende «Maagschap / ofte zwagerschap / van wat staat ofte «conditie zij zijn / zullen gehouden wezen / haare «trouw / behoorlijk voor de vergaderinge in den Echte / «te solemniseeren voor de gemeente Gods / na oproe«pinge haarer naamen ende beloften / op drie ver«scheidene Zondagen / over de kerken / door de «respectieve dienaaren des Goddelijken woords / on«middelijk na 't sluiten van de predikatie te geschieden / «of ten minste bij tolerantie / of tot nader dispositie / «na drie oproepingen van hunne naamen ende beloften / «voor eens yederen competenten gerechte / op drie «verscheidene rechtsdagen / acte van haare vereeniging «in den echte / voor een uit dezelven Gerechte / door «den secretaris te laaten aanteekenen / bij poene van «twaalf caroli guldens voor de eerste reize, enz. . . . . «En ingevalle zoodanige persoonen verder halstarrig «mochten blijven / zoo zal tegens dezelve criminaliter «worden geprocedeert», enz.

Deze personen zullen dus gehouden zijn «haar trouwe» te laten solemniseeren die dus *al bestaat* vóór de solemnisatie gelijk ook Mr. Binckes op blz. 28 en 29 in zijn *Verklaaringe van de Statuten van Friesland*, Leeuwarden 1785, en Mr. Hamerster, *Duidelijke verklaaring* als boven, Leeuwarden 1743, leeren.

Voor «de vergaderinge in den echte» beteekent: eer zij bij elkander komen wonen, om als man en vrouw te leven, zegt Mr. Binckes en de Hr. Dominicus Hamerster zegt hierover op blz. 19 van het aangehaalde werk, «zoodat de zin is dat die zulks doen eer «dat de houwelijks proclamatiën zijn gegaan en voor «dat haar trouwe gesolemniseert zij, dezelve zich schuldig «maken aan een *notoire overtreding*, en onderhavig «zijn aan de straf hieronder gesteld.» In art. 5 worden door den wetgever «trouwe ende belofte» naast elkander gezet. Mr. Binckes zegt ook *uitdrukkelijk* dat 't woorden zijn van verschillende beteekenis.

Het verschijnen van iemand voor het gerecht gaat volgens Mr. Binckes op deze wijze, «dat partijen voor den com[is] moeten compareeren en aldaar verzoeken, dat er acte worde opgemaakt van hun *gesloten* huwelijk.» Dus volgens hem verschijnen partijen niet voor een van 't gerecht (hier den burgemeester) om door hem aan elkaar gehuwd te worden, maar om ten zijnen overstaan te verklaren, dat zij reeds vroeger aan elkaar gehuwd zijn geworden.

De huwelijksboeken der schepen-archieven houden tweederlei soort van vermeldingen in, gelijk ik in den inventaris vermeldde.

V. 1°. Dit geschiedde aan hen die in de kerk huwden. Hunne huwelijken werden gewoonlijk den dag na 't gegeven verlof voor de eerste maal opgelezen in de kerken, zoodat de echtsgeboden gewoonlijk op Zaturdagen schijnen te zijn geconsenteerd geworden.

V. 2°. De vaste formule luidde als volgt:

«X en Y nae drie proclamatiën hunner echte over «den Gerechte dezer stede sonder enige protestatie «ofte verspieringe persoonl. voor den presideren̄ Burgem[r] «. . . en mij ondergescr̄ secrēts gecompareert sijnde «hebben alsnoch bekent malcanderen *echte belooft ende «getrout te hebben*, naemen daerom̄e aen metten anderen «te leven als echtel. na Godes h ordtie toestaet sonder «elxanderen te verlaten voordat Godt Almachtich haer «metter doot beliefde te scheiden, waarop sij malcan«dern den rechter hant hebben gegeven en 't echte «alsoo bevesticht.

«in kennisse ons Commissariën handen desen» (den datum)

Handteekening: van den burgemeester,
van den secretaris.

Partijen bekenden dus elkander «echte belooft en getrouwt te hebben». Ik meen, dat die woorden *'tzelfde* beteekenen en alzoo moeten worden opgevat: ze bekenden elkaar *getrouwd te hebben.* Ze «naemen daerom̄e aen» enz. is m. i. ze bekenden vroeger aangenomen te hebben.

Deze opvatting komt mij beter voor dan dat men hier leze voor «echte belooft» een (aanstaand) huwelijk elkaâr beloofd en «getrout» trouwbeloften gedaan te hebben. Dat vroeger trouwen en trouwbeloften toen indentisch waren, bleek mij niet en kan ik derhalve moeielijk aannemen.

«Waarop zij malcanderen den rechter hant geven en 't echte alzoo bevesticht» zal dan moeten worden opgevat als hebbende plaats gehad voor den burgemeester en den secretaris.

Zooals mij uit de huwelijksboeken der Herv. kerk bleek, werden de personen na de drie oproepingen in het huwelijk *bevestigd.* Hier dus dezelfde uitdrukking als bij de handeling voor den burgemeester.

Tegen mijne in 't begin genoemde stelling zoude men hier kunnen aanvoeren: als men in een toestand bevestigd wordt, is men er eerst volkomen in *na* die bevestigtiging. Een *verkozen* volksvertegenwoordiger is eerst werkelijk vertegenwoordiger, nadat hij is bevestigd geworden, doordien zijne geloofsbrieven zijn onderzocht en goedgekeurd geworden. Ook art. XIV geeft grond om aan de juistheid van het gestelde te twijfelen, want het zegt: «Dat geen predikanten / ofte gerechten / «eenige persoonen / die in hare grietenije / stadt / of «dorp / geen proclamatiën hebben gehad / zullen mogen «trouwen of gaargeven tenzij» enz.

Dus hier wordt ipsis verbis gezegd dat de «*predikanten» ende gerechten* trouwen en «gaargeven».

En toch meen ik bij mijne stelling, «dat in den tijd «der republiek voor een huwelijk hier voldoende was, «de voldoende gebleken *wilsovereenstemming* van tot «het met elkaar huwen bevoegde personen» te kunnen

blijven, niet alleen omdat zoo ook de jurisprudentie was, zie o. a. HUBER, HAMERSTER en BINCKES, maar vooral omdat m. i. de poenale sanctie van *art. 11* de juistheid der stelling aantoont. Immers hier *geene straffe «van nulliteit der trouwe»* bij het niet nakomen der voorgeschreven solemnisatiën, *maar boeten en andere straffen* vinden wij er tegen bedreigd.

HUBER zegt dienaangaande in zijne *Heedensdaegse rechtsgeleertheyt*, Amsterdam 1724, blz. 24:

«Ingevalle de verkondinge over kerk of gerechte «naegelaten is, ende niettemin van elders *blijk* van «trouwbeloften voor de handt zij, soo *bestaet echter «het houwelijk*, en de kinderen zijn echt en erven van «haer ouders, gelijk meermaals bij den hove verstaen «ende gewesen is», enz.

De zaak schijnt dus wel eens betwist te zijn geworden. Ook MR. HAMERSTER zegt nagenoeg dienaangaande hetzelfde in het aangehaalde werk.

MR. DOMINICUS HAMERSTER zegt nl. op blz. 19 van het aangehaalde werk in een noot «Voor de vergaderinge in den echte; dit wil niet zeggen, dat er «geen echt ofte houwelijk zal zijn, voor dat de gebode «solemniteit geschiedt zij, geenszins; want door *weder«zijdsche toestemming* het houwelijk voltrokken wordt, «en de kinderen daaruit gebooren, wettich zijn, schoon «er ook geene proclamatiën waren gegaan, veel min «het houwelijk voor de gemeente, ofte gerechtelijk «bevestigd was.»

Het criterium eener stelling is dat zij betwistbaar zij. Ook aan dit vereischte voldoet de door mij geproponeerde. Toch meen ik met recht haar te kunnen volhouden en eindig hiermee:

«In de tijden der republiek was in Friesland de nakoming der bepalingen door Art. 11 der Ordon. voorgeschreven, een *naturale*, niet een *essentiale* voor een wettig huwelijk.

BIJLAGE N°. II.

Beschouwingen naar aanleiding van de *Decreetboeken*.

Het opschrift van het oudste boek dezer verzameling, dat van 1580 luidt:

«Decreten zoe den minderen van jaeren als executiën «concerneerende», en geeft op deze wijze den hoofdinhoud juist weêr:

1°. *«den minderen van jaeren»*

Even als onze artikelen 451 en volg. B. W. zoo waakten de artikelen 9, 10 en 11 en de in dat laatste artikel aangehaalde artikelen van den XIIIen titel 1e boek der ordonnantie van Friesland voor de belangen der minderjarige weezen wat hun eigendom van onroerende goederen betrof.

Artikel 9 luidde:

«Ende aangaande de verkoopinge of belastinge / van «onroerlijke goederen van weeskinderen / minderjaarige «ofte andere / onder voogdije staande / is geordonneert / «dat de voogden van dezelve weezen / dewelcke dunken «zal zulke aliënatie ofte belastinge *noodzakelijk* te zijn / «door schuld ofte last / in beschreeven Keizerlijke «rechten uitgedruckt en begreepen / gehouden zullen «weezen / den Hove van Vriesland ofte een Grietman / «ofte Magistraat van de stad / daar onder dezelve goe«deren gelegen zijn / den last te ontdekken / ende van «hun te verzoeken consent.»

Art. 10. «Die op de noodzakelijkheid kennisse eñ «informatie neemen / ende na forme eñ vermoogen «van beschreeven recht / 't voorsz. decreet interponeeren «mogen.»

De artikelen 3, 4, 5, 6 en 7 van dien titel der ordonnantie schreven de wijze voor, waarop deze verkoopen moesten geschieden en de daarbij in acht te nemen formaliteiten. Een en ander komt kortelijks hierop neder:

Het door den voogd of anders genoemden voorstander van de belangen der minderjarigen ingediende request, waarbij de verkoop werd verzocht, bevatte natuurlijk in extenso de gronden, waarop dit verzoek rustte. Voor alles moest er, zooals ook HUBER zegt, *noodzakelijkheid* voor een zoodanigen verkoop bestaan.

«Het decreet» zegt HUBER op blz. 322 van zijn door mij in de vorige bijlage ook reeds aangehaald werk *«Heedensdaegse rechtsgeleertheit»* (voortaan *H. R.* te noemen) «kan niet worden vergunt als om reden van «*noodwendigheit*, maar om profijt desselven mach het «niet geschieden», enz.

Voor 't gerecht nu werd een der schepenen tot commissaris benoemd om het te informeeren omtrent de noodzakelijkheid om een zoodanigen verkoop toe te staan. Er moest dus geen ander middel te vinden wezen, «den weeskinderen minst schadelijcken zijnde,» was dit zoo, dan werd toegestaan tot den verkoop over te gaan. Alvorens hiertoe over te gaan moesten de verkoopers op drie achtereenvolgende zondagen in de kerk en op drie gelijke rechtsdagen voor 't gerecht den aanstaanden verkoop met voorwaarden van betaling, enz. laten proclameeren (bovendien werd dikwijls de verkoop «metten tromme omgeslagen») m. a. w. laten omroepen, dat op een bepaalden dag de verkoop bij de brandende kaars zoude plaats hebben ten overstaan van een door 't gerecht benoemden commissaris. Alsnu ging men in diens tegenwoordigheid tot het opbieden over, en wie bij 't uitgaan der kaars de hoogste bieder was, was (voorloopig) kooper. Somtijds hadden er alvorens de kaars werd opgestoken verhoogingen bij strijkgeld plaats, met premie voor wien de eerste verhooging deed, hoogere premie voor wien de tweede enz. Het geschiedde dan ook wel, dat de verkoop eigenlijk reeds tot stand gekomen was, en men zich tot het

gerecht wendde alleen om *goedkeuring* van dien verkoop te verkrijgen. Ook dan evenwel werd de gewone weg bewandeld: proclamatiën, provisioneele verkoop bij den kaarsbrand en eindelijk definitieve verkoop.

Op den 10ⁿ dag nu na den verkoop bij de kaars, nadat de verkoop nog *eens* in de kerk en voor 't gerecht was geproclameerd en was deze een Zondag dan op den elfden, werd de verkooping overgebracht naar het raadhuis, alwaar het gerecht m. a. w. de magistraat der stad door den presideerenden burgemeester het stadszegel liet zetten op het was. Alsnu werden nog eens al de voorwaarden, enz. betreffende den verkoop voorgelezen, waarna de gelegenheid geopend werd om het bij den kaarsbrand gedane bod te verhoogen. Geschiedde zulks, dan genoot degeen, die bij het uitgaan (of uitdoen als de verkooper dacht dat het bod toch niet meer zoude worden verhoogd) van de kaars kooper gebleven was, den zesden penning, dus 16 à 17% n.l. $16^2/_3$ % van de verhooging m. a. w. van het verschil tusschen de provisioneele en de definitieve koopsom. Zoodra de burgemeester van oordeel was, dat niemand meer den koop zoude verhoogen, werd door hem het zegel gelicht van het was, en de hoogste aan bod was definitief kooper.

Hierop werd door het stadsgerecht, hetgeen geschied was «voor goet aangesien, geratificeert eñ gedecreteert» en de kooper gecondemneerd (zooals de uitdrukking luidde) om alle voorwaarden goed en getrouwelijk na te komen, en zijne handen «te ijdelen van den penningen» m. a. w. de koopsom te betalen.

2°. «Executiën concerneerende».

Hier waren de verzoekers tot den verkoop: de crediteuren. Door «hun brieven van executoriën» uit te reiken werd hun dit verzoek toegestaan. Op vertoon dezer brieven werd dan door 't gerecht een der schepenen benoemd opdat te diens overstaan de verkoop zoude geschieden.

Golden bij deze verkoopen soortgelijke formaliteiten als bij de sub 1 genoemde? De vergelijking der betreffende artikelen zoude bij den eersten aanblik tot eene ontkennende beantwoording dier vraag kunnen aanleiding geven, want art. 3, titel XIII, boek 1 der ordonnantie, handelende over den verkoop van de goederen der minderjarigen, zegt: «dat zij die zoodanige goederen willen verkoopen, gehouden zullen zijn «den verkoop *te doen proclameeren*;» art. 4, titel XXVIII, boek 3, handelende over den executorialen verkoop, vermeldt, dat zij gehouden zullen zijn de goederen «*te laaten opbieden*».

HUBER, blz. 332 zijner *H. R.* zegt bij de decretale verkoopingen van de goederen van *minderjarigen* «soo moet het goed *worden opgeboden*» en op blz. 850 ibidem over de executoriale verkoopen sprekende «soo moet hij die laten *proclameeren ende opbieden*».

Het vreemde hierin is dat, waar de ordonnantie spreekt van te doen proclameeren HUBER spreekt van «opbieden» en waar de ordonnantie spreekt van opbieden, heeft HUBER er eigenmachtig en «proclameeren» bijgevoegt. In deze zaak, hetzij met de meeste bescheidenheid gezegd, schijnt HUBER mij niet zeer nauwkeurig te zijn, want par. 16, blz. 332 *H. R.* luidt in hoofdzaak: «Het «decreet om reeden van nootwendigheit bij 't Hof, «anders bij de Nederrechten gegeven zijn de tot ver-«koopinge ofte beswaringe der weese goederen soo «moet het goedt op drie verscheidene sondagen in de «kerke en driemaal over 't gerecht worden *opgebooden*, «ende daer na op seekeren bestemden dage in de naeste «stadt of plaetse daar 't recht gehouden wordt, bij «uitgang van de brandende keersse den meestbiedende «verkocht *ende gelaten* worden. Van welke alles brieven «van decreet moeten worden gemaakt». En gelijk ik sub 1° beschreef, werd juist het goed aan den bij den brandenden kaars blijvenden kooper *provisioneel* verkocht, dus *niet* gelaten.

Aan HUBER hebben wij hier dus niet veel.

De meening van Mr. BINCKES, die ook reeds in de vorige bijlage door mij is aangehaald geworden, is deze in zijne beschouwing ad. art. 4, titel 28, boek 3, blz. 381 v. h. deel zijner verklaring der ordonnantiën van Friesland: «Te laaten opbieden.»

«Men ziet ligtelijk, dat opbieden hier wat *anders* «beteekent als hetgeene wij thans gewoon zijn door «dat woord uit te drukken, voor zooverre wij daarmede «te kennen geven eene verhooginge van een reeds «gedaan bod, want: hier gesprooken wordende van eene «verhooginge, die nog niet aan den gang is, moet het «hier genomen worden voor *aanbieden* ter *verkoopinge*».

Ook naar mijne meening doelen «te doen procla-«meeren» en «te laten opbieden» op dezelfde handeling, want de *Decreetboeken* van de collectie der Schepen-Archieven spreken èn bij verkoopen van onroerende goederen aan minderjarigen toebehoorende èn bij de executoriale verkoopen van «*te doen proclameeren*,» en maken dus *geen onderscheid*.

Ik vond daarin dat bij den execut. verkoop de door 't gerecht gecommiteerde commissaris dit proclameeren door den gezworen stadsbode liet doen; vermoedelijk deed deze zulks ook bij de verkoopen der andere soort *Bekendmaking:* dit was m. i. het eenige doel dier proclamatiën; zoo zoude ik wel met Mr. BINCKES, «te laaten opbieden» volgens ons spraakgebruik willen lezen «te laten *aanbieden*» sc. ten verkoop.

Voornamelijk mij dus beroepende op hetgeen ik in de Decreetboeken vond, meen ik de hiervoor gestelde vraag aldus te mogen beantwoorden: bij de verkoopen sub N° 1 en sub 2 behandeld, moesten *gelijke* formaliteiten worden in acht genomen.

BIJLAGE N°. III.

Beschouwingen naar aanleiding van de *Proclamatie-* en de *Consentboeken*.

Aldus te behandelen:

I. Een enkel woord over de vereischten eener koopovereenkomst, over eigendomsverkrijging krachtens koop volgens het vroegere- en het tegenwoordige recht en over de verschillende wijzen waarop de levering (traditio) oudtijds alhier geschieden kon.

II. Het doel der proclamatien en het «niaer».

III. Verdediging der stelling, dat de kooper na de levering doch vóór de proclamatiën reeds eigenaar is van het gekochte goed.

IV. Een enkel woord over consenten en consentgelden.

I. Gelijk bij de Romeinen en bij ons waren ook in de tijden, die ik hier behandel, voor de koopovereenkomst zelve deze 3 zaken noodig: «*Consensus, mercx* «en *pretium*» (Zie HUBER *H. R.* blz. 350) en gold ook toen wat de eigendomsverkrijging krachtens eene koopovereenkomst betreft «*traditionibus, non nudis pactis* dominia rerum transferuntur.» (Zie HUBER blz. 367 «de levering van het verkochte goed, waer in de *voornaemste koops vervullinge* bestaet).»

Een enkel woord over die levering. Verschillende eigenaardige wijzen worden op blz. 119 zijner Heedensdaegse rechtsgeleertheit door HUBER opgegeven. Bijv. als men dengeenen, aan wien het goed geleverd moet worden, leidt in het huis of het land, zoodat hij een deel er van met zijne handen aangrijpe of met zijne voeten betreede, of op of in het goed is op het oogenblik «als men d' overdracht door een bequamen titel «bekoomt.» «Soo wordt» zegt HUBER verder, «op eenige «plaetsen een kluit aerde, aan den koper van een ge«heel stuk landts, ten overstaan van het gerechte, of «van getuigen geleevert; of anders de verkoper neemt «een stokjen in de handt en het selve wech werpende «verklaert de bezittinge te verlaten tot profijt van een «ander.» «Maar» vervolgt HUBER «bij ons sijn diergelijke «wijsen van doen, zelden of nooit in gebruik; want «vastigheden gekocht of geschonken zijnde, soo wordt «er een *brief* van gemaekt, en die overgeleevert zijnde, «mag de koper het bezit van 't goedt aanvaerden, of «terstont of ter bestemder tijdt door hem selfs, of door «een ander, het zij meijer of andere volmacht, daer «toe van hem geschikt; en dan is de eygendom ten «vollen overgedragen, *'t welk ook sonder brief* in dier «voegen kan geschieden.» Dus geen vast systeem en zelfs de *brief* kon wel, doch behoefde niet geschreven te worden.

II. De artikelen 1 en 2 van boek 1, titel XI der ordonnantie, luidden:

Art. 1. «Dat de gekochte en verwisselde onroerlijke «goederen / binnens jaars / tot drie verscheidene tijden «in de parochie kerke / en zoo driemaal over 't gerechte / daar de onroerende goederen gelegen zijn / zullen worden geproclameert / of te bode gestelt.»

Art. 2. «Wie gekocht of gewisselt goedt, zonder te «bode te stellen een jaar lang bevonden wordt bezeten «te hebben die zal dat goedt verliezen waarvan de «*aanbrenger* een gerechte derdendeel, de officier een «gelijke *derdendeel*, ende de armen de resteerende «derde part zullen genieten, *ten waare dat de kooper* «VIJF JAAREN *de goederen na de koop hadde gepossideert,* «*zonder interpellatie om de breuken*».

Uit den inventaris kan blijken, waaruit de proclamatiën bestonden. Het doel ervan was om aan de gedane verkoopen openbaarheid te geven, want zooals HUBER op blz. 366 zegt: «daer is het *gemeene best* «aen gelegen dat *bekent zij* wat eygenaers van onroer«lijke goederen daer zijn». Doch daar, gelijk ik sub III° zal trachten aan te toonen, die te boode stelling toch ten slotte achtergelaten *kon* worden en de levering heimelijk konde geschieden verschaft m. i. ons eenvoudig artikel 671 B. W. veel meer rechtszekerheid, wat den eigendom der onroerende goederen betreft, dan de veel uitvoeriger bepalingen van den 11ⁿ titel der Ordonnantie. Niet slechts «het gemeene best ook particulieren», zoo zegt HUBER verder «is er veel aan gelegen, dat sij weeten mogen, «wanneer eenig goedt vervreemdt wordt, daer sij aen«spraek op mochten hebben, of dat sij souden willen «naesten of niaeren». HUBER, blz. 366. Deze «niaerkoop» wordt door HUBER op blz. 375 als eene der vier bizondere oorzaken genoemd, waardoor koop kan worden *verbroken*. Hij definieert het op blz. 378 in par. 23 aldus: «het is een recht waer door yemant «kan treeden in een ander mans koop, en den eersten «kooper uitsluiten, mits denselven prijs betalende aen «den verkooper.» Dit recht van naasting moet volgens HUBER uit het leenrecht van Lombardije en uit «het gewoonterecht der volkeren» afkomstig zijn en wordt behandeld in den 12ⁿ titel, 1ᵉ boek der Ordonnantie van Vriesland. De oorzaken waarvoor men niaerneming vragen mocht, waren: 1° bloedverwantschap; 2° nabuurschap. Zoowel mannen als vrouwen konden, meen ik, niaeren. In de eerste categorie ging natuurlijk de naaste bloedverwant aan een verderen of eene verdere voor. Waren er geen bloedverwanten die het niaer wilden nemen, zoo kwamen de rechthebbenden der tweede categorie aan de beurt. Het doel van het sub 1° genoemde niaer was om zooveel mogelijk de goederen in *hetzelfde geslacht* te behouden; dat van het sub 2° genoemde zal wel geweest zijn om zooveel mogelijk vereeniging van landbezit te bevorderen.

III. Welke was nu de rechtstoestand van den kooper ten opzichte van het gekochte goed na de levering,

doch voor de proclamatiën, die zoowel vóór als na de levering konden geschieden? (HUBER, H. R. blz. 367). Was hij m. a. w. bezitter of eigenaar?

Voor bezit zijn, en waren ook jure Romano, noodig twee zaken: *corpus*, het *feitelijk* hebben of houden der zaak; *animus*, de wil van een eigenaar of rechthebbende. Art. 2, hierboven aangehaald, spreekt van «bevonden wordt *bezeten* te hebben» en «hadde *gepossideert*». HAMERSTER ontwijkt in zijne noot op dit artikel de kwestie, zeggende: «daar hij reeds eigenaar ofte ten «minsten possesseur van was geweest».

Ofschoon de woorden der wet dus aan bezit zouden kunnen doen denken zal ik trachten de stelling hier te verdedigen: dat hij *meer dan bezitter*, dat hij *eigenaar* was.

De argumenten voor deze stelling put ik:

1° uit *de laatste* woorden van art. 6 v. d. 12ⁿ, 2° uit die van art. 2 v. d. 11ⁿ titel der Ord. Boek I.

Bestond alleen het eerste gedeelte van dit artikel 6 «Wanneer een koper het verkochte niet binnen den «behoorlijken tijdt heeft laten proclameeren / zal echter «die gene / die aen het niaer gelegen is / binnen «dartig jaaren eisch tegen den koper mogen nemen / «om het verkochte te doen proclameeren», men zoude althans volgens *dit artikel* redeneerende, de kooper als *bezitter* moeten beschouwen, die door een rustig bezit van 30 jaar door verjaring (usucapione) eigenaar werd, en de dertig jaren met opzicht van den persoon «die aan het niaer gelegen is» als den *fatalen termijn binnen* welken deze den eisch, wat de proclamatiën betreft, tegen den kooper moest instellen, op verbeurte van dit recht. De *laatste* woorden van dit artikel evenwel, «doch zal deselve geen actie geschaapen zijn tegens «een *tweede* kooper / die het verkochte behoorlijk «heeft laten proclameeren» zijn het eerste- en hoofdargument mijner stelling.

Immers daar *blijkt uit*, dat de eerste kooper, *ofschoon* hij nagelaten hadde het goed te laten proclameeren, *toch kon verkoopen*.

Verkoopt men iets noch als mandataris noch als negotiorum gestor (en van 't eene noch het andere kan hier sprake zijn, daar de eerste verkooper willens en wetens zijn goed aan den kooper, den *nalater* der proclamatiën had *verkocht* en derhalve evenmin van een «clam of praecario *alter ab altero possidere*»), dan moet men *eigenaar dier zaken* zijn. Want een bezitter, kan slechts *bezit*, nooit het *hoogste recht* op de zaak, dat van eigendom, aan een ander overdragen.

Evenwel een zwaard van Damocles hangt dezen eigenaar boven het hoofd! Want voldoet hij binnen het jaar niet aan het voorschrift der te boode stellingen dan loopt hij van 1—5 jaren de kans om dit zijn goed als *straf* voor *zijne nalatigheid*, zoo die wordt aangebracht, te verliezen.

En hier kom ik tot mijn tweede argument: Immers gelijk in 't eind van het hierboven aangehaalde art. 2 van titel XI der Ordonnantie met even zoo vele woorden wordt gezegd: slechts *vijf jaren* na den koop loopt hij die kans; slechts *binnen dien termijn* kon de straf in het eerste deel er van opgelegd, worden beloopen.

Mijne conclusie hierin is derhalve deze: *Als straf* werd aan die koopers die de voorgeschreven proclamatiën hadden verzuimd, zoo dit verzuim binnen vijf jaren was *aangebracht* geworden *hunnen eigendom* ontnomen, alles, gelijk wij zagen, alleen behoudens het recht van een naaster, *de restrictie* van wiens recht evenwel het hoofdargument voor mijne stelling was.

Laat ons nu tot den toestand van den kooper in kwestie terugkeeren.

Liep dit alles goed af dan is hij nog 26 jaar (n.l. van 1—31 jaar, art. 6, Titel XII) aan het gevaar blootgesteld dat hij die *aan het niaer* gelegen is hem dagvaardt om de proclamatiën alsnog te laten plaats hebben, zoodat het ook dan nog mogelijk is dat hij het goed verliest zoo n. l. eens *anders beter recht* om dit goed te koopen bewezen mocht worden, dit alles evenwel *tenzij* men in het geval in de laatste woorden van art. 6 v. Titel XII genoemd, verkeert.

Die termijn moet men m. i., gelijk ook HAMERSTER I blz. 177 oordeelt, aannemen van 1—31 jaar te zijn. Immers gedurende een jaar had de eerste kooper volgens artikel 2 van titel 11 den tijd zijn koop te laten proclameeren, zoodat gedurende dat jaar hij «die aan «het niaer gelegen was» nog niet gerechtigd was van den kooper de proclamatiën van het gekochte te vorderen. Bij nalating begon dus eerst van af het einde van dat 1ᵉ jaar verzuim.

Ten slotte hier nog deze opmerking:

De beschouwing van HAMERSTER (op blz. 150, deel I) naar aanleiding van art. 2 van den elfden titel luidende als volgt:

«Edoch ik geef in bedenking of zulk een kooper «*desniettemin* niet verplicht zal kunnen worden, door «*al die daar bij geinteresseert zijn*, om na verloop van «dien tijd evenwel de koop te laten proclameeren? «Aan de *gerechtigde tot het niaer* is *uitdrukkelijk* dat «recht gegeven tot aan 30 jaaren toe. Maar aan de «andere is die faculteit ook nergens (zoo veel ik weet) «benomen, en hier ter plaatse niet meer gegeeven dan «impuniteit van de boete, zonder wijders» kan ik niet deelen. Trouwens HAMERSTER zelf zegt er van «Wij «geven dit alleen op als eene *speculatie* die men ter «overweeginge brengen mach.» Want mij dunkt na *vijf* jaren is de regel, dat het verzuim der proclamatiën, door dien zij die er tegen op konden komen, dien tijd hebben laten voorbijgaan, als *hersteld* wordt beschouwd, doch dat *slechts aan den* gerechtigde tot het niaer,

en dan nog slechts als men niet in 't geval van art. 6 laatste deel van titel XII verkeert, de zoo even genoemde bevoegdheid wordt gegeven. M. i. is derhalve deze aan den niaernemer gegevene bevoegdheid eene *exceptionneele*, welke exceptie, even als elke andere, als *strictae interpretationis* d. i. *niet voor uitbreiding vatbaar*, moet worden beschouwd.

IV. Wat zijn consenten, en hoeveel bedroeg het consentgeld?

HUBER definieert op blz. 365 zijner *H. R.* consenten aldus:

«Door consent wordt verstaen de bevestiginge van «de koop door de Overigheyt der plaatse daer het «goedt geleegen is, waerop dan volgt, de inwijsinge «die de rechter doet ten profijte dergeenen, die eyndelijk «kooper is gebleeven »

Hadden, gelijk ik ook al in den Inventaris vermeldde doch hierbij nog even memoreeren wil, de oproepingen plaats gehad zonder dat iemand er tegen opkwam of naasting vroeg, dan staat in de proclamatie-boeken onder de aanteekeningen van de data der oproepingen vermeld «fiat consent.»

Werd de naasting gevraagd en toegezegd dan werd de zaak aan den verzoeker geadjudiciceerd.

Het bedrag van het consentgeld werd door art. 15 van den 11^{en} titel geregeld, hetwelk luidde:

«De grietslieden eñ magistraaten zullen voor het «consent / eñ de brieven van dien / niet meer moogen «genieten als een halve stuiver van de goud-gulden / «hetwelke te verstaen is van de kleine consenten / «*vier honderd* guldens eñ daar onder bedraagenden / «welke de grietslieden eñ de magistraaten van de steden «zelfs genieten / ende van de groote consenten (indien «de grietslieden eñ magistraaten die niet genieten) zal «betaald worden voor het *zegel en tekenen* acht en «twintig stuivers».

Die som van 400 goudgulden wijst dus de grens aan tusschen de kleine en de groote consenten (Zie de aanteekeningen bij de kleine consentboeken).

Een goudgulden had 28-, een caroli gulden 20 stuivers.

Regel was dat de grietslieden en de magistraten de kleine- de steden de groote consenten genoten. Wel kwamen oorspronkelijk de groote consenten aan het landschap toe, maar vóór het jaar 1584 schijnen de consentgelden in de steden gevallen of ingehouden te zijn geworden tot der steden onderhoud.

Ten slotte deze opmerking:

Ook eene vergelijking der Wetsbepalingen, welke in het vroegere — en in het tegenwoordige recht de wijze van verkoop van onroerende goederen en hetgeen daarbij in acht genomen moest en moet worden, regelden en regelen, valt, en gelukkig, zeer zeker ten voordeele van het *tegenwoordige uit*.

In piam memoriam.

Wederom is de laatste telg van een der oudste adellijke Nederlandsche geslachten ten grave gedaald. Den 13^{en} December 1887 toch overleed te Utrecht vrouwe Wilhelmina Jacoba Agnes Isabella barones van Broeckhuisen, douairière van wijlen Mr. Christiaan Willem Moorrees, en met deze aanteekening in het uitvoerige, meer dan zes eeuwen omvattende geslachtsregister der Broeckhuisens, is dit voor goed afgesloten. Een enkel woord ter herinnering aan dit geslacht zal daarom wellicht niet geheel onwelkom zijn, en is in elk geval eene rechtmatige hulde bij deze gelegenheid door den nazaat aan het edele voorgeslacht gebracht.

De heerlijkheid Broeckhuisen, waaraan dit geslacht zijn naam ontleende, lag in het Overkwartier van Gelderland, in het Land van Kessel. Zij kwam later aan de geslachten van Rossem, van Malsen en van Wittenhorst.

Dit geslacht voerde hetzelfde wapen — ook hetzelfde helmteeken — als Merwick, dat ook uit dezelfde landstreek afkomstig is, zoodat ongetwijfeld stamverwantschap tusschen beide geslachten zal bestaan hebben. Volgens sommigen zijn zij beide oorspronkelijk uit het hertogelijk huis van Bretagne, dat een hermelijnen schild tot wapen heeft; in hoeverre dit waar is, is ons onbekend.

Ook de geslachten Fey en Schelberg (uit Gelderland) en Poskijn (uit Holland) voeren hetzelfde wapen: in groen een hermelijnen schildhoofd, terwijl bij van der Donck (uit Limburg) het veld goud is (RIETSTAP *Armor. Gén.*, in voce). In hoeverre ook deze alsmede Snoeck met Broeckhuisen stamverwant zijn, durven wij evenmin beslissen; wat het geslacht van der Donck aangaat is dit zeer waarschijnlijk.

Er waren in vroegere tijden, gelijk nu nog, verschillende — adellijke en niet adellijke — geslachten, die denzelfden naam droegen, doch een ander wapen voerden, en ongetwijfeld eene geheel andere familie daarstelden.

Wat ons land betreft, noemen wij slechts het Geldersche geslacht Broeckhuisen van Barlham (in zilver een zwarten schuinbalk) en de Utrechtsche Broeckhuisen's (in zilver een van-rood en goud geschaakt kruis). Van deze beide geslachten komen, ook reeds in zeer vroege tijden, verschillende leden voor, en dit is oorzaak, dat het dikwerf zeer moeielijk is, daar, waar men geene bepaalde aanduiding vindt, met eenige zekerheid te zeggen tot welk geslacht Broeckhuisen sommige personen van dien naam, in de 13^{e} en 14^{e} eeuw voorkomende, moeten gerekend worden.

Een Hendrik van Broeckhuisen leefde in het jaar 1185, en in 1196 wordt Jan heer van Broeckhuisen, nevens de heeren van Arckel, van Bronckhorst en van Lynden, genoemd (BUTKENS, *Annales de la Maison*

de Lijnden, p. 67). Of deze beide tot het hier ter sprake zijnde geslacht behooren is onzeker; waarschijnlijk moeten evenwel de volgenden daar wel toe gerekend worden.

Dominus Segerus de Broeckhusen, Miles, getuige van Otto graaf van Gelre en Zutphen bij het verleenen van privilegiën aan de stad en de kerk van Emmerik 12 Mei 1233 (BONDAM, *Charterboek*, 390; SLOET, *Oorkondenboek* n°. 562, en SLICHTENHORST, *Geldersche Geschiedenis*, uitgave van 1654, blz. 93).

Sigero de Bruchusen, Miles (denkelijk dezelfde), getuige van genoemden graaf Otto, 1231 (SLOET, a. v. n°. 538); Idem, als deze het patronaat der parochiekerk te Roermond aan de abdis en het convent van St. Marie aldaar overgeeft, September 1268, BONDAM, a. v., 602; SLOET, *Oorkondenboek*, n°. 909).

Johan heer van Brouckhusen, ridder — zoon van heer Willem, ridder, 1275, volgens de Cleefsche archieven vasal van den graaf van Cleve in 1284 — is getuige van Reinalt of Reinoud I, zoon van genoemden graaf Otto, als deze ten jare 1318 aan de stad Harderwijk privilegiën schonk (SLICHTENHORST, a. v., 114), en eveneens als hij die van Zutphen in 1324 vernieuwde (ibid).

Zijne vrouw heette van Moerkercken, en denkelijk was een zoon van hem:

Heer Willem van Broeckhuisen, ridder, door graaf Reinoud II in 1338 beleend met de heerlijkheid en het slot Wickradt tot een mansleen ten Zutphenschen rechte. Den 19en Maart 1339, bij de verheffing van het graafschap Gelre tot hertogdom door Keizer Lodewijk, wordt hij benoemd tot erfkamerling (SLICHTENHORST, a. v., 127 en VAN MIERIS, *Charterb.* II, 616). Hij kreeg toen tevens de Ooster- of Steenweerd te Lobith met 50 morgen land aan den Rijn bij Elten, met twee zilveren bekers te verheergewaden. In 1344 is hij o. a. borg geweest bij het vernieuwen van de keuren der stad Nijmegen door Reinoud III (SLICHTENHORST, a. v., 132). Hij was gehuwd met Alfrade, Gerritsdochter van Engelsdorp, -- zijn zoon:

Heer Johan van Broeckhuisen, ridder, was amptman van Kessel, 1352, en toen nog geen ridder. Hij werd heer van Wickradt en later was hij nog amptman van Kriekenbeek 1364, 67 en raad en leengetuige der hertogen Eduard en Willem van Gelder. Bij zijne vrouw, die tot het geslacht van Monument behoorde, had hij een zoon:

Johan van Broeckhuisen, heer van Wickradt en erfkamerling van Gelderland, die tweemalen huwde: 1° Aleid van Merode en 2° Margaretha van Gimnich, dochter van Johan en Margriet van Quadt, doch geene kinderen naliet, waardoor deze tak uitstierf.

Heer Johan van Broeckhuisen, ridder, gemeld verschillende malen tusschen de jaren 1343 en 1379, was zeker een zoon van Johan en N. van Moerkercken voornoemd. Zijne vrouw was uit het geslacht Buderick, hare moeder uit dat van Loë. Hun oudste zoon:

Heer Willem van Broeckhuisen, ridder, werd heer van Weerdenborch door zijn huwelijk met Agnes van Weerdenborch of Weerdenburg, dochter van Gerhard, vijfde heer van Weerdenborch (uit het geslacht de Cock), en van Henrica van Culenborch. Hij kocht in 1390 het erfhofmeesterambt van Gelder van Jacob van Mierlaer. Uit hem stamt de tak der heeren van Weerdenborch (Zie hierover o. a. het opstel van wijlen Mr. J. GERDES OOSTERBEEK, archivaris van Gelderland in den *Gelderschen Volksalmanak voor* 1874, blz. 7; Mr. W. VAN DE POLL, *het kasteel Waardenburg*, in het bij de wede. van Wermeskerken te Tiel uitgegeven tijdschrift: *Gelderland*, 1853; Dr. SCHOTEL, *Ammerzode* in de *Bijdragen voor vaderlandsche geschiedenis en oudheidkunde.* Ie R., IV, 123; enz.).

Hertog Willem van Gelder vergunde aan Gerhard, heer van Weerdenborch, dat de oudste zoon van zijne dochter Agnes en van heer Willem van Broeckhuisen, Weerdenborch zoude erven, en den naam en het wapen van Weerdenborch mocht aannemen, 1397. Deze oudste zoon was:

Johan heer van Broeckhuisen en Weerdenborch. Hij deelde zijn wapen met Weerdenborch, zijnde het volle wapen van Châtillon, en hij en zijne nakomelingen komen gemeenlijk eenvoudig voor onder den naam van Weerdenborch of Weerdenburg. In 1424 kocht hij van Willem heer van Wachtendonk, bastaardzoon van hertog Reinoud, de heerlijkheden Well en Ammerzode. Uit zijn huwelijk met Adriana van Brakell, dochter van Stees, heer van Langerack, en van Catharina van Polanen van Asperen, had hij vier kinderen, waarvan zijn oudste zoon:

Gerhard van Broeckhuisen hem opvolgde als heer van Weerdenborch en Ammerzode. Nadat deze uit zijn huwelijk met Walrave van Brederode, heer Walravens dochter bij Johanna van Vianen, den 6en April 1434 gesloten, zes kinderen had verwekt, sneuvelde hij op St. Hubertsdag (3 November 1444) bij Erkelents, toen hij aan de zijde van hertog Arnoud van Gelder diens mislukten krijgstocht in Gulik mede maakte. Zijn oudste zoon:

Johan van Broeckhuisen, vóór even genoemden veldslag op St. Hubert tot ridder geslagen en in dien slag gevangen genomen, kreeg Weerdenborch en Ammerzode. Zijn tweede zoon Walraven ontving evenwel, naar het schijnt, deze laatste heerlijkheid in gebruik, en werd daarin bevestigd bij het magescheid van 1457, waarbij o. a. bepaald werd, dat hij het van zijn broeder Johan in leen zoude ontvangen. Zijn derde zoon Reinier van Broeckhuisen en Weerdenborch, ridder, was de beroemde krijgsoverste van hertog Karel van Gelder; dezelfde, die ook in 1473 Nijmegen, waar

binnen zich de toen naauwelijks zesjarige hertog en zijne zuster Filippa bevonden, zoo dapper en beleidvol verdedigde tegen hertog Karel van Bourgondië, die evenwel eindelijk de vesting vermeesterde en de jeugdige kinderen in gevangenschap naar Frankrijk voerde.

Deze drie broeders voerden Broeckhuisen gedeeld met Weerdenborch, doch Walraven zegelde met een lambel en Reinier met eene ster als brisure in het schildhoofd. Twee andere broeders Willem en Adriaen waren kanunniken te Utrecht, en het zesde kind, de eenige dochter, Ermgard, was non te Nijverweerd.

Johan van Broeckhuisen had bij Elisabeth van Haeften eene dochter Walrave en een zoon Gerhard, welke laatste bij zijns vaders dood in 1468 eerst een half jaar oud was. Deze Gerhard was de tiende heer van Weerdenborch en werd na den dood van zijn oom Walraven in 1480 ook heer van Ammerzode. Hij was, evenals zijn vader, erfhofmeester van Gelderland en een beroemd en dapper krijgsman. Aartshertog Maximiliaan verhief Weerdenborch, dat Gerhard tot open huis had gemaakt, met de dorpen Hien en Neerijnen tot eene hooge heerlijkheid met recht van galg en put. Doch bij de komst van Karel van Gelder in het land koos de heer van Weerdenborch, evenals zijn oom Reinier, onmiddelijk Karels partij. Hij stierf ongehuwd in 1494, en zijne eenige zuster Walrave erfde van hem. Deze huwde 1° in 1480 Otto van Arckel, heer van Heukelom, zoon van Johan en Berta van Culenborch, en 2° in 1507 Herman van Wachtendonk. Bij haar overlijden in 1511 kwamen al hare heerlijkheden en bezittingen aan haar oudsten zoon Johan van Arckel.

Een andere tak van dit geslacht — indien het ten minste geen geheel ander geslacht is — is die der Broeckhuisens tot Oyen. Zij stammen uit Zeger van Broeckhuisen, heer van Oyen, volgens sommigen, broeder van heer Willem van Broeckhuisen voornoemd, die met Agnes van Weerdenborch huwde. Zijn oudste zoon Zeger van Broeckhuisen, heer tot Oyen, huwde Otta van Bylandt, zijn tweede zoon Jan van Broeckhuisen genaamd van Oyen, beleend met den Hof te Bimmen, 1402, enz., had ten huwelijk Gueda van Eyll. Beide broeders plantten dezen stam verder voort, die echter na eenige generaties uitstierf.

Volgens sommigen nu is genoemde Jan van Broeckhuisen genaamd van Oyen (beleend met den Hof te Bimmen, 1402) o. a. vader van Johan van Broeckhuisen, schepen van Arnhem, 1457 en 59, en gehuwd met N. van Voorst, en zoude deze de stamvader zijn van het Veluwsche geslacht. Anderen stellen evenwel tot bedoelden stamvader zekeren Daem van Broeckhuisen, gehuwd met N. van Voorst, en zijn van oordeel dat er hoegenaamd geen verband bestaat tusschen dezen Veluwschen tak en de heeren van Weerdenborch en tot Oyen, niettegenstaande allen steeds hetzelfde wapen voerden. Zij vermeenen, dat het Veluwsche geslacht van Broeckhuisen zijn oorsprong dankt aan het goed Broeckhuis in het ambt Heerde, dat door hertog Karel van Gelder ten behoeve van zijn stalmeester Hendrik van Broeckhuisen van scholting en dienst gevrijd en tot een thinsgoed is gemaakt, in 1518.

Kinderen nu van Johan of van Daem van Broeckhuisen en van N. van Voorst waren de zooeven genoemde stalmeester Hendrik, gehuwd met Beatrix (Barthe) Coolwagen — uit welk huwelijk slechts eene dochter, die met N. van Ingen in den echt trad —, en zijn ouderen broeder Willem, die van 1502—26 burgemeester was te Harderwijk, en bij Geertruid Voet, dochter van Wilt en Anna van Broeckhuisen, zes kinderen verwekte (Zie *Geld. Volksalm.* 1881, blz. 60 en 61).

Willems oudste zoon Johan huwde N. van Malsen de Maison Roupert, en uit dien echt werd o. a. eene dochter Fenne geboren, die in 1538 (op huwelijksche voorwaarden van 4 Mei) trouwde met Karel van Gelder, heer van den Gelderschen Toren, bastaardzoon van hertog Karel van Gelder bij eene jonkvrouwe van Rosouw (Zie D'ABLAING, *Ridderschap van Veluwe*, 23; NIJHOFF, *Gedenkwaardigheden* VI, 3, XLI, en G. VAN HASSELT, *Schilderij van Karel van Gelder*, 3, waar zijne moeder abusievelijk Anna van Roderlo wordt genoemd).

Een ander zoon van Willem van Broeckhuisen en Geertruid Voet, eveneens Willem genaamd, was burgemeester van Harderwijk van 1538—47, stierf in 1547, en had bij zijne vrouw Margriet van Speulde o. a. weder twee zoons:

1. Willlem van Broeckhuisen, die van zijne tante Bate van Broeckhuisen, gehuwd met Nicolaes Tengnagell tot Kell, zoon van Wolter tot Kell en Elisabeth Momme van Kell, in 1554 de heerlijkheid Kell erfde, was verschreven in de ridderschap van Zutphen van 1564—70 (D'ABLAING, *Bannerheeren en Ridderschap van Zutphen*, 13), en verwekte uit zijn huwelijk met Anna Swaven o. a.:

Michiel van Broeckhuisen tot Kell (Ibid., 87), die uit zijn echt met Louise de Vega, dochter van een Spaansch kapitein, een zoon had:

Emmanuel, heer tot Kell (Ibid, 101), dat hij verkocht aan Jacob Schimmelpenninck van der Oye. Hij huwde 1° in 1629 Johanna Swaefken en 2° Josina van der Horst. Het eerste huwelijk bleef kinderloos; de oudste zoon uit het tweede huwelijk was:

Willem van Broeckhuisen, gehuwd in 1665 met Frederica Smulling (D'ABLAING, *Ridd. van Vel.*, 424. Hun oudste zoon:

Emmanuel, geboren in 1666, was majoor en commandeur van het fort St. Anne, stierf te Deventer 23 Mei 1723, en verwekte bij Hendrina van Twickelo, gestorven 1 Februari 1719, o. a.:

Johan Otto van Broeckhuisen tot Sonnenberg, gebo-

ren te Luxemburg in 1698, overleden te Goor 22 December 1764, kapitein, trouwde te Hierden bij Harderwijk 13 Maart 1731 Margriet Elisabeth Op den Berge, geboren te Oldenzaal 12 October 1711, overleden in 1790, dochter van Balthasar tot Herseveld en van Johanna Adriana van Coeverden.

Uit hem stammen de laatste generatiën van dit geslacht, zooals wij zoo aanstonds zullen zien.

2. Willem van Broeckhuisen tot Eeschate (Eeskoten, Eeschoten, enz., thans Eschoten, ten noorden van het dorp Otterloo op de Veluwe), geboren in 1520, burgemeester van Harderwijk, lid der ridderschap van Veluwe 1571—97 (D'ABLAING, *Ridd. van Vel.*, 89), overleden in 1605, huwt in 1555 Johanna van Delen, die hem Eeschate en het goed ten Hage of de Haag in den Aenstoot (d. i. het tegenwoordige dorp Otterloo) ten huwelijk bracht. Onderscheidene kinderen sproten uit dezen echt, o. a.:

a. Daem of Adam van Broeckhuisen tot Eeschate, dat zijn oudere broeder Willem hem afstond, sneuvelt voor Breda in 1625 en had uit zijn huwelijk met Anna de Cock van Opijnen twee zoons Willem en Frederik, heeren van Eck en Wiel, dat zij den 26en Maart 1668 kochten (*Navorscher* XXVII, 138), en leden der ridderschap van Nijmegen, doch beiden zonder oir gestorven (*Heraldieke Bibliotheek*, N. R. I, 138), waardoor deze heerlijkheid overging op hunne eenige zuster Johanna, die in 1646 met Evert van Delen tot Laer in den echt trad.

b. Willem van Broekhuisen tot Eeschate, dat hij aan zijn broeder Adam afstaat, lid van de ridderschap van Overijssel en afgevaardigde op de Synode te Dordrecht, 1618 en 19, overleden in 1642, huwt in 1583 Maria van Uterwijck, vrouwe tot den Doorn. Uit dit huwelijk o. a. een zoon:

Wilt van Broeckhuisen tot den Doorn, de Lathmer, (die hij voor f 50.000 koopt van Dirk van Brienen), den Gelderschen Toren (die hij in 1654 koopt van zijn zwager Karel van Delen), Wilperhorst en de Groote Weede, geboren in 1589, lid der ridderschap van Overijssel, kapitein en commandeur eerst van Ommerschans, daarna te Deventer, eindelijk van Hulst, overleden 12 November 1673, huwt in 1619 Fenne van Delen, dochter van Herman en van Catharina van Gelder tot den Gelderschen Toren, Karelsdochter ux. Fenne van Broeckhuisen (zie hierboven). Zij stierf 25 September 1676.

De Doorn ging over op zijn oudsten zoon Willem, doch deze tak stierf met diens kleinzoon uit. Zie hieromtrent VAN DOORNINCK, *Geslachtkundige Aanteekeningen*, blz. 132, 138, 217 en 238, welk werk over het algemeen veel oplevert, dat tot aanvulling kan strekken van de genealogie der Broeckhuisens, voor zoo verre zij in de ridderschap van Overijssel verschreven, of aan leden dier ridderschap gehuwd waren (zie algemeen register achter het werk).

Wilts tweede zoon Willem werd heer van de Lathmer, evenals later zijn zoon Wilt Jan en zijn kleinzoon Willem Herman, met wiens kinderloos overlijden, in 1673, ook deze tak uitstierf. Daar deze allen lid van de ridderschap van Veluwe waren, zoo kan men bij D'ABLAING, *Ridd. van Veluwe*, blz. 302, 351, 371 en 398, daaromtrent nadere bijzonderheden vinden.

Wilts jongste zoon Wilt Jan van Broeckhuisen kreeg den Gelderschen Toren, die door het tweede huwelijk zijner dochter Fenna Helena Aleida, in 1707 met Gerrit Jan van Rhemen tot Rhemenshuizen, in het geslacht der Rhemens overging. Ook deze tak stierf met de kinderen van genoemden Wilt Jan in de mannelijke lijn uit (Zie D'ABLAING, a. v. blz. 333 en 362).

Johan Otto van Broeckhuisen en Margriet Elisabeth Op den Berge (hierboven genoemd) kregen negen kinderen, waarvan de beide zoons, die nakomelingen hadden, lid van de ridderschap van Veluwe waren (Zie D'ABLAING, a. v., blz. 424 en 429).

De oudste zoon Wilt Hendrik liet maar ééne dochter na: Geertruida Anna Margaretha, overleden in 1785, die in den echt trad met Ludolf Everard Willem Sophonius Sloet tot Oldhuis, geboren denkelijk in 1752, overleden op de Beele bij Voorst in 1820, na te zijn hertrouwd met W. S. P. H. Godefroy, die weder den 17 Februari 1825 te Twello hertrouwde met A. van Riemsdijk, 2e luitenant bij de kurassiers (VAN DOORNINCK, a. v., blz. 383 en *Nav.* XXX, 570). Uit dit huwelijk Sloet-Broeckhuisen werd een zoon geboren Jan Adriaen Joost Sloet tot Oldhuis, die uit zijn, den 8en Mei 1805 gesloten echt met Johanna Jacoba Sara Visser o. a. verwekte Ludolf Anne Jan Wilt baron Sloet tot de Beele, oud-gouverneur-generaal van Neêrlandsch-Indië, enz., enz.

De jongste der beide bovenbedoelde zonen van Johan Otto van Broeckhuisen: Willem Herman tot de Quickborn en de Beele, geboren te Wilp 16 Januari 1745, burgemeester te Harderwijk, en ontvanger der convoyen en licenten aldaar, enz. stierf te Harderwijk in September 1788. Hij trouwde te Voorst den 4en Juli 1771 Eleonora Sophia Carolina van Hoevell, dochter van Roelof tot Nijenhuis, Gerrit Willem Wolfszn. ux. Geertruid Isabella Borre van Amerongen, en van Anna Margriet Elsabe Sloet tot Diepenbroek, Wolter Harmens dochter ux. Agnes Reiniera van Lintelo tot de Marsch. Zij was gedoopt den 26en Juni 1753 en stierf 19 April 1814. Uit dit huwelijk werden 8 kinderen geboren, waaronder 3 zoons, waarvan de beide oudsten in het jaar 1814 in den Nederlandschen adel zijn ingeschreven met het praedicaat van jonkheer, en nakomelingen hebben nagelaten, terwijl de derde zoon Gerrit Willem Johan, geboren in 1778, luitenant in Engelschen dienst, reeds den 22en Augustus 1807 te 's-Gravenhage was overleden.

Deze beide oudste zoons waren:

1. Jhr. Frederik Carel Wolter van Broeckhuisen, geboren te Epe 18 September 1772, kamerheer van Prins Willem V, later buitengewoon kamerheer van Koning Willem I, 12 Februari 1814, met zijn broeder in 1814 ingeschreven in den Nederlandschen adel, lid der ridderschap van Gelderland, 28 Augustus 1814, controleur der posterij te Deventer, overleden te Groningen 27 September 1819, trouwt aldaar 31 October 1816 Jonkvr. Anna Maria Sickinghe, gedoopt aldaar 15 Februari 1784, overleden aldaar 18 November 1860, dochter van Pieter Rembt, Feyeszn. ux. Petronella Wubbina Johanna van Iddekinge, en van Anna Josina Petronella Alberda van Ekenstein, Joostsdochter. Uit dit huwelijk werd slechts éene dochter geboren:

Jonkvr. Anna Josina Petronella van Broeckhuisen, geboren te Deventer 5 April 1818, stierf te Groningen 16 November 1863, huwt aldaar 16 Augustus 1854 Willem Frederik George Lodewijk Sickinghe, geboren te Embden 23 Maart 1813, kapitein der infanterie in Oost-Ind. dienst, gepensionneerd in 1854, zoon van Hendrik Georg en van Aukje Eises Kolthoff, uit welk huwelijk één zoon. Hij hertrouwde te 's-Gravenhage in 1881 met Geertruida Agatha Johanna van der Chijs, geboren te Koudekerke aan den Rijn 28 Januari 1858, en verwekte bij haar nog vier dochters.

2. Roelof Wolter (of Walter) Herman baron van Broeckhuisen, geboren te Epe 20 Mei 1774, met zijn broeder in 1814 ingeschreven in den Nederlandschen adel, verkreeg voor zich en zijne wettige nakomelingen den titel van baron bij Koninklijk Besluit van 2 April 1822, N°. 138 (D'ABLAING, *Nederlandsch Adelsboek*, blz. 43), geadmitteerd in de ridderschap van Gelderland 1 Juni 1825, wethouder en burgemeester van Harderwijk, ontvanger der domeinen aldaar, lid der Provinciale Staten van Gelderland, sterft, als laatste mannelijke afstammeling van zijn geslacht, te Harderwijk 20 November 1833, begraven te Wilp op de Veluwe. Hij huwde te Utrecht den 23[en] April 1799 Charlotta Sophia van Heeckeren, geboren te Arnhem 27 April 1781, stierf te Harderwijk 8 Februari 1839, dochter van August Robert tot Suideras, commandeur der Duitsche Orde, burgemeester van Zutphen, Frans Jansz. ux. Transiliania Charlotta Juliana Agnes Adelheid van Rechteren, en van Aleida Jacoba van Westreenen, Jan André's d[r]. ux. Cornelia Anna van Ommeren. Zij had deze kwartieren (zie: Gen. Kwart. St.):

Heeckeren	Westreenen
Rechteren	Ommeren
Lynden	Mamuchet
Castel Rudenhausen	van der Schuur.

Uit dat huwelijk werden vijf dochters geboren:

a. Wilhelmina Jacoba Agnes Isabella barones van Broeckhuisen, geboren op den huize de Greunerie bij Leiden 13 Juli 1804, stierf te Utrecht als laatste van haar geslacht 13 December 1887, trouwt te Harderwijk 20 November 1824 Mr. Christiaan Willem Moorrees, geboren te Nijmegen 5 Juni 1801, griffier der Prov. Staten van Utrecht, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, commandeur der orde van de Eikenkroon, overleden te Utrecht 6 Augustus 1867, zoon van Coenraad, ontvanger van 's rijks belastingen te Nijkerk, en van Francina Schönbach. Dit huwelijk bleef kinderloos.

b. Augusta Roberdiena barones van Broeckhuisen, geboren te Harderwijk 14 Juni 1805, stierf te Kampen 10 Juli 1836, trouwt te Harderwijk 14 November 1832 Frederik Willem Anton Hütschler, geboren te Huissen 12 Mei 1792, 1[e] luitenant bij het Oost-Indische leger, adjudant van den generaal Clerens, daarna 1[e] luitenant-adjudant bij de jagers van Clerens, ridder van de Militaire Willemsorde, enz., overleden te Nijmegen 6 April 1850, zoon van Hendrik Jacob, koninklijk Pruisisch tolontvanger te Huissen, en van Johanna Elisabeth Serres. Uit dit huwelijk twee zoons en eene dochter.

c. Florentina Henriëtta barones van Broeckhuisen, geboren te Harderwijk 30 Juli 1807, stierf aldaar 26 November 1845, trouwt aldaar 7 Februari 1831 Johan Daniel Cornelis Carel Wilhelm de Mol, geboren op het riddergoed Hagen bij Meiderich in de Rijnprovincie 17 November 1800, wethouder van Harderwijk, lid van de Staten van Gelderland, stierf te Harderwijk 18 Februari 1875, zoon van Huybert en van Brigitta Cornelia Philippina d'Ablaing van Giessenburg. Uit dit huwelijk een zoon en twee dochters.

d. Harmina Wiegmoed Frederica Josina van Broeckhuisen, geboren te Harderwijk 10 Maart 1810 stierf aldaar 7 October 1810.

e. Hermina Wiegmoed Frederika Josina barones van Broeckhuisen, geboren te Harderwijk 15 September 1812, stierf te 's-Gravenhage 2 Juli 1854, trouwt te Harderwijk 26 Juni 1833 Leonardus Sweemer, geboren te Zierikzee 18 Februari 1804, kapitein der infanterie, later gepensionneerd als kolonel, zoon van Dancker, luitenant-kolonel der infanterie en van Maatje Sandijk. Uit dit huwelijk vijf dochters. Hij hertrouwt te 's-Gravenhage 1 April 1857 Julie Henriette Louise Bron, geboren aldaar 7 Januari 1820, dochter van Adrien Frédéric en van Maria Johanna Medenbach. Hij sterft te 's-Gravenhage 24 Augustus 1885.

De naam Broeckhuisen, als herinnering aan dit oud-adellijk uitgestorven geslacht, blijft voorloopig voortbestaan, door dat Dirk Jan Willem baron van Heeckeren van Brandsenburg, geboren te Delft 26 Januari 1862, zoon van Dirk Jan en van Martina Alida Nicolina van der Burg, dezen naam bij den zijnen heeft aangenomen,

en zich diensvolgens noemt: D. J. W. baron van Broeckhuisen van Heeckeren van Brandsenburg (*Nav.* XXIX Afl. 1 omslag, en *Herald. Bibl.* N. R., IV, blz. 117).

Katten en katers als heraldieke figuren (1).

Vele adellijke geslachten voeren een of meer leeuwen in hun schild, maar weinigen die het dier, dat aan het geheele geslacht *felis*, waaronder met de leeuwen ook de tijgers, luipaarden, enz. behooren, zijn naam gaf, in hun wapen voeren, namelijk het door de natuurkundigen met den fraaiklinkenden naam van *felis catus* begiftigde, met andere woorden: de kat.

In Frankrijk behoort onder die weinige geslachten dat van DE LA CHÉTARDIE, hetwelk twee katten van zilver, de eene boven de andere, op een azuren veld voert.

In de Nederlanden, zijn er, voor zoover mij bekend is, twee geslachten:

1° dat van CATERS, dat gedeeltelijk nog in Tongeren woont (de moeder van den bekenden Mr. STAS, welke zijne boekerij aan de stad Maastricht naliet, was eene telg van dat geslacht, hetwelk uit Thorn stamt).

Hun wapen beschrijft Rietstap, aldus: D'or à la barre d'azur chargée d'un matou passant, et contourné du champ posé dans le sens de la barre, la tête de front.

2° De CATERS in Vlaanderen, die den 22 Januari 1735 in den adelstand werden verheven, in 1850 den titel van baron ontvingen en misschien aan de zooeven genoemde familie verwant zijn. Zij voeren drie klimmende katten, van goud op een azuren veld, waarvan twee met de koppen naar elkaar gekeerd en spelend met den poot; op den helm eene rijzende kat van goud; terwijl de twee wapenhouders ook katten zijn. Ik vond in een boek, dat over heraldieke curiosa handelt, melding gemaakt van eene familie die op een zelfde wapen een schildspreuk of wapenkreet voert zeer eigenaardig en waarschijnlijk eenig in zijne soort: *Miauw, Miauw!* Of het deze familie is, dan wel eene andere is mij niet gebleken. De oorsprong van dit wapen ligt, gelijk zoo menig punt van de heraldiek, geheel in het duister.

In een onuitgegeven drama, getiteld *Kattenspel*, van mijn alter ego GUSTAAF VLAMING, onder mijne berusting, worden al deze katten sprekend ingevoerd. Met vergunning van den dichter, deel ik hier de verzen mede:

Wij wapenkatten
Versieren deftig
De schildkwartieren
Van eedle huizen!
't Was wis iets anders
Dat ons die eere
Deed waardig keuren
Dan vangst van muizen!
Wij redden 't leven
Eens dappren ridders
Of eedle vrouwe,
Of deden beven
Een snooden vijand
Door ons miauwen
Of speurden onraad
(Als Rome's ganzen),
Van af de transen
Van 't oud kasteel.
Wij zijn gerekend
Bij d'eedle dieren,
Als leeuw en arend,
Die 't wapen sierend,
In goud of zilver,
U tegenblinken;
Dies doen wij luide,
Den kreet weerklinken:
Miauw, Miauw!

A. FLAMENT.

(1) Overgenomen uit: *de Maasgouw*, Orgaan voor Limburgsche geschiedenis, Taal en letterkunde. 6e jaarg. N°. 225.

NASCHRIFT.

Ter aanvulling van dit artikel kunnen wij, met medewerking van den heer J. B. RIETSTAP, nog de volgende geslachten mededeelen, die katten of katers of deelen van deze dieren in hun wapen voeren:

Boeye en Schuurbeque Boeye (Zeeland), doorsneden van zilver en rood, het zilver beladen met een zwarten boei, het rood met een zittende zilveren kat. Over de snijdinglijn een blauwe golvende dwarsbalk.

Helmteeken: een natuurlijke hertenkop. Wrong en dekkleeden: zwart en zilver.

Cats, bijgenaamd «met de swarte Katte» (Zeeland). In goud een zittende of meer liggende (accroupi) zwarte kat. Helmteeken: een zwarte kat, zittende op een gouden hoed met rooden opslag.

Cats (Zeeland). Doorsneden: 1 in rood drie zilveren palen, 2 in goud een klimmende zwarte kat, de kop aanziend en de staart opgeheven.

Cats (Friesland). Doorsneden: 1 gedeeld *a* in blauw eene zilveren ster; *b* in goud een halve zwarte adelaar, uitgaande van de deelingslijn; 2 in zilver een zittende zwarte kat, de kop aanziende. Gekroonde helm. Helmteeken: eene blauwe vlucht.

Draeck (Holland). In goud een klimmende zwarte kat.

Heigl (Dachau in Beyeren). In rood een zilveren van teenen gevlochten heg aan de schildpunt, waaruit eene zilveren kat oprijst, die een vrouwengezicht heeft van vleeschkleur met een muts op.

Kater of Cater (Groningen). In goud een blauwe rechter schuinbalk, beladen met een gouden kater in de richting van den balk, de kop naar boven. Gekroonde helm. Helmteeken: een uitkomende moor met zilveren

wrong, gekleed van rood, met zilveren kraag.

Kater (Amsterdam). In rood drie aanziende zilveren katerskoppen.

de Kater (Holland). In blauw een aanziende zilveren katerskop met een gouden ring door den muil.

de Kater (Zierikzee). In blauw een zilveren katerskop met gouden halsband, aanziend.

Katt (Pommeren). In blauw een zilveren klimmende kat, met aanzienden kop, tusschen de tanden een zilveren muis houdende. Gekroonde helm. Helmteeken: de kat uitkomende (of de kat, gezeten voor acht roode rozen, gepunt en gebladerd van groen).

Katt (Pruisen, graven 6 Augustus 1740). Doorsneden: 1 in zilver een open gouden koninklijke kroon, vergezeld aan de rechterzijde door een gouden scepter, gesteld en bande, alles rustende op een rood kussen met roode kwasten; 2 in blauw een klimmende zilveren leeuw op een groen terras. Het schild geboord van goud. Drie gekroonde helmen. Helmteeken: 1° een roode antieke stormladder tusschen een zwarte vlucht; 2° de kat uitkomende; 3° een geharnaste arm met gouden randen, komende uit een wolk, de hand vleeschkleur, houdende een zwarten kommandostaf, goud beslagen, schuin geplaatst. Dekkleeden: zilver en blauw. Schildhouders: een Romeinsch krijgsman, houdende een tournooilans en schild, links een ridder, houdende een degen en een blauw schild, geboord van goud, beladen met de letters F. K., waarboven een koninklijke kroon, alles van goud.

Katte (Duitschland). In zilver een blauwe klimmende kat, met aanzienden kop. Gekroonde helm. Helmteeken: de kat uitkomend.

Katte von Vieritz (in de omstreken van Maagdenburg). In blauw een zilveren kat, de kop aanziende, zittende op een rood kussen met gouden kwasten aan de hoeken en in den bek eene zwarte muis houdende. Helmteeken: de figuren volgens het schild, gezeten voor negen zilveren leliebloemen, groen gestengeld. Dekkleeden: zilver en blauw.

Katte von Wust (land van Maagdenburg). In blauw een klimmende kat van zilver met aanzienden kop, houdende een zwarte muis tusschen de tanden. Helmteeken: de kat, zittende. Dekkleeden: zilver en blauw.

Katz von Katzenthal (Bohemen). In blauw een klimmende kat van zilver, staande op een groen terras, houdende tusschen de tanden een zwarte muis. Helmteeken: de kat uitkomend.

Katzbeck (Beyeren). In goud een zwarte kat, gezeten op een groenen grond, houdende een natuurlijke muis tusschen de tanden. Helmteeken: de kat gezeten op een gouden kussen met zwarte kwasten.

Katze (Frankenland). In zilver een natuurlijke kat, gezeten op een groenen grond. Helmteeken: twee naar elkander gewende katten, uitkomende, met de pooten spelende. Dekkleeden; zilver en rood.

von der Katze (Pommeren). In blauw een zilveren klimmende kat, houdende tusschen de tanden een muis van hetzelfde. Helmteeken: de kat, neerzittende.

Katzeler (Pommeren). In blauw twee zilveren naar elkander toegewende katten, klimmende tegen een rechtopstaanden boomstronk van goud. Helmteeken: een uitkomende zilveren kat tusschen twee gouden boomstronken. Dekkleeden: zilver en blauw.

Katzelohr (Tirol). Gevierendeeld: 1 en 4 doorsneden van goud op blauw, het goud beladen met een klimmende kat van zilver met rooden gordel, uitkomend uit de snijdingslijn; 2 en 3 in blauw een zilveren rechterschuinbalk, beladen met drie zwarte dikke pijlijzers, de punten omlaag in de richting van den balk. Twee helmen, de tweede gekroond. Helmteeken: 1° de kat van het schild tusschen twee trompen, doorsneden van goud op blauw; 2° drie gouden samengebonden pijlen. Dekkleeden: goud en blauw.

Katzenstain. In rood een zilveren klimmende kat. Helmteeken: een steen van drie treden in natuurlijke kleur, links een zilveren kat tegen de treden opklimmende.

Katzler (Pruissen). In zilver twee natuurlijke wilde katten, naar elkander gewend en klimmende tegen een groenen boomstronk, alles rustende op een terras van hetzelfde. Gekroonde helm. Helmteeken: een natuurlijke wilde kat, uitkomend, tusschen een vlucht van zwart en zilver. Dekkleeden: zilver en zwart.

Katzmair (Beieren). In blauw een zilveren klimmende kat. Helmteeken: een zilveren kat, gezeten tusschen twee trompen, doorsneden van blauw en zilver.

Katzmair (Munchen). In rood een klimmende kat van zilver met aanzienden kop. Helmteeken: de kat van het schild gezeten op een rood kussen met gouden kwasten.

de Kets (Holland). In goud een klimmende zwarte kat.

Manger Cats (Holland). Doorsneden: 1 gedeeld: *a.* in goud een halve zwarte adelaar, uitgaande van de deelingslijn; *b.* in blauw eene gouden ster; 2 in goud een zittende zwarte kat. Helmteeken: eene vlucht, rechts goud en links zwart.

Muyser (Holland). In zwart een zittende en omgewende zilveren kat, de kop aanziende.

Niet onmogelijk dat tot deze categorie ook behooren:

Van Kattendijke (Zeeland). In zilver een roode geleeuwde luipaard, getongd en geklauwd van blauw. Gekroonde helm. Helmteeken: de geleeuwde luipaard, houdende in zijn pooten een roode banderol aan een gouden lans, rustende op de kroon.

Katzenelnbogen (Rijnprovincie). In goud een roode geleeuwde luipaard, getongd en genageld van blauw. Gekroonde helm. Helmteeken: een zwarte vlucht, iedere vleugel beladen met een schijf volgens het schild, de luipaard op den rechtervleugel omgewend.

Genealogie van het geslacht Ouwens (1).
(Vervolg).

3°. Anna Ouwens, echtgenoote van den machinist Donkervliet.

4°. Anna Petronella Ouwens, geboren 24 December 1812, overleden 3 December 1861, echtgenoote van J. Morensard.

5°. Maria Elisabeth Ouwens, geboren 7 Februari 1814, overleden 10 Juli 1820.

6°. Antoinette Benjamina Ouwens, geboren 19 October 1815, overleden 1884, eerst gehuwd met den rijtuigfabrikant Landaal te Amsterdam, vervolgens met den makelaar A. Schmid aldaar.

7°. Benjamina Petronella Ouwens, geboren 6 Mei 1817, overleden 15 Juli 1821.

8°. Maria Jacoba Ouwens, echtgenoote van den heer Frensel te Amsterdam.

9°. Benjamina Gerardina Ouwens, geboren 29 Januari 1822, overleden te Amsterdam 14 November 1879, echtgenoote van den makelaar in assurantien Büchner aldaar.

10°. Gerrendina Christina Ouwens, geboren 1 October 1823, ongehuwd overleden 5 Juli 1826.

11°. Antonis Ouwens, geboren 25 Februari 1826, overleden 5 Juli 1826.

12°. Petronella Carolina Ouwens, geboren 19 Februari 1827, op 8 Juni 1866 te Amsterdam gehuwd met J. Boswinkel.

13°. Antonis Ouwens, geboren 17 Februari 1828, overleden 14 Augustus d. a. v.

X. Pieter Antonis Ouwens, geboren te Amsterdam 29 November 1806, werd eerst ontvanger der belastingen te Noordscharwoude, vervolgens visiteur te Medemblik en daarna visiteur en commissaris van de Rijnvaart te Amsterdam, alwaar hij den 29 November 1849 overleed.

Hij was tweemalen gehuwd geweest. Eerst huwde hij te Amsterdam 14 April 1830 Geertruij Rip, dochter van Arie en Lena Schneyder, geboren te Amsterdam in 1803, overleden te Amsterdam 17 Maart 1840, daarna hertrouwde hij te Utrecht 9 September 1847 met Carolina Reiniera Nagel, geboren te   den 24 Augustus 18 . . , thans wonende te Barneveld, dochter van Isac Thomas Ernst Nagel en van Anna Wynanda van Vos.

Uit het eerste huwelijk sproten vier kinderen, uit het tweede één zoon:

1°. Elisabeth Maria Helena Ouwens, geboren te Amsterdam 3 Augustus 1831, thans wonende te Bussum.

2°. Hermanus Adrianus Ouwens, volgt onder XI.

3°. Petronella Antonia Geertruida Ouwens, geboren te Amsterdam 14 Augustus 1835, aldaar overleden 28 d. a. v.

4°. Petronella Antonia Geertruida Ouwens, geboren te Amsterdam 14 September 1838, ongehuwd overleden te Nijkerk 13 September 1868.

5°. Pieter Antonie Ouwens, volgt onder XIbis.

XI. Hermanus Adrianus Ouwens, geboren te Amsterdam 29 October 1832, werd op 19 Februari 1859 benoemd tot 2en luitenant der infanterie bij het Indische leger, op 31 Mei 1862 tot 1en luitenant en op 17 Augustus 1870 tot kapitein bevorderd.

In 1873 gepensioneerd, keerde hij naar het vaderland terug en vestigde zich te Amersfoort. Hij was den 18 Mei 1865 in Indië gehuwd met Maria Sophia Mathilda Israel, geboren te Djocjokarta 4 Juni 1848, dochter van Joseph Diederik Abraham en Maria Carolina Schoonderwald.

Uit dit huwelijk sproten acht kinderen:

1°. Maria Petronella Ouwens, geboren te Klatten 22 Mei 1866, aldaar overleden 31 Juli 1866.

2°. Abraham Pieter Ouwens, geboren te Nijkerk 20 November 1867.

3°. Elisabeth Maria Ouwens, geboren te 's-Gravenhage 16 December 1868.

4°. Herman Rutger Ouwens, geboren te Djocjokarta 19 December 1869.

5°. Maria Carolina Ouwens, geboren te Ambarawa 28 September 1872.

6°. Petronella Mathilda Ouwens, geboren te Djocjokarta 31 Juni 1874.

7°. Francina Carolina Ouwens, geboren te Djocjokarta 30 Augustus 1875.

8°. Geertruida Mathilda Ouwens, geboren te Amersfoort 4 Augustus 1877.

9°. Carolina Reiniera Ouwens, geboren te Amersfoort 18 Juni 1879.

10°. Adrianus Hermanus Ouwens, geboren te Amersfoort 16 December 1880.

XI*bis*. Pieter Antonie Ouwens, jongste zoon van Pieter Antonis Ouwens en van Carolina Reiniera Nagel, geboren te Amsterdam 14 Februari 1849, werd in September 1867 kadet aan de Koninklijke Militaire Akademie te Breda, op 18 Juli 1871 benoemd tot 2en luitenant der infanterie bij het Indische leger, op 14 Mei 1875 tot 1en luitenant, en op 6 September 1883 tot kapitein bevorderd.

Hij huwde den 11 Januari 1879 te Kotta Radja in Indië met Johanna Elizabeth Vosmaer, geboren te Patti 13 April 1851, dochter van Willem Carel Vosmaer en van Johanna Suzanna Brückner (1), welk

(1) Volgens mededeeling van den heer H. de Jager werd Nicolaas Ouwens (vermeld onder III) in 1662 vruchteloos beroepen tot predikant te Brielle. Blijkens akten van den Kerkeraad der Hervormde gemeente aldaar, was de beroepene toen predikant te Vlaardingen.

(1) Zie *Heraldieke Bibliotheek* 1873 bl. 332.

huwelijk den 23 Augustus 1882 te Samarang werd ontbonden door echtscheiding.

Den 21 December 1883 hertrouwde hij te Poerworedjo met Jeanne Theodora Elizabeth Wilhelmina Dikkers, geboren te Patti 25 Mei 1866, dochter van Theodorus Dikkers, ingenieur van den waterstaat in Indië en van Elizabeth Soekias.

Uit dit tweede huwelijk sproot één kind:

1°. Antoinette Jeanne Elizabeth Ouwens, geboren te Koedoes (Japara) 17 Februari 1885, overleden te Nijmegen 19 Augustus 1885.

Personen van den naam Ouwens, niet in de voorgaande genealogie vermeld.

Jan Uwens of Ouwens, gehuwd met Agnes Roukens, op 14 Maart 1630 te Nijmegen, getuigen bij den doop van Ermken Fock, dochter van Simon en Derksken Roukens.

(Opgave van Mr. B. F. W. BRUCKEN VON FOCK).

Abraham Ouwens, geboren te Leiden in 1646, op 27 October 1662 aldaar ingeschreven als student (Academisch album).

Frederik Ouwens, gedoopt te Rotterdam 5 November 1666, zoon van Frederik en Maria Bogaert, waarbij getuigden Gerrit Ouwens, Maria Ouwens en Christina Claas (Doopregister Rotterdam).

Johannes Ouwens, gedoopt te Brielle 4 September 1669, zoon van Abraham Ouwens en Cornelia Vermeer.

Johanna Ouwens, gedoopt te Londen 30 Juni 1695, dochter van Frederik en Johannna Dircksen (Moens, Registers).

Ouwen Ouwens, huwde te Gorinchem 9 Maart 1631 Hilleken Adriaans, ouders van Edom Ouwens, gedoopt te Gorinchem 5 December 1631,

Anneke Ouwens, gedoopt te Gorinchem 18 September 1633,

Thomas Ouwens, » » » 15 Februari 1635, en van

Eelke Ouwens, » » » 14 September 1636.

Thomas Willemsz. Ouwens, huwde Catharina Jacobs, ouders van Jan Ouwens, gedoopt te Gorinchem 23 December 1663, aldaar begraven 20 December 1703.

Jacob Teunisz. Ouwens, huwde Lijsbeth Cappel, ouders van:

Anthonie Ouwens, gedoopt te Gorinchem 12 Maart 1687, en van

Cathelijntje Ouwens, » » » 25 Februari 1691.

Jacobus Jansz. Ouwens, huwde te Gorinchem 7 December 1636 Elizabeth Dirks dr. van Neck, ouders van Dirk Ouwens, gedoopt te Gorinchem 1 Januari 1636,

Claas Ouwens, » » » 6 September 1639,

Aagje Ouwens, » » » 26 Mei 1641, en van

Ida Ouwens, » » » 18 Januari 1643.

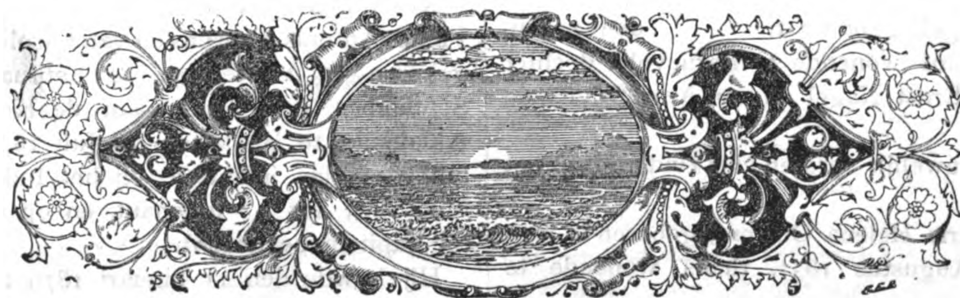
Wolter Ouwens, huwde Maria Lickens, ouders van Jenneke Ouwens, gedoopt te Gorinchem 14 Januari 1705.

Sebilla Ouwens, begraven te Gorinchem 1 Juli 1727 op het kerkhof aldaar.

Sooske Ouwens, begraven te Gorinchem 14 Februari 1754 op het kerkhof aldaar.

(Registers van den burgerlijken stand te Gorinchem).

Fredericus Josephus Ouwens, postbeambte te Alkmaar, aldaar geboren 8 April 1824, zoon van Jan Klaaszoon en Judica Franken. Bedoelde Jan Klaaszoon schijnt de naam van Ouwens tusschen 1820 en 1824 aangenomen te hebben, daar hij in zijne huwelijksakte dd. 23 April 1820 wordt genoemd Johannes Spirius (Spurius = onecht?), geboren te Alkmaar, oud 32 jaar, doch de geboorteacte van bovengenoemden zoon onderteekende J. Ouwens.

16 Kwartieren van Richard Ouwens Nz.

Richard Ouwens, geb. , overl. , huwde Agatha Bastiaans, geb. , overl.

Cornelis van Borcharen, geb. , overl. 1688 huwt Maria Rocatus, geb. , overl. te Gorinchem 11 Februari 1698.

. . . . van der Meyden, geb. , overl. , huwt . . . . , geb. , overl.

. . . . , geb. , overl. , huwt . . . . , geb. , overl.

Mr. Ewout Brand, geb. , overl. 1651, huwde 28 Februari 1628 Anna Gool, geb. , overl. 23 Januari 1679.

Maarten Deym, geb. 14 Mei 1608, overl. 14 Februari 1703, huwde Margaretha Pantser, geb. , overl. 19 Mei 1680.

Mr. Johan van Someren, geb. te Dordrecht 3 Juli 1622, overl. te Dordrecht 22 December 1676, huwde te Gorcum 19 Mei 1648 Elizabeth Vervoorn, geb. 9 September 1617, overl. te Nijmegen 17 October 1657.

. . . . . van Sprang, geb. , overl. , huwde . . . . , geb. , overl.

Ds. Nicolaas Ouwens, geb. te Gorinchem 24 Sept. 1631, overl. aldaar 16 April 1690, huwde te Gorinchem 4 April 1684 Anna van Borcharen, geb. , overl. te Gorinchem 2 Maart 1699.

(Mr. Diederik?) van der Meyden, geb. , overl. , huwde . . . . , overl.

Simon Brand, geb. te 's-Gravenhage 7 Juli 1642, overl. aldaar 13 Augustus 1691, huwt 13 Maart 1668 Geertruid Deym, geb. te 's-Gravenhage 6 Januari 1650, overl. 12 September 1727.

Mr. Cornelis van Someren, geb. te Dordrecht 26 September 1650, overl. , huwde Anna van Sprang, geb. 2 Juni 1662, overl. 12 Sept, 1739.

Mr. Richard Ouwens, ged. te Gorinchem 18 Maart 1685, overl. aldaar 3 Januari 1719, huwde te Gorinchem 5 Augustus 1708 Catharina van der Meyden, overl. te Gorinchem 28 September 1716.

Johan Brand, geb. te 's-Gravenhage 16 October 1670, overl. 19 Februari 1748, huwde 1 December 1710 Anna van Someren, geb. te Dordrecht 25 September 1690. overl. 7 Januari 1746.

Mr. Nicolaas Ouwens, ged. te Gorinchem 30 Januari 1710, overl. aldaar in Februari 1782, huwde te Gorinchem 6 November 1731

Cornelia Brand, geb. te Gorinchem 20 October 1712, overl. aldaar in November 1751.

Richard Ouwens, ged. te Gorinchem 18 September 1744.

16 Kwartieren van Richard Ouwens Dz.

Richard Ouwens, geb. , overl. , huwde Agatha Bastiaans, geb. , overl.

Cornelis van Borcharen, geb. , overl. 1668, huwde Maria Rocatus, geb. , overl. te Gorinchem 11 Februari 1698.

. . van der Meyden, geb. , overl. , huwde . . . . , geb. , overl.

. . . . , geb. , overl. , huwde . . . . , geb. , overl.

Matthijs Snoeck, geb. , overl. 9 Februari 1659, huwt 20 April 1638 Clara Houwen, geb. , overl. 10 April 1672.

Aart van Herwaerden, geb. , overl. , huwt 3 Januari 1627 Anna Snoeck, geb. , overl.

. . . . van der Meulen, geb. , overl. , huwde vanderAmeyden, geb. , overl.

Matthijs van Herwaerden, geb. in 1645, overl. , huwde 23 September 1629 Johanna Snoeck, geb. , overl.

Ds. Nicolaas Ouwens, geb. te Gorinchem 24 September 1631, overl. aldaar 16 April 1690, huwde 4 April 1684 Anna van Borcharen, geb. , overl. te Gorinchem 2 Maart 1699.

(Mr. Diederik?) van der Meyden, geb , overl. , huwt , geb. , overl.

Johan Snoeck, geb. in 1639, overl. te Gorinchem 2 November 1672, huwde 29 Juli 1664 Johanna Maria van Herwaerden, geb. in Juni 1639, overl. 23 Nov. 1727.

Johan van der Meulen, geb. , overl. , huwde Margaretha van Herwaerden, geb. , overl.

Mr. Richard Ouwens, ged. te Gorinchem 18 Maart 1685, overl. aldaar 3 Januari 1719, huwde te Gorinchem 5 Augustus 1708 Catharina van der Meyden, overl. te Gorinchem 28 September 1716.

Matthijs Snoeck, geb. 13 December 1671, overl 5 April 1734, huwt 4 April 1693 Anna van der Meulen, geb. in 1669, overl 5 Februari 1751.

Mr. Diederik Ouwens, ged. te Gorinchem 26 October 1712, overl. aldaar 27 December 1738, huwde te Gorinchem in November 1734

Anna Elizabeth Snoeck, geb. 24 April 1712, overl. 25 December 1765.

Richard Ouwens, ged. te Gorinchem 8 Juni 1735.

16 Kwartieren van G. A. Ouwens.

Dr. Willem Ouwens, geb. te Arnhem October 1655, overl. te Arnhem 9 Maart 1699, huwde te Zalk 16 Juli 1690 Elizabeth Wijnen, geb. te Hattem, 15 Januari 1666, overl. te Alkmaar, 3 Januari 1730.

Pieter Feith, geb. 1669, overl. 21 April 1742, huwde te Elburg 19 Maart 1693 Margaretha Uitslagers, geb. 1673, overl. 1711.

. . Ravens, geb. , overl. , huwde , ... , geb. , overl.

. . . de Vries, geb. , overl. , huwde . . . . , geb. , overl.

Pieter de Lange, geb. , overl. te Alkmaar 1727, huwde aldaar 20 Juli 1681 Geertruida Stuylingh, geb. te Alkmaar , overl. aldaar.

Adriaan Corssendonck, geb. , overl. , huwde Margaretha . . . , geb. , overl.

Michiel Ouburg, geb. , overl. te Alkmaar 19 November 1724, huwde Adriana de Vos, geb. , overl.

Pieter Feith, geb. 1669, overl. 21 April 1742, huwde te Elburg 19 Maart 1693 Margaretha Uitslagers, geb. 1673, overl. 1711.

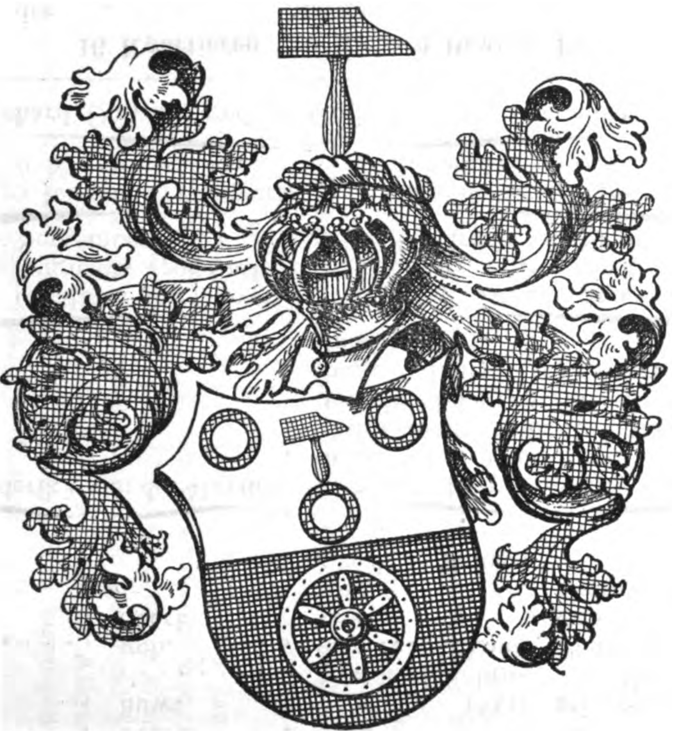
Dr. Rutger Ouwens, geb. te Arnhem 26 Mei 1692, overl. te 's-Gravenhage 18 Januari 1780, huwde te Elburg 27 Februari 1716 Maria Feith, geb. te Elburg 2 September 1696, overl. te 's-Gravenhage 24 Februari 1773.

Mr. Willem Hendrik Ravens, geb. , overl. , huwde Catharina de Vries, geb. 1700, overl. 2 Juni 1784.

Dr. Geldolph Stuylingh de Lange, geb. te Alkmaar 1707, overl. te Alkmaar 6 December 1758, huwde te Haarlem 30 Augustus 1737 Sara Corssendonck, geb. Dec. 1707, overl. te Haarlem, begr. 22 Januari 1779.

Nicolaas Ouburg, geb. , overl. , huwde te Alkmaar 26 Februari 1736 Hendrina Feith, geb. 28 September 1703, overl. .

Mr. Pieter Ouwens, geb. te Brielle 7 Maart 1720, overl. te Alkmaar 10 December 1786, huwde 2° te Maastricht 15 Mei 1764 Jacoba Agatha Ravens, geb. 31 Juli 1739, overl. te 's-Gravenhage 28 April 1806.

Pieter de Lange, geb. te Alkmaar 17 November 1738, overl. aldaar 3 April 1784, huwde te Alkmaar 2 Augustus 1659 Margaretha Ouburg, geb. te Alkmaar 1738, overl. aldaar 26 November 1804.

Caspar Jacob Ouwens, geboren te 's-Gravenhage 9 September 1768, overl. aldaar 21 November 1837, huwde te Alkmaar 19 October 1800

Hendrina Maria de Lange, geb. te Alkmaar 13 October 1776, overl. aldaar 15 September 1843.

Geldolph Adriaan Ouwens, geboren te Alkmaar 20 Mei 1806, huwde 1° Adolfia Hendrica Holland, 2° Johanna Adriana Daey.

De oude kerkregisters in ons land.
(*Vervolg*).

AMSTERDAM.
(Vervolg).

Kerkhoven.

Het Karthuizers-kerkhof tusschen de Gieterstraat en Lindengracht, van 1600 tot 1811. 42 banden.

Het Karthuizers-kerkhof register van begraven kinderen van 1753 tot 1811. 4 banden. De banden 1762 tot 1770 ontbreken.

Het Sint Anthonie-kerkhof op de Heerengracht, tusschen de Weesperstraat en Muidergracht van 1644 tot 1811. 17 banden. De banden van 1713 tot 1718 ontbreken.

———, Register van begraven kinderen van 1670 tot 1811. 18 banden.

Het Leidsche kerkhof, in de Raamstraat, van 1653 tot 1811. 23 banden. De banden van 1711 tot 1713 ontbreken.

———, register van begraven kinderen, van 1656 tot 1811. 20 banden.

Het Wester-kerkhof, aan het einde van de Bloemgracht in het bolwerk Rijkeroord, van 1668 tot 1811. 18 banden. De banden van 1753 tot 1772 en van 1787 tot 1792 ontbreken.

Het Noorder-kerkhof, bij de Zaagmolenspoort in het bolwerk Karthuizers, van 1670 tot 1811. 2 banden.

Het kerkhof der Hoogduitsche Joden, te Muiderberg, van 1669 tot 1811.

Het kerkhof der Hoogduitsche Joden, bij Zeeburg, van 1715 tot 1811. 6 banden.

Het kerkhof der Hoogduitsche Joden, te Overveen, van 1797 tot 1808.

Het kerkhof der Portugeesche Joden, te Ouderkerk, van 1750 tot 1811.

Het sterf-register van het Werkhuis, van 1783 tot 1811, 2 banden.

Het sterf-register der beide gasthuizen, van 1739 tot 1811.

Het register van haaldooden, van 1777 tot 1811, 5 banden.

Declaratie der collecte op het middel van begraven van 1699 tot 1811. 540 banden.

ANDIJK (1).

Het eenige doopsregister is dat van de Gereformeerde gemeente en loopt van af de jaren 1751 tot 1812, 1 band.

Het trouwboek van gemelde gemeente loopt van 1761 tot 1807, 1 band.

Het begraafboek van gemelde gemeente van 1693 tot 1813, 1 band.

(1) **De R. C. behoorden voor het invoeren van den burgerlijken stand alhier tot de parochie Wervershoof.**

ANGERLO.

Namen der kinderen die in de kerck te **Lathum** gedoopt zijn sedert 't jaar 1720 den 28 April, wanneer Ick Hendrik Johan de Vos tot predikant in de gemeynte van Bahr en Lathum bevestight ben door Ds. Ottho Solner V. D. M. te Deutekom, tot 1771.

Voorts bevat dit boek namen der ledematen, aanteekening van bedieningen van het H. Avondmaal en eindelijk van huwelijken, allen over de jaren 1720—1771. In 1 boek (Herv.).

Register of aanteekening der kinderen welke sedert den VIII Maert 1772 alhier in onze kerk te **Lathum** gedoopt zijn, ingevolge 't N. Reglement van Haer Eed. Hoog. Mog. dies aangaande gegeeven den 1 January 1772 tot 1811. In 1 boek (Herv.).

Register der gedoopte kinderen in de gemeente van Angerlo, beginnende met het jaar 1636 en eindigende met het jaar 1771, bijeenverzameld en in orde gebracht uit een oud doopboek, door A. Ketz V. D. M. te Angerlo in het jaar 1804.

Register der geboorne en gedoopte kinderen in de gemeynte te Angerlo begonnen met 't jaar 1772 tot 1811. In 1 boek (Herv.).

Rooms Catolyk Doopboek in en tot requisitie van **Lathum**, 1757 tot 1811. Pastoor Henricus van Alphen.

Catalogus matrimonio junctorum sub me Hermanus Deurvorst pastorie in **Lathum** 1773 tot 1811. In 1 boek (R. Kath.).

Huwelyks Prothocol van het kerspel Angerlo, gehouden door P. Gerbrands, begonnen den 1 Maart 1796—1824, in 1 boek.

Dood-boek van **Bahr** en **Lathum** van 1742 tot 1811 in 1 boek.

Dood-boek van Angerlo van 1742 tot 1811 in 1 boek.

ANKEVEEN.

De doopregisters der Gereformeerden loopen van de jaren 1643—1811 in één band en een boek van 1792—1860, in 1 band tevens doopregister.

Trouwboek Ned. Herv. kerk 1793—1806 in één band.

Begrafenisboek van 1720—1828 in 1 band.

De kerk der R. Kath. staat onder Weesper-Carspel.

ANLOO.

Een doopregister der Gereformeerden aldaar loopende van 1608 tot 1811 in 1 band.

Een register van kondigingen en copulatiën beginnende met 1715 en eindigende met 1806 in 1 band.

Een zoogenaamd zwartlaken boekje beginnende met 13 Januari 1775 en eindigende met 1817 in 1 band.

Een register van overledenen beginnende met 1805 en eindigende met 1812.

Een oud sterfprothocol is te zoek.

St. ANNALAND.

Een doopregister van de kerk van St. Annaland,

beginnende na den brand van 23 Mei 1692 en dateert van 14 Augustus 1692 tot 18 Dec. 1712. 1 band.

Een doopregister van 11 Februari 1714 tot 26 December 1743 1 band.

Een idem van 5 Januari 1744 tot 30 December 1781. 1 band.

Een idem van 6 Januari 1782 tot 30 December 1810. 1 band.

Een trouwboek van 1663 tot 31 October 1749. 1 band.

Een idem van 23 Januari 1750 tot 1810. »

Een grafboek van 1 November 1785 tot 23 December 1810.

ANNA PAULOWNA.

Men schrijft ons het volgende: «Van deze gemeente, gelegen in eenen polder die in 1847 droog is gemaakt, zijn geen oude doopregisters, trouwboeken, enz. voorhanden. In 1200 werden deze gronden reeds onder de zee bedolven en van vóór dien tijd geborenen en getrouwden is niets bekend».

APELDOORN.

Doopregister de Gereformeerden van Apeldoorn van 11 Januari 1674 tot 3 Juni 1813. 3 banden.

Idem van **Beekbergen** van 12 Februari 1707 tot 16 Augustus 1811. 2 banden.

Idem van **Loenen** van 9 Januari 1695 tot 16 Maart 1811.

Huwelijksregister der Gereformeerden van Apeldoorn van 10 Januari 1772 tot 4 Augustus 1811.

Idem van **Beekbergen** van 30 September 1714 tot 30 Juni 1822.

Idem van **Loenen** van 7 September 1695 tot 30 December 1810.

Inteekening- en trouwboek des ampts Apeldoorn en van het schoutampt **het Loo** van 9 Maart 1796 tot 28 Februari 1811.

Doodboek der Gereformeerden van Apeldoorn van 4 Juni 1742 tot 6 November 1811. 2 banden.

Idem van **Beekbergen** van 23 Augustus 1759 tot 1 Maart 1811. 3 banden.

Idem van **Loenen** van 15 November 1760 tot 25 Juni 1811.

Register van aangenomen geslachtsnamen in 1812 en 1826 in **Apeldoorn, Beekbergen** en **Loenen**, te samen in 1 band met alphabetisch register.

APPINGEDAM.

Prothocol van gedoopten in de Christelijk Gereformeerde gemeente te Appingedam van 1625 tot 1811.

Huwelijksprothocollen van die gemeente van 1669 tot 1811.

Register van overledenen van 1806 tot 1811.

Doop-, huwelijks- en overlijdensprothocol van de Roomsch Katholieke gemeente van 1751 tot 1811.

Register van volgens de joodsche wet besnedenen van 1802 tot 1811.

Opwierde: Register van gedoopten, gehuwden en overledenen. Gedoopten van 1725 tot 1811. Gehuwden en overledenen van 1762 tot 1811.

Solwerd en Marsum: Register van gedoopten van 1761—1811.

Idem van gehuwden van 1762—1811.

Idem van overledenen van 1806—1811.

Jukwerd: Prothocol van gedoopten, gehuwden en overledenen: Gedoopten van 1734—1811. Gehuwden van 1743—1810. Overledenen van 1759—1810.

Tjamsweer: Lijst van gedoopten van 1720—1811.
» » gehuwden » 1726—1811.
» » overledenen » 1806—1811.

Ontvangstboek van collecten bij begrafenissen van 1801—1806.

Diaconieboek van 1753—1801.

De onder de dorpen **Opwierde, Solwerd** en **Marsum** (twee kleine dorpjes, doch kerkelijk gecombineerd), **Jukwerd** en **Tjamsweer** vermelde boeken zijn van de Gereformeerde gemeenten.

ARCEN EN VELDEN.

De in het Gemeente-archief aanwezige Roomsch Katholiek kerkelijke registers van doop, overlijden en huwelijk van het dorp Arcen loopen van 1676 tot 1798 in 3 banden.

Idem van het dorp **Velden** van 1729 tot 1798 in 2 banden.

ARKEL.

De doopregisters der Gereformeerde gemeente loopen van 1633 tot 1713 en van 1710 tot 1811 in 2 banden. Het laatste bevat tevens trouwboek van 1710—1809.

ARNEMUIDEN.

Doopboeken van 1593—1627.
» » 1660—1736.
» » 1737—1805.
» » 1806—1810.

Trouw- en ondertrouwboeken:

a. van 1590—1607; aan het begin ontbreken 6 bladen en achterin is een register der lidmaten van 1584—1607.

b. van 1607—1716 (beschadigd), achterin is mede een register der lidmaten van 1611—1682.

c. van 1717—1810.

Trouwboek van 1633—1722.

Idem van 1625—1731.

Begrafenisboek van 1759—1808.

ARNHEM.

De doopboeken der Nederlandsch Hervormde gemeente van de jaren 1608—1811 in 15 banden.

Een doopboek van de Roomsch Katholieke kerk St. Jan van de jaren 1722—1811 met een trouwboek over de jaren 1723—1811 in 1 band.

Een doopboek van de Roomsch Katholieke kerk in de Varkenstraat van de jaren 1759—1811 met een trouwboek over de jaren 1759—1809 in 1 band.

Een doopboek der Evangelisch Luthersche gemeente over de jaren 1648—1811 met een trouwboek over de jaren 1789—1811 in 1 band.

Een doopboek der Waalsch Hervormde gemeente over de jaren 1766—1811 en een trouwboek over de jaren 1766—1811 en een trouwboek over de jaren 1684—1791 in 1 band.

De geboden of trouwboeken der Nederlandsch Hervormde gemeente:

Van de Groote-kerk over de jaren 1608—1811 in 17 banden, en

Van de Janskerk over de jaren 1638—1795 in 12 banden.

Trouwboeken voor commissarissen van huwelijkszaken van 1796—1811 in 4 banden.

Trouwboek van 1796—1798.

Een lui- of doodenboek van 1626—1628.

Doodenboek, vermeldende diegene die overgeluid zijn in de Groote-kerk van 1635—1692 in 2 banden.

Lijst der dooden van 1741—1758.

Overlijdens- of begrafenisboeken over de jaren 1738—1811 in 2 banden.

Borgerboeken over de jaren 1435—1810 in 6 banden.

ASSEN.

Een doopregister van de Hervormde gemeente loopende van 1710 tot en met 1811.

Een register van getrouwden, loopende van 1711 tot en met 1811.

ASSENDELFT (1).

Doopregister der Gereformeerden van 1729 tot 1812 in 1 band.

Doopregister der Roomsch Kath. van 1753 tot 1812 in 1 band.

Register op het middel van begraven 1ᵉ band 1695 tot 1724.

Id.	2ᵉ band	1724 tot 1748.
Id.	3ᵉ »	1748 tot 1783.
Id.	4ᵉ »	1783 tot 1806.
Register op het middel voor de successie	5ᵉ »	1806 tot 1812.

(Deze registers vormen een aaneengesloten geheel en bevatten alle overledenen in dat tijdvak).

Register van huwelijksproclamatiën van 1672 tot 1759 1 band (Hierin komen een groot getal ook buiten de gemeente gesloten huwelijken voor, waarvan het voorgenomen huwelijk hier afgekondigd werd).

(1) In 1884 verscheen door de zorg van den burgemeester K. Cz. de Boer in het gedrukt verslag van den toestand der gemeente Assendelft over het jaar 1883, een voorloopige inventaris van het gemeentearchief. Binnen enkele jaren zal een alphabet op al deze registers gereed zijn; dat op de doopregisters is reeds gemaakt.

Register op het middel van het trouwen 1695—1771 1ᵉ band.

Idem van 1771—1811 2ᵉ band.

Huwelijksregister der Gereform. van 1729—1811 1 band.

In dit laatste is tevens nog ingekomen een burgerlijk huwelijksregister van 1794 tot 1803.

ASTEN (**N. Br.**).

1 Doopregister der Roomsch Katholieken van 1636 tot 1756 in 1 band.

1 Doopregister der Roomsch Katholieken van 1756 tot 1810.

1 Doop tevens gedeeltelijk trouwboek der Gereformeerden van 1682 tot 1767 1 band.

1 Trouwboek der Gereformeerden van 1710 tot 1739 1 band.

AVENHORN.

Het doop- en trouwregister der Hervormden loopt van 1750 tot 1812, bij elkander ingenaaid.

Het doop- en trouwregister der Hervormden te **Grosthuizen**, loopende van 1750 tot 1812, bij elkander ingenaaid; en

Het doop- trouw- en overlijdensregister der Hervormde gemeente te **Scharwoude**, loopende van 1750 tot 1812, bij elkander in losse vellen.

AXEL.

Doopregister der Gecombineerde kerken van Axel en **Zuiddorpe** van 1737 tot 1788.

Idem van 1788 tot 1796.

Copie doopregister van Axel, sedert het jaar 1603 tot 1796.

Doodboek van Axel Ambacht bezuiden 't kanaal van 1665—1684.

Copie trouwregister van de stad Axel van 1604—1796.

Huwelijksregister van 1735—1782.

Trouwregister van Axel en **Zuiddorpe** van 1729—1749.

Trouwregister van 1782 tot 1796.

Trouwboek der vereenigde kerken van Axel en **Zuiddorpe** van 1791 tot 1796.

Trouwregister der vereenigde kerken van Axel en **Zuiddorpe** van 1750—1791.

BAARDERADEEL.

Proclamatieboeken in 14 banden.

Doopboek van **Jorwerd**, Ned. Herv. Kerk, van af 1639 tot 1769 en 1772—1811.

Id. van **Beers**,	Id.	1772—1811.
Id. » **Baard**,	Id.	1772—1811.
Id. » **Jellum**,	Id.	1772—1811.
Id. » **Hijlaard**,	Id.	1772—1812.

Doopboek van **Mantgum**, Ned. Herv. kerk van af 1671 tot 1771 en 1772—1812.

Idem van **Oosterwierum**, Idem van 1772—1811.

Doopboek van de Roomsch-Kath. kerk te **Oosterwierum** 1796—1812.

Idem van de Ned. Herv. Kerk te **Bozum**, 1673—1754, 1754—1772 en 1772—1812.

Idem te **Winsum**, 1772—1812.

Geboorteboek van de Doopsgez. Gemeente te **Baard**, 1741—1829.

Overlijdensboek van de Ned. Herv. Kerk te **Jorwerd**, 1734—1781.

Doopboek van de Ned. Herv. kerk te **Huins**, 1772—1811.

Idem van **Weidum** 1772—1812.

Idem » **Wieuwerd en Britswerd**, 1678—1812.

Idem » **Winsum en Baard**, 1700—1763.

Idem » **Oosterlittens**, 1683—1729, 1730—1735, 1735 tot 1766, 1766—1771 en 1772—1812.

Trouwboek van de Ned. Herv. kerk te **Beers**, 1772—1808.

Idem van **Hijlaard en Lijons**, 1772—1810.

Idem » **Mantgum en Schillaard**, 1649—1771 en 1772—1803.

Idem van **Jorwerd**, 1772—1810.

Idem » **Winsum**, 1772—1810.

Idem » **Baard**, 1772—1810.

Idem » **Huins**, 1772—1810.

Idem » **Bozum**, 1731—1770 en 1772—1811.

Idem » **Wieuwerd en Britswerd**, 1772—1810.

Idem » **Oosterwierum**, 1772—1810.

Idem » Roomsch Kath. Idem. 1796—1809.

Idem » Ned. Herv. **Weidum**, 1772—1810.

Idem » **Oosterlittens**, 1692—1735, 1736—1771 en 1771—1810.

Idem (contra) Idem 1772—1826.

Idem van **Winsum en Baard**, 1700—1769.

BAARDWIJK.

De doopregisters der Nederduitsch-Hervormden loopende van 1654 tot en met 1810 in 2 banden.

De doopregisters der Roomsch-Katholieken loopende van 1692 tot en met 1810 in 3 banden.

Huwelijksregisters der Roomsch-Katholieken loopende van 1692 tot en met 1810 in 3 banden.

Overlijdensregisters der Roomsch-Katholieken loopende van 1692 tot en met 1810 in 1 register.

Grafboek van 1792 tot en met 1810.

BAARLAND.

De doopregisters der Gereformeerden aldaar loopen van de jaren 1618 tot en met 1810 in 4 banden.

Aangaande aldaar voltrokken huwelijken vindt men in het archief:

Trouwboeken van de Groote Kerk loopende van de jaren 1618—1663, 1665—1671, 1681—1810 in vier banden,

Bovendien bevindt zich aldaar nog een register van gestorvenen loopende van de jaren 1806—1810.

BAARLE NASSAU.

Gedoopten, gehuwde en begravenen, behoorende tot de Parochie der Roomsch Katholieke gemeente van Baarle (**Baarle Nassau en Baarle Hertog**) van 1675—1810 in 4 banden.

Gedoopten in de Parochie der Roomsch Katholieke gemeente te **Ulicoten** onder Baarle Nassau van 1666—1810 — en gehuwden van 1677—1743 in 2 banden.

Gedoopten door de predikanten van Baarle, van 1653—1810 in 1 band.

Gedoopten, gehuwden en overledenen van het gehucht **Castelre** onder Baarle Nassau, kerkelijk tot de Roomsch Katholieke Parochie van Minderhout behoorende, 1794—1810, in 1 band.

Trouwboek door predikanten gehouden van 1659—1799 in 1 band.

Idem van schout en schepenen van 1712 tot en met 1810, in 2 banden.

Grafregister van St. Salvators kapel van 1723—1804.

Grafboek van 1720—1772, zonder aanduiding van plaats.

BAARN.

Doopregister der Gereformeerden van 1731—1790. 1791—1810.

Idem der Roomsch Katholieken te Baarn van 1758—1821.

Idem der Roomsch Katholieken te **Ter Eem** en **Sandvoort** (gemeente Baarn), 1758—1821.

De Vuursche (Thans gemeente Baarn),

Idem de Vuursche, 1731—1797.

Idem » » 1797—1809.

Register van overlijden der Roomsch Katholieken te Baarn, 1758—1821.

Trouwboeken der Gereform. te Baarn, 1734—1856.

Idem de Vuursche, 1732—1809.

Idem der Roomsch Katholieken te Baarn, 1758—1820.

N.B. Vele acten ontbreken en zijn niet altijd volledig.

BALGOIJ.

De doopboeken van de Roomsch Katholieken loopen:
het eerste van 1732—1765; en
het tweede » 1766—1811.

Het doopboek der Nederduitsch Hervormden van 1772—1807. Bovendien is nog aanwezig.

Een kosterboek wegens het begraven van Roomsch Katholieken en Nederduitsch Hervormden van 1769—1811.

In deze boeken zijn ook opgenomen de geborenen in- en de begravenen uit het gedeelte van **Nederasselt**, hetwelk bij de Parochie van Balgoy behoort.

(Wordt vervolgd).

Familiën Duncan en Zonneveld.

De heer en Mr. Jacobus Anthoni Duncan, geboren te Brouwershaven, overleden te 's-Hertogenbosch 11 April 1806, gehuwd met Anna Maria Snijders, geboren te Aarle-Rixtel 9 Mei 1765, overleden 29 April 1840.

Uit dezen echt sproten:

1°. Cornelis Marinus, geboren 29 Januari 1783, gesneuveld in den slag van Waterloo.
2°. Jacobus Cornelis, geboren 16 December 1783, overleden in Maart 1784.
3°. Antonius Jacobus, geboren 2 Februari 1785, overleden 4 April 1785.
4°. Wilhelmus Frederikus, geboren 13 Mei 1786, overleden in Augustus 1830.
5°. Jacobus Antoni, geboren 25 October 1788.
6°. Anna Carolina Louisa, geboren 24 Juni 1790.
7°. Maria Sophia Levina, geboren 27 Februari 1792.
8°. Christina Frederika Wilhelmina, geboren 24 December 1793.
9°. Henriette Amalia Daner (sic), geboren 1, overleden 16 September 1795.
10°. Henriette Frederika Helena, geboren 3 November 1796, overleden in December 1799.
11°. Carel Willem Christiaan, geboren 30 Maart 1802, overleden 9 November 1812.

Anna Carolina Louisa Duncan, sub 6° genoemd, is gehuwd geweest met Hermanus Zonneveld, die in 1826 is overleden.

Uit dezen echt sproten:

1°. Anna Maria Chaterina (sic), geboren 9 Maart 1818.
2°. Hermanus Jacobus, geboren 30 December 1819, overleden te Aarle-Rixtel 21 Augustus 1887.
3°. Willem Jacobus, geboren 10 October 1822.
4°. Pieter Christiaan, geboren 5 Maart 1825.

Afgeschreven van het schutblad van een ouden familiebijbel, thans in het bezit der weduwe Hermanus Jacobus Zonneveld, geboren van Vuuren, te Aarle-Rixtel.

Helmond, ultimo December 1887.

AUG. SASSEN.

Aanteekeningen:

W. F. Duncan (sub 4 genoemd), was boekdrukker te 's-Hertogenbosch en stierf aldaar.

J. A. Duncan (sub 5 genoemd), stierf te 's-Hertogenbosch 13 Maart 1853 en was te Delfshaven gehuwd 31 Mei 1839 met Engeltje Wilhelmina van der Horst, die te 's-Gravenhage 12 Mei 1869 stierf, oud 67 jaar.

Zij hadden eene dochter A. M. Duncan, die te 's-Hertogenbosch huwde 7 April 1859 met D. Boer Jz., van 's-Gravenhage.

Omtrent het geslacht Duncan uit vroegeren tijd is veel in het Genealogisch-Heraldisch archief aanwezig.

RED.

Het geslacht van Niel.

Tot aanvulling der genealogie van bovengenoemd geslacht, door den heer A. de Roever Nzn. geplaatst op blz. 38 en volgende van den vorigen jaargang van dit tijdschrift, ben ik in staat uit mijne familie-papieren eene kleine bijdrage te leveren.

Johan van Niel, trouwt met Catharina Tijbosch, welke overleed vóór 9 December 1718, en eene dochter was van Rudolphus Tijbosch (ex Arnold T: en Maria van Diepenbeek) overleden 15 Januari 1721 en Barbara van Wolfswinkel, overleden 18 November 1725. Deze laatste was eene dochter van Jan Jansz. van Wolfswinkel en Beatrix Michiels dr. van den Ancker, overleden 22 Maart 1680.

Johan van Niel had twee kinderen: Anna Maria en Bernardus Judocus.

1. Anna Maria van Niel, overleden te Sonsbeek Dinsdag voor Paschen 1773, trouwt te 's Bosch 3 Mei 1722 met Jacob Huybrechtsz. Borret, die te Antwerpen in 1768 is gestorven. Hun zoon Huybert Borret, overleden in 1780, was rentmeester der Duitsche Orde te Gemert en getrouwd met Maria Henriette Elisabeth van der Gheest. Deze Huybert Borret was de grootvader van Mr. Ant. J. B. Borret, gouverneur van Noord-Brabant, etc. Na zijn overlijden hertrouwde zijne weduwe M. H. E. v. d. Gheest met Petrus Adrianus de la Court, secretaris en later drossaard van Gemert, den stamvader der thans te 's Bosch bloeiende familie van dien naam.
2. Bernardus Judocus van Niel werd in 1733 lid der Illustre Lieve Vrouwe Broederschap; hij was drossaard van Megen en trouwde tweemaal: 1° in 1721/2 met Micheletta van Engelen of ab Angelis, eene dochter van Petrus van Engelen of ab Angelis, die 4 December 1716 overleed, en Maria Anna van Kessel, die 8 November 1725 stierf. Zij overleed den 10 Juli 1722 zonder kinderen na te laten. Hij trouwde 2° met Ida Francisca Stappers, uit welk huwelijk vijf kinderen te Ravenstein alwaar hij in de doop-boeken Vice Satrapa genoemd wordt, geboren zijn, als:

a. Theodora Maria Catharina, gedoopt 23 Mei 1730.
b. Jacobus Johannes, gedoopt 3 Mei 1731, overleden 4 Mei 1733.
c. Catharina Johanna Adriana, gedoopt 14 Januari 1733, overleden te Megen 18 Maart 1802; zij verkreeg bij erfenis de heerlijkheid Zuydewijn, en trouwde met Mr. Jan Gerrit Joseph Montens, te Breda.
d. Theodorus Johannes Godefridus, gedoopt 4 Februari 1735.
e. Johannes Ignatius, gedoopt 15 October 1736; onder zijne doopgetuigen komt voor Maria de la

Haudt, wed° van Johannes Baptist van Niel, te 's-Hertogenbosch.

Te Ravenstein zijn bovendien nog twee jonge kinderen van hem overleden, die dus, waarschijnlijk te 's-Hertogenbosch geboren zijn. Bernardus Judocus van Niel, drost te Megen, heer van Zuydewijn, overleed te Megen 16 April 1759.

Verder is mij nog een Johan van Niel, medic. docter, voorgekomen, blijkbaar aan de vorigen verwant, zonder dat ik echter tot nu toe kon ontdekken op welke wijze. Hem werd door den grootvader zijner vrouw, Adrianus Gijsbertus Biedijckx, overleden te Megen 20 December 1767, de heerlijkheid Milheeze gelegateerd. Hij trouwde met Anna Catharina van der Haghen, op 29 Februari 1720 te Megen gedoopte dochter van Dr Cornelius van der H. en Maria Catharina Biedijkcx; uit dit huwelijk zijn mij 12 kinderen bekend, alle geboren te Megen:

1°. Maria Catharina, gedoopt 28 December 1743, overleden 13 Januari 1766. Hare meter was Maria Angelina, wed° van Niel, waarschijnlijk de grootmoeder van vaders zijde.

2°. Anna Catharina, gedoopt 13 December 1745, haar peter was Ludovicus van Niel?

3°. Joannes Bernardus, gedoopt 30 Januari 1747, deze werd priester; zijn peter was Bernardus van Niel.

4°. Lucas Johannes, gedoopt 17 Februari 1750, overleden te Megen 19 Juni 1770.

5°. Wilhelmus Simon, gedoopt 28 October 1751, werd priester en was in 1802 kanunnik te Turnhout.

6°. Jacobus Antonius, gedoopt 13 November 1753, overleden 21 Januari 1798; hij werd als minderbroeder geprofest te Erkelens 8 October 1781, werd priester gewijd te Roermond 25 Mei 1782, was daarna werkzaam te Venray en Horssen en stierf te Megen ten huize zijner moeder.

7°. Ludovicus Antonius, gedoopt 4 Mei 1755.

8°. Antonius Josephus, gedoopt 4 April 1757, hij is te Rotterdam getrouwd met Wilhelmina ten Holt.

9°. Johanna Maria, gedoopt 31 Juli 1759; zij is 2 Juli 1798 gehuwd met Franciscus Lunenburg, uit Amsterdam.

10°. Franciscus Hyacinthus, gedoopt 29 October 1761.

11°. Maria Catharina, gedoopt 12 Augustus 1764, overleden 13 Januari 1766.

12°. Catharina Maria Clara, gedoopt 11 Augustus 1767, overleden te 's-Hertogenbosch 13 October 1816 als echtgenoote van Matheus Jos. Tilman.

Docter Johannes (Oprinus) van Niel, heer van Milheeze, overleed te Megen 15 Februari 1788.

In mijne papieren vind ik niet welke bloedverwantschap er bestond tusschen den eerst door mij genoemden Johan van Niel en een der personen uit de genealogie van den heer de Roever; uit de wapenkaart van de Illustre Lieve Vrouwe Broederschap blijkt echter dat zijn zoon hetzelfde wapen voerde: in goud twee ruggelings gekeerde raven.

Amsterdam, Januari 1888. TH. VAN RIJCKEVORSEL.

Eene bijdrage tot de genealogie van Renesse.

«Habent sua fata libelli», is een spreuk, tegenwoordig meer uitsluitend op een gedrukt boek van toepassing, maar oorspronkelijk is dat woord gezegd van een handschrift. Dat het daarop ook zeer toepasselijk is, bleek mij dezer dagen, toen mij uit Haarlem een perkamenten handschrift werd op zicht gezonden door een vriend, aan wien het was aangeboden door een Parijschen boekhandelaar. En deze had dien codex uit Cracou, ofschoon niet eens regelrecht ontvangen, blijkens een opzettelijk half afgescheurd «ex libris», en die onbekende Cracousche eigenaar, die het in 1786 misschien gehad heeft, had het niet altijd bezeten, want blijkens een ander inschrift gaf op 22 September 1772 de edelman van Auerswald het hem te Koningsbergen. Die lange zwerftochten zijn daarom des te merkwaardiger, omdat het een Nederduitsch handschrift is, en wel het Evangelie van Matthaeus, in de XV° eeuw met een groote duidelijke letter geschreven, terwijl de hoofdletters der Capittelen sierlijk behandeld zijn en met goud opgewerkt. Vóórdat dit Evangelieboek te Koningsbergen was, is het dan ook in Nederland geweest, want het behoorde in 1583 aan den edelman Jan Baptista van Renesse, die er zijn huwelijk met Adriana van Twickelo in opteekende, onmiddellijk onder het «eynde vanden Ewangelien vanden Ewangelist sinte Matheus», en in volgende jaren de doopsbediening van hunne kinderen met opgaaf der peters op de twee laatste blaadjes opschreef; deze waren zeer aanzienlijke personen als graven van Nassau en Orange, de graaf van Hohenlo, de gravin van Meurs, enz.

Ik geloof den heeren genealogen geen ondienst te doen door die familieaanteekeningen der Renesses te laten afdrukken, daar zij vollediger zijn dan de opgaven, die ik van dezen tak dier familie gedrukt vond.

Het handschrift is aangekocht door den Hoogleeraar Acquoy te Leiden.

Leiden, DR. W. N. DU RIEU.

Heer Jan Baptista van Renesse Is inden helligen Eestant getreden met Juffer Adriaen van Twickello a° 1583. den 27 Octobris.

Dit zijn dezer Eeluiden Kijnderen.

1. A⁰ 1584 den 13 Augusti, smorgens tusschen halt negen und .9. uren is geboren Anna Maria. die peters waren. freulin Maria van Nassou und Orange. Philips Graef zu hohenlo. Adeheid van Bronckhorst van Bathenborch, vrou van Renesse wulven und wulpe.
2. A⁰ 1586. den .7. Augusti smorgens ontrent 5. uren is geboren Walburch ons Dochter und sterf den 27. September daer aen. die gevaders waeren door Haer krenckte Everwijn van Eschede, Beatrix Weda und henrick ten Over. [tot] Hasselt begraven.
3. A⁰ 1588 den .15. Junij snaemiddaechs te half drie uren. Is geboren Johan Adolph van Renesse, die gevaders waren sijn Ex^ie Graeff Mauritz van Nassau en Graef floris van Culenborch und Walberch geboren gravin van Meurs en van Niuwenaer.
4. A⁰ 1589 den .11. Novembris smorgens omtrent .7. uren is geboren Catharina Margrieta. die gevaders waren. Gerhard van Renesse heer vander Aa. Ghertruidt van Nienrode vrou tot Saesfelt, unde Clara van Renesse vander Aa vrouw tot Rijssenborch.
5. A⁰ 1590. den .9. Decembris smorgens een quartier nae .5. uren Is geboren Jaspar frederick, die gevaders waren. heer Jacob taetz van Amerongen Lantcomtur tot Utrecht. heer Frederick van Renesse van wulven und wulpe Domheer en thesaurier tot Utrecht und Juffer Dirck van Scherpeseel vrouw tot Duvenvoorde Sterf den 26 Junij a⁰ 1593. tot Hasselt begraven.
6. A⁰. 1592 den 3 Martij tsavons te .7. uren is geboren Jacob Diderick, die gevaders waren, Amelis van Nivelt, Wolter van Craijestein und Juffrou Odilia utenEng weduwe Colenberch.
7. A⁰. 1593. den 18 Julij snachts te .12. uren Is geboren Caspar frederick des naems de tweede. gevaders waren Juffer Margriet van Raesfelt, Wicher inden vos en Willem Snell. door sijn crancheyt.
8. A⁰. 1596 den 25. Aprilis tsavons corts na 7. uren is geboren Alexander Emanuel die gevaders waren Capt. Johan wevert Adolph van Rechteren und Juffer Otto van Bellinckhof.
9. Anno 1597 den 7. Octobris snachts ontrent .11. uren is geboren Alidt Aldegunda die gevaders Margrita van Raesfelt ons camenier Dircgen en Claes fockinck alias costers. door haer crancheyt.

Het huis Putten en het huis Oversinge te Havelte. Prov. Drenthe.

Het huis Oversinge of zooals het vroeger werd genoemd «den Hof thoe Oirsinge» gelegen bij 't dorp Havelte, provincie Drenthe, mogelijk vroeger de hoofdhof van de markte Eursinge, was leenroerig aan den huize Putten ten Overijsselschen rechte. De korte inhoud der nog aanwezige leenbrieven van af 1689 volgt hieronder.

In en vóór 1645 waren eigenaren van het huis Oversinge, Geraert Struuck en zijne echtgenoote Machteld van Steenbergen. Zij verbouwden het huis zooals het zich nu nog vertoont. Hunne wapens, vereenigd in één schild, zijn, uitgebeiteld op steen, in den achtergevel aangebracht.

Het is gedeeld: 1 Struuck: Doorsneden, a in zilver drie groene lauriertakken naast elkander; b in rood drie zilveren leliën. 2 Steenbergen in goud een zwarte adelaar. Alles gedekt door een gekroonden helm. Helmteeken drie zilveren pijlen de punten omlaag.

Volgens scheidingsprotocol van 30 Augustus 1645, verkrijgt hun zoon de landschapssecretaris Jan Struuck, Oversinge. In 1683 kocht Wilhelmina van Bonnema, wed. Sichterman, dochter van den kapitein Albert van Bonnema en van Anna Struuck het goed uit den grasvelligen boedel van den kapitein Struuck en verkocht het 26 April 1687 aan haar zoon Joan Albert met zijne echtgenoote Helena de Wilmsonn. Bij hun kinderloos overlijden verkochten de erfgenamen 4 April 1713 het zelve aan hun neef den gedeputeerde Joan Sichterman, van wiens weduwe de majoor der cavalerie F. W. van Carpenter het verkreeg in 1717, die het in 1720 weder verkocht aan den Gedeputeerde Wolter Kymmell, in wiens geslacht het verbleef tot het overlijden in 1876 van den laatsten eigenaar, Dr. J. Lunsingh Kymmell, waarna het overging in handen van den echtgenoot zijner eenige dochter Mr. J. Linthorst Homan, lid der Gedeputeerde Staten van Drenthe te Assen.

De Leenbrieven.

Op den huize toe Putten, 26 September 1689, oorkondt, Christiaen van Lennip, leenheer des Hoves en des Heerlyckheits toe Putten, dat in bijzijn der mannen van leene des huyses toe Putten, Reyn Pr Nock en Willem Camp, vrouwe Willemina Bonnema, wed. Sichterman, bijgestaan door haren momber Wolter Jan Schaap, ten behoeve van haren rei publ. causa afwezigen zoon, Johan Albert Sichterman, van den huize toe Putten in leen ontving het ten Overijsselschen rechte leenroerigh goet: het Hoff toe oversinge en dat cotlant in den lande van Drenthe, carsspel Hesselte-Havelte waarvan de momber Schaap hulde deed en den eed van trouw aflegde.

Op den huize toe Putten, 22 Juni 1718, verklaart Machteld Agnes Schaap, douairière van Lennip, vrouw des huizes Putten, bijgestaan door haren gecoren hulder Heymerik toe Water, en in bijzijn van de leenmannen Wynand Zeino van Hoekelum en Andries Zakerowietsky, dat zy krachtens afstand en refutatie van vrouwe Suzanna Helena Groothuis, wed. Rengers, en van Wolter Kymmell, gedeputeerde en Ette der landschap Drenthe, als erfgenamen van wylen Helena de Wilmsonn, douairière van den overste Sichterman in d° 20 Martii 1717 met het Hof toe Oversinge etc. etc. beleende vrouw Johanna Isebrands, weduwe en boedelbesittersche van Joan Sichterman, gedeputeerde Staat en Ette van Drenthe, en den persoon van haren volmacht Dirk van Ruiven, secretaris des Quartiers van Veluwe, die huldè en eed van trouw deed.

Op den zelfden datum als boven verklaert de zelfde, dat sij krachtens refutatie van de leendraagster, vrouw Johanna Isebrands, verder als in de vorige, beleent den heer Frans Willem van Carpenter den aankooper, den verkoop door de wed. Sichterman gedaan tevens goedkeurende. De leenmannen zijn ook dezelfde.

Christoffel Daniel van Coevorden, leenheer van den huise en Heerlijkheit toe Putten, in bijzijn zijner leenmannen Jacob Wilmson en Gerrit Jacobsen beleent, 23 October 1724, uit kracht van zeker coop of overdracht de dato 24 October 1720 den Heer Wolter Kymmell, Gedep. Staat en Ette van Drenthe met den Hof toe Oversingen etc. etc. Waarvan de beleende hulde en eed van trouw heeft gedaan.

Johanna Catharina Elisabeth van Lennip, douairière van Georg Warner Jacob van Lennip, geadsisteerd met den secretaris R. O. Schrassert, Oorkondt, 20 December 1750, op den huise Putten, dat, de Secretaris Jan Kymmell tot Havelte oudste zoon, in plaats van wijlen zijn vader den Ged. Staat en Ette van Drenthe Wolter Kymmell is beleend met het Hof toe Oversinge etc. etc., waarvan des beleenders volmacht Rijnvisch Feith, med. Doct. en lid van de gesworen gemeente der stad Swol hulde gedaan en trouw beloofd heeft bij handtastinge.

Douairière van Lennip voormeld, bijgestaan door haren gecoren hulder Mr. Gijsbert Gert Sandberg, secretaris der stad Elburg, Oorkondt dat, den 25 Nov. 1771, bij gebrek van Puttensche leenmannen, in bijzijn van Jan Munnik, leenman des Furstendombs Gelre en Graafschaps Zutphen en Everd Knyff leenman int Capittel van St. Marie te Utrecht, aan Mr. Jan Kymmell, raad en Landschrijver van Drenthe, vertegenwoordigt door zijn volmacht Jan Top is toegestaan om te testeeren voor den dagelijkschen rigter. over het Hof toe Oversinge etc. etc.

Arent Christiaan baron van Coeverden, Heer des huyses en Heerlijkheid Putten en den Schuilenburg etc., bijgestaan door Gerrit de Vos, leenman van den huyse Putten en Evert Knyff, leenman van St. Marie 't Utrecht, bij gebrek van een tweede puttensche vasal, Oorkondt, den 7 April 1775, op den huys Putten, dat hij, Mr. Jan Kymmell Raad en Landschrijver van Drenthe, kracht volmacht gepasseerd te Assen voor den heer baron van Echten en Echtens Hoogeveen en W. Lunsingh beide Gedeputeerde Staten en Etten der Landschap Drenthe leenmannen van Borculo en Overijssel bij gebrek van puttensche leenmannen, den 17 December 1774, vertegenwoordigd door Mr. A. P. Lemker van Breda, op diens verzoek gemelden Mr. Jan Kymmell met de ledige hand beleende met het hof toe Oversinge etc. etc. waarvoor genoemde volmacht hulde en trouw beloofde.

Arend Christiaan baron van Coeverden als voren bijgestaan als voren, Oorkondt, den 22 Augustus 1778 dat hij Mr. Wolter Kymmell, leenvolger van wijlen zijn vader Mr. J. Kymmell, op zijn verzoek beleende met den Hof thoe Oversinge etc. etc. zooals Mr. J. Kymmell daarmede op den 20 December 1750 en 7 April 1775 is beleend. Blijkende verder uit de oorkonde dat Mr. W. Kymmell bij handtasting hulde en belofte van trouw heeft gedaan.

Alle bovenstaande leenbrieven waren door de leenheeren onderteekend en van hun aangeboren zegel voorzien, van welke laatste echter velen zijn verloren gegaan.

Wie vóór Gerard Struuck en Machteld van Steenbergen den Hof toe Oversinge in eigendom hebben gehad is mij onbekend, daarop zouden de oude leenregisters van den huize Putten wellicht antwoord kunnen geven, maar bestaan die nog en waar zijn dezelve te vinden?

Gaarne zoude ik daar antwoord op ontvangen.

Utrecht, Mr. J. W. KYMMELL.

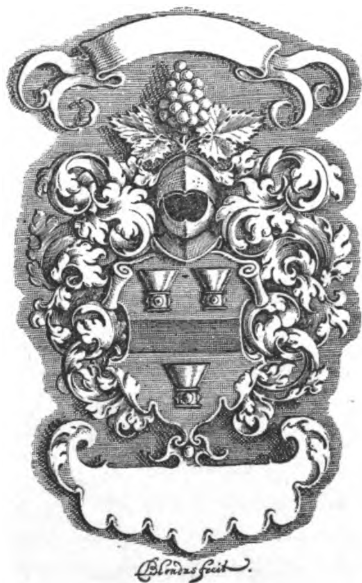
Wapengravuren van Michel le Blon.

(Hierbij een plaat).

In den vorigen jaargang deden wij de belofte, nog van een viertal der fraaie wapengravuren van Michel le Blon een reproductie te geven. In dit nummer voldoen wij hier aan. Wanneer een onzer lezers de namen der familiën, welke deze wapens voeren of gevoerd hebben, bekend mochten zijn, dan houden wij ons voor de mededeeling daarvan aanbevolen.

Misschien zijn het fantasiën, gemaakt om als modellen te dienen voor wapenteekenaars, enz. RED.

Behoort bij N° 3 van het Algemeen Nederlandsch Familieblad, 5e Jaargang, 1888.

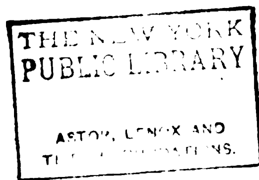

Wapengravuren van Michel le Blon.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY

Genealogie van het geslacht Ouwens.

(Vervolg en Slot).

16 Kwartieren van G. A. Daey Ouwens.

Mr. Pieter Ouwens, geb. te Brielle 7 Maart 1720, overl. te Alkmaar 10 Dec. 1786, huwde te Maastricht 15 Mei 1764 Jacoba Agatha Ravens, geb. 31 Juli 1739, overl. te 's-Gravenhage 28 April 1806.	Pieter de Lange, geb. te Alkmaar 17 Nov. 1738, overl. aldaar 3 April 1784, huwde 2 Aug. 1759 Maria Ouburg, geb. 1738, overl. 26 Nov. 1804.	Samuel Holland, geb. , overl. 10 Maart 1807, huwde Johanna de Zee, geb. , overl.	Hendrik van Vladeracken, geb. te Alkmaar 18 Sept. 1735, overl. aldaar 11 Mei 1783, huwde te Alkmaar 25 Sept. 1761 Maria Elizabeth Kloeck, geb. , overl. aldaar 6 Dec. 1795.	Joannes Roering, geb. te Woerden 26 Juli 1735, overl. te 's-Gravenhage 20 Sept. 1802, huwde 31 Oct. 1762 Clara van de Kasteele, geb. te 's-Gravenhage 3 Juli 1739, overl. ald. 26 Mei 1795.	Mr. Pieter Ouwens, geb te Brielle 7 Maart 1720, overl. te Alkmaar 10 Dec. 1786, huwde te Maastricht 15 Mei 1764 Jacoba Agatha Ravens, geb. 31 Juli 1739, overl. te 's-Gravenhage 28 April 1806.	Nicolaas van Leyden, geb. , overl. te Haarlem vóór 1784, huwde Maria Bernardina Gallé, geb. , overl. ,	Jan van Esen, geb. te 's Hage 14 Nov. 1744, overl. te Amsterdam 3 Dec. 1813, huwde 5 Dec. 1770 Helena Cornelia Andriessen, geb. 31 Mei 1749, overl. te Middelburg 5 Feb. 1778.

Caspar Jacob Ouwens, geb. te Alkmaar 9 Sept. 1768, overl. aldaar 21 Nov. 1836, huwde te Alkmaar 19 Oct. 1800 Hendrina Maria de Lange, geb. te Alkmaar 13 Oct. 1776, overl. aldaar 15 Sept. 1843.	Adolf Holland, geb. te Medemblik 15 Jan. 1764, schout bij nacht, overl. op den huize Schuilenburg te Wimmenum 12 Mei 1829, huwde te Alkmaar 2 Febr. 1796 Henriette Elizabeth van Vladeracken, geb. te Alkmaar 2 Mei 1772, overl. aldaar 3 Maart 1837.	Jacob Carel Roering, geb. te 's-Gravenhage 1 Febr. 1766, overl. te 's-Gravenhage 5 Augustus 1843, huwde 2° 's-Gravenhage in April 1804 Catharina Agatha Ouwens, geb. te Alkmaar 15 Maart 1773, overl. te 's-Gravenhage 10 December 1847.	Mr. Bernardus Jacobus Peronneau van Leyden, geb. te Haarlem 14 April 1771, raadsheer in de hooge civiele en militaire gerechtshoven van N. Indië, overl. te Batavia 22 Oct. 1820, huwde te 's-Gravenhage 22 Oct. 1797 Maria Margaretha van Esen, geb. te Middelburg 9 November 1775, overl. te Loosduinen in Oct. 1840.

Geldolph Adriaan Ouwens, geb. te Alkmaar 20 Mei 1806, overl. , huwde te Wimmenum 23 Aug. 1829 Adolfia Hendrica Holland, geb. te Alkmaar 5 April 1807, overl. aldaar 10 Dec. 1841.	Thomas Christiaan Roering, geb. te 's-Gravenhage 20 November 1806, overl. te Leidschendam (Stompwijk) 27 Mei 1881, huwde te Loosduinen 12 Juni 1833 Maria Jacoba Carolina Peronneau van Leyden, geb. te 's-Gravenhage 12 October 1805, overl. te Stompwijk 22 Juli 1861.
Hendrik Adolph Daey Ouwens, geb. te Alkmaar 21 Nov. 1837, overl. , huwde te Leidschendam 16 Nov. 1866	Maria Margaretha Roering, geb. te Leidschendam 8 Sept. 1839, overl.

Geldolph Adriaan Daey Ouwens, geb. te Almelo 13 Aug. 1867.

16 Kwartieren van Rutger Ouwens.

Laurentius Ouwens, geb. , overl. , huwde Isabella Caris, geb. , overl.	van Niel, geb. , overl. , huwde Dutry, geb. , overl.	van Engelen, geb. , overl. , huwde van Gogh, geb. , overl.	van Wardendel, geb. , overl. , huwde de Jong, geb. , overl.	Hendrik Wijnen, geb. 1572, overl. 1655, huwde Ottije van Hetterscheid, geb. , overl.	Rutger Tulleken, geb. 1563, overl. 1636, huwde 25 Juni 1587 Christina Poitouw, geb. , overl.	van Heerde, geb. , overl. , huwde van Domselaer, geb. , overl.	Tydeman, geb. , overl. , huwde van Domselaer, geb. , overl.

Jacob Ouwens, geb. , overl. , huwde 1599 van Niel, geb. , overl.

van Engelen, geb. , overl. , huwde van Wardendel. geb. , overl.

Oswald Wijnen, geb. 1606, overl. , huwde te Arnhem 2 Sept. 1640 Elisabeth Tulleken, geb. 28 Maart 1608, overl.

Dirk van Heerde, geb. , overl. , huwde Tydeman, geb. , overl.

Christiaan Ouwens, geb. te Tiel 1604, overl. 1673, huwde Florentia van Engelen, geb. , overl.

Rutger Wijnen, geb. 8 Januari 1643, overl. 1680, huwde 28 September 1664 Maria van Heerde, ged. 24 Augustus 1642, overl. 11 Maart 1721.

Willem Ouwens, geb. te Arnhem in October 1655, overl. aldaar 9 Maart 1699, huwde te Zalk 16 Juli 1690

Elizabeth Wijnen, geb. te Hattem 15 Januari 1666, overl. te Alkmaar 3 Januari 1730.

Rutger Ouwens, geb. te Arnhem 26 Mei 1692.

16 Kwartieren van J. A. Ouwens geboren Daey.

Hendrik Daey, geb. te Amsterdam 1 Jan. 1651, overl. te Alkmaar 11 Januari 1712, huwde te Heilo 18 Decemb. 1678 Anna Heykens, geb. te Alkmaar 15 Maart 1645, overl. te Alkmaar 23 Aug. 1682.	Mr. Adriaaan Verboom, geb. te Breda 2 Febr. 1670, raad en burgemeester te Gorinchem, overl. te Gorinchem 26 Oct. 1726, huwde 4 Dec. 1692 Maria Adriana van der Walle, geb. te Rotterdam 21 April 1675, overl. 6 Dec. 1767.	Daniel Ras, geb. te Alkmaar 17 Aug. 1662, president—schepen te Alkmaar, overl. aldaar 25 Juli 1731, huwde te Alkmaar 5 Oct. 1692 Cornelia Catharina van Arssen, geb. te Alkmaar , overl. aldaar 30 Juni 1735.	Pieter ter Himpel, geb. 10 Oct. 1676, overl. te Amsterdam 30 Mei 1706, huwde 4 Sept. 1701 Johanna Tulleken, geb. 28 Dec. 1673, overl. 4 Juli 1717.	Lambertus van Meerten, geb. 5 April 1675, overl. 8 April 1750, huwde 22 Maart 1701 Elizabeth Pompe, geb. te Gorinchem 29 Oct. 1669, ov. 10 Dec. 1758.	Leendert van Barnevelt, geb. te 's Hage 7 Januari 1669, overl. te Gorinchem 13 Juni 1730, huwde aldaar 11 Juni 1702 Judith van Broeckhuysen, geb. te 's Hage , overl. te Gorinchem 1 Mei 1705.	Martinus van Toulon, geb. , overl. , huwde Barbara van der Werf, geb. , overl.	Mr. Adriaan Verboom, geb. te Breda 2 Febr. 1670, raad en burgemeester te Gorinchem, overl. te Gorinchem 26 Oct. 1726, huwde 4 Dec. 1692 Maria Adriana van der Walle, geb. te Rotterdam 21 April 1675, overl. 6 Dec. 1767.

Mr. Maarten Daey, geb. te Alkmaar 29 October 1680, burgemeester te Gorinchem, overl. te Gorinchem 30 October 1733, huwde aldaar 26 November 1715 Paulina Maria Verboom, geb. te Gorinchem 25 Dec. 1694, overl. aldaar 24 Dec. 1731,

Mr. Emanuel Ras, geb. 1 December 1694, burgemeester te Alkmaar, overl. aldaar 16 October 1761, huwde 2° 9 Mei 1730 Johanna ter Himpel, geb. te Amsterdam 4 November 1705, overl. 28 April 1760.

Huibert van Meerten, geb. te Gorinchem 21 Aug. 1704, schepen aldaar, overl. te Gorinchem 9 Dec. 1757, huwde aldaar 23 Maart 1728 Maria van Barnevelt, ged. te Gorinchem 25 Dec. 1704. overl. aldaar 26 Dec. 1756.

Ds. Lodewijk van Toulon, geb. te Dordrecht 1 Juni 1702, predikant te Gorinchem, overl. te Gorinchem 9 Februari 1763, huwde aldaar 2 Februari 1739 Henrica Machtelina Verboom, geb. te Gorinchem 20 April 1702, overl. 8 Sept. 1797.

Mr. Hendrik Adriaan Daey, geb. te Gorinchem 17 Januari 1721, overl. te Alkmaar 24 Sept. 1770, huwde te Alkmaar 22 April 1761 Cornelia Catharina Geertruida Ras, geb. te Alkmaar 16 Sept. 1733, overl. aldaar 19 Juni 1782.

Martinus Adrianus van Meerten, geb. te Gorinchem 13 Oct. 1736, schepen aldaar, overl. te Gorinchem, huwde aldaar 25 Oct. 1763 Adriana Maria van Toulon, geb. te Gorinchem 12 September 1743, overl.

Mr. Maarten Adriaan Daey, geb. te Alkmaar 7 Maart 1762, raadslid en ontvanger aldaar, overl. te Alkmaar 14 Jan 1820, huwde te Gorinchem 2 Juli 1794

Machtelina Henrica van Meerten, geb. te Gorinchem 2 Januari 1768, overl. te Amsterdam 1 Mei 1834.

Johanna Adriana Daey, geb. te Alkmaar 4 April 1805, overl. te Amsterdam 3 Februari 1870, huwde aldaar 31 Juli 1845 Geldolph Adriaan Ouwens.

---

16 Kwartieren van H. A. Daey Ouwens.

Rutger Ouwens, geb. te Arnhem 26 Mei 1692, overl. te 's-Gravenhage 18 Januari 1780, huwde te Elburg 27 Febr. 1716 Maria Feith, geb. te Elburg 2 Sept. 1696, overl. te 's-Gravenhage 24 Febr. 1773.

Mr. Willem Hendrik Ravens, geb. , overl. , huwde Catharina de Vries, geb. 1700, overl. 2 Juni 1784.

Dr. Geldolph Stuyling de Lange, geb. , overl. te Alkmaar 6 Dec. 1758, huwde aldaar 30 Aug. 1737 Sara Corssendonck, geb. 1707, overl. te Haarlem Januari 1779.

Nicolaas Ouburg, geb. , overl. , huwde te Alkmaar 26 Febr. 1736 Hendrina Feith, geb. 28 Sept. 1703, overl.

Adolf Holland, geb. , overl. , huwde 26 Juli 1741 Lucretia Elizabeth Groot, geb. 20 April 17.. overl.

de Zee, geb. , overl. , huwde . . . . , geb. , overl.

Mr. Jan Anthonie van Vladeracken, geb. te Alkmaar 18 Juli 1708, raad v/d vroedschap en schepen aldaar, overl. te Alkmaar 22 Oct. 1745, huwde aldaar 30 Aug. 1729 Maria Angelica Daey, geb. te Alkmaar 26 Aug. 1711, overl. 20 Dec. 1779.

Mr. Gerard Kloeck, geb. , overl. 29 Febr. 1760, huwde C Witte, geb. , overl.

Mr. Pieter Ouwens, geb. te Brielle 7 Maart 1720, overl. te Alkmaar 10 Dec. 1786, huwde te Maastricht 15 Mei 1764 Jacoba Agatha Ravens, geb. 31 Juli 1739, overl. te 's-Gravenhage 28 April 1806.

Pieter de Lange, geb. te Alkmaar 17 Nov. 1738, overl. aldaar 3 April 1784, huwde 2 Aug. 1759 Margaretha Ouburg, geb. te Alkmaar 1738, overl. aldaar 26 Nov. 1804.

Samuel Holland, geb. , overl. 10 Maart 1807, huwde Johanna de Zee, geb. , overl.

Hendrik van Vladeracken, geb. te Alkmaar 18 Sept. 1735, overl. aldaar 11 Mei 1783, huwde te Alkmaar 25 Sept. 1761 Maria Elizabeth Kloeck, geb. , overl. te Alkmaar 6 Dec. 1795.

Caspar Jacob Ouwens, geb. te Alkmaar 9 September 1768, overl. aldaar 21 November 1837, huwde te Alkmaar 19 October 1800 Hendrina Maria de Lange, geb. te Alkmaar 13 October 1776, overl. aldaar 15 Sept. 1843.

Adolf Holland, ged. te Medemblik 15 Jan. 1764, schout bij nacht, overl. op den huize Schuilenburg te Wimmenum 12 Mei 1829, huwde te Alkmaar 14 Febr. 1796 Henriette Elizabeth van Vladeracken, geb. te Alkmaar 2 Mei 1772, overl. aldaar 3 Maart 1837.

Geldolph Adriaan Ouwens, geb. te Alkmaar 20 Mei 1806, overl. , huwde te Wimmenum 23 Aug. 1829

Adolfia Hendrica Holland, geb. te Alkmaar 5 April 1807, overl. aldaar 10 December 1841.

Hendrik Adolf Daey Ouwens, geb. te Alkmaar 21 November 1837.

Beschrijving van de wapens der familiën aan het geslacht Ouwens verwant, voor zooverre die bekend zijn en niet in RIETSTAP'S *Armorial* **voorkomen.**

Brouwer. In zilver negen gouden leliën, 4, 3 en 2.

van Clevesteyn. In goud een zilveren keper, beladen met drie roode rozen, vergezeld van onderen van een rooden halven leeuw, van boven van twee groene klaverbladen.

Corssendonck. Doorsneden: *a* in blauw drie oranjetakken met appels 2 en 1; *b* in zilver een burcht met wal en gracht.

van Domselaer. Gevierendeeld: 1 en 4 in rood twee gouden sterren en een zwart klaverblad (2 en 1); 2 en 3 in zilver een rood ankerkruis.

van Engelen. In goud drie zwarte schuingeplaatste kuipershamers (2 en 1).

van Gennep. In zilver een natuurlijke tulp, groen gebladerd en gesteeld op grasgrond, waarboven een gouden hertogelijke kroon.

van Gogh. In zilver een zwart merkteeken.

Groot. In zilver een zeilend schip van natuurlijke kleur op een zee van hetzelfde.

Hoevenaar. In goud een halve roode leeuw.

Holland. In een blauw schild, bezaaid met zilveren leliën een klimmende zilveren leeuw.

de Jong. In zilver twee roode klimmende toegewende leeuwen.

Kloeck. Gedeeld. 1 Doorsneden: *a* in zilver een blauw kruis met vertikale streep boven het kruispunt, aan weêrszijden vergezeld van een zwarte roos of ster; *b* in blauw een groen vijfblad. 2 in goud een zwarte adelaar.

Leyden (Peronneau van). Gevierendeeld: 1 en 4 doorsneden: *a* in blauw een gaanden zilveren leeuw (van Leyden); *b* in zilver een gouden keper; 2 en 3 in rood een rechtopstaande degen waarom een slang zich kronkelt, alles van goud (Peronneau).

Macalester. Gevierendeeld: 1 in zilver een roode leeuw; 2 in goud een geharnaste rechterarm, houdende in de bloote hand een rood herkruist kruis; 3 in goud een zwart schip met roode vlag; 4 in groen een zwemmende zilveren zalm.

van Meerten. In groen een gouden kruis, vergezeld van vier omgekeerde wassenaars van hetzelfde.

van Niel. In zilver twee ruggelings geplaatste rood gebekte en gepoote zwarte kraanvogels.

van Nippel. In zwart drie goud gekroonde liggende zilveren visschen boven elkander.

van den Oever (Chatillon). In rood drie palen van vair met een gouden schildhoofd, het schildhoofd beladen met een halven zwarten leeuw, genageld en getongd van rood, of wel beladen met drie zwarte schelpen.

Ouburg. In blauw twee van zilver en blauw geschakeerde dwarsbalken, elke balk in twee rijen van zeven stukken.

Ravens. In goud drie zwarte raven (2 en 1).

Rietveld. In goud drie zilveren spitsruiten (2 en 1), aan de punten van bolletjes voorzien.

Rocatus. In blauw een zilveren berg, beladen met een groenen tak, vergezeld van boven van drie gouden sterren,

Roering. In goud een groene boom op grasgrond, om welks stam een zwarte ring, waartegen twee opstaande reëen steunen.

van Sprang. In blauw een . . . boom.

Stuyling. In goud een klimmende groene griffioen.

Sijms. In blauw vier (3 en 1) gouden zwanen.

van Toulon. In zilver een rood sterrekruis met een blauwen dwarsbalk daarover heen.

van Utrecht. Doorsneden van zilver en zwart met een griffioen van het een in het ander.

van Wardendel. In zilver een zwart molenrad van zestien spaken.

Witte. In rood twee ruggelings geplaatste zilveren vleugels, in het schildhoofd vergezeld van drie zilveren ringen.

's-Gravenhage, April 1888.

CHR[N] J. POLVLIET, *Kapitein Ingenieur.*

Genealogie van het geslacht Ouwens.
Familieblad 1888, blz. 74.

Ik vind ook eene Derxken Ouwens als doopgetuige bij Herman en eene andere Ermken Fock, tweelingen, 11 September 1640, te Nijmegen gedoopt als kinderen van Simon Fock en Derksken Roukens (met Jan van Gent, Hendrik van Megen en Gijsbertjen van Gent).

Deze Derxken Ouwens kan dochter geweest zijn van Johan Ouwens, t. a. pl. vermeld en van Agnes Roukens, wier vader Derk heette, in 1582 burgerhopman te Nijmegen was, in 1602 stierf en ook de grootvader was van Derksken Roukens, huisvrouw van Simon Fock.

M. V. B. F.

De kwartierstaten van bladzijde 75 behooren, volgens aanteekeningen onder mij berustende, te worden aangevuld en verbeterd, zooals hier onder staat opgegeven.

1°. Anna Gool is geboren *16 November 1606, waarschijnlijk te 's-Gravenhage.*

2°. *Adriaan* van Sprang, overleden *28 Januari 1691,* huwde *Anna van Herwaerden, overleden 1 December 1702.*

3°. Mr. Cornelis van Someren, overleden *26 April 1707*, huwde *12 Maart 1686* Anna van Sprang, geboren en overleden te *Gorinchem.*

4°. Cornelia Brand is overleden *15* November 1751.

5°. *Johan* van der Meulen huwde *Hendrika* van der Ameyden.

6°. Johan van der Meulen (zoon van den voorgaande), geboren *in 1643*, overleden den *10 Augustus 1710*, huwde *2 Maart 1666* Margaretha van Herwaerden, overleden *31 Mei 1707, dochter van Aart van Herwaerden en Anna Snoeck.*

7°. Matthijs van Herwaerden en Johanna Snoeck *hebben geen kinderen gehad.*

8°. Anna van der Meulen is geboren *23 Februari* 1669.

9°. Mr. Diederik Ouwens huwde *23* November 1734.

Amsterdam, 3 April 1888.

Mr. J. E. VAN SOMEREN BRAND.

Geslacht Dikkers.

In de genealogie **Ouwens** van de hand van den heer POLVLIET *(Algem. Ned. Familieblad,* V, blz. 74), komt de eenige dochter voor van den ingenieur van den waterstaat in Indië **Dikkers**, wiens voornaam aldaar Theodorus heet.

Op 3 October 1844 benoemde de kantonrechter te Zwolle op het verzoek van Johanna Elisabeth Krauss, weduwe van Hendrikus Dikkers, die op 7 Februari 1838 op zijne terugreis uit Indië overleden was, een toezienden voogd over hare minderjarige uit dit huwelijk geboren kinderen Johan Hendrik Dikkers, oud 15 jaar, en Dorotheus Dikkers, oud 9 jaar.

Met den voornaam Dorotheus komt vorengenoemde ingenieur voor in de mij onder de oogen gekomen stukken: als D. Dikkers onderteekent hij de aankondiging van het overlijden van zijne moeder, overleden te Batavia 13 April 1852, en van zijnen broeder Johan Hendrik, student te Delft, aldaar overleden 1 Juli 1852.

Zijn vader Hendrikus Dikkers, geboren te den Ham (Overijssel) 8 April 1803 maakte met zijne moeder, dochter van . . . . . Krauss en Anna Catharina Krok, voor den notaris H. L. J. van Barthold te Samarang den 2 September 1828 een testament, waarbij zij o. a. elkander over en weder benoemden tot regeerend en administreerend voogd over hun staande huwelijk te krijgen kind of kinderen.

Deze Hendrikus Dikkers was een zoon van Jan Dikkers, geboren te Eexta 7 Juni 1765, procureur bij de rechtbank van eersten aanleg te Almelo, en vermoord in 1816, zijnde hij blijkens de in de overlijdensregisters te Stad Delden onder 23 Juni 1816 voorkomende acte «dood uit een waterplas te Azelo gehaald», uit diens tweede huwelijk den 6 Mei 1795 te den Ham gesloten met Janna Vasters, gedoopt te Holten 22 Augustus 1773, overleden te den Ham 4 Maart 1842.

Jan Dikkers was de eenige zoon van Egbert Gerrit Dikkers, gedoopt te Rijssen 7 April 1737, uit diens te Eexta op 4 Februari 1759 gesloten huwelijk met Hillegjen Edzkes.

Egbert Gerrit Dikkers voerde, evenals zijne broeders Jan Hendrik Dikkers, schout te Vriezenveen, gedoopt te Rijssen 1 October 1723, overleden te Vriezenveen 16 Maart 1811 en Hendrikus Dikkers, burgemeester te Rijssen, gedoopt aldaar 9 Juni 1743, overleden aldaar 23 December 1802, geboren uit het op 16 Juni 1720 te Holten gesloten huwelijk van Jan Dickers, schout te Rijssen, en Derckje Harmelink, het hieronder omschreven wapen waarvan de kleuren uit de afdrukken niet blijken. Een schild, beladen met eene ronde gesp, versierd met vier roosvormige figuren, waarvan de tong en fasce ligt met de punt naar de linkerzijde; midden op de tong evenzoo eene roosvormige figuur. Schildhoofd beladen met 3 rozen en fasce. Schildvoet beladen met twee fasces. Geboorde, getraliede, gesierde en gevoerde helm, gedekt door een wrong. Helmteeken: eene vlucht, waartusschen een van de rozen van het schild.

Mr. R. E. H.

Geslacht Omeling(h) te Nijmegen.

Wapen: Zie bij RIETSTAP, *Armorial général,* II, p 348. Het schepenzegel van Mr. F. J. Omelingh (zie beneden), waarvan een afdruk in rood lak in 't archief te Nijmegen bewaard wordt (1), heeft evenwel de . . . . à la barre de . . . ., chargée de trois roses de . . . . (sans feuilles ni tiges). Cimier: une rose de. . . . entre un vol de . . . . (kleuren niet uitgedrukt), en bij den heer Th. H. A. J. Abeleven te Nijmegen is een teekening aanwezig, die het wapen vertoont als: in zilver een roode dwarsbalk, beladen met drie gouden spoorraderen.

I. Frans Omeling, beziender (2) van Genneperhuis, trouwt Catharina Kloens, waarbij eene dochter:

---

(1) Zie *Verslag der commissie ter bewaring van gedenkstukken van geschiedenis, etc.* te Nijmegen 1882. Eene teekening daarvan is mij verschaft door den heer Ph. D. C. Hulst aldaar, ambtenaar van den burgerlijken stand, een man van grooten ijver en de loffelijkste nauwkeurigheid.

(2) De beziener was de aan iederen tol verbonden beambte, die bij den tol de goederen visiteerde en aan den tollenaar opgaf in hoever die tolbaar waren. Dit blijkt o. a. uit de instructie van den „besiender opte wachte van den grooten Gelderschen toll die men op de riviere van de Wahle boven ende in 't Rijck van Nijmegen ontfanckt." Men vindt een Kanis, een Engelen als bezienders.

1°. Catharina Omeling, trouwt te Nijmegen 25 Februari 1694 Gerardus Fock, gedoopt te Nijmegen 16 Juli 1671, overleden vermoedelijk te Valburg 30 November 1745, predikant te Valburg en Homoet.

Een zoon van Frans Omeling en Catharina Kloens was vermoedelijk ook:

II. Melchior Omelingh, procureur te Nijmegen, overleden te Nijmegen en werd begraven 6 September 1730 in de St. Stevenkerk aldaar, trouwt te Valburg 7 Juni 1711 Margaretha van Elst, waarbij één kind, dat volgt III.

III. Mr. Frans Jan Omelingh, gedoopt te Nijmegen 6 Mei 1716, advocaat voor het hof van Gelderland, overleden aldaar en werd begraven 9 Juni 1741 in de St. Stevenskerk, trouwt te Nijmegen 30 Juni 1739 Elisabeth Maria Taree, dochter van Jacob en van Susanna van Haansbergen, waarbij twee kinderen:

1°. Margaretha Cornelia Omelingh, gedoopt te Nijmegen 3 April 1740.

2°. Frans Jan Omelingh, die volgt IV.

IV. Mr. Frans Jan Omelingh, geboren te Nijmegen 29 October (gedoopt 1 November) 1741, overleden aldaar 22 en begraven 25 September 1795, schepen en raad van Nijmegen, trouwt te Batenburg 12 Mei 1767 Maria Rappard, geboren te Nijmegen 14 October (gedoopt 18 October) 1748, overleden aldaar 15 Februari 1814, dochter van Willem, landschrijver van 't Ampt tusschen Maas en Waal en van Naletta Pieck. Hare kwartieren waren (volgorde misschien foutief):

Rappard	Pieck
Knippingh	Vonk
de Vrijer (?)	van der Voordt
Smits	Vermeer.

Mr. Frans Jan Omelingh en Maria Rappard hadden twee kinderen:

1°. Susanna Jacoba Omelingh, geboren te Nijmegen 19 (gedoopt 21) Februari 1768, overleden te Ubbergen 2 Januari 1840, trouwt 1° te Nijmegen 6 October 1785 Arnoldus Abeleven; 2° 30 Augustus 1793 Marcus Theodorus Hendrik Exalto d'Almaras, geboren te Hengelo 1 Juni 1767, overleden te Nijmegen 14 November 1822, predikant te Oy en Persinge (1).

2°. Willem Coenraad Omelingh, die volgt V.

V. Willem Coenraad Omelingh, geboren te Nijmegen 11 (gedoopt 14) Maart 1770, overleden aldaar 29 November 1823, den 18 April 1787 luitenant bij de genie, trouwt te Tiel 15 Juni 1794 Gerarda Verkerk, geboren te Tiel den ...., dochter van Hendrik Peter, en .... Bols. Zij hadden zeven kinderen:

1°. Francina Janna Maria Omelingh, geboren te Tiel 31 Maart 1795, ongehuwd overleden te Bergen op Zoom 1 Mei 1851.

2°. Elisabeth Maria Omelingh, geboren te Tiel 27 December 1800.

3°. Naletta Maria Omelingh, geboren te Tiel 24 (gedoopt 31) Januari 1802, trouwt te Nijmegen 14 of 15 Mei 1840 Carl Friedrich Caesar Scheurer, geboren te Dillenburg in Nassau 20 Mei 1805, luitenant, later kapitein der infanterie in Nederlandschen dienst, zoon van Johann Christian Hermann Scheurer en van Sophia Carolina Christina ter Linden.

4°. Hendrina Petronella Gerarda Omelingh, geboren te Tiel 6 December 1804, ongehuwd overleden te Nijmegen 19 Maart 1835.

5°. Anna Gerharda Omelingh, geboren te Tiel den ...., overleden te Nijmegen ... September 1806, begraven den 15 September in de St. Stevenskerk aldaar.

6°. Anna Gerharda Omelingh, geboren en overleden te Tiel.

7°. Peter Jan Omelingh, geboren en overleden te Tiel.

Uit mijne familiepapieren en welwillend door den heer Abeleven, bovengenoemd, medegedeelde aanteekeningen, trouw- en doopboeken.

Middelburg,

Mr. B. F. W. VON BRUCKEN FOCK.

Aanteekeningen uit de trouwregisters te Sluis.
(Vervolg).

17 Dec. 1681. Joris van den Broucke met Tanneke Cosijns.

22 Jan[t] 1682. Willem van Loon j. m. dien[de] onder de comp[ie] van Capt[n] de Viry met Teuntje Cornelissen, wed[e] van Joost de Witte.

29 Jan[t]. Gerrit Ariens j. m. met Janneke van Dalen, won. beyde alhier.

5 Febr. Aernouwt Taets j. m. van Aerdenburg met Lijsbeth Kalff j. d. won. alhier.

12 Febr. d'Hr. Henricus Dibbetz j. m. Doctor Medicinae en schepen der Stadt Tholen met Juffr. Johanna Weyts j. d. won. alhier

8 Marty attest. gegeven bij d[s] Montanus om buyten te tr. d'Hr. Sixti, schepen deser stede, wed[r] van Juffr. Adriana Verschrage met Juffr. Anna van Loo, wed[e] van d'Hr. Capt[n] Antony van Ellinckhuysen.

14 April id. D'Heer Capiteyn Willem Trogmerton met Juffr. Cecilia Tacquet (get. pr. attest Peterus Moens, pastor D. B. Marie Brugis date den 25 Febr. 1682).

16 April. Willem Willemoens j. m. met Catelijntje Coers j. d. van Isendijcke.

---

(1) Zie A. A. VORSTERMAN VAN OYEN, *Stam- en Wapenboek*, art. Exalto d'Almaras.

13 April tr. te St. Pier (Nieuwvliet) Anthony van Besten j. m. met Ada de Lindt j. d. won. beyde alhier.

12 April attest om op St. Anne te tr. d'Hr. Augustinus de Backere j. m. met Juffr. Gomarina de Block, won. beyde alhier.

10 Mey attest gegeven om op d'Ede te tr. Jacobus Burs j. m. Lieutenant van de comp^{ie} van d'Hr. Trogmorton met Orelia Crab, wed^{e} van Johannes Staverius.

11 May attest gegeven nae de Groede d'Hr. Adriaen Perduyn j. m. van Dordrecht Captn en Commandeur van het Retranchement met Juffr. Johanna van Necke j. d. van Vlissingen.

11 Juni. Laurents de Man j. m. dien^{de} onder de capt^{n} Duco van Burmania met Maria Toorens j. d. van S. Jillis.

15 Juni 1682 attest gegeven na Zzee. Anthony van der Maerse, luitenant onder de comp^{ie} van d'Hr. Captn Steenhuyse in garnizoen alhier met Juffr. Anna Rollants j. d. van Zzee.

22 July, Jannes van Streeskerke j. m. met Amerensje Kempe, wed^{e} van Jan Stampert won. beyde alhier.

31 Juli attest. gegeven nae het Retranchement. Jacobus de Man, wed^{r} met Aeltjen de Frae, wed^{e} van Jan Mora.

4 Oct. attest. gegeven om buyten te tr. Mr. Gijsbert van Hardenbroeck van Wulven j. m. pensionaris van 't land van d'Vrije, geboortig van Vytrecht met Petronella van Kerrebroeck j. d. van hier.

18 Oct. op 't Retranchement getr. Jacob van Ecke j. m. van Middelburg met Maria Boercy j. d. van hier.

30 Oct. attest. gegeven om op Waterland te tr. Johannes Michielsen j. m. van van Isendijcke met Judith van Gaveren j. d. van St. Maartensdijk.

7 Nov. attest gegeven nae . . . . Jan van Spranck, wed^{r} van Geertruy Alberts, vaendrich van de comp^{ie} van Gelderen met Marta Kant (of Cant), wed^{e} van den Lieutenant Hendrik Havercamp.

17 Dec. attest gegeven om buyten te tr. Louys de Schepper, wed^{r} van Juffr. Mary Françoise Claesen wonende op het Sas van Gendt met Juffr. Magdalena Margriete van Bruane, wed^{e} van Captn Nicolaes Molenbeex won. alhier.

21 April 1683. D^{s} Jacobus Fruytier j. m. dienaar des H. Evangeliums tot Aardenburg met Juffr. Cornelia Maertens j. d. won. alhier.

1 April ondertr. Jean Geuns j. m. Chirurgijn onder de comp^{ie} v. d'Hr. Major Loo en Maria Coninck van Veurne.

9 Mey 1683 attest gegeven om op St. Anne te tr. Joost du Buisson j. m. van Vlissingen met Mary van Schoor j. d. won. beyde alhier.

22 July attest gegeven om op St. Anne te tr. Hr. Johannes Geledts, wed^{r} van Berbera Donckersloot met Christina Huyndt j. d. beyde wonende op 't Groote Pas.

12 Aug. Albert Couwenhove j. m. van Leyden, dien^{de} onder de comp^{ie} v. d'Hr. Captn Roorda van Welson met Tonne Ruthgers j. d. van Groningen won. alhier.

22 Aug. attest gegeven om op St. Anne te tr. François Royer, wed^{r} met Isabelle Jaqueline Strobbe j. d. won. beyde alhier.

16 Septr Anthony Taets, wed^{r} van Sara Admiraels dien$_{de}$ onder Capt. Duco van Burmania met Janneke Krossaert j. d. van Liefkenshouck.

7 Oct. Rutger Vethoff, wed^{r} van Marie Kanne, dien^{de} onder de comp^{ie} van d'Hr. Scheltinga met Marie du Vroe j. d.

1 Nov. attest gegeven om te Utrecht te tr. D'Hr. Cornelis Mangelaer Schepen deser stadt, wed^{r} van Juffr. Maria Moermans met Juffr. Margarieta van Groeningen j. d. won. tot Utrecht.

2 Nov. attest om buyten te tr. Pieter Begram, wed^{r} dien^{de} onder de comp^{ie} van d'Hr. Captn Idsinga op 't Sas van Gendt met Anna Maria Olivier j. d. won. alhier.

25 Nov. Boudewijn van Camperhoude j. m. van Leyden, Chirurgijn onder de comp^{ie} van d'Hr. Major La Locque met Maria Herdervelt j. d. van 's-Gravenhage won. tot Bergen op Zoom.

6 April 1684 attest gegeven bij D^{s} Allardijn om op St. Anna te tr. François de Vey j. m. met Anna Negenmans j. d. beyde won. alhier.

30 Mey. Jacob Decker j. m. met Clara Louwerens j. d. beyde won. alhier.

21 Juny. Lauwerens Koeck, wed^{r} Corporaal onder de comp^{ie} v. d'Hr. Captn Troghmorton met Lena de Bruyne, wed^{e} Adriaan van de Broecke.

21 Juny attest gegeven bij D^{s} Berdenis om op St. Cruys te tr. Geerhart Poly, wed^{r} van Catrina van Houte, serg^{t} onder de comp^{ie} d'Hr. Captn Perponcher met Catrina Coets, wed^{e} van Willem Willemoens.

25 Juni attest naar Gorcum. D'Hr. Martinus Treutelaer, wed^{r} van Maria Kuyne (?) Schepen deser Stadt met Juffr. Lucia d'Oorschot j. d. van Heusden. won. tot Gorcom.

30 July attest gegeven bij D^{s} Berdenis om te St. Anna te tr. Jacobus Hooft met Maria van Strien j. d.

24 Aug. Gerhard Arens g. dien$_{de}$ onder de comp^{ie} v. d'Hr. Lieut. Coll. Scheltinga met Peternella Mussebroeck, wed^{e} van Gerrit Jansen.

20 Aug. attest. gegeven bij D^{s} Montanus om te Vlissingen of elders te tr. Marten van Koot j. m. van Harderwijck, vaandrager onder de comp^{ie} v. d'Hr. Captn Tiersen met Johanna Tavernier, wed^{e} van Jacobus Caffijn.

29 Aug. getr. te St. Cruys Jacobus van Houte j. m. met Anna van de Riviere j. d. won. beyde alhier.

14 Septr Elias Louys j. m. dien^{de} onder de comp^{ie} v.

d'Hr. Collonel Burmania met Catharina Uittenhove, wed^e^ van Guillaume Gernart.

10 Sept. attest gegeven om tot Amsterdam of elders te tr. D^s^ Caspardus Alardijn, wed^r^ van Juffr. Magdalena Momma, predicant alhier met Juffr. Hester Corselius j. d. won. tot Amsterdam.

3 Dec. 1684, attest gegeven na Middelburch: D'Hr. Cornelis Caen j m. van Sluys pensionaris slants van den Vrien met Juffr. Elisabeth Thielenus j. d. van Middelburch.

28 Dec. Jan Schaep, j. m. van de Wester Eede met Janneke Addemans wed. van Jan de Mey.

Den 1^en^ Febr. 1685 attest. gegeven om buyten te tr. Gerhardt Schut, Vaandrich van de comp^ie^ v. d'Hr. Captn Perponcher met Maria de Jonge, won. alhier.

2 April te St. Cruys getrouwd; Jacob de Jonge j. m. met Juffr. Maria de Koningh, beyde alhier wonende.

29 April getr. te Eede. D'Hr. Doct. Johannes Tevell j. m. van Middelburg met Juffr. Sara van den Busse j. d. alhier.

13 Aug. attest om op St. Cruys te tr. Daniel Eckhart, wed^r^ van Pieternelle van Walcheren, won. op 't Sas van Gent met Maria Dierlincx, wed^e^ van François van Essen won. alhier.

13 Aug. Theodorus van der Mussel, wed^r^ van Willemina Philips met Catrina Nemmegheer j. d. won. beyde alhier.

2 Sept. Johan Cant, wed^r^ van Johanna de Val met Catharyne Rijckbos j. d. van Sluys.

17 Sept. attest. gegeven om op St. Cruys of elders te tr. Andries Harsinck, wed^r^ van Lysbeth Cornaar, won. te Schoondijcke met Barber Mocqué, wed^e^ van Evert de Froe.

5 Nov. attest. naer Aerdenborch. François van der Sluys, chirurgijn van de comp^ie^ van d'Hr. Captn Steenhuysen en Maria Daniels j. d. van Poperinghen.

8 Nov. Gerrit Weyt, wed^r^ met Debora Cloets j. d. won. beyde alhier.

11 Nov. 1685. attest gegeven naar St. Anne Hendrick van Hattem, wed^r^ van Aletta de Haan, vaandrig onder de comp^ie^ van d'Hr. Lieut. Collonel Beaufort met Gennette la Grange j. d. won. alhier.

3 Dec. Dom. Balduwinus Hunnius, pred. tot Oostburgh, wed^r^ van Catharina Eduars met Juffr. Apollonia Caen j. d. won. alhier.

3 Dec. tr. te St. Cruys Coenraad van der Beek j. g. major van de Passen met Johanna Mangelaar j. d. van alhier.

16 Dec. attest naar St. Anna, Ary Schansman j. m. van Iselmonde met Maria Hardevelt j. d. won. beyde alhier.

24 Febr. 1686 tr. te St. Kruys d'Hr. Adriaen Jordaen, auditeur van Vlaenderen, wed^r^ van Juffr. Johanna van Emmenes met Juffr. Jacomina Elieul, wed^e^ van d'Hr. Gilles Taeyspel.

17 Marty attest gegeven om in Hollant te tr. daar het haer gelegen komt, d'Heer Hubertus Coomans j. m. van ter Thoolen, Luytenant onder de comp^ie^ van d'Hr. Lieut. Coll. Cauw met Juffr. Sara van Kerbroek j. d. van Sluys.

— Met attest. na Middelburg. Leonardus Adolphi van Weeneghem j. m. van der Groede won. alhier met Elisabeth Loocke j. d. mede van der Groede, won. tot Middelburg.

3 Juni Hans Hendrik Abbas j. m. chirurgijn onder de comp^ie^ van d'Hr. Captn van Vierssen, won. tegenwoordig tot Sas met Marie Eilars (van Eilar) j. d. van Sluys.

16 May. Carel Person j. m. van S^o^ Claas, diende onder de comp^ie^ van d'Hr. Cap. Koehooren met Anna Margrita Couenberg.

19 Mey attest gegeven om buyten te tr. d'Heer Gideon Nemegeer, wed^r^ van Juffr. Catharina Locqué met Joffr. Cornelia Molkeman, wed^e^ van d'Hr. Theodorus Brandt.

9 Juny 1686 attest gelicht naar Rotterdam d'Heer Thomas Mattheeusen, Schepen deser stad, wed^r^ van Juffr. Maria Bijns met Juffr. Suzanna Koolbrant j. d. van Rotterdam.

8 Aug. Adriaan Dames Kleyman, wed^r^ van Martina Salomons won. op St. Kruys met Jannetjen Adams, wed^e^ Hendrik van Heuren won. alhier.

25 July. Leenaert Veerman, Serg^t^ onder de comp^ie^ van d'Hr. Captn Huybrecht van Vrijbergen met Isabella Mijll j. d. won. alhier.

27 Oct. attest om te Bleyswijk te tr. Albertus Vermeulen j. m. Commis van 's landts magazijn alhier met Juffr. Geertruyda Barra, geboortig van Macasser in Oost Indien won. tot Bleiswijk.

9 Jan^i^ 1687. Nataneel Citroen, wed^r^ met Tannetje Allarts j. d. beyde alhier.

26 Febr. Jacobus Poppe j. m. van der Goes met Johanna Puys won. beyde alhier.

5 Maart. Adriaan Roelands, wed^r^ van Anna van den Eede met Maria Griers, wed^e^ van Aarnoud Sandars (Dese geboden worden uit last van de A. Magistraat opgeschort den 20 Maart 1687. Zijn veraccordeert met partije en op toelatinghe van d'Hr. Borgem^r^ het 3^e^ gebod gedaan).

4 Mey. attest om op St. Anne te tr. Evert Jeurriens j. m. van Gramsbergen met Cathelijntje van Wijngaerden.

(Wordt vervolgd).

Sluis. J. A. DORRENBOOM.

De oude kerkregisters in ons land.
(Vervolg).

BAFLO.

De doopboeken der Gereformeerde gemeente te Baflo en **Rasquert** (gecombineerd) loopen van Mei 1650 tot Augustus 1811.

De trouwboeken van 1648 tot Augustus 1811 en die van overlijden van 1 Januari 1806 tot Augustus 1811.

den Andel. Doopboeken van 1728 tot Augustus 1811.
Trouwboeken » 1728 » » »
Overledenen » 1806 » » »

Saaxumhuizen. Doopboeken van 1804 tot 1811.
Overledenen » 1806 » »

Tinallinge. Doopboeken van 16 Februari 1621 tot 1811.
Trouwboeken » —— 1607 » »
Overledenen » —— 1806 » »

Doopsgezinde gemeente te Baflo van af 1715, nl. de doopboeken; huwelijken en overledenen (boeken) zijn niet aanwezig.

OOST- EN WEST-BARENDRECHT.

Doopboeken van 1655—1680.
Idem 1681—1717.
Idem 1718—1738.
Idem 1739—1759.
Idem 1760—1811.

Registers van aangegeven lijken van 1695—1775.
Idem Idem 1776—1784.
Idem Idem 1785—1799.
Idem Idem 1800—1805.
Idem Idem 1806—1811.
Trouwboek van 1650—1675.
Idem 1676—1738.

Register of memoriaal op het trouwen van 1696—1784.
Idem van huwelijken of trouwboek van 1739—1771.
Idem van 1771—1810.
Idem en van begraven van 1774—1807.
Register van huwelijken of trouwboek van 1785-1805.
Idem van 1796—1811.

BARNEVELD.

Barneveld. Kerkregisters N. H. Doop van 16 Maart 1634—10 April 1811 (ontbreekt 30 April 1654—10 October 1662).

Huwelijken van 20 Januari 1616—24 Mei 1801 (ontbreekt van 18 Mei 1656—5 October 1662).
Idem van 11 Maart 1796—8 Februari 1811.
Begraven van 5 Januari 1766—1 Mei 1811.

Voorthuizen. Doop van 25 Juni 1682—27 Juni 1819.
Huwelijken van 12 Januari 1772—18 Mei 1800.
Idem van 11 Maart 1796—16 April 1811.
Begraven van 1 Januari 1772—14 December 1811.

Garderen. Doop van 29 Januari 1699—7 October 1811.
Huwelijken van 1 Januari 1699—27 Februari 1763.

Kootwijk. Doop van 11 Januari 1636—8 Sept. 1689.
Idem van 15 September 1689—20 October 1770.
Idem van 1 Januari 1772—16 Juni 1811.
Huwelijken van 11 Januari 1638—8 September 1689, 15 September 1689—20 October 1770.
Begraven van 18 Maart 1795—2 Juni 1810.

Barneveld. Kerkregisters R. K. Doop van 17 Mei 1796—10 Augustus 1811.

Achterveld. Id. van 14 Januari 1750—30 October 1810.

BARRADEEL.

Hervormde gemeente. Doop- en huwelijksboek van **Minnertsga** van 1655—1772.
Doopboek van **Minnertsga** van 1772—1812.
Idem van **Tjerdgum** van 1772—1788.
Idem van **Tzummarum** van 1678—1772 en van 1772 tot 1812.
Trouwboek van **Tzummarum** van 1772—1810.
Doopboek van **Oosterbierum** van 1694—1766 en van 1772—1812.
Trouwboek van » van 1772—1810.
Doop-, trouw- en ledemaatboek van **Sexbierum** van 1619—1771.
Doopboek van **Sexbierum** van 1772—1812.
Trouwboek Idem van 1772—1810.
Doopboek van **Pietersbierum** van 1772—1812.
Trouwboek Idem van 1772—1811.
Huwelijksproclamatieboek Idem van 1719—1772.
Doopboek Idem van 1719—1772.
Doop-, trouw- en ledemaatboek van **Wynaldum** van 1772—1815.
Trouwboek Idem van 1772—1810.

BARSINGERHORN.

Doopboeken (van welke kerkgemeente, onbekend).
Een van 1676—1728.
» » 1728—1773.
» » 1773—1793.
» » 1793—1811.
» » 1798—1810.

Een register van geboorten te Barsingerhorn van 1750—1822.
Doopregister van 1646—1811.
Trouwregister van 1659—1662 in één band.
Idem van 1669—1695 (1) Idem.
Een register van aanteekening der huwelijken van 1795—1821.
Een register van aanteekening van overlijden van 1786—1822.
Een register van overlijden te **Haringhuizen** van 1771—1810 en een register van geboorten van 1740 tot 1810.

(1) In dit deel komen ook voor Notulen van den kerkeraad en opgave van personen, die aan het avondmaal hebben deel genomen van 1631—1639 en van 1644—1645.

Een register van geboorten bij de Mennoos gezinde gemeente te Barsingerhorn en de **Wieringerwaard** van 1732—1817 in één band.

Een register der geboorten bij de Vriessche gemeente te Barsingerhorn en **Kolhorn** van 1742—1815. 1 band.

BARWOUTSWAARDER EN RIETVELD.

De registers dezer gemeenten komen voor in de gemeente **Waarder.**

BATENBURG.

Het doopregister der Gereformeerden loopt over de jaren 1721—1779.

Doopboek van de kerk van Batenburg over de jaren 1772—1800 (1).

Doopboek, gehouden bij de respective Heere Pastoors van **Demen** en **Langel**, alwaar onder meer staat geregistreerd de te Batenburg geboren en binnen bovengemelde parochie gedoopte kinderen over de jaren 1770 tot 1800 (2).

Doopboek der Roomsch Katholieken over de jaren 1796—1811.

Trouwboek der Gereformeerden over de jaren 1722 tot 1771.

Trouwboek van de kerke van Batenburg over de jaren 1772 tot 1822.

Lijst van begraven lijken binnen Batenburg van af 1770 tot 1811 (3).

BATHMEN.

De doopboeken der Gereformeerde gemeente aldaar loopen van Januari 1652 tot en met 25 December 1811 in 4 deelen en sluiten aan de registers van den Burgerlijken Stand.

De trouwboeken der Gereformeerde gemeente loopen van Januari 1711 tot en met 23 Maart 1811 en sluiten aan de registers van den Burgerlijken Stand.

De volgende registers van «begraven lijken» zijn in het archief aanwezig:

1 Register van 1766 tot en met 1792 en een register van 1805 tot en met 1811 en sluit aan de registers van den Burgerlijken Stand en één register met de volgende verklaring:

(1) Op het titelblad van dit doopboek staat de volgende noot: Terwijl dit nieuwe boek op hooge order onder ons is ingevoerd, soo sullen de Naemen der Roomsche Kinderen soo van Batenburg als **Linden**, op het Doopregister tot **Demen** en tot **Niftric** te vinden zijn, *quorsum relatio*, het vervolg sie pag. 1804 daer de Naemen der kinderen van onze kerke beginnen.

(2) Een doopboek van af 1720 (waarnaar in dit register wordt verwezen), is niet meer in het archief voorhanden.

(3) Een lijst van begravenen, ingevolge art. 24 der ordonnantie op het recht van successie van 4 October 1805, van 1806—1811 gehouden (Zie Kon. Besl. van 23 Januari 1824, Bijv. Stbl. No. 534). komt hier niet voor. Omtrent de overgifte der kerkregisters in 1811 kan men raadplegen G. L. VAN DEN HELM, *Suppl. Handboek Burgerl. Stand*, blz. 95.

«Alzoo het doodboek bij het doortrekken der Engel«schen in het ongereede is geraakt, zijn deze navolgende «Lijken door mij in dit Boek ingeschreven, van eenige «aanteekeningen, welke men naderhand nog heeft bevonden. Dit register loopt van 1793 tot en met 10 November 1805.

BEEK EN DONK.

Registers van huwelijksvoltrekkingen ten overstaan van schepenen en commissarissen der huwelijkszaken N° 1 van 1712—1750. N° 2 van 1751—1790. N° 3 van 1790—1810.

Bundels huwelijksproclamatiën. N° 4, 5, 6, 7 en 8 van 1700—1810.

Registers gehouden door den pastoor.

N° 9. { *a.* geboorten van 1664—1707.
b. huwelijken van 1664—1781.

» 10. { *a.* geboorten van 1781—1810.
b. huwelijken van 1781—1810.

Register van geboorten, gehouden door den pastoor. N° 11 van 1707—1771.

N° 12. Band met doodlijsten van 1746—1810.

N° 13. Bundel extracten van doop en overlijden.

BEEMSTER.

De doopregisters der Gereformeerden aldaar loopen van de jaren 1621—1811, in 3 banden.

De doopregisters der Roomsch Katholieken loopen van de jaren 1657 tot 1811, in 2 banden.

De doopregisters der Doopsgezinden loopen van de jaren 1774—1811, in 2 banden.

Aangaande aldaar voltrokken huwelijken vindt men in het Archief:

Trouwboeken, loopende van 1622 tot 1811 in 4 banden.

De grafboeken loopen van 1639—1811, in 4 banden.

BEERS.

Een doopregister der Gereformeerde gemeente van 1653—1671.

Een idem van 1759—1810.

Een doop- en trouwregister van 1682—1725.

Een idem van 1729—1819.

Een oud zoo doop-, dood- als huwelijksregister van 1811—1814.

Een register van acten tot het aannemen van vaste geslachtsnamen, zoomede ingericht ter inschrijving der acten van geboorten, echtscheidingen en adoptiën.

Een trouwregister, beginnende met 8 Februari 1795 en eindigende 17 November 1810, waarin ligt het trouwreglement, gearresteerd 20 October 1796.

Een lias met acten van ondertrouw van 1742—1810.

Een oud zoo doop-, dood- als huwelijksregister der Roomsch Katholieke gemeente van 1751—1822.

BEERTA.

De doopregisters der Gereformeerden te **Oude Beerta** loopen van de jaren 1671—1811.

Het trouwboek van de jaren 1671—1811.

De doopregisters der Gereformeerden te **Nieuwe Beerta** van 1647—1811.

Het trouwboek over de jaren 1665—1739 en van 1748—1811.

Mede is in beide gemeenten nog aanteekening gehouden van de overledenen over de jaren 1806—1811.

De registers zijn in 4 banden gebonden.

BEESEL.

Doopregister, trouwboek en grafboek van 1680 tot 1714 in een band.

Doopregister, trouwboek en grafboek van 1714 tot 1784, 1 band.

Doopregister en grafboek van 1785—1797. 1 band.

BEEST.

Doop- en trouwboek van **Rhenoy** van 1742—1814.

Doop van **Rhenoy** van 1709—1771.

Trouwboek van 1714—1741.

Lijst der Lidmaten van **Rhenoy** van 1753—1769.

Overledenen R. K. en N. H. door elkaar van 1716 tot 1811.

Doop- en trouwboek der R. K. van **Beest, Rhenoy** en **Acquoy** van 1730—1769.

Geboorteregister van de R. K. te **Rhenoy**, enz. van 1769—1811 en overlijdensregister van 1721—1812.

Doop- en trouwboek van **Beest** van 1720—1811.

Kerkenboek van **Acquoy**.

Doop- en trouwboeken in één band en van overlijden der gemeente **Beest** over verschillende jaren.

BEETS (N. H.).

De doopregisters loopen van 1602—1811.

Het trouwregister loopt van 1643 tot en met 1778 in 2 banden.

Het doodregister van 1779—1837.

BELFELD.

Belfeld is tot parochie verheven in den jare 1571 en afgescheiden van de Moeder-kerk **Tegelen** in het jaar 1871.

De bestaande doopregisters zijn van 1658—1664 en van 1740—1747.

Doop-, trouw- en sterf- of doodregisters regelmatig van 1801, etc.

BELLINGWOLDE.

Doopregisters der Gereformeerden van 1692—1811, in 2 banden.

Idem van **Oudeschans** van 1710—1811, 1 band.

Idem van **Vriescheloo** van 1732—1811, Idem.

Trouwboek te Bellingwolde van 1759—1811 in 1 band.

Register van aangegeven lijken van 1806—1811 in 1 band.

Idem van **Oudeschans** van 1806—1811 in 1 band.

Idem van **Vriescheloo** van 1806—1825, Idem.

Overlijdensregisters van vóór 1806 zijn hier niet aanwezig.

BEMMEL (Kerkarchief).

Boekdeelen, tot opschriften voerende:

3. Kerckenboeck tot Bemmel, begonnen van Bernhardo Gompelio (of Sompelio) anno 1642.

Dit bevat: *a.* Kerkelijke acta, opgaven van inkomsten enz. van 4 Januari 1663—5 April 1691, op eene enkele bladzijde na (tusschen 2 April 1682 en 23 September 1683) volledig.

b. «Aentekeninge van gedoopte kinderen» van 14 Augustus—23 December 1642, 1 Januari 1644—5 October 1645, 28 September 1651—29 October 1654, 24 Februari 1667—10 October 1668, 9 Januari 1687—19 Augustus 1688. De tusschenliggende jaren ontbreken.

c. Huwelijken van 2 Juni 1644—October 1671 (1), 27 Januari 1675—Juli 1585. Onvolledig.

d. «Ledematen» van 1642—Nativitatis 1652. Aan het begin ontbreken een of meer bladen, en het slot ontbreekt.

e. «Alle de obligatiën, zooals de . . . . . Armen tot Bemmel heeft inkoomende.»

Achterin liggen eenige losse stukken, betreffende de kerkelijke administratie en huwelijken (permissie aan een soldaat om te trouwen, enz.).

4. Kerkenboeck Bemmel. Dit boek begint in 't jaar 1691, in (het) laatste van den maant van July en staan hierin de gedoopte kinderen, de getrouwde en oock de ledematen; het voorgaande boeck beg(int) met het jaar twee-en-veertigh.

Het bevat: *a.* «De getrouwden», inschrijvingen van 1 November 1691—9 October 1718.

b. «De gedoopte kinderen» 22 Maart 1691—23 Juli 1719. Na de inschrijving van den doop op 28 Januari 1714 van een kind van den landschrijver Hendrick van Hulst en Johanna van den Bergh leest men: «Hier volgen de kinderen naest malkanderen van den lantsr: Hendrick van Hulst», waarop de namen zijner 11 kinderen met dagen en uren van geboorte en opgave der getuigen volgen.

c. «Ledematen» van 1691—1720.

5. Het Kerkenboeck van Bemmel, waarin men... stelt watter in de kerckelijcke vergaderingh verhandelt is, en de kercke-inkompsten....., even etc., hetwelck oock begint in 1691. Door mij Casparus Eylbracht, V. D. M. in Bemmel en **Ressen**.

(1) Tusschen de huwelijken van 23 Juli en 24 September 1665 zijn abusievelijk drie doopinschrijvingen geplaatst, maar later weder doorgehaald, van 10, 17 en 24 September (1665). De doopboeken van dien tijd ontbreken, zooals boven blijkt.

Dit loopt van 21 Februari 1692—20 Februari 1719. Achterin ligt een gerechtelijk proces-verbaal van een getuigenverhoor in zake het weghalen van een tiend uit een pastorieweide dd. 2 September 1699.

7. Register van die sigh in den houwelijcken staat hebben begeven en der ledematen.

Bevat: *a.* huwelijksinschrijvingen van 8 April 1719—20 Maart 1773.

b. lidmatenlijsten 16 of 19 Juni 1720—1 April 1772.

Trouwboek der Hervormde gemeente Bemmel.

Het etiquet waarop dit staat is later op dit boek geplakt, dat oorspronkelijk het Lidmaten-boek van **Ressen** (1) is, loopende van 1772—1843. Achterin zijn de lidmaten van Bemmel en de daar gesloten kerkelijke huwelijken, van de 2e helft dezer eeuw, opgenomen.

Op het gemeentehuis te Bemmel berusten:

Doopboek van Bemmel van 8 October 1719—1811.

Trouwboek van 1 Januari 1772—1811.

Begrafenisboek van 14 Juli 1762—1811.

Ressen. Doopboek van 22 November 1691—15 Januari 1719 en van 16 April 1719—1811.

Bij den predikant te **Ressen** berusten een paar aanteekeningen van gedoopten en eenige kerkelijke acta.

BENSCHOP.

Doopregister van de kerk van Benschop van 16 September 1655 tot 7 Juli 1811, in 4 banden.

Doopboek van de Roomsch Katholyke gemeyntje van **Zuydt- en Noord-Polsbroek** en van het **Neer** ende van **Benschop** van 17 December 1705 tot 2 November 1821.

Trouwboek van diezelfde gemeente van 22 November 1705 tot 16 Juni 1782.

Doodboek van die gemeente van 12 September 1705 tot 16 September 1735.

Trouwboekje van **Zuid-Polsbroek** van 15 Augustus 1693 tot 7 Juni 1811.

Trouwboek van **Noord-Polsbroek** van 1 Januari 1734 tot 13 Januari 1811.

Trouwboek van **Benschop** van 19 November 1733 tot 30 Maart 1811 in twee banden.

Register van lijken in **Honkoop** van 13 Januari 1806 tot 1 Juni 1811.

Een aantal grafboekjes van **Benschop** van af 26 Augustus 1729.

BENTHUIZEN.

Een doopboek der Hervormden van 1695—1797 en van 1798—1811.

Een register van trouwen en begraven van 1777 tot 1806.

Gemeente **Hoogeveen** thans **Benthuizen.**

Een register van trouwen en begraven van 1767—1804.

Een idem van huwelijksafkondiging van 1781—1804.

(1) Bemmel en Ressen waren een tijd lang kerkelijk gecombineerd.

BERCHEM.

Doopboek der Roomsch Katholieke gemeente van 8 Augustus 1677 tot 13 Januari 1730 in één band.

Trouwboek van 9 April 1677 tot 21 Mei 1762.

Doodboek van 1730—1789 (bijna geheel onleesbaar).

Doopboek van 13 Januari 1730—3 Juni 1763, en

Doodboek van 4 Januari 1730—13 Juni 1763 in één band.

Doopboek van 25 Juni 1763—14 December 1779,

Trouwboek van 3 Juli 1763—28 November 1779 en

Doodboek van 22 Juni 1763—9 Januari 1807 in één band.

Doopboek van 9 Januari 1780—11 December 1810 en

Trouwboek van 23 Januari 1780—9 December 1810 in één band.

Kosters doodboek van 10 October 1807—12 December 1810 in één band.

BERGH.

's-Heerenberg. De doopregisters der Roomsch Katholieken loopen van de jaren 1700—1778 en 1798—1811 in 2 banden.

De doopregisters der Gereformeerden loopen van de jaren 1605—1811 in 3 banden.

De trouwregisters der Roomsch Katholieken loopen van de jaren 1806—1811 in 1 band.

De trouwregisters der Gereformeerden loopen van 1605—1809 in 3 banden.

Het algemeen trouwboek loopt van de jaren 1796—1811 in 1 band.

Zeddam. De doopregisters der Roomsch Katholieken loopen van de jaren 1681—1811 in 2 banden.

De doopregisters der Gereformeerden loopen van de jaren 1667—1811 in 2 banden.

De trouwboeken der Gereformeerden loopen van de jaren 1677—1811 in 2 banden.

De doodregisters der Roomsch Katholieken loopen van de jaren 1773—1811 in 2 banden.

Wijnbergen. De doopregisters der Roomsch Katholieken loopen van de jaren 1727—1811 in 2 banden.

De trouwboeken der Roomsch Katholieken loopen van de jaren 1779—1811 in 1 band.

De doodboeken der Roomsch Katholieken loopen van de jaren 1809—1811.

Beek. De doopboeken der Roomsch Katholieken loopen van de jaren 1685—1811 in 2 banden.

De trouwboeken der Roomsch Katholieken loopen van 1685—1811 in 2 banden.

De doodboeken der Roomsch Katholieken loopen van 1685—1811 in 2 banden.

BERG EN TERBLIJT.

In het archief dezer gemeente bevinden zich geene registers van dezen aard.

(Wordt vervolgd).

Genealogische bijdrage betreffende het geslacht van de Wall, von de Wall en von Dewall.

Geruimen tijd geleden bood ik in *de Navorscher* belangstellenden betreffende het geslacht van de Wall belangrijke bouwstoffen aan, doch vond tot heden niemand die de genealogie van dit geslacht wenschte samen te stellen en uit te geven.

In het bezit zijnde eener kopie van eene in deze eeuw door een der leden van het geslacht samengestelde familiegeschiedenis, die in de 16ᵉ eeuw begint, maar waarin door het overschrijven van een onkundige in het Nederlandsch, in namen, datums en filiatie fouten zijn gekomen, geef ik die hier weder, voor zoover ik overtuigd ben dat dezelve juist is. Hoewel nu geen volledig geheel, koester ik de hoop dat een der leden van den Nederlandschen tak of wel een ander belangstellende, vroeg of laat zal opdagen om de geslachtslijst der van de Wall's uitvoerig te behandelen, welke familie eene niet onbelangrijke rol speelde.

Het oorspronkelijke wapen moet gevierendeeld geweest zijn van zwart en zilver. Volgens de familieoverlevering kwamen drie broeders van de Wall overeen, dat de oudste het stamwapen, de tweede in het eerste zwarte veld een gouden ster en de jongste in beide de zwarte velden een gouden ster voeren zoude. Voor zooverre het mij bekend is voert de familie zoowel in Nederland als in Duitschland het tweede wapen, dat is: met een gouden ster in het eerste veld.

Daarentegen heeft een tak van het geslacht, die bij diploma van Keizer Frans II, dd. Weenen 2 December 1802 in den rijksadel werd opgenomen, een geheel ander wapen aangenomen, n.l.: in rood een zilveren leeuw, gekroond, getongd en genageld van goud. In het diploma wordt vermeld, dat in 1420 zekere Theodor van de Wall burggraaf van het rijk van Nijmegen was. Bij de aanvraag om verheffing tot den adelstand was eene oorkonde gevoegd van den wapenkoning Charles Jean Beydaels, seigneur de Zittaert, dd. Brussel 1 October 1791, waarin gezegd wordt, dat de van de Wall's die den leeuw voeren, een oud-adellijke familie was. Dit is ook volkomen juist, maar dit geslacht heeft met de hier te behandelen familie niets gemeens.

Het voornoemde document, waardoor de Duitsche adellijke familie von Dewall — want zoo schrijft hetzelve sedert 1802 haren naam — een ander wapen voert, dan het oorspronkelijke, vind ik belangrijk genoeg om het hier mede te deelen, het luidt:

Nous Messire Charles Jean Beydaels, seigneur de Zittaert, Ginderomme et autres Lieux, conseiller de Sa Majesté l'Empereur et Roi, Son premier Roi d'armes dit Toison d'or et chef de Sa chambre Heraldique aux Pays-Bas et de Bourgogne, Declarons et attestons à tous ceux quil peut appartenir, que la famille de Van de Wall, originaire des Pays-Bas, est Noble reconnue et enregistrée comme telle aux Archives de la Chambre Héraldique de Sa dite Majesté, et qu'elle jouit des Prérogatives et honneurs attachés à l'état de noblesse, portante pour armoiries: un Ecu de gueules au lion d'argent, armé l'ampasse (sic) et couronné d'or; le dit Ecu surmonté d'un heaume d'argent, grillé, liseré et couronné d'or, fourré d'azur, aux hachemens d'argent et de gueules, pour cimier le Lion naissant de l'Ecu entre un vol de gueules et pour Supports deux Lions d'argent, armées et Lampassées d'or, telles qu'elles sont depinctes et exprimées à la tête de la présente. En foy de quoi nous avons signé la présente que nous avons fait munir du Seau (sic) de notre Charge Royale, en la dite chambre héraldique, à Bruxelles premier Octobre 1791.

L. S. C. BEYDAELS DE ZITTAERT.

I. Johann von of van de Wall, houthandelaar en schepen te Wesel (zoon van Heinrich en van Gertrude von Stockum), leefde in de 17ᵉ eeuw en was gehuwd met Emilia Barten (of Bartens) Wilhelmsdochter, geboren in 1622 (zie bijlage A). Van hun stammen de mij bekende van en von de Wall en von Dewall's af (1). Zij verwekten:

1°. Bartholomeus von de Wall, die volgt II.

2°. Wilhelm von de Wall, die volgt II*bis*.

II. Bartholomeus von de Wall, geboren 1 Juli 1650, lid van den raad en houthandelaar te Wesel, overleed in 1705. Hij huwde met Johanna Drakenburg, dochter van Arnold en van Catharina de Ruyter, bij wie hij verwekte: Johann van de Wall, die volgt.

III. Johan van de Wall, houthandelaar te Dordrecht, huwde met Elisabeth Maria van Noordwijck, dochter van Eberhard en van Aletta Drakenburg, uit welken echt voortsproot:

IV. Bartholomeus van de Wall, houthandelaar te Dordrecht, gehuwd met Gertrud Elisabeth Nuninghaven, dochter van Heinrich, rechter te Wesel, en van Anna Elisabeth von de Wall. Hun zoon:

V. Johann Heinrich von de Wall, heer van Veeninghausen, geboren in 1743, officier in Pruissischen dienst, overleed in 1804. Hij huwde 22 April 1787 met Anna Christina Catharina Gantesweiler, dochter van Wilhelm, burgemeester van Wesel, en van Johanna Maria Elisabeth Cramer. Hunne kinderen zijn:

1°. Bartholomeus Friedrich van de Wall, geboren 3 Augustus 1788, notaris te Wesel, overleed 2 Mei 1860, gehuwd met E. von Dücker.

2°. Johann Arnold Emilius Wilhelm, volgt VI.

VI. Johann Arnold Emilius Wilhelm von de Wall,

---

(1) Betreffende dit geslacht berusten belangrijke officiëele bescheiden in het Genealogisch-Heraldisch archief.

geboren 4 November 1790, opperhoutvester, laatstelijk in Glinfeld, overleed 29 Mei 1849. Hij huwde in 1819 met Henriette Conradine Maria Anna Pollmann, overleden 26 October 1874, uit welken echt vijf kinderen sproten:

1°. Bartholomaeus Julius von de Wall, heer van Holbecke, Listerhof en Elminghausen (1), geboren te Hagen 25 Mei 1820, werd 2 Augustus 1851 burgemeester van Meinertshagen en 1 Augustus 1863 ambtman dier stad, kapitein der landweer, woont sedert 1871 ambteloos te Dusseldorf.

Hij huwde tweemaal: eerst 25 Mei 1864 met Emma Caroline Funcke, daarna 11 Juni 1880 met Charlotte Henriette Ernestine Schalle, geboren te Keulen 18 September 1830, weduwe van Friedrich Wilhelm Engels, overleden in Batavia, dochter van Gottlieb Wilhelm, militair docter, en van Henriette Kaufmann.

Uit het eerste huwelijk sproot eene dochter, wier kwartierstaat volgt:

Johann Heinrich von de Wall, officier in Pruissischen dienst, heer van Veeninghausen, tr.	Anne Christine Catharine Gantesweiler.	Ferdinand Pollmann (2), landraad van het voormalig district Homburg, bij Gummersbach (zoon van Johann Heinrich, overl. 20 Febr. 1803 en van Wilhelmina Henriette Schöler), tr.	Conradina von Pöppinghausen (3), (dochter van Jobst Christian Wilhelm, heer van Koverstein, en van Dorothea W. von der Berswordt). (Zie bijlage B.)	Johann Peter Funcke (4), geb. 10 Maart 1744, overl. 1 Aug. 1807, (weduwnaar van Dorothea Moll, overl. 31 Dec. 1769), tr. 30 Aug. 1774 (zie bijlage C).	Johanna Maria Gertrud Elbers (5), geb. 2 Febr. 1756, overl. 5 Nov. 1780.	Johan Caspar Heinrich Kuithan, geb. in 1724 (6), overl. te Dortmundt 10 Feb. 1798, laatste aartsdiaken der Reinoldikerk te Dortmundt, tr. (zie bijlage D).	Judith Elisabeth Barop (7), geb. in 1733, overl. te Dortmundt 20 Maart 1818.

Johann Arnold Emilius Wilhelm von de Wall, koninkl. Pruissisch opperhoutvester, trouwt	Henriette Conradine Maria Anna Pollmann.	Georg Friedrich Funcke, bezitter van het huis Lake bij Hagen, geb. 31 Maart 1779, overl. 28 Febr. 1855, tr. 19 Sept. 1803	Clara Sybilla Arnoldina Kuithan, geb. 18 Januari 1779, overl. 7 Juli 1859.

Bartholomæus Julius von de Wall, burgemeester, enz. tr. 1° 25 Mei 1864	Emma Carolina Funcke, geb. 3 Febr. 1821, overl. 14 Januari 1878.

Clara Sybilla Henriette von de Wall, geb. 21 Juni 1865.

2°. Wilhelm Clemens Friedrich Carl Eduard von de Wall, geboren te Hagen 29 Januari 1823, med. docter te Langenberg, overleden 13 Juni 1874, gehuwd: eerst met Ida Karthaus, daarna 24 Augustus 1868 met Amalie Ida Rose, geboren 7 Juni 1841.

Uit het eerste huwelijk:

a. Rudolf Wilhelm von de Wall, geboren te Radevorm-Wald 19 December 1855, eerst kadet in Pruissischen dienst, daarna zeeman.

b. Elise von de Wall, geboren alsvoren 2 December 1857, gehuwd met haren oom H. C. von de Wall, later te noemen.

Uit het tweede huwelijk:

c. Leopold Heinrich von de Wall, geboren te Langenberg 16 Juli 1869.

3°. Ernst Emil von de Wall, geboren 24 December 1825, overleed 27 Februari 1851.

4°. Rudolf Ferdinand von de Wall, geboren 21 Maart 1831, overleden 20 Februari 1852.

5°. Heinrich Carl von de Wall, heer van Holbecke en Listerhoff (welke goederen hij in 1881 aan

(1) In Westphalen.

(2) Dit geslacht voert: In blauw een zwart gekleede man met zilveren kraag, houdende in de rechter hand een gouden vischnet, het hoofd gedekt met een zwarte baret met roode veer; helmteeken vijf roode vederen.

(3) Dit geslacht voert: In zilver een zwarte keper, begeleid van drie vertikaal doorsneden halve gouden sterren.

(4) » » » In goud drie blauwe sterren.

(5) » » » Een schuinbalk, daarboven een gesp.

(6) » » » In zilver een uit de linker schildrand uit een wolk komende rood gekleede arm, wiens natuurlijke hand een gouden avondmaalsbeker omvat. Helmteeken: een pelikaan in zijn nest met drie jongen.

(7) Dit geslacht voert: In zilver een roode schuinbalk, beladen met een zwarten beer (sprekend).

zijn oudsten broeder overdroeg), geboren 26 November 1839, huwde in Augustus 1880 met zijne nicht Elise von de Wall, voornoemd.

Uit hunnen echt sproot voort:

Elisabeth von de Wall, geboren in Juli 1882.

II*bis*. Mr. Wilhelm von de Wall, geboren 28 December 1657, burgemeester van Wesel, overleed 24 October 1734. Hij huwde in October 1708 met Maria Schull, dochter van Albrecht en van Maria Schmidt. Hun zoon:

III. Johann Albert von de Wall, geboren 15 December 1709, burgemeester van Wesel, overleed 22 Februari 1754. Hij huwde tweemaal: eerst 9 Mei 1737 met Anna Elisabeth Thenberg, geboren 25 October 1719, overleden 25 October 1744, dochter van Andreas, schepen van Wesel, en van Anna Ter Schmitten; daarna 8 December 1749 met Johanna Maria Hartmann, geboren 18 Maart 1709, kinderloos overleden, dochter van Thomas en van Emilie von de Wall.

Uit het eerste huwelijk sproten o. a. voort:

1°. Johann Adam Leonhard von de Wall, die volgt IV.

2°. Heinrich Gottfried von de Wall, geboren te Wesel 5 September 1744, overleden 23 December 1788, gehuwd 14 Augustus 1766 met Emilie Elisabeth von de Wall, dochter van Bartholomeus en van G. E. Nuninghaven.

Hunne kinderen zijn:

a. Bartholomaeus, jong overleden.

b. Elisabeth Maria Idem.

c. Emilia Wolferdina von de Wall, gehuwd met Johann Friedrich Gantesweiler.

d. Carl Jacob Lambert von de Wall, gehuwd met Caroline von Renesse.

e. Christina Wilhelmine von de Wall, gehuwd met Friedrich Vassoll.

f. Henriette Elisabeth, jong overleden.

g. Georg Wolf, Idem.

h. Bartholomeus Emilius von de Wall, heer van Veeninghausen, geboren 18 Augustus 1785, ridder van den Rooden Adelaar van Pruissen, gehuwd 23 October 1808 met Louise Tiede, van Brandenburg, overleden 22 October 1873.

IV. Johann Adam Leonhard von de Wall, geboren 27 October 1741, geheimraad bij de regeering van Kleef, overleed 12 Juni 1779. Hij huwde 19 November 1771 met Christiane Johanna Bilgen, geboren 2 December 1747, overleden te Rüsselsheim (Hessen) 21 Augustus 1830, na hertrouwd te zijn met Georg Ludwig Christian Adolf von Grolman en was dochter van Casimir, heer van Schmidthausen.

Uit hunnen echt:

1°. Johann Casimir Heinrich von de Wall, volgt V.

2°. Emilie Catharina Maria Sophia von de Wall, geboren te Kleef 19 Mei 1775, overleden te Darmstadt 7 Mei 1828, gehuwd te Kleef 1 April 1798 met Mr. Carl Ludwig Wilhelm von Grolman, geboren te Giessen 23 Juli 1775, groothertogelijk Hessisch minister van staat, enz., overleden te Darmstadt 14 Februari 1829, zoon van Adolf Ludwig en van Anna Sophia von Raue.

V. Johann Casimir Heinrich von de Wall, geboren te Kleef 13 September 1773, landraad te Schwanenberg bij Erkelenz, overleed 21 April 1826. Bij diploma van 2 December 1802 werd hij in den adelstand verheven (1) en veranderde sedert dien tijd zijn naam in von Dewall. Hij huwde te Giessen 13 April 1803 met Anna Henriette Wilhelmina von Grolman, geboren aldaar 6 April 1780, er overleden 22 Juni 1836, dochter van Ludwig Adolf Christian, regeerend geheimraad, en van Marie Susanne Louise Dorothea Christiane Sophie Grolman.

Zij verwekten zeven kinderen:

1°. Christian Ludwig Carl Wilhelm Heinrich von Dewall, volgt VI.

2°. Ernst Ludwig Georg Karl von Dewall, volgt VI*bis*.

3°. Hermann Theodor Friedrich Carl Emil Wilhelm August von Dewall, geboren te Giessen 30 Maart 1807, resident in Nederlandsch-Indië, overleed te Riouw 2 Mei 1873; hij was gehuwd en had een zoon:

A. F. von Dewall, secretaris bij het departement van openbare werken te Batavia.

4°. Maria Johanna Ernestine Louise Emilie Wilhelmine von Dewall, geboren te Giessen 30 Juli 1808, overleden te Darmstadt 23 September 1852, ge-

---

(1) In dit diploma wordt vermeld dat volgens verklaring van den Brabantsch-Bourgondischen Opperheraut van 1 October 1791 de adeldom van het uit Nederland stammende geslacht von de Wall aan geen twijfel onderhevig is en hetzelve reeds in overoude tijden tot den adelstand behoorde, daar Theodor van de Wall reeds in 1420 burggraaf van het rijk van Nijmegen was. Een kleinzoon van dezen Theodor von de Wall vestigde zich te Dordrecht en gaf dit aanleiding dat zijne nakomelingen door het bekleeden van regeeringsambten de adellijke voorrechten veronachtzaamden.

De afstamming is volgens het diploma van 1802 eene andere als door mij boven werd gegeven, doch is de onze de juiste en ook in lateren tijd door de familie von Dewall als zoodanig erkend. Welk wapen de burggraaf Theodor van de Wall gevoerd heeft is mij niet gebleken, evenmin in hoeverre kan bewezen worden dat hij tot het geslacht behoort, doch geloof niet dat hij tot wapen de gekroonde leeuw gevoerd heeft, waarmede het geslacht von Dewall volgens diploma van 1802 zegelt, want dit wapen is dat van de Vlaamsche familie van de Walle, van de heerlijkheid Walle bij Belleghem.

Dit laatste geslacht voerde eerst: in zilver een zwarte keper, vergezeld met drie merletten van hetzelfde en werd door enkele takken behouden, met uitzondering echter van den tak die naar Brugge en Sluis vertrok; deze voerde: in rood een zilveren leeuw, goud gekroond, getongd en genageld (Vergelijk F. VAN DIJCKE, *Recueil héraldique de Bruges*).

huwd aldaar 10 Juli 1845 met Johann Weyland, geboren te Darmstadt 15 Maart 1809, med. docter, overleden te Worms 22 Februari 1876.

5°. Kasimir Adolf Carl August Franz Georg Christian Wilhelm von Dewall, geboren te Giessen 11 Juli 1811, luitenant-generaal in Pruissischen dienst, ridder van verschillende orden, gehuwd te Darmstadt 6 October 1845 met Maria Zimmermann, geboren aldaar 8 October 1818, dochter van den minister van financiën Zimmermann en van Johanna Fritsch.

Hunne kinderen zijn:

a. Auguste Albertine Emilie Caroline Marie Helene von Dewall, geboren te Berlijn 28 Juli 1853, gehuwd te Wiesbaden 12 December 1874 met Josias von Heeringen, geboren te Cassel 8 Maart 1850, kapitein bij den generalen staf aldaar, zoon van den president von Heeringen en van Caroline von Starkloff.

b. Pauline Wilhelmine Caroline Adolfine von Dewall, geboren te Berlijn 22 December 1854, gehuwd te Wiesbaden 8 Maart 1876 met August Pfeiffer, geboren 27 Juni 1848, med. docter en arts te Wiesbaden.

6°. Ottilie Christiane Ernestine von Dewall, geboren te Giessen 2 Juni 1814, overleden te Darmstadt in 1829.

7°. Ernst Christian Wilhelm Emil von Dewall, geboren op Schwanenberg bij Erklenz 15 September 1819, overleden te Giessen 4 Maart 1834.

VI. Christian Ludwig Carl Wilhelm Heinrich von Dewall, geboren te Giessen 26 December 1803, raad van justitie en rechter, overleed te Hagen in Westphalen 21 September 1877. Hij huwde te Hamm met Ida von Rappard, geboren te Gardelegen 2 Februari 1805, overleden te Hagen 5 September 1865, dochter van den majoor von Rappard en van Charlotte von Goechhausen. Zij wonnen zes kinderen:

1°. Thekla Friederike Wilhelmine Charlotte Ernestine Constantine von Dewall, geboren te Emmerik 24 Januari 1832.

2°. Hugo Wilhelm von Dewall, geboren te Emmerik 24 October 1833, officier in Pruissischen dienst, later ambtman te Hörde (in Westphalen), overleden te Brackel bij Dortmund 4 September 1877, gehuwd te Hamm 22 October 1864 met Rosalie Biermann, dochter van den burgemeester Biermann, van Hamm, en van Julie Brefeld. Uit hunnen echt vier kinderen:

a. Otto von Dewall, geboren te Hörde 10 November 1864.

b. Max von Dewall, geboren alsvoren 27 Maart 1868.

c. Hermann von Dewall, geboren te Brackel 17 October 1869.

d. Hans von Dewall, geboren alsvoren 20 September 1871.

3°. Otto von Dewall, geboren te Schwelm 14 September 1835, majoor in Pruissischen dienst, gehuwd te Minden 13 Maart 1866 met Olga Schulze, bij wie hij verwekte:

a. Hans von Dewall, geboren te Minden 14 December 1866, kadet.

b. Otto von Dewall, geboren alsvoren 15 Augustus 1868, kadet.

c. Elisabeth von Dewall, geboren te Bielefeld 30 Juli 1873.

d. Margarethe Thekla von Dewall, geboren alsvoren 15 Juli 1875.

4°. Adolph Casimir von Dewall, geboren te Schwelm 18 Mei 1839, overleden 2 November 1839.

5°. Hermann von Dewall, geboren te Schwelm 21 November 1840, officier in Pruissischen dienst en later ambtman te Atteln, gehuwd te Minden 9 Januari 1872 met Anna Klingholz, dochter van Klingholz en van Adele Thissen.

6°. Eduard von Dewall, geboren te Schwelm 21 Juni 1845, overleden aldaar 31 Maart 1846.

VI*bis*. Ernst Ludwig Georg Karl von Dewall, geboren te Giessen 29 Mei 1805, opper-houtvester, ridder der Ernestinische huisorde van Saksen en van den Rooden Adelaar van Pruissen 3e kl., huwde tweemaal: eerst met Regina Concordia Georgine Victoria Justine Wilhelmine Malwine Freiin von Puttkammer, geboren 7 November 1825, overleden te Gumbinnen 19 April 1853, daarna met Thoska Hedwig Leopoldina Eudoxia von Rochow, uit het huis Goltzow, geboren te Scheidelwitz 8 November 1817, overleden te Dargau (Mecklenburg) 21 Januari 1881, dochter van Leopold Woldemar Rochus en van Anna Maria Olearius.

Uit het eerste huwelijk sproten voort:

1°. Martha Louise Georgine von Dewall, geboren te Landsberg 7 November 1845, gehuwd te Gumbinnen 25 Mei 1865 met Otto Eduard von Kries, geboren te Königsberg i/P. 7 April 1839, zoon van Moritz en van Malwine Jachmann.

2°. Carl Hans Georg Heinrich von Dewall, geboren te Zanzhausen 3 Juni 1847, ritmeester en leeraar aan de krijgsschool te Potsdam, ridder van verschillende orden, gehuwd 7 Januari 1878 met Susanne Herbing, geboren te Stettin 15 April 1851, dochter van Eduard en van Elisabeth Meister. Zij verwekten:

a. Elisabeth Concordia Julia Thoska von Dewall, geboren te Gardelegen 3 April 1879.

b. Job Heinrich von Dewall, geboren te Salzwedel 13 Juli 1880.

c. Wolf von Dewall, geboren te Potsdam 25 Mei 1882.

3°. Richard von Dewall, geboren te Gumbinnen 11 December 1851, overleden aldaar 3 October 1852.
4°. Hans Joachim von Dewall, geboren te Gumbinnen 12 October 1859, 2e luitenant in Pruissischen dienst.

De jongste zoon van Heinrich von de Wall en van Gertrud von Stockum was: Herman von de Wall, geboren in November 1617, gehuwd te Wesel 16 Februari 1646 met G. Daems, bij wie hij o. a. verwekte:

Jacob van de Wall, geboren te Dordrecht 22 Februari 1693, overleden in October 1759, wiens zoon:

Mr. Pieter Hendrik van de Wall, geboren 8 Juli 1737, burgemeester te Dordrecht, gehuwd 21 Januari 1763 met Catharina Berger, geboren 20 November 1735, dochter van Cypriaan, burgemeester van Utrecht, en van Anna Margaretha van Borhaven. Deze laatste opgaven heb ik uit voormelde genealogie geput.

Een andere Peter Hendrik van de Wall, J. U. D., heer van Puttershoek, geboren te Dordrecht 23 November 1795, was president der arr.-rechtbank aldaar, werd 6 December 1827 in den Nederlandschen adel verheven met het praedicaat van jonkheer en overleed 28 December 1853, na gehuwd te zijn geweest met Maria Jacoba Repelaer, geboren te Dordrecht 10 December 1802, overleden aldaar 28 December 1853.

Zijn wapen was het gevierendeeld schild met een gouden ster in het eerste kwartier; helmteeken de ster tusschen een vlucht van zilver en zwart.

Hetzelfde wapen wordt gevoerd door de Duitsche von de Wall's, daarentegen voeren de Nederlandsche Jhrn van de Wall nog het devies «Virtus nobilitatis decus» en als schildhouders twee natuurlijke leeuwen. Sedert wanneer de Duitsche familie zich von de Wall noemt, kan ik niet bepalen; eene opname in de rijks- of Pruissischen adel schijnt bij dezen tak niet het geval te zijn.

Tot de familie die het van zwart en zilver gevierendeelde wapen voerden, behoorden:

Hendrik van den Wall, schepen van Gent (Gelderland) in 1366 en 1368 en richter aldaar in 1369.

Evert van de Wall, richter te Gent in 1418 en 1419.

Rycqwijn van de Wall, schepen van Gent in 1419.

Johan van de Wall, borger van Gent in 1458.

Willem van de Walle, in 1458 schepen van Gent, voerde als helmteeken een vlucht; zijn zoon:

Evert van den Walle Willemsz., richter van Gent in 1489 (M. S. van Spaen, Geneal. VII).

Een Zutphensche familie van de Wall voerde: gedeeld: *a* in goud een groene berg, *b* zilver.

Sedert geruimen tijd heeft de naam van de Wall of liever van Dewall in de Duitsche romantische litteratuur groote vermaardheid gekregen. *Johannes van Dewall* is slechts een pseudoniem voor den geestigen romanschrijver en novellist Kühne, geboren te Herford 29 November 1829, gepensionneerd luitenant-kolonel, die de veldslagen van 1866 en 1870—71 mede maakte en zich roemvol onderscheidde, waarvoor hij gedecoreerd werd. Sedert 1875 woont hij te Wiesbaden en heeft zich geheel aan de litteratuur gewijd. Zijne grootmoeder Johanna Elisabeth van de Wall, geboren 17 Juni 1767, huwde 20 Januari 1788 met Friedrich August von Sobbe, geboren in Januari 1747, majoor in Pruissischen dienst. De ouders van Johanna Elisabeth voornoemd, waren: Johan Jacob van de Wall, geboren 8 October 1720, scheepskapitein (schout bij nacht?), overleden 25 Juli 1771, gehuwd 15 October 1753 met Elisabeth Emilia de Weiler, overleden 7 Augustus 1811, dochter van Jacob Reimond, van Wesel, en van Johanna Gertrud van de Wall.

Uit de familiepapieren blijkt nog dat een von Weiler-van de Wallsche familiestichting bestaan heeft.

Bijlage A. Emilia Barten werd nog geen jaar oud zijnde, wonderdadig van den dood gered. Hare vader namelijk Wilhelm Barten ging met zijn huisgezin met een zeilschip van Haarlem naar Amsterdam, toen hun halverwege het Haarlemmermeer een zware storm overviel, waardoor het schip kantelde en alle opvarenden (10 personen) verdronken met uitzondering van haren vader en den schipper, die zwemmende den oever bereikten. Den volgenden morgen vond haar vader Emilia slapende in den houten wieg van den schipper tusschen het riet drijvende.

Bijlage B. Van het geslacht Pollmann bekleedden vele leden rechterlijke bedieningen. Adam Heinrich Pollmann, geheim justitie-raad en resident in Regensburg werd 28 Juni 1740 in den adelstand verheven en behield het te voren beschreven wapen. De acht adellijke kwartieren van Conradina von Pöppinghausen, gehuwd met Ferdinand Pollmann, zijn:

von Pöppinghausen zu Koversein	von der Berswordt ged Walraben
von Voerst zu Callenberg	von Syberg zu Stiepel und Kemnade
von Messchede	von Altenbrack
von Hugenpoth zu Westhemmerde	von Romberg zu Masen.

Bijlage C. Funcke is een oude Westphaalsche familie, die in de 16e en 17e eeuw de goederen Ober- en Nieder-Immelscheid bij Lüdenscheid bezat. Uit het 3e huwelijk van den voornoemden Johann Peter Funcke, gehuwd 17 Juni 1784 met Louise Henriette Harkort uit den huize Harkorten bij Hagen, werd o. a. geboren:

Bernhard Wilhelm Funcke, geboren 5 Januari 1793,

overleden 19 Juni 1857, gehuwd 22 September 1819 met Wilhelmine Springmann (wapen: in zwart een zilveren springende windhond met gouden halsband). Uit hunnen echt sproot o. a. voort de bekende industrieel Bernhard Wilhelm Funcke te Hagen in Westphalen, eigenaar van het adellijk huis Niedernhof bij Hagen. Hij werd geboren 14 Juli 1820 en huwde 27 Augustus 1846 met Adeline Charlotte de Raadt, geboren 1 Juni 1826, dochter van Johann Theodor en van Johanna Wilhelmine Lisette Kuithan. Hun zoon Bernhard Wilhelm Funcke, geboren te Hagen 8 Maart 1856, reserve luitenant in het 7e regiment artillerie, huwde in Maart 1881 met Johanna Harkort, uit den huize Harkorten bij Hagen (wapen: in rood een gouden dwarsbalk van onderen begeleid van 3 gouden sterren, 2 en 1).

Bijlage D. De familie Kuithan komt waarschijnlijk uit de Nederlanden en waren vele leden van dit geslacht predikant te Dortmund. Een zoon van den voornoemden aartsdiaken met name Caspar Heinrich Zacharias Kuithan, geboren te Dortmund 8 November 1762, was diaconus secundi ordinus van de Reinoldi-kerk aldaar en predikant van 1785 tot zijnen dood op 16 September 1818. Hij huwde aldaar 19 Mei 1791 met Johanna Maria Catharina Hücking (wapen: gevierendeeld, 1 en 4 in goud drie naast elkander geplaatste spitsvoetige kruizen, 2 en 3 in zwart een gouden wassenaar). Van hunnen zoon: Friedrich Kuithan, gehuwd met Henriette Schäfer, bestaan nog nakomelingen, o. a.: Friedrich Kuithan, med. docter te Burlington (N.-Amerika), terwijl hunne dochter Johanna Wilhelmine Lisette Kuithan, geboren te Dortmund 30 October 1794, overleden te Elberfeld 23 December 1872 den 5 September 1816 huwde met Johann Theodor de Raadt, geboren te Schenkenschans 23 Januari 1787, overleden te Elberfeld 1 Mei 1862, zoon van Gerhard en van Catharina Geertruida Creutz. Zij verwekten twee zonen en drie dochters, waaruit nakomelingen sproten.

Voornoemde aartsdiaken had verder nog de volgende kinderen:

1°. Johann Wilhelm Kuithan, geboren 1 Februari 1760, professor aan het gymnasium te Dusseldorf en later directeur van het gymnasium te Dortmund, overleden 16 December 1831, gehuwd met Henriette Fabricius.

2°. Henrich Gottfried Kuithan, predikant te Dortmund, overleed 24 Maart 1796, oud 27 jaar.

3°. Judith Kuithan, huwde met den predikant Steinweg te Dortmund.

Brussel, J. TH. DE RAADT.

Het „Hofje van Belois" te Schiedam (1).

Onder de stichtingen van weldadigheid te Schiedam neemt zeker «het Hofje van Belois» een eerste plaats in, en kan men wel aannemen dat het op het St. Jacobsgasthuis na, het oudste is.

Niettegenstaande dat, is er, wat de geschiedenis dezer stichting betreft, zeer weinig bekend; zoowel op het archief te Schiedam als bij de regenten van het «Hofje» is er wenig of niets te vinden, wat betrekking daarop heeft.

In de M. S. Geschiedenis van Schiedam van Mr. VINK vind ik, dat «het hofje» gesticht is in 1498 door Huybrecht Corstiaansz en gebouwd in 1501 door Huybrecht Cornelisz van Beloys. Hierop afgaande zou alzoo de stichting haar naam te danken hebben aan den bouwmeester, wat nog al moeielijk is aan te nemen.

VAN DER AA daarentegen zegt in zijn *Aardrijkskundig Woordenboek* «dat het in 1501, of volgens anderen in 1589, gesticht is door Huybrecht Corsse of Corstiaansz, burger van Schiedam en ambachtsheer van Belois».

Mijn meening is dat Huybrecht Corstiaansz en Huybrecht Cornelisz bij Mr. VINK één en dezelfde persoon is, met Huybrecht Corsse of Corstiaansz, ambachtsheer van Belois bij VAN DER AA, hetwelk ook blijkt uit den stichtingsbrief, die hieronder volgt.

Omtrent den tijd der stichting vergissen zich beiden, die had plaats in het jaar 1593.

Extract, of Korte Inhoudt, van de fundatie Brief, van Hubregt Corssen, ambagtsheer van Belois, enz.

Wij Melchior Willems van Walhouk, Balluw en Schout, Willem Jans van Heugelom, en Jacob Willems Brasser, Burgemeesteren, Jacob Lambregtse, Mr. Carel Lambregts, en Jan Jacobse de Vegt,

Dat gecompareert is Hubregt Corsen, Borger en gebooren poorter, de welke verklaerde, ter Eeren van godt, en tot onderhoudt van armen en gebrekkelijke vrouwen, gefondeert en opgericht te hebben zekeren 20 woonhuyssen met nog een bakhuys, en koorn: solder ten diensten van deselven 20 woonhuyssen, staande tussen den Raem, en steedes siekenhuys, met sulken vrijdommen van accys, als 't gasthuis, manhuys enz. hier hebben, met atvys van de vroetschappen Gegunt welke oude wijfkens hof, hij gedateert en begiftigt heeft.

1 Losrenten van 36 ponden groot vlaems ten lasten Gerrit Meese Vis gehipotiqueert op seker huys en erfe, misgaeders op sekere halve schur en plaesen, staende op de goystraet.

Nog een Losrenten van 25 ponden vlaems 's jaers, sprekende op de steeden van Brouwershaven.

(1) Mijn dank aan den heer J. C. van Essen te Lobith voor de verstrekte gegevens.

Nog een Losrenten van 1 pont 13 Shelling groot vlaems, 's jaers op Jacob Ariens Steen.

Nog een losrente van 1 pont 10 Schellingge Vlaems ten Lasten de steede van Schiedam alle welke Renten belopen 's jarlijks 60 (?) pondt 3 Schellinge vor grote op conditie erst dat so renten werde afgelost, terstond sullen moeten belijt werden aen Renten of Landt, ten profijte vant hoffie.

de huyssie onderhouden uit de Inkomste en loflijk reparatie geven;

de heeren van de wet, 's jarlijks op goede vrijdag te Ectigeeren twee goede mannen van des testateurs bloeden, of aen sijn bloeden gehilijkt.

De welke als buiten vaders de Inkomste vant hoffie sulle ontfangen en uitdeelen, 's jarlijks in de maent Aug. Elk huyssie dat bewoont wert 15 ton turf.

En alle maenden 12 voor Een jar Gerekent $^1/_2$ agtendeel tarw.

En alle maenden $^1/_8$ bier van 2 gl: 't vàt.

En alle Jaer in de Slagtijt van de beesten 20 pond vandt vlees.

En alle Jaers 2 halv: agtendeelties boter, war van het Eerste half agtendeeltie sal uitgedeeld werden in primo 9b en 't 2 agtendeeltie in Mey.

En voors alle Jaren primo 9 b Een tonne Oosterste gierst die gelijk om gedeelt sal werden.

De buiten vaders alle jaer Rek. te doen aen borgemeestren.

So wanneer een van de buiten vaders sterft, sal de overblijvende Een ander in des overleden plaes met advijs van borgm: stellen of kiessen of so wanneer niemant van sijne bloede daer toe bequaem geoordeelt werdt, sullen de heeren voornoemt Een ander uit hen Corpus van de Gemeenten, daer toe bequaem sijnde gekosen werden.

De buiten vaders sullen indese vergadering ook ontfangen, ouden of jonge vrouwe, die haer leven ommagtig sijn, En haer kost niet mogen winnen, En de aelmisse nodig hebben.

Te wete Borgersvrouwen, of die ten minste 5 à 6 jaer, in dese stadt gewoondt hebben.

Altijt Regardt nemende, dat vrouwe van des fondateurs bloeden of aen sijn bloede gehilijkt, vooral gepre-fereert sullen werden.

Geen vrouwen sullen in dese vergadering kindere bij haer mooge hebben ofte late woonen.

Wat vrouwen indese vergadering ontfangen werden, sullen daer komen met verlies van haer goederen.

Op te voorwaerde als sij met de buiten vaders sullen accordeeren.

Elke vrouw sal gehoude sijn te brengen 1 bet 2 dekens 2 paer slaep lakens 2 oorkussens 2 sloopen daer toe, met 1 tinne waterpodt ten minste 2 pond swaer, met Een tinne kannen weegt ten minste 1 pond, 9 tinne plattielen (borden) wegende elk $1^1/_2$ pond.

En voors andere huisraet, potte, pannen, Enz. om haer te behelpen van welk Goet en huisraet, Sij gebruyk sullen hebben haer leven Lang gedurende.

En na haer overlijden sullen deselve vervallen, ten behoeffen van dese vergadering, En ten profijte van dien en hof werden.

En of de uitdeeling aen dese vergadering so voorsz: staedt so verre niet kan strekken so sal in dien gevallen 't Een of andere gemindert werden.

En so de Inkomste vermeerderen, sal de uitdeeling vermeerdert werde, ten naesten oorbaer En profijte van die schamele vrouwen.

Een Igelijke vrouw, 's weeks te betalen 12 pen: hollans in En bos die daar toe bij een van de vrouwe bewaert sal werde door bevel en last van de buite vaders die de sleutels sullen bewaren, En visentatie Doen, of de betaling geschiedt na behoren

van welke penningge, als Eennigge vrouwe siek of bedde vast sijn, En vrouw Gehuist sal werde, om op te passe, Etc.

De onwillige die de blank niet geven verbeuren de alimentatie.

Alle de vrouwe dewelke int hoffie woone sullen savons met het Luyde van de Wagtklok binnen de poort moete sijn, als de klok ophoudt de poort sluyten, sonder weer uit te moogen gaen. of 's nagts uit te blijven ten waren met Concent van de Regenten, op de verbeurte van Een maendt alimentatie.

Sullen alle die vrouwen, de buiten vaders. En haer huysvrouwen obidieeren, op peinen van mitter daet uitgeset te werden., niets uitnemende 't geenen door haer Ingebrogt is.

So wanneer Eenigge vrouwe haer onEerlijk aenstelde, sullende de buitenvaders met advijs van borgm: aenstonts uit het huys moogen setten, mis na haer neemt als 't voorsz. is.

Of Bij brand of quade fortuyne de voornoemde huysse vernielt werde, sal de uytdeeling so lang ophouden, dat deselve weder opgeboudt werden.

Indien namaals bij verloop, of verandering deses fundatie, Eenige vermeerdering of vermindering Eyste, sullen de buiten vaders met advijs van borgerm: mogen doen tot oorbaer en profijt van de Genen de in dese vergadering sullen wonen.

Deses oorkonden hebben wij Schout, Burg: Schepenen voorn: onsses stedes Secreet Segel Hier onder aen doen hangen op den 19b 1593.

(was get.) C. MUYS.

Uit voorstaande oorkonde blijkt alzoo dat ten tijde der stichting het hofje bestond uit twintig woonhuizen, een bakhuis en een koornzolder.

De beide laatste gebouwen zijn, doordat zij niet meer aan hun doel beantwoordden, afgebroken, en hebben plaats gemaakt voor nieuwe woningen; door demping van een watertje, dat achter het Hofje heenliep, is ook plaats gewonnen, die benuttigd is, door op dat gedeelte nog eenige huisjes te bouwen, zoodat het Hofje van Beloys thans bestaat uit 29 woningen, gebouwd rondom een bleekveld, waar zij uitzicht op hebben.

VINK maakt melding van een regentenkamer, waar de portretten van den stichter, Cornelis de Cock, Maarten Penning Cornz. en Mr. Martinus den Beer als regenten, benevens een regentenlijst, moeten aanwezig geweest zijn; noch van de kamer, noch van de portretten en regentenlijst is thans meer een spoor te vinden.

Ook vind ik in de M. S. Geschiedenis van Schiedam melding gemaakt van een monumentale pomp, die thans ook verdwenen is en plaats heeft gemaakt voor een hardsteenen paaltje, waarboven zich een gaslantaarn bevind. Het eenige wat nog onveranderd is gebleven, is het groote ijzeren hek, dat toegang tot het hofje verleent.

Aan de Kreupelstraat te Schiedam staan nog vijf huisjes, ook gesticht door Huybrecht Corsse en die in onderscheiding van het hiervoren vermelde hofje «het buitenhofje van Belois» genoemd worden.

In de stichtingsbrief wordt geen melding gemaakt van deze huisjes, en is mij omtrent den tijd der stichting niets bekend.

Alléén uit het testament van Huybrecht Corsse, van den 5en Februari 1601, waarbij Pieter Pietersse van den Burg, burgemeester en Elant Adriaansz., oud-burgemeester van Schiedam, getuigen waren, blijkt dat hij de stichter er van is.

Een uittreksel uit dat testament, hierop betrekking hebbende, gaat hierbij:

«Nog 11 Gemeeten Lants in Sonnemaer

Opdragt van de 11 Gemeeten, ten behouffen der vijf huyssies Bij hem testateur gefondeert in de Krepel straet

Nog ten lasten vant oude wijfkens hof, 's jaerlijks uyttereyken 18 Guldens aan

Elk van de Besitters, van de vijf huyssie in de Krepel Straedt, die 't selve om godts wille begeeren»

Door aankoop is dit vijftal huisjes met één vermeerdert, zoodat thans de geheele stichting van Belois bestaat uit vijf en dertig woningen.

Zooals ik hier boven reeds zeide, is de regentenlijst van het hofje niet meer aanwezig. Zoover ze mij uit oude gegevens blijkt, geef ik ze hier weêr:

Door Huybrecht Corsse zijn bij uiterste wilsbeschikking benoemd:

1°. Antoni Corn: Bakker
hij was gehuwd met Neeltje Willems, dochter van Maria Gerrits, een halve zuster van den stichter.

2°. Leendert Daniels
hij was gehuwd met Meynssie Corssen, dochter van Cors Corssen, broeder van den stichter.

1604. Fransoys Perschijn, doctor in de medicijnen. Cornˢ Jobse.

4 April 1652. Claes Dirksse van Wijk.

8 April 1652. Gerrit Vis en in plaats van Claes Dirksse van Wijk «door Indispositie geexcuseert» Willem Juist.

6 April 1653. Gerrit Vis, Willem Juist.

18 April 1658. Willem Juist, Gerrit Vis.

9 April 1681. Willem Juist, Dirk Gerritse Somhof.

12 April 1686. Dirk Gerritse Somhof, Simon van Vegt, Neeltje Scharps.

8 April 1689. Simon van der Vegt, Gerrit Somhof.

29 Maart 1690. Gerrit Somhof, Dirk van Wijk en zijn Echtgenoote.

9 April 1692. Gecontinueerd behalve Dirk van Wijk in wiens plaats zijn zoon Nicolaas benoemd is.

25 Maart 1701. Gerrit Somhof, Nicolaes van Wijk, Mr. Antoni Wagtmans.

6 April 1708. Mr. Antoni Wagtmans, Gerrit Somhof, Corn. Penning.

25 Maart 1712. Gerrit Somhof, Corn. Penning, Pieter van den Heuvel.

30 Maart 1725. Pieter van den Heuvel, Corn. Penning, Gerrit Somhof.

Goede Vrijdag 1726. Pieter van den Heuvel, Corn. Penning.

15 April 1727. Pieter van den Heuvel, Corn. Penning, Corn. de Cock.

Goede Vrijdag 1737. Pieter van den Heuvel, Corn. de Cock, Maerte Penning.

Goede Vrijdag 1740. Mr. Martinus den Beer, Maerte Penning, Corn. de Cock.

1788. Nanning de Greve, Daniël Pichot, Jan Bolman, Binnenmoeder: Johanna Groenewegen.

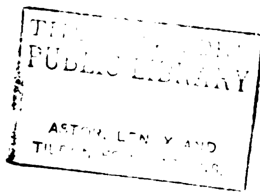
1802. Abraham van der Hoeven Abrzn., Jan Rode, Hendrik Maas. Binnenmoeder: Johanna Groenewegen.

1805. Gecontinueerd.

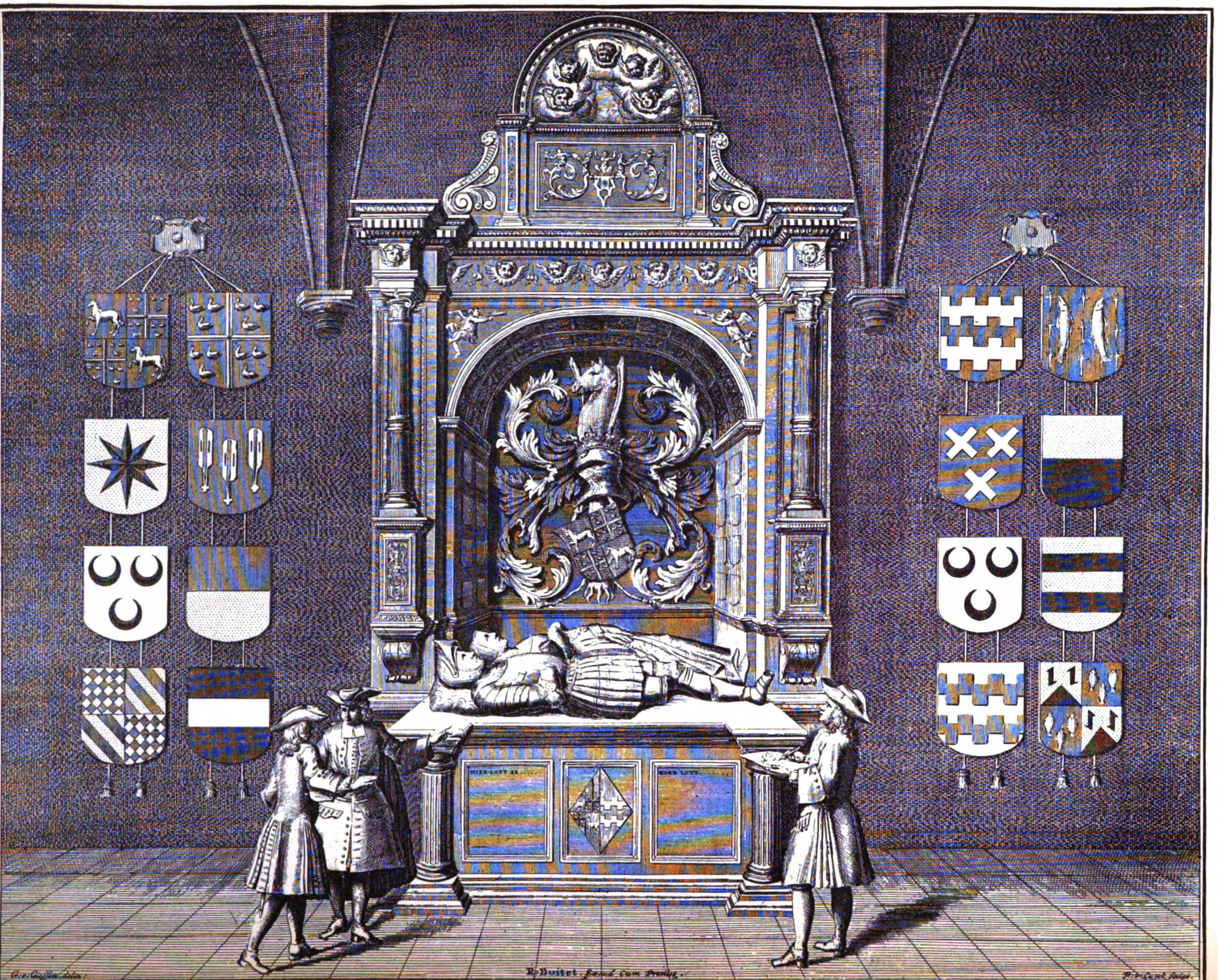
1806. Abraham van der Hoeven Azn., Jan Rode, Cornelis Nolet. Binnemoeder: Johanna Groenewegen.

1807. Dezelfden.

1808. Abraham van der Hoeven Azn., Jan Rode, Jan Nolet, Junior. Binnenmoeder: Johanna Groenewegen.

Behoort bij No. 4 van het Algemeen Nederlandsch Familieblad, 5e jaargang.

Graf-tombe van Heere GERRIT VAN ASSENDELFT, Ridder, Raad Ordinaris in den Hove van Holland, en Ionkvr. BEATRIX VAN DALEM, Ambagtsvr. van Besoyen, enz.

1838. A. Knappert, A. Post Uiterweer.
1839. A. Knappert, A. Post Uiterweer, L. Knappert SCzn.
1846. A. Post Uiterweer, A. Knappert, L. Knappert SCzn.
1847. Dezelfden.
1848. A. Post Uiterweer, Dr. A. Knappert, L. Knappert SCzn.
1849, 1850, 1851. Dezelfden.
1852. Dr. A. Knappert, L. Knappert SCzn., J. A. Nolet Wzn.
1855—60 Dezelfden.
1861. L. Knappert, J. A. Nolet Wzn., G. Poort.
1862—1869. Dezelfden.
1870. L. Knappert, J. A. Nolet Wzn., G. A. E. Visser.
1871—1878. Dezefden.
1879. J. A. Nolet Wzn., G. A. E. Visser, C. J. Loncq.
1880—1888. Dezelfden.

En hiermede kan ik dit artikel als geëindigd beschouwen. Spoedig evenwel hoop ik in de gelegenheid te zijn over enkele te Schiedam bestaande inrichtingen en stichtingen meer mede te deelen.

Schiedam. H. A. M. ROELANTS JR.

Gerrit van Assendelft en zijn praalgraf in de Groote- of St. Jacobskerk te 's-Gravenhage (1).
(Met een plaat).

Het geslacht van Assendelft behoort genoemd te worden onder de oudste en aanzienlijkste der adellijke geslachten van Holland. Barthout, de stamvader, wordt gezegd in den jare 1265 dezer wereld te zijn overleden. De hoogste waardigheden hebben de edelen van Assendelft bekleed in raadzalen en gerechtshoven van land en gewest. Hun vorsten hebben zij in den krijg trouw ter zijde gestaan, de onderzaten in hunne talrijke heerlijkheden en bezittingen gesteund en met voorrechten begiftigd, zooals het een goed heer betaamde, die den tijdgeest begreep en aan dezen gehoor gaf.

Rijk waren zij in bezittingen, welke hen waren toebedeeld bij huwelijk of erfenis, want de van Assendelfts vermaagschapten zich aan de aanzienlijkste huizen in den lande.

Hoewel reeds lang uitgestorven, want hun naamgenooten, die in de 17e en 18e eeuw te 's-Gravenhage, Leiden en andere Hollandsche steden de magistraatszetels innamen, waren afstammelingen uit een zijtak en wellicht door bastaardij (?) van het aloude riddergeslacht, zoo leeft hun naam toch steeds voort in de hofstad, daar de straat in het Westeinde, waaraan hun huizinge was gebouwd, nog altijd de Assendelftstraat wordt geheeten, terwijl het bouwwerk naast de Groote- of St. Jacobskerk aldaar aan de zijde der Riviervischmarkt, thans dienst doende als consistoriekamer, bekend is als de Assendelftsche kapel. Deze kapel is gesticht in het jaar 1482 (1) door een der bekendste leden van het Assendelftsche huis en bevat in zijn grafkelder de stoffelijke overblijfselen van zijn telgen. Volgens DE RIEMER is deze kapel een der schoonste en grootste in Holland, zijnde binnen haar muren twintig voeten breed, omtrent veertig voeten lang en uitermate hoog en kerksgewijze verwulfd. Het is hier in den Noorderhoek dat nog steeds, hoewel thans in deerniswaardigen toestand, in een nis in den muur, maar door houten deuren aan het oog onttrokken, zich het praalgraf bevindt van den stichter der kapel, van heer Gerrit van Assendelft, heer van Assendelft, van Besoyen, enz., ridder en raad in den hove van Holland, en van zijn tweede vrouw Beatrix van Dongen of Daelhem. Onze plaat geeft een afbeelding van dit monument, zooals het zich in de vorige eeuw vertoonde en voorkomt in het werk van DE RIEMER. Deze historieschrijver geeft er de volgende beschrijving van:

«De voetstal dezer tombe is te zamen gevoegt van blaauwen arduin-steen, zijnde drie voeten hoog boven den grond, zeven voeten lang en vier voeten en twee duimen breed. Op dezelve ziet men den voorn. Heer van Assendelft in zijn vol harnas en zijne huisvrouwe Beatrix van Daalhem in vrouwelijk gewaad, met zamengevouwen handen, de oogen na den Hemel slaande en het laatste oordeel gelijk als te gemoed ziende, met hunne hoofden rustende op kleine oorkussentjes, in wit albastersteen, bijna nog in hunne volle gestalte, uitgestrekt leggen. Boven de agterzijde van deze tombe is, na maate of grootte van dezelve, in den muur van de kerk uitgehouwen een half ovaal, waar in vertoont werd het wapen van de Heeren van Assendelft; verbeeldende een zilver paard op een veld van keel, gequartileert met een zilver kruis mede op een veld van keel, bezet in ieder hoek met drie zilvere maarlen, getimbreert met een paardehoofd en een gieter ter wederzijden (2). Aan ieder zijde van dit ovaal hangen agt

(1) Ontleend aan: DE RIEMER, *Beschrijving van 's Gravenhage,* 1730; Omzendbrief van H.H. kerkvoogden der Groote-kerk te 's-Gravenhage voor een poging tot restauratie van het praalgraf in de Assendelftsche kapel, Januari 1888; *Handvesten ende privilegiën van Assendelft,* 1768, enz.

(1) Zie den fondatiebrief, 25 Juni 1482, in het werk van DE RIEMER, IIe deel, blz. 843 en de bevestiging door bisschop David van Bourgondië, IIe deel, blz. 846.

(2) Zie over het wapen van het geslacht Assendelft: *Algemeen Nederl. Familieblad,* jaargang 1886, blz. 182, waar op de bijbehoorende zegelplaat de afbeeldingen van twee verschillende zegels van dezen heer Gerrit van Assendelft voorkomen.

quartieren, waarvan de koleuren door den tijd zoodanig zijn verandert, dat de wapenen tans nauwelijks kenbaar en van anderen te onderscheiden zijn. Wij zullen ze egter opgeven zoo goed als men ze met moeite heeft konnen nagaan.

Assendelft	Dongen
Haarlem	Brakel
Cralingen	Zevenbergen
Zwieten	Besoyen
Polanen	Polanen
Monster	Pijnssen
Roderijs	Bleyestein
Borsselen	van den Wale.

Op de voorzijde van de voetstal leest men deze twee Grafschriften, nevens den anderen staande:

I.

Hier leyt begraven die edele en welgeboren *Gerrit Heer van Assendelft,* en van Besoyen, Raad ordinaris eerst van den Hooggebooren Prince des Hertogen van Bourgonje en daar na nog van den HoogGebooren Prince des Eerts-Hertoge van Oostenrijk, in Haaren Lande van Hollant, Zeelant en Vrieslant, ende starf upten negenden dach Octobris in 't jaar ons Heeren M.CCCC en ses en tagtich.

II.

Hier leyt begraven die jonkvrouw *Beatrix van Dalem,* vrouwe van Assendelft en van Besoyen, Gesellinne van de voorsz. Heer van Assendelft en starf up ten derden dach van Februarii in 't jaar ons Heeren dusent vierhondert en twee en 't negentich.

Wat de kwartieren betreft, deze zijn thans moeielijk op te maken. Die van Assendelft zijn goed geplaatst. Wanneer men ze opstelt op de wijze van een kwartierstaat, krijgt men de volgende vier huwelijken:

Assendelft met Polanen, Haerlem met Monster, Cralingen met Rodenrijs en Swieten met Borselen. De plaatsing is aldus bepaald juist. Met de kwartieren der vrouw eveneens handelende, zou men de volgende alliantiën krijgen:

Dongen met Polanen, Brakell met Pijnssen, Zevenbergen met Blijestein en Besoyen met van de Wale.

Volgens de genealogische opgaven van S. VAN LEEUWEN, *Batavia Illustrata,* blz. 934, zou dit niet juist zijn. Hij noemt de moeder van Beatrix van Dongen een dochter van Willem van Besoyen, die in 1422 gehuwd was met Beatrix van de Wale, dochter van Wouter, burgemeester van Dordrecht en ambachtsheer van Heynenoort. Deze opgave voor juist aannemende, zouden wij dus moeten hebben: Besoyen met Zevenbergen, van de Wale met Blijestein.

Wie lost ons dit op?

Gerrit van Assendelft was de oudste zoon van Dirk van Assendelft, baljuw van Kennemerland en Friesland, daarna van Aemstelland en van Christina van Cralingen. Zijn vader werd bij den dood van diens broeder Barthout, den eersten vrijen heer van Assendelft, baljuw van Medemblik, baljuw van Kennemerland en Friesland, maarschalk van gravin Jacoba, enz., in het jaar 1443 den 23 November verlijd «met die vrije heerlickhede van Assendelft, hoghe ende laghe, mit alle hoeren toebehoeren.» Dadelijk droeg hij echter de heerlijkheid weder aan zijn leenheer op «tot behoef Gherijts van Assendelft» zijn oudsten zoon, die er toen mede beleend werd, vermakende zijn vader «in rechten duwarien ende lijftochte, hondert Ingelsche Nobelen van vijfthalven engelsz elck stuck wegende of payment haire waarde, alle op te bueren en te ontfangen uyt die vrije heerlyckhede van Assendelft.»

Welke betrekking Gerrit, de nieuwe heer van Assendelft, in dat jaar bekleedde, is mij niet bekend, waarschijnlijk was hij aan des graven dienst verbonden en woonde hij te 's-Gravenhage, in of bij welke stad zijn oom Barthout reeds in 1428—30 een huizinge had gebouwd, zooals toen de mode was bij vele Hollandsche edelen. Zeker is het, dat hij in zijn heerlijkheid Assendelft geen slot of huis had, daar wij vermeld vinden, dat hij 23 Augustus 1446 van graaf Philips van Bourgonje toestemming verkreeg «bij tijden van doetslaegen, vredebraken ende andere ontstantelijke saicken», omdat «hi binnen derselver sijnre heerlickheyt geen huys, slot nog vangenisse heeft, daer hi di quaatdoenders in sluyten mach», deze in hechtenis te doen voeren «in sijns vaders huys tot Heemskerck.» Dit was het huis Assumburg, het oude stamslot der Assendelfts, reeds in 1335 vermeld, in welk jaar Barthout van Assendelft het opdroeg aan heer Jan van Polanen, van wien hij het weer als een onversterflijk leen terug ontving. Den 23 April 1483 ontving heer Gerrit van Assendelft van aartshertog Maximiliaan hetzelfde verlof, doch het heet nu «sijn huys, gelegen tot Eemskerk, geheten Assenburg.» Na zijns vaders dood in 1451 of 1452 is dus het kasteel aan hem als den oudsten zoon overgegaan. Toch zal hij het meest gewoond hebben in den Haag; waarschijnlijk bestond toen nog niet de huizinge in het Westeinde, welke later bekend was als het hof van Spanje en waarvan men in het werk van DE RIEMER een afbeelding vindt. Deze zal door zijn kleinzoon en naamgenoot zijn gebouwd (1). Reeds meer dan dertig jaren bekleedde

(1) De grond, waarop deze huizinge is gebouwd. behoorde hem echter reeds. Zijn zoon Claes werd in 1487 n.l. bij zijns vaders dood beleend o. a. „met eenen grooten boomgaert mit eenen hoeyx-werve, die dair in te leggen plach, ende geslicht, ende mede tot eenen boomgaert gemaekt is, daer toe een elsbosch aen 't west-eynde van den voirsz. boomgaerde, ende die Schuttersdoelen mit ten geboemte

hij daar de hooge betrekking van raad ordinaris van het hof van Holland. Dit was natuurlijk meer een eerepost, dan een winstgevende, daar wij vinden aangeteekend, dat het honorarium bedroeg 16 stuivers per dienstdag.

Wat zijn leven verder betreft, dit onderscheidt zich niet door gebeurtenissen, die hem een roemrijke plaats in 's lands geschiedboeken hebben gegeven. Krijgsman schijnt hij niet geweest te zijn. Integendeel zijn zijn levensjaren kalm daar heen gevloden, zonder te rekenen de gewone tegenspoeden en onaangenaamheden, die ieder zijner tijdgenooten te duchten had. Dat er reeds in 1444, dus dadelijk na zijn beleening met Assendelft een oneenigheid plaats had met zijn onderzaten over het betalen van 400 Rijnsche guldens, behoorde zoo tot de gewone zaken. Dit werd den 18 April van dat jaar in der minne geschikt, hij behoefde slechts een plakkaat te geven, waarbij hij hun de handvesten verzekerde, die zij vroeger van heer Barthout hadden gekregen en van die, welke «de Kermaren» in het algemeen van de grafelijkheid bezaten. Eenige andere privilegiën ontvingen zij bij tijd en wijlen nog meer van hem, of kochten hem die af, zooals in 1465 ter vergoeding van een bede voor hem en zijn zoons Jan en Claas. In 1449 koopt hij van zijn jongsten broeder Willem, die voor hem de heerlijkheid Assendelft als baljuw bestuurde, $4^1/_2$ hoet gerste uit de tienden van Castricum; in 1456 beleent hij dezen met eenige morgen lands in Maasland, terwijl wij hem in 1464 tegenwoordig vinden, bij een geschil, dat zijn broeder Jan, de rentmeester van Noord-Holland, had met Jan Pijll, den gezworen bode van Delftland. Drie jaren later moest hij beleven, dat zijn broeder Willem, die tot vrouwe had Maria van Adrichem, op Hemelvaartdag in een volksbeweging te Haarlem werd doodgeslagen. Den 14 October van dat zelfde jaar is hij borg voor zijn broeder Jan, die het slot Heemskerk, het latere Marquette, huurt voor den tijd van tien jaren van vrouwe Meyne van Heemskerck, en zes dagen later moet hij weer als getuige een geschil bijwonen van de ingelanden van het land van Altena. In 1468 wordt hij met zijn broeder Jan en zijn zoon Jan genoemd onder de edelen, die in den Haag Karel den Stoute als graaf van Holland huldigden. Door het overlijden of aftreden van Dirk Pous als heemraad van Delftland in 1471 keurt men hem waardig dezen als zoodanig te vervangen. Als pachter van de renten en domeinen op Wieringen verbindt hij zich den 16 Juli 1478 jaarlijks aan Amsterdam 300 pond, elk van 40 groot te betalen, enz.

Ook zijn ambt als raadsheer bracht natuurlijk zijn beslommeringen mede. In 1454 is hij in die kwaliteit tegenwoordig bij de verbanning van Herbern van Erkel (Arkel); in 1482 is hij getuige als raad en leenman bij de verlijing van het huis Nyenrode aan de Vecht aan Jan van Nyenrode Jansz., terwijl hij dat zelfde jaar den 4 Februari als commissaris van den rade van Holland zich van een zending naar Leiden had gekweten, enz. Wij zouden nog meer dergelijke bijzonderheden van hem kunnen vermelden, doch het bovenstaande dunkt ons reeds meer dan genoeg om eenigszins den man te doen kennen, die aan de zijde zijner tweede gemalin, in de Assendelftsche kapel begraven ligt, en wier beeltenissen door den kunstenaar uit witten albaststeen gebeiteld op hun grafmonument nog heden zijn te aanschouwen.

Zijn eerste vrouw wordt genoemd Jacoba Hillegond. Elders heet zij Jacoba van Hillegom. Wat het juiste is, kan ik vooralsnog niet beslissen. Hunne dochter Margaretha, overleden in 1522, huwde met Dirk van Heemskerck van Beeckestein, houtvester van Holland en heemraad van Rijnland, die stierf in 1518.

Het is juist in de geslachtslijst van zijn familie, dat VAN LEEUWEN de eerste echtgenoote van Gerrit van Assendelft eene van Hillegom noemt, terwijl zij in de genealogiën van Assendelft eenvoudig heet Jacoba Hillegond.

De andere kinderen waren: Claas van Assendelft, gehuwd met Aleida van Kijfhoeck, die den stam heeft voortgeplant, Johan van Assendelft, kastelein van Schoonhoven, ongehuwd overleden in 1484, Dirk van Assendelft, kanunnik te Utrecht en Catharina van Assendelft, eerst gehuwd met Adriaan van Polanen van de Lecke, en daarna met Joost van Halewijn. Zij overleed te 's-Gravenhage 15 Augustus 1494. Bij Beatrix van Dongen, die ik in 1461 het eerst als zijn echtgenoote genoemd vind, vermakende haar 10 April van dat jaar 100 Fransche kroonen tot een lijftocht, liet hij geen kinderen na.

Door heeren kerkvoogden der Nederduitsch Hervormde gemeente te 's-Gravenhage werd in Januari dezes jaars een circulaire rond gezonden, waarin gewezen werd op den treurigen toestand waarin zich de Assendelftsche graftombe thans bevindt, een beroep doende in *de eerste plaats* op de kunstlievende Protestantsche ingezetenen der residentie om deze en de geheele kapel te restaureeren en in behoorlijken toestand te brengen.

Volgens een overeenkomst van 30 Juli 1751, waarbij de Assendelftsche kapel door de eigenaars aan kerk-

---

dat dair op staet, aen 't West-eynde van den boomgaerdt voirn. te verheergewaeden mit eenen roeden sperwair of thien Hollandsche groetten dair voer, gelijck sijn Vader voirn. ende sijne Voersaeten die gehouden hebben, nae inhout der oude brieven, ende onse registeren dair van wezende." Of is deze schuttersdoelen later tot een huizinge ingericht?

meesters ten eeuwigen dage werd overgegeven, rust op de gemeente hiertoe zelfs eenige verplichting, omdat daarbij bepaald werd, dat de kapel boven de grafkelders ten koste van de kerk zou worden gerepareerd en ten eeuwigen dage dak- glas- en vloerdicht onderhouden, alsmede de tombe, inscriptiën en andere ornamenten van de Assendelftsche familie in de kapel moeten blijven.

Tegenwoordig ontbreken aan de mannelijke figuur op de tombe, die op de plaat bij DE RIEMER (1730) reeds zonder handen en met het rechterbeen afgebroken voorkomt, de beide onderbeenen, terwijl buitendien beide figuren in verticale houding tegen den muur zijn opgesteld, en tallooze détails niet meer op hunne plaats aanwezig, deels op zeer onoordeelkundige wijze verplaatst zijn. Het is niet met zekerheid na te gaan, hoe en wanneer de tombe in dezen treurigen toestand is gekomen.

Herstelling van het kunstwerk is dus dringend noodig, het plan daartoe verdient aller waardeering en sympatie. Zagen heeren kerkvoogden hunne pogingen tot herstel van het monument tot dus verre niet met eenen gewenschten uitslag bekroond, daar de deelneming zeer gering was, zij meenden zich hierdoor echter niet te mogen laten afschrikken aan die zaak hunne verdere belangstelling te wijden, en hebben, uit de door hen (met dank aan de gevers) geïnde bijdragen een bijzonder fonds tot bedoeld einde aangelegd, ten einde daaruit, wanneer het genoegzaam zal zijn aangegroeid, de kosten van herstel dier graftombe te kunnen bestrijden. Met dankbaarheid zullen zij de giften in ontvangst nemen, welke daarvoor aan hen mochten worden ingezonden. Wij laten hier de namen der kerkvoogden volgen, die zich met de ontvangst daarvan willen belasten, zijnde de heeren:

Mr. H. graaf van Hogendorp, Parkstraat 4.
M. C. J. Piepers, Javastraat 70.
Jhr. P. O. H. Gevaerts van Simonshaven, Mauritskade 3.
Mr. P. van den Brandeler, Bezuidenhout 4.
Mr. O. W. Star Numan, Sophialaan 10.
Jhr. A. C. Th. Gevers, Bazarstraat 34.
J. E. N. baron Schimmelpenninck van der Oye, Alexanderstraat 3.

's-Gravenhage. G. J. HONIG.

Geslacht Gabry.

I. Pieter Gabry (1), overleed te Utrecht 27 April 1650 en aldaar begraven, was gehuwd met Maria de Latfeur en had de volgende kinderen:

1°. Jan Gabry, die volgt II.
2°. Carel Gabry, die volgt II*bis*.
3°. Daniel Gabry huwde met zijne nicht Catharina de Latfeur.
4°. Catharina Gabry, huwde met Heer N. N. van Werkhoven. Uit welk huwelijk:
A. Cornelis van Werkhoven, huwde met zijne nicht Johanna de Latfeur, zuster van Catharina.
B. Pieter van Werkhoven, huwde met Sophia van Dijck.
C. Dirk van Werkhoven, ongehuwd overleden.

II. Jan Gabry, geboren in 1607, overleden 8 Februari 1661 en begraven in de Wester-kerk te Amsterdam, huwde 21 Juli 1637 met Anna Maria Coymans, geboren 11 Maart 1615, overleden 5 Februari 1687, mede begraven in de Wester-kerk te Amsterdam, dochter van Coenraad en van Maria Schuyl van Walhorn.

Uit hun huwelijk de volgende kinderen:

1°. Maria Gabry, geboren 4 November 1638, overleden 18 Juli 1645.
2°. Anna Catharina Gabry, geboren 20 November 1639, overleden 4 Juni 1644.
3°. Charlotte Gabry, geboren 22 Maart 1641 en overleden 5 April 1724, huwde met Jan Fleon, overleden in April 1683. Uit welk huwelijk:
A. Helena Fleon, overleden 7 December 1742.
B. Jan Fleon, overleden 18 Juli 1741, huwde met Jacoba Agneta ten Poortinge, overleden 17 Januari 1747. Zij hadden een zoon: Jan Wybrand Fleon, getrouwd met N. N. van Tol.
4°. Pieternella Gabry, geboren 22 Augustus 1642, overleden 1 Juli 1643.
5°. Johanna Gabry, geboren 6 Februari 1644, overleden te Batavia in 1702 (of 1704) huwde met Jacob de Grijp, overleden te Batavia 12 September 1707. Uit dit huwelijk drie kinderen:
A. Anna de Grijp, gehuwd met Martinus Dolnus.
B. Johanna de Grijp.
C. Jacoba Maria de Grijp.
6°. Jan Gabry, geboren 23 Augustus 1646, overleden 29 September 1651.
7°. Isabella Gabry, geboren 3 Maart 1649, overleden 6 April 1649.
8°. Pieter Gabry, geboren 1 Maart 1650, overleden 15 April 1650.

(1) Wij vinden nog genoemd Cyprian Gabry, die den 25 April 1595 te Londen een zoon, Cyprianus Gabry, liet doopen, getuigen Rogier Vercoilje en Anna uxor Guido Malapert.

9°. Jan Nicolaas Gabry, die volgt III.

10°. Coenraed Gabry, geboren 11 Augustus 1653, jong overleden.

III. Jan Nicolaas Gabry, geboren 10 April 1652, overleden 23 December 1713, huwde met Jacomina de Decker, geboren in 1655, overleden 8 October 1708.

Uit dit huwelijk de volgende kinderen:

1°. Jan Jacomo Gabry, geboren 28 November 1674, overleden 19 December 1674.

2°. Jacoba Gabry, geboren 19 November 1675, overleden te 's-Gravenhage 16 October 1760.

3°. . . . . Gabry, jong overleden, 3 uren oud, in 1678.

4°. Jan Jacomo Gabry, geboren 12 Mei, overleden 23 December 1680.

5°. Jan Gabry, geboren 22 December 1681, overleden in 1730.

6°. Pieter Gabry, geboren 22 Maart 1684, overleden 14 Februari 1729, huwde met Susanna Helena Coyett, overleden op Amboina in 1724.
Uit dit huwelijk:
A. Pieter Gabry, geboren 25 November 1715.
B. Constantijn Gabry, geboren 13 Augustus 1718.

7°. Lucretia Gabry, geboren 11 Januari 1687, overleden in 1730.

8°. Anna Maria Gabry, geboren 19 October 1689, overleden in 1695.

9°. Jacob Gabry, geboren 31 Augustus, overleden 22 November 1692.

10°. Daniel Gabry, geboren 7 Maart, overleden 3 April 1694.

11°. Jacob Gabry, geboren 17 October 1695, overleden 18 December 1697.

12°. Anna Maria Gabry, geboren 25 December 1697, overleden 17 Mei 1698.

II*bis*. Carel Gabry, huwde met Maria Walens.
Uit welk huwelijk:

1°. Maria Gabry, gehuwd met Johannes Aysma.
Uit welk huwelijk:
A. Maria Aysma, geboren in 1670.
B. Johannes » » » 1673.
C. Pieter » » » 1676.
D. Carel » » » 1682.
E. Sara » » » 1685, huwde met Cornelis Hoefacker.

2°. Salomon Gabry, huwde met Maria de Decker, overleden in December 1704. Uit welk huwelijk:
A. Maria Jacoba Gabry, geboren in 1678, huwde met Johannes van Manen.
B. Anna Gabry, geboren in 1681, was gehuwd met Lafeber.
C. Charles Gabry, geboren in 1683.
D. Abraham Gabry, geboren in 1687, huwde met . . . . ., waaruit:
Maria Gabry, huwde in 1733 met Gerardus van Alkemade.

3°. Johanna Gabry, huwde Anthonius Bijnaeus.
Uit welk huwelijk:
A. Maria.
B. Nicolaas Anthone Bijnaeus, huwde met Maria Sommerhoff, waaruit: Johan Antoni Bijnaeus.
C. Sara Catharina Bijnaeus.
D. Adriana.
E. Charles Anthoni, overleden.
F. Ida Johanna.

4°. Carel Gabry, die volgt III.

5°. Nicolaas Gabry.

III. Carel Gabry, gehuwd met Sophia Verhoef, verwekte de volgende kinderen:

1°. Carel Gabry.

2°. Catharina Gabry.

3°. Nicolaas Gabry.

4°. Anna Maria Gabry, huwde met Stephanus van Brinkesteyn, waaruit:
A. Sophia van Brinkesteyn, gehuwd met J. G. Methorst.
B. Antoni van Brinkesteyn, gehuwd in 1753 met Catharina Lelivelt.
C. Anthonia van Brinkesteyn.
D. Anna Maria van Brinkesteyn.
E. Hubrechta van Brinkesteyn.

5°. Sophia Gabry, huwde met Reynier van Coeverden, waaruit:
A. Carel van Coeverden.
B. Cornelis van Coeverden.
C. Geertruida van Coeverden.

6°. Frans Goris Gabry.

7°. Hillegonda Gabry.

Volgens een geslachtregister A° 1742 te 's-Gravenhage opgemaakt door Constantijn Gabry; medegedeeld door

Overschie. A. VERSCHOOR.

Geslacht Marnix.

In den vorigen jaargang, blz. 249, maakten wij melding van het rechtsgeding van de Belgische graven Marnix met den Franschen graaf St. Aldegonde over het voeren van den naam St. Aldegonde achter hun geslachtsnaam.

Zij hebben thans in hoogste instantie hun recht uitgemaakt gekregen om evenals hun beroemden voorzaat van St. Aldegonde bij hun naam te mogen voeren.

Inhoud Tijdschriften.

Maandblad van het Genealogisch-Heraldisch Genootschap „De Nederlandsche Leeuw," Ve jaargang, 1887.

N°. 10. Levensbericht van J. D. M. de Klerk; Kwartieren van J. D. M. de Klerk met wapenafbeelding; Aanteekeningen betreffende het Vlissingsche geslacht van den Bussche; Doopregister behoorende aan de gemeente van Scheveningen; Familieberichten.

N°. 11. Mededeeling van het bestuur; Commission pour Messiē Ingelbert de Nassau, conte de Vyanden, etc.; Beleening van Prins Willem van Oranje, graaf van Nassau met 15 Brabandsche leenen, 29 April 1550; Doopboek der Engelsche gemeente te Dordrecht van 1629—1811; De la Marck—de Jonge; Het gemeentewapen van Montfort bij Roermond; Familieberichten.

N°. 12. Memoriael van het geslachte ende afkomste van Michiel Schultinck tot aen het vierde gelidt, van haer staet, officien ende van haer aengetroude geslachten, beginnende van 't jaer 1500 tot den jaere 1650, naar een handschrift berustende op de Kon. Bibliotheek te 's-Gravenhage.

VIe jaargang 1888.

N°. 1. Benoemde leden; Wat zijn familiewapens; Het geslacht Knippenberg; Jaarboek van den Nederlandschen adel; Familieberichten.

N°. 2. Necrologie van J. A. de Bergh; Boekwerken, etc. ontvangen voor de bibliotheek en het archief; Het rouwen der molens; Het geslacht de Witt in Engeland; De doopsgezinde familie de Vries; Genealogisches Taschenbuch der Adeligen Häuser; Familie van Strien, inzonderheid met betrekking tot Wolfaartsdijk; Familieberichten.

De Maasgouw. Orgaan voor Limburgsche Geschiedenis, Taal en Letterkunde, 9e jaargang, 1887.

N°. 49. Het gemeentewapen van Montfort bij Roermond.

N°. 50. Willem Moubachius, predikant te Stevensweert; De wapenindustrie in de vorige eeuw te Maastricht; Het boekbinden der oude Romeinen; De grafzerk van wijlen den bisschop van Roermond, François Louis Sanguessa; Publicatie over de aardappelentiende te Venlo in 1755; Kroniek der stad Maastricht van haren oorsprong af tot in Juni van het jaar 1862; Vragen betreffende het geslacht van Hogendorp.

N°. 51. Vergeving der proostdij van St. Servatiuskapittel te Maastricht; Gerardus Mathieu Poell; De organist Coenen te Roermond.

N°. 52. Een kort verhaal van den oorsprong der Annuntiaten in het klooster Trans-Cedron te Venlo; Badkuren in vroeger tijd.

19e Jaargang, 1888.

N°. 1. Reglement van 1787 op de stichting van het Roermondsch huis te Keulen; Testament van Jan Martinus baron van Wassenaer; Een koperen bel; Inventaris der atlassen en van de kaarten, berustende op het rijksarchief in Limburg.

N°. 2. Uitvaart van Isabella van Portugal; Het papier in den ouden tijd.

N°. 3. Testament van Hieronymus van Eynatten; Vragen betreffende het wapen van Lambert Blanckers; Genealogische vragen omtrent Jean Baudeson of Beaudeson en omtrent de familie Wacken.

N°. 4. Het debat in de Eerste Kamer over het afstaan van eenige charters van het voormalig Maastrichtsch kapittel van St. Servaas aan het rijksarchief te Maastricht.

N°. 5. Het gemeentewapen van Echt; Deportatie van den kardinaal van Frankenberg; Groot loterijspel op het kasteel Rijckholt bij Maastricht; De parochiekerk te Roermond.

N°. 6. Een bom in de St. Nicolaaskerk te Venlo; De oorsprong van het Nieuwsblad «Le Courrier de la Meuse» te Maastricht in 1786; Het eerste Nieuwsblad te Venlo.

Archief voor de Geschiedenis van het Aartsbisdom Utrecht, XVIe deel, 1887.

1e afl. Aanteekeningen op Lindeborn's Historia Episcopatus Daventriensis; Uit de Annales van Franc. van Dusseldorp; Sprokkels uit het oude kerspel van Benschop; Brief van Joan. Henr. Berentsen, eene bijlage tot blz. 441 van deel XII des Archiefs; Capelle.

Bijdragen voor de Geschiedenis van het bisdom Haarlem, XVe deel 1888.

1e afl. Uit de Annales Belgici van Franc. van Dusseldorp; De toelating der roomsche priesters in Amsterdam tusschen 1730—1794; Iets over de kerkelijke bezittingen vóór de tijden der reformatie; Het semenarie te Keulen; Ter Gouw; Vervolging te Amsterdam; Christophorus van Schagen; De Dominicanen te Haarlem; De naemen der priesters dewelcke door de genadighe gunst van onze edele ende grootaechtbaere heere sullen dienen: den 1 en 2 Augusti in 't Boomtie te Amsterdam.

De Nederlandsche Heraut. Tijdschrift op het gebied van Geslacht-, Wapen- en Zegelkunde, IVe jaargang 1887.

3e en 4e afl. Necrologie; De Cocq van Haeften; De Nederlandsche driekleur; Zwitsersche Adel; Wapenborden enz. in de oude kerk te Soest; Grafschriften in Friesland; Eenige aanteekeningen omtrent het oude adelijk geslacht Kreynck; Het geslacht van Hangest d'Yvoy; Nederlanders in den Franschen senaat; Vragen.

Oud-Holland. Nieuwe bijdragen voor de geschiedenis der Nederlandsche Kunst, Letterkunde, Nijverheid enz.,

onder redactie van Mr. N. de Roever en A. Bredius, V[e] jaargang, 1887.

4[e] afl. De opera te Amsterdam, een bijdrage tot de geschiedenis der opera in Nederland; Een en ander over Caspar Netscher; Charles de Trello en zijn dochter Lucretia, de «Parthenine van C. Huygens; Vier Kamper schilders, Ernst Maeler, Mechtelt toe Boecop, Bernhard Vollenhove en Steven van Duynen; Johannes Osborn, kunstig baleinwerker; Verbeteringen.

De Dietsche Warande. Tijdschrift voor Kunst en Zedegeschiedenis 1[e] jaargang 1888.

N°. 3. De aloude abdijkerk van Postel; Hieronymus van Aken; De tentoonstelling der XX te Brussel; Alphonse Asselberghs; Andries en Gerrit Schoemaker; Albrecht Dürer en de vier temperamenten; Iets over kerkzang; De viool en hare bespelers; Vondel als lierdichter; Eerrijk de Putte of Erycius Puteanns; Discours sur l'enseignement dans les écoles professionnelles et industrielles, prononcé à la Chambre des Représentants; Exposition à Bologne, Paris, 1889, Vienne 1888; Exposition rétrospective; L'Essor; Bulletin français, etc.

Monatsblatt der Kais. Kön. Heraldischen Gesellschaft Adler.

N°. 84. Mittheilungen der Geselschaft; Südlicher alter Friedhof in München.

N°. 85 volgt later.

N°. 86. Mittheilungen der Gesellschaft; Ein neues Inschriftenwerk; Zur Geschichte der Schlechta-Wschehrd; Die Fachausstelling des Deutschen Graveur-Vereines in Berlin im Jahre 1888.

Der Deutsche Herold. Zeitschrift für Heraldik, Sphragistik und Genealogie. Organ des Vereins «Herold» in Berlin. XVIII Jahrgang 1887.

N°. 11. Bericht über die Sitzung vom 20 September 1887; Idem vom 4 Oktober 1887; Die Konstanzer Gesellschaft zur Katze und ihre Wappenrollen; Glasgemälde mit dem Wappen des Erblandmarschalls Grafen Hohn-Basedow; Vermischtes; Bücherschau; Auszüge aus den Inhaltsverzeichnissen heraldischer etc. Zeitschriften; Familien-Chronik; Anfragen; Schloss Spree.

N°. 12. Bericht über die Sitzung vom 18 October 1887; Idem vom 3 November 1887; Mittelalterliche Siegel-Stempel; Drei Stammbücher; Ueber die vorpommerschen Familien von Tessin; Vermischtes; Neuerscheinungen auf dem Gebiete der Geschlechter- und Wappenkunde; Auszüge aus den Inhaltsverzeichnissen heraldischer etc., Zeitschriften; Familien-Chronik; Ahnentafel des Adam Anton Theodor von Flachslanden; Baubonaubek, ein geadelter Perser; Sind die Seydlitz und Kurzbach resp. Kurzbach von Seydlitz Freiherren und seit wann?; Beiträge zur bayrischen Adelsgeschichte; Genealogisches Institut; Zu Nutz und Frommen aller sogen; Bücherschau.

XIX Jahrgang 1888.

N°. 1. Bericht über die Sitzung vom 15 November 1887; Idem vom 6 Dezember 1887; Der Preussische Adler; Das Norwegische Wappen; Familien-Chronik; Vermischtes; Bücherschau; Anfragen; Genealogie in Ungarn.

N°. 2. Bericht über die Sitzung vom 20 December 1887; Idem vom 3 Januar 1888; Das älteste Wappen-Siegel der Kämmerer von Worms; Die Wappen-Siegel des Ritters Eberhard von Erenburg zu Worms; Ein Stammbuch vom Jahre 1600; Die Familie von Döger; Einige in bayrischen Diensten befindliche jedoch nicht immatrikulirte Familien; Bücherschau; Neuerscheinungen auf dem gebiete der Geschlechts und Wappenkunde; Anfragen; Inhalts-verzeichnisse heraldischer Zeitschriften; Familien-Chronik; Schwindel mit Wappen und Familien-geschichten; Weise.

N°. 3. Bericht über die Sitzung von 17 Januar 1888; Idem vom 7 Februar 1888; Kuriositäten der Diplomforschung; Bücherschau; Anfragen; Inhaltsverzeichnisse heraldischer, etc. Zeitschriften; Familien-Chronik; Einige Bemerkungen zu dem Artikel über die von Weise; Einige Anmerkungen zu der Erklärung der Siegeltafel in 1887; Vermischtes; Die Fachausstellung des Deutschen Graveur-Verein.

N°. 4. Bericht über die Sitzung vom 21 Februar und 6 März 1888; Woher Stammen die von Knobloch in Preussen; Bücherschau; Vermischtes; Auszug aus dem Inhaltverzeichnissen heraldischer etc., Zeitschriften; Familien-Chronik; Das Wappen und die Farben der Stadt Hannover.

Vierteljahrsschrift für Heraldik, Sphragistik und Genealogie. Herausgegeben vom Verein «Herold» zu Berlin, XV Jahrgang 1887.

Heft 4. Historisch-genealogische Unrichtigkeiten; Erhielten die Juden in Polen durch die Taufe den Adelstand; Belwitz von Nostwitz; Ein Beitrag zur meissnischen und nord-böhmischen Genealogie, nach Urkunden; Inhalts-Verzeichnisse der dem «Herold» zugegangenen Tauschschriften.

XVI Jahrgang 1888.

Heft 1. Der Wappen-Kodex des Vereins Herold; Einige Nobilitirungen der Kaiser von Russland als Könige von Polen; Inhaltsverzeichnisse der dem Verein «Herold» zugegangenen Tauschschriften.

Deutsches Adelsblatt. Wochenschrift für die Interessen des christlichen Adels, V Jahrgang, 1887.

N°. 47. Deutsche Adelsgenossenschaft; Die belgische Frage; Die moderne Staatskunst und das Schulwesen; Die autoritative Organisation der Arbeit, etc.

N⁰ 48. Der deutsche Kronprinz und sein Haus; Zur Frage der Zollerhöhungen vom allgemeinen volkswirthschaftlichen Standpunkt; Allerlei, etc.

N⁰. 49 volgt later.

N⁰. 50. Deutsche Adelsgenossenschaft; Moderne Stimmen über die Aufgaben des Adels, etc.

N⁰. 51. Die Siebenbürger Sachsen und ihr evangelischer Bischof Dr. Georg Daniel Teutsch; Bilder aus vergangenen Tagen; Allerlei. etc.

N⁰. 52. Der Erlasz des Königs und die neue Wirthschaftspolitik; Die wissenschaftliche Unterstützung des Beambten-Gehorsams; Charakterzüge aus dem Leben des Generals von Seydlitz, etc.

VI Jahrgang 1888.

N⁰. 1. Die Versammlung bei Graf Waldersee; Saat und Ernte; Statistisches vom Adel; Einige Aussprüche Friedrichs II über den Adel; Die Ursache der Verarmung grosser Schichten des Volks, etc.

N⁰. 2. Die Organisation der Landwirthschaft bildet die Grundlage zur Organisation aller übrigen Produktionszweige; Die Courfähigkeit am österreichisch-ungarischen Hofe und das Haus Rothschild; Allerlei, etc.

N⁰. 3. Die moderne Staatskunst und das Schulwesen; Allerlei, etc.

N⁰. 4. Deutsche Adelsgenossenschaft; Gräfin Therese Brunswick, etc.

N⁰. 5. Ohne Anarchie der Arbeit keine sociale Anarchie; Der Feind im eigenen Lager, etc.

N⁰. 6. Deutsche Adelsgenossenschaft; Allerlei, etc.

N⁰. 7 en 8 volgen later.

N⁰. 9. Der Bündniszvertrag vom 7 Oktober 1879; Socialmonarchie oder socialenrepublik; Plaudereien über Genf, etc.

N⁰. 10. Deutschlands erstem Grenadier; Der 7 ordentliche Adelstag; Die Arbeits-Abtheilungen der deutschen Adels-Genossensehaft; Schwarzgelb und Schwarzweisz; Sociales Königthum und Reichstag, etc.

N⁰. 11. Unerforschlich sind Gottes Wege; Des Kaisers Tod; Wie is die Feindschaft gegen Christenthum und sociales Königthum zu brechen; Die preuszische und die österreichische Nationalfarbe und das deutsche Reichsbanner; Eine kritische Epoche des Märkischen Adels; Allerlei, etc.

N⁰. 12. Des deutschen Volkes Abschied von seinem groszen Kaiser; Materialien zu einem Katechismus der Sozialreform; Zukunfts-Bilder, etc.

N⁰. 13. 22 März, Friedrich III; Die Worte des Königs; Kaiser Friedrich und der christliche Staatssozialismus; Aphorismen über Adel und Standesehre im Lichte des Christenthums, etc.

N⁰. 14. Deutsche Adelsgenossenschaft; Kaiser Friedrich's Aufforderung zur Gottesfurcht; Ein Kaiserwort aus Oesterreich; Was kostet der Deutschen Nation der Kapitalismus und wie ist derselbe zu bekämpfen; Zur frage der deutschen Colonisation in Lotharingen, etc.

N⁰. 15. Stipendien für Adelige im Königreich Württemberg; Allerlei, etc.

N⁰. 16. Deutsche Adelsgenossenschaft; Die vier Arbeitsabtheilungen der Adelsgenossenschaft und die Zweigvereine, etc.

N⁰. 17. Kaiser Wilhelm; Die antwort Sr. Excellenz des preuszischen Kultus-Ministres; Allerlei, etc.

Anzeiger des germanischen Nationalmuseums, II Band 1887—1888.

N⁰. 6. Chronik des germanischen Museums; Fundchronik;

N⁰. 7. Hans Sachs, Spruchgedichte von den Nürnberger Kandelgiessern; Die Zunftlade der Nürnberger Strumpfwirker; Stempel von Bucheinbänden aus der zweiten Hälfte des 15 Jahrhunderts.

Antwerpsch Archiefblad of Bulletin des Archives d'Anvers.

Deel 15 en 16. Collegiale Aktenboeken.

Bulletin de la Société héraldique et généalogique de France, 8e année 1887.

Septembre. Familles féodales, Montsaulnin; Familles anoblies, Belgrand de Vaubois; Familles qui n'ont pas fait de preuves de noblesse et n'ont pas voté en 1789, Le Poittevin de la Croix de Vaubois; Familles agregées a la noblesse étrangère Maingard, Abzac de la Douze; Le Prestre de Vauban; Nobiliaire de Picardie: D'Ainval; etc.

Octobre. Familles quasi féodales; Johanne de Lacarre; Familles anoblies: Doublet de Persan, Morlhon-Murasson et Morlhon-Lavalette, La Fargue, Jacquement de St. George, Nobiliaire de Picardie (suite), D'Amerval, Ampleman, d'Arnoult; etc.

Novembre et Decembre. Familles féodales: Gain de Linars et de Montaignac; Familles quasi féodales: Jouffrey; Familles anoblies: Macé de Gastines; Ferrar de Pontmartin; Guénebault; etc.

1888. 9me année.

Janvier. Armorial de Versailles; Boyer; La Coste; Nobiliaire de Picardie (suite): d'Arrest, Aubery, d'Ault, d'Aumale; etc.

Dirk Hartogh.

In de *Geschiedenis der aardrijkskundige ontdekkingen, zoo te land als ter zee, van de vroegste tijden tot op heden,* door W. COOLEY, uit het Engelsch, met aanteekeningen van den vertaler. Haarlem, bij de erven F. Bohn, 1837, Deel III, blz 70, wordt vermeld, dat in 1606 een Nederlandsch jacht kaap York op Nieuw-Holland ontdekte, maar die voor een gedeelte van Nieuw-Guinea hield en dat Torres in hetzelfde jaar ontdekte, dat de beide landen door een straat waren gescheiden, doch daarin geen belang stelde, daar hij het zuidelijke voor een keten van eilanden hield.

«Eigenlijk», gaat COOLEY voort, «was Nieuw-Holland dus nog niet ontdekt; die eer behoort aan Dirk Hartog, die in 1616 uit Texel naar Oost-Indië onder zeil gegaan, te ver oostwaarts ging en de Westkust van Nieuw-Holland ontdekte, welke hij naar zijn schip Eendrachtsland (1) noemde, aan de bocht, waarin hij binnenliep, gaf hij den naam van Dirk Hartog's reede. Zij is op 25 ° Z. B. gelegen. Volgens een bord, door de Fransche ontdekkers in 1810 gevonden, heeft Dirk Hartog op 25 October 1616 de ontdekking gedaan en de namen zijner medebevelhebbers op dat bord gemeld, alsmede zijn vertrek, twee dagen daarna. Deze ontdekking werd spoedig door andere gevolgd.»

VAN KAMPEN, *Geschiedenis der Nederlandsche ontdekkingen,* enz., I, blz. 224, zegt: «De Westkust van Nieuw-Holland, niet ver van de door ons sterk bezochte Moluksche eilanden, werd in 1609 door Dirk Hartog aangedaan, die een eiland bij en een reede op de vaste kust zijnen naam gaf en de geheele door hem ontdekte streek naar zijn schip Eendrachtsland noemde. Hier vond hij ook de Willem-, Abrolka- en Houtmansrivieren, en bevestigde zijn ontdekking door haar op een tinnen plaat te griffen, die hij aan een paal bevestigde, welke in 1697 door de Vlaming, gelijk de plaat nog in 1803 door de Franschen van Péron gezien werd.»

VAN KAMPEN, die dus in het jaar der ontdekking van COOLEY afwijkt, haalt daarbij BENNETT aan.

In de *Verhandeling van de Nederlandsche ontdekkingen,* enz., door BENNETT en VAN WIJK (*Prov. Utr. Genootsch.* deel VI), 1830, staat op blz. 126 en 127 echter wel hetzelfde als bij VAN KAMPEN, maar als het jaar der ontdekking wordt daar terecht opgegeven 1616. VAN KAMPEN heeft zich, 1609 daarvoor noemende, ongetwijfeld verschreven, doordat bij BENNETT en VAN WIJK op de volgende bladzijde het jaartal 1609 voorkomt.

(1) Opmerkelijk schijnt mij in verband hiermede, dat een der houtzaagmolens van de Delftsche familie Hartogh, welke aldaar minstens 150 jaar lang den houthandel uitoefende, steeds: *de Eendracht* heette. Was dit een herinnering aan het schip of een bloot toeval?

Nadat VALENTIJN in zijn *Oud- en Nieuw Oost-Indië* (men zoeke *sub voce* de Vlaming, *niet* sub voce Hartog) heeft verhaald, dat de Vlielander de Vlaming in 1696 op reis ging naar het Zuiden en in 1697 op de kust van Nieuw-Holland aankwam, zegt hij (blz. 70 van het 2[e] gedeelte, b. volgens het register van deel IV), na onmiddellijk te voren over de Dirk Hartog's baai te hebben gesproken, woordelijk het volgende:

«Den 3[den] dito (Februari) weder aan land gegaan zijnde, brachten zij niet alleen dit laatste bericht, maar voegden er nog bij, dat de opperstuurman van (het schip) de Geelvink een platgeklopte tinneschotel op de aarde had vinden leggen, die met twee spijkers aan een paaltje (was) vastgespijkerd geweest, en waarvan de eene meest vergaan, en de ander nog kenbaar was, op welken schotel zij dit gesneden vonden: «Anno 1616, den 25[sten] October hier aangekomen het schip den Eendracht van Amsterdam, den opperkoopman Gillis Miebais van Luik, schipper Dirk Hartog van Amsterdam, den 27[sten] dito 't zeil gegaan na Bantam», en was het onderste (zoo men niet anders zien kon) met een mes aldus gesneden. «De onderkoopman Jan Stins, de opperstuurman Pieter Dookus van Bill, A[o] 1616.»»

Verder vindt men in G. MOLL, *Verhandeling over eenige vroegere zeetochten der Nederlanders* (1825), blz. 196 en 197, het volgende:

«Het Fransche schip le Naturaliste vond het bord bij een paal liggen in 1816 (1);» in het over die reis uitgegeven werk komt de volgende vertaling in het Fransch voor:

1616. «Le 25 Octobre est arrivé ici le navire l'Endraght d'Amsterdam, premier marchand Gilles Miebais van Luck, capitaine Dirk Hartighs (2) d'Amsterdam; il remit tout (natuurlijk een drukfout voor sous) voîle le 27 du même mois: pour Batum (natuurlijk Bantam). Etait sous-marchand Jan Stins, premier pilote Pieter Eccoores van Bu . . . 1616.

Verder vond men daarbij een opschrift van de expeditie van 1697, dat t. a. p. aldus vertaald wordt gegeven:

1697. «Le 4 Février 1667, est arrivé ici le vaisseau le Geelvink, d'Amsterdam, capitaine commandant Wilhelm de Vlaming, de Vlieland; assistant Joannes Bremer, de Copenhague; premier pilote Michiel Bloem van

(1) Dit moet stellig een ander jaartal zijn; het was namelijk de tocht van Pérou, die van 1800 tot 1804 duurde.

(2) Zeer merkwaardig is deze spelling, daar het geslacht Hartogh (waartoe Dirk Hartogh ongetwijfeld behoorde) in het begin der 17de eeuw zich werkelijk *Hartigh* schreef. Zie A. A. VORSTERMAN VAN OYEN, *Stam- en Wapenboek van aanzienlijke Nederlandsche familiën* in voce: Hartogh, en mijn opstel over Paulus Hartogh in VORSTERMAN VAN OYEN'S *Algemeen Nederlandsch Familieblad,* Mei 1886. In de stukken uit het Rijksarchief, die wij als bijlagen laten volgen, vindt men de spellingen Hartooch (overeenkomende met Hartogh), Hartoochs en Hartighs. Hartog (zonder h aan het eind) is stellig een foutieve spelling. Wij zullen daarom verder Hartogh schrijven.

Estight, Bremen: le batiment dogoe Nijptangh» (de goede Nijptang?), «capitaine Gerrit Coolaart, d'Amsterdam; assistant Theodore Hiermans, du même lieu; premier pilote, Gerrit Gerritsen de Bremen; la galiote het Wezeltje; commandant Cornelis de Vlaming de Vlielandt; pilote Koert Gerritsen, de Bremen. Partis d'ici avec notre flotte, et remis sous voile des terres australes, et destination pour Batavia.»

In het Rijksarchief bevinden zich brieven en een gedeelte van een dagregister van het schip de Eendracht aan de bewindhebbers der Oost-Indische Compagnie, die wij met welwillend verlof van den thans overleden archivaris des rijks, den heer L. Ph. van den Bergh hebben doen overschrijven en als bijlagen bij dit artikel voegen.

De brieven van 3 en 9 Februari en 11 Juni 1616 (Bijlagen A, B en C) houden in hoofdzaak in, dat het schip de Eendracht (waarop Gille Mibais koopman, Dirk Hartogh schipper en Joannes Steyns onderkoopman was) met de schepen de Trouw en Nieuw Bantam den 23sten Januari uit Texel zeilden, dat in het kanaal het schip de Gouden Leeuw den 31sten Januari en de West-Friesland den 1sten Februari zich aan de drie bovengenoemde schepen aansloten om de reis naar Bantam verder gezamenlijk voort te zetten; dat de vijf schepen den 9 Februari daaraanvolgende op de hoogte van Madera waren, den 21sten Februari Ilha de Mayo aandeden, den 20sten Mei het eiland St. Thomé in zicht hadden, den 27sten Mei bij het eiland Annaboa kwamen en in het geheel elf à twaalf weken onder de linie toefden, wegens windstilte en sterke tegenstroomen, die oorzaak waren, dat de Eendracht van de overige schepen afraakte.

Uit een brief, geschreven in Augustus 1616 (Bijlage D) en geteekend door de drie bovengenoemde personen, blijkt, dat de Eendracht den 5den Augustus aan de Tafelbaai kwam en den 27sten daaraanvolgende koers zette naar Bantam. In dezen brief wordt gewag gemaakt van drie landtochten bij de Tafelbaai ondernomen en een korte beschrijving van het Robbeneiland gegeven.

Den 25sten October daaraanvolgende ontdekte de Eendracht, gelijk wij vermeld hebben, de Westkust van Nieuw-Holland en zeilde van daar den 27sten October naar Oost-Indië. Omtrent deze periode van de reis der Eendracht bevindt zich op het Rijksarchief niets. Het journaal en resolutieboek van de Eendracht bevinden zich aldaar ook niet, zoodat te vreezen is, dat deze verloren zijn gegaan. In de door ons als Bijlagen gegeven stukken wordt er herhaaldelijk naar verwezen.

Wel is op het Rijksarchief aanwezig een fragment van een dagregister (Bijlage E), loopende van 10 tot 30 December 1616, hetgeen het gedurende die dagen met de Eendracht voorgevallene en wel in het bijzonder het gepasseerde met J. Steyns en zeven schepelingen op de reede van Makassar beschrijft en uit welken brief blijkt, dat de Eendracht bij haar komst te Makassar «recht uit Holland quam», waaronder moet worden verstaan, dat Bantam niet was aangedaan, en verder dat dit schip in het laatst van December 1616 over het eiland Boeton naar de Molukken koers zette.

Men heeft uit bovenstaand antwoord, door Joannes Steyns gegeven op eene door de Engelschen tot hem gerichte vraag, of de Eendracht uit Bantam kwam, willen opmaken, dat de Eendracht eerst *na* 1616 de Westkust van Nieuw-Holland zou hebben ontdekt. Men zou even goed kunnen beweren, dat dit antwoord bewees, dat het schip Ilha de Mayo of de Tafelbaai of het Robbeneiland eerst na 1616 had aangedaan! Maar daarenboven blijkt overtuigend uit het geheele antwoord van Steyns, wat zijn bedoeling was. Hij zeide namelijk: «dat wij recht uit Hollant quamen ende op *geen plaes of plaetsen aengeweest en hadden, daar wij 't comtoyr hadden ofte meynden te hebben.* En natuurlijk bevond zich op de pas ontdekte kust van Nieuw-Holland geen «comtoyr» der Oost-Indische compagnie!

Wellicht wilde Dirk Hartogh voor de Engelschen zijn ontdekking ook geheim houden, of vond hij haar zelf van te weinig belang om haar te vermelden, even als later de Oost-Indische compagnie er het belang niet van inzag.

En toch was die ontdekking (zij het ook bij toeval) van een groot vastland, grootendeels in de gematigde luchtstreek en toch zoo dicht bij den Indischen archipel, verreweg de belangrijkste, ooit door Nederlanders gedaan, ja de belangrijkste, welke na de ontdekking van Amerika te doen was!

Met grooten mineralen en (in zijn Eucalypten) plantaardigen rijkdom, uitstekende weidevelden en op vele plaatsen vruchtbaren bodem, weinig talrijke inlandsche bevolking en op dat van Italië gelijkend klimaat was Nieuw-Holland uitstekend geschikt voor een kolonisatie met Nederlanders en andere Europeanen, en ware de Oost-Indische compagnie daarmede in de zeventiende eeuw begonnen, dan had daar thans stellig een Nederlandsch sprekende en Nederlandsch gezinde bevolking van vijftig millioen zielen kunnen leven. Met Ned. Indië samen (Atjeh-rampen waren, tegenover een zoo talrijke blanke bevolking in de nabijheid, in Insulinde dan niet te vreezen geweest), dat zich dan over den *geheelen* Sunda-archipel en Nieuw-Guinea had kunnen uitbreiden, ware daar een rijk ontstaan, dat in geenen deele voor de tegenwoordige Vereenigde Staten van Noord-Amerika zou hebben behoeven onder te doen, ja die in menig opzicht zou hebben overtroffen. Al ware ook de geheele bevolking van Noord-Nederland derwaarts gegaan om dat rijk te helpen grondvesten, zouden wij ons niet behoeven te beklagen!

Maar de compagnie was wars van kolonisatie en

ging die zoeveel mogelijk tegen — ook aan de Kaap de Goede Hoop (1). Men wilde alleen de dubbeltjes, die den handel opleverde, en miste ten eenen male de vooruitziende politiek, die de Engelschen zoozeer kenmerkt.

Mochten er onder de lezers van dit tijdschrift zijn, die genealogische of andere bijzonderheden omtrent Dirk Hartogh (2) zijn ouders, huwelijk), in het begin der 17de eeuw huwde te Amsterdam Dirk Hertges met Catharina Barris, maar dit zal wel een ander zijn), zijn kinderen, enz., zijn reizen, de plaats waar het journaal en resolutieboek van de Eendracht mochten zijn te vinden, enz. kennen en die aan den ondergeteekende willen mededeelen, dan zou deze zich zeer verplicht gevoelen.

Dr. H. Hartogh Heys van Zouteveen.

Bijlage A.

Eersame wijse voorsienige zeer discreten Heeren mijn Heeren de Bewinthebbers der Oost Indische Compaignie tot
Amsterdam.

Eersame wijse voorsienige ende zeer discrete.

Ick en twijfelt niet UE. sullen zeer vergram sijn de monsterrolle soo van ons bootsvolck als soldaten met de lootsman niet gesonden heb, waerinne UE. groot gelijck geeft, maer UE. sal gelieven te weten mijn schuld niet en is, alsoo donbeleeftheyt van den lootsman gecauseert heeft deurdien niet een oogenblijckt en heeft willen toeven ende induyt seylen en mocht niet geschieden omdat het volck besicht was op de seylen te passen tgeene dan mij niet beuren mochte sal nu geschieden Godt sij loff per brenger deeser . . . . . met de welcke ben seyndende UE. de twee monsterrolle soo van bootsvolck als soldaten.

Van ons bootsvolck isser wech geloopen 21 persoonen ende van de soldaten 8 tsamen 29, hadde wij noch drye a vier dagen gebleven alle het volck soudt wech gelopen hebben, als dergelijk ongeluct van tijs overcompt (dat Godt voor behoend) sullen gelieven UE. een sterck wacht op het landt setten, want aen boort is onmoegelijck het volck te bewaren.

Ick heb het goed van wech gelopen volck doen vercoopen voor tgroot maste ende een yeder op sijn debito gestelt, maar heb soo weinich gevonden dat becans de moyte niet weert en is, het scheynt meest in wech lopen met gedragen hebben. Ons valt moyelijck ons opperste barbier oock wech is ons volck murmureert seer over, nochtans sullen se moeten de patiensje hebben met donderbarbier ten waer de Trouw ofte Bantam ons een overgaff.

Wij sijn Godt loff de beste seilder van ons drij ende gaen de Trouw ende Bantam verre te boven, het schip van Hoorn hebben wij noch niet vernomen.

Den 31 January voor midagh hebben wij in de monde van de caneel gevonden het schip den gouden Leeu van Rotterdam, den Heer sij gedanckt.

A primo February in de morgenstondt voor den vroegh cost is het schip Westvryeslandt van Hoorn bij ons gecomen niet verre sijnde van de caneel op de 50 graden.

2 ditto is den breeden raedt vergadert aen ons boordt d'Eendracht ende het rantsoen gestelt te weten voor yeder man $3^1/_2$ pont ter weecke, 7 pont vleys yeder back van 7 mannen, ende voorder vuyt wesende het inneliggende pampier. Wij sijn Godt loff de beste seylder van ons vloot UE. hiermede

Eersame wijse voorsienige zeer discrete Heeren den Almogende in genade bevolen, biddende Godt Almaghtigh UE. te willen verleenen een langdurige ende voorspoedige regeeringe ende ons een voorspoedige ende prospere reys Amen.

Actum int schip dEendracht deesen 3 February 1616, op de hoochte van 45 graden.

UE. getrouw dienaer
(geteekend) Gille Mibais.
Joannes Steijns.

Bijlage B.

Eersame wijse voorsienige ende zeer discrete Heeren mijn Heeren Bewinthebbers der Oost-Indische Compaignie tot
Amsterdam.

Copye.
Eersaeme wijse voorsinnighe ende seer discrete.

Wij sijn heeden 7 Februario ende is desen om te acompagneren onsen voorgaenden van dato 3 deser als oyck om UEd. te adverteren van twe packen brieven waerinne sijn ons beyde monsterrollen soo van ons boots volck als soldaten UE. ben sendende over Canaria met een schepken van Hoorne dat wij gevonden

---

(1) In onze tropische bezittingen was en is èn om het klimaat èn om de talrijke bevolking van inboorlingen en kleurlingen de stichting van een landbouwkolonie van Nederlanders, van een wezenlijk *Nederlandsch rijk* onmogelijk.

(2) Ik houd hem voor een broeder van Jacobus Hartigh, geboren in 1570, en later te Rotterdam gehuwd met Lisbeth Verschuyr, uit welk huwelijk een zoon (geb. 1623), die mede Dirk heette. Ook vóór 1570 komt reeds een Dirk Hartogh, de houtkooper, te Delft voor, wiens vader weder Jacobus heette. Zie de noot in mijn artikel over Paulus Hartogh in de Mei-aflevering van dit familieblad, jaargang 1886, en het geslacht Hartogh in Vorsterman van Oyen's *Stam- en Wapenboek.*

hebben op 3 deser ende is in onse vloote gebleven tot nu toe ende is te presumeren blijven sal tot dat wij voorbij deylanden geseylt sullen sijn, de schipper is hochlijcken gerecommandeert comende in Canaria elcke packet op besonder schepen naer Patria gaende UE. te seynden, verhopende sulcke doen sal om de eere ende vrintschap hem gedaen int mogen seylen in onse vloote.

Wij zijn Godt loff in onse vloote ende in ons schip in goeden doene ende sints ons vertreck allen deur goede wint gehadt uyt genomen de 2 a 3 dagen naer ons vertreck van Tessel, de Heere Almachtich wil ons de reste van onse voyagie aldus laeten overbrengen. Sindert ons vertreck is een botsgesel bij naem Frederick Gerretsen vand Embden van sijne natuerlijcke siecte gestorven sijn goet heb doen vercoopen ende een ieder in sijnen debito gestelt heeft uitgebrocht f 30 st. 9-0 ende en heeft gien testamet willen maken wel verclaert in Eembden woonachtich hadde sijne moeder genaempt W. Weller Jacops ende een broeder genampt Udda Gerrets ende eene suster genaempt Nauka Gerrets.

Heden 8 ditto is noch een van ons bootsvolck in den Heere gerust bij naeme Merten Barentsen van Amsterdam jong timmerman die heeft alle sijn goet gelaeten a 3 a 4 botsgesellen.

Van daege hebben wij een copperael over bootsvolck gemaekt bij naeme Marten Martenssen van Statin overmits dese bij UEd. gehuert in Texsel mede wech geloopen is, ende was hooch noodich op het schip heeft ter maent f 13.—

Wij hebben noch een sieck man, de rest is cloeck ende gesondt Godt sij geloft ende gedanckt ende laet ons in de gesontheyt blijven tot salicheyt Amen.

UE. hiermede

Eersaeme wijse voorsinnige ende seer discrete Heeren willen UE. al te saemen den Almogenden in genade bevolen ende van herten seer gegroet biddende Godt Almachtich UE. te willen verleenen eene lange durige ende voorspoedige regeeringe ende ons een voorspoedighe ende prospere reyse Amen.

Actum int schip de Eendracht op de 35 graden desen 9 Februari 1616.

UE. getrou dienaer

(geteekend) Gille Mibais.
Joannes Steijns.

Bijlage C.

Eersaeme wijse voorsinnighe ende zeer discreten Heere de Bewinthebberen van de Oost-Indische Compaignie tot Amsterdam.

Eersaeme, wijse voorsinnige seer discrete.

Mijnen leesten aan UE. is geweest den 9 February over Madera per schipper Jan Pietersen van Hoorn met de welcke UE. gesonden hebben de monsterrollen soo van ons bootsvolck als soldaeten. Ick soude noch ditto monsterollen seynden maer is onseker UE. ter handt comen souden alsoo desen in geen sekere handen gegeven woort om te bestellen wij sijn met Godts hulpe den 27 Mey op de reede van Cabo delop Gonsalves wel geariveert met ons vijf schepen te weten onse schip, de Trou, den gouden Leu van Rotterdam, Westvrieslant van Hoorn ende Nieu Bantam van Enckhuyssen. Twe dagen voor ons arivement alhier sijn gescheyden van ons vloot sonder spreken het schip Westvrieslant ende den Gouden Leeu van Rotterdam, schip Westvrieslant sijnde commandeur ende de gouden Leeu moeste het vier voeren dien nacht van heur scheyden maer op dese ree hebben wij malcanderen gesprocken geven tot heur excusatie van ons gescheyden waren om de groote sieckte van scheurbuyck die onder heur bootsgesellen waren heur excusatie is seer frivole want heur volck is gansch nit verbetert van heur comste alhier want anders gien verversschinge gehadt hebben als water ende met gien volck vant lant gesproken gelijck wij wel gedaen hebben die ons een hoop bananas ende andere vrucht aen boort gebrocht hebben waer deur ons volck (33 a 34 int getal) gequelt sijnde van Scheurbuyck op de beterhant bennen, Godt sij looff ende cunnen scheps werck doen; ick segge gien ander ververschinge gehadt hebben als water want twe daegen naer ons arivement sijn weder omme tsijl gegaen naer deylant van Annaboa, om het volck te ververssen van ververssinge van orangie appelen ende lamoenen ende het gene daer valt dinende tot ververssinge de twe voorschreven schepen sijn noch gesien gewest van ons volck over vijff daegen hier onder tlandt ende tscheynt dat se heuren cours naer Annaboa nit setten en connen om de groote stroom (loopende noord die heur liden verleyden sal soo dat ick heur maets seer beclage.

Den 21 Meert sijn wij met ons vijf schepen aen d'eylant van Mayo geanckert ende hebben wat ververscht op het versoeck vant schip den gouden Leeu van Rotterdam die in de 40 mannen zieck hadde ende eens deel op het versoeck vant schip Niu bantam van Enckhuyssen die seer swart ende stinckende water hadde gelijck claerder blijcken sal bij de copye van ons resolutie boeck die niet en seynde om donsekerheyt wil vant bestellen van onse brieven. T is ons wel leet genoch dat wij alhier gecomen binnen maer tscheynt de Heere niet gewilt heeft alsoo 11 a 12 weken onder de Linea geswerft hebben sonder bequame wint te mogen crijgen om ons rechten cours naer de Cabo

de bona Esperanca te setten. Godt verleent ons hier naermals dat salich is.

In onse vloote van vijf schepen sijn gestorven sints onse vertreck van Patria 63 a 64 persoonen mest op de Rotterdammer op ons schip 6 persoonen te weten Frederick Geretsen van Embden bootsman, Marten Barentsen van Amsterdam jong timmerman, Josua Kijcke van Nieukercke constapel, Jochum Rivestael soldaet, Jan Janssen van Meppelen soldaet, Michiel Pietersen van Vlissingen bootsman, wij hebben ontrent 12 a 13 mannen sieck van tscheurbuyck maer worden alle deghen beter Godt loff.

Den 11 ofte 12 Junio meynen van hier int Godt belieft tseyl te gaen ende setten onsen couers op Annaboa alwaer meynen oyck 4 a 5 daegen ons te ververschen van orangie appelen ende lamoenen ende eensdeels te versien van goet waeter want het water van dese plaetse van Cabo lopo Gonsalves niet seer goet en is. Onder de linea sijnde op de hochte van 3 graden 15 ende 30 minuten hebben wij met ons 5 schepen gemoet twe Portugiese barcken die ons per caritate bij gedaen hebben elcke schip 11 à 12 pijpen wijns wat olye ende rosijnen ende sijn van ons gescheyden met contentement maer gien missateurs gevonden.

Wat belanckt ons vivres; ons broot is seer goet maer deerste broetcamer is nit gebleckt maer wel geharpuyst soo dat het broot daer seer naer smaeckt ende is eene smaeck seer tegen de man dewelcke niet seer veel goets en causeert.

De wijn so Spans als Frans is oprecht goet maer de gealsemde is nit sterck genoch. Ons vleys ende speck blijft mede goet Godt looff.

De stockvis is out goet ende en deucht niet wort meer overboort geworpen als gegeten die UE. verkocht heeft en heeft hem nit gequeten int leveren; de boonen is oyck out goet pasientia.

De greutte ende eerten is passerlijck.

De suycker voor de crancken is te weynich wij en sullen nit genoch hebben tot aen de cabo de bona Speransa nochtans is het beste dat men de siecke mach geven.

De reden waerom wij lieden het hier so lange maecken is bij dadvijs van de stirluyden, die ons weten te seggen gien baet doen en souden in tseyl te gaen maer wel achterstier varen ende procedert van de stroom die nortlijck loopt die ons wel verleyden soude gelijck de schepen van ons gescheyden verleyt sijn ende en twijfelen niet voor haar liden in Annaboa ariveren sullen met Godts hulp.

Hiermede UE.

Eersame wijse voorsinnige ende seer discrete Heeren willen UE. al te saemen den Almogende in genaeden bevelen biddende Godt Almachtich UE. te willen verleenen een lange gedurige ende voorspoedige regeeringe ende ons een voorspoedige reyse Amen.

Actum den 11 Junio a° 1616.

Int schip de Eendracht aen de Capo Lopes Gonsalves.

UE. getrouw dienaer

(geteekend) GILLE MIBAIS.

DYRK HARTOOCH.

JOANNES STEIJNS.

Wij hebben alle daegen sints ons compste alhier ons dry oppersturluyden van ons dry bij een gebleven schepen met die boot laeten in see loopen aen de Capo op 100 a 110 vadem om te weten hoe de stroom loopt om ons daernaer te reguleren van dage wesende 10 Junio hebben ons geraportert de stroom bequaem om onse reys te vervorderen soo dat wij met Godts hulpe van daege tegen den avont tseyl gaen sullen. Godt verleen ons behouden reys.

BIJLAGE D.

Brief voorkomende in het «Journaal van onse «voyagie comende van de custe van Caro«mandel gaende naert Patria met tschip «den Swarten beer daer oppercoopman op «is Franco van der Meer van Delft, ende «schipper Adriaen Jansen Pater van Edam, «begonnen den 28ⁿ Febr. anno 1616.»

Copie.

Fol. 8 Verso. *Mijn Heeren!*

Desen dient alleenlijcs UE. te adviseeren hou dat wij (door goodes genade) met ons schip deendracht hier in de Tafelbay oft Cabo de bon Esperance wel gearriveert sijn den 5 Augustus alwaer Godt betert niet veel beesten gevonden hebben dan alleenlijcs schoon vers water dat dicht bij de strant loopt. Wij hebben ghesproocken met de inwoonderen vant lant die sich bij die strant houden, maar malkanderen niet connen verstaen in de sprake, wel verstaen op de stomme wijse met teeckenen te doen ende sijn in getal in alles mannen vrouwen ende kinderen ontrent hondert sielen maer mannen niet meer als 30 persoonen, houden goede vruntschap met onse natie, heur husen sijn maer cabanes ende dragen dan dees plaetse voor dander naer soo dat se niet lanck houden in een plaetse, maer sijn altijts te vinden omtrent de strant.

Wij hebben drie tochten int lant gedaen met ons volck. deerste met 20 gewapende mannen om beesten soo ossen als schapen te crijgen voor coper ende 4 à 5 mijlen verre gegaen maer niet wt gerecht noch beesten gesien; de tweede tocht met 104 mannen gewapent soo musquettiers als spietsen ende meest alle mannen vant lant die bij de strant houden wesende

omtrent 26 persoonen met hantbooghen, ende hasegayen tot heur wapenen, ende sijn gegaen tot op 3 à 4 mijlen na van de bay van Saldanha, alwaer die swarte ons wijs maeckte groote menichte van ossen ende schapen krijgen soude, dat wel te geloven is, maer ons volck moede sijnde van d'ongewoonte te gaen keerde wederom, soo dat wij die tocht oock niet wt en rechten.

Dese wilde van de Tafelbaye sijn groot viant tegen die van Saldange, haer intentie is dat men met heurlieder tot de bay van Saldunge ginck om te vernielen wat daer is, ende alle beesten van daer naemen, ende verseeckeren soo veel beesten van daer te nemen als men begeert, maer om dat soo verre is te gaen, hebben dat niet willen doen om de groote moylicheyts van ons volck.

Dese wilde die hier omtrent woonen hebben beesten genoech maer willen geen geven om coper tis all gaet met ons nae Saldanha, gij sult er soo veel crijgen als ghij begeert.

De derde tocht is geweest (ende Godt loff wel geluckt) met 100 mannen 4 swarte vant lant met genomen de handen gebonden om niet wech te loopen, die ons volck gewesen hebben waer die ossen waren ende niet verder geweest als achter de Tafelbay 5 mijlen gaende nae de zee alwaer wij ossen genouch cregen, ende brochten mede omtrent 150 ossen maer geen schapen gesien, doe ons volck vertrock sonden ons aen boort 9 swarten met de boot die wij gehouden hebben tot ons behoefte van ossen hadde.

Aen de strant dicht bij de rivier hebben wij gevonden onder een groote steen in een ront bloxken 2 brieven, deen geschreven int jacht Hart gaende naer Bantam, d'ander int schip Mauritio gaende naert patria ende om niet te verhalen tgeene sij lieden sijn schrijvende heb die copye van heur brieven hier bijgevougt.

Wij hebben verlooren sint ons vertreck van patria tot hiertoe in alles 14 mannen hebbende noch op 't schip 9 of 10 siecken.

Recht tegenover de Tafelbay een mijl verre min ofte meer, leyt een eylant genaemt Cornely alias Robben eylant; wij hebbender 2 dagen op geweest met 20 mannen om te sien off daer eenige beesten waeren maer niet gevonden als een schaep per rest die ons volck met groote moyte van loopen gecregen, voort isser niet te vinden dan robben ende pinguias met menichte.

Aldus gedaen int schip d'Eendracht voorschreven, gereet leggende om tseyl te gaen op den 27 Augustus 1616 naar Bantam, Godt verleene ons behouden reyse ende alle goede vrienden die nae ons volgen.

Ulieden goetgunstige vrunden
(geteekend) Gillis Mibais.
Dirck Hartoochs.

Int seyl gaen hebben wij met genomen 33 à 34 ossen die wij betaelt hebben met cooper aen de wilde met heur contentement.

De derde tocht hier boven verhaelt is geschiet den 24 deser ende niet eer eenige beesten connen krijgen, dat is doorsaeck hier soo lanck hebben gemaeckt.

'T is ons leet tot Anebon bij de vrunden niet en heb connen blijven, achte de vrunden de oorsaeck wel weten, als door stilte ende stroom wech dreven, ende bij elkandren comende (dat Godt geeft) sal ment alderbest weten.

Bijlage E.

Laus Deo
Anno 1616 den 10 Desember
Int schip d'Eendracht van Amsteldam.

Alsoo wij met ons schip de Eendracht van Amsteldam sijn gecomen aent West eynde van Macasser ende geraect in de canalen van sekere droochte die daer leggen heefft den scheeps raet goet gevonden dat men eenen brieff soude schriven aen onsen coopman die tot Macassar lach ende geven die aen een van de Visschers die daer in de droochte dagelijckx quamen visschen het welck geschiet is welcke brieff anders niet in en hield dan dat den coopman die wij tot Macassar hadden ons eenighe prau jonck offte dorkor aff soude zenden met een man off twee die in dese plaetse bedreven waren daer wij nu laghen, want het over-all soo voll droochten was, dat wij daer qualijck wt wisten te geraken, over-sulckx eenen lootsman hoochnodich hadden.

11 dito des Sondachs is ons boot wt diepen gevaren ende des avonts weder comende heeft geseyt dat die droochten streckten tot aent lant.

12 dito zijn wij met het schip noch blijven legghen, over mits het still weer was.

12 dito dingsdach laghen wij met het schip noch in de droochte, overmits wij recht in den wint hadden soo is den scheepsraet bij malcanderen geropen die goet gevonden hebben dat Jan Steyns onder coopman ende Jan Willemss van Kadoelen hooch bootsman met het schuytgen soude varen nae Macassar om te besien hoe dat het bij quam dat wij geen antwoorde en creghen op onsen brieff die wij all rede gesonden hadden aen den coopman die daer-aen Macassar lach van weghen onse meesters, twijffelende dat die prau den brieff niet bestelt hadde, soo ben ick met den hoochbootsman met ses roeyers des avonts int schuytgen gegaen ende met genomen eenen swarten met zijnen jonghen die wij wuyt die prau bij Bima of Igonapy gecreghen hadden hebbende met ons genomen een weynich vic-

talis ende 4 mosketten, 4 sabels met wat lonts. Nu den last die wij hadden was desen te weten van onsen coopman Gillemi Bayste ende Schipper-Dirck Hartichss soo haest wij aen Macastar souden comen vernemende hoe het bij quame dat wij geen antwoort op onsen gesonden brieff en kreghen oock om te verstaen hoe het met onsen coopman aen Makastar stont ende oft wij daer gelegentheyt souden hebben om rijs te laden ende soo haest als wij ons dinghen aen Macastar verricht souden hebben weder-omme naer het schip souden keeren het welck ons int gemoet souden comen, soo het doenelijck ware, maer-boven all dat wij aen het lant niet vertoven en souden, soo sijn wij met het schuytgen van het schip gescheyden omtrent een ure voor avont settende onsen cours recht oost ende hebben geroeyt tot ontrent 2 uren naermidde-nacht doen kreghen wij een trouwade dat wij het setten moesten onder een eylandt all waer wij laghen ontrent 2 uren ende ons volck at ende dronck wat ende doen roeyden wij weder voorts na Macastar toe.

14 Desember des woendach smorgens ontrent 8 uren sijn wij aen het West eynde van het lant van Macastar gecomen all waer dat wij viele prauwen vonden, maer geen die daer in waren die ons spreken wouden, dan riepen al te mael dat sij vervaert waren, dan ontrent middach hebben wij een prou gevonden die met rijs geladen was daer wij nae toegeroeyt sijn dan dicht bij haer lieden comende het ons aen boort komen dat wij daden ende aen boort comende gaven sij ons teten ende te drincken dat wij haer betaelden ende wij vraeghden hen lieden waer dat onse loyste stont ende sij wesen ons omme den hoeck ende seyden tegens ons oock dat daer twee hollantsche schepen laghen soo scheyden wij van haer lieden ende roeyden voort naer de loyste toe nu comende aan den hoeck hebben wij vernomen dat het twee Engelsche schepen waren die daer laghen soo zijn wij voor bij geroyt ende onsen cours geset naer die loyste toe daer wij quamen omtrent 2 uren nae middach ende sijn strack opt lant getreden all waer dat de swarten voor ons wech liepen ende een Engelsman van de gene die in die loyste waren quam bij ons vragende ons in maleys wie wij waren, dan siende dat wij geen maleys en spraken liep weder nae die loyste toe ende quam met een ander man weder ende sprack engels met ons, terstont daer nae quam den opper coopman van de loyste met seven off acht Engelschen met geweer nae ons toe te weten pistolen, hellebaerden ende ander hantgeweer ende ick ende een bootsgesell met ons hoochbootsman vraechden haer waer onse loyste stont waer op dat ons die Engelsche vraechden off wij daer aen het lant dorfden comen waer op dat ick antwoorde jae, want wij en wisten van geenen swaricheyt, meynende dat wij daer onse loyste hadden, soo vraechden de Engelschen waer dat ons schip was ende oft wij niet van Bantam en quamen; ick antwoorde dat ons schip ontrent 4 à 5 mijlen verre van daer lach ende dat wij recht wt Hollant quamen ende op geen plaes ofte plaetsten aengeweest en hadden daer wij tcomtoyr hadden ofte meynden te hebben dan hier ende dat sint ons vertreck van Patria oock dat wij geen verversinge gehadt en hadden tsint dat wij van de Cabo Essperante tseyll waren gegaen ende dat wij hier quamen om vervarsinghe want wij veel volck sieck hadden soo heefft den coopman van de Engelsche ons geantwoort dat wij daer geen comtoyr meer en hadden ende dat ons volck all langhe van daer wech was, heeft ons oock belast dat wij in onse schuyt gaen souden ende blijven van den wall liggen, ondertusschen soude hij naer den Coninck toe rijden ende hem verwittighen van de saecke hoe die geleghen was, soo is hij te post met noch 2 man tot hem naer den Coninck toegereden ende wij lieden onder tusschen zijn in de Engelsmans boot getreden ende naer dat wij een weynich met het volck gesproken hadden verstaen dat daer onraet was tusschen den Koninck van Makastar ende de Hollanders, nu een halff ure daer geweest zijnde naer dat den coopman wech gereden is hij weder gecomen ende hebben mij met een van onse bootsgesellen die goet engels kost in de loyste ontboden ons exsaminerende off het oock die waerheyt was dat wij recht van Amsteldam quamen ende niet tot Bantam aengeweest hadden, hebbe ickt verclaert. Doen heefft die coopman van de Engelsche tegen mij geseyt dat wij groot prijckel van ons leven liepen wat ons volck van het eylant scheydende hebben oorloghe tegens die van Macastar aengenomen ende den jonghen Koninck gedoot ende des Koninck swager met drie Subandes gevanghen genomen ende die wechgevoert nae Jacatra allwaer dat sij noch gevanghen saten ende dit was geschiet all over twaelff maenden geleden ende den coopman die dit int werck gestelt heefft is genaempt Abram Sterck ende den Schipper Dirck die Vries, soo heeft den coopman voorder gevraecht hoe groot dat ons schip was ende hoe veell volck met het geschut dat wij op hadden hebbe ick geantwoort dat ons schip groot was vijff hondert lasten ende dat wij op hadden 200 mannen met 32 stucken geschuts soo heefft den coopman geseyt het is een schoon schip Godt beware het voor ongeluck voorder gesproken hebbende met maelcanderen soo hebbe ick den coopman gebeden dat hij toch ons voor den doot beschermen woude want hij vermocht veele bij den Koninck van Makastar doen heeft den coopman mij beloefft aen sijn handt dat hij zijn best doen soude om mij met mij volck van den doot te vrijden dan off wij van den Coninck gevanghen bleven soo en cost hij ons van den gevanckenisse niet verlosse, soo hebbe ick hem zeer bedanckt ende ernstelijck gebeden met

veel schoone woorden soo het mogelijck waer dat hij ons doch bevrijden soude dat wij weer vrij naer ons schip souden moghen gaen, ter wijlle dat wij met maelcanderen waren sprekende soo was den koninck op strant gecomen met ontrent twee duysent gewapende mannen die terstont een van zijne raetsheeren op die loyste sont op dat hij met mij spreken soude, ende bij mij gecomen zijnde vraechde wat ick voor een was, soo zeyde den koopman van de Engelsche dat ick een slave was dan hij schudde zijn hoofft zeggende dat hij dat niet geloven en koste dan onder andere reden die sij met maelcanderen hadden soo vermaende hij dickwils van kressen, dan naer dat sij langhe met maelcanderen gesproken hadden sijn sij tsamen wt die loyste gegaen opt strant bij den Koninck, dan zij en bleven daer niet langhe dan quamen strack weder ende hebben mij geseyt dat ickmet haer beneden bij den Koninck comen soude ende hem groetende ende dan in mijn schuytgen gaen ende daer wachten tot dat mij den Koninck antwoord en soude zeynden, soo ben ick met den Sabander oft raetsheer ende den coopman naer de strant toegegaen, die voll gewapende mannen stont daer wij tusschen door ginghen dan doen ik op 10 à 12 treden nae bij den Koninck was, ben ick te voet gevallen op die swarte maniere den koninck groetende die mij met de hant wees nae mijn schuytgen waer dat ick naer toe zijn gegaen ende riep het volck toe die in het schuytgen waren dan het was soo verre van de wall dat sij mij niet hooren en costen oock vervaert waren om aen die wall te comen, vermits die groote menichte van volck, die sij daer zaghen nu den koninck van Macastar dit siende dat ick niet aen boort en cost comen heefft weder een man gesonden die mij bij hem brocht ende bij hem comende hebben weder gedaen als vooren ende hij wees met zijn hant nae een prau toe, die daer lach ende liet mij zeggen dat ick met die prau aen onse schuyt varen soude soo ben ick naer die prau gegaen dan den raet van den Coninck heefft terstont een man gesonden die mij dat belet heefft nu den koninck dit ziende ende dat onse schuyt niet en quam om mij te halen heefft andemaell laten seggen met een sovereyne autoriteyt dat wij met den prau aen onse schuyt souden varen soo ben ick tot mijn midell int water gelopen ende den prau vlot gemaeckt ende daer ingetreden met den bootsman die ick bij mij hadde ende een van de Engelsche bootsgesellen die ons in ons schuytgen brocht all waer dat wij met groote blijtschap intraden ende den Engelsman roeyde die prau wederom aent lant nu wij int schuytgen zijnde hebbe ick het volck vertelt het zelve dat daer aan het lant passeerde ende zij dat verstaende wouden haer ancker lichten ende wech roeyen ende soo alle perikelen zyen te ontcomen dan ter wijlen ons schuytgen niet well beroeyt en was hebbe ick tegen haer lieden geseyt dat het beter ware dat wij bleven liggen ende verwachten die antwort van den Koninck want ick hoepte dat Godt des Koninckx harte soude beweghen in sulcke manieren dat wij vrij ende onbeschadich weder in ons schip souden comen. Ende off het gebeurde dat het quame dat zij vluchten wouden, doch het niet en souden konnen ontcomen want aent strant laghen vier fargatten met mosketiers die ons strackx navolgghen souden ende dan souden wij al te maell om den hals comen ende soo wij antwoorde van den Coninck verwachten mogelijk wat daer noch van komen mochte want als wij saghen dat hij ons gevangen woude houden ofte dooden dan zouden wij ons ter were stellen ende maelcanderen bijstaen als soldaten en bij maelcander leven en sterven hetwelck ons volck goet dochte ende swoeren maelcander getrouwichheyt nu ter wijlen dat wij ons saten ende beclaeghden dat wij dat soo onnostelijck int verdriet quamen ende alle swaricheyt debateerden die ons aenstaende was is daer een van des Coninckx Heeren in een prau getreden ende nae ons toe comen varen met noch 4 à 5 andre swarten bij hem hebbende ende heeft int maleys tegen ons geseyt dat doen ons kontoir van daer vertrocken is ons volck hebben gedoot des Koninck van Macasters sone met veele andere edelen van het land ende des Koninck swager gevanghen met drie sabanders van het lant ende die gevoert naar Jacatra alle waer dat zij noch waren, maer dat wij daerdoor niet vervaert en souden zijn, want den Koninck en begeerde ons niet te misdoen dan dat wij in vrede naer ons schip souden varen ende en comen niet weder want den Koninck en begeerde geenen handell niet meer met ons volck te hebben, soo hebben wij den Heere bedanckt van des Koninckx weghen van zijne groote goedertierentheyt die hij aen ons bewees hem wenschende geluck ende heyll hebben ons dalgghe gelicht ende wech geroeyt dan terstond is den boot van den Engelsman ons gevolcht ende heefft ons toegeroepen dat den coopman ons liet zeggen dat wij aen zijn schip souden varen ende daer blijven tot dat hij ons bescheyt gave hoe dat wij het aengaen souden om alle perykelen te schouwen dat wij oock naer quamen ende roeyden aen den Admirael daer wij well ontfanghen waren danckende Godt voor zijne genade die hij ons bewesen hadde.

Des avonts quam den schipper van den Admiraell aen boordt, die ons wel trackteerde ende mij met ons volck well onthaelde ons seggende dat hij ons victalie soude medegeven om weder aen ons schip te raecken des middernachts is den coopman van het lant aen boort gecomen ende mij in den vijsadmiraell ontboden all waer dat ick ginck met onsen hoochbootsman ende

quartiermr ende daer comende heefft den coopman geseyt dat wij den wech die wij comen waren niet weder henen varen en souden want het was den koninck berouwen dat hij ons hadde laten varen ende niet gevanghen gehouden, oock hadde hij fregatten met volck off geverdich om naer ons te soucken off sij ons noch souden connen becomen nu soo vraechde ick aen den coopman wat voor best gedaen ware dat hij ons doch ten besten raden soude want wij rechten voort wijsten lieden raet van doen hebben want considererende die prijkelen die ons aenstaende waren van weghen de fregatten die op ons wachtende waren ende ons schuytgen kleyn was ende maer negen man sterck ende waren soo dat wij geen weer die te bieden hadden wt het schuytgen doen en costen ende als de fargatten ons bij waren het niet en kosten ofte en souden kunnen ontroeijen ende dan om den hals comen oock aen den Engelsman schip te blijven leggen en was oock niet geraden want int schip daer wij van wtgesonden waren naer ons coempste souden verlanghen zoen heefft den coopman goet gedocht ende tegens ons geseyt dat wij ons volck noch wat souden laten rusten tot omtrent twee uren voor daghen ende ondertusschen souden den coopman sijn boot wtzenden om te besien waer de beste passagie voor wesen soude om met het minste perijkell aen ons schip te moghen comen, hetwelck hij gedaen heefft ende het boot is omtrent een paer uren daer naer weder gecomen ende hebben ons geseijt dat langs het lant vooll fregatten lach ende prauwen dan dat recht naer die zee toe geen fregatten en laghen ende dat wij lanckx die sij sonder peryckel well wech costen comen dan wij moesten met den donckerheijt soo heymelijcken van het schip scheyden als het mogelijck waer ende dan recht nae de zee toe roeyen ende dat soo verre dat men ons van het lant niet kennen en koste oock soo ons het mocht ontmoeten ontrent het schip dat wij die wijck naer het schip toe nemen souden ende zij zouden ons strackx assisteren. Ende dat met het boot dat zij ons toezeynden souden oock heefft den coopman ons geseyt dat wij vrij met het schip op die rede souden komen, hij zoude alle varvarsinge voor ons koopen ende ons nae boort bestellen dan souden het bij nacht doen opdat het die vant lant niet zijen en zouden want den koninck niet en begeerde dat hij alliansie met ons zouden houden jae zeyde den coopman dat meer was dat hij ons van alle soude provideren dat wij van doen hadden off moghen hebben jae all waert een last rijs drie offte vier dan bij nacht opdat het den koninck niet te weten en soude komen. Soo hebbe ick hem hoochlijcken bedanckt van alle vrientschap die hij ons bewesen hadde ende ick hebbe ons volck op laten wecken ende zijn int schuytgen gegaen ende van het schip wechgeroeyt recht nae zee soe gelijck ons belast was mede nemende fuctalie als water om te drincken broot met 9 hoenderen een fles met arack ende een kist met tsiter ofte appell dranck met eenen Hollantsche kase ende recht tzeewaerts geroeyt dwers van het schip off ende dat soo langhe dat den dach begost aen te comen ende zij van het lant ons niet meer zijen en costen.

15 Desember donderdaechs des smorgens doen het dach was vonden wij ons 4 mijlen dwars van het lant off geroeijt ende hebben doen onsen cours geset recht naer het eylant daer wij het schip gelaten hadden, ende lieten eenen man op onse mast climmen om te besien off hij het schip zien conde met dien beliep ons een trowade die het schuytgen soo deede slingeren, dat alle beijde die spoell emmers met water om vielen soo roeyden wij voort recht nae het eylant toe daer wij ons schip gelaten hadden want wij het schip niet en saghen ende omtrent den avont overviell ons volck den dorst soo gheweldich dat sij door noot het soutte water wt de zee droncken want zij tsindert smorgens geen water gehadt en hadden om te drincken ende hadden commerlijcken geroeyt soo dat wij in groote benautheyt waren door den dorst die wij leden zoo zijn wij aen een eylant gevaren all waer dat wij water vonden ende stoeckten daer vier ende braden daer vier hoenderen die ons den coopman van de Engelschen mede gegeven hadde ende ons ontliep een hoen met eenen haen die daer opt eylant gebleven zijn doen wij nu wat gegeten hadden hebben onse spoelemmers met water gevuld ende hebben die in onsen boot gedraghen en doen creghen wij wat wint ende wij gingen tseyll nae het eylant toe daer wij het schip gelaten hadden dan met den donckren beliep ons een trowade dat wij het setten mosten op 4 vadem waters 16 dato des vridachs smorgens een ure voor daghe doen worde het still soo dat wij ons ancker lichten ende roeyden recht naer het eylant daer wij het schip gelaten hadden daer wij terstont quamen doch en vonden het schip niet ende wij gingen opt lant ende bekenden dat het tselffde was daer wij het schip gelaten hadden soo zijn wij van daer off gevaren ende hebben onsen cours geset recht nae die reede van Macastar all waer dat wij die Engelsche schepen gelaten hadden ende omtrent 10 a 12 uren voor middach creghen wij het schip int gesichte waer dat wij naer toe geroeyt zijn dan het schip zeylde nae de rede toe ende wij volchden ende quamen een glas nae dat het schip geanckert was aen boort ende aen boort comende hebbe ick den coopman met den schipper geaviseert hoe dat het aent lant gestelt was die haer daer zeer in verslogen want zij ontrent een halff ure te voren het boot met den onder stuerman ende vijffthien mannen hadden aen het lant gesonden om te besien waer wij bleven als mede om een sood vis te koopen tot verversinghe, dan een halff glas naer dat

ick met den hoochbootsman aen boort comen was soo sach men aent lant roock opgaen van geschut al oft mosketten geweest waren ende dat aen onse boot die nochtans geen geweer mede en hadden soo dat wij niet en wisten wat aen lant gaende was want al wast dat ick zeyde dat het volck om den hals was, den schipper zeyde waer om hebben zij U dan laten gaen met U volck dan om recht bescheyt te weten van de sake so worde goet gevonden dat men een man soude zenden met het schuytgen aen boort van den Engelschen Admirael om te verstaen hoet met ons volck ende boot aent lant vergaen was oock off het hem belieffde dat den koopman ende den schipper zouden aen zijn boort comen soo is ons schuytgen daer naer toe gevaren ende den schipper van den Admiraell gesproken die zeyde dat hij niet en wiste hoe het met ons volck aen lant vergaen was oock ontbode hij dat wij dien avont niet aen boort en souden comen dan dat wij des anderen daechs aen boort souden comen ende dat des avonts spade met den donckeren oock hebbe ick verstaen van onsen coopman ende schipper dat zij een visschers prau aen boort hadden gehadt die haer vis vercocht hadde, dan het volck dat in den prau was ende wouden niet over int schip comen ende zeyden vervaert te sijn.

17 Desember Saterdachs des morgens hebben wij ons ancker gelicht ende zijn wat naerder op die rede geloopen soo dat wij dicht onder het casteel quamen all waer dat wij groot gewelt van volck saghen ende wij schooten drie schoten sonder scharp van ons schip daer naer setten wij onsen kours nae de Engelsche schepen toe doen hebben die vant casteell van Macastar een witte vlagghe laten waeyen het welcke onsen schipper zeyde dat vrede bediede ende dat het soo laet niet geweest en ware soude met de schuyt daer selver in parsoon naer toegevaren hebben omtrent den avont quamen wij met ons schip tot op een gotelinck schoot naer bij de Engelsche schepen die oock haer anker lichten ende naer ons toequamen ende het dicht bij ons zetten des avonts is den coopman schipper ende ick met ons schuytgen aen den Admirael gevaren daer wij well ontfanghen waren maer eylacie drovighe tidinghe cregen want die Engelschen zeyden dai die van Macastar drie sargen van mosketten in ons boot geschoten hadden doen die noch een halve Engelsche mijle vant lant was ende daer nae met fregatten geabordeert ende het volck altemael vermoort ende den kop affgehouden ende die voor den koninck gedraghen op die punten van hare sweerden ende doen soude den koninck van Macastar gezworen hebben dat hij ons schip in den brant soude doen steken ende dat bij nacht alle soude hij 3 à 4 duysent mannen daer aen waghen dat verstaen hebbende hebben wij den Admiraell bedanckt ende hem gebeden zijn best te willen doen om onsen boot weder te crijghen het welck hij ons beloeffde dat hij doen soude.

18 December sondach heefft ons het boot van den Admiraell een last rijs aan boort gebracht met veele hoenderen als oock suycker, bonnannes, pattarsten, orange appelen ende andere vruchten, oock wat vars water ons dienende tot vervarsinghe ende alzoo wij wat verachtick van het land geset waren is den schipper van den Admiraell met twee coopluyden aen ons boort gecomen ende ons geseyt dat hij den koninck van Macastar om onsen boot aengesproken hadde die hem tot antworde hadde gegeven dat hij die om geen gelt en woude missen dan dat hij ons schip noch meynde in den brand te laten steken. Ende wij hebben dese Engelschen onthaelt naer ons cranck vermoghen haer betonende teykenen van dankbaerheyt voor de vrientschap die zij ons deden ende des avonts omtrent 10 à 11 uren zijn sij weder naer haer boort toegevaren.

19 ditto maendach is den schipper van den Admiraell ons weder comen besoken die wij te gast gebeden hebben met zijnen coopman die hij terstond liet halen met zijnen boot ende quam oock terstont vergezeltschapt met den anderen schipper ende cooplieden assistenten die wij alle saemen well onthaelden ende betaelden haer lieden de vervarsinghen die wij van haer lieden gehadt hadden ende dat met die somma van 47 realen van achten, dan een deell hoenderen schoncken zij ons ende daerentegen schoncken wij haer lieden 14 kaesen des avonts zijn zij van ons boort gescheyden ende onder zeyll gegaen ende wij zijn haer gevolcht.

20 ditto dingsdaechs hebben wij die wall langs geseylt van Macastar in Compagnie van de Engelschen.

21 ditto woensdach hebben ons de Engelschen noch een halff last rijs vercofft tot 30 realen van achten ende een pijpe arack tot 15 stukken van achten.

22 dito donderdaechs is het stille weer geweest sijn wij aen boort van den Admiraell gevaren om hem te bedancken van de vrientschap ons bewesen ende hebben ons affscheyt van hem genomen.

23 dito vrijdach was die wint wuyt den westen ende wij hebben lanckx die wall van Macaster geseylt in Compagnie van de Engelschen.

Laus Deo anno 1616 den 24 December.

24 ditto Saterdach hebben wij gehadt moye koelte wt den westen des nachts tusschen 2 à 3 eylanden deur geseylt leggende bij het zuyt eynde van Macastar ende dat in compagnie van de Engelse ende des avonts ben ick van den coopman ende schipper gesonden met onse schuyt aen boort van den Admirael van de Engelschen om haer te bedancken van alles goets ende te

vragen oft zij onsen wech zeylden, want wij waren geresolveert om nae Amboina te zeylen, wij waren well van sin geweest om Botton aen te doen ende dat om daer een prau te koopen om een boot aff te maken dan considererende de perijkelen die daer ingelegen waren om dat wij maer een kleyn schuytgen en hadden vonden ende soo sij ons bij bleven dat zij ons doch souden willen assisteren doen heefft den Admiraell van de Engelsche mij voor antwoort gegeven dat hij well met zijn schip met ons te Botton op de rede woude loopen, ende daer een prau ofte janpan voor ons coopen waer van dat ick haer bedanckte ende zeyde dat ick onsen coopman ende schipper woude gaen aendienen ende soude haer terstont antwoorde brenghen, soo ben ick naer ons schip toegevaren ende hebbe den coopman die bootschap gedaen die den scheepsraet hierop dede vergaderen die dat goet vonden, dat wij tot Botton aen loopen souden ende daer een boot maken soo ben ick weder aen den Engelsman zijn boort gevaren om te acepteren die presentatie ende hebben besloten met maelcanderen dat zij des nachts een vier opsteken souden ende dat wij dan het vier volghen souden het welck soo geschiet is.

25 ditto Sondachs den wint als voren hebben wij het eylant van Botton int gesicht gehadt ende wij hebben die Engelsche ontboden dat wij haer bedanckten van haer geseltschap want wij veel tijts tsoeck souden brenghen eer wij op de rede te Botton souden konnen comen soo dat wij om geenen tijt te verliesen die wijle den wint goet was recht nae Amboyna loopen souden soo zijn Wij van de Engelschen gescheyden.

26 ditto maendach den wint west cours oost ten noorden groote koelte de Engelsche schepen noch gesien.

27 dito dingsdach de wint noort noort west tammelijcke koelte de Engelsche noch gesien.

28 dito woensdach den wint cours als vooren de Engelschen noch gesien.

29 Desember donderdach in stilte gedreven onder het eylant Borro aen back boort ende de Engelsche aen stuer boort noch gesien.

30 dyto Vrijdach den wint noort ten westen cours noort oost ten oosten des morgens met den dageraet hebben wij Amboina int gesicht gecreghen ende des avonts quamen die Engelsche wuyt ons gesicht ende zetten onsen cours naer Banda ende waren geladen met rijs ende arack soo zij selven geseyt hadden ende was onderteykent

JOANNES STEIJNS.

De Heeren van Ravesteyn.

(Van Hendrik van Cuyk tot Philips van Ravesteyn).

Reeds in eenen vorigen jaargang van dit tijdschrift stelde de Redactie mij in staat een paar regelen neder te schrijven over de heerlijkheid van Ravesteyn. Haalde ik toen bloot de opvolgende bezitters dier heerlijkheid aan, thans wenschte ik meer in eenige bijzonderheden te treden, en daartoe mede te deelen, wat ik zoo hier en daar vond opgeteekend.

Ik begin dan met Hendrik van Cuyk (den tweeden van dien naam), tijdgenoot van Hendrik I, hertog van Brabant, die van 1186 tot 1235 regeerde.

Hij was gehuwd met Sophia van Herpen of Renen, volgens VAN ALEN, *Beschrijving van het land van Cuyk,* eene nicht van Godfried van Renen, bisschop van Utrecht, door wiens familie het land van Herpen bezeten werd. In hoever nu deze veronderstelling van VAN ALEN waarheid bevat, durf ik niet beslissen; dit is echter zeker dat, de ter sprake zijnde Hendrik van Cuyk *door zijne vrouw* de heerlijkheid Herpen verkreeg.

Aanvankelijk werd deze door hem als allodiaal goed bezeten, tot dat hij in het jaar 1191 met toestemming van zijne vrouw en hunnen zoon Albertus, de heerlijkheid in handen stelde van den hertog van Brabant, die haar echter weder, vermeerderd met de tienden van Heese, als leen van Brabant, onder zekere voorwaarden aan den heer van Cuyk voornoemd en diens zoon Albertus teruggaf (zie BUTKENS, *Troph. de Brab.*, tom. 1 liv. 4, blz. 149.

Deze Albertus volgde zijnen vader, na diens dood, op als heer van Cuyk en Herpen; hij stierf omstreeks 1233, nalatende drie zonen:

1. Hendrik, die zijn vader opvolgde als heer van Cuyk.
2. Reinier (Regnerus) waarschijnlijk dezelfde persoon als Rutgerus, van wien HÜBNER in zijne *Gen. tab.* gewag maakt.
   Aan dezen Reinier werd bij scheiding het land en de heerlijkheid van Herpen toebedeeld.
3. Dirk, gehuwd met Christina, dochter van Jacob, burggraaf van Leyden.

Reinier, aan wien, zoo als gezegd is, de heerlijkheid Herpen was toebedeeld, liet na een zoon Albertus genaamd.

Deze wordt genoemd als deelhebber aan den slag van Woeringen (a° 1288), althans BUTKENS schrijft o. m. «soubs la Banniere de Cuyck (Jean sire de (1) se trouverent aussi des très bons chevaliers comme Alard (2) Sire de Herpen, Herman Chastelain de Leyden *ses cousins*», enz. (3).

(1) Zoon van Hendrik, kleinzoon van Alb rtus (de eerstgenoemde).

(2) Kan niemand anders zijn dan Albert, zoon van Reinier.

(3) Herman, zoon van Reiniers broeder Dirk en diens gemalin Christina, burggraaf van Leyden.

Later vinden wij Albertus, heer van Herpen, terug, als hebbende mede bezegeld een giftbrief dd. Zaterdag na Paschen a° 1308.

Hij liet na twee kinderen, een zoon, volgens HÜBNER Rutgerus genaamd, die echter kinderloos stierf en eene dochter Maria, die alzoo eenige erfgename was der heerlijkheid Herpen.

Zij trad in het huwelijk met Johannes van Valckenburg Walravenszoon, die als heer van Herpen o. a. voorkomt in een charter tot grensregeling tusschen de landen van Cuyk en van Herpen (1).

Uit hun huwelijk sproten drie kinderen:

1. Walraven, stichter van Ravesteyn (2).
   Voortaan wordt de naam Herpen vervangen door dien van Ravesteyn.
   Walraven, stierf kinderloos 3 Mei 1378.
2. Reinaud (3), gehuwd met Elisabeth, dochter van Adolf VI, graaf van Cleve; hij verkreeg van zijnen broeder de heerlijkheid van Ravesteyn.
3. Philippina, gehuwd met Johannes, graaf van Salm, († 1386), op wien de heerlijkheid, door het kinderloos overlijden van zijnen zwager Reinaud, overging.

Uit dit huwelijk werden geboren drie kinderen;

1. Simon.
2. Johannes, huwde 1° Johanna, dochter van Andreas, vrijheer van Joinville; 2° Hildegonda, baronnes von Fiersen.
3. Odilia van Salm.

De oudste zoon Simon, voerde na zijns vaders dood den titel van graaf van Salm en Ravesteyn; daar hij kinderloos stierf, ging de heerlijkheid Ravesteyn over op zijnen broeder Johannes. Laatstgenoemde werd in het jaar 1397 door zijnen oom Adolf I, hertog van Cleve, gevangen genomen en moest aan dezen Ravesteyn als losprijs afstaan; hij stierf a° 1431.

De zoon uit Johannes 1° huwelijk, genaamd Simon, graaf van Salm, berustte echter niet in het prijsgeven der heerlijkheid Ravesteyn door zijnen vader, maar ving tegen zijnen oudoom, den hertog van Cleve, een proces aan, dat hij evenwel ten slotte in het jaar 1431 verloor. De heerlijkheid bleef daardoor in handen van Adolf, die den 19 September 1448 in den ouderdom van 77 jaren overleed, tot opvolger nalatende zijn oudsten zoon Johannes, geboren 16 Januari 1419.

Johannes deed van zijne rechten op Ravesteyn in het jaar 1463 afstand ten behoeve van zijnen eenigen broeder Adolf, geboren in 1425, gestorven in 1492.

(1) De toenmalige heer van Cuyk was Otto.

(2) Van hem vinden wij opgeteekend dat hij in het jaar 1354 zijne bezitting moedig verdedigde tegen Wenceslaus, hertog van Brabant (zie VAN DER AA).

(3) Hij werd a° 1387 aangevallen en binnen Ravesteyn belegerd door Arnoldus van Horne, bisschop van Luik.

Deze was gehuwd met Anna († 1504), natuurlijke dochter van Philips den Goede, hertog van Bourgondië. Uit dit huwelijk stamt één zoon Philips, die in het huwelijk trad met Francisca, gravin de St. Pol; hij overleed in Frankrijk 28 Januari 1528, zonder achterlating van kinderen, zoodat zijne goederen, waaronder ook de heerlijkheid Ravesteyn, overgingen op zijnen achterneef Johannes III, hertog van Cleve.

Hoewel ik hier mijn voorgenomen taak heb afgedaan, wil ik niet eindigen zonder iets meer van dezen laatsten heer van Ravesteyn te hebben medegedeeld; daartoe is zijn leven te merkwaardig en te rijk aan gebeurtenissen.

Het was in het jaar 1482. Maximiliaan van Oostenrijk's gemalin Maria van Bourgondië was op 25-jarigen leeftijd overleden; de Staten oordeelden het thans noodig de sedert lang gevoerde vredesonderhandelingen met Frankrijk tot een einde te brengen. In het, als vrucht daarvan gevolgde vredesverdrag met Lodewijk XI, was als hoofdvoorwaarde opgenomen, dat de voogdij over den minderjarigen Philips, met uitsluiting van diens vader Maximiliaan, zou berusten bij de Staten en de mannelijke bloedverwanten van moeders zijde. Onder die bloedverwanten vinden wij ook Adolf van Cleve, heer van Ravesteyn en diens zoon Philips, later heer van Ravesteyn. Zooals bekend is, heeft deze voogdijschap een bron van twisten opgeleverd. Vooral in de Zuidelijke gewesten, Vlaanderen en Brabant, ging het woelig toe. Vrede en oorlog volgden elkander snel op. Het ongenoegen des volks werd al heviger, zoodat zelfs Maximiliaan in 1488 te Brugge werd gevangen gehouden.

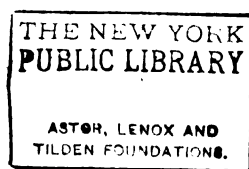
Dit ultimatum bracht er veel toe bij dat de twisten door bemiddeling van Keizer Frederik III (Maximiliaan's vader) en Paus Innocentius werden bijgelegd.

Maximiliaan deed afstand van zijne aanspraken op de voogdij en zou tot meerdere zekerheid voor de nakoming der gestelde voorwaarden aan de stad Gent in gijzeling geven heer Philips van Cleve.

Deze verbond zich onder eede en zegel, om voor het geval het verdrag door Maximiliaan mocht worden geschonden, alsdan diens zijde te verlaten en zich te scharen aan die van Vlaanderen (Verdrag 16 Mei 1488).

Doch niettegenstaande Maximiliaan's stellige verklaring aan Philips, dat hij den gesloten vrede met alle kracht zou handhaven, volgde reeds spoedig van zijne zijde eene schending van het verdrag, op grond dat hij (Maximiliaan) tot het bezegelen daarvan door overmacht zou zijn gedrongen.

Philips schaarde zich thans volgens eed en plicht onder de banier der Vlamingen. Wel deed Maximiliaan alle moeite om hem aan zijne zijde terug te winnen,

Behoort bij N° 5 van het Algemeen Nederlandsch Familieblad, 5e Jaargang, 1888.

Wapen van het geslacht Smissaert.

doch te vergeefs — Philips toonde edelman te zijn in den waren zin des woords.

Zooals te begrijpen is werd zijne trouw van den kant der tegenpartij slecht beloond.

In eene plechtige zitting werd Philips, heer van Cleve en van der Marck door Keizer Frederik III te Antwerpen in den Rijksban gedaan en verklaard als «verrader, vervallen van eed en goed.»

Inmiddels hadden reeds in het begin van Februari 1488 eenige aanvoerders der Hoeksche partij zich naar Sluis begeven en zich gevoegd bij Philips, met het doel om den later beruchten Frans van Brederode van Leuven, waar hij studeerde, naar Sluis te voeren.

Dit geschiedde dan ook in April daaraanvolgende.

Terwijl nu de Hoekschen Maximiliaan in Holland gingen bestoken, trok Philips van Cleve, met adsistentie van Frankrijk, in den winter van hetzelfde jaar naar Brussel, waar hij werd binnengelaten; hetzelfde verkreeg hij op meer andere plaatsen, zoodat hij spoedig een groot deel van Brabant in zijne macht had. Pogingen om Nieuwpoort te bemachtigen mislukten.

Toen schijnt Philips weder zich binnen Sluis teruggetrokken te hebben; althans LOIS meldt in zijne *kronick van Rotterdam* hoe den 4 Januari 1489 te Rotterdam een bode aankwam uit Sluis, afgezonden door heer Philips van Cleve en meldende dat Maximiliaan zich op weg bevond naar Holland.

Het thans zoo vredige Sluis was in die dagen een waar roofnest. Wat de Hoekschen buit maakten brachten zij daar binnen, terwijl Philips zorg droeg voor de veiligheid der stad.

Eindelijk in Juli van het jaar 1492 werd besloten om Philips van Cleve, die door den inmiddels plaats gegrepen hebbenden dood zijns vaders heer van Ravesteyn was geworden, binnen Sluis te belegeren. Vooraf werden hem namens den hertog van Saxen voordeelige vredesvoorwaarden gedaan, die hij echter afwees met de lakonieke opmerking, dat men hem niets aanbood of beloofde, wat hij niet reeds bezat, en dat hij overigens streed ter voldoening aan den eenmaal door hem afgelegden eed.

Het beleg ving nu aan en werd van de zijde der belegerden met moed doorstaan. Eindelijk moest Philips, door gebrek aan krijgsvoorraad, capituleeren.

De voorwaarden waren voor hem zeer aannemelijk. Hij moest trouw zweren aan den Roomsch koning en den hertog, waartegen hij uit den rijksban zou worden ontslagen. Voorts zou hij in het bezit van Sluis blijven totdat Maximiliaan's zoon, Philips, den leeftijd van 18 jaar zou bereikt hebben, terwijl hem al zijne overige goederen werden terug gegeven.

Philips onderwierp zich aan deze voorwaarden en daarmede eindigden zijne krijgsbedrijven in de Nederlanden, maar zijn loopbaan als krijgsman was nog niet ten einde.

Twee jaren later trok hij, na vooraf Maximiliaan bezocht te hebben, naar Frankrijk, waar hij ook in 1528 stierf, doch eerst nadat hij verscheidene oorlogen (waaronder tegen de Turken) had medegemaakt en ook te Genua als gouverneur was opgetreden.

Rotterdam, L. J. C. J. VAN RAVESTEYN.

Iets betreffende het wapen van het geslacht Smissaert.
(Met een plaat).

Het hierbij gevoegd wapen thans algemeen aangenomen en erkend als dat van het geslacht Smissaert is niet door alle leden van dat geslacht zoo gevoerd. Het werk *Graf- en gedenkschriften der provincie Antwerpen* door LE GRELLE e. a., Antwerpen, 1863, behelst eene reproductie van het wapen op den grafsteen van Petrus Smissaert in de St. Joriskerk aldaar. Deze, 11 Januarij 1660 in den ouderdom van 81 jaren overleden, voerde geëkarteleerd, 1°. twee zilveren fasces op sabel, 2°. een leeuw op goud, 3°. zeven gouden sterren op azuur, 4°. twee fasces van keel, ieder beladen met drie losanges op goud. De schrijver van het boekje *Het geslacht Smissaert van 1550 tot 1850*, te Utrecht bij Kemink & Zoon, 1882, (niet in den handel), hield dit voor een zoogenaamd familie-wapen, en zag in het 1e kwartier het eigen wapen, in het 2e het moederlijke wapen, in het 3e het grootmoederlijk wapen van vaderszijde, en in het 4e het grootmoederlijk wapen van moederszijde. De geslachten, die deze wapens voerden, werden echter niet vermeld. Alleen werd uit het wapen waarmede Egidius (Gilles) Smissaert in de St. Paulus (Dominicaner) kerk te Antwerpen begraven is afgeleid, dat het 3e kwartier, de zeven gouden sterren op azuur, het wapen is van de Busscher, van Bussche of van den Bussche. Op gezag van den bekenden genealoog Mr. R. van Heemskerck Rz. vermoedt men dat het 2e kwartier is het wapen van de Klerks en, met het oog op het artikel Duivelandt in het *Woordenboek* van VAN HOOGSTRATEN en BROUERIUS VAN NIDECK, deel IV blz. 209, het 4e kwartier dat van van Waveren. Bestaat grond voor dat vermoeden? Dat Gilles Smissaert gehuwd was met Jacqueline van Bussche is authentiek. Zie *Inscriptions funéraires et monumentales de la Flandre occidentale par* J. GAILLARD, Bruges, 1861, p. 1, 3e partie p. 85, en dat Hans Smissaert en Susanna Clericx 27 November A° (15)74 te Antwerpen getrouwd zijn blijkt uit het huwelijksregister van de Jacobikerk aldaar. (Zie ook het geboorteregister der Lieve Vrouwe kerk aldaar op 9 Maart 1606). Maar waar zijn de wapens dier geslachten te vinden en waaruit blijkt dat de moeder van Susanna de Klerks (Clericx) eene van Waveren was?

Het geslacht Gabry (1).

In het vorig nummer deelde ik een genealogie mede van het geslacht Gabry, zooals die in het jaar 1742 opgemaakt was door Constantijn Gabry.

Als vervolg geef ik nu de volgende geslachtslijst met aanvullingen van de redactie van dit tijdschrift, bevattende de nakomelingen van Pieter Gabry, zoon van Jan Nicolaas en van Jacomina de Decker.

I. Pieter Gabry, geboren te Amsterdam 22 Maart 1684, overleden te Batavia 14 Februari 1729, huwde met Susanna Helena Coyett, geboren te Batavia 29 Maart 1690, overleden te Amboina 9 October 1724.

Uit dit huwelijk:

1. Balthasar Jan Gabry, die volgt II.
2. Pieter Gabry, geboren te Amboina 25 November 1715, overleden te 's-Gravenhage 7 Mei 1770.
3. Constantijn Gabry, geboren te Amboina 13 Augustus 1718, overleden te 's-Gravenhage 11 April 1796, gehuwd met Maria Susanna van Alderwerelt, geboren te Wageningen 25 Mei 1746, overleden te 's-Gravenhage 16 November 1788.

II. Balthasar Jan Gabry, geboren te Batavia 8 December 1712, overleden te Gouda 2 Januari 1778, huwde met Adriana van Buren, geboren op het kasteel te Buren 17 Februari 1720, overleden te Gouda 20 October 1784.

Hunne kinderen:

1. Johannes Adrianus Gabry, geboren te Kuilenburg 11 November 1740, overleden te Gouda 5 Januari 1811.
2. Pieter Gabry, geboren te Gouda 19 Juni 1742, overleden op St. George d'Elmina 7 Augustus 1767.
3. Bartholomeus Gabry, die volgt III.
4. Anthony Gabry, geboren te Gouda 10 October 1745, overleden aldaar 11 Mei 1819, gehuwd met Adriana Hoogland, geboren en overleden te Gouda.
5. Susanna Helena Gabry, geboren te Gouda 29 Januari 1749, overleden aldaar 2 Februari 1769.
6. Jacoba Lucretia Gabry, geboren te Gouda 19 April 1751, overleden aldaar 31 October 1830.
7. Catharina Gerardina Gabry, geboren te Gouda 9 Januari 1753, overleden 2 Februari 1753.
8. Constantijn Gabry, geboren te Gouda 22 December 1753, overleden aldaar 10 Januari 1771.
9. Eene dochter geboren te Gouda 24 November 1755, overleden 25 November 1755.
10. Balthazar Jan Gabry, die volgt III*bis*.
11. Catharina Gabry, geboren te Gouda 29 December 1758, overleden 8 Augustus 1841, gehuwd met W. Muys te Gouda.
12. Adriaan Gabry, die volgt III*ter*.

III. Bartholomeus Gabry, geboren te Gouda 10 Januari 1744, overleden te Gouda 2 Februari 1819, huwde met Hermina van Gent, geboren te Leerdam 24 October 1750, overleden te Gouda 24 Februari 1812.

Uit dit huwelijk:

1. Maria Constantia Gabry, geboren te Heenvliet 10 December 1776.
2. Johannes Gabry, geboren te Heenvliet 23 September 1777, overleden aldaar 17 October 1787.
3. Balthasardina Johanna Gabry, geboren te Heenvliet 10 Februari 1780, overleden aldaar 26 December 1790.
4. Aletta Gabry, geboren te Heenvliet 18 April 1782, overleden te Gouda 4 Mei 1826, huwde aldaar met Evert Verschoor, geboren te Gouda 15 Mei 1785, overleden aldaar 25 Mei 1847.
   Uit dit huwelijk:
   A. Een levenlooze dochter, geboren 23 April 1823.
   B. Pieter Cornelis Bartholomeus Willem Verschoor, geboren te Gouda 2 Februari 1826, gehuwd 25 Maart 1857 met Clasina van Gaalen, geboren 30 October 1820 (1).
5. Pieter Lodewijk Karel Gabry, geboren te Heenvliet 7 April 1785, overleden aldaar 16 Maart 1786.
6. Adriana Hermina Gabry, geboren te Heenvliet 3 Februari 1787, huwde met Arie den Boer, geboren te Zuidland 19 Augustus 1784.
   Uit dit huwelijk:
   A. Martina Hermina den Boer, geboren te Moordrecht 22 Januari 1810, overleden aldaar 19 Juni 1810.
   B. Hendrik Jacobus den Boer, geboren te Moordrecht 16 September 1811, overleden te Ouddorp.
   C. Barbera Petronella Hermina den Boer, geboren te Moordrecht 3 Juli 1818, overleden te Leerdam.
7. Johannes Gabry, geboren te Heenvliet 14 Mei 1791, overleden aldaar 4 April 1793.

III*bis*. Balthazar Jan Gabry, geboren te Gouda 8 October 1756, overleden aldaar 15 Januari 1848, huwde met Jacoba van Kempen, geboren te Bodegraven 22 September 1770, overleden te Gouda 22 Maart 1842.

Hunne kinderen:

1. Adriana Johanna Gabry, geboren te Gouda 30 November 1805.

---

(1) Deze familie voert: in goud een roode keper, vergezeld van drie zwarte jachthoorns: Helmteeken: een zittende zilveren zwaan, rood gebekt en met opgeheven vleugels. Dekkleeden: goud en zwart.

(1) Zie *Algemeen Nederlandsch Familieblad*, jaargang 1887, blz. 137, geslacht Verschoor.

2. Johanna Jacoba Gabry, tweelinge met voorgaande, overleden denzelfden dag.
3. Bartholomeus Herminus Gabry, geboren te Gouda 20 Februari 1806.
4. Anthony Jacob Gabry, geboren te Gouda 20 Februari 1808, huwt te Gouda 15 April 1835 met C. Grotendorst.
5. Johanna Jacoba Gabry, geboren te Gouda 27 Maart 1811.
6. Hermina Aletta Gabry, geboren te Gouda 2 April 1812, gehuwd met J. H. F. Joost, officier.
7. Balthasar Jan Jacobus Gabry, geboren te Gouda 19 October 1814, overleden aldaar 13 Juni 1851, huwde te Gouda 29 April 1840 met A. E. de Lange, overleden te Gouda 8 Februari 1883 in den ouderdom van 64 jaren.
   Uit welk huwelijk twee kinderen.
8. Jacoba Antoinetta Gabry, geboren te Gouda 27 Januari 1816, overleden aldaar 19 Augustus 1835.

III*ter*. Adriaan Gabry, geboren te Gouda 27 Juni 1761, overleden te Gouda 23 Maart 1823, huwde in eersten echt met Alida van den Hoek, geboren te Gouda 27 Mei 1766, overleden 18 Januari 1790; huwde voor de tweede maal met Johanna van der Linden, geboren te Gouda 30 October 1769, overleden aldaar 13 Juni 1838.

Uit het eerste huwelijk één, uit het tweede elf kinderen:

1. Adriana Gabry, geboren 23 December 1789, gehuwd met Cornelis Valk.
2. Balthazar Jan Gabry, geboren te Gouda 20 Augustus 1792, overleden aldaar 21 April 1853, huwde te Haarlem 11 Juni 1846 met Hendrika Cordoes, geboren aldaar in 1797, overleden te Haarlem 26 Januari 1877.
3. Gerrit Gabry, geboren te Gouda 24 October 1793, overleden te Utrecht 20 Maart 1864.
4. Constantijn Gabry, geboren te Gouda 4 April 1795, overleden te 's-Hertogenbosch 19 September 1830, gehuwd 17 Mei 1829 met Christina Schepens.
   Uit dit huwelijk:
   A. Johanna Adriana Gabry, geboren te Amersfoort 28 Juli 1821.
   B. Geertruida Balthasardina Gabry, geboren te Amersfoort 20 Februari 1823.
5. Geertruy Gabry, geboren te Gouda 14 December 1796, gehuwd met C. van der Velde.
   Uit dit huwelijk:
   A. Cornelis van der Velde, geboren te Gouda 29 Maart 1822.
6. Johanna Cornelia Gabry, geboren te Gouda 13 December 1798, overleden aldaar 18 Mei 1869.
7. Petronella Carolina Gabry, geboren te Gouda 18 April 1801.
8. Helena Jacoba Gabry, geboren te Gouda 4 Juni 1803.
9. Pieter Gabry, geboren te Gouda 6 Februari 1806, overleden 8 Maart 1806.
10. Maria Gabry, tweelingzuster met voorgaanden, overleden 10 Maart 1806.
11. Maria Gabry, geboren te Gouda 1 April 1807, overleden aldaar 26 October 1866.
12. Cornelia Catharina Gabry, geboren te Gouda 19 December 1809.

Overschie. A. VERSCHOOR.

Geslacht Hautrive.

(Eene bijdrage tot de kennis van de schrijfwijze der Familienamen in vroegere dagen).

Het zal ieder, die zich wel eens bezig heeft gehouden met het lezen van gedrukte of geschreven oude stukken, opgevallen zijn, hoe onnauwkeurig men in vroegere dagen met het schrijven der familienamen te werk ging. Het was alsof men er genoegen in vond, een familienaam op de meest mogelijk verschillende wijzen te schrijven.

Aan eene bepaalde schrijfwijze ongewoon, vindt men in zeer vele gedrukte en ongedrukte en vaak in dezelfde stukken de geslachtsnamen verschillend gespeld, zoodat men gemakkelijker de vraag beantwoorden kan, hoe die doorgaans het meest geschreven werden, dan wel hoe die oorspronkelijk geschreven moeten worden, dewijl desaangaande geen bepaald gebruik bestond en men dien op den klank af ter neder stelde.

Het is dan ook geen zeldzaamheid dat zelfs in stukken door broeders en zusters eigenhandig onderteekend, de grootst mogelijke verscheidenheid in de spelling van den familienaam wordt aangetroffen (1).

---

(1) Zoo vind ik in de onder mij berustende familiepapieren den geslachtnaam Verreyt, op drieërlei wijze geschreven, n. m. Verreyt, Verrijt en eens Verrijth.

In eene verdeelingsacte van vaste goederen gelegen binnen Aarschot en Hersselt (België), verleden voor schepenen der genoemde stad den 5 September 1521, tusschen de kinderen van wijlen Josephus Verreyt, „oudt-deecken van den schuts (schuttery) vanden haentboeghe (handboog)" en van Margrieta Wauters; onderteekent zich de oudste zoon Verrijt, en de jongste zoon en dochter Verreyt.

Deze kinderen waren:

Cornelis Josephus Verrijt," „deecken vanden schuts vanden haentboeghe".

Franciscus Verreyt, „leefvende opt seyne (rentenier?) tot Hersel (Hersselt)".

Vele voorbeelden zijn daarvoor bij te brengen, zoodat aan de gelijkheid van oorsprong van vele oude geslachten niet behoeft te worden getwijfeld, al verschilt de spelling ook eenigzins der familienamen.

Meermalen beweert men dat niet hetzelfde geslacht bedoeld wordt, omdat de schrijfwijze van den naam verschilt, terwijl dit toch wel degelijk het geval is.

Om mij tot een paar voorbeelden te bepalen, die het meest voor de hand liggen, behoef ik slechts te wijzen op de geslachten Pierlinck en van den Vondel, beiden in den vorigen jaargang van dit tijdschrift, blz. 183 en 225 besproken.

Eene aardige bijdrage tot dit onderwerp is het volgend stuk, zijnde eene volmacht van verschillende leden van het geslacht Hautrive, door hen onderteekend voor Mr. Gaspar de Bruyne, procureur bij den grooten raad te Mechelen, om als hun gevolmachtigde in een proces op te treden.

In deze volmacht is de geslachtnaam Hautrive niet minder dan *vier* maal verschillend gespeld, dus aan variatie geen gebrek.

De handteekening van den eerst ondergeteekende is niet geschreven, maar gestempeld.

Anna Verreyt, religieuse.

Een der zonen van Cornelis Josephus: Hubertus Verreyt, geb. 1534, kapitein van een vaandel Waalsch voetvolk ten dienste van Philips II, Koning van Spanje, gehuwd met Elisabeth Bousiaux, schreef zijn naam gelijk zijn grootvader en oom.

Zijn neef Adrianus Verrijt, kanunnik der abdij van Tongerloo, geb. omstreeks 1540, legde de kloostergelofte af op St. Martinusdag 1559, werd in 1570 pastoor te Kalmpthout (België), naderhand supprior en eindelijk pastoor te Mierlo (Noord-Brabant), waar hij overleed den 18 Mei 1606, schreef zijn naam gelijk zijn oom.

De nakomelingen van Hubertus Verreyt, kapitein, hebben zich allen op eenige uitzonderingen na aan de schrijfwijze Verreyt gehouden.

Een zijner zonen Michiel Verreyt, vestigde zich kort na de verovering van Breda door Spinola in 1625, aldaar; wiens kleinzooon Johannes Verreyt in 1702 en 1703, weesmeester was der genoemde stad.

Van Goor, *Beschrijving van Breda*, blz. 285, schrijft verkeerdelijk Vereyt.

Als een zeldzaam voorkomend geval van hoogen leeftijd verdient nog vermelding, dat Maria Cornelis Verreyt, vicaris van het kapittel der kerk te Oirschot, aldaar overleed den 3 Februari 1662, in den ouderdom van 104 jaren.

Onderscheidene dezer aanteekeningen ben ik verschuldigd aan de welwillendheid van den heer kanunnik W. van Spilbeeck, archivaris der abdij van Tongerloo (België).

De hiergenoemde familiën voeren tot wapen:

Bousiaux. In zilver drie roode schapenscharen, 2 en 1, met een vrijkwartier van rood, beladen met drie rechterschuinbalken van zilver.

Verreyt, Verrijt. In rood een dwarsbalk, vergezeld boven van twee molenijzers, onder van een gaanden leeuw, alles van zilver.

Helmteeken: de leeuw uit het schild uitkomende, met een zwarten pijl in den rechter voorklauw.

Wauters. In goud een roode keper, vergezeld van drie zwarte meerleu. Helmteeken: een meerl uit het schild.

Zie over het geslacht Hautrive, meestal geschreven de Hauterive, de Vegiano, *Nobiliaire des Pays-Bas et du comté Bourgogne.*

(Twee zegels, ieder van 4 stuivers).
(Get.) Meldert en Herman.

«Pardevant les hommes de fiefs d'Haynaut et de Flandres soussignées, furent présents: Pierre Louis Autrive, père, Pierre Joseph, Thiburs Joseph, Pierre Louis et Pierre François Hautrive, demeurants à Mansart, paroisse de Maulde en Haynaut.

Lesquels comparants ont déclarés de commettre, constituer et établir pour leur procureur général et spécial, la personne de maître Gaspar de Bruyne, procureur de Grand Conseil de Sa Majesté à Malines, pour occuper dans toutes leurs causes et procès qu'ils sont obligés de soutenir et soutiendront ci après audit Grand Conseil, tant en demandant qu'en défendant contre qui que ce soit et nommement au different que les comparants sont obligés d'y soutenir comme supliants par requette du sept de May, mil sept cens cinquante trois, contre Catharinne Joseph(inne) L'autriev, veuve de François Louis Flecher, vivant Bailly de la Cour féodale de Fianmanteau, franc fief d'Empire enclavé en Haynaut, comme aussy contre les hommes de fiefs de laditte Cour féodale luys donnant toutes tels pouvoir qu'a procureur competent et appartient, promettant de tenir pour ferme et stable tous ce que le dit constitué y a déjà fait et fera encore dans la suitte sous obligations telle que de droit.

Ainsy fait et passé à Maulde, présent les féoadaux soussignées, ce quattorze xbre, mil sept cens cinquante trois.»

(Signé). P. L. Hautrive.
P. J. Hautrive.
Pierre François Autrive.
J. P. Delcambe, *feod.* Pierre Louis Hautirive.
A. A. Delcambe, *feod.* Triburce Joseph Hautrive.

Rotterdam, Ch. C. V. Verreyt.

Geslacht Meyer.

August Meyer, gebooren den 6 Januarij 1,08, in het vorstendom Halverstadt, is in den huewelijke staat getreeden: 1746 den 19 December, in 's-Haagen getrout, door de eerw. predicand de heer van Staaveren in de Kloosterkerk, met: Anna Maria Dijkman, gebooren te Delffd 1718 den 22 April.

August Meyer is gestorven in 's-Haagen, op den 28 Juny 1782 en begraven in de Kloosterkerk aldaar.

Anna Maria Dijkman is gestorven den 4 en be-

graven. den 9 April 1791, op Schenkeschans in de kerk aldaar op de hoek van onse Bank.

En hebben deese navolgende kinderen verwekt:

1. Hendrik August te 's-Haage den 29 January 1747 en gedoopt door de Luyterse predicand Forner de getuyge sijn geweest sijn vader en sijn moeders oudste broeder Hend[r] Dijkman (gestorven te Schenkeschans en begraven als voren 15/19 July 1813 op de hoek van de bank daar de overledene altijt sat).
2. Frederik Willem, den 10 Maart 1749, gedoopt door de predikant Weysbek in Halberstad, de getuyge sijn geweest de kriegsraad Wilhem Berge en de grootkameraadt Frederik Gielhuyse.
3. Augustina Johanna den 27 July 1751 te Quenstedt in Saxse gedoopt door de predikandt Pfeyfer, de getuyge sijn mevrouw Henniken, mevrouw Reesenaar en de predikandt Pfeyfer. Deese dogter is getrout met J. E. Wolff op Scheeveninge door de predikandt Steeneveld.
4. Christiana Elisabet Heelena den 16 July 1753 te Quenstedt in Saxe, gedoopt door prediger Pfeyfer, de getuyge sijn Giepharden en haar moeders suster Elisabeth Dijkman en mevrouw Smitte en de predikandt.
5. Johanna Elisabet Christiana, den 10 October 1755 te Quenstedt in Saxse, de getuyge sijn geweest: de vrouw amptmane Egerten, de moeders zuster Elisabet Dijkman en de heer Creetenaar, den 1 July 1756 is dit kind gestorven en aldaar begraven.
6. Christiaan Frederik den 3 Junius 1757 te alsvoren en daar gestorven den 29 July 1757.
7. Johan Frederik Willem den 29 Mey 1761 te Hornhausen in het vorstendom Halberstadt, de getuygen sijn geweest de predikandt Nieder, de heer Amptman Mulder, de heer Amptman Horn, de heer Amptman Muyser de vrouw kamerraadin Kock van Blankenburg, de vrouw Amptmane Diederik, de vrouw Groete en de mademoiselle Wakkerhaage en gedoopt door de predikandt Kern.

Dit kindt is gestorve den 19 Augustus 1765 op Maandag des namiddags om 3 uure oud sijnde 4 jaar en 21 daage en is tot Reyswijk begraven.

1. Hendrik August Meyer, oudste soon van August Meyer, gebooren den 29 January 1747 sied No. 1 angesteld tot commis van de convoye en licenten van 't collegie der admiraliteyt op de Maase te Schenkeschans den 15 Septembres 1772.

In den huewelijke staadt getreeden den 2 January 1772 met Anna Elisabeth van Alphen, geboren den 24 January 1748 oudste dogter van Lamberdus van Alphen, klerk ten comtoire generaal van Hollandt — getrout op Scheveningen door den predikandt Steeneveld.

En hebben deese navolgende kinders verwekt.

a. Maria Hester, geboren te 's-Gravenhage den 6 December 1772, gedoopt door de Luytersche predikandt Sander, getuyge: Haar vaders moeder Anna Maria Dijkman, haar moeders moeder Anna Hester geboore Monbrun gehuwd te 's-Gravenhage met den heer Temminck.

b. Lamberdus August, geboren op Schenkeschans den 9 Juny 1774, in huis gedoopt door den Luyterse predikandt Siebels te Cleeff, de getuyge sijn geweest sijn moeders vader en sijn vaders vader.

c. Gerrardus Frans Adam, geboren den 23 December 1776, gedoopt op Schenkenschans, in de kerk aldaar door den predikandt Hoogers, de getuygen sijn geweest de heer en mevrouw Weenink.

d. Johanna Wilhelmina, geboren den 27 Augustus 1779, gedoopt als voren, getuyge haar moeders broeder Jan Willem van Alphen; Joh[a] Wilh. is overleden 20 April 1857 te Ooltgensplaat.

e. Maria Antoniya, geboren den 30 January 1782, gedoopt te alsvoren, getuyge sijn geweest neef en nigt Gosseling tot Rotterdam woonagtig. Dit kind is gestorven den 25 October 1785 op dinsdag out geworden 3 jaar 8 maanden en 26 daagen, en begraven op Schenkeschans in de kerk op de hoek van de bank, die bij mijn huys hoort.

f. Hendrik August, gebooren den 9 July 1784 gedoopt te alsvoren de getuyge is geweest sijn vader H. A. Meyer.

g. Joseph Caarel, geboren den 30 November 1786, gedoopt alsvoren, getuygen sijn moeders broeder Joseph Caarel van Alphen en mejuffrouw Catrina van de Melden.

h. Johan Christjaan Gotfried, den 7 Juli 1789 gedoopt te daar als voren de getuygen sijn geweest sijn vaders oudste susters man Johan Gotfried Ongerboer en sijn vaders jongste suster Christiana Elisabet Helena Meyer. Is in Oost-Indië als apothecar overleden.

Overgenomen uit een geslachtsregister van H. A. Meyer voornoemd, blijkbaar in 1772 aangelegd.

Van dit geslacht uit Duitschland herkomstig, zijn mij de navolgende nakomelingen bekend:

Lamberdus August Meyer, predikant te Almkerk huwde in het begin van 1800, Jentien Westenbrink, waaruit:

1. Jan Albert Westenbrink Meyer, geboren te Almkerk in 1804, gehuwd te Zwartsluis met Grietje Corver.
2. Albertus Westenbrink Meyer, geboren te Almkerk in 1811, emeritus O. I. predikant te Arnhem, gehuwd met Theodore Paschasia Muller, geboren

18 Maart 1851, beiden overleden te Arnhem.

3. Geertruida Jeanette Meyer, geboren te Almkerk in 1806, gehuwd met Herman Buisman te Zwartsluis, nog aldaar wonende, als weduwe van laatstgemelde, aldaar overleden.
4. Maria Meyer, geboren te Almkerk in 1807, gehuwd met Cornelis van der Vlugt te Middelharnis, beiden aldaar overleden.

Jentien Westenbrink is daarna te Almkerk overleden en Lambertus August Meyer, later predikant te Ooltgensplaat, overleden 26 Jan. 1850, in 1812 gehuwd met Elizabeth Rittmeester, geboren te Almkerk den 29 December 1792, overleden te Ooltgensplaat 17 Mei 1880, waaruit:

1. Geertruida Meyer, geboren te Almkerk in 1813, overleden te Ooltgensplaat in . . ., gehuwd 15 Augustus 1857 met Johan Philippus Hers, geboren te Noordgouwe 12 Maart 1795, geneesheer te Ooltgensplaat; de laatste nog in leven.
2. Adriana Hendrika Meyer, geboren te Ooltgensplaat 6 December 1818, ongehuwd, wonende nog te Ooltgensplaat.
3. Hendrikus Augustus Meyer, geboren te Ooltgensplaat 22 October 1820, gehuwd in 1849 of 1850 met Neeltje Korteweg, geboren te Middelharnis 28 Februari 1814, overleden 6 Februari 1860, daarna met Elizabeth Johanna Cornelia van Nickelen Kuypers, geboren te Middelharnis 29 Augustus 1837; woont met zijn gezin te Leiden.
4. Jeannette Christiana Maria Meyer, geboren te Ooltgensplaat 9 Mei 1823, aldaar gehuwd 27 Januari 1849 met Geert Aling, geboren te Helpman bij Groningen 24 Januari 1819, woont te Haarlem; geen kinderen.
5. Josephina Helena Carolina Meyer; geboren te Ooltgensplaat 7 Februari 1826, gehuwd 27 Januari 1849 met Adriaan Kornelis Beausar, geboren te Ritthem 26 Mei 1823; wonen te Schiedam met hun gezin.
6. Henrietta Johanna Wilhelmina Meyer, geboren te Ooltgensplaat 21 Mei 1829, gehuwd 11 Mei 1854 met Gerardus Johannes Sevenhuysen, geboren te Zierikzee 24 Mei 1823, gemeente-secretaris en ontvanger der loodsgelden te Brouwershaven; zij is overleden te Brouwershaven 25 April 1872.
7. Elizabeth Meyer, geboren te Ooltgensplaat 16 Juni 1832, gehuwd 11 Mei 1854 met Janus Wilten, geboren 23 Juli 1819 in Duitschland; eerstgemelde woont te 's-Gravenhage, laatsgemelde is overleden te Rotterdam.

Brouwershaven, G. J. SEVENHUYSEN.

Het wapen der familie Sonnemans.

Door de vriendelijke tusschenkomst van een onzer lezers te 's-Gravenhage ontvingen wij voor ons archief een viertal brieven over een wapenkwestie in het begin der vorige eeuw, welke brieven niet van belang ontbloot zijn voor de kennis der wapenkunde in ons land. De geachte schenker ontvange voor deze bereidwilligheid hier openlijk onze dank. Wij meenen onzen lezers geen ondienst te doen door hen met den inhoud dezer brieven bekend te maken. De kwestie was deze.

Een zekere heer Gael, wiens eerste vrouw eene dame Sonnemans was wenschte het juiste wapen dezer familie te kennen, daar hij dit op verschillende wijzen vond voorgesteld. Hij richtte zich in December 1706 in dezen tot den heer Victor van Breugel, pensionaris der stad 's-Hertogenbosch, die zijn vragen onderwierp aan het oordeel van zijn neef Sohnius, predikant op het fort Isabelle, »een groot kender van wapens." Deze loste de zaak op en zond een schets van het wapen zooals hij meende dat het moest zijn, en zooals hij »hetzelve voor een raadsheer Beijers te Roermond vóór vijftien jaar nog eens gemaakt had." Later werd echter een nieuwe ontdekking in de zaak gedaan, welke eenige verandering in het reeds vastgestelde wapen schijnt gebracht te hebben, zooals is op te maken uit de beide volgende brieven, die wij hieronder in hun geheel laten volgen.

WelEdele Gestrenge Heer!

Ick hadde mijn onlangs gegeven de eere van aen Uw WelEd. toe te senden het wapen van Sonnemans, ende alsdoen gemelt, dat hetselve seer divers is aen genomen; dogh naderhant ben geinformeert dat sekere ring gemaakt in de vijftiende euwe door de familie van Sonnemans, off iemant van de selve, dit bijgaande wapen is gevoert, 't welk als de oudste, oock het regtsinnigste wert gehouden; ende als soodanig is gekeurt bij mijn neeve den Hr. Sohnius predicant op het fort Isabel, die mij 't selve met sijne couleuren affgemaelt heeft ter handt gestelt; 't welk van mijn schuldige pligt heb geoirdeelt Uw WelEd. te moeten mede deelen.

Ondertusschen wenste meer gelegenthijt te hebben om te geven veele bewijsen dat ick waerlijck ben, en sal blijven

WelEdele Gestrenge Heer
'sBosch, Uw WelEd. gestr.
13 January 1707. Onderdanigsten dienaar
(get.) V. BREUGEL.

Op 't Fort Isabella, 26 January 1707.

Mijnheer en Neef!

Ick had wel gemeend aen Uw geb. op de communicatie van de heer Gaels Missive een gants accurate

onderrigting gegev. te hebb., van 't wapen van Sonnemans en desselfs coleuren indien de heer Victor van B. niet uyt de stad was vertrokk. die t'gem. in een goude signet met sijn coleuren agter een crijstal gestelt, heeft (dat omtrent de 100 jaren de hoogste manier van doen was) en mij belooft met 't gene van die materis heeft mij te sullen mededeelen, waer na ick nu tot desselfs komste sal moeten wagten. Om nu de heer Gaal sijn verlangen na ons vermogen te hulp te komen soude Uwgeb. sijn Ed. konnen berigten dat geseide heer wiens eerste vrou een Sonnemans was, mij verzekert heeft dat 't wapenschilt alleen een swarten Arend is op een gouden velt, de Tijmber of Helmteeken een goude son, sonder iets anders. Hij verhaelde mij ook dat de goude son die sommige op een swart, sommige op een blauw, sommig op een wit veld setten, niet anders is als t'Helmteeken 't welk bij t' geven van enkelde wapenschilden (bij forme van gierigheyt om niets van t'wapen te verliesen) daar in is gestelt om welker wil 't ons niet vreemd voorkomt, dat de coleuren waerop de goude son geplaets is, so verschillende zijn, doordien tot de son of Helmteeken geen veld of gront is, elk laet sijn wapen op pergament of op een blauw of grauw paneel na sijn goed dunken schilderen, sonder dat daer uyt sou moeten volgen dat de coleur van 't pergament of paneel, de gront, of 't veld van de son sou moeten sijn en die de son in 't wapen hebben gebragt, hebben 't verkeerdelijk door gesneden en bij de Son nog een Leeuw gevoegt op deze wijse (in de oorspronkelijke tekst zijn de wapens met de pen geschetst terwijl dezelve hier in noten beschreven zijn) (1) en of twe gecombineerde wapens waren, waer van de Arend de mans en de Son met de Leeuw de vrouws wapen soude te kennen geven, in 't afdruksel dat de heer Gael overgesonden heeft (2) schijnt de Son met de Sonnsblommen 't mans, de Arend 't vrouwenwapen te zijn, en dusdanige zijn hier nog verscheidene in de stad. So de son een blijk van een ouder of jonger branche was so had dit op een dusdanig wijse moeten zijn (3) of ook wel so (4) 't welk bij die branche dan ook altoos moest nagekomen worden dog in onse Republik weet men of hoeft men ook niet sijn wapen van de oudste te onderscheiden dat meest in Englant en Schotlant plaets heeft die meer als 64 distinctien hebben so dat de menigvuldige veranderingen in dit wapen niet anders als bij onkunde, sijn voortgekomen geen blijken van Branchen dat de ouders hare kinderen geen wapenschets nalaten, de kinderen daerna 't wapen opsoekende, worden door de vrinden na de kennisse die se daer van hebben berigt, en dat menigmael heel verkeert en waer sulje 't suiver vinden door dien hier geen Herauten zijn, waer men se enckel of suiver geregistreert sal soeken.

Sommig een 50 jaren herrewaerts sijn ook met die gedagt beladen geweest hoese een wapen meer konden doen spreken, hoe 't heerlijker was, E. g. de familie Wolf een Wolf in 't wapen Haes een Haes in 't wapen etc. en of door die gedagten 't signet dat de heer Gael heeft ook so niet wat verandert is kan ik niet seggen immers de Sonneblommen bij die gelegentheyt daer in gebragt en de Son met de Sonneblommen gesett in de eerste plaetse om de naem van Sonneman daer door dies te beter te kennen te geven. Mijn pen loopt mij verder als ik gedagt hadde. Ick bestan met te seggen dat 't wapen is als gemelt, Uw geb. believe 't gene u hier van aenstaet den heer Gael berigten, met opoffering van mijn onderdanige dienst, en so drae als ick de overige documenten sal magtig worden, ik die Uwgeb. sal ter hant stellen om sijn Ed. toe te senden maer dat nog believe wat te patienteren.

Waer mede ik naest aenbieding van mijn dienst aen Uwgeb. en Nigte verblijve

Mijnheer en Neef
Uwgeb.
Onderdanigste Dienaer en Neef
(get.) SOHNIUS.

---

(1) Gedeeld: *a* een dubbele adelaar, *b* doorsneden, 1 een zon, 2 een klimmende leeuw.

(2) Gedeeld: *a* doorsneden, 1 een zon, 2 drie naast elkander geplaatste goudsbloemen met stengels op terras, *b* een dubbele adelaar.

(3) Dubbele adelaar met schildhoofd beladen met een zon.

(4) Gevierendeeld: 1 en 4 de dubbele adelaar, 2 en 3 de zon.

Het wapen van het geslacht Boonders.

IETS OVER HET AFKEURENSWAARDIGE VAN HET GEBRUIK MAKEN VAN EENS ANDERS CACHET.

Het gebruiken van een cachet, met een ander wapen dan dat zijner eigen familie, verdient voorzeker afkeuring, vooral uit een heraldisch oogpunt, daar op deze wijze aan personen en familiën wapens worden toegeschreven, die werkelijk aan anderen behooren. Verzamelaars van zoogenaamde «lakken» kunnen daar vele voorbeelden van geven. Men ontvangt een brief met een heraldiek cachet verzegeld, knipt het lak uit en geeft het een plaats in zijn verzameling en zet er den naam onder van den persoon, die den brief heeft onderteekend. Wie zal echter nu zeggen of de briefschrijver wel het cachet gebezigd heeft met het wapen zijner familie? Kan het niet zijn, dat hij voor deze gelegenheid eens een cachet gebruikt heeft, afkomstig uit de familie zijner vrouw, of uit die zijner moeder, omdat dit fraaier is gegraveerd, het wapen mooier is, of om een andere reden, misschien ook wel alleen

eens voor de verandering! Wie zal daarop letten, een wapen is een wapen, als de brief maar verzegeld is, dan is het voldoende, denkt menigeen, die van zegels en wapens geen verstand heeft. Ook het overerven van cachetten zelve heeft aan menige familie een wapen gegeven, oorspronkelijk door een aanverwante familie gevoerd. Na een of meer generatiën werd zulk een cachet gevonden, terwijl men het vroeger niet had opgemerkt, en een vreugdekreet gaat op. Ziedaar het wapen, dat onze grootvader of overgrootvader gebruikte, en dat dus ook wij het recht hebben te voeren! Maar men vergeet te onderzoeken of het een voorvader van vaders- of van moederszijde is. Als een eigenaardig bewijs dient het volgende:

Voor ons liggen een achttal brieven, geschreven tusschen de jaren 1803 en 1810 door een zekeren M. Boonders, rentmeester van eenige goederen in de omstreken van Strijen aan Mr. Pieter van Gelre, oud raad en vroedschap te Zierikzee, handelende over het innen der pachten en landhuren, enz. Op zes daarvan zijn nog de zegels te zien, hetzij één of twee lakken, terwijl wij er vier verschillende wapens op vinden. Twee verschillende cachetten voeren een zelfde wapen, nl. een halve gekroonde leeuw; helmteeken: de leeuw uit het schild, tusschen een vlucht.

Dit komt het meeste voor. Toch zal het waarschijnlijk niet het wapen der familie Boonders zijn, daar het wapen, dat vertoont drie boonen, geplaatst 2 en 1, helmteeken: een vlucht en dus sprekend is, zich beter tot deze veronderstelling leent. Dit laatste wapen, vergezeld van een zegel met het wapen waarin de halve leeuw, beide zegels even groot en op dezelfde wijze gesneden komen op den laatsten brief der genoemde serie voor, gedagteekend 17 van grasmaand 1809. Na inzage der brieven zelve met behulp van onze genealogische gegevens komen wij tot het resultaat, dat het wapen met de boonen is van den rentmeester Mattheus Boonders zelve en dat met den halven leeuw van zijne vrouw Adriana Alida de Quartel, met wie hij 11 Mei 1796 te Strijen in ondertrouw werd opgenomen (1). Beide deze gelijkvormige cachetten zullen gemaakt zijn bij het huwelijk, zooals vroeger meer de gewoonte was, wordende de huwelijkscirculaires met de zegels van bruid en bruidegom verzegeld. Waarom gebruikte Boonders echter zoo dikwijls het andere cachet waarop de halve leeuw. Hieromtrent geven de brieven licht. Daarin spreekt hij nl. telkens van zijn schoonvader, wien hij in zijn rentmeesterschap is opgevolgd. Het cachet met den halven leeuw zal dus van zijn schoonvader de Quartel zijn geweest, terwijl dit ook na diens dood op zijn «Comptoir» is gebleven en aldus met de overige zaken aan het rentmeesterschap verbonden, in handen kwam van zijn schoonzoon en opvolger. En nu de twee andere zegels.

Het eene komt voor op een brief van 3 Juli 1808; het is zilver met twee dwarsbalken van vair; tot helmteeken een uitkomende moorin met hoofdwrong.

Dit wapen is niet goed thuis te brengen, en wij weten ook geen reden te vinden, waarom hij dit gebruikt. Waarschijnlijk heeft hij het cachet van een ander gebruikt en was het cachet van zijn schoonvader op het comptoir te Strijen, terwijl hij zijn eigen en dat zijner vrouw hierboven vermeld, welke waarschijnlijk sierlijk bewerkte en gegraveerde signetten waren, niet altijd bij zich had, maar slechts bij zekere gelegenheden. Deze brief werd n.l. geschreven uit Rotterdam, daar hij zijn huis te Strijen in 1807 had verkocht, behoudens het vrij gebruik van zijn comptoir, daar zijn vrouw in ziekelijken toestand zijnde, tegen het tweemaal in een jaar verhuizen van Schoonhoven, hun eigenlijke woonplaats, naar Strijen opzag. Een latere brief, uit Strijen geschreven, is dan ook weder gecacheteerd met het zegel van den ouden heer de Quartel.

Het vierde wapen bevindt zich op het zegel, waarmede de brief gesloten werd, die den 5 Mei 1809 uit Dordrecht is geschreven. Het vertoont in rood drie liggende barbeelenkoppen, geplaatst 2 en 1. Helmteeken: een zespuntige ster tusschen een vlucht. Schildhouders: twee griffioenen met neerhangende vleugels, de staart tusschen de pooten, alles rustende op een arabesk. Dit is het wapen der familie de Bary. De verklaring, waarom Boonders nu dit wapen gebruikt, blijkt eenvoudig en voldoende uit de zinsnede aan het slot van den brief: «Ik schrijve deze van Dort, waar thans mijn zuster, gehuwd met den heer C. J. de Bary, is wonend.»

Dit over de zegels, door den rentmeester Mattheus Boonders gebezigd. Wat hem zelven betreft, kunnen wij nog mededeelen, dat hij raad en regerend schepen der stad Schoonhoven was, waar hij den 6^{e} van wijnmaand 1810 in den ouderdom van bijna 46 jaren overleed, nalatende zijn weduwe in een zwangeren toestand met nog vijf onmondige kinderen.

Den 28 Januari 1811 werd haar een zoon geboren, welke tijding bekend werd gemaakt door haar aangehuwden broeder A. Kok Abz. Zij zelve overleed te Schoonhoven 22 Februari 1825, bijna 50 jaar oud.

RED.

---

(1) Het wapen met den halven leeuw heeft veel overeenkomst met dat der familie de Man, welke voert in zilver een halve roode leeuw, goud gekroond. Helmteeken: de halve leeuw uit het schild. Dekkleeden: zilver en rood. Verschil levert dus het helmteeken op, daar wij op de cachetten de leeuw tusschen een vlucht aantreffen.

Wie kan ons het wapen der familie de Quartel mededeelen tot staving van het hier uitgesproken vermoeden?

De oude kerkregisters in ons land.
(Vervolg).

BERGAMBACHT.

Doopregister der Hervormden, loopende van 1644 tot 1811.

Trouwregister der Hervormden van 1710–1811.

BERGEN (N.-Holland).

Doopregister van de Hervormde-kerk van 1644—1811.

Idem der Roomsch Katholieke-kerk van 1721—1811, in 2 banden.

Register der huwelijken, door schout en schepenen van Bergen gesloten van 1641—1811, in vijf banden.

In het eerste register: 3 trouwacten uit de jaren 1604 en 1606.

Register van aangifte voor het middel van het begraven te Bergen ingevolge ordonnantie van 26 October 1695 van 1717—1810, in vijf banden.

Deze registers berusten op dit oogenblik (1888) met het geheele oud-archief dezer gemeente ter provinciale griffie te Haarlem.

BERGEN (Limburg).

In het gemeentearchief zijn tegenwoordig de Roomsch Katholieke kerkregisters van geboorten van 19 Januari 1746—18 Augustus 1798.

Idem van huwelijken van 13 Februari 1746—7 September 1798.

Idem van overlijden van 15 April 1746—1 Juni 1798.

BERGEN OP ZOOM.

De doopregisters der Gereformeerden aldaar loopen van de jaren 1589—1593 en van 1597—1811, in 17 banden.

De doopregisters der Roomsch Katholieken loopen van de jaren 1650—1811 in 8 banden.

Het doopregister der Lutherschen loopt van 1749 tot 1810.

Het doopregister der Waalsche-kerk loopt van 1689 tot 1806.

Aangaande aldaar voltrokken huwelijken vindt men in het archief:

Boeken van kerkelijk gehuwden, loopende van 1585 tot en met 1809 in 11 banden.

Trouwboek der Roomsch Katholieken, loopende van 1650—1750 in 3 banden.

Trouwboek der Waalsche-kerk van 1691—1802.

Stads trouwboek van 1748—1810, in 5 banden waarbij behooren drie registers van ondertrouw.

Grafboeken van 1660—1810 in 5 banden.

BERGSCHENHOEK.

De doopboeken der Gereformeerden loopen van 1660 tot 1753 in één band.

De trouwboeken der Gereformeerden loopen van 1659—1752 in één band.

De doopboeken der Roomsch Katholieken loopen van 1682—1800 in één band.

De trouwboeken der Roomsch Katholieken loopen van 1682—1809 in één band.

BERKEL (N. Br.).

Het doopregister der Roomsch Katholieke parochie **Enschot,** thans gemeente **Berkel** c. a., bevat de geboorten dier parochie van 1770—1810; van 1810—1813 bestaat er dienaangaande niets, wellicht is een en ander in 1842 door brand vernield.

Van 1814 tot heden bestaan de gewone registers van den Burgerlijken Stand.

Van overlijden en huwelijken vóór 1814 is niets te vinden. Alleen van het overlijden is door den koster der parochie **Enschot** in een klein boekje wat aangeteekend.

BERKEL EN RODENRIJS.

De doopregisters der Gereformeerden loopen van de jaren 1587—1648, samengevat in één band met het trouwregister der Gereformeerden loopende van 1608 tot 1648.

De doopregisters der Gereformeerden loopen van de jaren 1649—1682 saamgevat met het trouwregister der Gereformeerden loopende van 1649—1682 in 1 band.

De doopregisters der Gereformeerden loopen van 1603—1727 saamgevat met het trouwregister der Gereformeerden loopende van 1683—1727 in 1 band.

Het doopregister der Gereformeerden loopt van de jaren 1728—1811 in 1 band.

Het trouwregister van 1728—1811. Idem.

De doopregisters der Roomsch Katholieken loopen van de jaren 1657—1724 saamgevat met het trouwregister van de jaren 1657—1725 en met het register der overledenen van de jaren 1657—1809, 1 band.

De doopregisters der Roomsch Katholieken loopen van de jaren 1724—1763 met het trouwregister van de jaren 1726—1730 in 1 band.

Het doopregister der Roomsch Katholieken loopt van 1763—1812 in 1 band.

Het trouwregister van 1763—1810 in 1 band.

Het register van trouwaangifte loopt van 1701—1732 samengevat in één band met het register van sterfaangiften loopende van 1701—1726.

Het register van aangegeven lijken van 1780—1805 in één band.

Idem van 1806—1811. Idem.

Het register van trouwaangiften loopt van 1751—1780 samengevat met het register van sterfaangiften loopende van 1750—1780.

Doopboek der Remonstranten loopt van 1731—1811 in één band.

Grafboek van de Gereformeerde-kerk loopt van 1713 tot 1747 in één band.

Idem van 1767—1791. Idem.

BERKENWOUDE EN DEN ACHTERBROEK.

Doopboek der Gereformeerden aldaar, loopende van 3 Februari 1675 tot 22 Januari 1702.

Een trouwboek loopende van 6 Januari 1675 tot 8 Januari 1702.

Deze twee boeken in één band.

Doopboek loopende van 17 April 1702 tot 22 December 1811, in twee banden.

Trouwboek loopende van 18 Juni 1702 tot 7 April 1811, in één band.

Een register, bevattende aangevingen wegens den impost op het begraven van 1773—1805.

Aangevingen alsvoren ingevolge de publicatie van 4 October 1805 over de jaren 1806—1811.

Aangevingen wegens den impost op het trouwen van 1773—1810.

BERKHOUT.

De doopregisters der Ned. Hervormden te Berkhout loopen van December 1715 tot Februari 1811 in twee banden.

Idem der Roomsch Katholieken te **Spierdijk**, loopen van Juni 1632 tot Maart 1812 in 3 banden.

Idem der Roomsch Katholieken te **Goorn** loopen van 1697 tot 1812 in één band, met los aanteekenboekje.

De trouwboeken der Ned. Hervormden te Berkhout loopen van 1677 tot 1806 in twee banden.

Idem der Roomsch Katholieken te **Spierdijk** loopen van November 1631 tot 25 Maart 1692 en van April 1728 tot 1790, in twee banden.

Idem der Roomsch Katholieken te **Goorn** loopen van 1697 tot 1812 in één band met los aanteekenboekje.

Het dorpstrouwboek loopt van 1 Juni 1795 tot 23 Juni 1811.

Het register van huwelijksgeboden der gemeente loopt van 1806 tot Juni 1811.

De grafboeken der Ned. Hervormden te Berkhout loopen van 1674 tot 1687; van 1723 tot April 1728 en van April 1735 tot Maart 1812 in drie banden.

BERLICUM (N. Br.).

Doopregisters der Roomsch Katholieken van 1604 tot 1801, in 7 banden.

Register van gedoopten en huwelijken der Hervormden van 1653 tot 1678, 1 band.

Registers van gedoopten, huwelijken en overlijden der Hervormden van 1679 tot 1810, 2 banden.

Dorps dood- en begrafenisregisters van 1740—1811, 2 banden.

Register van ondertrouw voor heeren schepenen van 1664—1698.

Trouwboek van schepenen van Berlicum en **Middelrode** van 1708 tot 1809, 2 banden.

BEST.

Een oud register Roomsch Katholiek van 1612 tot 1750; doop-, trouw- en doodacten, doch op verschillende plaatsen onvolledig.

Een doopboek Roomsch Katholiek van 1750—1810.

Verschillende begrafenisboekjes van af 1748—1810.

BEUGEN.

Roomsch Katholieken. Doop-, overlijden- en huwelijksregister over de jaren 1663—1771, één band.

Doopregister van 1771—1810. Id.

Overlijdensregister van 1771—1818. Id.

Rijkevoort. Roomsch Katholieken: Doop-, huwelijks- en overlijdensregister over de jaren 1722—1810, 1 band.

Beugen. Gereformeerden: Kerkelijk trouwboek van 1761—1811. Doopregister van 1767—1814. Overlijdensregister van 1787—1814, in één band.

BEUNINGEN EN EWIJK.

Het kerkboek der Hervormde gemeente van 1637 tot 1772.

Het doopboek Idem van 1772—1810.

Het duplicaat van dit doopboek, gehouden door den koster van 1772—1810.

Het doopboek der Hervormde gemeente van **Weurt** van 1772—1887.

Idem van die te Beuningen en te Ewijk gedoopt zijn van 1787—1796.

Het doopregister van de Roomsch Katholieke gemeente van Beuningen van 1796—1817.

Idem van **Weurt** van 1797—1811.

Het register der verschillende akten van den Burgerlijken Stand van Beuningen en **Weurt** in 1811 en 1812, met een onvoltooid duplicaat van Beuningen over 1811.

Het trouwboek van Beuningen en Ewijk, gehouden door de predikanten dier gemeente van 1772—1809.

Het duplicaat van dit trouwboek van 1772—1815.

Het trouwboek, gehouden door de huwelijks-commissarissen van Beuningen van 1796—1811.

Het huwelijksregister van **Weurt** van 1796—1810 en der begravenen van 1807—1811.

Aanteekenboek der dooden en begravenen te Beuningen van 1742—1797.

Idem van 1797—1810.

BEUSICHEM.

De doopregisters der Hervormden van 1653 tot 1811 in 2 banden.

De doopregisters der Hervormden te **Zoelmond** van 1749 tot 1811 in 2 banden.

Register van huwelijks-proclamatiën der gemeente Beusichem van 1759 tot 1812 in een band.

Register van voltrokken huwelijken en gedane

huwelijks-proclamatiën der kerk van Beusichem van 1653 tot 1812 in 2 banden.

Trouwboek van de Gereformeerde kerk te **Zoelmond** van 1749—1812 in een band.

Register van begravingen te Beusichem van 1748 tot 1796.

Idem. Idem. Idem. 1753—1774. en van 1778—1785 in één band.

Register der begravingen te Beusichem van 1806—1812 in één band.

Register van de aanteekening der dooden te **Zoelmond** van 1798—1812 in één band.

BEVERWIJK (1).

Van de Gereformeerden. Doopboeck, van A°. 1659—1723.

Idem Idem Idem. 1723—1811.

Trouboeck der gemeynte christi tot Beverwijk van A°. 1620—1691.

Idem. Idem. Idem. A°. 1691—1753.

Trouboek van A°. 1753—1813.

Van de Roomsch Katholieken. Doopboeck (ook van **Wijk aan Zee** en **Wijk aan Duin**) A°. 1680—1776.

Doopboek van A°. 1777—1812.

Van de Lutherschen. Doopboek van 1779—1812.

Van de Israëlieten. Register van geboorten van A°. 1793—1811.

(Van andere gezindten zijn er geene aanwezig).

De stedelijke registers bestaan in:

Trouwboeken een van A°. 1608—1630.

Idem.	Idem.	1630—1673.
Idem.	Idem.	1674—1715.
Idem.	Idem.	1746—1780.
Idem.	Idem.	1780—1804.
Idem.	Idem.	1805—1811.

Aanteekeningen betrekkelijk huwelijksaangifte. 1756—1796.

Idem. Idem. Idem. A°. 1796—1805.

Middel van begraven van A°. 1749—1755.

Aangeevinge van lijken, Idem 1756—1796.

Lijst der aangegevene lijken Idem 1806—18(17).

Register van aangenomen familienamen, van A°. 1811, (in dubbel).

NIEUW BEIJERLAND.

Doopregisters der Gereformeerden van de jaren 1658—1787. (Een band).

Huwelijken 1658—1788. (Een band).

OUD BEIJERLAND.

Een doopboek van 5 September 1627 tot 23 December 1645.

Idem van 1 Januari 1674 tot ult° December 1742.

Een doopboek van 1 Januari 1743 tot ult° December 1796.

Idem van 1 Januari 1797 tot ult° December 1811.

Een trouwboek van 1 Januari 1629 tot 14 Augustus 1650.

Idem van 18 September 1650 tot en met 1673.

Idem van 1674 tot en met 1688.

Idem van 1689 tot en met 1737.

Idem van 1738 tot en met 1811.

Een register van huwelijken van Juli 1795 tot 23 Juni 1810.

Idem van huwelijks-aanteekeningen van 1803 tot en met 1811, tevens inhoudende begraven lijken van 1803 tot en met 1805.

Register van begraven lijken van 1734 tot 6 Maart 1748.

Idem houdende aangiften der begraven lijken van 8 April 1748 tot 28 Augustus 1780.

Register houdende aanteekening der begraven lijken van 2 September 1780 tot 24 November 1802.

Register der aangegeven lijken van 1 Januari 1806 tot ult° December 1811.

ZUID-BEIJERLAND.

Verklaringen van huwelijksafkondigingen enz. 1726—1802 en enkele stukken 1811.

Registers van het begraven van Maart 1735—October 1747, alsmede op het trouwen, van April 1735 tot October 1747.

Van het begraven van October 1747—Juni 1749.

Van acten van geboorte, van Maart—December 1811.

Van overlijden van Maart—December 1811.

Van huwelijks-afkondigingen, van Maart—December 1811.

Van huwelijks-acten, van Maart—December 1811.

Verzoeken tot het doen afkondigen van huwelijksgeboden van 1802—1811.

Attestatiën van gedane huwelijksproclamatiën 1803—1811.

Huwelijks-consenten 1809—1811.

Bewijzen van aangiften in ondertrouw, 1800—1812.

Register van huwelijken, van September 1795—1810.

Register van aangevingen om te trouwen, alsmede om te begraven, van 26 Juni 1749—1805, en van aangeving van advertentiën of berigten van den burgerlijken stand, na primo November 1797 in de couranten geplaatst op de publicatie van het Provinciaal Bestuur van Holland. 1798, 1804, 1805.

Register (lijste) der gedoopte kinderen, van 1710—1750, en tevens bevattende lijste dergenen, die in ondertrouw zijn opgenomen en zijn getrouwd, 1713—1750, één band.

Doopboek 1751—1800, één band.

(1) Diverse trouwacten uit de registers zijn medegedeeld in de *Nederl. Leeuw* Jaarg. 1886.

Trouwboek 1751—1795, één band.
Doopboek 1792—1811, één band.
Trouwboek 1792—1795, één band.
Alphabetische tafel der geborenen, 1800—1811.
Idem der overledenen, 1806—1811.
En Register van aangegeven lijken, 1806—1811.

BIERUM.

Doopprotocol der Gereformeerden te **Spijk** loopende van af 1735 tot 1811 in 2 deelen.
Idem te **Losdorp** loopende van 1683 tot 1811 in 1 deel.
Idem te **Holwierde** loopende van 1728 tot 1811 in 1 deel.
Idem te **Godlinze** loopende van 1753 tot 1811 in 1 deel.
Idem te Bierum loopende van 1705 tot 1811 in 1 deel.
Idem te **Krewerd** loopende van 1626 tot 1776 in 1 deel.
Trouwboek van de groote kerk te **Holwierde** loopende van 1728 tot 1811, 1 deel.
Idem te **Godlinze** loopende van 1763 tot 1811 in 1 deel.
Idem te **Krewerd** loopende van 1626 tot 1780 in 2 deelen.
Alle registers zijn in een slechten staat en zeer onvolledig.

BIERVLIET.

Doopboeken van 1640—31 Juli 1799, 3 banden.
Trouwboek van 1667—23 Juli 1796, 1 band.

BIGGEKERKE.

Het doopboek van 18 November 1770—25 November 1810, tevens trouwboek van 20 April 1771—30 December 1810 berust bij den burgerlijken stand.
In het kerkelijk archief is o. m. aanwezig:
Het consistorieboek van **Bekeercke** van 1583—1716.
Lijst van predikanten van 1583—1834.
Grafboek van 1611—1717.
Trouwboek, tevens doopboek van 1668 en 1687.

HET BILDT (Friesland).

Doop- en trouwboeken van **St. Anna parochie** van 1650—1772.
Geboorten van 1811 en overleden van 1806—1811, 1 band.
Doopboek van **St. Anna parochie** van 1772—1812, één band.
Doop- en trouwboek van **St. Jacobi parochie** van 1748—1812, één band.
Trouwboeken van **St. Anna parochie** van 1772—1811 en van **St. Jacobi parochie** van 1650—1770, één band.
Doop- en trouwboeken van **Lieve Vrouwe parochie** van 1707—1812, één band.
Ondertrouw van 1812—1816, één band.
Overledenen van 1811. Idem.

DE BILT.

Een doopregister der Hervormde gemeente de Bilt van 19 Mei 1689—5 Januari 1812.
Een begrafenisboek, loopende van Februari 1793 tot 23 Februari 1812.
Een register (N°. 13) van ondertrouw en huwelijken in de Hervormde kerk van de Bilt, loopende van 3 Mei 1738—27 Februari 1810.
Een register van getrouwden in de Hervormde-kerk te de Bilt, loopende van 29 September 1689—15 Februari 1738.

BINGELRADE (1).

Kerkelijke registers van doop-, sterften en huwelijken zijn sedert 1608 hier aanwezig en loopen tot aan den Franschen tijd.

BLADEL.

De doopregisters der Roomsch Katholieke gemeente van Bladel loopen van 1684—1756, één band.
Idem van 1756—1810, Idem.
Idem van **Netersel** van 1746—1810, Id.
Doopregisters, lidmaatsboek, Gereformeerden van de kerk van Bladel en **Hapert** van 1688—1729 en van 1729—1759, één band.
Trouwboek van 1728—1759 (kerk Bladel).
Doopboek kerk **Hapert** en Bladel van 1760—1810, één band.
Trouwboek van de Dingbank van Bladel, **Reusel** en **Netersel** van 1718—1725, één band.
» 1725—1747, Id.
» 1747—1771, Id.
» 1771—1778, Id.
» 1778—1792, Id.
» 1793—1804, Id.
» 1805—1810, Id.
Trouwboek der Protestanten van Bladel en **Hapert** van 1760—1800.
Trouwregister van Bladel, **Reusel** en **Netersel** van 1717 tot 1761.
Doodboek van Bladel en **Netersel** van 1720—1810.
Doodboek van **Netersel** van 1798—1811.

BLANKENHAM.

Doopboek der Hervormden van 1791—1813, in twee banden.
Lidmatenboek (getrouwden en gedoopten), van af 1716.

BLARICUM.

Doopboek der Roomsch Katholieke gemeente, van 1773—1813.
Register van huwelijken van 1795—1811.
Idem der impost op het trouwen van 26 October 1695—April 1729.
Idem der impost op het begraven van 15 November 1695—April 1729.
Idem van begraven van 1729—1769 en van 1770 tot 1805.

(Wordt vervolgd).

(1) De registers berusten thans (1888) tijdelijk bij de rechtbank te Maastricht om te worden overgenomen.

Necrologie over 1887.

Zooals gewoonlijk laten wij ook thans hieronder volgen de lijst van verdienstelijke personen, die in 1887 het vaderland ontvielen. Aanspraak op geheele volledigheid mag de arbeid niet maken, doch voor den bibliograaf is er voorzeker toch wat nieuws in te vinden.

8 Januari te Groningen, Dr. Johannes Friedrich Karl Ranke, geboren te Kaiserswerth a/d Rijn 31 Mei 1849; sedert 15 Mei 1878 hoogleeraar in de geneeskunde aan de hoogeschool te Groningen, aan welke instelling hij zijne bibliotheek legateerde, geschat op eene waarde van f 40.000; zoon van Friedrich en van Julie Riedel.

9 Januari te Amsterdam, Dr. Justus Lodewijk Dusseau, geboren aldaar 20 April 1824, med. doctor te Amsterdam. Verscheidene werken van zijne hand, zoowel op geneeskundig als belletristisch gebied, zagen het licht. Gehuwd eerst met Engelina Jacoba Reydon, overleden te Amsterdam 24 Februari 1877, oud 50 jaar, daarna met Aletta Elisabeth van Pellecom.

13 Januari te Amsterdam, Dr. Pieter Hendrik Suringar, geboren te Lingen (Hannover) 3 Januari 1813, oud hoogleeraar in de geneeskunde aan het voormalig athenaeum te Amsterdam, zoon van Lucas en van Catharina Anna Elisabeth Beckhaus, gehuwd te Amsterdam 25 Juni 1840 met Pauline Cécile Joséphe van Baerle, dochter van Mr. Charles Gérard en van diens tweede vrouw Dieudonnée Joséphe Henroteaux.

15 Januari te Amsterdam, Dr. Cornelis Marinus van der Sande la Coste, geboren te Werkendam 2 Maart 1815, doctor in de geneeskunde en de natuurlijke wijsbegeerte en rustend lid der Koninklijke Academie van Wetenschappen.

16 Januari te Haarlem, Mr. Jan Justus Enschedé, geboren aldaar 6 April 1807, tot 1 Januari te voren hoofd van de bekende firma Joh. Enschedé & Zoon, te Haarlem, was jaren lang president der arrondissements rechtbank aldaar, president der kerkvoogden der Nederlandsch Hervormde gemeente, secretaris van Teylers genootschap, regent van het burgerweeshuis, zoon van Jacobus en van Johanna Christina Abbensets, gehuwd te Rotterdam 25 April 1833 met Cornelia Dalen, geboren aldaar 20 December 1808, overleden te Haarlem 10 November 1881, dochter van Abraham Cornelis en van Jacoba Catharina Durselen.

19 Januari te Deventer, Dr. Adrianus Marinus Ledeboer, geboren te Rotterdam 31 Maart 1797, oud geneesheer, curator van het gymnasium te Deventer, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, zoon van Bernardus en van Anna Christina van den Ende, gehuwd te Rotterdam 30 Juni 1830 met Jacoba Martha van Oordt, geboren aldaar 20 September 1810 en overleden 17 Februari 1850, dochter van Willem Hendrik en van Henriëtte Françoise Chabot.

1 Februari te Rome, Jan Hendrik Koelman, geboren te 's-Gravenhage 22 Januari 1820, kunstschilder (zie zijne levensschets van Mr. C. VOSMAER in de *Nederlandsche Spectator*, 1887, N° 8).

4 Februari te Delft, Dr. Abraham Willem Theodoor Juynboll, geboren te Franeker in 1835, promoveerde te Leiden in 1863 tot doctor in de godgeleerdheid, werd docent in het Moslem's recht aan de Instelling voor onderwijs in de taal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch Indië te Delft en in 1872 door den gemeenteraad benoemd tot hoogleeraar; hij was tevens bibliothecaris dier instelling, lid van de maatschappij der Nederlandsche letterkunde, enz.

10 Februari te Delft, Peter Diedrich Grothe, geboren te Herscheid (Westphalen) 23 Juni 1806, oud hoogleeraar aan de polytechnische school te Delft, schrijver van «Mechanische Technologie» en de eigenlijke grondlegger van het technologisch onderwijs in Nederland.

10 Februari te 's-Gravenhage, Pieter Jan Baptist Carel Robidé van der Aa, geboren te Oosterbeek bij Arnhem 23 Mei 1832, studeerde aan het Luthersch seminarium te Amsterdam, schreef veel onder het pseudoniem van Robrecht van Peene, bestuurslid van het Koninklijk Instituut voor de taal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch Indië te Delft, ondervoorzitter van de Vereeniging tot beoefening der krijgswetenschappen, historicus en geograaf bij uitnemendheid, zoon van Petrus Elisa en van Lucia Maria de Jongh.

19 Februari te Nieder Ingelheim bij Maintz, Eduard Douwes Dekker, geboren te Amsterdam 2 Maart 1820, oud O. I. hoofdambtenaar, beroemd schrijver onder den pseudoniem Multatuli, zoon van Eduard en van Sietske Eeltjes Klein, gehuwd eerst te Tjandjor (Preanger-reg.) 10 April 1846 met Everdine Huberta baronnes van Wijnbergen, daarna met M. Hamminck Schepel.

7 Maart te Nijmegen, Willem Karel Jan baron van Dedem, geboren te Sloten 5 Juni 1808, gepensionneerd luitenant generaal der infanterie, adjudant des Konings in buitengewonen dienst, erkend in den Nederlandschen adelstand bij koninklijk besluit van 5 Juni 1870, N° 25, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, gehuwd eerst op den huize Vosbergen 1 October 1838 met Anna Philippina Catharina baronnes Sloet van Hagendorp, geboren te Deventer 12 Januari 1816, overleden te Hyères (departement Var) 21 April 1864, dochter van baron Boudewijn Reint Wolter en van Catharina Elisabeth Louise baronnes van Dedem van Vosbergen, daarna te 's-Gravenhage 19 Juni 1867 met Louise Frieswijk, geboren 28 November 1829, overleden te Nijmegen 19 November 1877, weduwe van Isaäc van den Bosch, dochter van Jan Hendrik en van Constantia ten Cate.

3 Maart te Florence, Mr. Theodorus Marinus Roest van Limburg, geboren te Rotterdam 8 Juli 1806, oud

minister van buitenlandsche zaken, weduwnaar van Isabella Cass, geboren te Detroit (Amerika) 28 October 1820, dochter van den generaal Lewis Cass.

15 Maart te 's-Gravenhage, Frans van Exter, oud 76 jaar, gepensionneerd luitenant generaal, ridder der Militaire Willemsorde, versierd met het Metalen Kruis, gehuwd met Wilhelmine Christine Jacqueline Gerardine Cornelia Hoffman, geboren te Bouillon (Belgie), overleden te 's-Gravenhage 11 Maart 1887 oud 66 jaar, dochter van Johannes Casparus en van Maria Auguste Schouten.

18 Maart te Middelburg, Mr. Carolus Johannes Pické, geboren te Koudekerke 21 April 1831, oud minister van justitie, burgemeester van Middelburg, lid van de Eerste Kamer der Staten Generaal, gehuwd te Middelburg 6 Augustus 1856 met jonkvrouw Henriëtte Johanna Anna Schuurbeque Boeye, geboren aldaar 31 Mei 1834, dochter van Jhr. Mr. Samuel en van Jeanne Elizabeth Sprenger.

6 April te Breda, Jhr. Ferdinand van Spengler, geboren te 's-Hertogenbosch 5 November 1834, luitenant-kolonel van den generalen staf, ridder 3e klasse der orde van de kroon van Pruissen, zoon van Jhr. Joannes Theodorus en van Maria Henriëtte Westenberg, gehuwd te 's-Gravenhage 29 October 1862 met Georgette Charlotte Nicola, geboren aldaar 6 Mei 1844, dochter van George Carel en van Cornelia Wilhelmina Cheriex.

10 April te Utrecht, Frederik Constantijn Raoul Boers, geboren te Hazerswoude 20 Augustus 1807, gepensionneerd generaal-majoor hoofdintendant, commandeur der orde van de Eikenkroon, zoon van Mr. Charles Gulielm en van Henriëtte Maria Geertruida l'Honoré, gehuwd te Utrecht 17 October 1833 met Henriëtte Elisabeth Sophie Westenberg, geboren te 's-Gravenhage 4 Juli 1804, weduwe van Andreas Theodorus van der Vlist, dochter van Gijsbert en van Adriane Sophia Lincklaan.

14 Mei te Leeuwarden, Tjallingh Minne Watse Els baron Collot d'Escury, geboren te Minnertsga 29 Maart 1825, commandeur der Duitsche orde, balije van Utrecht, oud burgemeester van Barradeel, zoon van baron Carel Willem Els en van diens tweede vrouw Anna Clara Electa Walburga baronnes van Asbeck, gehuwd 19 November 1851 met Maria Taad Wierdsma, geboren te Leeuwarden 22 Juni 1821, aldaar overleden 16 Januari 1873, dochter van Mr. Pieter en van Johanna Elisabeth Wichers.

19 Mei te 's-Gravenhage, Mr. Pieter Blussé van Oud-Alblas, geboren te Dordrecht 11 Maart 1812, oud lid van den gemeenteraad aldaar, oud minister van financiën, lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal, zoon van Adolf en van Jacoba Holle, gehuwd te Gorinchem 15 Juli 1840 met Pauline Henriëtte Holle, geboren in 1815, overleden te Dordrecht 25 Juni 1849.

16 Juni te 's-Gravenhage, Jhr. Jacob Reinoud Theodoor Ortt, geboren te Amsterdam 13 November 1817, oud hoofdinspecteur van den waterstaat, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, commandeur van die der Eikenkroon, zoon van Jhr. Hendrik Jacob en van Jonkvr. Agnes Maria Warin, gehuwd te Maastricht 25 Juni 1850 met Leontine Louise Josephine de Raikem, geboren te Luik 2 Juni 1831, dochter van Felix Louis en van Johanna Jacobina Lenssen.

18 Juni te Assen, Georg Rudolph Wolter Kymmell, geboren aldaar 10 October 1819, rijksarchivaris in de provincie Drenthe, ridder der orde van de Eikenkroon, zoon van Jan Abraham Rudolf en van Anna Vos, gehuwd te Zwolle 11 Juli 1850 met Anna Clasina Ovink, geboren aldaar 23 November 1824, dochter van Assuerus en van Lourentia Willemina Revius.

21 Juni te Utrecht, Dr. Gozewijn Jan Loncq, geboren te Rotterdam 19 December 1810, emeritus hoogleeraar in de geneeskunde te Utrecht, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, zoon van Corneille Jean en van Maria Dijkmans, gehuwd te Rotterdam 30 September 1840 met Anna Adriana Trompert, overleden te Utrecht 3 November 1866.

5 Juli te Assen, Mr. Lucas Oldenhuis Gratama, geboren 7 Juni 1815, raadsheer in het voormalig provinciaal gerechtshof in Drenthe, oud lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, lid van de provinciale staten van Drenthe, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, zoon van Mr. Sibrand Gratama en van Johanna Gesina Oldenhuis Kymmell, gehuwd 2 Juli 1841 met Lubbertha Matthia Schukking, geboren te Smilde 28 Mei 1815, overleden te Assen 28 December 1860, dochter van Mr. Michael en van Johanna Elizabeth Klopman.

27 Augustus te Geertruidenberg, Johannes Cornelis Coets van Baggen, oud 92 jaar, oud-kolonel der cavalerie, ridder der beide Nederlandsche orden, versierd met het Metalen kruis en het zilveren Kruis van 1813—15.

17 September te 's-Gravenhage, Mr. Laurent Philippe Charles van den Bergh, geboren te Dusseldorp 20 Juni 1805, rijksarchivaris, lid van den Hoogen Raad van Adel, schrijver van vele werken, ridder der orden van den Nederlandschen Leeuw en van de Poolster van Zweden, zoon van Johan Cornelis en van Josephine Eliana Serrurier.

22 September te 's-Gravenhage, Mr. Jan Willem Gefken, geboren te Amsterdam 9 Mei 1807, oud procureur-generaal in Suriname en lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zoon van Jan Joachim en van Antoinette Charlotte Niemann, gehuwd te Breda 24 Maart 1836 met Alida Catharina Wilhelmina Mansfeldt, geboren te Breda 3 Januari 1810.

1 October te 's-Gravenhage, Mr. Jacob Leonard de Bruyn Kops, geboren te Haarlem 27 December 1822,

oud hoogleeraar aan de polytechnische school te Delft, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zoon van Cornelis Joannes en van Marie Constance Françoise de Bosset, gehuwd te 's-Gravenhage 2 Mei 1855 met Arnoldina Wilhelmina Stratenus, geboren aldaar 12 Mei 1833, dochter van Mr. Pieter en van Wilhelmine Arnoldina Cunaeus.

12 October te 's-Gravenhage, Cornelus Matheus Hubertus Pel, geboren te Maastricht 29 Augustus 1819, gepensioneerd generaal-majoor der infanterie, adjudant des Konings in buitengewonen dienst, voorzitter der vereeniging tot beoefening der krijgswetenschappen, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, ridder 2e klasse der orde van den Gouden Leeuw van Nassau met de Zwaarden, commandeur van het Legioen van Eer, grootkruis der orde van de Eikenkroon, zoon van Jacobus en van Maria Gijsberta de Goey, gehuwd met Louise Françoise Elisabeth Stutzer, geboren te Brugge 27 Juni 1820, dochter van Ludovica Francisca Emilie Stutzer, geboren Jager.

24 October te Bronbeek bij Arnhem, Johannes Cornelis Jacobus Smits, geboren te Utrecht 12 Mei 1812, gepensioneerd generaal-majoor van het Oost-Indisch leger, commandant van het invalidenhuis Bronbeek, adjudant des Konings in buitengewonen dienst, ridder der Militaire Willemsorde 3e klasse, der orde van den Nederlandschen Leeuw, grootkruis van die der Eikenkroon, versierd met het Metalen Kruis en een Eeresabel, zoon van Martinus en van Johanna Jacoba Alida de Mol, gehuwd eerst met Augusta Cornelia Elisabeth Henriëtte Schenk, daarna met Cornelia Adriana Heineken.

19 November te 's-Gravenhage, Otto baron van Wassenaer, heer van de beide Katwijken, geboren te Nijmegen 26 December 1823, oud officier der genie, lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal, opperceremoniemeester, opperstalmeester des Konings, voorzitter der evangelische alliantie in 1867, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, grootkruis der orde van de Eikenkroon, eereridder der Johanniterorde van Pruissen, ridder 2e klasse der orde van St. Stanislaus van Rusland, commandeur der orde van den Witten Valk van Saksen Weimar Eisenach, zoon van baron Otto en van Jacqueline Cornelia baronnes van Balveren, gehuwd te 's-Gravenhage 15 September 1854 met Jacqueline Adrienne Henriëtte Hoffman, geboren te Rotterdam 11 December 1828, dochter van Marie Aart Frédérick Henri en van Cornelia Adriana Groen van Prinsterer.

20 November te 's-Gravenhage, Hendrik Jacob baron Taets van Amerongen van Woudenberg, geboren te Amsterdam 10 December 1822, generaal majoor, adjudant en chef van het dienstdoende militaire huis des Konings, commandeur der orde van de Eikenkroon, idem der militaire orde van de Heilige Maagd van Portugal, idem met de ster der orde van den Witten Valk van Saksen Weimar Eisenach, idem der orde van het Zwaard van Zweden, grootkruis der orde van Frans Josef van Oostenrijk, ridder 3e klasse van den Gouden Leeuw van Nassau, en van den Rooden Adelaar van Pruissen, zoon van baron Joost en van Sarah Johanna Hulft, gehuwd te Breslau 18 Februari 1862 met Wilhelmine Johanna Elisabeth baronnes von Knobelsdorff, geboren te Leubus (Silesië) 30 Juli 1840, overleden te Laudeck (Silesië) 7 September 1862, dochter van baron Wilhelm Georg Ferdinand Theodor en van Anna Paulina Wolff von Schutter.

5 December te 's-Gravenhage, Saris Leonhard Jacob Queysen, geboren te Zwolle 9 Januari 1821, gepensionneerd generaal majoor der infanterie, adjudant des Konings in buitengewonen dienst, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, commandeur van die der Eikenkroon en van de Leopoldsorde van Belgie, zoon van Jan Anthonie en van Clara Maria Jacoba van Lochteren Stakebrant, gehuwd te Breda 18 Juni 1852 met Johanna Henriëtte Louise Adriana Verschoor, geboren te 's-Gravenhage 16 Augustus 1831, overleden aldaar 3 September 1880, dochter van Jan Jacob en van Henriëtta Isabella Philippina baronnes Sweerts de Landas.

31 December te 's-Gravenhage, Mr. Jan Gustaaf Rochussen, geboren te Amsterdam 13 Augustus 1829, rijksadvocaat, rechtsgeleerde van het huis des Konings, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw en van die der Eikenkroon, gehuwd te 's-Gravenhage 24 Juni 1875 met Angélique Louise Regina Piceni, geboren te 's-Hertogenbosch 19 Januari 1835.

W. G. VAN OYEN.

Inhoud Tijdschriften.

Maandblad van het Genealogisch-Heraldiek Genootschap «De Nederlandsche Leeuw,» Ve jaargang, 1888.

N°. 3. Benoemingen tot eerelid en tot corresponderende leden; Verslag van de algemeene vergadering van 10 Maart 1888; Familie van Strien, inzonderheid met betrekking tot Wolfaartsdijk; Kwartieren van J. A. de Bergh; Familiewapens; Familieberichten.

N°. 4. Benoemd lid; Iets over de geslachten Ratteler, Lazaen en van Loo; Giftbrief van graaf Dirk V van Holland; Abraham Jacob van der Aa 1792—1795; Familieberichten.

De Maasgouw. Orgaan voor Limburgsche Geschiedenis, Taal- en Letterkunde, 10e jaargang, 1888.

N°. 7. Collatiebrief van Philips II; Het nieuwe gemeentewapen van Heerlen; Een luchtballon te Venlo in 1788; Geschiedenis van het tooneel te Maastricht;

Grafschrift van Albert Fineau; Versje op Jhr. Charles de Brouckère; De Roermondsche organist Jan Joseph Coenen; Vragen.

N⁰. 8. Rijmdicht ter eere van de god-minnende bruid M. Catharina Zegers; Een stichting voor licht in de kerk te Venlo, 1 September 1299; Het beeld van den H. Christoffel op den toren der parochiekerk te Roermond; Archief Blitterswijck; Kroniek der stad Maastricht.

Verslagen en mededeelingen der koninklijke akademie van Wetenschappen. Derde reeks, Vierde deel, 1887.

3ᵉ stuk. Iets over de tempelruïnen van Prambanan; Gewone vergadering, gehouden 13 Juni 1887. Depressie in handel en nijverheid; Overblijfsels van Romeinsche gebouwen met bad- en verwarmingstoestel te Hoensbroek; Bibliographische mededeeling; Gewone vergadering, gehouden 12 September 1887; Kerstliederen en leisen.

Vijfde deel 1888.

1ᵉ stuk. Gewone vegadering, gehouden op 10 October; Idem op 14 November; Idem 10 December 1887; Idem 16 Januari 1888; Over de vermenging van Ciwaïsme en Buddhisme op Java, naar aanleiding van het oud-Javaansch gedicht Sutasoma; Bijdrage tot de tekstkritiek van Apuleins Metamorphosen; De muur van Gog en Magog.

Monatsblatt der Kais. Kon. Heraldischen Gesellschaft «Adler.»

N⁰. 87. Mittheilungen der Gesellschaft; Peilenstein, ein redendes Wappen; Friedhof-Notizen; Literatur; Anfragen.

Deutsches Adelsblatt, Wochenschrift fur die Interessen des Christlichen Adels, VI Jahrgang, 1888.

N⁰. 7. Deutsche Adelsgenossenschaft; Der Bündnissvertrag vom 7 October 1879; Die moderne Staatskunst und das Schulwesen; Der Feind im eigenen Lager; Der ritterschaftliche Adel des Königreichs Württemberg; Feuilleton; Allerlei.

N⁰. 8. Deutsche Adelsgenossenschaft; Aus der Vergangenheit der deutschen Adelsgenossenschaft; Feuilleton; Allerlei.

N⁰. 18. Deutsche Adelsgenossenschaft; Der Landrath als Organ der Landesväterlichkeit im Sinne des praktischen Christenthums und socialen Königthums; Die vier Arbeitsabtheilungen der Adelsgenossenschaft und die Zweigvereine; Feuilleton; Allerlei.

N⁰. 19. Deutsche Adelsgenossenschaft; Der Landrath und die Hensel-Hochfärbersche Bodenverbesserung; Gegen den Strom; Aus meiner Praxis; Feuilleton; Allerlei.

N⁰. 20. An den deutschen Adel; Mahnruf; Treu und Wahrhaftig; Der Adel im Lichte der Kritik; Aus dem Standesleben; Geschlechter ünd Siegelkunde; Kunstchronik; Allerlei.

Anzeiger des germanischen Nationalmuseums, II Band, 1888.

N⁰. 8. Chronik des germanischen Museums; Fundchronik; Spätklassische Seidengewebe; Nürnberger Buchdrucker des 16 Jahrhunderts; Zur Geschichte der Münsterischen Unruhen; Jobs Neuenmarkter, Glockengiesser zu Nürnberg, bietet 1436 dem Rate zu Eger seine Dienste an.

Zeitschrift des Harz-Vereins für Geschichte und Altertumskunde. 20 Jahrgang, 1887.

Zweite Hälfte. Georg Thums Dichtung und die Sage von Thedel von Wallmoden; Geschichte des Klosters Oldisleben; Ein Wanderung durch die Stadt Querfurth am Ende des 15 Jahrhunderts; Johann Friedrich Plessing; Die sittliche Zustände in der Grafschaft Mansfeld um das Jahr 1555 nach Erasmus Cacerius; Entwickelungsgeschichte der Reichstadt Nordhausen.

Neues Lausitzisches Magazin. Dreihundert sechszigter Band.

Zweiter Heft. Das quellgebiet der Görlitzer Neisze oder der Zagost und seine Bevölkerung; Das früheste Verständniss von Dante's Commedia; Die Strafen der Vorzeiten der Oberlausitz; Kriegsdrangsale von Görlitz und Umgegend zur Zeit des dreissigjährigen Krieges.

Messager des sciences historiques ou archives des arts et de la bibliographie de Belgique. Année 1887.

4ᵉ livr. Histoire de la Gilde souveraine et chevalière des Escrimeurs; Devastations dans l'église des Célestins d'Herverlé-lez-Louvain en 1796; Un mémoire contemporain sur la question des corporations aux Pays-Bas; Notice complémentaire sur le Torreken; Coup d'oeil historico-linguistique sur le Flamand; Archives Gantoises, etc.

Idem 1888,

1ᵉ livr. Une descendance légitime des anciens ducs de Brabant; La ville de Gand au XIV siècle; Les charlatans à Gand au XVIII siècle; Les banquets de la Congrégation de St. Antoine de Padoue en 1762; Un incident au Théâtre de Gand en 1796; Hernisse; Lettres des gens de la Chambre des Comptes de Lille aux membres du Conseil de Flandre; Une patente de Mayeur au XVIII siècle; Chronique, etc.

Annales de l'académie d'Archéologie de Belgique, 4ᵉ serie, Tome II.

2ᵉ livr. Un inventaire de 1527 ou le mobilier d'un bourgeois de Tournai au commencement du XVIᵉ siècle.

3ᵉ et 4ᵉ livr. Un inventaire de 1527 (suite); Deuxième supplément à la description des cartes de la province d'Anvers et des plans de la ville.

Een doopregister der Hollanders in Brazilië.

Gedurende enkele jaren voor het Archeologisch en Geographisch Instituut te Fernambuco bezig geweest zijnde om alle mogelijke verdere bijzonderheden, die zich nog in ons land bevonden, omtrent de nederzetting der Hollanders in Brazilië, (1630—1654) na te sporen, nadat nu voor ruim twee jaar hun afgezant de geleerde professor José Hygieno Duarte Pereira naar zijn land met een schat van gegevens wederkeerde, had ik onder meer het geluk het doopregister van het Recife te vinden, waarvan een copie werd gemaakt voor genoemd Instituut en dat op mijn verzoek gaarne ter opname in dit blad afstond. De belangrijkheid ter aanvulling van verschillende genealogiën zal zeker uit deze lijst blijken.

Onveranderd wordt het register hier gegeven, alleen waar ik zulks noodig dacht zal men enkele bemerkingen of aanvullingen tusschen ( ) vinden.

Dank zij voornoemd Instituut hoop ik, zoomede de redactie van het Familieblad door deze mededeelingen, verschillende personen eenigen dienst bewezen te hebben.

Register van de Namen der kinderen die alhier opt Reciff en omgelegen plaetsen gedoopt sijn, gelijck meede de namen van de Ouders, ende ooc van de getuygen die over den doop gestaen hebben.

1633. Julij 13. Charel. Ouders: Ridchard Jurriaens en Joanna Jurriaens.
— October 9. Henrick en Harman. Ouders: Roeloff Hoyer en Geesjen Ottens; get.: Balthasar Byma, Bartholomeus van Millingen, Joan Gilbert, Nicolaes Regensdorff, Anna Warnsteyns.
1634. Meert 11. (N. N.). Ouders: David Hoogmoet en Janneken Pieters; get.: Dhr. Nicolaes d'Ridder, Elbert Crispijns, Johan Hick, Jan Polcram, Margaretha Wachloo.
— May 17. Cathalina. Ouders: Louis Fallet en Cathalina Fallet; get.: Bartholomeus van Millingen, Claude Prevoo, Machtelt Daays.
— Julij 2. Bastiaen en Martha. Ouders: Andreas Cousnel en Bastiana Cousnels.
Julij 9. Maria. Ouders: Francisco en Maria.
Catharina. Ouders: Christoffel en Giomaer.
Domingos. Ouders: Anthoni en Maria.
Maria. Ouders: Francisco en Maria.
Anthonia. Ouders: Gonsalvo en Maria.
Bastiaen. Ouders: Joan en Esperanes.
Christoffel. Ouders: Pedro en Gracia.
Domingos. Ouders: Pedro en Isabella.
1634. Juan. Ouders: Anthoni en Maria.
Maria. Ouders: Bastiaen en Francisca.
Maria. Ouders: Pedro en Martha.
Ysabel. Ouders: Manuel en Ysabel.
Balthasar. » Bartholomeus Brandon en Catharina.
Lucia. Ouders: Francisco en Ysabella.
Aug. 23. Moses. Ouders: Jan van Rechteren; get: Dhr. Christoffel Artischoffski, Thomas Ruyl, Magdalena Jonckers.
— Sept. 10. Catharina. Ouders: Johan Vischer en Barbara Vischers.
Domingo Fernandus. Ouders: Domingo Fernandus Calabara en Barbara Cardoza; get.: Dhr. Servatius Carpentier, dhr. Sigismund van Schoppe, dhr. Christoffle Artischoffski, Jan Corn. Lichthart, Machtelt Daays.
— Oct. 8. (N. N.).. Ouders: Jacob Stanten; get.: Rogier Stanten, Ingheroem Martens, Joris Walles, Maria Martens.
— Oct. 12. Balthasar. Ouders: Johann Thomass en Magdalena Thomass; get.: Dhr. Balthasar Wyntges, John Goedlaed, Catharina Mullers.
— Oct. 15. Olivier. Ouders: Balthasar de Robbe. get.: . . . . Christiaens, Jan Muller, Anna Jacobs.
— Oct. 27. Pieter. Ouders: Willem Gilcrist; get.: Pieter van der Werven, Jan Bruys, Henrick Kien, Henrick Philips, Elisabeth van der Werven.
— Oct. 29. Lammertien Hermans. Ouders: Herman Henricksen; get.: Dhr. Jan Corn. Lichthart; Meeuwis Cornelissen; Gerret Henricksen.
Andries. Ouders: Christiaen Smidt; get.: Andries Precker, Harmken Lamberts.
(N. N.). Ouders: Hans Ploeger; get.: Dirck van Hoogstraten en sijn huysvrouw.
Sara Roeloffs. Ouders: Roeloff Jans; get.: Elbert Crispijns, Abraham de Lange, Sara Duarts.
Maria Pauluss. Ouders: Paulus Ruys; get.: Caspar van der Ley, Franck Roelants.
Jan Franss. Ouders: Frans Roelants; get.: Elbert Crispynss, Wilhelm Doncker, Trijntge Mullers.
Alexander Jooris. Ouders: Jooris Philips; get.: Alexander Piccard.
Maria Wouterss. Ouders: Wouter Smidt; get.: Dirck Leenerts, Anneken Jonass, Trijntgen Pouluss.
Jan. Ouders: Jan Stacy; get.: Wilhelm Doncker, Johannes Carpentier, Elisabeth Philips, Sara Duarte.
1635. Nov. 11. Anna Margareta. Ouders: Andries Roosenberch; get.: Allard Holl. Cathalina Fallets.
— Nov. 18. Marcus Anthoni. Ouders: Abraham Bachlier en Anna Seegers; get.: Dhr. Jan Corn. Lichthart, dhr. Wilhelm Schott, Anna Bogarts.
1636. Apr. 20. Lourens. Ouders: Ysaac de Rogiere en

1636. Eva Bartels: get.: Dhr. Jacob Stachouwer, Elbert Chrispynss, Barbara Wyntges, Elisabeth Chrispynss.

May 1. Jooris. Ouders: Jan Facquelis; get.: Jacob Hinderson, Cornelis van den Brande, Anna van den Bogart.

— Juny 1. Elisabeth. Ouders: Jacob Duart; get.: Cornelis Bayert; dhr. Nicolaes de Ridder; Elisabeth Crispynss.

— Juny 8. Cornelia. Ouders: Henrick Cornelss, get.: Anthoni Wouters, Janneken Harmanss.

— July 1. Elisabeth. Ouders: Hans Silnaer; get.: Pieter Janss, Elsjen Thielemanss, Maria Claess.

— July 16. Cornelia. Ouders: Dhr. Nicolaes d'Ridder en Joffr. Joanna d'Ridder; get.: Dhr. Jacob Stachouwer en Eva Bartels.

— July 20. Dirck Willemss. Ouders: Willem Tonet, get.: Cornelis Bayer, Dirck van Hoogstraten, ... Bayers.

— Juli 27. Albert Henricx. Ouders: Henrick Albertss; get.: Cornelis Bayer, Willem Abbeth.

Jan Valet. Ouders: Joan Valet; get.: Joan de Pree, Elsken Theuniss.

Henrick Jasperss. Ouders: Jasper Elias; get.: Henrick Vermeulen, Pieter van der Burch, Tietje Pauluss, Elisabeth Jacobss.

Thomas. Ouders: Thomas Manquoor; get.: Riddchard Leck, dhr. Brant, Elisabeth Jacobs.

— Aug. 15. Thomas Pieterss. Ouders: Pieter Theuniss; get.: Jan Schaep, Henrick Gerretss, Marretie Reyerss.

Henrick Janss. Ouders: Jan Gerretss; get.: Jan Corneliss, Joris Margits, Jan Tielen, Grietjen Albertss.

Dirck Dircksen. Ouders: Dirck Dircksen Heyn; get.: Johannes Engelbrecht, Jeronimus Lange, Grietjen Dircks, Anneken Jaspers.

Cornelis Dircxen. Ouders: Jurriaen Rochewits; get.: Cornelis Bayer, Dirck van Hoogstraten, Jan Listry, Magdalena Petrejus.

Jannetie Janss. Ouders: Joannes Perchems; get.: Bartholomeus van Hoecke, Philips Corneliss, Anneken Barents, Lijsbeth Thomass.

Steven Stevenss. Ouders: Steven Peck. get.: Jan Norton. Eduart Brant, Mertie Ceulemans.

Eva Gillis. Guders: Gillis van de Graeff; get.: Daniel de Clercq, Eva Bartels.

— Dec. 7. Francoys Claess. Ouders: Claes Dircksen; get.: . . . . . Langley, Jacob Albertss, Sytgen Lourenss.

1637. Febr. 1. Aeltien. Ouders: Harman Henrickss en Janneken Lambertss; get.: Joost van den Bogaert, Jacob Coets, Anna Janss, Lijsbeth Philips.

— Febr. 11. Janneken. Ouders: Christiaen Kindt;

1637. get.: Christoffel . . . . . , Treyntien Reyers.

Anneken. Ouders: Paulus Pieterssen. get.: Jacob Pieterss, Allard Holl, Dirck Dircksen, Elisabeth Philips, Janneken Henricks.

Ernst. Ouders: Christoffel; get.: Henrick Gertss, Anneken Weggert.

Jan. Ouders: Jan Cúnith; get.: Maria van der Hoeven.

Johannes. Ouders: Jan Kock; get.: Johannes Listrey, Huybrecht Janss.

Cornelis. Ouders: Philips Pijnbroeck.

(N. N.). Ouders: Reyer Jacobss; get.: Daniel d'Haen. Michiel Henricksen, Janneken Claess, Regina Dirckss.

— Febr. 22. Lodewijck. Ouders: Paulus van Incly; get.: Jacob Henderson, Andries Daultruy, ... Bayers.

— Meert 15. Hans. Ouders: Jacob Radtpoel en Anna Henricx; get.: Hans Pluger, Willem Waet, Margreta Jaspers.

— Meert 22. Johannes. Ouders: Martijn Dammant en Margreta van dr. Hoff; get.: Johan Brant, Anthoni Muys, Magdalena Lachou, Susanna Blaer.

— Apr. 19. Ysaac. Ouders: Ysaac de Rasiere en Eva Bartelss; get.: Dhr. Servatius Carpentier, Joost van den Bogart, Maria Solers, Joanna de Ridders.

— Apr. 29. Cornelis. Ouders: Gerret Busmaecker en Harmken Corneliss; get.: Vincent Vincentss, Johannes van Essen, Elsien Thomass, Elsien Claes.

Maria. Ouders: Willem Abbeth en Cornelia Pieters; get.: Johannes Ouziel, Jacob Pieterss Tolck, Lijsbeth Beyers, Susanna Janss.

François. Ouders: Dirck van Hoogstraten en Susanna van Hoogstraten; get.: Dhr. Jac. Stachouwer, Cornelis Bayer, Joanna de Ridders.

(N. N.). Ouders: Jan Snick en Elsien Janss; get.: Mathijs Clasen, Reyer Jacobs Veerman, Elisabeth Beyers, Regina Dirckss.

Willem. Ouders: Jan Hall en Susanna Girer; get.: Harman Henrickss, Anthony Muys, Dirck Dirckss.

— May 16. Jacob. Ouders: Theunis Janss en Wybrich Janss; get.: Poulus Pieterss, Govert Henricx, Christoffel de Leeuw.

Lijsbeth. Ouders: Willem Henricks; get.: Henrick van Goúts, Margrieta Henricx, Martha Wessels, Margaretha Kloch.

— May 27. Elisabeth. Ouders: Jan Chevallier, en Cathalina Porry; get.: Sacharias Wagenaer, Wolff Noswitz; Lijsbeth Bogarts, Regina Dircks.

— Juny 14. Daniël. Ouders: Mattheus Post en Rebecca Posts; get.: Ysaac de Rasiere, Jacob Alrichs, Anna Baccelier, Elisabeth Crispijns.

1637. July 12. Johannes. Ouders: Dhr. Jan Corn. Lichthart en Anna Janss; get.: Dhr. Jacob Stachouwer, Joost van den Bogart, Elbert Crispijns, Eva Bartels, Anna Baccelier.

Catharina. Ouders: Ludowijck Janss. Speich en Titien Ludowijcx; get.: Adam R. . . . . , Paulus Vermeulen, Elsien Dircx, Trijntie. . . . .

— July 22. Maria. Ouders: Hans Licht en Anneken Bant; get.: Hendrick Albertss, Jan Schuyr, Maria Tavaron, Margrieta Willemss.

Daniël. Ouders: Joris Adams en Maycken Louys; get.: Eduard Golman, Philips Coppyn, Maria Matthijs, Jacomijntjen Klarch.

— Augustus 9. Maria. Ouders: Gerret Becker en Aeltie Lambrechts; get.; Cornelis Beyer, Armout van Liebergen, Magdalena Petrejus.

— Augustus 13. Jan. Ouders: Jan Hull en Maria Janss; get.: Alexander Atkes, Anthoni Benvort, Margarita Cur.

— Augustus 23. Ridchard. Ouders: Ridchard Grims; get.: Willem Colens, Steven Pick, Elisabeth Nieumans.

— Augustus 26. Matthijs. Ouders: Burchart Brant en Maria Thijssen; get.: Johannes Listrey, Meynert Henrickx, Elsien Flockse.

— Augustus 30. Cornelia. Ouders: Andries Janss. van der Goes en Janneken Jacobss; get.: Jan Schnyller, Henrick Gerts, Peltier Bottelas, Annetie Mecx.

— September 6. Anneken. Ouders: Albert Ysaacx en Heyltie Gerrets; get.: Leenard van Leeuw, Willem Padburch, Lijske Fredericks.

— September 14. Elisabeth. Ouders: Hans Hanss en Geertruyt Pieters; get.: Wolff Noswitz, Paulus Heydruyter, Catharina Mollerss, Beletien Vellers.

— September 20. Lijsbeth. Ouders: Francoys Blonde en Susanna Blonde; get.: Henrick Vermeulen, Jan Schaep, Joannes Listry, Catharina van Blijenburg, Margrita Solers.

Jacobus. Ouders: Robbert Sandelhers en Anna Pleger; get.: Jacob Henderson, Cornelis Beyer, Lijsbet Clerot, Martha Baven.

— September 27. Anna. Ouders: Walther Smith en Anna Janss; get.: Jacob de Hartoge, Anna Barents, Mayken Theuniss.

— Petrus. Ouders: Elbert Crispijnss en Elisabeth Crispijnss; get. Ysaac de Rasiere, Dhr. Servatius Carpentier, Eva Bartels, Anna . . . . . .

— October 11. Margriet. Ouders: Dhr. Nicolaes d'Ridder en Joanna d'Ridder; get.: Dhr. Matthijs van Ceulen, Marretie Beyers.

Roeloff. Ouders: Henr. Roelofs van Schoonhoven en Maria Meeus; get.: Jacob van Linzenich,

1637. Nathaniel Moreel, Trijntie Reyers. Lijsbeth Janss.

— September 18. Jacob. Ouders: Jan Jacobss en Naomie de Four; get.: Joost van den Bogart, Matthijs Becx. Agneta Seulijns, Margareta Soler.

Maria. Ouders: Hans Stijgen en Maria Harmanss; get.: Wencel Smith, Allard Holl, Jan Adamss, Janneken Claes, Elsien Tielemans.

Marretien. Ouders: Lambert Cappijn en Barbar Janss; get.: Charel Janss, Marretie Claes.

Janneken. Ouders: Johannes Snickingh en Blens Snickings; get.: Willem Abbeth, Willem Leen, Janneken Ternoor, Grietien Samkere.

Robbert. Ouders: Jan Davidsen en Magdalena Fergeson; get.: Michiel Langhals, Wolfert Rohrfirts, Jacob Fael, Mayken Janss, Perina Boerie.

Anneken. Ouders: Carstiaen Janss en Barbara Henricx; get.: Francoys Blonde, Gerrittien Verhoeven.

November 1. Mauritie. Ouders: Jan Meyer en Teuntie Straesman; get.: Syn Excie Gr. Mauritz, (Johan Maurits Graaf van Nassau, gouverneur, kapitein- en admiraal generaal van West-Indiën), Maria Solers, Sandelhans.

— November 4. Joannes. Ouders: Joannes Curtenius en Susanna Thomas; get.: Dhr. Wilhelm Schot, dhr. Henrick Schilt, Anna Catharina Wijnants, Anna Seegers.

Jacobus. Ouders: Reyer Jacobss; Hessel Heddens, Hans Pluger, Margarita van Stralen.

— November 8. Janneken. Ouders: Henrick Wolff; get.: Dirck de Coll, Paulus Timmerman, Janneken Harmannss.

— December 9. Johannes. Ouders: Jurriaen Laeken en Anneken Henricx; get.: Johan Caspar Waldeck, Wencel Smith, Elisabeth Beyerts.

Anna. Ouders: Melchior Johan Staes en Cornelia Staes; get.: Jacob Alrichs, Maria Soler.

Jan. Ouders: Paul Bolle en Lijsbeth Wachters; get.: Jan Jacobs, Anna Hagst.

— December 13. Jacob. Ouders: Jan van Graeyerent; get.: Glaude de Blancq, Adam Janss, Elisabeth de Coux.

Henrick. Ouders: Titien Pauws; get.: Anthoni Muys, Dirck Widderen, Magdaleentie Janss.

Johannes. Ouders: William Watthouw en Martha Hamelton.

— December 16. Pieter. Ouders: Claes Pieters en Anna Claes; get.: Reyer Jacobss, Jan Camer, Elisabeth Pieterss.

— December 24. Beatris. Ouders: Dionisius Biscaretto (predikant onder de Brazilianen) en Anna Janss; get: Dne Joach[s] Vincent[s] Soler, Abraham Tapper, Catharina van Blijenberch, Janneken Henricx.

1637. December 30. Claes. Ouders: Jan Clasen en Elsien Claes; get.: Willem Hessels, Hilletien Melchiors.

1638. Januari 3. Margaritha. Ouders: Jurriaen Bettener en Abigail Christoffels; get.: Cornelis Beyer, George Garsman, Dorothea Mullers.

(N. N.) Jurriaen Kuffer en Dorothea Kuffers.

— Januari 24. Jan. Ouders: Thomas Manquoor en Elisabeth Thomas; get.: Eduardt Brandt, Cornelia Abbeths.

Cathalina. Ouders: Jan Anthoni en Maycken Janss; get.: Andries Daultruy, Sara Duwarts, Maria Willemss.

— Januari 27. Maria. Ouders: Jan Bernaerts en Philippina Pijnburgs; get.: Willem Verpoorten, Pieter van Hecke, Jacomina Claerbouts.

— Januari 31. Reynier. Ouders: Gillis Reynoltss; get.: Reyer Jacobss, Jan Witmaersen, Elisabeth Nieumans, Teuntien Valentijns.

— Februari 3. Francisca. Ouders: Matthijs *Negro* en Philippa; get.: Bastiaen Gonsalvo, Maria Sarana.

— Februari 10. Anna Maria. Ouders: Frederick Hellingh en Anna Maria.

Henrick en Anneken. Ouders: Jan Henricksen en Emelia Janss; get.: Andries Daultruy, Paulus Pieterss, Reyer Jacobss, Anneken Pieterss, Lijsbeth Ras.

Februari 17. Nicolaes. Ouders: Cornelis Bayer en Classie Claess; get.: Dhr. Jacob Stachouwer.

— Meert 14. Jacob. Ouders: Hans Nats van Lubeck, en Catharina Bents; get: Jan Jacobss, Abigail Christoffels.

— Meert 21. Johannes. Ouders: Padrick Magnus en Maria Longspee; get.: Daniel de Clerck, Willem Abbeth, Magdalena Brand, Neeltien Abels.

— April 4. (N. N.) Ouders: Willem Stafford en Elisabeth Staffords; Sedneum van Poynts, Adriaen van der Heyde, Anneken, Sandelijns, Regina Dircksen.

Ferdinandus. Ouders: Hans Blaeuw en Magdalena Christiaens; get.: . . . . . Andriess, Anna Warnsteyns, Magdalena Doorschot.

(N. N.). Ouders: Harman Henrickss en Janneken Henricks; get.: Jaques Hack, Paulus Vermeulen, ... Bogarts, ... Becx.

— Apr. 15. Jacob. Ouders: Ysaac Wevel en Maria Wevels; get.: Laurens Corneliss, D. Corn. Broeckman, Anneken Janss, Anna Listry.

Matthias. Ouders: Cornelis Luytenbach en Catharina Hasens; get.: Ysaac Piron, Matthes de Nieff, Counradt Hildt, Martha Paffru.

— Apr. 17. Johannes. Ouders: Paulus Pieterss en Anneken Jasparss; get.: Hans Willems, ... Solers.

1638. Gillis. Ouders: Gevalia Porre en Catien Reyers; get.: Joost du Forée, Henrick Abbrost, Maria Houzet, Jaquelina Pocker.

— May 12. Neeltien. Ouders: Claes Nannes en Janneken Janss; get.: Harman van Leen, Jan Bayer, Geertruyd Struck.

— May 16. Jonas. Ouders: Jan Asmus; get.: Hans Ruyter, Jurriaen Hanssen, Maria Willemss.

Thomas. Ouders: Thomas Hall; get.: Willem van Haerlem, Susanna van Hoogstraten, Janneken Claes.

— Juny 9. Barteleni. Ouders: Bastiaen Martijn; get.: Bartileni de Petyt, Anna le Parillier.

— Juny 20. Laurens. Ouders: Laurens Hiols en Catharina Groenevelt; get.: Willem van Beukelom, Lijsbeth Janss.

— Juny 30. Jan. Ouders: Jan Christoffels; get.: Dirck van Hoogstraten, Willem van de Graeff.

Maria. Ouders: Laurens Jurriaenss.

Lijsbeth. Ouders: Pieter Janss. v. Swoll en Dorothea Crousen; get.: Jan Listry, Jacob Cloet, Wybrich Crousen, Titien Evertss.

— July 18. Henrick. Ouders: Willem Henricx; get.: Hugo Graswinckel, Jan Barentss.

— July 25. Helena. Ouders: Gerret Busmaker; get.: Cornelis Dircksen, Harman Henricx, Anneke Janss.

Maria. Ouders: Gerret Agesen en Frouke Hillebrants; get.: Jan Barents, Elisabeth Crispijns.

— July 28. Sebastiaen. Ouders: Hans Tillenberch; get.: Sebastiaen Beyer, Ariaen Janss, Janneken Corneliss, Baldina Andriess.

Thomas. Ouders: Walther Smith; get.: Françoys Herrison, Jan Vos, Trijntie Pieterss, Frouke Thomass.

Ysaac. Ouders: Jan Broeckman en Ariaentje Broeckmans; get.: Roeloff Barents, Susanneke Blaew.

— Aug. 1. Cornelis. Ouders: Jan Gustayn en Elisabeth Philips; get.: Johannes Engelbrecht, Paulus Pieterss, Allard Hall, Catharina van Blijenburch.

— Aug. 8. Marrittien. Ouders: Harman Elderts en Magdalena Janss; get.: . . . . Molijn, Nathaniel Morel, Dorothea Crousen, Elsken Thomass.

— Aug. 25. Robbert. Ouders: Françoys Herrison; get.: Thomas Barentss, Walther Smith, Lijsbeth Striffry.

— Aug. 28. Lijsbeth. Ouders: Willem Abbet en Margrieta Janss; get.: Elias Vinck, Lijsken Janss.

Bastiaen. Ouders: Dirck Waren; get.: Paulus Jean, Blanche Gickine.

Medegedeeld door C. J. WASCH.

(Wordt vervolgd).

p169

De oude kerkregisters in ons land.
(Vervolg).

BLEISWIJK.

In het oud gemeetearchief zijn aanwezig de navolgende doop-, trouw- en begrafenisregisters:

Doopboeken van Gereformeerden van 9 Maart 1642 tot 12 December 1734 en van 8 Januari 1735 tot 12 Januari 1812.

Doopboeken van Remonstranten van 18 October 1671 tot 22 Februari 1733 en van 3 Mei 1733 tot 2 Januari 1812.

Trouwboek van Gereformeerden van 2 Augustus 1720 tot 17 November 1811.

Trouwboeken voor baljuw en schepenen van 1 Januari 1779 tot 27 Maart 1802 en van 16 Juli 1802 tot 30 Mei 1811.

Huwelijksproclamatiën van 1754—1768.

Idem van 1770 —1796.

Idem van 1797—1805.

Register wegens het recht op het trouwen van 1 October 1717 tot 31 December 1781.

Register wegens het recht op het begraven van 1 October 1717 tot 29 December 1781.

Register wegens het recht op het begraven en trouwen:

Begraven van 2 Januari 1782 tot 31 December 1805.

Trouwen van 1 Februari 1782 tot 26 October 1805.

Register van overledenen van 1 Januari 1806 tot 28 December 1811.

In het archief der Nederlandsch Hervormde kerk te Bleiswijk:

Een register van notulen van den kerkeraad, ook bevattende de namen van gehuwden van 17 November 1619 tot 3 Juli 1718.

BLESKENSGRAAF EN HOFWEGEN.

Doopregisters der Gereformeerden aldaar loopen van de jaren 1674 tot en met 1812 in 2 banden.

Trouwboeken van de kerk, loopende van 1674 tot 1813 in 1 band.

De grafboeken van de Groote-kerk loopen van 1719 tot 1795 in één band.

De grafboeken van het kerkhof loopen van 1795 tot 1811.

BLOEMENDAAL.

Het doopregister der Hervormde gemeente alhier loopt van de jaren 1740—1812 in 1 band.

Het doopregister der Roomsch Katholieken te Bloemendaal loopt van de jaren 1632—1739 in 1 band.

Het doopregister der Roomsch Katholieken te **Overveen** loopt van de jaren 1697—1812, alsmede het trouwboek van 1697—1811, te zamen in 1 band.

Het doopregister alsmede het trouwregister der Roomsch-Katholieken te **Vogelenzang** loopt van de jaren 1805—1812 in 1 band.

Trouwboek der Hervormde kerk te Bloemendaal van 1740—1811 in 1 band.

Gemeente trouwboek van 1795—1811.

Doodboek van Bloemendaal, **Overveen** en de **Vogelenzang** van 1675—1812 in 1 band.

Grafboek van 1765—1812 in 2 banden.

BLOKKER (1).

Doopregister der Katholieke gemeente binnen de stede **Westwoude** (1), loopende van 27 Januari 1793 tot 18 December 1803. In hetzelfde deel:

a. Doopregister van de Roomsch Katholieke gemeente te **Binnenwijzend**, loopende van 10 December 1792 tot 5 December 1801.

b. Doopregister van de Roomsch Katholieke gemeente te **Ooster-Blokker**, loopende van 17 September 1792 tot 18 October 1804.

c. Doopregister der Roomsch Katholieke gemeente te **Wester-Blokker**, loopende van 6 November 1792 tot 16 Augustus 1804.

Doopregister der Katholieke gemeente te **Wester-Blokker**, loopende van 26 Maart 1715 tot 2 Maart 1817.

Doopregister der Gereformeerde kerken binnen de jurisdictie der stede **Westwoude**, beginnende met 30 September 1792 tot 4 Mei 1811.

Doopregister der Gereformeerde gemeente te **Ooster-Blokker**, van 23 September 1792 tot 13 Maart 1811.

Doopregister der Gereformeerde gemeente te **Wester-Blokker**, loopende van 2 September 1692 tot 3 Maart 1811.

Doopregister der Hervormde gemeente van **Ooster-Blokker**, loopende van 7 December 1738 tot 22 Februari 1817, en in hetzelfde deel:

Huwelijksregister der Hervormde gemeente te **Ooster-Blokker**, loopende van 18 Februari 1781 tot 11 Maart 1810.

Register van aangiften tot ondertrouw binnen de stede **Westwoude**, c. a. loopende van 4 Januari 1806 tot 25 Mei 1811.

Huwelijksregister der getrouwde en geproclameerde personen te **Wester-Blokker**, loopende van den 2 Februari 1794 tot den 21 Januari 1810. In hetzelfde deel:

a. Register der gedoopten, loopende van 19 Mei 1794 tot 29 December 1816.

b. Register van lidmaten der Hervormde gemeente te **Wester-Blokker**, 1794—1809.

Huwelijksregister van schepenen der stede **Westwoude**, loopende van primo Januari 1696 tot 28 December 1749.

Huwelijksregister der Katholieke gemeente van

(1) Westwoud en Blokker waren vroeger eene gemeente.

Ooster- en Wester-Blokker, loopende van 22 April 1720 tot 6 September 1811. In hetzelfde deel:

Doopregister der Katholieke gemeente van **Ooster- en Wester-Blokker,** loopende van den 26 Maart 1715 tot 2 Maart 1814.

Trouwregister der gemeente **Westwoud,** c. a. loopende van 1 Januari 1806 tot 26 April 1817.

Aangevinge en ontvang van het middel op het trouwen der gemeente **Blokker,** loopende van 14 Januari 1804 tot 28 December 1805.

Aangevinge en ontvang wegens het middel op het begraven loopende van 12 Januari 1804 tot 27 April 1817.

BLOKZIJL.

De doopregisters der Gereformeerden aldaar loopen van de jaren 1644 tot en met 1815, in 3 banden.

Protocol der huwelijks- en kerkeraadsproclamatiën en bevestigingen van de jaren 1767 tot en met 1814, in één band.

Trouwboek der Gereformeerde-kerk van af 1767 tot en met 1802, in 3 banden.

Trouwboek der ledematen van de Mennoniten gemeente van af 1751—1802 en kinderboek van af 1754 tot en met 1802, in één band.

BOCHOLTZ.

Een doopboek van 5 April 1795—31 December 1815.

Een trouwboek van 20 November 1794 tot 31 December 1815.

Een sterfregister van 1 November 1794 tot 24 November 1817.

BODEGRAVEN (1).

De doopboeken der Nederlandsche Hervormde gemeente van Bodegraven loopen van 1 Januari 1700 tot 19 Mei 1812 in 2 banden.

Het doopboek der Evangelisch Luthersche gemeente loopt van 1629—18 September 1812.

Verder vindt men in het archief:

Een register van trouwen en begraven loopende van 8 October 1711 tot 31 Maart 1730.

Een dito loopende van 6 April 1730 tot 15 April 1751.

Een dito, loopende van 23 April 1751—16 October 1795.

Een trouwregister loopende van 15 April 1730 tot 23 November 1794.

Een register van huwelijks-aangiften van 2 October 1795 tot 6 November 1803.

Een register van aangiften van overlijden loopende van 15 April 1751 tot 29 December 1780.

Een begrafenisregister loopende van 27 October 1762 tot 7 Juni 1788.

Een register van begraven loopende van 1781 tot 1794 en van 1795 tot 30 December 1805.

Een register van overlijden loopende van 14 Juni 1788 tot 30 Januari 1812.

BOEKEL.

De doopregisters der Roomsch Katholieken aldaar loopen van de jaren 1630 tot 1696 in één band.

De doop- en overlijdenregisters van als boven loopen van 1696—1770 in één band en van 1770—1806 in één band.

De huwelijksregisters of trouwboeken der Roomsch Katholieken loopen van 1630—1801 in één band.

De doop- overlijden- en huwelijksregisters van als boven loopen van de jaren 1811—1813 in één band.

De doopregisters der als boven loopen van 1807—1811 in één band.

Van de jaren 1801 tot 1811 der huwelijksregisters of trouwboeken der Roomsch Katholieken als boven, is een lacune.

BOLSWARD.

De doopregisters der Gereformeerden aldaar, loopen van de jaren 1621 tot 1812, in 7 banden, waarvan dat van 1621 tot 1637 voorkomt in het trouw- en proclamatieboek van 1607 tot 1633, en dat van 1720 tot 1766 en van 1766 tot 1771 van weerszijden is aangelegd. Het Roomsch Katholiek doop- en trouwboek (wellicht van den H. Franciscus) loopt, het doopboek van 1765 tot 1813, en het trouwboek van 1724 tot 1764, in 1 band.

Het Roomsch Katholiek doop- en trouwboek van den H. Martinus-kerk loopt, het doopboek van 1754 tot 1813, en het trouwboek van 1776 tot 1797, in 1 band.

Het geboorteboek der Doopsgezinden, in 1 band, is aangelegd 13 Juni 1794 en bevat de namen en geboorte-datums van de toen in leven zijnde Doopsgezinden, en loopt tot 1813.

Aangaande aldaar voltrokken en afgekondigde huwelijken vindt men in het archief:

Trouw- en proclamatieboeken der Gereformeerden aldaar, loopen van 1607 tot 1811 in 10 banden, waar van dat van 1607 tot 1633 voorkomt in het doopregister van 1621 tot 1637.

Trouwboeken der Roomsch Katholieken zijn hiervoren onder de doopregisters omschreven.

De doodrolle van Bolsward, loopt van 1794 tot 1806, in 1 band.

DEN BOMMEL.

Doopboeken: van 1663—1705, van 1663—1727, en van 1727—1812.

Trouwboeken: van 1667—1726 en van 1727—1795.

(1) De bescheiden der Roomsch Katholieke gemeente berusten ter Secretarie van de gemeente **Zwammerdam.**

BORCULO.

Burgerlijke huwelijken van Borculo, **Geesteren, Gelselaar** en **Haarlo** van 1795—1811.

Trouwboek van Borculo 1666—1810.
„ „ **Geesteren** 1651—1811.
„ „ **Gelselaar** 1695—1811.
Doopboek „ Borculo 1616—1811.
„ „ **Geesteren** 1651—1811.
„ „ **Gelselaar** 1695—1811.

Doodboek van Borculo, **Geesteren** en **Gelselaar** van 1742—1811.

BORGHAREN (Limburg.)

De Doopregisters der Roomsch Katholieken van af 1596.

De Registers van overlijden van af 1599. De registers der huwelijken van af 1776 allen Roomsch Katholiek.

BORKEL EN SCHAFT.

Een Roomsch Katholiek doopregister van Borkel en Schaft van 1715—1749 in één boek.

Huwelijksregister van 1716—1760. Idem.

Doopboek van 1750—1810. Idem.

Verder is ons niet bekend dat er kerkregisters bestaan.

BORN (1).

Born en **Buchten**. Register van geboorte van af 16 Mei 1624 tot en met 9 October 1738.

Register van huwelijksvoltrekkingen van 19 Mei 1624 tot en met 1 Augustus 1740.

Register van overlijden van 13 Juli 1624—26 Februari 1738. Dit alles in één band.

Register van geboorten van af 26 Juli 1736 tot 6 December 1801.

Register van huwelijken van 14 October 1736—19 Maart 1801.

Register van overlijden van 22 October 1736—28 October 1801. Alles te zamen in één band.

Buchten. Register van geboorten van 17 Augustus 1746—23 Augustus 1798.

Register van huwelijken van 1 October 1747—30 December 1797.

Register van overlijden van 29 September 1746—23 Juni 1798. Dit ook in één band.

Holtum. Register van geboorten van af 8 October 1650—13 April 1807.

Register van huwelijken van 4 October 1650—18 November 1806.

Register van overlijden van 18 October 1654—21 Mei 1806. Dit in twee banden.

Deze registers berusten ten gemeentehuize.

Bij den pastoor te **Holtum** berust nog een registertje bevattende de geboorten van 1615—22 Maart 1649 en de huwelijken van af 28 Januari 1618 tot 7 Januari 1649.

(1) Born en **Buchten** waren vroeger vereenigd.

BORNE.

De doopregisters der Gereformeerden aldaar loopen van de jaren 1728 tot en met 1812 in twee banden.

Het doopregister der Roomsch Katholieken van het dorp Borne loopt van de jaren 1722 tot 1812, in 1 band.

Dat van de Roomsch Katholieken in de buurtschap **Hertme** loopt van de jaren 1754 tot 1812 in één band.

Dat van de Roomsch Katholieken in de buurtschap **Bornerbroek** loopt van 1799 tot 1812, in één band.

Het geboorteregister der Doopsgezinden loopt van 1735 tot 1812, in één band.

Het register van overlijden over de geheele gemeente loopt over de jaren 1806—1812.

BORSSELE.

Trouwregisters der Hervormden van de jaren 1618 tot 1810.

Doopregisters der Hervormden, van de jaren 1618 tot 1810.

BOVENCARSPEL.

Doopregisters der Gereformeerden van af 1580 tot 1811 in drie banden.

Doopregisters der Katholieken van af 1721 tot 1811 in 1 band.

Trouwboeken van af 1757 tot 1811, in 2 banden.

Grafboek van 1726—1734 in één band.

BOXMEER.

De doop-, huwelijks- en overlijdensregisters der Roomsch Katholieken van de parochiale kerk alhier, te zamen in 5 banden, loopen:

1°. De doopregisters van 21 November 1667 tot 7 Januari 1811.

2°. De huwelijksregisters van 24 December 1667 tot 30 September 1810.

3°. De overlijdensregisters van 10 Januari 1668 tot 7 December 1810.

Het trouwboek van de gemeente loopt van 16 April 1804 tot 22 December 1810 in 1 band.

BOXTEL.

Doopboeken van de Gereformeerde gemeente van Boxtel en **Esch**. No. 1. 1657—1782. No. 2. 1783—1810.

Doopregisters van den pastoor. No. 3. 1720—1747. No. 4. 1748—1811.

Trouwboek. No. 5. 1692—1704.

Register van overlijden. No. 6. 1739—1810.

BRAKEL.

Doop- en Trouwboek van 1640—1677 Nederlandsch Hervormd.

Doopboek van 1677—1702 Idem.

Doopboek van 1732—1810 Idem.
Trouwboek van 1732—1810 Idem.
Trouwboek van 1796— 1810 Idem.
Begraafnisboeken van 1788 tot 1810.

BRANDWIJK EN GIJBELAND.

Een doopregister loopende van 1702 tot 1812 in 2 deelen.
Een Trouwboek van 1702 tot 1811.

BREDA.

Doop-, trouw- en begrafenisregisters, berustende bij het gemeentebestuur.

Doopboeken van de Groote-kerk, loopende van 15 October 1637—10 December 1810 in 10 banden (N°. 2091—2100 van den inventaris).

Registers van de personen, die in de Gereformeerde kerke binnen Breda zijn ondertrouwd en getrouwd sedert October des jaars 1637, als wanneer de stad onder de gehoorzaamheid van Hun Hoog Mogenden is gereduceerd, loopende van af October 1637—2 Juli 1810, in 13 banden (N° 2101—2113 van den Inventaris).

Trouwboek van Protestanten en Roomschgezinden, die met den anderen in ondertrouw zijn opgenomen, en vervolgens in den huwelijken staat bevestigd zijn van 12 December 1750—3 Mei 1795. Met alphabetisch register (N°. 2114 van den inventaris).

Manuaal van begraven lijken van 20 November 1705 tot 7 October 1707.

Manualen van de rentmeesters van de Groote-kerk wegens begraven.

Mattheus van de Laar 10 October 1745— 10 October 1790, 23 banden.

Idem Theodorus Knibbe. 10 October 1790—2 Januari 1806, 5 banden.

Idem Jacob Middelaar 1 Januari 1807—25 April 1809, 1 band.

Achter ieder van deze manualen is een alphabetisch register.

Doopboeken van de Roomsch Katholieke-kerk in de Brugstraat van:

3 April 1582—16 Juni 1613.
14 Juni 1625—10 Januari 1626.
1 Januari 1626—8 Maart 1634.
16 Maart 1634—22 November 1642.
23 Juli 1640—22 November 1642 en verder
6 October 1646—8 November 1672.
11 Januari 1649—28 October 1665.
3 Januari 1646—6 Februari 1672.
7 Maart 1674—24 Mei 1701.
25 Mei 1701—29 December 1757.
1 Januari 1758—27 December 1781.
4 Januari 1782—3 Januari 1811.

Doopboeken van de Roomsch Katholieke-kerk in de Nieuwstraat (Hic liber oratorii Romano Catholici siti in Nova platea, vulga Nieuwstraat).

19 Januari 1649—8 December 1667.
Trouwen van 7 Mei 1650—1 December 1666.
Idem van 31 Mei 1668—30 December 1673.
Idem van 28 Januari 1668—18 December 1695.
Idem van 25 Januari 1668—18 December 1695.

De drie volgende aan de achterzijde trouwen 1 Januari 1696—31 October 1810, 3 banden.

Doopboeken R. P. Societatis Jesu van 19 October 1648—23 September 1662.

Trouwen van 23 April 1650—8 Juni 1656.
Idem van 19 October 1662—17 October 1693.
Idem van 23 Januari 1674—20 December 1693.
Idem van 8 Januari 1694—31 December 1703.
In extremi munitis 1 Januari 1694—9 Mei 1713.
Trouwen van 24 Januari 1694—29 Januari 1713.
Idem van 2 Januari 1704—30 December 1747.
Idem van 3 Januari 1748—28 December 1810.

Manualen van ontvang en uitgaaf der rentmeesters der kleine of Merkendaalsche kerk 1719, 1725 en 1726.

8 December 1782 — 24 Februari 1799 in 4 banden.
13 Maart 1799 — 31 December 1802.
1 Januari 1803 — 31 December 1806.
Januari 1807 — April 1809 (ontbreekt.)
27 April 1809 — 7 Januari 1812.

Doopboeken van de Luthersche gemeente 10 Januari 1649 — 5 Augustus 1745.

Naamregister dergeene die hare geboden hebben laten uitroepen, 1671—1723.

5 September 1745 — 11 Juli 1810.

Copie authentique vérifiée de l'ancien régistre des baptêmes célébrés dans l'église reformée Wallone à Bréda depuis 9 Septembre 1607 — 3 Juillet 1757, et régistre original des baptêmes qui ont été administrés depuis 10 Juillet 1757 — 18 Novembre 1810.

Copie du régistre des baptêmes 7 Février 1758 — 29 Juin 1810. Régistre des fiançailles de l'église reformée Wallone de Bréda, en conséquense d'une résolution du vénérable consistoire du 12 Novembre 1793. 13 Juin 1793 — 11 Juin 1807.

Celui c'est copie authentique des anciens régistres des fiançailles de l'église reformée Wallone à Bréda. 11 Décembre 1681 — 2 Septembre 1779. Régistre original des fiançailles et bans de mariage, 26 Mars 1780 — 18 Novembre 1810.

Doop- en trouwboek van het regiment Waalsche grenadiers, 18 Juni 1748 — 23 Februari 1795.

Registrum omnium defunctorum militum a creatione legiones Bypololistorum Wallonum Excellentissime Dm Generalis Comites de Lillers 1 Januari 1748 — 11 Juni 1802.

Registrum baptismale et matrimoniale legionis Draconum Wallonum. Domini de Wassenaer.

18 October 1711—19 Jannari 1775.

(Wordt vervolgd).

Naamlijst der Raden in 't College der Magistraten te Brielle in de jaren 1618—1794.

1618. Joris Gerritsze Laeckencooper.
» Anthony Tael.
1619. Willem Allertsze van Couwenhoven.
» Jan Jansze Inner (Taerling.)
1620. Pieter Melsze Nocque.
» Pieter Jansze van Schoor.
1621. Joris Gerritsze Laeckencooper.
» Leendert Jansze de Wit.
1622. Jan Jansze Taerling.
» Leendert Bartholomeusze van der Strick.
1623. Mr. Johan Gans.
» Cornelis Lodewijksze Arkenbout.
1624. Gerrit Meeuwestein.
» Pieter Jansze van Schoor.
1625. Nicolaas Reijersze van der Loeten.
» Pieter van Almonde.
1626. Abraham Commersteyn.
» Paulus van der Nieustadt.
1627. Joris Gerritsze Laeckencooper.
» Jan Pietersze Lelievelt.
1628. Abraham Commersteyn.
» Johan van Dijk.
1629. Jan Pietersze Lelievelt.
» Simon Gijsbrechtsze van der Poth.
1630 Abraham Commersteyn.
» Joris Gerritsze Laeckencooper.
1631. Leendert Bartholomeusze van der Strick. Gestorven zijnde, werd hij 21 Febr. 1632 vervangen door Hubrecht Verbeeck.
» Jacob Pieter Zegersze (de Jongh).
1632. Hendrik Jansze.
» Simon Gijsbrechtsze van der Poth.
1633. Nicolaas Reijersze van der Loeten.
» Hubrecht Verbeeck.
1634. Otto Sem.
» Hugo Welhoek.
1635. Abraham Commersteyn.
» Jacob van der Goes.
1636. Hubrecht Verbeeck.
» Hugo Welhoek.
1637. Jacob Pieter Zegersz. (de Jongh). Gestorven zijnde, werd hij 2 Jan. 1638 vervangen door Cornelis Andriesze de Jongh.
» Cornelis Buys.
1638. Hubrecht Verbeeck.
» Jacob de Vogel.
1639. Willem Adriaansze Goudswaert.
» Quirijn Quirijnsze.
1640. Hubrecht Verbeeck.
» Jan Dirksze Schrobbeling.
1641. Quirijn Quirijnsze.
1641. Willem Jorisze Lakenkooper.
1642. Hubrecht Verbeeck.
» Hendrik Wilma.
1643. Cornelis Buys.
» Johan van Almonde.
1644. Hubrecht Verbeeck.
» Mr. Bernardijn Ormea.
1645. Dr. Johan Swinnas.
» Reinier van der Loeten.
1646. Isaäc van Son.
» Pieter. Pietersze Nocque.
1647. Johan van Dijk.
» Anthony van der Noort.
1648. Pieter van Nocque. Overleden 20 September 1649.
» Joost Verbies.
1649. Johan van Dijk. Overleden 24 Jan. 1650. Den 19 Febr. 1650 vervangen door Dr. Willem Swinnas.
» Pieter de Jong.
1650. Quirijn Quirijnsze.
» Mr. Gillis de Gerbode.
1651. Pieter van den Berge.
» Johan van Almonde.
1652. Isaäc van Son.
» Mr. Cornelis Briel.
1653. Johan van Almonde.
» Johan Iserman.
1654. Aart van Riele.
» Pieter van den Berge.
1655. Pieter van Almonde.
» Johan Iserman.
1656. Aart van Riele.
» Isaäc van Son.
1657. Johan Eliasze Venlo.
» Adriaan Cleijburg.
1658. Pieter van den Berge.
» Reinier van der Loeten.
1659. Isaäc van Son.
» Abraham Nolthenius.
1660. Pieter van den Berge.
» Jacob Overheijn.
1661. Johan Venlo.
» Adriaen Cleijburg.
1662. Aart van Riele.
» Johan van Almonde.
1663. Johan van Divoorde.
» Johan Venlo. Overleden 11 Jan. 1667.
1664. Mr. Jacob Commerstein.
» Lenaert Warbol.
1665. Pieter de Jongh.
» Pieter de Winter.
1666. Abraham Nolthenius. Gecommitteerd als raad ter Admiraliteit te Rotterdam, werd hij 2 Mei 1667 vervangen door Adriaan van Almonde.

1666. Adriaan Brasser.
1667. Aert van Riele.
» Cornelis de Haas.
1668. Pieter de Jongh.
» Dr. Willem Swinnas.
1669. Johan van Almonde.
» Barend van Dijk.
1670. Cornelis de Haas.
» Maarten Burgvliet.
1671. Mr. Jacob Commerstein.
» Adriaan Coppert.
1672. Abraham Nolthenius.
» Dirk Kevelaar.
1673. Maarten van der Fuijk.
» Herman van Leeuwen.
1674. Adriaan Copper.
» Harper Molewater.
1675. Pieter Lakenkooper.
» Glaudy de Jongh.
1676. Luart Vasthoff. Gestorven zijnde werd hij 5 Julij 1677 vervangen door Johan Tedingh Berkhout de jonge.
» Wolfert Slingelant.
1677. Adriaan Copper.
» Dirk Kevelaar.
1678. Willem van Walcheren.
» Dirk van Egmont.
1679. Johan Teding Berkhout.
» Harman van Leeuwen.
1680. Cornelis Taal.
» Johan Hage.
1681. Johan Tedingh Berkhout. Gekozen in 't Coll. van Gec. Raden, werd hij 9 Mei 1682 vervangen door Willem van Walcheren.
» Johan Brasser.
1682. Maarten van der Fuijk.
» Willem van Butten.
1683. Willem Keiser (Kaiser).
» Pieter van Dam.
1684. Willem van Walcheren.
» Harper Molewater.
1685. Johan Hage.
» Mr. Cornelis Breeman van der Hage.
1686. Wolfert Slingerlant.
» Jacob van der Poel.
1687. Willem Kaiser.
» Antony van den Bergh.
1688. Gerbrand Hoogerwerf.
» Cornelis Poortermans. Gestorven zijnde, werd hij 16 Nov. 1688 vervangen door Cornelis van Couwenhoven.
1689. Ant. van den Bergh.
» Dr. Anthony Taal.
1690. Cornelis Warbol.
1690. Willem van Butten.
1691. Mr. Petrus Franciscus Gomarus.
» Willem Clotterbooke.
1692. Bernard van Dijk.
» Cornelis Cleijburg.
1693. Mr. Jacob Commerstein.
» Mr. Pieter Molewater.
1694. Mr. Pieter van Almonde.
» Mauritius de Mirell.
1695. Ant. van den Bergh.
» Hendrik van der Stranden.
1696. Mr. François Adriaan van Leiden van Leeuwen.
» Mr. Eduard Gallas.
1697. Mr. Petrus Franciscus Gomarus.
» Johan Magerus.
1698. Willem Clotterbooke.
» Hendrik van der Stranden.
1699. Dr. Antony Taal.
» Mr. Pieter Molewater.
1700. Mr. Petrus Franciscus Gomarus.
» Willem Clotterbooke.
1701. Bernard van Dijk.
» Mr. Pieter Molewater.
1702. Willem Clotterbooke. Gestorven zijnde, werd hij 7 Sept. 1703 vervangen door Mr. Pieter Molewater.
» Isaäc de Winter.
1703. Cornelis Warbol.
» Mr. Cornelis Breeman van der Hage.
1704. Dr. Antony Leenmans.
» Jacob Hage.
1705. Bernard van Dijk.
» Hendrik van der Stranden.
1706. Cornelis Hoogerwerf.
» Gideon van Rest.
1707. Pieter Hoogwerf.
» Johan Kintsius.
1708. Jacob Hage.
» Cornelis Hoogerwerf.
1709. Gerard Slaats.
» Willem Keiser.
1710. Dr. Antony Leenmans.
» Reinier van Dijk.
1711. Mr. Willem van Almonde.
» Johan Gallas.
1712. Dr. Franciscus Petrus Gomar. Onder-secretaris geworden zijnde, werd hij 24 April 1713 vervangen door Willem de Graaff.
» Willem van Rest.
1713. Johan Gallas.
» Jacob Stehouder.
1714. Cornelis van Almonde.
» Mr. Cornelis Fannius.
1715. Mr. Johan Deijm.

1715. Mr. Willem van Almonde.
1716. Antony van Helsdingen.
» Mr. Cornelis Taal.
1717. Mr. Johan Deijm.
» Mr. Cornelis Fannius.
1718. Mr. Eduard Gallas.
» Ant. van Helsdingen.
1719. Pieter van Hoogwerff.
» Leendert Cleiburg.
1720. Mr. Willem van Almonde.
» Mr. Cornelis Langereis.
1721. François de Mirel.
» Gideon van Rest.
1722. Mr. Johan Deijm.
» Willem de Mirel.
1723. Mr. Maurits Huygens.
» Mr. Pieter de Winter.
1724. Ant. van Helsdingen.
» Dr. Franciscus Petrus Gomar.
1725. François de Mirel.
» Joris van Hoogwerff.
1726. Leendert de With.
» Pieter Bax.
1727. Ant. van Helsdingen.
» Cornelis Swartwout.
1728. François de Mirel.
» Mr. Cornelis Hendrik van Leeuwen.
1729. Paulus Snellen.
» Nicolaas de la Bassecour.
1730. George van Hoogwerf.
» Abraham Antony de Haas.
1731. François de Mirell.
» Mr. Pieter de Winter.
1732. Jan Aarnoud Gallas.
» George van Hoogwerff.
1733. Ant. van Helsdingen.
» Paulus Snellen.
1734. George van Hoogwerff.
» Harper Molewater.
1735. Ant. van Helsdingen.
» Dr. Franciscus Petrus Gomar.
1736. Mr. George Marcus Warry.
» Abraham Antony de Haas.
1737. Mr. Abraham van Helsdingen.
» Johannes van Boeijmeer.
1738. Mr. Cornelis Taal.
» Jan Aarnoud Gallas.
1739. Willem de Graaff.
» Mr. George Marcus Warry.
1740. Mr. Maximiliaan van Berchem.
» Frederik Lambinon.
1741. Mr. Theodorus Beels.
» Dr. Jan de Witt. Gestorven zijnde, werd hij 18 Maart 1742 vervangen door Harper Molewater.
1742. Mr. George Marcus Warry.
» Mr. Leendert Voogd.
1743. Mr. Theodorus Beels.
» Mr. Johan Emants.
1744. Harper Molewater.
» Mr. Leendert Voogd.
1745. Mr. Antonius Perizonius.
» Adam de Graaff.
1746. Barend van der Salm.
» Mr. Cornelis Hoyer.
1747. Harper Molewater.
» Jacob Roest.
1748. Dr. Adriaan de Mirel.
» Adam de Graaff.
1749. Paulus Snellen.
» Johannes van Dam.
1750. Jacob Roest.
» Dr. Adriaan de Mirel.
1751. Mr. Cornelis Hoyer.
» Gerard Knoll.
1752. Mr. Andreas van der Sluijs.
» Dr. Jan Blankert.
1753. Albertus Johannes Sandra.
» Gerard Knoll.
1754. Frederik de Graaff.
» Mr. Cornelis Hoyer.
1755. Mr. Dominicus van Hoogwerff.
» Samuel 's Jacob.
1756. Jan Kooijman.
» Jan van Oosten.
1757. Mr. Antonius Perizonius.
» Albertus Johannes Sandra.
1758. Dr. Adrianus de Mirell.
» Pieter de Graaff.
1759. Laurens van Oosten.
» Damas Cornelis Hogendijk.
1760. Jan van Oosten.
» Adrianus Vermaat.
1761. Johannes van Dam.
» Hendrik van der Salm.
1762. Pieter van Andel.
» Pieter Leening.
1763. Hendrik van der Salm.
» Augustinus van der Crap.
1764. Jacob Roest.
» Mr. Andreas van der Sluijs.
1765. Dr. Cornelis van Dam van Aerden.
» Cornelis van IJsendoorn.
1766 Hendrik van der Salm.
» Pieter Poortermans.
1767. Jacob Cornelis Warry van Blotenburg.
» Mr. Ocker Gevaerts Johz.
1768. Mr. Adriaan Louis van Alderwereld.
» Mr. Jan Melvill.

1769. Pieter Poortermans.
» Mr. Adriaan Dirk van der Eijk.
1770. Jacob Cornelis Warry van Blotenburg.
» Mr. Adriaan Louis van Alderwereld.
1771. Mr. Adriaan Dirk van der Eijk.
» Pieter Leening.
1772. Dr. Adriaan de Mirell.
» Pieter Poortermans.
1773. Mr. Ocker Gevaerts.
» Mr. Adriaan Louis van Alderwereld.
1774. Damas Cornelis Hogendijk.
» Jan Preuijt.
1775. Dr. Cornelis van Dam van Aerden.
» Mr. Adriaan Dirk van der Eijk.
1776. Jacob Cornelis Warry van Blotenburg.
» Mr. Jan Melvill.
1777. Pieter Leening.
» Dr. Gerard Fauvarcq.
1778. Mr. Adriaan Dirk van der Eijk.
» Jan Hendrik Swalmius.
1779. Dr. Cornelis van Dam van Aerden.
» Dr. Gerard Fauvarcq.
1780. Mr. Andreas van der Sluis.
» Pieter Graafland.
1781. Jan Preuijt.
» Mr. Willem Hoyer.
1782. Dr. Adriaan de Mirell.
» Dr. Cornelis van Dam van Aerden.
1783. Mr. Willem Hoyer.
» Mr. Rochus Sandifort.
1784. Jacobus Roest.
» Asseurus Bresser.
1785. Dr. Cornelis van Dam van Aerden.
» Adrianus Johannes Hogendijk van Domselaer.
1786. Heiman Volker.
» Cornelis van Sina.
1787. Johan Marcus Heeneman.
» Joost van Sina. Aangesteld tot stadhouder, werd hij 17 Mei 1788 ontslagen en 24 Mei vervangen door Assuerus Bresser.
1788. Libertus van Bokkelen.
» Willem Christiaan van Breest Lankhorst.
1789. Johannes van der Minne.
» Mr. Charles Gerard van Baerle.
1790. Mr. Pieter Hendrik Hoog.
» Jan Marcus Heeneman.
» Jan Marcus Heeneman.
1791. Assuerus Bresser.
» Gabriel Leonard van Oosten.
1792. Mr. Pieter Hendrik Hoog.
» Mr. Charles Christoffel Brender à Brandis.
1793. Mr. Adriaan Matheus de Wit.
» Jan Marcus Heeneman.
1794. Mr. Pieter Hendrik Hoog.
1794. Johannes van der Schilt.
De twee laatsten 28 Jan. 1795 ontslagen.

De Brielsche Vroedschap in de jaren 1618—1794.

(Vervolg van jaargang IV, blz. 217).

AANTEEKENINGEN (1).

I.

CRAEN.

Jan Jacobsze Craen, op de naamlijst der Vroedschappen voorkomende sub nº 4, wordt in Res. Vroedsch. 15 Januarij 1625 als overleden vermeld.

Den 1 October 1597 werd hij te Brielle verkozen tot raad in 't college der Magistraten; den 1 October 1605 en daarna nog vier maal trad hij als schepen op (2). In 1612 door de Staten-Generaal verkozen tot «Raedt ter Admiraliteyt tot Rotterdam» (3), werd hij in 1615 en 1618 telkens voor 3 jaar als zoodanig gecontinueerd (4). Den 1 October 1621 werd hij door David van der Heul vervangen (5). Hij fungeerde ook als ontvanger van de arme middelen (6) en als weesmeester (7).

Zijn vrouw Grietje Lenaerts schonk hem de volgende kinderen: Ariaentge, gedoopt 6 April 1588; Jacob, gedoopt 14 Maart 1590; Lenaert, gedoopt 31 Maart 1591; Jacob, gedoopt 11 Julij 1593; Neeltgen, gedoopt 25 November 1594; Jacob, gedoopt 18 October 1596; Leendert, gedoopt 18 September 1598; Jan, gedoopt 19 November 1600; Cornelis, gedoopt 12 Januarij 1603; Pieter, gedoopt 7 November 1604; Maritgien, gedoopt 19 Januarij 1607. Als doopgetuigen staan vermeld Jacob Cornelisze Muss, Aeltge Cornelisdr., Ariaentge Cornelisdr., Magdalena Matheus, Hillcken Lenaerts, Jan Wijlant (8), Maerten Lijven (Lieven), Agniete Willems, Bartolomeus Euwoutsz. uit Den Haag, Neeltge Jacobs, Idetge Lenerts en Neeltge Lenerts.

Dat Jan Craen behalve de genoemde kinderen nog een zoon Huijch kreeg, aan wien hij in 1622 een

(1) Van deze en volgende aanteekeningen geldt wat ik van die betreffende het geslacht van Velsen gezegd heb, dat zij namelijk ontleend zijn aan registers, rekeningen en akten, berustende in de Brielsche archieven.
(2) Ress. 1 Oct. 1605, 1609, 1610, 1612, 1623.
(3) Res. 27 October 1612.
(4) Ress. 27 Julij 1615, 17 April 1618.
(5) Res. 7 Julij 1621.
(6) Ress. 29 October 1608, 10 September 1616.
(7) Ress. 27 October, 20 November 1612.
(8) Zie over Jan Wieland de aangehaalde Bijdrage over Tromp, blz. 78 en 79.

stukje «vicarielandt» overdroeg, is mij gebleken uit eene aanteekening, voorkomende blz. 141 vso. van het Bodtbouck, begonnen in 1616.

Zijn dochter Ariaentje schonk haren man Arien Jansze Taerling: Geertruyt, gedoopt 21 December 1618; Cornelia en Catharina, gedoopt 26 Februarij 1621, getuigen Jan Jansze Taerling, Jan Pietersze, Marietje Jans en Jannetje Jansdr.

Eene Resol. Mag. 23 December 1628 begint aldus: «Opt versouck van Cornelis Jansz. Wijcmans, als man ende voocht van Neeltgen Craensdr., naergelaeten dochter van Jan Jacobsze Craen, ende Maertgen Craensdr. (1), onmondige dochter van den voorn. Craen, aen de heeren van de Magistraet gedaen, te kennen gevende dat sij niettegenstaende verscheijden vrientlijcke interpellatien aen haeren broeder Jacob Craen ..... gedaen, sij niet en konnen geraecken tot rekeninge van de goederen, bij affsterven van hunne ouders henluyden aengecoemen etc.»

Cornelis Jansz. Wijckmans trad, als j. m. te Rotterdam, met Neeltje of Cornelia in den echt te Delfshaven, na 17 September 1628 te Brielle ondertrouwd te zijn. Blijkens een contract van 3 April 1630 leefde Wijckmans toen nog, maar in eene attestatie van 25 Julij 1651 wordt gesproken van Cornelia Jans Craensdr., wed[e] van Cornelis Wijckmans, wonende te Rotterdam. Uit eene attestatie van 14 April 1654 is mij gebleken, dat zij toen te Rotterdam overleden was.

Haar broeder Jacob, 11 October 1626 te Brielle ondertrouwd met Neeltgen van Arckenbout, trouwde te Heenvliet, waar hij toen secretaris was. In eene procuratie van 22 Januarij 1630 komt hij nog als zoodanig voor (2), maar in eene akte van 7 Januarij 1631 wordt hij genoemd gewezen secretaris van Heenvliet, vertrokken naar Oost-Indië.

Hoe het met de kinderen van Jan Jacobsze Craen gesteld was in 1654, zegt ons de reeds genoemde akte van 14 April 1654, luidende: «Compareerden Matheeus Harmansz. Schol ende Gerrit Claesz. van Kerchum, beijde poorters ende burgers deser stede (Den Briel), dewelcke verclaerden waerachtich te wesen, dat Jan Jansze Kraen, woonende mede alhier, toonder ende requirant deses, es de wettige ende eenighe soon van Jan Jacobsze Craen, in sijn leven vroetschap deser stede, ende oock de eenige ende volle broeder van Neeltge Jans Craens, zijnde mede een dochter van den voorsz. Jan Jacobsze Craen ende weduwe van Wijckman, nu overleden binnen der stadt Rotterdam, verclarende wijders dat mede alsnu egene kinderen van den voorsz. Jan Jacobsze Craen anders noch in levenden lijve sijn als den req[t] ende oock jegenwoordich van God de Heere met blintheijt geslagen is, ende sijnne gerijnge middelen in soberheyt is consumerende, gevende sijluyden voor redenen van wetenschap den requirant jegenwoordich noch seer wel te kennen ende oock den voorsz. Jan Jacobsze Craen ende Neeltge Craen voor desen oock seer wel gekent te hebben.»

Een broeder van Jan Jacobsze Craen was Cornelis Jacobsze Craen. Volgens eene aanteekening van 1589 (1) was die broeder toen nog onmondig. In het oudste der Brielsche Trouwregisters leest men, dat Cornelis Jacobsze Craen j. m., na 5 Julij 1592 te Brielle ondertrouwd te zijn, te Delft trouwde met Marijtge Lieven Cornelis de Waels dr., wed[e] van Florij, in zijn leven luitenant van «coronel Dorp», wonende te Delft. Het echtpaar kreeg Maritgen, gedoopt 22 September 1593, getuigen Jan Jacobsze Craen en Gerritje Jacobs (2).

Een zuster van Jan Jacobsze Craen is genoemd in eene reeds vermelde attestatie van 25 Julij 1651, waarin op de verklaring van 3 personen (3) dat Cornelia Jans Craens dr., wed[e] van C. Wijckmans, eene dochter is van Jan Jacobsze Craen, volgt: «welcke Jan Jacobsze Kraen heeft gehadt een volle suster, genaempt Geertruijt Jacobs, welcke Geertruijt Jacobs is geweest de moeder van Jonathan van Luchtenburgh, overleden in s'Gravenhaege.»

Eene aanteekening van 1578, voorkomende in 't Bodtbouck, begonnen 1577, blz. 26, luidt: Alsulcken huys ende erve . . . als Maddalene Gerritsdr. huysvr. van Jop Jacobsze Craen, als daertoe van haeren voorsz. man gemachticht zijnde, vercocht heeft etc.» Deze Jop zal een broeder van Jan Jacobsze Craen zijn geweest.

De Rekening der kerkmeesters van de St. Cath. kerk over 1518—1519 heeft fol. 5 de volgende posten:

«Van Maricken Arien Craens huysvrouwes sepulture ende groote clocke . . . . XX sc. gr.

Ende noch van denzelven Maricken eenen zilveren lepele onvercocht tot chiraesge van onser liever vrouwen.»

In de Rek. der kerkmeesters van de St. Cath. kerk over 1534—1535 leest men fol. 4: «Van Arien Jansz. Craens sepulture . . . . X sc. gr.»

In de Thesaurie-Rekeningen over 1520—1521 en 1521—1522 komt onder de betaalde lijfrenten een post

(1) Denkelijk dezelfde als Maritgien, gedoopt 19 Januarij 1607.

(2) De hier bedoelde procuratie begint aldus: „Compareerde voor Schepenen der stede van den Brijele Jacob Craen, Secretaris der Heerlijckheyt van Heenvlijet, ende Cornelis Wijckmans als getrout hebbende Neeltgen Craensdr., midtsgaders Maertgen Craensdr., kinderen ende erffgenamen van wijlen Jan Jacobsze Craen, in desen samen vervangende en de rato caverende voor hare andere absente ende uytlandige broeders etc."

(1) Zij komt voor in 't Bodtbouck, begonnen 1577.

(2) Met Gillis Jorisze en Maritge was Cornelis Jacobsze Craen den 5 November 1594 getuige bij den doop van Dirkgen, kind van Joris Jansze en Janneken Cornelis.

(3) Eén dezer was Leentge Jacobsdr., wed[e] van Jacob Heijndricxe Schrijver. Misschien ook een zuster van Jan Craen.

voor ten behoeve van Jan Craen. In de Thes. Rekeningen over 1532—1533 en 1533—1534 luidt die post: «Andries van Bronchorst ten lijve van Heer Jan Craen etc.» In de Rekening der kerkmeesters van de St. Cathar.-kerk over 1525—1526 is sprake van missen, gedaan door Heer Jan Craen; in de Rekening der kerkmeesters van de St. Pieterskerk over 1531—1532 van een «gemet landts gecocht tegens Heer Jan Craen pbr. bij consente van mijnen Heere van Vutrecht ende zijn collatoren;» in eene akte van 18 November 1531 en in de Rekeningen der kerkmeesters van de St. Pieterskerk over 1541—1542 en 1542—1543 van de «capelrie van heer Jan Craen.»

Blijkens eene ordonnantie van 21 Junij 1542 was toen burgemeester te Brielle Cornelis Jansze Craen. Fol. 8 van de Rekening der kerkmeesters van de St. Cath. kerk over 1554—1555 vindt men onder den ontvang van losrenten: «Item up huys ende erve staende in den Briell up den houck van teraenslop wijlen toebehoerende Cornelis Jansz. Craen, nu derffgenamen van Neeltge Pieter Mathijsz. weduwe etc.»

In de Rekening van den burgemeester-thes. over 1558—1559 vindt men fol. 37 verso dezen post: «Betaelt Cornelis Jansz. Craen ende Bittert Jorisz., die Bastiaen den timmerman helpen rechten hebben de cape van de steenne vierboette ende hebben gewrocht elcxs 2 dagen tot 14 gr. daechs fct. 4 sc. 8 gr.»

Van deze personen zullen er wel behoord hebben tot het geslacht, waartoe onze vroedschap behoorde. De naam Craen, niet alleen te Brielle bekend (1), leefde aldaar voort tot op 't einde der 18de eeuw (2).

(1) Volgens Res. 20 Febr. 1618 leefde toen te Schoonhoven Claes Pietersze Craen, leverancier van „tarasch."

(2) Den 30 Maart 1651 werd te Brielle begraven Gillis Craen, in leven „bailliu ende leenmannen bode 's landts van Voorne (Ress. 19 December 1626, 16 September 1628). In eene attestatie van 15 Mei 1631 wordt als zijn vrouw genoemd Cornelia Jaspers, oud 40 jaar. In eene attestatie van 4 Junij 1654 wordt gesproken van Cornelia van Hogendorp, wede van Gillis Craen, wonende te Brielle; in eene aanteekening van 1656 (Bodtboeck, beg. 1641, blz. 609), wordt zij als overleden vermeld, en in een akte van borgtocht van 30 April 1661 leest men van de erven van Corn. v. Hogendorp, in leven wedr van G. Craen. Volgens dezelfde akte was Jacob van Lantdorp, notaris in Den Haag, getrouwd met Johanna van Hoogendorp. Den 25 November 1667 te Brielle gedoopt Elisabeth, dr. van Jan Craen. Den 22 October 1679 te Brielle begraven Jan Craan „lindewever." Den 6 Mei 1723 te Brielle gedoopt Goverdina, dr. van Frans Kraan en Heiltje Meijers. Matthijs Craan overleden te Brielle 24 December 1782, nalatende een weduwe Dirkje Visser, overleden te Brielle 25 Februarij 1786.

H. DE JAGER.

(Wordt vervolgd).

Hans en Frits van Grombach.

Onder de vele vreemdelingen, die met of tijdens de regeering der Saksische vorsten, in het begin der 16de eeuw in Friesland kwamen, behoorden ook Hans en Frits von Grumbach of von Grombach, wier namen bij de Friesche geschiedschrijvers en in de geslachtsregisters niet onbekend zijn (1).

In de laatste helft der 15de eeuw leefde in Duitschland, vrij zeker in Saksen, Georgius von Grumbach, ridder, die gehuwd is geweest met Vrou Fox of Fugs (2).

Of dat «Vrou», zooals de genealogisten het vermelden, een voornaam of een titel was, blijkt niet duidelijk, maar niet onwaarschijnlijk is het een eigennaam, evenals de namen Frau en Broer in Friesche geslachten hier en daar voorkomen, welk Frau misschien ook van Duitschen oorsprong is (3).

Met zekerheid weten wij, dat deze echtelieden althans een zoon hadden, den bovenvermelden Frits, die wij voor het eerst in 1509 aantreffen. Dat Hans, zooals de heer EEKHOFF wil, zijn broeder zou zijn geweest, gelooven wij niet. Veeleer schijnt het ons toe, dat hij een oom van Frits was en dus een broeder van Georgius (4).

Hans komt reeds voor in 1498. Worp van Thabor verhaalt van hem in zijn kroniek: «opten XXIXen dach «Junii» (1498), «des avonts, reysden wt Sneeck joncker «Mets, joncker Slens ende joncker Hans Grombach, die «met heer Wilbordt» (van Schomberg) int landt waeren «gecomen, met die knechten, nae Aelsum» (5).

In 't volgende jaar werd hij den 22 Juli door de Groningers gevangen genomen, in denzelfden veldslag waarbij een der dapperste Saksische hoplieden, Nyttert Fox, sneuvelde. Hij schijnt echter niet lang gevangen gehouden te zijn, want in eene oorkonde van het jaar 1500 wordt hij genoemd «hofman toe Leuwarden opt «huys», d. i. drossaard op het blokhuis aldaar, hetwelk twee jaren te voren gebouwd was. In datzelfde jaar zond hij «omtrent Sinte Thomas Apostel» (21 December) eene bende soldaten naar het dorp Ferwerd, om «Jemma heer Jusma huys ende Tzallingma huys», welk laatste aan Gerbrand Mockema toebehoorde, in brand te steken. De eigenaars waren tegen de Saksische

(1) Zoo worden als Saksische edelen, die naar Friesland kwamen, genoemd: Truchses, Warkutsch, Rataller, Mets, Slens, Phlug en anderen.

(2) Zie: *Nobiliarium van Coenders*, opgenomen in het *Algemeen Nederlandsch Familieblad*, 2de Jaarg. bladz. 90 en Burmaniaboek, H. S. In de R. D. O. Balije van Utrecht komt op het jaar 1491 voor: Andries van Grünbach, meester der D. O. te Utrecht, die mogelijk tot dit geslacht behoorde.

(3) Zoo vindt men vermeld: Frau Burmania, Broer Meckema, enz.

(4) EEKHOFF, *Beschrijving van Leeuwarden*, I, 310, zegt dit, zonder eenig bewijs aan te halen.

(5) Zie over den naam Schomberg: EEKHOFF, t. a. pl., I, 377.

regeering gekant en dientengevolge ballingen. Twee jaren later moest hij het huis van Auke Unia te Wirdum innemen, omdat de regeering bemerkt had, dat de rebellen zich daar schuil hielden en veel kwaad in den omtrek deden (1).

De hertogen George en Hendrik van Saksen begiftigden hem den 29 Augustus 1503 met de goederen van zekeren Wilke Rinia, van Stiens (bij Leeuwarden) daar deze «syner plichte ende eyde» scheen vergeten te hebben. Zij noemen Grombach daarin: «unse lieve, getrouwe ende Amptman to Lewarden» en schenken hem die goederen, als bewijs van erkentelijkheid, dat hij hun wijlen vader en ook hen «lange tijt trouwelycken ende wel gedient heeft.»

Hertog George bevestigde later, in 1509, deze gift, in een brief, waarin hij hem «Hanse von Grumbach» noemt en hem betitelt als «unsernn lieben getruwen «Rath und Amptman zu Herlingen.» Hij was dus toen ook reeds raad in den Hove van Friesland. Grombach gaf de hem geschonken goederen echter later aan de oorspronkelijke eigenaars weder terug, waarschijnlijk omdat zij den Hertog trouw zwoeren. Maar dan hebben zij kwalijk daaraan voldaan, want in 1517 werden diezelfde goederen weder aan Frits van Grombach gegeven, zooals wij beneden zullen zien (2).

Daar Hans toch in en omstreeks 1503 als drossaard op het kasteel van Leeuwarden zal hebben gewoond, mag het vreemd heeten, dat hij op eene lijst van 1504, bevattende namen der edelen, die den Saksischen Hertog trouw hadden gezworen, wordt opgenoemd onder de edelen van de Friesche grietenij Dongeradeel. Maar nog vreemder en zelfs zeer twijfelachtig is de mededeeling van NAPJUS, in zijn *Beschrijving der stad Sneek,* dat Hans van Grombach in 1506 en 1514 Olderman in die stad zou zijn geweest. In eerstgenoemd jaar werd hij namens den Saksischen Hertog met den veldoverste Vyt van Drachsdorf naar Middelstum in Groningerland gezonden, waar zich toen de Graaf van Oost-Friesland bevond, met het doel om Groningen in bezit te nemen. Zij moesten den graaf de vraag voorleggen, met welk recht hij dat zou doen (3).

Waarschijnlijk huwde Hans met Frouck van Frauenhoven, vrij zeker eene aanverwante (zuster?) van Jurrien van Frauenhoven, gehuwd met Barbara van Grombach, welke laatste wederom eene zuster van Hans kan zijn geweest (1).

Wij vonden hem voor het laatst in November 1514 vermeld, toen hij met Louw Donia naar Sneek werd gezonden «in een royschip mit een kynken (klein vaatje) cruyts ende mit twie of drie haeckbussen», om die stad tegen een aanval der Gelderschen te verdedigen. Het was een magere versterking; een schrijver uit die dagen merkt eenigzins schamper op: «daer mienden sie die stat mede te holden.» Sneek was dan ook met zoo weinig verdediging weldra in handen des vijands (2).

Vermoedelijk is Hans omtrent dezen tijd overleden (3). Frits van Grombach «uyt den Duytschen Adel», zooals WINSEMIUS schrijft, «die met den Sassenschen Huyse in Vrieslandt ghecomen was ende groote diensten denselven ghedaan hadde», was ridder en in 1509 hofmaarschalk te Leeuwarden, maar volgde in het begin van 1515 Hans als drost van Harlingen op (4).

Hij liet in Maart van dat jaar «de buyrte van den Kercke te Almenum» (bij Harlingen) in brand steken, «uyt afgunste dat de Geldersche, welcke nu Meester van de Zeekusten waren, haren Legherplaetse hier inne niet hebben mochten». Korten tijd later liet hij de steen van het verwoeste klooster Ludingakerk bij Franeker naar Harlingen voeren en daarvan een zwaren toren nevens het Blokhuis aldaar bouwen (5).

In ditzelfde jaar droeg de Hertog van Saksen het bestuur van Friesland over aan het huis van Bourgondië, maar eerst van lieverlede, na veel moeite en strijd, mocht het gelukken dit gewest geheel tot gehoorzaamheid te brengen. Dit duurde meer dan acht jaren.

Inmiddels stelde de Bourgondische regeering hier en daar grietslieden aan, wier officieele aanstellingen voor 't meerendeel in Februari 1517 hebben plaats gehad. Hiertoe werden, zooals zich denken laat, de meest

(1) JANCKO DOUWAMA's *Geschriften*, blz. 103; *Kroniek* van WORP VAN THABOR, IVe boek, 305 en Ve boek, blz. 3 en 37. GABBEMA, *Verhaal van Leeuwarden*, blz. 218 (1498) en 293 (1514). Zie ook *Inventaris van het Archief van Leeuwarden,* blz. 91 (23 December 1500 en 1502), blz. 95, 96 en 98.

(2) *Charterboek van Friesland*, II, blz. 229 en 267. Hij komt ook voor in eene oorkonde van 12 Juli 1551; zie: *Oork. van het St. Anth. Gasth. te Leeuwarden,* blz. 198 en 204.

(3) NAPJUS, t. a. pl., blz. 39 en 86. WORP VAN THABOR, t. a. pl., V, blz. 81 en JANCKO DOUWAMA, t. a. pl., blz. 133.

(1) *Stamboek van den Frieschen adel*, Register. Jurriens dochter Clara huwde met Poppe van Burmania, geboren vóór 1528 en gestorven omstreeks 1597.

(2) *Kroniek* van PETRUS VAN THABOR, blz. 180.

(3) Wij vinden nergens vermeld dat Hans ridder was, zooals dit wordt gezegd van Georgius en Frits.

(4) WINSEMIUS, *Kroniek*, bladz. 423*a*. — In Februari was Hans Barbrei „Castellein op den huyse tot Leeuwarden". Chbk. II, 343.

(5) WORP VAN THABOR, V. blz. 139 en 142. Van het klooster Ludingakerk leest men daar op bladz. 134: „Op den 14 dach Decembris" (1514) „brande Hessel Martena wt Franicker Lunkercke op, wtgesecht „dye kercke met dat viercant ende dye olde abdye," en op blz. 142: „Ende Franickers quaemen wt ende branden . . . . Lunckercke all „heel, dattet te voeren staen bleef, al dye kercke met dat vyercant „ende dye olde Abdye, ende hebben dat schone cloester al heel wt „den gronde gedestrueert. Ende Fridts van Grombach drost toe „Harlingen opt huys heeft den steen van den pant ende Abdye „naderhant laeten haelen ende maeckte daer toernen van opt huys „toe Harlingen." In dien toren zaten de Friesche edelen: Beyma, Buma en Galama in Mei 1567 gevangen. Zie mijne Verhandeling daarover in *De Vrije Fries*, dl. XVI, blz. 436 en XVII, blz. 95.

verdienstelijke en meest vertrouwde personen geroepen en onder dezen bekleedde Frits van Grombach eene eerste plaats.

Zoo bekwam hij dan ook den 17den dier maand eene aanstelling als grietman van Barradeel, welk grietmanschap vervolgens steeds vereenigd bleef met het drossaardschap van Harlingen, welke betrekking, hij zooals gezegd is, toen reeds bekleedde. Op dienzelfden dag werd hem een deel der verbeurd verklaarde goederen van «Hertman Gales» (Galama) van Koudum geschonken. Ook ontving hij dien dag de goederen terug van «Joncker Reynge» (Rinia) «ende syn susters ofte zwagers», welke goederen, «heurlieden voirmaels van den olden Grombach» wedergegeven waren, vermits dat zij «noch rebel» waren. Bovendien werden hem veertien dagen later, bij brief van den 21sten dier maand «by myn Genedigen Here Stadholder toegegestanden» de verbeurd verklaarde goederen van «Janke Ongema ende Wybe Harinuma» (1).

Er is nog een «salvegarde» (vrijgeleide) van Frits van Grombach aanwezig, die hij op Nieuwjaarsdag 1522 verstrekte aan de inwoners van Arum, een der dorpen van Wonseradeel, dat destijds door soldaten van den Utrechtschen bisschop onder Claes Wolderstorff was bezet. Dit vrijgeleide, dat elf weken zou duren, bracht de verplichting met zich, om eene belasting aan den Bourgondischen stadhouder op te brengen, waaraan de ingezetenen den 5den Februari nog niet geheel hadden voldaan, weshalve Grombach hen bij brief van dien datum aanmaande, daar «het lange over den tyt» was, om «sonder eenich langer vortreck» (uitstel) «die somma, als daer noch aen restende is, van stonden aen» in zijn handen te leveren (2).

Drie jaren later (1525) bekleedde hij den aanzienlijken post van raadsheer in den Hove van Friesland en in 1533 was hij overste dijkgraaf van geheel Westergo, tijdens de geschillen over het onderhoud der zeedijken in dat kwartier, in welke betrekking hij ook nog in 1534 voorkomt (3).

Hij was in 1531—1533, als echtgenoot van Luts (elders Sytke) van Martena, in een proces gewikkeld over Scheltingazathe te Engelum, hetwelk echter in laatstgenoemd jaar vredelievend werd beëndigd.

In April 1539 treffen wij hem aan onder de Gedeputeerden van Friesland, terwijl hij in de Rentmr. rekening van 1 October 1540—1 October 1541 nog als grietman staat vermeld. Maar betrekkelijk niet lang daarna is hij overleden, want in 1543 komt Luts als zijne weduwe voor. Met zekerheid weten wij, dat zijn stoffelijk overschot in de Martinikerk te Franeker rust,

(1) *Chbk. van Friesland*, II, blz. 343, 344 en 348.
(2) *Chart. boek*, II, blz. 115; Worp van Thabor, V, 244.
(3) *Chart. boek*, II, 628 en 631. *Archief van Gabbema*, op 1534.

zeer waarschijnlijk in den grafkelder der Martena's (1).

Door zijn huwelijk met Luts van Martena werd hij eigenaar van Martenastate of Groot-Terhorne te Beetgum, welk huis vervolgens, door het huwelijk hunner dochter Maria met een baron van Schwartzenberg, in dat geslacht overging.

Naar men wil heeft Grombach dat huis eenigen tijd bewoond en zou hij het aanmerkelijk verbeterd hebben. Dit is meer aannemelijk dan dat hij in 1527 te Franeker zou hebben gewoond op grond, dat hij in eene acte van dat jaar heerschap in die stad wordt genoemd, waaruit men veeleer zal moeten afleiden, dat hij eigendommen in die stad bezat (2).

Frits en Luts hadden drie dochters: Emerentiana, Amelia en Maria en naar sommigen willen, ook drie zonen: Sytse, Karel en Hessel.

Emerentiana, in 1533 geboren, huwde met Sippe of Scipio van Meckama, edelman te Kollum, die o. a. van 1587 tot zijn overlijden, dat 22 November 1599 plaats had, grietman was van Kollumerland c. a. Zij overleed in 1608 te Leeuwarden, waar haar stoffelijk overschot, evenals vroeger dat van haar man, in de Groote- of Jacobijner kerk werd bijgezet (3).

Amelia, in of omstreeks 1515 geboren, huwde tweemalen: *a.* met Jan van Egmondt van Meresteyn, die zijn schoonvader in 1542 of '43 als grietman van Baarderadeel en drost van Harlingen opvolgde en in 1546 overleed, — en *b.* met Raes van Vervou, een Luiksch edelman, die evenals haar eerste echtgenoot, spoedig schijnt gestorven te zijn (4).

Maria trad in het huwelijk met Johan Onuphrius baron van Schwartzenberg. Men verhaalt, dat hare moeder als weduwe (tusschen 1543 en 1545) met deze hare dochter naar Frankenland trok, waar hare zonen op hunne voorvaderlijke goederen woonden. Johan van Schwartzenberg, die met de drie jonkers Grombach een nauwe vriendschap onderhield, ontmoette toen hunne zuster Maria, met wie hij zich verloofde en vervolgens in het huwelijk trad. Daarop begaf hij zich in 1545 naar Friesland, vestigde zich daar metterwoon en werd de stamvader van een uitgebreid geslacht.

Mr. de Crane houdt dit voor eene familiesage, ook op grond, dat die zonen in geene geslachtsregisters voorkomen, maar de omstandigheid, dat zij elders woonden, kan zeer goed aanleiding hebben gegeven, dat de genealogisten van hen geene melding maken.

(1) Zie over hem ook nog: Dodt van Flensburg, *Archief van K. en W. Gesch.* (Vervolg), III. 166.
(2) *Chbk.*, II, 585, 648 en 649; alsvoren blz. 728. *Benef.boek van Friesland*, blz. 261. *De Vrije Fries*, I, blz. 114, 203 en 209. *Tegenwoordige Staat van Friesland*, dl. II, bladz. 419; *Chbk.* II, 537.
(3) *De Vrije Fries*, I, blz. 114, 204 en 209. — *Oudheidkundige plaatsbeschrijving van Kollumerland c. a.* I, blz. 148.
(4) *De Vrije Fries*, t. a. pl., blz. 210 en vlgde.

De namen Sytse en Hessel, — dit erkent DE CRANE — pleitten voor verwantschap met de Martena's. Iets anders is het of het verhaal waarheid bevat, dat Johan een huwelijk beneden zijn stand zou hebben aangegaan en daartoe alleen toestemming zou hebben verkregen, onder voorwaarde zich nimmer in Frankenland metterwoon te zullen vestigen. Het geslacht Schwartzenberg heette eigenlijk Seynsheim en was zeker een der aanzienlijkste Duitsche geslachten, vrij zeker van hoogeren adel dan dat van Grombach, hetwelk blijkens het volgende rijmpje meer in rijkdom schijnt uitgeblonken te hebben:

Seynsheimer die Alteste,
Grombacher die Reicheste,
Seckendorffer die Meiste (1).

Wij vonden van het geslacht Grombach vier verschillende wapens opgegeven:

1°. dat van Georgius bestond uit: «een rode vos in een goud veld»; *Nobiliarium*, t. a. pl., blz. 90;

2°. dat van Frits (zijn zoon) uit: «een helm en twe swarte vleugels an malkander vast, onder rood en wit»; alsvoren;

3°. vervolgens een wapen, bestaande uit «een roode keper en drie zwarte sterren op een wit veld»; *De Vrije Fries*, I, blz. 114; en

4°. het meest bekende wapen: «In goud een staanden neger in natuurlijke kleur met witte doek om het hoofd en om de lenden, houdende in de regter hand een struik van sinopel met rozen van keel, de linker in de zijde plaatsende»; zie *Jaarboekje van den Frieschen Adel* voor 1885, blz. 73, noot 1 en vergelijk het *Stamboek van den Frieschen Adel* van DE HAAN HETTEMA en VAN HALMAEL, deel I, blz. 5.

Dit laatste wapen voerde Maria, gehuwd met Johan van Schwartzenberg.

---

(1) *De Vrije Fries*, I, blz. 204. *Tegenwoordige staat van Friesland*, dl. II, t. a. pl.

Volgens wapenborden in de Martini-kerk te Franeker, zie *De Nederlandsche Leeuw*, blz. 37 en 38, was Johan van Schwartzenberg de zoon van Wolfgang (zoon van Michaël en Agnes te Castel) en Osanna Guttenberg, wier moeder eene von Thann was. Aldaar wordt op blz. 38 de moeder van Luts van Martena verkeerdelijk Both Hottinga genoemd, hetwelk moet zijn Both Holdinga.

Kollum,

A. J. ANDREÆ.

Het huwelijkscontract en het testament van Janus Dousa (van der Does).

Het mag een gelukkig verschijnsel worden genoemd, dat, waar de archieven der steden, zijlvestenyen, voormalige rechterlijke colleges enz., in één woord der publiekrechterlijke instellingen, in de depôts der rijksarchieven een veilig onderkomen hebben gevonden, ook bij particulieren hoe langer zoo meer het bewustzijn ontwaakt, dat de documenten betrekking hebbende op hunne voorouders, op den rol door die voorouders in de geschiedenis gespeeld, of op de door hen bezeten goederen, nergens veiliger dan in genoemde brandvrije gebouwen kunnen worden geborgen. Het wantrouwen in den alles napluizenden archivaris, tuk op het vinden van datgene, hetwelk afbreuk zoude kunnen doen aan de glorie of de rechten van eenig geslacht, heeft gelukkig plaats gemaakt voor een meer waardeerend vertrouwen in den schiftenden en registreerenden ambtenaar, die zich ten doel heeft gesteld de schriftelijke monumenten der oudheid voor verlies te bewaren en daaruit datgene te putten, wat aan de geschiedenis van het recht, sociale en locale toestanden enz. dienstbaar kan zijn. Dat vertrouwen uitte zich vooral in den laatsten tijd te Groningen en het is daaraan te danken, dat eenige bezitters van perkamenten brieven en andere oude stukken hunne huisarchieven of tot onderzoek, met machtiging van belangrijke stukken afschrift te nemen, of tot deponeering in bruikleen aan het Oud-archief afstonden. Onder de aldus van onder het stof der eeuwen te voorschijn gehaalde archieven behoort vóór allen genoemd te worden het omvangrijke huisarchief van het kasteel de Nienoord. Dit kasteel, door de machtige heeren «in den Oerd» (later zich noemende van Ewsum) gesticht in een niet met zekerheid te bepalen tijd, doch zeker vóór den aanvang van het tweede kwartgedeelte der 16ᵉ eeuw, voor een 40 tal jaren tot gedeeltelijke afbraak en, wat het overige gedeelte betreft, tot een ledig staand huis gedoemd, is thans door de goede zorgen van den tegenwoordigen eigenaar Jhr. Mr. J. Æ. A. van Panhuys, commissaris des konings in de provincie Groningen, in zijn vroegeren roem van heerlijk lustslot hersteld. Tegelijk met het kasteel erfde de familie van Panhuys de groote verzameling charters en andere stukken aldaar berustende, voornamelijk betrekking hebbende op de geslachten van Ewsum, van In- en Kniphuisen en aanverwante Groningsche familiën, op de omvangrijke goederen en uitgebreide rechten door die geslachten bezeten, waaronder niet de minste mogen worden gerekend de stukken betreffende het verleenen van het erfgrietmanschap van Vredewold in 1531. De oorsprong van de oudste stukken reikt tot in het begin der 15ᵉ eeuw.

Een der heeren van Nienoord, Caspar van Ewssum, zoon van Wigbolt van Ewssum, den als moedig vrijbuiter en krijgsman tegen de Spaansche overheersching in de geschiedenis van Groningen wel bekenden ridder, huwde den 28en Mei 1600 Anna van der Does, dochter van Johan van der Does van Noortwijck en Cattendijck, en van Elisabeth van Zuylen. Deze Johan van der Does, meer bekend als Janus Dousa, is de in de geschiedenis van ons vaderland zoo bekende staatsman, krijgsheld, letterkundige, geschiedschrijver en dichter.

Ik zal geene pogingen aanwenden de verdiensten te schetsen van den man, die door geheel het beschaafde Europa met roem bekend stond. Ik meen echter aan de geschiedenis geen ondienst te bewijzen met de vermelding van zijn huwelijkscontract en zijn testament (1), welke beide stukken in het archief van het huis Nienoord berusten. Beide documenten verdienen m. i. die vermelding èn om den vorm èn om den inhoud, met name wat het testament betreft, maar bovenal als bijdrage om de herinnering aan die krachtige zeventiende eeuwsche figuur levendig te houden.

Groningen, Mr. J. A. Feith.

Wij, Wernaer van der Does heer tot Cattendijck ende Berghendal, Adriaen van der Does Baeliu ende Dijckgreeff van Schielandt, heere van Middelborch, ende van foreest, Jacob van der Does, heer tot Berensteyn etc. van den eenre, Jacob wten Eng, Deecken der kercke van Sinte Peters, Adriaen van zuylen deecken der kercke van sinte Johans, Johan van Duuenuoirde Scholaster der kercke ten Dom tutrecht, Steuen van Rossem heer tot Puderoeyen etc. ende Caerl van Lienden, Amptman in Ouerbetuwe vander andere zijden, Doen condt allen luden dat wij alse hijlicxluden ende pertijen nabescr. daer toe gerequireert, daer bij over ende aen geweest zijn inder vergaderinge des hijlicx Tusschen den Erentfesten ende vromen Joncher Johan vander Does heer tot Noordtwijck op zee ende Langeuelt ter eenre, Ende die Edele, Gestrenge ende vrome heer Dirck van zulen heere vander zeuender etc. ritter, mitsgaders vrouwe Jozina van Drakenborch mit Joffrou Elijzabeth van zulen haere Beyder dochter ter andere zijden, Soe dat Joncher Johan van der does, ende Joffrou Elijzabeth van zuylen voergenoemt, in wettelicken huwelick aen malcanderen vergadert zijn, bij intercessie ende tusschenspreecken hoerre magen ende vrunden ten beyden zijden. Des Joncher Johan vander Does brengt tot desen huwelicke, aen Joffrou Elijzabeth van zulen zijne toecomende Huysfr. voergen., alle alsulcke percelen van goederen Landen ende renten, alse hier nae bescr. staen. Inden yersten vijftien mergen weylants gelegen in den kerspelle van Abcoude, ende Jan henricx z. nu ter tijt gebruyct jaerlicx om tweeendetsestich gul. Noch een hoeff Landts gelegen bij thuys te Haer ende Marten Willems z. gebruyct jaerlicx om eenendetnegentich gulden, Noch een hofstede genaemt Bergensteyn mit een hoeff landtt, noch een halue hoeff landts ende noch vier mergen een hondt landts gelegen aen Leckendijck tusschen Amerongen ende Wijck, ende cornelis Jans z. nu ter tijt gebruyct jaerlicx om hondert vijffendetseuentich gulden, Noch een hoeff Landts gelegen tot Brueckelen ende Jan Jans z. nu ter tijt gebruyct jaerlicx om Tnegentich gul., Noch veertich mergen Landts gelegen tot Camerick, ende Jan Claessz. nu ter tijt gebruyct jaerlicx om hondert ende twijntich gulden, Noch een halue hoeff Landts gelegen tot Broeckelen, ende Cornelis Jacobs z. nu ter tijt gebruyct, jaerlicx om sessendedertich gul. Noch Seuen gul. jaerlicx wt seeckere dorpen in Waterlandt, Noch tgoet tot velsen, ende Sijmon sijmons z. gebruyct, jaerlicx om Hondert ende Dertich gulden, Item die weduwe van Joost van Lent geeft siaers van huyshuyr veertich gulden, Noch Geeft Reyer aertszoen siaers te rente achtalue gulden, Noch die weduwe van Steuen van Schaeyck geeft siaers te rente vijffendetwijntich gulden. Noch adriaen hermansz. geeft jaerlicx te rente vijftien gul. ende vijftien stuuers, Noch Gheeft Ghijsbert Spruyt woenende tot Amersfoort jaerlicx te rente dertiendalue gulden, Noch geuen Eerst Taets van Amerongen ofte sijne arffgen. jaerlicx te Rente vijff gulden, Noch mr Johan Phli van der Mathen geeft siaers te rente seuen gulden vier stuuers, Noch geeft wouter van wele jaerlicx te rente tweendevijftich gul. tien stuuers, Noch geeft willem goertsz van oudteygen jaerlicx acht stuuer. Noch geeft die Rentmr. van coe mat slants van Vtrecht jaerlicx te renthe, negen gul. achtalue stuuers, ende noch sess gul. vijff stuuer, Noch die weduwe ende erffgenamen van heer Eerst van Nijenrode sijn jaerl. schuldich van een rente achtien gul. dertien stuuers, een blanck, ende zouden die achterstallen bedragen meer dan Tweehondert gul, ter cause van welcke Rente alsnoch proces ongedecideert voerden houe tutrecht hangende is, Noch ghijsbert en jan van hardenbroeck gebroeders woenende tot wijck ende culenborch geuen tezamen jaerlicx twee gul. ter cause van de welcke oock proces voerden vs. houe alsnoch ongedecideert hangende is, Noch henrick aelberts z.

(1) Eén, hoogstens 5 dagen, voor zijn dood vervaardigd. Van der Aa, *Biographisch Woordenboek*, dl. IV blz. 215, vermeldt nl., dat van der Does is overleden 8 volgens anderen 12 October, het testament is van 7 October 1604. Van der Aa (t. a. p.) deelt tevens mede, dat van der Does, op een reis naar Friesland ziek geworden, naar Noordwijk werd gevoerd en aldaar overleed. Uit dit testament komt het mij niet onwaarschijnlijk voor, dat van der Does te 's-Gravenhage is overleden.

woenende inde westbroeck geeft jaerlicx te rente tweendetwijntich gul. Noch geeft Marten euerts z. borger tutrecht jaerlicx te rente vijffendetwijntich gul. Noch Joffrou Geertruyt hijzincks geeft iaerlicx te rente mit eenre plechte twaelff gul. tien stuuers, Noch geeft mr. frederick wten ham jaerlicx te rente vierendetwijntich gul. Noch Jacob van Rhenen geeft jaerlicx te rente tweendetsestich gul. tien stuuers, Noch hebben dexecutoren van zalige heer frans van Nijenrode aengecoft diuersche percelen van renten, bedragende siaers achtendetwijntich gul. ende sestien stuuer. Noch heeft Joncher Johan van der Does vs. leggende inde Geldersche veenen, sestien mergen, ende in die Renensche veenen acht mergen, waer van noyt gedoluen is, ofte oock tot noch toe geen ontfanck is geweest, ende zouden nae astimatie van kennisse siaers wel ghelden Sesshondert gulden ofte meer. Noch ontfanckt Joncher Johan van der Does vs. jaerlicx van sijn vierde paert in Cattendijck in zeelandt elff ponden grooten vlaems, Noch dat Schoutampt van Noordtwijck, ende gelt nu ter tijt jaerlicx Tweehondert gul. Noch dat Clerckambacht aldaer, ende gelt nu ter tijt jaerlicx eenende dertich gul. Noch dat Boodeambacht aldaer ende gelt nu ter tijt ses gul. jaerlicx, Noch sijne huysinge tot Noordwijck, ende gelt jaerlicx te huyr tweendetwijntich gulden, Noch drie gul. siaers, ende Willem jansz. tot Noordtwijck geeft, Noch geeft Lambert Willems z. siaers te huyr van sestalff hondt landts vijff gulden, Noch die Schilploot gelt jaerlicx omtrent drie gul. tien stuuers, Noch die nije moelen sal wel siaers te huyr gelden, hondert twijntich gul. ende meer. Ende heer Dirck van zulen Ritter vs. geeft in rechter hijlicxvoerwaerden ende medegauen mit joffrou Elijzabeth van zulen sijn dochter voergen. deese nabescr. percelen van landen ende goederen. Inden eersten een hoeff landts gelegen op Bruedycxfelt, welcke gebruyct wort bij Gerit Proeyt, ende noch acht mergen landts gelegen opt oudelandt int Baeliuscap van woerden, ende te leen gehouden wort vandie Graefflickheyt van Hollant, Ende daer toe noch een mergen Landts mede daeromtrent gelegen ende is eygen goet. Ende Joffrou Jozina van Drakenburch vs. geeft in rechter hijlicxvoerwaerden ende medegauen mit Joffrou Elijzabeth van zulen haer dochter voergen. een stuck landts gelegen op Bulwijck ende bij cornelis gerits z. gebruyct wort, wesende tins ende tiendt vrij, Ende noch hieren bouen geuen heere Dirck van zulen ende vrouwe Josina van Drakenborch mit Joffrou Elijzabeth van zulen haer dochter voergenoemt vier mergen landts mede omtrent Bulwijck vs. gelegen wesende eygen goet. Mit voerwaerden in geual Joncher Johan vander Does vs. quame te steruen voer joffrou Elijzabeth van zulen zijne toecomende huysfr. voergen. achter latende kijndt ofte oock kijndts kijnderen, dat alsdan zijne goederen in dese huwelick aengebrocht, ende die hem noch aencomen, ende aenbesteruen moegen, mit harnasch, peerden ende clederen tot zijnen Lijue behorende comen ende eruen sullen op sijne kijnderen ofte kijndts kijnderen voerscr., Ende indien hij geen kijndt ofte kijndts kijnderen achter en laet, ofte dat tkijndt ofte kijndtskijnderen storuen sonder wittelicke geboorten, Soe sellen die voerscreuen goederen wederomme gaen, ende comen op die Rechte erffgen. van Joncher Johan vander Does vs., Ten waer dat yemandt van die kijnderen ofte kijndts kijnderen daer van bij testamente, codicille ofte bij gifte wt oersake van dode, ofte anderssins, gemaect, daer van gedisponeert hadde, Insgelijcx indien die voerscreuen joffrou Elijzabeth van zulen storue voer den voerscreuen Joncher Johan vander Does haeren toecomenden man achterlatende kijndt ofte kijndts kijnderen, Soe sullen alle haere goederen in desen huwelicke aengebracht, ende die haer noch aencomen, ende besteruen moegen, mitsgaders haer mergengaue ende trauweschat, ende alle haer clederen, cleynodien ende juwelen, tot haeren Lijue behorende, comen ende eruen op haer kijndt ofte kijndts kijnderen. Ende indien zij oock storue, sonder kijndt ofte kijndts kijnderen achter haer te laeten, ende dat tselffde kijndt ofte kijndts kijnderen oock namaels storuen, sonder geboorte achter hoer te laeten, Soe sullen alle die vs. goederen mittie mergengaue, trauweschat, clederen, cleynodien ende juwelen tot haeren Lijue behorende comen ende eruen op hoer rechte erffgenamen, Ten waere dat bij joffrou Elijzabeth vs. ofte haer kijndt ofte kijndts kijnderen bij forme van testament codicille ofte gifte wt oersake der doot daer anders van gedisponeert waere, Ende indien die vs. joncher Johan van der Does offlijuich worde voer joffrou Elijzabeth van zulen zijne toecomende huysfr. voergen. achterlatende kijndt ofte kijndts kijnderen ofte geen, Soe sal die voers. joffrou Elijzabeth van zulen moegen wtgaen, mit die goederen van hoerre zijde gecomen, clederen, cleynodien, ende juwelen, trauweschat, ende mergengaue tot haeren Lijue behorende, sonder enijge schulden te betalen. Ende alle vercregen goederen staende huwelick vergadert, sullen halff ende halff gedeylt worden. Ende ingeual joffrou Elijzabeth van zulen voers. quame te steruen voer joncher Johan van der Does haeren toecomenden man voergen. achterlatende kijndt ofte kijnderen bij hem vercregen, ze sal die oudste van deese genieten gerechticheyt van de Leenen ende daer en bouen zoe zullen alle die kijnderen van tvoerbed gelijckelicken van hoeren vader genieten Vierhondert gul. jaerlicx. Des zoe zal joncher van der Does vs. joffr. Elijzabeth van zulen zijne toecomende huysfrou voergen. (in geual hij voer haer sterft sonder geboorte van haer achter te laten) Lijftochten in Sesshondert gulden jaerlicx. Ende ingeual

hij kijnder ofte kijnderen bij haer vercregen achter laet, Soe en zal die Lijftochte maer van vijffhondert gulden wesen, weluerstaende dat joffrou Elijzabeth van zulen den voorn. joncher Johan van der Does haeren toecomenden man Lijftochten zal in hondert carolus gul. siaers. Ende alle deese vs. hijlicx voerwaerden sijn te verstaen sonder enijger hande argelist, ende die sellen pertijen respectiue malcanderen belijen ende beuestigen als recht is, ter plaetsen daer ende alsoe des behoren van node ende behoeft wesen sal terstondt die een tot des anders vermaninge. Des toerconde, Soe hebben wij wernaer vander Does, Adriaen vander does, Jacob vander does, Jacob wten Enge, Adriaen van zulen Deeckens, Johan van Duuenvoerde Domscholaster, Steuen van Rossem, ende Caerl van Lienden, hijlicxluden, ter bede der voerscreuen perthijen, mitsgaders wij Johan vander Does, ende Dirck van zulen Ritter pertijen respectiue, approberende, Lauderende ende Ratificerende al tgene vs. is desen brieff elcx onderteyckent mit ons selffs handt ende daertoe mit onsen segelen hier beneden wthangende besegelt. Tenen oerconde deser brieue sijn twee alleens spreeckende. Gegeuen int jaer ons Heeren Duysent vijffhondert ses endetsestich, opten tweeendetwijntichsten dach in Septembri.

Johan van der Does. Adriaen van der Does.
Steffen van Rossem. Jacob Wten Enge.
Adriaen van zuylen
Jan vander Does ende van Noortwijck
Dirck van zuylen
Johan van Duuenvoerde.

(Op perkament met de uithangende zegels in rood was van de partijen en «hijlicxluden» in het contract vermeld, waarvan meer of minder goed bewaard zijn overgebleven de zegels van Wernaer en Adriaan van der Does, Wten Enge, van Zuylen, van Duvenvoorde, van Rossem, van Lijnden en nog twee van van der Does).

Bijden Innehouden vanden Jegenwoordigen Instrumente, zij elck eenen kennelicken, dat op huyden den zevenden Octobris des Jaers zestienhondert vier, voor de middags vmtrent ten acht uyren,

Regnerende de alderdoerluchtichste ende vnoverwinlixte Prinche ende heere Rodolpho de tweede Roomsch kon. dier name, in het negenentwintichste Jaer zijnder verkesinge, voor mij Jan van Hout openbaer Notario bij den provincialen hove van Hollant opter denominatie vanden Gerechte der Stadt Leyden tot bedieninghe van den Notariaetschappe toegelaten, mitsgaders voor den getuygen hier ondergeschreven gecomen ende verscheenen es de Edele Eerntfeste hoochgeleerde Joncheer Johan van der Does Heer tot noortwijck Cattendijck etc., Raedt inden hogen Rade, Registermeester van Hollant, mij notario wel bekent zieckelicken van Lichame te bedde leggende, doch zijn Redene memorie en verstant wel machtich ende gebruyckende alst uytwendich scheen ende ick niet anders en const bemercken verclarende van wille ende meeninghe te zijn, te maecken zijn testament ende uyterste wille, doende zelve, gelijck hij opelicken verclaerde met goeden voorsien, wel voorgaende bedacht en beraden, ende zulcx mit zijne vrije moetwille, zonder bij yemant daer toe bedwongen of misleyt te zijn, wederriep zulcx alle voorgaende maeckingen testamenten ende uyterste willen bij hem voor dees tijt gemaeckt, ende namentlicken de geene die hij opten vijftienden Augusti des jaers zestienhondert drie, voor mij Notario mitsgaders voor Joseph van Meerhont mede-notarys ende maerten Jans ende van Padeborn cleermaecker als getuygen heeft verleden, niet willende de zelve plaetse te hebben of achtervolcht te werden, ende in plaetse vandien disponerende, verclaerde alsnu zijn testament ende uyterste wille te wezen, zulcx ende tgeen hier naer volcht.

Eerst beval zijn ziele in de bermhertige handen Gods ende zijn Lichaem de ziele daer uyt verscheyden zijnde der aerden vmme eerlicken begraven te werden tzij in de kercke vanden hage of elders daar hij testant ende comparant zal comen te overlijden.

Omme nu voorts te gaen ter dispositie van zijn goeden verclaerde hij comparant ende testant te willen gebruycken de cracht ende werckinge van den octroye hem verleent, vmme van zijn naer te laten goeden, zowel leenen als eygen te mogen testeren wesende vander Daette den XIIen Octobris XVcLXIIII hebbende de originele mij notario in handen gestelt wesende van den Inhouden hier volgende,

Philips bijder gratie Gods Coninck van Castillie, van Leon, van Arragon, van Navarre, van Naples, van Secille, van Maillorcke, van Sardeyne, van den Eylanden Indien ende vaster eerde der zee Oceane, Eertshertoge van Oistenrijc, Hertoge van Bourgoinguen, van Lothier, van Brabant, van Lembourg, van Luxembourg, van Geldre ende van Milanen, Grave van Habsburg, van Vlaenderen, van Artois, van Bourgoinguen, Paltsgrave upten Rhijn ende grave van Henegouwe, van Hollant, van Zeelant, van Namen ende van Zutphen, Prince van Zwaue, Marcgrave des Heylichs Rijcx, Heere van Vrieslant, van Salms, van Mechelen, vander Stadt steden ende landen van Utrecht, Overijssel ende Groeningen, ende dominateur in Asie ende Affrijcque, Allen den geenen die dezen vnsen brief zullen zijen saluyt, doen te wetene dat ter ootmoediger bede ende supplicatie van Jan van Noortwijc, de Jonge Ambachtshere van Noortwijck, wij hebben den zelven suppliant geoctroyeert, geconsenteert, gegont ende gewillekoert, gonnen, octroyeren, consenteren ende willekoeren, hem gevende oirlof ende

consent uyt vnse zonderlinghe gratie mitsdesen onzen brieve, dat hij zal mogen disponeren ende ordonneren van allen zijnen goeden, erffleenen, thienden, ceynssen, eygen goeden ende andere roerende ende onroerende hoedanich die wesen mogen, die hij nu heeft ende gebruyct van zijn eygen patrimonie als vanden geenen die hij vercregen heeft of naermaels vercrijgen zal bij cope, versterffenisse of anderssins, waer die gelegen zijn oft wezen zullen binnen onsen Landen ende Furstendomme van Geldre, Hollant, Zeelant, Vrieslant ende Utrecht, gehouden van ons oft van onsen Vassaelen, het zij bij vorme van testamente ende uyterste wille, bij codicille voor notarys ende getuygen, mannen van Leene oft wetten ende Rechteren daer vnder die zelve Leenen ende goeden gelegen zijn oft wesen zullen, Tot prouffijte van zijne getroude kinderen vrienden ende magen oft vreemde luyden, wie die zijn ende hem goetduncken ende believen zal, Ende de zelve leenen ende goeden den zelven persoonen geven oft laten int geheele oft in deele, oft daer vp assigneren erffelicke oft Lijfrenten tot zijnder discretie ende goede geliefte, hem gonnende voorts oorlof ende consent dat hij tzelve zijn testament ende uyterste wille, bij codicil oft andere ordonnantien die hij alzoe maecken zal, oft voortijts gemaeckt heeft, vermeerderen verminderen oft wederroepen zal mogen, wanneer ende tot allen tijden alst hem believen zal, welck testament gifte ende ordonnantie die bij den voorn. suppliant alzoe gemaeckt es, oft zal wesen, wij alsnu voor alsdan geconfirmeert belieft ende gevesticht hebben, confirmeren, believen ende vestigen bij desen jegenwoordigen, ende willen dat die vnderhouden worde ende van goeden weerde ende effecte blijve tot Ewigen dagen, ende dat die geene die de voorn. suppliant bij zijnen voorsz. testamente ende uyterste wille, zijn voorsz. Leenen ende goeden oft een deel van dien gegonnen, gegeven oft gemaeckt zal hebben, oft daer op geassigneert eenige renten, daer of gebruycken zullen naer die rechten, wetten ende coustumen vanden plecken daer die gelegen zijn oft wezen zullen, binnen vnsen Landen ende Furstendomme voorsz. gelijc ende in alder manieren oft die zelve gifte voor ons oft onsen mannen van Leene gedaen ende gepasseert waren, oft voor die Rechteren ende wetten daer onder die voorsz. Leenen ende goeden gestaen ende gelegen oft daer zij gehouden zullen zijn, Behoudelick dat de voorn. suppliant geen bastaert en zij, ende dat die voorsz. Leengoeden aen ons niet sterffelick en zijn, noch gegeven ende geordonneert zullen wesen eenige kercken, cloosteren, godshuysen, geestelicke personen, oft in doder hant Behalven van dat die geene die de voorsz. Suppliant, de zelve leengoeden geven ordonneren ende maecken zal, tzij mannen oft vrouwen, gehouden worden binnen zes weecken tijts naer d'overlijden van den voorsz. suppliant, oft dat zij die zelve goeden geanvaert zullen hebben ons oft onsen vassaelen, van wien de zelve Leenen oft goeden gehouden worden, eet, hulde ende manschap daer af te doene ende te betaelen die rechten daer toe staende ende behorende al zonder fraulde of argelist, Ontbieden daeromme ende bevelen onsen lieven ende getrouwen Stadthouders, Cantzeler ende luyden van onsen Raede in Geldre, President ende Luyden van onsen Raeden in Hollant, Vrieslant ende uytrecht, onsen Vassaelen, mannen van Leene ende allen anderen Rechteren, Justicieren, officieren ende ondersaeten, wien dit aengaen oft roeren zal mogen, ende een yegelijck van hen bijsondere, zoe hem toebehoren zal, dat zij het testament ende uyterste wille vanden voorsz. suppliant zulc als hij dat gemaeckt heeft oft maecken zal, ende alsnu bij vns gevesticht ende geconfirmeert als voorsz. es, vnderhouden ende vulcommen naer heure vorme ende inhouden, ende den geenen dien hij bij den zelven zijnen testamente de voorsz. Leenen oft goeden gegeven ende gegonnen oft daer vp eenige Renten geassigneert ende bewezen zal hebben, doen laten ende gedogen van den voorsz. goeden ende assignatien rustelic vredelic ende volcommelic genieten ende gebruycken Sonder hem oft yemant van hemluyden nu noch in toecomende tijden, daer inne te doen oft laten geschien eenich hinder, letsel oft moeyennesse ter contrarien, Want ons alsoe gelieft des toirconden zo hebben wij vnsen Zegel hier aen doen hangen, gegeven in onser stadt van Bruessele den XII[en] dach van october int Jaer vns heeren duysent vijfhondert ende vierentzestich, van onsen Rijcken te weten van Spaenguen, Secille etc. tnegenste, Ende van Naples d'elfste, upte vouwe stont geschreven, Bij den Conick in zijnen Rade ende was geteykent J. de la Torre ende bezegelt mit een groot uythangende Root Wasschen zegel aen double Francijnen staerten.

Ende zulcx disponerende in crachte van het hem hier boven vergonde octroy heeft hij comparant ende testant joncvrouwe Elisabeth van Zuylen, zijn lieve beminde huysvrouwe, gemaeckt, gegeven ende besproocken, maect, geeft ende bespreect mitsdesen de lijftocht ende tvruchtgebruyck van alle die goeden die hij zal comen te ontruymen ende naer te laten haer leven lang geduyrende mit last dat zij terstont naer zijnen overlijden zal maecken eenen perfecten staet of Inventarys van alle de goeden bij hem naer te laten, niet willende dat de voorn. zijne huysvrouwe eenige borchtochte gehouden zal zijn te stellen voor tweder opbrengen van de verlijftochte goeden daer van hij comparant ende testant zijne voorsz. huysvrouwe mitsdesen ontslaet ende vrij stelt.

In tvorder heeft hij comparant ende testant tot zijn erfgenamen gemaeckt, genomt ende innegestelt, maect, nomt ende innestelt mitsdesen zijn vier kinderen als

Joncheer Steven vander Does, Joncvrouwe Anna van der Does vrou van Nieuwenoort, Joncheer Frans van der Does ende Joncheer Dirck vander Does ende dat in zoodanigen gedeelten, portijen ende goeden als hier naer breder zal werden verclaert.

Eerst ten vpsicht van Joncheer Steven vander Does heeft de zelve behalven de goeden mit hem ten huwelicke belooft tot erfgenaem gestelt in de heerlicheyt van Noortwijck, mit den gevolge vandien, als tbaillijschap, Schoutampt, tSecretarijschap, de wint, de vijverwech, de pacht van drie gulden tsiaers, die Jonas gerijtsz. uytkeert ende de zuytmolencroft, vorder in beyde de huysen tot Noortwijck te weten tgrote huys ende tcleyne huys, noch in de derthien morgen ende vijf morgen lants bij Woerden, de welcke gebruyckt werden bij Jan Adriaens z. ende Dirck Gerijts z., noch in achtentwintich margen lants gelegen in tlant van Woerden in Cromwijck ende Bulwijck de welcke gebruyckt werden bij Huych Pieters z., noch in een Rente van negen gulden zeven stuvers acht penningen tsiaers losbaer mit hondert vijftich guldens, spreeckende vp de zelve Huych Pieters zoon, ende noch in vier pertijekens losrenten, eerst van zes guldens tsiaers spreeckende op Jan Adriaensz. tot noortwijck, van twee gulden tsiaers spreeckende op Aernt Baernts z., van drie gulden tsiaers spreeckende op Marijtgen adriaens Ende van gelijcke drie guldens tsiaers spreeckende op Jan Willems z. tot noortwijck. Alle welcke goeden hij testant den voorn. Joncheer Steven vander Does zijn zoon, mitsdesen assigneert voor ende in voldoeninghe vande vier hondert guldens jaerlicx, mit hem ten huwelicke belooft.

Ten vpsichte van de voorsz. Joncvrouwe Anna vander Does vrouwe van nieuwenoordt heeft verclaert dat hij testant wilt dat zij haer vergenouge ende te vreden houde mit zodanige goeden als mit haer in huwelicke zijn belooft ende gegeven, ende daer en boven heeft de zelve zijn dochter tot zijn erfgenaem geinstitueert in een losrente van hondert guldens tsiaers, spreeckende opt Comptoir vanden Ontfanger Mierop, vallende Jaersdach, noch in een losrente van eenenvijftich guldens jaerlicx spreeckende opte vijf grote Steden van Hollant, verschijnende deene Sinct Jansmisse d'ander kersmisse, ende in een losrente van vijfentwintich gulden tsiaers op Jan Jacobs z. van Assendelft.

Ten vpsicht van Joncheer Frans van der Does zijn zoon, heeft de zelve Regardt nemende, dat hij voorsien is met een prebende tot oudemunster, tot erfgenaem gestelt Eerst in zijn gedeelte van de Heerlicheyt van Cattendijck mitten aencleven ende gevolge vandien, noch in de Rente van twintich guldens tsiaers op Huybrecht van Reenen, noch in de vier pertijekens losrenten in de Stadt van Wijc bij duerstede, tsamen uytbrengende achtien guldens vijftien stuvers tsiaers, Noch in de Rente van zeven gulden tien stuvers tsiaers opten otter tuytrecht bijde vischmarckt, noch in de losrente van vijf guldens tsiaers ter losse den penning twintich vp Amerongen mits dat de voorn. Joncheer Frans vander Does daer jegens alleen dragen ende zijnen boedel bevrijden zal, van de hooftsomme van twee pertijen Renten elc van vijfentwintich gulden jaerlicx, de welcke voor hem Joncheer Frans vpgenomen ende tot betalinghe van zijn schulden gegaen zijn.

Ende ten opsichte van Joncheer Dirc vander Does zijn zoon, heeft de zelve tot erfgenaem gestelt eerst in zijn hofstede tot Bergensteyn, gelegen omtrent Wijc bij duerstede groot anderhalve houve, te weten negenentwintich mergen lants ende noch twee malen vierdehalve morgen uyterwaert daer aen gecoft, noch in de houve bij thuys te haer] groot twaelff morgen die jegenwoordelicken in huyr wert gebruyckt bij Baert Jans z., noch in de vijfentwintich morgen lants aen den Breudijck ende in Haerwijc die gebruyct werden bij Marijtgen Tonis ende Nijs cornelis z., noch in de gulden houve tientvrij ende tijnsvrij gelegen in Otterspourbrouck, noch in de losrente van tweeenvijftich guldens ende tien stuvers tsiaers op Wouter van Wee tuytrecht, Ende in een Lijfrentgen van drie guldens tsiaers tzijnen Lijve staende ende spreeckende opte Stadt van Leyden mits dat de voornomde Joncheer Dirck vander Does daer en tegens dragen ende zijnen boedel bevrijden zal, vande Rente van elf hondert guldens hooftsoms, Aencomende d'erfgenamen van Rodenburch tot uytrecht mitsgaders vande hooftsomme vandien, Vorder heeft hij testant ende comparant den voornomden Joncheer Dirc vander Does zijn zoon geprelegateert ende voor uyt gemaeckt zijn biblioteecque boucken en geschriften.

Belangende de vijftien mergen Lants in Bijlmerbrouck, nu gebruyckt bij Jacob Jans zoon, de zelve wilt hij testant ende comparant dat bij zijn voorz. huysvrouwe zal worden vercoft omme mit de penninge daer van voorts comende de schulden van haren gemeenen boedel te werden betaelt. Ende in de reste ende toverschot van alle de goeden, die hij comparant ende testant mitter doot zal comen naer te laten, zo wel tgoet tot Heemskerc, als alle zijne vordere goeden Roerende ende onroerende Renten actien ende inneschulden, heeft hij testant ende comparant (behoudens ende onvermindert zijn voorsz. huysvrouwe haer Lijftocht ende vruchtgebruyck als voren) tot zijn erfgenamen gemaeckt ende innegestelt, maecte ende innestelde mitsdesen de voornomde zijne vier kinderen elc in een gelijc gedeelte.

In tvorder heeft hij comparant ende testant voorn. gewilt ende zijne voorsz. kinderen ende geinstitueerde erfgenamen, uyt mit ende deur de macht hem als vader toecomende belast ende bevolen, wilt belast ende

beveelt mitsdesen, zich mit de goeden zulcx ende inder vougen hij de zelve elck inden zijnen hier voren heeft aengewesen ende geassigneert te vergenougen ende te vreden te houden vp peene dat de geene die hem onderstaet yet te doen of voor te nemen jegens de jegenwoordige zijne uyterste wille tzij in rechte of daer buyten dat de zelve onwillige uyt de goeden van hem testant ende comparant niet meer en zal mogen hebben of profiteren, dan zijne of hare legittime porcie zulcx als naer Rechten daer inne hij de zelve voor nu alsdan institueerde tot zijn erfgename mitsdesen mit een wil ende meeninghe, dat toversicht comen ende toewassen zal aen den kinderen ende goetwilligen erfgenamen hooft voor hooft ende elc even veel.

Ten laetsten begeerde ende wilde hij testant ende comparant mit wettige stipulatie, aen mijnen handen als een openbaer persoon gedaen, dat de jegenwoordige zijne uyterste wille bondich zijn ende geachtervolcht werden zoude, tzij in crachte van testament, codicille, legaet of bespreck, gifte uyt zaecke des doots of van eenige andere uyterste wille, zulck de zelve naer vermogen den goedertieren geestelicken of waerlicken Rechten of gewoonten deser landen alderbest staende gehouden zal connen werden, niet jegenstaende alle of eenige solemniteyten in desen niet en waren onderhouden of naergevolcht gesamentlic dat ick hem hier van maecken ende verleenen zoude een of meer openbare instrumenten in behoorlicker gestaltenisse twelck ick notarys boven genomt, ten insichte mijns Ampts dat publijc es, niet en hebbe connen begeren noch behoren te weygeren.

Dit geschiede in Sgravenhage ten huyse des meergemelten heeren van noortwijcx, staende aldaer aende noortzijde van tvoorhout ten bijzijn ende overstaen van D. Everardus Vorstius Doctor ende professor der medicijnen in de universiteyt tot Leyden, ende Daniel vander Bouchorst mijn clerck als geloeflicke getuygen hier toe, mit mij, bij monde vande voorsz. testant ende comparant verzocht ende gebeden.

Alle twelck ic ondergescreven mit mijn handt ende gewoonlicke onderteyckeninge hier onder ende op elc bladt gestelt mitsgaders mit mijn Notariaetteycken hier beneffens gedruct mitsdesen voor de warachticheyt getuyge zulx als boven voor mij gedaen geschiet ende verhandelt te wesen.

J. VAN HOUT, Not. Publ.

(Op folio perkamenten bladen, aan weerszijden beschreven en boeksgewijze ingenaaid, met het opgedrukt zegel van J. VAN HOUT, bevattende dit zegel een schild, gedeeld in vier kwartieren, waarvan in het linkerbeneden- en het rechterbovenkwartier een zwaan, in het rechterbeneden en het linkerbovenkwartier oogenschijnlijk drie schuine balken. Het schild heeft tot omschrift *S. Jans van Hovt*).

Het beoefenen van genealogie en over familienamen (1).

Onder de wetenschappelijke mannen, die het Archiefwezen als uitgangspunt hunner studiën hebben gekozen, is er een deel, — ik geloof een klein deel, — dat niet hooglijk ingenomen is met de genealogie of geslachtkunde. In plaats van daarin te zien eene hulpwetenschap der geschiedenis, beschouwen zij die zuster der heraldiek of wapenkunde als eene vrucht der ijdelheid, welke tot niets anders leidt, dan tot knutselen, liefhebberijen en enkel tot doel heeft het zich voorop zetten, zich verheffen en te trachten zich verwant te doen zijn aan adellijke familiën. Zelfs komt het mij voor, dat het tijdschrift *de Navorscher*, dat een reeks van ongeveer 30 jaar hunne instemming, medewerking en steun mocht ondervinden, juist door de groote uitgebreidheid, welke de rubriek *geslachtkunde* daarin de laatste jaren heeft verkregen, niet meer, in elk geval minder, door hen gewaardeerd wordt; zij laten het tijdschrift links liggen.

Dat is jammer voor het tijdschrift, jammer voor de lezers, maar ook jammer voor die heeren wetenschappelijke mannen. Zij vergeten dat hoe oud en wijs men ook is, men nooit uitgeleerd heeft, en daar in dat tijdschrift hoofdzakelijk voorkomen Archief-gegevens, dus feiten, is het zeker tot hun eigen schade, wanneer zij daarvan geen kennis nemen, en die mededeelingen niet bevorderen en uitlokken.

Ik weet wel, dat er veel kaf onder het koren loopt, maar het valt toch evenmin te ontkennen dat het wetenswaardige veelal het onbelangrijke overtreft.

Ook wat de beoefening der genealogie aangaat is het onrecht aan hunne zijde. Door de beoefening van dit vak van wetenschap valt niet enkel licht op onbekende geslachten, wier stamboom te kennen alleen waarde heeft voor hem die dien naam draagt of aan die familie verwant is. Integendeel, hoe vele historische gebeurtenissen zijn niet door het bekend worden van den geslachtsboom, van de hun verwante familiën, van de plaats hunner geboorte en de bakermat van hun geslacht, der daarin opgetreden en handelende personen niet in een ander licht geplaatst; beter begrepen en logischer toegelicht.

(1) Voorkomende in het Bibliographisch Album van het Leeskabinet van 1 Juni l. l., zijnde een bespreking van het werk van JOHAN WINKLER, *De Nederlandsche geslachtsnamen in oorsprong, geschiedenis en beteekenis*, door A. J. SERVAAS VAN ROOYEN.

Wil men een bewijs, lees het belangrijk werk van den hoogleeraar THEOD. JORISSEN, getiteld: *Memorien van Mr. Diderik van Bleyswijk.* 1734—1755. *Werken Historisch Genootschap te Utrecht.* N. Ser. nº. 45.

Indien hij zich minder moeite gegeven had om den geslachtsboom te kennen, en de verwantschap na te pluizen, en *te doen napluizen* van Gorinchemsche en Haagsche familiën, dan zou hij zeker niet het resultaat verkregen hebben, dat nu in het boek is neergelegd. Een belangrijk feit in onze geschiedenis zou niet zoo klaar en duidelijk in het volle licht gesteld zijn.

Ik wil gulweg erkennen, dat ik ook niet altijd met hetzelfde welgevallen genealogische nasporingen ambtshalve heb verricht, kennis nam van stukken op dat gebied en dat ik weinig sympathie gevoelde voor genealogen, priester of leek, maar ik ben bekeerd en van die bekeering wil ik acte geven.

Bij een moeielijk, tijdroovend en nauwgezet onderzoek in mijne qualiteit als archivaris, bleek het mij, dat dit onderzoek om afdoend te worden beantwoord, de genealogie noodig had, ja dat zelfs die hulpwetenschap ook in deze zaak de eenige hulp moest zijn, welke mij op den goeden weg bracht. Om de vroegere bewoners te bepalen, van eene reeks huizen in de residentie, welke van familie tot familie zijn overgegaan, dan in rechte lijn, dan in zijtakken kon ik alleen door de geslachtsboomen dier familiën tot eene goede uitkomst geraken. Zoo werd ik op eenmaal voor de genealogie gewonnen.

De schaduwzijde, hoe groot ook, wordt door de lichtzijde verre overtroffen, en wat mij aangaat, mogen nu duizenden naar hartelust genealogiën *maken,* als één van die geslachtsboomen mij maar te gelegener tijd nut en gemak bezorgt. Zal men de beoefening der geschiedenis verzaken omdat er historische romans zijn?

Ik onderstreepte *maken,* of is het geen *maken,* wanneer men b. v. in een stamboom leest: «*Een zoon N. vertrok naar Indië, aldaar overleden,*» en een nietstamboommaker weet, dat die overledene huwde en kinderen verwekte, dat hij terugkeerde, dat zijn kinderen huwden en kinderen verwekten, en dat van die kinderen afstammen al de naamgenooten, die nu in minder goeden doen en in minder aanzien voortleven, en gezegd worden van een geheel ander geslacht, of wel van een bastaard afkomstig te zijn.

En is het ook niet ridicuul, dat toen zeker belanghebbend onderzoeker vernam, dat een bedienaar der begrafenis, een bidder, in zijn geslacht voorkwam, hij het onderzoek staakte, eveneens als een ander wegbleef van het archief toen hij vernam, dat een paar zijner familieleden stonden aangeteekend in de Impostregisters op het begraven: *pro deo.* Nog erger maakt het een derde; een zijner familieleden of naamgenooten vond ik genoemd als *knecht* bij eene aanzienlijke familie. Eerst zou ik niet goed gelezen hebben; toen ik een autographie gaf van het geschrevene werd mij de zin betwist. Hij zou vertrouwde of secretaris van dien aanzienlijke geweest zijn. Ook die bedenking kon ik weerleggen, en.... nu werd er op gewezen, dat die persoon afkomstig was van de stad of het dorp van dien naam, die overeen kwam met den familienaam en niet tot de familie behoorde.

Die laatste anecdote, — anecdote genomen in den waren zin van het woord en niet in de beteekenis, waarin het is overgegaan, — geeft mij juist gelegenheid om het belangrijk werk te bespreken, waarvan ik den titel bereids afschreef.

Het hoofdstuk: «*Van* — namen,» kan ieder daaromtrent dadelijk uit den droom helpen.

Het is immers niet onbekend, dat voornamelijk tot in de 17de eeuw de meeste personen werden aangeduid door hun doopnaam en geen geslachtsnaam droegen.

Om een Jan nu te onderscheiden van een anderen Jan, werd achter zijn voornaam gevoegd, dat hij de zoon was van Pieter; ergo Jan Pieterszoon; dat Pieterszoon werd geschreven Pieterszn., en verliep (verliep in den zin van veranderen), al heel spoedig in Pieters, Pietersen of Pieterson. Zij die nu deze namen dragen zijn afkomstig van zonen van vaders, wier voornaam Pieter was.

Alle Jansens, Cornelissen, Hendriksen, Michielsen, Lodewijksen, om maar eenigen te noemen, zijn afstammelingen van een vader, wiens vader of voorvader de voornaam droeg van Jan, Cornelis, Hendrik, Michiel of Lodewijk.

Kwamen er te veel van die Pietersens, Jansens enz. in een buurt of plaats, dan voegde men er een toenaam met of zonder *van* bij, waardoor aangewezen werd, waar die persoon woonde, hoe de naam was van het uithangbord zijner woning, van welk land, van welke streek of van welke plaats hij geboortig was, en men verkreeg dan Jan uit den boogaard, Piet in het veld, Cornelis van den molen, Lodewijk uit de stad, Michiels van Haarlem, Hendrik van Spanje. De eersten werden al gauw Uyttenboogaard. Intvelt enz., zooals wij nog de namen kennen.

Die naamsvorming, die naamsoorsprong gaat de kundige schrijver in zijn hoogst belangrijk werk met nauwgezetheid na, en daar men terzelfder tijd een schat van etymologieën ontvangt van woorden welke hetzij onveranderd, hetzij in andere gedaante tot geslachtsnamen zijn gegroeid, ontleent het boek uit het oogpunt van de ontwikkeling onzer Nederlandsche taal en hare dialectische vertakkingen ook daaraan een hooge waarde.

Wie zou b. v. in SLANGEN terugvinden, de zoon van den *langen man,* des langen mans zoon, 's langen

mans zoon, 's langen zoon; wie in *Smulders* des mulders (molenaar) zoon, en de verdere overgangen; wie in VAN ROOYEN, in de verschillende vormen VAN ROOD, VAN 'T ROOD, VAN ROOY, VAN RAEY enz. een afkomst vinden van «*Rode* of *Rade*, in plaatsnamen ook als *rood* en *raad, raed, roth, rath* geschreven, en in versletene vormen, als *rooi, ray, raey* en *ray*», dat eene opene plaats in een bosch waar de boomen *gerood, gerooid*, uitge*roeid* zijn beteekend, en nog in saamgestelde namen voorkomt als WINDEROODE, HOPAERAADT, geslachtsnamen, en «ST. OEDENRODE, «SCHEEDEROODE, 'S HEREOGENRADE, in de volktaal «HARKENROTH en HERKENRAAI, waarvan de ge«slachtsnamen HARKENROTH en HERCKENRATH, in «het hoogduitsch HERZOGENRATH, in het fransch «RODELE-DUCK, samengevloeid tot ROLDUC."

Wij zien het ijdelheid der ijdelheden, alles is ijdelheid.

Het *van* voor den geslachtsnaam behoeft ons niet ijdel te maken. Het duidt geen heerlijkheid aan; het wijst soms naar de plaats waar een onzer voorvaderen in allen eenvoud leefde of werkte. Hier een houtakker, die de door hem opengehakte ruimte in 't bosch, tot woning had gekozen, om van daaruit zijn werk te kunnen voortzetten; ginds een...., doch ik wil mijn lezers niet door het verder mededeelen, van wat WINKLER zegt, hunne illusie omtrent den stand, waarin hunne oudste voorvaderen geleefd hebben, ontnemen. Zij moeten zelf maar eens in den spiegel, welke de schrijver hun voorhoudt de waarheid herkennen.

Dergelijke boeken als dat van WINKLER kunnen niet bogen op een uitgebreiden kring van lezers, noch minder van koopers. De geleerde wereld, dat zijn de dubbel-getitelden, de priesters, vinden zoo'n JOHAN WINKLER (zonder meer), wat kort en eenvoudig; de aanhang van die dubbel-getitelden, van die priesters, dus de enkelvoudig-getitelden, de koorknapen, die de wierook zwaaien volgen na, en de leek, och hij heeft genoeg aan de godsdienstige verrichting, welke voor hem verricht wordt. Hij bekommert zich verder niet.

Laat dit eens anders en beter worden gij hoofden van scholen, en hoofden van kerkelijke gemeenten, die op de dorpen de leesgezelschappen onder uwe hierarchie moogt rekenen. Schaft u dat, en dergelijke boeken eens aan; het gaat toch op gemeenschappelijke kosten, en werkt op die wijze mede, om de uitgave van werken als van WINKLER mogelijk te maken.

Uwe lezers, al lezen zij het niet geheel, zullen er meer nut uithalen, dan uit al de romanlectuur, welke de tijdschriften verschaffen; ik spreek nu nog niet van 14-daagsche boekdeelen. Laat ieder eens zien, hoe de geslachtsnamen en zoovele plaatsnamen, nevens vele algemeene namen gevormd zijn; men zal de Nederlandsche taal leeren kennen en liefhebben!

De weeskamer en haar archief te Dordrecht.

Het oudste stuk betreffende weezenzorg in het archief aanwezig, is een handvest van graaf Jan van Henegouwen (Jan II) van 11 November 1303. Daarin worden bepalingen gemaakt omtrent het tijdstip der meerderjarigheid (15 jaar), omtrent de voogden en de zekerheid door dezen te stellen, vóór zij hunne handen aan de goederen der weezen mochten slaan en omtrent wegvoering van kinderen. Deze handvest werd in 1338 door graaf Willem van Henegouwen vernieuwd en bekrachtigd. Wanneer bij uitersten wil door de ouders niet in de voogdij hunner nagelaten kinderen was voorzien, placht van oudsher die voogdij over de weezen den graaf toe te komen.

Keizerin Margriete vergunde echter reeds bij een handvest van 10 Mei 1346 aan die van Zuid-Holland, «dat voortaan geen voogdijen aan den Grave besterven «souden, maar de weeskinderen moesten vervoogd «worden van de oudsten en naasten, die hen aangaan «souden, van Swaertsijde daar sij of verweest werden.»

Deze alzoo aangewezen voogden, *bloedvoogden* genaamd, kwamen dan alleen in aanmerking als de ouders bij testament in de voogdij *niet* hadden voorzien, hetgeen dikwijls voorviel, en nu werd vaak ondervonden, dat de naaste magen niet altijd de geschikste en bekwaamste waren voor de voogdij. In *die* mate scheen zelfs de natuurlijke voogdij minder gewenscht, dat al spoedig werd goedgevonden, dat, wanneer er bij testament geen voogden waren benoemd, «de overheid «van de plaats, waar het sterfhuis viel, voogden en «toezienders over de minderjarigen of andere toezicht «behoevenden zouden stellen.» Wie overigens in Zuid-Holland de voogdij uitoefende, moest alles doen ten overstaan en met goedvinden van den Gerechte en daaraan jaarlijks rekening afleggen. De bepalingen aangaande de borgstelling der voogden voor hun beheer, reeds door de graven gemaakt, werden na verloop van tijd al minder en minder nageleefd; soms was de gekozen voogd ook niet in staat tot borgstelling, en gevallen van ontrouwe voogden, die zich met het goed der weezen verrijkten, deden zich niet zelden voor; vandaar dat men bij toenemende bevolking en beschaving, vooral in de steden, de noodzakelijkheid begon in te zien om zoowel voor het toezicht der weezen en zinnelooze personen als voor de administratie hunner goederen in sommige gevallen, meer doeltreffende bepalingen in het leven te roepen en commissiën te benoemen, speciaal met het toezicht op het beheer, en zoo noodig, met de administratie van der weezen of der zinneloozen goederen belast. Zoo ontstonden in verschillende plaatsen de weeskamers en hare ordonnantiën, voor die weezen en ander toezicht behoevende personen, welke *eigendommen* hadden; terwijl de *niet-*

bezittende weeskinderen, in liefdadige gestichten opgenomen, geregeerd werden door de reglementen dier gestichten zelve, en op plaatsen waar geen weeskamer werd opgericht, het gerecht zich met de weezenzorg bleef bemoeien.

Onze gemeente-archivaris, de heer A. van de Weg I.Szn., vindt reeds weeskamers vermeld in 1535 te Breda, in 1543 te Amersfoort, in 1551 te Gorinchem, in 1563 te Amsterdam en het eerst van eene weeskamer te Dordrecht gewag gemaakt op 25 April 1587, toen «Schout, Burgemeester, Schepenen, Raden en «oud-Raden en goede luyden van den Achten, Collegialiter binnen de Camer judicieel vergaderd synde», vier weesmeesters benoemen, en zulks naar aanleiding van zekere ordonnantie en instructie onlangs, zooals zij zeggen, bij de Magistraat dezer stede gemaakt (Beverwijck en Balen vergissen zich dus, als zij de oprichting der Weeskamer in 1591 stellen). Ofschoon Van de Wall eene ordonnantie vermeldt van 24 December 1591, en er werkelijk eene van dien datum bestaat, gedrukt bij Ian Canin te Dordrecht, is echter de oudste ordonnantie op de Weeskamer in het archief aanwezig, eerst van 3 September 1597; zij werd vastgesteld door «de Ridderschap, Edelen en Steden van Holland en West-Friesland, representeerende de Staten van denzelve lande, ten verzoeke van Schout, Burgemeester, Schepenen, Raden en oud-Raden en goede luyden van den Achten ter Stede van Dordrecht.» De fraai op perkament geschreven minuut dezer Ordonnantie draagt de onderteekening van J. van Oldenbarnevelt als voorzitter. Reeds spoedig werd zij gewijzigd en veranderd, nu door de regeering van Dordrecht alleen, zonder medewerking der Hooge Overheid op 24 November 1639. Volgens deze ordonnantie, die met eene ampliatie op 27 April 1651 gemaakt, tot in 1768 in stand bleef, bestond de weeskamer uit vier weesmeesteren, gekozen door schout, burgemeester, schepenen, enz. der stad, uit hun midden, van welk viertal jaarlijks twee werden vervangen; zij moesten een eed doen en werden geadsisteerd door een secretaris, een administrateur, een gezworen klerk en een kamerbewaarder. De administrateur moest *cautie* stellen. De last der weesmeesteren was «omme te sijn oppervoogden en curateurs en over «sulcks Generale macht en Authoriteyt te hebben over «alle weesen en onmondige kinderen ende andere kranck«sinnigen en innocenten, simpele, stomme en onmachtige «personen, niet vroet of bequaem genoeg sijnd om haer «selven ofte hare goederen te regieren, die binnen der «stede of te vrijheid van dien woonachtig sijn, en om «haer goederen binnen en de oock buyten de steden «geleghen ten meesten oirbaer te regieren en de te «administreeren». Voor de schade door de geadministreerden te lijden, bleef de stad aansprakelijk, zelfs al ging die schade den door den administrateur gestelden borgtocht te boven. Zoowel de secretaris als de administrateur genoten salaris ten laste der geadministreerden en bij tarieven vastgesteld. De weeskinderen bleven onder voogdij en hunne goederen onder beheer tot hun 25ste jaar, of eerder huwelijk.

Opdat geen boedel aan de zorg der weeskamer zou ontsnappen, moesten grafmakers en baardragers of later de kosters der kerken, wekelijks aan den kamerbewaarder de lijsten der begrafenen afgeven, en als *dan* geen voogden waren benoemd of de weeskamer niet was «*geseclueerd*» begon dadelijk hare zorg; waren er voogden benoemd, dan moesten deze binnen zekeren tijd voor de weeskamer verklaren of zij de benoeming al dan niet aannamen en zij waren, de weeskamer *niet* uitgesloten, aan haar comptabel. De testamenten, seclusiën inhoudende, moesten binnen zekeren tijd ter weeskamer geregistreerd zijn. Men had toch altijd het recht om zelf voogden over zijne minderjarige kinderen te benoemen en ook om de weeskamer geheel van zijn boedel uit te sluiten. Als de ouders overleden waren zonder voogden-benoeming en zonder seclusie en de geheele administratie dus aan de weeskamer verviel, werden toch door haar voogden aangesteld, doch dezen hadden dan slechts tot taak om de weezen gade te slaan en hunne opvoeding te besturen.

Op 8 November 1768 werd eene nieuwe en laatste ordonnantie op de weeskamer door de regeering van Dordrecht afgekondigd, nadat zij door de Staten van Holland en West-Friesland was goedgekeurd. Bij deze ordonnantie wordt de zorg der weesmeesteren, wat de krankzinnigen en dergelijke personen betreft, beperkt tot dezulken, die onder het toezicht der weeskamer staande, bij hunne meerderjarigheid, naar het oordeel van den gerechte, onbekwaam zijn zich zelve of hunne goederen te regeeren; overigens is zij, in hoofdzaak, als de voorgaande. De betrekking van secretaris en administrateur werd in één persoon vereenigd, en de gezworen klerk verdween. Het schijnt, dat vooral de administratieve zorg der weeskamers allengs minder gewenscht werd; althans de seclusies namen in de 18de eeuw merkelijk toe; men klaagde over lastige formaliteiten en hooge kosten en zag zijne zaken ongaarne aan zooveel vreemde personen bekend, al was dan ook de weeskamer met hare onderhoorigen tot stipte geheimhouding verplicht, toch zag men zijnen boedel liever door den familie-notaris berecht. De werkzaamheden der weeskamer hebben opgehouden met de invoering der Fransche wetten hier te lande, 1811; echter bleef er toen eene commissie bestaan, die belast was met de verdere vereffening. Bij de wet van 5 Maart (*Staatsblad* n°. 45) werd deze commissie ontbonden en vervangen door eene «algemeene commissie van liquidatie,» die te 's-Gravenhage zou gevestigd zijn. Deze commissie moest met de archieven der

weeskamers ook de onder haar beheer zijnde gelden en geldswaardige papieren overnemen; het tijdstip der ontbinding van de bestaande commissie werd bij koninklijk besluit van 14 September 1852 (*Staatsblad* n°. 145) nader bepaald op 1 October 1852, 's middags 12 uur. Bij de wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197) werd het beheer der *algemeene commissie van liquidatie*, betreffende de voormalige wees- of momboirkamers over kapitalen, die tijdelijk met vruchtgebruik waren belast, overgedragen aan den minister van financiën en bepaald, dat de archieven der voormalige weeskamers zouden worden teruggegeven aan de betrokken gemeenten, indien zij binnen *acht* maanden na de afkondiging der wet zich bij de algemeene commissie aanmelden. Het archief der «*algemeene commissie van liquidatie*» werd aan den minister van financiën overgegeven.

De aanvrage geschiedde door het gemeentebestuur alhier, en zoo kwamen de archieven der Dordsche weeskamer weer op de plaats hunner geboorte terug.

De staatsboeken, dat zijn de boeken, waarin de goederen der weezen werden genoteerd en onder één hoofd gebracht, en de memoriaalboeken, waarin alle ordonnantiën en andere proceduren werden geschreven, beginnen met 1618, en de overige registers later, zoodat het archief nog niet compleet is, daar de weeskamer, zooals gezegd, reeds veel vroeger hare werkzaamheden begon.

Overgenomen uit de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* van Woensdag 14 September 1887.

Weeshuis te Dordrecht.

Dordrecht, rijk aan godsdienstige instellingen, bevatte reeds vroeg een toevluchtsoord voor weezen.

Het oude convent van Sint Marien-Born, gesticht in 1303, werd in 1576 veranderd in een of tot «een «Arme Wees-Huys.»

Eerst werden de weezen verpleegd op kosten der Groote-kerk, doch daar het getal verpleegden, in 1571, reeds tot 80 was geklommen, wendden de heilige geestmeesters zich tot de regering der stad, met verzoek een Wees-huys te willen oprichten, dat voor rekening der gemeente, gesteund door giften en schenkingen, de zorgen dier kerk wat verlichten zou. Het verzoek werd toegestaan en het «Doldeshuys,» eene bezitting der stad, daarvoor tegen St. Bamis, van dat jaar, gereed gemaakt. De secretaris der stad, Jacob Pauli, nam, in het éérste bestuur, zitting, als «toeziender of vader.»

Toen dit huis, dat voor een 20 tal weezen was ingericht, te klein werd, nam men toevlucht tot het St. Jakobs Gast-huys (1), en toen ook dit gebouw geene ruimte genoeg meer aanbood, want reeds waren 180 weezen ter verpleging aanwezig, nam men het hierboven gemelde klooster in bezit. De weesvaders (bestuurders) hiertoe gerechtigd door de regeering, namen de verplichting op zich, de nog aanwezige zusters tot hun laatste ure te verzorgen en van het noodige te voorzien.

«Waarop aldaar toen gevolgd is, de volle inwijding «tot een wees-huys.»

Dordrecht zag hare grootste mannen en vrouwen aan 't hoofd der inrichting, zelfs de bekende schout «heer Jan van Drenkwaerd» werd niet alleen bestuurder, maar een «pond Grooten Vlaams 'sjaars, zijn leven lang», schonk hij het wees-huys.

Zorgde men voor de weezen gedurende hun verblijf in 't huis, ook bij hun vertrek gaf men het noodige mede. Dordrecht's weezen, gewoon aan water en schepen, trokken vaak naar 't Oosten en dan maakte de voogdij eene uitzondering en werd hun «uytzet» ruimer.

Zoo kreeg een jongeling, «varende naar Indien of «anders op zee», onder meer:

Twee stoop van den besten brandewijn, en
Een peper-koek van 7 of 8 pond mede op reis.

Nog bestond er te Dordrecht eene inrichting van bepaald kerkelijken aard en wel «'t Arme Weeshuys «des Armen-Bezorgerschaps.» Dit gesticht, bestuurd door de diakenen, werd opgericht in 1668. Wij zien het «op-gerecht» in de «Vrieze-straat», «aldernaast daar «waar wel eer de Ploeg kapel plag te staan.» Later (1675) woonde de weezen in 't Steegoversloot. Als vader en moeder vinden wij in dat jaar Pieter Klaarbout en zijne vrouw, die zoo goed voor hunne weezen zorgden, dat van deze twee gezegd werd, — «in wiens «hoede de zelve zijn vertroud.» —

In 1818 werden deze «armen-weezen» gevoegd bij die welke in 't Mariënborn-klooster verpleegd werden. Toen stond hun gesticht aan de Vest en gaf men de inrichting den naam van «Vereenigd arm wees- en nieuw armhuis.»

Nog later werd een geheel nieuw gebouw aan de weezen geschonken, staande in 't «Lange Kromhout.» Nu diende het ex-klooster en ex-weeshuis verder tot synagoge, om ten slotte te eindigen als gemeenteschool (2). Voor het nochtans zoo ver kwam, onderging het oude convent eene geheele wijziging, beter gezegd, het verdween om plaats te maken voor een modern gebouw. Vant

---

(1) „Als wanneer bij verdrag, aangegaan tusschen de St. Jacobs „Heeren en de toezienders van 't Arme-wees-Huys, is bij de voorz. „St. Jakobs Heeren vergund en toegestaan, dat voor een gedeelte „zoude werden ingeruymd, der Armen-weezen, gelijk ook vier jaren „daarna, de Meyskens daarin opgehouden, toch naderhand te Maryen-„Born bij de Knechjes, onder één dak gebracht zijn (BALEN I, 158.)"

(2) Na van 1616—1742 ook gebruikt te zijn tot stedelijke boekerij.

't klooster rest niets meer; alleen de naam aan een der straten gegeven, eenmaal hare muren begrenzende, de Mariënbornstraat, doet er aan denken wat 't jongere geslacht misschien vergeten zoude. Het Willem Oskens straatje, ter andere zijde, heet heden de Weeshuisstraat, terwijl «de groote plaets» waar weleer 't «Molken-huys,» de keukens, de «schole der wees-meysjes», etc., etc. stonden, nu een plein is, versierd met bloemperken, en zeker veel bijdraagt tot de versiering van een niet schoon gedeelte der oude stad.

Toch waren de weesverzorgers niet altijd even menschlievend voor hunne verpleegden. De bekende historieschrijver SCHOTEL vermeldt tenminste, dat het niet ongewoon was de kwaaddoenders, d. w. z. diegenen, welke straf verdiend hadden, met blokken, door kettingen aan de beenen bevestigd, ter kerke te zien gaan. Gelukkig bracht beschaving ook veredeling met zich en verdwenen met de middeleeuwen ook die barbaarsche gewoonten.

Zie verder over «weeskamers, weeskinderen en andere personen, toezicht behoevende», BALEN, I, blz. 596—620.

's-Gravenhage. H. DE V. V. D. STR. Hzn.

De Sandbergstichting te Zwolle.

Door den heer jhr. A. Sandberg van het Laar, te Zwolle overleden, is bij testament eene weldadige stichting in het leven geroepen, die den naam van Sandbergstichting draagt. Haar doel is ondersteuning te verschaffen, uitsluitend aan daaraan behoefte hebbende leden der familie Sandberg, wettige afstammelingen van des stichters ouders, wijlen jhr. mr. Albertus Sandberg en vrouwe Reiniera Johanna Schrassert en bij onafgebroken vererving den naam van Sandberg dragende. Wanneer geen tot genieten bevoegde afstammelingen der familie Sandberg meer aanwezig zijn, zullen de fondsen en goederen aan het gemeentebestuur van Zwolle worden overgegeven, met uitdrukkelijken last om te zorgen, dat met het dan aanwezig kapitaal een doelmatig ingericht ziekenhuis of gasthuis wordt opgericht en onderhouden, of zoo deze reeds op dien tijd bestaan, eene andere nuttige inrichting, een en ander ten dienste van het algemeen, zonder onderscheid van godsdienst, kunne of stand. Het bestuur der Sandbergstichting wordt uitgeoefend door een directeur, die door drie commissarissen wordt bijgestaan en aan hen rekenplichtig is. Voor de eerste maal is als directeur opgetreden de heer C. B. H. Royer, notaris aldaar, en als commissarissen de heeren jhr. A. M. C. Sandberg, ontvanger der registratie te Amersfoort, jhr. L. A. Sandberg, ingenieur te 's-Hertogenbosch, en mr. F. A. R. A. baron van Ittersum, president der arrondissements-rechtbank te Utrecht. (*Z. C.*).

Het wapen van het geslacht van Brugge.

(Met een plaat).

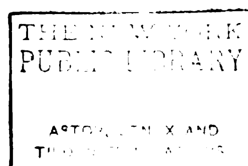
De plaat bij dit Nummer gevoegd stelt het wapen voor van den bekenden passiespeler Jan Jorisz., die echter het meest bekend is als David Jorisz., welken bijnaam hij te danken heeft omdat hij de rol van koning David in de passiespelen zijns vaders, genaamd Joris van Amersfoort, alias Joris de Komen, zeer verdienstelijk speelde. Toen hij in 1544 burgerrecht te Basel kreeg, werd hij ingeschreven als Johan van Brugge, terwijl hij later naar zijn landgoed ook genoemd werd Johan van Binningen. In den eersten jaargang van het Algemeen Nederlandsch Familieblad nº. 18, gaf de redacteur wijlen de heer J. H. Scheffer een uitgebreid levensbericht van hem benevens zijn genealogie. Belangstellenden kunnen wij dus naar dat artikel verwijzen. Het wapen komt ons ook om meer dan één reden merkwaardig genoeg voor door de druk algemeener bekend te worden. Zeer zeker moet het onder de «zonderlinge wapens» gerangschikt worden en verdient het daaronder een eerste plaats, terwijl men de keuze van dit bijzonder wapenfiguur kan verwachten juist van een persoon als David Jorisz., die als passiespeler, glasschilder, wederdooper, en landjonker zulk een wonderlijke en wisselvallige levensloop had. In een oud manuscript, berustende bij de familie Viruly te Rotterdam, en de genealogie met verdere bijzonderheden van dezen David Jorisz. behelzende komt de volgende beschrijving van het wapen voor: «Een geschilderd monstrum, zijnde van voren een eenvoudigh onnoozel schaepken, duikende onder des werelds lasten, maar achter eens grimmigen, bijtenden, sterken leeuwengestalte voerende, ende de wereld onder sijne voeten tredende.» Onze plaat is een reproductie van een penteekening, zeer nauwkeurig en verdienstelijk geteekend naar een teekening in goud en kleuren op perkament, gemerkt W. v. Cleeff.

Van dezen wapenteekenaar is ons archief nog een paar voortbrengselen rijk, geheel op dezelfde wijze bewerkt. Mochten er onder onze lezers zijn, die van het leven en de werkzaamheden van dezen teekenaar bijzonderheden weten, zoo willen wij deze volgaarne in onze kolommen mededeelen.

Photolithographie van G. J. Thieme te Arnhem.

Een doopregister der Hollanders in Brazilië.
(Vervolg). p144

Anna Catharina. Ouders: Bartel Pistor; get.: Dhr. Charles Tolner, Andreas Philtz.

1638. Sept. 1. Maria. Ouders: Gillis Brackony en Catharina van den Berch. get.: Elias Vinck, Nicolaes Claess, Maria Wallon.

— Sept. 5. Elisabeth. Ouders: Willem Carstenss; get.: Elisabeth Wolffs.

Jan. Ouders: Jan Mulder; get.: Alexander Picard, Caspar van der Ley.

— Sept. 22. Anneken. Ouders: Michiel Faster en Stijntien Pieterss; get.: Adam Jacobss, Adriaentie Janss.

— Oct. 14. Ysmael. Ouders: Daniel de Clerck; get.: Henrick Schoonhoven, Jan Barbe, Cornelis van Velsen, Anna Lavary.

— Nov. 14. Maria. Ouders: Jan Piek en Maria Pieck; get.: Paulus Vermeulen, Joost de . . . ., Simon Willemss, ... Soler.

— Nov. 21. Claes. Ouders: Jan Leendertsen en Aeltien Claes; get.: Ahasuerus van Essen, Jacob Grever, Elsien Thielemans, Maria Thijssen.

Henrickien. Ouders: Henrick Corn. Verhoeff get.: Jacob Coets, ... Seulijn.

Maria. Ouders: Elbert Crispynss; get.: Dhr. Servatius Carpentier, Willem Doncker, Eva Bartels, Apollonia Tappers.

— Nov. 26. Agneta. Ouders: Pieter Seulijn; get.: Dhr. Matthijs van Ceulen, Maria . . . ., Anna Hack.

Maria. Ouders: Gerrit Bicker; get.: Christoffel Marckgraff, Pleuntie Jacobss.

— Dec. 9. Esther. Ouders: Philips de Rou; get.: Valentijn Yssens, Daniel le Clerck, Anna Carbonnet, Cathalina le Pirre.

(N. N.) Ouders: . . . . Stiffry; get.: Wonradus Janss, Janneken Backers.

— Dec. 22. Anneken. Ouders: Matthijs Becx en Anna Hack; get.: Jaques Hack, Willem Becx, Clara Kesselerus.

— Dec. 25. Johannes. Ouders: Christoffel Cherres en Lysbeth Luyghe; get.: Hans Licht, Caspar Cock, Reyntgen Albertss.

1639. Febr. 20. Jean. Ouders: Georg d'Amand en Magdalena Blanchet; get.: Jean de la Motte, Andree d'Ariette, Mariene Maria.

— Febr. 23. Hans Coenraet. Ouders: Jochim Reems; get.: Coenraet Hilt, Hans Pluger, Anna Lichts.

Susanna. Ouders: Willem Hall; get.: Artur Hall, Cornelia Abbeth.

— Meert 27. Barent. Ouders: Roeloff Barents en Grietien Janss; get.: Bartholomeus Poel, Janneken Eyssen.

1639. Engeltie. Ouders: Roeloff Alberts; get.: Albert Wurms, Neeltien Thobias.

Margriet. Ouders: Pieter van der Burch en Jacomijntien Grentiers; get.: Willem Negentoon, Nicolaes Oudendorp, Janneken Cardinaels.

Anna Elisabeth. Ouders: Wencel Smidt en Catharina Smidt; get.: Henrick Frederick, Ursula Daultruy.

Jooris. Ouders: Jan Koe en Laurens (? Laurentia) Davidts; get.: Barent Clasen, Joris Greyer, Maria Hacke, Marretie Claessen.

Cornelis. Ouders: Dhr. Willem Corneliss en Janneken van Dalen; get.: Sijn Exc[ie] graef Maurits, joffr. Elisabeth Schaep, joffr. Anna de Tourlon.

(N. N.) Ouders: Jan Barents; get.: Dhr. Chr. Artichoffski, ... le Gean, Maria Willemss.

— Apr. 13. Magdalena. Ouders: Pieter Willemsen; get.: Thomas Perret, Maria Beyerts.

Christiaen. Ouders: Nicolaes Wolff; get.: Johan Enoch, Jacob Grel, Jurriaen Pieterss.

— Apr. 20. Margarita. Ouders: Jan Meyerinck; get.: Dhr. Charles Tourlon, Dhr. Wilhelmus Piso, Sedneum van Poynts, Dhr. Servatius Carpentier.

Christoffel. Ouders: Jan Janssen; get.: Christoffel Gyselin, Jacques van de Keer.

Catharina. Ouders: Willem Thomas; get.: Jan Lamberts, Walther Smith, Catharina Pieters.

Marretien. Ouders: Jan Henricks en Arentien Ariss; get.: Cornelis Pieterss, Albert Janss.

Magdaleentie. Ouders: Mijndert Henricx; get.: Wichert Pieterss, Anneken Janss.

Maria. Ouders: Jacob Durijn; get.: Jan Stevenss, ... la Mayne, Marretie Willemss.

Gerhard. Ouders: Nicolaes Oudendorp en Maria le Hou; get.: . . . . de With, Willem van Heern, ... Hall, ... Vermeulen.

Dominica N. Ouders: Bartholomeus Pels N(eger); get.: Celitie Janss.

Willem. Ouders: Michiel Hartle en Abigael Turckensteyns; get.: Jan van Nuysenburch, Janneken Smits.

— May 25. Maria. Ouders: Andries Falloo en Anna de Gariges; get.: Pierre Bonjour, Anna . . . .

— May 28. (N. N.). Ouders: Ysaac Wevel en Maria Janss; get.: Ambrosius . . . ., Margriet Solers.

— Juny 1. Marretien. Ouders: Jan Theunissen en Marretien Aertss; get.: Pieter Pieterss, Margreta van dr. Hoff, Annetien Janss.

Hans Caspar. Ouders: Hans Knock en Joel Meynss; get.: Caspar van dr. Ley, Mathijs Becx, ... Seulijn.

Trijntie. Ouders: H. Vroom en Margrietien Claess; get.: Barent Bock, Gerret Corneliss, Maria Melss.

— Juny 5. Willemijntie. Ouders: Paulus Pieters en

Anneke Jasperss; get.: J. Jacobss. Blijenburch, Jacob Dassine, Elisabeth van de Perre.

1639. Juny 7. Cornelis. Ouders: (N. N.) en Ariaentje de Brulle; get.: Cornelis Craey, Thomas Puys, Claertien Albertss.

— Juny 26. Pieter: Ouders: Henrick Meyer en .... Janss; get.: Jacob Verlijn, Peryntie Jacobss, Thomas Vlalinck, Hillegond Willemss.

— July 3. Abraham. Ouders: Françoys Blonde en Susanna Blonde; get.: Abraham Masuyr, Elisabeth Schaep, Hesther Casparss.

Pieter Clasen. Ouders: Claes Pieters en Anna Ellers; get.: Hans Ploeger, Reyer Jacobss, Margaretha Rems.

— July 17. Johannes. Ouders: Jan Nieuman en Lijsbeth Nieumans; get.: Jan Lel, Hille Janss, Janneken Janss, Maria Willems.

— July 24. Anneken: Ouders: Jan de Hase en Christina Jochims.

— July 27. Willem. Ouders: Robbert Wever en Janneken Wevers; get.: Thomas Walsen, Jan Cups, ... Albertss, Stijntie Michiels.

Lijsbeth. Ouders: Paulus Trunck en Lysbeth Nats.

— Aug. 3. Maria. Ouders: Andries Heym; get.: Harman Henricx, ... Tapper.

— Aug. 9. (N. N.). Ouders: Jan Christoffels en Anna Janss; get.: Lucas Verhayck, Wouter Smidt, Martha Hildt.

— Aug. 14. Cornelis. Ouders: Claes Bayer; get.: Jan Hick, Lijsbeth de Clerck.

Jan Mauritz. Ouders: (N. N.); get.: Sijn Ec[ie] Graeff Mauritz.

— Aug. 17. Celetie. Ouders: Gerret de Vries; get.: Barth. van Ceulen, Hans Mitgens, Celetie Messes, Grietie Willemss.

— Sept. 14. Elisabeth. Ouders: Melchior Joh. Staes en Cornelia van Mellingen; get.: Dhr. Willem van d[r] Hoorn, Caspar van Heussen, Clara Kesselerus, Margrieta Vermeulen.

— Sept. 16. Maria. Ouders: Eduard Brand en Maria Stijgers; get.: Francisco Poins, Eduard Pockius.

— Sept. 18. Magdalena. Ouders: Jan Davidts en Magdalena Vergees; get.: Andries Elison, Joris Henricx, Margaretha Dammeren, Anna Bossewel.

Lijsbeth. Ouders: Jan van Vierharten en Josina Harmanss; get.: Allard Holl, M. Jacobss, Lijsbeth Caspers.

— Sept. 27. Johannes. Ouders: Jacob Funel en Maghtelt ....; get.: Andries Daultruy, Jan Hartman, Margriet van Stralen.

— Oct. 4. Dirck. Ouders: Symon Janss en Maretie Wouterss; get.: Jan Janss, Lijsbeth Dionijs.

Jan. Ouders: Jean Chevallier en Catharina Perre; get.: Valentijn Ysler, Jan Vlam, Pleun van Jean, Pironne de Dionys.

1639. Edmond. Ouders: Evert Willemss en Lijsbeth Henricx; get.: Cornelis Thijssen, Françoys Harmanss, Margriet Henricx, Anna Slachters.

— Oct. 9. Elysabeth. Ouders: Jan Willemss en Agnietien Jacobs.

— Oct. 23. (N. N.). Ouders: Pieter Reynouts; get.: Cornelis Corneliss. Henrick Christiaenss, Apollonia Tappers.

Agatha Anna. Ouders: Robbert Fendelons.

Lijsbeth. Ouders: Jan Patton en Susanna Patton.

— Nov. 3. (N. N.) Ouders: Anthoni Boudewins; get.: Nicolaes Swaenswijck, Anneken Clasen, ... Boudewijns.

Johannes. Ouders: Jan Ponis; get.: Alexander Piccard, Andries Daultruy.

— Nov. 7. Johannes. Ouders: Jan Janssen; get.: Hans de Weyer, Margrieta Dammerts.

— Nov. 10. Jurriaen. Ouders: Caspar Cock en Elsien Cocks; get.: Bayer Geesel, Sytien Bartels, Tytien Evertss.

— Nov. 13. Dirck. Ouders: Syvert Dircksen en Cathalina Geyspern; get.: Claes Janss, Francisca Poins.

— Nov. 29. Margriet. Ouders: Jacob Melissen; get.: Lucas Verhayck, Martha Henricx.

— Dec. 18. Catharina. Ouders: Pieter Meyer en Anneken Meyers.

Nicolaes. Ouders: Nicolaes Pepeloo en Dorothea Stamens; get.: Henrick Schoonhoven, Claes Sivyck, Catharina Egberts.

Johannes Philippus. Ouders: Henrich Frederick en Elysabeth de Clerck; get.: Pierre le Grand.

Maria. Ouders: Dirk Elgers en Anna Janss; get.: .... Motte, ... Vinck, Jacomijntgen Janss, Lysbeth Gysberts.

Govaert. Ouders: Govaert Diddens en Marretie Diddens.

Ursula. Ouders: Daniel Meyer en Geertruyt Meyers.

Willem. Ouders: Willem Gilcrist en Dorothea Gilcrist.

Anna. Ouders: Matthijs Becx en Anna Hack.

Helena. Ouders: Anthoni van Turnhout en Marycken van Turnhout.

Hans Jurgh. Ouders: Coenraet van Hietenheym en Geertruyt van Dillenburg; get. Hans Jurich van Nassou, Barbara van Tourlagh.

Jacob. Ouders: Jacob Arnouts en Engeltie Henricx; get.: Dirck Janss, Grietien Henricx, Gerrittien Lambertss.

Jooris. Ouders: Jurriaen Dolphijn en Elsien Dolphijn; get.: Lambert van der Heede, Hans

1639. Warnaerss, Artur Hall, Jan Davidsen, Annetien Janss, Maria Leenders.
Johannes. Ouders: Harman Witrock en Janneken Janss; get.: . . . . Pirenhaus, Marretien Thomas.
Esther. Ouders: David le Pesor en Jannetien Janss; get.: Pieter Willems, Esther Blanque.

1640. Jan. 28. Jooris. Ouders: Sander Molet; get.: Joris Glendine, Jacob Boswel, ... Willemsen, Elisabeth Meynen.
Anneken. Ouders: Wolffert Bottenlmijsen en Grietien Cornelis; get.: Jan Rouss, Gerret Bosch, Lijsbeth Philips.
Johannes. Ouders: Jan . . . . en Maria S . . . .; get.: (Henrick) Hamel, Thomas Carri.
Elisabeth. Ouders: Henrick Retry en Jillissie Bruyn; get.: Jan Mens, Jan Andriess.
Henrick. Ouders: Harman Henrick en Janneken Struys; get.: Abraham Dapper, Abraham Cabbeliau, Elisabeth Schaep, Theodora Coets.
Philips. Ouders: Jan van Casteel en Maria Philips; get.: Michiel Henricx, Abraham Willemss, ... Verlet.

— Febr. 24. Maria. Ouders: Philippe de Rou en Maria de Rou; get.: Jan Lienne, Simon Willems, Cathalina Lespeez, Maria Hoozet.
(Tot 1641 zijn verder geen data ingevuld).
Pieter. Ouders: Rhene de Mouchy en Claertien Alberts; get.: Pierre le Grand, Pieter van Heeden, Jacob van Linsenich.
Cornelis. Ouders: Cornelis Corneliss en Aeltien Janss; get.: Henrick van den Berch, Carsten Hasesen.
Andries. Ouders: Pieter Leamers; get.: Nicolaes Ridchard, Anna Bosel.
Aeltien. Ouders: Wessel Gerretss en Trijntien Janss; get.: Jan Luytiens, Bartel Bartelsen, Grietien Janss, Marretien Thomass.
Nicolaes. Ouders: Jacob Clasen en Magdalena Hans; get.: Gerret Bosch, Hans Warmelits, Abigael Christoffels, Grietien Juliaens.
Maria. Ouders: Claes Janss van Breman; get.: Jacob Clasen, Cornelis Franss.
Marten. Ouders: Marten Coll en Maria Wybolts; get.: François Vitterschout, Janneken Clasen, Josina Clasen.
Elisabeth. Ouders: Jan Gillion en Saemke Pieters; get.: Pironne Boeré, Elisabeth Stiffry.
Elsien. Ouders: (N. N.) en Janneken Jacobss; get.: Symon Beermans, Barent Wouterss, Cornelia Henricx, Elsien Cocx.
Willem. Ouders: Willem Rosingh en Margriet Jacobss; get.: Daniel de Clerck, Philips de Rou.
Dominicus. Ouders: Harman Dominicus en Sybrich Jansen; get.: Andries ...., Cornelia Emonts, Dorothea Willemss.

1640. Pieter. Ouders: Symon Hulsebosch en Janneken Pieters; get.: Abraham Duyn, Lodewyck van dr. Helst, Anna van der Hagen.
Jan. Ouders: Jan Govertss. van der Graeff, get.: Andries Consalua, Grietien Claes.
Henrick. Ouders: Jurriaen Laecken en Anneke Laecken; get.: Bartholomeus Hopffer, Joost Tooden, Elsken Tomass.
Anna Maria. Ouders: Martin Daay en Machtelt Daay; get.: Jaques Hack, Clara Kesselerus.
Magdalena. Ouders: Henrick Pieters en Anna Couverts.
Anneken. Ouders: Jan Carpijn.
Lijsbeth. Ouders: Jacob Coets en Theodora Thiebóel; get.: Pieter Coets, Abraham Tapper, Elysabeth Schaep.
Susanna. Ouders: Pieter Andriess Hamer en Catharina Wouters; get.: Jeremias Speron, Elsien Casparss.
Elsien. Ouders: Lammert Gerrets en Sytien Janss; get.: Jacob van Lintzenich, Harman Henricx, Annetie Janss.
Godefridus. Ouders: Amelis de Froe en Cornelia de Ridder.
Susanna. Ouders: Jan Nule.
Maria. Ouders: Willem Allin en Catharina Allins; get.: Anthoni Bottelier, Henrick Schoonhoven.
Dorothea. Ouders: Jan Rochel en Aeltien Janss; get.: Jan Willems, Hans Casparss, Dorothea Geslekers.
Christoffel. Ouders: Julius Nieuman en Margarita Crousen.
Henrickien. Ouders: Thomas Carry en Marretien Stiens.
Barent. Ouders: Caspar Snijder van Wolstein en Agnetien Gerrets van Lingen.
Cunnetien. Ouders: .... van Terck en Susanna Graey.
Anna Theodora. Ouders: Paulus van Gulick en Margriet van Stralen.
Belia. Ouders: Pieter Janss van Swoll en Dorothea Crousen.
Maycken. Ouders: Focke Pieters en Cathalina Moor.

1641. Febr. 24. Johannes. Ouders: Syvert Griffioen en Cathalina Griffioens: get.: Claes Symonss, Cornelis Gijsbertss, Tictie Pauwels, Aaltien Robbertss.

— Meert 3. Christiaen. Ouders: Jan van Hammen; get.: Dhr. Balth. Wyntges, Dorothea Coets.

— Meert 6. Johannes. Ouders: Jan van Fayel en Susanna Jans; get.: Paul Dames, Pieter Pieterss, Elisabet Verwerven, Trijntien van den Berge.

— Meert 11. Johannes. Ouders: Reyner Janssen en Aeltien Roelofss; get.: Jacob Dircksen, Jacob

Wolferts, Janneken Jans, Celytje Evertss.

1641. Meert 20. Henrick. Ouders: Floris du Chattelion en Anna la Paliere; get.: Het collegie van de heeren Hooge Raden. (Dit bestond toen uit Z. Exc[ie] graaf Maurits, president, Matthias van Ceulen, Johan Gijsselingh, Henrick Hamel en Dirck Codde van den Burch, leden, Johan van Walbeeck, Assessor).

— Meert 30. Margriet. Ouders: Jan de Vries en Lysbeth Coomans; get.: Jan Christoffels. Lysbeth Pieters, Catharina Pieters.

Gerret. Ouders: .... Asmus; get.: Walter Smith, Anthonette Balthass, Elisabeth van Rehant.

(N. N.) Ouders: Andries Waker en Janneken Jacobss; get.: Wolfert Jacobss, Evert Pecken, Elisabeth Sterlings.

— Apr. 7. Hillebrant. Ouders: Jan Ennesen en Agnieta Gomaers; get.: Henrick Goden, ... Henderson, Anneken Jacobss.

Geertien. Ouders: Anthoni en Anthonette; get.: Rem Janss, Lambert Gerrets.

— Apr. 10. Jacob. Ouders: Willem Thomass en Frowke Thomass; get.: Jacob Smeth, Jan Christoffels, Barber Janss.

— Apr. 14. Cathalina. Ouders: Gerret Bosch en Janneken Kermols; get.: .... Pieters, Abraham Doey, ... Pieters, Mayken Pieterss, Janneken Gijssen.

Henrick. Ouders: Henrick Jongbloet en Grietien Henricx; get.: Gillis Groenhart, Joost Claessen, Cornelis Edmond, Celytie Janss.

— Apr. 17. Fortune. Ouders: .... Pollingh en Maria Pollings; get.: Dirck Mengels, Fortune Gijssen, Lijsbeth Staffort.

Anna. Ouders: .... Meyer en Anna Janss; get.: Jan Rock, Grietien Alberts, Trijntien Janss.

Lourens. Ouders: Charel Violet en Janneken Jacobs; get.: Louys Dammert, Henrick Lichthart, Maria Lichthart, Christina Adriaenss.

Nicolaes. Ouders: Melchert Damer en Janneken Lamberts; get.: Jan van Werden, Janneken Pieters.

Ysabella. Ouders: Caspar van Heussen en Geertruyt Hack; get.: Jaques Hack, dhr. Jan van Walbeeck, Coenraed Coeymans, Ysabella Coeymans, Maria Hack, Clara Sibelius.

— May 1. Anneken. Ouders: Wolter Jacobssen en Maria Henricx; get: Wolter Jacobss, Henrick Roeloffs, Maria Henricks.

— May 8. Leendert. Ouders: Philips Heyl en Anna Claer; get.: Leonard Rocuss, Nicolaes Ouken.

Andries. Ouders: Frederick Andriess en Barber Janss; get.: Ysaac Bockxbaert, Henrick Ysebrants, Geertruyt Andriess, Mettien Janss.

— May 12. Reyer. Ouders: Dirck Reyerss en Hilleken Pauluss; get.: Jacob Clasen, Roeloff Gijssen, Lucya Rheys, Maria Gerrets.

Grietien. Ouders: Joannes .... en Tryntien Geerts; get.: Johannes Staets, Govert Clock, Anneken Vechters, Maria van Dordrecht.

— May 15. Alle. Ouders: Tjabbe Alles en Magdalena Janss; get.: Adolf Henricx, Anneken Janss, Sytien Janss.

— May 19. Maria. Ouders: Jan Peckert en Hilleken Tiets; get.: Ferdinand Thomas, Janneken Werdt, Wantge Freyck.

— May 20. Grietien. Ouders: Hector Abben en Janneken Breus; get.: Jan Vael, Anthoni Gensoret, Grietien Dammert, Catharina Hael.

— May 22. Margriet. Ouders: Lourens Vallet en Catharina Vallet; get.: Poulus Vermeulen, Martha Hildts.

Dirck. Ouders: Hendrik Smet en Christina .... get.: Thomas Heersen, Dirck Joelen, Trijntie Meynders, Aaltien Reynen.

Thomas. Ouders: Evert Beckem en Lysbeth Beckem; get.: Jacob Thomas, Dirck Welt, Christien Boesel, Maria Henricx.

Caspar. Ouders: Steven Casparss en Elsien Stevens; get.: .... Brandt, Gerret Hack, ... Jacobss, Helena ....

— May 25. Johannes. Ouders: Barent Backer en Belytie Backers; get.: Boudewin Pieterss, Christiaen Coster, Burchard Betger, Anneke Schulder, Anneke Corneliss.

Lysbeth. Ouders: Cornelis Bruyne en Trijntien Henricx; get.: Jan Barentss, Thijs Jacobss, Elsie Wolder, Goeltie Henricx.

— Juny 9. Petronella. Ouders: Sebastiaen Keller en Clara M ....; get.: Dnē. Fredericus H(K)esselerus, Theodora Thiboel.

Juny 12. Jan. Ouders: Thomas Kilter en Lysbeth Janss; get.: Eduard Doben, Coenraet Meynertss, Marretie Thomass, Sara Janssen.

Willem. Ouders: Pieter Willems en Grietien Andriess; get.: Jan Loopen, Ysaac Bocxbaert, Janneken Eduwarts.

Johannes. Ouders: Jan Martenss en Barber Janss; get.: Joffr. Johanna van Dalen.

— Juny 16. Sara. Ouders: Elias Heyer en Ursula Heyers; get.: Christiaen Coster, Abraham Laurents, Sara Janss, Lucia Rotsen.

Cathalina. Ouders: Rocus Jetse en Estiene Martijn; get.: Ysaac Bollan, Gerret Mensen, Susanno d'Loer, Catharina Hoe.

Medegedeeld door C. J. WASCH.

(Wordt vervolgd).

De Brielsche Vroedschap in de jaren 1618—1794.
(Vervolg).

AANTEEKENINGEN.

II.

GALLAS—SANDRA.

Den 13 Januarij 1647 trouwden te Brielle Jan Gallas j. m., soldaat, en Mijntje Arents j. d. Dit echtpaar kreeg een zoon Jan, gedoopt te Brielle 1 December 1647. Als wed[e] van Jan Gallas hertrouwde Mijntje Arents 5 Junij 1656 te Brielle met Henrick Janse Kip wed[r] (1).

Wat de vermelde zoon Jan, in 1671 aangenomen als lid van de Hervormde kerk (2), in de maatschappij is geworden, zegt eene Res. Mag. 28 Maart 1676, luidende: «Es goetgevonden het klockje, waerop de wagens afrijden naer Hellevoetsluijs, te doen verplaetsen van de huising van Pieter Andriesze greelmaker, ende tselve te hangen aen de herberg van den Thoelast, ende is voorts Jan Gallas, waert in de voorsz. herberg, gestelt ende geauthoriseert tot commissaris ende opsiender van de voorsz. wagens, omme onder de voerluiden ende passagiers alle goede ordre te houden ende het voorsz. klockje te luiden, midts daervan niets genietende, maer dat het sallaris van dien aenstonts voor de armen sal werden gesteken in de armbos aldaer hangende» (3).

Den 2 Mei 1674 trouwde Jan (Johan) Gallas als j. m. te Brielle met Amarentia (Emerentia, Emmerentie) Goudtsmits wed[e] te Rotterdam, overleden 23 Julij 1676, oud 34 jaar (4). Weduwnaar geworden, hertrouwde hij te Rotterdam met Eva van Alsem j. d. aldaar, na den 18 April 1677 te Brielle ondertrouwd te zijn. De Brielsche doopboeken gewagen van 5 kinderen, één uit zijn 1e huwelijk, vier uit zijn 2e. Hunne namen zijn:

1. Eduard, gedoopt 31 Mei 1675, getuigen: Eduard Goutsmit, Pietronella Cleijburgh.
2. Arnout, gedoopt 27 April 1681, getuigen: Joris van Hoogwerf, Cornelia van Cleijburg voor Jasper van Schoolstrate, Aletta van Alssem.
3. Willemina, gedoopt 20 Junij 1683, getuigen: Johan Borstius, Bartha van Alsem.
4. Bartha, gedoopt 9 Augustus 1686, getuigen alsvoren.
5. Johannes Arnoldus, gedoopt 6 Junij 1688, getuigen: Pieter van Deijl wegens Eduard Gallas, Joris Hoogwerf wegens Arnoldus van Alsem, Aletta van Alsem wed[e] van J. Schoolstrate.

Toen het laatste dezer kinderen gedoopt werd, was de vader niet meer in leven. Hij stierf te Brielle 24 April 1688, oud 41 jaar; zijn weduwe 10 Mei 1690, oud 35 jaar, 11 maanden en 28 dagen. Omtrent de kinderen, die ik genoemd heb, kan ik het volgende mededeelen.

1. Eduard Gallas (op de Naamlijst voorkomende sub N°. 138) werd meester in de rechten en bleef vroedschap tot aan zijn dood. Den 13 Mei 1725 werd hij te Brielle begraven. Als j. m. trouwde hij 11 December 1696 te Brielle met Maria van den Berghe (Bergh) j. d., die 7 September 1703 te Brielle begraven werd. Den 14 October 1704 trad hij voor de 2[e] maal in den echt met Catharina van Cinghelshoeck j. d. van Leiden, 28 September 1706 te Brielle begraven. In 1717 hertrouwde hij te Hellevoetsluis met Geertruida Clapmuts, na 24 October 1717 te Brielle ondertrouwd te zijn. Als wed[e] van Eduard Gallas, hertrouwde deze vrouw in Februarij 1729 te Nieuwenhoorn met Adam Hamer j. m., predikant aldaar (1), na 23 Januarij te Brielle ondertrouwd te zijn. Bij zijn 3[e] vrouw kreeg Eduard Gallas de volgende kinderen: Dina, gedoopt 2 November 1718; Jan Eduard, gedoopt 23 Mei 1721, Ameren 1, gedoopt 13 October 1723. Als doopgetuigen staan vermeld Dina Goudswaert, Pieter Steenwijk, Gabriël Warnaer en Willemina Gallas.

Den 18 Augustus 1718 werd een kind van Eduard Gallas begraven. Hieruit blijkt dus dat Eduard Gallas meer kinderen kreeg dan in de doopregisters staan opgeteekend.

Tweemaal werd hij gekozen tot heemraad (2) en gecommitteerd in 't College van den Raad ter admiraliteit op de Maas (3). Op de lijst van schepenen

(1) De kerkeraadsacta van de Hervormde gemeente te Brielle dd. 29 Augustus 1658 noemen als nieuwe leden der kerk Carel Lievense Gallas en Martijntje Pieters, zijn vrouw. Dat dit echtpaar, waarvan 29 December 1658 een kind, Jannetje, gedoopt werd (getuigen Jan Lievense en Nelletje Lievens) aan den in den tekst vermelden Jan Gallas verwant was, heb ik niet kunnen ontdekken.

(2) Acta van den kerkeraad 24 October 1671.

(3) Uit de Acta van de Classis van Voorne en Putten dd. 25 Junij en 26 September 1674, 25 Junij 1675, 22 Junij 1676 en 30 September 1680, blijkt, dat J. Gallas gedurende eenige jaren de hospes was der vergaderde heeren, zoo vaak zij een gemeenschappelijken maaltijd hielden.

(4) De grafzerk in de Groote- of St. Catharina-kerk, die haar overlijden vermeldt, gewaagt tevens van kapitein Eduard Goutsmidt, overleden 5 Februarij 1681, oud 49 jaar, 5 maanden en 12 dagen, in leven vroedschap en schepen te Brielle, en van diens huisvrouw Petronella van Cleyburgh, overleden 5 Junij 1680, oud 41 jaar, 1 maand, elf dagen.

(1) Adam Hamer Petr. Fil. Henr. Nep. werd in 1709 predikant te Nieuwenhoorn en ging in 1729 van daar naar Vlissingen. — Petrus Hamerus als predikant van Numansdorp in 1716 gestorven. — Zooals uit de Acta Classis van Voorne en Putten dd. 20 April 1700 blijkt, schreef men vroeger voor Numansdorp wel Niemandsdorp.

(2) Ress. Vroedsch. 1 Juni 1705, 31 Mei 1706.

(3) Ress. Vroedsch. 1 October 1712, 1 October 1724, 13 Mei 1725.

komt zijn naam herhaaldelijk voor (1). In 1696 en 1718 werd hij benoemd tot Raad in 't College der Magistraten. Driemaal trad hij als burgemeester op, in 1711, 1716 en 1720 (2).

2. In 1748 kwamen met kerkelijke attestatie van Rotterdam te Brielle Arnoud Gallas en zijn vrouw Charlotte Ester le Seigneur (3). Den 1 October 1794 werd Arnoud Gallas te Brielle verkozen tot schepen. Zijn vrouw werd 6 November 1750 te Brielle begraven. In de aanteekening, die zulks vermeldt, heet zij Charlotte Ester le Saingeur (sic) du Mesnil. In 1753 stierf een kind van Arnoud Gallas. 't Lijk werd van Rijswijk getransporteerd naar Den Briel en daar 15 September 1753 begraven.

3. Willemina (Wilhelmina) Gallas als j. d. 5 December 1702 te Brielle getrouwd met Gabriël Warnaer j. m. Zij schonk haren man de volgende kinderen:

Maria, gedoopt 14 November 1703; Cornelia, gedoopt 12 Junij 1705; Helena en Eva, gedoopt 20 Julij 1708; Leendert, gedoopt 31 Julij 1712; Johanna, gedoopt 5 Julij 1715; Bartha, gedoopt 26 Julij 1718; Jan, gedoopt 12 Mei 1722. Als doopgetuigen zijn vermeld Eduard Gallas, Bartha Gallas, Jan Gallas en Geertruida Clapmuts.

Den 8 Junij 1711 werd een kind van Gabriël Warnaer begraven te Brielle. Zijn vrouw 12 December 1794, hij zelf 1 November 1752.

Door den baljuw van Brielle werd Gabriël Warnaer in 1698 en 1724 aangesteld tot zijn stadhouder (4).

4. Bartha Gallas j. d., den 22 Jannarij 1704 te Brielle getrouwd met Daniël Cahoen wed$_r$ (5), won bij dien man: Jan, gedoopt 11 November 1704; Jacob, gedoopt 20 Maart 1707; Eva, gedoopt 6 Januarij 1709; Daniël, gedoopt 1 Februarij 1711; Aarnout, gedoopt 8 Junij 1714; Catharina, gedoopt 12 Februarij 1716. Als doopgetuigen fungeerden Willemina Gallas, Jan Aarnout Gallas, Jacob Cahoen en Maria Bosch, vrouw van J. Kinthius.

Daniël Cahoen werd 17 November 1716 te Brielle begraven, zijn weduwe 10 September 1717.

5. Johannes Arnoldus, in den regel Jan Arnoud (Aarnoud) Gallas genoemd. De kerkeraadsacta der Hervormde gemeente te Brielle dd. 20 Julij 1727 vermelden dat Jan Aarnoud Gallas en zijn huisvrouw Louisa Josina Cools met kerkelijke attestatic van Rotterdam te Brielle waren gekomen. Die vrouw schonk haren man te Brielle de volgende kinderen:

(1) Zie *De Brielsche Archieven* blz. 181 en volg.

(2) Zie a. v. blz. 30.

(3) Zie *Navorscher* 1879, blz. 172, noot 2.

(4) Res. Vroedsch. 6 October 1698, Res. Mag. 11 Oct. 1698, Res. Vroedsch. 10 November 1724.

(5) Den 21 Mei 1697 trad deze man in den echt met Cornelia Kevelaer, die hem schonk: Jacob, gedoopt 5 Februarij 1698, Dirk, gedoopt 23 Augustus 1699.

Willem Eduard, gedoopt 8 Augustus 1727 (getuigen Gabriël Warnaer en Wilhelmina Gallas); Maria Louisa, gedoopt 29 November 1729; Lodewijk Willem, gedoopt 24 Junij 1732; Everardus, gedoopt 26 Januarij 1734; Bernard Sebastiaan, gedoopt 2 October 1735, getuige Bernard Sebastiaan Cremer, theol. prof. te Harderwijk.

Den 6 October 1733 werd een kind van Jan Arnoud Gallas te Brielle begraven en den 8 October 1735 zijn vrouw, nalatende 6 kinderen. De man hertrouwde te Leerdam met Catharina Barbara Davidson wed^e, geboren te Beest en wonende te Leerdam, na 9 Maart 1738 te Brielle ondertrouwd te zijn. 't Lijk dezer 2e vrouw werd uit Den Haag naar Brielle gebracht en aldaar 13 September 1757 begraven. In den ouderdom van 89 jaar en 6 maanden stierf Jan Arnoud Gallas te Brielle in December 1777 en hij werd daar den 15 December begraven. Eén zijner tijdgenooten (1) heeft opgeteekend, dat hij de oudste vroedschap in de provincie Zuid-Holland was. De naamlijst vermeldt hem sub. N°. 170 (2).

Hij fungeerde als stadsthesaurier, op een tractement van *f* 200, van 1 Januarij 1730—1 Januarij 1736, toen hij in die betrekking vervangen werd door Nicolaas de la Bassecour (3). Onderscheidene malen werd hij benoemd niet alleen tot heemraad van Voorne (4), maar ook tot schepen (5). Achtmaal aanvaardde hij de betrekking van burgemeester (6). Tweemaal nam hij in 't College der Magistraten zitting als Raad (7). Eens werd hij gecommitteerd in de Rekenkamer (8) en in 't College van den Raad ter admiraliteit op de Maas (9), driemaal in 't College van de Gecommitteerde Raden (10).

Zijne dochter Maria Louisa kwam in 1749 met kerkelijke attestatie uit Den Haag te Brielle (11) en trad aldaar als j. d. den 8 Mei 1753 in den echt met een jongman, die sub n°. 187 vermeld is als vroedschap, Albertus Johannes Sandra, geboren te Leiden. Het echtpaar won te Brielle: Catharina Louisa, gedoopt

(1) J. Kluit.

(2) Deze lijst zegt dat hij 30 December 1777 overleed. Die opgave ontleende ik aan het reeds aangehaalde MS. van J. Kluit. Dat zij verkeerd is, blijkt uit 't bovenstaande. Daar een Res. Vroedsch. van 11 December 1777 den man als overleden vermeldt, vermoed ik, dat in plaats van 30 December 10 December gelezen moet worden.

(3) Res. Vroedsch. 31 December 1729 en 1 October 1735.

(4) Res. Vroedsch. 1 Junij 1732, 30 Mei 1734, 27 Mei 1738, 30 Mei 1739, 1 Junij 1740, 30 Mei 1741, 11 Mei 1772.

(5) Res. Vroedsch. 1 October 1728, 1730, 1731, 1734, 1736, 1737, 1740, 1744, 1745, 1750, 1751.

(6) Res. Vroedsch. 1 October 1736, 1739, 1744, 1750, 29 October 1753, 1 October 1759, 1763, 1772.

(7) Res. Vroedsch. 1 October 1732, 1738.

(8) Res. Vroedsch. 1 October 1754.

(9) Res. Vroedsch. 1 October 1768.

(10) Res. Vroedsch. 1 October 1741, 1747. 1765.

(11) *De Navorscher* 1879, blz. 172, noot 2.

20 Januarij 1754; Barbara Louisa, gedoopt 31 Maart 1755 (1); Medina Catharina, gedoopt 23 Julij 1756; Francina Claudina, gedoopt 11 October 1757; Arnoud, gedoopt 11 Januarij 1760. Bij den doop van het vóórlaatste kind waren getuigen François Gallas (2) en Françoise Claudine Tronchin. Bij den doop van het laatste Jan Arnoud Gallas en mevrouw Catharina Margaretha Gravinne van Hogendorp.

Den 11 Februarij 1754 werd een kind van A. J. Sandra begraven.

Den 1 October 1755 werd Sandra benoemd tot schepen, den 1 October 1753 en 1757 tot raad in 't College der Magistraten. Den 1 October 1759 werd hij gekozen tot gecommitteerde in 't College van Gecommitteerde Raden. Als lid van dat college en als vroedschap moest hij in 1760 aftreden (3), daar hij, door de Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland begunstigd met het ambt van commies van 's lands magazijnen te Hellevoetsluis en derwaarts verhuisde.

Onder de te Brielle gedoopte kinderen van Jan Arnoud Gallas komt een zoon voor, Everardus genaamd. De kerkeraadsacta der Hervormde Gemeente te Brielle dd. 13 April 1755 vermelden dat op belijdenis tot lid van de kerk werd aangenomen Everard Gallas. Op de lijst der Brielsche schepenen komt Everhard Gallas 3 maal voor, tweemaal als schepen en eens als oud-schepen (4). In 1761 werd Everhard Gallas te Brielle benoemd tot substituut-secretaris van de stad in de plaats van Daniël Rolandus, overleden (5). In 't begin van 1767 met de stille trom Den Briel verlaten hebbende, kreeg hij zijn ontslag als substituut-secretaris. Een brief van Jan Arnoud Gallas oud-burgemeester uit Den Haag, handelende over den vertrokken Everhard, werd door de Magistraten voor notificatie aangenomen (6). In de kerkeraadsacta der Hervormde Gemeente te Brielle dd. 16 Julij 1758 leest men: «zijn met kerkelijke attestatien tot deeze Gemeente overgekomen van 's Haage de heer Jan Aarnout Gallas, de heer Everhard Gallas, Stijntje Golberdingen, Grietje van Yseren», Vreemd is het Everhard Gallas hier genoemd te vinden, daar hij van 1 October 1756 tot 1 October 1757 te Brielle fungeerde als schepen en op den laatsten datum gekozen werd om als oud-schepen tot 1 October 1758 te dienen. Misschien is den man de slofheid eigen geweest, die thans niet ongewoon is, waar het geldt het indienen van een kerkelijke attestatie, en kwam hij eerst in 1758 met zijne kerkelijke, te 's-Gravenhage afgegeven attestatie te voorschijn, ofschoon reeds in 1756 teruggekeerd in de stad, waar hij kort te voren was aangenomen tot lid van de kerk.

In de laatstvermelde opgave uit de kerkeraadsacta komt nevens Everhard Gallas de heer Jan Aarnout Gallas voor, vermoedelijk een broeder van Everhard. Volgens een Fransch en een Hollandsch trouwregister ondertrouwde den 21 November 1751 te Brielle Jan Aarnoud Gallas met jonkvrouwe Catharina Margareta Gravinne van Hogendorp, en ging hij met attestatie dd. 5 December naar Den Haag om te trouwen. Van dit echtpaar werd den 9 April 1758 te Brielle een kind gedoopt, Jacoba Sara Justina, getuigen: Johan François Grave van Hogendorp, baron van St. Jan Steen enz., en jonkvrouwe Jacoba Sara Justina Gravinne van Hogendorp.

In de Brielsche doopregisters komen als kinderen van Jan Gallas, den waard in «den Thoelast», alleen de 4 vermelde voor. Hij kreeg er echter meer dan die vier. In een register van personen, te Brielle begraven, vindt men dat 10 Julij 1686 een kind van Johan Gallas begraven werd, en van dat kind maakt geen doopregister gewag (1). Evenmin ontmoet men onder de gedoopte kinderen een zoon Jan of Johan, en toch, er was nog een Johan of Jan Gallas, die, naar ik meen, gehouden moet worden voor een zoon van Jan Gallas. Den 1 October 1712 werd te Brielle verkozen tot schepen Johan Gallas (2). In 1727 werden twee kinderen van Johan Gallas te Brielle begraven, één den 4 October, het andere 30 December. Op belijdenis des geloofs werd in 1763 bij de Hervormde Gemeente te Brielle als lid der kerk aangenomen Jan Aarnout Gallas Janszoon (3). Zooals reeds vermeld is, fungeerde volgens eene aanteekening in een doopregister bij den doop van één der kinderen van Gabriël Warnaer en Willemina Gallas als getuige Jan Gallas. In dezen Jan Gallas nu zie ik een' broeder van Eduard, Arnoud, Willemina, Bartha en Johan Arnoud Gallas, niet alleen op grond van de bedoelde aanteekening in een doopregister, maar ook op grond van eene Resolutie van den Brielschen Magistraat dd. 8 September 1717, vermeldende dat tot sequesters in den boedel, nagelaten door Bartha Gallas, wed^{e}. van D. Cahoen, werden aangesteld Mr. Eduard Gallas, Johan Gallas en Gabriël Warnaer gehuwd met Wilhelmina Gallas.

(1) Bij dit en het voorgaande kind waren doopgetuigen Jan Arnoud Gallas en zijn vrouw C. B. Davidson.

(2) Vermoedelijk een te Rotterdam geboren zoon van Jan Arnoud Gallas en L. J. Cools.

(3) Res. Vroedschap 30 September en 24 November 1760.

(4) Res. Vroedschap 1 October 1756, 1757, 1760.

(5) Res. Mag. 23 November 1761.

(6) Res. Mag. 2 en 31 Januarij, 7 Februarij 1767.

(1) Dat de doopboeken slordig werden bijgehouden, erkende de kerkeraad in 1631. Zie wat ik mededeelde in mijn *Bijdrage over Tromp en zijn geslacht*, blz. 10.

(2) Zie *De Brielsche Archieven*, blz. 184.

(3) Kerkeraadsacta van 16 October 1763.

De kerkeraadsacta der Hervormde Gemeente te Brielle dd. 21 Julij 1737 vermelden onder de met kerkelijke attestatie overgekomen personen Jan Gallas van Harderwijk.

In de Brielsche Registers der 19de eeuw wordt gewag gemaakt van de volgende personen, Gallas genaamd.

Den 17 October 1834 getrouwd Pieter Gallas j. m. geboren te Hellevoetsluis 12 October 1810, luitenant bij de Zuid-Hollandsche schutterij, zoon van Jan Eduard Gallas, commissionair, en Elisabeth Anna Hooghwinkel, wonende te Hellevoetsluis, met Adriana Francina Catharina Margaretha Lafeber j. d. geboren te Brielle 30 October 1813 en aldaar wonende, dochter van Adrianus Lafeber, overleden 1 April 1813, en van Adriana (Ariaantje) Stellingwerf, als weduwe van Johannes Krins, goud- en zilverkashouder, in den ouderdom van ruim 77 jaar te Brielle gestorven 6 Januarij 1868.

Van dit echtpaar werd 26 Februarij 1835 te Brielle een zoon geboren, Jan Eduard.

Den 22 November 1850 stierf te Hellevoetsluis Eduard Gallas, in leven winkelier en fabrikant in tabak te Brielle. Hij was gehuwd met Jannetje Groesbeek, die in 1872 te Gorinchem woonde. Deze echtgenooten kregen te Brielle de volgende kinderen: Jan Eduard, geboren 13 Augustus 1828 (1), overleden 5 November 1828; Elizabeth Anna, geboren 15 Februarij 1830; Judith, geboren 7 November 1831, overleden 31 December 1831; Judith, geboren 18 Maart 1833, overleden 6 Januarij 1842; Jan Eduard, geboren 31 Januarij 1835, overleden 28 Junij 1835; Jan Eduard, geboren 2 September 1836, overleden 1 November 1836; Maria Elizabeth, geboren 14 December 1837; Jan Eduard, geboren 18 Maart 1840; Johannes, geboren 4 Maart 1843; Philippus, geboren 11 Maart 1847. Van deze kinderen is Johannes te Brielle woonachtig. Den 7 November 1872 trouwde aldaar Johannes Gallas, officier van administratie bij de Marine, met Adriana Rudolphina Kraijenhoff van de Leur, geboren te 's-Gravenhage 21 April 1844, dochter van Jan Christiaan Pieter Krayenhoff van de Leur, gepensionneerd majoor der artillerie, en Sophia Petronella Eckhardt. Van dit echtpaar werden te Brielle 3 kinderen geboren: Sophia Petronella, geboren 20 December 1873, overleden 16 Augustus 1887; Johan Christiaan Pieter, geboren 5 Mei 1883, overleden 10 Februarij 1884; Cornelia Elizabeth, geboren 31 Januarij 1885. In de geboorteregisters staat de vader 'te boek niet alleen als gepensionneerd officier, doch ook als kassier. Als zoodanig fungeerde hij maar een korten tijd.

(1) Bij de geboorte van dit kind was de vader 23 jaar.

III.
GOMARUS.

Op de lijst der vroedschappen treft men sub nº. 130 en 160 twee heeren Gomarus aan, vader en zoon.

De kerkeraadsacta der Hervormde Gemeente te Brielle dd. 26 Julij 1685 vermelden onder de met attestatie ingekomen personen Mr. Petrus Franciscus Gomarus en zijn vrouw Cornelia Lakenkooper, van Leiden. In hunne nieuwe woonplaats won dat echtpaar: Willem Gabriël, gedoopt 21 Junij 1686; Petrus, gedoopt 12 Augustus 1687; Petrus, gedoopt 26 April 1690; Petrus Jacobus, gedoopt 12 December 1691; Jacob, gedoopt 17 Februarij 1693; Petrus, gedoopt 13 September 1695; Gabriël, gedoopt 5 November 1696; Cornelia Willemina, gedoopt 19 December 1698; Susanna Maria, gedoopt 7 October 1701. Als doopgetuigen staan geboekt: Gabriël Lakenkooper, Cornelia d'Olario (vrouw van Willem Lakenkooper), Anna Lakenkooper, Isabella Lakenkooper en Maria Lakenkooper. Te Brielle werden begraven Susanna Maria Gomarus den 22 November 1713; kolonel Jacob Gomar (1), ongehuwd, den 16 Januarij 1745; de heer Pieter Gomar den 28 Junij 1747, voorts nog 6 kinderen van Mr. Petrus Franciscus Gomar den 6 September 1687, 22 December 1688, 28 Mei 1690, 23 September 1692, 4 Junij 1699 en 31 Mei 1705. Zijn vrouw werd te Brielle begraven 3 November 1723; hij zelf 28 October 1731.

Om zijn hooge jaren en indispositie verzocht hij in 1719 ontslagen te worden als vroedschap, en dat ontslag werd hem 2 November 1719 verleend. Herhaaldelijk werd hij gekozen tot heemraad (2); 13 maal komt zijn naam op de lijst der schepenen (3) voor, in 1689 trad hij voor de 1ste maal als schepen op. In 1691 en 1700 werd hij benoemd tot raad in 't college der Magistraten; in 1701 en 1710 tot burgemeester.

Behalve de genoemde kinderen had hij nog een zoon, Franciscus Petrus (François Pieter), waarschijnlijk te Leiden geboren. In 1707 werd die zoon poorter van Brielle (4); hij was med. doctor en werd in 1709 op belijdenis aangenomen tot lid van de Hervormde kerk (5). In 1713 gekozen tot substituut-secretaris van de stad, werd hij in 1719 op verzoek als zoodanig ontslagen (6). Driemaal, telkens voor 3 jaren, in 1732, 1742 en 1748, nam hij zitting in 't college ter admiraliteit op de Maas (7). Toen hij de eerste maal in

(1) In de kerkeraadsacta van 18 October 1716 staat onder de personen, met attestatie ingekomen Jacob Gomar, „uijt t' Haagje" d. i. Prinsenhage.

(2) Res. vroedschap 1 Junij 1699, 31 Mei 1700.

(3) Zie die lijst in *De Brielsche Archieven.*

(4) Res. Mag. 17 September 1707.

(5) Kerkeraadsacta 20 Januarij 1709.

(6) Res. Mag. 24 April 1713, 7 October 1719.

(7) Res. vroedschap 1 October 1731, 1 October 1741, 1 October 1747.

dat college gecommitteerd werd, trad hij af als ontvanger van de arme middelen. Op de lijst der schepenen komt zijn naam 12 maal voor; 't eerst werd hij in 1719 tot schepen gekozen; 3 maal, in 1712, 1724 en 1735, ontving hij de benoeming tot raad in 't college der Magistraten; 2 maal bekleedde hij de betrekking van burgemeester, in 1729 en 1745. Den 9 October 1752 stierf hij te Brielle, 68 jaren oud, en hij werd er den 14 October begraven. Met uitzondering van enkele legaten, werden al zijn bezittingen tengevolge van zijn testamentaire beschikking het eigendom van het weeshuis, dat Merula stichtte, en de fondsen van dat liefdegesticht werden door die beschikking vermeerderd met de kapitale som van *f* 56181 : 4 : 10 (1).

IV.

ROEST.

Den 5 April 1711 ondertrouwde te Brielle Pieter Roest, j. m. geboren en wonende te Zuidland (2), met Geertruijd van Vasthoff, j. d., geboren en wonende te Brielle; met een attestatie dd. 20 April ging hij naar Zuidland om te trouwen. In 1745 leefde Pieter Roest nog (3), maar in 1747 was zijn vrouw weduwe. Zij kwam in dat jaar met kerkelijke attestatie van Zuidland als weduwe te Brielle terug (4), en werd aldaar 14 November 1748 begraven.

In de kerkeraadsacta van 13 Januarij 1743 vindt men onder de met kerkelijke attestatie ingekomen personen genoemd Jacob Roest van Zuidland. Dat deze Jacob, ongetwijfeld een zoon van Pieter Roest, reeds vroeger te Brielle gekomen was, zegt ons het feit, dat hij den 1 October 1742 te Brielle werd gekozen tot schepen. Na 6 October 1743 te Brielle ondertrouwd te zijn, trad Jacob Roest, j. m., te Maassluis in den echt met Adriana van der Kade j. d. aldaar. Dit echtpaar won: Geertruijd, gedoopt 6 April 1745; Adriana, gedoopt 1 April 1746; Johanna, gedoopt 28 Julij 1747; Jacobus, gedoopt 19 Julij 1748; Petronella Geertruida, gedoopt 3 Februarij 1750; Adriana, gedoopt 12 April 1751 (5); Pieter, gedoopt 10 October 1752; Jacobus, gedoopt 16 December 1753; Leonard Pieter, gedoopt 14 Maart 1755; Nicolaas Daniël, gedoopt 24 September 1756; Adriaan Theodorus, gedoopt 26 December 1757; Apolonia Helena, gedoopt 1 April 1759; Theodorus Marinus, gedoopt 4 Februarij 1763; Carel Marius, gedoopt 24 November 1765; Adriaan Anthonie, gedoopt 9 December 1767. Als doopgetuigen staan vermeld: Pieter Roest, Geertruijd van Vasthoff, Jacobus van der Kade, Adriana van Roijen, vrouwe Johanna van der Kade, Mr. Theodorus Beels en zijn vrouw Maria van Roijen (1), Nicolaas Daniël de Hoest (2), Carel Willem Hogerwaard en zijn vrouw Maria van Staveren. In 1769 stierven Jacob Roest en zijn vrouw, nalatende 10 kinderen, de man in den ouderdom van 54 jaren en 7 maanden op den 13 October; den 17 October werd hij begraven; zijn vrouw den 5 April. Jan Kluit, zijn kundige tijdgenoot, schreef over Jacob Roest: «hij was ongemeen swaarlijvig, seer bloedrijk en, 't geen die constitutien eijgenaardig is, wat driftig, dog echter van eenen seer goeden inborst.» Sedert 1753 bekleedde hij het «ambt van ontfanger der gemeenelands middelen over de stad Brielle en quartier van dien»; ook was hij heemraad en leenman van den lande van Voorne, en hoogheemraad des Rings van Putten». Veertienmaal trof ik zijn naam op de lijst der schepenen aan. In 1747, 1750 en 1764 trad hij in 't College der Magistraten op als raad. Viermaal werd hij burgemeester, in 1757, 1761, 1765 en 1768. Op de lijst der Vroedschappen komt hij voor sub N°. 180. De kerkeraad der Hollandsche Hervormde gemeente en die der Waalsche gemeente te Brielle telden hem een tijd lang onder hun leden. Zooals uit het hoofdstuk van mijn geschiedenis der Waalsche gemeente te Brielle (3), dat handelt over «le Consistoire,» blijkt, fungeerde Jacob Roest van 1753—1756 bij die gemeente als ouderling.

(1) Res. Mag. 24 Mei 1754.

(2) De Acta der classis van Voorne en Putten dd. 2 Mei 1628 vermelden Goris Dierixse Roest, ouderling der Hervormde gemeente te Hekelingen. Misschien behoorde Pieter Roest tot de familie van dezen ouderling.

(3) Hij was toen doopgetuige bij een kind van Jacob Roest.

(4) Kerkeraadsacta 15 October 1747.

(5) In 1769 werd Adriana Roest op belijdenis aangenomen tot lid van de Hervormde kerk (Acta van 15 Januarij 1769). Was deze Adriana de dochter van J. Roest, die in 1751 geboren werd, eene andere persoon zal bedoeld zijn in de Acta van 13 Julij 1783, vermeldende dat H. Ph. Time en Adriana Roest, echtelieden, van Schagen te Brielle waren gekomen met kerkelijke attestatie. Behalve deze vrouw waren er te Brielle nog onderscheiden menschen, die Roest heetten. Den 8 October 1677 gedoopt Johannes, zoon van Jan Hendrikse Roest en Neeltje Jacobs. Den 18 April 1741 en 30 Augustus 1743 werden kinderen gedoopt van Cornelis Batenburg en Maartje Roest. Op belijdenis aangenomen tot leden der Hervormde kerk Johanna Roest in 1751, Willemina Roest in 1754. Ingekomen met kerkelijke attestatie Hadewy Roest van Oostvoorne in 1771, P. Roest van Bodegraven in 1787. Den 2 Mei 1784 getrouwd P. Leuijendijk en Teuntje Roest; den 5 October 1788 Jacob Touw wedr te Biert en Ariaantje Willems dr. Roest. Den 5 Maart 1806 geboren een zoon van A. Smits en Jacoba Roest.

(1) Een zuster van Maria van Roijen, Magdalena geheeten, trouwde met J. Verstolk. Een zoon van dit echtpaar was A. J. Verstolk van Soelen te Rotterdam.

(2) N. D. de Hoest, heer van Holij, woonde, althans in 1780, te Maassluis.

(3) Men vindt deze geschiedenis in 't *Bulletin de la Commission pour l'histoire des Eglises Wallonnes*, Tome I en II.

H. DE JAGER.

(Wordt vervolgd).

Aanteekeningen betreffende het geslacht Coymans (1).

In een oud in perkament gebonden boekje, beginnende met de copie der aanteekeningen van Willem van der Muelen A° 1655 en verder vervolgd tot ongeveer 1788, staat ook eene copie van eigenhandige aanteekeningen betreffende het geslacht Coymans, zooals hieronder volgt:

Extract uit het geslagtregister van Balthasar Coymans.

26 Julij 1588 is de heer Balthazar Coymans getrouwt met juffrouw Isabella de Picker tot Antwerpen in de lieve vrouwe kerk.

De vader van Balthazar Coymans is geweest Jeronimus Coymans, getrouwt met Constantia Spinelli en gestorven 15 October 1580, oud zijnde 80 Jaeren en Constantia Spinelli is gestorven 12 Julij 1581 oudt zijnde 65 Jaeren.

11 September 1589 is van Balthazar Coymans en Isabella de Picker tot Hamburg gebooren haeren eersten zoon Balthazar en in de St. Nicolaeskerk gedoopt ten overstaen van Thibout de Picker, Thomas Coymans en Constantia Coymans swaegers en zuster als getuigen.

Thibout de Picker gaf tot een pillegift twee silvere soutvaten, Thomas Coymans twee silvere beeckers, en Constantia Coymans een vergulde kop.

1 Augustus 1591 is tot Hamburg gebooren haere tweede zoon Joseph en 3 dito gedoopt, in de St. Nicolay kerk ten overstaen van haere neve Aernout Holleman en swaeger Antoni Dortmont in den naem van haeren broeder Jasper Coymans, en swaegerinne Margaretha de Pikker (sic), alias Verbrugge.

1 October 1593 is haeren derde zoon Daniël Coymans gebooren tot Amsterdam, en gedoopt in de nieuwe kerk ten overstaen van haeren swaeger Joseph de Picker en Margaretha de Picker, wed^e van Michiel Waekman, en heeft van sijn peter gekreegen een schoone silvere schaal, daerin verbeeld was de historie van Daniel in de kuyl der Leeuwen.

Ter zijde staat: gestorven 4 September 1595.

30 Januarij 1596 is geboore haer eerste dochter Elisabeth Coymans, en is tot Amsterdam in de nieuwe kerk gedoopt ten overstaen van Hendrick de Haze haeren Swaeger en Maria Coymans huisvrouwe van Jan van Geel.

2 Januarij 1598 is geboore haeren vierden soon Jeronimus Coymans, en is gedoopt in de nieuwe kerk ten overstaen van Isabella Coymans huysvrouwe en Antoni Waekman sijnen peter heeft hem geschonken een silvere schaele.

In het archief der familie van der Muelen zijn volgens een inventaris, indertijd opgemaakt door Dr. Carel Joseph van der Muelen, overleden 27 Februari 1844, nog de navolgende stukken, op het geslacht Coymans betrekking hebbende:

Testament van Jan Coymans en Sophia Trip, 7 Julij 1646.

Huwelijksche voorwaarden tusschen Jan Huydecoper en Sophia Coymans, 9 Februari 1656.

Testament van Jan Coymans en Sophia Trip, 12 October 1657.

Testament van Joan Huydecoper en Sophia Coymans, 2 Mei 1658.

Testament van Constantia Coymans weduwe van Justus Borre van Amerongen, 10 Februarij 1669.

Huwelijksche voorwaarden tusschen Willem van der Muelen en Elizabeth Coymans, 14 Mei 1671.

Extract codicille van Constantia Coymans, douagiere Justus Borre van Amerongen, 26 September 1678.

Codicil van Sophia Trip weduwe Joan Coymans, 24 Augustus 1679 (afschrift).

Octroy om te mogen testeren voor Elisabeth Coymans, huisvrouw van Willem van der Muelen, 12 Januarij 1683.

Acte van de voogdij over de minderjarige kinderen van Willem van der Muelen en Elisabeth Coymans, 16 Junij 1690.

Memorie van de goederen der nalatenschap van Willem van der Muelen welke aan zijn weduwe Elisabeth Coymans zijn aanbedeeld, 5 October 1690.

Acte waarbij de kinderen van Willem van der Muelen en Constantia Deutz, bekennen van hun stiefmoeder Elisabeth Coymans weduwe van Willem van der Muelen ontvangen te hebben hun vaderlijk goed, 9 October 1690.

Testament van Adriana Coymans 22 Februarij 1700, benevens 2 copyen van codicillen van 4 September 1703 en 28 October 1704.

Testament van Joan Huydecoper heer van Maarsseveen en Sophia Coymans, 29 Junij 1700.

Testament van Elisabeth Coymans weduwe van Willem van der Muelen, 29 September 1701.

Extract testament van Samuel Timmerman en Eliana Coymans, 19 Maart 1703.

Testament van Jan Coymans, 27 April 1703.

Acte van constitutie van Jan Carel van der Muelen, door Elisabeth Coymans weduwe van der Muelen, 15 November 1703.

Testament van Joan Huydecoper, heer van Maarsseveen en Sophia Coymans, 22 Januarij 1704 (notariele copie).

Codicil van Sophia Coymans, weduwe van Jan Huydecoper heer van Maarsseveen, 18 Februarij 1707.

Acte van scheiding der nalatenschap van Sophia Coymans, weduwe van Joan Huydecoper, 21 April 1714.

Testament van Elisabeth Coymans weduwe van Willem van der Muelen, 1 October 1714.

Codicille van Eliana Coymans, weduwe van Samuel Timmermans, 20 Julij 1715.

(1) Zie Jaargang 1887, blz. 161.

Testament van Eliana Coymans, weduwe van Samuel Timmermans, 30 Januarij 1716.

Quitantie van de legaten, besproken door Eliana Coymans, weduwe van Samuel Timmermans aan Elisabeth Coymans, weduwe van der Muelen, aan Constantia Eliana Huydecoper, huisvrouw van Jan Carel van der Muelen en aan Cornelia van der Muelen, 26 Julij 1716.

Acte van scheiding tusschen de kinderen van Sophia Coymans, wed. Joan Huydecoper, van een legaat van 50000 gulden, besproken door Eliana Coymans, weduwe Timmermans, 3 Julij tot 13 Augustus 1716.

Acte van scheiding van 51479 gulden van den boedel van Sophia Trip, weduwe Jan Coymans, 29 December 1724.

Extract uit het testament van Balthasar Scott en Constantia Aletta Coymans, 26 Februarij 1739.

Papieren betrekkelijk een legaat van 40000 gulden van de nalatenschap van Balthasar Coymans, gescheiden 15 Februarij 1761.

Extract scheiding van den boedel van Joseph Coymans en Clara Valckenier, 18 Junij 1725.

Extract testament van Gillis Coymans, 31 October 1727.

Extract testament van Samuel Elias Coymans, 18 Mei 1731.

Extract testament van Elias Coymans en Isabella Catharina van der Muelen, 19 September 1744.

Extract scheiding van den boedel ut supra, 12 Augustus 1746.

Extract subdivisie tusschen de kinderen van Clara Valckenier, weduwe van Joseph Coymans, 5 April 1749.

Extract testament van Jacob Coymans, 1 Junij 1750.

Extract scheiding van den boedel van Jacob Coymans, 30 April en 6 Mei 1754.

Extract uit het testament van Balthasar Coymans, 13 Junij 1747.

Acte van afgifte van het legaat van 40000 gulden uit de nalatenschap van Balthasar Coymans aan de kinderen van Jan Carel van der Muelen heer van Blijenburg.

Acte van scheiding van gemeld legaat tusschen zijne kinderen, 15 Februarij 1761.

's-Gravenhage, J. C. v. D. M.

Geslacht Cromhout.

Adriaan Reyniersz Cromhout (zie zijn vader, grootvader en wapen, *Heraldieke Bibliotheek* 1873, blz. 199), geboren 24 Juni 1517, overleden 6 Juli 1588, burgemeester en raad te Amsterdam, huwde 1e 3 December 1536 Ytje Hillebrands, overleden 28 October 1555. Hij huwde 2e 8 October 1556 Neel Reyers tot Alkmaar, en wint bij haar: Nicolaas, geboren 9 December 1561, overleden 22 Maart 1641 (Zie voornoemd tijdschrift). Bij de 1e vrouw vijf kinderen, 't vijfde was:

Barthold, geboren 14 November 1550, overleden 2 October 1624, was 13 maal burgemeester, huwde 30 November 1578 Aagtje Oetgens van Waveren Hendriksdochter. Hunne kinderen zijn:

1°. Hendrik, geboren 10 Mei 1581, overleden 11 Mei 1658, huwde October 1604 Aagtje Wuytiers, Govert Dirksz en Dieuwer Banning Jacobs dr. Winnen: Jacob, die volgt.

2°. Adriaan, geboren 28 Juni 1585, overleden 6 October 1625, schepen en raad, huwde Mei 1615 Aaltje Six, Guilliam en Janneke Wymer dr.

3°. Reynier, geboren 19 Februari 1592, overleden 22 November 1605.

Jacob Cromhout, geboren 19 November 1608, overleden 2 September 1669, huwde 6 November 1635 Margaretha Wuytiers. Hunne acht kinderen zijn:

1°. Bartholomeus, geboren 12 Juni 1638, overleden 6 Mei 1695, huwde 7 Mei 1663 Jacoba van der Wiele van de Werve, Willem, hr. van de Werve en Elisabeth Poppen dr. Hierbij:

a. Hendrik, heer van Nieuwerkerk, geboren Juni 1666, overleden 25 September 1706, huwde 21 1705 Cornelia Coetenburg.

b. Jacob, geboren 7 Mei 1671, overleden 21 November 1722, huwde Elizabeth Jacoba Cromhout, en wint slechts:

Elizabeth Maria, vrouw van Nieuwerkerk, geboren 23 Augustus 1712, huwde 20 Juli 1734 Gerard Antoni baron van Wassenaer tot Warmond, zoon van Thomas Walraven, vrijheer van Alkemade, Vrijenhaak, Warmond, Nieuwkoop, Noord- en Achttienhoven, heer van Tekkop en van Margaretha Alexandrina barones van Lynden van Cronenburg.

Zij winnen twee kinderen.

2°. Agatha, geboren 4 Maart 1641, overleden 21 April 1707.

3°. Godefridus, geboren 28 October 1643, overleden 6 Maart 1682.

4°. Hendrik, geboren 29 Februari 1644, overleden 2 Juni 1707.

5°. Catharina, geboren 22 Februari 1646, overleden

31 Maart 1734, huwde 2 Januari 1664 Jacob Poppen, zoon van Jan en Elizabeth van der Wiele van de Werve.

6°. Dirk, geboren 22 Februari 1647, overleden 4 October 1716, huwde 27 Augustus 1672 Elisabeth Wuytiers, Govert, heer van de Werve en Maria van der Wiele d[r], winnen:

a. Elizabeth Jacoba, geboren 19 September 1683, overleden 12 Maart 1737, huwde Jacob Cromhout, heer van Nieuwerkerk.

b. Margaretha Catharina, geboren 11 November 1688, huwde 1° 23 November 1717 Jacob Gillis, welke overleed 15 December 1718. Zij huwde 2° 20 Mei 1722 Jan Baptist de Surmont van Vlooswijk, zoon van Claude Louis de Surmont, heer van Vlooswijk en Eva de Wale.

c. Godefridus Franciscus, heer van de Werve, geboren 24 Januari 1695, huwde 1° 7 Maart 1717 Joanna Elisabeth Blesen, overleden 11 November 1738, dochter van Cornelius en Cornelia Barchman Wuytiers. Hij huwde 2° 2 Juni 1739 Gertrudis Dirven, ex Vingbooms.

7°. Ida, geboren 3 Maart 1649, overleden 11 November 1692, huwde 5 Mei 1669 Adriaan Roest van Alkemade.

8°. Jacobus, geboren 1 Juli 1651, overleden 8 December 1708, huwde 25 Juni 1675 Catharina Wuytiers, Govert en Maria van der Wiele d[r].

Uit de papieren van wijlen BACKER VAN LEUVEN.

Het gilde St. Ambrosius te Made.

Dit gilde vierde in de eerste week van Januari van dit jaar het 175[e] jaar van zijn bestaan. Onder de merkwaardigheden, die dit gilde nog in bezit heeft, behooren: een vaandel van ongeveer 2 meter in omvang, met verschillende symbolen bewerkt. Jammer dat de tand des tijds er aan geknaagd heeft. Eene schilderij, voorstellende St. Ambrosius; onder diens voeten een doodshoofd tegenover eene bijenkorf, waarnaast 2 personen staan op eenen boom te schieten. Een prachtige bisschopshoed met zilver zwaar gemonteerd, met figuren doorwerkt; enkele plaatsen daarop vermelden de jaren en namen der verschillende koningen, die als hoofden waren aangesteld.

Verder een zilveren wapenschild, waarin het volgende gegraveerd is: «1758 is Dit Wapenschild met het on-«derstaand Beischrift aan het Gilde van St. Ambrosius «op de Made Ter gedagtenisse van hare opregte schiet-«baan gedonateerd door de WelEdele Gestr. heer mr. «Harmen Adolph van Sloterdijk, Bailleuw der stad «Geertruidenberg en Made, mitsgaeders Dijckgraaf van «de Amelia Polder, Hoofdman van het voorschr. gild.

«Ghy Koninge van 't Gilde
«Door Prys tot Eer verheve
«— Laat Bilkheid en trouw by u regering leve
«— Der Byen arbeid moet u volk te voorbeeld streckken
«En 't is wets om haar daartoe steeds op te wekken».

Op alle voorwerpen vindt men bijenkorven. Volgens de statuten bezat genoemd gilde vele stokken bijen, hetgeen jaarlijks eene niet onaardige bate aan de kas opleverde. Telken jare bij het potverteren kwamen de vrouwen met hare mannen gildenbroers mede, en dan ook rustte op haar de verplichting om zekere hoeveelheid honig op haar brood te gebruiken, doch dit gebruik heeft in de laatste jaren opgehouden. Het 175jarig jubilé werd op waardige wijze in eene daartoe versierde zaal, waar het gilde te huis behoort, gevierd. In het begin van den avond bracht de Harmonie van Made, die ook juist haar 25jarig bestaan vierde, eene serenade.

Dagblad van Zuid-Holland en 's-Gravenhage van 15—16 Januari 1888.

Geslacht van Gennep.

(Aanvulling. Zie *Alg. Ned. Familieblad*, 1887, blz. 315). Elisabeth van Gennep, geboren te Waalwijk 28 April 1747, overleden 8 April 1828, dochter van Justinus van Gennep en Catharina van der Hoeve, huwt te Gorinchem 11 of 15 Augustus 1770 met Mr. Karel Koenraad Reitz, geboren te Middelburg 19 Maart 1748, griffier van het hof van Vlaanderen te Middelburg, rector der latijnsche scholen aldaar, overleden te Middelburg 19 Mei 1810, zoon van Wilhelm Otto Reitz, Johan Hendrikz. ex Anna Maria Meerman en van Cornelia Verhoeven, Martinusdr. ex Anna van der Hoeve.

Uit dit huwelijk negen kinderen.

Anna Maria van Gennep, gedoopt te Gorinchem 15 Februari 1733, dochter van Willem van Gennep en van Anthonia van Campen, huwt 7 Juni 1770 met Adam Christiaan Metz, geboren in Augustus 1736, raad in de vroedschap te Rhenen, overleden 26 October 1790.

Cornelis van Gennep, predikant te Hardinxveld, had geen zoon met namen van Willem Anthony.

Het eenige huwelijk tusschen van Gennep en Hoedt is:

Willem Anthony van Gennep, geboren te Gorinchem 6 en gedoopt 8 December 1752, overleden 2 Mei 1835, huwt 23 Mei 1784 met Susanna Adriana Hoedt, geboren 2 November 1752, overleden te Dordrecht 31 December 1824.

Hun oudste kind werd geboren te Rotterdam 28 Juni 1785.

Utrecht, S.

De oude kerkregisters in ons land.
(Vervolg).

BREDA.

Registrum matrimoniale et morturoum legionis equestris comitis de Byland. 15 Mei 1783—2 September 1792.

Baptismale 8 Januari 1782—2 Januari 1793.

Registers van huwelijken gesloten voor wethouderen van Breda.

10 Juli 1592—28 Mei 1622.

26 December 1638—11 Juli 1652.

20 Juli 1653—1 November 1754.

1 Januari 1755—29 December 1810, in 7 banden.

De N°. 2190—2191—2192 met alphabetisch register.

Acten van consent om te trouwen, gegeven door den Magistraat, ingevolge reglement van zijne Hoogheid van 11 December 1774, 9 Februari 1755—22 April 1803.

Register der gestorvenen, begraven in de Groote kerk der Nederduitsche Hervormde gemeente.

Januari 1806—8 Januari 1811.

Doodboek der overleden pastoors en bagijntjes van het bagijnhof te Breda, aangelegd in de maand September 1804 op verzoek van de Municipaliteit, om te voldoen aan de publicatie van het Departementaal bestuur van Brabant van 12 April 1804, Juli 1652—22 Juli 1809.

Annotatie van de lijken, welke in Sint-Joostkapelle zijn begraven geworden, 8 November 1767—27 October 1810.

Manualen van ontvang en uitgaaf der rentmeesters der kleine of Merkendaalsche kerk van 1719, 1725 en 1726.

8 December 1782—24 Februari 1799 in 4 banden.

13 Maart 1799—31 December 1802,

1 Januari 1803—31 December 1806,

Januari 1807— April 1809 (ontbreekt),

27 April 1809—7 Januari 1812.

Doopboeken van de Luthersche gemeente,

10 Januari 1649—5 Augustus 1745.

Naamregister dergene die hare geboden hebben laten uitroepen, 1671—1723.

5 September 1745—11 Juli 1810.

Copie authentique vérifiée de l'ancien régistre des baptêmes célébrés dans l'église reformée Wallone à Bréda depuis 9 Septembre 1607—3 Juillet 1757, et régistre original des baptêmes qui ont été administrés depuis 10 Juillet 1757—18 Novembre 1810.

Copie du régistre des baptêmes 7 Février 1758—29 Juni 1810.

Régistre des fiançailles de l'église reformée Wallone de Bréda, en conséquence d'une résolution du vénérable consistoire du 12 Novembre 1793, 13 Juin 1793—11 Juin 1807.

Celui c'est copie authentique des anciens régistres des fiançailles de l'église reformée Wallone à Bréda, 11 Décembre 1681—2 Septembre 1779.

Régistre original des fiançailles et bans de mariage, 26 Mars 1780—18 Novembre 1810.

Doop- en trouwboek van het regiment Waalsche grenadiers, 18 Juni 1748—23 Februari 1795.

Registrum omnium defunctorum militum a creatione legionis Bypololistorum Wallonum Excellentissime D[m] Generalis comitis de Lillers 1 Januari 1748—11 Juni 1802.

BRESKENS.

De doopregisters der Gereformeerde gemeente loopen van de jaren 1708 tot 7 Augustus 1796 en vervolgens acten der geboorten loopende van den 19 Fructidor, vierde jaar der Fransche Republiek, tot den 18 September 1796, in één band, en

De huwelijksregisters der Gereformeerde kerk loopende van 7 November 1711 tot en met 30 Juli 1796 in dezelfde band.

De doodboeken der Gereformeerde-kerk, loopende van 1664—1797, in twee banden.

BREUKELEN NIJENRODE

De doopregisters der Gereformeerden alhier loopen van de jaren 1707 tot 1811 in 2 banden.

De doopregisters der Roomsch Katholieken loopen van de jaren 1795 tot 1811, in 1 band.

Vóór het jaar 1795 werden de Katholieken te **Maarssen** in de kerk gedoopt.

Het trouwboek loopt van 1707 tot 1811.

De grafboeken in 4 banden loopen van de jaren 1692—1811.

BREUKELEN St. PIETERS.

Deze gemeente behoorde destijds kerkelijk onder **Breukelen Nijenrode, Tienhoven** en **Maarssen.**

BRIELLE (1).

De trouwregisters der Hervormde gemeente loopen van 1591—1811, in twaalf banden gebonden.

De doopregisters der Groote- of St. Catharina-kerk der Hervormde gemeente loopen van 1586—1812, in negen banden gebonden.

N.B. De registers van het jaar 1601, 1616, 1617, 1618 en 1645 zijn geschonden, terwijl er van 1646—1670 gapingen bestaan.

De doopregisters der kleine kerk der Hervormde gemeente loopen van 1671—1812, in drie banden gebonden.

Van de Waalsche gemeente bestaat een doopregister, loopende van 1671—1811, alsmede een trouwregister van 1673—1802.

---

(1) Zie de breedvoerige beschrijving van die registers dezer stad in H. DE JAGER: *Het geslacht Tromp*, blz. 18.

N.B. In deze registers komen verschillende gapingen voor.

Een doopregister der Luthersche gemeente, loopende van 1784—1810.

Van de Katholieken zijn aanwezig: Een doopregister, loopende van 1670—1726 en van 1728—1801.

Een trouwregister loopende van 1691—1731, 1745—1750 en van 1753—1801.

Een overlijdensregister loopende van 1690—1745.

Alsmede bestaat er nog: Een gebodboek der huwelijksproclamatiën van het raadhuis, loopende van 1784 tot 1818.

Een huwelijksregister van personen die op de secretarie in den huwelijken staat zijn bevestigd, loopende van 1794—1811.

De overlijdensregisters loopen van 1679—1823 in zeven banden gebonden.

BROEK OP LANGENDIJK.

In deze gemeente bestaan geen registers vóór 1811.

BROEK IN WATERLAND.

Uitdam. Een doopboek van 1740—1811 en van 1792 tot 1811.

Een trouwregister van 1792—1811.

Zuiderwoude. Een doopboek van 1708—1790 en een idem van 1792—1811.

Een huwelijksregister van 1792—1811.

Een sterfregister van 1781—1811.

Broek. Een doopregister van 1625—1789 en een idem van 1790—1811.

Huwelijksregisters van 1640—1722, van 1723—1792 en van 1793—1811.

Sterfregisters van 1695—1764, van 1765—1803 en van 1804—1811.

BROEKHUYSEN.

De doopregisters der Roomsch Katholieken loopen van 1741—1799, in één band, insgelijks de trouwboeken.

BROUWERSHAVEN.

De doopregisters der Gereformeerden aldaar loopen van de jaren 1604—1639 en van 1667 tot 1810 in 7 banden.

De grafboeken der gemeente van Juli 1743—1810 in drie banden.

De trouwboeken der Gereformeerden loopende van 1653—1810 in 2 banden.

Het ontbreken der doopboeken van 3 Juli 1639—31 December 1666 werd reeds in 1810 bij het Procesverbaal van overgave geconstateerd.

BRUINISSE.

Een register van doop en trouw in één band, loopende het eerste van de jaren 1590 tot 1648 en het tweede van 1590 tot 1645.

Een dito, het eerste van 1648 tot 1794 en het tweede van 1648 tot 1676.

Een register van doop in één band loopende van 1794 tot 1810 en

Een trouwregister in twee banden loopende van 1718—1810.

Een memoriaal der huwelijksproclamatien van 1647 tot 1719.

Een register van overledenen van 1806 tot 1810.

BRUNSSUM.

De doop- trouw- en sterfregisters der Roomsch Katholieken, zijn in vier banden gebonden, als volgt:

Doopregisters	van	1626	tot	1702.
Trouwregisters	»	1628	»	1699.
Sterfregisters	»	1628	»	1696.
Doopregisters	»	1702	»	1747.
Trouwregisters	»	1701	»	1747.
Sterfregisters	»	1701	»	1747.
Doopregisters	»	1747	»	1777.
Trouwregisters	»	1747	»	1777.
Sterfregisters	»	1747	»	1777 en 1790—1796.
Doopregisters	»	1777	»	1796.
Trouwregisters	»	1777	»	1796.
Sterfregisters	»	1777	»	1790.

Van andere gezindten zijn geene registers aanwezig.

BUDEL.

De doopregisters der Roomsch Katholieken dezer gemeente loopen van de jaren 1680 tot 1810 in 3 banden.

De doopregisters der Nederduitsch Hervormden loopen van 1716 tot 1810 in één band.

De trouwboeken der Roomsch Katholieken loopen van 1681 tot 1743 in één band.

De trouwboeken der Schepenbank loopen van 1743 tot 1810.

BUGGENUM.

Roomsch Katholieken.

In het jaar 1797 zijn de oorspronkelijke registers der doopsels, huwelijken en dooden door de Franschen meëgenomen; edoch volgens de oorspronkelijken juist gemaakt heeft men de registers van den jare 1771 in drie banden.

Er is ook een oud doop- trouw- en doodenregister hetwelk loopt van de jaren 1637 tot 1771; of deze registers compleet zijn, is onbekend.

BUNDE.

In het gemeentearchief bevinden zich kerkelijke registers, geschreven in latijn, van geboorten of gedoopten, overlijden en huwelijken van af de jaren 1606—1798 en in het kerkarchief bevinden zich nog eenige dubbelen daarvan.

BUNNIK.

Protestanten van Bunnik en **Vechten:**
Doopboek van 1626—1811.
Trouwboek van 1627—1812.
Protestanten van Bunnik:
Grafboek van 1751—1789.
Id. van 1789—1812.
Roomsch Katholieken van Bunnik, **Zeyst, Odijk** c. a.:
Doop- en trouwboek van 1752—1787.
Doopboek van 1788—1812.
Roomsch Katholieken van Bunnik:
Doop- en trouwboek van 1717—1749.

BUNSCHOTEN.

De doopregisters der Gereformeerden (andere kerkgenootschappen worden daar niet aangetroffen) loopen van de jaren 1661—1811 in 4 deelen.

Aangaande voltrokken huwelijken bij de Gereformeerden te Bunschoten loopen de registers van 1661 tot 1811, in 5 boeken.

Grafboeken zijn niet gehouden.

BURGH (Zeeland).

De volgende kerkregisters zijn alhier aanwezig:
Trouwboeken van 1665—1776 en van 1776—1810.
Doopboeken van 1702—1782 en van 1783—1810.

Vroegere aanteekeningen omtrent doop- en trouwen zijn, althans gedeeltelijk te vinden in het archief van **Haamstede**, met welke gemeente Burgh tot op het jaar 1667 kerkelijk gecombineerd is geweest.

BUSSUM.

In deze gemeente zijn geen oude kerkregisters voorhanden, daar de gemeente Bussum vroeger behoorde tot **Naarden** en pas in 1817 zelfstandig is geworden.

BUURMALSEN.

Doop- en trouwboek van Buurmalsen van 1667—1776. Idem van 1777—1810.

Ondertrouwboek van Buurmalsen en **Tricht** van 1796—1810.

Doodboek van Buurmalsen van 1763—1810.
Doopboek van **Tricht** van 1712—1810.
Trouwboek van 1724—1810.
Doodboek van 1749—1810.

NB. Bovenstaande registers zijn op het gemeentehuis te **Tricht** aanwezig.

CADIER EN KEER.

De doopregisters der Roomsch Katholieken loopen van 1735—1802, in één band.

De sterfregisters der Roomsch Katholieken loopen van 1735—1797.

CADZAND.

Registre pour les mariages et baptêmes de la nouvelle église Française établie à Cadzant par nos Seigneurs les états-généraux des provinces unies 1686 tot 1724.

Registre des décès de l'église Wallonne de Kadzand 1720—1796.

Livre des baptêmes de l'église Wallonne de Cadzant, commencé avec le jour de la vocation de Pierre Bruchner 5 Février 1720—Septembre 1796.

Registre de baptême de l'église Wallonne de Cadzant 1723—1775.

Registre des mariages dans l'église Wallonne 1720 tot Septembre 1796.

Een doopboek van Cadzand van 1607—October 1661.

Een doopboek der Hervormde gemeente van 1661 tot April 1736.

Een Idem van 1737—1796.

Een trouwboek van Cadzand van 1607—Sept. 1661.

Een Idem van 1661—Augustus 1764.

Een Idem der Hervormde gemeente van 1765—September 1796.

Register van overlijden van 1702—1786.

Idem van 1786—September 1796.

CALLANTSOOG.

Doopboek, gehouden bij de Hervormde gemeente van 2 September 1792 tot en met 22 December 1811.

CAPELLE.

Doopboeken van de jaren 1610—1626.
Idem Idem 1626—1644.
Idem Idem 1645—1693.
Idem Idem 1693—1726.
Idem Idem 1726—1750.
Idem Idem 1750—1810.

Registers van begraven en doodboeken:
Van 1645—1680, doodboek.
» 1695—1704, register van sterven.
» 1737—1765, Idem van begraven.
» 1765—1805, Idem Idem.
» 1792—1810, doodboek.

Registers van huwelijken en trouwboeken (1):
Van 1610—1626, register huwelijken.
» 1626—1644, Idem Idem.
» 1645—1693, Idem Idem.
» 1737—1765, trouwboek.
» 1766—1805, Idem.
» 1775—1810, Idem.

Voor zooverre de jaartallen van twee laatstgenoemde registers samenvallen, bevatten deze nagenoeg dezelfde namen.

Het register van begraven van 1765—1805 en het doodboek van 1792—1810, ofschoon gedeeltelijk over hetzelfde tijdperk loopende, zijn geheel verschillend van elkaar. Een enkele keer treft men in beide regis-

(1) De titels der registers zijn woordelijk overgenomen.

ters denzelfden naam aan, doch dan verschillen in den regel nog de data.

CAPPELLE OP DEN IJSSEL.

De doopboeken, loopende van 14 Januari 1652 tot 30 September 1696.

Van 25 November 1696 tot 25 December 1763.

Van 1 Januari 1764 tot 19 December 1800.

Van 5 Januari 1794 tot 30 Juni 1811.

Een trouwregister van schout en schepenen van 10 Februari 1661, tot 30 Augustus 1795.

Een huwelijksregister van 28 Februari 1796 tot 15 Juni 1811.

Trouwboeken, loopende: van 28 Jan. 1652 tot 17 Juni 1696, van 2 Nov. 1696 tot 22 Jan. 1764, van 6 Jan. 1764 tot 1 Sept. 1811, van 9 Febr. 1794 tot 15 April 1804.

CASTRICUM.

In het oud gemeente-archief zijn aanwezig de navolgende registers, als:

Een extract uit het doopboek der Gereformeerde gemeente van 8 Juli 1748 tot 24 Juli 1790 (in 1 band).

Een register van huwelijksgeboden van 28 Januari 1708 tot 5 April 1750, en van 26 October 1793 tot 16 Juni 1811 (in 2 banden).

Een trouwregister van 7 Januari 1730 tot 23 April 1780 (in 1 band).

Een register van inpost op trouwen en begraven van 7 Januari 1730 tot 13 December 1805 (in 1 band).

Een register van het begraven van lijken van 22 Januari 1806 tot 29 October 1811 (in 1 band).

Bakkum. Een register van huwelijksgeboden van 6 April 1793 tot 25 Mei 1811.

Een register van inpost op trouwen en begraven van 15 Mei 1791 tot 25 Juli 1805.

Een register van het begraven van lijken van 1806 tot 6 Juli 1811 (in 3 banden).

CLINGE.

In deze gemeente zijn geen oude kerkregisters aanwezig.

COLIJNSPLAAT.

Een doopboek van 28 Augustus 1622 tot 1 Juni 1691.
Idem. Idem. 16 Januari 1664—18 Dec. 1695.
Idem. Idem. 26 Januari 1696—28 Mei 1747.
Idem. Idem. 14 Mei 1788—30 Dec. 1810.
Een ondertrouwboek van 13 Sept. 1618—9 Mei 1801.
Idem. Idem 29 Aug. 1801—22 Dec. 1810.
Een begraafboek van 14 Mei 1619—13 April 1682.
Idem. Idem. 27 Juni 1676—16 April 1694.
Idem. Idem. 22 April 1683—20 Juni 1728.
Een begraafboek van 16 April 1694—26 Nov. 1718.
Idem. Idem. 16 Mei 1718—6 November 1745.
Idem. Idem. 20 Dec. 1745—3 Mei 1784.
Idem. Idem. 11 Jan. 1784—2 Augustus 1810.

CROMVOIRT.

De doopregisters der Roomsch Katholieken alhier loopen van de jaren 1778 tot 1810 in één band.

Idem is er een register van huwelijken en geboorten van 1717—1778.

CULEMBORG.

Alhier berusten op het gemeentehuis:

Trouwboeken (tevens bevattende gedane huwelijksafkondigingen en verleende attestatiën daarvan) van 1598—1811, 7 dln.

Doopboeken der Geref.-kerk van 1634 tot 1812, 6 dln.

Kerkeboek der Luthersche gemeente, inhoudende aanteekeningen omtrent gedoopten, gehuwden, gestorvenen, tot lidmaten aangenomen, personen. 2 dln. van 1665—1812 (bevatten ook opgaven omtrent de Lutherschen te **Tiel, Leerdam, Vianen** en **Buren**).

Doop- en huwelijksregister der Roomsch Katholieken van 1628—1812, 4 dln.

Oud-Roomsch Katholieke gemeente. Doop- en trouwboeken van 1679—1811, 2 dln.

(Hierin ook een lijst van overledenen van 1765—1812).

Kosterboeken (registers van den ontvang van geregtigheden wegens 't begraven der dooden in de Barbara- en in de Jans-kerk) van 1761—1812, 2 dln.; van 1712—13, 1740—41, 1742—43 en 1751—52, 4 stkn.

Register van afgegeven permissie-biljetten tot begraving (Culenborg, **Redichem, Everdingen, Zijderveld** en **Goilberdingen** van 1806—'11; daarachter een État des décès arrivés en la commune de Culenborg, rédigé en conformité de l'article 55 de la Loi du 22 frimaire An VII 1812—13, 1 deel.

Eindelijk bevindt zich hier nog een registertje (doopen, trouwen en begraven) der Roomsche gemeente te **Gorinchem,** loopende ongeveer van 1673—1698.

CUYK EN ST. AGATHA.

Register der Roomsch Katholieke-kerk bevattende doopacten van 22 Juni 1762 tot 17 December 1818.

Huwelijksacten van 17 November 1762 tot 1 November 1818.

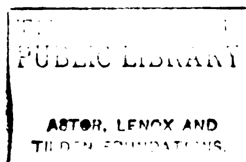
Overlijdensacten van 3 September 1762 tot 26 December 1818.

Register der Gereformeerde gemeente van Cuyk, bevattende doopacten van 12 September 1791 tot 17 Februari 1811.

Register der Hoofdbank van Cuyk en Dingbanken van **Mil** en **Gassel** van de huwelijken gesloten te Cuyk van 2 Mei 1744 tot 29 Maart 1788.

Idem van **Mil** van 11 April 1744—8 Februari 1783.
Idem van **Wanroy** van 22 Februari 1752—3 Mei 1782.
Idem van **Beers** van 2 Mei 1744—6 Februari 1783.
Idem van **Gassel** van 4 Januari 1744—28 April 1759.
Idem van **Escharen** van 8 Februari 1746—22 Mei 1780.

(Wordt vervolgd).

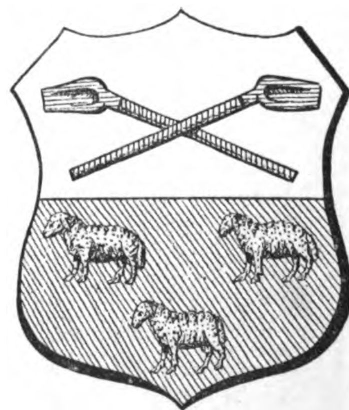
Behoort bij N° 7 van het Algemeen Nederlandsch Familieblad, 5e jaargang, 1888.

Wapen van het geslacht Schoeffers.

BOEKDRUKKERSMERK
DER
SCHEFFERS
met de wapenfiguren.

WAPEN
VAN
JAN SCHOEFFER,
st. 1557.

Het geslacht Schoeffer, later Scheffer en Scheffers, boekdrukkers te 's-Hertogenbosch van 1541—1796.
(Met een plaat).

VOORREDE.

Al kan de hoofdstad der provincie Noord-Brabant zich er niet op beroemen, dat eertijds een Plantijn of één der Elzeviers hunne vermaarde drukkerijen binnen hare muren hadden gevestigd, toch kan zij wijzen op het geslacht Schoeffer, dat de boekdrukkunst meer dan twee honderd en vijftig jaren te 's-Hertogenbosch heeft uitgeoefend. De stamvader dezer familie was de in de geschiedenis dier kunst zoo bekende Petrus Schoeffer van Gernsheim.

Zijn kleinzoon Jan begaf zich naar 's-Hertogenbosch, waar wij hem in 1541 als boekdrukker in «Het vergulden Missaal» in de Kerkstraat vinden gevestigd en in welk huis zijne nakomelingen dit nuttig bedrijf tot 1796 hebben voortgezet. Deze tak van het geslacht Schoeffer is evenals de voortbrengselen hunner persen weinig bekend.

SCHAAB die in zijne *Geschichte der Buchdruckerkunst* een aantal documenten betrekkelijk dit geslacht heeft medegedeeld, maakt met geen enkel woord melding van dezen, den oudsten tak, te 's-Hertogenbosch gevestigd geweest, welke ook het langst heeft gebloeid, daar die te Mentz reeds in 1552 was uitgestorven.

Bij het nazien van mijnen kleinen boekenschat vestigde zich mijne aandacht dikwerf op dit geslacht, daar ik de namen van onderscheidene zijner leden op den titel van menig boekwerk vermeld vond.

Dit noopte mij tot het opteekenen van bijzonderheden, tot hen en hun bedrijf betrekkelijk en deed bij mij den lust ontstaan tot een uitgebreider onderzoek.

Ik gevoelde mij hiertoe te meer aangetrokken, omdat ik van mijne jeugd af steeds genoegen heb gevonden alles op te teekenen of te verzamelen wat mij belangrijk voorkwam betrekkelijk mijne geboorteplaats, de stad 's-Hertogenbosch.

Hierdoor was ik in het bezit gekomen van een aantal boekwerken, bij de Schoeffers te 's-Hertogenbosch gedrukt, welk getal ik in 1884 aanmerkelijk mocht vermeerderen door aankoop van de oud-Noordbrabantsche drukken uit de bibliotheek van wijlen den heer Prosper Cuypers van Velthoven (1).

In de boekerij van het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant worden ook een groot aantal dezer drukken gevonden.

Later werd ik nog bekend met eene belangrijke verzameling dezer boekjes, berustende in de bibliotheek van Jhr. A. van den Bogaerde van Moergestel te Heeswijk.

Deze drie verzamelingen hebben mij in staat gesteld, een zeer groot aantal drukwerken van de familie Schoeffer te 's-Hertogenbosch te kunnen vermelden.

Hunne drukken bestaan grootendeels uit plakaten en devote boekjes en kunnen in geene vergelijking komen met de meesterlijke voortbrengselen der boekdrukkunst van de Schoeffers te Mentz.

Heeft hunne drukkerij als zoodanig geene blijvende vermaardheid verworven, toch verdienen de voortbrengselen hunner persen de aandacht van den boekliefhebber, al ware het alleen om de zeldzaamheid, dat zij worden aangetroffen.

Aan PROSPER MARCHAND komt de eer toe van de eerste te zijn geweest de aandacht op de Schoeffers te 's-Hertogenbosch te hebben gevestigd.

Hij vervoegde zich persoonlijk bij de familie en vernam toen van Petrus Scheffers vele bijzonderheden betrekkelijk diens geslacht, die MARCHAND opnam in zijne *Histoire de l'origine et des premiers progrès de l'Imprimerie.* La Haye, 1740.

Bij nader onderzoek is mij gebleken dat deze opgaven min nauwkeurig en volledig zijn, want behalve abusieve opgaven in jaartallen en datums, worden eenige personen tot dit geslacht behoorende, niet vermeld.

Ruim eene halve eeuw later vestigde MR. W. C. ACKERSDIJCK de aandacht op nieuw op deze familie door een artikel in de *Vaderlandsche Letteroefeningen voor 1817, Mengelwerk N°. 6,* getiteld: *Iets over het nageslacht van den vermaarden Mentzschen boekdrukker Petrus Schoeffer, naar 's-Hertogenbosch vertrokken, en aldaar uitgestorven;* dat werd overgenomen door het *Provinciaal Blad van Noord-Braband* voor Vrijdag, den 20 Juni 1817, N°. 49, en met eenige aanteekeningen vermeerderd door J. L. C. JACOB en ook is afgedrukt in het *Jaarboekje voor den Boekhandel voor 1842—1843.* 's-Gravenhage 1843, blz. 86—94.

In dit overzicht worden slechts eenige dezer drukken vermeld; doch MR. W. C. ACKERSDIJCK ging voort zijne bibliotheek met deze boekwerken te verrijken en met het aanteekenen van bijzonderheden betrekkelijk dit geslacht.

Deze aanteekeningen stelde hij in 1834 DR. C. R. HERMANS (1) ter hand, die dezelve nog vermeerderd

(1) Verkocht bij M. Nijhoff te 's-Gravenhage den 6 Februari 1884.

(1) Hij was in 1837 met de heeren Jhr. A. J. L. Baron van den Bogaerde van ter Brugge, Jhr. A. Martini van Geffen, C. W. Pape, J. Menu, Mr. J. D. W. Pape en H. Palier, één der oprichters van het Provinciaal Genootschap van K. en W. in Noord-Brabant. Reeds in zijne dissertatie, getiteld: *Introductio in notitiam rei litterariae maxime Prov. Brabantiae Septent.* L. B. 1834; had hij op het groote nut van eene dergelijke instelling voor deze provincie gewezen.

met de opgave van een aantal dezer drukken, opnam in zijne *Bijdragen over Noord-Braband*, 2e dl. blz. 342—377; dat ook afzonderlijk uitgegeven is.

Bijna tegelijkertijd verscheen van den heer H. HELBIG te Luik in de *Messager des Sciences historiques et Archives des Arts*. Gand, 1846; pag. 433—445, *Notice sur les descendants de Pierre Schoeffer, qui exercèrent l'imprimerie à Bois-le-Duc, de père en fils, depuis l'année 1541 jusqu'en 1796.*

In dit overzicht worden geene andere bijzonderheden vermeld, dan reeds door genoemde schrijvers medegedeeld waren.

Kon HERMANS de titels van een 90 tal dezer drukken opgeven, ik zie mij in staat dit getal met 59 te vermeerderen en alzoo te brengen op 149.

De bij de namen gestelde cijfers duiden het aantal opgegeven drukwerken van genoemd familielid aan:

Jan Schoeffer of Scheffer overleden 1565. . . .	18
Wed. » » » geb. Anna Bottermans .	1
Jan Schoeffer of Scheffer overleden 1614. . . .	71
Antonius Scheffer	17
Jan Janszoon Scheffer	21
Jan Scheffers	4
Jan Scheffers	2
Wed. » geb. Helena de Wijs	1
Petrus Scheffers	6
Jacobus Scheffers.	8
	149

Onder de door HERMANS opgegeven titels zijn velen uit Foppens, Paquot en verschillende Catalogussen ontleend, van welke een aantal door mij zijn gezien, waardoor ik van deze de volledige titels kan opgeven.

Bepaalde zich de genoemde schrijver uitsluitend tot het vermelden der titels, ik heb een groot aantal dezer drukken beknopt beschreven en er die aanteekeningen bijgevoegd, welke de waarde of zeldzaamheid van het boekwerk nader aanwijzen.

Op de geslachtlijst zijn al de familieleden besproken en de bijzonderheden die mij omtrent hen zijn bekend geworden, bij ieder aangeteekend.

Eenige belangrijke stukken betrekkelijk dit geslacht, berustende op het stedelijk archief van 's-Hertogenbosch, zijn onder de bijlagen opgenomen.

Hetgeen ik vond en aanteekende, deel ik thans mede, in de overtuiging, dat een korte geschiedenis van een geslacht, dat meer dan twee en een halve eeuw in een der nuttigste bedrijven te 's-Hertogenbosch werkzaam was, de belangstelling waardig is.

Bij het vermelden der door de Schoeffers gedrukte en uitgegeven boekwerken, zijn voorzeker eenige niet door mij opgegeven, zoo kunnen ook wel eenige titels die ik van anderen overnam, minder nauwkeurig zijn.

Het Geslachtswapen.

Het wapen der Schoeffers te Mentz was een rood veld, beladen met een zilveren keper, van welke de uiteinden de lijnen van het schild niet raken, maar naar boven zijn omgebogen en in een punt eindigen, vergezeld van drie sterren van hetzelfde metaal; aldus vindt men het in eenige hunner drukken afgebeeld.

Jan Schoeffer, de kleinzoon van Petrus Schoeffer van Gernsheim, die zich te 's-Hertogenbosch kwam vestigen, voerde een sprekend wapen, geheel afwijkend van dat zijner voorouders, zijnde doorsneden: 1 in zilver twee roode herderstaven, beslagen met een blauw schopje, geplaatst als een St. Andrieskruis; 2 in groen drie schapen van zilver, 2 en 1; gelijk dit wapen stond geschilderd op een wapenkastje dat voor het jaar 1630 bij zijne grafstede hing in de St. Janskerk te 's-Hertogenbosch.

Zijne nakomelingen lieten dit sprekend wapen achterwege en voerden hun blazoen gelijk de Schoeffers te Mentz, met dit onderscheid, dat zij de onderste ster in het wapen vervingen door eene gouden roos.

Het schild is gedekt door een half aanziende zilveren helm, met een rooden en zilveren wrong, en tot helmteeken: een uitkomende bok van zilver.

Dit wapen (zonder helm) werd door eenige leden van dit geslacht geplaatst op een prentje, verbeeldende herders en schapen, zinspelende op de Hoogduitsche beteekenis van den naam Schäffer, die men in vroeger tijden door OPILIO overgezet vindt en werd door hen gebruikt als drukkersmerk.

Genealogie.

Het geslacht Schoeffer, later Scheffer en Scheffers geschreven, is afkomstig uit Duitschland (1).

Als stamvader dezer familie vind ik vermeld:

I. Petrus Schoeffer, in de geschiedenis der boekdrukkunst vooral bekend door de vele verbeteringen die hij in deze kunst aanbracht, waardoor zij een hoogen trap van volkomenheid bereikte.

Hij werd geboren te Gernsheim, eene kleine stad op den rechteroever van den Rijn tusschen Worms en Oppenheim gelegen.

Het jaar zijner geboorte is niet bekend, daar de

(1) Te Brussel woonde in de 17e en 18e eeuw een geslacht Schoevaert of Schoevaerts, dat aldaar de boekdrukkunst beoefende. Te 's-Gravenhage bestaat eene familie Schoevers; deze heeft tot wapen, gekwartierd, 1 in blauw drie zespuntige gouden sterren, geplaatst 2 en 1; 2 in zilver een roode dwarsbalk; 3 in zilver een zwarte dubbele adelaar; 4 in zilver een zwarte zandlooper. Helmteeken: een uitkomende roode leeuw. Te Haarlem bestaat thans nog een Roomsch-Catholieke familie Scheffers.

archieven der kerk te Gernsheim tijdens de verwoesting van den Paltz in 1639 door de Franschen, verbrand zijn, doch het zal waarschijnlijk tusschen de jaren 1420 en 1430 moeten gesteld worden.

In 1449 bevond hij zich te Parijs, zooals uit het slot van een handschrift blijkt, voorheen in de bibliotheek der stad Straatsburg bewaard en aldus luidende: «Hic est finis omnium librorum tam veteris quam nove loice (logice); complecti per me Petrum de Gernsheim, alias de Moguntiae 1449, in gloriosissima Universitate Parisiensi»; waarvan het facsimile door SCHOEPFLIN, in zijne *Vindiciae typographicae* wordt gegeven.

Schoeffer beoefende waarschijnlijk het winstgevend beroep van schoonschrijver, daar hij in de onderschriften zijner meeste werken met den titel van klerk wordt aangeduid, welken hij later achterwege liet.

Dit beroep bracht hem vermoedelijk in aanraking met den boekdrukker Jan Gutenberg te Mentz, bij wien hij vóór 1455 in dienst trad en alwaar hij den vennoot van zijn meester, Jan Fust, leerde kennen.

Door zijne begaafdheid was Schoeffer spoedig in al de geheimen der boekdrukkunst ingewijd, dat Fust tot het baatzuchtig besluit deed komen zich van zijne hulp te verzekeren en Gutenberg te lozen.

Nadat Fust zich in 1455 op slinksche wijze in het bezit van al de boekdrukkersgereedschappen van Gutenberg had weten te stellen, drukte hij in gezelschap van Schoeffer in het huis «zum Humbreit» te Mentz een groot aantal boeken, die als merkwaardige voortbrengselen der boekdrukkunst zeer gezocht zijn.

Fust in 1466 overleden zijnde, werd de drukkerij door Schoeffer voortgezet, die nog een aantal boeken het licht deed zien, welke door hunne meesterlijke uitvoering en fraaie snede van letter uitmunten.

In 1479 deed zich Schoeffer tegen betaling van 10 ponden en 4 schellingen als burger der vrije stad Frankfort aannemen.

Omstreeks 10 jaren later zien wij hem de betrekking van burgerlijk rechter bij het gerechtshof te Mentz vervullen.

Hij overleed in 1502 of 1503, welk jaar niet met juistheid bekend is, daar de archieven der kerken te Mentz, tijdens het beleg dier stad door de Zweden, zijn zoek geraakt en nimmer terug gevonden.

Hij was in 1465 gehuwd met Christina, dochter van Conrad Fust, den zoon van Jan Fust, bij welke hij twee zonen verwekte (1).

1°. Jan Schoeffer, die volgt onder II.

2°. Petrus Schoeffer, boekdrukker te Mentz en vervolgens te Worms, Straatsburg en Venetie. Hij overleed omstreeks 1543, nalatende bij zijne huisvrouw Catharina . . . ., een zoon Ivo genaamd.

Deze volgde zijn oom Jan Schoeffer te Mentz in de drukkerij op, en liet bij zijn afsterven in 1552 bij zijne echtgenoote geene kinderen achter. Met hem stierf het geslacht Schoeffer te Mentz uit.

II. Jan Schoeffer, volgde zijn vader op in de drukkerij.

Hij had in huwelijk Catharina . . . ., en liet bij zijn afsterven in 1536, vier kinderen na.

PANZER, *Annales typographici*, t. 9, pag. 540, vermeldt als laatste uitgave zijner pers.: *Latinissimae colloquiorum formulae ex Terentii Comoediis selecta ac in Germanicam linguam Versae.* Moguntiae, ex officina Joannis Schoeffer, in mense Julio A° 1536. 8°. Zijn neef Ivo volgde hem in zijne drukkerij op.

Zijne kinderen waren:

1°. Jan Schoeffer, die volgt onder III.

2°. Anna Schoeffer.

3°. Ursula Schoeffer.

4°. Hillegarde Schoeffer.

III. Jan Schoeffer of Scheffer, zooals zijn naam geschreven is in een privilegie van den 1 Juli 1545, begaf zich naar 's-Hertogenbosch, waar wij hem in Juni 1541 als boekdrukker in het huis «Het vergulden Missaal» in de Kerkstraat vinden gevestigd.

Hij was de stamvader der familie te 's-Hertogenbosch en overleed aldaar den 12 Maart 1565.

Zijne huisvrouw Anna, dochter van Jan Bottermans, overleed den 14 Maart 1587 en werd bij haar man in de St. Janskerk begraven.

Van zijne kinderen vinden wij vermeld:

1°. Jan Schoeffer of Scheffer, die volgt onder IV.

2°. Walburga Schoeffer of Scheffer, huwde met Adrianus Louwe of Louwius (1), en overleed den 25 November 1603.

IV. Jan Schoeffer of Scheffer, volgde zijn vader in de drukkerij op.

Hij huwde Elisabeth, dochter van Antonius van den Hoeck en overleed den 23 Juni 1614. Zijne huisvrouw heeft hem overleefd en is bij haar man in het familiegraf in de St. Janskerk bijgezet.

Zij hadden drie kinderen:

1°. Antonius Scheffer, die volgt onder V.

2°. Gerardus Scheffer, gestorven in 16 . . .

3°. Jan, of zooals hij zich noemde Jan Janszoon Scheffer, boekdrukker in de Kerkstraat in «Den Goede Herder», huwde Magdalena, dochter van Lambert Echtbertsen van der Stappen, bij welke hij geene kinderen naliet.

Het jaar van overlijden is ons niet bekend, doch in 1630 was hij nog in leven.

(1) Zie over hem, de voornaamste geschiedschrijvers over de uitvinding der boekdrukkunst.

(1) Denkelijk een bloedverwant van Petrus Louwe of Louwius, geboren te 's-Hertogenbosch, rector der latijnsche scholen in zijne geboorteplaats; die zich als geschied- en oudheidkundige en als grieksch dichter heeft bekend gemaakt. Hij overleed omstreeks 1597.

Magdalena van der Stappen overleed den 26 December 1644 en werd bij haar man in de St. Janskerk begraven.

Hij liet evenals zijn broeder Antonius, de schrijfwijze Schoeffer achterwege.

V. Antonius Scheffer, boekdrukker, eerst in «De X Geboden,» later in het ouderlijke stamhuis «Het vergulden Missaal.»

Hij huwde den 25 Februari 1612 met Sophia, dochter van Nicolaas van Someren.

Beiden stierven aan de pest, nalatende drie kinderen.

1°. Jan Scheffers, die volgt onder VI.

2°. Goyaart Scheffers.

3°. Anna Scheffers.

VI. Jan Scheffers, boekdrukker, geboren den 20 Augustus 1617, huwde in 1637 met Livina van Roy, en den 10 Mei 1643 met Maria de Gulikker, bij welke hij drie zonen en eene dochter verwekte.

Hij veranderde de schrijfwijze Scheffer in Scheffers, dat door zijne nakomelingen is nagevolgd.

1°. Jan Scheffers, die volgt onder VII.

2°. Sophia Scheffers, geboren den 17 December 1646, huwde met Antonius van Eil.

3°. Jacobus Scheffers, geboren 26 September 1649, huwde den 12 Mei 1675 met Jacoba Bunders, bij welke hij eene dochter had, Mariana genaamd, geboren den 26 Maart 1676.

4°. Ignatius Scheffers, geboren den 16 Januari 1656.

VII. Jan Scheffers, boekdrukker, geboren den 6 Mei Mei 1644, huwde den 26 Mei 1675 met Helena de Wijs, en hadden zeven kinderen:

1°. Antonius Scheffers, geboren den 2 Januari 1677, begaf zich in de orde van Premonstreit.

Hij begon zijn noviciaat in de abdij van Postel den 7 Juli 1697, werd geprofest den 4 Juni 1699, diaken den 9 Augustus van hetzelfde jaar, priester gewijd te Luik den 19 Februari 1701, kapelaan te Oerle in 1704, cellier den 16 Juni 1708, kapelaan te Arendonck (Belgie) in April 1710, pastoor te Beest (Gelderland) den 19 April 1711.

Wegens zwakke gezondheid deed hij den 17 Juni 1728 afstand van de pastoreele zorg en keerde naar de abdij terug, waar hij den 27 September van hetzelfde jaar overleed.

2°. Maria Scheffers, geboren den 9 Maart 1682, huwde den 4 April 1701 met Petrus van der Borgt of Borcht (1), geneesheer te 's-Hertogenbosch.

3°. Petrus Scheffers, die volgt onder VIII.

4°. Angelina Scheffers, geboren den 27 Februari 1685, huwde met Cornelis Vervorst.

5°. Michiel Scheffers, geboren den 13 Juli 1686, begon gelijk zijn broeder zijn noviciaat in de abdij van Postel den 18 December 1706, werd geprofest den 19 Augustus 1708, priester gewijd te Roermond in Juli 1710, kapelaan te Berlicum (Noord-Brabant) in 1712, cellier den 23 April 1716, kapelaan te St. Oedenrode van 6 Juli 1718 tot 18 Februari 1722, toen prior en novicemeester der abdij, pastoor te Lage Mierde den 8 Februari 1726, waar hij den 25 Juli 1748 is overleden (1).

6°. Jacobus Scheffers, geboren den 21 October 1687, minderbroeder.

7°. Johanna Maria Scheffers, geboren den 31 October 1692, huwde met Willem Vervorst.

VIII. Petrus Scheffers, boekdrukker, geboren den 9 Februari 1684, huwde den 11 November 1711 met Lucia Henrika Cuyper, bij welke hij twee zonen en eene dochter verwekte.

Na haar dood hertrouwde hij met de weduwe Vervorst. Hij overleed den 17 April 1763.

1°. Jan Scheffers, geboren den 30 Juni 1715, wijdde zich aan den geestelijken stand en werd pastoor te Baarle-Hertog.

2°. Maria Bernardina Scheffers, geboren den 13 Mei 1719.

3°. Jacobus Scheffers, boekdrukker, geboren den 2 Juni 1720, huwde den 7 Februari 1751 met Catharina van Rhijn, bij welke hij geene kinderen naliet.

Hij overleed den 17 December 1796 en met hem stierf zijn geslacht uit.

Het huis „het vergulden Missaal."

Deze woning, het stamhuis der familie te 's-Hertogenbosch, waarin de nakomelingen van Jan Schoeffer tot aan het jaar 1796 hebben voortgeleefd en de boekdrukkunst uitgeoefend, stond in de Kerkstraat, genummerd E. N°. 3, het derde huis van af de Torenstraat, alwaar een dertigtal jaren geleden «het Missaal» boven den gevel op eene ijzeren plaat nog te zien was.

Het huis is na dien tijd geheel verbouwd, zoodat er thans niets meer van te zien is.

Tegenover deze woning stond eene school, welke vermoedelijk een zondags- of kerkschool is geweest, blijkens het latijnsche opschrift dat het jaartal 1566 gaf te lezen en voor de verbouwing in 1792 in deszelfs voorgevel stond.

(1) Wapen: in blauw vier zespuntige gouden sterren, 2 en 2.

(1) De bijzonderheden nopens Michiel Scheffers, dank ik den Zeer Eerw. heer Th. Ign. Welvaarts, prior en bibliothecaris-archivaris der abdij van Postel.

URBIS HONOS, PATRIAE COLUMEN RELLIGIONIS,
PASTORALI AERE EST HAEC PARATA SCHOLA (1).

Dat is: deze school, de luister der stad en de steun der voorvaderlijke godsdienst, is voor het geld der herders daargesteld.

Zeer waarschijnlijk was reeds voor dien tijd in dat huis eene school gevestigd geweest en ziet dit opschrift op eene geheele verbouwing.

In het begin der 16e eeuw vinden wij den boekdrukker Laurens (Laurentius) Hayen in de Kerkstraat tegenover de school gevestigd, hoogst waarschijnlijk in hetzelfde huis, waarin later de familie Schoeffer heeft gewoond.

Dat Hayen tegenover de school woonde, blijkt o. a. uit de titels der volgende boekjes.

1. Dat wonderlycke leven der gesellen des heylighen Vaders Sinte Franciscus.

Nu eerste werf gheprent Tshertogenbosch tegen die Schole over bi mi Laurens Hayen. 1514. 12°.

2. Een devoet ende suyverlijck boexken en is ghenaemt: den boem des levens des ghecruysten Jhesu, ghemaect vanden vierighen doctoor Sinte Bonaventura, en leert hoemen met devocien overdencken sal die bittere passie en lijden ons Heeren Jhesu Christi.

Aan het einde staat:

Gheprent tshartogenbosch, by my Laurens Hayen, tegen die School over. z. j. 12° (2).

Later wordt Hayen niet meer genoemd, maar zien wij den boekdrukker Gerard van den Hatart in de Kerkstraat tegenover de school gevestigd, allerwaarschijnlijkst in het huis door Hayen bewoond geweest, van welken hij de drukkerij schijnt te hebben overgenomen.

Na 1540 wordt van Gerard van den Hatart geen gewag meer gemaakt, maar vinden wij den boekdrukker Jan Schoeffer in 1541 tegenover de school vermeld.

Deze laatste heeft de drukkerij van van den Hatart overgenomen, dat ons is gebleken, doordien hij het drukkersmerk en de geillustreerden rand voor de titels door van den Hatart gebruikt, ook heeft gebezigd. Iets dat Schoeffer niet had kunnen of mogen doen, zoo hij niet de eigenaar dezer drukkerij was geworden.

Dit drukkersmerk is eene fraaie houtsnede en verbeeld een boschman, het wapen van 's-Hertogenbosch met de linten vasthoudende, in het verschiet eene huizing, jagers, honden en boomen (3), zinspelende op het ontstaan der stad. De houtsnede, waarin sommige titels zijn geplaatst, verbeeld twee kolommen, gedekt door een kroonlijst, op iedere hoek een engel gezeten, blazende op de bazuin; van onder houden twee engelen het koopmanswapen van Gerard van den Hatart vast, waarvan ter weerszijde staat G. H. Deze geillustreerde rand of het drukkersmerk wordt in de volgende drukken van Gerard van den Hatart gevonden.

1. Fratris Baptista Mantuani ordinis Carmelitae professoris, de vita beata opusculem.

Veneunt in Buscoducis à Gerardo Hatardo, qui impressit, mense Maio, anno virginei partus 1532. 4°.

2. Dat Paradijs der liefhebbender siele, vol inniger oeffeningen des geestes in gebetswijse, vande leve en lijde ons heere, van de heylige sacramēt en vāder godlicker liefde doer Aernt vā Tongerē.

Aan het einde staat:

Gheprent Shertogenbossche by my Geraert van den Hatart. Anno 1535. Kl. 8°.

3. Joannis Murmellius, In artis componendorum versuum Rudimenta.

Op het einde staat:

Busciducis à Gerardo Hatardo. 1538. Kl. 8°.

4. Georgii Macropedii Andrisca fabula lepidissima.

Busciducis apud Gerardum Hatardum. Anno 1538. kl. 8°.

5. Eenen schoenen Spiegel van eenen deughdelijcken leven descretelick en vruchtbaerlick te leyden, voor devoten ofte gheestelicken persoenen seer wel dienende, ghemaeckt ende geschreven ierst int Latijn over veel jaren, bij eenen E. ende devoten abt van Sante Benedictus oerde, ende nu onlancx in Duytschen overghe-set, ende ghevisiteert bij den E. H. M. Jan van Baerle, doctoer in de H. Schriftueren, Prekaer oerdde toe sHartogenbosch, tot profijt van allen den ghenen, die hem viericlick willen keeren tot Godt in rechter liefde.

Op het einde leest men:

Gheprent tot sHartogenbossche by my Geraert van den Hatart, woenende in die Kerckstraet recht teghen die Schole over, int jaer ons Heeren 1540, in Junio. 12°.

6. Georgii Macropedii Bassarus fabula festivissima.

In Sylva Ducali apud Gerardum Hatardum. Anno 154. . (sic). Kl. 8° (1).

Na de dood van Jacobus Scheffers in 1796, den laatsten mannelijken afstammeling van dit geslacht, werd «Het vergulden Missaal» het eigendom van den boekdrukker Elias Lion, die nog tot 1816 in deze woning eene drukkerij hield gevestigd.

Zoodat in dit huis de boekdrukkunst meer dan drie eeuwen is uitgeoefend geworden.

(1) COPPENS, *Nieuwe beschrijving van het bisdom 's-Hertogenbosch*, 1 deel, blz. 313 en 314.

(2) Van deze boekjes was 1 in de boekerij van wijlen Mr. W. C. Ackersdijck onder No. 5286, 2 is in de Koninklijke bibliotheek te 's-Gravenhage.

(3) Dit drukkersmerk heeft zeer veel overeenkomst met dat van Laurens Hayen.

(1) Van deze boekjes zijn 1 en 2 in de bibliotheek van Jhr. van den Bogaerde van Moergestel, 5 in de boekerij van wijlen Mr. W. C. Ackersdijck onder No. 5302, 3 en 4 in mijne verzameling, en 6 in de boekerij van het Noord-Brabantsch Genootschap.

Jan Schoeffer of Scheffer.

Zooals wij uit de geslachtlijst zien, was hij de zoon van Jan Schoeffer, boekdrukker te Mentz en dus de kleinzoon van Petrus Schoeffer van Gernsheim.

Het jaar zijner geboorte vind ik niet aangeteekend, doch den 10 Maart 1535 was hij nog minderjarig (1).

Reeds op jeugdigen leeftijd moet hij zich naar 's-Hertogenbosch, ten dien tijde de vierde hoofdstad van het hertogdom Brabant, hebben begeven; daar wij hem in Juni 1541 als boekdrukker in «Het vergulden Missaal» in de Kerkstraat aantreffen, welke drukkerij hij van Gerard van den Hatart had overgenomen, zooals wij boven hebben aangeteekend. Om welke reden hij zijn vaderland verliet, is onbekend.

Vermoedelijk bij zijne vestiging of kort daarna, huwde hij Anna, dochter van Jan Bottermans en niet Bottelmans, zooals MARCHAND abusievelijk zegt en door anderen gevolgd is.

Wij lezen in het privilegie voor het drukken van SIMON PELGROM, *Synonymorum Sylva .... Recognita et aucta*, gedagteekend 1 Juli 1545; «Jan Scheffer, boeckprentere, wonende in onse stadt van Tshertoghenbossche, schamel gheselle, belast met huysvrouw ende kynderen;» welke laatsten ons aan eene echtverbintenis van eenige jaren doen denken.

Mochten wij den «schamel gheselle» gelooven, dan was hij in die dagen niet rijk bedeeld met aardsche goederen; doch ik vermoed dat wij hier met eene reclame van onzen boekdrukker te doen hebben, waarbij hij zelf vrouw en kinderen laat exposeeren, om gemakkelijker het privilige voor het drukken van dat werk te verkrijgen.

Wij leeren hieruit Schoeffer als een man van zaken kennen, die niet op eene kleine onwaarheid ziet om zijn doel te bereiken. Want dat hij een «schamel gheselle» was, is minstens genomen sterk overdreven.

Hij was toch volgens hetzelfde privilegie «tot groote costen houdende veel ghesellen ende prēters, die welcke daghelicx prentende sijn alderhande boeckē, in poëterije ende andersins»; welke lieden zoo'n practisch man wel niet voor zijn genoegen er op na zal hebben gehouden. Hij overleed den 12 Maart 1565 en werd in de St. Janskerk in eene grafstede, hem van zijne vrouw's familie aangeërfd, begraven.

Op den zerk lang 5, breed 3 voeten, die deze grafstede dekte, staat rondom met oude letters te lezen: Hier ligghē begrē Lysbet en Jeneken Hermā Bottermans dochtere, storve an° 1557 in Octob[re].

In het midden is het familiewapen van Scheffer gebeiteld, waarboven staat: Begraefnis van Jan Scheffers (1). Tegenover deze grafstede hing een schilderij of wapenkastje met dubbele deuren, op een dezer was Jan Schoeffer in de kleeding van zijn tijd, met zijn sprekend wapen, hierboven beschreven, in biddende houding, afgebeeld.

Bij de overgave der stad in 1629 werd dit kastje aan de familie teruggegeven, die hetzelve nog in 1740 bezat, bij welke het door MARCHAND werd gezien, die de daarop voorkomende familieaanteekeningen afschreef.

De drukkerij moet door zijne weduwe zijn voortgezet, die hem nog twee-en-twintig jaren overleefd heeft.

Zij overleed den 14 Maart 1587 en werd bij haar man begraven.

Van hunne kinderen vind ik er twee vermeld, Jan en Walburga geheeten.

Blijkens de door mij geziene drukken kon Schoeffer wedijveren met de meeste zijner gelijktijdige Nederlandsche kunstgenooten, zoowel in keur van letter, deugdelijkheid van inkt en papier, als in kunstmatigheid der letterzetterij.

Zijne drukwerken moeten hoogst zeldzaam zijn, daar MARCHAND zegt: «Il imprima divers ouvrages, dont on ne connoit aucun.» De volgende boekwerken kwamen van zijne pers.

1541 (2).

Petriscus Georgii Macropedii fabula jucundissima. Busciducis apud Joannem Schoefferum, anno redditae salutis 1541.

Achteraan staat:

Busciducis apud Joannem Schoeffer, anno virginei partus 1541. Mense vero Junio.

Kl. 8°, 64 blz., niet gepagineerd. B.

De titel is geplaatst in de houtsnede en op het laatste blad het drukkersmerk, beiden door Gerard van den Hatart gebruikt en hierboven beschreven.

---

(1) WÜRDTWEIN, *Bibliotheca Moguntina*, document 27; SCHAAB, *Geschichte der Buchdruckerkunst*, 2 th., s. 78, 79.

(1) De heer J. C. A. Hezenmans, archivaris van 's-Hertogenbosch, had de welwillendheid mij eene afbeelding van dezen zerk te zenden.

Door het herstellen van den vloer der kerk in 1839 wijzen de zerken de oude grafplaatsen niet meer aan.

(1) Alhoewel een groot aantal dezer boekwerken in twee of alle drie der hierboven vermelde verzamelingen te gelijk aanwezig zijn, achtte ik het voldoende slechts één derzelve aan te wijzen.

Ik heb hierin de voorkeur gegeven aan de verzameling dezer drukken, berustende in de boekerij van het Provinciaal Genootschap van K. en W. in Noord-Brabant, en deze dus *allen* aangeduid met de letters .... P. G.

Die welke in deze boekerij niet worden gevonden, doch in de bibliotheek van Jhr. A. van den Bogaerde van Moergestel voorhanden zijn, heb ik geteekend met de letter .... B.

Alléén die dezer drukken welke in de beide andere verzamelingen niet aanwezig, doch in mijn bezit zijn, heb ik aangeduid met de letter .... V.

Zijn de titels uit een Catalogus ontleend of elders gevonden, dan is zulks opgegeven.

1541.

Asotus Evangelicus, seu Evangelica de filio prodigo parabola, a Georgio Macropedio comice descripta.

Joannes Schoeffer excudebat, virginei partus anno 1541, mense vero Julio. 8°.

Catal. Mr. W. C. en Mr. J. Ackersdijck, blz. 269, N°. 6185.

Ik geef de volledige titels dezer boekjes, zooals zij indertijd door Mr. W. C. Ackersdijck aan Dr. Hermans zijn medegedeeld.

In de catalogus zijner boekerij, gelijktijdig verkocht met die van zijn zoon Mr. J. Ackersdijck, professor te Utrecht, in 1862 te Amsterdam (1), zijn de titels verkort opgegeven.

Van dit werkje was reeds in 1537 bij van den Hatart eene uitgave verschenen.

1542.

Eene devoete oeffeninghe met neghē schone oraciën totth (sic) een yegelijck Choor der heylighē Engelē.

Alle kerstenē menschen oerbaerlijck als si gaen willē totten H. Sacramenten.

Aan het einde:

Gheprent Shertogenbossche by Jan Schoeffer, Int Missael. Anno 1542. Kl. 8°, 36 bladz., niet gepagineerd. V.

Op den titel eene fraaie houtsnede: de aartsengel Michiel den draak doorstekende.

1542.

Lazarus mendicans Georgii Macropedii. Apud Sylvam Ducis Joannes Schoeffer excudebat anno 1542.

Catal. Richard Heber. Gand, 1835; pag. 40, N°. 568.

Volgens opgave van Mr. Ackersdijck is deze druk van 1541, doch daar dit werkje niet voorkomt in de catalogus zijner boekerij, kan ik niet beslissen of wij hier met eene vergissing, dan wel met twee verschillende editiën te doen hebben.

1542.

Jacobi Marini Syntaxis linguae Latinae versu ac prosa.

Silvaeducis apud Schefferum. 1542. 4°.

FOPPENS, *Bibliotheca Belgica*, t. 1, pag. 525.

1543.

Epicteti, Stoici nobilissimi atque sanctissimi enchiridion, Hieronymo Verlensi interprete. Adjectis per eumdem scoliis breviusculis in locos aliquot obscuriores.

Busciducis, Joannes Schoeffer. 1543. 12°.

(1) Bij Frederik Muller van 21 Mei—3 Juni.

PAQUOT, *Mémoires p. servir à l'hist. litt. des* P. B., t. 8, pag. 325; of in folio t. 2, pag. 194. z. j.

Domus Enconium ubi et frugi commendatur victus et patria nihil, debere esse vel charius vel antiquius, auctore Hieronymo Verlen.

Joannis Schoefferus excudebat sub intersignio Missalis. Zonder jaartal. 8°.

PANZER, *Annales typographici*, t. q, pag. 540, geeft dit boekje op als bij Schoeffer te Mentz gedrukt, doch het uithangteeken, *Het Missaal*, op den titel vermeld. neemt allen twijfel omtrent de woonplaats des drukkers weg.

Het voorgaande boekje van Verlen kwam ook bij Schoeffer te 's-Hertogenbosch van de pers.

1543.

Georgii Macropedii Andrisca fabula lepidissima.

Busciducis, Joannes Schoeffer excudebat anno 1543. 8°.

In 1538 had van dit werkje reeds eene uitgave bij van den Hatart het licht gezien.

1543.

(G. Macropedius), Aluta.

Busciducis apud Schoeffer. 1543. 8°.

1543.

(G. Macropedius), Rebelles.

Busciducis apud Schoeffer. 1543. 8°.

Dit en de beide voorgaande in de *Catal. Mr. W. C. en Mr. J. Ackersdijck*, blz. 269, N°. 6185.

1544.

G. Macropedius. Graecarum institutis num rudimusta Hieronymiani in Trajecto gymnasii tyruculis. Silvaeducis apud Joan Schoefferum, 1544 in 4°.

Cat. della Faille, 1878, pag. 122. In 1550 verscheen hiervan een nieuwe uitgaaf bij hem.

1545.

Placaet van Keyser Karel op de waetermolens ende Peygels in de Meyerije van 's-Hertoghenbossche.

Tshertoghenbossche by Jan Schoeffer. 1545. Fol. 4 blz., niet gepagineerd. V.

1545.

Hetzelfde plakaat.

Aan het einde staat:

Men vyntse te coop tsHertogenbossche indie Kerckstraete, by my Jan Schoeffer int Missael. z. j. 4°, 11 bladz., niet gepagineerd. V.

Dit plakaat is op het laatst der voorgaande eeuw herdrukt bij C. Palier te 's-Hertogenbosch in fol. z. j.

1546.

Synonymorum Sylva, F(ratris) Simonis Pelegromi opera atque labore, in usum eorum qui compositioni Student Epistolarum congesta. Recognita et aucta.

Busciducis, apud Joannem Schoefferum. 1546. Kl. 8°, gedrukt in twee kolommen en niet gepagineerd.
V.

De titel is geplaatst in de hierboven beschreven houtsnede.

Deze tweede vermeerderde en verbeterde uitgave is opgedragen aan Philippus Nigri, deken der St. Gudulakerk te Brussel, en is gedagteekend uit 's-Hertogenbosch den 1 Januari 1546.

Het privilegie voor deze editie is verleend den 1 Juli 1545. Omdat ik in dit stuk eenige bijzonderheden betrekkelijk Jan Schoeffer voorkomen, is het onder bijlage A opgenomen.

PAQUOT, t. 6., pag. 285, geeft ons een bibliographisch en critisch verslag van dit taalkundig werk, waaraan wij het volgende ontleenen.

De eerste uitgave moet in 1537 verschenen zijn.

Uit de woorden van het privilegie voor deze editie «dat hij voertijden gedruckt heeft gehadt enz.», zou men opmaken dat de eerste uitgave bij Gerard van den Hatart, van welke Jan Schoeffer de drukkerij had overgenomen, het licht moet gezien hebben; anders weet ik deze woorden niet te verklaren.

De derde uitgave werd te Antwerpen in 1555 in 8° in 421 bladz. bezorgd.

Deze drie drukken zijn in het latijn en het Nederlandsch uitgegeven, doch bij den vierden druk te Antwerpen in 1556 in 8°, werd ook eene fransche vertaling gevoegd.

De vijfde editie zag het licht te Antwerpen in 1577, de zesde te Amsterdam in 1615, behalve de tafel 420 bladz. groot, en de zevende in 1635, allen in 8°.

Hieraan kan ik toevoegen dat in 1650 te Londen bij Edward Griffin nog eene uitgave van dit werk het licht zag met eene Engelsche vertaling door H. F., gedrukt in drie kolommen, 378 blz., in 8°.

Deze acht herhaalde uitgaven pleiten genoegzaam voor de bruikbaarheid van het werk, dat volgens PAQUOT echter niet van feilen is vrij te spreken. Dit schoolboek is thans geheel vergeten.

1549.

Een devoet- boexken vandie vyer inwendighe oeffeninghē der Sielē. Ghemaect doer den heylighe doctoor Bonaventura, cardinael der H. R. Kercke.

Gheprent Tshertogen-Bossche by my Jan Scheffer, int Missael. 1549. Kl. 8°, niet gepagineerd (1). V.

1555.

Jacobi Marini Weertini Syntaxis prioribus illis et limatior et compendiosior etc.

Sylvaeducis, Joan. Schefferus. 1555. 4°, 104 bladz., niet gepagineerd.

PAQUOT, t. 1, pag. 545.

1555.

Joh. Murmellii de compositis verborum: castigavit et convenientibus versibus exaravit Joannes Nemius.

Sylvaeducis apud Schefferum. 1555. 4°.

FOPPENS, t. 2, pag. 701.

1555.

Textus Evangelicarum lectionum denuo castigatus per Georgium Macropedium.

Sylvaeducis sub intersignio Missalis excudebat Joannes Schoefferus, typographus juratus et a Caes. Maj. admissus. 1555. 4°.

PAQUOT, t. 2, pag. 613.

Wed. Jan Schoeffer of Scheffer, geb. Anna Bottermans.

Bij HELBIG vindt men het volgende omtrent haar aangeteekend:

«Sa veuve continua son imprimerie, ce qui est resté inconnu à Marchand et à Ackersdijck.

Je possède un petit donat de deux feuillets petit in 12° (deux autres feuillets paraissent manquer), à la fin desquels on lit: Impressum Silvaeducis apud viduam Joannis Schefferi, anno 1568.

Il commence par l'A. B. C. suivi du Pater, de l'Ave et du Credo.

La dernière page est occupée par une gravure en bois représentant Jésus crucifié, avec Marie et St. Jean.

Je dois ce donat à Mr. F. Vergauwen.

Rotterdam, CH. C. V. VERREYT.

(Wordt vervolgd).

---

(1) Dit boekje en het Nederlandsch werkje, van 1549, zijn mij goedgunstig ten geschenke gezonden door den HoogEerw. heer F. G. Swagemakers, vicaris-generaal van het bisdom 's-Hertogenbosch; dien ik daarvoor openlijk mijn dank betuig.

Bijdrage tot het geslacht de Huybert (1).

Don Philippo, bij der gracien gods Gecoren Keyser altijts vermeerder Rijkcx Coninc van Dalmacien, van Croacien, etc. Ende Kaerle, bij der selver gracien Eerts-hertogen van Oistenrijcke Prince van Spaengnen, van beyde den Cecillien, Hertogen van Bourgoingnen, van Lotheringen, van Brabant, van Styere, van Carinte, van Carniole, van Lembourg, van Lucemburg, ende van Gelre, Grave van Vlaendren, van Habsbourg, van Tyrol, van Artois, van Bourgoingnen, Palsgraven, ende van Henegouwe, Lantgraven van Elsaten, Princen van Zwaven, Marcgraven van Burgauwe ende des Heylige Rijcs, Graven van Hollant, van Zeelant, van Serette, van Kiburg, van Namen ende van Zuytphen, Heeren van Vrieslant, upter Weindesmarck, van Sclavonien, van Portenauw, van Salmez ende van Mechelen; Onsen Bailly ende Schout van onser Stede van Ziericzee of zijnen Stedehouder. Den Burgmeistren ende Schepenen der selver onser Stede ende allen anderen onsen justicieren, officieren ende ondersaten dient aengaen mach saluyt, Doen te weten, dat ter oitmoediger Bede ende Versoucke van onsen Beminden Diennaren Jan, Jacop ende Herman Cornelisz geseyt Huberts, gebroeders Sciplieden van onser Voirs. Stede van Ziericzee, Die ons verthoent hebben gehadt, hoe dat ter Cause vander handelinge van huerer Coepmanscepe ende sonderlinge toten bewinde hantneringe ende becleede van den Coopvaerders Scepen die zij altijts gewoenliken onderhouden hebben, Soe zij al noch doen ter gemeender welvaert vander Coopmanscepe binnen onsen Landen, hem lueden behoewen ende van noide zijn vele ende diversse Dienaers, ende gesellen van Scippers Boitknechten ende ander gelijcke Werclieden in huerer huere ende dienste te hebben, onder welcke gesellen, die eenige zomtijts soe overdadich ende onredelic bevonden zijn, Dat zijlieden Suppl. ende huere kinderen ende dienaeren te meer stonden zijn daer van geweist in groiten perikel van hun live. Wij te deser cause, ende in aensien de goeden diensten bij den voirs. gebroeders Suppl. hier te voren gedaen, onsen lieven en beminden zone van ons, Keyser, Heere ende Vader van ons Kaerle Die Coninc van Castillien zaliger memorien, ende die zij ons oick noch doen mogen, hebben den voirn. gebroeders verleent, geoirloeft ende geconsenteert, verleenen, orloiven ende consenteren uyt sonderlinge gracie bij desen onser herten; Dat sij ende elcx van hem dryen met zijne naerkomelingen tot drye zijner Dienaeren of huysgesinne sullen mogen voirtaen tot versekertheede ende beschermenisse huerer personen, hebben ende dragen zulck geweer van weernisse, als sweerden, lange messen, lange daggen ende dergelycke soe hemlieden believen sal, ende zij 't huerer voirsz. versekerthede zulle willen dragen, alsoe wel binnen onser voirsz. stede van Ziericzee, als daer buyten, Sonder ter cause van dien, noch vanden statuten, geboden of verboden wezende, ter contrarie, in deselve onse stede van Ziericzee yet te mesbuerne ofte mesbruyckene 't onswaerts of derselver onser stede; ontbiedende hierome, ende bevelen, ende elc van hunlieden sonderlinge soe verre alst 'hem aengaen ofte annopen mach, dat van dese onser tegewoirdiger gracie, verleeninge ende consente doet, laet ende gedoecht den voirsz. gebroederen Supplèn ende elcx van hemluden met hueren kinderen ende dienaeren in manieren als voirsz. es, rustelic, vreedelic en paeyselic genyeten ende gebruycken, Sonder hemlieden dair tegens te doen, noch te laten geschien eenich beleet, ongebruick, of impediment in eeniger manieren, want ons alsoe belieft; Gegeven in onse Stede van Mechelen den iij^en^ dag van Maerte in 't Jaer ons Heeren Duysent vijfhondert ende derthiene, ende van den Rycken van ons Keyser, te wetene van Germanien 't XXIX^en^ ende van Hongerien 't XXiiij.

Aan de rechterzijde geteekend:

Bij den Keyser ende mynen
Heere, den Ertshertoge in
hueren staide.
S^n^ LESEK M^r^. Snz.

(1) Zie omtrent dit bekende Zeeuwsch geslacht: J. H. DE STOPPELAER, *Dissertatio historico politica de Zelandica Gente de Huybert*, Leiden, 1851, waarin op blz. 2 melding gemaakt worden van de in dit stuk genoemde broeders Jan, Jacob en Herman Cornelisz. de Huybert. Op blz. 5 en 6 vindt men de verleening vermeld van keizer Maximiliaan en den aartshertog Karel, dat zij den degen mogen voeren, doch niet het charter zelf. Wij meenen daarom goed te doen het origineel hier in zijn geheel te doen afdrukken, hetgeen met een afschrift uit de vorige eeuw in ons bezit is. Het is echter te bejammeren, dat het geschonden is. De versierde aanvangsletters zijn nl. afgesneden, alsmede de onderteekening in den linker benedenhoek. In het afschrift staat Don Philippo, doch dit zal moeten zijn Maximiliaan, zooals de heer de Stoppelaer vermeldt.

Christiaan Lodewijk Loder (1).

In de *Beschrijving van Nederlandsche Historie-penningen,* vervolg van Mr. G. VAN LOON, 8^e^ stuk, komen een viertal penningen voor (N°. 573, 574, 575 en 576), die betrekking hebben op de onafhankelijkheidsverklaring van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika en het verbond met de Staten-Generaal onzer Vereenigde Provinciën.

Mijn vader Christiaan Lodewijk Loder, acht maanden oud zijnde, kreeg van den heer C. W. F. Dumas, zaakgelastigde van de Vereenigde Staten van Noord-

(1) Zie A. A. VORSTERMAN VAN OYEN, *Stam- en wapenboek van aanzienlijke Nederlandsche Familiën.* Geslacht Loder.

Amerika te 's-Gravenhage, die met Marie Marguerite Garnier, de weduwe van zijn grootvader, Ludwich Christophe Loder, gehuwd was, twee dezer zilveren medailles ten geschenke, vergezeld van den volgenden brief.

à Monsieur Monsieur LOUIS LODER
Dans son Berceau à Geertruidenberg.
Mon cher petit LOUIS!

Conservez ces deux medailles en mémoire de moi; vous souvenant, que vous êtes né dans la même année & dans le même mois, ou votre Patrie & l'Amérique sont devenues soeurs & bonnes amies; et que j'ai eu une part bien intime à ce grand évenement.

Devenez bon fils, bon Chrétien, bon citoyen & bon ami, & vous passerez à votre tour sans regret à l'heureuse éternité, où j'espère d'arriver longtemps avant vous.

La Haie, 31e Decembre 1782.

C. W. F. DUMAS.
Chargé d'affaires des Etats-Unis de l'Amerique.

In een tweeden brief was de vertaling bijgevoegd ook door hem zelven geschreven. Vertaling.

Lieve Lodewijk!

Bewaar deze twee gedenkpenningen ter gedagtenisse van mij.

Het jaar en de maand uwer geboorte zijn merkwaardig, omdat in dezelve de band van vriendschap tusschen uw vaderland en de Vereenigde gewesten van Amerika toegehaald is; aan welke gewigtige gebeurtenissen ik mij roemen mag van een niet gering aandeel te hebben.

Wordt een vroome zoon en christ, een trouwe medeburger en vriend, om op uwe beurt te wandelen na die zaalige Eeuwigheid, waar ik lang voor u aan te komen hope.

's-Gravenhaag 31 December 1782.

C. W. F. DUMAS,
Chargé d'affaires der Vereenigde Staten van Amerika.
Den jongenheer Lodewijk Loder, in zijn wieg te Geertruidenberg.

C. L. LODER, gep. generaal majoor, adjudant des Konings i. b. d.

's-Gravenhage.

Geslacht Raaff.

Johannes Jacobus Raaff, geboren te Rotterdam 26 September 1760, gedoopt bij de Lutersche gemeente te Rotterdam 17 October 1760, zoon van Johannes Karel Raaff en van Wilhelmina Beeke, gepensionneerd kolonel, overleden te Vianen 31 Juli 1839. Hij was gehuwd met Adelaide Sophie Josephe Douchez, geboren te Rijssel of Lille (Fransch Vlaanderen) 10 Februari 1770, gedoopt in de kerk de la Magdelaine, dochter van Hypolite Joseph Douchez en Antoinette Demande, overleed te Vianen 19 November 1837.

Zij hadden acht kinderen:

1°. Anthoine Theodoor Raaff, geboren te 's-Hertogenbosch, gedoopt 1 December 1794 in de parochiekerk van den heiligen evangelist Johannes en Sint Pieter te 's-Hertogenbosch, ridder van de Militaire Willemsorde 3e klasse, luitenant kolonel, chef van den algemeenen staf van het leger in Indië, resident en militair kommandant van Padang en onderhoorigheden (eiland Sumatra); opperbevelhebber over het Manong Kabaasche keizerrijk op het eiland Sumatra, door hem met de wapenen tot onderwerping gebracht, directeur van het buitengewone fonds van pensioenen te Batavia en werkend lid van de maatschappij van kunsten en wetenschappen te Batavia, overleed te Padang 17 April 1824. Hij was gehuwd 1° met Maria Henriëtte le Roux, dochter van den kolonel le Roux, trouwde in de kerk te Batavia 4 Januari 1818 door professor Ross, als getuige mevrouw de Kock, echtgenoote van den generaal de Kock. Zij hadden twee kinderen:

a. Sophia Henriëtta Raaff, geboren te Amboina 31 Januari 1819, en aldaar gedoopt 28 Maart daaraanvolgende.

b. Julia Martina Raaff, geboren te Batavia 13 Maart 1820, en den 19 Juli daaraanvolgende aldaar gedoopt.

Zijne huisvrouw overleed te Batavia 6 December 1820, 's avonds ten 9 ure min drie minuten.

Hij hertrouwt met Karolina Sophia Arnould, dochter van den kolonel Arnould, te Batavia 19 October 1823. Als weduwe nagelaten verloste zij 5 Augustus 1824 te Batavia van een zoon genaamd: Anthoine Theodore Henri Louis Raaff; de twee laatste namen zijn die van Zijn Excellentie Hendrik Merkus de Kock, kommandeur der Militaire Willemsorde, luitenant-generaal en luitenant-gouverneur van Nederlandsch Indië, en deszelfs gemalin als peters over denzelven.

2°. Martina Sophia Elizabetha Ludovica Raaff, ge-

boren te Utrecht 22 Mei 1796, en aldaar gedoopt in de Roomsche kerk in de Walsteeg 26 Mei d. a. v., overleden te Vianen 12 Februari. 1864.

3°. Julie Neeltje Raaff, geboren te Utrecht 15 Maart 1798, aldaar gedoopt in de Roomsche kerk, in de Heerenstraat; overleed te Vianen 30 October 1824 aan de gevolgen van het water, hetwelk 14 maal is afgetapt geweest, begraven in de kerk te Vianen 4 November 1824, in graf N°. 420.

4°. Christina Raaff, geboren te Utrecht 8 April 1800, gedoopt in de Roomsche kerk in de Heerenstraat; overleed te Amsterdam 14 Februari 1835, ten huize van haar neef C. A. Spin, aan de gal- en zenuwkoortsen, begraven in de Noorderkerk te Amsterdam in het graf waar de vader en zuster van haren neef Spin zijne vrouw begraven liggen.

5°. Johannes Jacobus Raaff, geboren te Utrecht 10 Januari 1802 en aldaar in de Roomsche kerk in de Walsteeg gedoopt 21 Januari d. a. v., ridder van de Militaire Willemsorde, kapitein bij de Infanterie van het O. I. leger Hij huwde met .... Krämer, dochter van den overleden predikant Krämer te Batavia. Zij hadden drie kinderen: *a* een zoon en *b* een dochter, waarvan de namen onbekend zijn en

c Johannes Jacobus Raaff, gedoopt 20 Juni 1836.

6°. Apolonia Charlotta Raaff, geboren te Vianen 13 Februari 1805, en aldaar in de Roomsche kerk gedoopt. 14 d. a. v. overleden te Vianen 24 December 1884. Zij maakte een legaat aan de algemeene armen te Vianen, op voorwaarde, dat uit de rente jaarlijks op den dag van hare geboorte eene uitdeeling van brood moet gehouden worden.

7°. Martinus Joseph Raaff, geboren te Vianen 3 Maart 1807, en aldaar in de Roomsche kerk gedoopt op 4 d. a. v. Hij was 1e luitenant bij het 1ste bataillon Infanterie, overleed in het hospitaal te Padang 7 October 1836.

8°. Evert Raaff, geboren te Vianen 21 Juli 1811, en aldaar in de Gereformeerde kerk gedoopt 27 October d. a. v. Hij was 2e luitenant van het 1e bataillon Infanterie in Oost Indië, en overleed te Maningnoe (Sumatrasche Bovenlanden) 21 Februari 1837.

Hoewel meest allen in de Roomsche kerk gedoopt, zijn zij bijna allen tot de Hervormde godsdienst overgegaan.

Vianen, J. H. J. ALERS.

Vragen en Antwoorden.

Wapens gevraagd. Op een porcelein servies komen de twee volgende wapens voor:

Mannenwapen. In zilver een wildeman of wildevrouw, groen om de lendenen en een knods op den schouder, alles in natuurlijke kleur.

Helmteeken: twee olifantstrompen waartusschen een klok, alles van goud.

Vrouwenwapen: In blauw twee zespuntige sterren naast elkander, in het schildhoofd een omgekeerde eikel en in den voet een lelie, alles van goud.

Helmteeken: Een naakte vrouw met zilveren vleugels uitkomende, waarvoor een gouden lelie.

Wie kent de namen der familiën die deze wapens voeren. B.

Geslacht Beuningh. Wie kent het wapen der familie Beuningh in het Sticht en te Amsterdam.

In het begin der vorige eeuw woonde Matthijs Beuningh op het huis te Zeist, waar hij zich een beschermer toonde der Hernhutters aldaar. B.

Wapen van het geslacht Bonte. Gevraagd het wapen van Petrus Bonte, geboren te Leiden 10 October 1729, overleden 31 December 1775, gehuwd met Sara Maria Boers, geboren te Rhijnsburg 15 Maart 1740.

Utrecht, A. J. E. VAN DER CRAB.

Geslacht Enckevoirt. Ondergeteekende looft uit een premie van 50 Mark aan dengene, die hem de ouders en grootouders (van vaderszijde) van Daniel Inckefort (Enckevoirt) mededeelt volgens echte en authenticke bronnen.

Daniel is in 1612 in de Nederlanden geboren, ging, 40 jaren oud zijnde, naar Brandenburg en werd generaal proviandmeester. Zijn vader zou volgens familie-overlevering Johan geheeten hebben, was in keizerlijken krijgsdienst en stierf in 1626.

VON ENCKEVORT,
Luitenant en Adjudant.

Geslacht Gaaswijck. Wordt gevraagd het wapen van het geslacht Gaaswijck in Zeeland.

In 1766 kreeg Christoffel Gaaswijck door koop aandeel in de heerlijkheid van Poortvliet, waarin hij werd opgevolgd door zijn zoon Mr. Martinus Jacobus Gaaswijck. L.

Geslacht de Jozée — de Meuse — de Champs — de la Hault — Hodeigne — du Jardin — Vivasio — Rosen of de Rosen. Wie helpt mij aan genealogische gegevens omtrent bovengemelde familiën, welke in de doop- en trouwboeken van Dordrecht, omstreeks 1685, als verwant met het geslacht Borret, worden genoemd?

Vught, BORRET.

Geslacht Maas, van de Putte en Oudheusden. Cornelis Maas, stamvader o. a. van de familie Maas Geesteranus, huwde te Scheveningen 23 Februari 1766 met Willemina van de Putte, dochter van Abraham en Cornelia Oudheusden.

Welke wapens voerden deze geslachten van de Putte en Oudheusden, en welk wapen voerde het geslacht Maas, vóór dat een deel daarvan den naam Geesteranus had aangenomen?

A. H.

Geslacht Scholte. In Haarlem leefde en leeft nog een familie Scholte. Wie kan het wapen dezer familie opgeven.

RIETSTAP, in het *Armorial général,* geeft op den naam Scholte, Holland: Doorsneden, boven in zilver een zwarte leeuw, uitkomende uit de deelingslijn; beneden in zilver drie roode rozen. Waar was de familie gevestigd, die dit wapen voerde en wat was het helmteeken en de kleur der dekkleeden?

G.

Geslacht Trippelaar en van Graauwenhaan. Anna Sibylla Elisabeth Trippelaar, geboren te Alphen bij Dusseldorf 6 Maart 1754, overleden te Delft (?) 20 Februari 1825, was gehuwd met Caspar van Graauwenhaan te Delft. Haar broeder Arnold Trippelaar, officier in Waldeckschen dienst, diende in de vorige eeuw in Nederland en bleef bij licentiatie van zijn corps hier te lande achter. Wat is hiervan meer bekend? Hoe heetten de ouders van dezen Arnold en deze Anna Sibylla Elisabeth Trippelaar, wat is het wapen en welke bijzonderheden zijn van dit geslacht bekend? Wat is het wapen van de familie van Graauwenhaan en bestaat er verband (zoo ja, hoe?) met zekere familie De Coq Gris in den Elzas.

A. H.

Geslacht Grombach. N.B. «Volgens het *Nederlandsch Familieblad,* 2e jaargang, blz. 90, waren de ouders van Frits van Grombach: Georgius van Grombach en Vrou Fox. maar volgens een kwartierstaat van Johan Onuphrius von Schwartzenberg, gehuwd met Maria van Grombach, waren dit: Carl von Grumbach, gehuwd met Amalia Fux van Dornheim, dochter van Hans Fuchs van Dornheim en N. Fuchs van Baldersheim.»

Kollum, Mr. A. J. ANDREÆ.

Geslacht de Hoog. (Zie *Algem. Ned. Familieblad 1888,* omslag N°. 2). Aan den heer K. te N. wordt opgegeven dat het wapen van de Hoog (Holland) is zilver met een keper omboord met blauw, vergezeld van drie bollen van dezelfde kleur.

Werkhoven, J. F. VAN BEECK CALKOEN.

Geslacht Mack (als boven). Aan den heer K. te N. De wapens van Mack zijn vijf verschillende uit Duitschland afkomstig, waarvan ik een opgeef.

Mack (Frankfort a/d Main). Gedeeld: 1 van zilver, waarop zes blauwe vliegen (mouches), gerangschikt 3 boven 3; 2 in blauw een zilveren kuipersbeiteltje, liggende of stootende in een ontbladerden tak (natuurlijke kleur, bewegende (uitgaande) van de punt van het schild. Helmteeken: een antieke vlugt.

Werkhoven, J. F. VAN BEECK CALKOEN.

Geslacht Lyscap (als boven). Den steller der vraag: «Wie kent het wapen der familie Liscap, een regeeringsfamilie te 's-Hertogenbosch»,? kan ik het volgende mededeelen.

In het archief der gemelde stad berust een Verdrag tusschen heer Arnold van Rummen, drossaard van Brabant, en heer Jan van Cuyk, over het opmaken en onderhouden van den Hamdijk te Grave, gedagteekend 13 Juli 1357.

Deze acte is gesterkt door negen zegels, waaronder dat van den Bosschen schepen Ghiselbrecht (Gijsbert) Lyscap.

Blijkens dat zegel voerde deze persoon een rechterschuinbalk van vair.

De kleuren van dit wapen zijn niet bekend.

In hetzelfde archief wordt o. a. nog gevonden:

Overdracht van een huis aan de markt te 's-Hertogenbosch door Wouter van Bladel, namens zijne vrouw, aan Jan Lyscap. Zonder dagteekening, 1340.

Overdracht van zekere gedeelten in een huis en erve aan de markt te 's-Hertogenbosch door Truda, Oda en Catharina, dochters van Jan Lyscap, aan Gijsbert Lyscap, 1 Juli 1352.

Rotterdam, CH. C. V. VERREYT.

Het wapen der familie van Lyscap komt niet voor in het *Armorial général* van J. B. RIETSTAP, maar wel dat van Liscop te 's-Hertogenbosch, zijnde in rood een balk van vair.

Werkhoven. J. F. VAN BEECK CALKOEN.

Een doopregister der Hollanders in Brazilië.
(Vervolg).

1641. Juny 23. Barber. Ouders: Jurriaen Laken en Anneken Laken; get.: Andries Falloo, Jan Leers, Elsien Thomass, Lysbeth Willems.
— Juny 26. Maria. Ouders: Matthijs Beck en Anna Beck (Hack); get.: Nicolaes Hack, Maria Varlet.
Hendrick. Ouders: Henrick Homa en Elisabeth Messon. get.: Agnes Leytsche, Elysabeth Berwer.
— Juny 30. Sigismundus. Ouders: Gerret de Vries en Reyntie Gerretss; get.: Rhene de Mouchy (de Monchy), Margriet Heyers.
Jacobus. Ouders: Hans Jacobss en Margarita Marquet; get.: Hans Ernst van Pelnitz, Clement la Tour, Maria Oudendorps, Martha Hilts.
— July 3. Elisabeth. Ouders: Rhene de Mouchy en Clara de Mouchy; get.: dhr. Charles Tolner, Cornelis Beyer, Elisabeth van Walbeeck. Anna Daems.
— July 7. Frederik. Ouders: Henrick Hessingh en . . . . d'Broers; get.: Robbert Carri, Albert Frederick, Trijntie Bartels.
— July 10. Huybert. Ouders: Jacob de Clercq en Helena Cornelis; get.: Henrick van dr. Knaep, Janneke Philips, Marritien Poelen.
Rachel. Ouders: Jan Pret en Cathalina Grottin; get.: Dirck Scholtess, Herry Huns, Tessel Rauchel, Rachel Jolly.
Johannes. Ouders: Jacob de Groot en Magdalena Janss; get.: Jan Rocuss, Pieter Janss, Dorothea Crousen, Grietie Janss.
Willem. Ouders: Willem Harwets en Janneken Gerretss; get.: Pieter Folles, Willem Janss, Elsien Christiaens, Sara Janss.
— July 14. Dirck. Ouders: Gerret van Rhijn en Grietien Dircx; get.: Cornelis Gijsbertss, Françoys van Venlo, Geertruydt van Bruynsvelt, Anneken van Daelhoven.
— July 17. Grietien. Ouders: Paulus Jacobss en Lijsbeth . . . .; get.: Henrick Rombach, Frederick Vuyrbergen, Anna Bockelss, Anna Janss.
Marretien. Ouders: Jan Jooris en Anneken Henricks: get.: Dorothea . . . ., Jacomijntien . . . .
— July 21. Catharina. Ouders: Bartholomeus Lensy en Dorothea Lensy; get.: . . . . Hael. Willem Paffort, Margreta Heussen, Sara Benoyt.
Henrick. Ouders: Henrick Gerrets Judijck en Maria Judijckx; get.: Dhr. Henrick Hamel, Joffr. Elisabeth Walbeeck.
Evert. Ouders: Gerret Cloet en Anna Maria. get.: Gerret Achterhout, Edmond van Juych, Anneken Rocuss, Maria Willemss.
— July 28. Catharina. Ouders: Jan Meyer en Trijntie Janss; get.: Kiliaen Snijder, Coenraet Hilt, ... Bartels, Elsien Casparss.
Cathalina. Ouders: Pieter Werletter en Elisabeth Duyns; get.: Pieter Vroechop, Matthias Schilder, Anneken Seeman, Margriete Mouss.
— July 31. Jan. Ouders: Henrick Ruyter en Elsken Bruyn; get.: Jan Waldeck, Jooris Clieman, Jacomijntie Thomas, Margriet Lesseur.
Jan. Ouders: Lodewijck Jacobss en Grietien Franss; get.: Christoffel Fort, Lambert de Snijder, Lijsbeth Troncken.
Johannes. Ouders: Philip de Rou en Maria Janss; get.: Jan Lien, Sijvert Snaetman, Grietien Alberts, Trijntien Pepers.
— Aug. 4. Jooris. Ouders: Alexander . . . . en Annetie Han; get.: Joris Kleyn, Pieter Hudden, Elisabeth Barber, Maria Willemss.
Maria. Ouders: Thomas Hetwijck en Dorothea Hetwijcks; get.: Jan Gemmens, Jan Trep, Maria Daube, Janneken Tester.
Catharina. Ouders: Hans Moors en Dorothea Moors; get.: Caspar Jannicken, Michiel Boudewijns, ... Cnoock, Cathalina Alewijns.
Aeltie. Ouders: Henrick Janss en Mettie Janss; get.: Pieter Willemss, Gerret Preckert, Trijntie Plugers, Maria Dircx.
— Aug. 11. Florentius. Ouders: Herry Nots en Lijsbeth Wouters; get.: Pieter van dr. Meulen, Gilliaem Aertss, Anneken van der Veer, Catharina Barents.
Willem. Ouders: Jan Rocuss en Anneke Janss; get.: Willem Verpoorten, Jacomyna Leupen.
Anneken. Ouders: Jacob Meelen en Anneke Janss; get.: Jurriaen Thomas, Hans Oorstadt, Maria van den Keybusche, Pietertie Janss.
— Aug. 14. Pieter. Ouders: Wouter Clasen en Mettie Janss; get.: Pieter Janss van Swoll, Sara Beume.
Johannes. Ouders: Julius Nieuman en Margrieta Croesen; get.: Hans Leenaerts le Bruyn, Jan Rocuss, Elsie Duyns, Ursula Adams.
— Aug. 18. Hessel. Ouders: Michael Faster en Christijntie Vasters; get.: Hessel Heddens, Jan Wolfsteyn, Yda Henricx, Anneken Jasperss.
Maria. Ouders: Paulus Vater en Anneke Janss; get.: Michiel Pieterss; Adriaen Adriaens, Sacharias van dr. Heyden, Tauntie Philips.
— Aug. 21. Jaspar. Ouders: Jacob Jasparss en Hillegond Willemss; get.: Michiel Nieukerck, Claes Pieterss; Lijsbeth Casparss.
— Aug. 25. Christiaen. Ouders: Dirck Janss en Pietertie Jacobss; get.: Jan Jochims, Hans Schaep.
Niclaes. Ouders: Andries Pieters en Margrieta Swart; get.: Nicolaes Brodlin, Gijsbert Willemss, Anneke Janss.

— Aug. 28. Henrick. Ouders: Evert Willemss en Lijsbeth Henricx; get.: Robbert Sandelijns, Joannes Colve, H. Leenaerts la Bruyn, Lijsbeth Martens, Maria van Heeden.

— Sept. 1. Jacob. Ouders: Taeck Kelje en Martha Koe; get.: Jacob Bryn; Wolter Butteler, Barbara Bolfort.

— Sept. 4. Adriana. Ouders: Dhr. Adriaen Becker en Janneken van Dalen; get.: Dhr. Adriaen van Bullestraeten, Steven Becker, Maria Alrichs, Elisabeth Daems.

Lambert. Ouders: Lambert Pieters en Lijsbeth Adriaenss; get.: Henrick van Tongeren, Cornelis Lackro, Trijntie Janss.

Samuel. Ouders: Jan Dentels en Maria Arentss; get.: Abraham Duyn, Elsien Duyn.

— Sept. 8. Henricus. Ouders: Andries Falloo en Anna de Garigos; get.: Sijn Exc[ie] Graef Maurits, Joffr. Elisabeth Walbeeck.

Anneke. Ouders: Jan Stuart en Anneke Stuarts; get.: Abel Willems, Walraven van Ravenswaey, Aeltien Christoffels.

— Sept. 11. Johannes. Ouders: Henrick Alberts en Trijntien Alberts; get.: Regina de Mouchy, Goeltie Knock.

— Sept. 15. Gillis. Ouders: Pieter Ackler en Margriet Recklers; get.: Jurriaen Knouff, Jurriaen Jacobss, Anna Maria Hoets, Anna Andriess.

— Sept. 18. Sander. Ouders: Sander Sanderss en Trijntien Henricx; get.: Elias Vinck, Albert Eeckhout, Caspar Velthuysen, Rebecca Post.

Anneken. Ouders: Abraham Blijesteyn en Janneke Blijesteyns; get.: Wilhelm van Tongeren, Marten Bardowits, Adriaen Henricx, Weyntgen Janss, Elisabeth Wolff.

— Sept. 25. Willem. Ouders: Jan Beyer en Elsien Janss; get.: Alexander Thomas, Janneken Fops.

Elsien. Ouders: Jacob Clasen en Magdalena Janss; get.: Henrich Buysaek, Claes Meyer, Neeltien Cocks, Elsien Warmelits.

— Sept. 29. Cosmo. Ouders: Dhr. Henrick de Moucheron en Cornelia Struys; get.: Dhr. Wilhelm Piso, Cosmo de Moucheron, Maria Alrichs, Clara Kesslerus.

— Oct. 2. Jacob. Ouders: Ysaac Jacobs en Weyntien Harmanss; get.: Jacob Vreybolt, Lijsbeth Pieterss.

Grietien. Ouders: Symon Janss en Lyntien Barents; get.: Pieter Reinerts, Pieter Harmanss, Anneke Vrenles, Trijntie Barens.

Dirck. Ouders: Jacob Dircks en Agneta Helmes; get.: Jan van Rechteren, Simon Janss, Elisabeth Wouters.

— Oct. 6. (N. N.). Ouders: Willem Taermaer en Maria Taermaer; get.: Thomas Mortumer, Willem Gaermaer, Elisabeth Nieuman.

Agniete. Ouders: Johan Mulder en Cathalina Mulder; get.: Sedneum van Points, ... Hoff, Wilhelmina Geylgram, Elsie Duynen.

Maria. Ouders: Eduard Stevens en Anneken Baeyers; get.: Dhr. Hans van Koin, Sedneum van Points, Maria Baeyers.

Margriet. Ouders: Pierre Bonjour en Maria de Garigues; get.: Johan Caerck, Margrieta Solers.

— Oct. 9. Lijsbeth. Ouders: . . . . Leigston en Aeltien Weeren; get.: Marcus Dicx, Helena Troeben.

— Oct. 13. Grietien. Ouders: Symon Adriaenss en Eeffie Dircx; get.: Henrick van Schoonhoven, Grietien Henricx.

— Oct. 16. Sophia. Ouders: Gerret ten Beeck en Geertruyt van Hoornenburgh; get.: Jan Cardinael, ... Coets, Judith Boels.

— Oct. 20. Pieter. Ouders: Hans Hanssen en Geertien Pieters; get.: Eduard Stevens, Jan Janss, Sijvert Martens, Janneken ten Beeck.

Anneken. Ouders: Matthijs Sybrants en Marretien Abrahams; get.: David Knibben, Jan Janss, Catharina Eltermans, Janneken van Heelen.

— Oct. 23. Henrick. Ouders: Aert Aertsen en Grietgen Janss; get.: Wilhelmina . . . .

— Oct. 27. Abraham. Ouders: Françoys Blonde en Janneken Blonde; get.: Dne. Samuel de Coninck, Anthoni Morretten, Judith Vermeulen, Lijsbeth Masuyr.

— Nov. 3. Jacob. Ouders: Dirck Everhardts en Apollonia Coymans; get.: Jacob Hamel, Pierre Joan, ... Coymanss, Geertruyt Hack.

Leentien. Ouders: Gerret de Clein en Engeltien de Clein; get.: Marten Mariniss, Françoys van Venloo.

— Nov. 6. Albert. Ouders: Albert Albertss en Janneken Janss; get.: Jan Greven, Ernst la Croy, Cornelia Buys.

— Nov. 20. Johannes. Ouders: Christoffel Louys en Maria Funders; get.: Volckert Harmanss, Johannes Tripenhou, Jan Pieterss, Matthijs Vleyshouwer, Maria Remnet, Geertien Meyers, Anna Claer.

Gerret. Ouders: Henrick Gerrets en Yda Henricks; get.: Pieter Janss, Ambrosius Sartor, Anna Jaspers.

Margriet. Ouders: Jan Janss Groen en Aeltien Lubberts; get.: Gillis van Luffelen, Janneken Taffeniers, Elsien Thomass.

— Nov. 24. Bartholomeus. Ouders: Dhr. Reynier van Groensteyn en Joffr. Margrita Struys; get.: Jacob Alrichs, Wilhelmus Piso, Cornelia de Moucheron.

Lijsbeth. Ouders: Willem Maessoort en Anna Bannussi; get.: Françoys Piccard, Lijsbeth Stevens.
Anthoni. Ouders: Willem Hamlijn en Margareta Hamelijns; get.: Dhr. Paulo Anthonio Daems, Capⁿ Andries Fallo, ... van Ceulen.
Margriet. Ouders: . . . . Gaest en Maria Vaski; get.: Egbert Janss, Margriet van Stralen, Trijntie Barents.
— Nov. 27. Frans. Ouders: Daniel Dormont en Rosina Dormonts; get.: Jacob Thomas, ... Raem, Franciscus Katen, Anna Snijtie.
Gerret. Ouders: Adam Gerrets en Philippina Penbroecks; get.: Paulus de Brabander, Dirck Alijck, Lijsbeth Wouters, Janneken Clasen.
— Dec. 1. Jan. Ouders: Claes Meyer en Catharina Meyers; get.: Caspar Cock, Willem Bierboom, Magdalena Janss, Cathalina Reppens.
Gerret. Ouders: Jan Gerrets Buys en Grietien Corssen; get.: . . . . Retz, Cas Janssen, Christina Jacobs, Maria van Breck.
Henrick. Ouders: Gerret Janss en Rijckie Gerrets; get.: Jan Paerent, Rhene de Monchy, Elysabeth Ariaens. Anneken Christiaenss.
Perijntien. Ouders: Hans Jurriaens en Maria Vreme; get.: . . . . Boybi, Jacob Froens, Fortuna Gerrets.
Jan. Ouders: Jacob Janssen en Ariaentien Ariaenss; get.: Henrick Janss, Thomas Clasen, Theuntien Henricx, Lijsbeth Janss.
(N. N.). Ouders: Jacob Bruyns en Anneken Pieters; get.: Jan Stender, Jan Janss, Dirckien Janss, Grietien Andriess, Margriet Claess.
— Dec. 4. Pieter. Ouders: Andries Pieters Schaep en Trijntie Pieters; get.: Dirck Henricx, Jan Janss, Vrowke Wiedemans.
Maria. Ouders: Pieter Willemss en Dorothea Willems; get.: Willem Spaffer, Willem Messon, Agniet Pollijn.
Thomas. Ouders: Paulus Andriess en Machtelt Henricx; get.: Herman Henricx, Gerret ten Beeck, Janneken Cardinaels.
— Dec. 8. Grietien. Ouders: Claes Pieters en Aeltien Robberts; get.: Pieter Thymonss, Willem Clasen, Stijntien Gerrets, Wijntien Janss.
— Dec. 18. Willem. Ouders: Wilhelmus Edmond en Stijntien Henricx.
— Dec. 21. Dorothea. Ouders: Theunis Janss en Wybrich Croesen; get.: Jan Jacobss. Vischer, Pieter de Raet, Margriet van Stralen, Maria Tielmans.
1642. Jan 1. Jacobus en Maria. Ouders: Richard Pattmoer en Maria Pattmoers; get.: Jacob van Lintzenich, Willem Baeck, Jaques Bollan, Maria Teller, Lijsbeth Masuer.
— Jan. 8. Adriaen. Ouders: Gerret Maess. Snoeck en Aeltien Bouwens; get.: Henrick van Bergen, Coenraet Paessen, Hilletien Janss.
— Jan. 12. (N. N.). Ouders: Dirck Henricx; get.: Abraham Varlet, ... Becx, Elsien Thomas.
— Jan. 15. Willem. Ouders: David Bennet en Elisabeth Janss, get.: Jooris Glendey, Willem Messon, Anna Boswel.
— Jan. 29. Adriaen. Ouders: Adriaen Adriaenss en Grietien Janss; get.: Laurens Martenss, Anneken Christiaenss.
— Febr. 5. Jan. Ouders: Hans Tubalts en Catharina Tubalts; get.: Hans Casparss, Ruttger Reeman, Jan Dircks, Margriet Couvers, Janneken Rensbach.
— Febr. 9. Jacob. Ouders: Jan Janss en Betjen Joosten; get.: Caspar Leenaerts, Jan van Onden, Anneken Hermanss, Aeltien Janss.
— Feb. 12. Louys. Ouders: Abraham . . . . en Catharina Claes; get.: Henrick van Enden, Hans Schuttdagh, Lowysien Pieters.
— Feb. 19. Anneken. Ouders: Matthijs Venders, en Elsje Casparss; get.: Jan Hemwith, Andries Meeryn, Sara Hanssen, Anneke Harmanss.
— Feb. 23. Pietie. Ouders: Abraham Verhels; get.: Johannes Grevinck, Cornelis Spijcker, Janneken Janssen.
— Meert. 5. Dirck. Ouders: Symon Janss en Maretie Wouterss; get.: Jan Cornelis. Lichthart, Claes Cabel, Elisabeth Wouterss.
— Meert. 12. Maria. Ouders: Francisco Rodrigues en Lysbeth Janss; get.: Guilliaem Steenwinckel, Weyntien Janss.
(N. N.). Ouders: Pieter Janssen en Lysbeth Mervellie; get.: Samuel Reijnierss, Jan Caer, Lysbeth Lenze.
— Meert. 19. Ennetie. Ouders: Jan Janssen en Christien Alberts; get.: Claes Sprenckhuysen, Ambrosius Kemp, Henrick ter Heyden, Aeltien ter Heyden, Helena Dirckx.
— Meert. 23. Dorothea. Ouders: Meynert Meynertss, en Janneken Janss; get.: Jan Rocuss, Maerten Elemans, Dorothea Croesen.
— Meert. 30. Janneken. Ouders: Jan Delmans en Jacomijntie Delmans; get.: Jan Blaubeck, Adam Jacobss, Janneken Clasen, Wybrant Janss.
— Apr. 2. Anna Catharina. Ouders: Osewalt Scholten en Anna Claes; get.: Cornelis Bremer, Catharina Barents, Elsien Thomas.
— Apr. 9. Abraham. Ouders: Job Janssen en Geertien Janss; get.: Jan Janss, Aeltien Janss.
(N. N.). Ouders: Johannes Bergerijn en Elysabeth Verdion; get.: Dhr. Henrick Hamel, Theodora Coets.
Symon. Ouders: Jan Martenss en Sara Pieterss;

1642

get.: Dirrick Tooden, Johannes Douwess, Trijntien Gijsbertss.

Anna Catharina. Ouders: Hans Reeders en Anna Scheerin; get.: Marten Michielsen, Johannes Becker, Jan Withal, Anna 'Gerrets, Catharina Maurits.

— Apr. 13. Catharina. Ouders: Claes Vriet en Mary Michielsen; get.: Harman Henricx Keesbergen, Boudewijn Pouluss, ... Cornelis, Cathalina Machtelts.

— Apr. 16. Anna. Ouders: Matthijs Draver en Maria Jacobss; get.: Jan de Vogelaer; Albert van Breugel, Elisabeth Walbeecks.

Gerretie. Ouders: Jan Davitsen en Magdalena .... get.: Jan Christoffels v. ter Veer, Thomas Kalton, Gerretie Clasen, Sara Jonass.

— Apr. 23. Trijntie. Ouders: Henrick Hoffaert en Trijntie Ottens; get.: Marten Roeloffs, Trijntien Henricx.

— May. 4. Jochim. Ouders: Hans Schaep en Judith Miswalt; get.: Albert ter Beeck, Mathias Mat, Geertien van der Hoornenburch, Annetie Jartiers.

— May. 21. Adries. Ouders: Jan Arents en Janneken Arents; get.: Andries d'Arriette, Janneken Gilliss.

— May. 25. Johannes. Ouders: Caspar Kock en Elsien Kocx; get.: Henrick Bruynsvelt, Cornelis Breemer, Anneken Speron.

Sara. Ouders: Carel de Smeth en Machtelt Pieters; get.: Jacob de Creuz, Elsien Thomass.

— May. 29. Johannes. Ouders: Henrick Janss en Geertruyt . . . . get.: Jacob Wolff, Frans Bruyn, Clara Sibelius.

— Juny. 15. Margarita. Ouders: Jan Bruyn en Janneken Clasen; get.: Paulus Hermanss, Robbert Ketperten, Janneken Roeloffs, Maria Matthijs.

— Juny. 18. Elisabeth. Ouders: Claes Hensteen en Magdalena Janss; get.: Henrick Thomass, Elysabeth Lowysen, Thomas Persoon.

— Juny. 25. Pieter. Ouders: Pieter Pieterss en Anneken Pieterss; get.: Dirck Herretsen, Christiaen Gerrets, Elsien Roeloffs, Anneken Cornelis.

Christoffel. Ouders: Julius Nieuman en Margriet Croesen; get.: Pieter Janssen. Andries Heym, Dorothea Croes.

Anna. Ouders: Cornelis Pauluss en Ysabel Mile; get.: Henrick Nutte, Jaques Corvall, Elsien Rogiers, Magdalena Michielsen.

Jan. Ouders: Jan Mory en Anna Moory; get.: Jan Thomass, Willem Masen, Grietin Mins, Janneken Vosters.

— Juny 29. Grietien. Ouders: Jacob Reyps en Talla Jacobs; get.: Samuel Halters, Dirck Roup, Maria Monchy, Anneken Rocuss.

— July 2. Elias. Ouders: Hans Jacobss en Ursula Pieterss; get.: Elias Heyer, Hans Pieterss, Michiel Jacobs. Wolff, Janneken Dirckx, Anna Clara Hayls.

— July 6. Asmus. Ouders: Hans Asmus en Marrittien Janss; get.: Jan Reynierss, Dirck Janss, Marritie Janss, Trijntie Janss.

Maria. Ouders: Elias Heyer en Ursula Heyers; get.: Hans Christoffels, ... Jurriaens, Maria Monchy, Maria Corneliss.

— July 9. Anthonette. Ouders: Jacob de Somer en Henrickien Janss; get.: Evert Smith, Cornelis Henricx, Geertien de Bouts, Trijntien Wigbolts.

— July 13. Anneken. Ouders: Marcus Heersens en Maria Michielsen; get.: Jan Rocuss, Pieter Rombouts, Maria Alrichs, Margrieta Groensteyns.

— July 20. Poulus. Ouders: Jaques Valet en Anneken Janss; get.: Pierre Bonjour, Anna Garigues.

— July 27. Anna. Ouders: Johannes Beyer en Geertruyt Beyers; get.: Frederick van de Graeff, Hans Daerstadt, Anneken Christiaenss.

Marten. Ouders: Michiel Janss en Elsien Janss; get.: Dhr. Jan Corn. Lichthart, ... de Bruyn, Susanna Seewes.

Janneken. Ouders: Jan Henricksen en Marritgen Fredericx; get.: Jan Willems, Jan van Moerbeeck, Machtelt Pieters, Cathalijntie Alters.

Grietien. Ouders: Claes Pieters en Anneken Barents; get.: Jan Cardinael, Henrick Predorius, Weyntgen Janss, Grietien Henricx.

— July 30. Anneken. Ouders: David Eyben en Anneken Jacobss; get.: Sybrant Thijssen, Jan Lucass, Grietien Maerts, Geertien Pieters.

Magdalena. Ouders: Pieter Willekens en Jeye Willekens; get.: Elias Hoyer, Jan Cuyper. Magdalena Dircx, Trijntie Symonss.

Petronella. Ouders: Caspar van Heussen en Geertruyt Hack; get.: Jan van Hooren, Jacob Coets, Anna Hack, Susanna Coeymans.

— Aug. 6. Bartie. Ouders: Bartholomeus Cornelis en Magdalena Gerretss; get.: Michiel Vosters, Thomas Hamelingh, Janneken Cornelis, Agniete Casparss.

— Aug. 10. Françoys. Ouders: Jan Jochims en Elisabeth Hellinck; get.: Andries Doutry, Jan Coppijn, With Withmans, Anneken Jagers.

— Aug. 17. Albert. Ouders: Albert van Wroch en Margarita Symons; get.: Gerret Bosch, Albert Booy, Trijntien Paulus, Maria Rentes.

— Aug. 20. Anneken. Ouders: Samuel van Goedenhuyse en Maria Grentiers; get.: . . . . van Hessen, Pieter Janssen, Jacomijntien Grentiers, Grietien van Goedenhuyse.

Medegedeeld door C. J. WASCH.

(Wordt vervolgd).

225

De oude kerkregisters in ons land.
(Vervolg).

DALEN.

Alhier berusten in het gemeente-archief:

Een doopboek van 1713—1811.

Een register van geboorten en overlijden van 1811.

Een register van acten en trouwbeloften en afkondigingen van 1811—1812.

Een register van huwelijksproclamatiën van 1812 tot 1816.

DALFSEN.

Een doopboek van de Hervormde gemeente van Dalfsen van af 9 November 1679 tot en met den jare 1694, en in dat zelfde boek aanteekeningen van personen die haar huwelijksproclamatiën ontvangen hebben in de kerk te Dalfsen en in den H. huwelijken staat bevestigd zijn van af 16 November 1679 tot in den jare 1694.

Een dito doopboek van af 6 Januari 1695 tot en met den jare 1716 en daarin mede aanteekeningen van personen die ten huwelijk afgekondigd en getrouwd zijn van den 6 Januari 1695 tot en met den 19 December 1697.

Een dito doopboek van den jare 1717 tot en met den jare 1763.

Een dito doopboek van den jare 1764 tot en met den 12 Augustus 1811.

Een doopboek van de Roomsch-Katholieke gemeente van de jaren 1695 tot en met het jaar 1750.

Een dito doopboek van af het jaar 1751 tot en met 23 Juni 1769.

Een dito doopboek van af 1 Juli 1769 tot en met den 3 Maart 1812.

Een trouwboek van de Hervormden van af den 24 November 1741 tot den 21 Juni 1795.

Een trouwboek van af den 20 Juni 1795 tot den 5 November 1803 en daarin mede aanteekeningen van trouwen te **Nieuwleusen** van den 4 September 1791 tot en met 10 Mei 1795.

Een boek Protocol van huwelijken van den 12 Januari 1804 tot den 4de van Zomermaand 1809.

Een pakket met onderscheidene losse akten van ingeteekende, geproclameerde en voltrokken huwelijken in 1809 tot en met den 6 April 1811, door den voormaligen schout A. C. Bouwmeester, opgemaakt en den 2 Juli 1827 gedeponeerd volgens nota.

Een dooden of begraven boek van af 1770 tot en met 1805.

Een register van aangave der overledenen en van het afgeven der permissiebilletten ter begraving van af 1806 tot den 8 Mei 1811.

Een register van aangenomen en behouden familienamen door de ingezetenen van de gemeente Dalfsen van of 1812 tot en met 1826.

DANTUMADEEL.

Doopboek van **Rinsumageest** en **Sijbrandahuis** van 1628—1812.

Trouw- en proclamatieboek van idem van 1772—1808.

Idem van **Budaard** en **Janum** van 1772—1811.

Doopboek van idem idem van 1667—1812.

Idem van **Dantumawoude, Wouterswoude** en **Driesum** en **Zwaagwesteinde** van 1697—1750 en van 1750—1812.

Belijdenisboek van idem van 1697—1750 en van 1752—1810.

Trouw- en doopboek van **Akkerwoude, Murmerwoude** en **Veenwouden** van 1706—1812.

Trouw- en proclamatieboek van **Akkerwoude** en **Murmerwoude** van 1772—1810.

Trouw- en doopboek van **Veenwouden** van 1755 tot 1812.

Register van personen die in het district Dantumadeel in den huwelijken staat zijn bevestigd, opgemaakt uit de lijsten der leeraren, ter secretarie ingekomen en die door het gerechte op vertoon van attestatien zijn bevestigd volgens publicatie van 29 April 1796 van 1796—1805.

Al deze boeken zijn afzonderlijk ingebonden met uitzondering van het doopboek van **Dantumawoude** c. a. en het belijdenisboek van die gemeente van 1697—1750, die los zijn en zich bevinden in cartonnen doosjes.

DELDEN.

Een doopboek der Roomsch Katholieke gemeente van 1673—1726.

Huwelijks- en doodakten van Mennonieten van 1733, 1792, 1806 en 1811.

Een doopboek der Hervormde gemeente van 1647 tot 1680.

Een idem van 1680 tot 1732.

Een trouwboek van de Hervormde gemeente van 1674—1732.

Een doopboek van de gemeente **Ambt Delden** met de buurtschappen **Oele, Woolde** en **Beckum** (thans behoorende tot de gemeente **Hengelo**) van 1733—1793, waarin tevens voorkomt een trouwboek van 1793—1810.

Een doopboek van de Roomsch Katholieke gemeente van **Hengevelde** (gemeente **Ambt Delden**) van 1726 tot 1796.

Een idem van 1796—1812.

Een trouwboekje dierzelfde kerkelijke gemeente van 1708—1813.

DELFT.

Lijst van al de doop-, trouw- en overlijdensboeken, berustende op het bureau van den burgerlijken stand der gemeente Delft.

Doopboeken van de Oude-kerk der Gereformeerden:

Van 1 November 1616—31 Juli 1624.
Idem 1 Augustus 1624—31 Juli 1642.
Idem 1 Augustus 1642—27 Augustus 1658.
Idem 1 September 1658—18 Juni 1664.
Idem 20 Juni 1664—31 December 1684.
Idem 1 Januari 1685—31 December 1703.
Idem 1 Januari 1704—31 December 1734.
Idem 1 Januari 1735—31 December 1756.
Idem 1 Januari 1757—31 December 1791.
Idem 1 Januari 1792—31 December 1811.

Doopboeken van de Nieuwe-kerk der Gereformeerden:
Van 9 October 1616—31 Maart 1624.
Idem 1 April 1624—10 Augustus 1636.
Idem 14 Augustus 1636—31 December 1649.
Idem 1 Januari 1650—31 December 1660.
Idem 1 Januari 1661—31 December 1682.
Idem 1 Januari 1683—31 December 1710.
Idem 1 Januari 1711—31 December 1742.
Idem 1 Januari 1743—31 December 1766.
Idem 1 Januari 1767—31 December 1795.
Idem 1 Januari 1796—31 December 1810.
Idem 1 Januari 1811—31 December 1811.

Doopboek van de Gasthuis-kerk van 11 Januari 1667—17 November 1811.

Idem van de Waalsche-kerk van 9 Februari 1620 tot 4 Augustus 1811.

Idem van de Luthersche-kerk van 23 December 1753 tot 30 December 1774.

Idem van de Evangelisch Luthersche-kerk van 20 October 1774—29 December 1811.

Idem van de Remonstrantsche gemeente van 4 Juli 1674—16 April 1809.

Idem van de Augsburgsche Confessie van 17 Juli 1617—10 December 1758.

Doop-, trouw- en overlijdensboek der Roomsch Katholieke-kerk op 't Bagijnhof van 1 Januari 1671—3 Juli 1736.

Doopboek van een Roomsch Katholieke-kerk op het Bagijnhof van 13 September 1736—24 October 1771.

Doop-, trouw- en overlijdensboek van de Oud-Roomsch Katholieke gemeente van 4 Juni 1671—25 December 1811.

Doopboek van de Oude Roomsch Katholieke-kerk van 1 Januari 1709—31 December 1762 en van 1 Januari 1763—31 December 1811.

Idem van de Nieuwe Roomsch Katholieke-kerk van 28 Maart 1796—31 December 1811.

Idem van het genootschap Christo Sacrum van 1 December 1801—31 December 1811.

Huwelijksleggers van de Gereformeerde kerken:
Van 25 Februari 1584—30 Maart 1596.
Idem 10 Maart 1618—26 September 1626.
Idem 7 November 1626—16 October 1632.
Idem 23 October 1632—25 December 1638.
Idem 1 Januari 1639—30 December 1645.
Idem 3 Januari 1637—30 December 1645.
Idem 13 Januari 1646—25 December 1649.
Idem 1 Januari 1650—30 December 1656.
Idem 6 Januari 1657—31 December 1660.
Idem 8 Januari 1661—27 December 1664.
Idem 3 Januari 1665—29 December 1668.
Idem 3 Januari 1665—28 December 1669.
Idem 4 Januari 1670—29 December 1674.
Idem 6 Januari 1674—28 Augustus 1677.
Idem 5 Januari 1675—7 Februari 1682.
Idem 7 Februari 1682—26 Juli 1687.
Idem 3 Augustus 1687—27 December 1692.
Idem 3 Januari 1693—26 December 1699.
Idem 2 Januari 1700—24 December 1706.
Idem 1 Januari 1707—29 December 1714.
Idem 5 Januari 1715—25 December 1723.
Idem 1 Januari 1724—29 December 1731.
Idem 5 Januari 1732—31 December 1740.
Idem 7 Januari 1741—27 December 1749.
Idem 6 Januari 1759—26 December 1767.
Idem 4 Januari 1777—27 December 1783.
Idem 3 Januari 1801—19 December 1807.
Idem 3 Januari 1807—11 Juli 1811.

Huwelijksleggers van de Fransche kerk:
Van 1 Augustus 1643—29 September 1668.
Idem 5 Januari 1669—26 December 1682.

Huwelijksproclamatiën van de Oude-kerk der Gereformeerden: (van 1717—1724 ontbreekt).
Van 4 April 1705—26 September 1711.
Idem 3 October 1711—26 Juni 1717.
Idem 1 Januari 1724—29 Januari 1731.
Idem 5 Januari 1732—31 December 1740.
Idem 7 Januari 1741—26 December 1750.
Idem 3 Januari 1761—28 December 1771.
Idem 4 Januari 1772—29 December 1781.
Idem 5 Januari 1782—31 December 1791.
Idem 7 Januari 1792—26 December 1801.
Idem 17 Januari 1756—13 September 1794, betreffende personen waarvan de een tot de Gereformeerde en de andere tot de Roomsch Katholieke godsdienst behoort.

Huwelijksproclamatiën van de Nieuwe-kerk der Gereformeerden:
Van 4 September 1677—14 September 1682.
Idem 7 Februari 1682—26 Juli 1687.
Idem 3 Augustus 1687—27 December 1692.
Idem 3 Januari 1693—27 December 1698.
Idem 3 Januari 1699—28 Maart 1705.
Idem 4 April 1705—26 September 1711.
Idem 3 October 1711—26 Juni 1717.
Idem 1 Januari 1724—29 December 1731.
Idem 5 Januari 1732—31 December 1740.
Idem 7 Januari 1741—26 December 1750.

Idem 2 Januari 1751—27 December 1760.
Idem 3 Januari 1761—28 December 1771.
Idem 5 Januari 1782—31 December 1791.
Idem 7 Januari 1792—26 December 1801.
Idem 2 Januari 1802—13 Juli 1811.

Idem 17 Januari 1756—13 September 1794, betreffende personen, waarvan de een tot de Gereformeerde, de andere tot de Roomsch Katholieke godsdienst behoort.

Huwelijksproclamatiën van de Fransche-kerk:
Van 11 Augustus 1795—27 October 1811.

Trouwboeken van een Roomsch Katholieke-kerk op 't Bagijnhof en van de Oud-Roomsch Katholieke gemeente (zie doopregisters).

Trouw- en overlijdensboek van de Nieuwe Roomsch Katholieke-kerk van 18 Sept. 1796—12 Januari 1812.

Huwelijksproclamatien van 10 April 1678—24 Augustus 1800.

Trouwboek van 4 Januari 1587—27 December 1592.
Idem 3 Januari 1593—26 December 1599.
Idem 2 Januari 1600—28 Maart 1604.
Idem 4 April 1604—23 Augustus 1609.
Idem 30 Augustus 1609—28 Februari 1621.
Idem April 1621—27 December 1626.
Idem December 1575—29 December 1754.
Idem 26 Januari 1755—21 Juli 1811.
Idem 12 Augustus 1792—21 Juli 1811.

Registers van begraven in de Oude- en Nieuwe-kerk:
Van 1 Augustus 1593—21 September 1602.
Idem 22 September 1602—30 Juni 1613.
Idem 3 Juli 1613—30 April 1628.
Idem 1 Mei 1628—1 Januari 1644.
Idem 4 Januari 1644—31 Januari 1656.
Idem 1 Februari 1656—30 October 1666.
Idem 1 November 1666—18 Juli 1671.
Idem 19 Juli 1671—27 Juni 1676.
Idem 28 Juni 1676—30 November 1681.
Idem 1 December 1681—4 Juni 1689.
Idem 5 Juni 1689—3 Januari 1699.
Idem 4 Januari 1699—16 Januari 1710.
Idem 1 Januari 1710—30 December 1722.
Idem 2 Januari 1723—13 November 1734.
Idem 14 November 1734—4 November 1747.
Idem 5 November 1747—30 December 1763.
Idem 2 Januari 1764—30 December 1784.
Idem 3 Januari 1785—4 Januari 1800.
Idem 2 Januari 1800—4 Januari 1806.

Registers van overlijden van 1 Januari 1806—31 December 1811. In het gasthuis van 6 Januari 1790—7 December 1811, van een Roomsch Katholieke-kerk op 't Bagijnhof. Zie doopboeken van de Oud-Roomsch Katholieke-kerk. Zie doopboeken van de Nieuwe-Roomsch Katholieke-kerk en trouwboeken van de Nieuwe Roomsch Katholieke-kerk.

Alphabetische lijsten der doopelingen, ouders en getuigen in de Oude-kerk der Gereformeerden van 1700—1750.

Idem van de Nieuwe-kerk der Gereformeerden van 1700—1750.

Idem op de doopregisters Oude en Nieuwe-kerk der Gereformeerden van 1751—1791.

Op de doopregisters van de Oude- en Nieuwe-kerk der Gereformeerden, de Gasthuis-kerk en de Walsche-kerk van 1792—1811.

Op het doopregister van de Oud-Roomsch Katholieke-kerk van 1751—1791.

Op de doopregisters van de Remonstrantsche-kerk, Luthersche-kerk, Roomsch Katholieke Oude-kerk, R. K. Nieuwe-kerk, kerk der Oud-Roomsch Katholieke gemeente en van het kerkelijk genootschap Christo Sacrum van 1792—1811.

Op de trouwboeken van 1751—1791.
Idem van 1795—1811.

Op de registers van begraven in de Oude- en Nieuwe-kerken der Gereformeerden van 1792—1805.

Op het register van overlijden van 1806—1811.

Registers van den Impost op het trouwen en begraven van 1705—1805.

Register betreffende het aannemen van geslachtsnamen.

DEURNE.

Trouwregisters gehouden door schepenen van 1664—1696, 1697—1714, 1714—1733, 1733—1760, 1760—1789, 1789—1800, 1800—1810.

Registers van de gedoopten door den pastoor van Deurne en **Liessel** van 1697—1743 en van de huwelijken door den pastoor van 1698—1736 en enkele van 1740 en 1741.

Register van gedoopten door den pastoor van Deurne van 1743—1779.

Register van gedoopten van Deurne en **Liessel** van 1789—1810; van huwelijken van 1796—1810 (van den pastoor).

Register bevattende de namen van de getrouwden in Deurne en **Vlierden** van 1655—1774; van de gedoopten van 1718—1810. Verder van getrouwden van 1781—1794 (van de predikanten).

Doodboeken van Deurne, gehouden door den koster van 1718—1760, 1720—1774, 1775—1810.

Register der dooden te **Liessel** van 1770—1796.

Lias bevattende doodlijsten van Deurne van 1761 tot 1769.

DEURSEN.

Doopboeken der Roomsch Katholieke gemeente van 2 Augustus 1704 tot 4 October 1798.

Trouwboeken Idem van 15 October 1704—6 Februari 1798.

Begraafboeken der Roomsch Katholieke gemeente van 3 October 1704—5 October 1798.

Doopboeken Idem van 13 April 1793—20 Februari 1811.

Trouwboeken Idem van 3 Mei 1793—24 Juli 1810.

Overlijden Idem van 19 Mei 1793—4 Juli 1810.

Doopboeken Idem van **Dennenberg** van 8 November 1707—29 Januari 1811.

Trouwboeken van 24 Februari 1710—29 Nov. 1808.

Begraafboeken van 7 Nov. 1707—23 Maart 1811.

DEVENTER.

Bij den Burgerlijken Stand op het raadhuis berusten:

Register van echt- of huwelijkszaken van 1591 tot 1811, in 14 deelen.

Register van in de kerk gehuwden van 1796—1811, 1 deel.

Doop- en huwelijksboek der Waalsche gemeente van 1703—1803, 1 deel.

Doop-, proclamatien- en ledematenboek van de Luthersche gemeente van 1687—1749, met aanteekeningen tot 1781, 1 deel.

Doopboek a° 1749, ledematenboek a° 1782, proclamatieboek a° 1782 van de Luthersche gemeente, 1 deel.

Aanteekening der geboorte van de kinderen der doopsgezinden van 1785—1811.

Doopboek van de Hervormde gemeente van 1591—1811, 9 deelen.

Doopboek der Roomsch Katholieke gemeente van 1719—1811, 3 deelen.

Lijst der ouders en kinderen van de Israelitische gemeente op 12 September 1811.

Doodboek en boek van begraven van de Broederenkerk van 1718—1795, 7 deelen.

Doodboek en boek van begraven van de Grootekerk van 1674—1811, in 3 deelen.

Sterfregister van de Groote-kerk van 1806—1811, 1 deel.

Register van begraven van de Berg-kerk van 1739 tot 1795, 14 deelen.

Doodboek van de Berg-kerk van 1795—1811, 1 deel.

Register van begraven van personen uit **Epse, Oxe, Weteringe,** enz. van 1740—1806, 2 deelen.

Alleen de doop- en trouwregisters zijn van 1800 af gealphabetiseerd.

DIEDEN.

De kerkregisters bestaan alhier van af 1674—1809.

De registers van den burgerlijken stand van af dien tijd tot op heden.

DIEMEN.

Onder de gemeente Diemen is begrepen **Oud Diemen, Over Diemen, Diemerdam, Diemerbrug** en de **Stammerdijk.**

Aanwezig in 't archief der gemeente:

Bedeeling- en trouwboeken van 1749—1794 (weezen en huisz. armen).

Akten van 1693—1794 (kerktrouwboek).

Solemnisatie van 1726—1749 (rechtstrouwboek).

Idem van 1749—1779 Idem.

Idem van 1779—1803 Idem.

Idem van 1803—1812 Idem.

Akten van 1792—1803.

Hervormde doopboeken van 1693—1792 en van 1792—1812.

Roomsch Katholiek doop- en trouwboek van 1692—1741 en van 1741—1812.

Diemer kerkhof. Begraafregister van 1724—1773, van 1773—1807 en van 1808—1812.

Register van begravenen op het nieuwe kerkhof aan de Weesper Vaart van 1778—1812.

DIEPENHEIM.

In het archief dezer gemeente zijn de volgende oude kerkregisters aanwezig:

Een trouwboek loopende van 1696—12 April 1766.

Een trouwboek loopende van Juli 1791—16 December 1810.

Een doopregister van 8 April 1683—18 Mei 1766.

Een doopregister van 25 Mei 1766—12 Juli 1812.

Een naamlijst van Communicanten, welcke angenomen sijn van 1683—1766.

De registers sub. 1, 3 en 5 zijn in één deel ingeschreven, terwijl de registers sub 2 en 4 ieder een afzonderlijk deel uitmaken. Allen zijn afkomstig van de Nederduitsche Hervormde kerk.

DIEVER.

Ter secretarie dezer gemeente berusten de navolgende registers:

Een doopregister van 1 Januari 1676—Dec. 1725.

Een Idem van 1 Januari 1726—December 1811.

Huwelijksregisters loopende van 25 April 1751—December 1770 en van Januari 1772—1829.

Een lidmatenboek van September 1726—1811, deze vier gebonden in 2 banden.

Bovendien een cahier, waarin de overledenen zijn opgeteekend, met den titel:

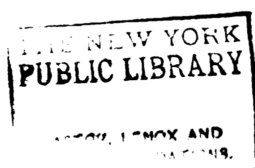
Een register van aangegeven lijken, loopende van 23 Januari 1806—24 Juli 1812.

DINTELOORD.

Trouwregister beginnende met den jare 1616 en eindigende den 2 November 1659.

Doopregister beginnende den 4 Juli 1660 en eindigende den 15 November 1676, en trouwregister beginnende den 27 Juni 1660 en eindigende den 10 October 1728, in één band.

(Wordt vervolgd).

Behoort bij N° 8 van het Algemeen Nederlandsch Familieblad, 5e Jaargang, 1888.

Boekdrukkersmerk van Gerard van den Hatart.

Boekdrukkersmerken der Scheffers.

Het geslacht Schoeffer, later Scheffer en Scheffers, boekdrukkers te 's-Hertogenbosch van 1541—1796.
(Vervolg).

Jan Schoeffer of Scheffer.
(Met een plaat).

De zoon van Jan Schoeffer of Scheffer en Anna Bottermans.

De drukkerij zijns vaders werd door hem met gunstig gevolg voortgezet, zoodat mij van hem de meeste drukken zijn voorgekomen. Op verzoek der regeering van 's-Hertogenbosch, werd hij bij privilegie van Alexander Farnese, hertog van Parma, van den 21 April 1580, en bij een dergelijk van den 24 December 1587, door den raad van Brabant, bevoorrecht met het drukken van alle plakaten, die van wege Philippus de II, Koning van Spanje, te 's-Hertogenbosch zouden gezonden worden.

Deze beide privilegiën op perkament in originali worden nog in het archief der stad 's-Hertogenbosch bewaard en zijn onder de bijlagen B en C opgenomen.

Uit het volgend eigenhandig briefje van Scheffer (1), leeren wij de prijzen van eenige boekjes kennen.

«Eersame beminde goeden vryent.

·U scryven gedateert den .... is mij wel ter hant gecomen ende sende u naer begeeren de .... paircelen te weeten:

24	Tobias	36 st.
24	Figueren	36 st.
2	Commentaria Caecaris . .	12 st.

Summa 4 gulden vier stuyvers.

Voerts als aengaende dat Medensboeck en is bij ons nyet gedruckt, dan hebben die gedruckt tot Dordrecht ons costende 3 gulden Hollants.

Wyders en can ick u nyet gescryven dan u bevelende in den al .... Heere ende behoeft u yets anders meer dan scryf ende men sal u gedyenstelijck weesen.

Gescreven met haeste desen .... A° 1598.

U ten dyenst Jan Scheffer.»

Ick seynde u voir nieuwenheyt XII publicatyen van den pays II st.

Summa vier gulden VI stuyvers.

Hij had in huwelijk Elisabeth, dochter van Antonius van den Hoeck, bij welke hij drie zonen Antonius, Gerard en Jan geheeten, verwekte.

Hij was vele jaren kerkmeester der St. Janskerk, in welke betrekking hij het jaar voor zijn dood, in de volgende kwitantie, berustende in het archief dier kerk, nog vermeld wordt:

(1) In bezit van den heer August Sassen, archivaris der gemeente Helmond.

«Mr. Henrick Zaren, orologyemaker, wonende tot Goch, bekent mits desen ontfangen te hebben uyt handen van Jan Scheffer, als een van de kerkmeesters, de somme van drye hondert guldens, en dat tot betalinge van 't werck des Oordeels (1), metten appendytien van dyen.

Oirconde deses heb ick dit selver onderteekent, desen 4° february a° XVI^c ende dertyen.

Ick Henrick Zaren, ut supra.»

Den 23 Juni 1614 verwisselde hij het tijdelijke met het eeuwige en werd in het familiegraf in de St. Janskerk begraven.

Zijne huisvrouw, die hem heeft overleefd, is na haar dood ook in het familiegraf bijgezet.

Het drukkersmerk door Jan Schoeffer gebruikt verbeeldt een herder, verdedigende zijne schapen tegen een wolf, met de spreuk: Pasce tuum pastor pecus ut pascaris ab illo.

Dit merk is door mij achter slechts eenige zijner drukken gevonden en nog niet in al de exemplaren, die ik van deze werken zag.

Blijkens de opgegeven titels noemde hij zich beurtelings Schoeffer en Scheffer, welke laatste schrijfwijze door zijne kinderen steeds gevolgd is.

De volgende boekwerken kwamen van zijne pers:

1574.

Een saligke vermaninghe, om werdelijck te ontfangē het H. Sacramente des Outaers, met eene schoone beleydinghe des waerachtigheyts van den selvē Sacramente, devote ghebeden, seer profeytelijck ghelezen te worden, alsmen het H. Sacramente salichlijck begeert te ontfangen.

Met heylighe lofsanghen eñ dancksegginghen, salichlijck ghelesen nae die ontfanckenisse, een sonderlinghe comtemplatie op het heylighe leven ende lijden ons Salichmaeckers.

Altesamē gheconcinneert eñ geschreven door Mr. Aert Swaens van Goerle, deeckē tot S. Geertruyden Berghe.

Gheprent Tshertogenbossche by my Jan Schoeffer, Anno 1574. Kl. 8°, 64 bladz., niet gepagineerd.

Catal. Mr. W. C. en Mr. J. Ackersdÿck, bladz. 37, n°. 766.

De titel is omgeven door een bloemrand.

(1) Met 't werck des Oordeels, wordt het zoogenaamde spel des Oordeels bedoeld, dat eertijds in de benedenkapel in de St. Janskerk stond en bij de terugkomst van het L. Vrouwebeeld uit Brussel in 1853 is weggeruimd.

De bekende Marcus van Vaernewijck, die in 1556 's-Hertogenbosch bezocht, is de eerste die ons van dit kunstwerk in zijne *Historie van Belgis* eene uitvoerige beschrijving geeft.

1574.

Die Martirie ende Confessie van broeder Willem vander Gouwe, Minrebroeder, beschrevē wt den mont vā verscheydē Catholycke eñ gheloofbare persoonē, die synē lofbaren strijdt met groote droefenisse hebbē aengesiē, en syn confessie hebben ghehoirt, doer M. Aert Swaens van Goerle, deecken tot S. Geertruyden berge. Kl. 8⁰, 16 bladz., niet gepagineerd.

Catal. Mr. W. C. en Mr. J. Ackersdijck, blz. 37, n⁰. 766. Dit boekje is gebonden bij het voorgaande. Het titelblad is versierd met eene houtsnede: Christus dragende zijn kruis.

Zonder naam van drukker, plaats of jaartal, doch met dezelfde letter en bloemrand op den titel als het vorige en dus zeer waarschijnlijk bij Schoeffer gedrukt.

Op het laatste blad staat:

«Suprascriptus praecationum liber, una cum martyrio venerandi patris, Guilhelmi Goudani, utiliter excudi et legi poterit. Ita sentio. Ego Gisbertus Coeverincx Archidiaconos, ex parte Reverendiss. D. Buscoduceñ Episc. librorū visitator.»

Dit boekje is bijna woordelijk herdrukt achter de *Waerachtighe historie van de Martelaers van Gorcom. Eerst beschreven in 't latijn deur Willem Estius, ende nu in onse Duytsche taele overgheset deur B. Willem Spoelbergh.* Antw. 1604, blz. 386—401.

1575.

Het Lijdē ende Passiē ons Liefs Heeren Jhesu Christi. Nu op een nyen gedruckt eñ verbetert.

Op het laatste blad:

Tshertogenbossche by my Jan Scheffer. A⁰ 1575.

Kl. 8⁰, 20 bladz., niet gepagineerd. V.

Het titelblad is versierd met dezelfde houtsnede als het vorige. Op een der schutbladen staat geschreven: «Den 14 Mey 1575 is te Shertogenbossche gepublyceert het jaer te beginnen te scrijven ende rekenen op 1 Januario.»

1575.

Christelycke ghebeden, seer wel dienende, alle goetwillige christenen menschen, die doer devote ghebeden eñ warachtighe penitentie god (om die sondē vergrampt synde) begheren te versoenē, begeren tot bermhertigheyt te verweckē eñ syn gratie te ghenieten mer sonderlinghe, die den vrede, het welvaren eñ salichheyt der Catholycker kercke beminnē. Devote ghebeden seer profytelyck ghelesen, als men het H. Sacramente des Outaers salichlyck begheert te ontfanghen.

Met heylighe lofsanghen ende dancksegginghe, salichlijck ghelesen, nae die ontfanckenisse.

Een salighe vermaninghe, om profijtelijck te bidden, ende om het H. Sacramente salichlijck te ontfanghen.

Een sonderlinghe contemplatie op het heylighe leven ende lijden ons Salichmaeckers.

Altesamē gheconcinneert ende gheschreven doer M. Aert Swaens van Goerle, deken tot S. Geertruydenberghe.

Gheprent Tshertoghenbossche in die Kerckstrate int Missael, by my Jan Scheffer. Anno 1575. Kl. 8⁰, 64 bladz., niet gepagineerd.

Catal. Mr. W. C. en Mr. J. Ackersdijck, bladz. 37, N⁰. 766.

1576.

Die doornē Croone ons Heeren Jhesu Christi.

Gheprent Tshertogen Bossche by my Jan Scheffer. Anno 1576. Kl. 12⁰, 16 bladz., niet gepagineerd. B.

Op den titel een vignet: een doornen kroon, enz.

1578.

Bartholomeus Honorius admonitio ad fratres inferioris germaniae.

Silvae ducis apud Joannem Schefferum. 1578.

FOPPENS, t. 1, pag. *126*.

1579.

Eene warachtighe declaratie vandie geschiedenisse van Tshertoghenbosch, enz. Een blad fol.

Stedelijk archief van 's-Hertogenbosch, onder de gedrukte publicatien, lett. B. N⁰. 35.

Zonder naam van drukker of plaats.

Aan de kapitale voorletters eene A en eene D, ter grootte van 5 vierk. c.M., sierlijk met goden, dieren en ander bijwerk opgeluisterd, en die ook voorkomen in drukken van 1580 en 1581 van Scheffer; is voldoende op te maken dat deze Declaratie van zijne pers is.

Deze publicatie is kort daarop op nieuw uitgegeven, met den volgenden langen titel:

Een wararachtighe declaracie van die geschiedenisse van Tsertoghenbos, die nu onlancks is geschiedt onder den borgherie, welck is ghesusseert met eene publicacye, die daer is gheboden ende wtgheroepen, om alle questie te styllen, te payseren, om den vyant te wederstaen met louter gewelt en als ghij breeder hier in lesen sult.

Eerst ghedruckt binnen Tshertoghenbosch. 1579. 4⁰, 4 bladz., niet gepagineerd.

Dit boekje is afgedrukt in de *Verzameling van Kro-*

rijken betrekkelijk de stad en meyerij van 's-Hertogenbosch, bewerkt door Dr. C. R. HERMANS, bladz. 339 en 340.

1579.

Justificatie voor den goeden Borgeren der Stadt van Tshertogenbossche.

Gheprent binnen Tshertoghenbossche, ter ordinantie en met advys vanden Drie Leden ende Cappiteynen der zelver Stadt, by my Jan Scheffer. Anno 1579.

Aan het einde staat:

Men houdt geen Justificatie voor goet, dan die gedruckt sijn bij Jan Schoeffer. 4°, 16 bladz., niet gepagineerd. P. G.

Ook afgedrukt in de *Verzameling van kronijken,* bladz. 523—546, hierboven vermeld.

De heer H. Helbig te Luik bezat (in 1846) van deze Justificatie een exemplaar met twee titels, op één dezer is het wapen der stad afgebeeld.

Dit en het voorgaande boekje werden door de regeering van 's-Hertogenbosch uitgegeven, om zich te verdedigen tegen de klachten en aantijgingen der malcontenten, die de genoemde stad bij het aannemen van den vrede van Keulen in 1579, wáardoor 's-Hertogenbosch zich weder met den Koning van Spanje verzoende, waren uitgeweken.

Zeer waarschijnlijk is deze Justificatie van de hand van Mr. Hendrik Bloeymans, heer van Helvoirt, president-schepen (1).

Nog in hetzelfde jaar gaven de uitgewekenen tegen deze beide boekjes een verweerschrift in het licht, getiteld: Eenvoudighe ende warachtige Verantwoordinge der wtgewekene Borgeren der stadt Shertogenbossche. Tot Leyden. 1579. Zonder naam van drukker. Kl. 8°, 56 bladz., niet gepagineerd (2).

Deze Verantwoordinge is ongetwijfeld geschreven door den bekenden Mr. Hendrik Agylaeus (3), als blijkt uit menige bijzonderheden zijn persoon betrekkelijk, en gezegden, door hem gebezigd, die den schrijver alleen zóó bekend konden zijn.

Zie over de waarschijnlijkheid dat genoemde personen de schrijvers dezer verweerschriften zijn, de hierboven vermelde *Verzameling van kronijken,* Inleiding, bladz. XVII—XXIV.

1579.

Articlen vande Nederlandsche Pacificatie, byden Hoochwerdichsten Doorluchtichsten, Doorluchtighen eñ Edelen Heeren de Keyserlijcke Commissarissẽ, ghe-concipieert eñ gheraempt te Ceulen, eñ beyden den partyen, den 18e Julij ghecommuniceert. Anno 1579. Vuyt den Latijn in onse Nederlansche sprake overgheset. 4°, 8 bladz., niet gepagineerd. P. G.

Zonder naam van plaats of drukker, doch met dezelfde letter als het vorige en denzelfden bloemrand op den titel als in dat boekje op de laatste bladzijde voorkomt en dus zeer waarschijnlijk bij Schoeffer gedrukt.

1580.

Ban ende edict by vorme van proscriptie, vuytgegaen ende gedecreteert by onssen alregenadichsten Heere de Coninck, tegens Wilhelm van Nassau, Prince van Oraignyen, als hooft, bereurder ende bederver vant gheel Christenrijck, ende namentlyck van dese Nederlanden: Waerby een yegelyck gheauctoriseert wordt van hem te beschadigen, offendeeren ende vuyter werelt te helpen, mit loon ende prijs voor den ghenen die des doen, oft daertoe assisteren sullen.

Ghedruckt door ordinantie ende expres beveel der Coninckl. Mt. Int jaer 1580.

Tot Tshertogenbossche by Jan Schoeffer.

Aan het einde van bladz. 15 staat:

Aldus ghepubliceert binnen Tshertogenbossche Anno 1580. Desen Elffsten Septembris. 4°, 16 bladz., niet gepagineerd. P. G.

Dit hoogst zeldzaam boekje bevind zich ook in de koninklijke bibliotheek te 's-Gravenhage.

In hetzelfde jaar werd de Ban ook te Leuven bij Jan Maes (Kl. 8°, 28 bladz., niet gepagineerd) uitgegeven; daarvan is een exemplaar voorhanden in de bibliotheek der gemeente Rotterdam.

Ik vind ook eene fransche uitgave van hetzelfde jaar te Douai bij J. Bogard in kl. 8°, in de *Catal. der bibliotheek van Mr. H. W. Tydeman.* 's-Gravenhage 1864, onder N°. 2491 vermeld.

De Ban is nog eenige malen herdrukt en o. a. opgenomen in BOR, *Nederl. oorloghen,* uitgave 1621, 2 deel, bladz. 209; uitgave 1679, 2 deel, bladz. 198—203 en in DUMONT, *Corps universel diplomatique,* 5 deel, bladz. 368—376; gelijk ook in eenige uitgave der Apologie

---

(1) Overleden den 13 April 1584. Hij was gehuwd met Elisabeth Lombaerts van Enckevoirt, gestorven den 27 December 1600.

Beiden in de St. Janskerk begraven.

(2) In de *Catalogus der bibliotheek van J. G. Te Water.* Leiden, 1823; bladz. 276, No. 1421, wordt dit boekje ook vermeld en wel in 4°.

BOR maakt in zijne *Beschrijvinge van 's-Hertogenbossche,* bladz. 48, gewag, zoo het schijnt, van hetzelfde werkje, doch noemt het *Apologie;* zoo vindt men ook elders den titel aldus opgegeven:

Apologie der vertrocken Borgers van 's-Hertogenbosch. 1579. 4°.

Denkelijk duiden de beide titels slechts hetzelfde geschrift aan.

(3) Volgens eenige schrijvers was hij van Italiaansche afkomst; waaraan zij dat ontleend hebben is mij onbekend, doch zeker onjuist.

De naam Agylaeus had hij aangenomen naar zijn huis, daar „De Hoorn" uithing.

Hij was de zoon van Antonius Loeniss, licentiaat in de rechten en was gehuwd met Geertruida, dochter van Godefridus van Vlierden Daniels zoon, gelijk blijkt uit eene Bossche schepenakte van den 10 Januari 1564.

van den prins van Oranje in 1581 tegen den Ban in het licht gekomen.

Achter eenige boeken bij Schoeffer gedrukt komt een extract voor uit het privilegie van den 21 April 1580 (zie bijlage B), dat wij hier uit dit werkje laten volgen:

«Extraict van 'T Previlegie.

Die Co. Majest. heeft gheconsenteert ende geaccordeert Jannen Scheffer gesworen boeckprinter der selver Majest. binnen der Stadt van Tshertoghenbossche, om binnen der voirsz. stadt te moghen printen, oft doen printen, vercopen ende distribueren, die Placcaeten ende Ordinantien ons Heeren des Conincx, alreede gesonden bynnen der voirsz. stadt, om aldair te worden gepubliceert, ende die het hoff namaels aldair sal seynden, breder blijckende by der acte van den selven Hove daer op verleent ende gegeven tot Namen den XXI-ten Aprilis Anno 1580.

Onderteeckent: S. DE GRIMALDI.»

1580.

Twee schoone Vermaningen aende Borgherye van 's Hertogenbossche, door de Wethouders gedaen in 1580. Kl. 8°.

Verzameling van kronijken, blz. 594, hierboven vermeld.

Zeer waarschijnlijk bij Scheffer gedrukt.

Dr. HERMANS heeft vele moeiten gedaan om dit boekje op te sporen.

1580.

Placaet ons Heeren des Coninckx op tstuk der confiscatien.

Shertogenbossche, gedruckt by my Jan Scheffer, gesworen boeckprinter. Int jaer 1580. 4°, 8 bladz., niet gepagineerd. V.

Op het titelblad het wapen van Spanje.

1580.

Eenen poeëtischen Dialogus genoempt Calvinus, seer ghenoegelijck ende profijtelijck om te lesen.

Ghemaeckt door Coppen Gilles van Utopia.

Gheprent int jaer ons Heeren 1580. 8°, 16 bladz., niet gepagineerd.

Catal. M. C. P. Serrure. Brussel, 1872; bladz. 35, N°. 2141.

De schrijver die zich achter dit pseudoniem verbergt is Johannes van Vladeracken, bijgenaamd Florager.

Zie PAQUOT, t. 1, pag. 82.

In 1582 verscheen bij Jan Scheffer eene latijnsche vertaling van dit werkje met den bijnaam van den schrijver op den titel.

Volgens de genoemde catalogus is de drukker van de latijnsche vertaling, hieronder opgegeven, ook die dezer uitgave.

1580.

Placaet ende ordinancie ons Heeren des Conincx, opt stuk ende verbot vant uytvuere vant cooren ende graen buyten de Meyerije van Tshertoghenbossche.

Gheprent Tshertoghen Bossche, by my Jan Schoeffer, Int Missael. Anno 1580. Met Gratie ende Previlegie. 4°.

Op het Provinciaal gouvernement van Noord-Brabant, Politieke tractaten, 1 deel, N°. 15.

Het titelblad is versierd met het wapen van Spanje.

1580.

Placcaet ende Euwich Ghebodt ons ghenadigs Heeren des Conincx, daer mede verclaert wordt, van geender weerden te zijne, alle vercoopingen ende vervremdinghen van den goeden toebehoorende den Godtshuysen, ende zijne Mayesteyts goede ondersaeten: voorts gekeert bij den Prince van Oraengien eñ zijne aenhangeren, bereurders der gemeynder rusten.

Gheprent Tshertoghen Bossche, by my Jan Schoeffer, Int Missael. Anno 1580.

Met Gratie ende Previlegie. 4°, 8 bladz., niet gepagineerd. P. G.

Op den titel het wapen van Spanje.

1581.

Bartholomeus Honorius Hodoeporicon Itineris Italici. Sylvaeducis apud Joannem Schefferum. 1581. 4°.

FOPPENS, t. 1, pag. 126.

1581.

Historie van het leven, manieren, wercken, leeringhe endie doot van Jan Calvijn, wijlen overste Minister van Geneven.

Vergadert door M. Hieronymus van Bolsec, doctor in de medicijnen te Lyons.

Nu eerst wte Franschoysche in onse Nederlantsche spraecke overgheset by M. H. van B.

Alnoch hierbij gevoeght zeeckere aenwijsinge op die canten, dat egeen copyen sijn houdende.

Gheprent Tshertogenbossche, by Jan Scheffer, int Missael. Anno 1581. Kl. 8°, niet gepagineerd. B.

Het boekje is opgedragen aan «Heer Pieter van Espinac, Aertsbisschop ende Grave van Lyon.»

1581.

Ordinantie ende Placaet ons Heeren des Coninx op tstuk der Munten, ghedaen desen 6^en Octobris. Anno 1581.

Gheprent Tshertogen-Bossche, by my Jan Schoeffer, int Missael. Anno 1581. 4°, 8 bladz., niet gepagineerd. P. G.

1582.

Dialogus poeticus Calvinus inscriptus, ab Joanne Floragro è Belgio in latinum conversus.

Sylvaeducis apud Joan. Schoefferum. Anno 1582. 8°.

Catal. M. C. P. Serrure. Brussel, 1872; bladz. 35, N°. 2141.

De nederlandsche editie van dit werkje van 1580, is hierboven vermeld.

1582.

Placaet ende Ordinantie ons Heeren des Conincx, op die verclaringen der confiscatien.

Gheprent Tshertoghen Bossche by my Jan Schoeffer, int Missael. Anno 1582. 4°, niet gepagineerd. P. G.

1583.

Copie vande Opene brieven ons aldergenadighste Heere des Conincx, op de observantie vande reformatie vanden geestelijcken calendier van Gregorium, 10 Januario 1583.

Tshertoghen Bossche by my Jan Schoeffer, int Missael. 1583. 4°. 7 bladz., niet gepagineerd. V.

Op het titelblad het wapen van Spanje.

De Gregoriaansche kalender werd in 1583 te 's Hertogenbosch ingevoerd, en na den 10 Februari liet men onmiddelijk den 21 Februari volgen.

1583.

Placcaet Statuyt ende Ordinancie, daerbij van weghen ons Heeren des Conincx, by provisie ende gheduerende dese jegenwoirdighe oirloghen, ten faveur van den gemeynen ingesetenen, debiteuren shertogdoms van Brabant, allen pandt crediteuren wordt geinterdiceert te mogen procedeeren tot euwige evictie oft vuytwinninghe vanden gronden oft andere goederen voor eenighe jaerlycxe Renten, Chijnsen ende pachten verhypothequeert.

Daertoe gevuecht zeecker middel ende instructie, waernaer niet alleen de Richters en Wethouders in Brabant voirsz. in henne vonnissen, maer oock die crediteuren ende debiteuren, zoo van reële als personele lasten, actien eñ crediten hen in betaelē ende innen respective van dyen (geduerende desen allendighen eñ beruerden tijdt) sullen hebben te reguleren.

Gheprent Tshertogen Bossche, by my Jan Schoeffer, int Missael. Anno 1583. Met Gratie ende Previlegie, 4°, 8 bladz., niet gepagineerd. P. G.

1583.

Placaet des Conincx opt stuck van procedeeren wegens Jaerlycx Renten, Chijnsen ende Pachten.

Shertoghenbossche. 1583. 4°, niet gepagineerd. P. G.

Daar Scheffer door het octrooi van den 21 April 1580 het uitsluitend recht bekwam tot het drukken van alle plakaten, zoo valt er niet aan te twijfelen of dit boekje is van zijne pers gekomen.

1584.

Ordinantie ende Edict Onss Heeren des Conincx op tstuk van creatie van renten in graene, ende dierghelijcke contracten.

Gheprent Tshertoghen Bossche int Missael, by my Jan Schoeffer. Anno 1584. Met Gratie ende Previlegie, 4°, 8 bladz., niet gepagineerd. P. G.

Op het titelblad het wapen van Spanje.

1584.

Placcaet ons Heeren des Conincx opt stuck vande Beden in Braband. 26 Februarius 1560.

Tshertoghen-Bossche, Int Missael by my Jan Schoeffer. 1584. 8°, niet gepagineerd. V.

1584.

Bartholomeus Honorius, Elogium S. Norberti et Catalogus, etc.

Silvaeducis apud Joannem Schefferum. 1584. 8°.

FOPPENS, t. 1, pag. 126.

1585.

Cort verhael van eenen Treffelijcken aanslach onlancx voorts gekeert opte Stadt van Shertoghenbosch, eñ by den Borgheren eñ ingesetenē vromelijck wederstaē ende affgeweert.

Gheprent binnen Tshertoghen Bossche, by Jan Scheffer. Anno. 1585. 4°, 8 bladz., niet gepagineerd. P. G.

Op den titel het wapen der stad, waaronder het jaartal 1570.

De regeering liet van deze mislukte overrompeling van 's-Hertogenbosch door den graaf van Hohenlohe

voor de Staatschen, den 19 Januari 1585; een fransch verhaal opstellen, getiteld: Brief discours d'une mémorable entreprise, naguères attentée sur la ville de Bois-le-duc, le 19 Janvier l'an 1585; om aan den hertog van Parma te zenden.

Welk Brief discours is opgenomen in de *Verzameling van kronijken*, bladz. 604—616, hierboven vermeld.

Dit werkje is eene vertaling hiervan, en is afgedrukt in HERMANS, *Geschiedk. Mengelwerk over Noord-Braband*, 2 deel, bladz. 261—277. Ook zag van deze gebeurtenis een duitsch verhaal het licht getiteld: Grundtliche Erclaring, wie es mit dem feindtlichen anlauf unnd eingriff des Graven von Hohenlo in Hertzogenbosch, warhafftich geschaffen, und was sich ein wenig darvor, in und nach demselben verlauffen und zugetragen. Gedruckt zu Cölln, bey Gerhart von Campen in Mariengarten Gassen. 1585. 4°, 7 bladz., niet gepagineerd.

Het eenig bekende exemplaar van dit werkje, bevindt zich in de *Bibliotheca Duncaniana* ter Koninklijke boekerij te 's-Gravenhage.

Zie over deze gebeurtenis VAN HEURN, *Hist. der stad en meijerij van 's-Hertogenbosch*, 2 deel, bladz. 157—161.

1585.

Refereyn. Een rethoryckelijck waerachtich miraculeus bediet, ende geschiedenisse der Stadt van Tshertoghen Bossche, geschiet den 19e dach Januari anno (15)85, waer is ghebleeken d'accoordt der Borghers der Stadt.

Zonder plaats of naam van drukker. 8°, 4 bladz., niet gepagineerd.

Catal. M. C. P. Serrure. Brussel, 1872; N°. 1411.

Dit gedicht op de mislukte overrompeling, is denkelijk afkomstig van één der rederijkerskamers van 's-Hertogenbosch en zeer waarschijnlijk bij Scheffer gedrukt.

Deze gebeurtenis werd in latijnsche verzen bezongen door GERARDUS VAN BREUCKELAER, ten dien tijde pastoor van de St. Catharina- of Kruisbroederskerk te 's-Hertogenbosch, in zijne *Ode Triumphalis Civium Silvaeducensium*. Silvaeducis apud Joannem à Turnhout. 1587. 4°, 24 bladz., niet gepagineerd.

1585.

Die doornē Crone ons Heeren Jhesu Christi.

Gheprent Tshertogen Bossche, by my Jan Scheffer. Anno 1585. Kl. 8°, 16 bladz., niet gepagineerd. V.

Op den titel een vignet: eene doornen kroon, enz.

Komt ook voor in de *Catal. Mr. H. W. Tydeman*, 3e stuk, onder N°. 1718.

1585.

Die gulden Letanien.

Gheprent Tshertogenbossche, by Jan Scheffer. Anno 1585. Kl. 8°, 16 bladz., niet gepagineerd. V.

Het titelblad is versierd met een vignet: de calvarieberg met Christus en de beide moordenaars aan het kruis en omgeven door een bloemrand.

1585.

Articulen ende conditien vanden Tractate, aengegaen ende ghesloten tusschen de Hooch. vanden Prince van Parma Plaisance etc., Stadthoudere, Gouverneur ende Capiteyn Generael vanden Lande vā herwaerts overe, inden name vande Co. Majest. van Spaengien, als Hertoghe van Brabant ter eenre, Ende de Stadt van Antwerpen ter andere sijden: Den 17 Augusti, 1585.

Naer inhout der Copyen ghedruckt t' Hantwerpen. Anno 1585.

Achteraan staat:

Gheprent Tshertoghen Bossche by Jan Scheffer. Anno 1585. 4°, 12 bladz., niet gepagineerd. P. G.

Op den titel het wapen van Spanje.

1585.

Articulen ende conditien vanden Tractate, enz.

Gheprent Tshertoghenbossche by Jan Scheffer. Anno Anno 1585. 4°, niet gepagineerd. P. G.

Een andere druk van het voorgaande boekje.

Men leest aan het einde dat deze Articulen te Antwerpen zijn afgelezen, enz.

(Get.) Everaerts.

1585.

Devote Ghebeden ende oeffeninghen onder den dienst der Missen.

Nerstelijck oversien ende Ghecorrigeert deur M. Simon Verepaeus.

Gheprent Tshertoghenbossche by Jan Scheffer. Anno 1585. Kl. 8°, 56 bladz., niet gepagineerd. V.

Het titelblad versierd met eene houtsnede: een biddende keizer, kardinaal en bisschop bij het graf van den Verlosser.

1586.

Ordinantie ende placcaet ons Heeren des Conincx om te verhoeden ende beletten alle abuysen ende monopolien, opt stuck vanden graenen.

Gheprent Tshertoghen Bossche, Int Missael, by Jan Scheffer. Anno 1586.

Met Gratie ende Previlegie. 4°, 10 bladz., niet gepagineerd. P. G.

Op den titel het wapen van Spanje.

1586.

Placaet . . . . waerby wordt versiē, dat alle pachters ingelijck hunne landen sullen mogen labeuren, enz.

Gheprent Tshertoghen Bossche by Jan Scheffer, Int Missael. Anno 1586. 4°, 7 bladz., niet gepagineerd. P. G.

1590.

Dit sijn die XV Bloetstortinghen ons liefs Heeren Jhesu Christi, en die VII Weeden van onse Lieve Vrouwe.

's-Hertogenbossche by Jan Scheffer. 1590. 12o.

Catal. Mr. W. C. en Mr. J. Ackersdijck, bladz. 232, N°. 5272.

1591.

Dit is een devoot Boecxken, van die Negen Chooren der Engelen, van die heylighe Drievuldicheyt, ende van die seven Bloetstortingen ons liefs Heerē Jesu Christi.

Alle menschē orbaerlijck die gaen willen totten heylighen Sacramente.

Gheprent t' Shertoghen Bossche, ten huyse vā Jan Scheffer. Anno 1591. Kl. 8°. 16 bladz., niet gepagineerd. B.

Het titelblad versierd met eene houtsnede: twee geknielde engelen houdende eene hostiekas.

1593.

Ordinantie opt stuck vander ghemeyne wachten der stadt van t' Shertoghen Bossche, enz.

Gheprent t' Shertoghen Bossche. Ten huyse Jan Schoeffer, Int Missael. Anno 1593, 4°. niet gepagineerd. P. G.

1598.

Additie tot de Ordinantie op de Wachthoudinge binnen de Stadt Shertogenbossche.

Gheprent Shertogenbossche by Jan Scheffer. Anno 1598. 4°, niet gepagineerd. V.

Het titelblad versierd met het wapen der stad.

Ik vind dit boekje ook vermeld in de catalogus der bibliotheek van Jacobus Koning.

1599.

Placcaet van onse genaedighste Vrouwe de Doorlughtigste Infante.

Opt verbod ende interdictie van alle communicatien, handel ende traffyck met Hollandt, Zeelandt ende andere hunne aenhanghenden.

Naer de Copye gedruckt T' Hantwerpen.

T'Shertoghenbossche. By my Jan Schoeffer. Anno 1599. 4°, 8 bladz., niet gepagineerd. B.

Op het laatste blad zijn drukkersmerk.

1599.

Exequiarum funebrium Philippo II Hispan. Regi, Sylvaeducis exhibitarum brevis et extemporalis quaedam descriptio per F. Petrum Vladderaccum. Kl. 8°.

Bibliotheek van van Hulthem, t. 4, pag. 340, N°. 26683, thans in de Koninklijke boekerij te Brussel.

Zonder naam van drukker of plaats, doch vermoedelijk bij Scheffer gedrukt.

Dit boekje, behelzende een verhaal der lijkplechtigheden voor Philippus II te 's-Hertogenbosch gehouden, moet allerzeldzaamst zijn, daar de nauwkeurige PAQUOT, t. 1, pag. 329, over Petrus van Vladeracken sprekende, daarvan geene melding maakt.

1600.

Die negen Coudē, met meer andere devote Oeffeninghen vander Passien ons Heerē Jhesu Christi, eñ met veel suyverlicke ghebedekens.

Gheprent Tshertogen Bossche, indie Kerckstraete by my Jan Scheffer, teghen die School over int Missael. z. j. Kl. 8o, niet gepagineerd. V.

Op de keerzijde van den titel staat geschreven: «Dit boeck hoert toe Maria van Heel, Suster ter Claren binnen t'Shertoghen-Bossche, Den 6 Septembris 1600»; in welk jaar dit boekje waarschijnlijk gedrukt is.

In 1605 wordt eene religieuse van dezelfde naam als overste van het St. Claraklooster te 's-Hertogenbosch vermeld.

Op het titelblad eene houtsnede: Christus op zijn kruis gezeten en op het laatste blad: het wapen van het Duitsche keizerrijk.

1600.

Instructie gemaeckt by myne Heeren Staeten van Brabant, achter volghende derwelcker men tellen sal allen de herden van alle schouwen, oefvens, asten, fournaysen, met den ploeghen binnen den lande van Brabant bevonden, innen ende collecteeren die impositie van eenen gulden op yederen heert, schouwe, oefven, ast fournays ende ploeghen naer vermoghen vanden consente byde voirschreven Staeten daertoe gedraghen ende Octroy van hunne Hoocheden daerop ghevolgt in dato 24 July. Int jaer ons Heeren 1600.

Tshertoghen-Bossche, By my Jan Schoeffer, int Missael. Anno 1600. 4°, 8 bladz., niet gepagineerd.

Op het titelblad het wapen van Brabant. P. G.

1601.

Ballade op de Belegheringhe ende Verlossinghe vande Stadt van t' Shertoghen-bossche.

Naer die Copye gedruckt. t' Shertogenbossche, by Jan Scheffer. Anno 1601. Met consent.

Kl. 8°, 8 bladz., niet gepagineerd. P. G.

Deze Balade op de vruchtelooze belegering der stad door prins Maurits (1), is denkelijk afkomstig van eene der kamers van rethorica te 's-Hertogenbosch, en is afgedrukt in de *Verzameling van kronijken*, bladz. 779—789, hierboven vermeld.

1601.

Opene brieven van de Ordinantien ende eeuwich edict van heure Hoocheden, verclarende tot wat prijs, valeur eñ estimatie van gout eñ zilver men sal moghen ontlasten ende lossen de hooftpenninghen van renten bij brieven gheconstitueert, scheydinghen ende deylinghen, beleeninghen, enz. (25 Juny 1610).

Tshertogenbosch. Ten huyse van Jan Scheffer. Anno 1601. Met privilegie. 4°, 8 bladz., niet gepagineerd. V.

1602.

Die gulden Letanien.

Gheprent Tshertoghen-Bossche by Jan Scheffer.

Anno 1602. Kl. 8°, 16 bladz., niet gepagineerd. B.

De eerste uitgave van dit boekje zag het licht in 1585, hierboven vermeld.

De titel is omgeven door een bloemrand en versierd met een vignet: Christus biddende in den hof van Gethsemane.

1602.

Die doornẽ Crone ons Heeren Jhesu Christi.

Gheprent Tshertoghen Bossche ten huyse Jan Scheffer. Anno 1602. Kl. 8°, 16 bladz., niet gepagineerd. V.

De eerste uitgave is van 1576, hierboven vermeld.

Op het titelblad een vignet: eene doornen kroon, enz.

1602.

Devote ghebeden ende oeffeninghen onder den dienst der Misse.

Nerstelijck oversien ende Ghecorrigeert deur M. Simon Verepaeus.

Gheprent Tshertoghen-Bossche by Jan Scheffer. Anno 1602. Kl. 8°, 56 bladz., niet gepagineerd. B.

Op den titel eene houtsnede: een biddende keizer, enz. In 1585 was van dit werkje bij hem reeds eene uitgave verschenen.

1605.

Ordonnantie ende Instructie daerop men van weghen de dry Staten des Lands ende Hertochdoms van Brabant, collecteeren, verpachten sal, enz.

Tshertoghenbossche ten huyse Jan Scheffer. Anno 1605. 4°, niet gepagineerd. P. G.

1606.

Der Schaepherders Calengier.

T' Shertoghen-Bossche by Jan Scheffer. 1606. Kl. 8°.

Catal J. de Meyer. Gand, 1869; pag. 176, N°. 1259.

Ik bezit van dezen zeldzamen almanak eene oudere uitgave, waarvan de volledige titel is:

Der Schaepherders Kalengier, nu op een nieu ghecorrigeert nae den nieuwen stijl ende die Eclipsen der Sonnen ende Manen, d'welk in dander verloopen staet, ende is zeer geneuchelijc om lesen ende niet min profytelyc allen Kooplieden ende ander menschen.

Tot Maestricht. Ghedruckt by Jan van Geelen, wonende inde twee Hasewinden. Anno 1598. 8°.

1606.

Een hantboekxken van seer schoone Catholycke ghebeden, desen teghenwoirdighen tijt zeer bequaem, door Simon Verepaeus.

Na de Copie gheprent.

Tshertoghenbossche by Jan Scheffer; int Missael. Anno 1606. 12°, 274 bladz. Met houtsneden. B.

Op den titel een vignet: het kindje Jezus.

Volgens eene aanteckening op het laatste blad is dit boekje uit het latijn vertaald door Gerardus Boschmans van Someren.

Rotterdam, CH. C. V. VERREYT.

(Wordt vervolgd).

---

(1) In het stedelijk archief wordt bewaard een lijst der schade aan openbare en particuliere gebouwen veroorzaakt door het vijandelijke vuur in dit beleg, opgemaakt door beëedigde paalmeesters (taxateurs), waaruit blijkt dat dit aan 610 kerken, kloosters, huizen enz., de som bedroeg van f 42450, waaronder f 3540 voor beschadigde molens, f 1400 voor een afgebroken molen en f 4000 voor de St. Corneliskapel op den Vughterdijk, geheel vernield.

De Brielsche Vroedschap in de jaren 1618—1794.
(Vervolg).

Van zijn kinderen werden er drie begraven en wel: den 27 October 1747, 17 Augustus 1748, 2 December 1752. Nicolaas Daniël stierf ongehuwd, «casueel» te Rotterdam, op den 20 Februarij 1777; zijn lijk werd naar Den Briel, waar hij steeds gewoond had, getransporteerd en aldaar den 26 Februarij begraven (1). Adriaan Anthonie, den 1 October 1793 te Brielle benoemd tot schepen (2), stierf aldaar evenzeer ongehuwd in den ouderdom van 26 jaren den 9 Maart 1794; den 11 Maart werd hij begraven.

Johanna Roest trouwde met Jacob Cornelis Warrij van Blootenburgh. Zie de volgende aanteekening.

Petronella Geertruida Roest werd in 1775 de echtgenoote van Mr. Cornelis Jacobus Swalmius te Schiedam. Zie *De Navorscher* 1882, blz. 298.

Jacobus Roest, op de lijst der Vroedschappen voorkomende sub N°. 214, ging, na als j. m. den 1 April 1792 te Brielle ondertrouwd te zijn met jonkvr. Frederica Maria Dorothea van Motman (3), met attestatie dd. 15 April om te trouwen naar Rosendaal, en won bij zijn vrouw te Brielle de volgende kinderen: Gerardina Wilhelmina Jacoba, geboren 8, gedoopt 15 Maart 1793, begraven 5 April 1793; Wilhelmina Frederika Catharina, geboren 14, gedoopt 19 Maart 1794; Gerard Guilleaume (Gerrit Willem), geboren 12, gedoopt 25 December 1795, begraven 4 Januarij 1796; Jaqueline Adrienne, geboren 21, gedoopt 30 April 1797; Susanne Marie, geboren 25, gedoopt 26 Augustus 1798; Willem Frederik Constantijn, geboren 4, gedoopt 11 Januarij 1801; Frederik Willem Marius, geboren 20, gedoopt 25 April 1802. Van deze kinderen werden het 3e, het 4e, het 5e en het 7e gedoopt in het kerkgebouw der Waalsche gemeente, bij welke de vader van 1775—1778 als diaken, en van 1793—1795 als ouderling fungeerde (4). Als doopgetuigen zijn vermeld: Petronella Geertruida Swalmius, geboren Roest, Willem van Motman, vrouwe Frederika Catharina Sanderus, Gerard Guilleaume de Motman d'Oosterwijk, Frederik Willem Sanderus en Maria Heyermans.

(1) De opgave zijner nagelaten goederen eindigt met eene verklaring dd. 22 Augustus 1777, die aanvangt met de woorden:
„Aldus aangegeven bij Mr. C. J. Swalmius als in huwelijk hebbende P. G. Roest, Adriana Roest en Jacobus Roest, meerderjarige erfgenamen van wijlen N. D. Roest, en N. D. de Hoest heere van Holy, Pieter van Andel en J. C. Warrij van Blootenburg, in qualiteit als aangestelde voogden over de minderjarige, nagelaten erfgenamen van wijlen voorn. N. D. Roest."

(2) De kerkeraadsacta van 13 Januarij 1793 vermelden. dat met attestatie van Maassluis was gekomen Adriaan Anthony Roest. Na zijn overlijden werd wat hij naliet ter Secretarie te Brielle opgegeven door N. D. de Hoest, Theodorus Marinus Roest en Hugo van Andel, als executeurs van 's mans testament.

(3) Blijkens de kerkeraadsacta van 13 Januarij 1793 kwam zij te Brielle met attestatie van Breda.

(4) Zie over zijn aftreden als ouderling het vermelde hoofdstuk mijner geschiedenis der Waalsche gemeente.

In 1786 werd Jacobus Roest aangesteld tot penningmeester van de groote visscherij en pilotage op de Maas; in 1790 tot raad en rentmeester generaal van 's Lands domeinen in Oost-, West- en Zuid-Voorne en de Beijerlanden (1). Zevenmaal werd hij gekozen tot schepen, de eerste maal in 1781; in 1784 trad hij in 't College der Magistraten op als raad; driemaal, in 1786, 1790 en 1793 aanvaardde hij de betrekking van burgemeester. In de stad, welke hij in die verschillende functies diende, overleed hij den 21 Januarij 1810. Tot zijn geslacht behoort de tegenwoordige burgemeester van 's-Gravenhage.

V.

WARRIJ.

Den 22 Februarij 1705 trouwden te Brielle Jaques (Jacob) Warrij (2), kapitein, en Hillegonda Cornelia Blanche. Dit echtpaar kreeg te Brielle de volgende kinderen: George Marcus, gedoopt 14 November 1710; Jeanne Godfride, geboren 30 Junij, gedoopt 5 Julij 1716; Susanna Godefrida, geboren 3, gedoopt 7 Augustus 1718. Met uitzondering van 't eerste, werden deze kinderen in de Waalsche kerk gedoopt. Als doopgetuigen of peeten staan geboekt: kapitein George Marcus Warrij de Baillardes en zijn vrouw Susanne Vitriarius (3), Valentina Oostwaal, Marie Oostwalt (4), majoor Pierre Godefroi Blanche, Godefroy Wessem de Saint Amand, avocat à la cour de justice à la Haye. Van Jaques Warrij, die bevorderd werd tot majoor, werden te Brielle 6 kinderen begraven den 7 Maart 1713, 26 September 1714, 18 December 1716, 18 October 1718 en 4 November 1721; zijn vrouw werd aldaar begraven 12 Augustus 1731, hij zelf 29 December 1736

Zijn zoon Mr. George Marcus Warrij, als vroedschap

(1) Res. Vroedsch. 13 Maart 1786, Res. Mag. 28 April 1787, Res. Vroedsch. 4 April 1790, Res. Municipaliteit 7 April 1798. Uit een contract tusschen J. C. Warrij van Blootenburgh en zijne crediteuren is mij gebleken dat Jacobus Roest rentmeester was van den heer Ruard baron van Camminghа, te Goutum.

(2) In plaats van Warrij vond ik enkele malen Werrij. Een vroeger trouwregister vermeldt dat 26 November 1641 te Brielle getrouwd zijn Antony Warrij, soldaat. en Meijnsje Jacobs van der Riele (of Rille).

(3) Den 20 December 1711 zijn te Brielle ondertrouwd George Warrij de Baillardes j. m. van Genève, luitenant-kolonel, en Susanna Vitriarius j. d. te Leiden. Om te trouwen met attestatie dd. 3 Januarij 1712 naar Leiden.

(4) Er zal hier Oostwaal moeten gelezen worden, of Oostwaal zal moeten worden veranderd in Oostwalt.

vermeld sub N°. 174, trouwde te 's-Hertogenbosch met Alida Wilhelmina van Blootenburgh j. d. geboren en wonende aldaar, na 3 Maart 1737 te Brielle ondertrouwd te zijn en hij kreeg bij haar vier kinderen, te Brielle geboren en geheeten: Hillegonda Cornelia, gedoopt 7 Mei 1739; Reiniera, gedoopt 13 December 1740; Jacob Cornelis, gedoopt 6 Maart 1744; Diderica Richarda, gedoopt 16 Junij 1748. Doopgetuigen waren Jacob Papet, Elisabeth Lambregts en Cornelia van Blootenburgh.

Vijfmaal werd Mr. George Marcus Warrij geroepen om voor Den Briel in 't College van Heemraden zitting te nemen (1). Den 1 October 1753 koos de Vroedschap hem om voor 2 jaren de gecommitteerde der stad te zijn in 't College van Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland, en hij verhuisde dientengevolge met zijn gezin naar Den Haag (2). In 1760 werd hem dezelfde betrekking opgedragen voor een' korteren tijd (3). Tienmaal vindt men zijn' naam op de lijst der schepenen; in 1732 trad hij voor de eerste maal als schepen op; driemaal, in 1736, 1739 en 1742 werd hij gekozen tot raad in 't college der Magistraten; tweemaal, in 1749 en 1756, tot burgemeester. Den 3 Januarij 1765 is hij in den ouderdom van 54 jaren en twee maanden te Leiden gestorven. Den 26 December 1771 leefde zijn weduwe nog. Van zijn kinderen werd er één den 11 Julij 1739 te Brielle begraven. Zijne dochter Reiniera is als j. d. den 31 Julij 1769 te Brielle getrouwd met Adam Rauws j. m. te Heusden. Hare zuster Diderica Richarda trouwde den 29 October 1770 te Brielle met Jan Luder Jr. en zij schonk aldaar haren man een dochter, Helena Adriana, gedoopt 1 September 1771, getuigen Jan Luder Arnolduszoon en Helena Adriana Hanedoes. In 1771 werd Jan Luder te Brielle gekozen tot schepen. Uit twee aanwezige schuldbekentenissen van het jaar 1779 blijkt, dat J. Luder toen te Amsterdam woonde. In 1781 verscheen een edictale advertentie van «Commissarissen van de Desolate Boedels kamer der Stad Amsterdam», waarbij de «Crediteuren van den gesequestreerden boedel van Diederica Richarda Warrij, huijsvrouw van, en in gemeenschap van goederen getrouwd zijnde met Jan Luder, die ook genegotieerd heeft op de firma van de wed^{e} Jan Luder & Zoon, die zich zouden willen verzetten tegen een gemaakt accoord» werden geïnsinueerd tot een comparitie (1).

Spoedig na den dood van Mr. George Marcus Warrij schreef zijn eenige zoon, Jacob Cornelis Warrij van Blootenburgh genaamd uit Leiden een brief aan de Vroedschap te Brielle, waarin hij verzocht in plaats van zijn vader aangesteld te worden tot vroedschap.

In de vergadering der Vroedschap, gehouden 11 Januarij 1765, werd die missive aangenomen voor notificatie en den 21 Januarij koos de Vroedschap bij meerderheid van stemmen Cornelis 's Gravezande in plaats van den overleden Warrij. De HH. Mr. A. Perizonius, Dr. Jan Blankert, Pieter de Graaff en Mr. D. van Hoogwerff brachten hunne stem uit op Jacob Cornelis Warry van Blootenburgh, en zij verzochten hiervan aanteekening in de notulen, «ten eijnde hetzelve aan de posteriteit zoude kunnen blijken». Voordat het jaar 1765 ten einde was, stierf C. 's Gravezande en den 23 November 1765 werd Jacob Cornelis Warrij van Blootenburgh tot vroedschap gekozen. Hij is vermeld op de lijst sub N°. 198. Als j. m. trouwde hij den 25 Februarij 1770 te Brielle met Johanna Roest j. d. (2). Reeds den 23 Junij 1773 werd die vrouw te Brielle begraven, nadat zij haren man een kind geschonken had, Georgina Wilhelmina, gedoopt 30 Januarij 1771, getuige Alida Wilhelmina van Blootenburgh. Negenmaal komt Jacob Cornelis Warrij van Blootenburgh op de lijst der schepenen voor; den 1 October 1766 werd hij voor de eerste maal tot schepen gekozen, den 1 October 1780 voor de laatste maal. Driemaal benoemde men hem tot raad in 't College der Magistraten, in 1767, 1770 en 1776. De burgemeesterlijke waardigheid bekleedde hij tweemaal, 1 October 1773 tot 1 October 1774, 1 October 1777 tot 1 October 1778. Behalve de genoemde, nam hij nog andere betrekkingen waar. In 1780 was hij niet alleen ontvanger van de ordinaris en extra-ordinaris verpondingen, het lantaarn- en straatgeld, maar ook van het arme middel, en bovendien rentmeester van het Weeshuis, het Gasthuis, het Vrouwenhof, de St. Catharina-kerk en de armen te Maarland. Bij de uitkomst bleek dat hij de geschikte man niet was voor zulke posten. Den 7 November 1780 kreeg hij op verzoek ontslag als lid van de Vroedschap, en zijn aftreden was niet eervol. Zooals hij zelf aan den Hoogen Raad over Holland enz. schreef (3), was hij «door disfortuijn en geleeden schaaden sodanig in verval van zaaken geraakt, dat hij buijten staat was om zijne crediteuren te kunnen voldoen». Nadat het

(1) Ress. Vroedsch. 28 Mei 1745, 5 Junij 1746, 4 Junij 1747, 26 Mei 1748, 1 Junij 1749.

(2) De kerkeraadsacta der Hervormde gemeente te Brielle dd. 11 Julij 1756 vermelden, dat met kerkelijke attestatie uit Den Haag te Brielle waren gekomen Mr. George Marcus Warrij en zijn vrouw A. W. van Blootenburgh. De Acta van 16 October 1757 berichten zulks van Reiniera Warry, en die van 17 October 1762 deelen hetzelfde mede van Mr. George M. Warrij, A. W. van Blootenburgh, Reiniera Warrij en Jacob Cornelis Warrij. In 1764 werd Diderica Richarda Warrij op belijdenis aangenomen tot lid van de kerk (Acta van 15 April 1764).

(3) Res. Vroedsch. 1 October 1760.

(1) Het accoord, dat in originali berustte ten kantore van den notaris J. A. Lette te Amsterdam, werd goedgekeurd en de crediteuren kregen $4^{1}/_{2}$ pCt.

(2) Zie over haar het voorgaande artikel betreffende Roest.

(3) In een request om brieven van cessie.

arrest of beslag, dat op hem en zijne goederen volgens besluit van de Vroedschap dd. 7 October 1780 gelegd was, was opgeheven, bleek het dat van alle debiteurs de stad van hem het meest te vorderen had, ruim f 17931, waaronder voor de Godshuizen en de armen ruim f 11777. Na den verkoop van de goederen des debiteurs werden er ruim f 21525 aanwezig bevonden. Men was daardoor in staat de schulden te betalen, die «praeferent» verklaard waren, maar daartoe behoorde niet wat Warrij van Blootenburgh als rentmeester van 't Gasthuis, het Vrouwenhof, de armen te Maarland en de St. Catharina-kerk te kort was gekomen, een bedrag van circa f 5558 (1).

VI.

BRESSER.

Ahasuerus (Asuerus, Assuerus) Bresser, op de lijst der Vroedschappen voorkomende sub N°. 218, verwierf te Brielle in 1782 het recht van poorter (2). Te Utrecht werd hij geboren. De kerkeraadsacta der Hervormde gemeente te Brielle dd. 11 Julij 1784 vermelden Ahasuerus Bresser en Maria de Vouw, echtelieden, met attestatie overgekomen van IJsselstein. Deze vrouw overleed kinderloos in den ouderdom van 67 jaren den 23 October 1792. De weduwnaar hertrouwde te Kralingen, waarheen hij met een attestatie dd. 25 Augustus gegaan was, met Catharina Theunisse, geboren en wonende te Rotterdam, na den 11 Augustus 1793 ondertrouwd te zijn. Dit huwelijk was zeer spoedig ontbonden, want in 't Trouwregister leest men: 7 September 1794 ondertrouwd Assuerus Bresser en Johanna Gresse (3); met attestatie naar Utrecht 21 September. Den 1 October van 1785, 1786, 1788, 1790 trad hij op als schepen, in 1784 en 1791 als raad in 't College der Magistraten, in 1788 als burgemeester. Ten gevolge van een besluit der Vroedschap dd. 1 October 1792 nam hij 1 Mei 1793 voor 3 jaren zitting in 't College ter admiraliteit op de Maas. Door de verandering van zaken in 1795 verdween hij toen van 't tooneel, maar hij bleef te Brielle wonen en overleed aldaar den 30 September 1798, oud 60 jaren en 11 maanden, nalatende eene weduwe zonder kinderen. Den 3 October werd hij begraven. Zie over hem nog wat ik schreef in «Het Brielsche Archief, Geschied- en Letterkundige Naoogst», 1878, blz. 24 en 25.

(1) Vrouwe Magdalena van Roijen, wede van Johan Verstolk, in leven oud-schepen te Rotterdam, die voor Warrij van Blootenburgh als rentmeester van 't Gasthuis, 't Vrouwenhof, de armen te Maarland en de St. Catharina-kerk borg gebleven was, betaalde de verschuldigde f 2500, zoodat het te kort daarmede verminderd moet worden. Res. Vroedsch. 29 September 1783. De boven medegedeelde bijzonderheden zijn ontleend aan stukken, behoorende tot een verzameling papieren, rakende den gesequestreerden boedel van J. C. Warrij van Blootenburgh.

(2) Een doopregister vermeldt dat 26 Augustus 1646 te Brielle gedoopt werd Johannes, zoon van Jan Bressers en Aegje Gerrits. Andere personen, Bresser geheeten, ontmoette ik niet.

(3) De kerkeraadsacta der Hervormde gemeente dd. 11 Januarij 1795 noemen deze vrouw, met attestatie overgekomen van Utrecht, Johanna Gressa.

VII.

VAN BAERLE.

De laatste vroedschap, op de gegeven lijst vermeld, is Charles Gerard van Baerle (1). Den 1 October 1788 werd hij, na 8 Maart 1788 te Brielle het recht van poorter te hebben verkregen, aldaar gekozen tot schepen, den 1 October 1789 tot Raad in 't College der Magistraten. Den 11 October 1794 stelde de Brielsche Vroedschap hem aan tot pensionaris der stad, met behoud van zijn vroedschapsplaats, ter vervanging van Mr. Daniël Jacob Heeneman, benoemd tot commies van de Ridderschap en Edelen van Holland, enz. Hij bekleedde die betrekking tot in 1795, toen hij zijn ontslag kreeg (2). In een Brielsch trouwregister staat: ondertrouwd 5 April 1789 Charles Gerard van Baerle, j. m. van Geertruidenberg, en Jonkvr. Catharina Antonia van der Stel, j. d. van Amsterdam, wonende te Leiden. Met attestatie naar Leiden 19 April. De Brielsche doopregisters vermelden geen kinderen van dit echtpaar. Toen Camper, de pensionaris der stad, in 1792 geslaagd was in zijn sollicitatie bij de Nieuwe Directie der W. I. Coloniën, schreef Van Baerle uit Elburg den 4 Maart 1792 een brief aan de Brielsche Vroedschap om zich te recommandeeren, en hij meldde daarin dat hij niet over kon komen, dewijl hij de bevalling zijner vrouw verwachtte. Of de familie toen vermeerderd is, zullen de Elburgsche registers ons wellicht kunnen zeggen. Na den dood van Van Baerle verscheen er in het Algemeen Handelsblad van Woensdag 14 Julij 1852 N° 6426, een levensbericht van den gestorvene, waaraan ik het volgende ontleen: «Op ruim 83-jarigen leeftijd overleed heden (13 Julij) een zeer geacht stadgenoot Mr. Charles Gerardus van Baerle. In 1768 te Geertruidenberg uit een oud en aanzienlijk geslacht geboren, werd hij door zijne ouders reeds vroegtijdig voor de studiën bestemd, en promoveerde, naauwelijks

(1) Betreffende de bekende Jacobus en Casparus van Baerle deelde ik onderscheidene bijzonderheden mede in *De Brielsche Archieven*, blz. 119—121, 219—222.

(2) In Res. Prov. Raad van Brielle dd. 6 Februarij 1795 wordt gesproken van Van Baerle, den gewezen Pensionaris.

20 jaren oud, aan de hoogeschool te Leijden, in de Regten. Na het jaar 1795 vestigde Van Baerle zich met ter woon te Zwolle als advocaat. In 1806 werd hij benoemd tot advocaat-fiscaal der Provincie Overijssel en bleef in die betrekking werkzaam tot 1812. Na de inlijving van ons land in het Fransche Rijk werd hij benoemd tot bewaarder der hijpotheken en ontvanger der Registratie in het arrondissement Zwolle. Bij de verandering van zaken in 1813 werd hem het Provinciaal Inspecteurschap der belastingen te Rotterdam toevertrouwd en bekleedde hij die betrekking tot 1818. Na voor laatstgenoemde betrekking te hebben bedankt, vestigde hij zich in 1819 op nieuw als advocaat te Amsterdam, en begon hij zich van dien tijd af gelijktijdig aan de commercie te wijden. Hier ter stede kan hij onder de meest gerenommeerde advocaten worden gerangschikt».

In 1789 trouwde Jonkvr. Constantia Catharina Henriëtta van Baerle j. d. met Mr. Willem de Roo van Alderwerelt j. m. Over deze echtgenooten en hunne kinderen raadplege men de aanteekening over 't geslacht De Roo van Alderwerelt.

(Wordt vervolgd). H. DE JAGER.

De familie Clapmuts, in verband met die van Gallas (1).

Jacob Hendrik Clapmuts, huwt Jannetje Adriaanse Daams, daaruit 8 kinderen:

1. Marietje Jacobi Clapmuts, huwt Jan Gloeijendoorn, daaruit 4 kinderen, *a—d.*

2. Aagtje Jacobi Clapmuts, zonder nakomelingen.

3. Grietje » » , huwt .... Gerrits, daaruit 3 kinderen, *c—g.*

4. Adriaan Jacobi Clapmuts, huwt N. N., daaruit 7 kinderen, *h—n.*

5. Dirk Jacobi Clapmuts, huwt N. N., daaruit 2 kinderen, *o* en *p.*

6. Jan Jacobi Clapmuts, huwt N. N., daaruit 1 kind, *q.*

7. Hendrik Jacobi Clapmuts, huwt N. N., daaruit 2 kinderen, *r* en *s.*

8. Aaltje Jacobi Clapmuts, zonder nakomelingen.

a. Leendert Jansz. Gloeijendoorn, huwt N. N., daaruit 4 kinderen, *t—w.*

b. Jannetje Jansz. Gloeijendoorn, huwt N. N., daaruit 1 kind, *x.*

c. Jacob Jansz. Gloeijendoorn, huwt N. N., daaruit 2 kinderen, *ij* en *z.*

d. Cornelis Jansz. Gloeijendoorn, huwt N. N., daaruit 7 kinderen, *aa—gg.*

e. Duifje Gerrits, zonder nakomelingen.

f. Geertje Gerrits, huwt .... Jacobs, daaruit Marietje Jacobs.

g. Trijntje Gerrits, zonder nakomelingen.

h. Jannetje Clapmuts, huwt Jan Jager, daaruit 4 kinderen, *hh—kk.*

i. Jacob Clapmuts, huwt N. N., daaruit: Adriaan, Cornelis en Aaltje.

j. Dirk Clapmuts, huwt N. N., daaruit 5 kinderen, *ll-pp.*

k. en *l.* Adriaan en Annetje Clapmuts, zonder nakomelingen.

m. Johannes Clapmuts, huwt N. N., daaruit 2 kinderen, *qq* en *rr.* Hij werd, als proponent, in 1669 predikant te Berkhout en Scharwoude, in 1682 te Purmlarend en in 1683 te Edam, waar hij in Februari 1694 overleed.

n. Geertje Clapmuts, ongehuwd overleden.

o. Hugo Clapmuts, huwt N. N., daaruit 3 kinderen, *ss—uu.*

p. Jacob Clapmuts, huwt N. N., daaruit: Dirk, Maatje, Leentje, Jan en Antonie.

q. Willem Clapmuts, huwt N. N., daaruit Catharina Clapmuts, die moeder werd van Jan Keyzer.

r. Neeltje Clapmuts, huwt .... Roos, en daaruit Pieter en Hendrik Roos.

s. Jacob Clapmuts, huwt N. N., en daaruit: Hendrik en Abraham.

t. Jan Gloeijendoorn.

u. Marietje Gloeijendoorn.

v. Aagtje Gloeijendoorn.

w. Pieter Gloeijendoorn, huwt Marietje Jacobs, en daaruit: Marietje, Janneke, Annetje, Jacob en Krijntje Gloeijendoorn.

x. Geertrui ...., huwt .... Gerrits, daaruit Jacob Gerrits, huwt Marietje Pieterse Gloeijendoorn, verwekkende 2 kinderen: Grietje en Gerrit Gerrits.

ij. Marietje Gloeijendoorn, huwt Pieter Leendertse Gloeijendoorn, daaruit 5 kinderen. Zie *w.*

z. Jan Gloeijendoorn, zonder nakomelingen.

aa--gg. Neeltje, Elisabeth, Jannetje, Marietje, Pieter, Jan en Trijntje Gloeijendoorn.

hh. Grietje Jager, huwt ds Abraham van Klaveren. Deze werd, als proponent, in 1688 predikant te Wervershoof, in 1692 te Krommenie en in 1703 te Nijmegen, waar hij 20 Maart 1710 overleed.

ii. Victor Jager, huwt Geertruid Berkhout, daaruit: Jan, Willem, Maria, Johanna en Pieter Jager.

jj. Neeltje Jager, huwt Jan Brouwer.

kk. Catharina Jager, huwt Jan Pijl, daaruit: Gerrit, Johanna, Geertruid en Lena Pijl.

ll. Ayckert Clapmuts.

mm. Adriaan Clapmuts.

nn. Hester Clapmuts.

oo. Michiel Clapmuts, huwt N. N. en daaruit: Annetje, Olof, Johannes en Dirk Clapmuts.

---

(1) Vergelijk blz. 173 van dezen jaargang.

pp. Catharina Clapmuts, huwt .... Movy, en daaruit: Catharina, Pieter, Dirk en Adriaan Movy.

qq. Adriaan Clapmuts, overleden in 1716.

rr. Catharina Clapmuts, huwt d[s] Theodorus Munnekemolen, die, als proponent, in 1699 predikant werd te Oostgraftdijk, in 1710 te Edam, en daar 19 Januari 1734 overleed, nalatende 2 zoons: 1. Jan Munnekemolen, die, als proponent, in 1736 predikant werd te Aalsmeer, in 1741 te Edam, in 1745 te 's-Gravenhage, waar hij 21 April 1795 overleed; en 2. Adriaan Munnekemolen, die, als proponent, in 1739 predikant werd te Vreeland, in 1745 te Edam, in 1748 te Leiden, waar hij in 1787 overleed.

ss. Dirk Clapmuts, als dijkgraaf van den Oudenhoorn, 26 October 1701 overleden, huwde 7 Augustus 1689 te Heenvliet met Dina Goudswaert, geboren in 1651 en overleden 19 Maart 1724, en daaruit 2 kinderen, *vv* en *ww*.

tt. Jacob Clapmuts, huwt N. N.

uu. Trijntje Clapmuts, huwt .... Visser, en daaruit: Leendert, Maria en Abraham Visser.

vv. Adriaantje Clapmuts.

ww. Geertruida Clapmuts, geboren 29 Augustus 1692 en overleden 22 October 1765, trouwt 1° in 1717 met Mr. Eduard Gallas, wed[r]. burgemeester te Brielle, die 8 Mei 1725 aldaar overleed; en 2° in 1729 met d[s] Adam Hamer, predikant aldaar. Uit haar 1[e] huwelijk had zij 3 kinderen:

1. Dina Gallas, geboren 31 October 1718, huwt Johan de Visch, overleden in Maart 1804 te Vlissingen.

2. Jan Eduard Gallas, geboren 21 Mei 1721, huwt N. N., en daaruit 4 kinderen, *ÿÿ*.

3. Amerentia Gallas, geboren 9 October 1723, huwt Jasper Nosse. Zie *zz*.

Uit haar 2[e] huwelijk mede 3 kinderen, vermeld in *Maandblad* N° 9 van 1884, blz. 70.

ÿÿ. 1. Eduard Gallas, huwt N. N., en daaruit: Jan Eduard Gallas, geboren in 1766 en overleden 16 April 1837, die huwt met Elisabeth Anna Hooghwinkel, bij wie hij o. a. een zoon had Pieter Gallas, geboren 12 October 1810 te Hellevoetsluis.

2. Pieter Steenwijk Gallas, huwt 22 Februari 1787 te Helder met Hanna Wickham.

3. Maria Gallas.

4. Jan Gallas.

zz. Afstamming van Jasper Nosse, volgt hieronder.

Uit Pieter Dekker, overleden 28 Augustus 1602, gehuwd te Bekerke met Neeltje Geleynsd[r] Schotte, sproot: Geleyn Dekker, geboren in 1578 en overleden 31 October 1635, die huwt 29 April 1601 met Quirina Cnooper, geboren in 1581 en overleden 18 Januari 1638. Hieruit: Elisabeth Dekker, geboren 27 Februari 1618 en overleden 9 Februari 1683, die huwt 29 Februari 1656 met Simon Lambrechtsen, geboren 17 Maart 1621 en overleden 1 Februari 1703. Hieruit:

Gelein Lambrechtsen, geboren 26 October 1659 en overleden 5 November 1716, die huwt 4 September 1685 met Francina Ingels, geboren 4 Juni 1664 en overleden 5 Mei 1709. Hieruit:

Francina Lambrechtsen, geboren 12 November 1695 en overleden in Juni 1743, die huwt 2 Februari 1719 met Jasper Nosse, geboren 8 Augustus 1686. En hieruit:

1. Jasper Nosse, geboren 4 Januari 1720 en overleden 12 Maart 1796, die huwt 1° 12 October 1745 met Amerentia Gallas, geboren 9 October 1723 en overleden 10 December 1781, en 2° 13 Januari 1784 met Johanna Wilhelmina la Motthe, geboren 4 Maart 1741 en overleden 1 Januari 1805, dochter van d[s] Cornelis Noël la Motthe, predikant te Waarde, 1729—1757, en te Oost Souburg, 1757—1767, overleden 31 October van dat jaar, en van Eva Kock.

2. Geleyn Nosse, geboren 18 April 1721 en overleden 16 September 1721.

3. Catharina Nosse, geboren 24 Augustus 1722 en overleden 18 Mei 1724.

4. Francina Nosse, geboren 23 November 1723 en overleden 14 November 1729.

Wolfaartsdijk. J. van der Baan.

Hoogendijk van Domselaar (1).

Mr. Adrianus Johannes Hoogendijk van Domselaar, geboren te Tiel 23 November 1763, zoon van Benjamin, med. doctor, overleden 11 September 1806 en Johanna Cornelia van Domselaar, overleden 20 December 1796, was 21 Maart 1790 gehuwd met Cornelia van Eck, dochter van Otto van Eck, geboren te Tiel 15 Februari 1758, aldaar overleden 14 Maart 1822. Hij wordt 12 Februari 1784 aangesteld tot lid der regeering te Brielle, in 1790 verkozen tot gecommitteerde raad der admiraliteit op de Maze, in 1795 vestigde hij zich weder te Tiel, was in 1806 heemraad van Neder Betuwe en overleed 23 Januari 1811, begraven in de St. Maartenskerk te Tiel, waar men een groote grafzerk vindt met de opschriften:

«Mathijs Hoogendijk. J. Utr. stud., overl. 8 Dec. 1765.

Johan Rijke van Domselaar. capitain eener companie infanterie, overleden 26 April 1770.

Hendrik Jan Bartens, J. Utr. d[r], burgemeester der stad Tiel, overleden 10 Juni 1781.

Cornelia Margaretha Bartens, douairière van de zeecapitein Johan van Domselaar, overleden 16 April 1783.

Johanna Cornelia van Domselaar, ehevrouw van D[r]

---

(1) Zie *Algemeen Nederlandsch Familieblad*, jaargang 1887, blz. 217.

Benjamin Hoogendijk, burgemeester der stad Tiel, overleden 20 December 1796.

Margaretha Johanna Cornelia Maria Hoogendijk van Domselaar, overleden 8 Januari 1801.

Benjamin Hoogendijk, Med. Dr, burgemeester der stad Tiel, overleden 11 September 1806.

M. Adrianus Johannes Hoogendijk van Domselaar, voorheen burgemeester van den Brielle en gecommitteerde raad ter admiraliteit op de Maze en actueel lid van het gemeentebestuur en gerecht en dijkstoel, overleden 23 Januari 1811».

Hij liet na twee zonen:

1. Mr. Benjamin Johannes Cornelis Hoogendijk van Domselaar, geboren 1 April 1792, overleden 2 Februari 1857, lid van den raad der gemeente Tiel.

2. Mr. Otto Cornelis Hoogendijk van Domselaer, geboren 28 Februari 1794, overleden 3 Maart 1874, lid der Provinciale Staten van Gelderland, was o. a. in 1813 geweest garde d'honneur.

Tiel, H. J. VAN WESSEM.

De familie Mendes (1).

Een ander Marrano familie (nieuw bekeerde) van niet minder aanzien is die van Mendes da Costa; tegenwoordig in de Engelsche Joodsche gemeente vertegenwoordigd door eene dame Miss Esther Mendes da Costa van Brighton, lid van de Oude Bevis-Marks-Vereeniging.

De twee familiën Mendes en da Costa namen gedurende een lang tijdvak een belangrijke plaats in, in de hoogste rangen van het openbaar leven in Portugal.

Van den oudsten tak der eerste familie stamde af de vermaarde Turksche staatsman Joseph Miquez, hertog van Naxos, enz., die Cyprus voor de Ottomanische kroon veroverde. De rechtstreeksche voorvader van de tegenwoordige familie was Antonio Mendes, lijfarts van Don Juan IV van Portugal en professor in de geneeskunde te Coimbra. Toen Catharina van Braganza, dochter van Juan IV naar Engeland kwam als bruid van Karel II, vergezelde Antonio Mendes haar als geneesheer en zijn broeder Andrea als kamerheer. Een derde broeder vestigde zich in Engeland als bankier. De drie broeders in Engeland gekomen, namen het Jodendom aan. Dit had plaats zes jaren na de toelating der Joden in Engeland.

Omstreeks dien tijd vestigde zich ook een zuster van hen, die met Alvaro da Costa gehuwd was, met haar man in Engeland. Zij had twee zoons, die met de dochter van Antonio en Andrea Mendes huwden, en zoo ontstond de naam Mendes da Costa.

Onder hunne afstammelingen was Emanuel Mendes da Costa, die van 1763—1768 2e secretaris was van de Koninklijke Academie, en Benjamin Mendes da Costa, die de vrijdom kocht van de Bevis Mark Synagoge en der gemeente ten geschenke gaf.

Amsterdam, E. MENDES DA COSTA.

(1) Vertaald uit het Engelsch werk van LUCIEN WOLF over de Joden in Engeland. Vgl. LINDO, *History of the Spanish and Portugese Jews in England.*

Over het wapen van het geslacht van Rossem.

Het geslacht van Rossem voert: doorsneden, *a* drie zilveren degens met gouden gevesten nevens elkander, *b* in rood een gouden hazewindhond met zilveren halsband. Helmteeken, de windhond uitkomende. De hond komt echter ook voor van zilver met gouden halsband.

De bovenste helft van het wapen wordt in de takken, afstammende van Cornelis van Rossem (1754—1818) en van zijn halfbroeder Gerard van Rossem (1773/4— ?), veelal gevoerd van purper, in overeenstemming met de familie de Kruyff, die geheel het zelfde wapen voert (met nog een gouden dwarsbalk die door verkeerde teekening schijnt ontstaan te zijn).

De windhond is van zilver en het helmteeken een degen.

Deze familie behoort, evenals van Rossem, tot de van ouds in Buren en omstreken gevestigde, eigengeerfde geslachten, en was ook met van Rossem verwant door het huwelijk van Jan de Cruyff met Anneken Adriaens van Rossum (leven te Buren 1662, 1675).

Enkele leden der familie van Rossem voeren de bovenste helft groen, zooals het op de plaat is afgebeeld in A. A. VORSTERMAN VAN OYEN, *Stam- en Wapenboek van aanzienlijke Nederlandsche familiën,* o. a. bovengenoemde Ds. Cornelis van Rossem.

De familie van Blootenburgh, voerde eveneens hetzelfde wapen, zooals men kan zien bij R. A. VAN ZUIJLEN, *Naaml. en Wapenk. der leden v. d. Reg. v. 's-Hertogenbosch,* waar het wapen verscheidene malen is afgebeeld, daar het geslacht in de regeering dier stad zat. Ook vindt men dat Jacob Cornelis Warry van Blootenburg, raad in 't College der magistraten te Brielle was *(Algemeen Nederlandsch Familieblad,*V, 151 en 152). Het is zeer opmerkelijk, dat een lid van dit geslacht, Gerardus Blootenburgh, predikant te Auch bij Buren was. Zoo verkoopt b.v. Cornelis Adriaensz. van Rossum, kerkmeester te Asch, broeder van bovengenoemde Anneken de Cruyff, geboren van Rossum, in 1677 land aldaar aan genoemden predikant Blootenburgh. Het bovendeel van het schild is echter zwart, de

hazewind zilver, het cimier is: óf de hond óf een degen tusschen een vlucht van zwart en rood.

Oorspronkelijk echter schijnt ook de bovenste helft van het wapen van van Rossem zwart te zijn geweest, want zoo is 't afgebeeld op eene glasruit, die de sporen van ouderdom draagt en volgens de overlevering afkomstig is uit de kerk te Buren. Deze ruit, vroeger in het bezit van den heer P. van Rossem te Rotterdam, behoort thans aan zijn zoon, den heer C. van Rossem Pz. aldaar. Aan de niet beschilderde zijde heeft het glas een roodgroenen weerschijn, die vooral tegen het zwart uitkomt. Hierdoor is men er misschien toe gekomen hiervoor purper of groen in de plaats te stellen. Op deze glasruit is de windhond vau zilver.

Als helmteeken wordt door de familie veelal ook een loopende hond gevoerd. Op de ruit is geen helmteeken te zien, daar zij boven het schild is afgesneden.

Geslacht Gaaswijk.

Het wapen van bovenstaand geslacht ken ik niet. Misschien kunnen de volgende aanteekeningen den onbekenden vrager het zoeken vergemakkelijken.

François Gaaswijk wed$_r$, geb. van Poortvliet, wonende te Middelburg, huwt te Bergen op Zoom den 15 Sept. 1761 Jacoba Johanna Morin, j. d. van Bergen op Zoom, aldaar gedoopt 17 April 1740, uit Johan Theodoor en Judith Johanna le Maire.

Johan François Gaaswijk j. m. van Poortvliet, huwt te Bergen op Zoom 18 Augustus 1788 Elisabeth Johanna Gaaswijk j. d. van Middelburg.

Gerrit Piekenbroek Faure j. m. van Batavia, secretaris van Bergen op Zoom (?), huwt aldaar 6 Sept. 1785 met Anna Maria Gaaswijk van Middelburg, en hadden er de volgende kinderen:

1. Boudewijn Verselewel, gedoopt 29 Maart 1786.
2. Jacoba Elisabeth Johanna, gedoopt 20 Maart 1788.
3. Maria Helena Gerardina, gedoopt 14 Nov. 1791.
4. Johanna Dorothea, gedoopt 25 November 1792.

In de *Zelandia illustrata* I, blz. 485 en 486 komen een paar oude grafsteenen voor, waarbij de heer Nagtglas aanteekent «latere eigenaar Martinus Gaaswijk».

Misschien zijn die van zijn wapen voorzien.

FRED. CALAND.

Geslacht Gomarus.

De 7^e aflevering van dit tijdschrift bevat enkele aanteekeningen omtrent leden van het geslacht Gomarus (zie blz. 176).

In een levensbericht van mijn overgrootvader Luitonius Bouman, predikant te Harderwijk, geschreven door mijn grootvader den Utrechtschen hoogleeraar Dr. Hermannus Bouman, wordt gezegd, dat diens «ouders waren Aapko Luitjens Bouman, tot een achtenswaardig geslacht in het Groninger Oldambt behoorende, destijds in het genoemde dorp (Midlum in Reiderland, Oost-Friesland, waar Luitonius Bouman 2 Januari 1751 werd geboren) predikant, en Josina Maria van Weerden, afkomstig uit, of althans naauw verwant aan de nakomelingschap van den beroemden Gomarus.»

Kan iemand mij zeggen of er een stamlijst bekend is van de afkomelingschap van Gomarus en hoe die verwantschap van Josina Maria van Weerden bestaat, hoe hunne wapens zijn, enz.?

Twello, Mr. H. H. EVERTS.

Boekbeoordeelingen en aankondigingen.

Geslachtsregister der familie Swaving, door Mr. J. A. ENSCHEDÉ, Fol. 1888 (Niet in den handel).

Deze familieuitgaaf beleeft thans een herdruk, daar jaren geleden eene eerste uitgaaf verscheen, eveneens bewerkt door dezen ijverigen archivaris, die een ware steun is, niet alleen voor de meerdere kennis van het familieleven der Waalsche geslachten, maar ook voor zijne eigen familiegeschiedenis. Het werk heeft bij de tweede uitgaaf eene aanmerkelijke uitbreiding ondergaan en is voorzien van een kwartierstaat van Jan Justus Swaving als ook van het wapen dier familie; dit laatste hadden wij gaarne meer heraldisch bewerkt gezien, opdat het meer voldeed aan de eischen van goede heraldiek. Ter verschooning kan hier echter worden bijgevoegd, dat het cliché van de eerste uitgaaf ook thans weder gebruikt is. Wij hopen, dat de uitgaaf door nog vele familielijsten in verband met het geslacht Enschedé, zal gevolgd worden.

Inventarissen van eenige archieven van plaatsen in Noord-Brabant.

De ijverige Rijks-archivaris van 's-Hertogenbosch zond ons op nieuw een lijst van eenige geordende archieven en wel, van de Schepenbank te Oosterhout, dito van Oudenbosch, dito van Gastel c. a., dito van Halsteren, dito van Zon en Breugel, dito van Dinteloord en Prinseland. 't Schijnen slechts uittreksels te zijn van de meer officieele inventarissen die door zijn ambtsvoorganger Mr. Krom in 1886 werden opgemaakt.

Als verkortingen of uittreksels van meer breedvoerige inventarissen hebben zij ontegenzeggelijk veel waarde en dient de historicus den vervaardiger van dezen arbeid dankbaar te zijn, daar de warwinkel, waarin vroeger meestal die archieven verkeerden, thans schijnt opgeheven te zijn. Volgens het laatste jaarverslag, dat wij sedert kort ontvingen van den jongsten

arbeid van den heer Bondam, kan men nagaan dat hij in zijn veel omvattenden werkkring steeds nuttig bezig is.

Met vreugde zullen wij echter den tijd begroeten dat de volledige inventarissen dier archieven verschijnen.

De stad Breda heeft daarin een goed voorbeeld gegeven; echter spijtig dat zeer veel daarbij verloren ging.

A, J. SERVAAS VAN ROOYEN, *Catalogus der Schilderijen van het Gemeentemuseum van 's-Gravenhage.* 's-Gravenhage, Gemeentemuseum 1888.

Met zeer veel genoegen maakten wij kennis met dezen nieuwen catalogus van de schilderijen in het Haagsch gemeentemuseum. De collectie bestaat uit 237 nummers, waarbij is op te merken dat sommige portretverzamelingen onder één nummer voorkomen. Zooals bij het legaat Hoog, dat bestaat uit 21 portretten, voornl. van het geslacht de Witt, de 36 portretten der graven en gravinnen van Holland, enz. Bij de meeste schilderijen heeft de samensteller aanteekeningen gevoegd over het doek en vinden wij er de korte levenschets van den schilder.

Ofschoon de heer Servaas van Rooyen zijn dank betuigt voor de hulp en medewerking, die hij van velen heeft mogen genieten, waardoor zijn arbeid is verlicht, kunnen wij niet nalaten hem lof te geven voor de uitstekende wijze waarop deze Catalogus door hem is bewerkt en voor de zorg daaraan besteed. In een uitgebreide inleiding ontvangen wij nog een geschiedenis aan het ontstaan van het gemeentemuseum uit de verzameling der Vereeniging ter beoefening der stad 's-Gravenhage, van welk gezelschap de leden worden genoemd en verhaald hetgeen door haar verricht is. Aan velen zal deze bijdrage mede zeer welkom zijn.

Inventaris van het oud-archief der gemeente Stiphout, opgemaakt in 1884 door Mr. C. C. N. KROM, rijksarchivaris in Noord-Brabant. Helmond, J. de Reydt.

Het is een gelukkig verschijnsel dat de archieven der gemeenten, ook van die van het platte land, in goeden staat worden gebracht en geordend volgens het systeem van een deskundige. Veel wordt er aldus bewaard, dat anders zonder twijfel in den chaos door slecht beheer, vocht en ouderdom vernietigd wordt of verloren gaat. Het in druk verschijnen der inventarissen is tevens een uitstekende zaak, het wekt de belangstelling op en is den geschiedvorscher van groot nut. Gaarne zagen wij echter deze catalogi wat uitgebreider; reeds bij het *Oud Archief van Heusden* maakten wij deze opmerking, want dan zou voorzeker het doel der uitgaaf nog beter bereikt worden. Om onze lezers een denkbeeld van een dergelijken inventaris te geven, deelen wij hier de titels der rubrieken mede van het oud-archief van Stiphout:

A. (1—5). Ordonnantiën enz. van hoogere autoriteiten.

B. (1—10). Besluiten en handelingen van de regenten.

C. 1—88). Lijst- en staatwerk, inventarissen, kohieren, liggers, enz.

D. (1—9). Ingekomen, gedeponeerde en behandelde stukken.

E. (1—124). Rekeningen en bewijzen ter verantwoording van geldelijk beheer.

F. (1—5). Armwezen.

G. (1—10). Bescheiden betreffende de afstamming en den burgerlijken staat der personen. Vooraf worden nog een 8 tal perkamente schepenbrieven, waarvan 6 uit de 15[e] eeuw, medegedeeld.

Verslag van het gemeentemuseum te 's-Gravenhage over 1887.

Onder de aanwinsten die het museum dit jaar heeft ondergaan, moet vooral vermeld worden de schenking bij testament van 14 Mei 1887 door den heer J. A. A. Zoutman, kleinzoon van den luitenant-admiraal J. A. Zoutman, van diens geschilderd portret, degen, gouden keten en linten, waarop de slag van Doggersbank is geschilderd en welke in die dagen als sieraad ter zijner eer werden gedragen. Verder werd het museum eenige schilderijen rijk: een mansportret door Adr. Hanneman, 1666, een gezicht op 's-Gravenhage, door C. la Fargue, portretten van Olida en Philoppina (sic) van Wassenaer 1661, enz., eenige penningen en medailles, platen en plannen, enz. Eenige voorwerpen en schilderijen ondergingen herstelling. Over het algemeen is de toestand gunstig, terwijl het getal bezoekers 11.242 bedroeg tegen 9521 in het vorige jaar.

Verslag van den gemeente-archivaris van Leiden, over 1887.

Met veel genoegen maakten wij kennis met dit jaarverslag, een 9 tal bladz. in 8° beslaande en vergezeld van twee rapporten omtrent den uitgang uit de Lakenhal naar de Scheistraat (9 blz.) en onderzoek naar het eigendomsrecht van het onbebouwde gedeelte van het voormalige Gefalijde Bagijnhof, thans Universiteitsbibliotheek (4 blz.). In het verslag vinden wij de werkzaamheden vermeld, in 1887 gedaan tot beter ordening en bewaring van de archiefstukken, die over het algemeen in ongunstigen toestand verkeerden. Veel had door vocht en muizen geleden, waaraan de slechte toestand der archieflokalen schuld droeg. Enkele boeken, die niet meer gebonden konden worden, moesten worden overgeschreven in zooverre zij nog leesbaar waren. Op de ondertrouwregisters zijn indices gemaakt, hetwelk voor historische en genealogische studiën van veel belang is. De inventarisatie van het oud archief is in hoofdzaak voltooid, terwijl ook het 19[e] eeuwsch archief geordend en geinventariseerd wordt. Het geheel

draagt het kenmerk van groote ijver en lust, waarmede de archivaris Mr. C. M. Dozy zijn moeilijke taak volbrengt, en het blijkt dat bij hem op den voorgrond staat, alles goed geordend en bewaard is beter dan veel vernietigd, want zelfs oogenschijnlijk kleine en onbeteekenende stukken kunnen van groot belang zijn voor de kennis van oude tijden en toestanden van het leven en de gewoonten der vroegere bewoners van de gemeente.

Stedelijk museum te Alkmaar. Verslag over het jaar 1887. Alkmaar, Herm. Coster & Zoon, 1888.

Behalve de restauratie van eenige vaandels der Alkmaarsche burgerwacht, deelt dit verslag weder de aanwinsten mede, die museum en bibliotheek mochten ondergaan, zooals het geschenk van een schilderij, een gezicht bij de Lamorale sluis te Alkmaar, van den Alkmaarschen schilder B. G. ten Berge, 1825—75, eenige haardsteenen, een gedenkpenning op den beroemden Alkmaarschen geneeskundige Petrus Forestus, photografiën van het monument voor mevr. Bosboom-Toussaint, enz. Verder vele bijdragen voor de historische en typografische atlas van Alkmaar en omstreken, en voor de bibliotheek, o. a. een MS. 103 dubb. blz. 4° Handvesten tot 1455 door de graven aan Alkmaar en Kennemerland verleend, Verdragen van den hertog van Bourgondië met de rebellerende Noord-Hollanders, en met gravin Jacoba, enz., geschenk van den heer W. J. Hofdijk.

Het verslag bevat nog de belangrijke mededeeling dat de samenstelling eener catalogus van de prent- en kaartverzameling is aangevangen, de commissie hoopt deze nog in 1888 te kunnen geven.

Verslag der Commissie ter verzekering eener goede bewaring van gedenkstukken van geschiedenis en kunst te Nijmegen, 1887.

Hoewel de aanwinst van voorwerpen niet zoo rijk was als in vorige jaren, bedraagt deze toch nog 180 nummers, waaronder belangrijke.

De aandacht verdienen een marmeren steentje, gemerkt WDVPVO 1787 tusschen een paar lauwertakjes, dat door Prins Willem V als eerste steen gelegd is bij de restauratie van den burcht op het Valkhof; verder de ruïne en de kapel in kurk vervaardigd, voorwerpen van steen, aarde, metaal, enz. van vóór Germaanschen en Germaanschen oorsprong, Romeinsche munten en gegraveerde steenen op den Hunenberg gevonden, ook veel munten en penningen, enz. uit lateren tijd.

Het museum ontving aan zegels, die van de Nijmeegsche schepenen, Matthijs Willem de Man, 1791, W. van de Veelouw, 1797, en J. Teeuwissen, 1797, benevens dat van Arcen bij Venlo en van de Harderwijksche Academie A° 1768.

Verslag van de Commissie van Bestuur van het Museum van Oudheden in Drenthe aan de Gedeputeerde Staten over 1887, Assen, van Gorcum & Co., 1888.

De commissie begint haar verslag met de niet zeer opwekkende mededeeling, dat de toestand van het Drentsch museum in 1887 niet rooskleurig was.

De commissie ondervond zware slagen door het afsterven van de verdienstelijke leden Mr. L. Oldenhuis Gratama en G. R. W. Kymmell; ook de financieele toestand laat te wenschen over. De aanwinsten waren echter weer belangrijk en bestonden uit voorwerpen van steen, gebakken aarde en metaal, munten en penningen, schilderijen, teekeningen, boek- en plaatwerken. Onderzoekingen tot opsporing en bewaring van historische voorwerpen leidden echter niet tot de gewenschte resultaten. De wenschelijkheid voor een betere localiteit, (de voorwerpen bevinden zich nu op drie verschillende plaatsen te Assen) wordt ten slotte uitgesproken met de wensch dat het den verslaggevers gegeven moge zijn het volgend jaar een opgewekter verslag te kunnen uitbrengen. Dit zij zoo!

Trouwboekje. Tiel, D. Mijs z. j. klein 8°.

Een nuttig werk is door den uitgever verricht, een boekje verkrijgbaar te hebben gesteld waarin elk huisvader kan aanteekenen wat in zijn huishouden geschiedt door geboorte, overlijden, enz.

Enkele gemeentebesturen hebben dan ook het nut daarvan ingezien, door een dergelijk boekje aan te bieden bij het huwelijk en heeft het dus zijn nut, zooals op den omslag van het gecartoneerd boekje staat: «Men wordt verzocht dit boekje zorgvuldig te bewaren en bij aangifte van geboorte of overlijden mede te brengen».

Het bevat behalve eenige noodzakelijke inlichtingen bij geboorte en overlijden een blad om 12 kinderen uit het huwelijk aan te teekenen.

In vele gevallen zal dat wel voldoende zijn, maar toch vermeenen wij dat de uitgever goed zal doen om voortaan bij een nieuwe oplaag te laten bijvoegen eenige bladzijden wit papier, om, zoo noodig, meer aanteekeningen te kunnen maken. Het is te wenschen dat elk huisvader zich een dergelijk boekje aanschaft, of dat de gemeentebesturen dat gebruik meer algemeen aanmoedigden; de geringe prijs behoeft waarlijk niet af te schrikken en de genealogische studie zou er veel door winnen.

S. A. VAN DEN HOORN. *Het jaar 1672. Gedenkwaardig voor vorst en volk, voor kerk en staat.* Goes, G. M. Klemkerk, 1888, 8°, f 0.60.

Dit geschrift is een voordracht, door den schrijver, predikant te Tiel, gehouden op een 9 tal vergaderingen van afdeelingen van Patrimonium, antirevolutionaire

kiesvereenigingen en christelijke jongelingsvereenigingen. Ofschoon dus de gereformeerde kerk in deze voordracht een groote rol vervult en men het denkbeeld van een afzonderlijk opperwezen voor Nederland er meer dan eens terug vindt, is toch over het algemeen de tale Kanaäns niet gebruikt, zoodat ook voor andersdenkenden het boekske een niet onverkwikkelijke lectuur oplevert. De gebeurtenissen van het merkwaardige jaar 1672, de vernedering eerst ondergaan en de gelukkige wending ven zaken op het einde des jaars worden ons verhaald niet alleen, maar talrijke noten onder aan de bladzijden, vermelden de bronnen door den schrijver gebruikt of verduidelijken den inhoud met aanhalingen. Het blijkt dat de heer van Hoorn zich goed op de hoogte heeft gesteld van zijn onderwerp, al is de strekking uit den aard der zaak eenzijdig. Wij kunnen de kennismaking met dit werkje een ieder aanbevelen.

Inhoud Tijdschriften.

Maandblad van het Genealogisch-Heraldiek Genootschap De Nederlandsche Leeuw. V^e jaargang 1888.

N°. 5. Levensbericht van Mr. A. J. Th. H. van den Bergh; Benoeming van Leden; Het geslacht Lampsins; Klacht over den ambachtsheer van Nisse in 1744; Geslacht Tervile en Theben Tervile; Familieberichten.

N°. 6. Benoeming van leden; Geslacht van Loo; Aanteekening over het geslacht Ulenburgh; Het gemeentêwapen van Echt; Geslacht van Trier; Amsterdamsch jaarboekje voor geschiedenis en letteren; Familieberichten.

De Maasgouw. Orgaan voor Limburgsche Geschiedenis, Taal- en Letterkunde. X^e jaargang, 1888.

N°. 9. Historische bijzonderheden over de kerk en de gemeente Herkenbosch; Lijst der vroegere bezitters van het adelijk huis Holtmühlen te Tegelen; Strenge Winter in 1684; Kroniek der stad Maastricht van haren oorsprong af.

N°. 10. Charles Preau, monnaies obsidionales inédites relatives au siège de Maestricht en 1794; Plaatsen van het voormalig Roerdepartement in de tegenwoordige provincie Limburg gelegen; Matthias Gallas; De heerlijkheid Aerssen.

N°. 11. Gouden spreuken; De Maastrichtsche schilder Servatius van Geerdingen; Over de tienden van Helden en Broekhuysenvorst; De studiebeurzen van Egydius Slanghen te Hoensbroeck; Weidegang op Venraysch grondgebied; Over het verbond der gerechtshoven tusschen Maas en Rijn in 1420 aangegaan; Een chronicon.

N^n. 12. Accoord tusschen den heer van Blitterswijk, Jan van en tot Ossenbroeck en de gemeente om bij ongeluksvoorvallen met have en goed op het kasteel een wijkplaats te vinden; Variétés; Schilderijen op het kasteel te Elsloo; Verkoop als domeingoederen in den Franschen tijd van eenige goederen behoord hebbende aan de Balie Biessen der Duitsche orde.

Archief voor de Geschiedenis van het Aartsbisdom Utrecht, 1888.

16e Deel, 2e afl. Privati e ristrettissimi ragguagli che all' E^me e R^mo Sig^r di Pietro prefetto della Sac. Cong^ne di Prop. Fide umilia relativamente alle Missioni di Olanda Luigi Ciamberlani Vice-Sup^er delle medesime; De abdij van Orval, als kweekschool van Jansenisten en als de oorsprong van de Jansenistische priorij te Rijnwijk; Aanteekeningen op Lindeborn's Historia Episcopatus Daventriensis; Lijst der goederen en tienden, die in 1296 behoorden aan de kerk van Oud-Munster te Utrecht.

Oud Holland. Nieuwe bijdragen voor de Geschiedenis der Nederlandsche Kunst, Letterkunde, Nijverheid enz., onder redactie van Mr. N. de Roever en A. Bredius. 6^e jaargang, 1888.

2^e afl. De Haagsche schilders Joachim en Gerard Houckgeest; Caspar van Baerle en zijn verblijf te Amsterdam; Het nieuwe doolhof «In de Oranjepot» te Amsterdam; Philip Angel's lof der schilderkonst; Iets over Martinus Saeghmolen; Aanteekeningen omtrent eenige Dordrechtsche schilders; Een drietal brieven van Hendrik Goltzius; Een en ander omtrent P. C. Hooft en zijn geslacht.

De vrije Fries. Mengelingen, uitgegeven door het Friesch Genootschap van Geschied-, Oudheid en Taalkunde. 17^e deel, derde reeks, 1887.

1^e afl. Bijlagen, aanteekeningen en register op het verzet der Friezen tegen de Spaansche dwingelandij; De praehistorische honden der terpen; De vondst van gouden voorwerpen en gouden Merovingische munten.

Jaarboek van de Koninklijke Academie van Wetenschappen te Amsterdam, 1887.

Bevat, behalve de verslagen van de algemeene vergadering van 30 April 1887, de namen der gewone leden, correspondenten in de overzeesche bezittingen en buitenlandsche leden en der aanwezige leden, nog een levensbericht van E. H. von Baumhauer en een levensbericht van Mr. L. Ph. C. van den Bergh.

De Nederlandsche Heraut. Tijdschrift op het gebied van geslacht-, wapen- en zegelkunde. V^e jaargang, 1888.

Afl. 1 en 2. Licentia Genealogica; De Cocq van Delwijnen; Gezellig verkeer der aanzienlijken te 's-Gra-

venhage in 1705; Adel van uit Engelsche geslachten afstammende Nederlandsche familiën; De ruïne van een historisch kasteel met ondergang bedreigd; Reize van hertog Johan van Cleve naar Jerusalem in 1450; Grafschriften in Friesland; Verbeteringen en aanvullingen in de (oude) kerk te Soest; Addendum; Beantwoording van de vraag, betreffende de voorouders van den vice-admiraal van der Meersch; Verbetering op een bericht over Blitterswijk, voorkomende op blz. 196 van den vorigen jaargang.

Archief voor Nederlandsche Kunstgeschiedenis, door Fr. D. O. Obreen, Rotterdam, H. J. van Hengel.

Deel 7. afl. 7 en 8. Iets over de confrerie van St. Lucas en de latere kunstgenootschappen te Dordrecht; Iets over den graveur Jan van de Velde; Een en ander over den plaatsnijder Andries Jacobsz. Stock; De schilders Pouwels, Pieter en Steven Wouwerman, vader, zoon en kleinzoon; Een schilderij van Buys Cornelisz.

Monatsblatt der kaiserlich königlich heraldischen Geselschaft Adler, 1888.

N⁰. 88. Mittheilungen der Gesellschaft; Literatur; Städtewappen von Oesterreich-Ungarn; Anfragen; Beantwortungen.

N⁰. 89. Mittheilungen der Gesellschaft; Heraldische Briefe; Anfragen.

N⁰. 90. Mittheilungen der Gesellschaft; David, Prinz von Ungarn; Die Klosterneuburger Siegelsammlung; Anfragen.

N⁰. 91 volgt later.

N⁰. 92. Mittheilungen der Gesellschaft; Die Familie Razumovsky; Ladislaus der Kahle, Prinz von Ungarn.

Der Deutsche Herold. Zeitschrift für Heraldik, Sphragistik und Genealogie. Organ des Vereins Herold zu Berlin. XIX Jahrgang 1888.

N⁰. 5. Bericht über die Sitzung des Herold vom 20 März und 3 April 1888; Der Wappenhelm im Wappenschilde; Den Preussischen heraldischen Adler betreffend; Die Familie Siemens; Diplomirte Bernergeschlechter; Bücherschau; Neuerscheinungen aus dem Gebiete der Geschlechts- und Wappenkunde; Auszüge aus den Inhaltsverzeichnissen heraldischer u. s. w. Zeitschriften; Anfragen; Familien Chronik; Zur Genealogie der Hermanjiden.

N⁰. 6. Bericht über die Sitzung vom 17 April und 1 Mai 1888; Etwas über die Adelsfamilie Goldochs; Von Boscamp-Lasopolski; Bericht des Vereins für Geschichte und geschichtliche Hilfswissenschaften an der Universität Leipzig «Roter Löwe»; Beitrage zur württembergischen Adelsgeschichte; Bücherschau; Familien Chronik; Nachträgliche Bemerkungen zu den Wormser Ministerialensiegeln.

N⁰. 7 und 8. Bericht uber die Sitzung vom 15 Mai, 5 Juni, 19 Juni 1888; Zwei Siegel Konrads von Mure; Das Wappen der Stadt Oberhausen a/Ruhr; Zur Entwickelung des niedersachsischen Titels Drost; Die Familien Hagemeister; Von Boscamp Lasopolski; Eine Hypothese; Bücherschau; Anfragen; Familien Chronik; Mittelalterliche Siegelstempel.

Vierteljahrschrift fur Heraldik, Sphragistik und Genealogie. Herausgegeben vom Verein Herold zu Berlin, XVI Jahrgang 1888.

Heft. 2. Das Wappen des fürstlichen Hauses Hohenzollern; König Peter von Ungarn und seine Familie mit besonderer Rücksicht auf die Markgräfin Frowila von Oesterreich; Einige Nobilitirungen der Kaiser von Russland als Könige von Polen; Inhaltsverzeichnisse der dem Verein Herold zugegangenen Tauschschriften.

Deutsches Adelsblatt. Wochenschrift für die Aufgaben des christlichen Adels. VI Jahrgang 1888.

N⁰. 21. Deutsche Adelsgenossenschaft; Wie Friedrich der Gr. den landwirthschaflichen Fortschritt erzwang; Gegen den Strom; Geschlechter und Siegelkunde; Allgemeine Kunstchronik; Allerlei; Nachrichten aus Stadt und Land.

N⁰. 22. Der nationale Ideal als sichtbare und wirksame Standarte für Regierung und Volk, für Religion und Moral, für Mann und Frau, für Jung und Alt; Die Soziale Frage und die Kirche; Treu und Wahrhaftig; Feuilleton; Allerlei.

N⁰. 23. Geschlechter- und Siegelkunde; Blätter und Bücherschau; Allerlei; Familiennachrichten.

N⁰. 24. Bericht über die Organisation des Zweig Vereins Görlitz; Den aufgenommenen Mitglieder; Allerlei; Nachrichten aus Stadt und Land.

N⁰. 25 volgt later.

N⁰. 26. An mein Volk; Armee Befehl; An die Marine; Kaiser Friedrich's Lichtgestalt als Wehrer des Reichs; Kaiser Wilhelm II; Sprechsaal; Allerlei; Ueber die Thätigkeit der Zweigvereine.

N⁰. 27 en 28 volgen later.

N⁰. 29. Kaiser Friedrich und die Genossenschaften; Thomas Carlyle über Adel und Aristokratie; Die Frauenfrage unter den Geschichtspunkten des deutschnationalen Ideals; Ich habe kein zeit müde zu sein; Der unterelsassische Adel vor hundert Jahren; Die höheren Stände und die wirthschaftliche Gesetzgebung; Feuilleton; Allerlei.

N⁰. 30. Dr. Hinzpeter über Kaiser Wilhelm II; Thomas Carlyle über die zwei dämonischen Gegensätze «Geld und Hunger»; Sprechsaal; Geschlechter- und Siegelkunde; Allerlei.

N⁰. 31 volgt later.

N⁰. 32. Die Heimkehr des Kaisers, Die Hinpeter'sche

Schrift über Kaiser Wilhelm II; Die hoheren Stände und die wirthschaftliche Gesetzgebung; Eintagsfliegen; Allerlei.

Anzeiger des Germanischen Nationalmuseums, II Band, 1888.

N°. 9. Chronik des germanischen Museums; Fund Chronik; Ein Todesbild; Ein Bucheinband vom Jahre 1529; Spätklassische Seidenstoffe; Silberschatz des Erzstifts Meinz beim Ableben des Erzbischofs Uriel von Gemmingen 1514.

N°. 10. Kaiser Friedrich; Chronik des germanischen Museums; Fundchronik; Ein Bucheinband aus der zweiten Hälfte des 16 Jahrhunderts; Die kirchlichen Kleinodien des Kardinals Albrecht, Erzbischofs und Kurfürsten von Mainz, Markgrafen von Brandenburg.

Zeitschrift des Harz-Vereins für Geschichte und Altertumskunde, herausgegeben im Namen, von dessen erstem Schriftführer Ds. Ed. Jacobs. 21e Jahrgang 1880.

Erste Hälfte. Die Cistercienser und die niederländischen Kolonisten in der goldnen Aue; Die Ebersburg, mit einen Grundrisse der Burg Schadewald und ihrer Wallvorburg; Alter und Ursprung der gräflichen Dienerschaft zu Wernigerode; Johann Christian Ruberg, ein Beitrag zur Geschichte der Goldmacherei am Harz; Heinrich Georg Reusz; Das Gnadenbild zu Elende; Zur Entwicklung der sachsischen Wergelder; Die Deutsche Hausurnen; Grabstein der Frau Anna von Gittelde, geboren von Boventen; Werbewesen im dreissigjährigen Kriege und Ueberfall durch die Harzbauern zwischen Hüttenrode und Blankenburg 1627; Wasserreise in der Neustadt Wernigerode, angelegt 1649; Aberglaube als versuchtes Hülfsmittel vor Gericht 1623; Auswanderung eines wegen des Trauerjahrs erwerblos gewordenen wernigerödischen Musikers; Namentagsfeier; Zwei Kleinodienverzeichnisse des Hospitals S. Syriaci und des Altendorfklosters zu Nordhausen; Urkunden die Burg Questenberg betreffend; Erklärung der Ortsnamen Waldau, Frose, Sülze und Baalberge; Geschichte der französischen Kolonie von Magdeburg; Vereinsbericht von Juli 1887—1888.

Bulletin de la Société héraldique et généalogique de France. 9 Année, 1888.

Février. Familles féodales: Montagnac; Familles quasi féodales: Montaignac; Familles anoblies: Montaignat; Familles en possession de la noblesse: Meuron de Montaignac; Armorial de Versailles (suite); Comté Clermont; Nobiliaire de Picardie (suite): De la Barre, le Bastier, de Batarel, de Bavre, Boyer, Gain de Linairs, etc.

Mars. Familles féodales: Tilly; Familles anoblies: Le Gardeur de Tilly; Armorial de Versailles (suite): La coste (suite et fin); Nobiliaire de Picardie (suite): De Baynast, de Beauvarlet, Becel, de Bédorède, de Belledame; Noms des gentilshommes, colonels-propriétaires des régiments français, etc.

Avril. Articles publiées sous la responsabilité de la société; Armorial de Versailles; Gigault de la Bedollière; Bourguignon; Noms des gentilshommes colonels propriétaires des régiments français; Notes d'état civil nobiliaire; Le comte Auderic de Moustier; La château de Saint-Blancard; Le baron de Wismes.

Mai. Armorial géneral de France; Documents historiques; Noms des gentilshommes colonels-propriétaires des régiments Français; Notes d'état civil nobiliaire: Benout de la Prunarède, Folliot; Généalogie de la famille de Genas; Variétés.

Juin. Nobiliaire de Picardie: De Belleval; Aviau de Piolant; Généalogie de la famille de Genas; Variétés: Histoire généalogique des Courtin; Les Verriers dans le Lyonnais et le Forez.

Annales de l'académie d'Archéologie de Belgique. 4 Serie 1887.

Tome III. Introduction; Esquisse historique de l'évêché et de l'église de Tongres jusqu' en 804; Histoire du chapitre de N. D. de Tongres depuis sa fondation jusqu' à sa suppression; I 804—1300, II 1300—1400, III 1400—1500, IV 1505—1600, V 1600—1700, VI 1700—1798; Dignitaires du chapitre; Membres du chapitre depuis 1164 jusqu'en 1798; Bénéficiers de la collégiale, I Notice historique, II Liste depuis 1274 jusqu'en 1798; Bénéficiers dépendants du chapitre; Fonctionnaires, employés, artisans et serviteurs du chapitre.

Bulletin Historique et Littéraire de la Société de l'Histoire du Protestantisme Français. VI année, 1887.

N°. 11. Etudes historiques; Documents; Mélanges; Bibliographie; Correspondance.

N°. 12. La petite fille d'Agrippa d'Aubigné devant la légende et l'histoire; La situation politique et réligieuse de la France en Octobre 1564, d'après un catholique sincère; Lettres de Simon Renard à la duchesse de Parme; Le pensionnaire d'un pasteur du XVIII siècle et sa tante; Françoise de Beringhen; La quatrième guerre de religion dans le Velay; La littérature de la Réforme française; Notes sur les traités de Luther, traduits en français et imprimés en France entre 1525—1534; John Wyclyff, sa vie, ses oeuvres, sa doctrine; Olivier de Serres, seigneur du Radel, sa vie et ses travaux; Chronique, etc.

Een doopregister der Hollanders in Brazilië.
(Vervolg).

1642. Aug. 27. Henrick. Ouders: Harman Henricx en Anneken Jochims; get.: Jan Meyer, Pieter van Cappelen, Elsken Cocx, Trijntie Henricx.
Agniet. Ouders: Coenraet Hilt en Martha Hilt; get.: Dhr. Andries Philtz, Frederick Pistor, Ursula Barbara Doutry, Catharina Valets.
— Aug. 30. Aeltie. Ouders: Jacob Nassen en Grietie Nassens; get.: Gerret Meijer, Jochim Mypach, Christoffel Hertwich, Elias Heijer, Harmtie Christoffels, Ursula Elgers.
— Sept. 3. Jacob. Ouders: Joris Joriss en Anna Joriss; get.: . . . . Kallen, Lucas . . ., Apollonia Everts.
Laurens. Ouders: Gillis Huijsman; get.: Henrick van Hoecke, Balthasar Janss, Anneke Stuijvers.
— Sept. 7. (N. N.). Ouders: Melis Muens en Margriete Muens; get.: . . . , Bruijn Janss, Annettie Christiaenss.
— Sept. 17. Geertruijt. Ouders: Melis de Froe en Cornelia de Ridder; get.: Evert Froe, Catharina....
— Sept. 21. Geertruijt. Ouders: Pieter van Heede en Maria Pieters; get.: Johannes Colve, Evert Froe, Geertruijt Jacobs, Cornelia van den Velde.
— Oct. 1. Margriet. Ouders: Dhr. Paulo Anthonio Damess (Daems) en Joffr. Anna Selve; get.: Abraham Tapper.
— Oct. 8. Maria. Ouders: Abraham Masuyre en Elisabeth Masuyrs; get.: Anthoni Dengermont, Sara van der Goes.
— Oct. 12. Abraham. Ouders: Jan Engels en Marritien Kertss; get.: Dhr. Jan van Walbeeck, Dirck Roup, Elsien Duyn.
— Oct. 15. Pieter. Ouders: Dhr. Jacob Alrichs en Joffr. Maria Struys; get.: Dhr. Henrick Hamel, dhr. Wilhelm Piso, Joffr. Cornelia d'Moucheron, Joffr. Margarita Groensteyn.
— Oct. 29. Gerbrecht. Ouders: Wessel Gerrets en Trijn Janss; get.: Jan Lucas, Grietien Henricx, Geertien Janss.
Anna Barbara. Ouders: Andries Jacobss en Henrickien Jacobss; get.: Hans Tessel, Pietertien.....
— Nov. 5. Trijntie. Ouders: Henrick Nieukerck en Anna Claessen; get.: Marten Roeloffs Blom, Roeloff Janss, Geertien Henricx, Maria Etes.
— Nov. 9. Geertruyt. Ouders: Jacob de Creuss en Tytien Janss; get.: Ambrosius Sartor, Jan Cardinael, Elisabeth Masuers.
— Nov. 26. Anna. Ouders: Eduard Percham en Elysabeth Percham; get.: Joris Glendry, Willem Mason, Anna Swart.
Gideon. Ouders: Jan Wouterss de Vrient en Janneken Mabusons; get.: Gerrit ter Beeck, Johannes Moris, Janneken van Dalen, Maria Alrichs.
— Dec. 10. Henrick. Ouders: Johan Snaeck en Genle Mensen; get.: Frederick Vuyrbergen, Elias Thomass, Ursula Heyms.
— Dec. 14. Aeltien. Ouders: Roeloff Janssen en Trijntie Gijsbertss; get.: Jan Clasen Cock, Pieter van Conincxloo, Grietien Dircx.
— Dec. 17. Jochim. Ouders: Henrick Deecks en Grietien Janss; get.: .... Pieters, Harman Janss, Elisabeth Adriaenss, Janneken Janss.
Jan. Ouders: Pedro en Philippa.
— Dec. 28. Jacob. Ouders: Pieter Blinck en Engel Pieterss; get.: Gerret Stoltenpoel, ... Janss, Harmtie Christoffels.
1643. Jan. 1. Augustinus. Ouders: Jan Jurriaens en Anneken Dircx; get.: Jan Quade, Jochim Scholten, Evertien Meyers, Elisabeth Brandenburchs.
— Jan. 11. Anna Magdalena. Ouders: Henrick.... en Yda Brouwers; get.: Hans Rijpegarst, Roeloff Symonss, Weintien Janss, Anna Beeckmans.
Maria. Ouders: Francisco en Catharina; get.: Anthonio, Lucretia.
— Feb. 8. Nicolaes. Ouders: Jan Cock en Elsien Janss; get.: Roeloff Symonss, Jan van Alen, Annetien Gulgers.
— Feb. 25. Johannes. Ouders: Willem Henricx en Elisabeth Henricx; get.: Willem van Tongeren, Johan Colve, Rebecca Post, Magdalena Brant.
Susanna. Ouders: Paulus Masuyr en Elisabeth Willems; get.: Everhard Manrycque, Maria Janss.
Catharina. Ouders: Christoffel Merts en Anna Morijn; get.: Tielman Jager, Hans Becker, Anna Catharina, Anneke Claes.
— Meert 1. Thomas. Ouders: Willem Hall en Anneken Hall; get.: Thomas Ceusingh, Albert Gackler, Elisabeth Nicolaes, Maria Tielmans.
Sara. Ouders: Harman Janssen en Maria Janss; get.: Sijtie Jooriss van Dorth.
— Meert 8. Jacobus. Ouders: Matthias Becx en Anna Becx; get.: Jaques Jacques van Ceulen, dhr. P^r van der Hagen, Elbert Crispijns, Willem Becx, ... van Ceulen.
Johannes. Ouders: Allard ter Beeck en Judith Boels; get.: Dhr. Numno Olpherdi, Albert van Breugel, Joffr. Joanna Beckers, Dirckien Coets.
— Meert 11. Heytie. Ouders: Volckert Harmannss en Grietie Nenson; get.: Jan Blaeuw, Frederick Cnop, Grietie Dircx, Maria Janss.
Willem. Ouders: Cornelis Bremer; get.: Gillis van Eede, Frans Reston, Aeltien Gerretss, Anneken Osewalts.
— Meert 15. Frederick. Ouders: Andries Falloo en

Anna Gariges; get.: Dhr. Henrick Hamel, ... Carpentier, Maria Gariges.

Jacob. Ouders: Jacob Barents en Anneke Jacobs; get.: Jan Groens, Pieter van Leewen, Elsien Hanssen, Wybrich Thomass.

— Meert 22. Jaques. Ouders: Jaques van de Velde en Cornelia de Keyser; get.: Dhr. Adr. v. Bullestraten, Gillis Croll, Pieter van de Velde, Joffr. Walbeecks, Lucretia Coeymans.

Margriet. Ouders: Philips Mangelman en Aeltien Mangelmans; get.: Sacharias Matthijs, Willem Moer, Trijntie Bruyns, Marretie Janss.

— Meert 25. Henrick. Ouders: Jan Rocheel en Aeltien Henricx; get.: Jan Werts, Anna Janss, Jacomijntien de Mijn.

Johannes. Ouders: Adam Gerrets en Philippijntien Penbroecks; get.: Pieter Piloot, Henrick Sybrants, Maria Houzet, Margriet van Stralen.

— Meert 29. Marretie. Ouders: Johannes Wolff en Maritie Cloets; get.: Gillis van Heeler, Janneken van Heeler, Susanna Jaquesen.

— April 1. Bartelt. Ouders: Marten Bartels en Grietien Henricx; get.: Abel Willemss, Claes Willemss, Janneken de Boy, Anneken Henricx.

Catharina. Ouders: Dhr. Gerret Volbergen en Margriet Volbergen; get.: Dhr. Pieter van dr. Hagen, dhr. Paulo Anth. Daems, Maria Alrichs, Susanna Sweers.

— April 6. Mauritia. Ouders: David Solemne en Catharina Malbergh; get.: Sijn Exc[ie] graeff Mauritz, Cornelia de Moucheron, Susanna Sweerts.

— April 9. Jan. Ouders: Philipous Scheff en .... Scheff; get.: Jan Caspar Waldeck, Jan Codde, Elisabeth Lindley.

— April 22. Lambert. Ouders: Andries Ellerman en Trijne Janss; get.: Henrick Gerretss, Magdalena Mangues.

— April 27. Grietien. Ouders: Symon Janssen en Leentie Barents; get.: Dhr. Reynier van Groenesteyn, Johannes Velthusen, Lijsbeth Martens.

— April 28. Françoys. Ouders: Adriaen van Cleeff en Christina van Cleeff; get.: Wouter Claess, Jan van de Wall, Trijntie Janss, Anneken Winckels.

— May 20. (N. N.) Ouders: Jan Luytiers en Grietien Pieterss; get.: Vrowtie Hillebrants, Christina Jacobs.

Thomas. Ouders: Jacob Dircx en Anneken Sanders; get.: Thomas Pots, Niclaes Heel, Blens Grims, Eva Alis.

— May 25. Gerret. Ouders: Barent Gerrets en Stijntie Barents; get.: Dirck Sybrants, Jurriaen Alberts, Anneke Claes, Grietie Geens.

— May 27. Paulus. Ouders: Jan Moens en Grietien Reyniers; get.: Paulus Trunck, Willem Gillis, Gillis Bryn, Gessel Ranck.

Anthoni. Ouders: Abraham Theuniss en Cathalina van dr. Wille; get.: Johannes Mos, Symon van Hoorn, Grietien Janss, Aeltien Janss.

— Juny 3. Anna. Ouders: Hans Schaep en Judith Schaep; get.: Jacob Coets, Gerret ter Beeck, Anna Dennigers, Maria Hilt.

Gerret. Ouders: Jan Gerretss en Anneken Lourens; get.: Johannes Mooris, Pieter Pieterss, ... Adams, Anthonette Pero.

— Juny 7. Jacob. Ouders: Jaques Lambert en Michieltien Bruyn; get.: Nicolaes Verdion, Jan Lambertss, Elisabeth Colombel.

— Juny 16. Engelken. Ouders: Evert Maurits en Catharina Botlant; get.: Willem van Tongeren, Cornelia de Ridder, Elisabeth Masuyrs.

Elisabeth. Ouders: Abraham Swanck en Trijntien Swanck; get.: Philips de l'Maere, Jan Stevens, Elisabeth Alledage, Dirckien Bijgaert.

Jan. Ouders: Cornelis Willemss en Willemijn Natsen; get.: Jan de ...., Henrick van Hoeck, Aeltien Lubberts, Dorothea Pouluss.

— Juny 20. Anna Catharina. Ouders: Jurriaen Henricks en Catharina Henricx; get.: Willem Gaens, Hans Tessel, Aeltie ter Heyde, Annetie Slichts.

Henrick. Ouders: Dhr. Henr. d'Moucheron en Joffr. Cornelia Struys; get.: Dhr. Jan Corñ Lichthart, dhr. Willem Piso, Joffr. Maria Alrichs, Joffr. Geertruyt Moucheron.

— Juny 28. Arnout. Ouders: Sander Dircx en Cathalina Henricx; get.: Christina Gerrets, Elisabeth Henricx.

Jan. Ouders: Jacob Bles en Lijsbet Bles; get.: Johan Douwess, Johan Watkins, Maria Damby, ... Thomass.

— July 8. Anna. Ouders: Jan Willemss en Geesien Woutcrss; get.: Hans Pieterss, Jan Schaffer, Anneken Ariaenss, Anneke Scheffers.

— July 14. Elisabeth. Ouders: .... Olsant en Cathalyna Gerretss; get.: Hans Alberts, Susanna Gerrets, Mettie Janss.

— July 16. (N. N.). Ouders: Jurriaen Couvaert en Geesien Jurriaens; get.: Hans Vogel, Pieter Smith, Jan Willemss, Maria Hart, Anneke Snijders.

— July. 19. Coenraet. Ouders: Henrick Ruyter en Aeltien Ruyterss; get.: Coenraet Martenss, Jacob Corneliss, Marretien Janss, Trijntien Hopmanss.

Pieter. Ouders: Gijsbert Willemss en Janneken Willemss; get.: Henrick Bruynsvelt, Willem van Oosterburgh, Catharina Schoor, Catharina Wissel.

— Aug. 2. David. Ouders: David Doutreleau en Ysabella Dravers; get.: David Doutreleau, Marretien Dravers.

Daniel. Ouders: Hans Bremer en Elsien Hartochs; get.: Dhr. Servaes Carpentier, Abraham Tapper, Dorothea Croesen.

— Aug. 11. Jan. Ouders: Jurriaen Amelinck en Magdalena Edel; get.: Hans Ditmers, Margreta.....

— Aug. 16. Beletie. Ouders: Julius Nieuman en Margarita Nieumans; get.: Caspar van Heussen, Anna Becx.

Pieter. Ouders: Claes Janss en Leentie Pieterss; get.: Joffr. Elisabeth Walbeecks.

— Aug. 18. Jacob. Ouders: Jacob Haverman en Margriet Havermans; get.: Elias Heyer, Johannes Pauli, Margriet Wachtmeesters, Maria Buschers.

— Aug. 19. Jooris. Ouders: Samuel Thomass en Margriet Thomass; get.: Dhr. Reynier van Groenesteyn, Jooris van dr. Gijssen, Cornelia van de Velde.

— Aug. 23. Aldert. Ouders: Henrick Allerts en Trijne Allerts; get.: David Nicolay, Françoys Bruyn, Elisabeth Jacobss, Christina Wessels.

Aeltien. Ouders: Gillis van Graeff en Anna Sybrants; get.: Jan Dircxsen, Pr. Pieterss, Magdalena Janss, Lijsbeth le Camps.

— Aug. 26. Caspar. Ouders: Caspar Cock en Elsie Cocks; get.: Johannes Speron, Jacob Clasen, Janneken Cornelis.

— Aug. 30. Petronella. Ouders: Caspar van Heussen en Geertruyt Hack; get.: Jaq. Jaqs v. Ceulen, Lucas van Valckenburg, Anna Hack, Pieternella van Heussen.

— Sept. 6. Maeyken. Ouders: Daniel van Steenwinckel en Catharina Hamers; get.: Wilhelm Jehu, Jacomina van Ceulen, Dirickie Coets.

— Sept. 9. Jacomijntien. Ouders: Symon Denys en Jacomijntien Denys; get.: Françoys Bon Ami, Janneken Claes, Maria Henricx.

— Sept. 13. Jacob. Ouders: Dirck Everhardts en Apollonia Everhardts; get.: Joris van dr. Gijsen, Hans Leenaerts le Bruyn, Susanna Pels.

Anna. Ouders: Boudewijn Maerschalck en Tanneke le Moens; get.: Henrick Haecx, ... Lems, Cathalina de Walle.

Jonas. Ouders: Dirck Jochims en Lijsbeth Jacobss; get.: Jan Pieterss, Christiaen Eekens, Anna Jochims, Anna Ruytterss.

— Sept. 23. Johannes. Ouders: Johannes Westfrisius en Tietie Heeren; get.: Dhr. Henrick Hamel, Joffr. Elysabeth Walbeeck.

Henrick. Ouders: Jan Theuniss en Josina Clasen; get.: .... van Hessen, Pieter Verlot, Trijntie Plugers, Grietie Janss.

— Oct. 4. Jan. Ouders: Boudewin de Jager en Margriet Veron; get.: Dhr. Adriaen Lemss, Johannis Mooris, Eeffien Veron.

— Oct. 8. Gerret. Ouders: Jurriaen Gerrets en Leentie Harmans; get.: Carsten Carstens, Pieter Pieterss Kalff, Magdalena Henricx.

— Oct. 14. Anneken. Ouders: Jan Cruyt en Marretie Jans; get.: Ysaac Ypelaer, Henrick Janss, Weyntien Janss, Grietie Janss.

(N. N.). Ouders: Hans Cleen en Maria Stock; get.: Johannes Becker, Jan Willems, Barentie Janss.

— Nov. 4. Jurriaen. Ouders: Jurriaen Janssen en Marretie Janss.

Margriet. Ouders: Jan Janssen Groen en Aeltien Sijbens; get.: Willem van Tongeren, Jacob Hamel, Elsie Thomass, Elsie Janss.

— Nov. 16. Jochim. Ouders: Gerret ter Beeck en Geertruyt van dr. Hoorneb.; get.: Hans Leenaerts de Bruyn, Marretien van Els, Josina Verbruggen.

Jan. Ouders: Robbert Benstem en Maria ....; get.: Paulus Barents, Pieter Mates, ... Thomass, Christijntie Reurs, Geertruyt Quyns.

— Nov. 22. Pieter. Ouders: Adriaen Pieterss en Geertien Feyckens; get.: Cornelis Janss. Brouwer, Cornelis Jacobss, Geertruyt Janss.

— Nov. 27. Ysabella. Ouders: Dhr. Charles de Tourlon en Joffr. Anna Paix d'Altro; get.: Doctr Willem Piso, Jacob le Maire, J. U. D.

— Dec. 11. Barent. Ouders: Willem Meyer en Geertruyt Schrijvers; get.: Pieter Verlijn, Michiel Dircx; Margriet Nieuman. Lijsbeth Ech.

(N. N.). Ouders: (N. N.); get.: Frederick Vierbergen, Anneken Roeloffs.

— Dec. 16. Agniete. Ouders: Jan Rocuss en Anna Franss; get.: Bartholomeus van Ceulen, Dirckien Coets, Catharina Janss.

— Dec. 30. Jan. Ouders: David Rennet en Ysabella Janss; get.: Jan Moris, Jacob Alleven, Juliaen ...., Jenne Ranckens.

1644. Jan. 1. Anna. Ouders: Dhr. Jacob Alrichs en Joffr. Maria Alrichs; get.: Pieter Marissinck, Joffr. Elisabeth Walbeeck, Joffr. Cornelia Moucheron.

Perijntie. Ouders: Willem Willemss en Perijntie Goetdoens; get.: Gelijn Negenman, Joost van Bullestraten, Magdalena Gesels, Francijntie Goetdoens.

— Jan. 6. Jan. Ouders: Erick .... en Trijntie Davidts; get.: Jan Steyn.

— Jan. 10. Johannes. Ouders: Jan Beynson en Maria Giesen; get.: Theodosius Koler, Catharina Mancks.

Johannes. Ouders: Hans Moors en Dorothea Moors; get.: Jan Craeck, Roeloff Symonss, Cornelia van de Velde.

— Jan. 12. Maria. Ouders: Gerret Maes Snoeck en

Aeltien Bruyn; get.: Harman Janss, Frans Gerrets, Janneken Janss, Elisabeth Janss.

— Jan. 13. Henrick. Ouders: Lubbert Harmanss.
Anna. Ouders: Hans Daniels en Anna Maria; get.: Jacob Wachlet, Elisabeth . . . ..

— Jan. 20. Anna Catharina. Ouders: Nicolaus Salgoe en Christina Janss; get.: Nicolaus Janss, Anna de Garigues.
Judith. Ouders: Jan Meswaer en Margriet Carooy; get.: Cornelis Vylames, Catharina Kiens.

— Jan. 27. Anna. Ouders: Michiel Freck en Catharina Frecks.

— Jan. 31. (N. N.). Ouders: Jan Craen en Maria Henricks; get.: Ysaac Tooden, Laurens van Heusden, Gerret Alberts, Elisabeth Wolff.
Feb. Maria. Ouders: Hans Ahaswerus; get.: Henrick Veeger, Grietien Pieterss.

— Feb. 17. Geertruyd. Ouders: . . . . van Loeven, en Geertie van Loeven.

— Meert 2. Elisabeth. Ouders: Cornelis van der Venne en Janneken Grevenraet; get.: Samuel van Gansepoel, Elisabeth Grevenraet.
Abraham. Ouders: Carsten Claes en Luytien Janss; get.: Roeloff Symonss, Elsien Thomas.

— Meert 3. (N. N.). Ouders: Andries Mijs en Anna Wachters; get.: David Otsen Born, Cornelis Spijcke, Geertruyd van dr. Hoornenburgh.
(N. N.). Ouders: Henrick Janss; get.: Pieter....

— Meert 9. Pieter. Ouders: Jan Pieterss en Trijntie Janss; get.: Sacharias Matthijs, Harman Pieterss, Trijntie Janss, Vrowtie Willems.
Pieter. Ouders: Symon Wolff en Anneken Andries; get.: Abraham van Stricht, Adriaen van der Perre, Engeltie Dorrevelts.
Anthoni. Ouders: Pieter Willemss en Geertie Pieterss; get.: . . . . Spranger, Roeloff Symonss, Anneken Adams.

— Meert 10. Pieter. Ouders: Evert van Weerdt en Janneken Jeremias; get.: Henrick Matthijs, Lodewijck van dr. Helst, Geertruyd Dircx, ... Baeyers.

— Meert 18. Anthoni, Neger.

— Meert 20. Anna Catharina. Ouders: Hans Christoffels en Anna Everts; get.: Jurriaen Schuller, Daniel Wilet, Anneken Cornewaels, Trijntie Cornelis.

— Meert 24. Geertruyd. Ouders: Willem Helmer; get.: Jacob Bordenus, Aeltien Harmans, Jeye Alberts.
(N. N.). Ouders: Evert Janss en Francijntie....; get.: Hans Huckert, Maria Huckerts.

— Meert 26. Johannes. Ouders: Arnoult l'Hommel; get.: Dhr. Henrick Hamel, dhr. Pieter Verhagen, Joffr. Elisabeth Walbeeck.

— Meert 28. Catharina. Ouders: Jacob Carstens en Trijntie Carels; get.: Christoffel Ariaenss, Grietien Jacobss.

— Meert 30. Johannes. Ouders: Abraham Everts en Elisabeth Moniers; get.: Joost van Bullestraten, Hugo Graswinckel, Maria . . . .
Anna Maria. Ouders: Reytie Jacobs en Anneken . . . .; get.: Jacob Reynierss, Pieter Lubberts, Margriet van Straten, Anna Jacobss.

— Meert 31. (N. N.). Ouders: Frans Carsel en Hilleken . . . .; get.: Hans Coenraed.

— April 3. Christoffel. Ouders: Hans Ritchardts en Maria . . . .; get.: Hessel Jurriaenss, Samuel Volckers, Margriet Cornelis.

— April 6. Dorothea. Ouders: Dirck Reyerss en Hilleke Pauluss; get.: Balthasar van Aken, Dirck Boeyen, Cecilia Franss, Maria Reyerss.

— April 17. Hilleken. Ouders: Arnout Franss en Maria D . . . . des; get.: Reynier van Groenesteyn, Maria Alrichs.

— April 20. Louys. Ouders: Gerret Volckers en Pieternella....; get.: David Otsen Born, Michiel Pieterss, Hilleken Dircks.

— Françoys. Ouders: (N. N.) en Francijntien . . .; get.: Marcus Oliphant, Pieter Willems, Magdelena Matthias.
Pieter. Ouders: Jan Goedlaedt en Margrita Duff; get.: Jan Forbus, Susanna Weycht.

— April 24. Gillis. Ouders: Henrick de Vries en Elisabeth Thomas; get.: Gillis van Luffelen, dhr. J. le Maire, Martha Hilt.

— April 27. Abraham. Ouders: Cornelis Janss en Aeltien Janss; get.: Pieter Davidts, Carsten Carstenss, Roeloff ....; Elsken Thomass; Christina Gerrets.

— April 28. (N. N.). Ouders: Alexander Gipson en Maria Jacobs; get.: Thomas Wiltschut, Henrick Tieboels, Janneken Roeloffs; Geertie Munes.
(N. N.). Ouders: Felten Hans en Leentien Cornelis; get.: Henrick Somer.
(N. N.). Ouders: Laurens Janss. Keyser en Maria Henricx; get.: Philips Ernst, Janneken de Graeff, Leentien Janss.

— May 5. Margriet. Ouders: Henrick Smit en Christina Smits; get.: . . . . Fetser, Hans Verstaet, Margriet Hamel, Maria Otten.

— May 8. Meynert. Ouders: Meynert Meynertss en Anneken Janss; get.: Ariaen Janss.

— May 11. Susanna. Ouders: Matthijs Beck en Anna Becks; get.: Bartholomeus van Ceulen, Geertruydt van Heussen.

Medegedeeld door C. J. WASCH.

(Wordt vervolgd).

De oude kerkregisters in ons land.
(Vervolg).

DINTELOORD.

Trouwboek beginnende den 13 November 1728 en eindigende den 2 December 1810.

Doopregister beginnende den 20 December 1676 en eindigende den 4 December 1712.

Doopboek beginnende den 8 Januari 1713 en eindigende den 30 December 1810.

Doopboek van de Roomsch Katholieke gemeente beginnende den 26 November 1795 en eindigende den 22 November 1810.

Trouwregister beginnende den 24 November 1708 en eindigende den 16 April 1770.

Huwelijks-aanteekeningen, proclamatiën en trouwregister beginnende den 18 October 1770 en eindigende den 13 November 1791.

Huwelijks-aanteekeningen, proclamatiën en trouwregister beginnende 21 April 1792 en eindigende den 24 Maart 1798.

Register van huwelijkszaken beginnende den 31 Maart 1798 en eindigende den 20 September 1806.

Register van huwelijkszaken beginnende den 5 October 1806 en eindigende den 22 December 1810.

Register van overledenen beginnende den 27 April 1772 en eindigende den 30 December 1805.

Register van overledenen beginnende den 7 Januari 1806 en eindigende den 31 December 1810.

DINTHER.

De gemeente Dinther bestaat zelfstandig, doch de Gereformeerde-kerkgemeente van **Heeswijk** behoort tot die van Dinther.

Alhier voorhanden voor die beide gemeenten en het naburige **Schijndel** een doopregister van af 1692—1808 (uitsluitend Gereformeerden).

Een trouwregister voor meerdere gezindten van 1616 tot 1808.

Een kosterboek idem wegens het begraven van 1740 tot 1806.

Doopregisters uitsluitend Katholieken van af 1673 tot 1810.

In het archief bevinden zich ook verschillende registers van opdragten en geloften, registratie van transport en geloften, scheidingen en deelingen, registratie der heerlijkheid **Heeswijk** en Dinther, leenboek des ridderschaps ten Bogaarde, enz., dagteekenende van af 1557.

DINXPERLO.

Ten gemeentehuize alhier zijn aanwezig:

Doopboeken van 1660—1811.

Trouwboeken van 1661—1812.

Doodboeken van 1758—1811.

DIRKSLAND.

Cathalogus der kinderen die gedoopt zijn binnen der kercke van Dirksland, mitsgaders de namen der ouderen en getuigen van 15 October 1606—30 December 1669.

Doopboek van 1 Januari 1670—29 December 1701.

Doopboek van 22 Januari 1702—21 April 1721.

Lijst van de ontvangen acten van indemniteit van 1747—1771.

Aan de achterzijde. Voorgevallen gravamina en gecensureerde personen.

Register van aankomende ledematen 26 Januari 1712 tot 11 Juli 1717.

Volgt naamlijst der kinderen die gedoopt zijn onder den dienst van Adrianus Ham van 1 Mei 1720—26 Juli 1733.

Aan de achterzijde: Memorie van gecensureerde personen.

Doopboek 19 April 1733—29 December 1793.

Idem 31 Januari 1794—26 Januari 1812.

Register van de personen, die bij Johannes Damman, predikant in den dorpe van Dirksland getrouwd zijn, begonnen met de maand October 1598—21 Februari 1599.

Volgen eenige witte bladen.

Verder trouwboek van October 1608—7 October 1678.

Namen van die ondertrouwd en getrouwd zijn onder den dienst van Jacobus Fruytier en verder 17 April 1688—2 December 1707.

Volgen de namen der ledematen onder den dienst van Gelijn Roels en verder van 17 April 1734—8 April 1742.

Trouwboek van 9 Maart 1708—30 Mei 1795.

Achteraan de navolgende aanteekening:

Sedert de laatst voorgaande aanteekening zijn er bij den kerkeraad geen personen in ondertrouw aangenomen, maar zulks geschied nu alleen bij den Magistraat of municipaliteit, alwaar dezelve dan ook in den huwelijken staat bevestigd worden, schoon ook aan elk volgens decreet van . . . . . vrijheid gelaten is (nadat zijn huwelijk bij de Municipaliteit gesolemneerd is) daarna ook in de kerk van het Godsdienstig genootschap, waartoe hij behoord, nog plegtig te laten inzegenen.

Registers van trouwen bij de Municipaliteit en het gemeentebestuur van 29 Mei 1795—29 September 1808.

Van 5 Januari 1809—8 Januari 1812.

Huwelijksproclamatiën van 1670—1688. Deze zijn gebonden geweest, doch naar het schijnt alvorens niet in orde gelegd. De band verloren.

Huwelijksproclamatiën van 1729—1748.

Idem van 1758—1788.

Idem van 1791—1794.

Idem van Mei 1795—Maart 1811.

Registers wegens het recht op het trouwen en begraven van 11 Januari 1717—14 Mei 1729.

Idem van 1 Januari 1759—24 November 1777.

Trouwen van 12 Februari 1778—26 November 1806.

Begraven van 29 Januari 1778—24 December 1805.

Varia Burgerlijken Stand.

Biljetten van aangeving behoorende bij de registers wegens het recht op het trouwen en begraven van 1717—1729.

Register voor de gemeente Dirksland, houdende verklaringen tot het aannemen van vaste namen door belijders van den Joodschen godsdienst van 1811.

Register van aangeving van overlijden naar aanleiding van de ordonnantie op de collaterale successie van 12 Januari 1806—28 December 1811.

Journaal van aangegeven lijken van 27 November 1810—28 December 1811.

Repertoire des extraits du registre de decès de la commune de Dirksland, delivrés au 1 Janvier 1812.

Alphabetisch register op de registers van overlijden.

Diverse extracten uit doopboeken.

HIEN EN DODEWAARD.

Doopboek der Hervormde gemeente van 1640—1724.

Idem van 1728—1758.

Idem van 1758—1772.

Idem van 1772—1811.

Trouwboeken zijn in het archief der Hervormde gemeente.

DOESBURG.

Ten gemeentehuize alhier zijn aanwezig:

Luthersch doopboek van 1770—1811.

Gereformeerd id. van 1705—1782.

Idem id. van 1782—1811.

Roomsch id. van 1722—1792.

Idem id. van 1792—1811.

Gereformeerd trouwboek van 1786—1816.

Huwelijksgeboden van 1795—1811.

Huwelijksafkondiging van 1751—1786.

Roomsch trouwboek van 1722—1792.

Idem Idem van 1792—1811.

Trouwregister van 1744—1799, incompleet.

Doopregister van 1744—1809, Idem.

Registers van begraven van 1744—1810.

STAD EN RICHTERAMBT DOETINCHEM.

Trouwboek der Gereformeerden en Roomsch Katholieken, loopende van 18 Maart 1796—10 Februari 1811.

Trouwboek van 1738—1777.

Lidmatenboek van 1738—1777.

Doopboek van 1723—1777.

Deze drie boeken in één band gebonden.

Doopboek (gereformeerd) van 1633—1712.

Hieraan ontbreken enkele jaren, terwijl van andere dubbele voorkomen.

Gereformeerd doopboek van 3 Januari 1778—1 September 1811.

Proclameer- en trouwboek van 1778—1809 en van 1814—1815.

Doopboek der Evangelisch Luthersche gemeente van 1763—1811.

Repertoire, destiné à reçevoir les adoptions de noms de famille dans la commune de Doetinchem, 1812.

Register van aangiften van vaste geslachtsnamen van inwoners der stad Doetinchem, naar aanleiding van het K. B. dd. 8 November 1825 St. Bl. N° 74.

Aangezien de Roomsch Katholieke ingezetenen vóór 1860 kerkelijk behoorden tot de kerk van **Wijnbergen** (gemeente **Bergh**) zijn ten raadhuize dezer gemeente geen doopboeken voorhanden. Deze zijn gedeponeerd ten raadhuize der gemeente **Bergh**.

DOKKUM.

Hier op de gemeente-secretarie berusten:

Doopboeken der Nederduitsch Hervormde gemeente van 1612—1812, vijf deelen.

Doopboek der Roomsch Katholieke gemeente van 1720—1829, één boekje.

Huwelijksproclamatie-boeken der stede Dokkum van 1605—1770, drie deelen.

Trouwboek der Nederduitsch Hervormde gemeente van 1772—1811, één deel.

Grafregisters van 1760—1826, drie deelen.

DOMBURG.

In het gemeentehuis is slechts een doopboek, aanvangende met 1672 en een trouwboek aanvangende met 1675.

DOMMELEN.

De huwelijks-, doop- en doodboeken van de Roomsch Katholieken alhier zijn aanwezig als volgt:

Huwelijken van 1747—1808.

Huwelijksaangifte van 1696—1771.

Doopregister van 1641—1810.

Doodregister van 1677—1810.

DONGEN.

De doopregisters der Roomsch Katholieken loopen van 1731—1811.

DONIAWERSTAL.

Onderdeelen der gemeente:

Doopboek der Hervormden te **Tjerkgaast** van 1737 tot 1772.

Idem van Tjerkgaast, **Idskenhuizen** en **Legemeer**, **St. Nicolaasga** en **Doniaga** van 1772—1812.

Idem van **Goingarijp** en **Broek** van 1772—1812.

Idem van St. Nicolaasga van 1772—1811.

Idem van **Oosterhaule**, **Oldeouwer** en **Nijega** van 1773—1812.

Idem van **Langweer, Indijken, Teroele** en **Boornzwaag** van 1772—1812.

Trouwboek en doopboek van Tjerkgaast van 1683 tot 1737.

Idem van Langweer van 1694—1763 (1723—1742 ontbreekt).

Idem van Oosterhaule, Oldeouwer en Nijega van 1707—1772.

Idem van Goingarijp en Broek van 1719—1772.

Idem van Langweer van 1763—1772.

Trouwboek van Tjerkgaast van 1613—1676.

Idem van Langweer van 1772—1810.

Idem van Idskenhuizen van 1772—1809.

Idem van Oosterhaule van 1772—1810.

Idem van Goingarijp en Broek van 1772—1809.

Idem van Tjerkgaast, Idskenhuizen, Legemeer, St. Nicolaasga en Doniaga van 1772—1811.

Doop- en trouwboek der Roomsch Katholieken te St. Nicolaasga van 1715—1775.

Idem van 1766—1812.

DOORN.

Doopboek der kerkelijke gemeente van 1 Januari 1674—8 Februari 1824, 1 boek.

Registers van huwelijken van 22 Februari 1674—13 November 1795 en van 22 October 1797—13 October 1816.

Deze registers bevatten ook huwelijksafkondigingen.

DOORNSPIJK.

Nederduitsch Hervormde kerk:

Doopboek van Doornspijk van 1734—1771, 1 deel.

Aanteekenboek der gedoopte kinderen in de kerk te Doornspijk van 1772—1811, 1 deel.

Doopboek van **Oosterwolde** van 1702—1771, 1 deel.

Idem van 1772—1817, idem.

Aanteekenboek der getrouwden in de kerk te Doornspijk van 1772—1796, 1 deel.

Boek van de getrouwden te Oosterwolde van 1772 tot 1805, 1 deel.

Boek der dooden van Doornspijk van 1748—1773, 1 deel.

Doodboek van Doornspijk van 1794—1804, 1 deel.

Boek der dooden van Oosterwolde van 1773—1789, 1 deel.

Idem van 1790—1806, 1 deel, en van 1806—1811.

DOORWERTH.

Ter secretarie dezer gemeente berusten:

Een doopboek van 1753—1811.

Een idem van 1772—1811.

Een idem van 1726—1781, waarbij gevoegd vermelding der gehuwden in de kerk te **Hulsum**, beginnende met 1 Juli 1726 tot en met 27 Mei 1781.

Een trouwregister van 1772—1810.

Een idem van 1796—1811.

Een idem van 1754—1810.

Een idem van 1803—1810.

Een idem van 1719—1751.

Een register Doreweerd decès depuis le 12 May 1792 jusqu' au 26 Juin 1811.

Een lijst der dooden beginnende met 1744—1754.

DORDRECHT.

Doopregister der Nederduitsche Hervormde gemeente van 1574—1811. Twee deelen.

Doop- en huwelijksregisters der Waalsche gemeente, waarvan het doopregister loopt van 1586—1812, het huwelijksregister van September 1591—Juli 1659. Twee deelen.

Het eerste deel is een afschrift.

Doop- en huwelijksregisters der Engelsche of Schotsche gemeente. Het doopregister loopt van December 1629—Februari 1809, het huwelijksregister van 1625—April 1795. Een deel.

Doop- en huwelijksregisters der Evangelisch Luthersche gemeente. Het doopregister loopt van Mei 1690 tot 1811, het huwelijksregister van 1693—Aug. 1808.

Men vindt er ook een register in van de namen der ledematen dier gemeente over gemeld tijdvak. Twee deelen.

Het tweede deel, aanvangende met 1775, schijnt een contraboek geweest te zijn.

Register der Doopsgezinden of Mennonieten, houdende: 1° de namen der leeraren in 1748 en 1749, 2° die der diakenen van 1728—1780, 3° die der leden van 1770, enz., 4° die der gehuwden van 1750—1774, 5° die der gedoopten van 1750—1779, 6° kerkelijke zaken van 1770—1793, 7° de namen der geborenen van 1685—1790 en 8° subsidiën van 1757—1793. 1 deel.

Doop-, huwelijks- en overlijdensregisters der Roomsch Katholieke gemeente op de Haven, van Juli 1712—1811. Drie deelen.

Doop-, huwelijks- en overlijdensregisters der Roomsch Katholieke gemeente (der O. B. Cler.) op de Hooge Nieuwstraat.

Het doopregister loopt van April 1690—September 1809, het huwelijksregister van October 1695—1811, het overlijdensregister van 1702—1811. Een deel.

Doop-, huwelijks- en overlijdensregisters der Roomsch Katholieke gemeente (der O. B. Cler.) van het Kruis. Het doopregister vangt aan met Juni 1672 en eindigt met 1811, het huwelijksregister loopt van Mei 1673—1806, het overlijdensregister van 1762—1811. Een deel.

Besnijdenisboek der Israëlieten van Juli 1804—1811.

Register der aangenomen geslachtsnamen (van Is-

raëlieten) krachtens keizerlijk decreet van 18 Augustus 1811, over de maand December 1811.

Register der geslachtsnamen, aangenomen krachtens keizerlijk decreet van 18 Augustus 1811 en Z. M. besluit van 8 November 1825 (Staatsblad N° 74), over de maand April 1826 (Bis).

Register der huwelijksproclamatiën, in de Augustijnen kerk gedaan, van 1573—November 1805. Dertien dln.

Register der huwelijksproclamatiën, in de Groote-kerk gedaan van 1642—1806. Acht deelen.

Register der huwelijksproclamatiën in de Nieuwe-kerk gedaan van 1642—1806. Acht deelen.

Registers der huwelijksafkondigingen, gedaan in de Fransche-kerk van 1695—1810, in de Luthersche-kerk van Mei 1764—April 1798 en in de Engelsche-kerk van September 1781—October 1790. Een deel.

Register van huwelijksaangiften voor het gerecht gedaan van November 1691—1811. Acht deelen.

Deze aangiften geschiedden ingevolge de instructie van 30 October 1691, ten overstaan van twee commissarissen en den secretaris der huwelijkszaken, die daarvan aanteekening moest doen en zorgen moest dat de afkondiging in de kerken plaats had, gealphabetiseerd op de voornamen der mannen.

Idem van onderscheidene gezindheden van 1592—1795. Twee deelen.

Aanteekenboek voor het middel op het trouwen (in klassen van f 30.—, f 15.—, f 6.— en f 3.—) van 1700—1805.

Aanteekenboek van de huwelijken pro Deo van 1731 tot 1805.

Register der dooden van Mei 1636—Juli 1697. Vijf deelen.

Begrafenisboeken (Groote-kerk) van November 1677 tot 1730. Een deel en vijf portefeuilles met losse bladen.

Begrafenisboeken van de Groote-kerk van 1731—1811. Vier deelen.

Begrafenis-boek van de Groote-kerk en het kerkhof aldaar van October 1694—1697.

Begrafenisboek der Augustijnen-kerk van November 1695—1811.

Begrafenisboek van de Nieuwe-kerk en het kerkhof aldaar van 1682—1811. Zeven deelen.

Aanteekenboek voor het middel op de begrafenissen (in klassen van f 30.—, f 15.—, f 6.— en f 3.—) van 1700—1805.

Aanteekenboek der begrafenissen pro Deo van 1731 tot 1805.

DREISCHOR.

De doopregisters der Gereformeerden aldaar loopen van de jaren 1644—1811, in drie banden.

Aangaande aldaar voltrokken huwelijken vindt men in 't archief:

Trouwboek van de Gereformeerde-kerk, loopende van 1650—1811, in één band.

DRIEBERGEN.

Het doopregister van de Nederlandsch Hervormde kerk loopt van af 1764—1827.

DRIEL.

Het doopregister der Nederduitsch Hervormden aldaar loopende van de jaren 1684—1811, in één band.

De doopregisters der Roomsch Katholieken, loopende van de jaren 1654—1811, in 4 banden.

In voormelde doopregisters der Roomsch Katholieke gemeente bevinden zich aanteekeningen van voltrokken huwelijken, loopende van 1726—1777.

Het gemeente trouwboek loopt van 1796—1811, in één band.

DRIEWEGEN.

De registers dezer gemeente zijn in het archief te **Ovezand**, dus volgen later.

DRONGELEN.

In deze gemeente is aanwezig:

Een doopboek der Nederl. Hervormde gemeente, loopende van 1729—1810, alsmede van de gemeente **Doeveren**:

Een doopboek der Nederl. Hervormde gemeente van 1639—1810.

Een huwelijksregister van 1692—1739.

DRUNEN.

Doop- en trouwboek van Drunen en naburige plaatsen, gehouden door R. K. priesters van 1600—1634.

Register, inhoudende trouwacten van 1630—1658 en doopacten van 1635—1658.

Doop- en trouwboek van Drunen en vele andere plaatsen, zeer keurig gehouden door den Eerwaarden Pater Missionaris Johannes van de Wiel over 1637 en 1638.

Doopregister over 1638—1648.

Doop- en trouwregister over 1658—1770, 4 banden.

Doopregister over 1771—1810.

Doodboek van 1697—1770, van den pastoor.

Doodboek over 1757—1795, van den doodgraver.

Idem van 1796—1810, van denzelfden.

Idem van 1806—1810, van den secretaris.

Doop- en trouwregister van de Gereformeerde gemeente van Drunen en **Nieuwkuik** over 1651—1754, 2 banden.

Doopboek der Gereformeerde gemeente van Drunen en **Nieuwkuik** over 1755—1810.

Trouwregister dier gemeente over 1755—1796.

(Wordt vervolgd).

Het geslacht Schoeffer, later Scheffer en Scheffers, boekdrukkers te 's-Hertogenbosch van 1541—1796.
(Vervolg).

1606.

Seven schoone Meditatien, op elcke dach vander weken te overdenken met hare Ghebeden.

t' Shertogenbossche by Jan Scheffer, int Missael. Anno 1606. 12°, 81 bladz.

Met houtsneden. B.

De titel is versierd met hetzelfde vignet als het voorgaande.

1606.

Cort Verhael van het Leven der Heylighen van S. Franciscus Oirden met haer Levende Figuren.

Wt diversche historie scrijvers genomen deur den E. P. Broeder Cornelius Thielmans, Guardiaen vander Minderbroederen binnen T'shertogenbosch. Met gratie ende Privilegie.

Gedruckt Tshertogenbosch, by Jan Scheffer. An° 1606, 4°, 9 bladen voorwerk en 225 bladz. tekst. P. G.

Met op koper gegraveerden titel en 13 platen.

Op den titel is afgebeeld: koning David en Johannes de Dooper met het Lam, zijnde deze laatste eene zinspeling op de voor- en familienaam van onzen drukker.

Achterin staat op een afzonderlijk onbedrukt blad zijn drukkersmerk.

Het boek is opgedragen aan den dapperen en beleidvollen verdediger van 's-Hertogenbosch in de belegeringen van 1601, 1603 en 1629: «den Edelen Hoochgheboren Ridder, Anthonius Banerheer van Grobbendoncq. Raet van Haere Hoochheden in Chrijszaken, Capitein van twee hondert Curassiers, ende Gouverneur der Stadt van T'shertogenbossche ende Forten der Meyerye;» wiens keurig gegraveerd wapen voor de opdracht is geplaatst.

1606.

Matthia Vornii Poëmatium de pugna civili. Sylvaeducensium anno 1579. Sylvaeducis, Scheffer, 1606. 4°.

FOPPENS, t. 2. pag. 880.

1607.

Een salighe Oeffeninge der passien ons Heeren, nae den rechten gheest, op die artyckelen des heylighen Pater noster ghedeclareert.

Gheprent Tshertoghen-Bossche tē huyse van Jan Scheffer. Anno 1607. Kl. 8°, 32 bladz., niet gepagineerd. B.

Het titelblad is versierd met eene houtsnede: Christus aan het kruis.

1608.

Excercitium pium in vitam et gloriam beatae Virginis Mariae per sexaginta Capita, seu meditationes digestum carmine numerali, cujus unum quodque distichon littereis numeralibus includit annum 1598 qua illud est compositum ad majorem Christi et beatae Virginis gloriam.

Authore M. Gerardo Jacobs, S. T. Baccal. Pastore in Someren.

Sylvaeducis. Ex officina Joannis Schoefferi. Anno 1608. 4°, 78 bladz., niet gepagineerd. P. G.

1610.

Den Gheestelycken Schildt aller Catholyken teghen het dagelykx opwerpen onser weederpartye seer bequaem.

Door Heer Jan van Gorcum.

Tweede druck verbetert en vermeerdert.

's Hertogenbossche by Jan Scheffer. 1610. Kl. 8°.

Ik vond dezen titel aldus geschreven in de derde uitgave van dit werk, hieronder vermeld.

De eerste editie zag het licht in 1609 te Antwerpen.

1610.

Cort Verhael van het Leven der Heylighen van S. Franciscus Oirden met haer Levende Figuren.

Wt diversche historie scrijvers genomen deur den E. P. Broeder Cornelius Thielmans, Guardiaen vander Minderbroederen binnen T'shertogenbosch.

Met gratie ende Previlegie.

Gedruckt Tshertogenbosch, by Jan Scheffer. An° 1606 (lees 1610). 4°, 68 bladz., niet gepagineerd, gedrukt in twee kolommen. P. G.

Deze verkorte uitgave is versierd met denzelfden titel en 13 platen des eersten druks van 1606, hierboven vermeld, zijnde er nog een drietal bijgevoegd.

De schrijver zegt: «Totten goetwillighen Leser. Also die eerste druck van het Cort verhael der Heyligen van S. Franciscus Oirden zeer nae vercocht was, ben ick ghebedē vā vele door verscheyde persoonen 'twelck ick gedaen heb, maer met meerder cortheyt als van te voren, alleen volgende de lessen van den Roomschen Brevier eñ feesten onser H. Oirden, tot minder verdriet des lesers, ende mindere costen des druckers. Heb daer oock bij gevoecht den schoonen Aflaet

van ons lieve Vrouwe te Pontiunckel, eñ die Miraculeuse staninghe S. Franciscus lichaem enz. Wt ons Convent der Minderbroederen binnen den Bosch, den 22 April 1610.

Het boek is opgedragen aan Pater Jan Neyen, commissaris-generaal der St. Franciscus-orde in de Nederlanden; vooral bekend door het belangrijk aandeel dat hij had in het sluiten van het Twaalfjarig bestand.

Deze opdracht is gedagteekend den 17 April 1610 en de beide kerkelijke goedkeuringen voor deze verkorte editie den 19 Maart en den 23 November deszelfden jaars; waaruit blijkt dat het jaartal op den titel niet 1606, maar 1610 moet wezen.

Men heeft de oude titelplaat gebruikt zonder het jaartal te veranderen.

1611.

Catechismus voor de Catholycke jonckheyt des bisdoms van 's Hertogenbossche, overeenkomende met den Catechismus van Mechelen, en vermeerdert door order van Gysbertus Masius.

's Hertogenbossche by Jan Scheffer, 1611. 12⁰.

SCHUTJES, *Geschiedenis van het bisdom 's-Hertogenbosch,* 3ᵉ deel, bladz. 278.

Op order van bisschop Masius van den 26 Februari 1612, moest dit christelijk leerboek uitsluitend in zijn bisdom gebruikt worden.

1611.

De Gheestelycke Bruyloft tusschen Godt ende onse nature, verclarende hoe seer dat ons van noode is het cieraet der liefden eñ alle deuchden, om tot de Bruyloft in te gaen.

Door Heer Jan van Goricum, Priester tot 's Hertogenbossche.

't Shertogenbossche, by Jan Scheffer int Missael. Anno 1611.

Aan het einde staat:

't Boeck voleynt op Heylige Dryvuldicheyts dach. Anno 1611. Deo Laus, Honor et Gloria. Kl. 8⁰, 348 blz. P. G.

Het titelblad omgeven door een bloemrand en versierd met een vignet: I. H. S.

1612.

Hetzelfde werk: B.

In 1612 met een nieuwen titel andermaal in omloop gebracht.

1611.

J. van Gorcum Nuptiae spiritualis inter Deum et naturam humanam.

Sylvaeducis apud Joh. Schefferum. 1611. 8⁰.

FOPPENS, t. 1, pag. 649.

Zeer waarschijnlijk wordt met dezen titel het vorig werkje bedoeld.

1612.

Arnoldus Olorinus (Swaens) salutares doctrinae, ac phrases, mentem linguamque ornantes.

Sylvaeducis, 1612. 8⁰.

1612.

Arnoldus Olorinus (Swaens) Doctrina consolatoriam contra scrupulos et pusillanimitatem.

Sylvaeducis. 1612. 8⁰.

Volgens FOPPENS, t. 1, pag. 181, zijn dit en het vorig boekje bij Jan van Turnhout gedrukt, doch volgens aanteekening van Mr. W. C. Ackersdijck zijn ze van de pers van Jan Scheffer.

1612.

Corte wtlegginghe van het alderheylichste Sacrament des Autaers ende Sacrificie der Missen, met seeckere andere leeringhen daertoe dienende.

Ghestelt by vraghe ende antwoort, in maniere van Catechismus ende gedeelt in twaelf lessen.

's Hertogenbossche, by Jan Scheffer, woonende int Missael. Anno 1612. Kl. 8⁰, 53 bladen, aenzijds gepegineerd en 3 bladen aan het einde. B.

Op den titel eene houtsnede: een priester de communie uitreikende.

1612.

Den Cruyt-Hof der menigerley ghebeden ende dancksegginghen.

Vergadert wt de Boecken der Catholycke leeraers.

Door Heer Jan van Gorcum, Priester tot 's Hertogenbossche.

's Hertogenbossche by Jan Scheffer. 1612. 12⁰, kalender, 408 bladz. tekst en register. Met houtsneden. B.

Op den titel een koperplaatje: Christus biddende in den hof van Gethsemanie.

1612.

Corte Verhael van die myrakelen die welcke in dese voorleden jaeren, door die intercessie ende voorbidden der heyligher maghet eñ moeder Gods Maria, zijn gheschiet inder capellen van Omel, daer langhen tyt die memorie des selfs moeder Godts is gheweest, welcke capelle is gheleghen in Brabant int quartier

van Peelandt, onder die Heerlyckheyt eñ Prochie van Asten int Bisdom van 'tShertogenbossche.

Tsheprent t' 's Hertogenbossche, ten huyse Jan Scheffer. Anno 1612. 12°, 80 bladz., niet gepagineerd.
V.

De schrijver van dit boekje is Theodorus van den Zeylberch, gedurende 42 jaren rector van het vrouwenklooster Maria Schoot te Ommel bij Asten.

Henrikus van der Weyden, pastoor van het Groot bagijnhof te 's-Hertogenbosch, maakte het voor den druk gereed.

In 1843 is dit boekje in het Instituut voor doofstommen te St. Michiel-Gestel op nieuw gedrukt en uitgegeven, doch zonder het plaatje dat de eerste uitgave siert en waarop het klooster in het verschiet en O. L. Vrouwe op den voorgrond verbeeld is.

1613.

Den Geestelijcken Lusthof, door Heer Jan van Gorcum. 's Hertogenbossche, bij Jan Scheffer. Anno 1613.
Jaarboekje van den boekhandel 1842—1843, bladz. 99.
Het formaat is niet opgegeven.

1613.

De gulde Schoole des Vreedes, voor allen Christenen profytelijck, wt die heylighe Schriftuer, ende oude Leeraers ghetrocken.

Door Heer Jan Beuckelius van Helmont, Priester tot 's Hertoghenbosch.

's Hertogenbos. Ghedruckt by Jan Scheffer. Anno 1613. 12°, 5 bladen voorwerk, 207 bladz. tekst en register. B.

Op het titelblad een koperprentje: eene vrouw met een palmtak in de hand.

1613.

Den geestelycken Bloem-hof, inhoudende veele schoone leeringen, van de deuchden te beminnen ende d' ondeuchden te haten.

Met Vraghen ende Antwoorden verciert.

Wt verscheyde plaetsen by een vergadert, ende ghestelt by ordre van A. B. C.

Door Heer Jan van Gorcum, Priester binnen 's Hertogen-Bossche.

's Hertogenbossche. By Jan Scheffer, int Missael. Anno 1613. Kl. 8°, 358 bladz. tekst en 5 bladen aan het einde. Met houtsneden. V.

Op den titel een koperplaatje: Christus verschijnt aan Maria Magdalena.

Antonius Scheffer.

Hij was de oudste zoon van Jan Schoeffer of Scheffer en Elisabeth van den Hoeck en werd naar zijn moeders vader Antonius genaamd.

Den 25 Februari 1612 huwde hij Sophia, dochter van Nicolaas van Someren (1), openbaar notaris en rentmeester van het Groot gasthuis te 's-Hertogenbosch en van Heilwich van der Straten.

De van Someren's werden tot de voornaamste en oudste familiën van den Bosch gerekend.

Volgens BALEN, *Beschrijving van Dordrecht,* behoorden zij tot het aanzienlijk Dordtsch geslacht van dien naam, maar hierin moet hij zich vergissen (2).

Bij zijn huwelijk vestigde hij eene drukkerij in een afzonderlijk huis «De X Geboden» genaamd, doch na de dood zijns vaders in 1614 betrok hij het ouderlijke stamhuis «Het vergulden Missaal» in de Kerkstraat.

Later schijnt hij zijne drukkerij weder voor korten tijd naar het eerstgenoemde huis te hebben overgebracht, blijkens de boeken in 1621 en 1622 in die woning gedrukt; wellicht dat brand of een ander ongeval hem daartoe verplicht heeft, want in 1623 drukte hij weder in het Missaal.

Bij zijne huisvrouw had hij drie kinderen, twee zonen Jan en Goyaart en eene dochter Anna geheeten.

Volgens MARCHAND stierf Antonius Scheffer en zijne echtgenoote aan de pest en moesten hunne papieren verbrand worden. Hoe licht kunnen toen de familiepapieren hetzelfde lot hebben ondergaan.

Dit ongeval heeft na 1630 plaats gehad, daar mij gebleken is, dat hij in genoemd jaar nog in leven was.

Ik lees namelijk in de *Naerder openinghe van de Manifeste, bij de vier Predikanten* (3) *binnen 's Hertogenbossche den 16 May uytgegeven aen de Geestelijckheyt aldaer, teghens seecker Cartel, den 14 Junij, bij twee Doctores tot Loven* (4) *den voirsz. Predikanten toeghezonden.*

Tweeden druck. Amst. 1630, bladz. 53; «dat sij (de R. K. geestelijkheid) haer selven in open druck als noch laten intituleren: Capitulum et Clerus Ecclesiae Cathedralis Buscoducensis, in director. ad. leg. hor. canon.

Sylvaeducis apud Antonium Schefferum. Anno 1630».

Dit drukwerk heb ik niet mogen aantreffen.

---

(1) Wapen: in zilver een uitgerukte, dorre zwarte boom, met een vrijkwartier van blauw, beladen met een gouden molenijzer.

(2) Zie Mr. J. V(ERSFELT), *De regtsgeleerde Gerard van Soemeren* in HERMANS, *Bijdragen over Noord-Braband,* 2 deel, bladz. 5—48.

De wapens dezer beide familien hebben niet de minste overeenkomst.

(3) Gijsbertus Voetius, Henrikus Swalmius, Godefridus Udemans en Samuel Everwijn.

(4) Guilielmus ab Angelis (van Engelen) en Cornelis Janssenius.

Kort na de verovering van 's-Hertogenbosch in 1629 door de Staten, nam de pestziekte, waarmede de stad sedert eenige jaren min of meer besmet was geweest, vrij hevig toe.

De regeering liet het pesthuis openen en stelde een pestmeester aan op een salaris van vijfhonderd gulden.

Het duurde tot in October 1632 voor de ziekte geheel opgehouden had (1).

Vermoedelijk moet tusschen dezen tijd het sterfjaar van Antonius Scheffer en zijne echtgenoote gesteld worden.

Hij had een glas laten schilderen dat tot kort voor 1740 was bewaard gebleven.

Het had tot opschrift:

Typographia, An° 1440 inventa
à Joanne Guttenbergio Argentinensi,
à Joanne Fausto et Petru Schoeffero
Moguntiae perfecta est Sabell. et Cario.
Antoni Jansz. Scheffer, et Sophia Nicol. van Someren.

Blijkens de opgegeven titels noemde hij zich steeds Scheffer en liet gelijk zijn broeder, die volgt, de schrijfwijze Schoeffer achterwege. Hij gebruikte hetzelfde drukkersmerk als zijn vader.

De volgende boekwerken kwamen van zijne pers:

1613.

De innighe Alleen-sprake des Eerw. Broeders Gerlacus Peterssen, Regulier tot Windesim.

Overghestelt wt den Latijne in Duyts, door Nicasium van Heese, Minrebroeder tot Gorcum eñ Martelaer inden Briel.

Ende nu nerstelyck ghecorrigeert door Heer Jan van Gorcum, Priester tot 's Hertogenbossche.

's Hertogenbossche, by Anthoni Scheffer, ghesworen Boeckdrucker, inde X Gheboden. Anno 1613. Kl. 8°, 144 bladz. B.

Op den titel een vignet: Christus zijn kruis dragende.

1613.

Een cort Tractaet, daerinne verclaert wordt hoe nootsaeckelycken sij de vrede der sielen, ende hoemen dien vercrijghen can.

Ghemaect door den Eerweerdigen Heer Broeder Jan de Bonilla, vande ordene der Observanten van S. Franciscus.

Overgheset wt het Spaensche deur E. X.

T' sHertogenbossche, by Anthoni Scheffer inde X Gheboden. Anno 1613. Kl. 8°, 46 bladz. B.

Het titelblad versierd met een vignet: David den Verlosser aan het kruis knielende aanbiddende.

1613.

Hetzelfde werk. Kl. 8°, 56 bladz. B.

Op het titelblad eene houtsnede: Job door den duivel bekoord.

In deze uitgave zijn de letters grooter en verder uiteen gezet, vandaar de tien bladzijden meer.

1614.

Historien ende Mirakelen gheschiet tot Aerlen by Helmont door het aenroepen van Ons. L. Vrou.

Met schoone disputatien door den Eerw. H. Joh. Bueckelius van Helmont, vergadert wt laste van onsen Eerweerdichsten Heere Gisbertus Masius.

T' Sertogenbossche. By Antoni Scheffer int Missael. 1614. Kl. 8°, 9 bladen voorwerk en 127 bladen, eenzijds gepagineerd. P. G.

Met in koper fraai gegraveerden titel.

Het boekje is opgedragen aan Nicolaas Zoesius, verkoren bisschop van 's Hertogenbosch.

Achter sommige exemplaren vindt men op een afzonderlijk blaadje gemeld, dat de schrijver bij het nader bekend worden met meer andere mirakelen geschied te Aarle, deze als een vervolg op dit boekje zal in druk geven.

Het is echter bij dit eene deel gebleven.

1617.

Die XV Bloetstortinghen ons liefs Heeren Jhesu Christi.

Daer int corte by ghevoeght die seven weeden van onser Liever Vrouwen.

t' SHertogenbossche, by Anthonius Scheffer, gesworen Boeckdrucker int Missael. Anno 1617.

Kl. 8°, 24 bladz., niet gepagineerd. Met houtsneden. B.

Het titelblad is versierd met eene houtsnede: Christus biddende in den hof van Gethsemanie.

1617.

't Spiegel der Liefden, waerinne haer representeert de clare kennis van wat de Liefde is, van wien sij is, ende hoemen Godt suyverlijck sal beminnen om zijn eighen selven, ende zijnen even naesten om Godt.

Ghemaeckt door Heer Aert Govertsoon van Aken, Priester.

t' Shertogenbos, by Antoni Scheffer. Anno 1617. Kl. 8°, 6 bladen voorwerk en 278 bladz. B.

---

(1) Van Heurn, 2 deel, bladz. 474.

Op den titel eene houtsnede: de christelijke liefde.

Het boekje is opgedragen aan «Suster Catharina van Hees, Moeder des Convents van Ommel».

Haar familienaam was Laurens, geboortig van Heeze in Noord-Brabant (1).

1618.

Catechismus voor de Catholycke jonckheyt des bisdoms van 's Hertogenbossche, overeenkomende met den Catechismus van Mechelen, en vermeerdert door Order van Gijsbertus Masius.

's Hertogenbossche, bij Anthoni Scheffer, gesworen Boeckdrucker, inde Kerkstraet int Missael. 12⁰.

SCHUTJES, *Geschiedenis van het bisdom 's-Hertogenbosch,* 2ᵉ deel, bladz. 279.

De eerste uitgave van dit christelijk leerboekje zag het licht bij zijn vader in 1611.

1619.

Epistolae et Evangelia Dominicis festique diebus in Ecclesia legi solita.

Argumentis Petri Canisii Neomagi, Soc. Jesu Theologi illustrata. Ad nuperam Missalis Rom. Edit. auctoritate.

Auberti Miraei Bruxellensis, Canonici et Scholastici Antverp. recens edita.

Silvaeducis. Ex officina Antonii Schefferi.

Anno 1619. Kl. 8⁰, 152 bladz. B.

Zijn drukkersmerk op den titel.

1621.

Een cort Tractaet, Daer inne verclaert wort hoe nootsaeckelijcken sy de vrede der zielen, ende hoemen dien vercrijgen can.

Ghemaeckt door den Eerwcerdigen Heer Broeder Jan de Bonilla, van de Ordene der Observanten van S. Franciscus.

Overgheset wt het Spaensche door E. X.

T' SHertoghenbossche. By Anthoni Scheffer, Ghesworen Boeckdrucker in de X Gheboden. Anno 1621. Kl. 8⁰, 46 bladz. P. G.

Het titelblad versierd met een vignet: David den Verlosser aan het kruis geknield aanbiddende.

De uitgave van 1613, zie hierboven, met een nieuwe titel andermaal in omloop gebracht.

1621.

De innighe Alleen-sprake des Eerw. Broeders Gerlacus Petersen, Regulier tot Windesim.

Overgestelt wt den Latijne in Duyts, door Nicasium van Heese Minrebroeder tot Gorcum ende Martelaer inden Briel, Ende nu neerstelyck ghecorrigeert door Heer Jan van Gorcum, Priester tot S'hertogenbossche.

T' Shertoghenbossche. By Anthoni Scheffer, Gesworen Boeckdrucker inde X Gheboden. Anno 1621. Kl. 8⁰, 144 bladz. B.

Op den titel eene houtsnede: in een landschap eene vrouw bij een kruis geknield biddende.

Nieuwe titeluitgave der editie 1613, hierboven vermeld.

1621.

Hetzelfde werk.

T' Shertogenbossche, Voor Adriaen Claesz van Vrijenbergh tot Delff, in Salomons Tempel. An. 1621. Kl. 8⁰, 138 bladz. P. G.

De letters, het vignet en het watermerk van het papier laten geen twijfel over of dit boekje is bij Anthoni Scheffer gedrukt.

Het vignet op den titel: David den Verlosser aan het kruis knielend aanbiddende.

1621.

Het cleyn-Lust-hofken der Ghebeden, vergadert wt de boeken vanden Eerw. Pater Ludovicus van Granaden, door P. G. Somers.

T' Shertogenbossche, by Anthoni Scheffer. 1621. Kl. 12⁰. *Catal. M. C. P. Serrure,* bladz. 11, N° 79.

De naam van den verzamelaar dezer gebeden is Guilielmus van Someren.

Hij was de laatste overste der predikheeren te 's-Hertogenbosch, toen deze stad door prins Frederik Hendrik in 1629 bemachtigd werd.

1622.

Vrouwelick Cieraet van St. Agnes versmaedt.

Hier beneffens gaet bi maniere van Voor-reden een Kleed-berigt.

Innehoudende de Middelmaettigheid, nae de welcke ider mensch zijn kleed behoordt te fatçonneren.

t' Shertoghen-Bossche. By Anthoni Scheffer, Ghesworen Boeckdrucker, inde X Gheboden. Anno 1622. 4⁰, 12 bladen voorwerk en 174 bladz. P. G.

De voortitel is meesterlijk in het koper gebracht door A. Stok naar de teekening van Pinas en verbeeldt St. Agnes de geschenken van haar minnaar afwijzende.

In sommige exemplaren wordt ook eene fraaie afbeelding dezer heilige gevonden.

De schrijver van dit dichtwerk is Johannes Stalpaert van der Wiele, geboren in 1579 en overleden te Delft

(1) Zie SCHUTJES, a. v., 3ᵉ deel, bladz. 160.

den 29 December 1630 als pastoor der St. Hippolytuskerk aldaar.

Onder de gedichten op dit werk gemaakt en er voor in geplaatst, bevindt zich ook een «Ghezang Tot Lof van de kuische en Godvruchtighe Martelaresse St. Agnes» van den vorst der Nederlandsche dichteren J. v. V(ondel).

1623

Verae ad vivum effigies BB. Martyrum Gorcomiensium, qui Brielae Hollandiae opidio, pro fide Catholica fortiter obiere mortem, 1572, 9 July.

Silvae-ducis. Typis Antony Schefferi, sub intersignio Missalis. 1623. Kl. 8°, 5 bladen voorwerk en 75 bladz.

Volgt met afzonderlijken titel en pagineering:

Appendix continens Martyria quorumdam aliorum ex ordine FF. Minorum Regularis observantiae Provinciae Inferioris Germaniae à Geuzys in Belgio crudeliter occisorum cum adjunctis effigiebus. 52 bladz.

Volgt ook met afzonderlijken titel en pagineering:

Excertium piëtatis ad. S S. Martyres Meditatio.

14 bladz. V.

Op het eerste titelblad een koperplaatje: de terdoodbrenging der martelaren.

Het eerste stuk is versierd met 15 (geen 19) in koper gegraveerde portretten, zijnde voor een viertal de bladzijden wit gelaten; benevens de afbeelding eener bijzondere bloem op de graven der martelaren gegroeid.

Het tweede stuk heeft geene portretten, doch de bladzijden, daar zij moeten staan, zijn wit gelaten.

De signature is doorloopende van A—k 5.

Aan het einde des werks bevind zich eene houtsnede, verbeeldende de dood, met de spreuk:

Penses à la fin.

Het boek is opgedragen aan Lucia van Hohenstein, echtgenoote van Petrus van Broeckhoven, ontvanger-generaal der Staten van Brabant in het kwartier van 's-Hertogenbosch.

Haar familiewapen is voor de opdracht geplaatst.

De schrijver van dit werk is Johannes Boener, geboren te Roermond, begaf zich in de St. Franciscusorde en bekleedde eenige geestelijke bedieningen te 's-Hertogenbosch, Antwerpen en elders.

1623.

Waerachtighe ende levende figueren van de Heylighe Martelaers van Gorcum, met een cort verhael van hun leven ende sterven, (door Joh. Boener).

's-Hertogenbossche bij Scheffer. 1623. 12°. Met platen.

De Wind, *Biblioth. der Nederlandsche Geschiedschrijvers*, bladz. 499.

1624.

Dit is het Boecxkxken, geheeten S. Anna Cransken.

Noch is hierbij ghevoeght een schoon devoot Boecxkxken, genaemt de Gulde Litanyen.

S'hertogen-Bossche. By Anthoni Scheffer, woonende in't vergulde Missael. Anno 1624. Kl. 8°, 48 bladz., niet gepagineerd. B.

Op den titel een houtsnede: de boodschap des engels aan Maria.

In dit boekje is tevens herdrukt, ofschoon zulks niet op de titel is vermeld: De doornē Crone ons Heeren Jhesu-Christi, waarvan in 1576, 1585 en 1602 bij zijn vader eene uitgave het licht had gezien.

1625.

Den Gheestelijcken Schildt aller Katholycken: teghen het dagelijcx opwerpen onser Wederpartije, seer bequaem: t'samen vergadert wt de H. Schrifture eñ Outvaders der Heyligher Kercke.

Hier achter is noch by ghevoecht een verclaringhe van de twaelf Artijckelen des Gheloofs.

De vierde Editie seer vermeerdert ende verbetert, door H. Jan van Gorcum, Priester.

Tot 's Hertogenbosch, by Anthonij Scheffer. Anno 1625. 8°, 7 bladen voorwerk en 462 bladz.

P. G.

Het titelblad is versierd met eene houtsnede: een geharnast ridder, met een schild en uitgetogen zwaard.

Jan Janszoon Scheffer.

Deze, de jongste zoon van Jan Schoeffer of Scheffer en Elisabeth van den Hoeck, is aan Marchand en Helbig onbekend gebleven.

Na de dood zijns vaders in 1614 vestigde hij zich als drukker en boekverkooper in de Kerkstraat in een huis, waar «De Goede Herder» uithing.

Hij had in huwelijk Magdalena, dochter van Lambert Evertssen van der Stappen, bij welke hij geene kinderen naliet.

Blijkens de opgegeven titels moet hij na 1630 overleden zijn en werd in de St. Janskerk begraven.

De boekhandel schijnt door zijne weduwe te zijn voortgezet, doch of zij zulks ook met de drukkerij gedaan heeft, betwijfel ik, daar mij geen harer drukken zijn voorgekomen.

Bij haar afsterven den 26 December 1644 was echter den «winckel (werkwinkel, drukkerij) ende het gereetschap daertoe dienende» nog voorhanden.

Zij werd op haar verlangen «onder den serck waar haren man Sa.(liger) begraven leeght», bijgezet.

Ruim drie maanden voor haar dood, den 16 September 1644, had zij haar testament gemaakt voor den notaris Thomas van Hijnsberch te 's Hertogenbosch (1), waaruit wij haar als eene zeer gegoede vrouw leeren kennen.

Zij vermaakt bij dat testament aan haar neef Hendrik van der Heyden, het huis en erve «De Goede Herder» in de Kerkstraat.

Aan Elisabeth van der Heyden, «mijnen winckel ende het gereetschap daertoe dienende, met alle mijne boecken, gebonden ende ongebonden, uytgenomen papier ende perkement».

Zij verlangt bij dezelfde uiterste wil, dat binnen de baronnie van Boxtel of ressort van dien, «overmits ick aldaer geboren ben», zal gesticht worden een gasthuis voor tien arme vrouwen of zooveel als de inkomsten toelaten, braaf van leven, boven de vijftig jaren oud of anderzins gebrekkelijk, geboren binnen 's Hertogenbosch, de baronnie van Boxtel of ressort van dien.

Zij verlangt tevens dat ook een gasthuis voor zes arme vrouwen of meer door hare zuster Deliana van der Stappen bij uitersten wil besproken, mede te Boxtel zal tot stand worden gebracht.

Over deze stichtingen stelde zij haar naaste bloedverwanten Hendrik van der Heyden en Pieter van Boxtel, benevens Hendrik van den Leemputte, vicaris-generaal van het bisdom 's Hertogenbosch, tot provisoren.

De langstlevende dezer drie personen had het recht zich twee nieuwe medebestuurders te kiezen.

Reeds den 25 April 1645 verleenden de Staten te 's Hage hunne goedkeuring aan deze stichtingen (2), welke aan de Strijp gelegen, nog in wezen zijn.

Het drukkersmerk door Jan Janszoon Scheffer gebruikt, verbeeld Christus als de Goede Herder, met de spreuk:

Animam meam pono pro ovibus meis.

De volgende drukken zagen bij hem het licht:

1614.

Den Waerom van vele heretycken en van vele quade catholycken.

Ghemaeckt door J. B.

t' Shertoghenbossche. By Jan Scheffer de Jonghe.

Anno 1614. 12°, 151 bladen, eenzijds gepagineerd en register. B.

De schrijver van dit boekje is Joachim Baecx, geboren te Utrecht, overleden aldaar den 24 September 1619 als pastoor der St. Geertruida-kerk.

---

(1) Berust in het stedelijk archief van 's-Hertogenbosch en is onder bijlage D opgenomen.

(2) *Archief heerlijkheid Boxtel*, in het bezit der familie Mahie.

1614.

Het Tabernakel der Catholyckē, van loven dancken en bidden.

Met andere schoō exercitiē, door E. H. J. Beuckelius van Helmont, Priester.

t' Shertogenbossche. By Jan Janss. Scheffer de jonge.

Anno 1614. Kl. 8°, 17 bladen voorwerk, 235 bladen tekst, eenzijds gepagineerd en 9 bladen aan het einde. B.

Met in koper fraai gegraveerden titel en plaatjes.

Het boekje is opgedragen aan de «Seer Edele Vrouwe Maria van Malsem, huysvrouwe van mijn Heer de Baron van Grobbendonck, Gouverneur der Stadt ende Meyerije van 's Hertogenbossche».

Zij was zijne tweede gemalin. Hij was de eerste maal gehuwd met Barbara de Kerremans, overleden 14 Juli 1599, wier grafstede men voorheen zag in de weggebroken predikheerenkerk te 's-Hertogenbosch.

SWEERTIUS, *Monum. sepulch.* heeft ons het opschrift daarvan bewaard.

1614.

J. Beuckelius Tabernaculum majus Catholicorum.

Silvae ducis apud Schefferum. 1614. 12°.

FOPPENS, t. 1, pag. 595.

Zeer waarschijnlijk wordt met dezen titel het vorig boekje bedoeld.

1614.

Den troost der Siecken oft bereidinghe tot een salich sterven.

Vergadert wt de H. Schrifture ende H. Vaders, met schoone exempelen verciert.

Door Heer Jan van Gorcum.

Desen tweeden druck, wederom op nieu oversien ende verbetert.

t' Shertogenbossche, by Jan Scheffer de Jonghe.

Anno 1614. 12°, 367 bladz. en register. B.

De kerkelijke goedkeuring voor dit boekje is gedagteekend 24 Januari 1610, in welk jaar de eerste uitgave denkelijk het licht zal gezien hebben.

Het is onderscheidene malen herdrukt, o. a. nog in 1644 te Antwerpen.

1614.

J. van Gorcum Consolatio aegrotorum.

Silvae ducis apud Schefferum. 1614. 12°.

FOPPENS, t. 1, pag. 649.

Waarschijnlijk wordt het vorig boekje bedoeld.

1616.

Den Gheestelycken Schildt aller Katholycken teghen het daghelycx opwerpen onser wederpartye, seer bequaem: 't samen vergadert uit de H. Schriftuere ende Oudtvaders der H. Kercke.

Hier achter is noch by ghevoecht een Verclaringhe van de twaelf artyckelen des gheloofs.

De derde editie seer vermeerdert ende verbetert door H. J. van Gorcum.

tS'Hertoghen-Bossche, by Jan Scheffer de Jonghe.

Anno 1616. 8°, 3 bladen voorwerk en 407 bladz. P. G.

Op het titelblad eene houtsnede: een geharnast ridder, met een schild en uitgetogen zwaard.

1616.

Een Geestelicke Verclaringe ofte Wtlegginge op Cantica Canticorum.

Door Heer Jan van Gorcum, Priester.

Desen tweeden druck, wederom op nieu oversien ende verbetert.

T'sHertogenbossche. By Jan Janssoon Scheffer. Anno 1616. Kl. 8°, 8 bladen voorwerk en 210 bladen tekst, eenzijds gepagineerd. P. G.

Op den titel een vignet I. H. S.

De eerste uitgave verscheen in 1610 bij Hieronymus Verdussen te Antwerpen.

1620.

Het leven S. Caroli Magni, Roomsche Keyser, Coninck van Vranckrijck, Hertooch van Brabant, Patroon des Conincklycke Stadt van Aken.

Wt verscheyde Autheurs by een vergadert door Cornelius Thielmans, Guardiaen der Minderbroederen in deselve Stadt.

t' Hertogenbossche. By Jan Jansen Scheffer, woonende in den goeden Herder. 1620. Kl. 8°, 7 bladen voorwerk, 46 bladz. en register. V.

Op het titelblad eene houtsnede: een keizer, koning, paus, enz.; op de keerzijde daarvan eene afbeelding van Karel den Groote.

Het boekje is opgedragen aan «Mevrouw Anna Raits, Abdisse des Keyserlycke Abdye van St. Jan te Bortzaet, Gront-Vrouwe van den dorpe Vijlen enz.»

1620.

Cort Verhael van het Leven der Heylighen van S. Franciscus Oirden met haer Levende Figuren.

Wt diversche historie scrijvers genomen deur den E. P. Broeder Cornelius Thielmans, Guardieaen vander Minderbroederen binnen Aken.

Hier bij ghevoecht de wonderlijcke staeninge Francisci, aflaet van Portiunckele, een wonder Mirakel, ende korte historie der Martelaren van Gorchum. Met gratie ende Privilegie.

Gedruckt t' SHertogenbosch. By Jan Scheffer. An° 1620. 8°, 15 bladen voorwerk, 257 bladz. en 2 bladen aan het einde. P. G.

Deze tweede uitgave (de eerste zag het licht bij zijn vader in 1606) is versierd met denzelfden titel en 13 platen des eersten druks, zijnde er nog een viertal bijgevoegd.

Hetgeen deze uitgave meer bevat is op den titel vermeld.

Op het laatste blad zijn drukkersmerk: De Goede Herder.

Het boek is opgedragen aan Balthazar Bautze van Schemerin, Gouverneur der stad Aken, wiens fraai gegraveerd wapen voor de opdracht is geplaatst.

1621.

Evangelische Schat van Christus Jesus ontdeckt, van Laurentius gepredikt, van Hippolytus verkregen, en nu van nieuws ider Christen mensch ten toone gestelt; omme vande bedriegelicke rijckdommen Mammonis te onderscheiden, ende als wezende 't hoogste goed, met koste van alle geschapen dingen te betrachten.

t' sHertogenbossche, by Jan Jansz. Scheffer, inden Goeden Herder. Anno 1621. 4°, 21 bladen voorwerk en 110 bladz. V.

Op het titelblad het drukkersmerk: De Goede Herder.

De schrijver van dit dichtwerk is Johannes Stalpaert van der Wiele, hierboven vermeld.

1621.

Het Paradijs der geestelycke ende kerckelycke Lofsangen op de principaelste feestdaghen des gheheelen jaers.

Gheplant door Salomonem Theodotum, Licentiaet in der H. Godtheydt.

T'shertogenbosch, by Jan Jansz. Scheffer. 1621. 12°, 671 bladz. P. G.

S. Theodotum is het pseudoniem van Aegidius Haefakker, geboren te Vreeswijk, hoogleeraar in de godgeleerdheid te Keulen.

Onderscheidene uitgaven zijn van dit geestelijk liedboekje verschenen.

Het bestaat voor 1/6 uit zangnoten en is een der beste bronnen voor de melodiën van de 15e en 16e eeuw.

Rotterdam, CH. C. V. VERREYT.

(Wordt vervolgd).

Vonnis der wet van Oostburg (9 Jan. 1368) op Simon de Juede en zijne borgen, om te betalen de 15 paren schaaplederen handschoenen, waartoe de stede van Brugge, de poort van Oostburg gevonnisd had.

Dit es twijsdoem dat de wet van Oostburch hebben ghewijst oppe Symoene den Jueede. f. Clais ende oppe Gillisse Weitsiere den houden ende oppe Janne den Vriesen. f. Jans als borghe Symoens Jueeden vorseit uytde dien occusoene dat Symoen de Jueede vorseit ander kennesse ghedraghen heeft tOostburch in ghebanre vierscarren danne hem bevolen was bi onsen wetteliken hoofde der Stede van Brucghe. wanof dat de stede van Oostburch es ghewijst bi onsen wetteliken hoofde der Stede van Brucghe oppe die poort van Oostburch. dat die poort van Oostburch vorseit eeuwelike ende aervelike zal moeten gheven ende betalen der wet van Brucghe alle jare oppe den karstavende vichtiene paer scapinre anscoen (1) oppe eene payne van tiene voude crachten (2). Ende dat also dick (3) alst de poort van Oostburch vorseit der mede bevonden zal zijn te betaelne. Dat huute desen occusoene de burchmeester ende scepenen van Oostburch ende dieser (4) toe ghenomen hebben, ghewijst hebben oppe Symoene den Jueeden. vors̃. ende oppe zine eeuwelike hoere (5). Ende oppe Gillisse Weitsiere den houden ende oppe Janne den Vriesen. f. Jans. als borghe Symoens vorseit ende oppe den baerblijcsten van hem drien ende elc ghehouden over al. Dat Symoen de Jueede vorseit ende zine eeuwelike hoere zullen gheven ende betalen eeuwelike ende aervelike gheduerende, den burchmeesters ende scepenen in Brucghe. alle jare in karstavende vichtiene paer scapinre anscoen zonder eenicghen cost van der Stede van Oostburch, ende daerof de stede van Oostburch scadeloes ende al scadeloes te houdene.

Ende waert alsoo dat Symon de Jueede vorseit of, zijn hoer dese vorseide anscoen niet en betaelden telken termine in elc jaer ghelijc dat vorseit es dat danne Symoen de Jueede vorseit zijne hoere ende zine borghen vorseit ghehouden wesen zullen. jeghens die stede van Oostburch van eere payne van tiene voude crachten, ende dat alsoo menichwerven alst Symoen of zine hoer vors. der mede bevonden worden. Ende in der zelver manieren dat de Stede van Oostburch vorseit verbonden staet jeghens die stede van Brucghe. ende oppe hare ghewijst es, voort zo wijsde de burchmeester ende scepenen vors. oppe Symoene den Jueeden vorseit ende oppe zine eeuwelike hoere ende oppe zine borghen vorseit dat Symoẽ de Jueede vorseit hier of zeker zal doen den burchmeester ende scepenen van Oostburch vorseit, dat es te verstane binnen viertiene daghen nu eerst comende naer de daet (1) van deser lettren van alsulken bande als de stede van Oostburch vorseit verbonden staet jeghens die Stede van Brucghe. of dat Symoen de Jueede ende zine borghen vorseit zullen ghaen tOostburch in den Steen (2) ende nemmermeer der hute (3) te ghaene voor die tijt dat de verzekerthede vorseit wel ende suffissantelike ghedaen zal zijn ende elc oppe eene payne van tiene voude crachten. ende dat alsoo dicken als Symoen de Jueede ende zine borghen vors. huuten Steene ghinghen. Ende voort datter de wet van Oostburch vors. ende dieser toe nemen ende kiesen zullen oppe Symoene den Jueeden ende oppe zine hoere ende oppe zine borghen vorseit. wijsen ende zecghen zullen.

Ende al dit es ghewijst, in kenlichedẽ van scepenen, dat es te wetene, Gillis Weitsier, Lambracht f[s] Pieters, Maertin f[s] Maertins, Bouden f[s] Jans, Pieter van der Yden, Willem Bastin, Willem f[s] Hughen, Pieter f[s] Symoens ende Hughe de Waghenare.

Ende alle dese vorseide crachten te ghaene daer se sculdich zijn te ghaene.

In kennessen der wareden zo hebben wij scepenen vorseit dese lettren gheseghelt met onsen zeghelen huuthanghende. Dit was ghedaen tsondaghes naer dartiendach int jaer ons Heeren als men screef dusentich drie hondert tsestich ende zevene (1367=1368).

Afgeschreven naar het perkamenten stuk, waaraan echter de negen schepenzegels ontbreken, bewaard in het archief der gemeente Oostburg, door

's-Gravenhage. FRED. CALAND.

Tot heden is in het archief der stad Brugge niets ontdekt wat licht geven kan omtrent de gebeurtenis, die aanleiding gegeven heeft, dat de poort van Oostburch zich zulk een vonnis heeft op den hals gehaald van haar «wettelicken hoofde van Brugge.» Doch hoe streng ook «le jugement des échevins (de Bruges), me semble rentrer dans la catégorie de ces décisions ordinaires, qui avaient pour but le maintien des juridictions au moyen de pénalités infligées aux magistratures inférieures et défaillantes. A première vue, ces mesures, qui ont plutôt de caractère de représailles

(1) Schaaplederen handschoenen.
(2) Tienvoudige boeten.
(3) Dikwijls.
(4) Die zij er.
(5) Erfgenaam.

(1) Datum.
(2) Gevangenis. Hieruit leeren wij dat Oostburg zijne grafelijke gevangenis alias Steen had.
(3) Daaruit.

choquent nos sentiments; mais elles s'expliquent par les idées repandues au moyen âge sur l'inviolabilité de l'orginasation judiciaire d'une part, et sur le principe rigoureux de la responsabilité des communes d'autre part», schrijft mij de heer archivaris van Brugge.

Genealogie van het geslacht Drakenborch (1). *(Met een plaat).*

Wapen: Gedwarsbalkt van goud en rood in acht stukken, het rood beladen met tien St. Andrieskruisjes, 4, 3, 2 en 1. Helmteeken: twee natuurlijke knuppels, geplaatst als St. Andrieskruis of twee gouden knuppels, geplaatst als omgewende keper.

Sander Drakenborch, huwt N. N.

Hunne kinderen:

1. Evert Drakenborch, die volgt II.
2. Rutger Sandersz. Drakenborch, geboren in 1598, Zondags na O. L. Vrouwendag te vier hoogtijden, was burgemeester te Amersfoort, huwde 27 Juni 1620 met Tuysje Hendriks.
3. Dirck Sandersz. Drakenborch, geboren in 1600 op St. Gallendag.
4. Geertje Sanders Drakenborch, geboren in 1603 op Driekoningendag.
5. Aaltje Drakenborch, geboren in 1606.
6. Willem Drakenborch, geboren in 1610 op Vastenavond.
7. Arent Drakenborch, geboren in 1613 op Donderdag na beloken Paasschen, verdronken 8 Juni 1617.
8. Jan Drakenborch, geboren Zondag 25 Februari 1616, was groote Vastenavond, overleden 7 Maart van hetzelfde jaar.
9. Jan Drakenborch, geboren 27 Maart 1616, overleden 12 Maart 1719.
10. Evertje Drakenborch, geboren 18 November 1623.

II. Evert Drakenborch, overleden te Utrecht 27 Augustus 1623, ten gevolge van het invallen van den kelder «in 't Nieuwe huis, staande in de Meypoortstraat».

Hij huwde Geertruida . . . ., en liet na:

1. Arnout Drakenborch, die volgt III.

III. Arnout Drakenborch, geboren 17 September 1621, schout van het Domkapittel, overleden . . . ., huwde in eerste huwelijk 2 Juli 1654 in de kerk op de Vaart door Ds. Anthonius Heldius met Catharina de Ruyter, geboren . . . ., overleden 15 December 1662 en begraven 22 December in de gemeene kelderen der Catharijne-kerk, ter zijde van den predikstoel en daarna overgezet in den kelder, door haren man gekocht, dochter van . . . . en van Johanna . . . .

Hij huwde 2° 16 April 1667 in de Catharina-kerk door zijn zwager Ds. Bernardus Keppel met Gijsberta van Sterckenborch, gestorven 12 Mei 1672, begraven in den grafkelder in de Catharina-kerk, dochter van Anthony Gijsbertsz. van Sterckenborch, schout van Werkhoven.

Uit het eerste huwelijk vier, uit het tweede twee kinderen:

1. Everardus Drakenborch, die volgt IV.
2. Johanna Drakenborch, geboren 21 April 1657 en 's anderen daags na den middag gedoopt in de Domkerk te Utrecht door Ds. Teelinck, overleden 1 Januari 1723, huwt 21 Januari 1679 met Bartholomeus van de Wall, geboren te Wesel 1 Juli 1650, lid van den raad der stad Wesel, overleden 6 Maart 1705, zoon van Johann van de Wall en van Emilia Bartens.
3. Geertruida Drakenborch, geboren 14 Augustus 1659 en 's Dinsdag 16 Augustus d. a. v. 's morgens in de Catharina-kerk te Utrecht gedoopt door Ds. Essemius, overleden 17 Juni 1667 en begraven bij haar moeder.
4. Aletta Drakenborch, geboren 23 November 1661 en den anderen dag Zondag namiddags gedoopt in den Dom te Utrecht door Ds. Bogaart, huwt Everard van Noordwijk.
5. Catharina Drakenborch, geboren 31 Maart 1668 en gedoopt 1 April d. a. v. in den Dom door Ds. Geutsman, overleden te Amerongen 8 Juli 1668 en aldaar begraven.
6. Anthonius Drakenborch, geboren 28 September en 29 September, Woensdag, gedoopt in den Dom, overleden 15 Februari 1694 en begraven in de Catharina-kerk.

IV. Everardus Drakenborch, J. U. D., geboren 22 April 1655 en denzelfden dag, Zondag, gedoopt in de kerk op de Vaart door Ds. Anth. Heldius, doctor in de rechten, secretaris van het Domkapittel te Utrecht, overleden 18 Mei 1722, begraven 26 d. a. v. in de weezen-kerk in zijn eigen kelder, huwt te Leiden 3 November 1682 met Susanna de Bane, geboren in Februari 1659, overleden 8 Augustus 1745, begraven 16 d. a. v. bij haar man, dochter van David de Bane en Esther Didier.

Uit dit huwelijk:

1. Arnoldus Drakenborch, die volgt V.
2. David Drakenborch, geboren 13 April 1685, gedoopt in de Fransche-kerk; getuigen: David de Bane en Johanna de Bane, vrouw van Bartholo-

---

(1) Volgens de familieaanteekeningen van Anthonius Drakenborch, st. 1694 en die van Susanna de Bane, weduwe van Everard Drakenborch, st. 1745 en haar dochter Susanna Elisabeth Drakenborch, st. 1781.

Behoort bij N°. 9 van het Algemeen Nederlandsch Familieblad, 5e jaargang.

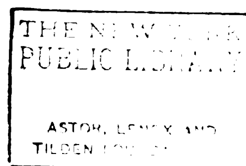

ARN. DRAKENBORCH. VLTRAI. I.V.D. HISTOR. ET. ELOQVENT. IN. PATRIA. PROF.

Accipe, Vechta pater, vicino munus ab Ya,
Ora Drakenborchi vivida in aere tui;
Ac venerabundis ostentans gentibus, effer
Ex vitreo glaucas celsius amne comas:
Iactet enim multos quamquam tua Pallas alumnos,
At tuus ex toto qui memoretur, hic est.

IAC. PHIL. D'ORVILLE.

Photolithographie van G. J. Thieme te Arnhem

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS

meus van de Wall, koopman te Amsterdam, overleden 4 Augustus 1742, begraven in de Oudekerk, huwde te Amsterdam in 1716 met Johanna Schelte, geboren 1 Januari 1679, overleden 2 Januari 1757, dochter van Dirk en van .... Fontein.

Uit dit huwelijk:

A. Susanna Maria Drakenborch, geboren te Utrecht 16 Januari 1724, overleden te Amsterdam 2 Maart 1765, huwt te Utrecht 11 Juli 1747 met Gerard Bouricius, geboren te Arnhem 30 October 1711, postmeester van den dienst op Arnhem, overleden te Amsterdam 11 December 1770, zoon van Gerard en van Clara Maria van Riedt (1).

3. Everard Drakenborch, geboren 11 Maart 1686, gedoopt in de Fransche-kerk; getuigen: Wessel de Ruyter, Catrina de Bane, vrouw van J. Hennebo, secretaris van het Domkapittel te Utrecht, overleden 28 Mei 1747, begraven 3 Juni d. a. v. in de Wees-kerk.

4. Pieter Anthony Drakenborch, geboren 27 September en overleden 13 November 1687.

5. Pieter Anthony Drakenborch, geboren 14 October 1688, gedoopt in de Fransche-kerk; getuigen: Pieter Muyssart, Bart van de Wall en Ester Didier, overleden te Amsterdam 19 Februari 1714, begraven te Utrecht in de Catharina-kerk in het algemeene graf, later gebracht in den familiekelder in het Weezen-kerkje.

6. Jan François Drakenborch, geboren 7 April 1690, gedoopt in de Fransche-kerk; getuigen: Frans Pardicoul, Aletta Drakenborch, vrouw van Evert Noordwijk, ging als onderkoopman naar Oost-Indië, verongelukt met het schip «Het huis ter Nisse», omtrent 8 dagen in zee zijnde, 4 of 5 Januari 1720.

7. Martina Metropolitana Drakenborch, geboren 30 December 1691, gedoopt in het kruis; getuigen de domheeren Meerman en de Bie en zijn vrouw, overleden te Dordrecht 9 Augustus 1756, begraven bij haar man te Rotterdam, huwt te Utrecht 13 Maart 1719 met Arnold van de Wall, geboren te Wesel 14 Maart 1682, koopman te Rotterdam, overleden 17 November 1740, begraven in de Fransche-kerk te Rotterdam, weduwnaar van Catharina van Noordwijk, zoon van Bartholomeus van de Wall en van Johanna Drakenborch.

8. Esther Catharina Drakenborch, geboren te Utrecht 13 Mei 1693, gedoopt in den Dom; getuigen: Jacob de la Fontaine, Balt. de Bane, Anna de Bane, Juffr. van Solingen voor .... de Bane, overleden te Grave 15 Augustus 1744, huwt te Utrecht 10 Mei 1723 met Jan des Tombe, geboren te Leiden 20 Maart 1688, koopman te Rotterdam, schepen van het hoogheemraadschap Schieland, overleden te Grave 29 Maart 1768, zoon van Jacob des Tombe en van Helena van Teylingen.

9. Elize Drakenborch, geboren 16 September 1694, gedoopt in den Dom; getuigen: Elise de Bane en Juffr. Kock, stierf jong.

10. Susanna Elisabeth Drakenborch, geboren 10 Februari 1696, gedoopt in den Dom; getuigen: Aletta Drakenborch, vrouw van Everard van Noordwijk en Elise de Bane, overleden 13 Maart 1781 en begraven in de Wees-kerk.

11. Anna Jacoba Drakenborch, geboren 26 Februari 1703, gedoopt 27 d. a. v. in de Jacobi-kerk door Ds. Gerchama; getuigen: .... en Jacob des Tombe, overleden 20 Maart 1781 en begraven in de Wees-kerk.

V. Mr. Arnoldus Drakenborch, geboren te Utrecht 21 December 1683, gedoopt 1 Januari 1684 (N. S.) in de Fransche-kerk; getuigen: Arnout Drakenborch en Esther Didier, promoveerde te Leiden in 1707 tot doctor in de rechten, in 1716 professor in de welsprekendheid en geschiedenis te Utrecht, bekend schrijver van historische werken, verzamelaar en bewerker van een groot aantal genealogiën in handschrift, overleden te Utrecht 16 Januari 1748 en 23 d. a. v. begraven in de Weeskerk (1).

Hij huwt te Wesel 3 Augustus 1719 met Catharina van de Wall, geboren in Maart 1682, overleden te Wesel 29 Maart 1753.

Uit dit huwelijk:

1. Johanna Everdina Drakenborch, geboren 12 Mei 1720, overleden 2 Juli d. a. v.
2. Johanna Everdina Drakenborch, geboren 21 Juni 1731 en overleden 10 Januari 1738.
3. Everhard Bartolomeus Drakenborch, geboren 16 Augustus 1723, overleden datzelfde jaar.
4. Susanna Martina Drakenborch, geboren 15 Februari 1725, overleden 7 Juli 1726.

(1) Zie A. A. Vorsterman van Oyen, *Stam- en Wapenboek van aanzienlijke geslachten,* artikel Bouricius, D. I, bladz. 84.

(1) Zie op zijn naam verdere bijzonderheden in het *Biografisch Woordenboek* van A. J. van der Aa; als verdienstelijk genealoog vergezelt zijn portret dit artikel.

Oude Grafzerken (1).

Bij de restauratie van het kerkgebouw der Hervormde gemeente te Schildwolde in het afgeloopen jaar, kwamen er verscheidene oude grafzerken voor den dag, die voor 't meerendeel nog geheel gaaf en ongeschonden waren. Door de goede zorgen van de kerkvoogden hebben al die zerken op het koor der kerk eene plaats gevonden naast de vier zerken, welke daar reeds lang hadden gelegen. Ook is bij die gelegenheid de grafkelder onder het koor geopend. Men vond daar in eene kleine overwelfde ruimte lijkkisten opgestapeld. Uit de vorm der metselsteenen, de gaafheid der voegkalk, enz., liet zich evenwel afleiden, dat deze kelder niet dadelijk met de kerk is gebouwd, maar eerst veel later en dat toen de lijkkisten er in zijn bijeengebracht. Voor 't overige bevatten noch kelder, noch lijkkisten iets wat bijzondere vermelding verdient.

Van de zerken, gelijk die nu in de rij op het koor zijn neergelegd, laat ik hieronder de opschriften volgen. Jammer, dat door de onverschilligheid en onkunde van vroegere kerkvoogden, reeds zoo menige kostelijke zerk is verloren gegaan. Zoo bestaat de stoep, die naar het hooge kerkhof leidt, uit zeven, thans uitgesleten zerken, waarvan 5 blauwe en 2 geelgrijze — de beide laatste zeer zeker eens de boven- en benedenwand van eene oude zerken lijkkist. Zoo liggen ook voor de kerk en den toren en bij of in enkele woningen oude zerken, welker opschriften thans niet meer te ontcijferen zijn.

N° 1. Allereerst werd in de kerk gevonden een betrekkelijk klein deel van eene prachtige gele zerk met randschrift in Oud-Gotische letter. De deelen met het eigenlijke opschrift, familiewapen, enz. ontbraken geheel.

N° 2. Eene prachtige blauwe zerk met familiewapen, enz., en het opschrift: Anno 1620 den 18 Juli is de Eedle Erentrire Gele van Laer to Laer ende Echtelaer Dochter Frow to Slochtern Dam Farmsum Colham ende der Veer Buren Cum annexen in den Heeren gerustet. Godt wiel haer seel genadich sien.

N° 3. Een dito met het opschrift: Anno 1634 den 15 Juili is de Erbaere Hidde Ettkens wegen den Woledelen Erentf. Hero Morits Ripperda to Hellem Schilwolde Siddebuiren ende Oeste Wolt in Duirs Wolt Redger der Wolt Silvesten Schepper toe Schildwolde ende Kerckvoege aldaar in den Heren gerust vorwachtende een saelige Uperstandinge.

N° 4. Een dito met het opschrift: Anno 1658 den 5 Januari is de doegetsame Auke Genneps wedue van wilen Redger Hidde Eltjens in den Heeren gerust olt zijnde in haer 81 jaer verwachtende een salige opstandinge door Christum.

N° 5. Een dito met het opschrift: Anno 1655 den 2 Feberuari is de Eersama Reinier Haikens in zijn levent coopman ende grossier tot Schyltwolde olt sijnde ongeveer 30 jaren in den Heeren gerust verwachtende een salige opstandinge door Christum.

N° 6. Eene dito, versierd aan de vier hoeken met de bustes van twee der apostelen, een doodshoofd en een zandlooper, met het opschrift: Anno 1666 den 7 Augus. is in den Heere gherust die Welgheboren Eedel ende Eerenfesten Joncker Gerbrand Froom op die Ruyten oudt omtrent 62 jaren ende leidt alhir begraven. Goodt wees sin syel genadich ende baermhertich voorwachtende een salighe opstandenge door Yesum Christum Amen.

N° 7. Éene oude geschonden zerk, waarvan het onderste gedeelte ontbreekt. In 't midden is eene vierkante ruimte en hier rondom 14 hoefvormige vakjes, waarboven de namen Harter, Jarges, Suarte, Alberda, erentie, Grijp, Lieuwe, Olger, Frome. Tonholte, Alwin, Ol.er, Huiniga. Eene schendende hand heeft hier zeker bij wijze van wraakoefening het opschrift, het familiewapen en de wapens der aanverwante familiën uitgeslagen.

N° 8. Een dito zerk van denzelfden maker. A. Weiarda, met prachtig wapen, waarvan ook het opschrift op ruwe wijze is uitgekapt.

N° 9. Een nette, blauwe zerk, met het opschrift: Anno 1687 den 7 February is de Eerwaerden en Seer Geleerden Copius Meyer nadat hij 25 jaren Predicant alhyr tot Schiltwolda waer geweest in het 55ste jaar sijns ouderdooms christelijck in den Heere ontslapen.

Tis Mejers Lichaem dat hyr rust in 't nieuwe werck
Wiens geest met Gode sprack doen hij inwied dees Kerck
En riep doen luitkeels uit Godt woont in geen gebouw
Van handen werck gemaak dees weert sijn ziel seer nouw
En ijlde met verlanchg na godes Hemelrick
Dies tot Gedachtenis U leraers graf bekijck.

N° 10. Een dito voor de Vrouw van den predikant, die «in het 48ste jaer Haeres ouderdooms Christelijck in den Heeren is ontslaepen» met het onderschrift:

Gelijck het lichaam van Uw leraer
I de aarde hyr rust in dit gebouw
Alsoo 't ook van sijn waerde
En lieve bedgenoodt dat leit
Hyr an sijn sijt
Tot op den Joncksten dach dan Godt die weer verblijdt.

N° 11. Eene prachtig bewerkte blauwe zerk met

(1) Overgenomen uit de *Heerenveensche courant.*

het opschrift: Hier rust de Hoog Edele Gestrenge Heer Johan Geertsema in leeven der Beyden Regten Doctor Burgemeester der stad Groningen en Bewindhebber der West-Indische Compagnie, overleden den 30 Augustus 1758 en sijn Huisvrouw de HoogEdele Mevrouwe Harmanna Verhagen, overleden den 19 May 1761.

Talibus Auspiciis Succumbere nescia Virtus.

Rust hier O welvereenigt Paer wier blanke Deugt nae veel benouwen nog segepraelde en wagt hiernaer den loon voor 't vast op God te bouwen.

Schildwolde, 10 Mei 1885.

(get.) P. DE GRAAFF.

Bijdrage over Geertruidenberg, 26 Mei 1325.

Het volgend testament van Arnoldus Wischaert deelt verscheidene bijzonderheden mede, deels nopens het kapittel te Geertruidenberg, deels nopens andere zaken. Ziehier den inhoud van die uiterste wilsbeschikking, met aanvulling der talrijke hiaten.

In nomine domini. Amen.

Nouerint universi et singuli, hoc presens scriptum instrumentum publicum inspecturi, quod anno a natiuitate Domini M.CCC. vicesimo quinto, indictione octaua, vicesima sexta die mensis May, hora vesperarum tertia, ego Arnoldus Wischaert, senior, infirmitate mei corporis positus, in bona tamen mentis valetudine existens, mearum facultatum bene compos, sciens quod nichil est certius morte, nichil vero incertius hora mortis, volens ergo extreme messis diem preuenire diuino instinctu edoctus meum in modum, qui sequitur, facio et ordino testamentum.

In primis, pro salute anime mee, ecclesie parochiali mee in Monte sancte Gertrudis lego quinque solidos Hollandos et relinquo.

Item lego sancto Spiritui in Monte predicto V st monete predicte.

Item sancto Lamberto Leodiensi ij st.

Item domino Godefrido, investito ecclesie Montis predicte duos solidos cum dimidio.

Item domino Theoderico scolastico ecclesie jam dicte confessori meo quindecim solidos.

Item domino Lamberto dicto Pruit. V. st.

Item cuilibet presbytero in Monte predicto, tribus tum jam dictis, videlicet domino Godefrido, domino Theoderico ac domino Lamberto; exclusis. 11 st.

Item Wilhelmo dicto Valke, matriculario sepedicte ecclesie Montis sancte Gertrudis, lego et relinquo V. st. omni cum jure, quod eidem Wilhelmo de morte mei predicti Arnoldi, si et prius me decedere contingeret, competere deberet in hiis incluso.

Item Johanni filio Yte Fermentatricis clerico lego duos st cum dimidio.

Item hospitio in Monte predicto unum scutum et coopertorium cum eodem.

Item sororibus tertii ordinis beati Francisci in Monte jam dicto 11 st. cum dimidio.

Item hospitio in Breda lego et relinquo 11 st. cum dimidio.

Item monialibus ibidem V. st.

Item investito ecclesie de Raemsdonc. V. st.

Item ipsi ecclesie de Raemsdonc. V. st.

Item ecclesie de Waspiic et rectori eiusdem simul V. st.

Item ecclesie de Capella et rectori eiusdem simul V. st.

Item lego ecclesie in Driemilen et rectori eiusdem ibi simul. V. st.

Item domino Heynrico filio Eraerdi V. st. hollandos, eadem moneta in premissis omnibus remanente.

Item lego Bele, filie Sigeri, nepti mee, moniali in Breda. V. st. hollandos tamen cum conditione quod, si partem hereditatis mee cum aliis meis heredibus post mortem meam receperit, nichil de predicto peteret testamento.

Item volo ego Arnoldus Wischaert predictus et cum effectu desidero quod redditus singuli et pensiones, quos vel quas Wilhelmus dictus Wischaert, Augustinus filius meus in Monte sancte Gertrudis predicte annuatim recipiat circa valorem quatuordecim librarum turonensium p . . . orum anno seq . . . . . . extendentes, per Arnoldum et Johannem, dictos Wischaert filios, meos presentes vel, eis deficientibus, per eorum heredes conuentui siue claustro in Postel, post mortem filii mei Wilhelmi predicti, porrigantur et in Monte predicto eisdem, propter Deum, libere ministrentur, ipsosque redditus en pensiones predictos ego Arnoldus testator prelibatus tam dicto conuentui siue claustro in testamentum et in elemosinam propter Deum lego et relinquo, tali conditione videlicet quod in predicto conuentu siue claustro unum fiat altare et super eodem presbyter unus ordinetur, qui dicto altari deserviat et pro salute anime mee et amicorum et parentum meorum omnium tam viventium quam mortuorum in suis cum bona devotione seruitiis Deum et beatam Mariam fideliter deprecetur. Volo tum dictos redditus et pensiones in Monte sancte Gertrudis, ubi Jam siti sunt, perpetuo remanere. Predicta insuper omnia et singula Ego Arnoldus Wischaert, testator sepedictus, loco testamenti mei, in elemosinas cedo propter Deum, et tenere volo et cum effectu coram vobis dominis, domino Theoderico scolastico confessore meo, et coram vobis domino Lamberto Pruit ac coram vobis notario infrascripto presentibus, instanter peto a Johanne et Arnoldo filiis meis predictis presentibus . . . . testamentum predictum fideliter ulterius

ordinent et disponant, et post vitam meam exequias meas fideliter faciant, ac etiam de iniuste per me acquisitis, si qua sint que ad eorum possint deuenire notitiam, scilicet tunc disponant pro ut circa predicta cum viginti et novem libris hollandis, quas eis ad predictum testamentum et exequias, facienda de p . . . . disponere et ordinare poterunt, pro ut etiam anime mee fore sciant expedicius et salubre, dictos sic Arnoldum et Johannem filios meos in testamenti mei predicti et aliorum omnium Jam dictorum executores eligendo. Nos igitur, Arnoldus et Johannes, ad petitionem Arnoldi Wischart, patris nostri predicti, onus executionis predicte et ordinationis aliorum predictorum omnium . . . . et . . . forte predictis in nos recipimus, et ea omnia et singula, Dei concedente gratia, secundum nostrum melius permittimus adimplere. Insuper ego Arnoldus testator prenotatus do Arnoldo et Johanni predictis executoribus meis plenariam potestatem in premissis omnibus agendi, ordinandi et disponendi, ac ea ad effectum debitum perducendi secundum modum et formam superius annotatos. Ego Arnoldus testator jam dictus a vobis, Machtelde uxore mea presente, peto et humiliter supplico propter Deum ut dicto testamento ac aliis omnibus prenarratis verum, merum et liberum adhibeatis consensum, quapropter ego Machteldis, uxor legitima, presens petitioni et supplicationi Arnoldi predicti . . . . acquiescens omnibus et singulis prelibatis mere ac libere consentio, omniaque predicta mea voluntate desiderabili confirmando. Et demum ego Arnoldus testator sepedictus volens meum testamentum ac omnia alia per me preordinata firma manere et inconvulsa, rogo vos dominos, dominum Lambertum Pruit, ac Arnoldum et Johannem, filios meos executores predictos, ut dicto meo testamento ac aliis omnibus prenotatis vos absoluatis aut subscribi faciatis, et ea sigillis vestris propriis sigilletis vel eisdem sigillis predicta faciatis per infrascriptnm notarium sigillari.

Acta sunt hec omnia in domo Arnoldi testatoris predicti, in qua idem Arnoldus tunc temporis inhabitabat, adiuncta tum hac clausula, quam idem Arnoldus interposuit in hec verba: Desuper rogo vos Johannem notarium presentem premissis omnibus vos subscribi eaque vestro signo consueto signari cum instantia, vestrum super predictis officium implorando:

Item approbata per me notarium infrascriptum subscriptione solius vocabuli eorum in trecesima prima luna facta.

Acta sunt hec in loco predicto ut supra, anno, indictione, mense die et hora predictis, presentibus ibidem discretis viris, dominis, domino Theoderico scolastico ecclesie Montis sancte Gertrudis et domino Lamberto dicto Pruit presbyteris ac Nycholao Engelberti, de Lecke Layco, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et nos Theodericus scolasticus et Lambertus Pruit presbyteri, ac Arnoldus et Johannes de Wischaert, predicto testamento ac aliis predictis omnibus presentes interfuimus, et ea ad instantiam Arnoldi testatoris predicti per notarium infra scriptum sigillis nostris propriis fecimus sigillari.

Acta ut supra. Et ego Johannes, Yte Fermentatricis, clericus Leodiensis dyocesis, publicus imperiali auctoritate notarius, premissis omnibus et singulis una cum testibus suprascriptis presens interfui, ea vidi et audiui, ista compleui et scripsi, de mandato testatoris predicti in hanc publicam formam redegi et sigillis domini Theoderici, et domini Lamberti ac Arnoldi et Johannis predictorum propriis sigillaui, meoque signo solito et consueto signaui rogatus.

Dit testament is gezegeld op Zondag-Judica van 1328 door Joannes van Oosterhout, deken der St. Gertrudis te Geertruidenberg, luidens het afschrift dat aan het perkament ontleend is.

Datum per copiam sub sigillo Johannis de Oesterhout, decani ecclesie Montis sancte Gertrudis, Leodiensis dyocesis, sub anno Domini M. CCC vicesimo octauo, in die Dominica qua cantatur Judica.

Zoowel het zegel van dezen deken, als de zegels van Theodericus scholastiek, Lambertus Pruit, van Arnoldus en Joannes Wischaert zijn verdwenen. De gapingen, door stipjes aangevuld, zijn veroorzaakt door scheuren op het oorspronkelijk handschrift.

Luidens dit testament van 1325 heeft Arnoldus Wischaert, ziek naar het lichaam, maar gezond in zijn geestvermogens, de volgende beschikkingen bijtijds gemaakt, omdat, zegt hij, niets zekerder is dan de dood, maar ook niets onzekerder dan de ure des doods.

Hij maakt tot zaligheid zijner ziel:

Aan zijne parochiekerk te Geertruidenberg 5 Hollandsche soliden.

Aan d. H. Geesttafel te dezer plaats 5 stuivers van gemelde munt.

Aan St. Lambertus te Luik 2 st.

Aan Godefridus, pastoor te Geertruidenberg 2½ st. (In zooverre wij het ons herinneren, vinden wij van dezen pastoor bij geenen schrijver gewag gemaakt).

Aan Theodericus, scholasticus des kapittels en biechtvader in voornoemde kerk 15.

Aan Lambertus Pruit 5 st.

Aan Willem Valke, koster in de St. Geertruidiskerk 5 st.

Aan Jan, den zoon van Yte, 2½.

Aan 't gasthuis te Geertruidenberg 1 schild.

Aan de Franciscanen van den Derden Regel aldaar 2½ st.

Aan 't gasthuis te Breda 2½ st.

Aan de vrouwelijke kloosterlingen in die stad 5 st.

Aan den pastoor van Raamsdonk's kerk 5 st., en
Aan de kerk zelve 5 st.
Aan de kerk van Waspik en haren pastoor 5 st.
Aan de kerk van Capelle en haren pastoor 5 st.
Aan de kerk van Drimmelen en haren pastoor 5 st.
Aan Bela, Siger's dochter, en zijne nicht, religieuze te Breda, 5 st.

Aan het klooster van Postel jaarlijks 14 Turoonsche ponden, op voorwaarde dat er in de kerk dezes kloosters een altaar aangewezen worde, waar een priester de mis opdraagt voor het welzijn zoo van de levenden als overledenen des schenkers familie. Opdat deze bepalingen getrouw ten uitvoer gebracht zouden worden, heeft de testamentair de akte laten bezegelen door genoemde Theodericus scholasticus, Lambertus Pruit en de gebroeders Arnoldus en Joannes, alsmede door den openbaren en bij keizerlijk gezag aangestelden notaris Jan Yte, clericus van het bisdom Luik.

De perkamenten oorkonde, waaraan deze kopie is ontleend, meet 25 op 38 c.M. in geschrift. Het grootendeels versleten charter is nog met een uithangend stuk zegel gesterkt, wiens voorstellingen echter gansch onkenbaar zijn geworden.

Abdij Postel-Moll, Belgë.

TH. J. WELVAARTS, Prior.

De fabrikeurs van wit papier in de Nederlanden Anno 1740.

Meer dan twee eeuwen lang heeft het Hollandsch papier in Europa een goeden klank en het is voor een groot deel slechts de tegenwoordige zucht naar goedkoope producten, gepaard aan het enorme verbruik, hetwelk gemaakt heeft, dat de papierfabrikatie hier ten lande in vergelijking met vroegere tijden zoo sterk is verminderd. Hoevele van de talrijke waterpapiermolens, die men eertijds in Gelderland vond, zijn nu verdwenen, terwijl ook thans de witpapierindustrie in de Zaanlanden, welke daar eens op zoo grootsche schaal is gedreven geworden, bijna niet meer bestaat, al vindt men firma's die het bekende Zaansche papier, volgens het oude degelijk systeem gemaakt, nog in den handel brengen.

Er zal een tijd komen, dat men zich beklagen zal zooveel gebruik gemaakt te hebben van het uit allerlei grondstoffen machinaal gefabriceerde en gebleekte papier, dat het bederf reeds in zich draagt en het is treurig hoe prachtwerken uit 't midden dezer eeuw er nu reeds uitzien. Hoe menige schrijver, die zich door zijn arbeid onsterfelijk waant, zal moeten ondervinden, dat de spreuk «het brooze papier is beter tegen den tand des tijds bestand dan het hecht arduin», niet meer opgaat. Lof verdient daarom een voorstel als vóór eenigen tijd in een der vergaderingen van het heraldische genootschap «der Deutsche Herold» te Berlijn gedaan werd, om een zeker aantal exemplaren van hunne publicaties te doen drukken op papier uit lompen vervaardigd, daar men kans had dat het papier, hetwelk houtsoorten tot grondstof had, reeds na een zestigtal jaren zijn ondergang nabij was..... Waarlijk een wenk, die ter harte moet genomen worden!

In het archief mijner familie, waarvan de naam ruim twee eeuwen aan de papiernijverheid is verbonden, vond ik eenige documenten die ons de namen doen kennen van de witpapierfabrikeurs, die bij de wisseling der jaren 1739 en 1740, zoowel aan de Zaan, in Gelderland als in andere deelen van onze republiek bestonden.

Ik vind het belangrijk genoeg de namen dezer mannen hier mede te deelen. De stukken zijn zelve ook een niet onaardige bijdrage voor de kennis van de wijze waarop men eertijds te werk ging, wanneer er overproductie was.

De gezamenlijke fabrikanten maakten namelijk een contract om een maand lang niet te produceren en daarmede dacht men het kwaad verholpen te hebben!

Merkwaardig is het, dat men een dergelijke maatregel, zonder inmenging der regeering, zoo eenstemmig gedaan kreeg, hoewel men toch uit deze stukken zou kunnen opmaken, dat niet ieder, vooral van de zijde der Gelderschen, er zoo gemakkelijk toe te bewegen was, tenminste achter enkele namen vinden wij motto's geplaatst, die ietwat spottend klinken. Misschien werkte het feit, dat het plan van de Amsterdamsche papierhandelaars was uitgegaan, daartoe mede, ten minste een van hen zegt: Amsterdam is van papier vol!» Bij een ander heet het: «op hoop van voordeel!» Vele herhalen achter hun naam, dat het slechts voor één maand is, dat zij zich verbinden, één echter, als 't ware uit baloorigheid, verbindt zich voor twee. Dat die bijvoegingen alleen uit naïviteit daar geplaatst zijn, kan ik mij ten minste niet goed voorstellen.

En nu de stukken:

Het eerste dat ik meedeel is een gedrukte brief, die waarschijnlijk de papierhandelaars en «de factoors» te Amsterdam aan hun clientèle toezonden, naar aanleiding van de door hen met de Zaansche papierfabrikeurs op den 9 November 1739 gesloten resolutie.

Eersame . . . . .

Om d' considerable lage prijsen der papieren, en om d' Papier-Fabriek niet verder ten eene maal doen te gronde gaan, zoo is goedgevonden tot wederopbeuring van dezelve, dat alle de Mrs. Papiermakers zoo op de Veluwe, de Saan ende alle andere Quartieren onder de seven Provintien wonende van primo

January 1740 tot 1 February 1740 met geen van hare Papiermolens eenige Stoffe sullen kort slaan, maar de molens stil setten, op eene boete van hondert en vijftig Caroli guldens te verbeuren by yder, $^1/_3$ voor de Schout die de Calangie zal doen en $^2/_3$ voor d' Papiermakers die aan dese sullen hebben voldaan, en stil gestaan, onder malkanderen te verdeelen.

Dog zal yder in die tusschentijt mogen zijn molen repareeren tot zijn gebruyck, Papieren oppakken, versenden en verkoopen, als voorheen is geschiet.

Dese langverwagte en heylsame eenstemmigheyt tusschen d' Fabricq van de Veluwe en de Saan getroffen, om een maant te staan zal zeer groot voordeel verschaffen en is getroffen door bemiddeling en tusschenspraak van alle de Factoors in de Papieren egaal ende eenstemmig, alsmede van alle de Mrs. Papiermakers aan de Saankant, getroffen op heden den 9 November 1739. Wensche wij UE. veel geluk en voordeel mede, 't welk meerder zal zijn als UE. zig in de eerste leesing van dese Brief zal verbeelden.

En bij de Papierhandelaars geresolveert om geen blad Papier te kopen van zoodanige Papiermaker die dit heylsame werk weygert, en niet wil nakomen om vier weeken de Molen stil te laten gelijk boven is gesegt, en tot zekerheyt van 't voorsz. zoo hebben wij deze met onse eygen hand getekent. In Amsterdam . . . . .

De Zaansche witpapierfabrikeurs, tenminste de vele fabrikanten van blauwe, grauwe en basterdsoorten vind ik niet genoemd, verbonden zich nog onderling bij het volgende contract, in manuscript in het archief der familie Honig aanwezig:

Copie.

Wij ondergeschreeven Papiermaakers gesien hebbende het projeckt van de Papierkoopers en Factoors tot Amsterdam van dato 9 November 1739 om ten voordeele van de papiermaakerij de aanstaande maend January de papiermaakerij zoo in Hollandt als in Gelderland geheel te laate stil staan,

Hebben wij ondergeschr. ten haare versoeke geresolveert een gelijke stilstant voor de maend January 1740 voor onse kuypen vast te stellen, gelijk wij resolveeren bij deezen onse papiermaakerij aan onze kuypen de geheele maent van January te doen stilstaan op de verbeurte van Vijftig Guldens voor ieder taak ten behoeve van de contractante voor de eene helft en de andere helft voor den arme der plaatze daer de overtreeder woonagtig is.

Aldus gedaen zonder arg ofte list in verwagting van een gelijke stilstant in Gelderland.

Actum Saandijk den 12 December 1739 en was geteekend:

Voor de moolens d' Bonsem, Wever en Fortuyn: Jan, Cl(aes) en Aris van der Ley.

Voor de moolens d' Veenboer en Herderskind: Cornelis, Jacob en Cornelis Honig.

Voor de molens d' Bijkorf en Eendragt: Jan Honig en Zoon.

Voor de moole d' Walvis en Kruyskerk: Jan de Jong.

Voor de moole d' Harder: Cornelis J. Kelder.

Voor de moole d' Visser: Simon Craamer.

Voor de moolens d' Harderin en d' Hoop: Michiel Engel.

Het contract van de Geldersche papiermakers luidt aldus; onder de handteekeningen komen ook die van de Zaan en van andere plaatsen voor op de twee copieën, die ik daarvan vond:

Copy.

Wij ondergeschreven Mrs. Papiermakers. geëxamineert hebbende het project door bemiddeling en tusschenspraak van alle Papierhandelaers en Faktoors in Papieren, alsmede van alle de Papiermakers aen de Zaen egaal en eenstemmig getroffen en ontworpen den 9 November 1739,

Resolveeren en beloven ons stiptelijk aen dat Gem. project te verbinden En het selve Puntuelijk te observeren en te agtervolgen. gelijk wij resolveeren en beloven bij desen onder verbant van onse Perzonen en Goederen en dezelve onderstellende aen de Hove van Gelderlant en alle Heeren, Hoven, Regteren en Gerigten, mids en anders niet dat ons binnen veertien dage na dato desen onderteekening kome te blijke dat alle de Papierhandelaers, Faktoors, alsmede alle de Papiermakers aen de Zaen en in andere quartieren haer op dusdanige off evengelijke wijsen ook hebben verbonden om het zelve project promptelijk na te komen, te observeeren en te agtervolgen. In oorconde dit aldus besloten en onverbrekelijk nagekomen sal worden, hebbe dese onse ondergeschreven namen eenparig ondertekent. In 't Ampt Epen op 2 December 1739.

Was geteekend:

Jan Laurens Monschau.
Rendert Corthals.
Wolter Muller.
Hendrik Dries.
Gerrit Croon.
Dirk Wolbrink.
Warner Veenhuysen.
Jan Lange.
Marten Pol.
Abram Blomert.
Gerrit Wyers Pannekoek.
Willem Brouwer.

Aelt Barnevelt.
Aert Haverkamp.
Jannes Schilphorst.
Jan Gerritsz. Hulshoff.
Jannes van der Pol.
Gerrit Brouwer.
Aert Groen.
Beerend de Man.
Weye Cornelis Witert.
Willem Kroon.
Franck Jansz.
Jacobus Blomkolk.
Theunis Koldewey.
Johannes de Goyer.
Willem Lange.
Dirk Pol.
Willem Braskamp.
16 Dec. Wolbert Ariansz. Halfkamp.
Jan Halfkamp.
Te Heelsum, 't rijnwater onderhevig:
Hendrik Hulshoff.
Jacobus Pannekoek, 2 molens.
Elias Bakelmam.
Elias Bakelman en Jan van der Pol.
Egber Alberts tot Renkum.
Tot Groningen:
A. Verburg en Jacobus Aalders.
(Egmond) op den Hoeff:
Abr. en IJ. van Gerrevink, 3 kuipen.
Aan de Zaen:
Jan, Claes en Aris van der Ley, 8 kuipen.
Cornelis, Jacob en Cornelis Honig, 6 kuipen.
Jan Honig en Zoon, 5 kuipen.
Jan de Jong, 5 kuipen.
Cornelis Jansz. Kelder, 3 kuipen.
Simon Cramer, 3 kuipen.
Michiel Engel, 4 kuipen.

Wij ondergeschreven Mr. Papiermakers op de Veluwe bekenne te zullen voldoen de genomen resolutie in dato 9 November 1739 in Amsterdam genomen die ons in dank is ter hand gekomen tusschen onze Faktoors ende Mr. Papiermakers aen de Zaenkant.

Hierde:
Dirk Rakhorst.
Hendrik Gerres.
Jan Boon.
I. V. Kleef.
Ariaen Ciners.
Tijmen Berghorst.
Dirk Maertens Helgenhuys.
Egbert Jacobs.
Evert Gerrits.
Jacobus van Kalkensteyn.
Antonius van Kalkensteyn I M.
Sebus Berghorst.

Apeldoorn:
Teunis Huybertsz.
Wouter Cornelisz.
Berendt Hendriksz.
Hermen Sebis Sevenhuysen.
Theunis Cornelisz.
Hendrik Cornelisz.
Jan Aertsz. Schut.
Jacob Sevenhuysen.
Willem Jacbsz. Krijt.
Abram Aersz. Schut.
Hendrik Velthuysen.
Teunis Jacobsz.
Teunis Jacobsz per order van de wedu van der Putten.
Cornelis Willemsz. Meyrink.
Rik Pannekoek.
Jacob Dijkgraaff.
Claas Schuylen.
Gerrit Lubbens.
Jan Huygen.
Lammert Meyerink.
Jacob Meyerink.
Daniel Jansz. Schut.
Susanna van Munnikenhuysen.
Jacob Lensinck.
Derk Reynders.
Jan Doctor.
Barent van der Beek.
Hendrik Mulder.
Hendrik Aerrens Biebe.
Hendrik Jurriens v. d. Dullink.
Seebus van Alm.
Hendrik van der Beek.
Gerrit Berghorst.
Henderk Rijkers van Maervel.
Abram Grievee.
Jan Jansz. Korthals.
Jan Dirksz. Schut.
Adam Beekman.

Tymon Jansz. Klophuys.
Gerrit Jacobsz. Klophuys.
Hendrik Jansz. Bruyne.
Berent van Mandel.
Reyndert Luyties.
Willem Jansz.
Berend en Jan Oosterhoff.

Loenen:
Lourens Rietbroek per order van Gerrit Hulshoff.
Andrias (of Adriaan) Aerts.
Jan Capel.
Willem Bor.

Gerhardus van Laer.
Lambert Rietbroek.
Hendrik Ligt.
Jacob Smets.
Hendrik van Veelen.
F. C. Nehes.
Jan Willemsz. Mol, Amsterdam is van Papier vol.
Jan Hummer.
Jan Kernelis Stimberghs.
Jan Claasz. de Goyer.
Antony Vos.
Huybert Sebes.
Teunis Egbertsz. Bello.
Jan Teunis Bello.
Marten Schutt.
Abram Pannekoek.
Gerrit Dries Oosterrijk.
Willem Brouwer.

Hendrik Wilbrinck.
Johannes Weydius.
Hendrik Limpers.
Jacifre W. v. Brakmans.
Hendrik Hulsthoff, 2 m. stilstaen.
Jacob Labots.
Maerten Handele.
Hermen Jansz.
Aert Labots.
Jan Zijns.

Evert van Hees.
Nicolas Voster, per ordre Willem Voster.
Nicolaes Voster.
J. P. Schut.
Pouwels Schut.
Lubbert Brakman, 1 maend.
Dirk Kemper.
Willem Pannekoek, voor d wint en watermolen per ordre zijn moeder.
Elias Baekelmans, nog voor een molen die het rijnwater onderhevig is, 1 m.
Lubb. Schut, het rijnwater onderhevig 1 m.
Jan Wegenaer, 1 m.
Cornelis van der Beek, 1 m.
Johannes Boekelman, 't rijnwater onderhevig, 1 m.
Barent Hendriksz., 1 m. op hoop van voordeel.
Cornelis Schoonhoven, 1 m.
Abraham Zuythoff.
Andries Hendriksz. Leemhorst.
Dirk Woutersz.

Medegedeeld door G. J. Honig.

Hoe de vrije boeren van Mesenich hofhoorig werden.

Ten tijde der kruistochten werden de ambtelijke graafschappen algemeen vervangen door erfelijke.

Het gebied dezer graven vormde in den beginne meestal nog geen afgerond geheel. Hunne bezittingen lagen verspreid, hier en daar omgeven door het gebied van andere heeren en daar waar zich eenige aanmerkelijke landstreek onder hun gezag bevond, lagen daarin enclaves en territoriën van onafhankelijke wereldlijke en geestelijke heeren. De graven streefden er naar, hunne bezittingen zooveel mogelijk af te ronden en te vermeerderen. Huwelijken en oorlogen, list en geweld, alles wat daartoe dienen kon, werd aangewend; men sloot ruilingen, beleeningen en koopen en lokte of dwong de zwakkeren en minder gegoeden tot leenopdracht hunner eigendommen. De sterkeren verslonden ook toen de zwakkeren. Koninklijke gunst en toewijding aan de belangen van praelaten, die niet zelden meer te rade gingen met hunne heersch- en hebzucht en hun familie-zaak dan met het belang hunner bisdommen, abdijen en kerken, deden het overige.

Zoo werden zij, die aanvankelijk ambtenaren geweest waren, meesters. Burggraven en kloostervoogden werden erfgraven en vervolgens vorstelijke graven, om ten slotte te veranderen in hertogen, die, in hun gebied, onafhankelijk van eenige andere macht, als kleine despoten, regeerden.

De geschiedenis der ontwikkeling van het graafschap Gelre tot een hertogdom en van het kleine leengraafschap Holland tot een, met een hertogdom gelijkstaand, ongeveer geheel onafhankelijk erfelijk graafschap, levert van dien gang van zaken overvloedige bewijzen. Men worstelde om het bestaan en om verheffing, zonder welke men reddeloos achteruit moest gaan op den trap der standen. De vrije boerenstand verdween bijna geheel. In Friesland en Drenthe hield zij zich echter staande, doordat de boeren zich, begunstigd door de gesteldheid van den bodem, geen erfelijke graven lieten opdringen. Elders verdwenen de vrije boeren bijna geheel.

Op verschillende wijze ging men daarbij te werk. Uit een oorkonde van 1176 blijkt, hoe de vrije boeren van Mesenich door den abt Geldolf van Brouweiler tot hofhoorigen gemaakt werden.

Koningin Richiza, dochter van paltsgraaf Ezo (die nog een ambtenaar was), had hare villa Mesenich aan Brouweiler geschonken. Die villa was, evenals andere heerlijkheden, vroeger eene marke geweest. Bij de verandering in heerlijkheid werden de boeren verplicht in de wijngaarden der heerlijkheid te werken. Richiza bezat te Mesenich 23 wijngaarden. Van den opbrengst dier wijngaarden moesten de boeren 10 onera of aam

aan de kerk van St. Nicolaas afstaan; een derde van de rest was voor hen. Zoo zegt de abt, — maar Richiza schonk aan de boeren, opdat zij zich tot werken in hare wijngaarden verplichten zouden, blijkbaar omdat zij zelve over geen hoorigen te beschikken had, eenige wijngaarden, akkers en weidevelden, wier opbrengst zij met niemand behoefden te deelen. Klaarblijkelijk heeft men hier alzoo gehad eene vrije gemeente in de heerlijkheid, wier ontstaan door den abt wordt toegeschreven aan de mildheid van Richiza, maar die reeds vóór de verovering door de Franken bestond. Toen hadden de veroveraars zich zelven de woeste gronden, de markegronden, toegedeeld, maar de bebouwde gronden bleven grootendeels eigendom van de onderworpenen. Zóó was de algemeene regel.

Meestal lagen om de gronden der vrije gemeente die der heerlijkheid en bezat de heer in de gemeente slechts eene curtis.

De boeren van Mesenich nu, legden zich met der tijd meer toe op het bewerken van hunne eigene wijngaarden en gronden, dan die van Brouweiler.

Nu dwong de abt hen voor 60 marken, in eens, voortaan de helft af te staan van den opbrengst hunner *eigene* wijngaarden en buitendien bracht hij hen onder *bodrecht,* zoodat zij voortaan bij versterf hun beste paard of rund of kleed moesten afstaan. De vrije boeren waren hofhoorigen geworden, het markerecht was overgegaan in hofrecht.

Bijna overal gingen op dergelijke of andere wijzen de marken te niet. Daar waar zij bleven bestaan, geraakte het markerechterschap verbonden aan het bezit eener hoofdhoeve en de eigenaar van deze werd grondheer over de geheele vroegere marke, die een praedium, een landgoed, werd, of gespleten in villa's. In dien tijd van overgang vindt men dan ook oorkonden waarin gesproken wordt van «marca vel villa», marke of heerlijkheid, alsof dat gelijkluidende woorden waren.

A. J. C. KREMER.

De familie Isebree.

(Tot aanvulling van het vermelde op blz. 21—22 van dezen jaargang).

Uit een nader onderzoek in de doop-, trouw- en begraafboeken te Goes, is daarin nog het volgende opgespoord kunnen worden:

Uit het huwelijk (22 November 1673 te Goes gesloten) van Johan Isebree (begraven aldaar 3 Mei 1700) en van Susanna Smallegange Adriaansd^r^, als zijne wed^e^ mede aldaar begraven 1 Augustus 1705, zijn te Goes geboren:

I. Catharina Isebree, gedoopt 6 Maart 1681, die 27 Juli 1700 te Kapelle in Zuidbeveland trouwde (ondertrouwd te Goes 21 Juni) met Daniël Sautijn, geboren 2 October 1679 te Middelburg uit Johan Sautijn en Catharina Snouck.

II. Gerard Isebree, gedoopt 14 September 1674, die 23 December 1700 te Middelburg trouwde (ondertrouwd te Goes 8 November) met Maria Sautijn, geboren 1 Juni 1682 te Middelburg uit de zoo even vermelde ouders.

Behalve verscheidene kinderen, die min of meer vroeg overleden, verdienen genoemd te worden:

1. Mr. Johan Isebree, gedoopt 10 Juni 1715. Als j. m. trouwde hij te Goes 21 Mei 1743 (ondertrouwd 2 dito) met Catharina Elisabeth van Roseveldt, geboren te Tholen en aldaar gedoopt 14 October 1725, dochter van Pieter van Roseveldt en van Maria Hasart, zuster van Mr. Johan Willem van Roseveldt, raad en pensionaris te Goes. Uit welken echt te Goes geboren worden:
   - *a.* Catharina Maria Isebree, gedoopt 6 Mei 1744; getuigen: burgemeester Adriaan Isebree en echtgenoote Catharina Ursula Sautijn. Zij (en niet de gelijknamige Catharina Maria van Adriaan Isebree en Catharina Ursula Sautijn, die in 1724 geboren werd) ondertrouwde 20 September 1764 in de Waalsche-kerk te Goes, waar 7 October attestatie werd afgegeven om elders (te Zierikzee) te trouwen, met Mr. Jan Cornelis van Hoorn van Burgh, geboren te Vlissingen 3 Februari 1744 en overleden aldaar 15 Maart 1788, als wiens wed^e^ zij 21 September 1826 te Zierikzee overleden is. Uit dezen echt is o. a. gesproten Wilhelmina Cornelia van Hoorn, die huwde met Jh^r^ Paulus Gevaerts van Geervliet.
   - *b.* Pieter Wilhem Isebree, gedoopt 28 December 1747; getuigen: Mr. Johan Willem van Roseveldt en Maria Hasart, wed^e^ van Pieter van Roseveldt.
2. Adriaan Isebree, gedoopt 27 Maart 1720, werd als medic. doctor 24 Juni 1759 raad der stad Goes en overleed 20 October 1766 te dier plaats.

Catharina Elisabeth van Roseveldt, overleden als echtgenoote van Mr. Johan Isebree, werd 29 September 1753 te Goes begraven.

III. Mr. Adriaan Isebree, gedoopt 17 Maart 1679, die 23 December 1700 te Middelburg trouwde (ondertrouwd te Goes 8 November) met Catharina Ursula Sautijn, geboren 9 December 1683 te Middelburg, mede uit de gemelde ouders.

Van hunne kinderen, die meestal ook jong overleden zijn, willen wij alléén de jongste vermelden, nl. Catharina

Maria Isebree, gedoopt te Goes 24 Mei 1724, aangezien deze, door gelijknamigheid, bij vergissing op blz. 22 is vermeld, als zou zij in 1764 met Mr. Jan Cornelis van Hoorn van Burgh in het huwelijk getreden zijn.

Wolfaartsdijk, J. VAN DER BAAN.

Historische atlas van Noord-Holland.

Men schrijft uit Purmerend:

Onze stadgenoot, de heer Jan Schuitemaker, mag als verzamelaar van druk- en plaatwerken, voor de geschiedenis van ons vaderland van groote waarde, genoemd worden naast mannen als wijlen Frederik Muller, Wopke Eekhof en enkele anderen.

Terecht heeft het provinciaal bestuur van Noord-Holland begrepen, dat de gelegenheid ter verrijking van het archief der provincie met eenen schat van merkwaardige en meerendeels zeldzame stukken, door den heer Schuitemaker vergaard en uitmuntend geconserveerd, niet ongebruikt mocht voorbijgaan.

Zoo is, na rijp beraad, deze éénige verzameling thans overgegaan uit het bijzondere bezit van den verzamelaar in het bezit der provincie Noord-Holland, om een vraagbaak en leiddraad te zijn voor elken ernstigen beoefenaar onzer vaderlandsche historie.

Deze overdracht strekt èn den verzamelaar èn het bestuur der provincie Noord-Holland tot eer. Het is een voor allen heugelijk feit, welks waarde door het bedingen en het voldoen een inderdaad matig gestelde koopsom niet wordt verkleind. Om die beteekenis den kenners van oudheden eenigszins aan te duiden, noemen wij hier als het merkwaardigste stuk der verzameling de kaart van Noord-Holland die ten jare 1575 is ontworpen en geteekend door Joost Jansz. Beeldsnijder.

Dit is vermoedelijk het éénige volkomen ongeschonden bewaarde exemplaar van deze met zoo groote nauwkeurigheid vervaardigde kaart. Althans voor zoover bekend is, is hiervan nog slecht één exemplaar, maar gehavend, in het bezit van de gemeente Medemblik.

En niet enkel uit een oogpunt van historische merkwaardigheid, maar ook als een getuigenis, hoe hoog de kunst door onze voorouders werd gehouden, verdient deze verzameling te worden gekend.

De teekeningen naar stadsgezichten en afzonderlijke gebouwen, zoo ze niet alle verdienen, in een lijst te worden gevat en te pronk gehangen, getuigen stuk voor stuk van eene nauwkeurigheid, een wêergeven ook van de kleinste bijzonderheid, als waarbij de photographie van onze dagen schier eene povere figuur maakt.

(Nieuwe Rotterdamsche Courant).

Een navolgenswaardig voorbeeld.

Daar voor het stedelijk museum te Leiden dringende behoefte aan uitbreiding bestaat, wordt door de commissie van beheer dezer instelling den Leidschen Raad in overweging gegeven, te dien einde een belendend huis met tuin aan te koopen, waarvan de koopprijs zal bedragen f 10.000 (1).

Verder is door een onbekende toezegging gedaan om, wanneer het aan te koopen perceel met tuin gebruikt wordt in het belang van de geschiedenis en kunst der gemeente Leiden, een belangrijk bedrag onverwijld beschikbaar gesteld zal worden voor de oprichting van een kunstzaal.

B. en W. adviseeren overeenkomstig het voorstel der commissie van beheer, en stellen voor, de daarvoor benoodigde gelden, bedragende met de kosten van overdracht ongeveer f 10.700, te vinden uit de buitengewone ontvangsten (opbrengst van de geldleeningen).

(*Vaderland,* 9 September 1888).

Geslacht Veldhoven.

Hendrik van Ourijck, geboren te 's-Gravenhage, zoon van Mr. Casper Balthasar Doll van Ourijck, burgemeester van 's-Gravenhage, en vrouwe Anthonia van Wezel, huwt te Dordrecht 10 Juni 1770 met Catharina Veldhoven, begraven in de Klooster-kerk te 's-Gravenhage.

Gevraagd het wapen der familie Veldhoven, alsook de ouders van Catharina voornoemd.

Zeist, A. J. E. VAN DER CRAB.

Wapens gevraagd. Wie kent de wapens van Cunira de Bédeker. Gehuwd omstreeks 1720 te Dordrecht met Arij Jansz Ponse, en van

Jacoba van Nooy; zij huwde 28 October 1725 met Ægidius Beçius te Rotterdam.

R. S.

Ridderschap van Holland.

Men wenscht te weten aan welke vereischten tijdens de Republiek men moest beantwoorden om beschreven te kunnen worden in de Ridderschap van Holland; hoedanig deze werd aangevuld en of over de Hollandsche Ridderschap iets gedrukt is en waar dan te vinden.

H. v. R.

(1) Met genoegen kunnen wij hierbij voegen dat bereids het bedoelde perceel is aangekocht volgens nadere berichten.

Een doopregister der Hollanders in Brazilië.
(Vervolg).

1644. May 12. Jurriaen. Ouders: Ebbe Jurriaens en Janneken . . . .; get.: Haye Harmanss, Hans Adams, Anneke Louys.
Henrick. Ouders: Henr. Diderich Srick; get.: Frans Augen, Catharina Moors.
— May 16. Jacomijntien. Ouders: Daniel Doutreleau en Anthonette Preevo; get.: David Doutreleau, ... van Ottri.
— May 18. Catharyna. Ouders: Anthoni Joppen en Grietien Reynierss; get.: Samuel Ottens, Dirck Loeye, Catharina van dr. Helst.
— May 19. Anneken. Ouders: Dirck Lineres.
— May 23. David. Ouders: David Reyn en Elisabeth Janss; get.: Thomas Cornelis Maria Henricx, Anneken Willemss.
Paul. Ouders: Meynert en Maria.
— May 26. Geertruyt. Ouders: Henr. van Ravensteyn en Hesther van Ravensteyn: get.: Harman Hagenent, Maria Pieterss.
(N. N.). Ouders: (N. N.); get.: J. Jaques van Ceulen, ... v. Ceulen.
— Juny 1. Cornelis. Ouders: Gerret Cornelis Snellem en Henrickien van Sitterich; get.: Dhr. Henrick Hamel, Joffr. Walbeecks.
Dirck. Ouders: Willem Saeyer en Maria Sayers; get.: Ridchard Augustin, Jan Willemss, Magdalena Coenes, Jannetie Hodele.
Pieter. Ouders: Pieter Janss en Sibilla . . . .; get.: Abraham Janss, Maria Pieterss.
Helena. Ouders: Samuel Sichvelt en Dorothea Sichvelts; get.: Christoffel Coeman, Nicolaes Foster, Maria Reggers, Lijsbeth Baerle.
Sara. Ouders: Anthoni Ranian en Susanna Andriess; get.: Henrick Ysebrants, Maria Jacobs, Janneken Jeronimus.
— Juny 3. Willem. Ouders: Pieter Willemss en Hilleken Gijsbertss.
— Juny 6. Hans. Ouders: Gerret Goosens en Jacomijntien Dircx; get.: Jacob Willemss, Ridchard Heckly, Grietien Feykes.
— Juny 13. Samuel. Ouders: Samuel Boets; get.: Thomas Kempe, Jan Canijn, Elisabeth Brant.
— Juny 18. Abraham. Ouders: Cornelis Struys en Dorcas Batchelaer (Bachiler); get.: Jan Canijn, Joffr. Cornelia Moucheron.
— Juny 20. Susanna. Ouders: Jan....; get.: Dhr. Adriaen van Bullestraten, ... Sweerts.
— Juny 24. Geertruyd. Ouders: Tjocke Alderts en Magdalena . . . .; get.: Jan Rocuss, Elisabeth Wouters.
— Juny 25. Pieter. Ouders: Pieter van der Burgh en Jacomijntie van der Burgh; get.: Dhr. Gerret Volbergen, Grietie Nieumans.
— Juny 29. Johannes. Ouders: Pieter van Lous en Magdalena Janss; get.: Gerret van Schelstraten, Adriaen van dr. Vooren, Aeltien Janss, Elisabeth Janss.
— July 27. Gerret. Ouders: Nicolaes Erlick en Cornelia Vitters; get.: Heyn Janss, Aeltien Gerrets, Weyntien Ysaacx.
— Aug. 2. Maria. Ouders: Coenraet Martenss en Geesien Albertss; get.: Marten Pieterss, Sybrant Thijss, Engeltien Henricx.
— Aug. 12. Pieter. Ouders: Anthoni Roeck en Helena . . . .
— Aug. 19. (N. N.). Ouders: . . . . Thams; get.: Dhr. Secret' Jac. Hamel, Mr. Jan Codde.
— Aug. 28. Anthoni. Ouders: Pedro en Andresa; get.: Francisco, Catharina.
— Sept. 4. Maria Ursula. Ouders: Paulus Velckers en Lijsbeth Velckers; get.: Frederick Pistor, Ursula Doutry, Geesgen Knaeck.
— Sept. 8. Casparus. Ouders: Johannes Velthusen; get.: Mr. Jan Codde, Johan Wijnants, Elisabeth Brant.
— Sept. 18. Anna. Ouders: Albert Albertss en Janneken Janss; get.: Jan Mooris, Catharina Legget.
Jacob. Ouders: Jaques Velecht en Anneken Alberts; get.: Jacob Lammers.
Laurens. Ouders: Foix Souville en Janne de Louw; get.: Laurens Martijn, Verone Thomet.
— Sept. 28. Marcus. Ouders: Marcus Oliphant en Catharina Pieters; get.: Abraham Stricht, Cornelis Boone, Margriet Lonck, Magdalena Verwers.
— Oct. 2. Trijntien. Ouders: Pieter Blinck en Aeltien Blincks; get.: Jan Pieterss, Pieter Willemss.
Pieter. Ouders: Roeloff Frits en Lucia Frits; get.: Pieter Janssen, Janneken Caspars.
Paulus. Ouders: Ridtchard Heyns en Rachel Heyns.
— Oct. 9. Laurens. Ouders: Jan Gerretss en Anneken Lourenss; get.: Joris van der Gijssen, Ursula Heyns.
— Oct. 12. Arnout. Ouders: Arnout Heyn en Susanna Heyns.
— Oct. 14. Laurens. Ouders: Pieter Gapijn en Catharina Gapijn; get.: Laurens Janss. Keyser, Nicolaes van ...., Maria Renserss, Meyntie ....
— Oct. 16. Albert Leenarts. Ouders: Barent Ariaens en Anneke Jans; get.: Albert Corneliss, Grietien Claess.
— Oct. 17. Susanna. Ouders: Mathias Crevesick en Anna Crevesicks; get.: . . . . Harckma, Joris van der Platen, Elisabeth Wolffs.
Jacob. Ouders: Willem Thomet en Anneken

Thomet; get.: Jan Boudewins, Anneken Nicolai, Walburch Henricx.
Thieleman. Ouders: Jeronimus Janss en Anneken Duessel; get.: Thieleman Jaques, Henrick Keyser, Pietertie Janss; Trijntie Dircks.
(N. N.). Ouders: Gerret Dirckss Vriess en Regina de Vries; get.: Harman Hagenent.
— Oct. 19. Frans. Ouders: Frans Kessel; get.: Ludolff Harckema, Joost Coeyman, Trijntie Claess.
— Oct. 23. Pieter. Ouders: Clement Franss en Janneken Andriess; get.: Gerret Corñ. Snelleman, Elisabeth van Walbeeck.
— Oct. 30. Aeltien. Ouders: Lodewijck van dr. Helst en Catharina van dr. Helst; get.: Carel Caerelss, Dirck Henricx, Cornelis Lamberts, Elisabeth Schellinger.
Janneken. Ouders: Jan de Grave en Janne Willemss; get.: Jan Cornelis, Dirck Nicolaes, Janneneken Eduarts, Maria Henricx.
Christina. Ouders: Thomas Wassenburgh en Grietien Sanderss; get: Pieter Janss, Christina Jochims, Janneken Pieters.
— Oct. 31. (N. N.). Ouders: Michiel Ruyter.
— Nov. 4. Ariaen. Ouders: Adam Davidts en Elisabeth Arentss; get.: .... Somer, Eduard Stevenss.
Albert. Ouders: Adriaen ....; get.: .... Harckma, ... Schott.
— Nov. 6. Dibbolt. Ouders: Robbert Most en Elsien Dirckx; get.: Dibbolt Groen, Hans Pieterss, Anneken Pieterss.
Aeltien. Ouders: Henrick van Ravesteyn; get.: Pieter van Heeden, Geertruyd Jacobss.
(N. N.). Ouders: Pieter Maes en Maria Gret; get.: Theunis Bouten, Michiel Henricx, Mayken Wouters, Anneken Baltenss.
— Nov. 11. Nicolaes. Ouders: Christiaen Carelsen en Catharina Jaquesen; get.: Harman de Reyder, Allard ter Beeck.
Willem. Ouders: Jan de Backer en Lucia van Smatte; get.: Pieter de Backer, Willem Meyner.
— Nov. 16. Geesjen. Ouders: Elias Pruysinck en Geertruyt Nolles; get.: Bastiaen Harmanss, Maria Vrembde.
— Nov. 18. Jan. Ouders: Jan Robbertss en Margriet Robberts; get.: Pieter van Eck.
(N. N.). Ouders: Jan Janss en Margriet ....; get.: Pieter Daniels, Caspar Wogal.
— Nov. 30. Lijsbeth. Ouders: Jan Janss en Grietien Albertss; get.: Jacob Coorn, Maria Janss.
Jan. Ouders: Anthoni de Later en Maria Govertss; get.: Dhr. Anthoni de Florano, Joost van Bullestraten, Geertruyd Verbeeks, Janneken Govertss.
— Dec. 2. Anna Maria. Ouders: Pieter Pieterss en Clara Janss; get.: Pieter Corneliss, Floris van Eyck, Lijsbeth van Sinderen.
— Dec. 17. (N. N.). Ouders: Samuel van Goedenhuys; get.: Jacob Corneliss, Margriet van Heusden.
Jan. Ouders: Jan Vyet; get.: Jan Baleth, Anna de Chastillion.
— Dec. 18. Helena. Ouders: .... Raeslede en Anneken Henricx; get.: Jaspar Proley, Catharina Seecooren, Anneken Foppen.
— Dec. 21. Dirck. Ouders: Michiel Dircx en Beatris Adriaenss; get.: Frederick Pistor, Johannes Blaeuhaen, Elisabeth Donckers.
Anthoni. Ouders: Steven van der .... en Magdaleentien; get.: Anthoni Coutaer, Maria Anglo.
Geertruyd. Ouders: Jan Jurriaenss; get.: Michiel Jacobss, Geertruyt Scholt.
— Dec. 25. Trijntien. Ouders: Jan Gerrets; get.: Jan Quade, Rijcke Stevens, Harmtien Haerts.
— Dec. 31. (N. N.). Ouders: .... Salys; get.: .... Stuer, ... van Cron.
(N. N.). Ouders: .... Stuer; get.: .... Salys, ... Genooy.
1645. Jan. 1. (N. N.). Ouders: Jan Roos en Abigael Christoffels; get.: .... Forteman, Jan Michielss, Maria Henricx.
— Jan. 8. (N. N.). Ouders: Adolff Henricx en Lijsbeth Wouterss; get.: Henrick ...., Jan Rocuss.
Henrick. Ouders: Cornelis Henricks en Anna Magdaleyn; get.: Roeloff Symonss, Joost Claesen, Joell Meynss, Ursula Heynss.
— Jan. 11. Anneken. Ouders: Jan Reys en Catharina Hemselint; get.: Christoffel Hart, Lijsbeth Harmanss.
Rebecca. Ouders: Jan en Sohia.
Harman. Ouders: Dirck Harmanss en Aeltien Harmanss; get.: Jan Hardt, Lijsbeth Janss, Geertruyt Andriess.
— Jan. 15. Margarita. Ouders: Aaron le Roche en Elisabeth Colombel; get.: Dhr. Balth[r] van der Voorde, Margriet van de Voorde.
— Jan. 21. Pieter. Ouders: Hans Clasen en Trijntien Caerls; get.: .... Hackema, Jan Quade, Anneken Roeloffs.
— Jan. 28. Anna. Ouders: Hans Rijnckeraet en Anna van Hulst; get.: Hans Licht, Anna Denniger.
— Feb. 1. Anna. Ouders: Pieter Laeglot en Elsien Janss; get.: David de Solemne, Ruysie Janss.
— Feb. 5. Grietien. Ouders: Jan Stoffelsen en Marycken Nickelsen; get.: Barent Hamers, Maria Stoffels.
Ysaac. Ouders: Leenard Spreeuwers en Catharina Spreeuwers; get.: Gerret Spreeuwers, Jan Rocuss, Hans Leeve, Geertruyd ter Beeck.
Maria en Geertruyt. Ouders: Gerret Lammerts

en Dirckie Dircks; get.: Caspar Velthusen, Henrick Emonts, Anna Brant, Josina van Ceulen.

— Feb. 8. Johannes. Ouders: Caspar van Heussen en Geertruydt Hacks; get.: Matthijs Beck, Jan van Hoorn, Joanna Grevenraet.

Nicolaes. Ouders: Jaques de Comni, en Maria Cousaer; get.: Nicolaes Ave, Maria Houzet.

— Feb. 9. Catharina. Ouders: Robbert Mongen; get.: Ridchard Thomas, Magdalena . . . .

— Feb. 14. Margriet. Ouders: Jems Martens en Catharina Martenss; get.: Michiel Pieterss, Ridchard Dorsen, Dorothea Fonsters, Magdalena Brant.

Ysabella. Ouders: Paul.

— Feb. 19. Clara. Ouders: Gratiaen Daniels en Catharina Luserel; get.: Martijn Carel, Jacob Valloo, Heyltien Aertsen, Clara Langh.

Philips. Ouders: Jan Vyna en Catharina . . . .

— Feb. 22. Elisabeth. Ouders: Harman Stymans en Anna Harmans; get.: Matthijs Beck, Barent Henricx, Anneken Tessels, Geesien Martenss.

— Feb. 25. Jeronimus. Ouders: Willem Collin; get.: Jeronimus van dr. Donge, Augustinus Lith, Magdalena Brant, Barbara Boudewijns.

— Meert 5. Cornelis, Neg. Ouders: Domingos en Anneke.

— Meert 12. Anna. Ouders: Jaques van de Velde en Cornelia Keysers; get.: Dhr. Jan van Walbeeck, David Nicolai, Anna Seegers.

— Meert 15. Trijntien. Ouders: Sybrant Thijss en Geertien Pieterss; get.: Dhr. Jan Corn̄. Lichthart, Ursula Heynss.

Joanna. Ouders: Jan Engels en Martyen Engels; get.: Roeloff Symonss, Elsien Thomas, Janneken.

Grietien. Ouders: (N. N.) en Stijntien Janss; get.: Claes Meyer, Jan Mijnick, Elisabeth Willemss, Grietien Robbers.

Roeloff Alberts. Ouders: Henrick Goffaert en Catharina Goffaerts; get.: Roeloff Symonss, Albert . . . ., Maria Pieterss, Anna Wiscramers.

— Meert 19. Johannes. Ouders: Gerret de Cleyne en Engeltien Janss; get.: Dhr. Jacob Hamel, secret[s], Elisabeth Boudewins.

— Meert 22. Maria. Ouders: Floris d'Chastillion; get.: Symon Willemss, Maria Houzet.

— Meert 26. Matthijs. Ouders: Julius Nieman en Margarita Croese; get.: Matthijs Beck, Paulina van dr. Venne.

Jannetie. Ouders: Jan Franss en Catharina Franss; get.: Manuel Loes, Catharina Maria.

Lijsbeth. Ouders: Reynout de Lange en Clara de Lange; get.: Reinier de Mouchy, Jan de Blauwenhaen, Lucas van dr. Gijsen, Anneken Janss.

— Apr. 2. Barent. Ouders: Jan Barents en Catharina Robberts; get.: Lucas de Keyser, Adriaen Janss, Cornelia van dr. Velden.

— Apr. 5. Pieter. Ouders: . . . . . Prevo en Lijsbeth Vournit; get.: Joris van der Platen, Janneken Gillis.

— Apr. 8. (N. N.). Ouders: Hans Scharl en Catharina Scharles.

— Apr. 15. Anna. Ouders: Jan Mos en Anneken Mos; get.: Willem Schot, Frans Bachiller, Jan Voster, Anna Mol.

(N. N.). Ouders: Vitus Harmanss.

— Apr. 16. Sara. Ouders: Roeloff Janss en Trijntien Gijsberts; get.: Abraham Stricht, Michiel Pieterss, Maria Judicks, Cathalijna de Maers.

Jan. Ouders: Nicolaes Heyl en Blens Grims; get.: Jan Coppijn, Augustijn Leyen, Maria de Greynzeyl, Jonet Rambeyn.

— Apr. 19. Aris. Ouders: Aris Otten en Grietien Janss.

Gijsbert. Ouders: Jan Clasen en Anneken Gijsbertss; get.: Roeloff Symonss, Claes Meyer, Claertien Janss, Grietien Noors.

Pyrona en Janneken. Ouders: Jacob de Coster en Maria Costers; get.: Jacob Claess, Sybrant Janss, Geertruyd . . . . .

Catharina. Ouders: Claes Pieterss en Trijntien Ditmarss; get.: Michiel Nieukerck, Wolff Reyss, Catharina de Laquelemey, Catharina Pluygers.

— Apr. 23. Caspar. Ouders: Gerret Smith en Anneken Gerrets; get.: Fredrick Vierbergen, Abraham Stricht, Jacomina van Ceulen.

Hans. Ouders: Bartel Janss. van Lier en Maria van Holsteyn.

— Apr. 26. Maria. Ouders: Sander Sanderss en Trijntien Henricx; get.: Abraham van Stricht, Pieter Aldroff, Maria Bliede.

Johannes. Ouders: (N. N.).

Johannes. Ouders: Dirck Manes en Janneken Manes; get.: Cornelis Willemss, Frans van den Berge, Janneken Claes, Clara de Lange.

Jan. Ouders: Jan Davidts en Magdalena Franss; get.: Christoffel Botten, Jan Forbus, Harmtien Stoffels, Geertruyd Sanders.

— Apr. 29. Maria. Ouders: David Eylersen en Anneken Jacobs; get.: Arnout van Tongerloo, Rotger Janss, Elisabeth Pieterss, Maritgen Janss.

— Apr. 30. Janneken en Francijntien. Ouders: Jurriaen Albertss en Christina Coenraets; get.: Claes Dircksen, Wouter Clasen, Truytie Pluggers, Baertien Janss.

Johannes. Ouders: Thomas Bruyn en Annetien Bruyns; get.: Henrick Ysebrants, Eva Betword, Maria Henricx.

Willem. Ouders: Willem Janssen en Elisabeth Croone; get.: Hans Licht, Lijsbeth Jacobs.

— May 3. Elisabeth. Ouders: Willem Meyerinck en Geertruyt Schrijvers; get.: Carel Carelss, Anneken Rocuss, Catharina Legget.

— May 7. Jurgen. Ouders: Jurriaen Laken en Anneken Henricx; get.: Gerret Schoor, Ysaac Bocxbaert, Geertruyd Andriess.

Albert. Ouders: Adriaen Pieters en Grietien Pieterss; get.: Claes Lammerts, Anna Janss, Magdalena Dircx.

Margriet. Ouders: Christiaen Coster en Martha de Rico; get.: Jochim Denniger, Margriet Janss, Magdalena Dircx.

— May 10. Elisabeth. Ouders: Dhr. Johan v. Raetsfeldt en Susanna Eeckholts; get.: Dhr. Gijsbert de With, dhr. Secret. Jac^b Hamel, Joffr. Elisabeth Walbeeck, Joffr. Florano.

Janneken. Ouders: Samuel Beden en Ariaentien Beden, get.: Reynout Lange, Josias Spaaks, Janneken Voster, Elsien Jacobss.

Cornelis. Ouders: Pieter Cornelis Baey en Lijsbeth Janss; get.: David Nicolai, Gerret Creyvanger, Elsien Thomas.

Johannes. Ouders: Jacob van Houten.

— May 13. (N. N.). Ouders: . . . . Montagne en Catharina Montagne; get.: . . . . Harckma, ... Haus.

— May 14. Maria. Ouders: Hans Jurgen van Bern en Maria van Bern; get.: Claes Meyer, Johannes . . . ., Magdalena Janss, Clara de Lange.

— May 21. Hilleken. Ouders: Cornelis Olck en Judith de Coninck; get.: Hans Jurriaenss, Carsten Jacobss, Hilleken Harmanss, Janneken Clasen.

Eva. Ouders: Claes Lissebon en Agniet Martenss; get.: Claes Meyer, Fijtien Janss, Geertruyd Barents.

Jacomijntien. Ouders: Claes Harmanss en Francijntien Jacobss; get.: Joris van der Plate, Willem Coets, Maria Verou, Ariaentien Reynouts.

Catharina. Ouders: Dirck Sieuwertss en Sara Pieterss; get.: Claes Dirckss, Celytien Janss.

— May 24. Johannes. Ouders: Joost Simonss en Maria Janss; get.: Henrick Arents, Henrick Ymes, Maria Carstens.

(N. N.). Ouders: Sievert Niesen en Hilletien Willemss.

— May 28. Jaques. Ouders: Jan Lanbedier en Leentien Buckes; get.: Jacob de Bollan, Simon Willemss, Maria Blonde, Maria Pieck.

Steven. Ouders: Jan van Oldenburch en Janneken Ravensburch; get.: Jan Gerrets, Grietien Reynierss.

— Juny 5. Anna. Ouders: Jan Penninck en Grietien Pennincks; get.: Vincent Pyckholt, Anna Pieck.

Margriet. Ouders: Bruyn Bruynss en Trijntie Bruyns; get.: Albert Warnsinck, Anneke Rocuss.

— Juny 11. Janneken. Ouders: Jan Laurenss en Anneken Janss; get.: Rudolff Harckema, Christoffel Hartman, Anneken Thomas.

Susanna. Ouders: Edmund Willemss en Elisabeth Willemss; get.: Jan Roeloffs, Janneken Roeloffs.

Hans. Ouders: Jurriaen Redelijck en Eva Redelijcks; get.: Hans Wagenaer, Elias Pieterss, Catharina Sterck.

— Juny 14. Catharina. Ouders: Jan Janss. Groen en Aeltien Lubbertss; get.: Harcke Pieterss, Jan Corneliss, Janneken Claveniers.

— Juny 18. Lijsbeth. Ouders: Jan Glande en Lijsbeth Janss; get.: Françoys Marselier, Daniel Janss, Hildeken Aertss, Catharina Lyseret.

Theunis. Ouders: Jan Theunis en Anneken Willemss; get.: Cornelis Janssen, Janneken Roeloffs.

Grisilla. Ouders: Jan Gliston en Margriet Eede; get.: David Ruynit, Thomas Collin, Grisilla Rankin, Elisabeth Doncks.

— Juny 25. Geertruyd. Ouders: Anthoni Bassen en Maria Breck; get.: Françoys van den Berge, Geertien Paeyssen.

Maria. Ouders: Jan Janssen van Noortwijck en Marretie Lodewijcks; get.: Dhr. Secret. Jac. Hamel, Tytien Evertss.

(N. N.). Ouders: Jan Harmanss en Elsie Wouterss; get.: Walraven van Raveswaey, Andries Dirricks, Geertien Dirricks.

Susanna. Ouders: Gillis Venand en Amelia Venands; get.: David de Solemne, Elisabeth v. Dortmondt.

— July 2. Margriet. Ouders: Thomas Meyer; get.: . . . . Harckema, Johan Quade, Trijntien Caerels.

— July 3. Wendeltien. Ouders: Hugo Gree en Magdalena Claes; get.: Hans van de Graeff, Maeyke Janss.

— July 5. Dorothea. Ouders: Jan Farch en Sara Farch; get.: Jan Emans, Thomas Stevenss, Cathalina Malkey, Dorothea Focx.

— July 9. Johannes. Ouders: Harman Janss en Janneken Harmanss; get.: Claes Pieterss, Jan Mossel, Aeltien Bruynet.

— July 10. Artur. Ouders: David Floriss en Anna Floriss; get.: Artur Hall, Christoffel Holleman, John Foster, Anna Mos.

Andries. Ouders: Andries van Yssem en Sophia Henricx; get.: Marten Meynertss, Jacques de Bollan, Susanna de Sweerts.

Medegedeeld door C. J. WASCH.

(Wordt vervolgd).

De oude kerkregisters in ons land.

(Vervolg).

DUBBELDAM.

Deze gemeente bestond vroeger uit de gemeenten Dubbeldam, **Wieldrecht, de Myl Krabbe** en **Nadort.**

Dubbeldam behoort kerkelijk onder Dubbeldam.

Wieldrecht behoort kerkelijk onder **'s Gravendeel.**

de Myl Krabbe en **Nadort** behoren kerkelijk onder **Dordrecht.**

De doop-, huwelijken- en overlijdensacten bevinden zich van Dubbeldam in het archief dier gemeente, terwijl die van **Wieldrecht** ingeschreven zijn te **'s-Gravendeel** en van laatstgenoemde gemeente te **Dordrecht.**

Te Dubbeldam zijn aanwezig:

Het 1e doop-, trouw en ledemaeteboek van 1630 tot 1768.

Doopregister van 1769—1811.

Registers der huwelijken van 1795—1811.

Een register van 't regt van trouwen ende begraven voor Dubbeldam, ingegaan met den 1 April 1710—1805.

DUIVEN.

Register der aangegeven lijken in **Groessen,** beginnende met den 16 October 1808.

Doopboek alsmede de annotitie van getrouwden en gestorvenen in de Roomsch Katholieke gemeente **Loo** en een gedeelte van **Westervoort** (1) onder de Roomsch Katholieke gemeente van **Loo** behoorende, beginnende met het jaar 1808.

Doopenboek van een gedeelte van **Westervoort** behoorende onder de Roomsch Katholieke gemeente **Loo,** van 1766—1794.

Doopregister van de Roomsch Katholieke gemeente **Groessen** van 1657—1816.

Doopregister van Duiven van 1753—1816.

Doopregister van Duiven van 1665—1779.

Huwelijksregister van Duiven en **Westervoort** van 1665—1776.

DUIVENDIJKE.

Aldaar bestaan geene registers vóór 1811. Deze gemeente behoorde kerkelijk deels tot de kerkelijke gemeenten **Brouwershaven, Elkerzee, Serooskerke** en **Kerkwerve.**

DUNGEN.

De doopregisters der Roomsch Katholieken te Dungen loopen:

Van 1610—1638, van 1638—1686, van 1686—1711, van 1711—1749 en van 1749—1810.

De trouwregisters loopen:

Van 1610—1638, van 1638—1668, van 1668—1682, van 1682—1711, van 1711—1750 en van 1750—1810.

De aanwezige registers der overledenen loopen van·

Van 1621—1635.

Van 1714—1719.

Van 1722—1753 en van 1754—1812.

De gereformeerde doopregisters loopen:

Van 1648—1748 en van 1748—1806.

De gapingen in de registers van overlijden der Roomsch Katholieke gemeente van Dungen zijn niet te vinden, ook niet bij den heer pastoor.

DUSSEN.

Het doopboek der Roomsch Katholieke-kerk loopt van 1677—1810, twee banden met alphabetisch register.

Het doop- en trouwregister der Nederduitsch Hervormde-kerk loopt van 1658—1810, in drie banden met alphabetisch register van de gedoopten.

Het register van begravingen der Nederduitsch Hervormde-kerk van 1770—1810.

DWINGELO.

De doopregisters der Hervormde gemeente vangen aan met het jaar 1697 en loopen tot 1811.

De huwelijksregisters loopen van 1697—1811.

Andere registers van begraven of meer zijn niet aanwezig.

ECHTELD.

Aanteekening van gedoopte kinderen van 1672—1758, dorp **Ochten.**

Idem van 1758—1772.

Idem van 1772—1811.

Aanteekening van gedoopte kinderen van 1727—1773, dorp Echteld.

Idem van 1772—1811.

Aanteekeningen van huwelijken van 1672—1772, dorp **Ochten.**

Aanteekeningen van huwelijksafkondigingen van 1811, voormalige gemeente **Ochten.**

Aanteekeningen van huwelijken van 1796—1811, dorp **Ochten.**

Trouwboek van 1796—1811, dorp Echteld.

Aanteekening van begraven lijken van 1806—1810, dorp **Ochten.**

Aanteekening van begraven lijken van 1806—1811, dorp Echteld.

Lijst der dooden van 1793—1805, dorp Echteld.

Geboorten, huwelijken en overlijden over 1812, in één band.

Geboorten, huwelijken en overlijden van 1813—1872, in 21 banden met alphabetische lijst.

Registers van 1873 tot heden.

Bovenstaande opgaven hebben betrekking op de gemeente Echteld (voorheen **Ochten**).

---

(1) **Westervoort** en **Duiven** waren vroeger vereenigd.

EDAM.

Trouwboek van 1593—1634. In de Hervormde kerk.
Idem van 1594—1603. Idem.
Idem van 1581—1640. In het gemeente-archief.
Idem van 1640—1668. Idem.
Idem van 1703—1755. Idem.
Idem van 1708—1781. Idem.
Register der huwelijkszaken van 1782—1811. Idem.
Idem van 1803—1811. Idem.
Notulen der huwelijkszaken van 1809—1811. Idem.
2 Alphab. registers van 1698—1775. Idem.
2 Registers der geboden van 1724—1809. Idem.
Trouwboek van 1635—1663. In de Hervormde kerk.
Idem van 1663—1676. Idem.
Idem van 1667—1785. Idem.
2 Trouwboeken van **Volendam** van 1669—1804. In het gemeente-archief.
Doopboek van 1628—1640. In de Hervormde kerk.
Idem van 1628—1663. Idem.
Idem van 1664—1689. Idem.
Idem van 1690—1761. In het gemeente-archief.
Idem van 1761—1811. Idem.
Doopboek van **Volendam** van 1674—1762. Idem.
Idem van 1763—1811. Idem.
Idem der Luthersche gemeente van 1656—1811.
Idem der Doopsgezinde gemeente van 1751—1811.
Idem der Katholieke gemeente van 1674—1811.

EDE.

Doopboek van Ede van 1715—1744.
Idem en huwelijken van 1745—1771.
Idem van 1772—1820.
Overledenen van 1740—1783.
Idem van 1785—1817.
Huwelijken van 1796—1811.
Echtscheidingen van 1817—21—1824.
Aangenomen geslachtsnamen van 1812—1826.
Doopboek van **Otterloo** van 1772—1817.
Geboorten en huwelijken van 1690—1730.
Huwelijken en doopboek van 1731—1772.
Huwelijkspublicatiën van 1814.
Huwelijken van 1772—1811.
Overledenen van 1757—1798.
Idem van 1799—1810.
Doopboek van **Lunteren** van 1676—1717.
Idem van 1717—1771.
Idem van 1772—1811.
Overledenen van 1754—1761.
Idem van 1762—1774.
Idem van 1774—1812.
Huwelijken van 1700—1772.
Doopboek van **Bennekom** van 1688—1771.
Idem van 1772—1811.
Overledenen van 1742—1782.
Idem van 1783—1798.
Idem van 1798—1807.
Idem van 1807—1812.
Huwelijken van 1723—1758.
Idem van 1803—1809.
Idem van 1810—1811.

EEDE (Zeeland).

Doopboek van 1743—1796.
Trouwboek van 1654—1751.
Idem van 1751—1796.

EEMNES.

Geboorteregister der Roomsch Katholieken van 1692 tot 1707.
Idem van 1709—1783.
Huwelijken van 1709—1755.
Overlijden van 1759—1782.
Geboorten der Hervormden van **Eemnes buiten** van 1731—1771.
Huwelijken van 1731—1771.
Geboorten van 1771—1811.
Huwelijken van 1772—1811.
Geboorten der Hervormden van **Eemnes binnen** van 1738—1811.
Idem huwelijken van 1739—1811.
Huwelijken der Roomsch Katholieken van 1782 tot 1811.
Geboorten van 1782—1811.
Overlijden der Hervormden van **Binnendijk** van 1741—1777.
Idem der Hervormden van **Buitendijk** van 1746 tot 1811.

EENRUM.

Doop- en trouwprotocol en lijst der lidmaten van 1686—1730, in één band.
Idem van 1730—1811, in één band.
Lijst der dooden van 1755—1776, in één band.
Idem van 1777—1803. Idem.
Idem van 1804—1811. Idem.
Register der gedoopten van **Pieterburen** en **Wierhuizen** van 1677—1781 en van 1782—1811, in twee banden.
Lijst van begraving der dooden van 1751—1804 en van 1806—1811, in twee banden.
Doopprotocol van **Westernieland** van 1687—1811, in één band.
Lijst der lijken van 1806—1811, in één band.

EERSEL.

Alhier in het archief bevinden zich doopregisters der Protestanten van af 1715—1809, in één band.
Idem der Roomsch Katholieken van 1717—1810, in twee banden.
Doodboeken, gehouden door den schoolmeester, van 1730—1810, in 4 banden.

Trouwboeken van de dingbank van Eersel, **Duysel en Steensel** van 1667—1810, in 6 banden.

EGMOND BINNEN.

De doopboeken der Hervormde gemeente aldaar loopen van 1657—1792 en van 1792—1813.

De doopboeken der Roomsch Katholieke gemeente aldaar loopen van 1784—1811.

De trouwboeken der Hervormde gemeente aldaar loopen van 1658—1803.

Schepenregisters op het aangeven tot trouwen van 1684—1811.

EGMOND AAN ZEE.

De doopboeken der Hervormde gemeente aldaar loopen van 1730—1812.

De doopboeken van de Oud Bisschoppelijke Cleresie loopen van 1726—1812.

Huwelijksregisters van de Hervormde gemeente aldaar loopen van 1792—1808.

EIBERGEN.

Op het gemeentehuis berusten:

Doopboek der Hervormde gemeente van Eibergen van 24 November 1771—21 Juni 1812.

Doopboek der Roomsch Katholieke gemeente van Eibergen van 16 September 1795—6 Februari 1812.

Doopboek der Hervomde gemeente van Eibergen van 4 Maart 1725—4 Juli 1773.

Doopboek der Hervormde gemeente van **Rekken** van 11 Juli 1734—1771.

Idem van 30 Augustus 1744—1771.

Idem van 1772—1811.

Doopboek buurtschap **Zwolle** van 1787—1793.

Een lijst van namen van jongens gedoopt te **Zwilbroek** in Pruissen in 1791.

Een extract doopboek van **Zwilbroek** van 1790—1805.

Een lijst van gedoopten te **Oldenkotte** in Pruissen van 1811, 1812 en 1813.

Een lijst van namen van kinderen, gedoopt in de Roomsch Katholieke-kerk te **Groenlo** van April 1811 tot 1813.

Register ter inschrijving der verklaringen door ingezetenen van de Joodsche godsdienst af te leggen, wegens de aanneming van geslachtsnamen, volgens besluiten van den heer prefect van het departement van den Boven IJssel dd. 21 September en 16 October 1811.

Idem door ingezetenen van den Christelijken godsdienst mairie **Beltrum.**

Register van overledenen van **Rekken** van 1 Januari 1806—31 October 1811.

Register van overlijden van **Rekken,** waarvan naar inhoud der Publicatiën van H. H. M. dd. 4 October en 4 December 1805 op 't recht van Successie aangeving is gedaan van 1806—1811.

Idem van Eibergen van 31 December 1805—1811.

Begravingsregister van Eibergen van 1793—1811.

Begraaf- en overlijdensregister van **Rekken** van 1742 (21 November)—1805.

Register van overlijden van **Beltrum** van 1806—1811, benevens het trouwboek van 1803—1811.

Register der getrouwden in de gemeente **Rekken** van 1 Maart 1796—1811.

Trouwboek van Eibergen van 1796—1811.

Idem van **Rekken** van 1772—1811.

Idem der Herv. gemeente Eibergen van 1772—1812.

EINDHOVEN.

Doop- en trouwregister van de Roomsch Katholieke gemeente van 1637—1810 met alphabetische lijsten van 1691—1810 wat de gedoopten en van 1751—1810 wat de gehuwden betreft.

Doop-, trouw- en ledematenboek van de Hervormde gemeente van 1689—1810 met alphabetische lijst van de gedoopten.

Trouwboek voor schepenen van 1672—1810.

Doodboeken van 1719—1810 met alphabetische lijsten.

De namen der gehuwde vrouwen van 1811—1862, alphabetisch gerangschikt.

ELBURG.

In 't archief zijn aanwezig:

Het boek der ouderlingen der gemeinte Jesu Christi tot Elburg, waarin:

De namen der getrouwden van 1666—22 December 1726.

De namen der gedoopte kinderen beginnende met de jaren 1635—1 Mei 1727.

Doop-, trouw en ledematenboek der gemeente Elburg, waarin:

De namen der gehuwden van 9 Februari 1727—13 December 1789, de namen der gedoopte kinderen van 1 Januari 1727—28 December 1789.

Doopboek der kerk te Elburg van 1790—28 Juli 1811.

Boek, houdende de namen der getrouwden, beginnende met de jaren 1790—21 November 1805.

Trouwboek van Elburg van 11 Maart 1796 tot 21 Maart 1811.

Boek van aanteekening van de dooden binnen Elburg, beginnende met het jaar 1805—2 Augustus 1811.

ELSLOO.

In het gemeentehuis zijn geen oude kerkregisters aanwezig.

ELKERZEE.

De doopboeken der Gereformeerde gemeente aldaar loopen van 27 April 1692—25 September 1796 en van 9 October 1796—28 Januari 1812, in 2 deelen.

De trouwboeken van 9 November 1651—14 December

1725 en van 25 Januari 1726—16 November 1810, in 2 deelen.

De lidmatenboeken van 20 April 1693—1 December 1794 en van 28 September 1796—1811, in 2 deelen.

ELLEWOUTSDIJK.

Alhier berusten:

Een doopboek van af 1713—1814, terwijl in ditzelfde register van af 1719—1748 aanteekening is geschied van de personen in ondertrouw. Benevens van 1713—1785 notulen van het verhandelde in de vergadering van den kerkeraad der Ned. Hervormde kerk.

ELST.

Deze gemeente bestaat uit de dorpen **Elst, Lent** en **Elden.**

In het archief te Elst berusten:

Dorp **Elst.** Trouwboeken der Hervormden van 1715 tot 1794.

Idem der Katholieken van 1704—1810.

Doopboeken der Hervormden van 1654—1811.

Idem der Katholieken van 1703—1812.

Doodboek van 1772—1811.

Dorp **Lent.** Trouwboeken der Hervormden van 1667 tot 1809.

Idem der Katholieken van 1667—1810.

Doopboeken der Hervormden van 1656—1811.

Idem der Katholieken van 1796—1811.

Doodboek van 1774—1811.

Zonder te weten tot welke religie zij behooren.

Dorp **Elden.** Trouwboek der Hervormden van 1772 tot 1810.

Doopboek der Katholieken van 1797—1811.

Doodboek van 1742—1811.

Zonder te weten tot welke religie zij behooren.

EMPEL.

De navolgende registers, hier op het archief berustende, zijn:

Drie doopregisters, loopende van 1686—1722, 1740—1770 en 1770—1810.

Twee trouwboeken van 1701—1759 en 1759—1810.

ENGELEN.

Alhier zijn aanwezig de volgende oude registers:

Doopregister der Hervormde gemeente, beginnende 7 October 1691 en eindigende 1810.

Doopregister van de Roomsch Katholieke gemeente beginnende 1797 en eindigende 21 November 1810.

Vroeger te **Orthen** bestaande registers van geboorten, enz. van 1691—1797.

Huwelijksregister van schout en schepenen van Engelen, beginnende 12 Mei 1797 tot en met 24 Juni 1810.

Doodboek beginnende 25 Augustus 1729 en eindigende 24 December 1810.

ENKHUIZEN.

Register van enen die in de Gereformeerde-kerk ten huwelijk zijn aangeteekend, van 1577—12 October 1799. Vijftien registers.

Register der huwelijksproclamatiën van commissarissen van den Echtenstaat van 3 Januari 1750—22 December 1810. Vijf registers.

Register van de huwelijken voor schepenen voltrokken van 9 December 1578—23 Juni 1811. Vier registers.

Doopboek van de Gereformeerde gemeente van 4 Juni 1581—2 Februari 1812. Elf registers.

Register van de geboorte der kinderen van ledematen en dergenen die zich sorteeren onder de Vereenigde Mennonite gemeente te Enkhuyzen van 1724 tot 1811. Eén register.

Doopboek voor de Luthersche gemeente tot Enkhuysen van 1644—1811. Eén register.

Trouwboek van de Roomsch Katholieke Statie der Paters Jesuiten te Enkhuizen van 1677—1777 en doopboek derzelfde Statie van 1674—1777. Eén register.

Doopboek van de Roomsch Katholieke Statie der Paters Jesuiten te Enkhuizen van 1778—1812. Eén register.

Afschrift van het doopboek der R. K. Statie der Paters Jesuiten te Enkhuizen, docht slechts over de jaren 1674—1720. Eén register.

Doopregister van de Roomsch Katholieke-kerk op de Breedstraat te Enkhuizen van 1683—1811. Twee registers.

Doopregister van de voormalige Roomsch Katholieke-kerk op het Venedie te Enkhuizen van 1668—1779.

Hierin ook aanteekeningen van gesloten huwelijken en namen van overledenen. Eén register.

Doopregister van de voormalige Roomsch Katholieke-kerk in het Westeinde te Enkhuizen van 1687—1730. Eén register.

Register der aanneming van familienamen te Enkhuizen van 13 December 1811—18 Augustus 1813. Twee exemplaren.

Register van de in ondertrouw opgenomen personen voor heeren maire en adjuncten te Enkhuizen van 23 Maart 1811—28 December 1811. Twee exemplaren.

Register van personen, die te Enkhuizen in ondertrouw zijn opgenomen van 5 Januari 1806—31 December 1844. Twee registers.

Register van ontvang der belasting op het begraven te Enkhuizen van 3 Januari 1739—3 Januari 1812. Zeven registers.

Kladregister van ontvang te Enkhuizen der belasting op het trouwen en begraven:

Trouwen van 7 Januari 1708—31 December 1718.

Idem van 7 Januari 1719—13 Januari 1725.

(Wordt vervolgd).

Het geslacht Schoeffer, later Scheffer en Scheffers, boekdrukkers te 's-Hertogenbosch van 1541—1796.

(Vervolg).

1622.

Vande natuerlycke warme Baden, principalyck derghener die tot Aken ende tot Botsaert zijn, wat cracht dat sy hebben, ende hoe men die sal ghebruycken.

Eerst in Latijn gemaeckt door Francisco Fabritio, Medecijn der Keyserlycke Stadt Aken.

Naderhant in Nederlantsche tale overgheset door Cornelis Thielmans, Pater vande Annunciaten tot Antwerpen, voertijts gardiaen tot Aken.

's Hertogenbossce. Voor Jan Scheffer, indē goede Herder. 1622. Kl. 8°, 2 bladen voorwerk en 36 bladz. V.

Op den titel eene houtsnede: een keizer, koning, paus, enz.

1622.

Hantboexken der sodaliteyt van de H. Maghet Maria, opgerecht door de Societeyt Jesu.

's Hertogenbossche, by Jan Jansz. Scheffer. 1622 12°.

Catal. Mr. W. C. en Mr. J. Ackersdijck, N° 3531.

1622.

Catholycke catechismus ofte kort onderwijs vande christelycke leeringhe, tot profijt van de jonge jeught, ende allen andere die in het oprecht Geloof qualijk onderwesen zijn.

Wtghegeven bij Christiaen vanden Berghe, Licentiaet inder H. Gotheyt.

Tot 's Hertogenbosch, by Jan Scheffer inden goeden Herder. 1622. Kl. 8°, 200 bladz. B.

Het titelblad versierd met eene houtsnede: Christus verschijnt aan de apostelen.

1623.

Devote Oeffeninghe ende seer schoone ghebeden op de seven Bloedt-stortinghen ons liefs Heeren Jesu Christi, van sijn Passye ende bittere doodt.

Ghevoeght op de seven Daghen vander Weke.

Ende wt verscheyden plaetsen der H. Doctoren by een ghevoeght.

Met schoone figueren daerop ghestelt.

Tot 's Hertoghenbosch, by Jan Scheffer. Anno 1623.

Kl. 8°, 32 bladz., niet gepagineerd. Met houtsneden. B.

Op den titel eene houtsnede: de voetwassching van Jezus.

1624.

Roomsche Reys, t' zamenspraeks-gewijs tusschen Pieter de Reyser ende Abacuk sijnen Broeder.

S' Hertogenbosch. Bij Janszoon Scheffer.

Int jaer 1624. Kl. 8°, 7 bladen voorwerk, 444 bladz. en 4 bladen aan het einde. P. G.

Met in koper gegraveerden titel, verbeeldende St. Petrus en Paulus, en een gezicht op de St. Pieterskerk te Rome.

De schrijver van dit werkje is Johannes Stalpaert van der Wiele, hierboven vermeld.

Scheffer richt in dit boekje zelf het woord tot den «Goed-hartigen Leser!», dat wij hier afschrijven.

«Alsoo Petrus Reiserius goed gevonden heeft tot claerder bewijs zijnder goeder trouwen de ghetuighenissen der Oud-vaderen in dezen gheallegeert by te brenghen in haer eigen Latijn, eñ niettemin dezelve ten dienste vande ongeletterde te verduitsen, zoo en hebbe ick mede de Latijnsche allegatien niet durven achterlaten.

Op dat de Duitse Klercken vande waerheid te bet verzekert ende de Geleerden meer zouden blijven vernougt.

Het welck my docht dat voor alle beiden wel zoo waerdig behoorde te wesen dat zy luiden ten lieven danck een halve stuyverken op een exemplaar te meer zouden willen geven.

Vaerdt wel, eñ neemt onzen arbeid te goede.»

1626.

Het rosen cransken met devote innige oeffeningen des geestes.

's Hertogenbosch bij Jan Scheffer. 1626. Kl. 8°. Met figuren.

Catal. P. Kockx. Antw. 1876, bladz. 44.

1628.

H. Bolsèc, Leven van Jan Calvijn.

Uit het Fransch.

's Hertogenbosch bij Jan Jansz. Scheffer. 1628. Kl. 8°.

Catal. Mr. J. T. Bodel Nijenhuis. Amst. 1874; 3e stuk, N° 3902.

Dit boekje had in 1581 bij zijn vader ook het licht gezien.

1628.

Gulde-Jaer ons Heeren Jesu Christi.

Eerste deel op alle de Zondagen des Jaers.

's Hertogenbosch bij Janszoon Scheffer. 1628. 4°.

Catal. M. C. P. Serrure, N° 2390.

Met titelplaat en muziek.

Volgens de catalogus moet alleen het eerste deel verschenen zijn.

Johannes Stalpaert van der Wiele is de auteur van dit boek.

1629.

Catholycke catechismus ofte kort onderwijs vande christelycke leeringhe, tot profijt vande jonge Jeucht, ende alle andere die in het oprecht Geloof qualijck onderwesen zijn.

Wtgegeven by Christiaen vanden Berghe, Licentiaet inder H. Godtheyt.

In desen druck oversien, ende met een Register verbetert.

Tot 's Hertogenbosch, by Jan Scheffer, inden goeden Herder. Anno 1629. Kl. 8°, 192 bladz. B.

Het titelblad versierd met eene houtsnede: Christus verschijnt aan de apostelen.

De eerste uitgave zag bij hem het licht in 1622.

1630.

Een Spiegel van Poenitentie ende Godvruchtigheyt, dat is: Het leven van de Evangelische Maria Magdalena, van haer suster Martha en haer broeder Lazarus, alles in verscheidene beeldekens vertoont en hier verclaert, tot een salighe vermaninghe ende vermaek des geests voor alle goetwillighe menschen uytgegeven.

Door den Eerw. Heer P. G., Priester der Societeit Jesu.

T' sHertogenbosch. By Jan Jansz. Scheffer. Anno 1630. Kl. 8°, 92 bladz. Met koperplaatjes. B.

Jan Scheffers.

Geboren den 20 Augustus 1617, was de zoon van Antonius Scheffer en Sophia van Someren.

Hij huwde in 1637 met Livina van Roy, welke echtgenoote hij spoedig door de dood verloor, zonder hem kinderen achter te laten.

Den 10 Mei 1643 hertrouwde hij met Maria de Gulikker, bij welke hij vier kinderen verwekte, drie zonen Jan, Jacobus en Ignatius, en eene dochter Sophia geheeten.

Hij veranderde de schrijfwijze van zijn familienaam voor goed in Scheffers, dat door zijne nakomelingen is gevolgd.

Konden wij van zijne voorgangers een vrij groot aantal drukwerken vermelden, van hem en zijne opvolgers is dit niet het geval, omdat zij weinig hebben uitgegeven.

Onderscheidene oorzaken hebben daartoe bijgedragen, vooral het overgaan van 's-Hertogenbosch in 1629 aan de Vereenigde Nederlanden, en de daarmede gepaard gaande verandering in politiek en godsdienst voor de stad en meierij.

Volgens artikel 2 van het verdrag van overgaaf moesten «alle Gheestelijcken ende Religieuse mans Perzonen uitten stad vertrecken binnen den tijt van twee maanden.»

Deze geestelijken legden de door hen opgestelde werken meestal ter perse bij de Scheffers en gaven door hun groot aantal ook een flink debiet aan deze devote boekjes.

Door hun vertrek op eenige na, die vergund was te blijven, verloren de Scheffers een goed deel van hun bestaan en hunne uitgaven bepaalden zich voortaan tot een klein aantal boekwerken. In den R. K. boekhandel bleven zij echter eene goede bron van verdiensten vinden, daar de burgerij van den Bosch op enkele uitzonderingen de R. K. godsdienst bleef toegedaan.

Bovendien ging hun concurrent, de boekdrukker en boekverkooper Jan van Turnhout (1) in «Den Bijbel» in de Kerkstraat, tot de hervormden over, waardoor zij tot op het laatst der 18e eeuw in dit bedrijf geen mededinger hadden.

Jan Scheffers gebruikte als drukkersmerk zijn familiewapen, met bijvoeging van herders en schapen.

De volgende werken kwamen van zijne pers:

1659.

Naerder accoort, gesloten, geteeckent ende geapprobeert bij de Ministers van den Alder-Christelixten Koning, den Protector van Engelandt, ende Gedeputeerde van de Vereenigde Provintien, den 21 Mey 1659, om de Koningen van Sweden en Denemarken volgens de middelen daerbij beraemt, te accorderen.

's Hertogen-Bosch. Gedruckt bij Johannes Scheffers. 1659. 4°, 8 bladz., niet gepagineerd. B.

1670.

Silva-ducis aucta et renata, of Eene Nieuwe ende gantsch Vermeerderde Beschrijvinghe van de stadt

---

(1) Zie G. AB ANGELIS, *Den deckmantel des Catholycken naem afgerukt*. Loven, 1630.

Onderscheidene anti-katholieke boeken kwamen van zijne pers, o. a.: *Testament, dat is: gedenkwaerdige aenspraeke van wijlen Gysbertus Masius, in sijn leven Bisschop van S'hertogenbossche, inde Synode gehouden den 9 October 1612, over het lesen vande H. Schriftuere. 1630.*

Manifest bij de vier Predikanten binnen 's Hertogenbossche, uytgegeven aen de Geestelyckheydt aldaar. 1630.

E. H. SCHUYLL, *Een grondige wederlegginghe van een seecker paepsboexken, geintituleert Tafelen des Geloofs. 1633.*

van 's Hertogen-Bossche, vervatende deszelfs begin en voortganck, soo van Geestelijcke als Wereldtlijcke Gestichten, oprichten van 't Capittel ende Collegien, maniere van Regeeringhe, ende hare Privilegien ende Vrijheden, bevorderinghe van haer Bisdom ende Bisschoppen ende meer andere dingen.

Door Jacob van Oudenhoven.

's Hertoghen-Bossche, Gedruckt by Jan Scheffers ende Jacomina van Oudenhoven, Weduwe van Isaac van Dockum. Anno 1670. 4°, 3 bladen voorwerk, 235 bladz. en register. P. G.

Op den gegraveerden voortitel het wapen der stad, der Vereenigde Nederlanden en van Brabant, benevens een gezicht op 's Hertogenbosch.

Het titelblad is versierd met zijn drukkersmerk.

Het boek is opgedragen aan Adriaan van Blijenburg, Heer van Naaldwijk, enz., oud-burgemeester en Govert van Slingelant, oud-raad en pensionaris van Dordrecht.

Daarop volgt eene «Aanspraecke des Autheurs, Aende Edele, Heeren, Burgeren ende Landtsaten der vermaerde Stadt 's Hertoghen-Bossche, ende derselver wijt beroemde Meyerije.»

1670.

Een nieuwe ende vermeerderde Beschrijvinge van de Meyerije van 's Hertogen-Bossche, behelsende alle de Baronyen, Heerlijckheden, Steden, Casteelen, Vlecken, Dorpen, Gehuchten.

Mitsgaders alle de Canonisijen, Commanderijen, Abdijen, ende de andere Cloosters van verscheyde Orders ende geslachten daer in ghelegen, der selver Regeeringhe met den aencleven van dien.

Door Jacob van Oudenhoven.

's Hertoghen-Bossche, Gedruckt by Jan Scheffers ende Jacomina van Oudenhoven, Weduwe van Isaac van Dockum. Anno 1670. 4°, 2 bladen voorwerk, 146 bladz. en register. P. G.

Zijn drukkersmerk op den titel.

Achter het titelblad volgt eene opdracht aan Roeland van Kinschot, raadsheer in den Raad en Leenhove van Brabant.

Bij de beschrijving van het kwartier van Kempenland vind men eene opdracht aan Marten Christiaan Sweerts, hoofdschout deszelfden kwartiers.

Dit en het vorige boek zijn bijna altijd in een band bij elkander.

De eerste uitgave dezer werken zag het licht in 1649 te Amsterdam bij «Broer Jansz., woonende op de Nieuzijds Achter-borghwal in de Silvere Kan», ook in twee stukken.

Deze eerste editie komt weinig voor en bevat vele bijzonderheden, vooral betrekkelijk de invoering van den Hervormden Eerdienst in de stad en meierij van 's Hertogenbosch, die in de tweede uitgave grootendeels zijn weggelaten.

Van Heurn en Hanewinkel hebben daarvan vele voorbeelden in hunne beschrijvingen bijgebracht.

1675.

Caerte zoo van de Timmerluyden, Metselaers ende Leydeckers ambachten binnen deser Stadt van 's Hertogen-Bosch.

's Hertogen-Bosch, by J. Scheffers, Boeck-drukker in de Kerkstraet, in 't Vergult Missael. (1675). 4°, 24 bladz. B.

Op den titel: de wapens van den prins van Oranje, van 's Hertogenbosch, van Brabant en het gildewapen in een vignet.

Jan Scheffers.

Deze was de oudste zoon van Jan Scheffers en van Maria de Gulikker en volgde zijn vader in de drukkerij op.

Hij werd geboren 6 Mei 1644 en huwde den 26 Mei 1675 Helena de Wijs, bij welke hij zeven kinderen had. Vier zonen Antonius, Petrus, Michiel en Jacobus, van welke drie zich aan den geestelijken stand wijdden en drie dochters Maria, Angelina en Johanna Maria geheeten.

Hij stierf op ruim vijftigjarigen leeftijd en de drukkerij werd door zijne weduwe voortgezet, dat aan de schrijvers die over deze familie hebben gehandeld is onbekend gebleven.

Hij gebruikte hetzelfde drukkersmerk als zijn vader.

De beide volgende werken zagen bij hem het licht:

1681.

Den Lust-Hof der Sielen, vervattende vele schone Catholycke Gebeden.

Met permissie der Geestelycke Overheydt.

's Hertogen-Bosch, by Jan Scheffers, in 't Missael. 1681. 12°, 4 bladen voorwerk en 80 bladz. B.

Op het titelblad in een vignet: I. H. S.

1684.

Costuymen ende Usantien der Hooft-Stadt ende Meyerye van 's Hertoghen-Bossche.

's Hertogen-Bossche, by Jan Scheffers, Boeck-drucker in 't vergulde Missael. 1684. 12°, 3 bladen voorwerk en 465 bladz. P. G.

Zijn drukkersmerk op den titel.

Deze uitgave werd ter perse bezorgd door den

rechtsgeleerde Victor van Beughem en is herdrukt in 1717 en 1744.

De costuimen hebben kracht van wet verloren op den 1 Mei 1809, door het besluit van den 24 Februari deszelfden jaars.

Wed. Jan Scheffers, geb. Helena de Wijs.

Bij haar kwam van de pers:

1699.

Een devote ende innighe Vermaninge totten Christenen ende geloovende menschen, als sij op haer verscheyden ligghen.

Genomen uyt de heylighe Schriftuere.

's Hertogen-Bossche. By de Wed. van Jan Scheff. (sic), Boeckdruckersse (sic), woonende inde kerckstraet in 't Vergulde Missael. 1699. Kl. 8°, 32 bladz., niet gepagineerd. B.

Het titelblad versierd met eene houtsnede: een priester bij een stervende.

Petrus Scheffers.

Het derde kind van Jan Scheffers en Helena de Wijs, zag het levenslicht den 9 Februari 1684 en volgde zijn moeder op in de drukkerij.

Hij huwde den 11 November 1711 met Lucia Henrika Cuyper, bij welke hij twee zonen Jan en Jacobus, en eene dochter Maria Bernardina of Digna geheeten, verwekte.

Na de dood zijner huisvrouw hertrouwde hij met de weduwe Vervorst.

Deze had uit haar eerste huwelijk een zoon Gulielmus Petrus Vervorst, pastoor van den Dungen bij 's Hertogenbosch.

Scheffers bood dezen stiefzoon in 1753 de behulpzame hand om het kerkehuis dier plaats, dat de gemeente van de erfgenamen van pastoor Schuermans in huur had, voor f 1880 aan te koopen.

Toen Scheffers den 17 April 1763 overleden was, werd den 5 Mei d. a. v. «die huysing bij scheyding en deyling» den pastoor toegewezen.

Vervorst stierf in 1781 *ab intestato*, en zijne twee halve broeders Jacobus Scheffers, boekdrukker te 's Hertogenbosch en Jan Scheffers, pastoor te Baarle-Hertog (1). traden als erfgenamen op en verkochten het kerkehuis den 7 Juni 1782 aan de R. K. gemeente voor f 3000.

MARCHAND, die zich tot Petrus Scheffers vervoegd had om inlichtingen voor zijne *Histoire de l'Imprimerie*, zegt van hem:

«Il conserve dans sa famille, l'épitaphe portative citée ci-dessus plussieurs fois, et il porte en bague un ancien cachet de famille, où sont les armoiries des Scheffers, telles qu'on les voit dans les anciennes éditions du premier Schoeffer, excepté, qu' au lieu de l'étoile en pointe, il a une rose d'or, et qu'elles sont timbrées d'un casque en tiers aïant pour cimier une chevre issante d'argent.» Hij gebruikte hetzelfde drukkersmerk als zijne beide voorgangers.

De volgende werken zagen bij hem het licht:

1717.

Costuymen ende Usantien der Hooft-Stadt ende Meyerye van 's Hertogen-Bossche, mitsgaders het eeuwig edict met de Caroline en Albertine Confirmatie.

's Hertogen-Bossche, by Petrus Scheffers, Boeckdrucker in 't Missael. 1717. 12° 378 en 63 bladz., met register. P. G.

Op den titel het wapen der stad door twee leeuwen vastgehouden.

Vollediger uitgave dan die van 1684 en 1744.

1724.

Officia propria Sanctorum Dioecesis Sylvae-ducensis redacta ad formam Breviarii Romani, Clementis VIII et Urbani VIII.

Auctoritate Recogniti. Collecta per R. D. Servatium Nieuwenhoven, Pastorem emeritum de Baechel.

Editio secunda.

Sylvae-ducis. Apud P. Scheffers, sub signo Missalis. 1764. Kl. 8°, 72 bladz., gedrukt in twee kolommen. V.

De eerste uitgave zag het licht bij Petrus Jouret te Antwerpen in 1715.

1724.

Onverwinnelijke Stantvastigheyt der Machabaëen over de onmenschelijcke wreedtheydt van den koninck Antiochus.

Sal vertoont worden door de leersuchtige Jonckheyt der Latijnsche Schoole van de Stadt ende Graefschap Meghen op 27 en 28 Augustus 1724.

's Bosch, by Petrus Scheffers, Boeckdrucker ende Boeckvercooper in 't vergulde Missael. 1724. 4°. P. G.

---

(1) In de archieven der O. L. Vrouwe-kerk te Antwerpen, dossier Baarle, welke parochie eertijds tot het voormalig bisdom Antwerpen heeft behoord, berusten onderscheidene stukken door hem als pastoor der genoemde parochie onderteekend, het oudste 2 November 1751, het jongste 30 Augustus 1781.

1727.

Reglement voor de Heerlijckheid van Nieuw-Cuyck.

's-Hertogenbosch, gedrukt by Petrus Scheffers voor de Regenten van Nieuw-Cuyk. 1726. 3°, 12 bladz.
P. G.

1731.

Opusculum historico theologicum de Indulgentiis, et Jubilaeo, praesertim Anni Sancti jam imminentis, cum omnibus casibus hasce materias in praxi concernentibus.

Auctore Fr. Francisco van Ranst, S. Ordinis F. F. Praedicator. S. Theologiae Doctore, et Collegii Casanatensis Theologo.

Juxta Exemplar Romae 1724. excusum.

Sylvae-Ducis, typis Petri Scheffers, sub Signo Missalis. 1731. Cum facultate superiorum. Kl. 8°.
P. G.

1744.

Costuymen ende Usantien der Hooft-Stadt ende Meyerye van 's Hertogen-Bossche.

's Hertogen-Bossche, by Petrus Scheffers, Boeckdrucker in 't vergulde Missael. 1744. 12°, 381 bladz. en register. P. G.

Zijn drukkersmerk op den titel.

Het eeuwig edict met de Caroline en Albertine confirmatie in de uitgave 1717 voorkomende, is in deze weggelaten.

Jacobus Scheffers.

De jongste zoon van Petrus Scheffers en Lucia Henrika Cuyper zag het levenslicht den 2 Juni 1720 (1).

Zijn vader zich op ruim 60-jarigen leeftijd uit de zaak hebbende teruggetrokken, werd de drukkerij door hem met gunstig gevolg voortgezet, zoodat hij alleen meer werken in druk gaf dan zijn vader, groot- en overgrootvader te zamen.

Den 7 Februari 1751 huwde hij Catharina van Rhijn, uit welke echtverbintenis bij zijn afsterven geene kinderen achterbleven.

Gelukkiger dan vele zijner stadgenooten kwam hij met den schrik en het inslaan zijner glazen vrij van het geweld en plundering van het gemeen en een losbandige soldatenhoop op den 8, 9 en 10 November 1787 te 's Hertogenbosch aangericht, waardoor vele ingezetenen een aanzienlijke schade leden (2).

(1) Hunne dochter Maria Bernardina of Digna, huwde Joannes Nicols, apotheker te Amsterdam, waaruit nakomelingen.

(2) *Lijst van de huizen die geplundert en de glazen ingeslagen zijn enz. Tweede druk.* 's Hert. 1788; bladz. 16.

Scheffers overleed den 17 December 1796 op ruim 76-jarigen leeftijd en den 20 daaraanvolgende werd zijn stoffelijk overschot ter aarde besteld.

Hij was de laatste van zijn geslacht, dat met hem te 's Hertogenbosch uitstierf (1), na aldaar meer dan twee-en-halve eeuw te zijn gevestigd geweest en zich steeds door burger- en godsdienstzin te hebben onderscheiden.

Zijn drukkerij werd het jaar na zijn overlijden op Woensdag den 19 April 1797 in het openbaar verkocht (2).

Het stamhuis der Scheffers «Het vergulde Missaal» in de Kerkstraat, werd het eigendom van den boekdrukker Elias Lion, die daarin nog tot 1816 eene drukkerij hield gevestigd.

Mr. W. C. ACKERSDIJCK die Scheffers persoonlijk heeft gekend, spreekt van hem aldus:

«De voorzeide laatste afstammeling van zijn geslacht, Jacobus Scheffers, een eenvoudig, braaf man van den Katholijken Godsdienst, stelde veel belang in zijne afkomst.

Hij bewaarde en had mij vertoond, onder andere, ook een zuiver exemplaar van eene der uitgaven van zijn voorvader Petrus Schoeffer, hetwelk ik na zijn dood bij koop verkreeg; achter hetzelve leest men: *Reverendissimi Cardinalis, tituli sancti Sixti domini Joannis de Turrecremata expositio brevis et utilis super toto psaltrio. Moguntia impressa Anno dm. 1474 tercio Idus Septembris per Petrum Schoeffer de Gernsheim, feliciter confirmata.*

Volgens de *Catal. der bibliotheek van Mr. W. C. en Mr. J. Ackersdijck,* bladz. 306, N° 7100, was bij dit boek nog gebonden:

Gregorii Papae dialogorum libri IV, gedrukt bij denzelfden omstreeks 1470, en *Gregorii Papae commentum super cantica canticorum,* met de karakters van Ulrich Zell. Bij dit N° is de volgende aanteekening gevoegd:

Très beaux exemplaires de ces éditions *rarissimes* ou *principes;* les trois ouvrages sont rélies en un volume et d'une conservation superbe. Le premier livre est la troisième édition; le deuxième et troisième sont les premières éditions.

Mr. W. C. ACKERSDIJCK mentionne sur la feuille de garde, que cet exemplaire a toujours été dans la possession des descendants Hollandais du célèbre Pierre Schoeffer, qui excerçaient de 1541—1796 l'imprimerie à Bois-le-Duc et y demeuraient tous dans la maison à l'enseigne *le Meissel Romain* dans la Rue de l'Eglise.»

De volgende boekwerken zagen bij hem het licht:

(1) Te 's Hertogenbosch bestaat nog eene familie Scheffers, welke echter niet met de boekdrukkers vermaagschapt is.

(2) Zie bijlage E.

1760.

Christelycke onderwijzing en gebeden, getrokken uyt de H. Schriftuur, den Missael en de H. H. Oud-Vaders, wegens de voornaamste Pligten der Geloovige.

Veertiensten druck. Van nieuws overzien en verbetert. (Na de Copye van Gendt).

's Bosch, by J. Scheffers, Boek-Drucker in de Kerkstraat in 't Missael. 1760. Met Approbatie. 8°, 4 bladen voorwerk, 568 bladz. en register. B.

Op den in het koper gegraveerden voortitel is verbeeld het Geloof, daaronder zijn drukkersmerk, eenigszins gewijzigd in voorstelling.

Het titelblad is voorzien van een vignet: de H. Maagd.

1764.

Officia propria Sanctorum Dioecesis Sylvae-ducensis redacta ad formam Breviarii Romani, Clementis VIII et Urbani VIII.

Auctoritate Recogniti.

Collecta par R. D. Servatium Nieuwenhoven, Pastorem emeritum de Baechel.

Editio tertia. Emendatior.

Sylvae-ducis. Apud J. Scheffers, sub signo Missalis. 1764. Kl. 8°, 72 bladz., gedrukt in twee kolommen. B.

Op den titel een vignet: I. H. S.

De tweede uitgave zag het licht bij zijn vader in 1724.

1767.

Het Nieuwe Testament ons Zaligmakers Jesu Christi.

Mitsgaders d' Epistelen uyt het Oude-Testament, zoo die door 't Jaer in den dienst der H. Kerke gelesen worden.

Oversien ende verbetert na den laetsten Roomschen Text, door den Eerwaerdigen Heer Henricus van den Leemputte. Licentiaet in de Heylige Godheyd.

(Na de Copye van Antwerpen).

's Bosch, by J. Scheffers, Boekverkooper in 't Missael. 1767. Met approbatie ende Privilegie. 8°, 7 bladen voorwerk, 830 bladz. en tafel. Met houtsneden. P. G.

De titel is gedeeltelijk met rooden inkt gedrukt en versierd met een vignet: de H. Maagd.

De voortitel is in koper gebracht door G. van Schoor en verbeeldt het H. Avondmaal.

Onderscheidene malen is dit werk herdrukt.

Ik zag of vond de volgende Antwerpsche uitgaven vermeld: 1622, 1650 bij C. Verschuren, 1656 bij P. J. Paets in folio met houtsneden van Christoffel van Sichem, 1686 bij Jacobus Woons en in 1694 bij Johannes van Soest.

1767.

Gradus ad Parnassum, sive novus synonymorum, epithetorum, phrasium poëticarum, ac versuum thesaurus, etc.

Editio nova.

Sylvae-ducis, ex officina Jacobi Scheffers, sub signo Missalis. 1767. 8° 761 bladz. P. G.

De titel is gedeeltelijk met rooden inkt gedrukt, op de keerzijde daarvan staat de naamteekening van Jacobus Scheffers, als eigenaar, geschreven.

1773.

Joannis Ludovici Vermeuchlen Clerici Belgae Judicium in causa clarissimi G. C. Neller, J. U. D. S. S. Canonum Treviris Professoris et eximinii P. Hyacinthi Berg, S. J. SS. Theologiae Doctoris, et ejusdem apud Ubios professoris.

De S. Clementis I. Pontificatu, et figendo indictionem initio contendentium.

Sylvae-ducis, Typis J. Scheffers, sub signo Missalis. 1773. 4°, 30 bladz. B.

1783.

Epistels en Evangelien, gelijk die door het geheele jaar, voornamelijk op de Zondagen en voornaamste Feestdagen der Heiligen gelezen worden onder den Dienst der heilige Misse.

Getrokken uit het Roomsch Misseboek.

In dezen nieywen Druk volgens de laatste Gendsche Copye merkelijk verbeterd.

's Hertogenbosch. By J. Scheffers, Boekverkooper in de Kerkstraat. 1783. Met Goedkeuringen. Kl, 8°, 156 bladz. en register. B.

1790.

Ordo recitandi horas canonicas, missaque celebrandi riti Romano in usum Cleri Saecularis Dioecesis Buscoducensis Pro Anno Domini 1790.

Sylvae-ducis, Typis Jacobi Scheffers. 1790. Cum Approbatione. Kl. 8°, 36 bladz., niet gepagineerd. B.

Het titelblad versierd met een vignet: de H. Maagd.

1791.

Nieuwejaars Eerdicht opgedragen aan die van den edelen manhaften Handboog binnen de Hoofstad 's Hertogenbosch voor het jaar 1791.

's Bosch, bij J. Scheffers, Boekverkooper in de Kerkstraat. 1791. Plano, met eene plaat aan het hoofd. P. G.

Aanvullingen en Supplement.

Volgens de berichten der meeste geschiedschrijvers over de boekdrukkunst deelde ik bladz. 187 mede, dat het geslacht Schoeffer te Mentz met Ivo in 1552 was uitgestorven.

Deze schijnt echter eenige onmondige kinderen of minstens één zoon Victor genaamd, te hebben achtergelaten.

Victor Schoeffer volgde niet het beroep zijner vaderen, maar was secretaris der kanselarij aan het hof te Mentz.

Blijkens eene acte van den 8 September 1597 was hij overleden en zijne weduwe nog in leven.

Vermoedelijk was het een zijner nakomelingen, welke volgens MARCHAND omstreeks 1670 de familie te 's Hertogenbosch kwam opzoeken en de 23-jarige Sophia, dochter van Jan Scheffers en Maria de Gulikker ten huwelijk vroeg om het geslacht te Mentz voort te planten, doch de moeder weigerde daartoe hare toestemming.

Deze persoon zegde de laatste van zijn geslacht te Mentz te zijn.

De vermaarde taal- en oudheidkundige Jan Scheffer, geboren in 1621 te Straatsburg, overleden in 1679 als professor aan de hoogeschool te Upsala in Zweden, pretendeerde een afstammeling van Petrus Schoeffer van Gernsheim te zijn.

De nakomelingen van dezen hoogleeraar, de Zweedsche graven de Schæffer, rekenen het tot eene eer hun geslachtslijst met den naam van den beroemden drukker een aanvang te doen nemen.

Te Gernsheim, de geboorteplaats van Petrus Schoeffer, zijn nog familiën van dien naam gevestigd (1).

Jan Schoeffer of Scheffer.

1541.

Petriscus Georgii Macropedii fabula jucundissima.

Van dit boekje zag bij hem in hetzelfde jaar nog eene uitgave het licht, met weglating van zijn adres op den titel.

Biblioth. Universit. Utrecht.

Dit werkje was reeds in 1536 bij van den Hatart van de pers gekomen.

1541.

Asotus Evangelicus seu Evangelica de filio prodigo etc., heeft 80 bladz., niet gepagineerd.

De titel is geplaatst in de houtsnede en op het laatste blad het drukkersmerk, door van den Hatart gebruikt.

Koninkl. biblioth. 's-Gravenhage.

1542.

Lazarus Mendicus Georgii Macropedii, heeft 64 bladz., niet gepagineerd.

De titel is geplaatst in de beschreven houtsnede.

Biblioth. Universit. Utrecht.

Van dit werkje bestaat ook eene uitgave van 1541, gelijk aan de beschreven editie.

Biblioth. Universit. Gent.

1543.

Georgii Macropedii Andrisca fabula lepidissima, heeft 56 bladz., niet gepagineerd.

De titel is geplaatst in de houtsnede en op het laatste blad het drukkersmerk, hierboven beschreven.

Koninkl. Biblioth. Brussel.

1544.

G. Macropedius, Graecarum Institutionum Rudimenta etc., de volledige titel luidt:

Graecarum Institutionum Rudimenta Hieronymiani in Trajecto gymnasii tyrunculis, per Tabulas compendiosius aliquāto quàm ante perstricta, autore Georgio Macropedio, ejusdem gymnasii archididascalo.

Sylvaeducis apud Joannem Shoefferum (sic), Sub intersignio Missalis. Anno ab humani generis instauratione. 1544.

Op het einde staat:

Busciducis sub intersignio Missalis, has Graecae linguae Institutiones Joannes Schoefferus excudebat. Anno à partu virgineo 1544. 4°, 32 bladz., niet gepagineerd.

Biblioth. Universit. Gent.

Dit boekje had reeds in 1535 bij van den Hatart het licht gezien.

1555.

Textus Evangelicarum etc., is de volledige titel:

Textus Evangelicarum et Apostolicarum Lectionum denuo castigatus, colisq. et comātis distinctus, pro singulis diebus dominicis et celebribus, juxta insignis ecclesiae Leodiensis et Trajectensis nec non Coloniensis ritum et consuetudinem, Christi passione secundum tres posteriores Evangelistas cum eaque est secundū Matthaeū, debito loco et ordine inserta.

Adjecta est Singulis Pene Lectionibus brevis difficilium dictionum tum Latinarum, tum Graecarum interpretatio, cum finale omnium vocabulorum indice, per Georgium Macropedium.

Sylvaeducis, sub intersignio Missalis, Excudebat Joan-

---

(1) Zie *Bulletin du bibliophile Belge*, Brux. 1862, t. 18, pag. 268—270.

nes Schoefferus, Typographus Juratus et à Caes. Majest. admissus. 1555. 4°, 96 bladz., niet gepagineerd.

Biblioth. Universit. Leuven.

De titel is gedeeltelijk met rooden inkt gedrukt en versierd met een drukkersmerk, verbeeldende een jager met honden en een herder met schapen in een boschachtig landschap met de spreuk: Pasce tuum pastor pecus ut pascaris ab illo.

Deze zinspreuk is ook door zijn zoon en kleinzoon Antonius op hunne drukkersmerken geplaatst.

Op het laatste blad de bekende houtsnede, doch grooter en eenigzins gewijzigd, de wildeman n. m. is gewapend met een knods en heeft hoofd en midden omgeven door een eikenkrans.

Hieruit blijkt dat Jan Schoeffer drie onderscheidene merken gebruikt heeft.

Behalve de opgegeven boekwerken zag bij hem nog het licht:

1546.

Synonymorum sylva, F. Simonis Pelegromii opera atque labore in usum eorum qui compositioni student epistolarū, congesta recognita, et aucta.

Busciducis apud Joannem Schoefferum, Anno ab humani generis instauratione 1546.

Cum Gratia et Privilegio Caesarea Majestatis ad Triennium.

Aan het einde:

Busciducis apud Joannem Schoeffer ex opposito scholae haec Synonyma Pelegromij typis stanneis excusa sunt. Anno à salutis humanae exhibito authore Christo supra sesquimillesima sexto et quadragesimo, Mense vero Januarij. Kl. 8°, 388 bladz., gedrukt in twee kolommen, niet gepagineerd. B.

Andere uitgave van hetzelfde jaar dan boven is beschreven.

Bij vergelijking der beide exemplaren is mij gebleken dat het dezelfde druk is, doch dat voor mijn exemplaar een nieuwe titel is geplaatst versierd met de houtsnede van van den Hatart en de laatste acht bladen met een kleiner letter zijn herdrukt om den inhoud te vermeerderen, met weglating van zijn adres aan het einde.

Dit werk is in een jaar dus tweemaal in omloop gebracht en dit exemplaar behoort tot de eerste uitgave.

1550.

Institutiones Grammaticae à Georgio Macropedio Hieronymianae scholae in Trajecto dedicatae, denuoq. ab eodem recognitae, et plusculis in locis vel auctae vel illustratae.

Ad puerum Trajectinum. Qui tibi prima sui dedit haec monumenta laboris.

Ipse recognovit puer, et tibi denuo donat.

Sylvaeducis. Apud Joannem Schoefferum, sub intersignio Missalis. Anno ab enixu et puerperio virgineo 1550. 4°, 72 bladz. niet gepagineerd.

Biblioth. Universit. Gent.

De titel is omgeven door een bloemrand en op het laatste blad het gewijzigde drukkersmerk, de gewapende boschman.

Bij van den Hatart was dit werkje reeds in 1538 van de pers gekomen.

Jan Schoeffer of Scheffer.

Uit bescheiden, ons later ter hand gekomen, is gebleken dat Jan Schoeffer of Scheffer bij zijn afsterven den 23 Juni 1614, «Maendach savonts ten elff uere», den leeftijd van 69 jaren had bereikt.

Hij is dus geboren in het jaar 1545.

Zijn tweede zoon heette niet Gerard, maar Goyaart. Deze leefde nog in 1644, gelijk blijkt uit het testament van Magdalena van der Stappen, huisvrouw van zijn broeder wijlen Jan Janszoon Scheffer.

Goyaart, de jongste zoon van Antonius Scheffer, stierf in zijn kinderjaren vóór 1620.

Jan Janszoon Scheffer was reeds in of vóór 1602 gehuwd met Magdalena van der Stappen en bewoonde «De Goede Herder», welk huis hij met zijn vrouw betrouwd had.

Zijne schoonmoeder Truike Lamberts van der Stappen woonde in genoemd jaar bij hem in.

«De Goede Herder» was het 17e huis van af de St. Janskerk gerekend en stond aan dezelfde zijde der Kerkstraat van «Het vergulden Missaal» (1).

Na de dood zijns vaders begon hij in dit huis eene drukkerij, gelijk wij boven hebben aangeteekend.

Hij maakte bij testament van 1638 een fundatie voor de Armen te 's Hertogenbosch (2). Vermoedelijk is hij in dat jaar of kort daarna overleden.

1581.

Historie Jan Calvijn, heeft 128 bladz., niet gepagineerd.

(1) *Inventaris van boeken en losse stukken, rakende het krijgswezen, No. 2*, in het stedelijk archief van 's-Hertogenbosch.

(2) Medegedeeld door den heer Th. van Rijckevorsel te Amsterdam.

Rotterdam, CH. C. V. VERREYT.

(Wordt vervolgd).

Mededeelingen uit de oude huwelijksregisters te Overschie.

In den eersten jaargang van het *Algemeen Nederlandsch Familieblad* blz. 117 werden eenige mededeelingen van mij geplaatst uit de oude huwelijksregisters van Overschie, loopende van 29 Juni 1698—22 Februari 1800. Hier volgen thans in aansluiting daarvan berichten van de jaren 1636—1698. In een volgend nommer is het plan hetzelfde te doen met de doopregisters, waarvan terzelfder plaatse acten zijn medegedeeld van 24 October 1660—26 Januari 1727.

De namen dergenen die getrout sijn tot Overschie sedert den jare 1631.

23 Februari 1631 sijn getrout Jacob Simonse van der Endt j. g. tot Delfgau ende Hesjen Hermans j. d. tot Overschie.

28 September 1631 sijn getrouwt Robbert Perom met Lijsbet Willems, met attestatie van Rotterdam.

2 Mey 1632 Item Franchoys Suquer en Femmetje Jans met attestatie van Rotterdam.

25 Juli 1632 Item Joachim Baselijn en Gijsbrechtje Heyndricka met attestatie van Delft.

12 Januari 1633 Item Jan Spangeart en Margriete Stachijn met attestatie van Delft.

30 Januari 1633 Item Jacob Cornelisse Doelman, wonende te Overschie met Martjen Jans van Rijn van Maeslant met attestatie van Maeslant.

20 Mart 1633 Item Henricus Gregori Blijvenburgius weduwnaer met Maria Nuije, jonge dochter beyde tot Overschie woonachtig.

29 Mart 1633 Item Philips Carels Favier en Jannetje Jans, met attestatie van Rotterdam.

16 May 1633 Item Adriaen van Bleynckvliet met Ariaentje van Rijswijck met attestatie van Rotterdam en Colijnsplaat.

2 October 1633 sijn in den H. echten staet bevesticht Cornelis Willemse van der Vliet met Annetjen Jans met attestatie van Rotterdam.

Op denselven dage sijn oock bevesticht: Louwerens Tavernier en Annetje Bernhardi, met attestatie van Rotterdam.

19 Mart 1634 sijn getrout Digie Durant j. g. met Marie Vasseur met attestatie van de Franse kerke van Rotterdam.

2 April 1634 sijn getrout: Jan Jansse Koen met Barber Pouwels met attestatie van Rotterdam.

28 Mey 1634 in den H. echten staet bevesticht Thomas Paton met Katalijn Robberts, met attestatie van Rotterdam.

2 Juli 1634 Item Daniel Rochatus met Elysabet Snoeck, met attestatie van Gorcum.

23 Julij 1634 Item Joris Dircx van Houten met Katharina Claes, met attestatie van Delft.

6 Augustus 1634 Item Jan Evertse Cromhout met Dirckjen Dircks, met attestatie van Rotterdam.

22 October 1634 Item Rogersius Hennequin met Clara Lenowal, met attestatie van Aardenburgh.

12 Februari 1635 Item Thomas Gevan en Maria Starrenburgh, met attestatie van Schiedam.

15 April 1635 Item Gerard Renou met Oudon Rigaut, met attestatie van de Fransche predicant van Rotterdam.

22 April 1635 Item Alexander Stuwart met Lijsbet Demster, met attestatie van Schiedam.

6 May 1635 Item Theunis Pieterse van Doren met Gerritje Dircks van Grootenhuysen met attestatie van Rotterdam.

27 Mart 1636 Item Thomas Joost de With met Annetje Phielder, met attestatie van Schiedam.

4 May 1636 Item Andries Fournier met Jannetje Jans met attestatie van Rotterdam.

15 Juni 1636 Jan Groenevelt met Judith Heyndricks, met attestatie van Rotterdam.

6 Juli 1636 Item Reinier van Erp met Maria Martens, met attestatie van Rotterdam.

28 Sept. 1636 Item Jacob Fursel, Schotsman met Isabelle Gijp, met attestatie van den Briel.

22 Februari 1637 Item Johan Jollain met Johanna de Pain, met attestatie van de fransche kerke tot Rotterdam.

22 Mart 1637 Item Adriaen Bleynckvliet met Susanna Gorus, beyde wonende tot Ouderschie.

13 April 1637 Item Anthony la Marche met Katilina Pieterse met attestatie van Rotterdam.

13 April 1637 Item Pierre de Laval met Stijntje Boer, met attestatie van Gouda.

14 April 1637 Item Glaude Floris en Jacomijntje Potvliet, met attestatie van Rotterdam.

17 May 1637 Item Ambrosius Rogier ende Machtelt Fijnemans, met attestatie van Dordrecht.

17 May 1637 Item Dirck Jansse Schuringh met Geertje Egberts met attestatie van Amsterdam.

1 Juni 1637 Item Bartholomeus de Vos met Saertje Jans, met attestatie van Rotterdam.

21 Juni 1637 Item Guelleaume Delaissé met Jacqueline Sandre, met attestatie van de franse predicant van Rotterdam.

16 Augustus 1637 Item Wolff Pottenhausen met Grietje Cornelis met attestatie van Rotterdam.

4 October 1637 Jaques du Val met Sophia Hellingh, met attestatie van Rotterdam.

6 December 1637 Item Jaques Bel met Margrita Engelbrechts met attestatie van Schiedam.

31 Januari 1638 getrout Arent Schoock met Sophia van der Leck, met attestatie van Rotterdam.

7 Mart 1638 Item Alexander Masset met Elisabeth Demster met attestatie van Schiedam.

28 Mart 1638 Item Jan Dircx Molenaer met Hilletje Willems, met attestatie van Delft.

25 April 1638 Item Jaques Gomel met Fransijntje Manie, met attestatie van de fransche kerke tot Rotterdam.

2 May 1638 Item Jaques la Caille met Johanna Claessen, met attestatie van de fransche kerke tot Rotterdam.

16 Mey 1638 Item Jean Robbiliard met Katelijntje Boschart met attestatie van Rotterdam.

22 Augustus 1638 Item Jaques François met Alitta Aertsen, met attestatie van Rotterdam.

27 Mart 1639 Item Pieter Cornelis van der Velde met Martje Simons, beyde van Overschie.

1 October 1639 Item Glaude Gillet met Gillette Martin, met attestatie van de fransche kerke tot Rotterdam.

13 November 1639 Item Jochem van Hil met Cornelia Calckmans, met attestatie van 's Gravenhage.

1 Januari 1640 Item Jacob Pieterse Clinckenbergh met Trijntje Gerrits, met attestatie van Delft en Schiedam.

26 Mei 1640 Item Pieter Brant van Hamborg met Anna Vodjers van Londen, met attestatie van Schiedam.

27 Mey 1640 Item Jacob Jans met Eefge Mallet, beyde uyt Engelandt, met attestatie van Rotterdam.

15 Juli 1640 Item Michiel de la Blonderick en Catalina Symons J. D. met attestatie van de fransche kerk tot Rotterdam.

29 Juli 1640 Item François Bodel en Catalina Willems, met attestatie uyt de fransche kerk tot Rotterdam.

12 Augusti 1640 Item Juriaen Eldert de Jong en Dircks Heyndriks de Vries, met attestatie van Rotterdam.

26 Augusty 1640 Item Cornelis Gerrits Patijn, cirurgijn, met Maertge Pieters, beyde jonge luyden tot Overschie.

7 October 1640 Item Rogier Schelton met Christiana Brinds uyt Engelandt met attestatie van Rotterdam.

Met attestatie van Schiedam Floris Abrams Parsijn wedr en Geertje Huybersdochter getrouwt te Overschie den 11 November 1640.

Met attestatie van Rotterdam Frans Jans van der Horst j. g. en Willemtje Jans van Woonssel sijn getrouwt te Overschie 10 Februari 1641.

Met attestatie van Dordrecht Thomas Thomasse van der Tuynen, chirurgus en Pleuntje Andries sijn getrout den 21 April 1641.

Henrich Pieterse van Wachtendonck en Annetje Hermans, we van Cornelis Willems sijn getrout den 3 November 1641, met attestatie van Rotterdam.

Met attestatie van Rotterdam Hendrick George van Meyenburgh j. g. en Elsje Rogiers j. d. beyde uit het Sticht van Munster sijn getrout den 10 November 1641.

Lucas Lucasse Fonteyn j. g. wonende te Overschie en Maertje Cornelis j. d. won. mede aldaar sijn getrout den 1 December 1641.

Adriaen van Blijvenborgh j. g. wonende tot Overschie ende . . . . Doens j. d. wonende te 's Gravenhage sijn ondertrouwt 7 April 1642 en vertrokken met attestatie.

Met attestatie van Amsterdam: Jaques Borgeron ende Françoise Petit sijn getrout 9 November 1642.

Met attestatie van Rotterdam uyt de franse kerk: Jaques Blondel ende Maertje Willems sijn getrout den 30 November 1642.

Edmond Fuller wedr van Londen en Pietertje Jans j. d. sijn getrout 1 Maart 1643 met attestatie van Rotterdam.

18 Juni 1643 sijn onderteyckent Cornelis van Noordt j. g. wonende tot Rotterdam en Trijntje Jeremias j. d. wonende aldaer getrout 5 Juli.

5 Juli 1643 sijn getrout Benoist Macqué en Cataline Verin Franse, met attestatie van Rotterdam.

18 October 1643 sijn ondertrouwt Gerrit Arentse Duyvensteyn j. g. van Overschie en Maertje Dirks Goutappel j. d. van Schipluiden, vertrokken met attestatie na Schipluiden.

16 May 1644 sijn getrout Jan Renou en Dorethe Anderson j. d. met attestatie van Rotterdam.

18 September 1644 sijn ondertrouwt Niclaes Giffert uit Engelandt en Claertje Willems j. d. won. tot Overschie, vertrocken met attestatie.

25 September 1644 sijn getrouwt: Jan Pletier en Jannetje Pieters, met attestatie van Rotterdam.

30 October 1644 item Anthony Kiboom j. g. en Annetje Ariens wede, met attestatie van Rotterdam.

13 November 1644 item Dirck Jans Oosterwijck, wedr en Annetje Cornelis wede met attestatie van Delft.

1 Januari 1645 item Reynier Jans van Bloemendael, wedr en Jaquemijntje Boudewijns j. d. met attestatie van Rotterdam.

2 April 1645 item Willem Willems Backer j. g. van Schiedam en Neeltje Matthijs van Vleuten j. d. van Overschie.

3 Maert 1646 sijn ondertrouwt Gregoris Blijvenburg j. g. en Hester Hendriks j. d. beyde won. te Overschie, vertrokken met attestatie.

18 Augustus 1647 sijn getrout Hendrick Labeen j. g. ende Antonia van Slingelant j. d. met attestatie van Dordrecht.

4 April 1648 item met attestatie van Schiedam Cornelis Bogaert j. g. met Trijntje Pieters.

11 Juni 1648 getrouwt met attestatie van Rotterdam Pieter Willems Visch j. g. van Schoonhoven en . . . . Coenen j. d.

Ontbreekt tot 1660.

6 Juni 1660 ondertrout Jan Forman en Dorithea Storij, met attestatie van Rotterdam.

24 October 1660 Item Albert van Bronkhorst j. m. en Jannetje van Hees.

7 November 1660 Item met att. van Geertruidenberg Johannes Hacket en Cicilia Stires.

18 April 1661 sijn hier in den echten staet bevestight op behoorlijk attest van Rotterdam Lambert Claes van Honthorst met Wilmken Andries.

8 Mey 1661 Michael Golin en Anna le Sage, met attest. van Rotterdam.

30 October 1661 Item Johannes de la Ru, weduwnaer met Maria Bij j. d. beyde komende met attestatie van Rotterdam.

1 Januari 1662 Theunis Adriaenz Duyst j. m. van Delft met Stijntje Theunis j.d. van Rotterdam, koomende met attestatie van Rotterdam.

7 Mey 1662 Item Winaent Pinor j. m. met Trijntje Pieters Koorenbloem j. d. beyde komende met attestatie van 's Gravenhage.

9 Juli 1662 Item Philips de Clerq, wed^r met Heyltje Cornelis j. d. met attestatie van Rotterdam.

3 September 1662 Item Raphel Langhlij j. m. met Sara Brown, wed^e beyde met attestatie van de Engelsche ghemeynte binnen Rotterdam, alhier getrout.

19 November 1662 Item Jan Cornelisse Rodenburgh j. m. met attestatie van Schipluy met Leentje Ariens van den Bosch j. d. alhier.

8 April 1663 Cornelis Jansen Groenevelt met Thijssen van der Pol, wed^e van Floris Dirckse van Houten, beyde met attestatie van Delf.

13 Mey 1663 Item Jan Jacobse Vink met Maria Abrams beyde met attestatie van Rotterdam.

22 Juli 1663 Item Johannes Pietersz Diependael j. m. met Catharijn Jans j. d. beyde met attestatie van Delf.

2 Sept. 1663 Johannes van der Graeff j. m. met Annetje Smits j. d. beyde met attestatie van Schiedam.

7 October 1663 Item Willem Coenraetse van der Houve j. m. met Jannetje van Waert j. d. beyde met attestatie van Delf.

28 October 1663 Item Hubrecht Reyniersse Fonteyn j. m. met Sybilla Jacobs j. d. beyde van Rotterdam.

2 December Item Heindrick Balkenende j. m. met Divertje Beets j. d. beyde van Rotterdam.

9 December 1663 Item Anthoni van Heycoop j. m. met Cathrina Dircks beyde van daer.

20 Januarius 1664 Item Gerrit Cornelisse van Rodenburgh met Jannetje Zegherts van Dalen j. d. beyde met attestatie van Rotterdam.

30 Januarius 1664 Item Jasper Pieterse Kiwit met Bilitje Jans, beyde met attestatie van Vlaerdingen.

30 Marty 1664 Item Willem Sachariasse Smit met Magdalena Claes beyde van Rotterdam.

4 Mey 1664 Item Arien Dircks van Rijsselbergh j. m. met Annetje Gillis van Stralen, beyde van Delf.

26 October 1664 Item Willem Viruly j. m. met Maria Elseviers, wed^e koomende met attestatie van Rotterdam en Schiedam.

25 December 1664 Item Joost Danielse Martijn j. m. van 's Gravenhage met Helena Louris Swetheul j. d. van Delft.

22 February 1665 Item Jan Jorisse Robol, wed^r wonende alhier, met Elisabeth Leenderts j. d. van Wijk won. in 't ambacht van de Ketel.

21 Maart 1665 Item Abraham Corstiaensse van Houten met Anna Willems van der Heuvel beyde van Rotterdam.

3 Mey 1665 Hendrick Broeksmit met Lijsbeth Theunis van der Smeer j. d. beyde oock van daer.

5 Juli 1665 Item Jacob Vos, wed^r van Amsterdam met Trijntje Abrahams j. d. van Schiedam.

14 Juli 1665 Petrus Middelhovius j. m. met Neeltje Ariens j. d. beyde van Delft.

26 Juli 1665 Jacobus Dirck van der Burch j. m. met met Maria Abrahams van Nijkerke j. d. beyde van Delft.

14 Augusti 1665 Item Johannes van der Burch met Adriaentje Leenderts van Wingerden, beyde van Delft.

16 Augustus 1665 Item Jan du Pre j. m. van Luyck met Mary Claesse beyde van Rotterdam.

6 September 1665 Item Claes Janssen de Leeuw j. m. met Annetje Joosten, beyde van Rotterdam.

20 September 1665 Barent Willemse van der Plaet j. m. met Aeltje Jans van Krimpen j. d. beyde van Rotterdam.

15 November 1665 Item Cornelis Andriese Thooft met Neeltje Joosten . . . .? oock van daer.

29 November 1665 Item Pieter Janssen van Dijck, wed^r met Anna Heindricks den Abt, wed^e van Rotterdam.

10 Januari 1666 Item Boudewijn Melaert j. m. van Gent met Maritje Jacobs j. d. beyde wonende tot Rotterdam.

7 Marty 1666 Frans Aernoutsse Vollenhoven j. m. met Nelia Jans Krie j. d. beyde van Rotterdam.

21 Marty 1666 Item Gijsbert van der Graef, wed^r met Lijsbeth Honigh j. d. oock van daer.

26 April 1666 Cornelis Maertense Wassenaer j. m. en Grietje Ariens, wed^e beyde van Rotterdam.

9 Mey 1666 Cornelis Jonasse Mesdagh, w^r van Rotterdam met Catharina van Brontgeest j. d. van Delft.

16 Mey 1666 Item Adrianus Vos j. m. met Maertje Ariens de Recht j. d. beyde van Rotterdam.

23 Mey 1666 Item Floris Janssen van Warmont j. m. met Cornelia Arients j. d. beyde wonende alhier.

14 Juni 1666 Item Christiaen van Beest j. m. van 's Gravenhage met Petronella Wine j. d. van Rotterdam.

15 Augustus 1666 Jan de Bruyn met Maria le Sage beyde van Rotterdam.

22 Augustus 1666 Item Guilliaum de Jonge j. m. met Catharina Warnarts j. d. van Delft.

28 November 1666 Item Leendert Janssen Patijn met Aeltje Pieters j. d. beyde van Schiedam.

5 December 1666 Item Cornelis van der Graef j. m. met Pleuntje Willems, beyde van Rotterdam.

20 Maart 1667 Josua van Bloklant j. m. met Jannetje Wijnants j. d. beyde van Rotterdam.

1 Mey 1667 Item Matteus Arientse Verbrugge, wed^r met Stijntje Plaet, wed^e beyde van Rotterdam.

8 Mey 1667 Item Louris Willemse Slingerlant j. m. met Dirckje Huybrechts van Klaveren j. d. van Delft.

17 Juli 1667 Item Goossen Cornelisse Pijl j. m. met Maria Jans Vermaes j. d. beyde van Rotterdam.

23 October 1667 getrout Guilliam Harmense Cloeck j. m. en Ariaentje Teunis van der Vliet j. d. beyde van Vlaerdingen.

4 November 1667 Item Cornelis Janssen van Andel met Neeltje Claes, beyde van Rotterdam.

29 Januari 1668 Item Marinus Pieterse Lafleur met Grietje Tomas, beyde van Delft.

5 Februari 1668 Item Jan Danielse Montenij met Heindrina van der Graef, beyde van Rotterdam.

25 Marty 1668 Item Harmen Harmens van der Bilt, wed^r met Marya Abrahams de Jonge j. d. beyde van Schiedam.

22 April 1668 Item Gillis Plateelschilder j. m. met Aeltje Jans Verdonck j. d. beyde van Delft.

10 Juni 1668 Item Jacobus van der Houve j. m. van Delft met Anthonia Franken j. d. beyde van Rotterdam.

19 Augustus 1668 Item Tielemans Bax met Aeltje Aegniets j. d. beyde van Rotterdam.

25 November 1668 Item Jan Hermensse van der Valk met Ariaentje Maertens van Delfshaven.

25 November 1668 getrout Jacob Cornelisse van Wettem met Neeltje Jans j. d. oock van Delfshaven.

16 December 1668 Item Cornelis van Rijn j. m. wonende alhier met Trijntje Arients, wed^e wonende in de Parochie van den Bergh.

23 December 1668 Item Heyndrick Thijsse Coningh j. m. met Neeltje Claes j. d. beyde van Schiedam.

23 December 1668 Item Arij Arientse van der Mijl j. m. met Diewertje Jans j. d. oock van Schiedam.

27 Januari 1669 Item Staats Adriens van Hoogstraten j. m. van Dort met Catharina Dircks, wed^e komende met attestatie van Rotterdam.

3 Maert 1669 Item Philips Pieterse Hodenpijl j. m. met Hilletje Jans van Rodenrijs van Schiedam.

24 Maert 1669 Item Paulus Willemse Pauw j. m. met Catharina Jacobs j. d. beyde van Rotterdam.

22 April 1669 Item Nicolaus Maertense Deynoot, wed^r met Geertje Lourens van der Schans j. d. beyde van Rotterdam.

5 Mey 1669 getrout Symon Arientse van der Pijl j. m. met Janneke Thijsse van der Blok j. d. beyde van Delft.

2 Juny 1669 Item Johan Stanley met Annetje Israels met attesttaie van Rotterdam.

4 July 1669 Item Carel Jacobse Blankert j. m. met Barbara Jacobs van der Laan oock beyde van Schiedam.

28 July 1669 Item Jan Janse Loopuit met Neeltje Jans, wed^e van Schiedam.

6 October 1669 Item Jacob Cornelisse van der Willigen met Geertruy Hendriks beyde van Rotterdam.

13 October 1669 Item Jan Benard met Anna Boutron beyde van Rotterdam.

3 November 1669 Item Willem de Seeuw wed^r van Rotterdam met Catharina de Reus j. d. van 's Gravenhage.

1 December 1669 Item Johannes van der Horst, wed^r met Jannetje Gillis j. d. van Rotterdam.

29 December 1669 Item Meester Cornelis Cnol j. m. met Neeltje Simons van der Werf j. d. beyde wonende alhier.

2 Maert 1670 getrout Lenart Abrahams Hooft j. m. met Geertruyt Adams j. d. beyde van Rotterdam.

9 Maert 1670 Item Guiliam Doma j. m. met Lijsbeth Willems wed^e beyde van Schiedam.

2 November 1670 Item Denijs du Croix met Sijtje Jans beyde van Rotterdam.

9 November 1670 Item de heer Secretaris Johannes van Lodensteyn, wed^r met Magdalena van Rijn j. d. beyde wonende alhier.

23 November 1670 Item Abraham de Raet j. m. met Grietje Daniels oock van Rotterdam.

23 November 1670 Item Steven Ballaert, wed^r met Sara Jans van der Bot oock van daer.

25 December 1670 Item Evert van der Bijl j. m. met Helena Anthonis van der Graef j. d. beyde van Delft.

11 Februari 1671 Item Adriaen Hoogendijk j. m. met Adriana Wenssen komende met attest. van Delft en Rotterdam.

4 Marty 1671 Françoys Biemont j. m. Secretaris van Charloys met Petronella Krevels j. d. van Rotterdam.

15 Marty 1671 getrout Dominus Immanuel Nieuwentijt? Predicant tot Grafdijck met Juffrou Debora van Dam, wonende tot Rotterdam.

30 Maert 1671 Item Pieter Cornelis Brero j. m. van Rijswijck en Dirckje Ariens j. d. van Delft.

3 Mey 1671 Item Pieter van Bueren j. m. met Christina van Doren j. d. beyde van Rotterdam.

18 October 1671 Item Jan Ottozn. Havelaar met Annetje Abrahams oock van Rotterdam.

29 November 1671 Item Dirck Govertse van Loon met Maria van der Hoeve, beyde van Rotterdam.

27 December 1671 Item Pieter Leynierse Stael j. m. met Aegje Willems j. d. beyde van Delfshaven.

Medegedeeld door A. Verschoor
te Overschie.

(Wordt vervolgd).

Aanteekeningen uit de trouwregisters te Sluis.

(Vervolg).

1687. 18 Mey. attest gegeven naar Middelburg d'Hr. en Mr. Annet van der Schuur, Schepen Slants van den Vrije met Juffr. Anna Jacoba Beeckman j. d. van Middelburg.

3 July. Pieter Tollenaar j. g. won. bewester Eede met Josijntje Wijting, wed^e van Marines de Munter.

29 July attest naar Retranchement Stoffel Willemoens j. m. met Lysbeth le Faver j. d. beyde won. alhier.

1687. 24 Juli. Theodorus Gerhardi Luytenant met Juffr. Angelina Hubregts, beide won. in Vlanderen.

14 Septr attest naar St. Anne. Pieter Goeman, wed^r van Lysbeth v. Kerckhoff van Ysendijk met Suzanna van der Place j. d. van Aardenborg.

1688. 4 Januari te Zuytzande, François Palm, vaandrick van de Captn Jan Palm met Juffr. Apollonia Lips beyde won. alhier.

14 Maart op de Eede. d'Hr. Willem Suytlandt, Lieut. Colonel, Commandeur en Majoor der Stadt Sluys, wed^r van Mevr. Susanna van Hecke met Juffr. Maria van der Linge j. d. won. alhier.

29 Maart attest naar Geertruidenbergh. Jan Wijnands j. m. uyt het landt van Cleve, dien^de onder de comp. v. d. Captn Takema met Janneken Burggraef j. d. van Oosterhoudt won. tot Geertruidenbergh.

9 Mey tr. op d'Eede. Abraham Willemoens j. m. met Geertruy Meermans j. d. won. beyde alhier.

27 Mey Carel van Schermbeeck, wed^r dien^de onder de Hr. Captn Voorst met Pieternella Jans van Heusden.

22 July. Jillis Steelandt, wed^r met Mary van Suyt wed^e van Christiaen van Guylickem.

22 July. Pieter Steelandt j. m. met Josina de Smit j. d. won. alhier.

8 Aug. attest naar Zzee. Theodorus van der Musselen, wed^r van Catharina Nemegheer won. alhier met Maria Ellepoele j. d. van Haemstede won. tot Ziericzee.

20 Nov. ondertr. Anthony Pas j. m. adelborst onder de comp^ie van d'Hr. Majoor Baron van Heyde met Mechteld Laurensen van den Heuvel j. d. van Oirschot, won. tot Nederhemert.

1689. 2 January attest naar Middelburg. Jan Thijssen j. m. van Amsterdam, dien^de onder de comp. v. d. Captn Backer met Cornelia Jans j. d. van Gorkum.

6 Januari. Willem Tijsen, dien^de onder Captn Muers met Francijntje Jans j. d. van Middelburg.

27 Januari tr. tot St. Anne. Nicolaes Swanke, Griffier deser Stede met Juffr. Suzanna Sluymers j. d.

12 April attest na 't Sas van Ghent. D'Hr. Louwe François, Leutenant vande artellerie en ordinaris-Ingenieur, wed^r van Juffr. Jacoba Crayevangers, met Juffr. Maria van Gansbeeck, wed^e van d'Hr. Hendrick Adolphus, won. op 't Sas van Ghent.

1 October ondertr. 19 Dec. attest naar Cadsant. D'Hr. Johan Palm, Luytenant onder de Comp^ie v. d'Hr. overste Luytenant Palm j. m. van Dordrecht met Juffr. Helena Clara Lips j. d. van Sluys.

8 Dec. Hendrik Westerman j. m. dien^de onder Capt_n Roqueserviere van Oostburg met Margrijta Jurjes j. d. van Wesel.

11 Dec. attest naar Hulst. D'Hr. Pieter Tempelaer, vendrich onder d'Heer Grave Johan van Hoorn met Johanna Jacoba Scoock j. d. van Hulst.

5 Jan^i 1690 tr. te Retrenchement Willem van Reynevelt j. m. uit den Haegh met Lijsbeth van Jierschot, w^e van Wouter Money won. beyde alhier.

12 Febr. tr. tot St. Anne. Coenraat Floris Bosman j. m. dien^de onder de comp. van sijn Excell. d'Hr. Grave van Hoorn, Gouverneur met Jannetje Willemoens, wed^e van Jacob Streeskercke.

23 April 1690 attest naar Zuidsande. Hermannus Pistorius j. m. van Goeree met Jacomyna Ellieul j. d. van Sluys, won. beyde alhier.

11 Mai. Cornelis van Oyen j. m. van Batenburg, dien^de onder sijn Excell. Graaf Willem van Hoorn met Maria Hubregts van Zierkszee, wed^e van Pr Tomas.

12 Oct. Hendrick de Heus j. m. van Dordrecht met Johanna Maertens van Sluys.

10 Sept. attest naar Middelburg. Stoffel Willemoens, wed^r met Madelena den Hollander j. d. won. beyde alhier.

19 Oct. Eevert Speelman, w^r van Katryna Michiels. dien^de onder d'Hr. Captn Mauregnault met Jacomyne van Beine, wed^e van Ferdinant van Eeckhout.

29 Oct. attest naar Vlissingen. D'Hr. Abraham Craye out-Burgemeester deser stede, wed^r van Juffr. Anna St. Arragon met Juffr. Maria van Pradellis, wed^e v. d'Hr. Nicolaas Hendriks.

15 Dec. attest naar Aardenburg. Daniël Martijn, w_r van Magdaleena Mangelaars met Tanneke Vermeere j. d. van Aardenburg.

28 Dec. J . . . . Roelofs j. m. dien^de onder de comp^ie v. d'Hr. Luit. Collonel de Sint Amandt met Anna Margryt van Kouwenburg, wed^e van Charel Persoon.

17 Dec. attest om ten Bosch te tr. D'Hr. Joost van Gent j. m. van Bommel, Capteyn onder het regiment van d'Hr. van Essen in garnisoen alhier, met Maria Florentine Ruysch j. d. van den Bosch en aldaar woonachtich.

8 Mey 1691 attest naar St. Anne. Pieter Cornelissen j. m. van Flissingen met Maria Roelants j. d. van Sluys.

14 Juni. Paschier Allart, wed^r van Helena Everts, serg^t onder d'Hr. du Cerceau met Hester Brandts, wed^e van Willem van der Pol.

2 Sept. attest gegeven om buyten te tr. D'Hr. Cornelis Haiman, Schepen des lands van den Vrije met Jufv. Maria Weits, w^e v. d'Hr. Mr. Cornelis Eversdijk.

12 Sept. op de Bresjes getr. D'Hr. Maerten Maertens Schepen deser stede, w^r van Juffr. Maria Ossewaarde met Juffr. Apolonia Sentsen, wed^e van Philippus Boncket won. tot Vlissingen.

15 Nov. David Breyer j. m. sergeant onder de Hr. Captn Cloos met Anna Margryta Hillebrandts j. d. van Boeckholt.

11 Nov. attest naar Vlissingen. D'Hr. Andries Caen j. m. van Sluys met Juffr. Anna de Moor j. d. van Vlissingen.

29 Nov. Louwerens de Munck, wed^r van Jannetje Huige met Isabella Mijll, wed^e van Leendert Veerman.

2 Januari 1692. Pieter Mestag j. m. won. in de bewestereede met Martijntje Blondeels, wed^e van Adriaan de Viller.

3 Jan. Momma Reinstern, Luy^t van d'Hr. Captn Kerckwijck, w^r van Anna Maria Godbij met Louise Salibos j. d.

17 Feb. attest naar St. Anne. Cornelis Busdom j. m. van Sluis met Catelijntje Phlips j. d. van Vlissingen.

28 Feb. Jan Gosens, wed^r met Geertruyt Abrams van der Ham, wed^e van Berent Nibbelinck.

8 Maart. Paulus van der Heyde, w^r adelborst onder de comp^ie van Captn Beuker met Pieternella van Kerrebroeck j. d.

9 Maart attest naar St. Anne. Dominicus van Hegenheim j. m. Faendrik onder 't regiment van van Essen met Juffr. Anna de Gai.

17 April. Jan van Lennip j. m. Corporaal onder de comp. van d'Hr. Captn Wolfsen met Johanna Fenix j. d. van 't huys te Gennip.

4 Mey attest naar Middelburg. Johannes Clous j. m. van Biervliet met Maria de Boodt j. d. van Isendijcke.

8 Mey. Michiel du Boys, w^r met Josijntje van Petegem, wed^e van Pieter Hoenix.

1 Juni attest naar Retrenchement. Jillis Hardevelt j. m. van Sluys met Sara van Couwenhoven j. d. beide won. alhier.

30 Juli tr. te Rotterdam. Mr. Johannes Ketel j. m. ontfanger van de Kerkegoederen deser stede met Suzanna Stampers j. d. won. beyde alhier.

14 Aug. Jacob Roelants j. m. dien^de onder d'Hr. Adam Palm met Isabella Inbona j. d. van Brugge.

2 Oct. Jacob St. Arragon, w^r met Margriete van Doesborgh, w^e van Pieter Steyne won. beyde alhier.

13 Nov. Hugo van Eyk j. m. met Margrytie Hendriks j. d. van ter Goes.

5 Nov. Pieter van Vianen, wed^r van Lijsbeth Passanes met Janneke Mesure j. d. won. tot Oostburg.

22 Oct. Claeis Verheye j. m. van der Hofstede met Maria Dircks, w^e van Paschier van de Velde.

4 Dec. Gerrit Hugo, w^r van Tannetie Hendriks met Geertruit van Gijling j. d. van Brevoort, won. alhier.

24 Dec. Isak van ter Veere, w^r van Margriete Braam tot Baarsande met Gooltie de Baare wed^e van Matheus van Over'tvelt.

8 Januari 1693. Hermanus van Kouwenhove j. m. met Tanneke Verhaerbrugge j. d. beide won. alhier.

25 Jan. getr. Den 26 Dec. 1692 zijn ten huyze van den E. Heer Burgermr. Nimmegeer wettigh ondertrouwt de Hr. Jacob de Smijter, w^r van Juffr. Jannetie van der Blosse met Juffr. Katharina Molkeman j. d. van Ysendijck, won. tot Leerdam.

1 Feb. Willem Nacke j. m. Sergeant onder d'Hr. majoor Beaumon met Anna Beyers.

9 Feb. tr. te Retrenchement. De Heer Wiljam Murray major van 't regiment van de Cornel Graham met Jufv. Albartyna Maurijs de St. Amand.

23 Feb. attest naar 't Retrenchement. 7 Feb. ten huyse van de bruydt praesentibus senioribus sijn ondertrouwt Willem van Rijnevelt, w^r van Elisabeth van Ierschot, met Martina Meyer, w^e van Josua de Vloo, beyde won. alhier.

3 Mey attest naar 't Retrenchement. Kristophel Bartolfs, wed^r van Beatris Louwa met Agnes Schurmans j. d. won. alhier.

5 Mey attest naar St. Anne. 17 April ten huyse van de E. Hr. Mattheuz presentibus senioribus sijn ondertr. Johannes Verstraete j. m. van Sluys met Cornelia Mattheuz j. d. van Sluys beyde won. alhier.

27 Mey. Jan Diemen, w^r van Aeltie van Hattingen, sergeant onder de luyt. coll. Vridrop met Anthonette de Swart j. d. van Breda. won. alhier.

17 Juny. Jacobus Brandt j. m. won. in de Noortpolder met Lucretia van Marsenhoven j. d. won. alhier.

29 Juni. Hans Jacob Meyer, w^r dien^de onder de comp. v. d'Hr. Captn Moulert met Margje Bas, w^e van Jan Haverhals.

19 Juli 1693 tr. te Voorburgh. d'Hr. Pieter Tijssen j. m. van ter Veer, Rentmeester van d'Heeren Staten van Zeelant over d' Oost Wateringen van Walcheren met Juffr. Sara Catrina Parent j. d. won. alhier.

— Aug. attest naar den Haege. Clement van Affelen j. m, van Aernhem, won. tot Sluys met Josina de Graef, won. in 's Gravenhage.

19 Aug. Bernard Steenkool, w^r van Tannetie de Mets met Josina Vergouwe, w^e van Steven van den Berghe.

8 Oct. Adriaen van de Walle, w^r van Maria Macqui met Jannetie Willemz, wed^e van Adriaen Baers.

25 Nov. Jacobus van der Schure, w^r van Esther Damas Cleymans met Dirkie van Loo, w^e van Johannes de Pijper, beyde won. alhier.

21 Dec. attest naar 't Cadsantse dorp. Noë Allardt j. m. van Nieuwvliet, won. op 't Cadsantsche dorp, met Johanna Meyers j. d. van Sluys.

6 Januari 1694 tr. te St. Anne. Jan Hertogh j. m. van ter Gouwe, won. tot Bodegrave, met Kornelia de Koningh j. d. van Sluys.

31 Dec. 1693. Adam van der Kesel, w^r van Kornelia van Hemert, adjudant van de overste Swansbel, met Martha Ravesteyn j. d. uit de Ketel beyde won. onder ons.

7 Januari 1694. Pieter Martijn j. m. van Gent, Cadet onder de comp^ie van d'Heer Captn Joris Backer onder 't Regim^t van sijn Excell. d'Heer Graeff van Hornes, met Juffr. Mary Oostwalt j. d. won. beyde alhier.

18 Jan. attest gegeven om tot Brugge te tr. Volgens attest van D. de Man, predikant van de brigade van Schate (?) tot Brugge D'Hr. Gerard Johan van der Abt (Haept) Luytenant in 't Regiment van sijn Excell. d'Hr. Grave Willem van Hoorn met Juffr. Jenne (Johanna) Thérèse Cuupere (Cuypere) jonkvrouwe won. binnen Brugge.

1 Febr. 1694. D'Hr. Lodewijk Lemnius, won. tot Ysendijke met Juffr. Josina Taispel alhier.

18 Feb. Jan van Nassau j. m. dien^de onder de comp^ie v. d'Hr. Captn Meurs met Lijsbeth la Crey j. d. won. alhier.

4 Maart. Pieter Maertenz j. m. van Gulick met Geertruyt Hagedoorn j. d. van 't Stight Munster.

6 Mey. Pieter de Man j. m. met Lijsbeth Simpelaers won. beyde alhier.

31 Mey attest naar Franeker. Marten Herema j. m. won. alhier met Klara Reusingh j. d. won. tot Franeker in Vrieslant.

13 Juni attest naar Suytsande. Lenaert Daems, w^r van Jacomijntje Maertens met Juffr. Adriana Noorman w^e van d' overleden Hr. Johan Salibos Lieutenant van d'Artilerije.

15 Juli. Kornelis Smallegangh j. m. van Saemslagh met Jannetie Verschelt w^e van Christiaan van Roye won. alhier.

12 Juli. Hermanus van Couwenhove, w^r van Tanneke Verherbrugge met Johanna van Grevenbrouck j. d. van Strien won. te Aerdenburg.

4 Oct. attest om elders te tr. De Heer Jacob Boogert w^r van Juffr. Françoise Engels, won. tot Vlissinghen met Juffr. Katharina de Bacquere j. d. van Sluys won. alhier.

14 Oct. Philip Picaar, w^r van Selie Alars met Maria Engels, w^e van Jan De pon beyde won. alhier.

21 Oct. Robbert Joosten de Bruyn j. m. van Capelle op d'Isel met Anna van Kouwenhoove j. d. won. alhier.

16 Dec. Caspar Ditmar j. m. dien^de onder d'Hr. Captn van der Grave met Antonette Stevens, w^e van Christoffel Helwijk.

2 Januari 1695 tr. te St. Anne. Albertus Verheyne j. m. met Jacoba Dekkers j. d. won. beyde alhier.

20 Januari Marinus Gabeloose, w^r diende onder Hr. Majoor Coolwijk met Maria de Castele, won. alhier.

8 Febr. tr. te St. Anne. Jan van de Kasteele, w^r van Leentje Gous met Sara Roulands, w^e van Haye van Imbervelt.

20 Febr. tr. te St. Anne. Pieter de Ruyter j. m. chirurgijn onder Captn Reick met Maria Ravestein j. d. won. alhier.

12 April. Hans Koen, korporaal onder Captn Moulart met Reckie van Santbreuk j. d. van Wijk te Duerstede, won. alhier.

4 Mey. D^s David Hovendaal j. m. van Rotterdam, bedienaar des goddelijken woorts tot Scherpenisse met Juffr. Josina Mattheusse j. d. van Sluys.

9 Mey tr. te St. Anne. Johannes Bovy j. m. van Sluys met Dirkjen Kosters j. d. van Willemstad.

15 Mey attest naar Retrenchement of elders. Absalon Sanders j. m. van Sluys met Adriana Otermans j. d. van Sluys.

5 Mey. Kornelis de Beaufort j. m. van Hulst vendrigh onder de overste Luyt^n Virui met Louise Salibos, w^e van Momma Rijnsterre, won. onder ons.

17 Juny ondertr. Adriaan Palm, vendrig onder 't Regiment van de overste Soutlant in de comp^ie van Captn van der Horst j. m. van Dort, met Johanna van der Vlies j. d. van Dort, won. tot Breda, dog onder die conditie dat bij aldien binnen den tijd van 3 weken, geen bescheyd van 't consent van sijn moeder werd ingebragt, dat de ondertrouw nul en van geen waarde sal zijn.

17 Aug. Jacobus van der Schuere, w^r van Dirkje van Loo met Aeltje Durings j. d. van Cooltjesplaate.

19 Oct. attest naar Nieupoort. Jan Simons, Serg^t onder Captn Kinschot, w^r van Sara Harte met Margarita de Nieuw, w^e van Jacob van Kerkwijck.

21 Nov. 1695 attest na Nupoort. Jan Suermond j. m. van Kortrijk dien^de onder Captn Kinschot met Anna Blankers j. d. van Sluys, won. onder ons.

16 Febr. 1696. Olivier van Alphen, sargiant onder Captn de la Grange met Anna Vergouwts, w^e van Pieter de Nijs, won. alhier.

8 Dec. 1695. Jan Bibouw j. m. van Ysendijcke met Maria Adamsz j. d. van Sluys, won. onder ons.

1 Januari 1696 tr. te St. Anne. Jacob Cuyk van Mierop, w^r van Cornelia Smout, Luytenant onder de overste Luyt^n Promont met Josina Koorde j. d. van Ysendijk, won. alhier.

Sluis, J. A. Dorrenboom.

(Wordt vervolgd).

Geslacht van Eyck de Bruxelles, van Berch Eyck of Berg Eyck (1).

(Met een plaat).

I. Jan Huybrechtsen van Eyck, huwde met Elisabeth van Bruxelles, waaruit:

II. Bartholomeus van Eyck genaamd van Bruxelles, huwde Maria van Bruxelles, waaruit:

III. Jan Hubert van Eyck genaamd van Bruxelles, hij kreeg de drie heidebloempjes in het wapen tijdens Keizer Maximiliaan en was gehuwd met Helena Backs Johansdochter. Uit hun huwelijk:

1°. Maria van Eyck, huwde Willem Heeus.

2°. Bartholomeus van Eyck genaamd van Bruxelles, die volgt IV.

IV. Bartholomeus van Eyck genaamd van Bruxelles, heer van het huis Berch Eyck, huwde met Elisabeth van Lömel van Laer, dochter van Jan en van N. N. van Gestel. Uit hun huwelijk vier kinderen:

1°. Johan van Berch Eyck, huwde met Elisabeth de Voocht.

2°. Helena van Berch Eyck, non te Orthen.

3°. Bartholomeus van Berch Eyck, die volgt V.

4°. Laurens van Berch Eyck, stierf ongehuwd.

V. Bartholomeus van Berch Eyck, geboren in 1535, overleden in 1603; hij huwde Aleid Momme, die 5 of 15 April 1601 stierf, oud 67 jaar, dochter van Johan Momme en van Aleid Barmentlo (2). Zij waren de ouders van drie kinderen:

1°. Elisabeth van Berch Eyck, huwde met Johan de Reuver Anthoniszoon, weduwnaar van Marytje van Hasselt.

2°. Mr. Johan van Berch Eyck, die volgt VI.

3°. Aleid van Berch Eyck, overleden 13 December 1636 en was gehuwd met Hendrik Bomer.

VI. Mr. Johan van Berch Eyck, huwde eerst Elisabeth Lijster, daarna met Elisabeth van Dompselaer, overleden 3 Augustus 1613, dochter van Gerrit, schepen van Utrecht en van Aleyda van Amerongen.

Uit het 1e huwelijk één zoon en uit het 2e drie kinderen:

1°. Mr. Bartholomeus van Berch Eyck, advocaat, rentmeester en ontvanger te Rhenen, overleden in 1659, huwde met Geertruid van Heurn, geboren 26 Juli 1617, overleden in 1679, dochter van Mr. Thomas en van diens eerste vrouw Deliana Hessels. Uit hun huwelijk werden te Rhenen twee kinderen gedoopt, waarvan een schijnt gehuwd te zijn geweest (1).

A. Margriet van Berch Eyck, gedoopt 4 April 1649.

B. Karel van Berch Eyck, gedoopt 19 Juni 1653.

2°. Aleid van Berch Eyck, sterft ongehuwd.

3°. Gerrit van Berch Eyck, die volgt VII.

4°. Margaretha van Berch Eyck, overleden in 1673. Zij huwde 18 Mei 1635 met Adriaan van Heurn, geboren 26 September 1613, secretaris van het kapittel van St. Jan te Utrecht, overleden 25 Maart 1658, broeder van Geertruid van Heurn, voornoemd.

VII. Gerrit van Berch Eyck, burgemeester van Rhenen, huwde met Catharina Elisabeth de Cupere tot Berg Ambacht, dochter van Christiaan en van Maria Magnus en weduwe van Jurriaen van Lennep, heer van Biljoen.

Uit hun huwelijk:

1°. Thomas van Berch Eyck, raad te Rhenen, huwde Cunera van Lennep, geboren na 1657, dochter van Jurriaen en diens eerste vrouw Catharina Elisabeth de Cupere. Of uit dit huwelijk kinderen zijn, is niet aangeteekend.

2°. Gerard Jan van Berch Eyck, die volgt VIII.

3°. Lumea Elisabeth van Berch Eyck, ongehuwd overleden.

VIII. Gerard Jan van Berch Eyck, geboren te Rijnsseveen, huwde in 1699 (ondertrouwde te Bergen op Zoom 29 Juli 1699) met Maria Catharina Sweseringe, dochter van N. N. en van N. de Cupere van Berg Ambacht.

Uit hun huwelijk acht kinderen:

1°. Catharina Elisabeth Cornelia van Berch Eyck, ongehuwd overleden.

2°. Anthony Joan van Berch Eyck.

3°. Gerhardina Jacoba van Berch Eyck.

4°. Werner Jacob van Berch Eyck, die volgt IX.

5°. Lumea Constantia van Berch Eyck, gehuwd te Utrecht in Maart 1728 met Laurens Storm van 's Gravesande, geboren te 's-Hertogenbosch 10 October 1704, J. U. D., was officier in het regiment van Pallandt, ging in 1737 als secretaris naar Essequebo en werd in 1742 commandeur dier kolonie, repatrieerde 17 Juni 1750 en werd 17 Augustus 1750 gouverneur-generaal over de koloniën Essequebo, Demerary, enz., en overleed 14 Augustus 1775, zoon van Pieter en van Alpheda Louisa van Luchtenburgh.

6°. Christina Maria van Berch Eyck, huwde met N. Bert.

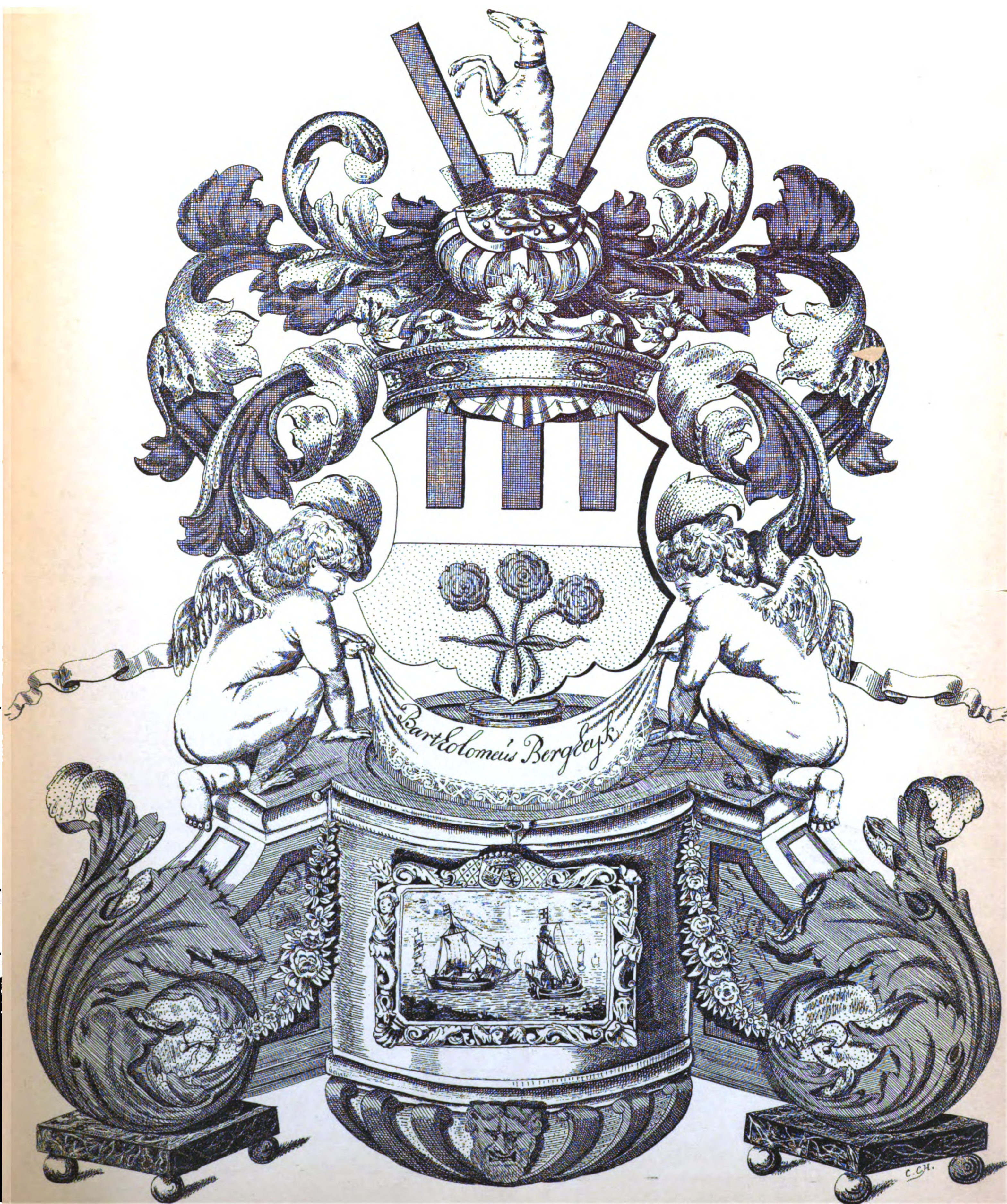
---

(1) Het wapen, ofschoon zonderling gebroken, doet vooral ook denken aan de afstamming uit het aloud Brabantsch geslacht van Eyck. Ook met andere attributen komen de verkorte palen voor bij geslachten, die eveneens uit dit geslacht van Eyck gesproten zijn.

(2) Zie H. M. WERNER, *Bijdrage tot de genealogie van het geslacht Mom*, blz. 78 en 79.

(1) Wellicht is dan uit dat huwelijk Bartholomeus van Berch Eyck, die 18 November 1750 stierf; hij woonde te Rotterdam en was te Leiden gehuwd met Agatha Poock, geboren 5 October 1695, dochter van Mr. Hendrik en van Jacoba Walkier.

Behoort bij N°. 10 van het Algemeen Nederlandsch Familieblad, 5e jaargang.

7°. Christiaan van Berch Eyck, sterft ongehuwd.
8°. Simon Cornelis van Berch Eyck, luitenant, vertrok naar West-Indië en huwde Catharina Elisabeth van Geelkerken.
9°. Frans Dirck van Berch Eyck, majoor, later luitenant kolonel, huwde 6 October 1754 met Cunira Victoria van Burmania, overleden te Oosterlittens 25 September 1770, dochter van Sjuck Tjaert en van Maria Helena van Inthiema. Uit dit huwelijk:
A. Herman Johan van Berch Eyck, raad van Gorinchem in 1777, huwde met Catharina Swaen van Poederoyen. Zij schonk hem drie kinderen:
aa. Simon Cornelis van Berch Eyck, ongehuwd overleden.
bb. Herman Johan van Berch Eyck, ongehuwd overleden.
cc. Catharina Elisabeth van Berch Eyck, huwde N. N. Parot.

IX. Werner Jacob van Eyck de Bruxelles, gezegd van Berch Eyck, geboren 9 Februari 1706, luitenant-kolonel en commandant te Utrecht, overleed aldaar 26 Februari 1795. Hij huwde met Mylady Helena Geertruid de Wilmot, dochter van Arnaud en van Catharina Maria Traey. Uit hun huwelijk:
1°. Antonie Johannes van Berch Eyck, gedoopt te Veurne 2 October 1735.
2°. Laurens Lodewijk van Berch Eyck, die volgt X.
3°. Gerard Pieter van Berch Eyck.
4°. Johan van Berch Eyck.
5°. Jacob Leonard van Berch Eyck.
6°. Theodora Jacoba van Berch Eyck, geboren te Doornik in 1741, overleden te Tiel 8 Mei 1825, gehuwd eerst te Utrecht in 1764 met Mr. Abraham Alewijn, geboren 9 Januari 1742, overleden te Utrecht, zoon van Matthias en van Maria Agneta Scherenbergh; daarna mede te Utrecht 2 Juli 1769 met Willem Adriaan van Oyen, heer van Drakenburg te Herwijnen, geboren te Tiel 4 Februari 1742, kapitein van de admiraliteit op de Maas, later (1795) burgemeester van Tiel, enz., overleden te Arnhem 7 October 1795, zoon van Hendrik Jan en van Gijsberta van Eck (1).
7°. Catharina Elisabeth Cornelia van Berch Eyck.
8°. Elisabeth Constantia van Berch Eyck, huwde N. N. van Liesvelt.
9°. Gerard Pieter van Berch Eyck.
10°. Gerard Johan van Berch Eyck.
11°. Frans Arnold van Berch Eyck.

X. Laurens Lodewijk van Berch Eyck, geboren te Namen, overleed op Rio Demerary 13 Mei 1763. Hij huwde 28 Januari 1756 met Maria Catharina Storm van 's Gravesande, geboren op Rio Demerary 27 Augustus 1734, overleden te Soestdijk op Rio Demerary 17 April 1771, dochter van Laurens en van Lumea Constantia van Berch Eyck voornoemd; zij hertrouwde 15 October 1766 met Mr. Jan Cornelis van den Heuvel.

Hunne kinderen zijn:
1°. Constantia Lumea van Berch Eyck, jong overleden.
2°. Constantia Louisa van Berch Eyck, geboren 10 Maart 1758, overleden op Rio Demerary 15 Mei 1799, gehuwd met Carel Brandes, oud secretaris van Essequebo, zoon van Carel, rector te Bodegraven, twee kinderen.
3°. Helena Lumea Elisabeth van Berch Eyck, geboren 6 April 1760.
4°. Laurentia Geertruida Jacoba van Berch Eyck, geboren 22 October 1763, leefde in 1801 te Middelburg, gehuwd op Rio Demerary in 1780 met Dirk Hendrik Macaré, geboren te Middelburg 24 Augustus 1756, vertrok 25 Augustus 1775 naar Demerary, werd aldaar raad en vendumeester, repatrieerde in 1785, werd baljuw van Middelburg en overleed aldaar 23 December 1792, begraven te Serooskerken, zoon van Mr. Dirk, heer van Serooskerke en Hondegems-ambacht, enz., en van Cornelia Elisabeth Cau.
5°. Laurens Warnard van Berch Eyck.

Of onderstaande personen tot dit geslacht behooren, is niet uitgemaakt.

Hendrik van Bergeyk, in 1556 pastoor te Vosmeer.

Jan van Bercheyck, secretaris van Schoonhoven in Augustus 1573 in plaats van Jan van Hoef.

Hendrik van Bergeyk van Dordt trekt uit als volontair in 1673.

Johannes Bergeik, klerk ter griffie van den hoogen raad van Holland, huwde 25 Mei 1738 met Allegonda Oosterdijk.

Laurens van Bergeyk, geboren te Waalwijk in 1744, overleden te Gorinchem 30 April 1830, gehuwd te Dordrecht 5 Mei 1774 met Adriana Uythoven, j. d. van Sprang.

Johanna van Bergheyk, begraven te Rotterdam 24 Juni 1783, oud 59 jaar, gehuwd met Anthony van den Bijllaard.

Hermanus van Berg Eyk, leefde te Rotterdam in 1771.

Uitgemaakt is het ook niet voor wien de hierbij gaande wapenplaat, die fraai in kleuren op perkament bewerkt, in het Genealogisch Heraldisch Archief berust, vervaardigd werd (Denkelijkelijk voor Bartholomeus, die een voornaam koopman en reeder te Rotterdam was, gehuwd met Agatha Poock). Aanvullingen en belangrijke mededeelingen ontvingen wij bereids van Jhr. E. F. Storm van 's Gravesande van den Bramel; hij ontvange daarvoor onzen dank. Meer bijdragen zullen recht welkom zijn.

(1) Zie *Stam- en Wapenboek* art. van Oyen.

De heraldiek op de tentoonstelling van Oude en Nieuwe Kunstnijverheid te 's-Gravenhage.

De nationale tentoonstelling van oude en nieuwe kunstnijverheid in de Koekamp te 's-Gravenhage is geëindigd en behoort weder tot de geschiedenis. Wij kunnen niet nalaten met een enkel woord in ons blad gewag te maken van de heraldiek op deze tentoonstelling, en kiezen daarvoor nitsluitend de inzendingen in de afdeeling der nieuwe kunst tot ons onderwerp.

De vraag doet zich voor, hoe staat het thans met de beoefening der wapenkunde in ons land met betrekking tot de kunstnijverheid. Het antwoord ons door deze tentoonstelling geleverd is niet gunstig; bij nauwkeurige beschouwing moeten wij helaas bekennen, dat dit over het algemeen nog slecht is en er betrekkelijk weinig vooruitgang is te bespeuren met een twintigtal jaren vroeger, sedert wanneer de wetenschappelijke beoefening der heraldiek in Europa, ook in ons land, zulke vorderingen heeft gemaakt. De reden daarvan is enkel, dat de industrieëelen nog niet begrijpen wat een wapen is en welke de eischen zijn door de wetenschap en het artistiek gevoel gesteld om een wapen juist en smaakvol voor te stellen. Dat men in ons land goede en smaakvolle wapens kan voortbrengen, dit bewijzen de inzendingen der teekenaars en schilders, die zich uitsluitend op de heraldieke kunst toeleggen. Van deze waren op de tentoonstelling vertegenwoordigd de heeren P. A. de Graaf te Arnhem, J. E. van Leeuwen en J. M. Lion te 's-Gravenhage en de beide heeren Wenning te Leeuwarden.

Laat ons hunne inzendingen even nader bespreken.

Men komt er licht toe om vergelijkingen te maken, dit is zonder twijfel zeer moeilijk en het moeilijke daarvan zal ook door de jury gevoeld zijn, waar zij voor de keuze gesteld werd, wie van hen de eereprijs toe te kennen. Ieder van de genoemde wapenkundigen heeft wapens ingezonden, doch de een gaf teekeningen op papier, de ander schilderde op paneel, A gaf enkel wapens, B maakte composities en C leverde een kwartierstaat. Had ieder een wapenteekening op papier gegeven, of een op paneel geschilderd blazoen, de taak zou lichter zijn geweest voor de keurmeesters. Wij bezichtigden de inzending van den heer Lion, wapenteekenaar van den Hoogen Raad van Adel. Deze bestaat uit het zonder twijfel artistiek uitgevoerde wapen der familie Koopmans met het devies «Nec dominus, nec servus», en dat der familie van der Valk in oud-Gothischen stijl, zooals dit eertijds werd gevoerd, en zooals het bij een adelsdiploma uit de 16^e^ eeuw is verleend geworden. Wij kunnen de uitvoering niet dan roemen, doch maakten de opmerking, waarom het verleende wapen in modernen stijl en niet in dien der 16^e^ eeuw afgebeeld. Verder was er een staalkaart van hetgeen de heer Lion alzoo op heraldisch gebied heeft geleverd. Later is bijgevoegd een fraaie teekening over het blazoeneeren in de middeneeuwen. Tot voorbeeld zijn gekozen een paar blazoeneeringen uit het gedicht van den slag van Woeringen A° 1288, nl. van de wapens van den 2^en^ heer van Châtillon en van Jan I, hertog van Brabant. Wij dienen echter aanmerking te maken op het historische van dit tafereel. In het gedicht staat dat wapen *en banier* van dezen heer van Châtillon waren in rood drie palen van vair met een gouden schildhoofd, waarin een zwarte meerl. De ridder echter heeft een banier in de hand, waarop alleen het schildhoofd is geborduurd en zonder meerl. Verder is de eerste Brabantsche hertog gekleed in een harnas uit de helft der vijftiende eeuw, hoewel helm en schild van het jaar 1288 zijn. Dergelijke gebreken mogen een dusdanigen arbeid niet aankleven. Om nog met een enkel woord terug te komen op het eerstgenoemde wapen, blijkt dat de heer Lion groote aanleg heeft voor het decoratieve schilderwerk; dat dit altijd wat ruw blijft en zelden zeer geacheveerd is, ligt in den aard der zaak. Een te sterk overdrijven echter van dit genre is bij het schilderen van wapens niet aan te bevelen, men kan ook al te «artistiek» zijn. Met lof moeten wij gewagen van de wapens der familiën Ruys van Beerenbrouck, Gevers en van Lennep, door den heer van Leeuwen op paneel geschilderd. Deze zien er frisch uit, zijn bepaald fraai geteekend en geschilderd in heldere doch niet te bonte kleuren. Hoewel er geen gebruik gemaakt is van metaal, is toch het goud en zilver zeer goed weergegeven. De wildeman als schildhouder van het wapen van Gevers is goed geslaagd, rustig en toch krachtig, de kop van den leeuw aan de linkerzijde van het schild is minder goed, die bij het wapen van Ruys is veel beter.

Het groote fantasiewapen, als blazoen voor een jachtvereeniging is goed gedacht, artistiek uitgevoerd, fraai en flink geschilderd. Dat van Leeuwen ook met de pen en in waterverf fraai kan werken toont zijn adreskaart, in het midden van zijn inzending gehangen.

Aan den heer Lion is een bronzen medaille toegekend, aan den heer van Leeuwen een eervolle vermelding, welke echter door dezen geweigerd is.

Naast de inzending van hem bevinden zich vele geschilderde wapens van den heer de Graaf, welke blijken geven van naar Duitsche modellen gemaakt te zijn; op de teekening is veel aan te merken, bijv. de schildhouders van het wapen van Pallandt met hun vierkante schouders, de twee stijve Schotten, enz. Hoeveel fraaier is de wildeman door den heer van Leeuwen geteekend dan die wijdbeens staande herkules bij het wapen van van Limburg Stirum. Het schilderen zelf is fraai gedaan. Toch voldoen ons inziens de effen achtergronden beter dan deze gefantaseerde.

Onder de inzending van den heer de Graaf ligt een adreskaart van den heer Joh. Wenning Jr., welke het gevaar opleverde dat oppervlakkige bezoekers hem als den maker van deze serie zouden aanmerken.

De inzending van den heer Wenning bestond uit een vrij groot wapenbord in olieverf, met de fraai geschilderde geällieerde wapens van den Prins von Wied en Prinses Marie der Nederlanden.

De heer Heerke Wenning zond een kwartierstaat in van Jhr. Dr. Tjallingh van Eysinga, st. 1572, op zwarten grond, de wapens in metaal en kleuren, de legende in zilveren letters, hetgeen te somber staat. Wij vinden de wapens te stijf geteekend, het best voldeden ons nog die van het tweede en derde kwartier.

Gaan wij nu de wapens na op voortbrengselen van calligraphie, gravure in metaal en steen, enz. Voor de inzending van het tafereel van den heer Joh. Schmidt, tot onderwerp hebbende Prinses Wilhelmina, het dierbaar kleinood van Nederland, moeten wij de schouders ophalen. Het is zeker van een eerst beginnend calligraaf, daar men nog een vaste hand mist. De keus der letters is slecht en bestaat uit allerlei typen (oud-gothisch naast nieuw-gothisch en renaissance, enz.), terwijl het wapen slecht geteekend en gekleurd is, hoewel de vervaardiger gepoogd heeft een goed model als voorbeeld te nemen. Behalve meer oefening, een betere en vooral meer historische keus van lettersoorten, moeten wij den heer Schmidt aanraden het kleurdoosje van zijn jonger broertje te laten rusten en fraaier verwen te bezigen. Het calligrafisch tafereel van den heer J. C. Bautz, voorstellende het «Onze Vader», is zeer fraai gedaan, doch ons inziens te veel krullen en versieringen, de letters gaan daarin geheel verloren. Voorbeelden van oud Hollandsche schrijfkunst vindt men zeer verdienstelijk van den heer J. Haring te Utrecht. Wij vonden helaas het gebied der graveurs in koper en edelsteen slechts vertegenwoordigd door den heer S. Bosman uit 's-Gravenhage en wij kregen van de heraldieke kennis en smaak van dezen graveur al een zeer min denkbeeld. Slechts weinig wapens waren goed van stijl en het bleek ons dat deze gevolgd waren voor een groot deel naar de wapens uit het *Stam- en Wapenboek van aanzienlijke Nederlandsche familiën.*

Behalve ellendige schildvormen, waren het vooral de lambrequins met hunne dunne, rietachtige uiteinden die ons mishaagden. De wapens op het lederwerk van den heer Merckelbagh te Utrecht waren zeer verdienstelijk uitgevoerd, doch geheel naar Duitsche modellen. Wed. R. Glaser te Nijmegen zond twee wapens in, uit lindenhout gebeeldhouwd, het grootste, in effen kleur geschilderd, was niet slecht gedaan, hoewel het schild van onder te dik was, doch wij misten alweer het echt heraldische, dat «ik en weet niet wat», dat wij nog van onze Duitsche naburen schijnen te moeten leeren. Over het andere, ongekleurd, met de ingezakte griffioenen als schildhouders en de schildverdeelingen over elkander heen gelegd, zullen wij maar niet verder spreken. In de onmiddelijke nabijheid hing een theeblad, gebrand op glas, door den heer K. J. Voerman te Zutphen vervaardigd, waarop het wapen van Nederland en die der provinciën, allen even akelig uitgevoerd. En verder bijna op ieder stuk waar wapens op waren aangebracht, miste men nog de echte heraldiek, en hoevele malen de woorden reeds zijn uitgesproken, nog eens willen wij ze herhalen en heeren architecten, bouwkundigen, industrieelen, graveurs en anderen toeroepen: bestudeert de wetenschappelijke wapenkunde en veredel uw smaak door het beschouwen van goede modellen.

Het wapen van het geslacht van Brugge.

(Aanvulling).

In Nommer 6 van dezen jaargang gaven wij een afbeelding van het wapen van David Jorisz., den stamvader van het geslacht van Brugge, zooals dit door den wapenteekenaar W. van Cleeff vervaardigd was.

De heer Campbell maakte ons opmerkzaam op het emblema dat zich vóór in de beide drukken 1542 en 1551 bevindt van het Wonder Boeck van David Jorisz.

De figuren zijn in hoofdzaak dezelfde. In den druk van 1542, ziet men het monstrum half schaap, half leeuw. Het schaap heeft echter om den kop een heiligenschijn, en de pakken zijn vervangen door een wereldbol. Boven de afbeelding staat:

«Siet datt Lam Gs. welck der Werelt sonden wechneemt. Joan. I. Apoca. vij. Hy sal ghelijck een Schaep ter slachbanck swijghende gheleyt werden: wie datt Lammekin voor sijnen beschaerer sijnen mont niet opdoen. Jesa liij». Onder leest men:

«Juda du bist, u sullen dyne broederen louen; deyn hant sal dyne vianden op den halse sijn (enz. enz.). Juda is een jonghe Leeuw. enz. Siet es hadt ouerwonnen die Leuw die daer is vanden gheslachte Juda, die wortel Dauides. Apoca V. III. Esdre XIJ», enz.

Boekbeoordeelingen en aankondigingen.

Een woord over de inventarisatie van oude gemeentearchieven.

Vergun mij naar aanleiding uwer aankondigingen (op blz. 219 en 220 van dezen jaargang) van mijne u gezonden verslagen en inventarissen een zakelijke en een persoonlijke opmerking.

De bedoeling bij het maken van een inventaris der op onze zomerreizen door mijn voorganger en mij

geordende oude gemeente-archieven is in de eerste plaats tegen nieuwe verwarring zoowel als tegen vervreemding in de toekomst te waken. Bij het bestaan van een inventaris, die elk register, elke portefeuille, elk pak kort en duidelijk met letter en nummer vermeldt, (welke nummering op haar beurt de stukken zelve even duidelijk aangeeft), is contrôle den secretaris, den wettelijken beheerder en bewaarder, mogelijk en gemakkelijk. Wie x + 1 archiefstukken in 1885 onder zijn beheer had, zal ze in 1890 en steeds wanneer hij zijn ambt verlaat of een inspectie ondergaat, kunnen opleveren of zich te verantwoorden hebben. Het komt er dus op aan de grootte van x voor eens te bepalen en te zorgen, dat nacijfering steeds voor bewaarder en controleurs juist kan zijn. Het springt m. a. w. in het oog, dat de vermelding der stukken op deze inventarissen kort moet zijn en de indeeling tevens eenvoudig en aan vorm en aard der archiefstukken evenredig.

Kortheid en beperking bij de bewerking dezer inventarissen zijn bovendien gewenscht:

1° omdat het veld ruim is; Noord-Brabant telt een 225 oude gemeenten (thans over 183 verdeeld) en daarnaast een vrij groot aantal oude waterschappen. Even zoovele archieven zijn dus te ordenen, meermalen onder véél moeite en ten koste van veel tijd.

2° omdat de administratie meer nut trekt, veel beter onderzoekt aan de hand van een beknopten, dan van een wijdloopigen of beschrijvenden inventaris.

Dat het drukken van de inventarissen wordt in de hand gewerkt, heeft eveneens een administratief doel. Zoo toch wordt de contrôle vergroot en verscherpt, het middel daartoe in veler handen gesteld, verder den gemeentebesturen het zoeken nog gemakkelijker gemaakt, gelijk ook het oefenen van toezicht hunnerzijds op hen, die in hun archief komen nasporen en thans slechts een nummer hebben op te geven om dit ter secretarie te raadplegen.

Is nu een oud-archief voorzeker niet enkel voor de administratie bestemd of als verzameling van rechtstitels te beschouwen noch natuurlijk voor den archivaris daar, maar voornl. als bron voor de historie van waarde, ook aan de wetenschap wordt bij de gevolgde wijze van behandeling m. i. groote dienst bewezen. Ten eerste zijdelings, door de bevordering der goede bewaring harer kenbronnen; en ten tweede door de zorg voor de juiste bepaling en rangschikking van alle stukken. En worden de privilegiën en octrooien enz. steeds, in een afzonderlijke afdeeling, alle uitvoerig beschreven omdat het bekend is, dat juist deze kleine perkamenten stukken het meest gevaar van vernietiging, verdwijning of mishandeling loopen, zoo trekt toch vooral de wetenschap hiervan, bijzonder bij publicatie van den inventaris, het nut.

Maar het moet wèl worden in het oog gehouden, dat bij zijn taak de archivaris niet zoo zeer een wetenschappelijk werk te leveren als wel aan archivariaal-administratieve eischen te voldoen heeft en slechts te zorgen, dat een ander voor zijne wetenschappelijke onderzoekingen de stof aanwezig en geordend vinde.

Ten slotte nog een opmerking naar aanleiding van de toeschrijving der in 1886 vervaardigde eerste inventarissen van oude rechterlijke archieven, waarvan ik u de overzichten in druk zond, aan mijn voorganger.

Men herinnere zich dat Mr. Krom in 1885 overleed en dat, hoeveel hij in het zestal jaren, die hem gegeven waren, ook deed, hij toch nimmer aan het inventariseeren zijner verzamelingen kon toekomen, waar voor hem *overal* een zelfs voorloopige orde nog aan te brengen viel. Dat ik er in 1886 (en later) tijd voor vond is aan de omstandigheden te wijten of te danken, zooals blijken kan uit het jaarverslag, waarbij deze overzichten behooren en dat dezen zomer in de Staatscourant werd opgenomen.

A. C. BONDAM,
Rijksarchivaris in Noord-Brabant.

's-Hertogenbosch, 8 Sept. 1888.

TH. IGN. WELVAARTS, *Olmen naar de Archieven van Postels Abdij,* Turnhout, 1888. 8°.

De ijverige archivaris der abdij Postel heeft weer een arbeid voltooid en wel van de gemeente waarvan hierboven de naam genoemd wordt.

Veel hebben wij omtrent het verdienstelijk geschrift niet op te merken, alleen dienen wij den schrijver in overweging te geven in het belang der goede zaak, nl. dat enkele plaatsnamen wat meer historisch worden te boek gesteld; zoo lezen wij op blz. 5 Kwamechelen, dit moet zijn Kwa Mechelen of wel Kwaad Mechelen; blz. 51 Florette, lees Floreffe; blz. 77 Audegein, lees Oudegein en herhaalde malen Oorschot in plaats van Oirschot.

Indien de schrijver wat meer omtrent de heerlijkheid Olmen kan ontdekken, dan 't weinige dat op blz. 47—50 voorkomt, dan zal hij een goed werk verrichten, dit mede te deelen.

De lijsten der geestelijken die de kerk der parochie Olmen bediend hebben, getuigen van veel onderzoek; wij wenschen den wakkeren verzamelaar kracht om nog veel en nuttig te arbeiden.

Een doopregister der Hollanders in Brazilië.
(Vervolg).

1645. July 16. (N. N.). Ouders: Jan Mensen en Grietie Mensen; get.: Augustin Liths, Willem Garner, Catharina Olphers, Rachel van Gemunt.
— July 19. Anna. Ouders: Jan Langley en Maria Pieck; get.: Paulus Vermeulen, Anna Rocuss.
— July 23. Paulus. Ouders: Daniel Couwenburch en Sara Couwenburchs; get.: Paulo Anthonio Dames, Paulus Vermeulen, Anna Brant.
— July 24. Margriet. Ouders: Hans Asmus en Maeycken Janss; get.: Jan Thomas, Hans Theuniss, Margriet Horns.
— July 26. Barber. Ouders: Laurens Pieterss en Trijntie Pieterss; get.: Carsten Jacobsen, Abraham Famands, Haessien Rijcken, Anneke Jacobss.
— Aug. 6. (N. N.). Ouders: Jan Clasen en Grietie Theuniss; get.: Jan Mos, Nan Oudman, Janneken Bruynen.
Anneken. Ouders: Nicolaes Johnsen en Fijtie Pieterss; get.: Michiel van Dortmont, Hans Christoffels, Maria Cooymans, Anneken Gijvers.
— Aug. 13. Elisabeth. Ouders: Joost Henricx en Elisabeth Joosten; get.: Albertus Vorsterman, Elisabeth Permans, Maeyken Janss.
Maria. Ouders: Andries en Lijsbeth; get.: Philippa Maria.
— Aug. 16. Maria. Ouders: Hans Boeysen en Trijntien Henricx; get.: Pieter Brouwer, Arent Dirrickss, Janneken Roeloffs, Maria Jurriaenss.
— Aug. 20. Anna Maria. Ouders: Johannes Westfrisius en Rijckien Heeren; get.: Pieter van Geel, Elsien Janss.
— Aug. 23. Lucia. Ouders: Bertram Couquerel en Anna Couquerel; get.: Jan Vallet, Lucia Louys.
Anna. Ouders: Jan Parent en Cecilia Pieck; get.: Paulus Vermeulen, Anna Pieck.
Johannes. Ouders: Johannes Rijnckholt en Margriet Rijnckholt; get.: Dñe. Samuel Bachiler, Jean Benooyt, Elisabeth Lindely.
Wilhelmus. Ouders: Henricus en Catharina.
— Aug. 27. Catharina. Ouders: Eduard Hool en Maria Hool; get.: Robbert Damen, Dirck Fasteyn, Cathalina Kaeff, Anneken Bruyn.
Johannes. Ouders: Johannes Wolff en Maria Cluyts; get.: Hessel Hiddes, Dirck Harrius, Cathalina Cluyts.
Andries. Ouders: Andries Falloo en Anna Garigues; get.: Fredrick Pistor, Paulus Vermeulen, Ursula Barbara Doutry, Geertruyd d'Moucheron.
Janneken. Ouders: Barent Matthijs en Maria Wollart; get.: Jan Vallet, Janneken Gossaert.
— Sept. 3. Carel. Ouders: Bertram Martijn en Anneken Martijn; get.: Marten Carels, Lijsbeth Masson.
Anneken. Ouders: Manuel Bares; get.: Pieter Sicx.
— Sept. 13. Johannes. Ouders: Johannes Velthuysen en Maria Portiers; get.: Caspar Velthuysen, Pieter Janss v. Swoll, Lucretia Coeymans.
— Sept. 16. Maria. Ouders: Matthias Draver en Maria Jacobs; get.: Daniel Doutreleau, Ysabella Doutreleau.
Henricus. Ouders: Ysabella; get.: Anthoni, Catharina.
— Sept. 17. Barbara. Ouders: Dirck Symonss en Anneken Symonss; get.: Augustin Liths, Bartholomeus Goedel, Barbara Bulfort, Grietie Meulen.
Christoffel. Ouders: Thomas With en Anneken Janss; get.: Christoffel Coster, Jan Lossan, Elisabeth Nicolai, Anna Henricx.
— Sept. 20. Johannes. Ouders: Jan Hamel en Catharina Hamels; get.: Dhr. Henrick Hamel, dhr. Secret. Jac. Hamel, ... Beyaerts.
— Sept. 24. Willem. Ouders: Willem Thomet en Frowke Thomet; get.: Bartholomeus Goedel, Andries Engel, Barbara Boudewijns.
(N. N.). Ouders: Jacob Cappoen en Pieternella Cappoen; get.: Gerret Jans, Maria Willemss, Grietie Janss.
— Sept. 27. Pieternelle. Ouders: Jan Mison en Grietie Labarungh; get.: Bertram Cocquerel, Vrowtien Pieters.
David. Ouders: David Gesel en Magdalena Janss; get.: Willem Sybrants, Geesien de Rijcke, Weyntien Janss, Maria Vervels.
— Oct. 14. Laurens. Ouders: Pieter Gabin en Catharina Gabin; Ouders: Laurens Janss. Keyser, Nicolaes van Dessem, Maria Rensert, Meyntie Evertss.
— Oct. 22. Alexander. Ouders: Jan Kettman; get.: Jan Witvoet, Aeltien . . . .
— Oct. 23. Geertruyd. Ouders: Jan Jacobss en Janneken Dircx; get.: Jacob Ketwijck, Jan Curtenius, Anneken Rocus.
Richard. Ouders: Jan Stevenss en Engeltien Stevens; get.: Ridchard Simons, Willem Ebbolt, Grietien Willemss.
Lijsbeth. Ouders: Jan Begroene en Maria . . . .
— Nov. 4. (N. N.). Ouders: Hans Stevens Vischer; get.: Pieter Henricx, Maria Janss.
— Nov. 8. Jan. Ouders: Ruttger Thomass en Janneken Thomass; get.: Marcus Vlaminck, Robbert Morgan, Magdalena Michiels.
— Nov. 10. Leonard. Ouders: Leonard Croll en Judith Caspars; get.: Matthijs Beck, Jaques van de Velde, Janneken Crasses.
— Nov. 11. Nicolaes. Ouders: Christiaen Carelsen en Catharina Jacobs; get.: Harman de Beyde, Allard ter Beeck.

(N. N.). Ouders: Mattheus de Backer; get.: Pieter de Backer.
— Nov. 19. Jonne. Ouders: John Forbus en Margriet Forbus; get.: Alexander Anderssen, Anna Davidts, Jenne Colijns.
— Nov. 22. Arnoldus. Ouders: Henrick Rembach en Lucia Janss; get.: Fredrick Vierbergen, Anneken Janss.
— Nov. 26. William. Ouders: William Hamlet en Martha Magdalena; get.: Ridchard Nickelsen, Artur Hall, Elysabeth Nickelsen, Aeltien Swarts.
— Dec. 5. Johannes. Ouders: Anthoni Treferre en Maria van Troyen; get.: Jan Beckloo, Henrick Caspers, Lijsbeth Janss.
Joris. Ouders: Jorge, neger, en Anna, negerinne; get: Francisco, Anthoni, Philippe.
— Dec. 12. (N. N.). Ouders: Jan Willemss en Cathalijntie van dr. Waelen; get.: Michiel Gerrets, Grietien Pieterss.
1646. Jan. 6. Christina. Ouders: Thomas Swanen en Grietie Sanders; get.: Fred. Pistor, Christina de Franet, Beatris Adriaenss.
— Jan. 9. Anna. Ouders: Ysaac Josephs en . . . . Kruscheren; get.: Pieter Brallant, Anna Heyn.
— Jan. 12. (N. N.). Ouders: Jacob Lammers en Machtelt Lammerts.
— Jan. 18. Janneken. Ouders: Nicolaes Sogo en Stijntien Janss; get.: Fred. Pistor, Janneken Maes.
— Jan. 27. Anna. Ouders: Michiel Foecks en Catharina Foecks.
Janneken. Ouders: David Jock en Janneken Jocks.
(N. N.). Ouders: Carel en Maria.
Pieter. Ouders: Evert van Weerdt en Janneken Jeremias; get.: Henrick Mattheus, Lodewijck van dr. Helst, ... Beyers, Geertruyt Dircks.
— Jan. 28. (N. N.). Ouders: Paulus, Brasilaen en Simoa.
(N. N.). Ouders: Simon, Brasiliaen.
(N. N.). Ouders: Manuel Climburgh en Maria Marck.
— Feb. 1. Henrick. Ouders: Gerret ter Beeck en Geertien van der Hoornenburch; get.: Andries Heyn, Jan Rocuss.
— Feb. 10. (N. N.). Ouders: Frederick Janss en Grietie Janss.
— Feb. 14. (N. N.). Ouders: Jan Dircksen en . . . . Janss; get.: Pieter Willemss, Joost Henrickx.
Claes. Ouders: Claes Janss en Leentie Pieterss; get.: Claes Jacobss, Magdalena Janss.
— Feb. 16. (N. N.). Ouders: Dirck Niclasen.
— Feb. 18. Johannes. Ouders: Charles . . . . en Françoyse Pieck; get.: Jan Parent, Maria Pieck.
— Feb. 25. Christina. Ouders: Dhr. Gerret Volbergen en Joffr. Margarita Hessels; get.: Dhr. Henrick Hamel, Janneken van dr. Venne.
— Meert 7. (N. N.). Ouders: Dirck Pouluss; get.: Gillis Dircksen, Gerret Mettines, Janneken Ranckens.
— Meert 15. Harman. Ouders: Harman Harmanss en Trijntie Martenss; get.: Dhr. Jan Corn̄. Lichthart, Joffr. Elisabeth Walbeeck.
— Meert 19. Abraham. Ouders: Simon Wolff; get.: . . . . Strucht, Maria van Hiel.
(N. N.). Ouders: Lucas Backer en Elsien Willebrants; get.: Matthijs Raquet, Janneken Janss.
— Meert 22. Susanna. Ouders: Matthijs Beck en Anna Hack; get.: Pieter Schiff, ... van Ceulen.
(N. N.). Ouders: . . . . Adriaenss en Anna Adriaenss; get.: Nicolaes . . . ., Cornelia . . . .
Geertruyd. Ouders: Willem Helmer; get.: Jacob Bordenus, Aeltie Harmanss, Geertruyd Alberts.
(N. N.). Ouders: Aert Janss en Fransie Symonss; get.: Johannes Huickers, Maria Huickers.
— Meert 26. (N. N.). Ouders: Hillebrant Gijssen en Maria Gijssen.
(N. N.). Ouders: Johannes Marcus en Janneken Marcuss.
— Meert 31. (N. N.). Ouders: Frans Kessel en Celijken Kessels; get.: Hans Coenraets.
— April 1. (N. N.). Ouders: Matthijs Boumans en Baeyken Evertss.
— April 7. (N, N.). Ouders: Pieter Clasen en Geesie Clasens; get.: Lodewijck van dr. Helst, Catharina d'Lepulleri.
— April 8. (N. N.). Ouders: Hans Charles en Catharina Charles.
— April 29. (N. N.). Ouders: Hans Ploeger en Trijntie Ploegers.
— Juny 1. (N. N.). Ouders: Jan Lichthart; get.: Hans Lyet, Françoys van der Plate.
— Juny 18. Abraham. Ouders: Cornelis Struys en Dorcas Bachiler; get.: Jan Canijn, Cornelia de Moucheron.
— Aug. 12. Pieter. Ouders: Anthoni Roeck en Helena Roecks.
— Aug. 19. Harman. Ouders: Thomas Wiltschut; get.: Dhr. Secret. Jac. Hamel, Mr. Jan Codde.
— Oct. 23. Pieter. Ouders: Clement Franss en Janneken Andriess; get.: Gerret Corneliss, Joffr. Elisabeth Walbeecqs.
— Oct. 31. (N. N.). Ouders: Michiel Reyters.
— Nov. 4. (N. N.). Ouders: Adam Davidts en Elisabeth Mentz; get.: . . . . Somer, Eduard Stevens, E. Wiltschut.
Albert. Ouders: Adriaen . . . . get.: Cap[n] Harcama, d'vrow van cap[n] Schut.
— Nov. 18. Pieter. Ouders: Jan Janss en Margariete Janss; get.: Pieter Daniels, Caspar Wogal.

Jan. Ouders: Jan Robberts en Margarita Robberts; get.: Pieter van Eeck, Lucas van Eyck.

— Dec. 2. Anna Maria. Ouders: Pieter Pieterss. van Heusden en Claertie Janss; get.: Pieter Corneliss, Florents van Eyck.

Tanneken. Ouders: Willem Willemss en Perijntie Jacobs; get.; Joost van Bullestraten, Jaspar Abrahams, Anna la Parliere, Neeltien Jansen.

— Dec. 18. Tabitha. Ouders: Johannes Canijn en Elisabeth Bachiler; get.: Dno Samuel Bachiler, Thomas Kempius, predic[t], Anneke Bessemans, Elisabeth Groenevelt.

Maria. Ouders: Jacob de Somer en Hendrickie Janss; get.: Johannes Blaeuwenhaen, Dirck Smith, Anna Elisabeth Schrickens, Sara de Vouw.

Anna. Ouders: Frederick Janss en Grietien Janss; get.: Cornelis Janss, Coenraet Schaep, Aeltien Janss, Grietie Reynierss.

— Dec. 19. Agniet. Ouders: Reynier Roeloffs en Lijsbeth Christiaens; get.: Jacob Somer, Thymon Fredericx, Annetien Janss.

Dirck. Ouders: Dirck Symonss en Janneken Willemss; get.: Hans Coenraets, Jan Evertss, Martha Henricx.

Jans. Ouders: Louys Pottre; get.: Dhr. Jems Henderson; Joffr. Margarita Houss.

— Dec. 25. (N. N.). Ouders: Willem Pieterss Keyser; get.: Jan Pieterss, Jan Janss, Catharina Henricx; Rijckie Heeres.

(N. N.). Ouders: Henrick Janss; get.: Pieter Tambour.

1647. Jan. 3. Wilhelmus. Ouders: Rogier Johnss en Hester Johns; get.: Adriaen du Prénux, Charles de Moor, Françoys Baccelier, Agniet Baens.

— Jan. 6. Jan. Ouders: Herck ....: get.: Jan Steen, Trijntie Davidts.

Anna. Ouders: Hans Daniels en Anna Maria....; get.: Jacob Vallet, Lijsbeth . . . .

— Jan. 9. Sigismundus. Ouders: Harman Hoffmeyer en Joanna Hoffmeyers; get.: d'Ed. Heer Colonel Sigismundus van Schoppe, Joffr. Margarita Hous, Huysvrouw van dhr. Colonel van Haus.

Claes Pieterss. Ouders: Henrick Fickert en Geertien Fickerts; get.: Petrus van Eyck, Martha Helts.

Johannes. Ouders: Jacob Sickx van Doesburgh en Elsien Harmanss; get.: Hans Jacobs Deniger, Jillis Dircx, Maria Reinsers.

— Jan 13. (N. N.). Ouders: . . . . Henricx; get.: Reynier Troumer, Huybert Harmanss.

— Jan. 20. Juan. Ouders: Françoys, moelaet en Hester, negerin.

— Jan. 30. Willem. Ouders: Willem Thomet en Veronica Wiedemans; get.: Jan Pieterss, Anneken Pieters.

— Feb. 10. Madanelle, negerin. Ouders: Manuel de Barros en Maria Soares; get.: Manuel Peres, Bento de Santos.

— Feb. 17. Geertruyt. Ouders: Reynier van Leeuwen en Imme van Leeuwen; get.: Françys Boudewijns, Michiel van Ockhuysen .... van den Berge.

— Feb. 20. Esther. Ouders: Dne Petrus Ongena en Anna Ongena; get.: Dhr. Adr. van Bullestraten, Dñe Petrus Gribius, Catharina v. Ceulen.

— Feb. 24. Jacobus. Ouders: François Montanier en Theodora Chatfelt; get.: Anthoni Dengremont, Elisabeth Daniels.

— Meert 3. (N. N.). Ouders: Andries Nijs en Anna Vechters; get.: David Otsenborn, Cornelis Spijcker, Geertruyt van Hoornenburch.

— Meert 24. Margriet. Ouders: Jurriaen Probatski en Heyltien Aertss; get.: Abraham van Stricht, Susanna Sweerts.

Judith. Ouders: Dhr. Secret[s] R. van Groenestein en Joffr. Geertruyt van d[r] Beest; get.: Dhr. Secret. Jacob Hamel, dhr. Secret. Corñ Struys, Joffr. Cornelia Moucheron, Joffr. Elisabeth Canijn.

Sebastiaen, negro. Ouders: Philippo en Amica; get.: Juan, Ysabella.

— April 21. Maria. Ouders: Dignus Bijsterman en Maria Bijstermans; get.: Dhr. cornel Jems Henderson, Joffr. Elisabeth Offringa.

— April 22. Clasie. Ouders: Matthijs Bouman en Baycke Gerrets; get.: Lourens Martin, Trijntie Henricx.

— April 24. Teuntien. Ouders: Jacob Cornelissen en Clasien Clasen; get.: Robbert Heyn, Margriet Meyers.

— April 28. (N. N.). Ouders: Alexander Gipson en Maria Jacobs; get.: Thomas Wiltschut, Henrick Tieboel, Janneken Roeloffs, Geertie Minnes.

(N. N.). Ouders: Felten Jansen en Leyntie Cornelis; get.: Henrick Somer.

(N. N.). Ouders: Laurens Janss Keyser en Maria Henricx; get.: Philips Ernst van Tongeren, Michiel Nieukercken, Janneken de Graeff, Levina Janss.

— May 1. Matthijs. Ouders: Esche Matthijs en Grietie Matthijs; get.: Jurriaen Christiaenss, Pieter Calff, Dorothea Montaniers.

— May 3. Lucretia. Ouders: Jan Gerrets Brouwer en Anneken Lourens; get.: Jan Rocuss, Lucretia van d[r] Gijssen.

— May 12. Maria. Ouders: Joost Henricx en Lijsbeth Joosten; get.: Pieter de May, Maria Coeymans.

Johanna. Ouders: Samuel van Gansepoel en Paulina van de Venne; get.: Cornelis van de Venne, Joffr. Elisabeth Dortmonts.

Ysaac. Ouders: Jaques de Bra en Anna Bouvier; get.: Wouter Pilletier, Joffr. Anna van Ouwerschie.
Jurriaen. Ouders: Ebbe Jurriaens en Janneken Jurriaens; get.: Haeye Harmans, Hans Adams, Anneken Jans.
Henrick. Ouders: Henrick Diederich Struck en Elisabeth Verdions; get.: Frans Auganth, Catharina Moors.
— May 19. Anneken. Ouders: Anneken Jans, wed^{e} van Dirck Lievenss.
Davidt. Ouders: David Reyn en Elisabeth Janss; get.: Thomas Collin, Maria Henricx, Anneken Willemss.
— May 22. Nicolaes. Ouders: Gerret Cornelis Snelleman en Hendrickie Snellemans; get.: Jaques van de Velde, Ydama Baert.
— May 26. Geertruyt. Ouders: Henrick van Ravesteyn en Hester van Ravesteyn; get.: Harman Hagenent, Maria Pieterss.
— May 30. Adriaen. Ouders: Elias Vinck en Margrieta Vincks; get.: Dhr. Henr. Casp. Torquinius, Pieter Janss van Swoll, Rebecca Post.
Maria. Ouders: Cornelis Hellincx en Elisabeth Hellincx; get.: Anthoni de With, Catharina Schoor, Anna Listry.
Jacob. Ouders: Dirck Joosten en Lijsbeth Jacobs; get.: Albert Janss. Boon, Aeltien Stangh.
— Juny 5. Elisabeth. Ouders: Dnè Johannes Offringa en Elisabeth Lindley; get.: Dhr. Pieter Janss. Bas, wiens plaetse representeert dhr. Henr. de Moucheron, dhr. colonel Jems Hinderson, Joffr. Susanna van Eeckholt.
— Juny 13. Anna Catharina. Ouders: Joh. Andreas Hinnerfaghe en Aeltien Hinnerfaghes; get.: Jan Overcamp, Andries Heym, Geertien Willemss, Remmettien Jacobss.
Christina. Ouders: Matthijs Beck en Anna Becks; get.: Caspar van Heussen, Jaques Jaques van Ceulen, Christina Nelles.
— Juny 16. Anna. Ouders: Dhr. Henrick de Moucheron en Joffr. Cornelia Struys; get.: Dhr. Jacob Alrichs, Joffr. Anna van Ouwerschie, Joffr. Elisabeth Dortmonts.
Margriet. Ouders: Jan Meeuwes en Grietie Meeuwes; get.: Jan Cortenius, Rachel van Gemunt.
Jan. Ouders: Jan de Vries enLijsbeth Janss; get.: Pieter Baey, Pieter Martss, Anna Maria, Teuntie Claes.
— Juny 19. Elsien. Ouders: Nicolaes Eerlijck en Cornelissie Vechters; get.: Melis Jacobss, Maria van Seeler.
— Juny 24. Douwe. Ouders: Ruart Douwessen en Maria Franss; get.: Hans Jacobs Otterbecker, Christoffel Hartman, Dirck Janss. van Eybergen, in plaets van d'vader die absent; Magdalena Charlls.
— Juny 25. Anna. Ouders: Pieter Maes en Maria Maes; get.: Jacob van der Meer, Anneken Baltuss.
Abraham. Ouders: Jan, Brasiliaen en Maria; get.: Christoffel Dias, Louisa.
— Juny 30. Susanna. Ouders: Floris Chastilion en Anna la Parliera; get.: Jan Moris, Andries Lakoke, Susanna Seles.
— July 3. Cornelius. Ouders: Mr. Gijsbert de With en Joffr. Anna Paix; get.: Dhr. Johan van Raetsvelt, dhr. Jacob Alrichs, Joffr. Susanna van Eeckholt, representeerende Elisabeth van Haerlem, moeder van dhr. G^{t} de With.
— July 7. Pieternella. Ouders: David Geesels en Magdalena Janss; get.: Willem Abrahams, Janneken Keesbergen.
Catharina. Ouders: Michiel Meyer en Madanella.
— July 10. Françoys. Ouders: Madalena Herrison, wed^{e} van den overleden Fr. Herrison; get.: Thomas Kusse, William Gernet, Lijsbeth Nicolai.
— July 28. Henrick. Ouders: Jan Stevenss en Engeltie Ollum; get.: Gillis . . . ., Edwaert . . . ., Christina Cavin, Willemina Ferera.
Margrieta. Ouders: Gillis Brakoni(er) en Catharina van den Bergh; get.: Elias Vinck, Evert Rooleeuw, Joffr. Margarita v. Haus.
— Aug. 4. Barbara. Ouders: Cornelis Verune en Geertien Verunne; get.: Sacharias Verunne, Beatris . . . . .
— Aug. 11. Arnoult. Ouders: Arnout de l'Hommel en Janneken de Lhommel; get.: Jaques Jaques van Ceulen, Gerret Craeyvanger, Joffr. Madalena Henrichs, representeerende Joffr. Elisabeth de Mareez, woonende tot Amst^{m}.
Eva. Ouders: Thomas Hanbourne en Anna Hanbourne; get.: Johan Stope, Christoffel Ferri, Maria Renser, Eva Cuffe.
Marretien. Ouders: Jan Janss. Noortwijck en Marretien Lodewijcx; get.: Willem Garnaer, Sara Benooyt.
Maria. Ouders: Leenaert Clasen en Hilletie Janss; get.: Henrick Matthijs, Nicolaes Sergeant.
— Aug. 14. Johannes. Ouders: Andree Veru en Maria Forfait; get.: Paulus Arents van Campen, Geertruyt Andries.
Anna. Ouders: Marinis Kennys en Catharina Kennys; get.: . . . . Dubry, Jacob Lambert.
— Aug. 18. Geertruyt. Ouders: Lucas Boecker en Elske Willebrants; get.: Bernard Turck, Janneken Janss.

Medegedeeld door C. J. WASCH.

(Wordt vervolgd).

V. 6, p 25

De oude kerkregisters in ons land.
(Vervolg).

ENKHUIZEN.

Trouwen van 5 Januari 1725—12 December 1744.
Idem van October 1726—9 Juli 1740.
Idem van 7 Januari 1745—31 December 1785.
Idem van 7 Januari 1786—14 December 1805. Zes registers.
Begraven van 25 Augustus 1703—30 December 1718.
Idem van 2 Januari 1719—30 December 1724.
Idem van 4 Januari 1725—31 October 1729.
Idem van 9 December 1726—3 April 1729.
Naamregister van te Enkhuizen overleden krijgslieden en der manschappen van het korps koloniale troepen, daar in garnizoen liggende, en gestorven en begraven op 's lands kerkhof van de Marine, van 13 November 1795—29 December 1809. Eén register.

ENSCHEDÉ.

Uit den brand van Enschedé in 1862 is het volgende gered:
Een doopboek der Hervormden van 1723—1791.
Een idem van 1791—1812.
Een lidmaatenregister der Doopsgezinden van 1764 tot 1811.
Een register van aangegeven lijken binnen Enschedé van 1806—1812.
Een register van huwelijksafkondigingen van 1795 tot 1812.
Registers van den Burgerlijken Stand van af 1812 tot op heden (uitgenomen die van 1 Januari 1862—7 Mei 1862, die door brand vernield zijn); ook de overige registers der Roomsch Katholieke en Israëlitische gemeente zijn bij den brand op 7 Mei 1862 verloren gegaan.
Tevens verdient gemeld te worden, dat tot 1812 de geheele Eschmarke, thans een deel van de gemeente **Lonneker,** tot Enschede behoorde, en dat bij de wet van 15 Juli 1883 een niet onbelangrijk deel van **Lonneker** over de geheele uitgebreidheid van Enschedé bij Enschedé gevoegd is.

EPE.

Dorp Epe. De doopboeken der Gereformeerde gemeente aldaar loopen:
Van 30 Mei 1730—27 Juni 1811. 2 deelen.
De trouwboeken der Gereformeerde gemeente aldaar loopen:
Van 1795—Maart 1811, één deel.
De doodboeken der Gereformeerde gemeente aldaar loopen:
Van 7 Januari 1774—2 Juni 1811, 3 deelen.
Vaassen. De doopboeken der Gereformeerde gemeente aldaar loopen:
Van 12 Januari 1772—28 Juli 1811, 1 deel.
De trouwboeken der Gereformeerde gemeente aldaar loopen:
Van 1772 tot en met 1808, 1 deel.
De doodboeken der Gereformeerde gemeente aldaar loopen:
Van 3 Juli 1760 tot 12 Maart 1811, 2 deelen.
De doopboeken der Roomsch Katholieke gemeente aldaar loopen:
Van 26 October 1673—1812, 2 deelen.
Oene. De doopboeken der Gereformeerde gemeente aldaar loopen:
Van 1673—28 Juli 1811, 2 deelen.
De trouwboeken der Gereformeerde gemeente aldaar loopen:
Van 1772—Maart 1811, 2 deelen.
De doodboeken der Gereformeerde gemeente aldaar loopen:
Van 4 Februari 1790—30 Juni 1811, 1 deel.

ERMELO.

Ter secretarie der gemeente **Nunspeet** zijn aanwezig:
Doopboeken van de kerkelijke gemeente Ermelo van 1657—1748.
Idem van 1748—1771.
Idem van 1772—1811.
Idem van **Nunspeet** van 1692—1737.
Idem van 1738—1771.
Idem van 1772—1811.
Idem van **Elspeet** van 1670—1771.
Idem van 1772—1811.
Trouwboeken van **Elspeet** van 1670—1771.
Idem van Ermelo van 1747—1807 en van 1796 tot 1806.
Idem van **Nunspeet** van 1772—1807.
Dood- en begraafboeken van Ermelo van 1761—1811.
Idem van **Nunspeet** van 1757—1780 en van 1804, 1810 en 1811.
Idem van **Elspeet** van 1742—1811.

ESCH.

Hier in het gemeente-archief bevinden zich:
Een trouwboek van 1702—1810.
Doodregister van 1682—1810.
Een bundel huwelijksafkondigingen.
Twee doopboeken van de Roomsch Katholieke gemeente van 1746—1765 en van 1765—1811.

ETTEN EN LEUR.

Van de Roomsch Katholieke gemeente te Etten:
Zeven doopregisters over de jaren 1594 tot en met 1810.
Twee registers, houdende huwelijksacten over de jaren 1667—1714, en
Een huwelijksregister over de jaren 1768—1810.

Van de gereformeerde gemeente te Etten:

Een dooppregister over de jaren 1648 tot en met 1658.

Een idem over de jaren 1745 tot en met 1810.

Drie huwelijksregisters over de jaren 1649 tot en met 1804.

Van de Roomsch Katholieke gemeente te Leur:

Een doopregister over de jaren 1712—1767.

Een idem van 1787 tot en met 1810.

Een huwelijksregister van 1797 tot en met 1810.

Een register, houdende aanteekeningen van sterfgevallen over de jaren 1797 tot en met 1810.

Van de Gereformeerde gemeente te Leur:

Vier doopregisters over de jaren 1612 tot en met 1810.

Twee huwelijksregisters over de jaren 1661—1805.

EVERDINGEN.

Doopboek van 1621—1812 en trouwboek van 1629 tot 1803, in één band.

Doopboek der Roomsch Katholieken van 1800—1812.

Huwelijksregister van 1738—1809.

Begrafenisregister van 1747—1784.

Idem van 1784—1812.

Kerkelijke aanteekeningen van 1775—1780, in twee banden.

Zijderveld (gemeente Everdingen). Doopregister, tevens inhoudende de dagteekeningen van geboorte van 1672—1812.

Huwelijksregister van 1630—1781.

Begrafenisregister van 1724—1734.

Idem van 1753—1812.

EYGELSHOVEN.

Doopregister der Roomsch Katholieken van 1617 tot 1642.

Idem van 1659—1706.

Idem van 1706—1763.

Idem van 1763—1781.

Idem van 1781—1795.

Idem van 1792—1800.

Idem van 1792—1797.

Idem van 1772—1800.

Doodenregister van 1779—1798.

Doop-, dood- en trouwregister van 1797—1800.

Overlijden en huwelijken van 1681—1779.

EYSDEN.

Alhier in het gemeentehuis bevinden zich de volgende oude kerkregisters der Roomsch Katholieken:

Een doopregister loopende van 15 Juli 1606 tot en met 1620.

Een register van doop-, dood en huwelijken, loopende van de jaren 1623—1646.

Een doopregister, loopende van de jaren 1671 tot en met 1674.

Een register van geboorten, huwelijken en dood begint met den 26 Augustus 1691 en eindigt den 26 October 1693.

Een register van doop, dood en huwelijken begint met 4 Maart 1695 en eindigt met 6 Januari 1735.

Een register van geboorten, sterfgevallen en huwelijken, waarvan de geboorten met 29 Juni 1698 beginnen en den 31 December 1711 eindigen, sterften met 25 Juli 1698 en eindigen 1 December 1711 en huwelijken met 1 Januari 1699 en eindigen den 3 November 1711.

Een register van geboorten, huwelijken en sterfgevallen, loopende over de jaren 1712 tot en met September 1728.

Een register van geboorten, sterfgevallen en huwelijken, waarvan de geboorten beginnen met 14 November 1761 en eindigen den 29 Maart 1777, sterfgevallen met 16 Juni 1763 en eindigen den 30 December 1778 en huwelijken met 2 October 1763 en eindigen met 23 Januari 1780.

Een register van doop, dood en huwelijken begint met 8 Januari 1744 en eindigt den 3 November 1763.

Een register van geboorten, sterfgevallen en huwelijken, waarvan de geboorten beginnen met 16 April 1777 en eindigen den 30 December 1793, sterfgevallen met 7 Januari 1779 en eindigen den 11 Juli 1794 en huwelijken met 3 April 1780 en eindigen 10 Februari 1793.

Een register van geboorten, sterfgevallen en huwelijken, loopende over de jaren 1794 tot en met 1796.

Een register van doop, ondertrouw en getrouwden der Waalsche-kerk, beginnende 21 Maart 1717—1800.

Het geboorte-, doop- en trouwregister der Waalsche kerk begint den 29 Augustus 1790 en eindigt den 20 April 1821,

FERWERDERADEEL.

Alhier berusten op het gemeentehuis:

Trouwboeken van de gecombineerde Hervormde gemeente van **Blija** en **Hogebeintum,** loopende van 1772—1811, 1 deel.

Idem van de Hervormde gemeente van **Ferwerd,** loopende van 1772—1810, 1 deel.

Idem van de Hervormde gemeente van **Hallum,** loopende van 1656—1811, 5 deelen.

Idem van de gecombineerde Hervormde gemeente van **Marrum** en **Nijkerk,** loopende van 1772—1811, 1 deel.

Idem van de gecombineerde Hervormde gemeente van **Reitsum, Genum** en **Lichtaard,** loopende van 1772—1811, 1 deel.

Idem van de gecombineerde Hervormde gemeente van **Wanswerd** en **Jislum,** loopende van 1772—1811, 1 deel.

Lidmaatboeken van de gecombineerde Hervormde

gemeente van **Blija** en **Hogebeintum,** loopende van 1772—1811, 1 deel.

Idem van de Doopsgezinde gemeente **Hallum,** loopende van 1652—1810, 1 deel.

Doopboeken van de gecombineerde Hervormde gemeente van **Blija** en **Hogebeintum,** loopende van 1772 tot 1811, 1 deel.

Idem van de Hervormde gemeente van **Ferwerd,** loopende van 1756—1811, 2 deelen.

Idem van de Hervormde gemeente van **Hallum,** loopende van 1658—1811, 4 deelen.

Idem van de gecombineerde Hervormde gemeente van **Marrum** en **Nijkerk,** loopende van 1775—1811, 1 deel.

Idem van de gecombineerde Hervormde gemeente van **Reitsum, Genum** en **Lichtaard,** loopende van 1772—1811, 1 deel.

Idem van de gecombineerde Hervormde gemeente van **Wanswerd** en **Jislum,** loopende van 1685—1811, 2 deelen.

FINSTERWOLDE.

De doopregisters der Gereformeerde gemeente alhier loopen van 1662—1811.

De trouwboeken van 1685—1811.

De registers van overledenen van 1717—1811.

FRANEKER.

In het archief alhier zijn voorhanden:

De doopregisters der Gereformeerden, loopende over de jaren 1650—1812, in vier banden.

De doopregisters der Doopsgezinden van 1719—1811, 2 banden, benevens een alphabetisch register van geborenen, aangehouden bij de Doopsgezinde gemeente.

Registre des mariages et baptêmes dans l'église wallonne de Franeker 1687—1796.

Proclamatieboeken en trouwboeken van 1650—1811, in 11 banden.

Overledenen van 1735—1768.

FRANEKERADEEL.

Dorp **Tzum.** Een doop- en trouwboek, loopende van 1645—1772.

Een doopboek, loopende van 1772—1812.

Een trouwboek, loopende van 1772—1812.

Dorp **Hitzum.** Een doopboek van 1784—1812.

Een trouwboek van 1784—1812.

Dorp **Achlum.** Een doopboek voor de gecombineerde Hervormde gemeente van **Achlum** en **Hitzum,** loopende van 1656—1757.

Een doopboek van 1772—1812.

Een trouwboek van 1772—1812.

Dorp **Midlum.** Een doop- en geboorteregister, loopende van 1772—1812.

Oud kerkeboek van 1656—1772.

Dorp **Herbayum.** Een trouwboek, aangelegd in 1772, loopende tot 1811.

Een doopboek, aangelegd in 1772, loopende tot 1812.

Dorp **Dongjum.** Een doop- en trouwboek in een band van 1671—1703.

Een doopboek van 1750—1772.

Een idem van 1772—1812.

Een trouwboek van 1772—December 1810.

Dorp **Boer.** Een doop-, trouw- en lidmatenboek, aangelegd in 1744, loopende tot 1771.

Een doopboek van 1772—1812.

Een trouwboek van 1772—1809.

Dorp **Ried.** Een doop- en trouwboek in 1 band van 1614—1725.

Een idem van 1725—1772.

Een doopboek van 1772—1812.

Een trouwboek van 1772—1811.

Dorp **Peins.** Een doop-, huwelijks- en overlijdensboek in 1 band, van 1682—1772.

Een doopboek van 1772—1812.

Een trouwboek van 1772—1810.

Dorp **Zweins.** Een doopboek van 1772—1811.

Een trouwboak van 1772—1811.

Dorp **Schalsum.** Een doopboek van 1772—1812.

Een trouwboek van 1772—1810.

GAASTERLAND.

Doopboek van **Balk** van 25 Mei 1772—18 Januari 1812.

Doop-, lidmaat- en avondmaalboek van 12 Augustus 1752—25 Mei 1772.

Trouwboek van **Balk** van 3 Mei 1772—26 September 1811.

Roomsch Katholiek doopboek van **Balk** van 1 Juni 1766—12 Februari 1825.

Roomsch Katholiek trouwboek van **Balk** van 1 Juni 1766—30 Mei 1822.

Doopboek van **Harich** van 1 Mei 1772—23 Dec. 1812.

Doopboek van **Nijemirdum** van 26 October 1772—23 Februari 1812.

Doopboek van **Oudemirdum** van 4 Mei 1772—25 September 1811.

Doopboek van **Sondel** van 8 Mei 1772—13 October 1811.

Doopboek van **Wijckel** van 24 Mei 1772—18 Februari 1812.

Roomsch Katholiek doopboek van **Bakhuizen** van 9 Mei 1723—18 December 1811.

Roomsch Katholiek trouwboek van **Bakhuizen** van 9 Mei 1723—23 Juni 1824.

GAMEREN.

De oude kerkregisters, ten gemeentehuize van Gameren berustende, zijn:

Een kerkelijk register van Gameren, bevattende:
Gedoopte kinderen van 1715—1762.
Gesloten huwelijken van 1716—1769.
Trouwboek van Gameren van 1772—1811.
Doopregister van Gameren van 1772—1811.
Trouwboek van **Nieuwaal** van 1772—1808.
Doopregister van **Nieuwaal** van 1772—1811.

GASSEL.

In het gemeentearchief alhier is aanwezig:
Een Roomsch Katholiek doopboek van den jare 1802—1811.

SINT GEERTRUID.

Alhier in de archieven zijn aanwezig:
Een door de geestelijken der Roomsch Katholieke belijdenis gehouden boek van doop, huwelijken en sterften.
De doopinschrijvingen van af 14 Januari 1710 tot inbegrepen 2 October 1787.
Huwelijken van af 10 Februari 1713—2 September 1787, en
Overlijden van af den 17 Januari 1714 tot en met den 20 Juli 1786.
Een register van doop, huwelijken en sterften van af 17 April 1786 tot inbegrepen 17 Juli 1794 de doopakten.
Huwelijken van af 6 April 1788 tot inbegrepen 12 Juni 1791, en
Overlijden van den 24 November 1787 tot en met den 7 Juni 1794.
Een register van doop, huwelijken en sterften.
Doopacten van af 28 September 1794 tot en met den 23 December 1796.
Huwelijken van af den 4 October 1794 tot en met den 8 Mei 1796, en
Overlijden van af den 23 September 1794 tot inbegrepen den 24 December 1796.

GEERTRUIDENBERG.

Protocol op het register van getrouwde personen van 1614—1810.
Trouwboek van 1698—1708.
Idem van 1708—1756.
Idem van 1757—1810.
Trouwregister der Roomsch Katholieke gemeente van 1649—1805.
Doopregister der Roomsch Katholieken van 1648 tot 1810.
Doopregister der Hervormden van 1688—1810.
Register van aangeving ter begraving van 1806—1810, met een alphabetische tafel van 1740—1810; het register waaruit deze alphabetische tafel is opgemaakt is niet aanwezig.
Register van den impost van begraven van 1799-1805

GELDROP.

Trouwregisters van huwelijken ten overstaan van schepenen gepasseerd van 1680—1698, van 1730—1768, van 1769—1796 en van 1707—1808.
Bundels huwelijksproclamaties en publicatiën van de 18e en het begin der 19e eeuw.
Registers van doop, huwelijken en overlijden (voor den pastoor) van 1616—1633, van 1633—1649, van 1665—1704 en van 1704—1720.
Registers van doop (voor den pastoor) van 1649—1660, van 1720—1730, van 1730—1748, van 1748—1784, van 1754—1759, van 1762—1783, van 1783—1787, van 1785—1806, van 1793—1795, van 1806—1810.
Aanteekeningen door den pastoor gehouden van doop, huwelijken en overlijden. Midden der 18e eeuw tot 1806.
Doopregister der Gereformeerde gemeente van Geldrop en **Riel** van 1649—1798.
Doodboeken van 1723—1742, van 1741—1762, van 1773—1805, van 1806—1810.
Register van aangeving van lijken van 1806—1810.
Bundel lijsten van huwelijken en overlijden. Begin der 19e eeuw.
Bundel geboorte-, huwelijks- en overlijdensextracten van elders ingezonden.

GEMERT.

De navolgende registers zijn hier berustende:
Doopregisters der Katholieken van 1676—1815.
Doodregisters der Katholieken van 1678—1810.
Trouwboeken der Katholieken van 1684—1822.

GENEMUIDEN.

De kerkregisters zijn bij den brand in 1668 vernield.

GENT.

De doopregisters der Gereformeerden aldaar loopen van de jaren 1653—1810, in 4 banden.
De doopregisters der Roomsch Katholieken der parochie van **Hulhuysen,** onder welke parochie, na de kerkelijke reformatie, ressorteerden de Katholieken der dorpen Gent, **Bemmel, Doornenburg** en **Pannerden,** loopen van 1651—1811, in 2 banden en losse stukken.
Van de voltrokken huwelijken, vindt men:
Trouwboek van de Gereformeerden, loopende van de jaren 1653—1810.
Trouwboek der Roomsch Katholieken, loopende van de jaren 1702—1811.

GESTEL.

De doopregisters der Roomsch Katholieken loopen van 1678—1811.
De doodregisters der Roomsch Katholieken loopen van 1714—1811.
Huwelijksregisters bestaan er vóór 1811 niet.
Huwelijksafkondigingen bestaan er van 1754—1811.

(Wordt vervolgd).

KWARTIERSTAAT VAN KLAAS HONIG CORNELISZ.

Cornelis Jacobsz. Honig, geb. te Zaandijk, 16 Juni 1683, diaken bij de doopsgezinde gem. van Koog en Zaandijk, buitenvader van het doopsgezinde weeshuis, overl. te Zaandijk 23 Mei 1755, huwt 1° te Koog 28 Februari 1706 met

Stijntje Claas Caescoper, geb. te Koog 2 Dec. 1683, buitenmoeder van het doopsgezinde weeshuis van Koog en Zaandijk, overl. te Zaandijk 5 Feb. 1722.

Claas Jacobsz. Kuyper, geb. te Koog, parlementsheer aldaar, overl. te Koog in 1739 of 1740, huwt met

Neeltje Jans, diacones bij de doopsgezinde gem. van Koog en Zaandijk, buitenmoeder van het doopsgezinde weeshuis, overl. te Koog 8 Oct. 1749.

Simon Jacobsz. Appel, gedoopt te Wormer 23 Sept. 1685, burgemeester en vroedschap te Wormer, secretaris van het waterschap de Enge Wormer, enz., overl. te Wormer 1 Nov. 1738, huwt aldaar (ondertrouwd 1 Maart 1708) met

Machteld Symons Coningh, ged. te Wormer 11 Febr. 1685, overl. aldaar 18 Aug. 1727.

Jacob Aartsz. Speciaal, ged. te Oostzaan 17 Febr. 1677, vroedschap, burgemeester en ambachtsbewaarder van Oostzanen, enz., overl. te Oostzaan 29 Oct. 1749, huwt aldaar met

Cornelia Roelofs de Leeuw, ged. te Oostzaan 14 Maart 1677, overl. aldaar 31 Jan. 1772.

Arent Cornelisz. Breet, geb. 3 Aug. 1674, gecommitteerde van het brandcontract van oliemolens aan de Zaan, diaken bij de doopsgezinde gem. van Koog en Zaandijk, buitenvader van het doopsgezinde weeshuis, overl. te Zaandijk 27 Nov. 1748, huwt ald. Mei 1695 met

Grietje Jacobs, geb. 26 Jan. 1674, buitenmoeder van het doopsgezinde weeshuis van Koog en Zaandijk, overl. te Zaandijk 16 Dec. 1729.

Cornelis Jacobsz. Honig, geb. te Zaandijk 16 Juni 1683, diaken bij de doopsgezinde gem. van Koog en Zaandijk, buitenvader van het doopsgezinde weeshuis, overl. te Zaandijk 23 Mei 1755, huwt 1° te Koog 23 Feb. 1706 met

Stijntje Claas Caescoper, geb. te Koog 2 Dec. 1683, buitenmoeder van het doopsgezinde weeshuis van Koog en Zaandijk, overl. te Zaandijk 5 Febr. 1772.

Jacob. Jansz. Nen, geb. te Zaandam, overl. aldaar, huwt met

Maritje Jans Stuurman, geb. te Zaandam, overl. aldaar 13 Dec. 1721.

Claas Lourenz Louwe, geb. te Zaandam 8 Mei 1687, diaken bij de doopsgezinde gem. te Westzaandam, buitenvader van het doopsgezinde weeshuis, overl. te Zaandam 1 Maart 1757, huwt met

Grietje Jans Pel, geb. 15 April 1688, overl. te Zaandam 16 April 1749.

Gerrit Caeskooper Honigsz., geb. te Zaandijk 13 Sept. 1718, gecommitteerde van het brandcontract van oliemolens aan de Zaan, parlementsheer te Koog, diaken bij de doopsgezinde gemeente van Koog en Zaandijk, overl. te Koog 31 Oct. 1778, huwt 1° aldaar (aangeteekend 11 Maart 1741) met

Trijntje Claas Kuyper, geboren te Koog in October 1718, buitenmoeder van het doopsgezinde weeshuis van Koog en Zaandijk, overl. te Koog 20 Januari 1749.

Cornelis Appel, geboren te Wormer 18 Januari 1721, burgemeester aldaar, gecommitteerde van het brandcontract van oliemolens aan de Zaan, enz., overl. te Wormer 7 Sept. 1749, huwt te Oostzaan in Augustus 1740 met

Marytje Speciaal, geboren te Oostzaan 30 December 1720, overleden te Zaandijk 8 Mei 1758.

Jacob Arentsz. Breet, geboren te Zaandijk 27 Jan. 1711, overl. ald. 19 Sept. 1748, huwt te Zaandijk met

Maartje Cornelis Honig, geb. te Zaandijk 13 Nov. 1713, diacones bij de doopsgezinde gemeente van Koog en Zaandijk, buitenmoeder van het doopsgezinde weeshuis, overleden te ....

Klaas Jacobsz. Nen, geb. te Zaandam 19 Nov. 1701, leeraar der doopsgezinden te Westzaandam, buitenvader van het doopsgezinde weeshuis aldaar, overl. te Zaandam 8 Februari 1755, huwt aldaar 4 April 1735 met

Aagje Claas Louwe, geboren te Zaandam 25 Juni 1709, overl. aldaar 13 Maart 1706.

Claas Gerritsz. Honig, geb. te Koog 22 Juli 1745, president van het college der gecommitteerden van het brandcontract van oliemolens aan de Zaan, parlementsheer te Koog, lid van de municipaliteit, daarna van den municipalen raad aldaar, municipaal en rekenmeester der banne van Westzaanden, diaken der doopsgezinde gemeente van Koog en Zaandijk, enz., overl. te Koog 2 April 1813, huwt te Zaandijk 10 Mei 1767 met

Machteltje Cornelis Appel, geb. te Wormer 1 Dec. 1748, overl. te Koog 15 Mei 1809.

Cornelis Jacobsz. Breet, geb. te Zaandijk 28 October 1739, overman van het brandcontract van papiermolens c. a. aan de Zaan, gequalificeerde uit de notabele ingezetenen van Zaandijk in 1788, lid van het burgercomité aldaar in 1795, van het comité van handel en zeevaart aldaar, diaken bij de doopsgezinde gem. van Koog en Zaandijk, buitenvader van het doopsgezinde weeshuis, overl. te Zaandijk 30 Januari 1806, huwt te Zaandam 6 Sept. 1767 met

Grietje Klaas Nen, geboren te Zaandam 6 April 1744, diacones bij de doopsgezinde gemeente van Koog en Zaandijk, overl. te Zaandijk 30 Juli 1826.

Cornelis Claas Honig, geboren te Koog 21 Oct. 1773, gecommitteerde van het brandcontract van oliemolens aan de Zaan, lid van den municipalen raad en assessor te Koog aan de Zaan, diaken bij de doopsgezinde gemeente van Koog en Zaandijk, overleden te Koog aan de Zaan 9 April 1849, huwt te Zaandijk 25 Augustus 1793 met

Aagje Cornelis Breet, geboren te Zaandijk 19 Mei 1772, overleden te Koog aan de Zaan 17 September 1830.

Klaas Honig Cornelisz., geb. te Koog aan de Zaan 15 Juni 1805, gecommitteerde van het brandcontract van oliemolens aan de Zaan, diaken van de doopsgezinde gemeente te Koog en Zaandijk, overl. te Koog aan de Zaan 11 Juli 1887, huwde aldaar 23 April 1837 met Antje Kaat, geb. te Koog aan de Zaan 25 Maart 1817, buitenmoeder van het doopsgezinde weeshuis te Koog en Zaandijk, overl. te Koog 4 Februari 1856.

Mededeelingen uit de oude huwelijksregisters te Overschie.

(Vervolg).

21 Augusti 1672 Item Pieter le Peletier j. m. met Elizabet Charles met attestatie uyt de Fransche kerk tot Rotterdam.

6 November 1672 Item Pieter Willemse Buys j. m. van Maeslant met Hilletje Fransse j. d. wonende alhier.

24 Januari 1673 Item Gregorius van der Thoren met Cornelia Pieters Letter j. d. beyde van Delft.

30 April 1673 getrout Carel Carelsse de Coninck met Maria Cornelis van der Sloot j. d. van Delft.

28 Mey 1673 Gerrit Wijtens j. m. Schout tot Segwaert met Matta Rietvelt, wed[e] van Abraham Hoflant in sijn leven Baljouw van Bleyswijk.

29 Augustus 1673 de heer Philips Julius van Lichtenberg j. m. van Heusden Lieutenant-Colonel van een Regiment Voetknegte met J[vr] Anna Imants j. d. van Rotterdam.

8 October 1673 Item Adriaen van Swieten, wed[r] met Marijtje Tijs beyde van Rotterdam.

24 December 1673 Item Jan Pieterse van der Valk met Margreta Lodewijks van Beek beyde van 's Gravenhage.

29 April 1674 Item ? Pielat predikant in de fransse gemeynte tot Rotterdam met juffrou Charlotte Marie de Bechuel komende met attestatie van Rotterdam en 's Gravenhage.

17 Juni 1674 Gillis Otto van Leeuwen j. m. met Marya Franke van Thiel j. d. beyde komende met att. van Delft.

5 Mey 1675 getrout Jan van Stolck met Geertruyt Wouters, beyde van Rotterdam.

26 Mey 1675 Item Dirck Claesse de Bruyn met Ariaentje van Letters, beyde met attestatie van Leyden.

26 Mey 1675 Item Jacob Jacobse de Lange met Francijntje van der Eyk, beyde van Delft.

3 Juny. 1675 Item De heer en meester Jacob van Bockhoven j. m. met Mevrouwe Marya van Berkel, wed[e] van de heer Dijkgraef Punt, wonende en met attestatie uyt den Hage en Rotterdam.

29 December 1675 Item meester Cornelis Maas, wed[r] schoolmeester met Helena van Noortwijck j. d. beyde wonende alhier.

2 Februari 1676 Item Claes Pieterse Verbrugge j. m. met Catharina Dircx beyde van Rotterdam.

9 Februari 1676 Item De heer Jean de la Farque? heer van Canteloup met Juffrou Christina Neve j. d. van Maestright komende met attestatie van de Graef.

6 April 1676 Item Jan Coornhert j. m. met Catharina Antonis j. d. beyde van Delfshaven.

7 Mey 1676 getrout de heer Pieter de Liefde j. m. met Juffrou Marya van der Does j. d. beyde koomende met attestatie van Rotterdam.

18 October 1676 Item Thomas Groenewout met Lijsbeth la Reus beyde koomende met attestatie van Rotterdam.

25 October 1676 Item Jan Fonteyn met Grietje Stevens, beyde van Rotterdam.

22 November 1676 Item Willem Grand met Lijsbet Crouw, koomende met attestatie uyt de Schotsche kerk te Rotterdam.

16 November 1676 Extraordinair getrout de heer Cornelis Soelens, Raet en Schepen der Stat Delft met J[vr] Maria Irmans.

27 November 1676 Leendert Cornelisse Robol met Marytje Leenders Spaniersberg beyde van Delft.

1 Maert 1677 de heer Gerard Putmans j. m. officier? der stat Delft met Juffrou Adriana Verburg j. d. beyde komende met attestatie van Delft.

11 April 1677 Item Arij Jansse Plemp met Maria Glaudi met attestatie van 's Gravenhage.

31 Juli 1678 Item Pieter Molijn j. m. met Barbara van der Schaef j. d. beyde komende met attestatie van 's-Gravenhage.

14 Augusti 1678 Item Harmen van Vasthof, Controlleur tot Haerlem met Juffrou van der Pot, wed[e] koomende met attest. van Rotterdam en den Briel.

1678 4 December Item Johannes van Leeuwen, wed[r] met Susanna Couperius j. d. komende met attestatie van Rotterdam en Amsterdam.

3 April 1679 Item de heer Gerard Pijl j. m. Burgemeester tot Geertruidenbergh met Juffrou Anna Pijl j. d. ook van daer.

9 April 1679 Item Dirck van der Snel j. m. van Pijnacker met Jannetje van Alphen beyde koomende met attestatie van Bleyswijck.

2 Mey 1679 Item de heer Eskine, luitenant cornel, koomende met attestatie van Maestright met mevrouw Cornelia Imants met attestatie van Rotterdam.

28 Mey 1679 getrout Hendrik Willemse Visch j. m. met Lijsbet Jans j. d. ook beyde van Rotterdam.

16 Juli 1679 Item Georgius Wonderling j. m. van Elburgh met Naomi van Lodensteyn, wed[e] beyde wonende alhier.

26 November 1679 Item François le Roy j. m. met Leentje Cente, wed[e] beyde van Schiedam.

3 December 1679 Item Cornelis Abrahamse van Brakel j. m. met Maertje Heyndria Vrijmoet j. d. beyde van Rotterdam.

4 Februari 1680 Item Reyer Gillis van Lamburgh j. m. met Anna Comans j. d. beyde van Schiedam.

4 Februari 1680 Item Willem Gerritse j. m. met Adriana Havelaer j. d. beyde van Rotterdam.

28 Augustus 1680 Item de heer Adriaen van Adri-

chem van 's Gravenhage met Juffrou Sara de Rouck j. d. met attestatie van Heusden.

28 November 1683 Item Heindrick van Rijn, wed[r] met Anna Renaud j. d. beyde wonende alhier.

23 April 1684 getrout Johan Cocq j. m. van 's Gravenhage met Catharina Smits j. d. beyde wonende tot 's-Gravenhage.

23 Juli 1684 Item d'heer Severin kier Paludan, capitein major en command[r] van de Klundert onder de hoge forten en Jonckvrouw Johanna Dorste.

Sijn op den 8 Februari 1685 in den huwelicken Staet aengeteekent Pieter Hendriks van Casteel j. m. van Rotterdam en Annetje Chiele van den Hoogenban j. d. van Overschie beyde alhier wonende, vertrocken met attestatie.

Op deselve tijt Cornelis Pieter van der Helm j. m. van Bodegrave en Maria Ariens van Raephorst j. d. van Overschie en aldaer wonende.

Hebben haer 3 huwelickse voorstellinge sonder eenige verhinderinge ontvangen op den 5, 12, 19 Augusti Otto Brants Swalmius, pred[t] alhier en Maria Brants j. d. wonende in 's Gravenhage, vertrocken met attestatie.

26 Mei 1686 In den echten Huw. Staet bevestight Johannes van Limburgh en Marya Pieters van der Hole beyde woonende in 's Gravenhage, van daer koomende met attestatie.

9 Juni 1686 Item Gabriel Valette j. m. met Christina Lenevelt j. d. van 's Gravenhage en Rotterdam en van daer koomende met attestatie.

5 November 1686 sijn in den huwelicken Staet bevestight de Heer Mattheis Victor van der Goes j. m. van Delff ende Juffr. Anna Keyers? j .d. van Schiedam beyde aldaer woonende koomende met attestatie van Delff en Schiedam.

28 April 1687 sijn in de houwelicken staet bevestight Andries Tournier, Capiteyn onder het Regiment van den Heere Grave van Nassau ende Anna Wilbrenninck van 's Gravenhage ende van daer koomende met attestatie.

24 Juli 1687 Item de heer Job Janse de Jonge j. m. van Zierickzee en Juffr. Maria van Sampen of Campen j. d. van den Briel, won. tot Zierickzee, van daer koomende met behoorlicke attestatie.

8 Februari 1688 Item Jan Cornelisse Roodenburgh, wed[r] van Leuntje Arentse wonende onder Overschie, ende Aeltje Joppe, wed[e] van Cornelis Dircks van Wieringen won. in de Ketel, koomende de Bruyt met attestatie van de Ketel.

28 Maert 1688 3 huywelyckscbe gebooden gedaen Pieter Wiggerse Hoodenpijl j. m. woonende in het Ambagt van de Ketel en Aeltje Cornelis Cool j. d. van Overschie, woonende in het ambagt van de Ketel vertrocken met attestatie.

18 Juni 1689 sijn in den ondertrouw opgenomen Heyndrick Janse van Kasteel j. m. van Rotterdam en wonende aldaer met Kataryna Brandenburg woonende tot Overschie vertrocken met attestatie.

4 Juni 1690 sijn in den huwelijken Staat bevestigt d'Hr. en Mr. Willem van Neurenburg en Mevrouw Jacoba Catharina van der Stay a Colibrand beyde comende met attestatie van Dordregt.

24 May 1692 zijn in ondertrouw opgenomen Cornelis Cornelisse Come j. m. en Anna van Harmele j. d. wonende alhier, 8 Juni getrouwt.

17 Juni 1692 zijn getrouwt: D'Hr. en Mr. Maerten Hogenhoek, veertig raad en schepen der stad Delft en Juffr. Magtelt Bogaert beyde komende met attestatie van Delft.

19 April 1693 getrouwt komende met attestatie van D'Hr. en Mr. Pieter van Brandwijk van Blokland H. Pieterszoon, etc. en Joffr. Geertruyd Franken H. Gerards dogter.

2 April 1694 in ondertrouw opgenomen Jan Dusar j. m. van Leyden woonende alhier en Maria van der Klauw j. d. van Sevenhuyse mede woonende alhier met attestatie na Rotterdam.

10 November 1695 zijn in ondertrouw opgenomen Cornelis Lucasz Fonteyn j. m. met Zara Zanders van Beverwijck j. d. beyde woonende tot Overschie, getrout den 27 Novemb.

25 Februari 1696 zijn in ondertrouw opgenomen Arnout de Buson j. m. van Delft met Catharina Pieters van der Schans j.d. van Overschie getrouwt den 18 Maert.

24 Augusti 1696 zijn in ondertrouw opgenomen Gerrit Masius j. m. en Johanna Maria Pennes j. d. beyde woonende in Overschie, getrout den 9 Septemb.

23 Mey 1697 zijn in ondertrouw opgenomen Jan Pietersz. Quack j. m. geboortig van Amsterdam met Annetje Willemsd. Robol j. d. van Overschie, den 9 Juli getrouwt.

10 Januari 1698 zijn in ondertrouw opgenomen Floris Gerritsz. van der Werff, wed[r] van Ariaentje Jacobsd. met Maria van der Swaen, wed[e] van Capt. Allevrienden, beyde wonende te Overschie, getrouwt den 29 Januari.

20 Maert 1698 zijn in ondertrouw opgenomen Lourens van der Maes j. m. van Delft met Anna Jansd. van Harmelen j. d. van Overschie, getrouwt den 6 April te Delft.

Register van de personen die alhier tot Overschie haer huywelijkse geboden ingewilligt en voor de geregte getrout sijn sedert 1626.

26 April 1626 In den echten huywelijkse Staet voor de geregte van Ouderschie bevestight Jacob Lenerts Blenckvliet met Jannetjen Joosten van Nieuwenhuyssen.

10 April 1630 Idem Jan Jans Verhouwe van Middelburch j. g. met Catharina van Droesbeecq, wed. wonende binnen Ouwertonge.

13 Juni 1638 Idem op attestatie van Pyeter van Hattich, jonckman van 's Gravenhage met Cecilia van Eyck, won. tot Utrecht.

13 November 1638 Jr Warnart Philibert van Hetsfeld, militair persoon en Christina Romers jonge dochter van 's Gravenhage, huywelijkse geboden ingewilligt bij acte van procuratie 13 November 1638.

Op den 11 November 1639 in de huywelijkse staet bevestight Pr. Jans de Vogel jonckman tot Rotterdam met Heyltje Thijssen jonge dochter mede aldaer bij attestatie van Rotterdam.

13 Mey 1640 Id. bij attestatie van Rotterdam Otto van Lit j. m. met Neeltje Cornelis, wede Crijn Jans Vermey.

28 December 1642 Idem Gerrit Pyeters Bens, Chirurgijn, jonckman van Beverwijck met Aefjen Gillis van Vliet j. d. van Leyden.

12 Mei 1648 Idem op attestatie van 's Gravenhage Abraham Behageln, jongman tot Vlaenderen met Lussia de Graeff j. d. beide tot 's Gravenhage.

28 Juni 1648 Idem Hen. Michielse van Duysseldorp, geboortig van Campen in Keulslant met Grietje Dirks Wtenbroeck j. d. van Schiedam.

27 Juni 1649 Idem Pr van Dalen wedr van Gent met Anna Maria Neyts j. d. mede van Gent, beide won. tot Rotterdam.

11 Augustus 1649 Idem op attestatie van Rotterdam Willem Wels j. m. van Londen met Sara Orten j. d. van Londen.

11 Sept. 1650 Id. Attestatie Schiedam Johan van Groenewegen, wedr wonende tot Schiedam met Lijsbet Benjamins wede van Schiedam.

4 November 1653 Idem Mr. Lourens de Lange j. m. van Gouda won. tot Rotterdam met Elisabet Vis j. d. mede aldaer.

2 Augustus 1654 Idem op attestatie van Delft Thomas Darius Chirurgijn tot Delft met Anna van Dalen j. d. mede aldaer.

Idem 9 Januari 1658 met attestatie van Rotterdam en Schiedam Adriaen Gerrits Slingelant weduwnaer tot Schiedam met Catharina de Haes j. d. van Rotterdam.

11 Mei 1661 Id. met attestatie van Rotterdam Adriaen Kieboom, procureur voor de Vierschaar der Stad Rotterdam, weduwnaer van Cornelia van Hoogendijck met Johanna Joncktijs j. d. mede aldaer.

29 Juni 1664 Item met attestatie van Rotterdam Adrianus de Grient jongman van Leyden met Elisabeth Bijvangh wede van Adriaen Dedel, van Rotterdam beyde won. aldaer.

26 Januari 1665 Idem met attestatie van Rotterdam Etienne le Riche, wedr van Elysabeth Brilet ende Catharina van der Duyn jonge dr won. aldaer.

14 Februari 1666 Idem met attestatie van Schiedam Lucas Huberts van Thurenhout wedr met Catharina Ariens wede beide won. tot Schiedam.

Item 6 November 1668 met attestatie van Delft en Haarlem Mr. Guiliaume le Sage j. m. tot Haarlem met Juffr. Maria van der Houve j. d. tot Delft.

Idem 18 Maert 1669 met attestatie van Rotterdam De heer Mr. Cornelis Pelt, wedr met Juffr. Elisabet van Coulster j. d. beyde won. te Rotterdam.

2 Augustus 1671 Idem Joost Leenderts de Raet j. m. van Overschie met Jannetje Claes j. d. van Diemen.

27 November 1672 Idem Jan Court met Christina Goosens met att. van Rotterdam 26 November 1672 get. bij Ds Ridderus.

18 Mey 1680 Idem Jan Arentse Uyttenbroek j. m. met Maertje Floris van Sevenhuysen wede Jan Pieters Beunefaes wonende op Schieveen.

5 Septr 1682 Gebooden ingewilligt van Jacobus Eechout jongman geboortig van Haerlem en won. tot Rotterdam met Jannetje Jans Berckhout j. dochter won. tot Overschie.

8 Mei 1684 met attestatie van Rotterdam en Delft getrout Dhr. en Mr. Hendrick Roon (Roos?) weduwenaer tot Rotterdam en Juffr. Maria Cecilia van der Dusse j. d. tot Antwerpen.

6 September 1686 de huyw. gebooden ingewilligt van Cornelis Jacobse van Noort jongman geboortich van Soetermeer won. onder de Parochy van Overschie met Stijntje Leenderts Stolck wede van Jorisse Thomas geboortich en won. alhier tot Overschie.

20 Februari 1694 Huyw. Gebooden ingewilligt van Jacob Jans van der Beeck jongman met Marytje Arients van de Rotte beyde wonende onder de Parochy van Overschie.

20 April 1707 De huywelijkse ingewilligt van Willem Huygen Roobol j. m. van Overschie met Catharina Willems van Est j. d. van Ysendoorn jegenwoordig woonagtig tot Rotterdam.

28 Sept. 1707 de huywelijkse geboden ingewilligt van Juffr. Juliana Judith de Walsche j. d. van Overschie met Cornelis van dr Mij j. d. van Rotterdam.

Den 19 Octr 1707 de voors. personen te weten d'Hr. Cornelis Vermij ende Juffr. Juliana Judith de Walsche getrouwt op den Corten boogaert.

17 October 1714 de huwelijkse geboden ingewilligt van Georgie Cromberg van Ombeeke j. m. van Gend wonende in 's Hage met Juffrou Anna Margareta de Walsche j. d. van Rotterdam wonende in den hogenban.

Den 15 Mei 1723 Idem van Andries van den Bosch j. m. van Gelderland wonende onder Overschie met Margareta Maurits j. d. van Arnhem wonende tot Rotterdam.

11 Juli 1745 op attestatie van Rotterdam huw. geboden ingewilligt van Philibertus Morand j. m. van Vrankrijk en Pieternella Duyve j. d. van Rotterdam. Attestatie afgegeven naar Rotterdam den 27 Juni 1745.

21 Mey 1769 Idem op attestatie van de Secr. van

Akkersdijk en Vrouwerecht van Maurits Metzger Jongman geboortig van Buchtwijller in onder Elsas won. in de poorterije van Oversschie met Anna Barbara Hes, wed^{e} van George Singor won. onder Akkersdijk. Att. afgegeven 4 Juni 1769.

14 Mey 1775 Huwelijks geboden ingewilligt van Anthony Buys meerderjarig j. m. in de landen van Steyn wonende te Zoetermeer en Maria Jansd. de Bruyn j. d. geb. te Hillegersberg won. te Soetermeer.

19 Februari 1778 In de huw. staet bevestigd D'Heer Theodorus Kruyslanden gesworen van de polders onder Sommelsdijk j. m. geboren aldaer in Zeeland en Juff. Maria van der Kar, wed^{e} van Lambertus van Heukelom mede wonende aldaer.

Medegedeeld door A. VERSCHOOR
te Overschie.

Het geslacht Schoeffer, later Scheffer en Scheffers, boekdrukkers te 's-Hertogenbosch van 1541—1796.

(Vervolg en slot).

1583.

Copie vande Opene brieven enz., luidt de volledige titel:

Copie vande Opene brieven ons aldergenadichste Heeren des Conincx, wair by bevolen ende gheordineert wordt de observatie ende onderhoudinghe vande Reformatie vandē geestelycken calendier, geordineert ende ghemaect by onsen tegenwoirdigen H. Vader de Paus van Romen, Gregorium den derthiensten van dyen name (10 Jan. 1583).

Gheprent Tshertoghen Bossche, by my Jan Schoeffer, Int Missael. 1583. Met Gratie ende Previlegie.

1584.

Placcaet op stuck vande Beden in Brabant, is in 4^{0}, 8 bladz., niet gepagineerd.

1586.

Placcaet . . . . . waerby wordt versiē, dat alle pachters enz., is de volledige titel:

Placaet ons Heeren des Conincx, waer by wordt versiē dat alle pachters, landtluyden en alle andere vortaen vrijelyck hunne landen sullen mogen labueren, bouwen en oeffenen, sonder by de soldaten ende crijsvolck overlast te lijden.

Oft dat oick hunne peerden, beesten en andere instrumenten sullen moghen ghearresteert of gheëxecuteert worden.

Met meer andere puncten daertoe dienende (12 Jan. 1586).

Gheprent Tshertogenbossche, by Jan Scheffer, Int Missael. Anno 1586. Met Gratie ende Previlegie.

Het wapen van Spanje op den titel.

1600.

Die negen Coudē, heeft 144 bladz., niet gepagineerd.

De titel is gedeeltelijk met rooden inkt gedrukt.

Het boekje is versierd met houtsneden en ook voorhanden in de verzameling B.

De volgende boekwerken kwamen ook van zijne pers:

1599.

G. Macropedius, Evangelia et lectiones sacrae, Epistolae dictae, pro singulis diebus dominicis, etc.

Sylvaeducis, Joannes Schoefferus. 1599. 4^{0}.

PAQUOT, t. 2, pag. 613.

Vergeten op zijn plaats te vermelden, zie bladz. 211.

1605.

Evangelia et Lectiones Sacrae Epistolae dictae, pro singulis diebus Dominicis et festis; adjecta est singulis penè lectionibus brevis difficilium dictionum latinarum interpretatio . . . . per Georgium Macropedium.

Silvaeducis, ex officina Joannes Schoefferi. 1605. 4°.

Catal. J. Camberlyn. Brux. 1882; N°. 67.

Latere uitgave van vorig werk.

1608.

Een Wonderlijckst Miraeckel geschiet inde Stadt van Palermen int Jaer 1605, door de Verdienste St. Francisci.

Aan het einde:

Geprent T'Shertoghenbossche by Jan Scheffer. z. j. Kl. 8^{0}, 8 bladz., niet gepagineerd. V.

De kerkelijke goedkeuring voor dit boekje is geteekend:

Actum desen 19 January 1608. GISBERTUS COEVERINCX; in welk jaar het ook waarschijnlijk het licht zal gezien hebben.

Het is woordelijk herdrukt in *Cort Verhael van het Leven der H. van S. Franciscus Oirden.* 's Hert. 1620, bladz. 22—26; zie bladz. 240 boven.

Een seer devoot Boecxken om een yegelijck hem selven inder Missen te oeffenen.

Gheprent Tshertoghen Bossche, in die Kerckstrate,

by my Jan Scheffer, tegē die School over int Missael. z. j. Kl. 8°, 24 bladz., niet gepagineerd. B.

Op het titelblad de houtsnede: een biddende keizer, kardinaal en bisschop bij het graf van den Verlosser, welke ook voorkomt op de titels van boekjes bij hem in 1585 en 1602 uitgegeven.

Dit is een devote ende ynnighe vermaninghe totten Christenen ende geloovende menschen als si op haer verscheydē ligghen. Genomen wt die heylige scrifture.

Geprent Tshertoghen Bossche by my Jan Sheffer (sic) int Missael. z. j. Kl. 8°, 32 bladz., niet gepagineerd.

Catal. Dr. A. M. Ledeboer. Leid. 1888; N° 814.

Dit is een devoot Boecxken vande neghen Chooren der Engelen.

's Hertogenbosch by Jan Scheffer. z. j. Kl. 8°.

Dit en volgend boekje *Catal. Fr. J. Olivier*. Brux. 7182; N°. 128. (Vente Avril).

Een Roosen Hoetken.

's Hertogenbosch by Jan Scheffer. z. j. Kl. 8°.

Met houtsneden.

Eenige dezer werkjes z. j. kunnen ook bij zijn vader zijn gedrukt.

De vier eerst door mij beschreven voortbrengselen zijner pers van 1574 en 1575, mocht ik ook op de Koninklijke bibliotheek te 's-Gravenhage aantreffen.

Wed. Jan Schoeffer of Scheffer, geb. Anna Bottermans,

1573.

Joannis Murmellii Ruremundensis pappa, una cum certissimis syntaxcos Praeceptionibus libellis planè aureus, Post omnes alias additiones jam denuò recognitus et auctus.

Ad ludi literarii tyrunculum Joannis Murmellii Ruremundensis Epigramma.

Huc ades ingenui dulcis tyruncule ludi, Nos tibi nunc Pappam lactea dona damus.

Ut jam paulatim factus robustior, altum Scandere Parnassum non sine laude queas.

Sylvaeducis, Sub intersignio Missalis, apud Viduam Joannis Schoefferi. Anno 1573. 4°, 128 bladz., niet gepagineerd.

Op den titel het drukkersmerk, ook door haar man gebruikt, verbeeldende een jager met honden en een herder met schapen in een boschachtig landschap met de spreuk: Pasce tuum pastor pecus, ut pascaris ab illo; geplaatst in een rand in houtsnede versierd met vogels, bloemen en vruchten, waarvan aan weerszijde staat: een boschman en een boschvrouw.

Van onder in een hartvormig schild het jaartal 1570.

Wij zien hierdoor dat zij de drukkerij na haar mans dood in 1573 of 1574 heeft voortgezet, daar in laatstgenoemd jaar haar zoon Jan als boekdrukker optreed.

Ik leerde dit boekje in de bibliotheek der stad Antwerpen te laat kennen om het achter haar man te bespreken, waarom ik het een plaatsje achter haar zoon heb gegeven.

Antonius Scheffer.

1623.

Waerachtighe ende levende figuren enz., is de woordelijke titel:

Waerachtighe ende levende figuren van de H. Martelaers van Gorcum.

Met een cort verhael van hen leven eñ sterven.

S'hertoghenbossche, by Anthonius Scheffer, ghesworen Boeckdrucker int Missael. 1623. Kl. 8°, 7 bladen voorwerk, 88 bladz. en 4 bladen aan het einde. V.

Het titelblad en het werkje zijn versierd met dezelfde koperplaatjes der latijnsche uitgave, hiervoor beschreven.

De opdracht is ook aan dezelfde persoon gericht, doch haar familiewapen weggelaten.

Bij hem zag nog het licht:

1625.

Extract wt eenen brief, gesonden van Breda den 6 Juny 1625; tracteerende alles 't gene daer geschiedt is, geduerende de belegeringhe.

Op het laatste blad:

't Shertogen-bossche by Antonie Scheffer. z. j. 4°, 8 bladz., niet gepagineerd. V.

Deze brief, gezonden door een inwoner van Breda daags na de overgave dier stad aan Spinola in 1625, aan zijne vrienden te 's Hertogenbosch, bevat een verhaal der ontberingen van allerlei aard door de burgerij gedurende dit beleg geleden.

Jan Janszoon Scheffer.

Door hem werd nog in druk bezorgd:

1629.

Rituale Romanum Contractum et Abbreviatum in usum Sacerdotum qui ad remota et periculosa loca subinde coguntur excurrere.

Sylvae-ducis. Apud Joannem Schefferum. 1629. 12°, 117 bladz. en index. V.

Op den titel eene houtsnede: zinnebeeldige voorstelling van den doop.

Ghebedt seer nuttelijck om te lese in tijde van Oorloghe, Pestilentie (1) ofte swaere Noodt.

Aan het einde:

T'Shertogenbosch by Jan Scheffer, indē goeden Herder. z. j. Los blaadje, kl. 8°, 4 bladz., niet gepagineerd. V.

Op de eerste bladzijde eene houtsnede: de dood gewapend met pijl en boog, trachtende eenige vluchtende personen te vellen.

Jacobus Scheffers.

Nog werd door hem uitgegeven:

1770.

Christelycke onderwijzing en gebeden, getrokken uyt de H. Schriftuur, den Missael en de H. H. Oud-Vaders, wegens de voornaamste Pligten der Geloovige.

Veerthiensten druck. Van nieuws overzien en verbetert. (Na de Copye van Gend).

's Bosch, by Jacobus Scheffers, Boekdrukker en Boekverkooper in 't Missael. 1770. 8°. B.

Dezelfde titelplaat en aantal bladzijden als de editie van 1760, hierboven opgegeven.

Deze uitgave is geheel opnieuw gezet.

«Veertiensten druck» op het titelblad, zal wel Vijftienden moeten wezen.

1776.

Zeer dienstige gebeden om gelezen te worden ten tijde van den Jubilé en andere volle Aflaten.

Aan het einde:

's Hertogenbosch. By J. Scheffers, in de Kerkstraat. 1776. Los blaadje, kl. 8°, 4 bladz., niet gepagineerd. B.

(1) Men vindt eenige belangrijke bijzonderheden over de pest te 's-Hertogenbosch in H. Follinus, *Amulethum Antonianum seu luis pestiferae fuga, cui accessit utilis libellus de cauteriis.* Antv. 1618.

C. Cock van Kerckwijk, *Pest basilicus en verduysterde liefde in des werelts avontstondt, Pestmom of beschrijvinge der Pestilentie.* 's Hert. 1668.

Dit laatste werk is versierd o. a. met een koperplaat van Joannes Vorsterman van Zalt-Bommel, welke denkelijk de eenige bekende gravure van dezen kunstenaar is.

1794.

Ordo recitandi horas canonicas, missaque celebrandi riti romano in usum Cleri Saecularis Dioecesis Buscoducensis Pro Anno Domini 1794.

Sylvae-ducis, Typis Jacobi Scheffers. 1794.

Cum Approbatione. Kl. 8°, 36 bladz., niet gepagineerd. V.

Het titelblad versierd met dezelfde vignet als der uitgave van 1790, hierboven opgegeven.

Vermoedelijk zijn van dit boekje meer jaargangen verschenen.

1794.

Naamlijst der Roomsche Catholycke Pastooren, Rectoren, Capellanen en Assistenten, welke in de negen Decanaten van het Bisdom 's Hertogenbosch en naburige landen, daaronder behoorende in bediening zijn in het jaar 1794.

's Bosch, bij J. Scheffers. 1794.

Deze titel vond ik vermeld op het laatste blad des vorige.

Méthode familière, pour ceux qui commencent à s'excercer dans la Langue Françoise.

Gemeenzame leerwijze, voor de geene die zig in 't Fransch beginnen te oefenen: opgesteld door Pieter Marin, tot het bijzonder gebruik zijner leerlingen.

Te 's Hertogenbosch, gedrukt bij J. Scheffers, Boekverkooper in de Kerkstraat. z. j. Kl. 8°, 160 bladz. P. G.

BIJLAGEN.

Bijlage A.

«Kaerle by der Gratie Godts Roomsche Keyser, enz.

Allen den ghenen die dese onse brieve sullen sien of horen lesen, saluyt.

Doen te weten dat wij ontfangen hebben die supplicatie van Jan Scheffer, boeckprentere wonende in onser stadt van Tshertoghenbossche, schamel gheselle, belast met huysvrouwe ende kijnderen, inhoudende hoe dat hy voertijden gedruckt heeft gehadt tot grooten ghegrieve van jonghe studenten een boeck gheinscribeert ende gheintituleert Synonymorum Sylva etc., welcken boeck van nieuws wederomme bij den voergenoemden broder Simon is gheaumenteert, ghecorrigeert ende verandert, ende dat hy suppliant binnen onse voyrschreven stadt van den bossche, tot grooten coste

houdende is veel ghesellen ende prenters, die welcke daghelicx prentende sijn alderhande boecken in poëterije ende andersins, die welcke al omme soo in onsen lande van Brabant ende elders ghebruyckt ende vercocht worden, ende dat die Suppliant gherne van nieus prenten mochte eenighe boecken op dat sijn gesellen niet ledich ghaen en souden, te weten Synonymorum sylvam voer ghenoempt. Om welcken boeck te prenten die Suppliant groote costen ghedaen heeft ende alnoch sal moeten doen, welcken boeck die Suppliant niet en soude moghen of dorren imprimeren noch vercopen aenghemerct die generael prohibitie gemaeckt tegen die prenters sonder daer op te hebben onsen oorlof ende consent, Ons daer om oetmoedelijck biddende, Soo ist dat wij desen aenghesien ende besunder nae dien de voernoemde boeck bij geleerde ende geëxperimenteerde gesien ende gevisenteert gheweest, die welke attesteren dat de selve gheen quade doctrijne noch iet tegen onse heylighe gheloove en is inhoudende, genecht wesende ter beden ende supplicatien des voerschreven Suppliants den selven hebben gheoctroyeert, georloft ende gheconsenteert, Octroyeren, oorloven ende consenteren wyt sonderlinge gratie bij desen onsen brieven, dat hy den voerscreven boeck geintituleert als voeren sal moghen doen drucken of prenten, distribueren ende vercopen sonder daer om tegen ons oft onse ordinantie te misdoen of te misgrypen.

Behoudelijc dat de Suppliant gehouden wort een van den selven boecken gedruckt ende geprent sijnde ter stont te brengen ende te leveren in handen van onsen lieven ende getrouwen den Cancellier ende luyden van onsen rade in Brabant, Ten fine ende naevolgende der ordinantie ende placaten daer op van onsen wegen gemaect ende gepubliceert, ende op dat die voerscreven Suppliant van sijn arbeyt, labuer ende moyte niet en worde ghefrustreert, soe hebben wij geinterdiceert ende verboden, interdiceren ende verbieden bij desen allen anderen prenters ende druckers wie sij ooc sijn, den voorscreven boec nae te drucken of te prenten, of te doen drucken of te prenten in drie jaren naest comende opte confiscatie ende verbuerte vanden boecken die sij alsoe binnen den voerscreven tijde van drie jaren naegeprent oft ghedruckt soude moghen hebben, ende daerenboven te vallen in den pene van vijftich Carolus ghulden, tonsen behoeve te verbueren, bij die gene die de contrarie doen sullen, Ontbieden daer omme ende bevelen onsen voerscreven cancellier ende raetsluyden, Meyer van Loven, Amtman van Bruessele, Schoutheten van Antwerpen ende van den Bossche, ende alle anderen onsen ende onser vassallen oft der smaelder heren, rechteren, justicieren ende officieren ons verscreven lande van Brabant dien dit enichsijns aengaen sal moghen, dat sij den voerschreven Suppliant van deser onser gratien octroy oorlove ende consent inder voegen ende manieren ende duerende den tijt als boven, peyselijck ende vredelijck doen ende laten ghenieten ende ghebruycken sonder hen daer inne te doene ofte te laten geschieden eenich hijnderstoot oft letsel, ter contrarien: want ons alsoe ghelieft.

Ende des toorconde hebben wij onsen zegel hier aen doen hanghen.

Ghegeven in onser stadt van Bruessele den elfste dach in Julio, int jaer ons Heeren 1545, van onsen Keyserlycke dat XXVI. ende van onsen Rijcken van Castiliën ende anderen dat XXX jaer.

By den Keyser ende synen Rade.
(Get.) D. Philips.»

Bijlage B.

«Sur la requeste presentée au conseil privé du roy, notre seigneur, par les deputez de la ville de Bois le ducq, au nom des trois membres dicelles, contenant comme entre aultres remonstrances ilz ayent suppliez a son excellence, affin quil fust permis a Jehan Scheffer, imprimeur en ladicte ville, d'imprimer, vendre et distribuer les placcatz deja envoyez en ladicte ville pour y estre publiez, et celles que doresenavant la cour y envoyera, et ce pour accommoder les bourgeois et ceulx de la mayerie de ladicte ville, surquoy monseigneur le prince de Parme de Playsance, lieutenant-gouverneur et capitaine general des pays de par deca, ait déclairé par certain apostille en date du vingte quatriesme de ce mois d'Apvril, que son excellence est content que ainsi soit faict et que acte convenable sur ce luy soit depeschée, supplians pourtant les dicts deputez que en conformité de ladicte apostille il pleust aususdict 'du conseil faire expedier la dicte acte, affin que audict Jehan Scheffer soit permis et octroyé dimprimer, vendre et distribuer les ordonnances et placcatz susdicts, et que ung chacun tant inhabitant de ladicte ville que de la mayerie dicelle, puisse avoir cognoissance diceulx.

Sa majesté inclinant favorablement a la supplication desdicts supplians, leur a accordé et consenti, accorde et consent a Jehan Scheffer, imprimeur en ladicte ville de Bois le ducq, en luy donnant licence et congie de grace especialle par ces presentes, quil puist et pourra en ladicte ville de Bois le ducq imprimer ou faire imprimer les dictes ordonnances et placcatz et iceulx vendre et distribuer en ladicte ville, sans pour ce aulcunement mesprendre aususdicts ordonnances, saulf que en cest endroict il sera tenu soy regler suyvant les ordonnances de sa majesté faictes sur le faict de limprimerie.

Faict à Namur. le vingteungiesme jour d'Apvril, lan mil cinq cens huytante.

(Signé) S. DE GRIMALDI.»

Met eene andere hand is er later onder bijgeschreven:

«La continuation de ceste acte est continuée par le conseil privé au nom de l'archiduc, le 4e jour du mois de May (15)96.

(Signé) S. DE GRIMALDI.»

BIJLAGE C.

»Opde requeste inden rade ons genadichs heeren des conincx van Castillien, van Arragon, van Leon, van beyden Sicilien, van Jherusalem, van Portugael, van Navarre etc., eertshertoghe van Oistenrijck, hertoghe van Bourgondien, van Lotrijck, van Brabant, van Lymborch, van Luxemborch, van Ghelre ende van Milanen, grave van Habsborch, van Vlaenderen, van Arthois, van Bourgondien, van Tirol etc., geordineert in dese zijnre majesteyts landen ende hertochdomme van Brabant, bijde schepenen ende raet der stadt van Shertogenbossche gepresenteert, inhoudende hoe dat zij hebben eenen gezworen printer, genaempt Jan Scheyffer, den welcken zijn hoocheyt, ten versuecke van de drye leden der voers. stadt ende tot commoditeyt der selver stadt ende meyerye, hadde verleent octroy, om te moghen nae drucken alle placcaeten, die aldaer souden worden gesonden, nae breeder vuytwijzen vande acte daeraff sijnde, in date den sevenentwintichsten (1) Aprilis anno XVc tachentich.

Ende hoewel die voers. acte is generael sprekende van alle placcaeten sonder eenighe restrictie oft limitatie, soe eest nochtans, dat die voers. Jan Scheyffer, mits dyen eenighe placcaeten zijn gedruckt bij andere printers, met previlegie, dat nyemandt die selve en soude moghen naedrucken oft doen naedrucken binnen gelimiteerden tijt oft anderssins, sonder prefinitie van tijde, zoe en soude die voers. Jan Scheyffer, sulcken placcaeten nyet derven naedrucken, tot groote discommoditeyt der voors. stadt ende meijerije derselver, welcken aengemerckt ende dat tvoers. octroy ende consent den voers. Scheyffer bij zijn hoocheyt verleent, was generael als voere, soo hebben die supplianten den hove zeer oytmoedelyck ghebeden, dan den selven gelieve wilde te vercleren tverstant vanden voers. octroy te zijn, dat die voers. Scheyffer generaelijck alle placcaeten aldaer gesonden soude moghen naedrucken, hetzij dat die ghene, die elders zijn gedruckt, inhoudende die clausule, datmen die nyet soude moghen nadrucken oft andersins, of hem van nieuwen te octroyeren, dat hij die voers. placcaeten sal moghen nae drucken, indifferentelijck sonder eenighe restrictie, ende hem daertoe te doen depescheren behoirlijcke acte.

Die coninck, onse aldergenadichte heere, hertoghe van Brabant etc., geneycht wesende ter beden der voers. supplianten, den selven heeft geaccordeert ende geconsenteert, accordeert en consenteert bij desen, dat zij tot gerieve vande gemeyne ingesetene van Shertogenbossche ende meyerye der selver, voer den tijt van twee naestcomende jaeren oft dat andersins sal wesen geordineert, sullen bij Jannen Scheyffer moghen doen drucken ende naedrucken alle placcaeten ende ordinantien, die van sijne majesteyts weghen binnen der stadt van Shertogenbossche alreede zijn gezonden of alnoch sullen gesonden worden; gevende denselven Jannen Scheyffer oirloff ende consent vuyt sunderlinghen gracien bij desen, dat hij binnen der voirs. stadt sal moghen drucken oft doen drucken ende naerdrucken die voers. ordinantien ende placcaeten, ende die selve vercoopen ende distribueren binnen der voers. stadt ende meyerije der selver, den tijt voers. sonder daer doere eenighsins te misdoen teghens zijne majesteyts ordinantien, behoudelijck dat hij sal schuldich zijn hem in dese te reguleren volgende zijnre majesteyts ordinantie opt stuck van den druck ende printe gemaeckt.

Aldus gedaen inden rade van Brabant, den vierentwintichsten Decembris XVc ende sevenentachtich.

(Get.) P. BERTHEM.»

BIJLAGE D.

«In den name ons Heeren Gots Amen.

Op heden den 16 dach der maent Septembris anno Sestienhondert vier en veertich, is voor mij Thomas van Hijnsberch als openbaer geadmitteerde notaris ende de getuygen naegenoempt, inne propere personen verschenen ende gecompareert Magdalena, dochtere wijlen Lambert Evertssen van der Stappen, ende wettige naegelaete weduwe wijlen Jans Janssen Scheffer, ende heeft mij notaris in handen gestelt seeckere toegeslote papieren cedulle, ten drie plaetsen toegecacheteert, verclaerende daer inne geschreven te staen haer testament ende uyterste wille.

Aldus gedaen binnen der Stadt van S'Hertogenbossche, ten huyze der voirs. testatrice in de Kerckstraete, ten daeghe, maent ende Jaere als boven.

Waernaer de voirs. Magdalena testatrice bijden wille Godts afflijvich geworden sijnde, soo hebbe ick Notaris, ter instantie ende presentie van Hendrick Jansse Verheyden, Peeter Gerritse van Boxtel, man van Catharina

(1) De Staten van Brabant zeggen abusievelijk den 27 April, het moet zijn den 21 April, zooals uit het octrooi zelven blijkt.

Jansse Verheyden, Jenneken Janssen Verheyden, Embert ende Judith de Leeuw, Jan van den Eeckaert, man van Jenneken Janssen van Houbraecken, Jan Andriessen, man van Elisabeth Peeters Verheyden, alle hare naeste vrienden, mitsgaders van Jan Antonissen Scheffers en Anneken Scheffers, nae vrienden van Jan Scheffers voirs., 't voirs. toegesloten cahier, wesende gans gaeff, ongecanceleert ende met drie segelen besloten, de testamente der voirs. Magdalena begrijpende, geopent ende d'inhoude van dien gepubliceert, luydende van woorde tot woorde als volgt:

In den naeme ons Heere Gots Amen.

Ick Magdalena, dochtere wijlen Lamberts Evertssen van der Stappen, ende wettige naegelaeten weduwe wijle Jan Janssen Scheffer, geboren binnen de baronnie van Boxtel, overdenckende de cortheyt des menschen leven, des doots seeckerheyt ende onseeckerheyt van 't ure der selve, hebbe gemaeckt, geraempt ende geordineert dit mijn testament.

In den ierste nae voirgaende devote recommandatie mijnder siele soo wanneer die uyt mijne sterffelijcken lichaem sal comen te scheyden, in de handen van Godt Almachtich, mijnen Schepper ende Salichmaecker, ende mijn doodt lichaem der christelijcke begraeffenis, verkiezende mijne Sepulture in Sint Janskercke onder den sercksteen waer mijnen man Saeliger begraeve leeght.

In den eersten maecke ende legatere aen Henrick Janssen van der Heyden, mijnen neve, mijn huys, erve, hoff ende twee achterhuysen, staende binnen deze stadt inde kerckstraet, gemeynlijck genoempt Inden Goeden Herder, ende daertoe eene schilderij, wesende mijn en mijns mans sepulture, ende alnoch mijn aldergrootste beuffet, met een schilderije daerop van Abraham.

Aen Catharina dochtere Janss. Peterssen Verheyden mijne nichte, mijn huys inde Peperstraet met sijne rechten ende toebehoirten, met mijn cleynste beuffet staende in de neercamere, ende een schilderij daerop, wesende een landschap, ende daertoe een schilderije, wesende het conterfeytsel van Egbert Lamberts van der Stappen, mijn broeder sa(liger).

Aen Jenneken dochtere Jans Peetersen van der Heyden, tot een gedenckenisse mijn aldergrootste twee copere brandijsers.

Aen Elisabeth dochtere Peeters Janssen van der Heyden, mijnen winckel ende het gereetschap daertoe dienende, met alle mijne boecken, gebonden ende ongebonden; uytgenomen papier ende perkement.

Item een groot schilderije van Onse Lieve Vrouwe, hangende int voorhuys, met een wagenschotten schabel staende voor in den winckel.

(Verder verschillende renten en legaten aan bloedbloedverwanten en vrienden).

Item aen Goyaert Scheffers (1) de conterfeitsels van sijn vader ende moeder ende Anneken Scheffers, mijnen besten laken vlieger.

Voorts soo make ick testatrice aen ende ten behoeve van een nieuw opterichten gasthuys binnen de baronnie van Boxtel oft onder haer ressorte (overmits ik aldaer geboren ben), om int voirs. gasthuys onderhouden te worden thien schamele vrouws personen, oft sooveel meer als mijne goederen daertoe gedestineert connen toelaten, de naer volghende renten: (volgt de optelling van een aanzienlijk bedrag renteposten).

Om d'welck (de stichting van dit gasthuis) te effectueeren, soo stelle ick ende designere mits desen tot executeurs van desen mijnen uytersten wille; Henrick Janss. van der Heyden ende Peter Geraertsen van Boxtel, mijne naeste bloedverwanten, mitsgaders den Eerwaerde heer ende Mr. Henrick van den Leemputte, ende de lanxstlevende van desen, stellende deselve drie personen mede als provisoirs ende gifters van den voorn. gasthuysse.

Maeckende aen denselven heer ende Mr. Henrick van den Leemputte, een schoon groot crucifix van ebbenhout metten voet, met een silveren lieff Vrouwken onder in den voet, silvere dootshooft daerop ende onse Lieve Vrouwe ende St. Jan verguld sijnde ter sijden.

Tot dit gasthuys sullen geadmitteert werden aerme vrouw personen, eerlijck ende godtvreesende van leven sijnde, ende boven de vijfftich jaeren oudt, oft andersins gebreckelijck, geboren binnen Shertogenbossche, baronnie van Boxtele oft resorte van Boxtel.

Ende nademael Deliana van der Stappen mijne sustere sa(liger) bij haeren uytersten wille insgelijcx begeert heeft opgericht te worden een nieuw gasthuys van ses schamele vrouwkens ofte meer, soo eest dat ick willende nacomen den wille ende testamente voirs. begeere wel uyterlijck midts desen, dat mijne voirn. executeurs tselve gasthuys voir soo vele doenlijck is mede sullen oprichten bij het mijne, onder deselve conditien, reglementen ende onder deselve provisoirs.

Het overschot van al mijne goederen late ick aen den voirs. Henrick Janssen van der Heyden en Cathalijn sijne sustere, huysvrouwe des voirs. Peter Gerritsen van Boxtel, mitsgaders aen Judith dochtere Wouter Joordens de Leeuw.

De oirconden desen heb ik door een anderen getrouwelijck doen schrijven ende selver met mijnen eyggen naem onderteekent.

Actum binnen 's Hertogenbossche den 16 Septembris 1644. Ende was geteekent:

Magdalena, dochter Lambert Everts van der Stappen, wed. Jan Scheffer.

---

(1) De portretten van Jan Schoeffer of Scheffer en Anna Bottermans.

Aldus geopent ende gepubliceert in den Sterfhuyse der selver Magdalena, staende binnen deser Stadt 'sHertogenbossche in de kerckstraet, den 5 Januarij 1645.

(Get) TH. VAN HIJNSBERCH. *Nots. pubs.*»

BIJLAGE E.

Catalogus van eene compleete boekdrukkerij, bestaande in fraaije letters, drukpersen en boekbinders-gereedschappen, nagelaten door Jacobus Scheffers (overl. 17 Dec. 1796), welke zal verkocht worden op Woensdag den 19 April 1797.

's Bosch, 1797. 8°.

Gereedschappen tot de Boekdrukkerij behoorende:

Een schoone capitaale drukpers met een kopere plaat onder de Degel, en een IJzer Fundament, met zijn Druktank en Verschetten, gemaakt door A. Smits.

Een dito Drukpers met een kopere plaat onder de Degel, en ijzer Fundament en verschetten.

Een groote blauwe corrigeersteen op zijn stelling met drie schuiven.

Een lugbak met lood bekleed.
Een kopere lugketel.
17 stuks ijzeren ramen.
14 stuks galeijen.
Twee koperen zethaaken.
Twee ijzere en een houte dito.
Een mooi kasje tot berging van letter.
Twee Olijketels.
Een partij Formaatgoed.
Eenige natborden.
Een partij houten en opgeslagen figuurlett. en platen.
Eenige letterkassen.

Gereedschappen tot de Boekbinderij behoorende:

Twee afsnijpersen.
Vier handpersen.
Twee ploegen.
Eenige kopere rollen en stempels.
Een kolf.
Een haak om te vergulden.
Een naaibak.
Een ijzeren linjeerraam.
Een groote staande pakpers.
Een partij folio, octavo en quarto planken.
Een slijpsteen.

Beloofde ik in de voorrede de titels van 149 dezer drukken te zullen mededeelen, daar aankoop en later bekend worden met eenige dezer, is dit getal tot **168** geklommen.

Rotterdam, CH. C. V. VERREYT.

Eene aanvulling op de oudste generatiën van de genealogie van Eck (au Lion).

In het *Annuaire de la Noblesse et des familles patriciennes des Pays-Bas, 1871,* blz. 126, komt de genealogie van dit geslacht voor, die volgenderwijs uit een aantal mij ter inzage verstrekte gegevens, betreffende deze familie, kan worden aangevuld en verbeterd.

Deze familie schijnt wel onderscheiden te moeten worden van die der Pantaleons. Deze komen vaak met een praedicaat in officieele stukken voor, hetgeen met die «au Lion» nooit het geval is. Blijkbaar verkeerden de Pantaleons in de hoogste kringen, terwijl men van de anderen, althans in den eersten tijd, niet hetzelfde kan zeggen. Maar ook in Gelderland waren geslachten, die in de troebele tijden van het begin der 17ᵉ eeuw, — waarin een aantal edele geslachten met hunne bezittingen ook hun aanzien kwijt raakten, — hun voordeel hadden gedaan hetzij met den handel, hetzij door het aankoopen van landerijen, en die, toen de tijden rustiger werden, in 't bezit gekomen van rijkdommen, weldra stonden naar, en bevoegd gerekend werden om in de eereambten geplaatst te worden. Tot zulke familiën behoorde naar het mij voorkomt ook deze. Ware het aantal der personen, die den naam van Eck voerden, niet zoo talrijk geweest in de Betuwe, dan zou het wellicht mogelijk zijn geweest den stamboom met zekerheid hooger op te voeren, en dan zou wellicht van eenig verband met de Pantaleons of van de afstamming uit een van de oude adellijke geslachten van Eck blijken.

Zóó groot is het getal der van Ecks in de Betuwe verspreid, dat het niet mogelijk was de personen van denzelfden stam bijeen te brengen, vóór zich een doopnaam vertoont, die als het ware vat geeft. Die naam is Steven. Op 9 Februari 1541 kocht Jan Stevenszn. van Eck een vierde in een huis en hofstad te Drumpt bij Tiel, voor schepenen van Waardenburg. Dezelfde persoon schijnt te zijn geweest Jan van Eck, die in 1555 te Tiel een stukje grond kocht van Seeger Seegerszn. en zijne vrouw Willemke Dirks en van Aleyd Dirks. Vermoedelijk waren deze twee vrouwen zijne schoonzusters, althans Jan van Eck Stevenszn. en zijne vrouw Lijsbeth Dirks, dochter van Dirk Corsten Seegerszoonszoon en van Griet, zijne huisvrouw, worden omstreeks 1578—1580 in de leenboeken van Zoelen genoemd met hun zoon Steven Janszn., die volgt. Andere kinderen schijnen geweest te zijn: Dirk, die volgt na zijn broeder; Jan, wiens weduwe Maria Beckers reeds in 1564 genoemd wordt; en Aeltgen van Eck Jansdr., mede genoemd in 1564, eerst gehuwd met Erard Scholten en daarna met Henrick van den Bosch, genoemd in 1600.

Steven van Eck Jansz. koopt in 1577 een huis in de

Weerstraat te Tiel. Hij komt voor als Buurmeester van Drumpt in 1591 en overleed volgens het „*Annuaire*" 27 Augustus 1625. Zijne eerste vrouw, Helena Schoon Gerritsdr., schonk hem minstens zes kinderen, zijne tweede echtgenoote, Jenneke Bossus Jansdr., slechts één zoon, alzoo te zamen zeven kinderen:

1. Margriet van Eck, in 1619 genoemd als weduwe van Adriaan Corstensz.
2. N. N. van Eck, overleden vóór 1605, gehuwd geweest met Peter van Ermel en bij hem moeder van. Gerrit en Peterken van Ermel.
3. Jan Stevensz. van Eck, genoemd in het «*Annuaire*», achtereenvolgens gehuwd met Marie Philips en Johanna Crull. Zijne kinderen volgen A.
4. Lambert Stevenszn. van Eck, mede aldaar genoemd, gehuwd met Nenna Schull op huwelijksche voorwaarden 7 Jan. 1600. Zijne kinderen volgen B.
5. Beliken van Eck, echtgenoote van Gerrit Schull Rutgerszn.
6. Marie van Eck, gehuwd met Hendrik Schull.
7. Dirk Stevenszn. van Eck, genoemd 1640 en 1647 en in huwelijk verbonden aan Barbara Jansdr., weduwe van Wolter Royer, chirurgijn, waarbij Claes van Eck.

Dirck van Eck Janszn. bovengenoemd, ging in 1564 naar Jerusalem. In 1604 wordt Merryke Wiggers van Oss als zijne vrouw genoemd. Waarschijnlijk was de omstreeks 1585 geborene Jan van Eck zijn zoon. Deze had twee zoons: Dirck van Eck, die genoemd wordt in 1659 en Jan van Eck Jansz., geboren omstreeks 1610, gevestigd en gegoed te Avesaath, in 1631 gehuwd met Catharina van Zoelen Anthonisdr. en in 1641 gegenoemd als echtgenoot van Johanna van Diepenbeeck. Uit beide huwelijken sproten kinderen, te weten:

1. Anthonie van Eck, ondertrouwd te Avesaath 3 Juli 1660 met Johanna van Rijswijk Jansdr. en overleden 24 Juni 1703, waarbij Geertruyd, Johanna en Thomas.
2. Willem van Eck, volgt.
3. Gesina van Eck.
4. Emma van Eck.
5. Margaretha van Eck.
6. Jan van Eck, geboren in 1639.
7. Catharina van Eck, geboren in 1644.

Willem van Eck voornoemd, secretaris van Avesaath, ondertrouwt aldaar 20 October 1661 Sibilla van Dodenweert Lodewijksdr. en hertrouwt in 1668 Grietje Cornelisdr., te Haeften geboren; uit beide huwelijken werden de volgende kinderen geboren:

1. Johanna van Eck, geboren in 1662.
2. Johannes van Eck, geboren in 1666, ondertrouwt te Avesaath 6 September 1696 Sytken van Gulik, die als weduwe genoemd wordt in 1739. Zij waren de ouders van Margaretha van Eck, geboren in 1697, echtgenoot van Evert van Voorthuyzen Jansz.
3. Aefje van Eck, geboren in 1672, jong overleden.
4. Cornelis van Eck, geboren omstreeks 1674, overleden omstreeks 1742, gehuwd te Avesaath 29 April 1703 met Aletta Francken Nouts, dochter van Aert Francken Nouts en van Martina de With, uit welk huwelijk dertien kinderen geboren werden. Naar dit echtpaar werd in den loopenden jaargang van dit tijdschrift (afl. 2, omslag) gevraagd.
5. Anna van Eck.
6. Geertruy van Eck, geboren in 1679.
7. Catharina Sophia van Eck, ondertrouwd 29 Maart 1704 te Avesaeth met Dirk Jansz. van Eck, geboortig van Yzendoorn, waarbij Willem, Jan, Cornelia en Hendrik Jan.
8. Hendrik Jan van Eck, geboren in 1682, gehuwd met Huybertje Dross.
9. Aefken van Eck, geboren in 1684.

A. Jan Stevenszn. van Eck, hiervoren genoemd, woonde te Maurik in 1605, verwekte uit zijn beide huwelijken kinderen, n.l. uit het eerste:

1. Johanna van Eck, in 1633 weduwe van Dirk Noot de Jonge.
2. Philips van Eck, genoemd 1633 en 1648.
3. Anna van Eck, overleden vóór 1633, gehuwd geweest met Egidius Crollius, predikant te Avesaeth.

Uit het tweede huwelijk werden geboren:

4. Steven van Eck.
5. Gerrit van Eck.
6. Mary van Eck.
7. Helena van Eck. Alle in 1635 minderjarig en onder voogdij van Jan van Eck zijn neef en van Willem Crul.

B. Lambert Stevenszn. van Eck, hiervoren genoemd. Van zijne kinderen, genoemd in het *Annuaire,* vond ik alleen melding gemaakt van:

1. Jan, die behalve andere betrekkingen, ook die van tollenaar bekleedde en met Gerritje Udents, dochter van den secretaris Anthonie Udents, gehuwd was.
2. Elisabeth van Eck, die in huwelijk verbonden was met Steven Hendrikszn. Cramerheyn.

A. DE ROEVER NZ.

Behoort bij N°. 11 van het Algemeen Nederlandsch Familieblad, 5e Jaargang, 1888.

BOONZAJER.

Genealogie van de familie Boonzajer.

(Met een plaat).

De familie Boonzajer voert tot wapen: in goud een halven rooden leeuw, getongd en genageld van blauw. In profil staande, gekroonde helm. Helmteeken: de leeuw uitkomende, dekkleeden: rood en goud.

Zij is herkomstig uit Rhenen. De geregelde stamreeks vangt aan met:

I. Joost Boonzaier, gehuwd met Anna Klerck, dochter van Willem en Aletta van Harn en daarbij vader van elf kinderen:

1°. Maria Boonzaier, gedoopt te Rhenen 3 December 1671.

2°. Willem Boonzaier, gedoopt te Rhenen 8 Februari 1674, predikant te Otterloo in Gelderland (1700) en aldaar op 25 April 1730 ongehuwd overleden.

3°. Cornelis Boonzaier, gedoopt te Rhenen 18 Juni 1676, jong overleden.

4°. Allard Boonzaier, tweeling met den voorgaanden, volgt onder II.

5°. Cornelis Boonzaier, gedoopt te Rhenen 14 Juli 1678, jong overleden.

6°. Lijsbeth Hardewick Boonzaier, gedoopt te Rhenen 17 Augustus 1679, jong overleden.

7°. Cornelis Boonzaier, gedoopt te Rhenen 8 December 1680, jong overleden.

8°. Elizabeth Boonzaier, gedoopt te Rhenen 8 December 1680, jong overleden.

9°. Elizabeth Hardewijk Boonzaier, gedoopt te Rhenen 30 Juli 1682.

10°. Cornelis Boonzaier, gedoopt te Rhenen 14 September 1684, en

11°. Johan Boonzaier, gedoopt te Rhenen 11 October 1685.

II. Allard Boonzaier, gedoopt te Rhenen 18 Juni 1676 en aldaar begraven 12 Januari 1739, huwde met Helena de Haas, aldaar begraven 29 Augustus 1742 en had bij haar twee kinderen:

1°. Allardus Boonzaier, volgt onder III, en

2°. Willem Boonzaier, gedoopt te Rhenen 11 Augustus 1715.

III. Allardus Boonzaier, gedoopt te Rhenen omstreeks 1712, overleden te Arnhem 12 December 1769, huwde tweemalen. Eerst trouwde hij te Arnhem 1 Juli 1737 met Dirkje Stels, aldaar overleden 12 September 1747, die hem zes kinderen schonk. Daarna hertrouwde hij te Arnhem 13 October 1748 met Cornelia Taats, geboren 16 October 1718, dochter van Cornelis Taats (zoon van Hendrik en Maria Boonzaier) en van Geertje van Schuylenburch (dochter van Jacob en Aaltje van Eeden). Uit dit tweede huwelijk vier kinderen:

1°. Helena Boonzaier, geboren te Arnhem 5 Maart 1738, aldaar 27 Mei 1764 gehuwd met Karel Gockel.

2°. Martijn Boonzaier, geboren te Arnhem 26 Februari 1740, aldaar overleden 14 Juni 1818, gehuwd te Elten 2 November 1763 met Catharina Bos, overleden te Arnhem en daarbij vader van eene dochter Dirkje Allarda Boonzaier, geboren te Arnhem 4 November 1765, ongehuwd overleden.

3°. Allardus Boonzaier, geboren te Arnhem 18 Februari 1742, overleden aldaar 18 October d. a. v.

4°. Allardus Boonzaier, geboren te Arnhem 26 Augustus 1743, aldaar overleden 14 October d. a. v.

5°. Allardus Boonzaier, volgt onder IV.

6°. Wilhelmus Karel Boonzaier, geboren te Arnhem 6 September 1747, aldaar overleden 16 September d. a. v.

7°. Geertruy Boonzaier, geboren te Arnhem 12 December 1749, overleden aldaar 6 Februari 1771, aldaar gehuwd 27 Mei 1770 met Johannes ten Bus.

8°. Een zoon, geboren te Arnhem 12 Juli 1751, aldaar ongedoopt overleden 14 Juli d. a. v.

9°. Josina Maria Boonzaier, geboren te Arnhem 12 December 1752, aldaar gehuwd 23 Juli 1775 met Daniel van Dijck, procureur te Nijmegen, en

10°. Cornelis Boonzaier, volgt onder IV*bis*.

IV. Allardus Boonzaier, geboren te Arnhem 26 November 1744, aldaar overleden 15 October 1826, huwde tweemalen. Eerst trouwde hij te Arnhem 8 Juli 1770 met Eva Vermeulen, aldaar overleden 23 Februari 1782, die hem zeven kinderen schonk.

Hij hertrouwde daarop te Arnhem 11 Augustus 1783 met Elizabeth Boonzaier, geboren in December 1743, kinderloos overleden te Arnhem 16 Januari 1818, dochter van Gerhardus en Maria Elzabé Nieuwenhuys (1).

1°. Allardus Boonzaier, volgt onder V.

2°. Anna Magdalena Boonzaier, geboren te Arnhem 8 Maart 1774, overleden te Amsterdam 24 Juli 1827.

---

(1) Het is mij niet gelukt den graad van bloedverwantschap tusschen beide echtgenooten op te sporen. Hare zuster Gerharda Boonzaier, geboren te Arnhem in Augustus 1755, overleden te Schiedam 8 November 1823, was gehuwd met Hendrik van Jeveren, uit welk huwelijk:

1o. C. Boonzaier van Jeveren, geboren in 1781, overleden te Dordrecht 1 Augustus 1853 als weduwe van Gijsbert Los Pz., en

2o. Mr. Hendrik Boonzaier van Jeveren, schout en secretaris van Doornspijk, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, eerst in 1811 gehuwd met Adelaide Madelaine Bruyn, geboren in 1787, overleden te Oldebroek 9 Juni 1848, daarna op 28 Juni 1849 te Zwolle hertrouwd met Louise Adolphine Maria Sophia baronnes van Spaen van Schouwenburg, geboren te Kleef 22 September 1805, aldaar overleden 14 Maart 1888, dochter van baron Frederik Adolf en van Georgetta Jacoba Tamina Adriana Falck.

3°. Dirkje Boonzaier, geboren te Arnhem 10 November 1775, overleden aldaar (?) 12 September 1818.

4°. Pieter Boonzaier, volgt onder V*bis*.

5°. Martijn Boonzaier, geboren te Arnhem 18 October 1778, overleden aldaar 13 Juni 1780.

6°. Helena Boonzaier, geboren te Arnhem 21 Maart 1780, gehuwd 1 November 1809 met Jacobus Paulus Janssen.

7°. Martijn Boonzaier, geboren te Arnhem 9 Januari 1782, overleden 15 Maart d. a. v.

V. Allardus Boonzaier, geboren te Arnhem 11 Juli 1772, procureur bij het Provinciale Gerechtshof en de Arrondissements Rechtbank aldaar, overleed te Arnhem 18 Juni 1854. Hij was er 11 Juli 1804 gehuwd met Geertruyda Wilhelmina van Rijsewijk, geboren te Arnhem 1 October 1779, aldaar overleden 26 December 1860, dochter van Frans en Gosewina Beatrix van Bleeck.

Uit hun huwelijk sproten vier kinderen:

1°. Eva Allarda Boonzaier, geboren te Arnhem 28 April 1805, aldaar ongehuwd overleden 21 October 1883.

2°. Gosewina Beatrix Franciska Boonzaier, geboren te Arnhem 21 April 1807, overleden te Zutphen 5 November 1871, op 12 Februari 1833 te Arnhem gehuwd met Willem Gabriel Simon Lix Raaven, predikant te Loenen op de Veluwe en te Steenderen, overleden te Steenderen 20 Mei 1847, zoon van Willem en Wilhelmina Suzanna Kuvel.

3°. Een zoon, geboren te Arnhem 24 Januari 1810, aldaar ongedoopt overleden 6 Februari d. a. v.

4°. Georgius Ludovicus Boonzaier, volgt onder VI.

VI. Georgius Ludovicus Boonzaier, geboren te Arnhem 10 Maart 1814, werd 24 Maart 1841 2e luitenant der Infanterie van het Indische Leger, 24 October 1850 1e luitenant, 26 December 1854 kapitein en in 1857 gepensionneerd. Hij overleed te Salatiga 2 November 1864 en was aldaar gehuwd met de Javaansche vrouw Ketjil Manis, die 28 October 1881 te Ambarawa overleed. Zij waren de ouders van:

1°. Frederik Louis Boonzaier, overleden te Batavia 17 Augustus 1879 als echtgenoot van Carolina Emelia Fredriks, geboren 8 December 1854, die vervolgens te Djocjokarta 17 November 1881 hertrouwde met Diederik Johannes Agathus Arntzenius, 1e luitenant der infanterie, thans kapitein, geboren te Amsterdam 17 Juli 1845, zoon van D. J. A. Arntzenius en Jeanne Louise van Leeuwen.

2°. Geertruida Allarda Boonzaier, gehuwd met Jan Emmius Scheltens, kapitein der Infanterie van het Indische leger, geboren te Bandjermassing 18 Mei 1838, gepensioneerd in 1878, zoon van Jan Emmius en de Javaansche vrouw Lamia.

3°. Gosewina Beatrix Franciska Boonzaier, gehuwd met David Henry Niepce, kapitein der Artillerie van het Indische leger, geboren te Soerabaya 2 October 1838, gepensionneerd in 1878, overleden te Soerabaya 8 Juni 1886, zoon van Stephanus Laurentius Petrus en van Jacoba Margaretha Damwijk.

4°. Georgius Ludovicus Boonzaier, thans wonende te Ambarawa.

5°. Francina Boonzaier, ongehuwd overleden, en

6°. Wilhelm Constantijn Boonzaier, gehuwd te Malang 9 November 1885 met Maria Elizabeth Heynen; zij zijn de ouders van:

a. Corry Augustine Boonzaier, geboren te Malang 4 Augustus 1886, en

b. Een zoon, geboren te Bandjermassing in Augustus 1888.

V*bis*. Pieter Boonzaier, zoon van Allardus en Eva Vermeulen, geboren te Arnhem 8 Januari 1777, overleden te Zutphen 22 October 1842, huwde 17 Augustus 1801 met Hendrika van de Wall.

Uit hun huwelijk sproten negen kinderen, allen geboren te Arnhem:

1°. Everdina Boonzaier, geboren 25 Augustus 1802, gehuwd te Strijen 17 November 1825 met Hendrik Peletier, Jr geboren te Haaften in 1793, zoon van Hendrik en Elizabeth Ribbius.

2. Eva Boonzaier, geboren 18 Februari 1803, overleden in 1827, gehuwd 19 Augustus 1824 met Johannes Mooy.

3°. Allardus Boonzaier, geboren 6 Juni 1805.

4°. Jilis van de Wall Boonzaier, geboren 6 Juni 1807.

5°. Martijn Boonzaier, geboren 8 Juli 1810.

6°. Elizabeth Maria Boonzaier, geboren 2 October 1811, gehuwd te Strijen 24 Juli 1842 met Jan Kennedy Jr, geboren te Zalt Bommel 27 Juni 1811, zoon van Jan en Cornelia van Malsen.

7°. Pieter Hendrik Boonzaier, volgt onder VI.

8°. Hendrik Boonzaier, geboren 14 April 1818, tweeling met den voorgaanden, overleed ongehuwd te Batavia 11 December 1859.

9°. Anna Magdalena Boonzaier, geboren 10 Maart 1821.

VI. Pieter Hendrik Boonzaier, geboren te Arnhem 14 April 1818, huwde tweemalen. Eerst trouwde hij te Nijmegen 27 October 1849 met Catharina Wilhelmina Sophia Schmalbein, gedoopt aldaar 31 Januari 1795 en er overleden 2 December 1854, dochter van Johan Leopold en Frederica Tuchscherer en weduwe van François Hendrikus Johannes Maury.

Daarna huwde hij te Arnhem 3 October 1855 Berendina Catharina de Geest, aldaar geboren 26 Januari 1829, dochter van Jan en Lutje van Omme.

IV*bis*. Mr. Cornelis Boonzaier, zoon van Allardus en Cornelia Taats, werd geboren te Arnhem 21 September 1754 en overleed te Gorinchem 8 Januari 1792, op ruim zeven en dertig jarigen leeftijd, terwijl een proces tegen hem gevoerd werd, wegens deelneming aan patriotische woelingen, waarvan hij na zijnen dood werd vrijgesproken.

Hij studeerde te Franeker in de rechten, werd in 1778 advokaat voor het Hof van Holland, in hetzelfde jaar Conrector, en in 1780 Rector van het gymnasium te Gorinchem. Als ijverig beoefenaar der Nederlandsche taal, besteedde hij zijnen tijd aan eene nieuwe uitgave van den Theutonista van Gerard van der Schueren.

Het werk met 3 deelen letterkundige aanteekeningen was voor de pers gereed, toen hij overleed. De tekst van het eerste gedeelte (Nederlandsch en Latijn) is in 1804 uitgegeven door J. A. Clignett (1).

Hij was op 30 Juli 1782 te Gorinchem gehuwd met Johanna Cornelia van Appeltere (2), geboren te Gorinchem 7 Februari 1761, overleden aldaar 22 December 1831, dochter van Adrianus en Willemina Cornelia Brouwer, die na zijn dood op 3 December 1798 hertrouwde met Ewoud Moerkerk (3), geboren te Gorinchem 30 Januari 1754, overleden aldaar 21 Mei 1830, zoon van Cornelis en Anna Bol.

Mr. Cornelis Boonzaier bracht eene wijziging in de spelling van zijnen naam en schreef zich Boonzajer, waarin zijne nakomelingen hem hebben gevolgd. Hij liet zes kinderen na:

1°. Alardus Cornelis Boonzajer, geboren te Gorinchem 15 April 1783, werd 29 Juli 1801 ingeschreven als student te Leiden en overleed als candidaat in de rechten te Gorinchem 20 April 1806.

2°. Adriana Willemina Boonzajer, geboren te Gorinchem 22 Mei 1785, aldaar overleden 31 Juli 1799.

3°. Johan Christiaan Boonzajer, geboren te Gorinchem 24 Juni 1787, was Wethouder, Kantonrechter-plaatsvervanger, regent van het gasthuis en lid der plaatselijke School-Commissie te Gorinchem, lid der Provinciale Staten van Zuid-Holland en overleed ongehuwd te Gorinchem aan de cholera 9 Augustus 1849.

4°. Cornelis Gerardus Boonzajer, volgt onder V.

5°. Franciskus Johannes Boonzajer, geboren te Gorinchem 17 Augustus 1789, studeerde in de rechten te Göttingen en Utrecht en overleed in laatstgenoemde plaats op 13 Maart 1809.

6°. Cornelia Johanna Boonzajer, geboren te Gorinchem 27 Mei 1792, overleden aldaar 21 Juni 1806.

V. Cornelis Gerardus Boonzajer, geboren te Gorinchem 15 Augustus 1788, werd eerst procureur (28 December 1808), vervolgens notaris (19 April 1809—1 September 1854), en na het overlijden van zijnen broeder, raad (1849) en wethouder (6 Juni 1854—12 Februari 1858) van Gorinchem.

Bovendien was hij ontvanger der Hervormde gemeente (1823—63), lid (1821) en voorzitter (1832) der Commissie tot aanmoediging van den gewapenden dienst, regent van het oude-vrouwenhuis (1817—1861) en lid van de weeskamer der stad Gorinchem (1825—55). Hij was een ijverig verzamelaar van oudheden, munten, penningen en handschriften, vooral van zoodanige die betrekking hadden op het land en de heeren van Arkel en leverde daarover menige bijdrage aan den *Navorscher*. Van zijne hand was ook, de in vereeniging met zijn vriend Jhr. J. G. W. Merkes van Gendt uitgegeven *Aanteekeningen betrekkelijk het slot Loevestein* (1840). Hij werd achtereenvolgens lid van de Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde te Leiden (1 Augustus 1828), van het Noord-Brabantsch- (8 Maart 1837), het Utrechtsch Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen (27 Juni 1861) en van het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap (8 Sept. 1859).

Algemeen geacht en bemind overleed hij te Gorinchem 4 April 1863 (1). Enkele dagen na zijn overlijden verschenen in de *Gorinchemsche Courant* onderstaande dichtregelen van Jhr. J. Westpalm van Hoorn van Burgh, vroeger burgemeester van Gorinchem.

Ter nagedachtenis van C. G. Boonzajer.

Wie kende in Gorcum niet den man zoo hoog geschat,
Hem met dat grijze hoofd, vol kennis van 't verleden,
Hem met dat goede hart, steeds vrolijk, steeds tevreden,
Wie heeft hem ooit gekend, en niet tot vriend gehad?

Te vroeg aan ons ontrukt, te vroeg voor ons verloren,
Staan wij thans aan zijn graf; gevoelig, diep geslagen,

(1) Zie over hem *Geïllustreerde Encyclopedie*, IV, 266.
(2) Zie *Algemeen Nederlandsch Familieblad*, II, blz. 9.
(3) Uit dit tweede huwelijk sproten: 1o. Cornelis Adrianus Moerkerk, geboren te Gorinchem 18 November 1799, overleden aldaar 22 December d. a. v. en 2o. Adriana Willemina Moerkerk, geboren te Gorinchem 16 Juni 1802, overleden aldaar 20 October 1827, er gehuwd in April 1825 met Anthonie Cornelis Hondius (zie VORSTERMAN VAN OYEN, *Stam- en Wapenboek van Aanzienlijke Nederlandsche Familiën*, art. Hondius).

(1) Zijn levensbericht door Dr. J. H. HOLWERDA verscheen in de *Handelingen van de Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde* van 1863.
Zie over hem ook *Geïllustreerde Encyclopedie*, IV, 266.

Beseffen wij met smart, 't verlies ons thans beschoren,
En staren wij hem na, ja treuren met zijn magen.

Zijn beeld'tnis blijve ons bij, in stille rouw verzonken,
Blijv' ze in ons hart gegrift; zijn wenken, die hij gaf,
Zijn mildheid, raad en hulp, zoo velen vaak geschonken,
Zijn hem een kroon ter eer, een eerzuil op zijn graf.

Cornelis Gerardus Boonzajer huwde te Woerden 8 Juni 1813 met Helena Sophia Bernadina Andres, aldaar geboren 17 Juli 1789, overleden te Gorinchem 8 Januari 1831, dochter van Ds. Johannes Coenradus en Johanna Catharina Zielkens.

Uit dit huwelijk sproten twaalf kinderen, allen geboren te Gorinchem:

1°. Cornelis Ewoud Boonzajer, volgt onder VI.
2°. Johannes Coenradus Boonzajer, geboren 2 Juni 1815, overleden te Gorinchem 11 d. a. v.
3°. Johannes Coenradus Boonzajer, volgt onder VI*bis*.
4°. Alardus Cornelis Boonzajer, volgt onder VI*ter*.
5°. Marius Franciskus Boonzajer, geboren 19 Maart 1819, overleden te Gorinchem 12 Februari 1821.
6°. Johanna Cornelia Boonzajer, geboren 16 September 1820, aldaar overleden 29 Februari 1884 en aldaar gehuwd 26 September 1838 met Hendrik Polvliet, President der Kamer van Koophandel en Fabrieken en Majoor Commandant der Schutterij aldaar, geboren te Gorinchem 1 September 1811, aldaar overleden 16 April 1878, zoon van Godefridus en Janette Christina de Groot.
7°. Maria Franciska Boonzajer, geboren 12 December 1821, overleden te Gorinchem 13 d. a. v.
8°. Marius Franciskus Boonzajer, volgt onder VI*quater*.
9°. Johanna Catharina Boonzajer, geboren 8 October 1825, op 24 Maart 1854 te Gorinchem gehuwd met Ferdinand Pieter Hendrik van Roosendaal, burgemeester van Kockengen en Laag Nieuwkoop, geboren te Vrijenban in Mei 1826, zoon van Jan en Helena Geertruida Ferdinanda Huguenin.
10°. Christiana Johanna Boonzajer, geboren 11 October 1826.
11°. Margaretha Sophia Boonzajer, geboren 27 November 1829, en
12°. Wilhelmina Cornelia Boonzajer, geboren 30 November 1830, gehuwd te Gorinchem 6 September 1872 met Alardus Willem Lix Raaven, 1e luitenant bij den Plaatselijken Staf, geboren te Loenen 15 Juli 1835, overleden te Utrecht 27 Maart 1875, zoon van Ds. Willem Gabriel Simon en Gosewina Beatrix Franciska Boonzaier, boven vermeld. Zij hertrouwde te Amsterdam 31 October 1878 met Henri Etienne Soeters, geboren te Ravenswaay in 1823, overleden te Amsterdam 8 Maart 1886, zoon van Petrus en Maria Elizabeth van Ronzelen.

VI. Cornelis Ewoud Boonzajer, geboren te Gorinchem 10 Juli 1814, candidaat-notaris (12 Augustus 1836), kassier, stedelijk ontvanger (1 April 1841—1 Juli 1882), secretaris der Kamer van Koophandel en Fabrieken (19 Juni 1852), lid en secretaris van het collegie van regenten van het huis van arrest (23 April 1855), regent secretaris van het Oudemannenhuis te Gorinchem, diaken (1838), ouderling (10 December 1868—1880) en kerkelijk ontvanger der Hervormde gemeente aldaar (29 April 1863—1883), huwde 11 November 1847 te Rotterdam Merrigje Kleyn, geboren te Leerbroek 22 December 1818, dochter van Gerrit en Hendrika Heykoop. Uit dit huwelijk sproten negen kinderen, allen geboren te Gorinchem:

1°. Helena Sophia Bernadina Boonzajer, geboren 29 November 1849, aldaar overleden 9 December 1870, als verloofde van den 1en luitenant kwartiermeester Johannes Warnsinck, overleden in 1875.
2°. Gerardina Hendrika Petronella Boonzajer, geboren 28 Mei 1851, overleden te Gorinchem 30 November 1851.
3°. Cornelia Gerardina Boonzajer, geboren 9 Juli 1852.
4°. Cornelis Gerardus Boonzajer, geboren 2 September 1853, overleden te Gorinchem 12 Februari 1855.
5°. Gerardus Hendrikus Boonzajer, geboren 9 December 1854, kassier, gemeente-ontvanger (1 Juli 1882) en secretaris der Kamer van koophandel en fabrieken te Gorinchem (6 Februari 1883).
6°. Cornelis Gerardus Boonzajer, geboren 26 November 1856, op 28 Juni 1877 benoemd tot 2en luitenant der Artillerie, op 26 Februari 1880 tot 1en luitenant bevorderd, thans lid der commissie van proefneming te 's-Gravenhage.
7°. Gerardina Hendrika Maria Boonzajer, geboren 12 Februari 1858, overleden te Utrecht 16 Maart 1884, op 28 September 1882 te Gorinchem gehuwd met Fredericus Johannes Homan Verhoef, 1en luitenant ingenieur, geboren 25 Januari 1856, zoon van Johannes Wilhelmus en Wilhelmina Christina Captijn.
8°. Johan Christiaan Boonzajer, geboren 19 Maart 1861.
9°. Alida Pieternella Boonzajer, geboren 13 Juni 1862, overleden te Gorinchem 8 Januari 1867.

VI*bis*. Johannes Coenradus Boonzajer, zoon van Cornelis Gerardus en Helena Sophia Bernadina Andres, geboren te Gorinchem 2 Mei 1816, handelaar in wijnen, lid der kamer van koophandel en fabrieken en kapitein

der dienstdoende schutterij te Gorinchem, huwde aldaar Alida Schrader, er geboren 23 December 1813, dochter van Jan en Margritha Hoogbruyn.

Uit dit huwelijk sproten elf kinderen, allen geboren te Gorinchem:

1°. Maria Antoinetta Boonzajer, geb. 12 Mei 1835, geh. te Gorinchem 2 Aug. 1862 met Jacobus Verhagen, geb. te Alkemade in 1831, zoon van Jacobus en Lijsje van der Sluis. Zij hertr. te Gorinchem 25 Juli 1873 Gijsbert Adriaan de Waal, instituteur te Breukelen, geb. te Naarden in 1843, zoon van Gijsbert en Catharina Ottolina Ente.

2°. Helena Sophia Bernadina Boonzajer, geboren 9 April 1840, overleden te Gorinchem 27 Augustus 1849.

3°. Cornelia Gerardina Boonzajer, geboren 20 April 1841, gehuwd te Gorinchem 14 Maart 1862 met Hendrik Aitton, geboren te Aalten in 1825, zoon van Ds. Rijk Otto en Cornelia Alida Jacoba Swaan.

4°. Cornelis Gerardus Boonzajer, geboren 7 Dec. 1842.

5°. Johan Christiaan Boonzajer, geboren 12 November 1843, overleden te Gorinchem 6 September 1854.

6°. Johanna Catharina Boonzajer, geboren 22 October 1846, gehuwd te Gorinchem 15 Augustus 1868 met Jan Willem Hartkamp, instituteur te Hattem, geboren te Raalte in 1840, zoon van Hermanus en Everdina Brinkhuis.

7°. Henricus Eliza Boonzajer, geboren 4 Mei 1848, overleden te Gorinchem 12 Mei 1869.

8°. Johan Christiaan Boonzajer, geboren 25 December 1849, overleden te Gorinchem 11 September 1851.

9°. Helena Sophia Bernadina Boonzajer, geboren 8 Mei 1851, gehuwd te Gorinchem 13 Augustus 1874 met Johannes Cornelis van 't Hull, wijnhandelaar aldaar, geboren te Nijmegen in 1855, zoon van Jacobus Wouter Erhardus en Elizabeth Joanna van Ellekom.

10°. Adriana Wilhelmina Boonzajer, geb. 14 December 1852, overleden te Gorinchem 25 Februari 1853.

11°. Willem Cornelis Boonzajer, geboren 18 November 1853, overleden te Gorinchem 3 Mei 1854.

VI*ter*. Alardus Cornelis Boonzajer, zoon van Cornelis Gerardus en Helena Sophia Bernadina Andres, geboren te Gorinchem 21 October 1817, werd commissaris van politie en waterschout en ambtenaar van het openbaar ministerie bij het kantongerecht, eerst te Hellevoetsluis (1855) en daarna (1862) te Helder, alwaar hij 5 December 1884 overleed. Hij was tweemalen gehuwd geweest. Eerst huwde hij te Gorinchem 9 November 1842 met Charlotta Carolina Ravesteyn, geboren te Utrecht in 1818, overleden te Gorinchem 27 Januari 1848, dochter van Jacobus en Jacoba Campbell (1).

Daarna hertrouwde hij te Nieuw Helvoet 25 September 1862 met Helena Wilhelmina Kleyn, geboren te Hellevoetsluis 21 Februari 1838, overleden te Helder 2 Februari 1887, dochter van Pieter en Willemina Mos.

Uit het eerste huwelijk sproten drie, uit het tweede vier kinderen:

1°. Een dochter, dood geboren te Gorinchem 5 Augustus 1843.

2°. Cornelia Gerardina Charlotta Boonzajer, geboren te Gorinchem 16 Juni 1845, aldaar overleden 22 Mei 1846.

3°. Anna Maria Jacoba Sophia Boonzajer, geboren te Gorinchem 19 October 1846, aldaar overleden 9 April 1847.

4°. Helena Sophia Bernadina Boonzajer, geboren te Helder 20 Juli 1863.

5°. Cornelis Gerardus Boonzajer, geboren te Helder 18 Januari 1865.

6°. Alardus Pieter Willem Boonzajer, geboren te Helder 15 Maart 1867, aldaar overleden 17 November d. a. v.

7°. Helena Wilhelmina Boonzajer, geboren te Helder 2 Augustus 1872.

VI*quater*. Marius Franciskus Boonzajer, zoon van Cornelis Gerardus en Helena Sophia Bernadina Andres, geboren te Gorinchem 25 November 1822, werd 2 April 1844 kassier der stedelijke bank van leening, vervolgens in 1846 candidaat-notaris, daarna notaris (21 Augustus 1854) te Gorinchem. Hij werd 5 Maart 1858 aldaar lid van den gemeenteraad, was van 3 November 1859 tot 12 Maart 1864 wethouder, sedert 1850 notabele der Hervormde gemeente, en sedert 30 Maart 1875 lid der Staten van Zuid-Holland.

Hij huwde te 's-Hertogenbosch met Arthémise Clementine Florence Rose van Brussel, geboren te Burdines 4 November 1821, dochter van Adrianus Albertus en Fanny Emilie Diemer.

Uit dit huwelijk sproten elf kinderen, allen te Gorinchem geboren:

1°. Helena Sophia Bernadina Boonzajer, geboren 22 Juni 1844, aldaar gehuwd 2 April 1875 met Adriaan Flaes, officier machinist 1e klasse der Marine, ridder der Stanislaus orde van Rusland,

---

(1) Jacoba Campbell, dochter van David, jongsten zoon van den markies van Breadalbane en Maria Hardes, huwde 3 malen:

1o. Te Woerden 27 December 1810 Dr. Jan Pieter Bredius, geboren 14 Februari 1775, overleden 29 December 1811, waaruit één zoon, Jan Pieter Bredius.

2o. Jacobus Ravesteyn, waaruit bovenvermelde dochter.

3o. Leonard Adriaan Meyer, geboren te Zwolle 17 September 1792, overleden in het Kamp van Rijen in 1836, waaruit geene kinderen.

Zie Vorsterman van Oyen, *Stam- en Wapenboek*. Art. Bredius.

Zie Rietstap, *Wapenboek van den Nederlandschen Adel*. Art. Meyer, supplement.

geboren te Rotterdam 16 Maart 1824. zoon van Hendrik en Geertruida Zwartendijk, weduwnaar van Leonie Charlotte Victorine Adrienne van Brussel, zuster harer moeder.

2°. Fanny Emilie Boonzajer, geboren 9 Juli 1845, gehuwd te Gorinchem 4 November 1875 met Tobias Willem Petrus Hofstede, notaris te Grootegast, geboren te Gorinchem 15 Mei 1843, zoon van Ds. Henricus Jacobus en Engelina Drayer.

3°. Maria Boonzajer, geboren 28 Juni 1847.

4°. Arthémise Clementine Boonzajer, geboren 6 December 1848, overleden te Gorinchem 11 Juni 1850.

5°. Cornelis Gerardus Boonzajer, volgt onder VII.

6°. Wilhelmina Arthémise Cornelia Boonzajer, geboren 8 Juni 1851.

7°. Adriaan Leonard Boonzajer, geboren 19 October 1852, overleden te Gorinchem 1 Juli 1853.

8°. Adriaan Leonard Boonzajer, geboren 22 Mei 1854, overleden te Gorinchem 25 April 1855.

9°. Mr. Marius Franciskus Boonzajer, geboren 15 Augustus 1857, studeerde te Leiden in de rechten, promoveerde aldaar 3 Maart 1886 en werd advocaat en procureur te Gorinchem en 7 Juni 1888 schoolopziener aldaar.

10°. Lodewijk Leonard Boonzajer, geboren 7 Augustus 1861, candidaat-notaris.

11°. Arthémise Clementine Boonzajer, geboren 29 Januari 1863.

VII. Cornelis Gerardus Boonzajer, geboren te Gorinchem 24 Februari 1850, werd candidaat-notaris (30 Mei 1873), kapitein der dienstdoende schutterij (1880), diaken (1878) en kerkelijk ontvanger der Hervormde gemeente aldaar (Dec. 1882). Op 23 December 1883 werd hij benoemd tot notaris te Hellevoetsluis, op 10 Juni 1887 te Elst (Gelderland), op 3 October 1887 tot kantonrechter plaatsvervanger aldaar. Hij trouwde te Heerde 23 Mei 1884 met Gerharda Johanna Jonker, geboren te Laren 13 Februari 1850, dochter van Ds. Hendrikus en Johanna Maria Joosten.

Uit dit huwelijk sproot één kind:

1°. Johanna Maria Boonzajer, geboren te Hellevoetsluis 25 November 1885.

Onderstaande personen van den naam Boonzajer vond ik nog vermeld:

Mayke of Maria Boonsayers, geboren in 1642, overleden 18 Januari 1740, vóór 1674 gehuwd met Hendrik Taats.

Suzanna Boonzayer; in 1678 gehuwd met Adriaan van Ommeren.

Anna Geertruyt Boonsajer, in 1686 gehuwd met Frans Palmert.

Adriaan Boonsayer, overleden vóór 1681, huwde Ida van Veen (dochter van Hendrik en Christina van Boort), gedoopt te Utrecht 10 Maart 1650, overleden aldaar 21 Januari 1703; zij was hertrouwd 30 Augustus 1681 met Teunis van Dam (*Algemeen Nederlandsch Familieblad* IV, blz. 204).

Barendina Boonzaayer, geboren in 1748, overleden te Amsterdam 25 Januari 1829, weduwe van Adolph Linse.

N. N. Boonzaayer, vader van: *a.* Elizabeth Boonzaayer, geboren in November 1779, overleden te Veenendaal 13 Maart 1858, echtgenoote van Hendrik Hiensch; *b.* Steven Boonzaayer, geboren te Veenendaal in November 1781, aldaar overleden 5 September 1845; *c.* een zoon, overleden vóór 1845, een zoon G. Boonzaayer nalatende.

J. Boonzaayer, huwt te Rhenen 16 April 1869 J. J. M. Jacobson. woonden in 1881 te Weesp.

A. C. Boonzaayer van Veenendaal, huwt 9 Februari 1882 de heer D. W. van Dorssen.

N. N. Boonzaaier, huwt in Mei 1879 Hendrik Cornelis Felix, geboren in 1855, overleden te Utrecht 23 Januari 1880.

A. Boonzaajer, huwt vóór 1882 de heer de Bree.

Gerrit Boonzaaijer, huwt te Doesburg 9 Februari 1878 Johanna Maria Everdina Derksen, ouders van eene dochter, geboren te Utrecht 2 October 1883.

's Hage, December 1888. CHR. J. POLVLIET,
Kapt. Ingenieur.

Naamlijst der HH. predikanten bij de Hervormde gemeente te Wijk bij Duurstede.

Anno

1583. Nicolaas Janszoen.
1584. Dithmarus.
1602. Gerbrand Janszen.
1614. Laurentius Modaeus.
1617. Petrus Bosschius.
1621. Cornelius Leoninus, beroepen van Overlangbroek.
1629. Vincentius Bargejus.
1653. Theodorus Steenwinckel.
1655. Wijnand Nottelman, beroepen v. Overlangbroek.
1682. Casparus Heymenberg, beroepen van Cudelsteert.
1682. Jacobus van de Graaff, proponent.
1686. Arnoldus Boschman, beroepen van de Bildt bij Utrecht.
1689. Wilhelmus Mas, beroepen van Neerlangbroek.
1693. Paulus Steenwinckel, beroepen van Schelluynen.
1693. Egidius Schutter, beroepen van Buren; tijdelijk vertrokken in het leger van den graaf van Athlone.
1696. Henricus Heymenberg, beroepen van Schalkwijk.
1709. Ludolfus de With, beroepen van Driebergen; in 1719 tot predikant te Londen beroepen.

1715. Christiaan Johan Bomble, proponent.
1722. Hubertus Gerardus Chassé, beroepen van Zoelen, overleden te Wijk bij Duurstede in 1746.
1739. Johannes van IJsseldijk, beroepen van Leersum.
1742. Fredericus à Taack, beroepen van Vorden.
1747. Johannes de Vrij, beroepen van Vuursche.
1756. Gosinus Casius, beroepen van Schalkwijk.
1774. Daniel Albertus Reguleth, beroepen van Amerongen.
1774. Arnoldus Voorduyn, beroepen van Hien en Dodewaard.
1778. Bartholomeus Eickman, beroepen van Oostzaan.
1781. Paulus van Hemert, beroepen van Baarn en Eembrug; later Hoogleeraar in de Wijsbegeerte bij de Remonstr. kweekschool te Amsterdam.
1784. Willem Anthonie Ockerse, adj. pred. Baarn en Eembrug; in 1795 Representant bij de Nationale Vergadering.
1797. Gijsbert Jan Bonnet, beroepen van Maasland; overleden in 1807 als predikant te Rotterdam.
1800. Johannes Kumsius, beroepen van Ouderkerk (Zeeland).
1800. Emmanuel Raland, beroepen van Spankeren, overleden te Wijk bij Duurstede in 1810.
1802. Jacobus van Doesburgh, beroepen van Heerewaarden.
1842. Jacobus Broedelet, beroepen van Mijdrecht.
1846. Willem Opzoomer, beroepen van Wadenoyen; overleden te Wijk bij Duurstede 1 October 1871.
1873. Johan Jurriaan van der Lip, beroepen van Linschoten, thans te Leiden.
1881. Dirk Coenraad Claudius Stap, beroepen van Benschop.

Wijk bij Duurstede, November 1888.

J. F. CROOCKEWIT.

De heraldiek op de tentoonstelling te 's-Gravenhage.

Naar aanleiding van hetgeen in ons vorig nommer is gezegd over de heraldieke inzendingen op de tentoonstelling in den Koekamp te 's-Gravenhage ontvingen wij van de firma Wed. R. Glaser & Zoon te Nijmegen het volgende schrijven, hetgeen wij volgaarne in ons blad opnemen.

Wij maken onze verontschuldiging voor de gemaakte fouten, wat aangaat de vergissing van den leeuw schildhouder en van het in effen kleuren geschilderd wapen. Wij dienen op te merken, dat de voorwaarden door de tentoonstellingscommissie den verslaggever gesteld te bezwarend waren om het verslag in alle deelen uit te werken, zoodat deze geen aanteekeningen op de tentoonstelling heeft kunnen maken, doch uit zijn geheugen het overzicht heeft samengesteld. Dat dit echter niet zonder aandachtige beschouwing en strenge overweging is samengesteld, daarvan kan de verzekering worden gegeven. Wat de effen kleurbeschildering betreft, deze uitdrukking is uit de «officieele Catalogus» overgenomen. Gaarne geven wij plaatsruimte om de door de inzenders beproefde nieuwe wijze van het beeldhouwen der wapens te bespreken.

Nijmegen, 11 November 1888.

WelEdelgeboren Heer!

Hartelijk dank voor de toezending van dat gedeelte van het *Familieblad,* waarin de beschrijving voorkomt van de Heraldiek op de Tentoonstelling in den Koekamp. Ieder inzender ziet gaarne een dergelijk verslag, nieuwsgierig wat deskundigen van zijn werk zullen zeggen.

Ofschoon uw reporter zich aan een paar grove vergissingen heeft schuldig gemaakt — mijnheer zegt o. a.: Wed. R. Glaser te Nijmegen zond twee wapens in, het grootste, in effen kleur geschilderd, hetgeen moet zijn: met heraldische kleuren en metalen bewerkt, in de werkelijkheid een groot verschil, dunkt ons — en wat verder lezen wij in het verslag, als mijnheer over het kleinere wapen spreekt: ongekleurd met de ingezakte grifioenen als schildhouders, moet zeker zijn: rechts een ingezakte griffioen en links een ingezakte leeuw.

Waar wij echter den reporter met heraldieke kennis gewapend in zien, is in de juiste opmerking over de schildverdeelingen.

Het is ons bekend, dat het in de beeldhouwkunde der Heraldiek de traditioneele gewoonte is om de wapens voor te stellen met verhoogden rand om het veld en de deelings- of doorsnijdingslijnen die de kwartieren of vakken begrenzen insgelijks met verhoogde ruggen aansluitend aan den wapenrand. Verder alle wapenfiguren of Heraldieke stukken in één vlak te leggen. Met die gewoonte (misschien wel van historischen oorsprong) hebben wij gebroken en wel om twee oorzaken, te weten:

1°. Om zoo dicht mogelijk bij de voorstelling der wapenteekeningen te blijven, waarop wij nooit anders als een wapenrand en schildverdeelingen in lijn en schaduw zien.

2°. Om het gemakkelijker werken. Wanneer men ieder stuk als 't ware in een vierkant moet uitbeitelen of dat men ieder stuk op een vlak afzonderlijk heeft, scheelt de helft in 't werk en schaadt de duidelijkheid in de voorstelling der figuren niets. Het is ons wel voorgekomen dat wij eene bestelling van een gekwartileerd wapen

kregen, te zien in de kerk op een grafsteen. De deelings- en doorsnijdingslijn wat breed voorgesteld zijnde, meenden wij daarin een streepkruis te zien, hetgeen ons later bleek volkomen onjuist te zijn. Ons dunkt een dergelijk verkijken was nooit mogelijk, als het de mode werd in de wapens, ieder kwartier of vak één millimeter dikte het een tegen het ander aan, te verdiepen.

Wij Provincialen zijn nu zoo verwaand niet om te denken, dat wij de Heraldiek naar onze handen en hoofden kunnen regelen, maar hebben die gedachten uitgewerkt en tentoongesteld, om eens te hooren wat deskundigen daarvan zouden zeggen.

Ziet UwEd.Geb. ook oorzaak om die gedachten in het *Familieblad* te bespreken? Misschien ontsproot er nog een nieuwe richting van werken uit.

Achtend teekenen wij ons:

Uw WelEdelgeboren Dw. Dienaren,
WED. R. GLASER & ZOON.

Nog dienen wij op te merken dat in ons verslag, betreffende de Heraldiek op de tentoonstelling te 's-Gravenhage, verzuimd is te vermelden dat de Heer S. Bosman, graveur alhier, voor zijne inzendingen *eene eervolle vermelding* verkreeg. RED.

Mr. Willem Jacob Huyssen van Kattendijke (1).

«Aan de Eigenaren van diverse particuliere Tienden in den Eilande Walcheren, tot nu toe geadministreerd bij wijlen de Heer Mr. Bastiaan Nebbens.

Mijn Heeren!

Na het overlijden van Vrouwe Anna Hurgronje, Wed. Huyssen van Kattendijke, is derzelver eenige nagelate zoon de Heer Mr. Willem Jacob Huyssen, Heer van Kattendijke, wiens generale Gevolmachtigde ik de eer hebbe te zijn, door de Heeren Gecommitteerde Raden van Zeeland, den 11 October 1792 verlijd met 3 G. 87 R. 6 V. Tienden (1), gelegen in Noordmonster, Nieuwerkerk en Baardsdorphoek, quartier van Walcheren, terwijl zijn Ed. Geb. bovendien vermeend gegronde aanspraak te hebben op nog 2 Gem. 25 R. Tienden, gelegen als voren.

Tot heden is daarvan door zijn Ed. Geb. immer eenige revenuën genoten, schoon bestendig is betwijfeld of dezelve welligt niet begrepen waren onder de differente partijen Tienden, namens UwEd. geadministreerd geweest zijnde door wijlen de Heer Bastiaan Nebbens.

Daar ik nu onlangs onderrigt ben geworden, dat de Tienden in de bovengemelde hoeken waarlijk tot die Administratie behoord hebben en nu als zoodanig zijn overgegaan in handen van de Heer Guignard, heb ik gemeend in mijne bovenschreve qualiteit niet langer te mogen vertoeven, om UEd. bekend te maken met de pretentie van gedagten Heer van Kattendijke op een deel derzelve, en UEd. te verzoeken om mij te willen informeren welke middelen er verder zullen behoren te worden geëmploijeerd om zijn Ed. Geb. als Eigenaar van een deel derzelve te doen kennen, het genot der Revenuën daar van te waarborgen en te Reclameren de voordeelen welke er tot en over A° 1806 van genoten zijn.

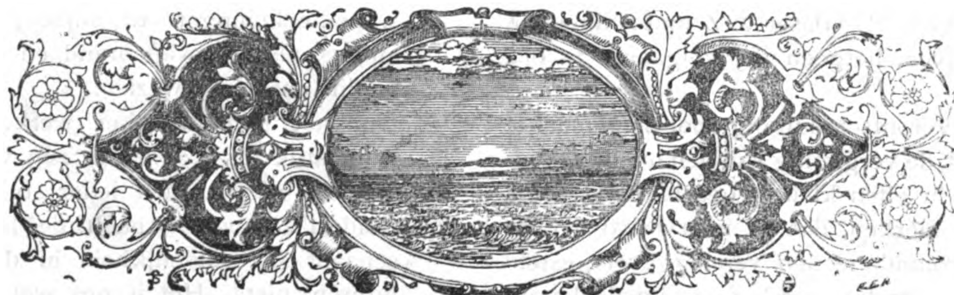
Waarmede UwEd. zeer verplichten zult, dengenen die zich met de meeste Hoogachting teekend.

Mijnheeren!
UwEd. Zeer Onderdanige en
Middelburg, Dienstwillige Dienaar
den 16 July 1807. (Get.) J. WESTPLATE.

(1) Zie SCHEFFER, *Genealogie van het geslacht Huyssen van Cattendijke.*

(1) In Zeeland werden de landen gerekend bij gemeten en roeden, zijnde één gemet drie honderd roeden, van twaalf voeten ieder; een voet was twaalf duimen.

Medegedeeld door CH. C. V. VERREYT
te Rotterdam.

Stichting van Mr. Burchard van den Bergh.

Uittreksel uit een schrijven van Mr. J. F. Bijleveld, archivaris van Gelderland, aan den inzender, d.d. Arnhem 8 Februari 1888.

Ik heb de eer U een afschrift te doen geworden van eene der beschikkingen van den voormaligen biechtvader van Keizer Ferdinand, Burchard van den Bergh.

Diens zuster Wijndel was gehuwd met Jacob Canis (weduwenaar van Egidia of Gelleke van Houweninge). Deze Wijndel was de moeder van Otto Canis, den in de stichting genoemden persoon.

Van Otto stamt Cunera, gehuwd met Baerken, af, moeder van Jacob Canisius Baerken, die in het stuk van 1741 voorkomt.

In het register van preuven, N°. 20, van het St. Peters gasthuis vindt men als collatoren van de stichting van B. van den Bergh vermeld in 1633 Jan Canis, in 1677 Jacob Baerken, in 1741 Petrus Canisius Baerken.

Van de Baerkens kwam de collatie op hunnen afstammeling H. R. Hagelaer, van dezen op St. Hagelaer Reinhold en H. R. Reinhold; thans behoort de collatie aan:

1°. Gesina Jannetta Reinhold, gehuwd met Johannes Elfrinkhof te Nijkerk;
2°. Johannes Maria Anton Reinhold te Kuilenburg en
3°. Jannetje Reinhold onder curatorschap van J. Elfrinkhof.

(get.) J. F. Bijleveld.

Wij Johan van Ringenbergh und Johan van den Bergh, Schepenen der Stadt Arnhem, tuijgen mits desen apenen brieven, dat voor ons in het Schependomb komen und erschenen sijn Willem van Poelwijck, overste Huijsmeester van St. Peters gasthuijs binnen Arnhem und Hr. Hendrik Tonissen, provisoor desselven Gasthuijs, und hebben verlijet und bekent, dat die Weerdige und hooggeleerde Heer Meester Burchard van den Bergh, Theologiæ Doctor und Deecken der Collegiale kercke St. Walburgen binnen Arnhem hon in behoef des hospitaels voorsr: avergetelt heeft 200 Joachim daelders 't stuck ad 30 st. brabants fal^r. gerekent daervoor gedachte Huijsmr: en Provisoor hebben opgedragen und met oer vrijen wille van wegen des voorsr: Gasthuijs vertegen welglte̅: hem D^r. Burchard 10 Joachim daeld^r. payement voorsr: sjaers Sijn Weerden leven lanck und niet langer uijt 3 mergen weijde lants gelegen in Arnhemer broeck, daer naest geerft Andries Leijendecker op die een sijde und die erffgen: zall: Hermanss van Ambstel op die andere sijde te betaelen op Peters dagh ad Cathedram nae datum's brieff neestkomende over een jaer eerst ein, und soo voort alle jaer Sijn W. leven lanck gedüerende und niet langer und hebben mede geseijt dat dese voorsr: 3 mergen weijde lants te voren met genen jaergelde beswaert en sijn, ende hebben daer op dat voorsr: jaergelt gelaeft te vrijen en te waeren jaer en dagh tegen alle de gene, die des ten rechten comen willen, waer 't saecke dat in de betaelinge off waerschap voorsr: eenigh gebreck hinder waer ofte quame, sulck gebreck mach ter kennisse 's briefs de Richter in der tijt tot Arnhem D^r. Burchard, deecken voorsr: off helder 's briefs met sijn W: wil altijt doen peijnden die drie mergen weyde lants voorscr: und voort aen und uijt alle andere goederen reden en onreden, ruerende en onruerende niet daer van uijtgescheijden, als het Gasthuijs voorsr: nu ter tijt in het Schependomb van Arnhem heeft of naemaels krijgen mach sonder klachte van gerichte, und die panden vercopen, off die in gerichte verwonnen waeren: dat gebreck altijd daer af te nemen sonder jemants weerseggen, Voorts meer hebben glte Huijsmr. en Provisoor voorsr: voor hoer und hueren naekomelingen bekandt ind overgegeven, dat nae dode des obgenanten Deecken, Beel van Ravesteijn sijn W: getrouwe maeget haer leven lanck een proven inde voorsr: gasthuijs off tien daelders paijement voorsr: jaers op termijn voorsr: tot oeren keur hebben sal, en dat volgens oeren affsterven, den deecken in der tijt der Collegiale kercke voorsr: altijt nu en ten eeuwigen daege eene van sijne W: armen bloetbewanten of bij gebreck derselven einen anderen Godtvruchtigen armen mensche man ofte vrouw in de stadt und vrijheijt van Arnhem woonachtig (de welcke Otto Canis en sijnen erven den deecken voorsr: noemen werden) tot eijnen provenaer sullen mogen presenteren, die aldaer acceptiert und die middaeghs maeltijt tho eten und proven te gebruijcken, oock alles wes daer toe gehoort, gelick de andere armen in den Hospitael voorsr. te genieten aengenomen sal worden, Weert oock saecke, dat hier inne eenigh gebreck, hinder waer of quame sulck gebreck mach ter kennisse des briefs die Richter in der tijt tot Arnhem, alsdan den Deecken in der tijt of helder 's briefs met sijnen wille altijt doen peijnden aen und uijt die 3 mergen weijlants voorsr: en voort uijt alle andere goederen, reden en onreden ruerende en onruerende, niet daervan uijtgescheijden, als 't gasthuijs voorsr̅ nu ter tijt in den Schependomb und vrijheijt van Arnhem heeft off nochmaels krijgen mach sonder klachte voor den gerichte und die panden verkopen off die in gerichte v̄wonnen waeren dat gebreck altijt daer af te nemen sonder iemants wederseggen. In oirkonde des briefs besegelt met onse segelen. Gegeven int jaer 1566, den 9 Febr:

Copia van 't Transfix van den voorsr: Francijnen brief:

Wij Burgemr: Schepen und Raet der Stadt Arnhem

tuijgen mit desen open transfix brief, dat voor ons int Schependomb erschenen sijn Willem van Poelwijck, Overste Huijsmr: van St: Peters Gasthuijs binnen Arnhem und Heer Hendrick Anthoniss, provisoor desselven Gasthuijs hebben verliet und bekant dat Beel van Ravesteijn, maget Doctor Burchart Deeken zalr: hun in behoeff des Hospitaels voorsr: overgetelt vijfftigh Joachim daelders 't stuck tot dertigh stuijver, brabants val[r]: gereeckent, daervoor gedachte huijsmr: und provisoor van wegen des voorsr: Gasthuijses opgedragen en met haeren vrijen wille vertegen hebben Beel van Ravesteijn voorsr: drie Joachim dal[r]: Paijement voorsr: jaers haer leven lanck geduerende uijt de drie mergen lants in desen brieff waer door desen transfix briefs gesteecken, benoempt te betaelen op St: Peters dagh ad Cathedram nae datum des briefs naest comende eerst aen und soo voort alle jaer oer leven lanck geduerende, en niet langer, und voort alle inhout des briefs daer door desen gesteecken, Voort meergemelte Huijsmr en Provisoor voor haer en haeren erven bekant und overgegeven, dat nae dode Bele voorsr: *Otto Canis und sijnen erven* einen schemelen mensche in der Stadt und vrijheijt van Arnhem woonhafftigh sullen mogen presenteren, die aldaer in den voorsr: Gasthuijs acceptiert und aengenamen sal worden om alle sondaegh die middaegh maeltijt te eeten ten eeuwigen dagen toe, waer 't saecke dat daer in eenigh gebreck hinder weer of quame, sulck gebreck sal die richter in der tijt tot Arnhem parthijen, die des aengaet, altijt doen peijnden mogen, vermogen des brieffs, daer dese transfix aengeheght. Oirconde der waarheijt, soo hebben wij Burgemr: Schepenen en Raet der Stadt Arnhem onser Stadt Secreet segel beneden aen desen apenen transfixbrief doen en heijten hangen, gegeven in het jaer onses Heeren vijfftien hondert und acht und 't sestigh op den vierden dach Septembris, en was aen desen francinen brief een francinen steert, waer op gedruckt was 't segel der stadt Arnhem in groenen wasse.

Dese hier voorstaende twee copiën accorderen nae collatie met haere originele brieven, in kennisse van mijn ondersr: Secretaris der Stadt Doesburgh
(geteekent) Henr: Tamelinck.

NB. in dorso van desen brief staet:
door desen is een transfix gesteecken rakende de Sonnendags maeltijdt of fundatie van Beel van Ravestein. Dese beijde fundatien sijn door directie van wijlen D[r]. Paul Sluijsken, in tijd als Creijvenger Rentmr. is geweest, gereeckent op 42 gl. en bij Gerardus Jansonius genoten tot subsidie van zijne studie.

Doctor Baerken comt hier van het jus præsentationis, als hebbende daer van lange jaeren in possessie geweest van iemant sijner behoeftige vrinden ten fine voorss: t'adsisteren: desselfs zall moeder met name *Cunera Canis* was een descendent of soons dochter van wijlen *Otto Canis*, in sijn leven B[r]. tot Arnhem, in desen vermelt.

Uit het Register van Preuven van St. Peters Gasthuis te Arnhem, folio 110[vso].

(Betreft de particuliere preuve N°. 20.)

Wij Willem Vles en Albertus Curtius Praesijderende Burgemeesteren in der tijdt der stadt Doesborgh, doen conde en certificeeren hier meede dat voor ons erschenen zijn Frerick Lebbing oud 76 jaeren en Harmen Bell ook oudt 76 jaeren, Borgeren deeser stadt, en verklaerden Ten versoek van de Heer Petrus Canisius Baerken, dat sij Comptn. wel gekent hebben de Heer Jacob Canisius Baerken, der Beijden Reghten Dor., en desselfs Eheliefste Vrouw Margreta Stenderingh, en dat de Comptn. wel bewust is, dat de voornd[e] Eheluiden ehelick geprocreeert hebben de vier naebenoemde kinderen eerstelick Wilhelm Ignatius, in sijn leven Ju. D[r]. Ten tweeden Wendelina Maria, ten derden Cunera Margaretha, ten vierden Johan Henric; en dat dese vier kinderen ongetrout gestorven zijn en dat het laats van deese geleeft heeft Juffer Cunera Baerken, en dat nae het overlijden van voorsch[r]. Juffer desselfs goederen en effecten ab intestata gedevolveert zijn op germain Night Juffer Cunera Margreta Baerken en dat na doode van de laatstgenoemde Juffer al desselfs goederen gedevolveert en vererfft zijn ab intestato op haer broeders zoon de Heer Petrus Canisius Baerken, als zijnde de Eenigste en Universeele erffgenaam van meergenoemde Juffer, En hebben Comptn. voor redenen van weetenschap geallegeert, dat sij alle de bovengenoemde Heeren en Jufferen seer wel gekent hebben: En hebben de Comptn. deese hare attestatie met solemnelen ede bevestigt. Dijs ten oirconde hebben wij onser stads zegel hier onder gedrukt en door den Secretaris tekenen laeten.

Actum Doesb. den 17 Novemb. 1741.

Ter ordonn: van deselve
(geteekend) J. Baquer Sec.

Voorzien van het Stadszegel roode ouwel, gedekt door papieren ruit.

Naar het origineel, berustende in het archief van het St. Peters Gasthuis te Arnhem.

(Betreft de particuliere preuve N°. 20.)

Middelburg.

Medegedeeld door
Mr. B. F. W. von Brucken Fock.

De Lange de Beauveser

Het *Nieuws van den Dag* van 23 December 1887 bevatte het volgende bericht:

«In het Groote en Voorster Gasthuis te Deventer is in bijna 89-jarigen ouderdom overleden de oud-strijder van Waterloo G. de Lange Beauveser», [lees: de Beauveser].

Deze persoon was, naar wij meenen, in vroeger jaren badmeester of badknecht te Deventer, doch had de herinnering van zijne oude en aanzienlijke afkomst niet verloren.

Van dit geslacht, ook voorkomende als De Lange de Beauvisier of enkel Beauveser of De Beauveser, konden wij het volgende fragment eener genealogie opmaken uit aanteekeningen, door wijlen den Heer J. E. G. Backer van Leuven gemaakt uit de Bredasche kerkregisters, terwijl eene geslachtlijst Kip eenige aanvullingen gaf, die tusschen haakjes geplaatst zijn.

Antoine de Lange de Beauveser, waarschijnlijk zoon van Louis de Lange de Beauveser en Françoise d'Alençon, die hieronder een paar malen als doopgetuigen voorkomen, kapitein in het regiment van den generaal-majoor Ameliswaart en drossaard van 't Westerquartier van 't markiezaat van Bergen-op-Zoom tijdens zijn huwelijk (overl. te Breda 1739 (1), tr. in de Groote-kerk te Breda 11 Juni 1708 Hester Kip (overl. 25 Juui 1748, dochter van Maarten Kip en zijne 2e vrouw Hester Poulle).

Uit dit huwelijk werden te Breda de volgende kinderen gedoopt in de Fransche-kerk, behalve n°. 1, 2 en 4 die in de Groote-kerk gedoopt werden. Heet de vader bij de inschrijving zijns huwelijks enkel Beauveser, bij de doopinschrijvingen wordt hij afwisselend De Lange de Beauveser, De Beauveser, De Beauvesé en Beauveser genoemd. Daar de genealogie Kip slechts 5 kinderen noemt: Charles Egon, Hester Catharina Henriette, Martha Maria, Hester en Françoise de Lange de Beauveser, is het wel waarschijnlijk dat er vroeg gestorven zijn, doch dit is in de registers niet na te gaan (1):

1°. Charles Egon de Lange de Beauveser. volgt.

2°. Louis de Lange de Beauveser, ged. 2 Mei 1710, getuigen Louis de Lange de Beauveser en Françoise d'Alençon.

3°. Hester Isabelle Catherine de Lange de Beauveser, geb. 28 Oct. 1711, getuigen Isaac la Vergne en Catherine Kip (2).

4°. Martha Maria Agnes de Lange de Beauveser, geb. te Breda, ged. 5 April 1713, getuigen colonel Martin Kip en Marie Agnes Expalidé (1), tr. in de Fransche-kerk te Breda 5 Juni 1739 Jean de Rocher de la Rouvière, geb. te Valon in Languedoc, kapitein in het regiment van Aylva. Bij de huwelijksinschrijving ontbreekt de naam Agnes evenals in de genealogie Kip. Uit hun echt werd te Breda gedoopt in de Groote-kerk:

Johannes Hester, 28 Nov. 1740. De vader wordt genoemd Johan Rochet de la Rouvière.

5°. Louyse Françoise de Lange de Beauveser, ged. 13 Jan. 1715, parain Louys Beauveser, marain Françoise d'Alençon.

6°. Esther Catherine de Lange de Beauveser, geb. te Breda, ged. 1 Mei 1718, marain mevrouw De la Vergne, (overl. 1753), tr. in de Groote-kerk te Breda 22 Nov. 1745 Jacob van Baerle, geb. te Leerdam (Januari 1711, independent fiscaal te Suriname, overl. ald. 1750, zoon van Mr. Hendrik van Baerle en Elisabeth Wijnanda Munnicks (2). Uit hun huwelijk werd geboren:

Henriette Elisabeth van Baerle.

Bij de huwelijksinschrijving heet zij: Esther Catharina Henrietta de Lange de Beauveser; den derden naam droeg zij ook volgens bovengenoemde genealogie Kip).

7°, Louis Antoine de Lange de Beauveser, ged. 25 Aug. 1720,

8°. Gideon de Lange de Beauveser, ged. 19 Juli 1722.

9°. François de Lange de Beauveser, ged. 9 Jan. 1724.

10°. Isabelle Françoise de Lange de Beauveser, ged. 22 Apr. 1725.

11°. Frederic Abraham de Lange de Beauveser, ged. 25 Sept. 1726.

12°. Jacoba Isabelle Nicole de Lange de Beauveser, ged. 28 Mrt. 1728.

13°. Françoise de Lange de Beauweser, ged. 7 Aug. 1729.

14°. Alexandre de Lange de Beauveser, ged. 4 Nov. 1731.

Charles Egon de Lange de Beauveser, voornoemd, ged. in de Groote-kerk te Breda 27 Febr. 1709, getuigen Z. H. de Prins van Auvergne en zijne vrouw, (kapitein-luitenant).

Aan dit fragment kan nog toegevoegd worden:

Laatstgenoemde Charles Egon de Lange de Beau-

(1) De begrafenisboeken van Breda klimmen niet hoog op; zie *Algemeen Nederlandsch Familieblad*, V, blz. 181.

(2) Catherine Kip was eene zuster der moeder en Isaac la Vergne haar 2e man; zie A. A. Vorsterman van Oyen, *Stam- en Wapenboek van aanzienlijke Nederlandsche familiën*, gesl. Kip, alwaar verzuimd is te melden, dat Catharina Kip, als weduwe van Isaac la Vergne, in de Fransche-kerk te Breda 27 Nov. 1718 hertrouwde met Nicolas Broun, majoor in het regiment van den generaal Friesheim, geb. te Maastricht; zij was geboren te 's-Hertogenbosch.

(1) Martin Kip was de vader der moeder en Marie Agnes Expalidé zijne 3e vrouw; zie A. A. Vorsterman van Oyen, t. a. p.

(2) Zie A. A. Vorsterman van Oyen, a. v., 2e geslacht van Baerle.

veser was van 4 Mei 1757 tot zijn dood, 1 April 1771, commandeur over de fortresse te Suriname en eerste raad in den Hove van Politie; daarbij eerst luitenant-colonel over de Militie en later colonel-commandant over het tweede battaljon aldaar.

Misschien was een zoon van hem: Anthony Bovesier, van Suriname, onderstuurman, overl. 22 Juli 1785. Een fragment van den inventaris zijns boedels komt voor onder nº. 467 van de verzameling Indische testamenten, enz., op het rijksarchief te 's-Gravenhage.

Anthony Beauveser, van Breda, waarschijnlijk dezelfde als de boven onder nº. 7 vermelde Louis Antoine de Lange de Beauveser, en in ieder geval een zoon van Antoine de Lange de Beauveser en Hester Kip, voer 27 Oct. 1742, als luitenant, met het schip Eendracht voor de kamer Amsterdam der O. I. Compagnie naar Batavia uit, ging daar 26 Mei 1743 aan land, werd in dat jaar onder-majoor in het regiment infanterie van den colonel Du Bois van Chaillau te Batavia, en overleed er als kapitein 13 Maart 1744. Hetgeen hij bij zijn dood van de Compagnie te goed had, werd 4 April 1746 te Amsterdam in ontvangst genomen door Jacob van Baerle, gehuwd met zijne zuster Hester Beauveser, opkomende voor zich zelf en als gemachtigde van de andere nagelaten broeders en zusters.

Van het tegenwoordige geslacht is ons na het overlijden van bovengenoemden badmeester of -knecht alleen bekend J. S. de Lange de Beauveser, die in 1886 te Arnhem de vrouw werd van A. Buitenhuis (ondertrouwd Juli, getrouwd Augustus). Uit dezen echt sproot in Mei of Juni 1887 te Arnhem een zoon.

Boekbeoordeeling.

J. A. JOCHEMS, *Amsterdams Oude Burgervendels (Schutterij)* 1580—1795. Amsterdam, S. L. VAN LOOY, 1888. 8vo.

Het is een merkwaardig boek, welks titel wij hierboven afschreven en voor de geschiedenis van Amsterdam, en vooral der Amsterdamsche geslachten, is het een zeer welkome bijdrage. De ijverige verzamelaar op het gebied der burgerwapening heeft een verdienstelijken arbeid verricht, door uit de vele bronnen, die hem ten dienste stonden, doch welke hij moest opzoeken in verschillende archieven, aanteekeningen van tijdgenooten, genealogieën, wijkstaten, heerenboekjes, enz., daar het archief der schutterij alle gegevens miste, deze uitgebreide lijst samen te stellen der Amsterdamsche burgers, die van 1580—1795 als schutters de wapenen hebben gedragen en veelal voor de rechten en vrijheden van hunne stad hebben gewaakt. Wij vinden er de namen van de leden van het collegie van colonnellen ende capiteinen later kleinen krijghsraedt, en de namen der officieren van af den rang van vaandrig volgens de verschillende wijkverdeelingen, verder hoofdstukken over de nieuwe samenstelling der schutterij in 1795. Zittingen gehouden door den krijgsraad 1661—1795, en Bijlagen, nl. officieren der gewapende burgerij na de verandering der regeering in 1578, indeeling der stad in elf wijken in October 1579, ordonnantie van 7 Augustus 1650, het aanstellen van lieutenant-colonellen en majoors in 1672, opstelling eener compagnie volgens de ordonnantiën van 1695, 1742 en 1781—1795, enz. Bij verscheidene namen komen min of meer belangrijke aanteekeningen voor. Men vindt er de benoemingen tot hoogere rangen of tot regeeringsposten, alsmede de verwisseling uit de eene wijk naar een andere. Voor de Nederlandsche genealogen is het een zeer welkome bron bij hunne studiën, en voor hen die zich uitsluitend bezighouden met de familiegeschiedenis van de Amsterdamsche geslachten, een onmisbaar werk. Een alphabetisch register op de namen zou voor dit doel voorzeker de waarde énorm verhoogd hebben, doch in een lijst van namen als waaruit de studie van den heer Jochems reeds bestaat, kan men zich het ontbreken daarvan best begrijpen. Ieder genealoog zal zich het doorlezen van Amsterdams oude burgervendels niet beklagen, daar hij zijne genomen moeite ruimschoots zal beloond vinden.

BLADWIJZER OP DE FAMILIENAMEN.

A.

D.

E.

F.

G.

F.

G.

H.

I.

J.

L.

M.

N.

O.

Q.

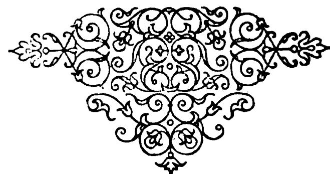
R.

S.

W.

IJ.

Z.

H. FR. MACCO.

Beiträge zur Genealogie rheinischer Adels- und Patrizierfamilien.

Zweiter Band, mit 6 Wappentafeln und 145 Siegelabbildungen.

AACHEN, 1887. — **20 MARK.**

Verkrijgbaar aan het Genealogisch-Heraldisch Archief.

BIJ GOUDA QUINT, te *Arnhem*, ziet het licht:
Een ***tot heden bijgewerkt Vervolg*** op

NEDERLANDSCHE GEMEENTEWAPENS

of Wapenboek der Gemeenten, Heerlijkheden, Waterschappen en Corporatiën van het Kon. der Nederlanden. Met eene geschiedkundige Inleiding, bevattende al de Kon. Besluiten betreffende dit onderwerp uitgevaardigd, enz. door Mr. W. J. Baron D'ABLAING VAN GIESSENBURG,

door J. M. LION, *Wapenschilder van den Hoogen Raad van Adel*, bestaande uit 4 platen met 45 wapens van de Prov. N.-Brabant, Gelderland, Z.-Holland, N.-Holland, Zeeland, Utrecht, Overijssel, Groningen en Limburg, benevens den tekst. Prijs *f* 2.50.

Het ***Vervolg*** van elke dezer provinciën *afzonderlijk* 50 cts. Het ***volledige werk met het Vervolg*** bestaande uit 71 platen met 961 wapens en tekst gebonden in half linnen band. Prijs *f* 9.—

Hieruit *afzonderlijk* met de vervolgen:
N.-Brabant, 13 platen met 178 wapens *f* 2.50. Gelderland, 7 platen met 89 wapens *f* 1.50. Z.-Holland, 16 platen met 208 wapens *f* 3.—. N.-Holland, 11 platen met 142 wapens *f* 2.25. Zeeland, 9 platen met 120 wapens *f* 1.75.— Utrecht, 7 platen met 82 wapens *f* 1.50, Limburg, 3 platen met 37 wapens en Luxemburg 1 plaat met 8 wapens *f* 1.—.

De ***Geschiedkundige Inleiding*** enz. *afzonderlijk* 75 cents.

A. A. VORSTERMAN VAN OYEN,

Joost van den Vondel en zijn geslacht.

Met portret f 1.

A. A. VORSTERMAN VAN OYEN en G. J. HONIG,

HET GESLACHT VER HUELL.

met portret en wapenplaat.

Kl. 8o. **f 1.50.**

HEERLIJKHEID.

Een heerlijkheid met jacht- en andere rechten, enz. TE KOOP, gelegen in Zeeland, waarbij een prachtig nieuw gebouwd heerenhuis, met koetshuis en stalling voor vijf paarden, fraaie tuinen, enz. enz., alles goed onderhouden. Te bevragen Genealogisch Heraldisch Archief te 's-Gravenhage.

ALEX. VON DACHENHAUSEN.

GENEALOG. TASCHENBUCH

DER

Adeligen Häuser.

BRÜNN, 1888.

8 Mark.

H. R. Hiort-Lorenzen.

DANMARKS ADELS AARBOG

KJOBENHAVN, 1888.

H. DE FRANCE.

Les Montalbanais et le refuge.

Augmenté des notes recueillies dans les archives de Berlin par M. PAUL FÉLICE, pasteur.

MONTAUBAN, 1887, 8°.

PRIX fr. 6.—

FLANDRIA.

Wekelijksch Tijdschrift.

Bevat belangrijke Staat-, Taal-, Letter- en Geschiedkundige artikelen.

Inschrijvingsprijs voor België 4 fr. 10 cm. per jaar, voor Nederland *f* 3.50.

DE PORTEFEUILLE.

Kunst- en Letterbode.

Geïll. Weekblad. Prijs p. j. franco p. p. zonder etsen **f 1.50**, met etsen **f 2.50.**

Uitgevers M. M. OLIVIER en J. M. SCHALEKAMP, te Amsterdam.

DE SALON.

Tijdschrift onder redactie van GEORGE KEPPER, verschijnt in maandelijksche afleveringen van 5 vel druks, met platen. Prijs per jaargang **f 8.50.**
Uitgave van D. S. SLOTBOOM te Beverwijk.

—

Vragen en antwoorden.

Liscap. Wie kent het wapen der familie Liscap, een regeeringsfamilie te 's-Hertogenbosch?

's-H. V. L.

Wapens gevraagd. Wie kent de wapens van Alida Mack, geboren 19 Februari 1736. Zij huwde in 1760 met Pieter Loopuyt van Schiedam.

Machteld van Tambergen; zij huwde met Cornelis van der Palm, vader van den beroemden professor.

Jan Willem Bussingh, predikant te Delfshaven, vader van Alida Bussingh, gehuwd met prof. van der Palm.

Jeanne Henriëtte Bennelle: zij huwde Jacques Marc Fraissinet, geboren ± 1740.

A. Dr. K.

Lalause. Wie kent het wapen van het geslacht Lalause, afkomstig uit Montauban en in Amsterdam gerefugeerd, ook gewoond hebbende in Berbice.

H. MR. A. J. E.

De Hoog en de Groet. Wapen gevraagd van het geslacht de Hoogh, waarvan eene afstammeling Lysabeth de Hoogh uit Rotterdam, huwde met Hermanus Bogaert uit Krimpen. Idem van het geslacht de Groet of de Groot te Schoonhoven. Louis de Groet was aldaar in 1725 burgemeester en in 1728 baljuw, verscheidene leden hadden er zitting in de vroedschap.

Crince le Roy in Zeeland. Izaak Crince le Roy werd geboren te Sluis 13 November 1827, overleed te Soerabaya 14 November 1865. Wapen en genealogische mededeelingen zullen welkom zijn.

N. K.

Lans. Wie heeft de goedheid het wapen van het geslacht Lans op te geven?

A. W.

Van Troestenberch. Inlichtingen gevraagd over een Hollandsche familie van Troestenberch, die tot wapen voerde in goud een roode dwarsbalk, vergezeld in het schildhoofd van drie roode rozen en in de schildvoet van een rooden uitkomenden draak, een zilveren degen zwaaiende, alsmede van een familie Troostenberghe in Holland (18e eeuw) tot wapen voerende in blaauw een groene berg, waarop een boom van hetzelfde, in het schildhoofd vergezeld van drie sterren naast elkander.

M. DE T.

Toulon. Wie was Barbara van Toulon, de vrouw van Johannes Eusebius Voet (Zie laatste blz. Genealogie Voet in den vorigen jaargang).

Was zij de dochter van Ds. Ludovicus en Alida Maria de Coste, op 29 September 1757 te Gorinchem gehuwd met Leendert van Meerten?

's-G. P.

Johannes Ruysch. Te Rome verscheen in 1507 een atlas met beschrijving van Ptolomeus; op een der kaarten komt Johannes Ruysch voor, en moet ook in den tekst van dat werk genoemd zijn. Kan iemand ook biografische of genealogische bijzonderheden, hem betreffende, mededeelen?

In verschillende genealogiën Ruysch komen leden omstreeks dien tijd voor, met den voornaam Jan, Johan of Johannes, zonder dat er bij gemeld is, dat hij zich met zeevaart- en aardrijkskunde onledig hield.

A. B.

Geslacht Gaaswijk. Wie kent het wapen dezer Zeeuwsche familie, verwant met van Catshoek en toe Laer.

L.

d'Heur. Wie kan inlichtingen geven omtrent een Hollandsche tak van de Luiksche familie d'Heur, waarvan het wapen, in vair een rood vrijkwartier, beladen met een gouden leeuw, voorkomt op de wapenkaart, gegraveerd door Stoopendael en uitgegeven in 1695 bij Jacobus Robijn te Amsterdam?

C. DE B.

Van Eck. Cornelis van Eck, zoon van Cornelis van Eck en Aletta Franken Nouts, werd geboren te Kerk-Avezaath in 1723. Deze Cornelis van Eck (de vader) moet dus minstens in 1690 à 1700 geboren zijn, hij was in 1723 custos (koster) der kerk te Kerk-Avezaath. Is het niet te onderzoeken wie zijne voorouderen zijn?

Het archief dier plaats of de doop-, trouw- en begraafboeken kunnen wel eenige aanduidingen geven, zooal niet over hem zelf, dan toch over zijne naaste verwanten, als kinderen, broeders, zusters, etc. Alle mededeelingen kunnen belangrijk zijn.

Cornelis van Eck was beschreven in de ridderschap van 't kwartier van Nijmegen in 1609 en 1611.

In de familieregisters der Panthaleons staat ongeveer het volgende: dat de heer Barthold van Eck met zijne nakomelingen van hunne riddermatigheid ontzet en dat zij zouden staan onder «klokken omslag». Ruim twee honderd jaar hebben zij dat moeten dragen. Toen zijn sommigen door hunne vroomheden enz, weêr in hunne oude «estyme» (achting) gekomen en ingeschreven in de ridderschap van 't kwartier van Nijmegen (later ook in de ridderschap der Staten 's lands van Utrecht).

Nu is het de vraag, of deze Cornelis van Eck, die 1609 en 1611 beschreven was in de ridderschap van 't kwartier van Nijmegen, een afstammeling is van die van Ecken, die, toen zij wegens hunne vroomheid enz., door de hertogen weêr in genade werden aangenomen, ook beschreven waren in de ridderschap van 't kwartier van Nijmegen? Ook is het de vraag of bovengenoemde Cornelis van Eck de vader of grootvader was van Cornelis van Eck, custos te Kerk-Avezaath, gehuwd met Aletta Franken Nouts, wiens geboortejaar niet bekend is, noch zijn sterfjaar, maar

—

die minstens in 1690 à 1700 geboren moet zijn, daar zijn zoon in 1723 geboren is???.

Geslacht Boreel. Jacob Boreel, zoon van Mr. Jacob Boreel Willemsz. en van Isabella Coymans, geboren te den 1678, commissaris der posterijen te Amsterdam, overleden te den 1726, huwt te den 172 met Lobina Knoks, waarschijnlijk dochter van Knoks en van Aleida Backer. Hunne kinderen:

1. Willem Boreel, geboren te den vendumeester te Amsterdam, overleden te den 1787, huwt te den met N. N. Geen kinderen.
2. Jacob Boreel, geboren te den , ongehuwd overleden te 2 Februari 1746.
3. Balthasar Boreel, geboren te den , secretaris van de zeezaken der stad Amsterdam, vertrekt naar Oost-Indië en aldaar ongehuwd overleden den .
4. Isabella Boreel, geboren te den 1704, overleden te Leeuwarden 8 December 1774, huwt te 2 Maart 1737 met Hans Hendrik van Haersma, geboren te den 1709, rentmeester-generaal der domeinen van Friesland, overleden te Leeuwarden 8 Februari 1780.
5. . . . Boreel Jacobszoon, geboren te den ongehuwd overleden te den .

Waar leefde deze tak? Elke aanvulling op dit fragment zal in dank worden ontvangen.

Geslacht van Curler. Wie kan iets mededeelen omtrent Arendt van Curler, welke in 1630 naar Amerika vertrok en aldaar werd superintendant van Rensselaerwijck. Bekend is de studie van den Eerw. heer Wm. Elliot Griffis, D. D., voorgelezen voor the Albany Institute 18 November 1884.

Hanswijk en de Padelhof. Is iemand iets bekend van de huizingen Hanswijk en de Padelhof in de meierij van 's-Hertogenbosch?

's-H. v. L.

Wapen gevraagd. Zie blz. 28, 1885.

Onder de rubriek «Vragen» in N° 1 van het *Algemeen Nederlandsch Familieblad* las ik, zoo ik mij niet vergis:

Welke familie voerde het wapen? Een zilveren veld met band van keel (rood) beladen met drie gouden leeuwenkoppen (1).

In Le Roy, *Groot wereldlijk tooneel van Brabant*, en in Cantillon, *Vermakelijkheden van Brabant* (het zijn dezelfde platen in beide werken) vind ik op de afbeelding van het kasteel Ramey, N° C 48, in het kwartier van Antwerpen, rechts het wapen der familie Rubens, links (vrouwelijk wapen) dat der familie Helman.

(1) Het gevraagde wapen werd geblazoeneerd in goud een roode balk, vergezeld van drie roode leeuwenkoppen.

Dit laatste voldoet aan bovengemelde vraag, uitgenomen, dat de band van sabel (zwart) is, in plaats van keel (rood).

Bij vergelijking met mijne zegelverzameling is mij gebleken, dat het wapen der familie Helman, een band van keel heeft, zooals de vraag luidt.

Op de lakafdruk kan ik duidelijk de loodrechte lijnen van den band onderscheiden, zooals rood wordt aangeduid. Wie van beide graveurs heeft zich vergist?, of heb ik somtijds de vraag niet goed gelezen.

Ch. C. C. Verreyt.

Geslacht van Ravesteyn. (Vraag 1886, blz. 83).

Henricus Ravesteyn was eerst predikant te Bennebroek in 1716, daarna te Wageningen in 1719, te Zwolle in 1724, aldaar overleden 25 Januari 1749, Alida Anna Royer als weduwe nalatende.

v. Doorninck.

Henricus van Ravesteyn, als proponent, in 1716 predikant te Bennebroek; te Wageningen beroepen 14 November en bevestigd 31 December 1719; te Zwolle beroepen in December 1723 en bevestigd 12 Maart 1724, overleden aldaar 25 Januari 1749, oud 86 jaar en eenige maanden, kinderen nalatende.

NB. Voor de kunstschilders: Johan, Arnoldus, Hubert en Nicolaas van Ravesteyn, — zie Immerzeel, *de Levens en werken der Hollandsche en Vlaamsche kunstschilders*. 4°. Dl. III, blz. 3—4.

Wolfaartsdijk, J. v. d. Baan.

Geslacht Bouvin, 1886, blz. 83. Philip Adriaan Bouvin werd te Sluis geboren en huwde ook te Sluis. Zijne ouders zijn Jacob Bouvin en Martha Spree, die zijner echtgenoote Jacob Hennequin en Maria van Kouwenhoven.

v. d. O.

Geslacht Voûte, 1886, blz. 83. Ephraim de Rallemont de la Voutte werd 27 Mei 1691 als Waalsch predikant te Vlissingen bevestigd. In 1694 staat als weduwe van hem vermeld Maria de la Voute, geboren de la Mare. Hunne dochter huwde Peres.

v. d. O.

Geslacht van Voorst, 1886, blz. 84.

In antwoord op de vraag van den heer S. in het *Algemeen Nederlandsch Familieblad*, 1886, N°. 3, blz. 84, kan ik mededeelen dat Johanna Hodenpijl eene dochter was van Adriaen en Cornelia Vlasvat. Zij hebben al hunne goederen, die meer dan aanzienlijk waren, vermaakt aan de armen te Rotterdam en daardoor onterfd hun eenige wettige dochter . . . . ., die tegen den wil van hare ouders in het huwelijk was getreden met Balt Trimont Otto van Voorst te Rotterdam. Notaris geweest zijnde, zal men in de registers of in het archief wel iets naders omtrent hem of zijne vrouw kunnen vinden. Johanna moet geboren zijn tusschen de jaren 1656 en 1697.

Utrecht, J. C. Gijsberti Hodenpijl.

ADVERTENTIEN.

HET GENEALOGISCH-HERALDISCH ARCHIEF TE 'S-GRAVENHAGE

BALISTRAAT 89.

De wapens van onderstaande personen zijn verkrijgbaar, voor zoolang de voorraad strekt, voor de daarachter gestelde prijzen.

Volle wapens in folio.

Dr. GIJSBERT VAN PEURSUM, raad en oud burgemeester der stad Schoonhoven, hoogheemraad . . . . *f* 0.75

CORNELIS VAN PEURSUM, Raed en Oud Burgemeester der Stad Schoonhoven, Baljuw van Bergambagt, Hoogheemraad . . . . . - 1.—

EWOUT REYKAART, Heere, Schout en Secretaris van Stolwijk, Hoogheemraad . . . . . - 1.—

JAN VAN RUYTENBURCH, heer van Vlaerdingen, Vlaerdinger ambacht, Raedt ter Admiraliteyt van West Vrieslant en de Noorder Quartieren, Hoogh Heemraedt . . . . . . - 1.—

Mr. KASPAR HEND. SELKART, Rentmeester en Secretaris, gegraveerd door A. Vaillant - 1.25

JOHAN HENDRIK VERBOOM, Raed Oud Burgermeester en Drossaard der stad Gorinchem Dijkgraef 's Lands van Arkel . . . . . . - 0.75

Mr. JACOB VREDENBURCH VAN ADRICHEM Raedt en Out Burgemeester der Stat Delft, Hoogh Bailjuw en Dijkgraef van Delflant . - 1.—

PIETER baron VAN WASSENAER, heere van Starrenburg, hoogheemraad . . . . - 1.—

WILLEM baron VAN WASSENAER, heer van Echteld, schout bij nacht onder het Ed. Mog. collegie ter admiraliteit op de Maze, hoogheemraad . . . . - 0.50

JOHAN VAN YCK, Dijkgraaf, oudt Borgermeester der Stad Rotterdam. . . . . . . - 1.—

Volle wapens in 4[to].

Mr. WILLEM HENDRIK VAN BARNEVELT, Raad in de Vroedschap der stad Gorinchem, Waterheemraad . . . . - 1.—

MARTINUS VAN BARNEVELT, Vrijheere van Noordeloos en Slingeland, Heere van Krimpen op de Leck Engelen en Vlijmen, Raed Oud Burgermeester en Drossard der Stad Gorinchem, Dijkgraaf 's lands van Arkel . . - 1.—

Mr. JACOB PIETER BALGUERIE, eerste Raed, Drossard en Dijkgraef der Stad en Graefschap Culemborch, Dijkgraef 's Lands van Everdingen . . . . - 1.—

Mr. POMPEJUS BERK VAN GOOYDSCHALXOORD, vroedschap der Stadt Dordrecht, etc. etc. Hoog Heemraad . . . . *f* 1.—

Mr. HENDRIK BRAATS, Heere van Spijkenisse, Braband, Heekelinge, Vriesland, etc. Vroetschap der Stad Dordrecht, Bewindhebber der Oost-Indische Compagnie ter kamere Rotterdam . . . . - 1.—

SIMON BRAND. Schepen der Stad Gorinchem, Hoogheemraad 's Lands van Arkel . . . - 1.—

ABRAHAM CLEYN, Drossard van Hagestein, Dijkgraef 's Lands van Hagestein . . . . - 0.75

FRANÇOIS CUPERUS, Groote Waardsman van den lande van Arkel, etc. etc. Hoogheemraad - 1.25

WILLEM DE FOCKER, Schout en Secretaris van Bleskensgraaff, Hoogheemraad . . . - 1.—

GIDEON DE GRAAF, Secretaris en Penningmeester van den Overwaard . . . . . . - 0.75

Mr. JOHAN HERMAN HALLINCG, Bailluw van Zuydholland, etc. etc. Hoog Heemraad . . - 0.75

Mr. ABRAHAM VAN HOEY, Vroedschap en Burgermeester der Stad Gorinchem Hoog Heemraed 's Lands van Arkel . . . . . - 0.75

ANTONY DE HOOY, Bailluw en Secretaris van Hofwegen, Hoogheemraad . . . . - 0.75

JOAN HOST, Raed van Regeeringe te Vianen Hoogheemraed 's Lands van Vianen . . . - 1.—

CORNELIS JONGENEEL, Schout en Secretaris van Nieu Lekkerland wegens Streefkerk, Hoogheemraad . . . . - 0.75

CAREL DE LILLE, Hoogheemraad der heerlijkheid Schoonrewoerd . . . . - 1.—

TESTARD JAN DE LILLE, drossard der stad en graefschap Leerdam en baronnie Aquoy, mitsg[s] Stadhouder van de Leenen der Graeflijken huyze van Leerdam en wegens de Landen van Ter Lede, Dijkgraef 's Lands van Ter Lede . . . . - 1.—

Mr. MARTINUS POMPE, M. F. schepe der stad Gorinchem, waterheemraad . . . . . . - 1.—